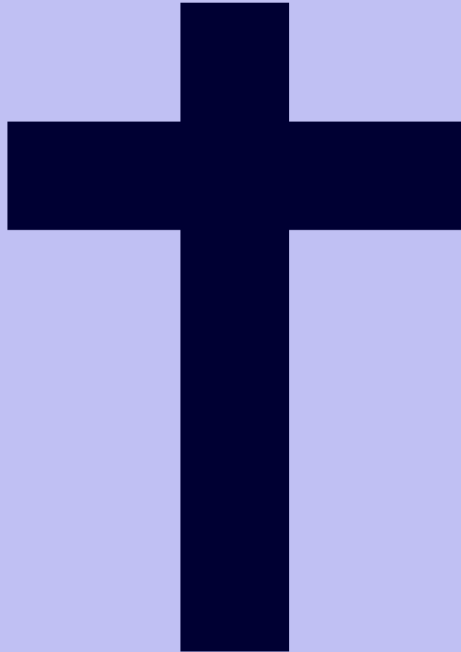

El Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo

en el idioma piapoco

New Testament in Piapoco

El Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo en el idioma piapoco New Testament in Piapoco

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Piapoco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piapoco

pio

Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Piapoco

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
15b1335d-e064-57a2-9f7f-a5383125b741

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	79
SAN LUCAS	126
SAN JUAN	205
LOS HECHOS	262
ROMANOS	330
1 CORINTIOS	364
2 CORINTIOS	399
GÁLATAS	421
EFESIOS	434
FILIPENSES	446
COLOSENSES	454
1 TESALONICENSES	462
2 TESALONICENSES	469
1 TIMOTEO	473
2 TIMOTEO	483
TITO	490
FILEMÓN	495
HEBREOS	497
SANTIAGO	526
1 SAN PEDRO	535
2 SAN PEDRO	545
1 SAN JUAN	551
2 SAN JUAN	558
3 SAN JUAN	559
SAN JUDAS	560
EL APOCALIPSIS	563

SAN MATEO

Los antepasados de Jesucristo

¹ Yáí cuyàluta icàlidaca Jesucristo yàawirináimi ípidená. Yáí Jesucristoca yácata nataquerínámi, yáí rey David, Abraham nacái.

² Abraham ìiri ípidenáté Isaac. Isaac ìiri ípidenáté Jacob. Jacob ìiri ípidenáté Judá. Judá, nía nacái yéénánái once namanùbaca, níacata israelitanái yàawirináimi.

³ Judá yéenibe asìanái náipidenáté Fares, Zara nacái. Náatúa uípidenáté Tamar. Fares ìiri ípidenáté Esrom. Esrom ìiri ípidenáté Aram.

⁴ Aram ìiri ípidenáté Aminadab. Aminadab ìiri ípidenáté Naasón. Naasón ìiri ípidenáté Salmón.

⁵ Salmón ìiri ípidenáté Booz. Booz yáatúa uípidenáté Rahab. Booz ìiri ípidenáté Obed. Obed yáatúa uípidenáté Rut. Obed ìiri ípidenáté Isaí.

⁶ Isaí ìiri ípidenáté rey David. Rey David ìiri ípidenáté Salomón. Salomón yáatúa, úacata Urías yàacawéetúami quéechatécáwa.

⁷ Salomón ìiri ípidenáté Roboam. Roboam ìiri ípidenáté Abías. Abías ìiri ípidenáté Asa.

⁸ Asa ìiri ípidenáté Josafat. Josafat ìiri ípidenáté Joram. Joram ìiri ípidenáté Uzías.

⁹ Uzías ìiri ípidenáté Jotam. Jotam ìiri ípidenáté Acaz. Acaz ìiri ípidenáté Ezequías.

¹⁰ Ezequías ìiri ípidenáté Manasés. Manasés ìiri ípidenáté Amón. Amón ìiri ípidenáté Josías.

¹¹ Abéeri néená Josías yéenibeca asìanái ípidenáté Jeconías, yáté camuí Babilonia yàasu cáli néeséeyéi náibàacaalíté israelitanái natécaténá nía presoíri iyú Babilonia néré.

¹² Néeseté idècunitàacá israelitanái ìyaca presoíri iyú Babilonia yàasu cáli ínata, Jeconías idèncatè ìiriwa ípidenéri Salatíel. Salatíel ìiri ípidenáté Zorobabel.

¹³ Zorobabel ìiri ípidenáté Abiud. Abiud ìiri ípidenáté Eliaquim. Eliaquim ìiri ípidenáté Azor.

¹⁴ Azor ìiri ípidenáté Sadoc. Sadoc ìiri ípidenáté Aquim. Aquim ìiri ípidenáté Eliud.

¹⁵ Eliud ìiri ípidenáté Eleazar. Eleazar ìiri ípidenáté Matán. Matán ìiri ípidenáté Jacob.

¹⁶ Jacob ìiri ípidenáté José. Yáí José yeedácaté íríwa María, úái Jesús yáatúaca. Wáimaca Jesús ìwali Mesíascani, ímáanáca wacuèrinásàiri Dios ibànuèricaté walí, wía israelitaca, icùacaténá wía.

¹⁷ Iná waputàaca catorce namanùbaca Abraham itaquénáinámi ìyéeyéicaté Abraham yàasu èeri idénámi, idènièyéicaté nacái yéenibewa àta rey David imusúacatalétaté iicá èeri. Néese rey David idénámi, nàyacaté catorce namanùbaca David itaquénáinámi ìyéeyéicaté David yàasu èeri idénámi, idènièyéicaté nacái yéenibewa àta Babilonia yàasu cáli néeséeyéi natéacatalétaté israelitanái presoíri iyú Babilonia néré. Néeseté idécanámité israelitanái nàyaca presoíri iyú Babilonia yàasu cáli ínata, néese Mesías yàawirináimi catorce namanùbaca nàyacaté, nadèncatè nacái néenibewa àta Mesías imusúacatalétaté iicá èeri, yáí wacuèrinásàiri ípidenérica Jesucristo.

Nacimiento de Jesucristo

¹⁸ Siùcade nucàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali yáí imusúanácaté iicá èeri: Yáatúa María idècunitàacá ucùaca ucásàanápinátéwa José yáapicha, càmicíhúaca iimá yáapicha. Quéwa, udéerìcuca sùmài, Espíritu Santo íiwitáise iyú.

¹⁹ Néese José, cayábéerica íiwitáise, càmitaté iwàwa ibáiniadaca úa áibanái yàacuésemi. Iná ínáidacawa imàacáanápiná íchawa úa ibàacanéri iyú càmicáiná ìiri yáí udéerìcuírica. Càmitaté José iwàwa icháawàaca uináwaná ìwali ùyacàle mìnánái írì ipíchanaté nanúaca úa.

²⁰ Yá José ínáidacatéwa imàacáanápiná íchawa úa, quéwa abéeri ángel Dios néeséri yàanáca José yàatalé. Yá ángel imàacaca yáawawa José iicácani yáamacani írìcuíse. Yá ángel

íimaca José irí: “José, rey David itaquérinámi, picá cáalu peedáca María pìacawéetúapináca úara, udéerìcucáiná sùmàì Espíritu Santo íiwitáise iyú.

²¹ Sùmàiquéera yáì imusuéripinácawa María íicha. Pimàni íipidená Jesús. Iipidenápiná càì yácáiná iwènúadapiná yàasu wenàiwicanáì íiwitáisewa nabáyawaná íichawa, ipíchaná Dios yùuwichàidaca nía nabáyawaná ìwalísewa”, íimaca yáì ángelca.

²² Càité ángel icàlidaca José iríni macáita ichàbáanápínátéwa càide iyúwaté profeta icàlidáanáté Dios itàacáì wenàiwicanáì irí.

²³ Bàaluitécáiná Dios yàasu profeta íimacaté nalí Dios inùmaliçuise: “Abéechúa mànacàu càmíichúacáwaca iimá asìali yáapicha, udéerìcupinácawa. Imusúapinácawa uícha abéeri sùmàì, namàníripiná íipidená Emanuel”, íimacaté yáì profetaca. (Yáì íipidená Emanuel íimáanáca: “Dioscata wáapicha”).

²⁴ Néeseté José icawàacawa, yá imànicaté càide iyúwa Dios yàasu ángel ichùulianáni. Yáté èerica yeedácaté úái Maríaca yàacawéetúapinácawa.

²⁵ Càmíiritàacá quéwa José iimá úapicha àta uìri imusúacatalétaté iicá èeri yáì idàbáanéerica uìrica. Yá José imànicaté íipidená Jesús.

2

La visita de los sabios de Oriente

¹ Jesús imusúacaté iicá èeri Belén ìyacàlená irìcu, Judea yàasu cáli íinata, rey Herodes icuàcaalíté yáì cálica. Néenialíté abénaméeyéì asìanáì cáaliacáiyéì nàanàaca Jerusalén ìyacàlená iriculé. Déecuíséeyéì nàanàaca, Oriente yàasu cáli néeséeyéì, yéewáidéeyéicawa nacáì dùlupùta ìwali.

² Nasutáca néemìawa Jerusalén ìyacàlená mìnanáì:

—¿Alénásica judío icuèrinápiná siùquéerica tàacáwa imusúaca iicá èeri? Wáaliacawa idéca asáicani waicácáinaté áiba dùlupùtaca íimáanáca idéca imusúaca iicá èeri, yáì picuèrinápinácuéca, píacué judíoca. Iná wadéca wàanàaca wàacaténá icàaluíniná —náimaca.

³ Yá rey Herodes yéemìaca cáaliacáiyéì iináwaná, íná máini cáaluca íináidacawa, càmíicáiná iwàwa áiba yeedáca íicha yáì cálica. Jerusalén ìyacàlená mìnanáì nacáì cáaluca nía canánama, càmíicáiná nawàwa Herodes yàasu úwináì namànica úwi náipunita ìwalíse yáì nacuèrinápináca wàlisàica.

⁴ Néese rey Herodes ìwacáidaca sacerdote íiwacanánáì, nía nacáì yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu. Herodes imáidaca nía isutácaténá yéemìawa nía alénápinácaalíté Mesías imusúaca iicá èeri, yáì judío icuèrinápiná Dios ibànuèrica nalí.

⁵ Yá náimaca Herodes irí:

—Belén ìyacàlená néenipináca imusúaca iicá èeri, Judea yàasu cáli íinata, yácáinaté Dios yàasu profeta itànàaca càiri tàacáisi Dios inùmaliçuise bàaluité. Dios íimacaté:

⁶ ‘Pía, Belén ìyacàlenáca, Judea yàasu cáli íinatéeri ìyaca, caináwanáca pía áiba yàcalé íicha canánama ìyéeyéica Judea yàasu cáli íinata, yácáiná Nacuèriná imusúapinácawa Belén ìyacàlená irìcu icuèripiná nùasu wenàiwica, níái Israel itaquénáinámica’, càité itànàaca tàacáisi yáì profetaca Dios inùmaliçuise —náimaca.

⁷ Néese Herodes imáidaca cáaliacáiyéì ibàacanéeri iyú áibanáì íicha. Imáida isutáca yéemìawa nía yáaliacaténáwa cayába càinácaalíté èeri idàbacaté naicáca úái dùlupùtaca uchanàacawa.

⁸ Néese Herodes idécanáami yéemìacani, yá íimaca nalí:

—Píacuéwa picutáca cayábani, yáara sùmàica; néese pidécanáamicué pìanàacani, yá picàlidacué nulí iináwaná, yéewanápiná nùacawa néré nubàlùacawa nùuluì ipùata iyúwa irí nùacaténá nacáì icàaluíniná —meedáta càì íimaca nalí, ichìwáidacáita nía meedá Herodesca. Yá ibànùaca nía Belén ìyacàlená nérépiná.

⁹ Idécanáami néemìaca Herodes itàacáì, yá nàacawa íicha níái cáaliacáiyéica. Yá néese, dùlupùta yàacawa napíchalépináta, úái dùlupùta naiquéechúacaté nàyacaalíté nàasu cáli néesewa. Yá uchanàacawa yàcalé iwicáu yáì sùmàì ìyacatáica.

¹⁰ Néese naicácáiná dùlupùta, yá casímáica nía manuísíwata.

¹¹ Yá nawàlùacatéwa capìi iriculé. Naicáca sùmài néré yáatúa María yáapichawa. Yá nabàlùacawa irí nàului ipùata iyúwa nàacaténá sùmài icàaluíná. Néese nàacùaca nàasuwa nàacaténá irí oro, incienso nacái, mirra nacái, níai cawèniyéi pumènica isàni.

¹² Néese Dios yàalàaca nía náamacani irìcuísewa ipíchaná nèepùacawa Herodes yàatanabàa. Inaté nèepùacawa áiba àyapu irìcubàata Herodes ícha nàasu cáli nérépináwa.

La huida a Egipto

¹³ Néese idécanáamité nàacawa níai cáaliacáiyéica, yá Dios ibànùaca ángel yàanápínatéwa José yàatalé. Yái ángel imàacaca yáawawa José iicácani yáamacani irìcuíse. Yá ángel ímaca irí: “Pimichàawa, pichùnà piasuwa pianáwa, pitéca yái sùmàica yáatúa yáapichawa, piacàatétawa Egipto yàasu cáli nérépiná. Piya néréwa àta numáidacataléta píawa, Herodescáiná icutápiná inúawa yái sùmàica”, ímaca yái ángelca.

¹⁴ Néese, José imichàacawa táiyápi, itécani yái sùmàica, yáatúa yáapichawa. Yá yàacàatécatawa náapicha Egipto yàasu cáli nérépiná.

¹⁵ Nàyacaté néré àta Herodes yéetacataléatéwa. Inaté macáita ichàbacawa càide iyúwaté Dios yàasu profeta icàlidáanaté tàacáisi Dios inùmalìcuíse: “Numáidaca Nuñriwa yàacaténáwa Egipto yàasu cáli ícha”, ímacaté yái Diosca.

Herodes manda matar a los niños

¹⁶ Néeseté Herodes yáaliacawa naináwaná ìwali níai cáaliacáiyéica càmítaté neebáida itàacái, yá calúaca báawanamani yái Herodesca. Iná Herodes ibànùaca yàasu úwináwi nanúacaténá macái sùmanái aslanái Belén iyacàlená irìcuíyéica, áiba yàcalé nacái iyéeyéica mawiénibàa Belén irí. Nanúacaté macái sùmanái aslanái idènièyéica àta pucháiba camuí, níacáinaté cáaliacáiyéica nacàlidacaté Herodes iríni nadàbacaté naicáca dùlupùta pucháiba camuí ipíchwáiseté nàanàaca Jerusalén iyacàlená néré.

¹⁷ Càité ichàbacawa càide iyúwaté profeta Jeremías itànàanaté tàacáisi Dios inùmalìcuíse. Jeremías ímacaté:

¹⁸ “Náicháanípiná cachàini manuísíwata níai Ramá iyacàlená mìnanáica, Raquel itaquénáinámica. Náicháanípináca, máini achúmaca nawàwa néenibe ínináwa. Canácata yáaliméeripiná isímáidaca níawa, néenibemi yéetácáináwa náicha”, ímacaté yái profetaca Jeremías.

¹⁹ Néese idécanáamité Herodes yéetacawa, Dios ibànùaca ángel yàacaténáwa José yàatalé Egipto yàasu cáli néré. Yá ángel imàacaca yáawawa José iicácani yáamacani irìcuíse. Yá ángel ímaca José irí:

²⁰ “Pimichàawa, pité yái sùmàica yáatúa yáapichawa, pèepùawa Israel itaquénáinámi yàasu cáli nérépiná. Nadéca néetacawa níara iwàwéeyéicaté inúacani”, ímaca yái ángelca.

²¹ Yá néese José imichàacatéwa, itécani yái sùmàica yáatúa yáapichawa Israel yàasu cáli nérépiná.

²² Quéwa, José yéemíaca Arquelao iináwaná ìwali icùaca judiónái yàasu cáli yáanirimi Herodes yáamirìcubàamiwa, iná cáaluca José yàacawa néré. Yá nàacawa Galilea yàasu cáli néré ángel icàlidacáiná José iríni yáamacani irìcuíse nàanápínáwa Galilea yàasu cáli néré.

²³ Nàanàacaté Galilea yàasu cáli néré, yá nàacawa nàyacaténá Nazaret iyacàlená irìcu. Nàyacaté néré càide iyúwaté profetanái ímáanaté Jesús ìwali. Profeta ímacaté náimáanápínaté Jesús ìwali Nazaret iyacàlená néeséericani.

3

Juan el Bautista en el desierto

¹ Néeseté madécaná camuí idénáami, néenialité Juan el Bautista idàbaca icàlidaca Dios itàacái alé manacúali yùucubàa càinàwàiri iyéerica Judea yàasu cáli ínata.

² Manùbéeyéi wenàiwica nàacatéwa Juan yàatalé, néemìacaténá itàacái. Yá ímaca nalí: “¡Piwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná, mesúnamáicáináta Dios icùapiná macáita!” ímaca yái Juanca.

³ Yái Juan el Bautista, yácata yái asìalica profeta Isaías itànèricaté tàacáisi iináwaná ìwali Dios inùmalicúise. Isaías itànàacaté yái tàacáisica:

“Abéeri asìali icàlidapiná nalíwani cachàiníiri iyú manacúali yùucubàa càinàwàiri. Càipiná ímaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanái ichùnìacaalí àyapu Náiwacali irípináwa, càitacué nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná, pitàidacaténácué cayábéeri iyúni. Pichùnìacué píiwitáisewa yéewacaténá idàbaca yéewáidacuéca pìyaca machacànìiri iyú càide iyúwa iwàwáaná’, càipiná ímaca”,
càité itànàaca tàacáisi yái profeta Isaíasca.

⁴ Yái Juan idènìacaté ibàlewa wáluma cáucuíri camello ichùna iwálumalená. Idacùacaté nacái ìwalìabàawa pìrái ímamimi. Iyáa nacái iyáacaléwa wirìichu nacáiyéi, mába ituní nacái Juan yàanèrica manacúali yùucubàa càinàwàiri.

⁵ Néese manùbéeyéi Jerusalén iyacàlená mìnánái, madécaná nacái Judea yàasu cáli néeséeyéi, Jordán inanába yàasu cáli néeséeyéi nacái nàacatéwa Juan el Bautista yàatalé néemìacaténá itàacái.

⁶ Néese nacàlidaca náichawa yái báawéerica namànìrica, yá Juan ibautizáca nía Jordán inanába yáaculé.

⁷ Quéwa Juan iicáca manùbéeyéi fariseo, saduceo nacái manùba nàanàaca yàatalé ibautizacaténá nía, yá Juan yáaliacawa càmitaté nawènúada náiwitáisewa báawéeri ícha báisíiri iyú, íná Juan yàalàaca nía cachàiníiri iyú. Iima nalí: “¡Píacué, càiyéide iyúwa àapi iculále! Manuíri yùuwichàacáisi yàanàapiná mesúnamáita, yùuwichàidacaténá wenàiwicanái. Piyúnáidacuéca píalimáaná pichúuliacawa ícha, yái yùuwichàacáisica, piba-utizácaalícáitawa, éwitacué càmicáanáta piwènúada píiwitáisewa báisíiri iyú pibáyawaná íchacuéwa. ¡Càmitacué nucàlida pírì càiri chìwái!

⁸ Iwàwacutácué pìyaca machacànìiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, yéewanápiná macái wenàiwica naicáca amaléeri iyú piwènúadacuéca píiwitáisewa báisíiri iyú Dios irípiná.

⁹ Picácué píima píriwa: ‘Canácatáita Dios yùuwichàida wíawa, ¡Abraham itaquénáinámicáiná wía!’ picácué càì píima. Péemiacué cayábani, éwita Dios imáalàida macáitacué pía pibáyawaná ìwalìisewatá, càicáanáta Dios yáalimá iwènúadaca níái íbaca Abraham itaquénáinámipiná iyútá Dios yàasu wenàiwicapiná nía píamirìcubàamicuéwa.

¹⁰ Máiní mawiénica yái yùuwichàacáisi Dios imàaquéeripináca yàanàaca báawéeyéi ìwali, càide iyúwa mawiénicaalí wenàiwica iwichùaca àicu ìwali chipàali iyú, càita nacái mawiénica yái Dios yàasu yùuwichàacáisica. Péemiacué comparación: Càide iyúwa wàucacaalí macái àicu canéeyéi irí iyacaná cayába weemácaténá nía quichái irìcu, càita nacái Dios yùuwichàidapiná wenàiwica quichái irìcu cawinácaalí wenàiwica càmiyéica imàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹¹ Báisíta nubautizácué pía úni yáaculé, píasáidacaténácué pidéca piwènúadaca píiwitáisewa Dios irípiná, quéwa mesúnamáita áiba yàanàaca núamirìcubàawa. Yátacué ibànùapiná Espíritu Santo abénaméeyéicué péená irí ibautizacaténá náiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái, yái yàanèripináca. Aibanáicué péená quéwa càmiyéica yeebáida itàacái, ibautizápináca níawa quichái iyúwa, nàuwichàacaténáwa càiripináta. Máiní cachàiníiri íiwitáise nuícha. Nuíwacalicaní, yái yàanèripináca; nuicáca núawawa iyúwa yàasu wenàiwica càmiíri cachàini náicha canánama, máinicáiná cayábéerica nuíchani.

¹² Péemiacué comparación: Càide iyúwa wenàiwica natécaalí nàasu palawa nacáapi irìcuwa masacàacaténá namànica nàasu trigo ituínáwa, náaláidacaténá nacái trigo iwìralèmi, càita nacái yái yàanèripináca núamirìcubàa yàanàaca iwàlìsàidacaténá yàasu wenàiwica íiwitáisewa, iseríacaténá nacái nía náicha áibanái càmiyéica yàasu. Càide

iyúwa wenàiwica yeedácaalí ibànacale trigo ituínáwa manuíri capli irìculé ituínási yàaluca, càita nacái yái yàanèripiná iwacáidapiná yàataléwa yàasu wenàiwicanáíwa. Càide iyúwa wenàiwica yeemácaalí ituínási iwíralèmi manuíri quichái irìcu, càita nacái yái yàanèripiná yùuwichàidapiná macáita càmiyéica yàasu wenàiwica quichái irìcu, càimíríca ichacàwa càiripinéerita ìyaca”, ímaca yái Juanca.

Jesús es bautizado

¹³ Néeseté Jesús yàacatéwa Galilea yàasu cáli íicha yàanàcaténá Juan yàatalé Jordán inanába néré, yéewacaténa Juan ibautizácani, yái Jesúsca.

¹⁴ Néese quéechatécáwa càmita Juan iwàwa ibautizáca Jesús, báicáiná iicáca yáawawa Jesús iwéré. Yá Juan ímaca Jesús irí:

—Nuwàwacutáca pibànùaca nulí Espíritu Santo ibautizácaténá nuíwitáise. Càmita cayába nubautizá pía úni yáaculé meedá, máinicáiná cachàinica nuícha pía —ímaca yái Juanca, yáalíacáinatéwa canáca Jesús ibáyawaná.

¹⁵ Quéwa Jesús ímaca irí:

—Siúcade iwàwacutáca pibautizáca núa, cayábacáiná wamànica macáita càide iyúwa Dios ichùullaná, yéewanápiná macáita náalíacawa nuebáidaca Dios itàacái —ímaca yái Jesúsca.

Inaté Juan ibautizácani.

¹⁶ Néeseté idécanáami Jesús ibautizáca, yá imichàacawa úni yáacuise. Yáta capíraléeri cáli yàacùacawa, yá Jesús iicáca Espíritu Santo iricùacawa ìwali Dios yàatanáise càide iyúwa unùcu iricùanáwa.

¹⁷ Néese néemíaca Dios itàacái chènuníise. Dios ímaca: “Yácata Nuíri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicácani”, ímaca yái Diosca.

4

Jesús es puesto a prueba

¹ Néeseté Espíritu Santo itéca Jesús manacúali yùuculé càinàwàiri yéewacaténa Satanás yáalímáidaca Jesús imànínápiná ibáyawanáwa, quéwa Jesús càmita yeebá Satanás irí.

² Jesús ìyacaté néré cuarenta èeri, catá nacái. Canácata Jesús iyéeri iyáacaléwa. Yá máapicani.

³ Néese Satanás yàacawa Jesús yàatalé yáalímáidacaténa Jesús imànínápiná ibáyawanáwa. Yá ímaca Jesús irí:

—Dios Iiricáiná pía, yá pichùulla níai íbaca nawènúanápináwa pan iyú piyáacaténa —ímaca yái Satanásca.

⁴ Quéwa Jesús ímaca irí:

—Càmíríta. Dios itàacái profeta itànèericaté ímaca walí: ‘Picácué wáináidawa yàacàsi ìwali Dios íicha. Néese iwàwacutácué weebáidaca macáita iyúwa Dios ímáaná yéewanápiná wáyaca machacàníri iyú’, ímaca yái Dios itàacáica —ímaca yái Jesúsca, càmicáinaté iwàwa imànica wawàsi meedá irípináwa Dios íiwitáise iyú.

⁵ Néese Satanás itéca Jesús Jerusalén ìyacàlená néré, yái yàcalé cáininéerica Dios iicáca. Yá Satanás imichàidaca Jesús templo ipùata ínatalé chènuníri náicha canánama.

⁶ Néese Satanás yáalímáidaca Jesús imànínápiná ibáyawanáwa. Satanás ímaca Jesús irí:

—Dios Iiricáiná pía, pipisíawa templo íicha cáli ínatalépiná, yáicáiná Dios yàasu profeta itànàcaté Dios itàacái piináwaná ìwali. Profeta ímacaté:

‘Dios ichùullápináca yàasu ángelnáíwa nacùanápiná pía. Namichàidapiná nacái píawa nacáapi iyúwa ipíchaná pinúa píawawa íba iwéré’,
càité profeta itànàca Dios itàacái piináwaná ìwali —ímaca yái Satanásca.

⁷ Néese Jesús ímaca Satanás irí:

—¡Càmírí! Dios itàacái profeta itànèericaté ímaca nacái walí: ‘Picá píalímáida piicáwa Picuèriná Dioswa asáisi icùacaalí pía’, càité profeta itànàca Dios itàacái —ímaca yái Jesúsca.

⁸ Néese àniwa Satanás itéca Jesús chènuníri dúli ínatalé. Yá Satanás yáasáidaca Jesús iicá macái cáli èeri irìcuíyéi, nachàini yáapicha nacái, nàasu cawèníri nacái.

⁹ Néese Satanás ímaca Jesús irí:

—Nùapínaca piríwa macáitani pibàlùacaalíwa nulí piùlù ipùata iyúwa piacaténá nucàaluíniná —ímaca yái Satanásca.

¹⁰ Jesús ímaca irí:

—¡Càmíiri! Pìawa nuícha, Satanás. Càmita nù picàaluíniná, yácáiná Dios itàacái profeta itànèericaté ímaca walí: ‘Iwàwacutá piaca Picuèriná Dios icàaluínináwa. Iwàwacutá nacái piaca abéerita Dios iyéininá’, càité itànàaca yái profetaca —ímaca yái Jesúsca.

¹¹ Inaté Satanás yàacawa Jesús ícha, yá abénaméeyéi ángelnái yàanàaca néré nayúudàacaténá Jesús.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹² Jesús yéemìacaté áibanái náucacaté Juan el Bautista presoíyéi ibànaliculé, íná Jesús yèepùacawa Galilea yàasu cáli nérépiná.

¹³ Quéwa càmita iyamáawa Nazaret iyacàlená irìcu, néese yàacatéwa iyacaténá Capernaum iyacàlená irìcu, iyéerica Galilea icalìsaniná idùlepiré, Zabulón itaquénáinámi yàasu cáli íinata, Neftalí itaquénáinámi yàasu cáli nacái.

¹⁴ Jesús imànicaté cà yéewacaténá macáita ichàbacawa càide iyúwa profeta Isaías itànàanaté tàacáisi Jesús iináwaná iwali. Isaías ímacaté Dios inùmalìcuíse:

¹⁵ “Píacué israelita iyéeyéica Zabulón itaquénáinámi yàasu cáli íinata, Neftalí itaquénáinámi yáapicha, yái cáli iyéerica abéemàalé Jordán inanába ícha, Galilea icalìsaniná idùlepiré, alé càmiyéi israelita iyacataléca, Galilea yàasu cáli.

¹⁶ Píacué catéeyéica íiwitáise, càmiyéica yáalía Dios iwali, áiba yàanàapínacué pìatalé amalácaténacué imànica píiwitáise. Yéewáidapínacué pía, piyacaténacué Dios icalmaláná irìcu, píacué canéeyéica icáuca càmiiri imáalàawa, iyéeyéica siùcade iyúwa yéetáními”,

ímamacaté yái Isaíasca.

¹⁷ Néeseté Jesús idàbaca yéewáidaca nía. Ímaca nalí: “Piwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná, mesúnamáicáináta Dios icùapíná macáita”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁸ Néeseté Jesús yèepunícawa Galilea icalìsaniná icàinalená ínatabàa. Yá iicáca pucháiba asíanái. Ibèeri ípidená Simón, áibaalí ípidená Pedro nacái. Iméeréeri ípidená Andrés. Cubái inuérinánáica nía needácaténá nalíwa nàasu platawa. Náucaca nàacawa nàasu tarayawa nèepunícawa calisáacubàa.

¹⁹ Jesús ímaca nalí:

—Aquialécué sísaara, piacuéwa núapicha iyúwa nuéwáidacalénái. Pidécuéca píibaidaca píibàacaténacué cubái, quéwa siùcáisede nùacuéca pirí wàlisài píibaidacalépiná pìwacáidáanápínacué nulí wenàiwica yéewacaténá nuéwáidacaléca nía —ímaca yái Jesúsca.

²⁰ Yáta namàacaca náichawa nàasu tarayawa. Yá nàacawa Jesús yáapicha.

²¹ Néese nàacawa àniwa calisa idùlepiré, yá Jesús iicáca áibanái asíanái pucháiba: Ibèeri ípidená Santiago, iméeréeri ípidená Juan. Zebedeo yéenibeca nía. Nachùnìaca nàyaca nàasu chinchorrowná barca irìcu nániri yáapichawa. Yá Jesús imáidaca nía, nàanápínáwa yáapicha, iyúwa yéewáidacalénái.

²² Yá caquialéta namàacaca barca, nániri nacáiwa, yá nàacawa Jesús yáapicha.

Jesús enseña a mucha gente

²³ Jesús ipáchiaca yèepunícawa macái Galilea yàasu cáli ínatabàa. Macái yàcalé irìcu nacái yéewáida yèepunícawa judíonái yéewáidacàlu irìcu. Yá icàlidaca nalí yái tàacáisi cayábéerica náalíacaténáwa càinácalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Yúucaca náicha nacái macái uláicái íiwitáaná.

²⁴ Macái Siria yàasu cáli néeséeyéi néemìaca Jesús iináwaná, yá natéca néenánaiwa Jesús yàatalé, macái yùuwichèeyéicawa uláicái iyú, cáiwíiri iyú nacái. Natéca nacái wenàiwica demonio idacuèyéica íiwitáise, naté nacái áibanái idènièyéica tèwacáimi nacái, máapinéeyéi nacái. Yá Jesús ichùnìaca nía macáita.

²⁵ Manùbéeyéi wenàiwica nàacawa Jesús yáapicha: Galilea yàasu cáli néeséeyéi, áibanái nacái yàanèyéica diez namanùbaca yàcalé néese Decápolis yàasu cáli íinatéeyéica iyaca, áibanái nacái Jerusalén iyacàlená mìnánái, Judea yàasu cáli néeséeyéi nacái, áibanái nacái iyéeyéica abémàalé Jordán inanába íicha.

5

El sermón del monte

¹ Néeseté Jesús iicáca manùbéeyéi wenàiwica iwacáidáyaquéeyéiwa yàatalé néemìacaténá itàacái, yá yàacawa dúli íinatalé, yá yáawinacawa néré. Yéewáidacalénái nàacawa yàatalé.

² Yá idàbaca yéewáidaca nía. Iimaca nalí:

La verdadera dicha del hombre

³ “Cawinácaalí wenàiwica càmíiyéica cachàini iicáca yáawawa, yáaliéyéi nacáiwa nawàwacutáaná Dios iyúudàaca nía, casímáica nía Dios icùacáiná nía.

⁴ “Cawinácaalí wenàiwica achúmèyéica iwàwa ibáyawaná iwaliwa siùcade, èeri mìnánái ibáyawaná iwali nacái, casímáipináca nía yácáiná Dios isímáidapináca nía.

⁵ “Cawinácaalí wenàiwica càmíiyéica cáimacái iicáca yáawawa, itàaníyéi nacái casalíníiri tàacáisi iyú éeréeri iyú nacái, casímáipináca nía, yácáiná Dios imàacapináca nacùaca yáapicha èeri irìcuíri macáita.

⁶ “Cawinácaalí wenàiwica máníiyéica iwàwa imànica abéerita cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, casímáica nía, yácáiná Dios imànipináca nalí macáita yái cayábéerica nawàwéerica imànica nalí.

⁷ “Cawinácaalí wenàiwica iiquéeyéica áibanái ipualé, casímáica nía, yácáiná Dios iicápináca napualé nacái.

⁸ “Cawinácaalí wenàiwica masaquèeyéica íiwitáise, casímáica nía, níacáináca iicápináca Dios natuí iyúwa.

⁹ “Cawinácaalí wenàiwica iwènúadéeyéica áibanái íiwitáise nalíwáaca nàyacaténá matuíbanáiri iyú náapichawáaca, casímáica nía, Dios yéenibecáináca nía.

¹⁰ “Cawinácaalí wenàiwica yùuwichèeyéicawa Dios irípináca neebáidacáináca itàacái, casímáica nía yácáináca Dios imàacapináca nacùaca yáapicha macáita.

¹¹ “Píacué nuéwáidacalénáca, áibanái icuísacaalícué píaca peebáidacáinácué nutàacái, yá namànicaalícué píri báawéeri nùwalíise, yá nacháawàacaalícué piináwaná iwali macái íiwitáanáca nachíwa báawéeri iyúwa, peebáidacáinácué nutàacái, néese casímáipinácuéca píawa.

¹² Casímáicué piwàwa, piyanídacué nacáiwa manuísíwata, yácáináca Dios imàacapinácué píri cawèníiri manuísíwata pianàapinácaalícué chènuniré. Casímáicué piwàwa, nàawirináimicáináca namànicaté báawéeri Dios yàasu wenàiwica profetanái irí, níái pípíchaléeyéimicuéca íibaidéeyéicaté Dios irípináca càide iyúwacué piyáaná”, íimaca yái Jesúsca.

Sal y luz del mundo

¹³ Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa: “Péemìacué comparación: Càicuéca píade iyúwa iwidùma cháí èeri irícu. Yái iwidùma puíwaca imànica yàacàsi, yéewanápináca caséeca wenàiwica nayáacani. Néese càmicaalí quirínama puíwa iwidùmaca, yá càmita idé puíwaca àniwani, yái iwidùmaca. Yá canápinéerica meedáni. Wáucacani bàacháwalé, néese wenàiwica nàipínáanica íinatabàami. Càitacué nacái iwàwacutáca piyaca machacàníiri iyú, pímanícué cayábéeri nacái, yéewanápináca wenàiwica nawàwa neebáidaca yái báisíiri tàacásica.

¹⁴ “Péemìacué áiba comparación: Càicuéca píade iyúwa camalási cháí èeri irícu. Càide iyúwa camalási icànacaalí catéeri irículé, càita nacáicué iwàwacutáca picàlidaca yái báisíiri

tàacáisica èeri mìnánái irí amalácáténá náiwitáise, níái catéeyéica íiwitáise, càmiyéica yáalía Dios iwali. Iwàwacutácué piyaca càide iyúwa manuiri yàcalé iyéerica dúli ipùatalicu. Càide iyúwa macáita náalimácaalí naicáca manuiri yàcalé, càita nacái iwàwacutácué pimàacaca áibanái iicáca piyaca machacàníiri iyú càide iyúwa Dios itàacái íimáaná.

¹⁵ Péemlàcué áiba comparación: Watùcunìacaalí lámpara, càmita wabàani yàalusi irìculé. Néese wamàacaca icànaca chènunibàa, yá icànaca nàwali macáita iyéeyéica capli irìcu.

¹⁶ Càita nacái iwàwacutácué pimàacaca picamalá icànaca áibanái íiwitalicu: piyacué machacàníiri iyú macái wenàiwica iicápiná, náalíacáténáwa iwali yái cayábéerica pimàníricuéca, yéewanápiná nacái nàaca icàaluíniná, Píaniri Diosca chènuníiséerica”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre la ley

¹⁷ Jesús íimaca: “Picácué píináidawa nùanàaca numáalàidacáténá tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise, nía nacái profetanái icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Picácué càì píináidacawa nùwali. Càmita nùanàa numáalàidacáténá yái tàacáisica. Néese nudéca nùanàaca numànicaténá càide iyúwa íimáanáca yái tàacáisica icàlidéerica nuináwaná iwali.

¹⁸ Péemlàcué cayábani: Máini cachàiníiricani yái Dios itàacái bàaluisàimica profeta Moisés, áibanái profeta nacái natànèericaté Dios inùmaliçuise. Macáita ichàbapínacawa càide iyúwaté Dios itàacái íimáaná. Aiba èeriwa Dios imáalàidapíná capíraléeri cáli, yá nacái èeriquéi. Quéwa canácatáita yúucawa yái itàacái bàaluisàimica, ibatàa abéeri letra achúméeríina piná, canácatáita imáalàawa. Macáita ichàbapínáwa càiwade iyúwaté Dios itàacái íimáaná.

¹⁹ Máinicáiná cachàiníirica macái tàacáisi natànèericaté Dios inùmaliçuise, íiná iwàwacutá wenàiwica neebáidaca macáitani. Canácata canéeri iwèni tàacáisi. Aibacaalí càmiiri yeebáida abéeri tàacáisi natànèericaté, càmicaalí nacái yéewáida áibanái neebáidáanápíná yái tàacáisica, yá canáca yéewanáwa iwàlucawa Dios iyacàle irìculé icùacatalé macáita chènuniré. Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica yái tàacáisi Moisés, profetanái nacái natànèericaté Dios inùmaliçuise, yá yéewáidacaalí wenàiwica neebáidáanápínáni, yásí máiníiripíná cáimiétacanéeri yái wenàiwicaca Dios iyacàle irìcu icùacataléca macáita chènuniré.

²⁰ Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, nía nacái fariseoca nacàlidaca naináwaná iwaliwa namànínása macáita machacàníiri iyú càide iyúwa Dios ichùullaná namànica. Báisíta namànica madécaná. Quéwa núumacué pirí: Iwàwacutácué pimànica càide iyúwa Dios iwàwáaná máini cachàiníwanái náicha níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, náicha nacái fariseonáica. Càmicaalícué pimàni máini cachàiníwanái náicha, yá càmitacué yéewa Dios yéenibeca pía, Dios icùacaténácué pía”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre el enojo

²¹ Jesús íimaca: “Pidécuéca péemlaca néewáidaca pía càide iyúwaté profeta Moisés íimáanáaté Dios inùmaliçuise. Iimacaté píawirináimi irí: ‘Picá pinúa wenàiwica. Pinúacaalí wenàiwica, yá iwàwacutá péetácawa píbayawaná iwàlísewa’, íimacaté yái Moisésca.

²² Siúcade núumacué pirí àniwa áibacaalí calúa iicáca áiba wenàiwica, yásí yéetápinácawa íbayawaná iwàlísewa. Aibacaalí itàani báawéeri iyú áiba wenàiwica irí, yásí Dios yùuwichàida báawanamani, càide iyúwa Junta Suprema israelita íiwacanánái nàuwichàidáaná cabáyawanéeri wenàiwica. Aibacaalí icuísá íichawa áiba wenàiwica báawéeri iyú, yásí Dios yùuwichàidacani infierno irìcu, yái quichái càmiirica ichacàwa càiripinéerita iyaca.

²³⁻²⁴ “Píwàwacaalí pité ofrenda altar néré píacáténá Dios icàaluíniná, yá cayábéeriquéi pimànínáca càì. Quéwa ipíchawáise píaca Dios icàaluíniná, píináidawa cayába asásí cawàwanáta pimànicaalíté báawéeri áiba wenàiwica irí. Pimànicaalíté báawéeri áiba irí, yá píacàatétawa yàatalé ipíchawáise píaca Dios icàaluíniná. Yá písutá wenàiwica íicha wawàsi

imàacáanápíná iwàwawa ícha yái báawéerica pimàníricaté irí. Néese píalimá pìaca Dios icàaluíníná matuíbanáiri iyú. Càmicaalí càì pimàni, yá caná iwèni Dios iicáca yái pìanáca icàaluíníná.

²⁵ “Pisutá píawawa Dios ícha caquialéta imàacáanápíná iwàwawa pibáyawaná ícha, ipíchaná yùuwichàidaca pía. Càmicaalí càì pimàni, yásí Dios iyaca pirí càide iyúwa piùwide. Péemla comparación: Piùwide itécaalí pía icháawàacaténá piináwaná ìwali nacuèrinánái irí, yá iwàwacutá pitàaníca yáapicha éeréta àyapulicubàa. Pisutá ícha wawàsi caquialéta imàacáanápíná iwàwawa pibáyawaná ícha ipíchaná itéca pía juez yàatalé; càmicaalí pisutá ícha càì, yásí juez imàacaca úwinái náibàaca pía, yá úwinái náucapíná píawa presoíyéi ibànaliculé, nacapèedáidacaténá píawa.

²⁶ Péemla cayábani: Canácatáita namusúawa nàuwichàacái íchawa presoíyéi ibàna irìcuíse àta napáyaidacataléta náichawa namawèniacálewa macáita, àta abéeri centavo piná yái centavo namáalàidáaná canánama. Càita nacái càmita píalimá pimusúacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha càiripínáta”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre el adulterio

²⁷ Jesús ímaca: “Pidécuéca péemlaca tàacáisi nacàlidéericaté: ‘Picá piimá áiba wenàiwica yáapicha càímíichúaca píinusíwa, càímírica nacái pinìrisíwa’, càité náimaca.

²⁸ Siúcade quéwa núumacué pirí áibacaalí iicáida inanái irí, yá capicùlecaalíni iwàwacáiná iimáca úapicha, yá idéca imànica ibáyawanáwa úapicha iwàwalicuísewa, íná cabáyawanáca Dios iicácani.

²⁹ “Iná piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa pituí yéewápuwáiséechúa iyúwa, picáanápíná wawàsi càímírica Dios iwàwa piicáca, néese piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica imusúadacaalí íchawa ituíwa, ipíchaná imànica ibáyawanáwa ituí iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápíná pidèniaca picáucawa càímíri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno irìculé, yái manuíri quicháica.

³⁰ Càita nacái piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa picáapi yéewápuwáiséechúa iyúwa, néese piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwichùacaalí íchawa icáapiwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa icáapi iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápíná pidèniaca picáucawa càímíri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno irìculé, yái manuíri quicháica càímírica ichacàwa càiripinéerita ìyaca”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre el divorcio

³¹ Jesús ímaca: “Pidécuéca péemlaca tàacáisi nacàlidéericaté íméerica: ‘Aibacaalí iwàwa imàacaca íchawa ínuwa, iwàwacutá yàaca ulí cuyàluta icàlidéerica áibanái irí imàacacaté uèpunicawa ícha’, càité náimaca.

³² Quéwa siúcade núumacué pirí càmicaalí uimá áiba asìali yáapicha càímírica unìrisíwa, càmita yéewa unìri imàacaca íchawa úa. Quéwa yúucacaalí meedá úa, yá imàacaca umànica ubáyawanáwa idàbáanéeri unìri iríwa, uedácaalí ulíwa áiba asìali unìripinácawa àniwa. Aiba asìali yeedácaalí ínupináwa abéechúa náuquéechúami, yá imànica ibáyawaná nacáiwa, iimácáiná áiba asìali ínu yáapicha”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre los juramentos

³³ Jesús ímaca: “Pidécuéca nacái péemlaca tàacáisi nacàlidéericaté plawirináimi irí íméerica: ‘Pimàni macáita machacàníiri iyú càide iyúwa picàlidáaná báisi báisisíwata Dios yáliéricawa pimànínapínása’, càité náimaca.

³⁴ Quéwa núumacué pirí, picácué píima: ‘Báisi báisisíwata Dios yáliéricawa’. Picácué nacái càì píimaca capiraléeri cáli ípidená ìwali, Dios ìyacáiná chènuniré.

³⁵ Picácué nacái càì píimaca cáli ípidená ìwali, Dios ìyacáiná cháí èeri írìcu nacái. Picácué nacái càì píimaca Jerusalén ìyacàlená ípidená ìwali, yácáiná Wacuèriná Dios cachàiníiri yàasu yàcalécani.

³⁶ Picácué nacái càì píimaca píiwita ìwaliwa yácáiná abéerita Dios yáaliméeri imàacaca píiwita ibáiná iwènúacawa cúulíiri iyú, cabalèeri iyú áiba.

³⁷ Píimacaalícué ‘báísíta’, néese iwàwacutácué báisíca pitàacáica. Píimacaalícué ‘càmita’, néese iwàwacutácué báisíca pitàacáica. Báawéeriquéi píimáanácuéca ‘Báisi báisísíwata Dios yáaliéricawa’”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre la venganza

³⁸ Jesús íimaca: “Pidécuéca péemíaca tàacáisi nacàlidéericaté pìawirináimi írì, íiméerica: ‘Cawinácaalí imusúadéerica áiba wenàiwica ituí, iwàwacutácué pimusúadaca ituí, yái imàníirica báawéeri áiba írì, càita nacái cawinácaalí imalèeri áiba iyéi, iwàwacutácué pimalàaca iyéi nacái, yái imàníirica báawéeri áiba írì’, càité náimaca.

³⁹ Quéwa siúcade núumacué pirí: Picácué pipélicá ípunita cawinácaalícué imàníirica pirí báawéeri. Aiba inúacaalí pinàni ìwali, yá pimàaca inúaca pinàni ìwali abéemàawáise àniwa.

⁴⁰ Aibacaalí iwàwa icháawàaca piináwaná ìwali pimawèniacáinása íicha camisa, yá pimàaca írìni, yái camisaca. Yá pimàaca írì nacái pìasu ruanawa.

⁴¹ Uwinái nachùulìacaalí pitéca nàasu abéeri kilómetro idècuni, yá pité nàasu pucháiba kilómetro idècuni, nawàwacaalí càì pimànica.

⁴² Cawinácaalí isutéerica píicha wawàsi, pimàaca írìni. Picá piwènúawa íicha cawinácaalí isutéerica pìanápíná ichàba wawàsi. Pìà ichàbani”, íimaca yái Jesúsca.

El amor a los enemigos

⁴³ Jesús íimaca: “Pidécuéca péemíaca tàacáisi áibanái icàlidéericaté pìawirináimi írì, íiméerica: ‘Cáininá piicáca pìacawéeyéináwa. Báawa nacái piicáca piùwidenáíwa’, càité náimaca.

⁴⁴ Quéwa núumacué pirí: Cáininácué nacái piicáca piùwidenáíwa. Pisutácué nalí Dios imànínápiná nalí cayábéeri, cawinácaalícué ibànuèyéica pìwali chàwicùli. Pimànicué cayábéeri nalí cawinácaalícué báawéeyéica iicáca pía. Pisutácué nalí Dios mamáalàacata cawinácaalícué icháawèyeyéica piináwaná ìwali báawanama nachìwa iyúwa, cawinácaalícué nacái imàníiyéica pirí báawéeri nùwalíise, peebáidacáinácué nutàacái.

⁴⁵ Càipíná pimàacacué náalíacawa Wáaniri Dios chènuníiséeri yéenibecuéca pía. Iwàwacutácué pimànica càide iyúwa Dios imàníná: Dios imàacaca èeri icànaca báawéeyéi ìwali, cayábéeyéi ìwali nacái. Imàaca nacái unía yúuwàacawa nabànacale ìwali, níái imàníiyéica cayábéeri, nía nacái imàníiyéica ibáyawanáwa.

⁴⁶ Cáininácaalícué piicáca níawamita wenàiwica cáininéeyéicuéca iicáca pía, néese Dios càmita imàacacué pirí cawèníiri chènuniré, níacáiná macái èeri mìnánái namànica càì. Nía nacái báawéeyéica íiwitáise yeedéeyéica plata yéénánái íichawa Roma ìyacàlená yàasu gobièrno írìpiná, cáinináca naicáca cawinácaalí wenàiwica cáininéeyéica iicáca nía. Iná càmitacué máini cayábéeyéi náicha pía.

⁴⁷ Pitàidacaalícué nacái cayábéeri iyú níawamita péenánáíwa, néese càmitacué pimàni pìyaca cayábéeri wawàsica áibanái íicha, níacáiná macái èeri mìnánái namànica càì. Nía nacái càmiyéica judío, càmiyéica yáalía Dios ìwali, nía nacái namànica càì. Iná càmitacué máini cayábéeyéi náicha pía.

⁴⁸ Báisícaalícué Dios yéenibeca pía, néese iwàwacutácué cayábéeyéi píiwitáise náicha canánama èeri mìnánái. Iwàwacutácué pìyaca càide iyúwa Wáaniri Dios chènuníiséeri iyáaná, imàníirica cayábéeri nalí canánama, níái cáininéeyéica iicáca Dios, nía nacái càmiyéica cáininá iicáca Dios”, íimaca yái Jesúsca.

6

Jesús enseña sobre las buenas obras

¹ Néeseté Jesús íimaca nalí àniwa, níái yéewáidacaléca: “Picácué píibaida Dios irípiná wenàiwica iicápiná meedá naináidacaténácué pìwali cayábanameéyécúéca píiwitáise. Pimànicaalícué càì, néese Wáaniri Dios chènuníséeri càmita yàapíná pìrícúé pìasu cawèníiri chènuniré, canásíwa.

² “Iná piyúudàacué catúulécanéeyéi, quéwa picácué picàlida áibanái irí ìwali yái pimàníiná. Aibanái pucháibéeyéi íiwitáise nacàlidaca naináwanáwa manùbéeyéi wenàiwica yàacuésemi, náimaca nadéca náyúudàaca catúulécanéeyéi. Aibanái nacái nabàlùacawa bàacháwalé, yá nàaca plata catúulécanéeyéi irí macái wenàiwica iicápiná, yéewacaténá wenàiwicanái icàlidaca naináwaná cayábéeri iyú. Péemiàcué cayábani, cawínácaalí imàníiyéica càì, èeri mìnanaí nacàlidapíná naináwaná ìwali cayábéeri tàacáisi iyú, quéwa Dios càmita imàacapíná nalí báisíiri cawèníirica ìyéerica chènuniré.

³ Néese píacué nuéwáidacaléca, piyúudàacué catúulécanéeyéi, quéwa picácué picàlida áibanái iríni, ibatàa irípiná yái pìacawéerináca cayábéeri náicha canánama, picácué picàlida iríni.

⁴ Piyúudàacué catúulécanéeyéi ibàacanéeri iyú. Yásí Wáaniri Dios, yái iiquéerica càinácaalícué pimàníináca ibàacanéeri iyú, imàacapínácué pìrì pìasu cawèníiri pìanàacaalípiná chènuniré”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña a orar

⁵ Jesús íimaca: “Pisutácué píawawa Dios íicha, quéwa picácué pimàni càide iyúwa pucháibéeyéi íiwitáise imàníiná. Nawàwa wenàiwicanái iicáca nía meedá idècunitàacá nasutáca Dios íicha. Iná máini nawàwa nabàlùacawa manùbéeyéi yàacuésemi judíonái yéewáidacàalu irícu, bàacháwalé nacái wenàiwicanái yàacuésemi nasutácaténáwa Dios íicha wenàiwicanái iicápiná meedá. Péemiàcué cayába, cawínácaalí imàníiyéica càì, èeri mìnanaí nacàlidapíná naináwaná ìwali cayábéeri tàacáisi iyú quéwa Dios càmita imàacapíná nalí báisíiri cawèníirica ìyéerica chènuniré.

⁶ Néese pisutá píawawa Dios íicha, quéwa piwàlùawa picapèe imàdàaná irìculéwa, yá pibàlìa inùma, néese pisutá píawawa Wáaniri Dios íicha ìyéerica píapicha néré. Néese Wáaniri Dios yái iiquéerica macáita pimàníirica ibàacanéeri iyú, yàapíná pìrì pìasu cawèníiri chènuniré.

⁷ “Pisutá Dios íicha, quéwa picá píima canéeri iwèni tàacáisi madécaná yàawiría càide iyúwa càmiyéi judío imàníiná càmiyéica yáalía Dios ìwali, nía nacái iyúunáidéyécica Dios yéemlaca nalí nasutácaíná íicha déecuiri iyú.

⁸ Picácué píináidawa càì, Dios yáalíacáináwa pìwalícué càinácaalí pimáapuèrica ipíchawáise pisutácuéca íichani.

⁹ Iwàwacutácué pisutáca Dios càì:

‘Pía, Wáaniri Dios chènuníséeri, pimàaca macái wenàiwica yàaca picàaluíniná.

¹⁰ Pimàaca péenáiwaná yàanàaca caquialéta yái èerica pidàbacatáipínáta picùaca macáita. Pimàaca èeri mìnanaí namànica càide iyúwa piwàwáaná cháì èeri irícu càide iyúwa neebáidàaná pítàacái, níara ìyéeyéica chènuniré.

¹¹ Pìa wayáapíná wamáapuèrica siùcade.

¹² Pimàaca piwàwawa wabáyawaná íicha, yái báawéerica wamàníirica càide iyúwa wamàacáaná wawàwawa nabáyawaná íicha cawínácaalí imàníiyéica walí báawéeri.

¹³ Picá pimàaca áibanái yáalimáidaca wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, néese piwasàa wía báawéeri Satanás íicha. Píacáiná icuèripínáca macáita, pía cachàiníríca íiwitáise náicha canánama, icànéerica mèlumèluíri iyú càiripínáta. Báisíta, amén’,

càì pisutácué píawawa Dios íicha.

¹⁴ “Pimàacacaalícué piwàwawa nabáyawaná íicha cawínácaalícué imàníiyéica pìrì báawéeri, néese Wáaniri Dios chènuníséeri imàacapínácué iwàwawa pibáyawaná íichawa.

¹⁵ Quéwa, càmicaalícué pimàaca piwàwawa áibanái ibáyawaná ícha, néese càmitacué nacái Wáaniri Dios imàacapiná iwàwawa pibáyawaná ícha”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre el ayuno

¹⁶ Jesús ímaca: “Pimàacacaalícué píchawa piyáacaléwa pisutácaténacué píawawa Dios ícha manuísíwata, picácué cáimiétaquéri iyú pimànica píawawa wenàiwica iicápiná meedá càide iyúwa pucháibéeyéi íiwitáise imàíná. Nawàwa áibanái wenàiwica naicáca nía cáimiétaquéri iyú, íná cáimiétaquéri iyú namànica níawawa wenàiwica iicápiná meedá yéewacaténá macáita náalíacawa namàacaca náichawa nayáacaléwa nasutácaténá níawawa Dios ícha. Péemíacué cayábani, cawinácaalí imàníyéica cà, èeri mìnanaí nacàlidapiná naináwaná ìwali cayábéeri tàacáisi iyú quéwa Dios càmita imàacapiná nalí báisíri cawènírica ìyéerica chènuniré.

¹⁷ Quéwa pía pimàacacaalí píchawa piyáacaléwa pisutácaténá píawawa Dios ícha manuísíwata, yá pípià cayába píiwita íbáináwa aceite iyú, píiba nacái pinàniwa.

¹⁸ Càita pimàni, ipíchaná áibanái náalíacawa pimàacaca píchawa piyáacaléwa pisutácaténá píawawa Dios ícha. Abéerita Wáaniri Dios, yái ìyéerica píapícha, yáalíacawa pimàacaca píchawa piyáacaléwa, íná Dios yàapiná píri píasu cawèníri chènuniré”, ímaca yái Jesúsca.

Riquezas en el cielo

¹⁹ Jesús ímaca: “Picácué pìwacáida píriwa manùba cawèníri wawàsi cháí èeri irìcu. Cuwée iyáaca meedá cawèníri bàlesi. Aiba wawàsi nacái namáalàacáitacué píchawa. Cayéedéeyéi nacái nawàlùacawa needácaténacué píchani.

²⁰ Cayába cachàini píricuèni pimànínúcuéca càide iyúwa Dios iwàwáaná pidèncaténacué píasu báisíri cawèníriwa ìyéerica chènuniré, aléera càmicatalé cuwée iyáacué píchani, càmicatalé nacái cawèníri imáalàawa, càmita nacái cayéedéeri iwàlùawa néré.

²¹ Pimàacacaalícué piwàwawa píasu ìwaliwa cháí èeri irìcuírca, yásí píináidapínacuécawa ìwali mamáalàacata. Quéwa píicácaalícué iyúwa cawèníri yái cayábéeri wawàsica Dios yèeripínacuéca píriwa chènuniré áiba èeriwa, yásí píináidapínacuécawa ìwali mamáalàacata. Íná pimànicuè càide iyúwa Dios iwàwáaná peedácaténacué píriwani yái cawènírica ìyéerica chènuniré. Càita píináidapínacuécawa ìwali mamáalàacata”, ímaca yái Jesúsca.

La lámpara del cuerpo

²² Jesús ímaca: “Pitúí ìyaca píri càide iyúwa lámpara pituícáiná imàacaca píicáca. Cayábacaalí pituúí, yásí amalánamaca píicáca.

²³ Quéwa báawacaalí pituúí, yásí catáca píicáidaca. Néese yái píináidéericawa piwàwalícuésewa ìyaca càide iyúwa catuúri íiwitáise. Íná picùa cayába piwàwawa masaquèeri iyú, picá cáininá píicáca áiba wawàsi Dios ícha, ipíchaná catáca píiwitáise. Néese báawacaalí píiwitáise, yái píináidéericawa piwàwalícuésewa, yásí ímáiní catáca píiwitáise báawanama! Càmita píalíapiná cayábéeri ìwali báawéeri íichaná”, ímaca yái Jesúsca.

Dios y el dinero

²⁴ Jesús ímaca: “Péemíacué comparación: Canácata wenàiwica yáaliméeri imànica machacàníri iyú càide iyúwa íiwacanánái pucháiba ichùulianá imànica, báawacáiná iicáca abéeri íiwacaliwa, cáinináta quéwa iicáca íiwacaliwa áiba. Càmicaalí nacái, néese yàapiná íiwacali áiba icàaluínánáwa, quéwa caná iwèni meedá iicápiná íiwacali áibawa. Càita nacái càmitacué pidé píibaidaca cayába Píiwacali Dios irípináwa càide iyúwa iwàwáaná cáininácaalícué píicáca plata”, ímaca yái Jesúsca.

Dios cuida de sus hijos

²⁵ Jesús ímaca: “Péemíacué cayábani: Picácué achúma píináidáanicawa piwàwawa càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca piyáacaléwa, píyacaténacué, càinácaalícué iyú yéewanápiná nacái peedáca píbàlepináwa, píwalicaténacué píbàlewa. Máiníri cawènica

wacáuca yàacàsi íicha. Wainá nacái máiníri cawènica bàlesi íicha. Dios idéca yàaca wacáuca, wainá nacái cawèníri, íná wáaliacawa yàanápíná walí yái càmírica máiní cawènica cháí èeri irícu, yái yàacàsica, yái bàlesica nacái.

²⁶ Piicáidacué nacái nalí, níai màsibèe yáaléeyéicawa chènunibàa. Càmita nabàna nabànacalewa. Càmita nacái needá nabànacalewa. Canáca nacái nacapèe nadèniacatalépiná nabànacale ìyacanáwa. Quéwa Wáaniri Dios chènuníiséeri yàaca nayáacalépiná. Néeni, ìmáinícuéca cawèníyéica pía náicha níai màsibèeca! Iná iwàwacutácué píaliacawa Dios icùanácué pía nacái.

²⁷ Néese, éwitacué píináidáanícaaliwa piwàwawa báawanama, càicáaníta càmítacué píalimá cáala pimànicuéca picáucawa pidènièrica piyacaténácué mamáalàacata cháí èeri irícu, ibatàa abéeri horapíná càmítacué píalimá càì. Càmicáinácué píalimá pimànica càiri achúmèeri wawàsi, ínácué canéeri iwèni meedá píináidáanínácawa piwàwawa báawanama yàacàsi ìwali, bàlesi nacái.

²⁸ “¿Cánácué píináidawa piwàwawa mamáalàacata ìwali càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca pibàlepináwa? Piicáidacué càinácaalí iyú íiwinási nadàwinàacawa manacúalibàa: càmita náibaida, càmita nacái needá sáawáli namàníripíná nabàlewa.

²⁹ Quéwa núumacué pírí nadèniaca náíwináwa cayábèeri iicácanáwa rey Salomón ibàle íicha, éwitaté máinícaaníta càasuca Salomón.

³⁰ Dios idéca imàacaca masicái ibàlepiná cayábèeri iicácanáwa, éwita masicái nàyacáaníta maléena èeri meedá manacúalibàa, néese táwicha, yá wenàiwica neemácani quichái iyú. Dios imànica cayábèeri irí yái masicái waiquéerica iyúwa canéeri iwèni, íná iwàwacutácué píaliacawa Dios icùanácué píawa nacái. ¿Cánácué càmita manuí píináidacawa piwàwawa Dios ìwali icùanápinácué pía?

³¹ Iná picácué píináidawa piwàwawa mamáalàacata. Picácué càì pisutá péemíawa píawáaca: ‘¿Cawiná wayáa? ¿Cawiná wabàle wàwalíripíná?’ picácué píima.

³² Macái èeri mìnanaí càmíyéica yáalía Dios ìwali, achúmaca náináidáanícaawa nawàwawa nàwali macáita yái wawàsica. Quéwa pidèniacué Wáaniri Dios chènuníiséeri yáliéricawa càirínácaalícué wawàsi pimáapuèrica.

³³ Iná píalimáidacué pimànica càide iyúwacué Dios ichùulianá pimànica macái pichàini iyúwa, yásí Dios imàacacué pírí macáita yái pimáapuèrica.

³⁴ Siùca èeri, picácué achúma píináidáaníwa piwàwawa mamáalàacata pipíchaléwa, táwichacáiná pidèniacué áiba èeri píináidáanápínáwa táwichèeri wawàsi ìwali. Macái èeri idèniaca yàasu wawàsi càulenériwa”, íimaca yái Jesúsca.

7

No juzgar a otros

¹ Néeseté Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa: “Picácué máiní picháawàa áibanái iináwaná ìwali mamáalàacata ipíchanácué Dios yùuwichàidaca pía.

² Piwàwacaalícué piùwichàidaca áibanái caquialéta manuísíwata, yásí Dios yùuwichàidacué píawa manuísíwata. Néese piicácaalícué áibanái ipualé, yásí Dios iicácué pipualé nacái.

³ Pía idènièrica ibáyawaná manuíríwa, picá píináidawa máiní cayábaca pía áiba wenàiwica íicha idènièrica ibáyawanáwa achúmèeri meedá. Péemíacué comparación: Pibáyawaná manuírí, càicanide iyúwa manuírí àicu idéca nacáicaalí yúuwàacawa pituí irículé. Néese áiba achúmèeríwanái ibáyawaná, càicanide iyúwa imuluísi achúmèeri yúuwàacaalíwa ituí irículé.

⁴ Càmicáiná píaliawa cabáyawanáca pía manuísíwata, íná canáca yéewaná báawaca píicáca píichawa áiba wenàiwica idènièrica ibáyawanáwa achúmèeri meedá. Péemíacué comparación: Manuírí àicu yúuwàacaalíwa pituí irículétá, yá càmita pidé piicáca cayába pimúsúadacaténá imuluísi áiba wenàiwica ituí irícuísetá. Càita nacái cabáyawanácaalí

pía, picá píima áiba wenàiwica irí: ‘Nuénásàiri, pimàaca nucàlidaca pírí pibáyawaná ìwali, nuyúudàacaténá pimàacaca píchawani’, picá càì píimaca irí.

⁵ Píacáiná pucháibaca píiwitáise pìyaca. ¡Pidéca píimáichaca meedá pibáyawanáwa! Iwàwacutá pimàacaca píchawa quéechacáwa yáì pibáyawanáwa manuíríca. Yásí pidéca pìalàaca áiba wenàiwica imàacáanápíná líchawa íbáyawaná achúmériwa”, íimaca yáì Jesúsca.

⁶ “Picácué picàlida mamáalàacata Dios itàacái mabáyawanéeri áibanái irí áuli nacáiyéi íiwitáise máiníiyéica báawaca iicáca Dios. Péemíacué comparación: Wàacaalí cayábéeri wawàsi áulinái irí, yásí nawènúa naamíaca wía, namàdáida nacái wainá. Wáucacaalí nacái perla cawèniiri íba marranonái irí, yásí nabawàida meedáni nàabàli yáapiréwa. Càita nacái, picácué picàlida mamáalàacata mabáyawanéeri Dios itàacái áuli nacáiyéi íiwitáise irí, marrano nacáiyéi íiwitáise nacái, níara wenàiwica máiníiyéica báawaca iicáca Dios, casaquèeyéica íiwitáise nacái, ipíchanácué máiní calúaca nía píapícha, néese namànicuéca pírí báawéeri”, íimaca yáì Jesúsca.

Pedir, buscar y llamar a la puerta

⁷ Jesús íimaca: “Pisutácué píawawa mamáalàacata Dios íicha, yásí imànicuéca píríwani. Péemíacué comparación: Pícutácué mamáalàacatani, yásí pìanàacuécani. Pimáidacué mamáalàacata capíi inùma néeni, yásí yàacùacuéca píríwani.

⁸ Yácáiná cawinácaalí isutéerica mamáalàacata, yeedápináca iríwani. Cawinácaalí icutéerica mamáalàacatani, yàanàpinácani. Cawinácaalí imáidéerica mamáalàacata capíi inùma néeni, nàacùaca irí capíi inùma. Càita nacái cawinácaalí wenàiwica isutéerica mamáalàacata Dios íicha, Dios imànipiná iríwa càide iyúwa isutáaná.

⁹ “Péemíacué comparación: Pidèniacaalícué pìiriwa, càmitacué pìa irí íba isutácaalí pícha pan iyáapínáwa.

¹⁰ Càmitacué pìa iyáapíná àapi isutácaalí pícha cubái.

¹¹ Ewitacué báawéeyéicáaníta íiwitáiseca pía, càicáaníta cáininácuéca piicáca péenibewa, píalimácué nacái píaca nalí cayábéeri wawàsi. Néeni, ¿càmitasicué píalíawa cayábéeri íiwitáise yáì Wáaniri Dios chènuníiséerica? ¡Iná iwàwacutácué píalíacawa Dios imàninápinácué pírí cayábéeri, pisutácaalícué íicha mamáalàacata!

¹² “Iná pimànicué áibanái irí cayábéeri càide iyúwa píwàwáaná namànica píricué cayábéeri. Pimànicaalícué càì, yásí pimànipinácué machacàníiri iyú càide iyúwaté profeta Moisés ichùullianá píawirináimi Dios inùmalícué, càide iyúwaté nacái profetanái natànàaná tàacáisi Dios inùmalícué”, íimaca yáì Jesúsca.

La puerta angosta

¹³ Néeseté Jesús íimaca nalí: “Píalimáidacué macái píchàini iyúwa peebáidacaténá nulí yéewacaténá nùasu wenàiwicacuéca pía. Càulenáca wenàiwica neebáidaca nutàacái, nawàlùacaténáwa Dios iyacàle irìculé, càide iyúwa càulenácaalí nawàlùacawa máucuírí capíi inùma irìcubàa. Yácáiná èeri mìnánái íiwitáise báawéeri iyaca càide iyúwa cáucuírí capíi inùma, cáucuírí àyapu nacái, màulenácatalé manùbéeyéi wenàiwica nàacawa irìcubàa. Quéwa èeri mìnánái íiwitáise báawéeri itéca wenàiwica yéetácáisi irìculé, aléera infierno irìculé. Màulenáca nàyaca càide iyúwa èeri mìnánái íiwitáise iyáaná cháì èeri irìcu, íná yéewa manùbéeyéi nàyaca èeri mìnánái íiwitáise ìwali càide iyúwa manùbéeyéi nawàlùacaalíwa cáucuírí capíi inùma irìcubàa, cáucuírí àyapu nacái.

¹⁴ Quéwa càica núade iyúwa capíi inùma máucuírí. Nutàacái nacái càicanide iyúwa máucuírí àyapu, máinícáiná càulenáca neebáidaca nulí, càulenáca nacái nàyaca càide iyúwa núumáaná nawàlùacaténáwa Dios iyacàle irìculé. Iná càmita máiní madécaná yàawa néré”, íimaca yáì Jesúsca.

El árbol se conoce por su fruto

¹⁵ Néeseté Jesús íimaca nalí àniwa: “Picácué píchawa áibanái cachìwéeyéica. Náimaca nàwaliwa nacàlidacasa tàacáisi Dios inùmalícué. Càica níade iyúwa caluéyéi cuwèesi

lobo ìwalíyéica oveja ímamimi nachìwáidacaténá ovejanái nanúacaténá níái ovejaca. Níái cachìwéeyéica natàanica càide iyúwacué pitàaníná nawàlùacaténácuéwa pèewiré, nawàwacáiná naméeráidacuéca pía Dios ícha, namáalàidacaténácué pía.

¹⁶ Píalimápinácué píalíacawa cachìwéeyéica nía piicácaalícué càinácaalí namànica. Péemíacué comparación: Wáalíacawa macái àicu ìwali waicácaalí ìyacaná, cayábéericaalíni, càmicaalí nacái, néese báawéericaní. Càmita weedá cayábéeri uva ìyacaná áwa yúuba ícha. Càmita nacái weedá cayábéeri higuera ìyacaná tuíri ícha.

¹⁷ Macái cayábéeri àicu idèniaca ìyacanáwa cayábéeriwa, yá nacái macái báawéeri àicu idèniaca ìyacanáwa báawéerita nacái.

¹⁸ Canáca cayábéeri àicu yáaliméeri idèniaca ìyacanáwa báawéeri. Canáca nacái báawéeri àicu yáaliméeri idèniaca ìyacanáwa cayábéeri. Càita nacái píalimácué píalíacawa báawaca náiwitáise, níara cachìwéeyéica, piicácaalícué càinácaalí namànica.

¹⁹ Càide iyúwa wáucacaalí macái àicu canéeyéica irí ìyacaná cayába, weemácaténá nía quichái irícu, càita nacái Dios yúuwicháidapíná nía quichái irícu cawinácaalí wenàiwica càmiyéica imàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²⁰ Càitacué píalimápiná píalíacawa báawaca náiwitáise, níara cachìwéeyéica, piicácaalícué càinácaalí namànica”, ímaca yái Jesúsca.

No todos entrarán en el reino de Dios

²¹ Jesús ímaca: “Madécaná wenàiwica náimaca nulí: ‘Wáiwacali’, quéwa càmita macáita nawàlùapínáwa Dios ìyacàle irículé Dios icùacatalé macáita chènuniré. Cawinácaalí wenàiwica imàniyéica càide iyúwa Núaniri Dios chènuníiséeri iwàwáaná níawamita yáalimápiná iwàlùacawa néré.

²² Imáalàacaalípináwa yái èeriquéi, yá madécaná náimapíná nulí: ‘Wáiwacali, wacàlidacaté nalí pitàacái. Wáucacaté demonio wenàiwica ícha píipidená ìwali. Wamànicaté nacái píipidená ìwali madécaná wawàsi càimíri wenàiwica idé imànica’, càipíná náimaca nulí.

²³ Quéwa núumapíná nalí: ‘Càmita núalíacué nuicáca pía. Píacuéwa nuícha, píacué imàniyéica ibáyawanáwa’, càipíná núumaca nalí”, ímaca yái Jesúsca.

Las dos bases

²⁴ Jesús ímaca: “Péemíacué comparación: Cawinácaalí wenàiwica yéemièrica nutàacái, imànicaalí nacái càide iyúwa núumáaná, yái wenàiwica ìyaca càide iyúwa cáalíacáiri asìali imànírira icapèewa. Quéechacáwa ícaca depuíwalé. Yá asìali yàanàca manuírí íba ìyéerica depuíwalé cáli irícu ibàlùadacaténá icapèewa ínata. Yá imànica icapèewa íba ínata.

²⁵ Néese unía yúuwàacawa àta inanába yéesacatalétawa. Yá yéesacái yàacawa cachàiníri iyú capíi ìwali, yá cachàiníri cáuli ipùaca ìwali yái capíica. Càimíri quéwa yúuwàawa yái capíica ibàlùacáináwa íba ínata. Càide iyúwa capíi ibàlùacaalíwa mamáalàacata, càita nacái cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái nadèniapíná nacáucawa càimíri imáalàawa.

²⁶ Néese cawinácaalí yéemièrica nutàacái, quéwa càmita imàni càide iyúwa núumáaná, yá càicanide iyúwa máiwitáiséeri wenàiwica imànírira icapèewa càina ínata meedá.

²⁷ Yá unía yúuwàacawa. Néese inanába yéesacawa, yá yéesacái yàacawa cachàiníri iyú capíi ìwali, yá cachàiníri cáuli ipùaca ìwali yái capíica. Néese yúuwàacawa yái capíica, yá imáalàacawa macáita. Càide iyúwa capíi imáalàacaalíwa, càita nacái cawinácaalí wenàiwica càmiyéica yeebáida nutàacái, canáca nacáuca càimíri imáalàawa”, ímaca yái Jesúsca.

²⁸ Idécanáamité Jesús imáalàidaca icàlidaca nalíni, yá macáita wenàiwica ìyéeyéica néeni náináidacawa néemíaca itàacái manuísíwata yéewáidacáiná nía cáalíacáiri iyú.

²⁹ Jesús yéewáidacáiná nía càide iyúwa wenàiwica idènièrica Dios íiwitáise icàlidacaténá tàacáisi Dios inùmalícuíse. Càmita yéewáida nía càide iyúwa néewáidáaná, níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu Dios itàacái ìwali, yái tàacáisi profeta Moisés itànèricaté.

8

Jesús sana a un leproso

¹ Jesús iricùacatéwa dúli ínatáise, yá madécaná wenàiwica yàacawa yáapicha.

² Néese abéeri asiali cacháunéeri ímami lepra iyú yàacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlùacawa yùlulù ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíniná, yéewacaténá catúulécanáca Jesús íicácani. Yá íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, núalíacawa píalimá pichùnìaca núa, piwàwacaalí quéwa pichùnìaca núa — íimaca.

³ Néese Jesús imàacaca icáapiwa cacháunéeri ìwali. Jesús íimaca irí:

—Nuwàwaca nuchùnìaca pía. ¡Cayábaca píawa! —íimaca yái Jesúsca. Yáta icháuná lepra yáawacawa ícha.

⁴ Jesús íimaca irí:

—Péemìa cayába. Picá picàlida áibanái iríni, nuchùnìaná pía. Néese píawa caquialéta sacerdote yàatalé píasáidacaténá íicá píimamiwa, yáalíacaténáwa cayábaca pía picháuná íchawa. Pité nacái ofrenda profeta Moisés ichùulièricaté wenàiwica namàcáanápíná Dios irí nachùnìacaalíwa lepra ícha, yéewacaténá macái wenàiwica yáalíacawa cayábaca pía — íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana al criado de un capitán romano

⁵ Néeseté Jesús iwàlùacawa Capernaum iyacàlená irìculé, yá abéeri romanonái yàasu úwi íiwacaliná yàacawa Jesús yàatalé ísutácaténá Jesús ícha wawàsi imànínápiná irí cayábéeri.

⁶ Yá íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nùasu wenàiwica iríawa nucapèe irìcu. Càmíiri yéewa imichàanicawa. Yùuwichàacawa manuísíwata cáiwíiri iyú —íimaca.

⁷ Jesús íimaca irí:

—Uwé, wàawa. Nuchùnìacaténáni —íimaca yái Jesúsca.

⁸ Quéwa úwi íiwacaliná íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, canáca yéewanáwa nuedáca nùataléwa pía, máinicáiná cayábéerica nuícha pía, íná báica nuicáca núawawa piwéré. Pichùuliacáita ichùnìanápínáwa pitàacái iyúwa, yáara nùasu wenàiwicaca, yásí ichùnìacawa.

⁹ Núalíacawa píalimá pichùnìacani pitàacái iyúwa, níacáiná nuíwacanánái nachùulìa nacái núa. Núa nacái nuchùulìa nùasu úwináíwa. Nuchùulíacaalí abéeri yèepùacawa, yáta yèepùacawa. Numáidacaalí abéeri, yáta yàanàaca. Nuchùulíacaalí àniwa nùasu wenàiwicawa imànínápiná áiba wawàsi, yáta imànicani. Iná yéewa núalíacawa píalimá pichùnìaca nùasu wenàiwica nacái pitàacái iyúwa —íimaca.

¹⁰ Idécanáami Jesús yéemìacani, yá cayábaca íináidacawa yéemìaca úwi íiwacaliná itàacái. Néese Jesús iwènúacawa, yá íimaca nalí, níái wenàiwicaca yèeyéicawa yáamiwáise:

—Péemiacué cayábani, canácata nùanèeri càirica yeebáidéeri nulí manuísíwata, ibatàa Israel itaquénáinámi yéenápínáta, càmitàacá nùanàa càiri.

¹¹ Núumacué nacái pirí, manùbaca áibanái wenàiwica íiwitáaná nàanàapíná áiba cáli néese. Nàwacáidáyacacawa nawàlùacaténáwa Dios iyacàle irìculé icùacataléca macáita chènuniré. Néré nàypínáca píawirináimicué yáapichawa, níái Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái.

¹² Píatacué quéwa, Dios imáidéeyéicaté quéechatécáwa, càmítacué píyapíná Dios yáapicha chènuniré, éwitacué Abraham itaquénáinámicáanítacué pía, càmícáinácué peebáida nulí. Dios yúucacué íchawa píawa catáatalé. Néré píicháanápínácuéca, píamíapínácuéca píyéiwa píuwichàacái iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús íimaca úwi íiwacaliná irí:

—Pèepùa picapèe néréwa, yácáiná idéca ichùnìacawa píasu wenàiwicaca iyúwa peebáidáaná nulí —íimaca yái Jesúsca. Yáta idéca cayábacani, yái úwi íiwacaliná yàasu wenàiwicaca.

Jesús sana a la suegra de Pedro

¹⁴ Néeseté Jesús yàacawa Pedro icapèe irìculé. Iicáca néré Pedro iyéeru iculuéchéuawa mecuní iyú, irièchúawa yàalubái ínatawa.

¹⁵ Iná Jesús imàacaca icáapiwa ucáapi ìwali, yáta mecuní ichàbacawa uícha. Yá umichàacawa, udàbaca ùaca nayáapiná.

Jesús sana a muchos enfermos

¹⁶ Néeseté catácaalí yàacawa, yáta yàcalé mìnánái natéca néenánáiwa Jesús yàatalé, manùbéeyéi wenàiwica demonio idacuèyéica íiwitáise. Jesús ichùullacáita demonionái abéeri palabra iyú nàanápínáwa wenàiwica íicha. Càita Jesús yúucaca demonio wenàiwica íicha. Ichùnìaca nacái macáita níái cáuláiquéeyéica.

¹⁷ Iná Jesús imànica càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáanáté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Isaías íimacaté Dios yàasu wenàiwica ìwali: “Ichùnìaca wía, wía machawàaquéeyéica, yeedáca wáicha uláicái”, íimacaté yái profeta Isaíasca.

Los que querían seguir a Jesús

¹⁸ Néeseté Jesús iicáca manùbéeyéi wenàiwica ìwacáidáyaquéeyéicawa itéese, íná ichùullaca yéewáidacalénáiwa itéenápináni Galilea icalisaniná abéemàalé barca irìcu.

¹⁹ Ipíchawáiseté nawàlùacawa barca irìculé, abéeri yéewáidéeri wenàiwica templo irìcu yàacawa Jesús yàatalé. Yá íimaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wía, nuwàwa nùacawa píapicha àta alénácaalí pìawa yéewacaténá péewáidacaléca núa —íimaca yái wenàiwicaca.

²⁰ Néese Jesús íimaca irí:

—Píináidawa cayába quéechacáwa asáisi píalimácaalí nuéwáidacaléca pía, càulenácáiná wenàiwica nàyaca càide iyúwa nùyáaná. Péemìa comparación: Yàlidunái idèniaca ibànawa, cuipìranái nacái nadèniaca namùlubèwa, núacata quéwa, yái asiali Dios néeséerica, càmita nudèniaca nuimácatáipínáwa —íimaca yái Jesúsca.

²¹ Néese áiba néená, níái Jesús yéewáidacaléca, íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pimàaca nùyaca nuénánái yáapichawa àta núaniri yéetácatalépinátawa, néese idécanáami nubàliacani, yásí nùacawa píapicha iyúwa péewáidacalé —íimaca irí.

²² Néese Jesús íimaca irí:

—Pìawa núapicha iyúwa nuéwáidacalé. Pimàaca nabàliaca níawáacata, cawinácaalí iyéeyéica matuíbanáita Dios íicha càide iyúwa yéetáními —íimaca yái Jesúsca.

Jesús calma el viento y las olas

²³ Néeseté Jesús iwàlùacawa barca irìculé yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nadàbaca nàacawa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha.

²⁴ Jesús iimáca íichawa barca irìcu. Yáta manuíri cáuli idàbaca ipùaca calisa ìwali. Máiníiri cachàinica yái cáulica. Màladàca nacái yúuwàacawa barca irìculé, yá úni ipuníadaca yàacawa barca. Quéwa Jesús iimáca mamáalàacata.

²⁵ Iná yéewáidacalénái nacawàidacani, yái Jesúsca, yá náimaca irí:

—¡Wáiwacali, piyúudàa wía! ¡Wasawíaca wàacawa! —náimaca Jesús irí.

²⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Cánácué máiní cáaluca pía? ¿Cánácué càmita manuí píináidacawa piwàwawa nùwali? —íimaca nalí. Idécanáami icàlidaca nalíni, yá ibàlùacawa, ichùullaca cáuli, màladàca nacái wiúnápináni. Yá wiúca macáita màladàca.

²⁷ Néese níái yéewáidacaléca nàináidacawa manuísíwata naicáidaca irí. Yá nasutáca néemàawa níawáaca. Náimaca:

—¿Cawinástica yái asialica ichùulièrica cáuli, màladàca nacái, yásí neebáidaca càide iyúwa ichùullaná nía? —náimaca nalíwáaca.

Los endemoniados de Gadara

²⁸ Néeseté Jesús yàanàaca abéemàalé Galilea icalìsaniná ícha, Gadara yàasu cáli néré, yéewáidacalénái yáapichawa. Idécanáami yàanàaca néré, yá pucháiba asianái demonio idacuèyéi íiwitáise nàacawa yéetáními icàliculèená néese. Máiniyéi calúaca nía iyúwa caluèyéi cuwèesi, càmita nabatàa áiba wenàiwica ichàbacawa néenibàa àyapulicubàa. Yá nàacawa Jesús yàatalé.

²⁹ Yá demonionái nadàbaca néemíanicawa asianái isàna iyú:

—¡Picá pisàiwica walí wawàsi, Jesús, yái Dios írìca! ¿Pìanàsica piùwichàidacaténá wía ipíchawáise wéenáiwaná yàanàaca? —námaca.

³⁰ Mawiénita nalí manùbéyéi marranonái yèepuniwa. Nayáaca nèepunicawa nayáacaléwa néenibàa.

³¹ Néese demonionái nasutáca Jesús ícha wawàsi. Námaca:

—Piúcacaalí wía asianái ícha, yá pimàaca wàacawa marranonái idèericulé —námaca.

³² Jesús ímaca nalí:

—Pìacuéwa —ímaca yái Jesúsca. Yá demonionái yàacawa asianái ícha, yá nawàlùacawa marranonái idèericulé. Yáta macáita marranonái nadàbaca napiacawa iyúwa máiwitáiseyéi demonio íiwitáise iyú. Napiacawa nacaláacawa quìratàli ínatáise. Yá nacaláacawa calìsa yáaculé, nàisicùmamacawa macáita, níái pìráica càmíiyéica Dios imàaca wadèniaca, wía judíoca, casacàacáiná walí marrano iiná.

³³ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi napiacawa yàcalé nérépiná. Nàanàacaté néré, yá nadàbaca nacàlidaca yàcalé mìnanaí írìni, macáita yái nàyanáca, níái asianái demonio idacuèyéicaté íiwitáise.

³⁴ Iná macáita yàcalé mìnanaí namusúacawa yàcalé ícha, yá nàacawa Jesús yàatalé. Naicàcani, yá nasutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata yèepùanápínáwa nàasu cáli ícha.

9

Jesús sana a un paralítico

¹ Néeseté, Jesús iwàlùacawa barca írìculé yéewáidacalénái yáapichawa, yá nachàbacawa abéemàalé Galilea icalìsaniná ícha. Yá nàanàaca Capernaum iyacàlená néré, yái Jesús iyacàleca.

² Yá abénaméyéi wenàiwica natéca cáuláiquéeri asìali Jesús yàatalé, abéeri máapinéeri iiná macáita, càmírìca yáalimá imichàanicawa, írìericawa yàalubái ínatawa, iiméerica ínata. Néese Jesús yáalíacáiná náiwitáise manuíca nàináidacawa nawàwawa Jesús iwali ichùnìanápínáni, íná Jesús ímaca cáuláiquéeri írì:

—Pía, nùacawéerínaca, picá achúma piwàwa. Nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayàbacaténá píapicha Dios —ímaca yái Jesúsca.

³ Abénaméyéi yéewáidéyéi wenàiwica templo írìcu nàyaca néré. Néemìaca Jesús itàaníca cáuláiquéeri írì, íná nadàbaca nàináidacawa Jesús iwali càì: “Yái asìali Jesús itàaníca báawéeri iyú Dios iwali, yácáiná abéerita Dios yáaliméeri imàacaca iwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná ícha cayàbacaténá náapicha Dios”, námaca nàináidacawa nalíwa nawàwalicúsewa.

⁴ Quéwa Jesús yáalíacawa nàináidáanácawa. Iná isutáca yéemìawa nía:

—¿Cánacué yéewa píináidacawa càì máini báawéeri iyú?

⁵ Máini màulenáca wáimaca máapinéeri írì: ‘Nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayàbacaténá píapicha Dios’, càmíicáiná áibanái yáalimá iicáca asáisi báisícaalí cayàbaca yáapicha Dios. Quéwa máini càulenáca wáimaca máapinéeri írì: ‘Pimichàawa, píipìna’, áibanái wenàiwica náalimácáiná naicáca asáisi wadécaalí wachùnìacani watàacái iyúwa, yái máapinéerica.

⁶ Iná núa, asìali Dios néeséerica, nuchùnìapíná yái máapinéerica píalíacaténacuéwa Dios idéca ichùulìaca núa numàacáanápíná nuwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná ícha cháì èeri írìcu cayàbacaténá náapicha Dios —ímaca yái Jesúsca. Néeseca Jesús ímaca máapinéeri írì:

—Pimichàawa, peedá píalubáíwa, pèepùawa picapèe néréwa —ímaca yái Jesúsca.

⁷ Néese yái máapinéeri imichàacawa, yá yàacawa icapèe néréwa.

⁸ Níái wenàiwica iyéeyéica néré, naicáca iyúwa iyáaná, yá cáaluca nía. Nàaca Dios icàaluíniná imàacacáiná ichàniwa abéeri wenàiwica irí ichùniacaténá cáuláiqueeyéi.

Jesús llama a Mateo

⁹ Jesús yàacatéwa capli íicha, yá iicáca núa, núa Mateoca, yáawinéericawa aléera nuedacatalécate plata nuénánái judío íichawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná. Néese Jesús íimaca nulí:

—Aquialé, plawa núapicha, iyúwa nuéwáidacalé —íimaca nulí yái Jesúsca. Yá numichàa nùacawa Jesús yáapicha.

¹⁰ Néese Jesús idècunitàacá iyáaca iyáacaléwa nucapèe iricu, yá madécaná wenàiwica nàanàaca néré, áibanái yeedéeyéica plata néenánái judío íichawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná, áibanái cabáyawanéeyéi nacái. Yá náawinacawa Jesús yáapicha, wáapicha nacái, wía Jesús yéewáidacaléca, nayáacaténá nayáacaléwa wáapicha.

¹¹ Néese fariseonái naicáca nía, íná náimaca walí, wía Jesús yéewáidacaléca:

—Yái yéewáidéericuécá pía, ¿cáná iyáa iyáacaléwa náapicha níái yeedéeyéica wáicha plata romanonái yàasu gobierno irípiná, nía nacái cabáyawanéeyéica wenàiwicaca? —náimaca.

¹² Quéwa Jesús yéemiacani, yá íimaca fariseonái irí:

—Péemiacué comparación: Máuláicacaalí wenàiwica, yá càmita nawàwacutá abéeri ichùnièripiná nía. Quéwa áibanái idènièyéica uláicái nawàwacutácani, yái ichùnièripiná nía. Càita nacái wenàiwica íináidéeyéica mabáyawanáca, càmita nacutá abéeri ichùnièripiná náiwitáise nabáyawaná íichawa. Quéwa áibanái wenàiwica yáaliéyéiwa cabáyawanáca, níata icutáca abéeri iwènúadéeripiná náiwitáise báawéeri íicha.

¹³ Càmitacué péewáidawa cayába Dios itàacái ìwali. Píacué péewáidacawa càinácaalí íimáaná yái tàacáisi profeta itànèericaté Dios inùmalicúise. Dios íimacaté: ‘Ewítacué pinúacáaníta madécaná pipirawa iyúwa sacrificio piacaténacué nucàaluíniná, càicáaníta caná iwèni meedá nuicáca culto pimàníricuécá càmicaalícáwa piicáca áibanái wenàiwica ipualé, piyúudàacaténacué nía’, íimaca yái Diosca. Iná cayábaca nàwacáidáyacacawa nùatalé níái cabáyawanéeyéica, nuicácaténá napualé. Càmicáiná nùanàa numáidacaténá wenàiwica íináidéeyéica mabáyawanáca, néese nudéca nùanàaca numáidacaténá wenàiwica yáaliéyéiwa cabáyawanáca nawènúadánápiná náiwitáisewa nabáyawaná íichawa —íimaca yái Jesúsca.

La cuestión del ayuno

¹⁴ Néeseté Juan el Bautista yéewáidacalénái nàanàaca Jesús yàatalé. Yá nasutáca néemíawa Jesús. Náimaca irí:

—Wamàacaca wáichawa wayáacaléwa manùba yàawiría, fariseonái nacái, wasutácaténá wíawawa Dios íicha manuísíwata. ¿Cáná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa, níái péewáidacaléca, nasutácaténá níawawa Dios íicha? —náimaca.

¹⁵ Néese Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué comparación: Asìali icásàacaalíwa, yá imáidaca yàacawéeyéináwa aslanái naicácaténá icásàacawa casímáiri iyú. Idècunitàacá iyaca náapicha, càmita yéewa achúmaca nawàwa. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa. Quéwa áiba èeriwa, áibanái itéca náichawani. Néese namàacapiná náichawa nayáacaléwa, níái yàacawéeyéinámica achúmacáiná nawàwa néenialípiná. Càita nacái nuéwáidacalénáica, càmita yéewa achúmaca nawàwa idècunitàacá nùyaca náapicha. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa, nùyacáiná náapicha.

¹⁶ “Péemiacué áiba comparación: Càmita wadé wachanàidaca éwisàimi wabàlewa wàlisài wáluma yéemami iyú. Wamànicaalí càì, yásí wàlisài wáluma yéemami imàacacawa, yá icacanàidaca éwisàimi bàlesi, yá quéwanáta manuícá icháuná.

¹⁷ Càita nacái càmita wadé wàucùaca wàlisài uva ituní éwisàimi íimamisi irìculé. Wamànicaalí càì, yásí uva ituní idàbaca isáacawa dàchidàchiwaca inànàcubàa, néese éwisàimi

íimamisi icacanácawa, càmicáiná yáalimá imulacàacawa yàacawa. Yá yúucacawa wáicha macáita uva ituníca, íimamisi nacái. Iná wàucùaca wàlisài uva ituní wàlisài íimamisi irìculé. Yásí wacùaca nía cayába, yái uva ituníca, íimamisi nacái. Càita nacái nuéwáidacalénái yeebáidéyéica nutàacái wàlisài, càmita nàya càide iyúwa fariseonái yàasu bàaluisàimi tàacáisi íimáaná”, íimaca yái Jesúsca.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

¹⁸ Idècunitàacá Jesús itàaníca nalí, yá abéeri judío íiwacalíná yàanàacaté Jesús yàatalé, yá ibàlùacawa yùulúi ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíniná. Néese judío íimaca Jesús irí:

—Nuídu idéca yéetácawa siùcasíwatàacáwa. Quéwa pìacaalíwa ùatalé pimàacacaténá picáapiwa ùwali, yásí cáuca úa àniwa —íimaca.

¹⁹ Jesús yàacawa yáapicha, wía nacái yéewáidacalénái wàacatéwa Jesús yáapicha.

²⁰ Abéechúa inanái ùacawa manùbéeyéi wenàiwica yèewi. Cáláicacaté úa doce camuí, úraná yàacawa uícha mamáalàacata. Uái inanáica ùacawa Jesús yáamiwáise mawiénita irí, manùbéeyéi wenàiwica yèewi. Yá udunùaca ibàle ipùata ìwali.

²¹ Umànica càì uínáidacáináwa ùacawa: “Nudunùacaalí ìwali, éwita ibàle ìwalicáaníta meedáni, yásí báisíta cayábaca núatá”, càì úumaca uínáidacawa ulíwa uwàwalícuísewa.

²² Quéwa Jesús iwènúa iicáidaca ulí, yá íimaca ulí:

—Picá achúma piwàwa. Pidéca pichùnìacawa pimàacacáiná piwàwawa nùwali —íimaca yái Jesúsca. Yáta cayábaca úa uláicái íicha.

²³ Néeseté Jesús yàanàaca judío íiwacalíná icapèe néré, yá iicáca áibanái ipùlièyéi íwa. Nàwacáidáyacacatéwa nabàlìacaténá yéetéchúamiwa. Aibanái nacái náicháaníca uíwítáisemi, néemíaníca nacáwa cachàiníri iyú càide iyúwa judío íiwítáise iyáaná.

²⁴ Jesús yáalíacawa icáucàidáanápínaté úái yéetéchúamicawa, íná íimaca nalí:

—Pimusúacuéwa macáita, úacáiná sùmàuca càimíchúata yéetáwa, uimácáicata ùyaca — íimaca yái Jesúsca, yáalíacáináwa icáucàidáanápínaté úa. Néese níái wenàiwicaca naicáaníca Jesús iquíniná, náalíacáináwa báisíri iyúcani uétácatéwa.

²⁵ Quéwa Jesús imusúadaca nía canánama capíi íicha. Néese iwàlùacawa sùmàumi irìacatalécawa. Yá íibàaca ucáapi ìwali úái yéetéchúamicawa, yá umichàacawa, cáuca úa àniwa.

²⁶ Néesetéacáwa macáita wenàiwica iyéeyéica mawiénita irí yái yàcaléca néemìacaté uináwaná ìwali Jesús imichàidáanaté úa yéetácáisi íicha.

Jesús sana a dos ciegos

²⁷ Jesús imusúacatéwa nacapèe íicha, yá pucháiba matuíyéi nàacawa yáamíse. Yá náimaca irí cachàiníri iyú:

—¡Pía rey David itaquérinámica, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, wía judíoca, piicá wapualé! —náimaca irí.

²⁸ Jesús iwàlùacawa capíi irìculé, néese níái matuíyéica nàacawa yàatalé. Yá Jesús isutáca yéemlawa nía:

—¿Peebáidasicué núalimá catuíca numànicuéca pía? —íimaca yái Jesúsca. Náimaca irí:

—Báisíta, Wáiwacali, weebáida càì —náimaca.

²⁹ Néese Jesús imàacaca icáapiwa natuí ìwali. Yá íimaca nalí:

—Pichùnìacuéwa càide iyúwa peebáidáanácué —íimaca yái Jesúsca.

³⁰ Yásí cayábaca natuí. Yá Jesús yàalàaca nía cachàiníri iyú. Íimaca nalí:

—Picácué pimàaca áibanái náalíacawa cawínácaalícué ichùnìaca pituí —íimaca yái Jesúsca.

³¹ Quéwa namusúacanacáitawa capíi íicha, yáta nacàlidaca Jesús iináwaná ichùnìaca nía nalí níái nayaquewéyécawa.

Jesús sana a un mudo

³² Néeseté idècunitàacá matuíyéimi namusúaca nàacawa capli íicha, yá áibanái natéca matàacáiri asìali Jesús yàatalé. Demonio idacùaca matàacáiri íiwitáise, íná càmìta yáalímá itàaníca.

³³ Yá Jesús yúucaca demonio asìali iwàwalìcuíse. Néese matàacáiri idàbaca itàaníca. Yá áibanái wenàiwica iyéeyéica néeni náináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí. Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Canácaté waiquéricáwa càiri wawàsi cháí wàasu cáli Israel néenibàa! —náimaca.

³⁴ Quéwa abénaméeyéi fariseo náimaca Jesús ìwali:

—Demonio íiwacalináquéi idacùaca íiwitáise yáí aslálíca Jesús. Iná yéewa yúucaca demonio wenàiwica íicha demonio íiwacaliná íiwitáise iyú —náimaca Jesús ìwali.

Jesús tiene compasión de la gente

³⁵ Jesús yàacaté ipáchiaca macái manuíri yàcalé irìculé, púubéeri yàcalé irìculé nacái. Yá yéewáidaca wenàiwicanái macái judiónái imanùbaca yéewáidacàalu irìcu. Yá icàlidaca nalí cànínacalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Ichùnìà nacái cáuláiquéeyéi wenàiwica, cáiwíiri íicha nacái, macái íiwitáaná.

³⁶ Catúulécanáca Jesús iicáca nía máinícáiná achúmaca nawàwa nàuwichàacáináitéwa madécaná yàawiría. Càica níade iyúwa ovejanái canéeyéica icuèriná, iméerèeyéicawa needá, canácáináte abéeri yéewáidéeripiná nía Dios ìwali, níái wenàiwicaca.

³⁷ Iná Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Báisíta, madécaná wenàiwica nawàwa neebáidaca nutàacái. Péemiacué comparación: Càica níade iyúwa bànacalé ituíná quíiréeri yéenáiwana yàanàacaalí wenàiwica needácatáipiná nabànacalewa. Quéwa máisibáanatacué pía, icàlidéeyéipiná nalí nutàacái.

³⁸ Iná pisutácué Dios íicha, yáí càiride iyúwa bànacalé íiwacalí, ibànùanápíná yàasu wenàiwicawa íbaidéeyéipiná irí, nacàlidacaténá wenàiwicanái irí nuináwaná ìwali, yéewacaténá neebáidaca nulí. Yásí wàwacáidaca nía Dios yàasu wenàiwicanáipiná càide iyúwa wenàiwica needácaalí nabànacale iyacanáwa —ímaca yáí Jesúsca.

10

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹ Néeseté Jesús imáidaca yàataléwa wía, wía docéeyéica imanùbaca yéewáidacaléca. Yá imàacaca walí íiwitáisewa wáucacaténá demonio wenàiwicanái íicha, wáucacaténá náicha nacái macái uláicái íiwitáaná, cáiwíiri nacái.

² Wía docéeyéica imanùbaca apóstolca íipidenéeyéica cà: quéecha Simón, íipidenéeri nacái Pedro; yá nacái iméeréeri íipidenéeri Andrés; nía nacái Zebedeo yéenibeca, ibèeri íipidenéeri Santiago, yá nacái iméeréeri íipidenéeri Juan;

³ yá nacái Felipe; Bartolomé nacái; Tomás nacái; núa nacái Mateo, núa yáí yeedéericaté plata nuénánái judío íichawa Roma ìyacàlená yàasu gobierno irípiná; yá nacái Santiago, yáí Alfeo ìirica; Tadeo nacái;

⁴ yá nacái Simón, íipidenéeri nacái celote; yá nacái Judas Iscariote, yáí itéeripinácaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, nanúawani.

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

⁵ Jesús ibànùacaté wía doce wamanùbaca wacàlidacaténá itàacái. Càì yàalàaca wía: “Picácué píawa càmíiyéi judío yàasu cáli íinatalé, picácué nacái piwàlùawa yàcalé irìculé iyéeyéica Samaria yàasu cáli íinata.

⁶ Píacué nàatalé níawamita Israel itaquénáinámica ìyéeyéica càide iyúwa ovejanái iméerèeyéiwa, canéeyéica icuèriná, nawènùadacáiná náiwitáisewa Nacuèriná Dios íichawa, canáca nacái abéeri yéewáidéeripiná nía Dios ìwali.

⁷ Píacué picàlidaca nalíni Dios icùanápíná macáita mesúnamáita.

⁸ Pichùnìacué cáuláiquéeyéi wenàiwica, pimichàidacué nacái yéetéeyéimiwa yéetácáisi íicha, pichùnìacué nacái cacháunéeyéi íimami lepra iyú, piúcacué demonio wenàiwica

ícha. Nudéca numàacacuéca pírí nuíwítáisewa mawèníri iyú, íná picácué picobra nía cawinácaalí wenàiwica pichùnièyéica.

⁹ “Picácué pité iwèni pìasu bolsa irìcuwa, orocáaníta, plata nacái, cobre nacái.

¹⁰ Picácué pité saco, pucháiba bàlesi nacái; picácué peedá píríwa wàlisài costiza nacáiri, àicu nacái. Cawinácaalí wenàiwica piyúudèeyéipínácuéca iwàwacutá nàaca piyáapínácuéwa.

¹¹ “Pìacuéwa yàcalé irìculé, picutácué abéeri cámiétacanéri iwàwéerica yéemìaca picàlidáanácué nalí nutàacái. Yá piyamáacuéwa icapèe irìcu àta pèepùacatalétacuéwa yàcalé irìcuíse.

¹² Piwàlùacuéwa icapèe irìculé, yá pitàidacué wenàiwicanái iyéeyéica néré, pisutácué nalí Dios imànínapíná nalí cayábéeri.

¹³ Cayábacaalí náiwítáise níái capli irìcuíyéica, yásí Dios imànica nalí cayábéeri càide iyúwacué pisutáaná ícha. Quéwa, càmicaalí cayába náiwítáise, néese Dios càmita imànipíná nalí cayábéeri.

¹⁴ Quéwa, càmicaalícué nawàwa needáca nàataléwa pía, càmita nacái nawàwa néemìaca picàlidáanácué nalí nutàacái, néese pimúsúacuéwa capli irìcuíse, yàcalé irìcuíse nacái, yá pichùpiacué cáli ichùmalé pìabàli íchawa naicápiná, càide iyúwa wáiwítáise iyáaná, wía judíoca, píasáidacaténácué nalí Dios yùuwichàidáanápiná nía.

¹⁵ Péemìacué cayábani, èeri imáalàacaalípináwa, Dios yùuwichàidapíná báawéeyéi wenàiwica, yásí yùuwichàidapíná níawa càmiíyéicué yeedáca yàataléwa pía máini yáwanái Sodoma iyacàlená mìnánáimi ícha, Gomorra iyacàlená mìnánáimi nacái”, ímaca walí yái Jesúsca.

Persecuciones

¹⁶ Néeseté Jesús ímaca walí, wía yéewáidacaléca: “¡Péemìacué cayába! Nubànùacué pía nèewiré níara èeri mìnánáica cuwèsi lobo nacáiyéi íiwítáise, báawéeyéica iicáca Dios, báawéeyéi nacái iicáca Dios yàasu wenàiwica. Piyapínácuéca nèewibàa càide iyúwa oveja càmiíyéi yáalimá ipélica caluényéi cuwèsi lobo ípunita iwàwéeyéica iyáaca oveja. Iná iwàwacutácué cáalíacáica píiwítáise, piicácué píichawa piùwidenáicawa, càide iyúwa cáalíacáiri àapi iicáaná íchawa yùuwidenáíwa ipíchaná áibanái ichìwáidacuéca pía. Quéwa iwàwacutácué mabáyawanáca pía, càmitacué nacái pimàni áibanái irí báawéeri. Piyacué càide iyúwa unùcu càmiíchúa imàni áibanái irí báawéeri.

¹⁷ Picácué píichawa áibanáicáiná náibàapínácuéca píawa nacháawàacaténácué piináwaná ìwali yàcalé íiwacanánái irí, nacapèedáidacaténácué nacái píawa judíonái yéewáidacàalu irìcu.

¹⁸ Yá natépinácuéca píawa nacháawàacaténácué piináwaná ìwali nacuèrinánái iríwa, náiwacanánái irí nacáíwa, níái icuèyéica cáli, peebáidacáinácué nutàacái. Càita píalimápinácué picàlidaca nalí nuináwaná ìwali, níái èeri mìnánái icuèrinánáica, nía nacái càmiíyéica judío.

¹⁹ Náibàapínácué natéwa pía nacháawàacaténácué piináwaná ìwali nacuèrinánái iríwa, quéwa picácué achúma píináidacawa piwàwawa ìwali yái tàacáisi iwàwacutéericuéca picàlidaca nalí, càinácaalí iyú nacái yéewanápiná picàlidaca piináwaná ìwaliwa. Néesecué péenáíwaná yàanàacaalíwa picàlidáanápiná piináwaná ìwaliwa, yásí Dios imàacacué píalíacawa càinácaalí iyú iwàwacutáaná picàlidaca nalíni.

²⁰ Càmicáinácué pía yái càì icàlidéeripínácani, néese Espíritu Santo Wáaniri Dios ibànuèrica imàacapínácué pitàaníca Dios inùmalícuíse.

²¹ “Néenialípiná wenàiwicanái nacháawàapíná néenánáisiwawa áibanái irí néetáanápináwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái nasèenái nacái nacháawàapíná néenibewa néetáanápináwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái néenibe nacái nawènúadapíná náiwítáisewa nasèenái íchawa, yá nanúaca nasèenáiwawa.

²² Macái èeri mìnanaí báawapínacué naicáca píawa peebáidacáiná nutàacái, quéwa cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata àta néetáacatalétawa, Dios iwasaápiná níawa yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

²³ Namànicaalícué pírí báawéeri abéeri yàcalé irìcu, néese pipiacuéwa áiba yàcalé iriculé. Péemiácué cayába, núa asiali Dios néeseérica nùanàapíná ipíchawáise pimáalàidacué picàlidaca nuináwaná ìwali macái yàcalé irìcu ìyéeyéica Israel yàasu cáli ínata.

²⁴ Péemiácué comparación: Abéeri yéewáidacalé càmita yéewa cachàinica ícha yái yéewáidéericani, càmita yéewa nacái áiba íbaidéeri cachàinica íiwacali íchawa. Càitacué nacái càmita yéewa cachàinica pía nuícha. Wenàiwica nánáidacawa pìwalícué càide iyúwa nánáidáanáwa nùwali.

²⁵ Píacué nuéwáidacaléca, iwàwacutácué piwàwaca pìyaca càide iyúwa nùyáaná, yái yéewáidéericuéca pía, càide iyúwa yàasu wenàiwica iwàwáaná iyaca càide iyúwa íiwacali iyáaná. Aibanái càmíiyéi yeebáida nutàacái náimaca nùwali Beelzebúcasa núa, yái demonio íiwacalináca. Iná nùalàacuéca pía náicha, náimáanápinácué pìwali càiri báawéeri tàacáisi nacái, pìyacáinácué càide iyúwa nupapèe irìcuíyéica, nuénánáisiwa”, íimaca walí yái Jesúsca.

A quién se debe tener miedo

²⁶ Jesús íimacaté walí: “Iná picácué cáalu pía èeri mìnanaí ícha, càmicaíná náalimá nabàaca nabáyawanáwa càiripináta. Aiba èeriwa macáita náalíacawa ìwali.

²⁷ Càita nacái, picácué pibàaca náicha nutàacái. Yái nucàlidéericuéca pírí íbàacanéeri iyú, iwàwacutácué picàlidaca nalíni amalánama. Yái nucàlidéericuéca pírí ìwali méetàuculé áibanái ícha, pìacué picàlidaca cachàiníri iyúni àta macái néemiáacatalétani.

²⁸ Picácué cáalu pía èeri mìnanaí ícha yáaliméeyéica inúacuéca pía quéwa càmítacué náalimá nanúacuéca piwàwa cáuri. Néese, iwàwacutácué cáaluca pía Dios ícha, yái yáaliméerica yeedácuéca picáuca, yúucacaténácué pía nacái infierno iriculé, yái quichái càmíirica íchacàwa càiripinéerita iyaca.

²⁹ Péemiácué comparación: Aibanái nawéndaca pucháiba màsibèe púubéeyéi abéeri moneda ìwaliná càmicaíná cawèni màsibèe púubéeyéica. Quéwa éwita càmíiyéicánita cawèni nía, càicánita Wáaniri Dios yáalíacawa nàwali, icùa nacái nía. Càmita yéewa abéeri màsibèe achúméeri yéetácawa càmicaalíacawa Dios imàacaca yéetácawa.

³⁰ Càita nacái Dios icùacuéca pía. Yáalíacuéca macáita pìwali, àta càisimalénácaalícué píiwita íbáiná, yáalía nacáwa Dioscáiná idéca iputàaca nía abéerinamata; càita Dios yáalíacawa pìwalícué.

³¹ Iná picácué cáalu pía wenàiwicanái ícha, cawènicáiná Dios iicácuéca pía náicha níai màsibèe púubéeyéica manùbéeyéica”, íimaca walí yái Jesúsca.

Los que reconocen a Jesucristo delante de los hombres

³² Jesús íimacaté walí, wía yéewáidacaléca: “Cawinácaalí wenàiwica icàlidéerica iináwanáwa yeebáidaca nutàacái wenàiwicanái yàacuése, yásí núa nacái nucàlidapíná iináwaná ìwali nùasu wenàiwicacani Núaniri Dios chènuníiséeri íríwa.

³³ Quéwa cawinácaalí càmíirita icàlida iináwanáwa yeebáidaca nutàacái wenàiwicanái yàacuése, yásí núa nacái nucàlidapíná iináwaná ìwali, càmita nùasu wenàiwicacani Núaniri Dios chènuníiséeri íríwa”, íimaca walí yái Jesúsca.

Jesús, causa de división

³⁴ Jesús íimacaté walí nacái: “Picácué píináidawa wenàiwicanái nàypíná matuíbanáita náapichawáaca nudécánita nùanàaca. ¡Càmíirita! Néese, càmítapíná abédanama náiwitáise nùwali.

³⁵ Nudéca nùanàaca, íná asianái nàuwideca namànipínáca nánaniriwa, inanái nacái nàuwideca namànipíná náatúawa, nayéeru nacáwa.

³⁶ Càita macáita nàuwideca namànipíná néenánáisiwawa, níacáiná abénaméeyéi neebáidapíná nulí, quéwa áibanái càmita neebáida nulí.

³⁷ Cawinácaalí cáininéerica iicáca nuícha yáaniri, yáatúa nacáíwa nuícha, càmita yéewa nùasu wenàiwicacani. Aibacaalí nacáí cáininéerica iicáca nuícha ìriwa, ídu nacáíwa nuícha, càmita yéewa nùasu wenàiwicacani.

³⁸ Iwàwacutá nùasu wenàiwica matuíbanáiri iyú imàaca áibanáí nàuwichàidacani nùwalíse, naicáani nacáí iquíniná, éwita nanúacaalíni cruz ìwali yeebáidacáiná nutàacái. Iwàwacutá nacáí imànica macáita càide iyúwa nuchùllaná. Cawinácaalí càmirica imàni càì, càmita yéewa nùasu wenàiwicacani.

³⁹ Aibacaalí càmirica iwàwa yeebáida nutàacái ipíchaná yùuwichàacawa nulípiná, canáca irí icáuca càmiri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica mamáalàacata nutàacái, éwita nanúacaalíni, yácata idènièripiná icáucawa càmiri imáalàawa”, ímaca walí yái Jesúsca.

Premios

⁴⁰ Néseté Jesús ímaca walí àniwa: “Cawinácaalí yeebáidéericuécá pitàacái, yeebáidapiná nacáí nutàacái. Néese nacáí, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, yeebáidapiná nacáí itàacái, yái Dios ibànuèrica núa aléi.

⁴¹ Aibacaalí wenàiwicanáí yeebáida Dios yàasu profeta itàacái, namànicaalí nacáí profeta irí cayábéeri profeta icàlidacáiná nalí Dios itàacái, yásí Dios yàapiná nalí cawèníiri càiride iyúwa Dios yàaná cawèníiri yàasu profeta iríwa. Aibanáí wenàiwica neebáidacaalí itàacái cayábéeri íiwitáise, namànicaalí nacáí irí cayábéeri cayábacáiná íiwitáise, yásí Dios yàapiná nalí cawèníiri càiride iyúwa Dios yàaná cawèníiri cayábéeri íiwitáise irí.

⁴² Cawinácaalí imànírca cayábéeri nuéwáidacalénáí càmiyéi cachàini irí, nùasunáicáiná nía, Dios yàapiná irí cawèníiri iyúudàacáiná níaí yeebáidéeyéica nutàacái. Ewita yáalimácáaníta yàaca nàiraca meedá casalíniri úni, càicáaníta Dios yàapiná irí cawèníiri iyúudàacáiná nùasunáí”, ímaca walí yái Jesúsca.

11

Los enviados de Juan el Bautista

¹ Néseté Jesús idécanáamité yàalàaca wía docéeyéi yéewáidacaléca, yá yàacawa yéewáidacaténá wenàiwicanáí áibanáí iyacàle irícu, yáara cálica, icàlidaca nacáí nalí yái cayábéeri tàacáisica.

² Néenialíté Juan el Bautista, iyéerica presoíyéi ibànalícu, yéemíaca ìwali yái Cristo imànírca. Néese Juan ibànùaca yéewáidacalénáíwa abénaméeyéi nàacaténáwa Jesús yàatalé.

³ Juan iwàwacaté nasutáca néemíawa Jesús asáísí báisícaalí Dios néeséericani, yái wenàiwica Dios ibànuèripinácaté judío icuèrinápiná, néese càmicaalí yáníi, yá iwàwacutá nacùaca áibata yàanàaca.

⁴ Néese Jesús ímaca nalí: “Pèepùacuéwa Juan yàatalé. Picàlidacué Juan iríni pidéénacuéca piicáca numànica, pidéénacuéca nacáí péemíaca nucàlidaca wenàiwicanáí irí.

⁵ Picàlidacué Juan iríni matuíyéimi idéca iicáidaca, éruíyéimi yàabàli nacáí nadéca nàipínánica, cacháunéeyéimi ímami lepra iyú nacáí, idéca cayábaca nía uláicái íicha, màuwíyéimi nacáí nadéca néemíaca, yéetéeyéimiwa nacáí nadéca namichàacawa yéetácáisi íicha, catúulécanéeyéi nacáí nadéca néemíaca nuwàwaca nuwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Picàlidacué Juan iríni yáalícaténáwa idéca nùanàaca, núa Dios néeséerica.

⁶ ¡Casímáica cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata!” ímaca yái Jesúsca.

⁷ Néese idécanáamité Juan yéewáidacalénáí yèepùacawa Jesús íicha, yá Jesús idàbaca icàlidaca Juan el Bautista iináwaná ìwali. Jesús ímaca wenàiwicanáí irí: “Bàaluité piacatécué piicáca wenàiwica yèepunírcaawa chuìri cáli ínata, yáara Juanca. Càmiritaté machawàaca íiwitáise yái asàli piiquéricatécué, càide iyúwa masicái cáuli yáawiadáidéerica meedá.

⁸ ¿Càinásicué piicáté néré? Càmíiritaté asìali cawèníiri ibàle yái piiquéericatécué. Píalíacuécawa cawinácaalí cawèníiyéica ibàle iyéeyéica nacái càasuíri iyú, nàyaca cayábéeri capíi irícu càide iyúwa reynáí iyáaná, icuèyéica manùbéeyéi wenàiwica.

⁹ Néese piacuécawa bàaluité manacúali yùuculé càinàwàiri piicáténaté profeta icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçuise. Báisíta profetacani, yái Juanca, quéwa máiníiri cachàinica áibanáí profeta ícha canánama.

¹⁰ Yái Juanca, yácata yáara nacàlidéericaté ìwali tàacáisi Dios inùmaliçuise. Dios yàasu profeta itànàacaté tàacáisi Dios íméericaté Iiri iríwa. Dios ímacaté:

‘Nuchùulapiná pipíchalé nùasu wenàiwicawa icàlidéerica nutàacáíwa. Yá yàapinácawa pipíchalé yàalàacaténá wenàiwica nachùnìanápíná náiwitáisewa yéewanápiná natàidaca pía cayába pìanàacaalíwa nàatalé’,

ímacaté yái Diosca.

¹¹ Péemíacué cayába, canácata áiba wenàiwica cachàiníiri Juan ícha nèewíise macáí èeri mìnanáí. Quéwa cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacáí siúcáisede, yéewanápiná Dios icùaca nía, máiní cachàinipínáca nía Juan ícha, éwita càmicáaníta máiní cachàinica nía Dios iyacàle irícu Dios icùacataléca macáita chènuniré.

¹² “Bàaluité Juan el Bautista idàbacaalíté icàlidaca Dios itàacáí àta siùca nacáide, èeri mìnanáí namànica báawéeri Dios yàasu wenàiwicanáí irí, yá náalimáidaca namáalàidaca cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios itàacáí, iwàwéeyéica Dios icùaca nía.

¹³ Macáí tàacáisi profetanáí icàlidéericaté Dios inùmaliçuise, áiba tàacáisi nacái Dios ichùulièricaté profeta Moisés itànàanápíná, macáita yái tàacásica icàlidacaté walíni càinácaalí iyú Dios icùanápínaté yàasu wenàiwicawa. Càité nacàlidaca Dios itàacáí àta Juan el Bautista yàanàacatalétaté.

¹⁴ Cawàwanátacué píalimá peebáidaca yái tàacásica: Juan el Bautista, yácata profeta Elías nacáiri, yái iwàwacutéericaté yàanàaca ipíchawáise israelita icuèrinápíná yàanàaca.

¹⁵ Càuwíyéicaalícué pía, péemíacué nutàacáí.

¹⁶ “Nucàlidacué pirí càiná píiwitáise, piacué wenàiwicaca iyéeyéica siùca. Péemíacué comparación: Càicuéca píade iyúwa sùmanáí yáawinéeyéicawa àyapulicubàa bamuchúamibàa yàcalé. Néese namáidaca nanacáiyéi iríwa:

¹⁷ ‘Wadéca wapùllacuéca pirí íwa, quéwa càmitacué pilabàa; néese wadéca wacántàacuéca pirí canción càide iyúwa nacántàaná yéetéyéimiwa ìwali, quéwa càmitacué pícháaní’, càí náimaca.

¹⁸ Càita nacái pidécuéca pimànica. Juan el Bautista yàanàacaté, yá imàacaca íchawa iyáacaléwa isutàcaténá yáawawa Dios ícha manuísíwata, càmita nacái ìira uva ituní. Quéwa pímacatécué Juan ìwali demoniosa iyaca iwàwalícu.

¹⁹ Siúcade nudéca nùanàaca, núa asìali Dios néeséerica. Nuyáaca nuyáacaléwa, nùira nacái uva ituní. Néese pímacuéca nùwali camùnírìcasa núa, cáanáirisa iyáaca iyáacaléwa núa, casímáicasa nacái nucàmaca, nùacawéeridáanása nacái cabáyawanéeyéi wenàiwica, nía nacái yeedéeyéica plata néenánáí judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná. Càita pímacuéca nùwali càmicáinácué piwàwa peebáidaca nutàacáí. Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica Juan yàasu tàacáisi, nutàacáí nacái, náasáidaca Dios idéca imàacaca cáalíacáica nía báisiiri iyú”, ímaca yái Jesúsca.

Los pueblos desobedientes

²⁰ Néese Jesús yàalàaca nía cachàiníiri iyú níai yàcalé mìnanáica aléera Jesús imànicatalécaté batéwa macáita yái càmirica wenàiwica idé imànica. Yàalàaca nía cachàiníiri iyú càmicáináté nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná. Yá Jesús ímaca nàwali:

²¹ “¡Máinícué piùwichàapinácawa, piacué israelitaca iyéeyéica Corazín iyacàlená irícu, Betsaida iyacàlená irícu nacái! Ewitacué piicácaníta numànica pèewibàa madécaná yái càmirica wenàiwica idé imànica, càicáanítacué càmita piwènúada píiwitáisewa píbáyawaná íchawa. Piyúnáidacuéca máiníyéica cayábaca pía náicha níara càmiyéica israelitami

iyéeyéicaté Tiro iyacàlená irìcu, Sidón iyacàlená irìcu nacái, iyéeyéica méetàuculé Israel yàasu cáli ícha. Quéwa càmitaté máini báawaca nía píchacué. Càmitaté naicá áiba imànica nèewibàa càide iyúwa numàníná pèewibàa. Quéwa naicácaalíté càiritá, yá nawènúadacaté náiwitáisewatá caquialéta Dios irípinátá, càmicáináté máini báawéeyéica nía iyúwacué pía, yá nacái nàwalicaté nabàlesíamiwa báawéeri iicácanáwatá, napusúa nacái nàwalísewa catáli náasáidacaténáté achúmaca nawàwa nabáyawaná ìwaliwatá.

²² Quéwa núumacué pirí, áiba èeriwa Dios yùuwichàidapiná báawéeyéi wenàiwica, yásí piùwichàapínacuécawa máini cachàiniwanái náicha, níara càmiyéica israelita iyéeyéicaté Tiro iyacàlená irìcu, Sidón iyacàlená irìcu nacái, máinicáinácué báawéeyéica náicha pía.

²³ Píacué nacái Capernaum iyacàlená mìnánica, piyúunáidacuéca máinípiná cáimietacanáca pía, càide iyúwa Dios iyáaná chènuniré. ¡Càmírita! ¡Néese Dios yúucapínacué píawa irìculé yáara utàwi máiníri depuúwaca, máinicatalé depuúwaca náicha canánama! Ewitacué piicácaníta numànica pèewibàa madécaná yái càmirica wenàiwica idé imànica, càicáanítacué càmita piwènúada píiwitáisewa pibáyawaná íchacuéwa. Piyúunáidacuéca máiniyéica cayábaca pía náicha níara càmiyéica israelita iyéeyéicaté Sodoma iyacàlená irìcu. Quéwa càmitaté máini báawa nía píchacué. Càmitaté naicá áiba imànica nèewibàa càide iyúwa numàníná pèewibàacué. Quéwa naicácaalíté càiritá, yá nawènúadacaté náiwitáisewatá caquialéta Dios irípinátá, càmitaté nacái Dios imáalàidaca níatá, yá nacái nàyacàlemi Sodoma iyacaté mamáalàacatátá àta siùca nacáide, càmicáináté máini báawéeyéi nía iyúwacué pía.

²⁴ Iná núumacué pirí, áiba èeriwa Dios yùuwichàidapiná báawéeyéi wenàiwica, yásí piùwichàapínacuécawa máini cachàiniwanái náicha níara càmiyéica israelita iyéeyéicaté Sodoma iyacàlená yàasu cáli ínata, máinicáinácué báawéeyéica náicha pía”, ímaca yái Jesúsca.

Vengan a mí y descansen

²⁵ Néenialíté Jesús ímaca Yáaniri Dios iríwa: “Pía, Núaniri Dios, nùaca pirí cayábéeri, pía Nacuèrinásàirica macáita níai iyéeyéica chènuniré, cháí èeri irìcuíyéica nacái. Nùaca pirí cayábéeri pimàacacáiná nalí píiwitáisewa, níai yeebáidéeyéica pitàacái càide iyúwa sùmanái púubéeyéi neebáidáaná, yéewanápiná áiba èeri mìnánái iyúunáidéeyéi cáalíacáica càmita náalimá náalíacawa píiwitáise ìwali.

²⁶ Báisíta, Núaniri, pidéca pimànica càide iyúwaté piwàwáaná pimànica”, ímaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Jesús ímaca wenàiwicanái irí: “Núaniri Dios idéca imàacaca núalíacawa macáita. Abéerita Núaniri yáaliéri báisíri iyú nùwali, yái Iirica. Abéerita núa, yái Iirica, yáaliéri báisíri iyú Núaniri ìwali, abéerita nacái cawinácaalí wenàiwicanái numàaquéeyéica yáalíaca Núaniri ìwali, càide iyúwa nuwàwáaná, yái Iirica.

²⁸ Aquialécué nùatalé, peebáidacué nutàacái, píacué macáita chamàléeyéica. Pidécuéca píibaidaca cachàiníri iyú pimànicaténácué macáita càide iyúwa áibanái ichùullánacué pimànica càulenéri wawàsi Dios irípiná. Píacué nacái achúméeyéica ínáidacawa iwàwawa íbáyawaná ìwaliwa, aquialécué nùatalé, yá numàacacué piyamáidaca píawawa càulenéri wawàsi ícha, numàacacué nacái nuwàwawa pibáyawaná ícha.

²⁹ Peebáidacué nutàacái, pimànicué nacái càide iyúwa nuchùullánacué pía. Pimàacacué nuéwáidaca pía, piyacaténácué càide iyúwa nuyáaná, núa càmirica caluéri íiwitáise, núa càmirica cáimacái íicá yáawawa. Nùacawéeridapínacué pía, wáibaida nacái wáapichawáaca. Càitacué píalimápiná piyamáidacawa pibáyawaná íchawa, ícha nacái yái càulenéri wawàsi áibanái ichùulièricuéca pimànica Dios irípiná.

³⁰ Càmita máini càulenácué píicha peebáidáanápinácué nutàacái, pimànínapínacué nacái càide iyúwa nuchùullánacué pía, nùacawéeridacáinácué pía, numàacapínacué nacái casímáica pía”, ímaca yái Jesúsca.

12

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

¹ Néenialité áiba sábado judiónái iyamáidacatáicawa Jesús yèepunícawa àyapulicubàa bànacalé yèewibàa, wáapicha wía yéewáidacaléca. Yá máapica wía, íná weedáca achúmáanata trigo ituíná bànacalé ícha wayáapináwa, judío íiwitáise imàacacáiná wenàiwica needáca nayáapináwani achúmáanata iyacaná áibanái ibànacale yéená, máapicaalí nía.

² Fariseonái naicácaté weedáca bànacalé iyacaná, yá naicáca yái wamànírica iyúwa íbaidacalési ínáté náimaca Jesús irí:

—Piicáca yái namànínáca. Péewáidacalénái náibaidaca siùca sábado wayamáidacatáicawa. Dios càmita imàaca wáibaidaca siùca èeri —náimaca irí.

³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca piimáichaca tàacáisi piléericuéca Dios itàacái irìcuíse wàawirimi rey David ìwali, bàalutíe máapicaalíténi, áibanái nacái yáapichéeyéi asianáca.

⁴ David iwàlùacatéwa Dios yàasu manuíri caplíma ímamisíri irìculé, yái israelitanái isutacatáipiná Dios ícha. Yá iyáaca pan namàníricaté Dios irí ofrenda piná sacerdotenái iyáapiná. Ewita Dios imàacacáaníta níawamita sacerdotenái iyáaca yái panca, càicáaníta càmitaté yùuwichàida David, nía nacái asianái yèepuníyécátéwa yáapicha, máapicáinaté nía, ínáté catúulécanáca Dios iicáca nía.

⁵ Pidécuéca piimáichaca nacái áiba tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuíse. Moisés íimacaté sacerdotenái càmita namàni nabáyawanáwa éwita náibaidacáaníta templo irìcu sábado wayamáidacatáicawa. Máini iwàwacutáca náibaidaca Dios irípiná templo irìcu namànicaténá macáita càide iyúwa Dios iwàwáaná. Cachàinica templo sábado ícha iwàwacutácáiná wenàiwica nàaca Dios icàaluíniná èeri imanùbaca, sábado nacái.

⁶ Quéwa núumacué pirí, núa iyéerica cháí pèewi, cachàiníríca núa templo ícha.

⁷ Càmitacué péemíca càinácaalí ímáaná áiba tàacáisi profeta Oseas itànèericaté Dios inùmaliçuíse. Dios íimacaté: ‘Ewitacué pinúacáaníta madécaná pipírawa iyúwa sacrificio piacaténacué nucàaluíniná, càicáaníta caná iwèni meedá nuicáca yái culto pimàníricuécasa nulí càmicaalícáwa piicáca áibanái ipualé, piyúudàcaténá nía’, íimaca yái Diosca. Báisícaalícué péemíacaté càinácaalí ímáaná yái tàacáisicatá, yá càmitacué picháawàa naináwaná ìwali báawéeri iyútá, níai nuéwáidacaléca càmíyéica imàni ibáyawanáwa.

⁸ Iná Dios idéca ichùulíaca núa, asíali Dios néeséerica, numàacáanápiná nùasu wenàiwica namànica càide iyúwa nuwàwáaná, èeri imanùbaca, yái sábado nacái wayamáidacatáicawa, wía judíoca —íimaca yái Jesúsca.

El hombre de la mano tullida

⁹ Néeseté Jesús yàacawa, yá iwàlùacawa judiónái yéewáidacàalu irìculé, iyéerica néré.

¹⁰ Iyacaté néeni abéeri asíali icáapi ituwièricawa ícha. Abénaméeyéi fariseo naicáidaca Jesús irí naicácaténá asáisi imànicaalípináté áiba wawàsi náaliméerica nacháawàaca iináwaná ìwali ìwalíse, fariseonái náimacáinaté íbaidacalésicani yái Jesús ichùníanáca wenàiwicanái. Iná nasutáca néemíawani, náalimáidacaténá naicáwani. Yá náimaca Jesús irí:

—Wawàwa wáalíacawa càinácaalí pínáidacawa. ¿Dios imàacasica wachùnìaca cáuláiquéeyéi wenàiwica sábado irìcu wayamáidacatáicawa? —náimaca náalimáidaca naicáwa Jesús.

¹¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Péemíacué comparación: Pidèniacaalícué pipírawa oveja, néese yúuwàacaalíwa utàwi nacáichúa irìculé namusúadacatáise úni, ¿càmítasicué pimusúadacani caquialéta, éwita sábado irìcucáaníta, yái èeri wayamáidacatáicawa?

¹² Néeni, máiníri cawènica wenàiwica oveja ícha. Iná ¿cánacué càmita píalíawa Dios imàacaca wamànica cayábéeri áibanái irí siùca sábado irìcu? —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús íimaca irí yái asíali icáapi ituwièricawa ícha:

—Piducúa picáapiwa —íimaca yái Jesúsca. Yá asíali iducúaca icáapiwa, yáta cayábaca icáapi càide iyúwa abémèa icáapi.

14 Quéwa fariseonái namusúacanacáitawa judíonái yéewáidacàalu ícha, yá nadàbacaté nàináidacawa càinápinácaalíté iyú náalimáaná nanúaca Jesús.

Una profecía acerca de Jesús

15 Néseté Jesús yáaliacawa náiwitáise nawàwáanáté nanúacani, yá Jesús yàacawa náicha, manùba quéwa wenàiwica yàacawa yáamiwáise. Jesús ichùnìlaca macáita cáuláiquéeyéi wenàiwica yàanèyèicaté yàatalé.

16 Yá yàalàaca nía cachàiníiri iyú ipíchaná nacàlidaca iináwaná ìwali manùbéeyéi wenàiwica irí ichùnìlanáté nía.

17 Càité Jesús imànica càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáanáté tàacáisi Jesús iináwaná ìwali Dios inùmallicuise. Dios ímacaté:

18 “Yácata nùasu wenàiwica íbaidéerica nulípiná, nuedéerica íbaidáanápiná nulí. Yácata cáininéerica nuicáca, yácata casímáirica nuicáca. Yá numàacapiná irí Espíritu Santo icùacaténá íiwitáise. Yá icàlidapiná nutàacái càmiyéi israelita irí, náaliacaténáwa nuwàwaca nàyaca machacàníiri iyú.

19 Càmita itàanípiná ùuléri tàacáisi iyú, càmita nacái yéemíanícawa. Canáca nacái yéemièri itàacái imáidáidáaná cachàiníiri iyú calle irìcubàa bamuchúami yàcalé.

20 Imànipiná cayábèeri machawàaqueéeyéi irí, iicápiná nacái napualé, cawinácaalí iwàwéeyéica yéetácawa, àta imawèniadacataléta macáita báawéeri.

21 Càmiyéi israelita yeebáidapiná itàacái, yàasu wenàiwica nacái nía”, íimaca yái Diosca.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

22 Néseté natéca matuíri asìali Jesús yàatalé, abèeri matuíri, matàacáiri, demonio idacùacáiná íiwitáise. Yá Jesús yúucaca demonio asìali ícha, íná catuíca àniwani, itàaní nacái àniwa.

23 Néese macáita wenàiwica nàináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí. Yá nasutáca néemìlawa níawáaca: “¿Yátasica rey David itaquérinámi, Dios íbànuèrica wacuèrinápiná, wía judíoca?” náimaca nalíwáaca.

24 Néese fariseonái néemìacáináni, yá náimaca nalí: “Yái asìali Jesúsca idèniaca Beelzebú íiwitáise, yái demonio íiwacalínaca. Iná yéewa Jesús yúucaca demonio wenàiwica ícha Beelzebú íiwitáise iyú”, náimaca Jesús ìwali.

25 Jesús yáaliacawa nàináidáanáwa. Iná íimaca fariseonái irí: “Péemìacué comparación: Wenàiwicanái ipéliacaalí ípunitawáaca, yásí nàasu cáli imáalàacawa. Càita nacái yàcalé mìnanaí, áibanái néenánaí nacái napéliacaalí náipunitawáaca, néese càmita náalimá nàyaca náapichawáaca.

26 Càita nacái, canácatáita Satanás yúuca yàasu demonionáiwa wenàiwica ícha. Satanás yúucacaalí demonio wenàiwica íchatá, yá ipéliaca meedá yáawatá. Yásí imáalàacawa nacái yái ichànicatá, yái Satanásca. Iná ¿cánacué càmita píalíawa càmita núuca demonio wenàiwica ícha Satanás íiwitáise iyú?

27 Pidécuéca píimaca núucacasa demonio wenàiwica ícha Beelzebú íiwitáise iyú. Picháawàacaalícué nuináwaná ìwali càì mamáalàacata, yásí iwàwacutácué picàlidaca nulíni cawinácaalí ichàini iyú péewáidacalénáicué náucaca demonio wenàiwicanái ícha. Píalíacuéwa càmita náuca demonio Beelzebú íiwitáise iyú. Iná níata péewáidacalécuéca náasáidaca càmitacué picàlida nuináwaná ìwali báisíiri iyú.

28 Núucaca demonio wenàiwica ícha Espíritu Santo íiwitáise iyú, íná nudéca núasáidacuéca pirí Dios icùaca abéechúanaméeyéi wenàiwica pèewibàa.

29 “Núucaca demonio wenàiwica ícha nuíwítáise iyúwa, cachàinicáiná núa Satanás ícha. Péemìacué áiba comparación: Càide iyúwa cayéedéeri ìyáaná, càmita cayéedéeri yáalimá iwàlùacawa irìculé áiba cachàiníiri asìali icapèeca iyéedùacaténá ícha yàasu, càmicaalícáwa cayéedéeri idacùca íchawa yái cachàiníiri asìalica quéechacáwa. Iwàwacutá cayéedéeri imànica càì, yéewacaténá iyéedùaca cachàiníiri asìali yàasu. Càita nacái núalimá nudacùaca

nuíchawa Satanás nuwasàacaténá ícha wenàiwica. Pidécuéca pitàaníca báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali.

³⁰ “Píacué càmíiyéica abédanamata íiwitáise núapicha, piùwidecuéca pimànica núa; càmítacué piyúudàa nùwacáidaca wenàiwica Dios irípiná, néese piyúudàacuéca Satanás iméeràidacaténá wenàiwica Dios ícha meedá.

³¹ “Iná péemiacué cayába. Dios imàacapiná iwàwawa íchéi macái íiwitáaná báawéerica wenàiwica imàníríca, itàaníríca nacái Dios ìwali báawéeri iyú, nawènúadacaalí náiwitáisewa nabáyawaná íchawa. Quéwa wenàiwica itàanícaalí báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali, yá canácatáita Dios imàaca iwàwawa íbáyawaná ícha.

³² Aibacaalí itàaní báawéeri iyú nùwali, núa asiali Dios néeséerica, néese iwènúadacaalí íiwitáisewa Dios irípiná àniwa, yásí Dios imàacaca iwàwawa íbáyawaná ícha. Quéwa itàanícaalí báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali, néese càmíta quirínama Dios imàaca iwàwawa íbáyawaná ícha cháí èeri irìcu, càmíta nacái wàlisàipiná èeri irìcu”, íimaca yái Jesúsca.

El árbol se conoce por su fruto

³³ Jesús íimacaté fariseonái irí: “Péemiacué comparación: Cayábéeri àicu yàaca walí cayábéeri yàacàsi. Báawéeri àicu idèniaca iyacanáwa báawéeri. Càita wáallíacawa macái àicu ìwali. Càita nacái píalimácué píalíacawa nùwali piicácáiná cainácaalí numànica.

³⁴ ¡Píacué càyéide iyúwa àapi iculále! Càide iyúwa àapi imusúadáná iculálewa inùma irìcuísewa, càita nacái càmítacué píalimá pitàaníca cayábéeri wawàsi ìwali báawacáinácué píiwitáise. Iná yái báawéeri tàacáisi pitàanírícuéca, pidécuéca pimusúadacani piwàwalícuísewa, yácáinácué piwàwa idéca ipuníacawa báawéeri tàacáisi iyú.

³⁵ Cayábacaalí wenàiwica íiwitáise, yásí itàaníca nacái cayábéeri wawàsi ìwali, yácáiná íiwitáise cayábéeri iyaca iwàwalícu. Càita nacái báawacaalí wenàiwica íiwitáise, yásí itàaníca báawéeri wawàsi ìwali, yácáiná íiwitáise báawéeri iyaca iwàwalícu.

³⁶ Núumacué pirí, Dios yùuwichàidapiná báawéeyéi wenàiwica èeri imáalàacaalípináwa, yá yùuwichàidapiná nía ìwalíise macái tàacáisi canéerica iwèni náiméericaté.

³⁷ Càide iyúwa pitàaníná, yásí Dios iicáanáca pía, yácáiná pitàacái yáasáidaca cainácaalí píiwitáise. Pitàanícaalí cayábéeri wawàsi ìwali, yásí cayábaca Dios iicáca pía iyúwa mabáyawanéeri, cayábacáiná píiwitáise, yá càmíta Dios yùuwichàidapiná pía. Quéwa pitàanícaalí báawéeri wawàsi ìwali, yá báawaca Dios iicáca pía, cabáyawanéeri, báawacáiná píiwitáise, yá Dios yùuwichàidapiná pía”, íimaca yái Jesúsca.

La gente mala pide una señal milagrosa

³⁸ Néeseté abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu náimaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, wawàwa waicáca pimànica wawàsi càmíríca wenàiwica idé imànica —náimaca.

³⁹ Jesús íimaca nalí:

—Píacué báawéeyéica íiwitáise, píacué nacái iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios ícha, pidécuéca pisutáca nuícha numànínápiná piicá yái càmíríca wenàiwica idé imànica, quéwa càmíta numànicué pirí càiri wawàsi. Numàacacáita piicáca numànínápiná càide iyúwaté profeta Jonás iyáanaté.

⁴⁰ Càide iyúwaté Jonás iyamáanátéwa manuírí cubái idèerìcu máisiba èeri, càita nacái núa asiali Dios néeséerica nùyapiná cáli irìcu máisiba èeri.

⁴¹ Níara càmíiyéica israelita iyéeyéicaté Nínive iyacàlená irìcu namichàapínacawa yéetácáisi ícha èeri imáalàacaalípináwa Dios yùuwichàidacaalípiná báawéeyéi wenàiwica. Nabàlùapínáwa Dios ípunita yéewacaténá Dios icàlidaca naináwaná ìwali, cainácaalí báawéeri namànírícaté. Píacué israelita iyéeyéica siùcade pimichàapínácué nacáíwa. Yásí Nínive iyacàlená m̀nanáimi nacháawàacuéca piináwaná ìwali, bàaluitécáiná Nínive m̀nanái nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná néemiácáinaté profeta Jonás icàlidaca nalí tàacáisi

Dios inùmallicúise. Néese, éwita nùyacáaníta pèewibàa siùcade, núa cachàiníríca íiwitáise profeta Jonás ichàini íicha, càicáaníta càmitacué peebáida nulí. Iná cabáyawanácuéca Dios iicáca pía.

⁴² Ua nacái Sur yàasu cáli íiwacalumi càmlíchúa israelita umichàapínacawa yéetácáisi íicha ucháawàacaténacué piináwaná ìwali, píacué israelitaca èeri imáalàacaalípináwa Dios yùuwichàidacaalípiná báawéeyéimi. Bàaluitécáiná ùanàaca máini déecuise cháí wàasu cáli íinatalépiná uémìacaténáté rey Salomón itàacái máini cáaliacáica, úaliacáinatéwa Dios imàacacaté Salomón icàlidaca tàacáisi cáaliacáiri iyú. Quéwa éwita nùyacáanítacué pèewibàa, núa cachàiníríca íiwitáise rey Salomón ichàini íicha, càicáaníta càmitacué peebáida nulí. Iná cabáyawanácuéca Dios iicáca pía —ímaca yái Jesúsca.

El espíritu impuro que regresa

⁴³ Jesús íimaca nali: “Demonio yàacaalíwa wenàiwica íicha, yásí demonio iméeràacawa chuiri cáli íinata, yá icutáca iyamáacatáipináwa. Càmicaalí demonio yàanàa iyamáacatáipináwa, yásí íimaca íináidacawa iríwa:

⁴⁴ ‘Nuèpùacawa àniwa nucapèe néréwa yàara wenàiwica nudécatáiseca nùacawa íicha’, íimaca iríwa. Néese demonio yèepùacawa àniwa, yásí demonio yàanàaca wenàiwica cáiwitáiseeri càide iyúwa cayábéeri capli máiseeri natunuérica, nachùnièrica nacái cayába.

⁴⁵ Néese demonio yàaca ìwacáidaca yáapichawa siete namanùbaca demonio máiniyéi báawaca íicha. Yá macáita nawàlùacawa wenàiwica iwàwaliculé, nadacùacaténá íiwitáise. Yásí namànica irí báawéeri máini íicha yái báawéerica idàbàanéeri demonio imànírícaté irí quéechacáwa. Càita nacái píacué wenàiwicaca báawéeyéica piùwìchàapínacuécawa máini cachàinírí íicha yái quéechéericaté piùwìchàanacuécawa”, íimaca yái Jesúsca.

La madre y los hermanos de Jesús

⁴⁶ Idècunitàacá Jesús icàlidaca wenàiwicanái iríni, néese yáatúa yàanàaca néré, Jesús yéénánái yáapicha nacái, nawàwacáinaté natàanica Jesús yáapicha. Quéwa nabàlùacawa bàacháwáise capli íicha.

⁴⁷ Iná áiba íimaca Jesús irí:

—Píatúa, péenánái nacái nabàlùacawa bàacháwáise. Nawàwa natàanica píapicha —ímaca.

⁴⁸ Quéwa Jesús íimaca irí yái asiali icàlidéerica irí naináwaná:

—Péemìa yái núumáanaca núatúa ìwaliwa, nuénánái ìwali nacáiwa —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁹ Néese Jesús iicáidaca walí wía yéewáidacaléca ìyéeyéica yáapicha, yá imichàidaca icáapiwa wapualé. Yá íimaca:

—Níái wenàiwicaca nuicáca nía iyúwa núatúanáiwa, nuénánái nacáiwa.

⁵⁰ Yácáiná cawinácaalí wenàiwica imàníríca càide iyúwa Núaniri Dios chènuníseeri iwàwáaná, yácata nuiquéerica càide iyúwa nuénásàiriwa, nuénásàatúa nacáiwa, núatúa nacáiwa —ímaca yái Jesúsca.

13

La parábola del sembrador

¹ Néeseté yáta èericaté Jesús imusúacawa capli íicha yàacaténáwa Galilea icalisaniná néré. Yá yáawinacawa càina íinata.

² Yá máini manùbaca wenàiwicanái nàwacáidáyacacawa yàatalé, íná Jesús iwàlùacawa barca iriculé, yá yáawinacawa barca iricu. Níái manùbéeyéi wenàiwicaca nayamáacawa càina íinatata.

³ Néese Jesús yéewáidaca nía manùba comparación iyú. Yá íimaca nali: “Abéeri asiali ibàna yàacawa ituínási. Yá yàacawa càide iyúwa náiwitáise nabànaná ituínási, yá yàaca icasáaca yàacawa bànacalé.

⁴ Yàaca icasáaca yàacawa, yá abénaméeyéi ituínási yúuwàacawa àyapulicubàa, yá màsibèe yàanàaca néré, yá nayáaca íimi.

⁵ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cáli ínata íba yèewiré, canácatáica cayába cáli ibaníiri. Yá bànacalé ími ibacácawa ráunamáita, càmicáiná ibaní néeni cáli.

⁶ Néese èeri imusúacawa, yá icànaca cachàini, yeemáca yái bànacalé, yá chuìcani canácáiná ipìchu cayába cáaléeri, íná yéetácawa.

⁷ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa tuíri yèewiré. Yá idàwinàacawa tuíri yáapìcha, quéwa tuíri idàwinàacawa dàalawaca bànacalé yèewibàa, càmita ibatàa bànacalé idàwinàacawa cayába.

⁸ Quéwa áiba ituínási yéená yúuwàacawa cayábéeri cáli ínata. Idàwinàacanáamiwa, yá idèniaca iyacánáwa manùba. Abénaméeyéi yéetaná nadèniaca natuínáwa cien namanùbaca, áibanái yéetaná nadèniaca natuínáwa sesenta namanùbaca, áibanái nacái nadèniaca treinta namanùbaca ituíná.

⁹ Càuwíiyéicalícué pía, péemíacué nutàacái”, ímaca yái Jesúsca.

El porqué de las parábolas

¹⁰ Néeseté wía Jesús yéewáidacaléca wàacawa Jesús yàatalé, yá wasutáca wéemìawani cáná yéewa icàlidaca wenàiwicanái írini comparación iyú.

¹¹ Jesús ímaca walí: “Dios imàacacué píalíacawa càinácaalí iyú icùaca yàasu wenàiwicawa. Càmita imàaca áibanái yáalíacawa, níai manùbéeyéi càmiyéica yeebáida itàacái.

¹² Wenàiwica íináidacaalíwa cayába nutàacái ìwali, yá nacái yéemíacaalí càinácaalí ímáaná, yásí Dios imàacaca yáalíacawa mamáalàacata. Quéwa áibacaalí wenàiwica càmita íináidawa cayába nutàacái ìwali, yásí íimáicha nacái yái achúmérica yáaliéricatéwa ìwali.

¹³ Iná nuéwáidacáita nía comparación iyú, níacáiná éwita naicácáanáita numànica yái càmiirica wenàiwica idé imànica, càicáanáita càmita nawàwa náalíacawa nùwali, cawinácaalí núa. Ewita néemíacáanáita nutàacái nàuiwì iyúwa, càicáanáita càmita nawàwa néemíaca càinácaalí ímáaná yái nutàacáica.

¹⁴ Iná nàyaca càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáaná tàacáisi Dios inùmaliçuíse. Dios ímacaté israelitanái írí:

‘Ewítacué péemíacáanáita mamáalàacata piùwi iyúwa, càicáanáitacué canácatáita píalíapínacuéwa càinácaalí ímáaná. Ewítacué piicácáanáita madécaná wawàsi pituí iyúwa, càicáanáitacué canácatáita píalíapínáwa càinácaalí ímáaná yái piíquéricuéca’, ímaca yái Diosca.

¹⁵ Néeseté Dios ímaca israelitanái ìwali:

‘Níai wenàiwicaca, Israel itaquénáinámi, cadapùleca náiwitáise, cadapùleca neebáca nutàacái. Màuwica nía, càmiyéi iwàwa yéemíaca nutàacái. Nadéca naimáidaca natuíwa, càmiyéi iwàwa yáalíacawa càinácaalí ímáaná yái nutàacáica, ipíchaná nawènúadaca náiwitáisewa báawéeri ícha nuwasàacaténá nía nùasu yúuwichàacáisi íchawa’,

ímaca yái Diosca.

¹⁶ “Quéwa píacué nuéwáidacaléca, Dios imànicuéca píri cayábéeri manuísíwata píalíacáinácué piicáca yái piíquéricuéca pituí iyúwa, pidécué nacái péemíaca càinácaalí ímáaná yái tàacáisi péemièricuéca piùwi iyúwa.

¹⁷ Péemíacué cayába, madécaná profetanái, áibanái nacái cayábéeyéi íiwitáise nawàwacaté naicáca núa, yái piíquéricuéca, quéwa càmitaté naicá núa. Nawàwacaté nacái néemíaca yái nutàacái péemièricuéca, quéwa càmitaté néemíani”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús explica la parábola del sembrador

¹⁸ Jesús ímaca walí: “Péemíacué yái ímáanáca, yái comparación ibànéeri ìwali.

¹⁹ Cawinácaalí wenàiwica yéemièyéica càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa, quéwa càmita neebáidani, càica níade iyúwa bànacalé yúuwèericawa àyapulicubàa. Yá Satanás yàanàaca, yá imàacaca naimáichaca Dios itàacái.

²⁰ Yái ituínási yúuwèericawa cáli ínata íba yèewiré ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemíacaalí Dios itàacái, yá neebáidacani casímáiri iyú.

²¹ Néeseta quéwa, càmicáiná neebáida Dios itàacái báisiri iyú, macái nachàini iyúwa, càide iyúwa canácaalí bànacalé ipìchu cayába, íná neebáida itàacái maléena èeri, càide iyúwa bànacalé yéetácaalíwa ráunamáita. Iná nadàbacaalí nàuwichàacawa Dios irípiná, neebáidacáiná itàacái, Satanás nacái yáalimáidacaalí nía namànínapíná nabáyawanáwa, yásí nayamáidaca neebáidaca Dios itàacái.

²² Yái bànacaléca yúuwèericawa tuíri yèewiré ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemiacaalí Dios itàacái, náináidacawa nacái iwali, quéwa báawaca náináidacawa nawàwawa báawanama abéerita nàasu iwaliwa, cháí èeri irícuíríca. Cáiníná nacái naicáca nàasu cawèníriwa, nawàwacáiná càasuca nía. Macáita yái cháí èeri irícuíríca ichiwáidaca nía, càmita íbatàa namànica càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càide iyúwa bànacalé idàwinàacaalíwa báawata, quéwa canátatáita cayàcanáni, càita nacái níai wenàiwicaca. Neebáca Dios itàacái báawatata, càmirita quéwa nawàwalícuísewa, íná càmita máini namàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²³ Quéwa yái bànacaléca yúuwèericawa cayábacatái cáli ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemiacaalí Dios itàacái, yá neebáidacani tàí íméeri iyú. Yá namànica cayábéeri càide iyúwa bànacalé idèniacaalí mamáalàacata iyacanáwa cayábéeri. Abénaméeyéi namànica cayábéeri manuísíwata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí cien namanùbaca iyacanáwa, macái yéetaná imanùbaca. Aibanái namànica cayábéeri càide iyúwa bànacalé idèniacaalí sesenta namanùbaca iyacanáwa, macái yéetaná imanùbaca. Aibanái namànica cayábéeri càide iyúwa bànacalé idèniacaalí treinta namanùbaca iyacanáwa, macái yéetaná imanùbaca”, ímaca yái Jesúsca.

La parábola de la mala hierba entre el trigo

²⁴ Néeseté Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú. Ímaca nalí: “Péemiacué càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Iyaca càide iyúwa asìali ibànacaalí yèepunícawa ibànacalewa. Ibànaca cayábanaméerita trigo ituíná.

²⁵ Néese táiyápi, yái bànacalé íiwacali yúuwide yàanàaca trigo ibànacalená yùuculé, yá ibànaca manùba báawéeri masicái ími trigo nacáiri iicacánáwa, cayábéeri trigosíwa ínatabàa. Yá yèepùacawa ícha, yái yúuwideca.

²⁶ Iná yéewa macáita nadàwinàacawa, néese nadèniacaalí nàyacanáwa, átata báawanaméeri masicái yáasáidaca iyacanáwa báawéeri meedá.

²⁷ Néese bànacalé íiwacali yàasu wenàiwica naicáca báawéeri masicái, yá nàacawa náiwacali yàataléwa nacàlidacaténá iríni yàasu bànacalé iináwaná iwali. Náimaca irí: ‘Wáiwacali, pibànacaté cayábanaméerita ituínási. ¿Sísáaná yàanàa yái báawéeri bànacaléca imusuéricawa yèewibàa?’ náimaca.

²⁸ Yá náiwacali ímaca nalí: ‘Núuwidequéera càì ibànaca néenibàa báawanaméeri ituínási trigosíwa yèewibàa’, ímaca nalí. Néese yàasu wenàiwicanái ímaca irí: ‘¿Piwàwasica wàaca wacacàaca ícha yái báawéerica?’ náimaca irí.

²⁹⁻³⁰ Quéwa náiwacali ímaca nalí: ‘Càmíríta. Picácué picacàa yái báawanaméerica, ipíchanácué picacàaca yáapichata yái cayábéeri trigoca. Tàacá idàwinàacawa abédanamata trigo yáapicha àta weedácatalépináta yái bànacaléca trigoca. Néese yàasu èeri tàacáwa, nuchùullapíná nàasu wenàiwicawa yeedéeyéi bànacalé iyacaná needáanápíná yái báawéerica bànacaléca quéechacáwa, nadacùadánápíná ibàpi iyúnama nía, yéewanápíná weemáca nía. Néese nuchùullapínáca needáanápíná yái cayábéeri trigoca nàasu manuírí capíi irículé, trigo ituíná yàalu’, ímaca yái bànacalé íiwacalica”, ímaca yái Jesúsca.

La parábola de la semilla de mostaza

³¹ Néeseté Jesús yéewáidaca wenàiwicanái áiba comparación iyú. Yá ímaca nalí: “Péemiacué càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa: Yái Dios icúnáca yàasu wenàiwicawa, càicanide iyúwa mostaza ími, asìali ibànéerica ibànacale yèewiwa.

³² Ewita achúméeríinacáaníta yái mostaza ímica, càicáaníta idécanáami idàwinàacawa, yá manuícani macái bànacalé ícha, yá idàwinàacawa manuícani iyúwa àicusíwa. Iná yéewa màsibèe nàanàaca namànica namùlubèwa mostaza yéetaná yàana ínata”, ímaca yái Jesúsca.

La parábola de la levadura

³³ Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú. Yá ímaca nalí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicanáíwa càicanide iyúwa levadura iyáaná. Inaná yèewiàdaca levadura màisibàawiríacatái harina yèewi, àta macáita íbesi inísàacawa”, ímaca yái Jesúsca.

El uso que Jesús hacía de las parábolas

³⁴ Jesús yéewáidaca wenàiwicanáí macái wawàsi ìwali comparación iyú. Yéewáidaca níái manùbéeyéi wenàiwicaca comparación yáawami iyúta.

³⁵ Jesús yéewáidaca nía càì imànicaténá càide iyúwaté Dios yàasu profeta icàlidáanaté tàacáisi Jesús inùmaliçuíse. Yáté Jesús ímaca:

“Nucàlidapiná nalíwani comparación iyúwa; nucàlidapiná nalí manùba wawàsi ìwali, càmiyécáwa wenàiwica yéemà iináwaná ìwali, Dios idàbacatáiseté èeriquéi àta siùca nacáide”, ímaca.

Jesús explica la parábola de la mala hierba entre el trigo

³⁶ Néeseté Jesús isutáca náicha wawàsi nèepùanápínáwa nacapèe néréwa, níái manùbéeyéi wenàiwicaca. Yá Jesús iwàlùacawa capíi iriculé wáapicha, wía yéewáidacaléca. Néese wàacawa Jesús yàatalé. Wasutáca wémìawani càinácaalí ímáaná yái tàacáisi icàlidéerica walí báawéeri masicái ìwali.

³⁷ Yá Jesús ímaca walí: “Núa, asíali Dios néeséerica, núacata yái ibànéerica cayábéeri ituínási.

³⁸ Yái bànacalé yàalupináca ímáanáca càicanide iyúwa cháì èeriquéi. Yái cayábéeri ituínásica ímáanáca càicanide iyúwa Dios yàasu wenàiwica, yeebáidéeyéica itàacái. Yái báawéeri masicáica ímáanáca càicanide iyúwa báawéeri Satanás yàasu wenàiwica.

³⁹ Yái nùuwide ibànéerica báawéeri masicái, yácata Satanás. Yáta nacái èerica needácatáipináca bànacalé iyacaná, yácata èeripiná ímáalàacatáipináca yái èeriquéi. Níái yeedéeyéica bànacalé iyacaná, níacata Dios yàasu ángelnái.

⁴⁰ Càide iyúwa needácaalí báawéeri masicái, neemáanápíná nía quichái irìcu, càipiná nacái iyaca ímáalàacaalípináwa yái èeriquéi.

⁴¹ Núa, asíali Dios néeséerica, nuchùullapiná nùasu ángelnáiwa nàwacáidáanápíná nùasu wenàiwicanáí nèewíise macáita ichìwáidéeyéica wenàiwica namàníinápíná nabáyawanáwa, nía nacái imàníiyéica ibáyawanáwa mamáalàacata.

⁴² Néese nùasu ángelnáiwa yúucapiná báawéeyéi wenàiwica manuírì quichái irìculéwa. Néré wenàiwica náicháanápíná, yá naamíapíná nayéiwa nàuwichàacái iyúwa.

⁴³ Cawinácaalí imàníiyéica cayábéeri càide iyúwa Dios ichùullaná, nacànapínáwa mèlumèluírì iyú càide iyúwa èeri icamaláná Wáaniri Dios iyacàle irìcuwa. Càuwíiyéicaalícué pía, péemíacué cayába nutàacái”, ímaca walí yái Jesúsca.

La parábola del tesoro escondido

⁴⁴ Jesús yéewáidacaté wía àniwa comparación iyú. Yá ímaca walí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa cawèníri wawàsi, áibanái wenàiwica ibèericaté cáli iriculé. Néese asíali yàanàacani, yá ibàliaca àniwani. Néese, casímáiri iyú, yàaca iwéndaca macáita yàasumiwa, yá iwènìaca írìwa yái cáli bànacalé yàalupináca”, ímaca yái Jesúsca.

La parábola de la perla de mucho valor

⁴⁵ Jesús yéewáidaca wía àniwa comparación iyú. Yá ímaca walí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa cacharreròsàiri, icutéerica yàacawa perla púbéeyéi íba cayábanaméeyéi cawèníiyéi.

⁴⁶ Néese asìali yàanàaca perla máini yáwanáichúa cawènica, yá yàaca iwéndaca macáita yàasumiwa, néese iwènàaca írìwa úái perla cawèníchúa yáwanáica”, ímaca yái Jesúsca.

La parábola de la red

⁴⁷ Néeseté Jesús yéewáidaca wía àniwa comparación iyú. Ímaca walí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa chinchorro náibèeri iyú cubái. Yá asianái yúucaca chinchorro manuiri úni yáaculé. Yá náibàaca macái cubái íiwitáaná.

⁴⁸ Idécanáami ipuníacawa yái chinchorroca, yá asianái iwatàidacani úni yáacuise càina ínatalépiná. Yá náawinacawa nacutáca nèewíise níái cayábanaméeyéi cubáica. Needáca cayábanaméeyéi cubái nàalu irìculéwa. Quéwa náucaca náichawa méetàuculé níái báawanaméeyéica cubáica.

⁴⁹ Càita nacái èeri imáalàacaalípináwa, yásí ángelnái namusúacawa chènuníise naseríacaténá báawanaméeyéi wenàiwica cayábéeyéi wenàiwica íicha.

⁵⁰ Yá náucapíná báawéeyéi wenàiwica manuiri quichái irìculé. Néré wenàiwica náicháanípináca, naamíapíná nacái nayéiwa nàuwichàacái iyúwa”, ímaca yái Jesúsca.

Tesoros nuevos y viejos

⁵¹ Néeseté Jesús isutáca yéemíawá wía:

—¿Péemíasicué càinácaalí ímáaná yái tàacáisi nucàlidéericuéca pirí? —Ímaca walí yái Jesúsca. Néese wáimaca írì:

—Báisíta, Wáiwacali, wáalíacawa càinácaalí ímáaná —wáimaca írì.

⁵² Néese Jesús ímaca walí:

—Péemíacué comparación: Abéeri yéewáidéeri wenàiwica templo irìcu, idécanáami yéewáidacawa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa, càide iyúwa nucàlidáaná, yásí yáalimá yéewáidaca wenàiwica Dios itàacái bàaluisàimi iyú, wàlisài iyú nacái, càide iyúwa capíi íiwacali imusúadacaalí yàasu cawèníriwa icuèrica icapèe irìcuwa, yái cawèníri bàaluisàimica, yá nacái cawèníri wàlisàica —ímaca yái Jesúsca.

Jesús en Nazaret

⁵³ Néeseté Jesús idécanáamité icàlidaca níái comparaciónca, yá yàacawa.

⁵⁴ Yá yàanàaca yàasu cáli néréwa, Nazaret iyacàlenáca. Néese idàbaca yéewáidaca wenàiwicanái judíonái yéewáidacàalu irìcu, iyéerica Nazaret iyacàlená irìcu. Níái wenàiwicaca náináidacawa manuísíwata néemíaca icàlidáaná nalíni. Yá náimaca nalíwáaca:

—Canáca yéewaná yéewáidaca wía. Càmita báisí imàni yái cànírica wenàiwica idé imànica.

⁵⁵ Yácata ìrimi meedá yámide yàalubáisi imànírínámica. María ìrica meedáni. Nabèerica meedáni, níái Santiago, José nacái, Simón nacái, Judas nacái.

⁵⁶ Yéenanái inanái náyaca wèewibàa meedá. Icàlidacáita áibanái yàasu tàacáisi meedá, càmicáiná yáalíawá cayába —náimaca.

⁵⁷ Ináté càmita nawàwa neebáidaca Jesús itàacái. Quéwa Jesús ímaca nalí:

—Batéwa macái wenàiwica naicáca profeta cáimiétaquéri iyú icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalicuise. Níawamita yàasu cáli néeséeyéi, yéenanái nacái, icapèe irícuíyéi nacái, níawamita càmita nawàwa neebáidaca itàacái. Càita nacái nùasu cáli néeséeyéi, nuénánái nacái, nucapèe irícuíyéi nacái, càmita nawàwa neebáidaca nutàacái —ímaca yái Jesúsca.

⁵⁸ Càmitaté Jesús imàni néré madécaná yái cànírica wenàiwica idé imànica, càmicáinaté neebáida itàacái.

14

La muerte de Juan el Bautista

¹ Néenialíté rey Herodes, yái romanosàiri icuèricaté Galilea yàasu cáli, yéemíaca wenàiwicanái icàlidaca Jesús iináwaná ìwali.

² Yá Herodes ímaca yáapichéeyéi iríwa: “Yácata Juan el Bautistami, Juancáiná idéca imichàacawa yéetácáisi ícha. Iná yéewa yáalimá imànica yái camírica wenàiwica idé imànica”, ímaca yái rey Herodesca, iyúunáidacáiná Juan el Bautistamiani, yái Jesúsca.

³ Càica Herodes ímaca ichùullacáinaté yàasu úwináíwa náibàanápínaté Juan nadacùacaténáni cadena iyú, yá natéca náucacani presoíyéi ibànaliculé. Herodes imànicaté càì isímáidacaténá yàacawéetúawa Herodías, caluéchúa iicáca Juan. Uái Herodíasca, úacata Herodes yéenasàiri Felipe yàacawéetúa quéechatécáwa, quéwa Herodes imelùdcaté úa yéenasàiri íchawa.

⁴ Inaté Juan yàalàaca rey Herodes. Juan ímacaté: “Báawéeriquéi peedáanáca péenasàiri yàacawéetúawa”, ímaca yái Juanca.

⁵ Yá rey Herodes iwàwacaté inúaca Juan isímáidacaténá yàacawéetúawa Herodías, quéwa cáaluca Herodes iicáca wenàiwicanái iiquéeyéicaté Juan iyúwa profeta itàanírca Dios inùmalicúse.

⁶ Quéwa áiba èerité rey Herodes imànica manuírca fiesta iwàwalicaténá yàasu èeriwa asáicatáicaténi. Yá Herodías ídu iwàlùacawa asianái iyáacàalu iriculé. Yá ulabàaca báawéeri iyú abéechúata asianái yàacuésemi naicáténá úa, níái asianái rey Herodes imáidéeyéica fiesta néré. Herodes iicácáiná ulabàaca, yá usímáidaca Herodes iwàwa manuísíwata.

⁷ Iná Herodes ímaca ulí báisí báisísíwatasa Dios yáaliéricawa Herodes yàanápínaté ulí càinácaalí wawàsi usutéerica ícha.

⁸ Néese ùacawa utàaníca úatúa Herodías yáapichawa quéechacáwa. Néese úái mànacàuca uèpùacawa rey Herodes yàatalé. Yá úumaca irí:

—Pia nulí Juan el Bautista íiwita quírapieli irícu —úumaca, úacáiná úatúa Herodías uwàwacaté uicáca Juan íiwita utuí iyúwa úaliacaténáwa báisíri iyúcani idéca yéetácawa, yái Juanca.

⁹ Yá achúmaca rey Herodes iwàwa, quéwa iwàwacutácaté imànica càide iyúwa ímáanaté mànacàu irí, níacáiná yáapichéeyéi néemìcaté ímáaná ulí báisí báisísíwatasa Dios yáaliéricawa. Yá Herodes ichùullaca úwinái nanúnápínaté Juan nàacaténaté ulí íiwitami.

¹⁰ Herodes ichùullacaté abéeri úwi yàaca iwichùaca Juan ícha íiwita presoíyéi ibànalicu. Càité Juan yéetácawa.

¹¹ Yá natéca Juan íiwitami quírapieli irícu. Yá nàaca ulíni úái mànacàuca. Néese utécani úatúa yàataléwa.

¹² Néese Juan yéewáidacalénáimi yàanàaca presoíyéi ibàna néré natécaténá Juan ichéecami. Yá nabàllacani. Néeseté nàaca nacàlidaca Jesús iríni.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹³ Idécanáamité Jesús yéemíaca Herodes iyúunáidaca Juan el Bautistamiani, yái Jesúsca, yá Jesús yàacawa barca irícu abéemàalé Galilea icalisaniná ícha. Wía yéewáidacaléca wàacawa nacái yáapicha áibalé canácatalé wenàiwica. Quéwa madécaná wenàiwica yáaliacawa Jesús íináwaná ìwali yàanáwa néré, iná nàacawa cáli ínatabàa nérépiná manùba yàcalé ícha.

¹⁴ Néese Jesús imichàacawa barca ícha, yá iicáca madécaná wenàiwica néré. Catúulécanáca iicáca nía, yá ichùnìaca cáuláiquéeyéi wenàiwica natéeyéica yàatalé.

¹⁵ Catáca yàacawa wàwali íná wía yéewáidacaléca wáimaca Jesús irí:

—Catáca yàacawa wàwali cháì canácatáica yàcalé. Iná pichùulla nèepùanápínáwa nawèniacaténá nayáapínáwa yàcalé irícu —wáimaca irí.

¹⁶ Jesús ímaca walí:

—Càmita iwàwacutá nèepùacawa. Píatacué yàa nayáapíná —ímaca walí.

¹⁷ Néese wáimaca irí:

—Canáca walí nayáapíná. Wadèniaca cinco namanùbaca pan, pucháiba cubái imìdecaná meedá —wáimaca irí.

¹⁸ Jesús ímaca walí:

—Pitécué nulí nía —íimaca walí.

¹⁹ Yá néese Jesús ichùuliaca náawinacawa masicái íinata macáita níái wenàiwicaca manùbéeyéi. Néese yeedáca cinco namanùbaca pan icáapi irìculéwa, pucháiba cubái imìdecaná nacái. Néese iicáida chènuniré, yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái yàacàsica. Néese isubèriadacani, yàaca walíni wía yéewáidacaléca, yái yàacàsica. Néese wawacùaca nalíni, níái wenàiwicaca.

²⁰ Néese macáita nayáaca cadénamani. Yá weedáca doce mapíiri imanùbaca yàacàsi yéenáimi imàaquéricawa.

²¹ Níái iyéeyéicaté yái yàacàsica, cinco mil namanùbaca aslanái. Càmita waputàa inanái, sùmanái nacái iyéeyéicaté iyáacaléwa náapicha.

Jesús camina sobre el agua

²² Néeseté Jesús ichùuliaca wawàlùanápínawa barca irìculé wía yéewáidacaléca, wachàbacaténawa ipíchalépiná abéemàalé Galilea icalìsaniná íicha. Iwàwacaté wàacawa ipíchalépiná idècunitàacá imàacaca wenàiwicanái yèepùanápínawa íicha.

²³ Néese idècanáamité ibànùuca íichawa nía, yá yàacawa dúli íinatalé abéerita isutácaténá yáawawa Dios íicha. Catácanáami ìwali, yá iyamáacawa abéerita néré.

²⁴ Quéwa wía yéewáidacaléca wàyaca barca irìcu déeculé cáli íicha. Màladàca yàacawa wàasu barca iwéré cachàini, cáulicáiná ipùa wáipunita.

²⁵ Néese táiyápiwanái, amalácaalí yàacawa wawicáu, Jesús yàacawa mawiénita walí, yèepuníiriwa úni inànìacubàa.

²⁶ Néese wía yéewáidacaléca waicáca yàacawa úni inànìacubàa, yá cáaluca wía báawanama, càmicáinaté wáalía waicácani, yá wéemíanícawa wacalùniwa:

—¡Iwàwanásimica! —wáimaca.

²⁷ Yáta Jesús itàaníca walí. Íimaca walí:

—¡Cayábacani, núaquéi, picácué cáalu pía! —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese Pedro íimaca irí:

—Nuíwacali, báisícaalí piacani, yá pimáida núa nùacaténawa piatalé úni inànìacubàa — íimaca yái Pedroca.

²⁹ Néese Jesús íimaca irí:

—Aquialé —íimaca yái Jesúsca. Néese Pedro imusúacawa barca irìcuíse, yá idàbaca yàacawa yèepunícawa úni inànìacubàa Jesús yàatalépiná.

³⁰ Quéwa ipíchawáiseté Pedro yàanàaca Jesús yàatalé, yá iicáca cachàiníiri cáuli ipùaca ìwali, íná cáaluca Pedro íináidacawa iwàwawa. Cáalucanacáitani, yá idàbaca isawíacawa. Iná yéemíanícawa icalùniwa Jesús irí:

—¡Nuíwacali, piyúudàa núa! —íimaca yái Pedroca.

³¹ Yáta Jesús iducúa icáapiwa Pedro irí, yá íibàaca Pedro icáapi ìwali, imichàidacani úniacuíse. Yá íimaca Pedro irí:

—¿Cáná càmita píibàa piwàwawa nuwéré tàì íiméeri iyú? Pidàbacanacáitaté píináidacawa piwàwawa càminápinaté nuyúudàa pía, yáta pidàbacaté pisawíacawa —íimaca yái Jesúsca.

³² Nawàlùacanacáitawa barca irìculé, yáta wiúca cáuli canánama, Jesúscainá iwàlùacatéwa wàatalé barca irìculé.

³³ Néese wía iyéeyéica barca irìcu, wabàlùacawa wàulù ipùata iyúwa Jesús irí, wàacaténá icàaluíniná. Wáimaca irí:

—¡Báisíta Dios Iirica pía! —wáimaca irí.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

³⁴ Wachàbacatéwa abéemàalé Galilea icalìsaniná íicha, yá wàanàaca Genesaret yàasu cáli néré.

³⁵ Genesaret yàasu cáli néeséeyéi náalía naicáca Jesús, íná nàaca nacàlidaca iináwaná ìwali macái néenánái iríwa iyéeyéica macái yàcalé irìcu Genesaret yàasu cáli. Yá natéca macái cáuláiqueéeyéi wenàiwica Jesús yàatalé.

³⁶ Yá nasutáca ícha wawàsi imàcáanápíná nadunùacáita ibàle ipùata ìwali nachùnìacaténáwa. Yá macáita idunuèyèica ibàle ìwali, yá cayábaca nía uláicái ícha.

15

Lo que hace impuro al hombre

¹ Abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo irìcu nàanàacaté Jerusalén ìyacàlená néese. Nàwacáidáyacacawa fariseonái yáapicha. Néese macáita nàacawa Jesús yàatalé, yá nasutáca néemiawani. Náimaca Jesús irí:

² —¿Cáná péewáidacalénái càmìta namàni càide iyúwa wàawirináimi judío yéewáidáaná? Càmìta namàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa wàawirináimi íiwitáise ímáaná ipíchawáise nayáaca nayáacaléwa íná casacàaca Dios iicáca níái péewáidacaléca —náimaca.

³ Néese Jesús ímaca nalí:

—Báisíta càmìta namàni yáara canéeri iwèni wawàsi càide iyúwaté pìawirináimicué yéewáidáaná, càmírìca Dios ichùullaca wamànica. Quéwa pimànicuéca áiba wawàsi báawéeri cachàiniwanái: Pidécuéca pimàacaca píchawa Dios itàacái pimànicaténácué meedá iyúwa píiwitáise ímáaná.

⁴ Bàaluitécáiná Dios ímaca: ‘Pìa píaniri ímiétacanáwa, píatúa nacáíwa’, càì ímaca yái Diosca. Yá nacái ímacaté: ‘Aibacaalí itàaníca báawéeri iyú yáaniri ìwaliwa, càmicaalí nacái, yáatúa ìwaliwata, yásí iwàwacutácué pinúacani’, càì ímaca yái Diosca.

⁵ Quéwa píacué fariseoca péewáidacuéca wenàiwica cayábacasa càì náimaca nániri iríwa, náatúa irí nacáíwa: ‘Càmìta núalimá nuyúudàaca pía; nudéca nucùaca Dios irípináni, yái nuèripinámica pirí, íná canáca nulí cayába nuyúudèeripiná iyú pía’, càì náimaca nasèenái iríwa.

⁶ Càita péewáidacuéca wenàiwica càmìtasa iwàwacutá nayúudàaca nániriwa, náatúa nacáíwa idécanáami càì náimaca nasèenái iríwa. Íná píacué fariseoca píasáidacuéca piúcaca píchawa Dios itàacái pimànicaténácué iyúwa píiwitáise ímáaná meedá.

⁷ ¡Píacué pucháibéeyéica íiwitáise meedá! Profeta Isaías icàlidacatécué pìwali machacànìiri iyú Dios inùmalìcuíse. Dios ímacaté:

⁸ ‘Níái israelitaca náimacáita meedá nàacasa nucàaluíniná, quéwa càmìta cáininá naicáca núa nawàwalìcuísewa.

⁹ Caná iwèni nuicáca nàasu culto namànìirìcasa nulí. Càmìta néewáida wenàiwicanái nutàacái iyú, néese néewáidacáita nía náiwitáise iyúwa’, càì ímaca yái Diosca —ímaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese Jesús imáidaca yàataléwa áibanái wenàiwicanái iyéeyéica néeni. Yá ímaca nalí:

—Péemìacué nutàacái, píacué macáita. Píalimáidacué píalíacawa péemìaca càinácaalí ímáaná yái núuméeripinácuéca pirí:

¹¹ Càinácaalí yàacàsi iwàluèricawa wenàiwica inùmalìculé, càmìta yéewa casacàaca imànica wenàiwica íiwitáise Dios ícha. Quéwa tàacáisi báawéeri imusuéricawa nanùmalìcuíse, yácata casaquèeri imànica náiwitáise Dios ícha —ímaca yái Jesúsca.

¹² Néese wía Jesús yéewáidacaléca wàacawa yàatalé. Yá wáimaca irí.

—¿Càmìtasica píalíawa máiní báawaca fariseonái néemìaca yái píimáanáca? —wáimaca.

¹³ Quéwa Jesús ímaca walí:

—Péemìacué comparación: Càide iyúwa bànacalé íiwacali iwataacaalí báawéeri yéetaná imusuéricawa ibànacale yèewi, càita nacái Núaniri Dios chènuníséeri yúucapíná íchawa cawinácaalí càmíyèica itàaní Dios inùmalìcuíse báisìiri iyú, càmìcáiná Dios ibànà nía. Dios imáalàidapíná nacái nàasu tàacáisi cachìwéeri.

¹⁴ Picácué píináidawa píwàwawa fariseonái itàacái ìwali. Níacata matuíyéi íiwitáise meedá, càmíyèi yáalíawa báisìiri tàacáisi, íná càmìta náalimá néewáidaca wenàiwica machacànìiri iyú Dios ìwali. Néewáidacáita áibanái càmíyèi yáalíawa, íná càica níade iyúwa matuíri itéerica

áiba matuíri. Néese pucháibanama náuwàacawa utàwi irìculé. Càita nacái níara fariseoca naméeràidaca áibanái càmiyíei yáalíawa —ímaca walí yái Jesúsca.

¹⁵ Néese Pedro ímaca Jesús irí:

—Picàlida walí càinácaalí ímáaná yái tàacáisica picàlidéerica yàacàsi ìwali —ímaca yái Pedroca.

¹⁶ Yá Jesús ímaca walí:

—¿Néeni, càmitasicué nacái pialía péemiaca càinácaalí ímáaná?

¹⁷ ¿Càmitasicué pialíawa macáita yàacàsi iwàluèricawa wenàiwica inùma irìculé yàanàaca idèerìculé, néese imusúacawa ícha?

¹⁸ Quéwa tàacáisi báawéeri imusuèricawa wenàiwica inùma irìcuíse, imusúacawa iwàwa irìcuíse. Yácata casaquèerica imànica wenàiwica íwitáise Dios ícha.

¹⁹ Yácáiná macáita báawéeri íwitáisesi imusúacawa wenàiwica iwàwa irìcuíse. Càita báawéeri íwitáisesi: Nanúaca wenàiwica; naimáca áiba yáapicha càmiíchúaca náinusíwa, càmirica nanirisíwa nacái; naimáca áibanái yáapicha ipíchawáise needáca nalíwa nía; namànica nainá iyúwa càide iyúwa càminá Dios ibatàa wenàiwica imànica; nayéedùaca áibanái yàasu; nachìwáidaca wenàiwica, nacàlida nacái nachìwawa; natàaníca báawéeri iyú áibanái ìwali.

²⁰ Yái báawéeri wawàsica wenàiwicanái imàníríca, yácata casaquèerica imànica wenàiwica íwitáise Dios ícha; néese, càmicaalí wamàni culto nacáiri wáibáaná wacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa fariseo íwitáise ímáaná ipíchawáise wayáaca wayáacaléwa, càmita casacàa imànica wáiwitáise Dios ícha —ímaca yái Jesúsca.

Una extranjera que creyó en Jesús

²¹ Yá Jesús yàacatéwa náicha yàacaténáwa Tiro ìyacàlená yàasu cáli néré, Sidón ìyacàlená nacái.

²² Néese inanái yàanàaca néré, cananeasàatúa, càmiíchúca israelita, iyéechúca néré. Uacawa Jesús yàatalé. Yá umáidaca, úumaca Jesús irí:

—¡Nuíwacali, rey David itaquérinami, Dios ibànuèrica israelita icuèrinápiná, piicá nupualé! ¡Uacáiná nuíduca ùuwichàacawa demonio ìyacáiná uwàwalicu! —úumaca.

²³ Jesús quéwa masànata uíchani. Néese wía, Jesús yéewáidacaléca wàacawa yàatalé. Yá wáimaca irí:

—Pichùulia úa wáicha meedá, uémíanícáiná ùacawa wáamiwáise —wáimaca.

²⁴ Jesús ímaca:

—Dios idéca ibànùaca núa nuyúudàacaténá níawamita Israel itaquénáinami iwènúadéeyéica íwitáisewa Dios ícha càide iyúwa ovejanái naméeràacaalíwa náucacawa canácaalí nacuèriná. Nudéca nùanàaca numáidacaténá nía, nawènúadacaténá náiwitáisewa Dios irípiná —ímaca yái Jesúsca.

²⁵ Quéwa úái inanáica ùacawa Jesús yàatalé. Yá ubàlùacawa ùuluì ipùata iyúwa Jesús irí ùacaténá icàaluíniná, yá úumaca irí:

—¡Nuíwacali, piyúudàa núa! —úumaca.

²⁶ Jesús ímaca ulí:

—Péemia comparación: Càmita wáuca sùmanái iyáacalé áulinái iyáapiná; càita nacái iwàwacutá nuyúudàaca quéechacáwa nuénánáicawa, níai israelitaca. Càmita cayába nuyúudàaca piacué càmiyéica israelita —ímaca ulí, yáalimáidacaténá iicáwa úa, asáisi uebáidacaalí Dios imànínápiná ulí cayábéeri éwita càmicáaníta israelita úa.

²⁷ Néese úumaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, quéwa càide iyúwa áulinái iyáacaalí yàacàsi yéenáimi yúuwèericawa náiwacali yàasu mesa yáapiré, càita nacái nuwàwa Dios imànica nulí cayábéeri éwita càmicáaníta israelita núa —úumaca.

²⁸ Néese Jesús ímaca ulí:

—¡Pía inanái, pidéca peebáidaca nulí manuísíwata! Yá nudéca numànica càide iyúwa pisutáaná nuícha —íimaca yái Jesúsca. Yáta cayábaca úái inanái íduca, demoniocáiná yàacatéwa uícha.

Jesús sana a muchos enfermos

²⁹ Néeseté Jesús yàacawa náicha, yá yàanàaca Galilea icalisaniná icàinalená néré. Néesecáwa yàacawa dúli ínatale, yá yáawinacawa néré.

³⁰ Manùba wenàiwica yàanàaca yàatalé, natéca náapichawa wenàiwica éeruýeyéi yàabàli, matuíyeyéi nacái, cacháunéyeyéi nacái, matàacáiyeyéi nacái, áibanái cáuláiquéeyéi nacái manùbéeyéi. Yá natéca nía, namàacaca nía cáli ínata Jesús ípunita. Yá Jesús íchùnìaca nía macáita.

³¹ Iná níai manùbéeyéi wenàiwicaca nánáidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí, imànicáinaté cayábéeri wawàsi íiwitáise iyúwa. Néemìaca matàacáiyeyéimi itàanica cayába. Naicáca nacái cacháunéyeyéimi iiná cayábaca nía; níai éeruýeyéimi yàabàli nacái nàipnánica cayába; nía nacái matuíyeyéimica naicáidaca cayába. Yá nadàbaca nàaca Dios irí cayábéeri, yái Dios Israel itaquénáinámi yèerica icàaluíniná.

Jesús da de comer a cuatro mil hombres

³² Néeseté Jesús imáidaca yàataléwa wía yéewáidacaléca. Yá íimaca walí:

—Catúulécanáca nuicáca níai wenàiwicaca. Nadéca nàyaca núapicha máisiba èeri, idéca nacái imáalàacawa náicha nayáacalé. Càmita nuwàwa nubànùaca nía máapíyeyéica nacapèe néréwa, ipíchaná nawàwachàbacawa àyapulìcubàa namáapicawa —íimaca yái Jesúsca.

³³ Néese wáimaca irí:

—Quéwa, càmita wáalimá weedáca yàacàsi cayába nayáapináwa, níai manùbéeyéica cháí, canácatáica yàcalé —wáimaca.

³⁴ Néese Jesús isutáca yéemìawa wía:

—¿Càisimalénacué pan ìya pirí? —íimaca walí. Néese wáimaca irí:

—Siete namanùbaca pan, máisibáanata cubái imìdecaná pùbéeyéi nacái —wáimaca.

³⁵ Néese Jesús íchùulìaca náawinacawa cáli ínata níai wenàiwicaca.

³⁶ Néese yeedáca siete namanùbaca pan icáapi iriculéwa, cubái nacái. Yàaca Dios irí cayábéeri yàacàsi iwali. Néese isubèriadacani, yàaca walíni, wía yéewáidacaléca. Néese wawacùaca wenàiwicanái iríni.

³⁷ Néese macáita nayáaca cadénamani, yá weedáca siete mapíiri imanùbaca yàacàsi yéenáimi imàaquéericawa.

³⁸ Níai iyéeyéicaté yái yàacàsica, cuatro mil namanùbaca asianáica. Càmita waputàa inanái, sùmanái nacái iyéeyéicaté iyáacaléwa asianái yáapicha.

³⁹ Néeseté Jesús imàacaca wenàiwicanái nèepùacawa ícha. Yá iwàlùacawa wáapicha barca iriculé. Néese wàacawa Magadán yàasu cálré, ìyèerica abéemàalé Galilea icalisaniná ícha.

16

Los fariseos y los saduceos piden una señal milagrosa

¹ Néeseté abénaméeyéi fariseo nàacawa Jesús yàatalé saduceonái yáapicha. Yá nadàbaca natàanica Jesús yáapicha, càmiyeyéi yeebáida Dios néeséericani yái Jesúsca. Yá nawàwacaté náalimáidaca naicáwani imànicaténá áiba wawàsi náaliméerica nacháawàaca iináwaná iwali iwálise. Yá nasutáca ícha imànínápiná naicá áiba wawàsi íchàini iyúwa, áiba wawàsi càmiirica wenàiwica idé imànica, yáasáidacaténá báisíiri iyúcani Dios néeséericatani.

² Quéwa Jesús íimaca nalí: “Péemìacué comparación: Táicacaalícué pìwali cháí Israel yàasu cáli ínata, yá píimacuéca: “Táwicha cayába èeri waicácáiná quíiréeri acalèe siùca èeri”, càicué píimaca.

³ Néese áibaalícué amalácaalí piwicáu, yá píimacuéca: ‘Siùcata báawéeri èeri waicácáiná quíiréeri acalèe cháí Israel yàasu cáli ínata’, càicué píimaca. ¡Píacué pucháibéeyéica íiwitáise!, píalíacuécawa càinácaalí ímáaná yái capíraléeri cáli iicacánawa. Iná

iwàwacutácué pialíaca nacáíwa càinácaalí ímáaná yái numànínáca siùcade pèewibàa, quéwa picàlidacáitacué pichìwawa càmitasa pialíacuéwa cawinácaalí núa.

⁴ Píacué báawéeyéica íiwitáise, píacué nacáí iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios ícha, pidécuéca pisutáca nuícha numàníinápiná piicá yái càmirica wenàiwica idé imànica, quéwa càmita numànicué pirí càiri wawàsi. Numàacapínacué piicá abéerita numàníná càide iyúwaté profeta Jonás iyáanáté”, íimaca yái Jesúsca. Néese Jesús yèepùacawa náicha.

La levadura de los fariseos

⁵ Néeseté wía Jesús yéewáidacaléca, watéca wàacawa Jesús Galilea icalisaniná abéemàalé, quéwa waimáichacaté watéca pan wayáapínáwa.

⁶ Yá Jesús íimaca walí:

—Péemiacué cayába comparación: Piicácué píchawa fariseonái yàasu levadura, saduceonái yàasu levadura nacáí —íimaca yái Jesúsca.

⁷ Néese wía yéewáidacaléca càmita wéemà càinácaalí ímáaná yái comparación Jesús icàlidéerica walí íná wáimaca walíwáaca:

—¡Idéca càí íimaca walí càmicáiná waté pan wayáapínáwa! —wáimaca.

⁸ Jesús yáalíacawa wáináidáanáwa, íná íimaca walí:

—¿Cánácué píima canácasa pirí pan? Càmita nutàaní pan ìwali. ¿Cánácué càmita píibàa piwàwawa nuwéré!

⁹ ¿Cánácué càmita peebáida nulí nùalimáca nùacuéca piyáapíná càinácaalícué pimáapuèrica? Iwàwacutácué piwàwalica càinácaalíté iyáaná nuwacùacaalíté wenàiwicanái irí pan nayáapíná. Idécanáamité nuwacùaca nalí cinco namanùbaca pan nayáapíná níái cinco mil namanùbaca asianáica, yácué piwacáidacaté madécaná mapíiri yàacàsi yéenáimi imàaquéericawa.

¹⁰ Néese àniwa idécanáamité nuwacùaca nalí siete namanùbaca pan nayáapíná níái báinúaca mil namanùbaca asianáica, yá piwacáidacatécué madécaná mapíiri yàacàsi yéenáimi imàaquéericawa. Iná ¿cánácué càmitàacáwa pialíawa nùalimáca nùaca piyáapíná?

¹¹ ¿Cánácué càmita pialíawa càmita nutàaní pan ìwali? Péemiacué comparación: Piicácué píchawa fariseonái yàasu levadura, saduceonái yàasu levadura nacáí, ipíchanácué báawaca namànica píiwitáise nacáí —íimaca yái Jesúsca.

¹² Ináté átata wáalíacawa Jesús càmita yàalàa wía pan yàasu levadura íchaná. Néese yàalàaca wía íchaná yái fariseonái yàasu tàacáisi cachìwéerica, saduceonái yéewáidáaná nacáí. Yái tàacáisi néewáidéerica iyú wenàiwica, càicanide iyúwa levadura. Càide iyúwa levadura imàníná ibàacanéeri iyú, imàacaca macáita íbesi ínísàacawa, càita nacáí fariseonái, saduceonái nacáí néewáidaca wenàiwica nachìwa iyúwa, quéwa ibàacanéeri iyúta. Wenàiwicanái càmita náalíawa cachìwéerica nàasu tàacáisi. Càita fariseonái iméeràidaca madécaná wenàiwica Dios ícha namànicaténá nabáyawanáwa.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

¹³ Jesús idécanáamité yàanàaca Cesarea de Filipo iyacàlená itéese, yá isutáca yéemlàwa wía, wía yéewáidacaléca. Yá íimaca walí:

—¿Càiná náimaca nùwali níara áibanái wenàiwicaca? ¿Cawinása núa, núa asìali Dios néeséerica? —íimaca yái Jesúsca.

¹⁴ Yá wáimaca irí:

—Abénaméeyéi íimaca pìwali Juan el Bautistamicasa pía, náimacáiná Juan idécasa icáucàacawa. Aibanái íimaca profeta Elíascasa pía, yèepuèricasa yàanàaca àniwa, yái profeta Dios íméricaté ìwali ibànùanápínaté àniwani. Aibanái íimaca profeta Jeremíascasa pía, imichèericasawa yéetácáisi ícha, càmicaalí nacáí, náimaca áiba profetaca pía nacáí, itàaníricaté Dios inùmalícuíse bàaluité —wáimaca.

¹⁵ Néese Jesús íimaca walí:

—Néenicué pía, ¿càinácué nacáí píimaca nùwali? ¿Cawiná núa? —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese Simón Pedro íimaca irí:

—Mesíasca pía, yái cáuri Dios Iirica, yái icuèripináca wía, Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca —íimaca yái Pedroca.

¹⁷ Néese Jesús íimaca Pedro irí:

—Dios idéca imànica pirí cayábéeri, Simón, Jonás ìirica. Canácata wenàiwica yáaliméeri imàacaca pialíacawa nùwali cawinácaalí núa. Abéerita Núaniri Dios chènuniiséeri idé imàacaca pialíacawa nùwali.

¹⁸ Siùcade nùumaca pirí Pedrocata píipidenáca íimáanáca “achúméeri íba”. Quéwa péemìa comparaciòn: Yái tàacáisi siùquéerica tàacáwa píimaca nùwali iyaca càide iyúwa cachàiníiri íba manuíri nabàlùadéeripiná íinata manuíri capìi. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái nàypiná càide iyúwa manuíri capìi ibàlùacaalíwa, abédanamapináta náiwitáise neebáidaca iyúwa píimáaná nùwali Mesíasca núa, yái Dios Iirica. Péemìa comparaciòn: Càide iyúwa canáaná yáaliméeri imáalàidaca manuíri capìi ibàlùericawa cachàiníiri íba íinata, càita nacái canácata yáaliméeri imawèniadaca càiripináta nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái, éwita yéetácáisi piná, canácata yáaliméeri imáalàidaca nía, canásíwata.

¹⁹ Numàacapiná picàlidaca nutàacái wenàiwicanái irí, nawènúadacaténá náiwitáisewa Dios irípiná, yéewanápiná nawàlùacawa Dios iyacàle irìculé Dios icùacataléca macáita chènuniré. Pialàapiná nùasu wenàiwicanái namànínapiná cháí èeri irìcu càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái iyéerica chènuniré —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese Jesús yàalàaca wía, wía yéewáidacaléca ipíchaná wacàlidaca áibanái irí Mesíascani, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca.

Jesús anuncia su muerte

²¹ Néenialité Jesús idàbaca icàlidaca walíni, wía yéewáidacaléca, iwàwacutáanáte yàacawa Jerusalén iyacàlená néré. Jesús íimaca israelita icuèrinánái, sacerdote íiwacanáiná nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu nàuwichàidáanápínaté manuísíwatani, yá nanúanápínaténi yái Jesúsca. Quéwa Jesús íimaca imichàanápínatéwa yéetácáisi íicha máisiba èeri irìcu.

²² Néese Pedro itéca Jesús méetàucuta wáicha, yá idàbaca yàalàaca Jesús cachàiníiri iyú ipíchaná icàlidaca càiri. Yá Pedro íimaca irí:

—¡Nuíwacali, Dios càmita iwàwa picàlidaca càiri wawàsi! ¡Canácatáita yéewa piùwichàacawa càì! —íimaca yái Pedroca.

²³ Quéwa Jesús iwènúacawa Pedro íicha. Yá íimaca Pedro irí:

—¡Pìawa nuícha, pía nùuwide Satanás nacáiri íiwitáise, píalimáidacáiná núa, numànínapiná nubáyawanáwa! Càmita píináidawa iyúwa Dios iwàwáaná. Píináida meedáwa càide iyúwa èeri mìnánái íiwitáise iyáaná —íimaca yái Jesúsca.

²⁴ Néesezáwa Jesús íimaca walí macáita, wía yéewáidacaléca:

—Abéericaalí péenacué iwàwa yàacawa núapicha iyúwa nuéwáidacalé, néese càmita yéewa pímanica yái píwàwéerica pímanica. Iwàwacutá nacái pímanica mamáalàacata càide iyúwa nuchùullaná pía. Iwàwacutá matuíbanáiri iyú pímaca áibanái yùuwichàidaca pía, éwita naicáanicaalí nacái piquíniná, éwita nanúacaalí píawa cruz iwali peebáidacáiná nutàacái.

²⁵ Níacáiná cawinácaalí càmiyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái ipíchaná nàuwichàacawa nulípiná, canáca nalí nacáuca càmiíri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata, éwita áibanái inúacaalí nía, nadèniapiná nacáucawa càmiíri imáalàawa.

²⁶ Éwita wenàiwica yeedácaalí iríwa macáita cháí èeri yàasu cawèníirica, quéwa yúuca íichawa icáucawa càmiíri imáalàawa càmicáiná yeebáida nutàacái, yá canéerica iwèni meedá iríni, macáita yái cawèníirica yeedéerimica iríwa. Canácainá áiba wawàsi wenàiwica yáaliméeri yàaca yeedácaténá iríwa icáucawa càmiíri imáalàawa, idécanáami yúucaca íichawani.

²⁷ Nùacáiná, asìali Dios néeséerica, nùanàpiná àniwa Nùaniri Dios íiwitáise yáapichawa mèlumèluíri iyú, Dios yàasu àngelnáí yáapicha nacáíwa. Yá nùapíná macáí èeri mìnánáí iwèni ìwalíse yáí namànírica.

²⁸ Péemlàcué cayábani, abénaméeyéicué péená ìyéeyéica cháí siùcade, càmita néetápináwa ipíchawáise numàacaca núawawa naicáca núa càide iyúwa abéeri nacuèrinásàiri, núa asìali Dios néeséerica —ìimaca yáí Jesúsca.

17

La transfiguración de Jesús

¹ Néeseté seis èeri natàanicadénáami càì, yá Jesús itéca yáapichawa Pedro, Santiago nacáí, Juan nacáí yáí Santiago iméeréerica. Yá Jesús yàacawa wáicha dúli chènuníiri íinatálépiná, itéca máisiba wéená.

² Néré naicáca Jesús iwènúacawa áibawaca naicápiná. Yá mèlumèluwaca inàni icànaca càide iyúwa èeri icànáná, ibàle nacáí iwènúacawa cabalèewaca càide iyúwa camalási.

³ Yáta níái máisiba wéenáca ìyéeyéica néré naicáca profeta Moisés, profeta Elías nacáí natàaníca Jesús yáapicha.

⁴ Néese Pedro ìimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¡cayábberiquéi wàyánáca cháí! Piwàwacaalí, yásí numànica máisiba capli yána wawàwalínápinácué pía, abéeri pirípiná, áiba nacáí Moisés irípiná, áiba nacáí Elías irípiná —ìimaca yáí Pedroca.

⁵ Néese idècunitàacá Pedro itàaníca, yá mèlumèluíri acalèe ibàliaca nía catámèeri iyú. Yá néemìaca Dios itàacáí acalèe yèewíse. Càì ìimaca: “Yácata Nuíri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicácani. Péemlàcué itàacáí”, ìimaca yáí Diosca.

⁶ Néemìacanacáitani níái yéewáidacaléca máisiba, yá náuwàa naliacawa nanùmáawawa cáli iwéré Jesús íipunita nàacaténá icàaluíniná. Yá cáaluca nía báawanama.

⁷ Néese Jesús yàacawa nàatalé. Yá imàacaca icáapiwa nàwali. Ìimaca nalí:

—Pimichàacuéwa; picácué cáalu pía —ìimaca nalí.

⁸ Naicáidaca néré, yá canácata naiquéeri áibanáica, abéerita Jesús naicá.

⁹ Néese idècunitàacá nalicùacawa dúli íinatáise, Jesús yàalàaca nía. Ìimaca nalí:

—Picácué picàlida áibanáí iríni yáí péemìericuéca, piiquéericuéca nacáí, yáí yéenáiwánási nacáirica àta numichàacatalépinátawa yéetácáisi lícha, núa asìali Dios néeséerica —ìimaca yáí Jesúsca.

¹⁰ Néese Jesús yéewáidacalénáí máisiba nasutáca néemìawani. Náimaca irí:

—Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu náimaca iwàwacutáanása profeta Elías yèepúa yàanàaca quéechacáwa aléi èeri irículé àniwa ipíchawáise israelita icuèrinápiná yàanàaca, yáí wacuèrináca Dios ibànuèripináca walí. ¿Cáná yéewa càì náimaca, níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu? —náimaca.

¹¹ Néese Jesús icàlidaca nalí Juan el Bautistami iináwaná ìwali:

—Báisíta, iwàwacutácaté profeta Elías nacáiri yàanàaca quéechatécáwa. Yá iwènúadaca wenàiwicanáí íiwitáise Dios irípiná àniwa, yéewanápiná néemìaca itàacáí yáí israelita icuèrinápináca Dios ibànuèrica nalí.

¹² Quéwa núumacué pirí abéeri profeta Elías nacáirimi idéca yàanàaca, yáí Juan el Bautistamica, quéwa càmitaté náalía ìwali Elías nacáiricaténi. Yáté namànica irí báawéeri càide iyúwaté nawàwáaná. Càita nacáí núa, asìali Dios néeséerica, nùuwichàapínacawa namànicaalípiná nulí báawéeri —ìimaca yáí Jesúsca.

¹³ Néese Jesús yéewáidacalénáí náalíacatéwa Jesús icàlidaca ìyaca nalí Juan el Bautistami iináwaná ìwali.

Jesús sana a un muchacho que tenía un demonio

¹⁴ Nàanàacaté wenàiwicanáí yàatalé, yá abéeri asìali yàacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlùacawa yùululú ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíniná. Yá ìimaca Jesús irí:

15 —Nuíwacali, piicácáwa nuiri ipualé, demoniocáiná idacùaca íiwitáise cachàiníri iyú, yá yùuwichàacawa báawanama, yái nuirica. Madécaná yàawiría yúuwàacawa quichái irìculé, úni yáaculé nacái.

16 Nudéca nutécani péewáidacalénái yàatalé nachùnìacaténáni, quéwa càmita nadé náucaca íicha demonio —íimaca.

17 Néese Jesús íimaca nalí:

—¡Píacué càmiyéica yeebáida Dios ìwali, báawéeyéi nacái íiwitáise meedá! ¿Càinácué èeri iwàwacutá nùyacuéca píapicha quiríta? ¿Càinácué èeri iwàwacutá numànicuéca pirí quiríta? Pìanàidacué cháni, yái ùucullirica —íimaca yái Jesúsca.

18 Néese Jesús yàalàaca demonio cachàiníri iyú. Yá yúucaca demonio ùuculliri íicha. Yáta cayábaca yái ùucullirica.

19 Néesetécáwa wía Jesús yéewáidacaléca watàanica Jesús yáapicha méetàucuta wenàiwicanái íicha. Yá wasutáca wéemiawani:

—¿Cánácáwa càmita wadé wáucaca demonio? —wáimaca.

20 Néese Jesús íimaca walí:

—Càmíicáinácué peebáida Dios macái pichàini iyúwa. Péemiàcué cayába, peebáidacaalícué Dios, éwita achúmácaníta càide iyúwa achúméeriina mostaza íimi, yásí píalimácué pichùulíaca dúli isirùacawa méetàuculéta cà: ‘Pimichàawa, pì pibàlùacawa áibacatalé’, yásí dúli yàacawa. Báisícaalícué peebáidaca Dios, yásí píalimácué pimànica macáita.

21 Quéwa máinícué càulenáca piúcaca yái demonio íiwitáanaca. Iwàwacutácué pisutá Dios quéechacáwa, pimàacacué píchawa nacái piyáacaléwa, pidéénápinácué piúcacani wenàiwica íicha —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

22 Néeseté idècunitàacá Jesús yèepunícawa wáapicha, wía yéewáidacaléca Galilea yàasu cáli íinatabàa, yá icàlidaca walí yái tàacáisica. Íimaca walí:

—Aiba wenàiwica presopináca namànica núa namàacacaténá áibanái asìanái inúaca núa, núa asìali Dios néeséerica.

23 Yá nanúapináca núa. Quéwa máisiba èeri irìcu yásí nucáucàacawa àniwa —íimaca yái Jesúsca. Néese wéemiacanáami yái tàacáisica, yá achúmaca wawàwa manuísíwata.

El pago del impuesto para el templo

24 Néeseté Jesús, wía nacái yéewáidacaléca wàanàaca Capernaum ìyacàlená néré. Nàyaca néré abénaméeyéi ìwacáidéeyéica plata camuí imanùbaca nachùnìacaténá judiónái yàasu templo. Yá nàacawa natàanica Pedro yáapicha. Yá nasutáca néemiawani:

—Yáara yéewáidéerica pía, ¿càmítasica ipáyaida íichawa camuí imanùbaca nachùnìacaténá templo? —náimaca.

25 —Báisíta, ipáyaidéeri —íimaca yái Pedroca. Néese Pedro iwàlùacanacáitawa capíi irìculé, yáta Jesús càí íimaca irí quéechacáwa:

—Simón, ¿càinásica píináidacawa? ¿Cawiná íicha needá plata níara icuèyéica cáli cháí èeri irìcu? ¿Needásica plata néenibe íichawa, áibanái íichatasica? —íimaca yái Jesúsca.

26 Pedro íimaca irí:

—Aibanái íicha —íimaca. Néese Jesús íimaca irí:

—Iná néenibe càmita iwàwacutá napáyaidaca náichawa. Càita nacái càmita iwàwacutá nupáyaidaca nachùnìacaténá Núaniri Dios icapèewa, yái temploca, líricáiná núa.

27 Quéwa càmita wawàwa báawaca wamànica nawàwa. Píawa Galilea icalisaniná néré. Píuca néré puiwi. Peedá yái idábáanéerica pibaláca cubáica. Yásí pìanàaca moneda cubái inùmalícu, abéechúa moneda cawèníchúa pipáyaidacaténá nalí nulípináni, píripiná nacáywa. Pidécanáami pìanàaca yái plataca, yá pitéca nàataléni pipáyaidacaténá nía —íimaca yái Jesúsca.

18

¿Quién es el más importante?

¹ Néenialité, wía Jesús yéewáidacaléca, wàacawa Jesús yàatalé. Yá wasutáca wéemìawani: —¿Cawináca wéená máini cachàinipiná náicha canánama icùacaténá macáita èri mìnaná píapicha? —wáimaca.

² Néese Jesús imáidaca yàataléwa abéeri sùmài ibàlùacaténáwa wèewi.

³ Yá Jesús íimaca walí:

—Càmítacué píináidawa machacàniri iyú. Péemìacué cayába, càmicacalícué piwènúada píiwitáisewa àniwa píináidacaténáwa càide iyúwa sùmài íináidáanáwa, càmiri cáimacái iicáca yáawawa, néese canácatáita yéewa Dios yéenibecuéca pía, Dios icùacaténácué pía.

⁴ Cawinácaalí wenàiwica iwènúadéerica íiwitáisewa íináidacaténáwa càide iyúwa yái sùmài yána íináidáanáwa, càmiri cáimacái iicáca yáawawa, yácata máiniripiná cachàini náicha canánama áiba èriwa Dios iyacàle irìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré.

⁵ Pimànicaalícué cayábéeri nuípidená iwali sùmài irí, càiride iyúwa yái sùmàica peebáidacáiná nutàacái, yásí nuicáca yái cayábéerica pimàníríca sùmài irí càide iyúwa pidéca nacáicaalí pimànica nulí cayábéeri —íimaca yái Jesúsca.

El peligro de caer en pecado

⁶ Jesús íimaca: “Aibacaalí iméeràidaca nùasu wenàiwica namànicaténá nabáyawanáwa, níái púbéeyéica yeebáidéeyéica nutàacái, yásí Dios yùuwichàidapiná manuísíwatani. Cayába cachàini irítani yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca sùmanái. Aibanái idacùacaalí manuiri íba icanápi ìwalíise, náucacaténáni manuiri úni yáaculé isawíacaténáwa, yásí iisicùmacawa. Quéwa iyacaalí mamáalàacata cháí èri irìcu, néese iméeràidacaalí sùmanái namànicaténá nabáyawanáwa, yá máini cachàiníwanái yùuwichàapínacawa áibanái íicha infierno irìcu. Iná cayába cachàini irítani yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca púbéeyéi.

⁷ ¡Máini nàuwichàapínacawa níái èri mìnanáica, nàyacáiná madécaná wawàsi cháí èri irìcu imàaquéerica wenàiwica íináidacawa namàníinápiná nabáyawanáwa! Macái èri imanùbaca iyaca càiri wawàsi, quéwa ¡máini Dios yùuwichàidapiná cawinácaalí wenàiwica yáalimáidéerica áibanái namàníinápiná nabáyawanáwa!

⁸ “Iná piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa picáapi iyúwa, pìabàli iyú nacáiwawa pìanápináwa aléera càmicatalé Dios iwàwa pìacawa, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwichùacaalí icáapiwa, yàabàli nacáiwawa, ipíchaná imànica ibáyawanáwa icáapi iyúwa, yàabàli iyú nacáiwawa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa càmiri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno irìculé, yái manuiri quicháica, càmiríca ichacàwa, càiripinéerita iyaca.

⁹ Pìwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa pituí iyúwa, piicáanápíná wawàsi càmiríca Dios iwàwa piicáca, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica imusúadacaalí ituíwa, ipíchaná imànica ibáyawanáwa ituí iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa càmiri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno irìculé, yái manuiri quicháica”, íimaca walí yái Jesúsca.

La parábola de la oveja perdida

¹⁰ Jesús íimaca walí: “Picácué piicá níái sùmanáica càiyéide iyúwa canéeyéi iwèni meedá, picácué nacái pimàni nalí báawéeri. Núumacué pirí Dios yùuwichàidapiná cawinácaalí càì imàníríca, níacáiná Dios yàasu ángelnái icuèyéica níái sùmanáica náalimá nàacawa Núaniri Dios chènuníséeri yàatalé chácátáinápinácaalí nawàwa naicácani, natàanicaténá Dios yáapicha.

11 Iwàwacutácué cawènica piicáca sùmanái, núacáiná, asìali Dios néeséerica, nudéca nùanàaca aléi èeri irìculé nuwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, níai iméerèeyéicawa Dios ícha.

12 “¿Càinácué pínáidacawa ìwali yái comparaciónca? Asìali idèniacaalí cien namanùbaca ipìra ovejanáíwa, yá abéeri oveja iméeràacaalíwa íiwacali íchawa, yásí náiwacali imàacaca ipìranáíwa noventa y nueve namanùbaca dúli inàliméeri yèewiré, yásí yàaca icutáca yái yúuquéricawa ícha.

13 Yàanàacaalíni, yásí iyanídacawa ipìra ìwaliwa manuísíwata ícha yái iyanídáanácawa noventa y nueve namanùbaca ìwali, níai càmiyéica iméeràawa ícha.

14 Càitacué nacái Píaniri Dios chènuníséeri cáinináca iicáca níai púubéeyéica. Càmita iwàwa áiba yúucacawa ícha, ibatàa abéeripináta”, ímaca yái Jesúsca.

Cómo se debe perdonar al hermano

15 Jesús ímaca walí àniwa: “Aibacaalí imàni pirí báawéeri, pía pitàaníca yáapicha abéerita. Picàlida iríni machacàníri iyú, yái imàníríca pirí báawéeri. Yeebácaalí pitàacái, yásí abédanamata íiwitáise píapicha àniwa.

16 Quéwa yái imàníríca pirí báawéeri, càmicaalí yeebá pirí, yá pimáida áiba wenàiwica, cawàwanáta pucháiba wenàiwica nacái, nàacaténáwa píapicha yàatalé náaliacaténáwa ibáyawaná ìwali.

17 Néese càmicaalí nacái yeebá nalí, yái imàníríca pirí báawéeri, néese picàlida iináwaná nalí níai ìwacáidáyaquéeyéicawa yéemièyéica Dios itàacái. Néese càmicaalí yeebá mamáalàacata, yá iwàwacutá piicácani càiride iyúwa wenàiwica càmiri yeebáida Dios itàacái, càita nacái càiride iyúwa wenàiwica yeedéeri plata yéénánái judío íchawa Roma ìyacàlená yàasu gobierno irípiná. Iná iwàwacutá càmita pìwacáidáyacacawa yáapicha.

18 “Péemíacué cayábani, càinácaalí wawàsi càmirícuéca pimàaca namànica cháí èeri irícu, yáta nacái Dios chènuníséeri càmiri imàaca namànica. Càinácaalí wawàsi nacái pimàaquéricuécaca namànica cháí èeri irícu, yáta nacái Dios chènuníséeri imàaquérica namànica.

19 “Núumacué pirí pucháibacaalícué pía cháí èeri irícu abédanamacaalícué píiwitáise píapichawáaca pisutáanápínácué Dios ícha iyúudáanápíná píalàaca péenásàiriwa, yásí Núaniri Dios chènuníséeri imànicuécaca pirí càide iyúwa pisutáanácué Dios ícha.

20 Ata alénácaalí nàyaca pucháiba yeebáidéeyéica nutàacái, ìwacáidáyaquéeyéicawa nuípidená ìwali, áibaalí nacái máisiba nàwacáidáyacacawa nuípidená ìwali, yásí nùyaca néré náapicha, iná Núaniri Dios yéemíacué pisutáaná ícha”, ímaca yái Jesúsca.

21 Néese Pedro isutáca yéemíawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿càisimaléná yàawiría iwàwacutá numàacaca nuwàwawa ibáyawaná ícha càinácaalí báawéeri áiba wenàiwica imàníríca nulí? ¿Numàacasica nuwàwawa ibáyawaná ícha siete yàawiríasica? —Ímaca yái Pedroca.

22 Jesús ímaca irí:

—Càmita núuma pirí pimàacáanápíná piwàwawa ibáyawaná ícha siete yàawiría. Néese núuma pirí, pimàaca piwàwawa ibáyawaná ícha siete yàawiría setenta imanùbaca ímáanáca cuatrocientos noventa imanùbaca yàawiría iwàwacutá pimàacaca piwàwawa ícha càinácaalí báawéerica imàníríca pirí —Ímaca yái Jesúsca.

La parábola del funcionario que no quiso perdonar

23 Jesús ímaca walí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa ìyaca càide iyúwa abéeri nacuèrinásàiri imàníná. Yái nacuèriná iwàwacaté yàasu wenàiwicanái ipáyaidaca íchawa imawènìacálecawa.

24 Néese idábáanéeri asìali needéerica nacuèriná yàataléwa, imawènìaca icuèriná íchawa manùba millones.

25 Néese càmicáiná yáalimá ipáyaidaca íchawani, iná nacuèriná ichùullaca nawéndaca asìali áibanái irí, yàacawéetúa yáapichawa nacái, yéenibe yáapichawa nacái, macáita yàasumi

nacái yéewanápiná nacuèriná yeedáca iríwa àniwa achúmáanata yéená yái platami yàasu wenàiwica imawènièrica ícha.

²⁶ Néese yái íbaidéerica yéemìacaalíni, yá ibàlùacawa yùlulù iyúwa yàacaténá icuèriná icàaluínináwa, yéewanápiná icuèriná iicáca ipualé. Yá isutáca icuèriná íchawa manuísíwata còi: ‘Nuíwacali, picùacáwa quiríta matuíbanáitàacáwa, nupáyaidapíná tàacáwa nuíchawa macáita’, ímaca.

²⁷ Néese catúulécanáca icuèriná iicácani. Yá iwasàacani, imàaca nacái iwàwawa asiali imawèniacále ícha, yéewanápiná càmita quirínama iwàwacutá ipáyaidaca íchawani. Néese icuèriná imàacaca asiali yàacawa matuíbanáita.

²⁸ “Yái íbaidéerica idécanáami yàacawa icuèriná íchawa, yá yàanàaca inacáiriwa íbaidéeri imawènièrica ícha achúmáanata plata. Néese idàbáanéeri asiali íbàaca inacáiriwa icanápi ìwalíse cachàiníri iyú, batéwa inúacani. Yá ímaca inacáiri iríwa: ‘Pia nulí nùasu plata yái pimawènièrica nuícha’, ímaca irí.

²⁹ Néese yái inacáiri ibàlùacawa yùlulù ipùata iyúwa yàacaténá icàaluíniná, yái idàbáanéeri asialica, isutácaténá iicánápiná ipualé. Yá ímaca: ‘Picùacáwa quiríta matuíbanáitàacáwa, nupáyaidapíná tàacáwa nuíchawa macáita’, ímaca irí.

³⁰ Quéwa yái idàbáanéeri íbaidéerica càmirita iwàwa còi, yá yúucaca inacáiriwa presoíyéi ibànalìculé àta ipáyaidacataléta íchawa yái imawèniacálecawa.

³¹ Aibanái íbaidéeyéi naicácaté càinácaalí ìyáaná, yá máini achúmaca nawàwa ìwalíse. Yá nàaca nacàlidaca iináwaná ìwali nacuèriná iríwa.

³² Iná nacuèriná imáidacani yàataléwani yái idàbáanéerica yàasu wenàiwicaca. Yá nacuèriná ímaca irí: ‘Pia nùasu wenàiwica báawéeri íwítáise meedá. Numàacacaté nuwàwawa ícha macáita yái pimawèniacálemica, pisutácáinaté nuícha manuísíwata.

³³ Nuicácaté pipualé, iná iwàwacutáca piicáca áibanái ipualé nacái, càide iyúwa nùyáaná’, ímaca yái nacuèrináca.

³⁴ Yá máini calúaca yái nacuèrináca, yá yúucaca asiali presoíyéi ibànalìculé nàuwichàidacaténáni mamáalàacata ipáyaidacaténá íchawa càiripináta yái imawèniacálemicawa”, ímaca yái Jesúsca.

³⁵ Néese Jesús ímaca:

—Càita nacái Núaniri Dios chènuníiséeri yùuwichàidapínacué pia canánama càmicaalícué pimàaca piwàwawa nabáyawaná ícha báisíri iyú, càinácaalí báawéerica áibanái imànírícuéca pirí —ímaca walí yái Jesúsca.

19

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Idécanáamité Jesús icàlidaca nalíni, yá yàacawa Galilea yàasu cáli ícha wáapicha, wía yéewáidacaléca. Yá wàanàaca Judea yàasu cáli ínatalé, yái cáli ìyéerica oriente iwéré èeri imusúacatáisewa, abéemàalé Jordán inanába ícha.

² Yá madécaná wenàiwica yàacawa yáamíse, nàwacáidáyacacawa yàatalé. Yá ichùnìaca cáuláiquéeyéi wenàiwica néré.

³ Néese abénaméeyéi fariseo nàacawa Jesús yàatalé náalimáidacaténá naicáwani itàanínápiná báawéeri iyú yéewanápiná nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalíse. Yá nasutáca néemìawani:

—¿Pimàacasica asiali imàacaca íchawa ínuwa àta càinácaalí wawàsi ìwalíse iwàwéerica imàacaca úa meedá? —námaca náalimáidaca naicáwa Jesús.

⁴ Néese Jesús ímaca nalí:

—Pidécuéca piléeca Dios itàacái profeta itànèericaté, quéwa càmitacué piwàwa peebáidacani. Profeta itànàacaté tàacáisi íméerica Dios idàbacaté wenàiwicanái quéchatécáwa. Dios ‘idàbacaté idàbáanéeri asiali, idàbáanéechúa inanái nacái’, càì itànàaca yái profetaca.

⁵ Dios ímaca nacái: ‘Iná asìali yàacawa yáaniri íchawa, yáatúa ícha nacáwa ìyacaténá abédanamata ínu yáapichawa, yásí nuicáca níái pucháibaca iyúwa abéeri wenàiwica’, ímacaté yái Diosca.

⁶ Iná idécanáami asìali iimáca úapicha, yá càmita quirínama Dios iicáca nía iyúwa pucháiba wenàiwica, néese Dios iicáca nía iyúwa abéeri wenàiwica. Iná càmita cayába wenàiwica nèepùadaca náichawáaca nía, níái Dios imàaquéeyéica ìyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica —ímaca yái Jesúsca.

⁷ Néese nasutáca néemíawa Jesús àniwa:

—Quéwa, Dios imàacaca asìali yúucaca íchawa ínuwa, yácáiná profeta Moisés ichùulíacaté asìali yàanápiná cuyàluta ínu iríwa, abéeri cuyàluta icàlidéerica áibanái irí idéca yúucaca úa, náalíacaténáwa manírica úa. Yá idécanáami yàaca ulíni, yá yáalimá ibànùaca íchawa úa —námaca.

⁸ Jesús ímaca nalí:

—Yái profeta Moisés càmítaté ichùulia náucáanápíná náichawa náinuwa, néese bàaluité imàacacué pibànùaca píichawa píinuwa máinícaalí báawaca piicáca úa, ipíchanacué pimànica ulí báawéeri cachàiniwanái mamáalàacata máinícaínacué báawaca píiwitáise piacué israelitaca. Quéwa quéechatécáwa Dios idàbacaalíté wenàiwica, càmítaté ibatàa namàacaca náichawa náinuwa, íná báawacuéca Dios iicáca yái piúcáanacuéca píinuwa siùcade.

⁹ Siùcade núumacué pirí, asìali imàacacaalí íchawa ínuwa càmíichúacáwa iimá áiba asìali yáapicha càmíríca unírísíwa, yá yeedácaalí áiba ínupínáwa, imànica ibáyawanáwa idàbáanéechúa ínu iríwa. Aiba nacái yeedácaalí ínupínáwa abéechúa náuquéechúami, imànica ibáyawaná nacáwa, iimácáiná úapicha, úái áiba asìali ínuca —ímaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese wía Jesús yéewáidacaléca wáimaca irí:

—Càmicaalí Dios ibatàa asìali yúucaca íchawa ínuwa, yá máiní càulenáca náichani. Cayába cachàini nalítáni càmicaalí needá náinupínáwa —wáimaca.

¹¹ Jesús ímaca walí:

—Báisíta, quéwa càmita macái wenàiwica náalimá nàyaca abéerita, níawamita Dios imàaquéeyéica ìyaca càì casímáiri iyú.

¹² Abénaméeyéi càmita náalimá naduica, namusúacáináwa càì, íná càmita needá nalíwa. Aibanái nacái càmita náalimá naduica, áibanáicáiná náiriadacaté nía báawéeri iyú. Aibanái nacái nadéca náináidacawa nàyáanápíná càiripínáta càide iyúwa wenàiwica càmíiyéi yáalimá iduica yéewacaténá nàyaca matuibanáiri iyú èeri ícha, náibaidáanápíná abéerita Dios irípiná. Cawinácaalí yáaliméeyéica ìyaca càì abéerita casímáiri iyú íbaidacaténá càiripínáta Dios irípiná, yá cayábéeriquéi ìyáanáca càì —ímaca yái Jesúsca.

Jesús bendice a los niños

¹³ Néeseté áibanái natéca néenibewa Jesús yàatalé imàacacaténá icáapiwa nàwali, isutácaténá nalí Dios imànínápíná nalí cayábéeri. Quéwa wía Jesús yéewáidacaléca, wadàbaca wacuísaca níái itéeyéica yéenibewa, wáimaca sùmanái nasàiwicasa Jesús irí wawàsi.

¹⁴ Néese Jesús ímaca walí:

—Pimàacacué sùmanái yàacawa nùatalé. Picácué pimáisanà nàanàaca, Dios icùacáiná wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái càide iyúwa sùmanái yeebáidáaná nàaniri itàacáiwa —ímaca yái Jesúsca.

¹⁵ Yá Jesús imàacaca icáapiwa nàwali, isutáca nalí Dios. Néesecáwa yàacawa áibalé wáapicha wía yéewáidacaléca.

Un joven rico habla con Jesús

¹⁶ Néeseté abéeri ùuculliri yàacawa Jesús yàatalé, yá isutáca yéemíawa Jesús:

—Pía, cayábéeri yéewáidéerica wía, ¿càirínásica cayábéeri iwàwacutá numànica nùyacaténá càiripínáta Dios yáapicha chènuniré? —ímaca.

¹⁷ Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutá pínáidacawa cayába ìwali yái píimáanaca, càinácaalí íimáaná yái tàacáisi ímérica cayábéericasa núa, canácáiná áiba wenàiwica cayábéeri, abéericata Dios cayábéeri —íimaca irí yái Jesúsca, iwàwacáinaté asiali yeebáidaca ìwali, Dioscani yái Jesúsca. Néese Jesús íimaca irí àniwa:

—Piwàwacaalí pìyaca càiripináta Dios yáapicha, yá iwàwacutá pìyaca càide iyúwa profeta Moisés ichùulianá wàawirináimi bàaluité Dios inùmaliúse —íimaca yái Jesúsca.

¹⁸ Néese yái ùuculliri íimaca Jesús irí:

—Moisés ichùuliacaté namànica madécaná wawàsi. ¿Càiríná wawàsi pitàaní ìwali? —íimaca yái ùucullirica. Néese Jesús íimaca irí:

—Dios itàacái íimaca: ‘Picá pinúa wenàiwica, picá piimá áiba inanái yáapicha càimíchúaca píinusíwa, áiba asiali yáapicha nacái càmírca pinírísíwa, picá piyéedua, picá picàlida pichìwawa, picá nacái pichìwáida áibanái.

¹⁹ Néese pia píaniri íiméetacanáwa, píatúa nacáíwa, cáininá piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa, pímanícaténá nalí cayábéeri’, càì íimaca Dios —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese ùuculliri íimaca:

—Nudéca numànica macáita càiri wawàsi càide iyúwa Dios ichùulianá wía. ¿Càináica áiba iwàwacutá numànica quiríta? —íimaca.

²¹ Néese Jesús íimaca irí:

—Piwàwacaalí pìyaca càide iyúwa Dios iwàwáaná, pía piwénda macáita píasuwa, píacaténá iwènináami catúulécanéeyéi irí. Càita pidènapíná píasu cawèníriwa chènuniré. Néese pèepùawa píacaténáwa núapicha iyúwa nuéwáidacalé —íimaca yái Jesúsca.

²² Yái ùuculliri idécanáami yéemíacani, yá achúmaca iwàwa, càasucáináni, yá yàacawa Jesús íicha, càmicáinaté iwàwa yàaca macáita yàasuwa áibanái irí.

²³ Néese Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Péemíacué cayábani, máiní càulenáca càasuíri yeebáidaca Dios itàacái, Dios icùacaténáni.

²⁴ Núumacué pirí àniwa, càide iyúwa camello càminá yáalimá iwàlùacawa siduwíapi ituí yáapuí írìcubàa, càita nacái máiní càulenáca càasuíri yeebáidaca Dios itàacái, Dios icùacaténáni, máinícáiná cáinináca càasuíri iicáca yàasuwa Dios íicha —íimaca yái Jesúsca.

²⁵ Wía yéewáidacaléca idécanáami wéemíacani, yá wáináidacawa manuísíwata wéemíacani, càmicáiná wáalíawa càinácaalí íimáaná. Yá wasutáca wéemíawani:

—Néeni, ¿cawinápinásica yáalimá iwasàaca yáawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha? —wáimaca.

²⁶ Néese Jesús iicáidaca walí, yá íimaca walí:

—Càmita yéewa wenàiwicanái nawasàaca níawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha nachàini iyúwa meedá, quéwa Dios yáaliméeri iwasàaca nía —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Pedro íimaca irí:

—Wadéca wamàacaca macáita wàasuwa, yá wadéca wàacawa píapicha yéewacaténá péewáidacaléca wía. Néeni, ¿càináica wadènapíná chènuniré? —íimaca.

²⁸ Néese Jesús íimaca walí:

—Péemíacué cayábani, áiba èriwa Dios iwàlìsàidapíná macáita. Néese núa, asiali Dios néeséerica, núawinapínáwa nùasu yàalubáisi mèlumèlúiri íinatawa, nucùacaténá macáita. Píacué nacái nuéwáidacaléca, píawinapínácuéca doce namanùbaca yàalubáisi íinata picùacaténácué doce namanùbaca Israel itaquénáinámi yàawiría.

²⁹ Numáidacué abénaméeyéi péená nàanápínáwa nacapèe íichawa nacàlidacaténá áibanái irí nutàacái. Áibanái péenacué nacái nàapínáwa néenánái íichawa, càmicaalí nacái néenánái inanái íichawa, càmicaalí nacái nàaniri íichawa, càmicaalí nacái náatúa íichawa, càmicaalí nacái néenibe béeyéi íichawa, càmicaalí nacái nabànacale yàaluná íichawa nacàlidacaténá nutàacái. Quéwa Dios yàapínácué pirí cien imanùbaca yàawiríapíná cayábéeri wawàsi. Pidènapínácué nacái picáucawa càmiri imáalàawa.

³⁰ Quéwa manùbéeyéi wenàiwica áibanái iiquéeyéica iyúwa máiníyéica cachàinica siùcade, càmita máiní cachàini níawa áiba èeriwa. Manùbéeyéi nacái wenàiwica áibanái iiquéeyéica iyúwa càmiyéica máiní cachàini siùcade, áiba èeriwa yásí máiní cachàiníwanái cachàinica níawa áibanái ícha —íimaca yái Jesúsca.

20

La parábola de los trabajadores

¹ Néeseté Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca: “Dios imànipiná nalí cayábéeri, caw-inácaalí íbaidéeyéica irípiná. Péemiacué yái tàacáisi comparaciónca: Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa bànacalé íiwacali imàníná. Yái íiwacalica yàacawa mapisáisiwata icutácaténá wenàiwica íbaidéeyéipiná yàasu uva ibànacalená yèewiré.

² Néese idécanáami itàaníca abénaméeyéi wenàiwica yáapicha ipáyaidacaténá nía abé èeri iwènicatái, yá ibànùaca nía náibaidáanápíná yàasu uva ibànacalená yèewiré.

³ Néese a las nueveta mapisáita, yàacawa àniwa, yá iicáca áibanái ibàluèyécawa bàacháwáise nacùaca nàyaca néré íbaidacalési.

⁴ Yá íimaca nalí: ‘Píacué píibaidaca nacái nùasu uva ibànacalená yèewiré, yásí nupáyaidacué pía cayába càide iyúwa píibaidáaná’, íimaca nalí. Iná nàacawa náibaidaca irí.

⁵ Néese machacànicaalí èeri, yá bànacalé íiwacali yàacawa àniwa. Yá itàaníca áibanái yáapicha íbaidéeyéipiná irí. Yá nàacawa náibaidaca irí bànacalé yèewiré. Yá néese a las tresta táicalé, yá itàaníca áibanái yáapicha àniwa náibaidacaténá irí bànacalé yèewiré nacái. Yá nàacawa néré.

⁶ Néese a las cincota táicalé àniwa, yá yèepùà iicáca áibanái icutéeyéica íbaidacalési. Yá íimaca nalí: ‘¿Cánácué pibàlùawa èeríapinama cháí canéeyéi meedá íbaidéeri?’ íimaca nalí.

⁷ Náimaca irí: ‘Wàya cháí canácáiná imáidéeri wía wáibaidacaténá’, náimaca irí. Néese íimaca nalí: ‘Píacué nacáiwa píibaidaca nulí nubànacale yèewiré’, íimaca nalí. Yá nàaca náibaidaca.

⁸ “Catácaalí nàwali, yái bànacalé íiwacali íimaca yàasu wenàiwica iríwa ipáyaidéerica wenàiwica: ‘Pimáida níara íbaidéeyéica, pipáyaidáaná níawa. Pipáyaida quéecha níái yàanèyéica náamiwáise macáita, néese pipáyaida níái yàanèyéicaté napíchalécáwa, àta níara idàbàanèyéicaté yàanàaca’, íimaca yái íiwacalica.

⁹ Néese nàanàaca néré níái idàbéeyéicaté íbaidaca a las cincota táicalé, yá ipáyaidaca nía abé èeri iwènicatái.

¹⁰ Néese napáyaida nàacawa macáita àta nàanàacataléta néré níái idàbéeyéicaté íbaidaca mapisáisiwata, yá nayúunáidaca ipáyaidapínaca nía manuí yáwanáita. Càita quéwa ipáyaidaca nía macáita abé èeri iwènicatáita.

¹¹ Needácanáami yái plataca, yá nadàba natàaníca báawéeri iyúwà bànacalé íiwacali ìwali.

¹² Náimaca irí: ‘Níacata yàanèyéicaté a las cinco táicalé, nadéca náibaidaca abéeri hora meedá. Yá pipáyaidaca nía abédanamata wáapicha, wía yùuwichèyécawa íbaidaca ùuléeri yáapiré èeríapinama’, náimaca irí.

¹³ Yá bànacalé íiwacali itàaníca àniwa yáapicha abéeri néená íbaidéeyéicaté èeríapinama. Yá íimaca irí: ‘Pía, nùacawéerináca, càmita numàni pirí báawéeri. Mapisáita bàwina nutàanícaté píapicha, yá abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca nupáyaidacaténá pía abé èeri iwènicatái.

¹⁴ Peedá píasu platawa píacaténáwa matuíbanáita. Nuwàwa nùaca irí yái yàanèericaté a las cincota táicalé càitade iyúwa nupáyaidáaná pía.

¹⁵ Nùalimá numànica nùasu yáapichawa càide iyúwa nuwàwáaná. Picá báawa piicáca núa ìwalíise yái numànínáca cayábéeri áibanái irí mawèníri iyú’, íimaca yái bànacalé íiwacalica.

¹⁶ “Càita nacái, píacué idàbéeyéicaté íbaidaca nulí quéechatécáwa, áibanái nacái íbaidéeyéipiná nulí píamiwáise, numànipiná canánama irí cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná numànica nalí cayábéeri”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

¹⁷ Jesús idéca idàbaca yàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná. Iná itéca wía yéewáidacalécawa doce wamanùbaca méetàucuta áibanái ícha. Yá ímaca walí:

¹⁸ —Càide iyúwacué piicáaná, wàacawa wàyaca Jerusalén iyacàlená nérépiná. Aibanái presopináca namànica núawa, núa asiali Dios néeséerica, natécaténá núa sacerdote íiwacanánái yàatalé, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu. Yá nachùuliaca áibanái nanúanápiná núa.

¹⁹ Yá natépiná núa presoíri iyú càmiyéi judío yàatalé naicáanicaténá nuquíniná, yá nacapèedáidapiná núa, yá natàtàapiná núa cruz ìwali nuétácaténáwa. Quéwa máisiba èeri irìcu, yá numichàapinácawa yéetácáisi ícha —ímaca walí yái Jesúsca.

Lo que pidió la madre de Santiago y Juan

²⁰ Néeseté Zebedeo yéenibe yáatúa ùacawa Jesús yàatalé uénibe yáapichawa níái Santiago, Juan nacái. Yá ubàlùacawa ùlulù ipùata iyúwa Jesús irí usutácaténá ícha wawàsi imànínápiná ulí cayábéeri.

²¹ Yá Jesús ímaca ulí:

—¿Càinásica piwàwa numànica pirí? —ímaca yái Jesúsca. Néese úumaca irí:

—Pimàaca nuénibe pucháiba náawinacawa píapicha nacùacaténá píapicha macái wenàiwica áiba èeriwa picùacaalípiná macáita píiwitáise cachàiníri iyúwa. Pimàaca náawinacawa píapicha, abéeri yáawinacaténáwa péewápuwáise, abéeri nacái yáawinacawa apáulicúise pirí nacùacaténá píapicha macái èeri mìnánái —úumaca.

²² Quéwa Jesús ímaca nalí níái Santiago, Juan nacái:

—Càmitacué píalíawa càinácaalí iwàwacutáanápiná pimànica Dios imàacacaténácué pirí yái pisutéericuécwa nuícha, picùanápinácué núapicha macái wenàiwica. ¿Píalimásicué piùwichàacawa càide iyúwa nùuwichàanápináwa yéewacaténácué cachàiníiyéica pía càide iyúwacué pisutáaná nuícha? —ímaca yái Jesúsca. Néese náimaca Jesús irí:

—Báisíta, Wáiwacali, wáaliméeri wamànica —náimaca.

²³ Néese Jesús ímaca nalí:

—Báisítacué piùwichàapinácawa càide iyúwa nùuwichàanápináwa, quéwa Dios càmita ibatàa numàacapinácué píawinacawa núapicha abéericuécwa péená yáawinacaténáwa nuéwápuwáise, áibacué péená nacái yáawinacawa apáulicúise nulí, picùacaténácué núapicha macái wenàiwicata, yácáináta Núaniri Dios imàacapiná nalíni, cawinácaalí wenàiwicanái Dios ínáidéeyéicatéwa náawináanápináwa núapicha wacùacaténá macái wenàiwica —ímaca yái Jesúsca.

²⁴ Wía, Jesús yéewáidacaléca diez wamanùbaca, wémàcaté yái nasutáanáca Jesús ícha wawàsi, yá calúaca wía náapicha, níái pucháiba Zebedeo yéenibeca.

²⁵ Quéwa Jesús imáidaca yàataléwa wía. Yá ímaca walí:

—Píalíacuécawa càinácaalí iyú càmiyéi judío imànica icuèyéica yàasu cáli néeséeyéiwa; casíimáica nacùaca wenàiwica cachàiníri iyú. Píalíacuécwa nacái casíimáica náiwacanánái nachùuliaca macái wenàiwica.

²⁶ Quéwa iwàwacutácué càmita píya càide iyúwa nàyáaná. Néese cawinácaalícué péená iwàwéerica Dios iicácani càiride iyúwa cachàiníríca íiwitáise, iwàwacutá iyúudàacuécwa pía macáita.

²⁷ Cawinácaalícué péená iwàwéerica Dios iicácani càiride iyúwa cachàiníríca áibanái ícha, iwàwacutá íbaidacuécwa pirí macáita càide iyúwa yàasu wenàiwica íbaidáaná íiwacali iríwa.

²⁸ Iwàwacutácué càì pimànica, núacáiná, núa asiali Dios néeséerica, éwitacué Píiwacalícaaná núa, càicáaná càmita nùanáa náibaidacaténá nulí meedá. Néese nudéca nùanáaca nuíbaidacaténá áibanái wenàiwica irípiná, numàacacaténá nacái nucáucawa nuwasàacaténá manùba wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yái yàanèeripináca nàwali nabáyawaná ìwalísewa —ímaca yái Jesúsca.

Jesús sana a dos ciegos

²⁹ Néseté wamusúacawa Jericó ìyacàlená ícha, yá manùbéeyéi wenàiwica nàacawa Jesús yáamíse.

³⁰ Yá pucháiba matuíyéi nàyaca néeni, yáawinéeyéicawa àyapu idùlepi isutéeyéica plata náicha níai wenàiwicaca ichàbéeyéicawa néenibàa. Matuíyéi isutáca náicha plata yéewanápiná nawènìaca nayáapináwa. Náalíacáináwa Jesús iináwaná ichàbáanáwa chábàì, yá namáidaca Jesús irí:

—¡Wáiwacali, rey David itaquérinámi, Dios ibànuèricaté walí wacuèrinápiná, piicá wapualé! —náimaca.

³¹ Manùbéeyéi wenàiwica nacúisaca níai matuíyéica masànáanápiná nía, quéwa namáida quéwanáta mamáalàacata cachàiníiri iyú. Náimaca:

—¡Wáiwacali, rey David itaquérinámi, Dios ibànuèricaté walí wacuèrinápiná, piicá wapualé! —náimaca.

³² Iná Jesús iyamáaca ibàlùacawa, yá imáidaca níai matuíyéica. Néese isutáca yéemìlawa nía:

—¿Càinásicué piwàwa numànica pirí? —íimaca yái Jesúsca.

³³ Náimaca irí:

—Wáiwacali, wawàwa pimàaca catuíca wía —náimaca.

³⁴ Catúulécánaca Jesús iicáca nía, yá imàacaca icáapiwa natuí ìwali. Yáta matuíyéimi iicáidaca àniwa, yá nàacawa Jesús yáapicha.

21

Jesús entra en Jerusalén

¹ Wàanàacaté mawiénita Jerusalén ìyacàlená irí; quéechatécáwa wàanàaca Betfagé ìyacàlená néré, iyéerica dúli ìwali ípidenéechúa Olivos, yái olivo inàlimanáca. Yá Jesús ibànùaca ipíchalépináwa pucháiba wééná wía yéewáidacaléca.

² Ipíchawáise Jesús ibànùaca nía, yá íimaca nalí:

—Pìacuéwa iriculé yái yàcaléca iyéerica wapíchalé. Nérécué pìanàapináca burro nadacuèchúa néré, ibàlùèchúawa uìri yáapichawa. Piwasàacué úa, pitécué nulí níawa.

³ Aibacaalícué isutá yéemìlawa píawa càinácaalícué pimàni, picàlidacué iríwani nuwàwacutáca níai burroca, núa Píiwacalícuéca, nubànùanápiná nacái wenàiwica natécaténá irí nía àniwa caquialéta —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Càité Jesús imànica càide iyúwaté Dios yàasu profeta itànàanáté tàacáisi Dios inùmalícué. Dios íimacaté:

⁵ “Picàlidacué nalíni níai iyéeyéica Jerusalén ìyacàlená irìcu, áibaalí ípidenácatalé Sión: ‘Piicácué, Picuèriná yàanàaca pìatalécué, càimíri cáimacái iicáca yáawawa, cáimiétacanéeri, matuíbanáiri iyú nacái, yáawinéeriwa burro wàlisàì íinata, uìrica abéechúa pìrái itéechúa yàasusi’, càicué píimaca nalíwa”,

íimacaté yái Diosca.

⁶ Níai pucháiba yéewáidacaléca nàacawa, yá namànicaté càide iyúwa Jesús íimáanáté nalí.

⁷ Natéca úai burroca, uìri nacái. Yá waliadaca wàasu ruana nacáiriwa nawaalíricubàa, yéewanápiná Jesús yàalubáicani. Yá Jesús imichàa yáawinacawa burro íinata.

⁸ Manùbéeyéi wenàiwica ìyaca néré wáapicha. Abénaméeyéi natéca nàasu ruana nacáiriwa náuquéeri nàwalísewa, yá naliadaca nía àyapulicubàa Jesús ipíchalé, burro ìpìnacaténá íinatabàa càide iyúwaté judío íiwitáise nàaná nacuèriná icàaluínináwa. Aibanái nacái nawichùaca wisìri nacáiri ibáiná, yá naliadaca nía àyapulicubàa Jesús ipíchalé, náasáidacaténá casímáica naicácani.

⁹ Níai yéeyéicawa Jesús ipíchalé, níai nacái yéeyéicawa yáamiwáise namáidáidaca casímáicáiná nía. Náimaca:

—¡Wàacué irí cayábéeri, yái rey David itaquérinámica, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná! ¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, Dios ibànuèrica walí, icùacaténá wía! ¡Wàaca pirí cayábéeri, pía Dios chènuníseerica! —náimaca.

10 Jesús iwàlùacawa Jerusalén ìyacàlená irìculé, yá macáita wenàiwica namusúacawa nacapèe íchawa naicácaténáni. Manùbéyèi nasutáca néemìlawa wenàiwica yèyèicawa Jesús yáapicha. Yá náimaca:

—¿Cawínásica yái wenàiwicaca? —náimaca.

11 Néese níái wenàiwicaca yèyèicawa Jesús yáapicha náimaca nalí:

—Yácata profeta Jesús, yái Nazaret ìyacàlená néeséerica, yàanèerica Galilea yàasu cáli néese, itàanírira Dios inùmalìcuíse —náimaca.

Jesús purifica el templo

12 Néeseté Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená irìculé. Yá imusúadaca wenàiwicanái templo ibàacháwalená irìcuíse, macáita iwéndéyèicaté yàasusi, áibanái nacái iwènièyèica yàasusi templo ibàacháwalená irìcu. Itamàaca yúucawa náicha nàasu mesa canánama, níái icambièyèica plata wenàiwica ícha needácaténá nalíwa plata. Jesús itamàaca yúucawa náicha nàalubáica níái iwéndéyèica unùcu sacrificio pinéerica.

13 Yá Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca péemìlaca tàacáisi profeta itànèericaté Dios inùmalìcuíse. Dios íimacaté yàasu templo iwaliwa: ‘Yái nucapèeca nasutácaalupináca nuícha’, íimacaté yái Diosca. Quéwa, pidécuéca piwènúadacani cayéedéyèi icapèe iyú, yái temploca, piyéedùacáinacué plata wenàiwica ícha pichíwa iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

14 Néese abénaméyèi matuíyèi, áibanái nacái éeruíyèi yàabàli nàacawa Jesús yàatalé templo irìcu. Yá ichùnìaca nía.

15 Quéwa sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéyèica wenàiwica templo irìcu báawaca naicáca Jesús imànínáca yái càmirica wenàiwica idé imànica, cayábacáiná wenàiwicanái iicáca náicha Jesús. Néemìlaca nacái sùmanái isàna imáidéyèica casímáiri iyú templo irìcu; sùmanái íimaca Jesús ìwali: “¡Wàacué irí cayábèeri, yái rey David itaquérinámica, Dios ibànuèrica walí Wacuèrinápiná!” náimaca níái sùmanáica. Iná calúaca sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéyèica wenàiwica templo irìcu, yácáiná yái tàacáisi sùmanái icàlidéerica íimáanáca Mesíascani yái Jesúsca, judío icuèrinápiná Dios ibànuèrica nalí.

16 Néese sacerdotenái íimaca Jesús irí:

—Picá pimàaca nacàlidaca pìwali yái tàacáisica. Pichùulla masàanápiná nía, ipíchaná áibanái nayúunáidaca Mesíasca pía —náimaca. Yá Jesús íimaca nalí:

—Casímáica nuémìlaca yái náimáanáca. Pidécuéca piléeca tàacáisi Dios yàasu profeta itànèericaté nuínáwaná ìwali, íiméerica sùmanái nacàlidáanápinaté nuínáwaná cayábèeri iyú. Profeta íimacaté:

‘Pía Wacuèriná Dios, pidéca pimàacaca púubanaméyèi sùmanái, quìraslínái nacái nàaca pírí cayábèeri’,
cài íimacaté nùwali yái profetaca. ¿Cánacué càmita péemì càinácaalí íimáaná yái Dios itàacái piléericuécaca? —íimaca yái Jesúsca.

17 Néeseté Jesús yàacawa náicha. Yá imusúacawa wáapicha Jerusalén ìyacàlená ícha, wía yéewáidacaléca. Néese macáita wàacawa Betania ìyacàlená néré, yá waimáca néré.

Jesús maldice la higuera sin fruto

18 Néeseté mapisáináami àniwa Jesús, wía nacái yéewáidacaléca, idècunitàacá wàacawa Jerusalén ìyacàlená nérépiná àniwa, yá máapicani, yái Jesúsca.

19 Néese iicáca higuera yéetaná ibàluèricawa àyapu idùlepi. Yá Jesús yàacawa higuera yéetaná yàatalé icutácaténá ìyacaná. Quéwa canáca ìyacaná, iicá ibáiná meedá. Néese Jesús íimaca àicu irí:

—¡Càmìta quirínama càyacanáca píawa! —íimaca yái Jesúsca, yáasáidacaténá walí Dios yùuwichàidáanápinaté israelitanái. Yáta ichuèdacawa macáita yái higuera yéetanámica, yá yéetácawa.

²⁰ Néese wía, Jesús yéewáidacalénái waicácáináni, yá wáináidacawa manuísíwata waicáidaca higuera yéetanámi irí. Yá wasutáca wéemíawá Jesús:

—¿Cáiná yéewaná ichuìdacawa abéericúseta, chuìcani yái higuera yéetanámica? — wáimaca.

²¹ Néese Jesús íimaca walí:

—Iwàwacutácué peebáidaca tàì íiméeri iyú Dios imàníinápinácué pirí càinácaalícué cayábéeri pisutéerica íicha imàníinápinácué pirí. Péemíacué cayába, píibàacaalícué piwàwawa Dios iwéré tàì íiméeri iyú, yásí píalimácué pimànica càide iyúwa núumáaná higuera yéetanámi irí. Píalimápinácué nacái pimànica cachàiniwánái. Píimacaalícué yái dúli irí: ‘Pimichàawa, picaláawa manuírí úni yáaculé’, càicaalícué píima, yásí yàacawa càide iyúwacué píimáaná irí, báisícaalícué peebáidaca Dios imàníinápinácué piríni.

²² Núumacué pirí nacái, macáita càinácaalí cayábéeri pisutéericuéca Dios íicha imàníinápinácué pirí, yá peebáidacaalícué tàì íiméeri iyú Dios imàníinápinácué piríni, yásí Dios imànicuéca piríwani —íimaca yái Jesúsca.

La autoridad de Jesús

²³ Néeseté Jesús iwàlùacawa templo irìculé. Yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica néré. Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica nàacawa Jesús yàatalé. Yá nasutáca néemíawani:

—¿Cawiná ibànùa pía pimusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená irìcuíse níái iwéndéeyéica yàasusi? ¿Cawiná ichùulla pía pimusúadánápiná níai? —námaca Jesús irí.

²⁴⁻²⁵ Néese Jesús íimaca nalí:

—Núa nacái nuwàwa nusutácuéca nuémíawá pía: ¿Cawiná ichùuliaté Juan ibautizáanápiná wenàiwica, Diossica? ¿Wenàiwicanáisica? Píimacué nulí càirínácaalí náicha ichùulièricaté Juan ibautizáanápiná wenàiwica. Picàlidacué nulíni. Picàlidacaalícué nulíni, yásí nucàlidacué nacái piríwani cawinácaalí ichùullaca núa numusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená irìcuíse níái iwéndéeyéica yàasusi —íimaca yái Jesúsca. Néese nadàbaca natàanica nalíwáaca. Námaca: “Wáimacaalí irí Dios ichùulièriquéera Juan, yásí isutáca yéemíawá wíatá: ‘Néeni, ¿cánácué càmitaté peebáidani?’ càipiná íimaca walí.

²⁶ Càmita nacái wawàwa wáimaca irí wenàiwica ichùulièriquéera Juan, cáalucáiná wía wenàiwicanái íicha, macáita wenàiwica neebáidacáiná Juan itàanicaté Dios inùmálicuése”, càì námaca nalíwáaca.

²⁷ Iná námaca Jesús irí:

—Càmita wáalíawá —námaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Càita nacái càmitacué nucàlida piríni cawinácaalí ichùullaca núa numusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená irìcuíse, níái iwéndéeyéica yàasusi —íimaca yái Jesúsca.

La parábola de los dos hijos

²⁸ Jesús isutáca yéemíawá judío íiwacanánái, sacerdote íiwacanánái nacái:

—¿Càinácué píináidacawa ìwali yái comparaciónca? Péemíacuéni. Abéeri asìali idènacaté yéenibewa pucháiba asianái. Yá íimaca abéeri néená irí, yái idàbáanéerica: ‘Nuírí, siùcade pía píibaidaca nùasu uva ibànacaléná yèewiré’, íimaca yái nánarica.

²⁹ Néese ìiri íimaca yáaniri iríwa: ‘Càmita nuwàwa nuíbaidaca’, íimaca. Néeseta quéwa iwènúadaca íiwitáisewa, yá yàaca íibaidaca néré.

³⁰ Néese nánarica yàacawa imáidacaténá ìiri áibawa. Yá ichùullaca íibaidaca uva ibànacaléná yèewiré. Néese ìiri íimaca yáaniri iríwa: ‘Iyá, pápa. Yáca nùacawéera’, íimaca. Quéwa càmita yàawa néré —íimaca yái Jesúsca.

³¹ Néese Jesús isutáca yéemíawá judío íiwacanánái, nía nacái sacerdote íiwacanánáica. Yá íimaca nalí:

—¿Càiríná náicha níái asìali yéenibe pucháiba imànica càide iyúwa yáaniri iwàwáaná? — íimaca yái Jesúsca. Néese námaca irí:

—Yái idàbáanéerica —námaca. Néese, Jesús yèepùá íimaca nalí:

—Péemiacué cayába yái nutàacáica. Báisíta áibanái yeedéeyéicaté plata yéenanái íchawa romanonái yàasu gobierno irípiná, nía nacái inanái iiméeyéicaté aslanái yáapicha plata ìwalinápiná, nadéca nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná, yá idéca Dios yàasu wenàiwicaca nía, Dios icùacaténá nía. Quéwa, píatacué càmita Dios yàasunáica.

³² Yácaíná Juan el Bautistami yàanàcaté yéewáidacaténácué pía pìyáanápínácué càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càmitacué quéwa peebáida iríni. Néese áibanái yeedéeyéicaté plata yéenanái íchawa romanonái yàasu gobierno irípiná, nía nacái inanái iiméeyéicaté aslanái yáapicha plata ìwalinápiná, níata yeebáidacaté Juan el Bautista itàacáimi. Yáté nawènúadaca náiwitáisewa nabáyawaná íchawa. Quéwa píacué, éwita piicácanítacué neebáidaca, néese càmitacué quéwa píwènúada píiwitáisewa Dios irípiná peebáidacaténá càide iyúwaté Juan el Bautistami icàlidáaná Dios itàacái —íimaca yái Jesúsca.

La parábola de los labradores malvados

³³ Néeseté Jesús yéewáidaca wenàiwica comparación iyú. Íimaca nalí: “Péemiacué comparación: Abéeri aslali idèniacaté ibànacale yàalunáwa uva yàalupiná. Yá ibànaca uva. Néese imànica iwáiná ibànacale itéesebàawa. Ichùnìlaca nacái utàwi nacáichúa uva ìyacaná yàalupiná, napisùacatalépiná uva ituní. Néese imànica chènuníri capli naicáidacatáisepiná macáita uva ibànacalená yàalu. Yá imàacaca áibanái icuèyèipiná irí yái yàasu uva ibànacalená yàalunáca, quéwa iwàwacutácaté nabànùaca irí yàasu uva ìyacaná yéenápíná, yàasu èerita needácatáipínáté ìyacaná. Idécanáamité imànica náapicha càiri wawàsi, yá néese yàacawa náicha áibalépiná.

³⁴ Uva yàasu èeri yàanàcaté needácaténá ìyacaná, yá bànacalé íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicanáíwa néré nacutácaténá icuèyèi íicha bànacalé íiwacali yàasu uva ìyacaná yéenápíná.

³⁵ Quéwa níai icuèyèica bànacalé náibàaca nía; nacapèedáidaca abénaméeyéi, nanúaca áibanái, néese nanúaca abénaméeyéi wenàiwica íba iyú.

³⁶ Yá bànacalé íiwacali ibànùaca nàatalé àniwa yàasu wenàiwicanáíwa áibanái, manùba yáwanái idàbàanéeri yàawiría íicha. Quéwa càita nacái níai icuèyèica bànacalé namànica nalí báawéeri mamáalàacata.

³⁷ “Néese bànacalé íiwacali ibànùaca nàatalé ìiriwa, ínáidacáináwa iríwa yái bànacalé íiwacalica: ‘Báisíta nàaca nuìri íimiétacanáwa’, íimaca ínáidacawa iríwa.

³⁸ Quéwa níai icuèyèica bànacalé naicáca ìiri yàacawa napualé, yá náimaca nalíwáaca: ‘Yáara bànacalé íiwacalica yéetácaalípináwa, yá yàaca bànacalé ìiri iríwa. Ara, wàacuéwa wanúanáni. Yásí wíacata bànacalé íiwacanánái’, náimaca.

³⁹ Càita náibàacani, yá nawatàidacani bànacalé yèewíise, yá nanúacani.

⁴⁰ “Siúcade píimacué nulí: Yái uva ibànacalená íiwacalica, yàanàcaalípiná nàatalé, ¿càinásica imànipiná nalí, níai icuèyèicaté bànacalé?” íimaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese níai wenàiwica ìyèeyéica templo irícu náimaca Jesús irí:

—Inúapiná níai báawéeyéica, càmita nacái catúulécaná iicáca nía. Néese imàacapiná áibanái cayábéeyéi íiwitáise icuèyèipiná irí yái uva ibànacalenáca, ibànuyèyèipiná irí yàasu uva ìyacaná yéenápíná needácaalí bànacalé ìyacaná —náimaca.

⁴² Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisíta. Pidécuéca piléeca nacái comparación Dios yàasu profeta itànèericaté Dios inùmalicúise. ¿Cánácué càmita peebáida itàacái? Itànàcaté tàacáisi íiméerica Dios ibànùanápínáté nacuèrinápiná, níai israelitaca, quéwa báawáanápínáté naicácani. Càité profeta íimaca:

‘Níai imàníyèica íba icapèená, nadéca náucaca abéeri íba méetàuculé náichawa, caná iwènicáiná naicácani. Quéwa Wacuèriná Dios idéca imàacaca máiníri iwàwacutáca capli irípináni yái íba náuquéricaté. Càita Dios idéca imànica, ína wàaca Dios irí cayábéeri’,

càité profeta íimaca nùwali, núa càiride iyúwa íba, núa israelita icuèrinápináca.

⁴³ Iná núumacué pirí, càicuéca píade iyúwa báawéeyéi icuèyéica bànacalé. Càmitacué picùà cayába israelitanái càide iyúwa Dios iwàwáaná, càmitacué nacái péewáida nía, íná càmita namàni cayábéeri. Siùcáisede Dios càmita quirínama ibatàacué picùaca yàasu wenàiwica, níái israelitaca. Yá Dios imàacapiná áibanái íbaidaca írípíná, yéewáidéeyéipíná nía cayába, namànicaténá cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁴⁴ Iyaca nacái áiba comparación íba ìwali: Cawinácaalí wenàiwica yúuwèyécawa iwéré yái íbaca, yásí wenàiwica isubèriacawa. Néese íba yúuwàacaalíwa áibanái ínatabàa, yásí náalacawa ichùmalési iyú —ímaca yái Jesúsca, náalícaténáwa Dios yúuwichàidáanápíná manuísíwata cawinácaalí càmiyéica yeebáida Jesús itàacái.

⁴⁵ Níái sacerdote íiwacanánáica, fariseonái nacái, idécanáami néemíaca comparación Jesús icàlidéerica, yá náalíacawa icàlidacaténi nàwali yái tàacáisica.

⁴⁶ Inaté nawàwaca náibàacani náucacaténáni presoíyéi ibànaliculé. Quéwa cáaluca nía manùbéeyéi wenàiwicanái ícha, níacáiná manùbéeyéi wenàiwica neebáidaca Jesús itàaníca Dios inùmalícuíse. Iná càmita nadé náibàaca Jesús.

22

La parábola de la fiesta de bodas

¹ Néeseté Jesús idàbaca yéewáidaca nía àniwa comparación iyú. Yá ímaca nalí:

² “Péemíacué comparación: Yái Dios icùanáca wenàiwica càicanide iyúwa abéeri nacuèriná imàníná iwàwéerica imànica manuírí fiesta ìiri írípínáwa, yàasu casamientopínáwa, ìiri yeedácáiná íríwa yàacawéetúapínáwa.

³ Yá nacuèriná ibànùaca yàasu wenàiwicanáíwa nàaca namáidacaténá wenàiwica nacuèriná icàlidéeyéicaté íríni quéecha. Quéwa càmita nawàwa nàwacáidáyacacawa néré.

⁴ Néese nacuèriná ibànùaca yàasu wenàiwicanáíwa áibanái. Ipíchawáise nàacawa, yá ímaca nalí: ‘Píacué picàlidaca nalíni, níara numáidéeyéica, nudéca nuchùnìaca yái nayáapínáca. Nùasu wenàiwica nadéca nanúaca nupíra pacá walíibèeyéi, áiba nacái nupíra walíibèeyéi. Macáicata idécawa canánama yái nayáapínáca. Pisutácué nàanápínáwa aléi fiesta casamiento nérépiná’, ímaca yái nacuèrináca.

⁵ Néese nacuèriná yàasu wenàiwica namáidaca nía àniwa quéwa caná iwèni wenàiwicanái iicáca nacuèriná itàacáíwa. Abéeri néená yàaca iicáca ibànacalewa. Aiba yàacawa yàcalé néré iwéndacaténá yàasuwa.

⁶ Yá áibanái náibàaca nacuèriná yàasu wenàiwicawa. Yá nacuísaca nía, namànica nalí báawéeri, àta nanúacataléta nía nacái.

⁷ Yá néese máini calúacani yái nacuèrináca. Yá ibànùaca néré yàasu úwináíwa, yá úwinái nanúaca níái inuéyéicaté meedá nacuèriná yàasu wenàiwicawa, yá úwinái yeemáca nàyacàlemi.

⁸ Néese àniwa nacuèriná ímaca yàasu wenàiwicanái íríwa: ‘Macáicata idéca ichùnìacanáca canánama fiesta casamientopíná quéwa níara numáidéeyéicaté quéechatécáwa, canáca yéewaná nàanàaca, càmicáinaté neebá numáidáaná nía.

⁹ Iná píacué picutáca mamáalàacata wenàiwicanái bamuchúamibàa yàcalé, àyapulicubàa nacái pimáidacaténácué nía macáita pìanèeyéica’, ímaca yái nacuèrináca.

¹⁰ Néese níái yàasu wenàiwicanái nàacawa bamuchúamibàa yàcalé àyapulicubàa, yá nàwacáidaca macáita wenàiwica nàanèeyéica néenibàa, cayábanaméeyéi, báawanaméeyéita nacái. Iná yéewa idéca capíi ipuníacawa madécaná wenàiwica iyú, yái manuírí capíi imàdáná casamiento yàaluca.

¹¹ “Néeseta quéwa yái nacuèriná iwàlùacawa néré itàidacaténá wenàiwicanái yàanèeyéica néré nayáacaténá nayáacaléwa, yá iicáca abéeri asiali nèewi ibàlesíami yáapichawa meedá. Càmitaté ìwali ibàlewa wàlisàíwa, yái bàlesi cayábéerica nacuèriná iwacuèricaté macái wenàiwica írí, fiesta casamiento ibàlenápíná.

12 Yá nacuèriná íimaca irí: ‘¿Néeni? ¿Cánásica yéewaná piwàlùacawa aléi, éwita càmicáaníta piwali pibàlewa fiesta casamiento ibàlenápiná, yái bàlesica nuèrica nali?’ íimaca yái nacuèrináca. Yá masànacani icalùniwa nacuèriná íicha, yái asialica.

13 Néese nacuèriná íimaca yàasu wenàiwicanái iríwa, níái iwacuèyéica yàacàsi wenàiwicanái irí: ‘Caqualéta, pidacùacué yái asialica icáapi nacái, yàabàli nacái. Yá piúcacué wáichani aléera catéeri iriculé. Wenàiwicanái náicháanápiná manuísíwata néré, yá naamíapiná nayéiwa nàuwichàacái iyúwa’, íimaca yái nacuèrináca.

14 Dios imáidacáiná manùbéeyéi wenàiwica, quéwa càmita yeedá macáita yàasu wenàiwicapináwa nía”, íimaca yái Jesúsca.

El asunto de los impuestos

15 Néesetécáwa, abénaméeyéi fariseo nàwacáidáyacacawa natàanica náapichawáaca, yá abédanamata namànica náiwitáisewa náalimáidáanápiná naicáwa Jesús icàlidacaténá áiba wawàsi báawéeri yéewanápiná nacháawàaca iináwaná ìwali romanonái yàasu gobiernonái irí.

16 Iná nabànùaca abénaméeyéi néenáwa Jesús yàatalé náapicha nacái áibanái cayábéeyéi iicáca rey Herodes íiwitáise. Yá náimaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, wáaliacawa pitàanica báisíiri iyú, péewáidaca nacái wenàiwica báisíiri iyú nàyacaténá machacàníiri iyú càide iyúwa Dios ichùullianá nàyaca. Wáaliacawa nacái piicáca macái wenàiwica abédanamata, íná càmita pibatàa áiba wenàiwica caináwanéeyéi iwènúadaca píiwitáise cayábéeri íicha.

17 Iná picàlida walíni càinácaalí píináidacawa: ¿Cayábasica wapáyaidacaalí wáichawa plata iyú níara emperador romanosàiri yàasu gobiernonái icuèyéica wàasu cáli? —náimaca.

18 Quéwa Jesús yáaliaca náiwitáise báawéeri nawàwáaná nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa. Yá íimaca nali:

—Píacué pucháibéeyéica íiwitáise, ¿cánácué píalimáida piicáwa núa picháawàcaténá nuináwaná ìwali nutàacái ìwalíse?

19 Néeni, píasáidacué nuicá moneda càichúaca nachùullacuéca pipáyaidaca iyú nía —íimaca yái Jesúsca. Yá natéca irí denario, yái cawèníiri monedaca abé èeri iwènicatáica.

20 Néese Jesús isutáca yéemíawa nía:

—¿Cawiná yéenáiwana ichanàawa moneda ìwali? ¿Cawiná nacái íipidená ichanàawa ìwali? —íimaca yái Jesúsca.

21 Yá náimaca irí:

—Emperador íipidenáquéi ichanàawa ìwali, yéenáiwana nacái ichanàawa ìwali, yáara romano íiwacaliná, icuèrica macái èeri mìnanaí —náimaca. Iná Jesús íimaca nali:

—Pipáyaidacué píichawa emperador plata iyú càide iyúwa ichùullianácué pipáyaidacani. Pimànicué nacái càide iyúwa Dios iwàwáanácué pimànica —íimaca yái Jesúsca.

22 Yá náináidacawa manuísíwata néemíaca Jesús íimáaná, càmicáiná náalimá nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa. Néese namàacacani, yá nàacawa íicha.

La pregunta sobre la resurrección

23 Néese yáté èerica àniwa abénaméeyéi saduceo nàacawa Jesús yàatalé. Níái saduceo náimaca yéetéyéimiwa càmitasa nacáucàawa áibaalípiná. Saduceonái iwàwaca wenàiwicanái iicáanica Jesús iquíniná, íná nasutáca néemíawa Jesús, náalimáidacaténá naicáwani. Yá nacàlidaca irí tàacáisi. Náimaca irí:

24 —Pía, yéewáidéerica wenàiwica, profeta Moisés itànàacaté tàacáisi íiméerica Dios ichùullianácué wía judíoca wamànínápiná cà: Asiali yéetácaalíwa méenibeta, yásí iwàwacutá yéenasàiri yeedáca iríwa yéenasàiri íinumiwa yàacawéetúapináwa yéewacaténá idèniaca úapicha yéenibewa naiquéeyéipiná iyúwa yéetéerimiwa yéenibemi, yéewanápiná nàyaca wenàiwica icuèyéipiná yéetéerimiwa yàasu cáli.

²⁵ Uwé, áibaalíté nàyaca wèewi siete namanùbaca yéenanái. Nabèeri yeedáca abéechúa ínupináwa, quéwa yéetácawa uícha méenibeta. Méenibecáináni, íná iméeréeri yeedáca úái íbèeri ínumicawa.

²⁶ Càita nacái iméeréerimi yéetácawa uícha méenibeta. Néese iméeréeri yeedáca úa, càita nacái yéetácawa uícha méenibeta. Càité níái sietéeyéicaté imanùbaca needáca úa. Yá néetácawa uícha macáita méenibeta.

²⁷ Néese úanama yéetácawa náami nacái.

²⁸ Uwé, báisícaalí yéetéeyéimiwa idé icáucàacawa áibaalípinátá, càide iyúwa áibanái ínáidáanáwa, néese ¿càinápinásica unìri náicha níara sietéeyéimica? Càmita náalimápiná náalíacawatá macáicáináta náinuca úa —náimaca, naicáaníca Jesús iquíniná.

²⁹ Néese Jesús ímaca nalí:

—Pidécuéca piméeràacawa báisíri tàacáisi ícha càmicáinácué píalíawa càinácaalí ímáaná Dios itàacái profetanái itànèricaté Dios inùmaliúise. Càmitacué nacái píalíawa Dios íwítáise cachàiníri ìwali imichàidáanápiná wenàiwica yéetácáisi ícha.

³⁰ Aiba èeriwa yéetéeyéimiwa nacáucàapínacawa, quéwa càmita nacásàapínáwa, níái asíanáica, inanái nacái, nàypínacáiná càide iyúwa chènuníiséeyéi ángel ìyáaná càmiyéica icásàawa.

³¹ Aiba wawàsi nacái, piyúunáidacuéca càmita Dios icáucàidapíná wenàiwica áiba èeriwa, quéwa pidécuéca píléeca cuyàluta profeta Moisés itànèricaté Dios inùmaliúise, íná ¿cánacué càmita péemla càinácaalí ímáaná?

³² Dios ímacaté: ‘Núacata yái Dios icuèrica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái’, càité ímaca yái Diosca. ¡Dios càmita icùa yéetéeyéimiwa ichéeca meedá! ¡Néese Dios icùaca cáuyéi wenàiwica! Iná iwàwacutácué píalíacawa cáuca nía Dios yáapicha siúcade, níái Abraham, Isaac, Jacob nacái, éwita néetácáanítatéwa madécaná camuí ípíchawáiseté Moisés ìyaca. Iná yéewa wáalíacawa Dios icáucàidáanápiná yéetéeyéimiwa áiba èeriwa —ímaca yái Jesúsca.

³³ Néese wenàiwicanái nadécanáami néemíacani, yá náináidacawa manuísíwata néemíaca Jesús yéewáidáaná nía.

El mandamiento más importante

³⁴ Néeseté fariseonái idécanáami néemíaca Jesús iináwaná imawèniadacaté saduceonái yàasu tàacáisi, yá fariseonái nàwacáidáyacacawa.

³⁵ Néese abéeri fariseo yéewáidéeri wenàiwica templo irìcu, ínáidacawa yáalímáidáanápiná iicáwa Jesús icàlidáanápiná áiba wawàsi báawéeri nacháawàacaténá iináwaná ìwali ìwalíse. Yá ímaca Jesús irí:

³⁶ —Pía yéewáidéerica wenàiwica, nàyaca madécaná wawàsi Dios ichùulíerica wamànínápínáca. ¿Càiríná wawàsi máiníri cachàinica náicha canánama wamànínápíná? —ímaca.

³⁷⁻³⁸ Néese Jesús ímaca irí:

—Yái Dios ichùullanáca máinírca cachàinica náicha canánama wamànínápíná càì ímaca: ‘Cáiníná piicáca Picuèriná Dios macái piwàwalíúisewa, macái picáuca iyú nacáíwa, macái pííwítáise iyú nacáíwa’, càì ímaca.

³⁹ Iyaca walí áiba inacáiri nacái, yái pucháibáanáca. Yá ímaca: ‘Cáiníná piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinínáaná piicáca píawawa’, càì ímaca yái Diosca.

⁴⁰ Canáca áiba tàacáisi cachàiníri náicha níái pucháiba ichùullacanásica. Macáita tàacáisi profeta Moisés itànèricaté Dios inùmaliúise, profetanái nacái icàlidéericaté Dios inùmaliúise, macáita yái tàacáisica yéewáidaca wía cáinínáanápiná waicáca Dios, áibanái wenàiwica nacái —ímaca yái Jesúsca.

¿De quién descende el Mesías?

⁴¹ Néese idècunitàacá fariseonái ìyaca Jesús ípunita, yá Jesús isutáca yéemíawa nía.

⁴² Ímaca nalí:

—¿Càinacué pínáidacawa Mesías ìwali, yái picuèrinápinácuéca Dios ibànuèripinácuéca pirí, píacué israelitaca? ¿Cawiná itaquérinámini? —Ímaca yái Jesúsca. Néese náimaca Jesús irí:

—Rey David itaquérinámicani, yái Mesíasca —náimaca.

⁴³ Néese Jesús ímaca nalí:

—Báisíta rey David itaquérinámicani yái Mesíasca. Quéwa rey Davidcaté ímaca áiba wawàsi nacái Mesías ìwali, yái israelita icuèrinápináca. David icàlidacaté Espíritu Santo inùmalicuíseni, yá David ímacaté Mesías ìwali ‘Nuíwacali’. Càité David ímaca:

⁴⁴ ‘Nucuèriná Dios ímacaté Nuíwacali irí: Píawinawa nuéwápuwáise picùacaténá núapicha macáita, idècunitàacá numawèniadaca píicha macái piùwidenáíwa, ímaca yái Diosca’, càité ímaca yái Davidca.

⁴⁵ Yái rey Davidca ímacaté Mesías ìwali ‘Nuíwacali’, íná éwita rey David itaquérinámicáanítani, yái Mesíasca, càicáaníta iwàwacutá náimaca ìwali rey David iiwacali nacáicani —ímaca yái Jesúsca, icàlidaca nalí ìwaliwa, yái Mesíasca.

⁴⁶ Canácata néená yáaliéri áiba tàacáisi náaliméerica namawèniadaca iyú Jesús, ibatàa abéeri tàacáisi piná, càmita náalíawa, canásíwata. Iná cáaluca nasutáca néemíawa Jesús àniwa, ipíchaná báica nía nacái wenàiwicanái yàacuésemi.

23

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

¹ Néeseté Jesús icàlidaca walíni, wía yéewáidacaléca, áibanái nacái wenàiwicanái iyéeyéica néeni.

² Yá ímaca walí: “Níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nía nacái fariseoca nacàlidacuéca pirí tàacáisi profeta Moisés itànèericaté bàaluité Dios inùmalicuíse. Néewáidacuéca pía píalíacaténácuéwa càinácaalí ímáaná yái Dios itàacáica.

³ Iná néewáidacaalícué pía Dios itàacái iyú, néese peebáidacué yái nacàlidáanáca, pimànicué nacái macáita càide iyúwa nacàlidáaná Dios itàacái irícuíse. Quéwacué picá pimàni càide iyúwa namàníiná, nacàlidacáinácué pirí cayábéeri wawàsi, quéwa namànica áiba wawàsi méetàuculéeri, báawéeri meedá.

⁴ Nadèniaca nàasu tàacáisi nacáíwa, méetàuculéeri Dios itàacái ícha. Iná nachùulíaca wenàiwicanái namànica wawàsi máiníiri càulenáca náicha, náimacáiná Dios iwàwacasa wenàiwicanái imànicani. Quéwa càmita wenàiwica yáalimá idenlacani, néese níái yéewáidéeyéica wenàiwica càmita nawàwa nayúudàaca nía, càmita nacái namàni càide iyúwa nachùulíaná áibanái imànica.

⁵ Macáita yái namànírica, yá namànicani wenàiwicanái iicápiná meedá, yéewacaténá wenàiwica nàaca náimiétacaná meedá. Nawàwacué piyúunáidaca cáinináca naicáca Dios itàacái níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu. Iná nadacùaca nàwaliwa Dios itàacái yéená napùdàlicuwa, nàanàa ìwali nacáíwa, càide iyúwa Dios ichùulíaná wamànica, wía israelitaca, quéwa nadacùacani cáucuíri iwaalíbapi iyú yéewacaténácué piicácani ráunamáita, íná piyúunáidacuéca cáinináca naicáca Dios itàacái, níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu. Cáalaca namànica nàasu chílanásiwa nasucuéri nabàle ipùata ìwaliwa yéewacaténácué piyúunáidaca nàaca Dios icàaluíniná macái nawàwalícuísewa.

⁶ Nawàwa náawinacawa cayábéeri yàalubáisi ínata cáimiétacanéeyéi yáawinacatáicawa macái wenàiwicanái yàacuésemi nayáacaalí nayáacaléwa náapicha, namànicaalí culto nacái judiónái yéewáidacàalu irícu, yéewacaténá áibanái naicáca nía iyúwa máiníiyéica cachàinica.

⁷ Nawàwa macái wenàiwica natàidaca nía cáimiétaquéri iyú bamuchúamibàa yàcalé manùbéeyéi naicácaténá nía. Máiní fariseonái iwàwacué pitàidaca nía cà: Píamisícawa yéewáidéerica wía”, ímaca yái Jesúsca.

⁸ Néese Jesús ímaca walí, wía yéewáidacaléca: “Quéwa píacué nuéwáidacaléca, picácué piwàwa áibanái ímáaná pirí ‘pía, yéewáidéerica wía’, nuwàwacáinácué macáita picáyacacawa càide iyúwa abémisana. Núacata yái abéericata yéewáidéericuéca pía.

⁹ Picácué píima áiba irí ‘Pía, Wáaniri, icuèrica wía’ cháí èeri irícu pidèniacáinácué abéerita Píaniriwa Dios iyéerica chènuniré.

¹⁰ Picácué piwàwa áibanái ímaca pirí ‘pía, Wáiwacali, yéewáidéerica wía’, abéericáináta núa Cristo Píiwacalicué.

¹¹ Cawinácaalícué péená iwàwéerica Dios iicácani iyúwa cachàinírira áibanái ícha, iwàwacutácué íbaidaca pirí macáita càide iyúwa yàasu wenàiwica íbaidáaná íiwacali iríwa.

¹² Níacáiná macáita cachàiníyérica iicáca yáawawa, níacata Dios imàaquéeyéipiná báica nía, càmiyérica nacái cachàini. Néese cawinácaalí càmiyérica cachàini iicáca yáawawa, níacata Dios imàaquéeyéipiná cachàinica nía”, ímaca walí yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús yàalàaca fariseonái cachàiníri iyú, áibanái nacái yéewáidéeyérica wenàiwica templo irícu. Ímaca nalí: “¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyérica wenàiwica templo irícu, Dios yùuwichàidapínácué píawa, píacué pucháibéeyérica íiwitáise meedá! Péemiácué comparación: Càicuéca píade iyúwa wenàiwica íbàlìeyérica capí inùma, néese càmita nawàlùawa capí irículé, càmita nacái namàaca áibanái iwàlùacawa. Càitacué pía, éwitacué píalíacáanítawa càinácaalí Dios itàacái ímáaná, càicáanáta càmitacué piwènúada píiwitáisewa peebáidáanápináni, càmita nacái pimàaca áibanái yeebáidacani, ipíchaná Dios yàasu wenàiwicaca nía.

¹⁴ ¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyérica wenàiwica templo irícu, Dios yùuwichàidapínácué píawa, píacué pucháibéeyérica íiwitáise!, piyéedùacáinácué náicha nacapèemi, nàasumi nacái, níái catúulécaneeyéi inanáica inìrimi yéetéeyéimicawa ícha. Néese, pisutácuéca Dios déecuiri iyú, yéewacaténá áibanái iyúunáidacuéca cayábaca píiwitáise. Dios yùuwichàidapínácué píawa cachàiníri iyú náicha áibanái cabáyawanéeyérica.

¹⁵ “¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyérica wenàiwica templo irícu, Dios yùuwichàidapínácué píawa, píacué pucháibéeyérica íiwitáise!, píacáinácuéwa áiba cáli néré manuiri úni abéemàalé piwènúadacaténácué abéeri wenàiwica íiwitáise yeebáidacaténá càide iyúwa péewáidáaná nía. Néese pidécanáamicué piwènúadaca íiwitáise píasu tàacáisi iyúwa, yásí péewáidacuéca imànica íbáyawanáwa pucháiba yàawiríricatái yáwanái ícha yái báawéerica pimàníricuéca, píacué yéeyéipináwa infierno irículé, yái quichái càmirica ichacàwa càiripinéerita òyaca.

¹⁶ “¡Dios yùuwichàidapínácué píawa! Càicuéca píade iyúwa matuíyéi itéeyérica áiba wenàiwica, píimacáinácué píwaliwa píalimáanása péewáidaca wenàiwica Dios íwali, quéwa càmitacué báisi píalíacawa Dios íwali. ¡Cáanáica péewáidacuéca wenàiwica chìwái iyú nachìwáidacaténá áibanái! Píacué fariseoca, pidécuéca càì píimaca nalí: ‘Píimacaalí báisi báisisíwatasa templo ípidená íwali pimàníinápiná áiba wawàsi, néese càmicaalí piwàwa pimànicani machacàníri iyú càide iyúwaté píimáaná, néese càmita iwàwacutá pimànicani, càmicáiná máini cachàinírira yái templo ípidenáca; quéwa picàlidacaalíni templo yàasu oro ípidená íwali, yásí iwàwacutá pimànica macáita càide iyúwaté píimáaná, ipíchaná Dios yùuwichàidaca pía, máinicáiná cachàinírira oro templo ícha’, càì péewáidacuéca wenàiwica pichìwa iyúwa nachìwáidáanápiná áibanái.

¹⁷ ¡Píacué fariseoca, càmiyérica yáalíawa, matuíyéi nacái íiwitáise! ¿Càmitasicué píalíawa cachàinica templo oro ícha? Bàaluitécáiná Dios ichùuliaca wàawirináimi namàníinápináté írípiná yái temploca, íná yéewa cachàinica templo imànica oro. Iná iwàwacutácué pimànica macáita càide iyúwaté píimáaná, ipíchanácué Dios yùuwichàidaca pía.

¹⁸ Càita nacái, píacué fariseoca, pidécuéca càì píimaca altar íwali: ‘Píimacaalí báisi báisisíwatasa altar ípidená íwali pimàníinápiná áiba wawàsi, néese càmicaalí piwàwa pimànicani machacàníri iyú càide iyúwaté píimáaná, néese càmita iwàwacutá càì pimànicani, càmicáiná máini cachàinírira altar ípidená; quéwa picàlidacaalíni ofrenda ípidená íwali, yái pírái nanuérimica iyúwa sacrificio nàacaténá Dios icàaluíniná, yásí iwàwacutá pimànica macáita càide iyúwaté píimáaná, ipíchaná Dios yùuwichàidaca pía,

máinicáiná cachàinica ofrenda altar íicha', càì péewáidacuéca wenàiwica pichìwa iyúwa nachìwáidáanápíná áibanái, píacué fariseoca.

19 ¡Píacué fariseo matuíyéica íiwitáise! ¿Càmitasicué píalíawa cachàinica altar ofrenda íicha? Bàaluitécáiná Dios ichùullaca wàawirináimi namàníinápínaté irípiná yái altarca, íná yéewa cachàinica altar imànica ofrenda. Iná iwàwacutácué pimànica macáita càide iyúwaté píimáaná, ipíchanácué Dios yùuwichàidaca pía.

20 Píacué fariseoca. Càmitacué péewáida wenàiwica báisíiri tàacáisi iyú. Núumacué pirí cawinácaalí íiméerica 'báisi báisísíwata altar íipidená ìwali', yá idéca nacái càì íimaca náipidená ìwali cawinácaalí ofrenda iyéerica altar íinata. Iná iwàwacutá yái wenàiwicaca imànica macáita càide iyúwa íimáanaté áibanái irí.

21 Yá nacái cawinácaalí íiméerica 'báisi báisísíwata templo íipidená ìwali', yá idéca nacái càì íimaca Dios íipidená ìwali, Dios imàacacáiná íiwitáise iyamáanápínáwa templo irìcu. Iná iwàwacutá yái wenàiwicaca imànica macáita càide iyúwa íimáanaté áibanái irí.

22 Yá nacái cawinácaalí íiméerica 'báisi báisísíwata capìraléeri cáli íipidená ìwali', yá idéca nacái càì íimaca Dios yàalubái íipidená ìwali iyéerica chènuniré, idéca nacái càì íimaca Dios íipidená ìwali, Dios iyacáiná chènuniré. Iná iwàwacutá yái wenàiwicaca imànica macáita càide iyúwa íimáanaté áibanái irí. Canáta yéewaná ichìwáidaca áibanái càide iyúwacué péewáidáaná nía pichìwa iyúwa, píacué fariseoca.

23 “¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, Dios yùuwichàidapínácué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise! Pimàacacuéca bànacalé ofrenda iyú Dios irí, abéerinama néená níái diéyéica imanùbaca pibànacaleca púubéeyéica, níái menta, anís nacái, comino nacái, càide iyúwaté Dios ichùullánácué pimàacaca irí bànacalé ofrenda iyú sacerdotenái iyáapíná. Quéwa, càmitacué picúa wenàiwicanái machacàníiri iyú, càmitacué nacái piicá áibanái ipualé, càmitacué nacái placa Dios icàaluíniná. Iwàwacutácué càì pimànica, quéwa picácué piyamáida pimàaca pìasu cawèníiriwa ofrenda iyú Dios irípiná.

24 ¡Càicuéca píade iyúwa matuíyéi itéeyéica áiba wenàiwica, píacué fariseoca, píimacáinácué píwaliwa píalimáanása péewáidaca wenàiwica Dios ìwali, quéwa càmitacué báisi píalíacawa Dios ìwali! Péemíacué comparación: Càicuéca píade iyúwa wenàiwica ichàbáidéerica ìrapínáwa úni wáluma yèewibàa imàacacaténáwa néeni awàsa, ipíchaná ìraca iríwa casaquèeri única, néese ráunamáita meedá iwetúaca manuíri camello casaquèeri. Càitacué pía, pimànicáinácué cáalíacáiri iyú púubéeri wawàsica iyúwa píawirináimi íiwitáise íimáaná, quéwa matuíbanáiri iyú meedá píimáichacuéca Dios itàacái máinírira iwàwacutáca weebáidaca.

25 “¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, Dios yùuwichàidapínácué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise! Pimànicuéca madécaná wawàsi cáalíacáiri iyú càide iyúwaté píawirináimi yéewáidáaná, yá macái wenàiwica nayúunáidaca masacàacuéca píiwitáise. Péemíacué comparación: Càicuéca píade iyúwa bacàa, quírápieli nacái wáibéeyéica íinatabàawa. Quéwa máinicué báawaca píiwitáise píwàwalicu càide iyúwa bacàa ipuniéchúacawa casaquèeri iyú, peedacáinácué piríwa manùba wawàsi piyéede iyúwa, iyú nacái yái báawéerica pimànírícuéca.

26 ¡Píacué fariseo matuíyéica íiwitáise! Iwàwacutácué masacàaca pimànica píiwitáisewa píwàwalicuísewa quéechacáwa. Masacàacaalícué pimànica píiwitáisewa, yásí masacàaca Dios íicápiná macáita yái pimànírícuéca.

27 “¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, Dios yùuwichàidapínácué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise! Péemíacué comparación: Càicuéca píade iyúwa càlicullimi nabàdéerica íinatabàa cayábawa cabalèeri iyú. Cayábéeyéi íicácanáwa íinatabàawa càlicullimica, quéwa ipuníacawa yéetáními yáapi iyú, macái íiwitáaná casaquèeri iyú nacái.

²⁸ Càitacué pía nacái piácué fariseoca: Macái wenàiwica nayúunáida cayábacuéca piíwítáise, quéwa máinícué piíwítáise pucháibéeri idéca ipuníadacuéca piwàwa báawéeri iyú.

²⁹ “¡Piácué fariseoca, piácué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, Dios yúuwichàidapínacué píawa, piácué pucháibéeyéica íiwítáise! Pidécuéca pimànica cayábanaméeyéi caplí profetanáimi yàasu càliculími iwicáulé piwàwalicáinásacué níai Dios yàasu profetamíca, icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalícuíse. Pidécuéca pichùnìaca cayábéeri iyú nacái nàasu càliculímíca áibanái cayábéeyémíca íiwítáise.

³⁰ Néese pidécuéca càì píimaca: ‘Wàyacaalíté bàalutíe wàawirináimi yàasu èerimíté, yá càmítaté wayúudàa nanúaca Dios yàasu profetanáimicatá’, càicué pidéca píimaca.

³¹ Iná pidécuéca picàlidaca piínáwanáwa píalíacawa píawirináimícuéca nía, níara inuéyéicaté Dios yàasu profetanáimíca.

³² ¡Siùca nacáide mesúnamáita pimáalàidapínacué pimànica yái báawéerica píawirináimi idàbéericaté imànica!

³³ “¡Piácué àapi nacáiyéica íiwítáise! ¡Piácué caculáléeyéica íiwítáise! ¡Càmítacué píalímá pichúuliacawa íicha yái yúuwichàacáisi iyéerica infierno irícu!

³⁴ Iná nubànùapínacué píataléwa nùasu wenàiwicawa icàlidéeyéipíná tàacáisi nunùmalícuíse, nùasunái profetanái, nùasunái cáalíacáiyéi nacái, nùasunái yéewáidéeyéi wenàiwica nacái. Quéwa, núalíacawa pinúapínacuéca abénaméeyéi néená, pítàtàapínacué abénaméeyéi néená cruz íwali, pícapèedáidapínacué abénaméeyéi nacái judíonái yéewáidacàalu irícu, pípiàdàidapínacué nía yàcalé íicha áiba yàcalé nérépiná.

³⁵ Iná Dios yúuwichàidapínacué píawa, piácué israelítaca, nàwalíse macáita cayábéeyémíca íiwítáise píawirináimícué inuéyéicaté, nanúacatáiseté Abel, yái cayábéerimíca íiwítáise, àta nanúacatalétaté nacái Dios yàasu profeta Zacarías, yái Berequías íirimícaté, píawirináimícué inuéricaté templo ibàacháwalená irícubàa, bamuchúamibàa náicha altar, templo nacái.

³⁶ Péemíacué cayábani, Dios yúuwichàidapínacué píawa, piácué israelítaca iyéeyéica siùcade íwalíse macáita yái báawéerica pimàníirícuéca nalí, níai nùasu wenàiwicaca”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús llora por Jerusalén

³⁷ Néese Jesús íimaca: “¡Piácué Jerusalén iyacàlená mìnanáica, piácué inuéyéica Dios yàasu profetanái, pinúacuéca áibanái nacái íba iyú, níai wenàiwica Dios ibànüeyéica icàlidaca píricué tàacáisi inùmalícuíse! ¡Manùba yàawíríca nuwàwacaté nùwacáidacuéca nucùaca píca càide iyúwa cawámai ùwacáidacaalí ucùaca uénibewa ubáiná yáapiréwa! Quéwa càmítacué piwàwa nucùaca píca.

³⁸ Iná péemíacué cayába, máiséeyéipíná pícapèemícuéca, idécanáami píùwidenái imànícuéca ùwicái píipunita.

³⁹ Yá núumacué nacái pírí, siúcáisede càmítacué píicá núa quirínama àta píimacatalépinátacué nùwali: ‘¡Cayábéericani yái yàanèerica Wacuèriná Dios ípidená íwali, Dios ibànüerica walí!’ càipínacué píimaca nùwali”, íimaca yái Jesúsca.

24

Jesús anuncia que el templo será destruido

¹ Néeseté Jesús yàacawa templo íicha. Idècunitàacá yàacawa, wía yéewáidacaléca wàacawa yáapícha mawíénita irí. Yá wadàbaca watàaníca irí templo íwali, nàwali nacái cayábanaméeyéi caplíca iyéeyéica templo itéese.

² Quéwa Jesús íimaca walí:

—Péemíacué cayába yái núuméeyéicuéca pírí íwali, níai caplíca. Báisíta áiba èeriwa canácata caplí yàasu íba yáawinéeripínacawa áiba íba íinata. Macáita níai temploa itéeséeyéica namáalàapínáta nacáiwa —íimaca yái Jesúsca.

Señales antes del fin

³ Néese Jesús yàacawa dúli néré ípidenéechúa Olivos, yái olivo inàlimanáca. Yá Jesús yáawinacawa néré. Néese wía yéewáidacaléca wàacawa yàatalé watàanícáténá yáapicha méetàucuta áibanái ícha. Yá wáimaca irí:

—Wawàwaca picàlidaca walí chácátáinácaalí ichàbapínáwa yái picàlidéerica walí templo ìwali. ¿Càinásica iyú wadépiná wáalíacawa mawiénica péenáíwaná pìanàanápíná àniwa, èeri nacái imáalàanápínáca? —wáimaca.

⁴ Néese Jesús ímaca walí: “Piicácué píchawa cayába ipíchaná áibanái ichìwáidacuéca pía ipíchawáise èeri imáalàapínáca.

⁵ Manùbacáiná wenàiwica nàanàapíná icàlidéeyéipíná ichìwawa. Náimapíná núacasa níata. Yá nacàlidapíná nachìwawa. Càipíná náimaca: ‘Núacata yái Mesíasca ípidenéerica Jesu-cristo, israelita icuèrinápínáca’, càipíná náimaca namànica nachìwawa. Yá nachìwáidapíná manùba wenàiwica.

⁶ Nacàlidapínácué pirí madécaná ùwicái iináwaná ìwali, áibanái imànínása úwi mawiénita, déecubàata nacái. Quéwacué, picácué cáalu píawa iwàwacutácáiná càì namànica, quéwa càmitàacá imáalàapínáwa yái èeriquéi.

⁷ Manùbacáiná áiba cáli néeséeyéi ipéliapíná áiba cáli néeséeyéi ípunitawa, áibanái go-bierno namànipínáca ùwicái áibanái gobierno ípunitawa. Yá manùbéeyéi wenàiwica néetápínácawa máapicái iyú, cáli nacái icusúapínácawa madécaná cáliwa.

⁸ Quéwa macáita yái yùuwichàacáisica, yátanica idàbàanéerica yùuwichàacáisica meedá, càide iyúwa inanái idàbacaalí ùuwichàacawa ùasu èeri umusúadacáténá iicá èeri.

⁹ “Néese náibàapínácué píawa nacháawàacáténácué piináwaná ìwali náiwacanánái iríwa peebáidacáinácué nutàacái. Yá namànipínácué pirí báawéeri, yá nanúapínácué píawa. Macái èeri mìnánái báawacuéca naicápiná píawa peebáidacáinácué nutàacái.

¹⁰ Néenialípiná manùbéeyéi wenàiwica nawènúadapíná nuícha náiwitáisewa namànicaténá nabáyawanáwa. Yá báawapíná naicáyacacawa, nacháawàayacacawa.

¹¹ Madécaná iwicùlidéeyéi cachìwéeyéi yàanàapínáca icàlidéeyéi ichìwawa. Náimapíná natàanínása nacái Dios inùmaliçuise, yásí nachìwáidapíná madécaná wenàiwica.

¹² Néenialípiná iyaca madécaná báawéeriwa, íná batéwa macáita càmítapíná cáliná naicáyacacawa.

¹³ Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata àta néetácatalétawa, nuwasàapíná níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹⁴ Yá nàapínácawa macái cáli ínatalé nacàlidacáténá yái tàacáisi cayábéerica íméerica Dios icùaca yàasu wenàiwicawa yéewacáténá macái èeri mìnánái néemiàcani; néese èeri imáalàapínácawa macáita.

¹⁵ “Bàaluité profeta Daniel itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise icàlidéerica walí áiba báawéeri casaquèeri wawàsi iináwaná ìwali abéeri wenàiwica imànírípínáca templo irìcu, aléde càmicaléca Dios ibatàa wenàiwica imànica càiri wawàsi, casacàacáténá imànica templo Dios ícha. Piicácaalípinácué yái báawéerica iyéeripínáca templo irìcu—píacué iléeyéica yái tàacáisica, péemiàcué cayábani—íná piicácaalípinácué yái wenàiwica iyaca néré, yásí iwàwacutácué pípiacawa Jerusalén iyacàlená ícha.

¹⁶ Yásí cawinácaalí iyéeyéica cháí Judea yàasu cáli ínata, iwàwacutá napiacawa dúli inàliméeri nérépiná.

¹⁷ Cawinácaalí wenàiwica iyamáidéeyéicawa iyaca icapèe ipùata sàabadéeri ínatawa néenialípiná, iwàwacutá càmita nèepùa nawàlùacawa nacapèe irìculéwa needácaténá nàasuwa ipíchawáise napiacawa Jerusalén iyacàlená ícha.

¹⁸ Cawinácaalí iyéeyéica manacúaliré, iwàwacutá càmita nèepùawa nacapèe néréwa, ibatàa needáanápíná nabàlewata, iwàwacutá càmita nèepùawa ipíchawáise napiacawa Jerusalén iyacàlená ícha.

19 ÿNàuwichàapínáwa manuísíwata cawinácaalí inanái idéerìcuíyéica, nía nacái inanáica yèeyéica quìrasli ìira ìinisi, càmicáiná náalimá napìacawa ráunamáita, naicápiná nacái néenibewa nàuwichàacawa!

20 Pisutácué Dios ícha ipíchanácué iwàwacutá pipìacawa unìabépi, máinicáinácué càulenáca pìacawa, càmita nacái sábedo irìcu judiónái iyamáidacatáicawa, ipíchaná nabàliacuéca pícha yàcalé iwáiná inùma pimusúacatáisepináwa yàcalé ícha.

21 Néenialípiná wenàiwica yùuwichàapínáca báawanama. Canácaté áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái ícha, Dios idàbacatáiseté yái èeriquéi, àta siùca nacáide. Càmiripináta nacái áiba yùuwichàacáisi báawéeri ícha càiripinátawa cháí èeri irìcu.

22 Càmicaalí Dios imàaca maléenéeripináni yái yùuwichàacáisicatá, yásí macái èeri mìnánái yéetápinácatá. Quéwa Dios idéca imàacaca maléenéeripinácani cáininácáiná iicáca yàasu wenàiwicawa, níái wenàiwicaca Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa.

23 “Néese néenialípiná áibanái ímapiná piríwa: ‘Aquialécué piicáca, chácata iyaca yái Mesíasca’, càipiná náimaca; áibanái nacái náimapinácué piríwa: ‘Piicácué Mesías iyaca néré, yái judío icuèrináca’, càipiná náimaca. Quéwa, picácué peebáida nalíwani.

24 Manùbacáiná cachìwéeyéi yàanàapíná, icàlidéeyéipíná ichìwawa Mesíasca nía, judío icuèrinápinása; áibanái iwicùlidéeyéi nacái nàanàca icàlidéeyéipíná ichìwawa. Náimapiná natàanínása Dios inùmalicuíse. Yá namànipíná yái càmiríca wenàiwica idé imànica. Càita náasáidapíná nachàiniwa nachìwáidacaténá èeri mìnánái. Náalimáidapíná nachìwáidaca nacái Dios yàasu wenàiwica, níái Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa. Càmicaalí Dios yàasunái iicá íchawa cayábani, yásí cachìwéeyéi náalimá nachìwáidaca nía nacái.

25 Nudéca nùlàacuéca pía náicha, ipíchwáise ichàbapínáca.

26 Iná náimacaalícué pirí: ‘Aquialécué piicáca Cristo iyaca manacúali yùucubàa càináwàiri’, picácué pìawa néré. Náimacaalícué nacái pirí: ‘Piicácué chácataníira Cristo iyaca capìi imàdáná irìcu, ibàacawa’, picácué peebáidani.

27 Núcáiná nùacaalípináwa néese àniwa, yásí macái èeri mìnánái naicáca nucànacawa amaláwaca, càide iyúwa énu icànáná macáita capìraléeri cáli ìwali chènuniré èeri imusúacatáisewa àta èeri iwàlùacataléwa. Càicata nacái nùapínácawa néese àniwa nuénáiwana yàanàacatáiwá, núa asìali Dios néeséerica. Càmita nùawa ibàacanéeri iyúwa.

28 Màulenéeri iyú piicápinácué chábàanácaalí nùacawa càide iyúwacué píalíánáwa alénácaalí yéetéerimiwa irìawa piicácáinácué manùbéeyéi wáchuli nàwacáidáyacacawa”, íimaca yái Jesúsca.

El regreso del Hijo del hombre

29 Jesús íimaca walí: “Néenialípiná ichàbacanacáitawa yái yùuwichàacáisica, yá catápináca èeri ícamaláná, yá nacái quéeri càmitapíná amalá icànaca. Dùlupùta nacái nacaláapínáwa chènuníse. Yásí cachàiniyéi wawàsi ìyéeyéica chènuniré nacusúacawa macáiwá.

30 Néese macái èeri mìnánái iicápiná abéeri wawàsi chènuníse imàaquéeripínáca náalíacawa nùanàanápiná, núa asìali Dios néeséerica. Yá náicháanípiná nacalùniwa níái macáita èeri mìnánáica. Néese naicápiná núa, núa asìali Dios néeséerica, nùanàapíná acalèe yèewíse cachàiníiri nuíwitáise iyúwa, mèlumèlúiri iyú nucùacaténá macáita.

31 Yá nubànùapíná nùasu ángelnáiwá napùllacaténá trompeta cachàiníiri iyú nàwacáidacaténá macáita wenàiwica nuedéeyéica nùasunáipínáwa. Càipíná nùwacáidaca nulíwa nía àta alénácaalí nàyaca macái cáli imanúica cháí èeri irìcu, èeri imusúacatáisewa àta èeri iwàlùacataléca.

32 “Péemíacué cayába comparación higuera yéetaná ìwali: Càisinàacaalí higuera yàana, yá imusúadacaalí ibáináwa, yá píalíacuécawa mawíénica camuí.

33 Càita nacái piicácaalípinácué ichàbacawa macáita yái nucàlidéericuécá pirí ìwali, yásí píalíacuécawa mawíénica núa, nùanápináwa néese àniwa, núa asìali Dios néeséerica, càide iyúwa wenàiwica ibàlùacaalíwa capìi inùma irìcu, iwàlùanápináwa capìi irìculé.

³⁴ Péemìacué cayábani, macáita yái siùquérica tàacáwa nucàlidacuéca piri ìwali, macáita ichàbàanàpinácawa ipíchawáise néetácawa macáita wenàiwica iyéeyéipináca néenialíwa.

³⁵ Yái capiraléeri cáli, èeriquéi nacái namáalàapinácawa áibaalípiná, néese nutàacái càmita imáalàapináwa. Macáita ichàbapinácawa càiwade iyúwa nucàlidáaná piríni.

³⁶ “Quéwa canácata yáaliériwa chácataínápinácaalí yái èerica, chènuníiséeyéi ángel nacái càmita náalíawa, núa nacái Dios Iirica, càmita núalíawa chácataínápinácaalí èeri, hora nacái. Abéericata Núaniri Dios yáaliériwa.

³⁷ “Mawiénicaalípiná nuénáiwana nùanàcatáipináta àniwa, núa asìali Dios néeséerica, yásí wenàiwicanái nàypináca càide iyúwaté èeri mìnanaí ìyáanaté Noé yàasu èerité.

³⁸ Bàaluité èeri ipíchawáiseté úni yéesacawa macáita cáliquéi, macái èeri mìnanaí nàyacaté matuíbanáita Dios ícha; nayáacaté nayáacaléwa, nàiracaté nacái nàiracaléwa. Needácaté nacái náinupináwa. Càité namànica àta Noénái iwàlùacatalétatéwa arca iriculé.

³⁹ Càmitaté èeri mìnanaí yeebáida mawiénicani yái yùuwichàacáisica. Néeseté yáta manuiri yéesacái yàanàaca, yá macáita néetácawa càmiyécaté iwàlùawa arca iriculé Noénái yáapicha. Càita nacái yùuwichàacáisi yàanàapináwa ráunamáita èeri mìnanaí ìwali áiba èeriwa nùanàcatáipináta àniwa, núa asìali Dios néeséerica.

⁴⁰ Néenialípiná pucháiba asianái yèepuníyéipináca manacúalibàa. Angelnái itépiná abéeri asìali, abéeripiná nacái imàacawa néenita.

⁴¹ Yá pucháiba inanái namulúapináca nàyaca ituínási. Angelnái itépiná abéechúa, abéechúapiná nacái imàacawa néenita.

⁴² “Picùacáitacué nùanàaca, càmicáinacué píalíawa nuénáiwana nùanàcatáipiná, núa Píiwacalícuéca, chácataínápinácaalí nùanàaca àniwa.

⁴³ Péemìacué cayába comparación: Capíi íiwacali yáalíacaalíwa càinácaalípiná hora iricu cayéedéeri yàanàa táiyápitá, yá càmita capíi íiwacali iimácatá, càmita nacái ibatàa nawàlùacawa icapèe iriculé nayéedùacaténá yàasutá. Càmita quéwa capíi íiwacali yáalíawa càinácaalípiná hora iricu cayéedéeri yàanàa.

⁴⁴ Càicata nacáicué pía. Pichùnìacué píiwitáisewa picùacaténácué nùacawa néese, núa asìali Dios néeséerica, nùacáináwa néese àniwa càmicatáipinátacué picùa nùanàa”, íimaca walí yái Jesúsca.

El criado fiel y el criado infiel

⁴⁵ Néese Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca: “Péemìacué comparación: Iwàwacutácué pìyaca càide iyúwa capíi íiwacali yàasu wenàiwica. Cáibaidacáiricani, yái yàasu wenàiwicaca, yeebáidéerica nacái íiwacali itàacáywa machacàníri iyú. Iná yái capíi íiwacalica, ipíchawáise yàacawa icapèe íchwawa, yá ichùullaca yàasu wenàiwicawa icùanápiná yàasu wenàiwica áibanái, yàacaténá nacái nayáapiná èeri imanùbaca.

⁴⁶ Néesecáwa capíi íiwacali yèepùacaalípináwa néese àniwa, yá casíimáica yàasu wenàiwica imànicaalícawa càide iyúwa íiwacali íimáanaté irí.

⁴⁷ Péemìacué cayábani, capíi íiwacali imàacapiná yàasu wenàiwicawa icùaca macáita yàasu, yácáiná yàasu wenàiwica íibaidacaté cayába íiwacali irípináwa, idècunitàacá canáca yái íiwacalica.

⁴⁸⁻⁵⁰ Quéwa capíi íiwacali yàasu wenàiwica báawacaalí íiwitáise, yá iyúunáidacaalí íiwacali idècunìacawa càiripináta, yá nacái idàbacaalí icapèedáidaca inacáiyéiwa íibaidéeyéi, yá iyamáidaca íibaidaca iyáacaténá manuí iyáacaléwa, ìiraca nacái, icàmáanápiná nacái icáméeyéi yáapicha, yáta íiwacali yèepùapináca yàanàaca yáta èerica yàasu wenàiwica càmicatáita icùa yàanàaca, abéeri hora nacái càmiiri yáalíawa ìwali íiwacali yàanàanápiná.

⁵¹ Yásí capíi íiwacali idalúaca yèewi pucháibawaca, yái yàasu wenàiwica báawéerica. Yá yùuwichàacawa càide iyúwa pucháibéeyéi íiwitáise nàuwichàanáwa infierno iricu. Yásí náicháanápiná báawanama, naamíapináca nayéiwa nàuwichàacái iyúwa”, íimaca yái Jesúsca.

25

La parábola de las diez muchachas

¹ Néeseté Jesús yéewáidaca wía comparación iyú, yá ímaca walí: “Néenialípiná, ipíchawáise Dios icùaca macáita wenàiwicanái, yá abénaméeyéi nacùapiná nùacawa néese, quéwa áibanái càmita nacùa nùacawa néese. Càica níade iyúwa diez namanùbaca mànacanái. Péemìacué comparación: Mànacanái needáca nàasu lámparawa nàacaténáwa fiesta casamiento néré. Yá nabàlùacawa bàacháwáise capìi íicha, nacùaca abéeri asìali yàanàaca idécanáami yeedáca iríwa yàacawéetúawa, yéewanápiná nawàlùacawa náapicha fiesta irìculé.

² Cinco namanùbaca mànacanái máiwitáiséeyéi. Aibanái cinco namanùbaca cáalíacáiyéi nacái.

³ Níai máiwitáiséeyéica meedá natéca nàasu lámparawa, quéwa càmita naté lámpara ituní napuníadánápiná àniwa nàasu lámparawa.

⁴ Níai cáalíacáiyéica natéca ituní yàalupiná nàasu lámpara yáapichawa.

⁵ Néese idècunìacatéwa yái asìali yeedéericaté yàacawéetúawa, íná iwàwacutá mànacanái icùaca nía máadání. Yá cadapùleca macáita mànacanáica. Néese naimáca náichawa.

⁶ Néeseta quéwa catá bamuchúami yáta mànacanái yéemìaca áibanái imáidaca nalí cachàiníri iyú. Yá náimaca mànacanái irí: ‘Aca níara, piacué píipunitáidaca nía’, náimaca.

⁷ Yá nacawàacawa macáita níai mànacanáica. Yá nachùnìaca nàasu lámparawa.

⁸ Níai máiwitáiséeyéica meedá náimaca cáalíacáiyéi irí: ‘Piùcùacué walí achúmáana ituní, wàasu lámparacáiná ichacàca yàacawa’, náimaca.

⁹ Quéwa cáalíacáiyéi íima nalí: ‘Càmírita, canácáiná walí cayába wàasupiná, pirípinácué nacái. Piacué picutáca piríwa aléera nawéndacataléca’, náimaca nalí.

¹⁰ Néese idècunitàacá máiwitáiséeyéi nàacawa nawènìacaténá nalíwa lámpara ituní, yá asìali yàanàaca yái yeedéericaté yàacawéetúawa. Néese níai cáalíacáiyéica mànacanáica ichùnìeyéicaté yàasuwa, nawàlùacawa náapicha fiesta casamiento néré. Yá nabàlìaca capìi inùma.

¹¹ Néese níai máiwitáiséeyéica nàanàaca néré. Yá namáidaca capìi inùma néeni. Náimaca: ‘Wáiwacali, piacùca walíni yái capìi inùmaca’, náimaca irí.

¹² Néese quéwa ímaca nalí: ‘Péemìacué cayábani, càmitacué núalía nuicáca pía’, ímaca nalí”, ímaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús ímaca walí iyéeyéica yáapicha: “Càita nacái iwàwacutácué picùaca nùanàaca néese àniwa. Picùacué cayába nùanàaca néese àniwa, núa, asìali Dios néeséerica, càmicáinácué píalíawa chácátáinápinácaalí èeri nùawa, càinácaalípiná hora irìcu nacái, càmitacué píalíawa”, ímaca yái Jesúsca.

La parábola del dinero

¹⁴ Néeseté Jesús yéewáidaca wía áiba comparación iyú. Yá ímaca walí: “Néenialípiná ipíchawáise Dios icùaca macáita, càicanide iyúwa càasuíri asìali idènièrica yàasu wenàiwicanáíwa. Péemìacué comparación: Ipíchawáise càasuíri asìali yàacawa áiba cáli nérépiná, yá imáidaca yàasu wenàiwicanáíwa. Yá yàaca nachàba yàasu platawa nacùanápiná iríni.

¹⁵ Yá náiwacali yàaca abéeri ichàba cinco mil namanùbaca moneda máiníiyéi cawènica. Yàaca nacái áiba ichàba pucháiba mil namanùbaca. Yàaca nacái áiba ichàba abéeri mil namanùbaca. Yái náiwacali yàaca nachàba càide iyúwa náalimáaná náibaidaca, namànicaténá nàasu wawàsiwa náiwacali yàasu plata iyúwa. Yá yàacawa náicha áiba cáli néré.

¹⁶ Yái asìali idènièrica cinco mil namanùbaca, yàacawa caquialéta imànicaténá yàasu wawàsiwa íiwacali yàasu plata iyúwa. Yá yeedáca áiba cinco mil namanùbaca moneda íiwacali irípináwa ipualé yái plata íiwacali yèericaté ichàba.

¹⁷ Càita nacái imànica yái áiba asìalica idènièrica pucháiba mil namanùbaca imàníiripiná iyú yàasu wawàsiwa. Yá yeedáca áiba pucháiba mil àniwa íiwacali irípináwa.

¹⁸ Quéwa yái asìali idènièrica abéeri mil meedá yàacawa, yá ícaca cáli yèewiré, yá ibàliaca plata cáli iriculé. Càita ibàacaca íiwacali yàasu platawa.

¹⁹ “Madécaná èeri idénáami, yá yèepùacawa néese àniwa yái náiwacalica. Néese imáidaca yàataléwa yàasu wenàiwicanáíwa, níái yeedéeyéicaté ícha plata, yáalíacaténáwa náicha càisimalénácaalí needá náiwacali irípináwa.

²⁰ Quéechacáwa yái asìali yàanàaca íiwacali yàataléwa, yái idènièricaté cinco mil namanùbaca moneda, yá yàaca diez mil namanùbaca moneda íiwacali iríwa. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, piacaté nuchàba cinco mil namanùbaca. Siùcade pidèniaca áiba cinco mil namanùbaca àniwa nuedéerica pirípiná’, íimaca irí.

²¹ Néese íiwacali íimaca irí: ‘Cayábéericani. Pidéca píibaidaca nulí cayába, machacàníiri iyú càide iyúwa nuwàwáaná. Pidéca píibaidaca nulí machacàníiri iyú achúméerína iyú, íná numàaca picùaca madécaná àniwa. Yá peedá piríwa nùasu casímáicaténá pía núapicha’, íiwacali íimaca irí.

²² Néese àniwa, yái asìali yàanàaca nacái íiwacali yàataléwa, yái náiwacali yèericaté ichàba pucháiba mil namanùbaca moneda, yá yèepùadaca báinúaca mil namanùbaca íiwacali iríwa. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, piacaté nuchàba pucháiba mil namanùbaca. Nudéca nuedáca pirípiná pucháiba mil namanùbaca àniwa’, íimaca irí.

²³ Néese íiwacali íimaca irí: ‘Cayábéericani. Pidéca píibaidaca nulí cayába, machacàníiri iyú càide iyúwa nuwàwáaná. Pidéca píibaidaca nulí machacàníiri iyú achúméerína iyú, íná numàacaca picùaca madécaná àniwa. Yá peedá piríwa nùasu casímáicaténá pía núapicha’, íiwacali íimaca irí.

²⁴⁻²⁵ “Néese nacái yái asìali yàanàaca íiwacali yàataléwa, yái náiwacali yèericaté ichàba abéeri mil namanùbaca moneda. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, núalíacawa píwali caluérica píiwitáise, peedácaíná piríwa yàacàsi càmicataléca pibàna, píwacáida nacái piríwa càmicataléca píibaida. Iná cáaluca núa, yá nùaca nubàliaca píasu plata cáli iriculé. Siùcade nuèpùada pirí àniwa píasu plataca’, íimaca.

²⁶⁻²⁷ Néese íiwacali íimaca irí: ‘Báawéeri píiwitáise, càmita píibaida nulí cayába, ínua pía nacái. Píináidacaalíwa nùwali nuedáaná yàacàsi càmicataléca nubàna, nùwacáidáaná nacái nulíwa càmicataléca nuíbaida, néese ¿cánáté càmita pimàaca nùasu plata caja néré, yéewanápiná inísàacawa nulípiná achúmáana quirítatá àniwa?’ íiwacali íimaca irí.

²⁸ Néese náiwacali íimaca yàasu wenàiwicanáí iríwa: ‘Peedácué ícha níái abéeri mil namanùbaca monedaca. Píacué iríni yái idènièrica diez mil namanùbaca’, íimaca yái náiwacalica.

²⁹ ‘Níacáiná macáita íbaidéeyéica cayába nulípiná, yá numàacáanápiná nacùaca madécaná mamáalàacata. Quéwa cawinácaalí càmiíyéica íbaida cayába, càmita numàaca náibaidaca nulípiná quirínama.

³⁰ Píacué píucaca yái wenàiwica canéerica iwèni méetàuculé máiníiri catácatalé. Wenàiwicanáí náicháaníná manuísíwata, yá naamíapíná nayéiwa nàuwichàacái iyúwa’”, íimaca yái Jesúsca.

El juicio de las naciones

³¹ Néeseté Jesús íimaca walí àniwa: “Núa asìali Dios néeséerica, nùanàapíná cachàiníiri iyú, nucamalá iricuwa, cáimiétaquéri iyú nacái, cachàiníiri nuíwitáise nacái nucùacaténá macáita èeri mìnánái. Yá nùanàapíná macái ángelnái yáapichawa. Yá núawinacawa nùasu yàalubáisi mèlumèluíri íinatawa nucùacaténá macáita.

³² Nàwacáidapíná nùatalé macái èeri mìnánái. Yá nùwacáidapíná náichawáaca nía pucháiba yàalusipíná càide iyúwa pírái icuèriná ìwacáidacaalí ipíra ovejanáíwa cabranáí ícha.

³³ Yá nùwacáidapíná nulípináwa nùasunái ovejaca nuéwápuwáise mawiénita nulí, quéwa nùwacáidaca cabranáí nuíchawa apáuwáisepiná meedá.

³⁴ Néese núa, yái icuèrica macáita, núumapíná nalí ìyéeyéica núapicha nuéwápuwáise. Yá núumapíná nalí: ‘Aqualécué núapicha, píacué Núaniri Dios yàasunáica, Dios

imàaquéeyéica casímáica. Peedácué piríwa yái cayábéeri yàcaléca wamàníricatécué pirípiná wadàbacaalíté èriquéi, yái yàcalé picùacatalépinácuéca macáita wenàiwica.

³⁵ Bàaluitécáiná, máapicaalíté núa, piacatécué nuyápiná. Macàlacaalíté nuwàwa, piacatécué nuìrapiná úni. Nùacaalítéwa déecuise nùasu cáli íchawa, peedácatécué piataléwa núa.

³⁶ Canácaalíté nubàle, piatécué nubàlepiná. Cáláicacaalíté núa, picùacatécué núa. Náucacaalíté núa presoíyéi ibànaliculé, piànàcatécué pisímáidaca núa', càipiná núumaca nalí.

³⁷ Néese níái cayábanaméeyéica íiwitáise náimapiná nulí: 'Wáiwacali, ¿càicaalínáté waicá máapica pía, yáté wàaca piyápiná? ¿Càicaalínáté waicá macàlaca piwàwa, yáté wàaca piiraca úni?

³⁸ ¿Càicaalínáté waicá piacawa déecuise piasu cáli íchawa, yáté weedáca wàataléwa pía? ¿Càicaalínáté waicá canáca pibàle, yáté wàaca pibàlepiná?

³⁹ ¿Càicaalínáté nacái waicá cáláicaca pía, yáté wacùaca pía? ¿Càicaalínáté nacái piyaca presoíyéi ibànalicu, yáté wàaca wasímáidaca pía?' càipiná náimaca nulí.

⁴⁰ Néese núa, yái icuèrica macáita, núumapiná nalí: 'Péemiacué cayába. Pimànicáinatécué cayábéeri nuénánái irí, éwita nalípiná níái càmiíyéica cachàini náicha canánama, ínáté nuicáca yái pimàníricuécaca nalí càide iyúwacué pidéca nacáicaalí pimànica nulíni', càipiná núumaca nalí.

⁴¹ "Néese núumapiná nalí níái iyéeyéica apáuwáise nuícha: 'Piacuéwa nuícha, piacué báawéeyéica Dios iicáca íiwitáise. Piacuéwa quichái iriculé càmirica ichacàwa càiripinérita iyaca Dios imànírica nalípiná, yái Satanásca, nía nacái Satanás yàasu ángelnáica.

⁴² Bàaluitécáiná máapicaalíté núa, càmitatécué pià nuyápiná. Macàlacaalíté nuwàwa, càmitatécué pià nuira úni.

⁴³ Nùacaalíté déecuise nùasu cáli íchawa, càmitatécué peedá piataléwa núa. Canácaalíté nubàle, càmitatécué pià nubàlepiná. Cáláicacaalíté núa, càmitatécué picùa núa. Náucacaalíté núa presoíyéi ibànaliculé, càmitatécué pià pisímáidaca núa', càipiná núumaca nalí.

⁴⁴ Néese náimapiná nulí: 'Wáiwacali, ¿càicaalínáté waicá máapicaté pía, macàlacaalíté piwàwa nacái, cáláicacaalíté pía nacái? ¿Càicaalínáté waicá piacawa déecuise piasu cáli íchawa? ¿Càicaalínáté waicá piyaca presoíyéi ibànalicu nacái? ¿Càicaalínáté waicá canáca pibàle? ¿Càicaalínáté càmita wayúudàa pía?' càipiná náimaca nulí.

⁴⁵ Néese núumapiná nalí: 'Péemiacué cayába, càmicáinaté pimàni cayábéeri nuénánái irí, éwita nalípiná níái càmiíyéica cachàini náicha canánama, ínáté nuicáca yái càminácuéca pimànica nalí cayábéeri càide iyúwacué càmicaalí nacái pimàni nulítáni', càipiná núumaca nalí.

⁴⁶ Néese níái báawéeyéica íiwitáise nàapinácawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iriculé, yái yùuwichàacáisi càmirica imáalàawa. Níata quéwa cayábanaméeyéica íiwitáise nawàlùapinácawa yàcalé iriculé nadèniacataléca nacáucawa càmiri imáalàawa", íimaca yái Jesúsca.

26

Conspiración para arrestar a Jesús

¹ Idécánáamité Jesús icàlidaca walíni, wía yéewáidacaléca, yá íimaca walí:

² —Píalácuécawa iyaca wapíchalé pucháiba èri ipíchawáise namànica Pascua yàasuná culto. Yánica abénaméeyéi wenàiwica presopináca namànica núawa namàacacaténá áibanái natàtàaca núa cruz ìwali, núa asìali Dios néeséerica —íimaca yái Jesúsca.

³ Néenialíté sacerdote íiwacanánái nàwacáidáyacacawa judío íiwacanánái yáapicha Caifás icapèe manuíri iriculé, yái sacerdote íiwacaliná íipidenéericaté Caifás.

⁴ Yá nàináidacawa, natàaníca nacái, namànica wawàsi náapichawáaca náibàanápínáté Jesús ibàacanéeri iyú nanúacaténáni.

⁵ Quéwa macáita náimaca nalíwáaca:

—Iwàwacutá càmita wáibàani Pascua yàasuná culto yaalí, ipíchaná calúaca wáapicha níai manùbéeyéi wenàiwicaca, ipíchaná namànica ùwicái yàcalé irìcu —náimaca.

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

⁶ Néseté Jesús iyaca Betania iyacàlená irìcu, Simón icapèe irìcu, yái Simón ichùnìericatéwa cháunási lepra ícha.

⁷ Néese abéechúa inanái ùacawa Jesús yàatalé. Udènìaca achúmèechúa catùu cawèníri íba alabastro icatùalená, ipuniéechúawa séenási pumèníri iyú, máiníri cawènica. Idècunitàacá Jesús iyáaca iyáacaléwa, yá ùucùaca yái séenási pumènírìca Jesús íiwita ìwali.

⁸ Néese wía, Jesús yéewáidacaléca, waicácáiná yái umànírìca, yá calúaca wía. Yá wadàbaca wáimaca:

—Máiní báawéeriquéi úcáanáca meedá canéeri iwèni iyú yái pumènírìca isàni cawènírìca.

⁹ ¿Cánaté càmita uwéndani, manùba platapínacáináatani, uyúudàanápíná catúulécaneéeyéi wenàiwicatá? —wáimaca.

¹⁰ Jesús yéemìaca yái wáimáanáca, yá íimaca walí:

—Picácué pisàiwica ulí wawàsi. Yái umànírìca nulí máiníri cayábacani.

¹¹ Catúulécaneéeyéi wenàiwica nàypínacué píapicha mamáalàacata càiripináta íná yéewacué píalimá piyúudàaca nía piwàwacatáicacué piyúudàaca nía. Núa quéwa càmirita iyapíná píapichacué càiripináta cháí èeri irìcu.

¹² Udéca ùucùaca perfume nùwali, nusànipíná nabàlàcaténá nuinámi, càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná.

¹³ Péemìacué cayábani, àta alénacaalí wenàiwica nacàlidaca nutàacái cháí èeri irìcu ímèerica nuwàwaca nuwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yá nacàlidapíná uináwaná ìwali úái inanáica, umànicáiná nulí cayábèeri, yá nawàwalipíná úa —íimaca yái Jesúsca.

Judas traiciona a Jesús

¹⁴ Néseté abéeri wéená wía Jesús yéewáidacaléca docenacaté wamanùbaca, ípidenéerica Judas Iscariote, yàaca itàanica sacerdote íiwacanánái yáapicha.

¹⁵ Judas íimaca nalí:

—¿Càinácué imanùbaca pía nulí nutécaalícué pía Jesús yàatalé píibàacaténácuéni? —íimaca yái Judas Iscariote. Néese nacàlidaca iríni nàanápínaté irí treinta namanùbaca moneda, níai plata cawèníyéica, báinúaca quéeri iwènicatái.

¹⁶ Néese Judas idàbaca icutáca wawàsi càinácatáinápíná yáalimá itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

La Cena del Señor

¹⁷ Idàbàanéeri èeri yàanàcaté judiónái yàasu culto Pascua yaalí, nayáacatáica pan càmiri idènià levadura. Yaté èerica, wía Jesús yéewáidacaléca wasutáca wéemìawa Jesús. Yá wáimaca irí:

—¿Alénásica piwàwa wàacawa wachùnìacaténá piyáapíná nacáíwa yàacàsi Pascua pinéerica piyáacaténá wáapichani? —wáimaca.

¹⁸ Yá íimaca walí:

—Píacuéwa Jerusalén iyacàlená irìculé, abéeri asiali icapèe néré, càide iyúwacué núumáanáte píri. Píimacué irí: ‘Yáara Yéewáidéerica wía íima píri: Mawiénica nùasu èeri nuétáanápínáwa. Yá nùacawa picapèe néré nuyáacaténá yàacàsi Pascua pinéerica nuéwáidacalénái yáapichawa, càì íimaca píri’, càicué píimaca iríwa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese abénaméeyéi wéená wía yéewáidacaléca nàacawa néré, yá namànica càide iyúwa Jesús ichùullánaté nía. Yá nachùnìaca yàacàsi Pascua pinéerica.

²⁰ Néese catáca wàwali, yá Jesús iyaca mesa iwéré wáapicha wía yéewáidacaléca doce wamanùbaca.

²¹ Idècunitàacá wayáaca wayáacaléwa, yá íimaca walí:

—Péemiacué cayábani, abéeri péenacué itépiná nùuwidenái náibàacaténá núa —íimaca yái Jesúsca.

²² Yá idàbaca achúmaca wawàwa manuísíwata, yá wadàbaca wasutáca wéemìawani abéerinamata:

—Nuíwacali, ¿núasica? —wáimaca.

²³ Jesús íimaca walí:

—Yái yáapúadéerica núapicha pan quirápieli irìculé, yácata itéeripináca nùuwidenái náibàacaténá núa.

²⁴ Iwàwacutá nuétácawa càide iyúwaté profetanái itànàanaté tàacáisi nuináwaná ìwali Dios inùmalicúise, núa asìali Dios néeséerica; quéwa, ¡máiníripiná yùuwichàacawa yái asìalica itéeripináca nùuwidenái náibàacaténá núa! Cayábatésica irítáni càmicaalíté imusúa iicá èeritá —íimaca yái Jesúsca.

²⁵ Néese Judas yái íináidéericatéwa itéenápiná Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, yá isutáca yéemìawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿núasica? —íimaca yái Judasca. Néese Jesús íimaca irí:

—Báisíta, píacatani —íimaca yái Jesúsca.

²⁶ Néese idècunitàacá wayáaca wayáacaléwa, Jesús yeedáca pan icáapi irìculéwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái panca. Néese isubèriadacani, iwacùaca walíni. Íimaca walí:

—Peadacué piyáawani, yácata nuiná yái —íimaca walí.

²⁷ Néese yeedáca copa icáapi irìculéwa, abéechúa copa idènièchúa irìcuwa uva ituní. Yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái uva ituníca. Néese ichàbáidaca walíni, yá íimaca walí:

—Macáitacué píiracuéni.

²⁸ Yácáiná yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuéripinácawa nuíchawa cruz ìwali manùbéeyéi wenàiwica irípináwa, imàaquéerica nacái báisíricani yái wàlisài wawàsi Dios imànírìca wenàiwicanái yáapicha iwasàanápiná níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Nuétácawa yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha.

²⁹ Quéwa núumacué pirí càmita nuèpùà nuìrapináca quirínamani yái uva ituníca àta áiba èeripiná nuìracataléta wàlisài uva ituní píapichacué yàcalé irìcu Núaniri Dios icùacataléca macáita chènuniré —íimaca walí yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

³⁰ Néese idécanáamité wacántàaca máisibáwanáita salmos, yá wàacawa dúli néré íipidenéechúa Olivos, yái olivo inàlimanáca.

³¹ Jesús íimaca walí:

—Macáitacué piwènúadapiná nuícha píiwitáisewa yáta catáquéi, néese pimàacapinácué núa abéerita, càide iyúwaté Dios yàasu profeta itànàaná tàacáisi Dios íiméericaté nùwali. Dios íimacaté: ‘Nunúapiná yái icuèrica nupìra ovejanáwa, néese nupìra ovejanái napìlapinácawa nacàlàliacawa’, íimacaté yái Diosca.

³² Quéwa nudécanáami numichàacawa yéetácáisi íicha, yá nùapinácuécawa pípíchalé Galilea yàasu cáli néré, yásí nuípunitáidacuéca pía néréwa —íimaca yái Jesúsca.

³³ Néese Pedro íimaca irí:

—Ewita macáita áibanái iwènúadacaalí píicha líiwitáisewa, càicáaníta càmita càì numànica —íimaca yái Pedroca.

³⁴ Jesús íimaca irí:

—Péemì cayába, yáta catáquéi, ipíchawáise cawámai itàaca, yá pimànìpiná pichìwawa máisiba yàawiría càmináca píalíawa nùwali, ipíchaná nanúaca pía núapicha —íimaca yái Jesúsca.

³⁵ Quéwa Pedro íimaca:

—Ewita iwàwacutácaalí nacái nuétácawa píapichawa, càicáaníta càmitanica nucàlida nuchìwawa càmíináca núalíwawa píwali —ímaca yái Pedroca. Yá macáita wía Jesús yéewáidacaléca càì wáimaca nacái Jesús irí.

Jesús ora en Getsemaní

³⁶ Néese Jesús yàanàaca wáapicha wía yéewáidacaléca bànacalé inàlimaná néré ípidenácatalé Getsemaní. Yá ímaca walí:

—Píawinacuéwa cháì idècunitàacá nùaca néré nusutáca núawawa Dios ícha —ímaca yái Jesúsca.

³⁷ Yá Jesús itéca yáapichawa Pedro, nía nacái Zebedeo yéenibeca pucháiba ípidenéeyéica Santiago, Juan nacái. Yá Jesús yùuwichàacawa manuísíwata achúmacáiná iwàwa, cáalucáiná ínáidacawa, yái Jesúsca.

³⁸ Néese ímaca nalí:

—Máiní achúmaca nuwàwa nuínáidacawa nuwàwalicuíséwa càide iyúwa wenàiwica iwàwéeri yéetácawa aquialéta. Chátacué píara. Picácué píimá pìyaca. Nuwàwacué píacawéeridaca núa —ímaca yái Jesúsca.

³⁹ Néese Jesús yàacawa napíchalé achúmáanata. Yá Jesús yúuwàa iríacawa inùmáawawa cáli iwéré. Yá ímaca Dios irí: “Núaniri, cayábacaalí píwasàanáca núa ícha yái manuírí nùuwichàanápínacawa, yá píwasàaca núa. Quéwa càmicaalí cayába píwasàaná núa, yá picá pímaní càide iyúwa nuwàwáaná, néese pímaní càide iyúwa píwàwáanáwa”, ímaca isutáca yáawawa Dios ícha yái Jesúsca.

⁴⁰ Néese cáwa Jesús yèepùacawa àniwa yéewáidacalénái yàataléwa. Yá yàanàaca nía íiméeyéicáita. Yá Jesús ímaca Pedro irí:

—¿Cánácué càmita yéewa píawàacawa ibatàa abéeri horapíná píacawéeridacaténácué núa?

⁴¹ Picácué píimá pìyaca. Pisutácué píawawa Dios ícha ipíchaná Satanás yáalímáidacuéca píá pímaníinápinácué píbáyawanáwa. Píwàwacuéca pímaníca càide iyúwa nuwàwáaná, quéwa machawàacáicacatácué píiná meedá —ímaca yái Jesúsca.

⁴² Néese àniwa Jesús yàacawa náicha pucháibáaná yàawiríapíná. Yá isutáca yáawawa Dios ícha. Ímaca: “Núaniri, càmicaalí cayába píwasàaná núa ícha yái yùuwichàacáisica, yásí pímaní nulí càide iyúwa píwàwáaná”, ímaca yái Jesúsca.

⁴³ Néese Jesús yèepùacawa yéewáidacalénái yàataléwa àniwa, yá íicáca nía íiméeyéica àniwa máinícáiná cadapùleca nía báawanama.

⁴⁴ Yásí Jesús imàacaca nía càita, yá yàacawa náicha àniwa isutácaténá yáawawa Dios ícha máisiba yàawiríanápiná àniwa càide iyúwa idéénaté isutácáwaca.

⁴⁵ Néese yèepùacawa yéewáidacalénái yàataléwa àniwa. Yá Jesús isutáca yéemíwawa nía:

—¿Cánácué píimá pìyaca mamáalàacata? ¿Cánácué píyamáidacáitacuéwa? Idéca nùasu èeri yàanàaca, núa asìali Dios néeséerica, presocatáipíná namànica núa namàacacaténá cabáyawanéeyéi inúaca núa.

⁴⁶ Pímichàacuéwa wàanácuéwa. Aca néese yái asìalica itéerica nùuwidenái náibàacaténá núa —ímaca yái Jesúsca.

Arrestan a Jesús

⁴⁷ Idècunitàacá Jesús itàaníca, yá Judas yàanàaca, yái abéeri yéewáidacaléca, docenámica wía. Yàanàaca madécaná wenàiwica yáapicha cacáapisèeyéi. Naté espada machete nacáiri, àicu nacái áiba. Sacerdote íiwacanánái, judío íiwacanánái nacái nabànùacaté wenàiwica Judas yáapicha íbèeyéipínáca Jesús.

⁴⁸ Judas, yái itéeripínacaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáténi, icàlidacaté nalí quéecha cainápinácaalí iyú yáasáida Jesús. Càité Judas ímaca nalí quéechatécáwa: “Yái asìali nutàidéeripínáca nusùsuèeripínáca nacái inàni ìwali, yácata Jesús. Yá píibàacuéni”, càité ímaca nalí yái Judasca.

49 Iná Judas yàacawa Jesús yàatalé. Yá Judas íimaca Jesús irí:

—¿Catámiquéera, Nuíwacali! —Íimaca yái Judasca. Néese Judas isùsùaca Jesús inàni ìwali càide iyúwa wáiwitáise iyáaná watàidáaná wenàiwica cáininéerica waicáca, wía judíoca.

50 Jesús íimaca irí:

—Pía nùacawéerináca, pimàni caquialéta yái piwàwéerica pìanàaca pimànica —Íimaca yái Jesúsca. Néese níái yèeyéicawa Judas yáapicha nàacawa Jesús yàatalé, yá náibàacani. Yá nacùacani presoíri iyú.

51 Néese abéeri wéená wía Jesús yáapichéeyéica iwataàaca yàasu espadawa machete nacáiri. Yá yáalimáidaca ipéliacatató, yá inúacatatóni espada iyú abéeri sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwica. Quéwa isasàacáita yùuwi abémàa.

52 Néese Jesús íimaca yéewáidacalé iríwa:

—Píiyàa pìasu espadawa yàalu irìculéwa. Càmita cayába càì pimànínáca, níacáiná macáita wenàiwica ipéliyéyéica espada machete nacáiri iyú néetápiná nacáíwa espada iyúwa.

53 ¿Càmita píalíawa nuwàwacaalí nusutáca Núaniri Dios íichawa iyúudàanápiná núatá, yásí ibànùaca nulí sesenta mil ichàbaníseta ángelnáicatá iyúudèyèyipiná núatá?

54 Quéwa nupéliacaalí, nusutácaalí nacái Dios íicha yàasu ángelnái, yá càmita nùalimá nùuwichàacawa càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi nuináwaná ìwali bàaluité Dios inùmalicúse —Íimaca yái Jesúsca.

55 Néese Jesús isutáca yéemíawa níái wenàiwicaca:

—¿Cánacué pìanàa nùatalé cacáapisàiwaca espada, àicu nacái píibàacaténá núa presoíri iyúpiná càide iyúwa piicáaná cayéedéerimi? Càmitacué iwàwacutá càì pimànica càmicáinácué nupéliapiná píipunita. Macái èeri imanùbaca nudéca nùyaca templo irìcu, nuéwáidacaalíté wenàiwica, yáté càmitacué píibàa núa néeni.

56 Quéwa píalimácué píibàaca núa siúcade yéewanápiná macáita ichàbacawa càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi nuináwaná ìwali bàaluité Dios inùmalicúse —Íimaca yái Jesúsca. Néese macáita wía Jesús yéewáidacaléca wamàacaca Jesús abéerita. Yá wapìacawa náicha.

Jesús ante la Junta Suprema

57 Níái íibèeyéicaté Jesús natécani Caifás icapèe néré, yái sacerdote íiwacalináca. Nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, judío íiwacanánái nacái nàwacáidáyacacatéwa Caifás icapèe irìculé.

58 Pedro yàacawa náamiwáise déecuíseta. Yá iwàlùacawa bàacháwa irìculé yái sacerdote íiwacaliná icapèe ibàacháwalenáca. Yá yáawinacawa úwinái yèewi, níái icuèyéica templo. Pedro iyamáacawa néré iicácaténá càinácaalí ichàbacawa yái Jesús.

59 Sacerdote íiwacanánái, nía nacái Junta Supremanái israelita íiwacanánáica nacutáca cachìwéeri wawàsi Jesús ìwali, namàacáanápiná úwinái nanúaca Jesús.

60 Quéwa canáta nàanèeri ìwali wawàsi nanúanápiná Jesús éwita madécaná nacàlidacáaníta nachìwawa nacháawàacaténá Jesús iináwaná ìwali. Atata nàanàaca pucháiba wenàiwica icàlidéeyèipináté ichìwawa.

61 Náimaca:

—Yái asìali íimacaté: ‘Nùalimá numáalàidaca Dios yàasu templo, yásí nubàlùadapináni àniwa máisiba èeri irìcu’, càì íimaca —náimaca.

62 Néese yái sacerdote íiwacaliná imichàa ibàlùacawa. Yá íimaca Jesús irí:

—¿Cáná càmita pitàani? ¿Càiná píimaca ìwali yái nacàlidéerica pìwali nacháawàanáca píináwaná ìwali? —Íimaca.

63 Quéwa, éwita càmicáaníta cabáyawanáca yái Jesúsca, càicáaníta masànata náichani mamáalàacata, canáca icàlidáaná iináwanáwa nalí. Néese sacerdote íiwacaliná íimaca irí àniwa:

—Nuchùulía pía cáuri Dios íipidená ìwali picàlidáanápiná walí báisíiri iyúni. Picàlida walíni, ¿piátasica yái Mesíasca, judío icuèerinápináca, yái Dios íirica? —Íimaca.

64 Jesús íimaca irí:

—Yáca núa yái càide iyúwa píimáaná. Núumacué nacái pirí áibaalípiná piicápinácuéca núa, núa asìali Dios nééséerica. Piicápinácuéca núa yáawinéericawa Dios yéewápuwáise, yái Dios cachàinírira náicha canánama nucùacaténá yáapicha macáita. Yá piicápinácuéca nacái nùanàaca àniwa acalèe yèewíise chènuníise —íimaca yái Jesúsca.

⁶⁵ Néese yái sacerdote íiwacaliná icacanáidaca ibàlewa càide iyúwaté judío íiwitáise ìyáaná yáasáidacaténá báawaca yémìaca yái Jesús íimáanáca Dios ìwali. Yá sacerdote íiwacaliná íimaca nalí:

—¡Yái asìali itàaníca báawéeri iyú Dios ìwali! ¡Càmita iwàwacutá wéemìaca áibanái icàlidáaná iináwaná ìwali! Pidécuéca péemìaca itàaníca báawéeri iyú Dios ìwali, icàlidaca ìwaliwa Dios Íiricasani.

⁶⁶ ¿Càinásicué wamànica irí? —íimaca. Néese náimaca:

—Cabáyawanácani. Iwàwacutá yéetácawa —náimaca.

⁶⁷ Néese abénaméeyéi nàapisáidaca Jesús inàni. Nacapèedáidacani nacái. Aibanái nanúadáidaca nacái inàni ìwali.

⁶⁸ Nabàlia nacái ituí, yá náimaca irí:

—Píasa Mesíasca, yái wacuèrinása Dios ibànuèrisa walí, ¡piwicùlida, picàlida walíni cawínácaalí níai inúadáidéeyéica pía! —náimaca naicáaníca iquíniná.

Pedro niega conocer a Jesús

⁶⁹ Pedro yáawinacawa ìyaca bàacháwáise, yá inanái íbaidéechúa néré ùacawa Pedro yàatalé. Yá úumaca irí:

—Pía nacái yèepuníritéwa Jesús yáapicha, yái Galilea nééséerica —úumaca.

⁷⁰ Quéwa Pedro icàlidaca ichìwawa nèewi macáita níai wenàiwicaca. Yá íimaca:

—Càmita núalíawa ìwali yái pitàanírira nulí ìwali —íimaca yái Pedroca, cáalucáináni, ipíchaná nanúacani Jesús yáapicha.

⁷¹ Néesecáwa Pedro yàacawa náicha iwáiná inuma néré, yái iwáiná bàacháwa itéeséerica. Yá áiba uicáca néréni, yá úumaca áibanái irí níai ìyèeyéica néré:

—Yái asìaliquéi yèepunítéwa Jesús yáapicha, yái Nazaret nééséerica —úumaca nalí.

⁷² Yá Pedro icàlidaca ichìwawa àniwa báisí báisícata càminása yáalía iicáca Jesús. Íimaca:

—¡Càmita núalía nuicácani yái asìalica! —íimaca yái Pedroca, ipíchaná náibàacani.

⁷³ Achúmáana tàacáwa àniwa, áibanái ìyèeyéica néré nàacawa Pedro yàatalé. Yá náimaca irí:

—Báisíta píaca néená níai Jesús yéewáidacaléca pitàanícáiná càide iyúwa Galilea yàasu cáli néeséeyéi —náimaca irí.

⁷⁴ Néese Pedro idàbaca icàlidaca ichìwawa báawéeri tàacáisi iyú báawanama báisí báisísíwata Dios yáaliériwa. Pedro íimaca:

—¡Càmita núalía nuicácani yái asìalica! —íimaca yái Pedroca, cáalucáináni. Yáta cawámai itàaca.

⁷⁵ Yá Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús íiméericaté irí: ‘Ipíchawáise cawámai itàaca, yá pimànipiná pichìwawa máisiba yàawiría càmináca píalíawa nùwali’, càité íimaca yái Jesúsca. Yá Pedro yàacawa náicha. Yá íicháaníca cachàinírira iyú.

27

Jesús es entregado a Pilato

¹ Amalácaalíté nawicáu, yá macáita sacerdote íiwacanánái abédanamata náiwitáise náapicha níai judío íiwacanánái béeyéica nanúanápiná Jesús.

² Yá nadacùaca náichawa Jesús. Néese natécani Pilato yàatalé, yái gobernador romanosàiri icuèricaté Judea yàasu cáli.

La muerte de Judas

³ Néeseté Judas, yái itéericaté nía Jesús yàatalé náibàacaténáni, yá Judas iicáca natéca Jesús nadacuèrimi, gobernador romanosàiri yàatalé nasutácaténá gobernador

ichùulianápiná úwinái inúaca Jesús. Iná Judas, iicácáiná nanúanápínaté Jesús, yá achúmaca Judas íináidacawa iwàwawa, báawaca iicáca yái imànínacaté. Yá Judas iwàlùacawa nàatalé níái sacerdote íiwacanánáica, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica. Yá Judas iwàwacaté yèepùadaca nalí yái plataca nèericaté irí itéenacaté nía Jesús yàatalé náibàacaténáni, níái treinta namanùbaca moneda plata cawèniyéi báinúaca quèeri iwènicatáica.

⁴ Judas íimaca nalí:

—Nuèpùadacué pirí yái plataca ipíchaná cabáyawanáca núa ìwalíise. Nudéca numànica nubáyawanáwa nutéénacué pía yàatalé píibàacaténáni pinúanápínacuéni, yáara asìali mabáyawanéerica —íimaca yái Judasca. Quéwa náimaca Judas irí:

—¿Canápináta walíni cabáyawanáanáca pía! ¡Pìasu wawàsicatéera! —náimaca.

⁵ Iná Judas yúucaca íichawa níái monedaca templo irìculé. Néese yàacawa. Yá idacùaca ícanápi ìwalíisewa yéénulusi iyú idacuèricaté chènuníise. Yá ipisìacawa chènuníise, yéewacaténá yéénulusi isidua ícanápi, yá yéetácawa.

⁶ Néese sacerdote íiwacanánái ìwacáidaca níái monedaca Judasmi yúuquéericaté íichawa templo irìculé. Yá náimaca:

—Ídéca yeedáca iríwa yái plata imàacacaténá nanúaca asìali, íná casacàaca Dios iicáca yái plataca. Canátacué yéewaná wamàacaca Dios iríni ofrenda iyú —náimaca.

⁷ Iná náináidacawa nawèlianápiná cáli Judasmi yàasu plata iyú, abéeri cáli ípidenéeri Campo del Alfarero (íimáanáca “yàasu cáli, asìali imàníirica mapuwáa”). Néese nadécanáami nawèlacani, yá namàacaca yái cáli nabàllacatalépiná yéetéyéimiwa camíiyéica judío.

⁸ Iná Jerusalén ìyacàlená mìnanáí néemlacáinaté càinácaalíté namànica Judas yàasu platami iyú, yá nàaca ípidená yái cálica Campo de Sangre (íimáanáca “Írái yàalu”) Judasmi yeedácáinaté iríwa yái plataca imàacacaténaté nanúaca asìali. Mamáalàacata càì náimaca ìwali yái cálica, àta siùca nacáide.

⁹ Càité macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta itànàanaté tàacáisi Dios inùmalícuíse, abéeri néená níái profeta ìyéeyéicaté profeta Jeremías yéetácadénáamitéwa. Yái profeta íimacaté: “Needáca treinta namanùbaca moneda plata cawèniyéi, yái asìali iwènináami càide iyúwa israelita íiwacanánái ipáyaidáaná nawèlacaténá asìali nàasu wenàiwicapínacawa.

¹⁰ Yá nawèlaca cáli platami iyú, yàasu cáli yái asìali imàníirica mapuwáa, càide iyúwa Wacuèriná Dios ichùulianá núa”, càì íimacaté yái profetaca Dios inùmalícuíse.

Jesús ante Pilato

¹¹ Néeseté natéca Jesús gobernador romanosàiri yàatalé, yá gobernador isutáca yéemlawa Jesús. Gobernador íimaca Jesús irí:

—¿Píatasica judío icuèrinápiná? —íimaca. Néese Jesús íimaca:

—Báisíta, núacani, pidéca càì píimaca —íimaca yái Jesúsca.

¹² Néese sacerdote íiwacanánáica, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica idècunitàacá nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali mamáalàacata, yá masànacata náicha Jesús, éwita càmicáanítaté imàni íbáyawanáwa iyúwa nacháawàaná iináwaná ìwali.

¹³ Iná yái Pilato gobernadorca isutáca yéemlawa Jesús. Yá íimaca Jesús irí:

—¿Cáná càmita picàlida nulí piináwanáwa? Péemia nacháawàaná piináwaná ìwali manùba wawàsi ìwalíise —íimaca yái Pilatoca.

¹⁴ Masànata quéwa yái Jesúsca, càmita icàlida iináwanáwa gobernador irí, ibatàa abéeri tàacáisi pináta. Iná yái Pilato gobernadorca íináidacawa manuísíwata iicáidaca Jesús irí.

Jesús es sentenciado a muerte

¹⁵ Camuí imanùbaca judíonái imànicaalíté Pascua yàasuná culto, yáté gobernador romanosàiri íwasàaca abéeri presoíri judíonái irípiná càirínácaalí presoíri nawàwéeri.

¹⁶ Néenialíté ìyaca caináwanéeri presoíri ípidenéericaté Jesús Barrabás.

17 Néese idécanáami judiónái nàwacáidáyacacawa Pilato yàatalé, yá Pilato isutáca yéemlawa nía:

—¿Càirínácaalícué náicha piwàwa nuwasàaca pirí, Barrabástasica, càmicaalí nacái, Jesús áibatasica, yái náimérica ìwali Mesíascani, yái nacuèrinásàirica Dios ibànuèrica nalí? —cài ìmaca yái Pilatoca.

18 Pilato icàlidaca nalíni, yáaliacáinátéwa báawaca judío íiwacanánái iicáca Jesús, máinicáiná cayábaca macái wenàiwica naicáca Jesús, íná judío íiwacanánái náibàacaté Jesús nacháawàacaténá iináwaná ìwali gobernador irí.

19 Néese idècunitàacá Pilato yáawinacawa ìyaca néré yàasu manuíri yàalubáisi ìnatawa, yá Pilato yàacawéetúa ibànùaca irí tàacáisi. Yá úumaca irí: “Pìwasàa caquialéta yáara asìali mabayawanéerica, núamacanicáiná táiyápi bàwina. Yá núamacani irícuíse máini cáaluca núa manuísíwata Jesús ìwalíse, ipíchaná pimànica irí báawéeri”, càì ubànùaca tàacáisi ùacawéeri Pilato iríwa.

20 Quéwa sacerdote íiwacanánái, nía nacái judío íiwacanánáica nawènúadaca manùbéeyéi wenàiwicanái íiwitáise nasutáanápíná Pilato íicha iwasàacaténá nalípiná Barrabás, ichùullaca nacái yàasu úwináwa nanúanápíná Jesús.

21 Néese gobernador Pilato isutáca yéemlawa nía àniwa:

—¿Càiríná asìali pucháibéeyéica íicha piwàwacué numàaca yèepunícawa pirícué? —ìmaca. Néese náimaca:

—¡Pìwasàa walí Barrabás! —náimaca.

22 Pilato isutáca yéemlawa nía:

—Néeni, nuwasàacaalícué pirí Barrabás, ¿càinásicué piwàwa numànica Jesús irí, yái píiméricuéca ìwali, Mesíascani, yái picuèrinápínáca? —ìmaca. Néese macáita náimaca:

—¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca.

23 Néese Pilato isutáca yéemlawa nía:

—¿Cáná? ¿Càinásica báawéeri idé imànica? —ìmaca yái Pilatoca. Quéwa nèepùà néemáníca:

—¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca.

24 Atata Pilato yáaliacawa càmita yáalimá iwènúadaca náiwitáise, iicáca nacái máini calúaca nía cachàiníwanái mamáalàacata nawàwáanápínaté namànica ùwicái gobièrno ìpunita yàcalé irícu. Iná Pilato ichùullaca yàasu wenàiwicawa itéenápíná irí úni. Yá Pilato íibaca icáapiwa manùbéeyéi wenàiwica naicápiná yásáidacaténá nalí yáawawa càide iyúwa canáca nacáiri ibáyawaná Jesús ìwalíse, quéwa cabáyawanéeri mamáalàacatani yái Pilatoca. Yá Pilato ìmaca nalí:

—Canáca nubáyawaná pinúanácué yái asìalica. Pìasu wawàsítacué pinúani —ìmaca yái Pilatoca.

25 Macáita wenàiwicanái náimaca irí:

—¡Wía cabáyawanéeyéica ìwalíse, wéenibe nacái! —náimaca.

26 Iná Pilato iwasàaca nalí Barrabás. Néese ichùullaca yàasu úwináwa nacapèedáidaca Jesús mabàleta cachàiníri cabèesi iyú. Nadécanáami nacapèedáidaca Jesús báawanama àta ìmami ichalàacatalétawa íicha, yá Pilato yèepùadacani úwiná irí natàtànápínáni cruz ìwali.

27 Néese gobernador yàasu úwiná natéca Jesús Pilato icapèe manuíri néré, bàacháwa irículé. Yá namáidaca macáita néenánáwa úwináica nàwacáidáyacacaténáwa Jesús itéese.

28 Needáca Jesús ibàle. Yá náucaca ìwalíse cáaléeri ruana nacáiri quíiréeri càiride iyúwa romano icuèriná ibàle, nacuèriná naicácaténásatáni, quéwa naicáanicáita meedá Jesús iquíniná.

29 Néese namànica tuíri culèpi nacáiri icàyuwaníná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyàaca corona Jesús íiwita ìwali. Namàacaca sitúa Jesús icáapi yéewápuwáiséeri irículé càide iyúwaté romano icuèriná idèlàná yàasu àicu oroíriwa. Néese nabàlùacawa nàulù ipùata iyúwa Jesús irí càide iyúwa nàaca nacáicaalí icàaluíniná quéwa naicáanicáita meedá iquíniná. Càmita báisíri iyú nà icàaluíniná. Yá náimaca irí:

—¡Casímái piwàwa, pìyaca manùba èeri, píasa judío icuèrinásàirica! —námaca, càide iyúwaté romano íiwitáise natàidáaná nacuèrináwa, naicáanícáténá meedá Jesús iquíniná.

³⁰ Nàapísáidacani, yá needáca sitù icáapi íicha, yá nanúadáidaca íiwita ìwali sitù iyú.

³¹ Idécanáami cà naicáaníca Jesús iquíniná, yá needáca íicha yái ruana nacáiri quíiréerica. Néese náiyàaca ìwali ibàle, yá natéca natàtàcaténáni cruz ìwali.

Jesús es crucificado

³² Nàacanáamiwa capli íicha, càmita yéewa Jesús iwáacutaca yàasu cruz, canácáiná quirínama ichàini, úwináicáiná icapèedáidacani báawanama. Iná úwinái íbàaca asiali ípidenéerica Simón, Cirene iyacàlená néeseeri. Yá nachùuliaca Simón iwáacutaca cruz Jesús irípiná.

³³ Natéca Jesús méetàuculé Jerusalén iyacàlená íicha. Nàanàcaté Gólgota néré (ímáanáca “Iiwitasi yáapimi iyacatalé”).

³⁴ Yá nawàwacaté nàaca Jesús ìira uva ituní ipuíri, nèewiádéerica dabé yèewi ípidenéeri hiel wéebacáténá Jesús iiná ipíchaná máini yúuwichàacawa cruz ìwali. Quéwa, idécanáami yáalimáidaca achúmáanata, yá càmirita ìira náichani.

³⁵ Idécanáami úwinái natàtàaca Jesús cruz ìwali, yá náibàaca ibàlemi, náucaca náichawa suerte naseríacáténá nalíwáaca Jesús ibàlemi.

³⁶ Néese úwinái iyamáa yáawinacawa néré nacùacáténáni ipíchaná áibanái yàanàaca yàatalé.

³⁷ Nachanàidaca tàacáisi cruz ìwali Jesús íiwita iwicáubàa. Yái tàacáisi icàlidacaté cáná yéewa nanúacani. Yá tàacáisi íimaca: “Yácata Jesús, yái judío icuèrináca”, íimacaté yái tàacáisica.

³⁸ Natàtàaca nacái pucháiba cayéedéeyéi cruz ìwali mawiénita Jesús irí. Abéeri cruz ibàlùacawa Jesús yéewápuwáise, áiba cruz nacái ibàlùacawa apáuwáise Jesús irí.

³⁹ Níái ichàbéeyéicawa néenibàa àyapulicubàa natàaníca Jesús ìwali báawéeri iyú, nacusúadaca náiwitawa irí naicáanícáténá iquíniná.

⁴⁰ Yá námaca irí:

—¡Píata imáalàidéeripinása templo, imichàidéeripinása nacái àniwani máisiba èeri irìcu, pichàiniada píawawa yéetácáisi íicha ipíchaná pèetácawa! ¡Báisícaalí Dios ìirica pía, yá piricùawa cruz íicha! —námaca naicáaníca Jesús iquíniná.

⁴¹ Càita nacái naicáaníca Jesús iquíniná níái sacerdote íiwacanánáica, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica. Námaca nalíwáaca:

⁴² —Ichùnìacaté áibanái ipíchanaté néetácawa, quéwa càmita yáalimá ichàiniadaca yáawawa yéetácáisi íicha. Báisícaalí Israel itaquénáinámi icuèrinácatáni, ¡yásí yáalimá iricùacawa cruz íichatá, weebáidacáténá itàacái!

⁴³ Iimacaté manuícasa íináidacawa iwàwawa Dios ìwali, íbàacáténása nacái iwàwawa Dios iwéré Dios icùanápináténi báawéeri íicha. Quéwa báisícaalí cáinináca Dios iicácatáni, ¡yá Dios ichàiniadacátáni yéetácáisi íicha ipíchaná yéetácawa! ¡Iná càmita yéewa Dios ìiricani càide iyúwaté icàlidáaná ichìwawa! —námaca naicáaníca Jesús iquíniná.

⁴⁴ Nía nacái cayéedéeyéica natàtèeyéica cruz ìwali mawiénita Jesús irí, natàaníca nacái ìwali báawéeri iyú.

Muerte de Jesús

⁴⁵ Néeseté machacànicaalíté èeri, yá catáca macáita cháí èeri irìcu máisiba horapiná catáca, àta las tresta táicalé.

⁴⁶ Yásí horaquéi a las tres Jesús imáidaca cachàiníri iyú itàacái iyúwa. Yá íimaca Dios irí: “Elí, Elí, ¿lema sabactani?”, íimaca yái Jesúsca. (Yái tàacáisi ímáanáca: “Nucuèriná Dios, Nucuèriná Dios, ¿cánásica pimáaca núa abéerita?” càí ímáanáca.)

⁴⁷ Abenaméeyéi néená níái ibàluyéicawa néré néemíacáináni, yá námaca nalíwáaca:

—Yái asiali imáidaca iyaca profeta Elías —námaca.

⁴⁸ Yá abéeri náicha yàaca yeedáca esponja wáluma nacáiri íisapiadacaténáni uva ituní iyú càméeri ìracaná. Yá idacùaca esponja isàbéerica sitùu ipùatalìcu. Néese imichàidacani mawiénita Jesús inùma irí, yéewacaténá Jesús ibèrùacani.

⁴⁹ Aibanáita quéwa yáapichéeyéi náimaca irí:

—Tàacáwa, wacùacuécani waicáwa Elías yàanàacaalí yeedácani cruz ícha —náimaca naicáanica Jesús iquíniná.

⁵⁰ Néese àniwa Jesús imáidaca cachàiníiri iyú, yá imàacaca icáucawa yàacawa iiná íchawa.

⁵¹ Jesús yéetácanacáitawa, yáta manuíri yáawàanáca templo irìcúrica icacanácawa bamuchúamibàa cáli iwérénama, pucháibawaca yèewi, yáí yáawàanáca ibàlièrica mabayawanéeri Dios iyacatáica wenàiwicanái ituí ícha. Yá icacanácawa chènuníise cáli iwérénama, yáí yáawàanáca. Cáli icusúaca nacáíwa. Yá íba manuínaméeyéi nacái nasubèriacawa cáli icusúacái iyú.

⁵² Yáta madécaná càliculli inùma nàacùacatéwa, yá nacáucàacawa madécaná yeebáidéeyéicaté Dios itàacái, níái yéetéeyéimicatéwa.

⁵³ Néesetécáwa namusúacawa càliculli irìcuíse idécanáamité Jesús imichàacawa yéetácáisi ícha. Yá nawàlùacatéwa Dios yàasu yàcalé irìculé, yáí Jerusalén iyacàlenáca, yáté madécaná wenàiwica naicáca nía néré.

⁵⁴ Néese úwi íiwacaliná, nía nacái yáapichéeyéica icuèyéicaté Jesús, naicáciná cáli icusúacawa, yáí áiba wawàsi ichàbáaná nacáíwa, yá cáluca nía báawanama. Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Báisícata yáí asíalica Dios Iirica! —náimaca.

⁵⁵ Nàyaca nacái néré manùba inanái iicáidéeyéica iyaca Jesús irí déecuíseta quéwa. Níái inanáica nayúudàacaté Jesús yèepunícaalítéwa Galilea yàasu cáli ícha Jerusalén iyacàlená nérépiná.

⁵⁶ Uyaca nèewi María Magdalenaca. Aiba María nacái ìya néré úái náatúaca, níái Santiago, José nacái. Aiba inanái nacái ìya néré úái Zebedeo yéenibe yáatúaca.

Jesús es sepultado

⁵⁷ Néeseté catáca yàacawa, yá abéeri càasuíri yàanàaca ípidenéerica José, Arimatea iyacàlená mìnali. Yáí Joséca yeebáidacaté Jesús itàacái.

⁵⁸ Yá José yàaca iicáca Pilato gobernador yàatalé. Yá isutáca Jesús iinámi Pilato ícha. Néese Pilato ichùullaca namàacaca José itéca Jesús iinámi.

⁵⁹ Inaté José yàacawa cruz néré, yeedáca Jesús iinámi, yá yéepùacani masaquèeri wáluma linoíri iyú, càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía judíoca.

⁶⁰ Yáí José idèniaca yàasu càliculli wàlisàíwa. Yá iriáadaca Jesús iinámi càliculli irìculé. Yáí càlicullica áibanái íiquéericaté dúli ibàlài irìcu, yéewacaténá càlicullicani, càide iyúwa capli imàdáná. José, áibanái nacái idécanáami nabàllaca càliculli inùma manuíri íba iyú, yá nàacawa ícha.

⁶¹ Quéwa María Magdalena, áiba María nacái nayamáacawa néré, náawinacáwacawa abémàawáise càliculli ícha.

La guardia ante el sepulcro de Jesús

⁶² Néeseté mapisáita àniwa, yáí sábadò judiónái iyamáidacatáicawa, sacerdote íiwacanáiná, fariseonái nacái nàacawa Pilato gobernador yàatalé, yáí romanosàiri icuèricaté nàasu cáli.

⁶³ Yá náimaca irí:

—Wáiwacali, pía icuèrica wía, wadéca wawàwalica yáí ímáanácaté yáara cachèwéerica idècunitàacá cáucani. Iimacaté imichàanápínacatéwa yéetácáisi ícha máisiba èeri irìcu.

⁶⁴ Iná pichùulla úwinái nacùaca cayábani yáí càlicullica àta imáalàacatáitawéi máisiba èeri ipíchaná yéewáidacalénái yàanàaca táiyápi yá nayéedùaca iinámi càliculli irìcuíse, ipíchaná nacái nacàlidaca nachìwawa wenàiwicanái irí idéénáca imichàacawa yéetácáisi ícha. Níacáiná yéewáidacalénái nacàlidacaalí iináwaná idéca imichàacawa yéetácáisi

íicha, yásí máiní yáawanáica báawaca íchani yái quéechéeri chùwáica yái nacàlidáanácate nachìwawa ìwali Mesíascasani, yái judío icuèrinápináca —náimaca.

⁶⁵ Néese Pilato íimaca nalí:

—Pidèniacuéca úwinái pichùulièyéipiná icùaca càliculli. Piacué pibàliacani picùacué píalimáanáta cayábani, yái càlicullica, ipíchaná áibanái yàanàaca néré —íimaca yái Pilatoca.

⁶⁶ Néese nàacawa càliculli néré. Yá nachanàidaca sello íyanási nacáiri íba ìwali, yái manuiri íba nabàlièrica iyú càliculli inùma. Canáca yéewaná wenàiwica iwàlùacawa càliculli iriculé càmicaalícáwa imádáida sello quéechacáwa, yái sello íyanási nacáiri nachanàidéerica càliculli inùma ìwali. Yá namàacaca néré nacái úwinái icuèyéipináca càliculli ipíchaná áiba wenàiwica iwàlùacawa néré.

28

La resurrección de Jesús

¹ Néese sábadu ichàbacatéwa judiónái iyamáidacatáicawa. Yaté amaláca yàacawa domingo, yá María Magdalena, áiba María úapicha nacái nàaca naicáca càliculli nérépiná.

² Yáta cáli icusúacawa cachàiniiri iyú, ángel Wáiwacali néeséeri yàanàacáiná chènuniise. Yàanàaca càliculli néré, yá yeedáca manuiri íba càliculli inùma íicha, yá yáawinacawa íba íinata.

³ Yái ángel icànaca càide iyúwa énu icamaláná icànáaná. Idèniaca nacái ibàlewa cabalèeri, mèlumèlúri càide iyúwa nieve.

⁴ Uwinái naicácani, yá natatácawa nacalùniwa, yá náuwàa naliacawa cáli ínatalé càide iyúwa yéetéeyéimiwa.

⁵ Néese ángel íimaca inanái irí:

—Picácué cáalu pía nuícha. Núaliacawa picutácuéca piacawa Jesús iinámi, yái natàtèericaté cruz ìwali.

⁶ Canáca chání, idéca imichàacawa yéetácáisi íicha càide iyúwaté íimáaná. Aquialécué piacuéwa piicáca aléi càliculli iriculé naliadacatáimicani.

⁷ Néese piacàtétacuéwa picàlidaca yéewáidacalénái iríni. Càicué píimaca nalí: “Wáiwacali idéca imichàacawa yéetácáisi íicha. Siúcade yàacawa pipíchalécué Galilea yàasu cáli néré. Nérépinácué piicáni”, càicué píimaca yéewáidacalénái iríwa. Yácata tàacáisi iwàwacutéericuéca nucàlidaca píri —íimaca yái ángelca.

⁸ Néese níai inanáica napiacawa càliculli íicha, yá cáaluca nía quéwa casímáica nawàwa manuísíwata. Yá napiacawa nàacaténá nacàlidaca walíni, wía Jesús yéewáidacaléca.

⁹ Yáta Jesús imàacaca yáawawa naicácani, yá itàidaca nía. Yá nàacawa Jesús yàatalé, náuwàa naliacawa nanùmáawawa cáli iwéré Jesús ípunita, náibàaca yàabàli ìwali nàacaténá icàaluíniná, càide iyúwa wáiwitáise ìyáaná, wía judíoca.

¹⁰ Yá Jesús íimaca nalí:

—Picácué cáalu pía. Piacué picàlidaca nuénánái iríni nàacaténáwa Galilea yàasu cáli néré, yásí néréca naicápiná núawa —íimaca yái Jesúsca.

Lo que contaron los soldados

¹¹ Néeseté níai inanáica idècunitàacá nèepùaca nàacawa càliculli íicha, yá abénaméeyéi néená níai úwináica icuèyéicaté càliculli nèepùacawa Jerusalén ìyacàlená iriculé. Yá nacàlidaca sacerdote íiwacanánái iríni macáita yái ichàbáanácatéwa.

¹² Néese sacerdote íiwacanánái nàaca natàaníca judío íiwacanánái béeyéi yáapicha. Yaté abédanamacata náiwitáise. Néese nàaca madécaná plata úwinái irí masànacaténá níai úwináica.

¹³ Yaté náimaca úwinái irí:

—Picàlidacué áibanái iríni, táiyápi bàwina idècunitàacá piimácuéca piyaca, yásasí níai Jesús yéewáidacalénáimica nàanàacaté needáca ichéecami, càicué píimaca wenàiwicanái iríwa.

¹⁴ Néese gobernador yéemìacaalícué piináwaná ìwali càminácué picùà cayába yái càlicullimica, yásí watàanícuéca yáapicha piwicáu ipíchanácué inúaca pía —náimaca nachùuliaca úwinái nacàlidáanápíná nachìwawa.

¹⁵ Néeseté úwinái needáca naliwa yái plataca, yá nàacawa nacàlidaca nachìwawa càide iyúwa sacerdotenái ichùullianáté nía. Càita nacái madécaná judíonái nacàlidaca càiri cachìwéeri tàacáisi Jesús ìwali àta siùca nacáide.

El encargo de Jesús a los discípulos

¹⁶ Ináté wía Jesús yéewáidacaléca once wamanùbaca, wàacatéwa Galilea yàasu cáli néré, áiba dúli néré Jesús icàlidéericaté walí ìwali, wàwacáidáyacacatáipínácawa.

¹⁷ Waicácaté Jesús, yá wàaca icàaluíniná, quéwa abénaméeyéi wéená càmitatécáwa neebáida báisíca Jesús yái naiquérica.

¹⁸ Néese Jesús yàacawa wàatalé. Yá íimaca walí:

—Dios idéca imàacaca nulí íiwitáisewa nucùanápíná macáita ìyéerica chènuniré, cháí èeri irìcu nacái.

¹⁹ Píacuéwa macái cáli íinatalé, péewáidacué macái wenàiwicanái neebáidáanápíná nutàacái. Pibautizácué nacái cawinácaalí yeebáidéeyéica Wáaniri Dios, núa nacái yái Dios Iirica, Espíritu Santo nacái.

²⁰ Péewáidacué wenàiwica namànicaténá macáita càide iyúwa nuchùullianácué pía. Núatacué nacái píapicha, nùacawéeridapínácué píawa càiripínáta àta yái èeriquéi imáalàacatalépinátawa, nùanàapínácaalí àniwa —íimaca yái Jesúsca.

SAN MARCOS

Juan el Bautista en el desierto

¹ Yácata cayábéeri tàacáisi icàlidéerica walí Jesucristo ìwali, yái Dios Iirica. Yái tàacáisica idàba còi:

² Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi Dios íméricaté Iiri iríwa. Dios ímacaté: “Péemìa cayába, nubànùapíná pipíchalé nùasu wenàiwicawa icàlidéerica nutàacáwa. Yá yàapínacawa pipíchaléwa yàalàacaténá wenàiwica nachùnìanápíná náiwitáisewa yéewanápíná natàidaca pía cayábéeri iyú pìanàacaalípiná nàataléwa.

³ Icàlidapíná nalíwani cachàiníiri iyú manacúali yùucubàa caináwàiri. Càipíná ímaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanái ichùnìacaalí àyapu Náiwacali irípináwa, caitacué nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná, pitàidacaténácué cayábéeri iyúni. Pichùnìacué píiwitáisewa yéewacaténá idàbaca yéewáidacuéca pìyaca machacànìiri iyú càide iyúwa iwàwáaná’, càipíná ímaca yái nùasu wenàiwicaca”, ímacaté yái Diosca.

⁴ Inaté macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáanaté tàacáisi Dios inùmalicúise. Juan el Bautista yàanàacaté manacúali yùuculé caináwàiri, yá ibautizáca yàacawa wenàiwicanái néenibàa. Yàalàaca nía nawènúadánápíná náiwitáisewa Dios irípiná, nabautizáanápíná nacáwa, náasáidacaténá namàacacaté náichawa yái báawéerica namànìirica, yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha.

⁵ Néese manùbéeyéi wenàiwica nàacatéwa Juan yàatalé néemiacaténá itàacái, madécaná Judea yàasu cáli néeséeyéi, Jerusalén iyacàlená mìnanaí nacái. Néese nacàlidaca náichawa yái báawéerica namànìirica, yá Juan ibautizáca nía Jordán inanába yáaculé.

⁶ Yái Juan idènìaca ibàlewa cáucúiri wáluma camello ichùna iwálumalená. Idènìaca nacái ìwaliabàawa pìrái ímamimi. Iyáa nacái iyáacaléwa wirìichu nacáiyéi, mába ituní nacái Juan yàanèerica manacúali yùucubàa caináwàiri.

⁷ Càité Juan icàlidaca yèepunicáwa nalíni: “Mesúnamáita áiba yàanàaca núamirìcubàa, máinìiri cachàinica íiwitáise nuícha. Nuíwacalicanì, yái yàanèeripínaca; nuicáca núawawa iyúwa yàasu wenàiwica càimìiri cachàini náicha canánama máinícáiná cayábéerica nuíchani.

⁸ Nudéca nubautizácuéca pía úni yáaculé, yáta quéwa ibànùeripínácué pìrí Espíritu Santo ibautizácaténácué píiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú”, ímaca nalí yái Juanca.

Jesús es bautizado

⁹ Néenialíté Jesús yàanàaca Nazaret iyacàlená néese, iyéerica Galilea yàasu cáli íinata. Jesús yàanàaca Juan yàatalé. Néese Juan ibautizáca Jesús Jordán inanába yáaculé.

¹⁰ Idécanáami Jesús imichàacawa úni yáacúise, yáta iicáca capìraléeri cáli yàacùacawa. Yá iicáca Espíritu Santo iricùacawa ìwali càiride iyúwa unùcu iricùanáwa.

¹¹ Yá néemìaca Dios itàacái chènuníise. Dios ímaca Jesús irí: “Píacata Nuìri nuwàwéeri cainínéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicáca pía”, ímaca yái Diosca.

Jesús es puesto a prueba

¹² Yáta Espíritu Santo itéca Jesús manacúali yùuculé caináwàiri.

¹³ Jesús iyaca néré cuarenta èeri manacúali yùucubàa. Néréca Satanás yáalimáida Jesús imànínápíná ibáyawanáwa, quéwa càmita Jesús yeebá. Yá Jesús iyaca cuwèesinái yèewibàa. Angelnáí nacái yàacawéeridaca néréni, nayúudàacani.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹⁴ Néeseté áibanái wenàiwica náucaca Juan el Bautista presoíyéi ibànaliculé. Néese Jesús yàacawa Galilea yàasu cáli néré. Yá icàlidaca yèepunicáwa yái tàacáisi cayábéerica Dios inùmalicúise.

¹⁵ Jesús íimaca: “Idéca yàanàaca yéenáiwana Dios icùacaténá canánama mesúnamáita. Iná piwènúadacué píiwitáisewa pibáyawaná íchawa, peebáidacué nacái yái tàacáisi cayábéerica”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁶ Néese Jesús yèepunícawa Galilea icallsaniná icàinalená íinatabàa. Yá iicáca pucháiba asianái. Ibèeri íipidená Simón, iméeréeri íipidená Andrés. Yúuquéeyéi yàasu tarayawa yèepunícawa calisáacubàa, náibàacáiná cubái needácaténá nalíwa nàasu platawa.

¹⁷ Yá Jesús íimaca nalí:

—Aquialécué síisaara, piacuéwa núapicha yéewacaténá nuéwáidacalénáicuéca pía. Pidécuéca píibàaca cubái píwacáidacaténácué nía, quéwa siùcáisede nuéwáidapínácué píawa píwacáidáanápíná nulí wenàiwica yéewanápiná nuéwáidacaléca nía —íimaca yái Jesúsca.

¹⁸ Yáta namàacaca náichawa nàasu tarayawa. Yá nàacawa yáapicha.

¹⁹ Néese nèepunícawa nàacawa àniwa calisa idùlepiré, yá Jesús iicá nacái Zebedeo yéenibe pucháiba asianái, íipidenéeyéi Santiago, Juan nacái, ichùnièyéi yàasu chinchorowa, nàasu barca irìcuwa.

²⁰ Jesús iicácanacáita nía, yá imáidaca nía. Yá caquialéta namàacaca náaniriwa barca irìcu, yàasu wenàiwicanái yáapichawa íbaidéeyéica Zebedeo irí. Yá Santiago, Juan nacái nàacawa Jesús yáapicha.

Un hombre que tenía un espíritu impuro

²¹ Yá nàanàaca Capernaum iyacàlená néré. Néese áiba sábadu judiónái iyamáidacatáicawa, yá Jesús iwàlùacawa judiónái yéewáidacàalu irìculé, yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica.

²² Yá náináidacawa néemìaca yéewáidáaná nía, yéewáidacáiná nía càide iyúwa wenàiwica idènièrica Dios íiwitáise icàlidacaténá tàacáisi Dios inùmaliçuise. Càmita yéewáida nía càide iyúwa judiónái yéewáidáaná wenàiwica, níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, Dios itàacái ìwali, profeta Moisés itànèericaté.

²³ Néese iyaca nàasu néewáidacàalu irìcu abéeri asiali idènièrica demonio iwàwalìcuwa, abéeri demonio casaquèeri íiwitáise. Yái demonio idacùaca asiali íiwitáise.

²⁴ Yáta demonio idàbaca yéemíanicawa asiali isàna iyú. Yá demonio íimaca Jesús irí:

—¿Cáná pisàiwica walí wawàsi, pía Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica? ¿Pianàsica pimáaláidacaténá wía? Núalíacawa nuicáca pía, núalíacawa píwali, Dios néeséeri mabáyawanéerica pía —íimaca.

²⁵ Quéwa Jesús yàalàaca demonio cachàiníiri iyú. Yá íimaca demonio irí:

—¡Masànata pía! ¡Pimusúawa íicha yái asìalica! —íimaca yái Jesúsca.

²⁶ Néese demonio casaquèeri íiwitáise itatáidaca asiali cachàiníiri iyú, yá demonio yàacawa asiali íicha, yá demonio íicháaníca yàacawa cachàiníiri iyú.

²⁷ Néese macáita iyéeyéica néré nacalùadacawa manuísíwata, íná nasutáca néemìawa níawáaca, náimaca nalíwáaca:

—¿Càinásica yái wàlisài yéewáidáanáca? Yéewáidaca wenàiwica, ichùulíaca demonio nacái íiwitáise cachàiníiri iyúwa. Ichùulíaca demonio casaquèeyéica íiwitáise, yá namànica càide iyúwa ichùulíaná nía —náimaca nalíwáaca.

²⁸ Néese ráunamáita macái Galilea yàasu cáli néeséeyéi náalíacawa Jesús iináwaná ìwali.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

²⁹ Idécanáamité namusúacawa judiónái yéewáidacàalu irìçuise, Jesús yàacawa Santiago yáapicha, Juan nacái. Yá nawàlùacawa Simón icapèe irìculé, Andrés iyacatalé ibèeri Simón yáapichawa.

³⁰ Néenialíté Simón iyéeru uculúacawa mecuní iyú. Jesús iwàlùacadénáamiwa nacapèe irìculé, yáta nacàlidaca irí uculúanáwa.

³¹ Néese Jesús yàacawa ùatalé, íibàaca ucáapi, imichàidaca úa, yáta mecuní ichàbacawa uícha. Néese ùaca nayáapíná.

Jesús sana a muchos enfermos

³² Néeseté catáca yàacawa, èeri idénáami iwàlùacawa, yáté yàcalé mìnánái natéca macái néenánáíwa cáuláiquéeyéi Jesús yàatalé, áibanái wenàiwica nacái demonio idacuèyéi íiwitáise.

³³ Yá macáita nàwacáidáyacacawa capìi inùma néeni Jesús iyacatái.

³⁴ Jesús ichùnìacaté madécaná cáuláiquéeyéi macái uláicái íiwitáaná íicha. Jesús yúucaca madécaná demonio wenàiwicanái íicha, càmita quéwa ibatàa demonionái icàlidaca iináwaná ìwali, náaliacáiná naicácani, yái Jesúsca.

Jesús anuncia el mensaje en las sinagogas

³⁵ Néese táiyápicáwa, cáala èeri ipíchawáise èeri imusúacawa, yá Jesús imichàacawa, yàacawa imusúacawa yàcalé irìcuíse yàacaténáwa canácatalé wenàiwica. Yá néré isutáca yáawawa Dios íicha.

³⁶ Néese Simón yàacawa yàacawéeyéiná yáapichawa nacutáca Jesús.

³⁷ Néese nàanàacani, yá náimaca Jesús irí:

—Macáita nacutáca nàyaca pía —náimaca.

³⁸ Yá Jesús íimaca nalí:

—Wàacuéwa áibanái iyacàle néré iyéeyéica mawiénibàa nucàlidacaténá nalíni yái tàacáisi cayábéerica. Nudéca nùanàaca nucàlidacaténá nalíni —íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Iná Jesús yàacawa macái yàcalé iyéeyéica Galilea yàasu cáli íinata. Icàlidaca nalíni nàasu néewáidacàalu imanùbaca irìcu. Yá yúucaca demonio wenàiwicanái íicha.

Jesús sana a un leproso

⁴⁰ Néeseté áiba asìali, cacháunéeri íimami lepra iyú, yàacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa Jesús irí, yàacaténá Jesús icàaluíniná, yéewacaténá catúulécanáca Jesús iicácani. Yá íimaca Jesús irí:

—Núaliacawa píalimá pichùnìaca núa, piwàwacaalí quéwa pichùnìaca núa —íimaca.

⁴¹ Yá catúulécanáca Jesús iicáca cáuláiquéeri, yá imàacaca icáapiwa ìwali, yá Jesús íimaca irí:

—Nuwàwaca nuchùnìaca pía. ¡Cayábaca píawa! —íimaca yái Jesúsca.

⁴² Yáta icháuná lepra ichàbacawa asìali íicha. Yáta cayábaquéi asìalica.

⁴³ Quéwa Jesús ichùullaca asìali yèepùanápináwa íicha caquialéta. Yá nacái yàalàaca asìali cachàiníri iyú.

⁴⁴ Jesús íimaca asìali irí:

—Péemà cayába. Picá picàlida áibanái iríni nuchùnìaná pía. Néese, píawa caquialéta píasáida sacerdote iicá píimamiwa, yáaliacaténáwa cayábaca pía picháuná íichawa. Pimàaca nacái ofrenda Dios irí càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná, cayábacáiná pía, yéewanápiná macái wenàiwica yáaliacawa pidéca pichùnìacawa —íimaca Jesús.

⁴⁵ Quéwa yái asìalica idàbaca icàlidaca macái wenàiwica irí Jesús iináwaná ichùnìanáni. Iná càmita quirínama Jesús yéewa iwàlùacawa asáiwaca áiba yàcalé irìculé madécanácáiná wenàiwica nawàwa naicácani. Iná yèepunicawa náicha manacúali yùucubàa càinàwàiri canácatalé wenàiwicanái. Quéwa macái yàcalé mìnánái nàacawa yàatalé naicácaténáni.

2

Jesús sana a un paralítico

¹ Néeseté cawàwanáta máisiba èeri idénáami, yá Jesús yèepùa iwàlùacawa Capernaum iyacàlená irìculé. Quéwa manùbéeyéi yáaliaca iináwaná iyaca capìirìcu.

² Yá madécaná wenàiwica iwacáidáyacacawa yàatalé iná napuniadaca capìi, inùma nérénamata. Yá Jesús icàlidaca nalí Dios itàacái.

³ Néese báinúaca asìanáni yàanàaca itéeyéica asìali máapinéeri iiná macáita, càmirica yáalimá imichàanicawa, irìericawa yàalubái íinatawa, iiméeri irìcu.

⁴ Càmita náalimá nawàlùacawa Jesús nérépiná dàalacáiná máiní wenàiwicanái néré, íná náiríacawa escalera ìwalibàa capìi ínatalé, sàabadéeri, canéerica ipùata chènuniré. Néréca nawatàaca capìi íbáiná Jesús iwicáu. Yá nalicùadaca néenibàani, yéenúlusi ìwali, yái máapinéerica iiná yàalubái ínatawa.

⁵ Néese Jesús yáalíacawa náiwitáise manuíca náináidacawa nawàwawa Jesús ìwali ichùnìanápínáni, yá Jesús íimaca cáuláiquéeri írí:

—Pía, nùacawéerínaca, nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios —ímaca yái Jesúsca.

⁶⁻⁷ Yá abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu nàyaca néré, yáawinéeyéicawa. Yá náináidacawa: “¿Cáná itàaní càì yái asìali Jesúsca? Itàaníca ìyaca Dios ìwali báawéeri iyú, canácáiná asìali yáaliméeri imàacaca iwàwawa wenàiwicanái íbáyawaná ícha cayábacaténá náapicha Dios. Abéericata Dios yáaliméeri imànica càiri wawàsi”, náimaca náináidacawa nalíwa nawàwalícuísewa.

⁸ Yáta Jesús yáalíacawa náináidáanáwa. Yá íimaca nalí:

—¿Cánacué yéewa píináidacawa càì?

⁹ Máiní màulenáca wáimaca máapinéeri írí: ‘Nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios’, càmicáiná áibanái yáalimá iicáca asásí báisícaalí cayábaca yáapicha Dios. Quéwa máiní càulenáca wáimaca máapinéeri írí: ‘Pimichàawa, píipìna’, áibanái wenàiwica náalimácáiná naicáca asásí wadécaalí wachùnìacani watàacái iyúwa, yái máapinéerica.

¹⁰ Íná núa, asìali Dios néeséerica, nuchùnìapíná yái máapinéerica, píalíacaténácuéwa Dios idéca ichùulìaca numàacáanápíná nuwàwawa wenàiwicanái íbáyawaná ícha cháì èeri írìcu, cayábacaténá náapicha Dios —ímaca yái Jesúsca. Néese íimaca máapinéeri írí:

¹¹ —Pía asìalica, pimichàawa, peedá píalubáíwa, pèpùawa picapèe néréwa —ímaca yái Jesúsca.

¹² Néese yái cáuláiquéerica imichàacawa. Yá itéca yàalubáíwa. Imusúacawa náicha idècunitàacá naicáidaca írí. Íná macáita náináidacawa naicáidaca manuísíwata Jesús írí. Nàaca nacái Dios írí cayábéeri. Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Canácataté waiquéeri càiri wawàsica! —náimaca nalíwáaca.

Jesús llama a Leví

¹³ Néeseté Jesús yàacawa àniwa Galilea icalìsaníná idùlepiré. Yá wenàiwicanái nàacawa yàatalé. Néese yéewáidaca nía.

¹⁴ Néesecáwa idècunitàacá yèpunícawa àniwa, yá iicáca Leví, yái Alfeo ìirica. Yái Leví yáawinéericawa aléera yeedácatelécate plata yéenanái judío íchawa romanonái yàasu go-bierno írípiná. Yá Jesús íimaca írí:

—Aquialé. Pìawa núapicha, yéewacaténá nuéwáidacaléca pía —ímaca yái Jesúsca. Yá Leví imichàa yàacawa Jesús yáapicha.

¹⁵ Néese Jesús iyáaca iyáacaléwa Leví icapèe írìcu. Nàyaca néré nacái mesa iwéré manùbéeyéi wenàiwica yeedéeyéica plata néenanái judío íchawa romanonái yàasu gobierno írípiná, manùbéeyéi nacái cabáyawanéeyéica wenàiwica. Macáita nayáaca nayáacaléwa Jesús yáapicha, yéewáidacalénái yáapicha nacái, madécanácáiná wenàiwica nèepunícawa Jesús yáapicha.

¹⁶ Néese abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, naicáca Jesús iyáaca iyáacaléwa náapicha níái macáita cabáyawanéeyéica wenàiwicaca. Néese náimaca Jesús yéewáidacalénái írí:

—Yái yéewáidéericuéca pía, ¿cáná iyáa iyáacaléwa náapicha níái cabáyawanéeyéica wenàiwicaca, náapicha nacái níái yeedéeyéica wáicha plata romanonái yàasu gobierno írípiná? —náimaca.

¹⁷ Quéwa Jesús yéemìacani, yá íimaca fariseonái írí:

—Péemiacué comparación: Máuláicacaalí wenàiwica, yá càmita nawàwacutá abéeri ichùnièripiná nía. Quéwa áibanái cáuláiquéeyéi nawàwacutácani, yái ichùnièripiná nía. Càita nacái wenàiwica ínáidéeyéica mabáyawanáca, càmita nacutá abéeri ichùnièripiná náiwitáise nabáyawaná íchawa. Quéwa áibanái wenàiwica yáaliéyécawa cabáyawanáca, níata icutáca abéeri iwènúadéeripiná náiwitáise báawéeri ícha. Càita nacái núa, càmita nùanàa numáidacaténá wenàiwica ínáidéeyéica mabáyawanáca, néese nudéca nùanàaca numáidacaténá wenàiwica yáaliéyécawa cabáyawanáca, nawènúadánápiná náiwitáisewa nabáyawaná íchawa. Iná cayábaca nàwacáidáyacacawa nùatalé níái cabáyawanéeyéica nuwènúadacaténá náiwitáise nabáyawaná íchawa —íimaca yái Jesúsca.

La cuestión del ayuno

¹⁸ Aiba èeri càide iyúwaté náiwitáise iyáaná, Juan el Bautista yéewáidacalénái, nía nacái fariseoca namàacacaté náichawa nayáacaléwa nasutácaténá níawawa Dios ícha manuísíwata. Néese wenàiwicanái nàacawa Jesús yàatalé. Yá náimaca irí:

—Juan yéewáidacalénái namàacaca náichawa nayáacaléwa càide iyúwa náiwitáise iyáaná nasutácaténá níawawa Dios ícha manuísíwata, càita nacái fariseonái namànica càita. Néeni, ¿cáná càmita péewáidacalénái namàaca náichawa nayáacaléwa nasutácaténá níawawa Dios ícha? —náimaca.

¹⁹ Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué comparación: Asìali icásàacaalíwa, yá imáidaca yàacawéeyéináwa aslanái naicácaténá icásàacawa casímáiri iyú. Idècunitàacá iyaca náapicha, yá casímáica nía, íná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa.

²⁰ Quéwa áibaalípiná, áibanái itéca náichawani. Idécanáami natéca náichawani, yásí namàaca náichawa nayáacaléwa, achúmacáiná nawàwa. Càita nacái nuéwáidacalénáica, càmita yéewa achúmaca nawàwa idècunitàacá nùyaca náapicha. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa, nùyacáiná náapicha.

²¹ “Péemiacué áiba comparación: Càmita wadé wachanàidaca éwisàimi wabàlewa wàlisài wáluma yéemami iyú. Wachanàidacaalí càì, yásí wàlisài wáluma yéemami imàacacawa, yá icacanàidaca éwisàimi bàlesi, yá quéwanáta manuíca icháuná.

²² Péemiacué áiba comparación: Càmita wadé wàucùaca wàlisài uva ituní éwisàimi íimamisi irìculé. Wamànicaalí càì, néese uva ituní isáacawa dàchidàchiwaca inànìacubàa, yásí éwisàimi íimamisi icacanácawa, càmicáiná yáalimá imulacàacawa yàacawa. Yásí yúucacawa wáicha macáita uva ituníca, íimamisi nacái. Iná iwàwacutá wàucùaca wàlisài uva ituní wàlisài íimamisi irìculé. Càita nacái nuéwáidacalénái yeebáidéeyéica nutàacái wàlisài, càmita nàya fariseonái yàasu bàaluisàimi tàacáisi ìwali —íimaca yái Jesúsca.

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

²³ Aiba sábadu judiónái iyamáidacatáicawa Jesús yèepunícawa àyapulicubàa yéewáidacalénái yáapichawa bànacalé yèewibàa. Néese yéewáidacalénái nadàbaca needáca achúmáanata trigo ituíná nayáapináwa, yácáiná judío íiwitáise imàacaca wenàiwica needáca nayáapináwani achúmáanata iyacaná áibanái ibànacale yééná, máapicaalí nía.

²⁴ Néese abénaméeyéi fariseo naicácani iyúwa íibaidacalési, yái Jesús yéewáidacalénái imàníríca, íná fariseonái íimaca Jesús irí:

—Péemíca, ¿cáná péewáidacalénái íibaida siùca sábadu wayamáidacatáicawa? Dios càmita imàaca wáibaidaca siùca èeri —náimaca.

²⁵ Yá Jesús íimaca fariseonái irí:

—Pidécuéca piimáichaca tàacáisi piléericuéca Dios itàacái irìcuíse wàawirimi rey David ìwali. Bàaluité David iwàwacutáca yàacàsi, máapicáináni, áibanái nacái aslanái iyéeyéica yáapicha.

²⁶ Abiatar yàasu èerité, yái sacerdote íiwacalínáca, néese David iwàlùacatéwa Dios yàasu manuíri caplíma íimamísiri mabáyawanéeri irìculé, israelitanái isutácatáipiná Dios ícha. Yá David iyáaca pan namànírícaté Dios irí ofrenda piná sacerdotenái iyáapiná. Dios itàacái

imàacacaté níawamita sacerdotenái iyáaca yái panca. Davidta quéwa iyáacani. Yàaca nacái yáapichéeyéi iríwa nayáacaténá nacái. Dios càmita yùuwichàida nía, máapicáiná nía, íná catúulécanáca Dios iicáca nía —ímaca yái Jesúsca.

²⁷ Jesús ímaca fariseonái irí nacái:

—Dios idéca imàacaca walí yái èeri sábadò wayamáidacatáicawa iyúudàacaténá wenàiwicanái, catúulécanácáiná Dios iicáca wenàiwica. Dios càmirítatè idàba wenàiwica sábadò irípiná.

²⁸ Iná Dios idéca ichùullaca núa, asiali Dios néeséerica, numàacáanápíná nùasu wenàiwica namànica càide iyúwa nuwàwáaná èeri imanùbaca, yái èeri sábadò nacái wayamáidacatáicawa, wía judíoca —ímaca yái Jesúsca.

3

El hombre de la mano tullida

¹ Néese àniwa Jesús iwàlùacawa judíonái yàasu yéewáidacàalu irìculé. Iyaca néeni abéeri asiali icáapi ituwièricawa ícha.

² Abénaméeyéi fariseo naicáidaca Jesús irí naicácaténá asáisí Jesús ichùnìacaalípinátè asiali sábadò irìcu nayamáidacatáicawa, yéewanápíná nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali, ìwalíse yái imànínáca sábadò irìcu Dios ichùullacáináaté judíonái iyamáidacawa macái sábadò imanùbaca. Néese fariseonái náimacaté íbaidacalésicani yái Jesús ichùnìanáca wenàiwicanái.

³ Néese Jesús ímaca irí yái asialica icáapi ituwièricawa ícha:

—Pimichàawa, pibàlùawa nàacuése mi —ímaca yái Jesúsca.

⁴ Idécanáami asiali ibàlùacawa, yá Jesús isutáca yéemìawa fariseonái:

—Siúcata nusutácué nuémìawa pía: ¿Càinásica Dios imàaca wamànica siùca èeri sábadò wayamáidacatáicawa? ¿Imàacasica wamànica cayábéeri, càmicaalí nacái báawéerisica? ¿Imàacasica wacáucáidaca wenàiwica, wamàacasica néetácawa? —ímaca yái Jesúsca. Quéwa masànata nía Jesús ícha.

⁵ Iná Jesús iicáidaca nalí, níai ìyéeyéica itéesebàa. Máiní maséeca íináidacawa iwàwawa, yái Jesúsca, báawacáiná iicáca náiwitáise. Achúmaca iwàwa nacái càmicáiná fariseonái iwàwa yeebáidaca itàacái. Yá Jesús ímaca asiali irí:

—Piducúa picáapiwa —ímaca yái Jesúsca. Yá asiali iducúaca icáapiwa, yáta cayábaca icáapi.

⁶ Quéwa fariseonái namusúacanacáitawa judíonái yéewáidacàalu ícha, yá nàacawa caquialéta nàwacáidáyacacawa áibanái judío yáapicha, cayábéeyéi iicáca rey Herodes, yái romanosàiri icuèrica Galilea yàasu cáli. Yá natàaníca náapicha càinápinácaalí iyú náalimáaná nanúaca Jesús.

Mucha gente a la orilla del lago

⁷ Néeseté Jesús yàacawa náicha yéewáidacalénái yáapichawa Galilea icalìsaniná idùlepiré. Yá manùba wenàiwica Galilea yàasu cáli néeséeyéi nàacawa Jesús yáamiwáise.

⁸ Aibanái néemiácáiná iináwaná imàníná madécaná yái càmirica wenàiwica idé imànica, yá nàacawa Jesús yàatalé nacái naicácaténáni. Manùbéeyéi Judea yàasu cáli néeséeyéi yàacawa, Jerusalén ìyacàlená néeséeyéi nacái, Idumea yàasu cáli néeséeyéi nacái, áiba cáli néeséeyéi nacái ìyéerica abéemàise Jordán inanába ícha, Tiro ìyacàlená néeséeyéi nacái, Sidón ìyacàlená néeséeyéi nacái, nía nacái yàcalé ìyéeyéica natéesebàa.

⁹ Manùbacáiná wenàiwica néré, íná Jesús ichùullaca yéewáidacalénáiwa icùanápiná barca yàacaténáwa úni yáacubàa wenàiwicanái ícha déecuìsetatá callisa icàinalená ícha, ipíchaná wenàiwicanái iwesíaca iwéré.

¹⁰ Iwàwacutá càì imànica ichùnìacáináaté manùba wenàiwica, íná madécaná cáuláiquéeyéi nawesíaca Jesús iwéré, namàacacaténá nacáapiwa ìwali, yéewacaténá nachùnìacawa.

¹¹ Demonionái naicácaté Jesús, yá namàacaca wenàiwica demonio idacuèyéica íiwitáise nabàlùacawa nàulù ipùata iyúwa Jesús irí nàcaténá icàaluíniná. Yá demonionái náimaca cachàiníri iyú Jesús irí:

—¡Píacata yái Dios írrica! —náimaca irí.

¹² Quéwa Jesús yàalàaca demonionái cachàiníri iyú, ipíchaná nacàlidaca cawinácaalíni.

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹³ Néeseté Jesús yàacawa dúli íinatalé, yá imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáíwa cayábéeyéi Jesús íicáca íiwitáise. Néese nàanàaca yàatalé.

¹⁴ Néese Jesús yeedáca néená doce namanùbaca nàcaténáwa yáapicha, yéewacaténá nacái ibànùaca nía nacàlidáanápíná Dios itàacái. Yàaca náipidenápiná apóstolnái.

¹⁵ Imàaca nacái nalí íiwitáisewa náucacaténá demonio wenàiwicanái íicha.

¹⁶ Níái docéeyéica imanùbaca íipidenéeyéica càì: Simón, yái aslali Jesús yàaca íipidenápiná wàlisài, Pedro.

¹⁷ Nía nacái Zebedeo yéenibe pucháiba, ibèeri íipidená Santiago, iméeréeri nacái íipidená Juan. Jesús yàaca wàlisài náipidenápiná Boanerges (íimáanáca “Caluéyéi íiwitáise càide iyúwa énu isàna”, càì íimáanáca).

¹⁸⁻¹⁹ Andrés nacái, Felipe nacái, Bartolomé nacái, yá nacái Mateo, Tomás nacái, Santiago nacái, yái Alfeo írrica, Tadeo nacái, yá nacái Simón, áibaalí íipidenéeri nacái celote, yá nacái Judas Iscariote, yái itéeripinácaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, nanúawani.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

²⁰ Néese Jesús iwàlùacawa capìi írriulé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese àniwa madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa néré, yá dàalaca wenàiwica capìi írriçu, íná càmita náalimá nayáaca nayáacaléwa, yái Jesús, nía nacái yéewáidacaléca.

²¹ Néese Jesús yéenanái yéemìlaca íináwaná ìwali, yá nàacawa Jesús yàatalé needácaténá náichani, náimacáiná ìwali máiwitáiseecasani, yái Jesúsca.

²² Nàyaca néré nacái abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo írriçu, yàanèeyéicaté Jerusalén ìyacàlená néese. Yá náimaca Jesús ìwali: “Beelzebúca, yái demonio íiwacalínáca, yáquéi idacùaca íiwitáise yái asialica Jesús. Iná yéewa Jesús yúucaca demonio wenàiwica íicha Beelzebú íiwitáise iyú”, náimaca Jesús ìwali.

²³ Iná Jesús imáidaca yàataléwa nía. Yá icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Imaca nalí: “Satanás canácatáita iwàwa yúucaca yàasu demonionáíwa wenàiwica íicha.

²⁴ Càide iyúwa wenàiwicanái ìyáaná, napéliacaalí náipunitawáaca, yásí nàasu cáli imáalàacawa.

²⁵ Néese àniwa áibanái néenanái napéliacaalí náipunitawáaca, néese càmita náalimá nàyaca abéeri capìi írriçu.

²⁶ Càita nacái, Satanás yàasu demonionái napéliacaalí náipunitawáacatá, néese càmita yáalimá cachàini quirínamatáni, yái Satanásca. Yá imáalàacawa ichàinicatá. Iná iwàwacutácué píalíacawa càmita núuca demonio wenàiwica íicha Satanás íiwitáise iyú.

²⁷ “Nudé quéwa núucaca demonio wenàiwica íicha nuíwítáise iyúwa, cachàinicáiná núa Satanás íicha. Péemìacué comparación: Càide iyúwa cayéedéeri imàníiná, càmita cayéedéeri yáalimá iwàlùacawa írriulé áiba cachàiníri aslali icapèeca iyéedùacaténá íicha yàasu, càmiccaalíacawa cayéedéeri idacùaca íichawa yái cachàiníri aslali quéechacáwa. Iwàwacutá cayéedéeri càì imànica, yéewacaténá iyéedùaca cachàiníri aslali yàasu. Càita nacái núalimá nudacùaca nuíchawa Satanás nuwasàacaténá wenàiwica Satanás íicha. Pidécuéca pitàaníca báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali.

²⁸ “Péemìacué cayába, Dios imàacapíná iwàwawa íichéi macái íiwitáaná báawéerica wenàiwica imànírrica, itàanírrica nacái Dios ìwali, nawènúadacaalí náiwitáisewa nabáyawaná íichawa.

²⁹ Quéwa wenàiwica itàanicaalí báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali, yá canácatáita Dios imàaca iwàwawa ibáyawaná ícha, néese cabáyawanáca càiripinátani èeri càmlíri imáalàawa”, ímaca yái Jesúsca.

³⁰ Càita Jesús ímaca nalí níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, náimacáináté Jesús ìwali demoniosa idacùaca íiwitáise.

La madre y los hermanos de Jesús

³¹ Néeseté Jesús yáatúa yàanàaca yàatalé, yéenanái nacái. Quéwa nabàlùacawa bàacháwáise caplí ícha. Yá nachùulìaca áiba imáidacaténá Jesús.

³² Néese áibanái yáawinéeyéiwa mawiénita Jesús irí náimaca irí:

—Píatúa, péenanái nacái, péenanái inanái nacái nabàlùacawa bàacháwáise. Nawàwacutáca pía —náimaca.

³³ Néese Jesús ímaca nalí ìyéeyéica itéesebàa:

—Péemiacué yái núumáanaca núatúa ìwaliwa, nuénánái ìwali nacáiwa —ímaca yái Jesúsca.

³⁴ Néese Jesús iicáidaca nalí níái yéewáidacaléca yáawinéeyéicawa itéese. Yá ímaca:

—Piicacué, níái wenàiwicaca nuicáca nía càiyéide iyúwa núatúanáiwa, nuénánái nacáiwa.

³⁵ Cawinácaalí wenàiwica imànírica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yácata nuiquéeri càiride iyúwa nuénásàiriwa, nuénásàatúa nacáiwa, núatúa nacáiwa —ímaca yái Jesúsca.

4

La parábola del sembrador

¹ Jesús idàbaca yéewáidaca wenàiwica àniwa Galilea icalìsaniná idùlepiré. Idècunitàacá yéewáidaca nía, yá manùbéeyéi wenàiwica nàwacáidáyacacawa Jesús itéese. Iná Jesús iwàlùacawa barca irìculé ìyéechúa calisa yáacu. Yá yáawinacawa yéewáidacaténá wenàiwica iyaméeyéicawa calisa icàinalená íinata.

² Néese idàbaca yéewáidaca nía madécaná wawàsi ìwali. Icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Íimaca nalí:

³ “Péemiacué comparación: Abéeri asiali ibànacaté yàacawa ituínási. Yá yàacawa càide iyúwa náiwitáise nabàanána ituínási, yàaca icasáaca yàacawa bànacalé.

⁴ Iná yàaca icasáaca yàacawani, yá abénaméeyéi ituínási yúuwàacawa àyapulìcubàa, yá màsibèenái yàanàaca néré, yá nayáaca bànacalé íimi.

⁵ Aiba ituínási yéena yúuwàacawa cáli íinata íba yèewiré, canácatáica cayába cáli ibaníiri. Yá bànacalé íimi ibacácawa ráunamáita, càmicáiná ibaní néeni cáli.

⁶ Néese quéwa èeri yàacáináwa chènuniré mamáalàacata, yá yeemáca púubéeyéi bànacalé, néese chuìca nía, canáciná napìchu cayába cáaléeri, íná néetácawa.

⁷ Aiba ituínási yéena yúuwàacawa tuíri yèewiré. Néese tuíri idàwinàacawa dàalawaca bànacalé yèewibàa, íná yái bànacaléca càmita idàwinàawa cayába, canáca nacái bànacalé iyacaná.

⁸ Aiba ituínási yéena yúuwàacawa cayábéeri cáli íinata. Yá idàwinàacawa cayába, idèniaca nacái iyacanáwa manùba. Abénaméeyéi yéetaná idèniaca iyacanáwa treinta namanùbaca. Abénaméeyéi yéetaná idèniaca iyacanáwa sesenta namanùbaca. Abénaméeyéi yéetaná idèniaca cien namanùbaca iyacaná”, ímaca yái Jesúsca.

⁹ Jesús ímaca nacái: “Càuwíiyéicaalícué pía, péemiacué nutàacái”, ímaca yái Jesúsca.

El porqué de la parábolas

¹⁰ Néesetécawa Jesús ìyaca abéerita, yá níái yáapichéeyéica, nía nacái doce namanùbaca yéewáidacaléca nasutáca néemìawani càinácaalí íimáaná yái comparaciónca.

¹¹ Yá Jesús ímaca nalí: “Dios imàacacué píalíacawa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Càmita imàaca áibanái yáalíacawa. Néese áibanái càmlíyéica yeebáida Dios itàacái, nucàlidaca nalíni yáawami comparación iyú, ipíchaná náalía néemìaca càinácaalí íimáaná.

12 Iná éwita naicácaníta yái numànírica, càicáaníta càmíta náalíawa ìwali càinácaalí ímáaná. Ewita néemíacáaníta nutàacái, càicáaníta càmíta náalíawa néemíaca càinácaalí ímáaná. Iná càmíta nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús explica la parábola del sembrador

13 Jesús ímacaté nalí: “¿Cánásicué càmíta píalía péemíaca càinácaalí ímáaná yái comparaciónca? Càmicaalícué píalíawa péemíacani, yásí càulenápinácuéca píichawa macáita comparación nucàlidéeripínacué píriwa.

14 Yá ímáanáquéera yái comparaciónca: Yái yèerica icasáaca yàacawa ituínási ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica icàlidacaalí Dios itàacái áibanái irí.

15 Abénaméeyéi wenàiwica càica níade iyúwa ituínási yúuwèericawa àyapulìcubàa: Néemíaca Dios itàacái, quéwa idécanáami néemíacani, yá Satanás yàanàcàatécata imàacaca naimáichaca Dios itàacái ibànacanérimica nawàwallículé.

16 Aibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási yúuwèericawa íba yèewiré: Néemíaca Dios itàacái, yá neebáidaca casímáiri iyúni.

17 Néese quéwa, càmícaíná neebáida Dios itàacái tàì íméeri iyú, macái nachàini iyúwa, càide iyúwa canácaalí bànacalé ipìchu cayába, íná neebáidaca Dios itàacái maléená èeri meedá, càide iyúwa bànacalé yéetácaalíwa ráunamáita. Iná idàbacaalí áibanái yúuwichàidaca nía Dios ìwalise, neebáidacáiná itàacái, Satanás nacái yáalimáidacaalí nía namàninápiná nabáyawanáwa, yásí naméyáacawa neebáidaca Dios itàacái.

18 Aibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási ibànacanérimica tuíri yèewiré; néemíaca Dios itàacái.

19 Quéwa báawaca naináidacawa nawàwawa báawanama abéerita nàasu cawèníiri ìwaliwa, yái èeri irícuíríca wawàsi meedá. Cáinináca naicáca cawèníiri, yái ichìwáidéerica wenàiwica. Nawàwa nacái needáca nalíwa macái cawèníiri nàasupínáwa. Iná naináidacáináwa ìwali macáita yái cawèníirica, yá naimáichaca Dios itàacái. Càide iyúwa tuíri càmicaalí íbatàa bànacalé idèniaca ìyacanáwa, càita nacái níái wenàiwicaca. Naináidacawa nawàwawa báawanama nàasu cawèníiri ìwaliwa, íná càmíta namàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

20 Quéwa áibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási ibànacanérimica cayábéeri cáli irículé. Néemíaca Dios itàacái, yá neebáidacani, yá namànica cayábéeri manuíswata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí ìyacanáwa manùba. Abénaméeyéi namànica cayábéeri càide iyúwa bànacalé idèniacaalí ìyacanáwa treinta namanùbaca macái yéetaná imanùbaca. Aibanái namànica cayábéeri manuíswata náicha càide iyúwa bànacalé idèniacaalí ìyacanáwa sesenta namanùbaca macái yéetaná imanùbaca. Aibanái nacái namànica cayábéeri náicha mamáalàacata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí ìyacanáwa cien namanùbaca macái yéetaná imanùbaca”, ímaca yái Jesúsca.

La parábola de la lámpara

21 Jesús ímacaté nalí nacái: “Péemíacué comparación: Càmíta watùcunìna lámpara watécáténáni capìi irículé wabàacáténáni yàalusì irículé, càmíta nacái wabàa lámpara wàasu cama yáapiréwa yái waiméerica ínata. Càmíta càì wamàni. Néese watéca lámpara capìi irículé, yá wamàacaca chènunibàani, icànacaténá capìi irícuíyéi ìwali.

22 Yái lámparaca ímáanáca càicanide iyúwacué píyáaná, píacué nuéwáidacaléca. Dios iwàwacué péewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yái tàacáisi ibàacanéeri píalíerícuécawa ìwali, càide iyúwa lámpara icànacaalí wenàiwica ìwali, naicácaténá cayába. Dios iwàwa náalíacawa ìwali macáita yái tàacáisi càmíricáwa náalíawa ìwali.

23 Càuwíyéicaalícué pía, yá péemíacué nutàacái”, ímaca yái Jesúsca.

24 Jesús ímaca nalí nacái: “Pínáidacuéwa cayába ìwali yái nucàlidéerícuéca píri. Cayábacaalícué pínáidawa nutàacái ìwali, yásí Dios imàacacué píalíacawa cayába ìwali, yái núméricuécaca píri. Yá imàacapínacué píalíacawa áiba wawàsi ìwali mamáalàacata.

²⁵ Wenàiwicacáiná íináidacaalíwa cayába nutàacái ìwali, yá nacái yáalíacaalí yéemìaca càinácaalí ímáaná, yásí Dios imàacaca yáalíacawa áiba wawàsi ìwali mamáalàacata. Quéwa áibacaalí wenàiwica càmita íináidawa cayába nutàacái ìwali, yá iimáichapiná nacái càinácaalí achúméri wawàsi yáaliéricatéwa ìwali”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la semilla que crece

²⁶ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú àniwa. Íimaca nalí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa càicanide iyúwa asìali ibànacaalí ituínási cáli yèewiré.

²⁷ Idécánáami ibànaca ibànacalewa, yá yàacawa icapèe néréwa iimácaténá. Eeri imanùbaca icawàacawa. Catá imanùbaca iimáca. Canácata imàníri ituínási irí, quéwa yái ituínási ibacácawa, néese bànacalé idàwinàacawa cayába, éwita asìali càmícáníta yáalíawa càinácaalí iyú ibànacale idàwinàanáwa.

²⁸ Càita cáli imànica yàasu wawàsítawa meedá: Quéechacáwa cáli imàacaca ituínási ibacácawa, néese cabáinácani yái bànacaléca, néese capùutunácani, néese càyacanácani.

²⁹ Néese quéwa míisicaalíni, yá asìali yeedáca iyacaná, yácáiná ibànacale iyacaná yàasu èeri idéca yàanáca”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la semilla de mostaza

³⁰ Jesús íimacaté nalí nacái: “Siùcade nucàlidacué pirí càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Nuéwáidacué pía comparación iyú.

³¹ Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa càicanide iyúwa mostaza íimi wenàiwica ibanéerica cáli yèewiré. Yái mostaza íimica máini achúméerínacani.

³² Ewita achúméerínacáanítani yái mostaza íimica, càicáaníta idécánáami nabànacani, yásí idàwinàacawa manuúripiná náicha canánama bànacaléca. Idèniaca yàanawa manuúnaméeyéi, yásí màsibèe náalimá namànica namùlubèwa catámàacatalé”, íimaca yái Jesúsca.

El uso que Jesús hacía de las parábolas

³³ Càité Jesús yéewáidaca wenàiwica Dios ìwali manùba comparación iyú càide iyúwa yái tàacásica. Yéewáidaca wenàiwica càide iyúwa náalimáaná néemìaca.

³⁴ Jesús yéewáidaca wenàiwica comparación yáawami iyúta. Néeseta idècunitàacá iyaca abéerita yéewáidacalénái yáapichawa, yá icàlidaca nalí macáita càinácaalí náimáaná níái comparaciónca canánama.

Jesús calma el viento y las olas

³⁵ Yáté èerica catácáiná yàacawa, íná Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Wachàbaquéwa abéemàalé Galilea icalìsaniná íicha —íimaca nalí.

³⁶ Néese yéewáidacalénái nàacawa manùbéeyéi wenàiwica íicha. Nawàlùacawa barca iriculé, natéca Jesús yáawinacawa náapicha barca irìcu. Aibanái wenàiwica nàacawa náamiwáise barca irìcu, máisibáwanáita quéwa barcaca. Néesecáwa Jesús iimáca íichawa.

³⁷ Néese manuúri cáuli ipùaca nàwali. Máiniíri cachàinica yái cáulica. Màladàca nacái yúuwàacawa barca iriculé, yá úni ipuníadaca yàacawa barca.

³⁸ Jesús iimácaíta quéwanáta. Abéeri íimamisi irìacawa barca yàapùa néese, Jesús irièri yàacawa íinata. Néese nacawàidacani, náimaca irí:

—¡Wáiwacali! ¿Cáná pimàaca wasawíacawa? —náimaca Jesús irí.

³⁹ Yá Jesús imichàacawa, yàalàaca cáuli cachàiniíri iyú, yá íimaca nacái màladàca irí:

—¡Wíú pía! —íimaca yái Jesúsca. Yáta wiúca yái cáulica, màladàca nacái.

⁴⁰ Néese Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—¿Cánacué máini cáaluca pía? ¿Cánacué càmita manuú píináidacawa piwàwawa nùwali? —íimaca yái Jesúsca.

⁴¹ Máini cáaluca nía. Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Cawínásica yái asìalica ichùulìerica cáuli, màladàca nacái, yásí neebáidaca càide iyúwa ichùulìaná nía? —náimaca nalíwáaca.

5

El endemoniado de Gerasa

¹ Néeseté nàanàaca abéemàalé Galilea icalisaniná ícha, Gerasa yàasu cáli néré.

² Néese idècunitàacá Jesús imichàacawa barca irìcuise cáli ínatalépiná, yáta asìali yàanàaca Jesús yàatalé, abéeri asìali demonio idacuèri íiwitáise. Yái asìali yàacawa yéetáními icàliculèená néese.

³ Yái asìali iyacaté yéetáními icàliculèená yèewi. Canácata yáaliméeri idacùacani, ibatàa cadena iyú piná, càmita náalimá.

⁴ Ewitaté yàcalé mìnánái nadacùacáanítani madécaná yàawiría, yàabàli, icáapi nacái cadena iyú, càicáaníta macái èerita imàdáidacaté íchawa cadena, yá nacái iwaaléminamata imànica cadena. Iná canácata yáaliméeri idacùacani, canásíwata.

⁵ Yái asìali yèepunícawa yémíanícawa táiyápinama, èeríapinama nacái yéetáními icàliculèená yèewiré, dúli yèewiré nacái. Yá inúadáidaca yáawawa íba iyú.

⁶ Quéwa iicácáiná Jesús déecuise, yá ipìacawa Jesús yàatalé. Ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíniná.

⁷ Yá demonio yémíanícawa asìali isàna iyú. Iimaca Jesús irí:

—¡Picá pisàiwica nulí wawàsi, Jesús Dios Iirica yái Dios chènuníséeri náicha canánama. Nusutáca pícha wawàsi Dios ípidená ìwali picá piùwichàida núa! —íimaca yái demonioca.

⁸ Càì demonio íimaca, Jesús íimacáinaté irí:

—Pía, demonio casaquèeri íiwitáiseca, pìawa asìali ícha —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Jesús íimaca demonio irí:

—¿Cawiná pípidená? —íimaca yái Jesúsca. Yá demonio íimaca Jesús irí:

—Nuípidená Legión, íimáanáca “Cawàwanáta cinco mil namanùbaca”, máinícáiná madécanáca wía —íimaca yái demonioca.

¹⁰ Néese demonionái isutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata ipíchaná ibànùaca nía méetàuculé ícha yái cálica.

¹¹ Mawiénita nalí dúli ìwali madécaná marranonái yèepuníwa. Nayáaca nèepunícawa nayáacaléwa.

¹² Iná demonionái nasutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata:

—Pichùuliacaténá wàanápináwa marranonái yàatalé, yá pimàaca wawàlùacawa marranonái idèericulé —náimaca.

¹³ Càita Jesús imàacaca nàacawa. Yá demonionái yàacawa asìali ícha. Yá nawàlùacawa marranonái idèericulé. Níái marranonái dos mil namanùbaca cawàwanáta. Napiacawa máiwitáisewaca demonio íiwitáise iyú, àta nacaláacatalétawa quìratàli ínatáise callisa yáaculé, yá nàisicùmacawa macáita, níái pìráica cà míyéica Dios imàaca judiónái idèniaca, casacàacáiná nalí marrano iiná.

¹⁴ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi napiacawa, yá nàaca nacàlidaca marrano iináwanámi manuíri yàcalé irìcu, yàcalé pùubéeyéi irìcu nacái iyéeyéica mawiénibàa. Iná madécaná wenàiwica nàacawa néré naicácaténá càinácaalí iyáaná.

¹⁵ Néese nàanàaca Jesús yàatalé. Yá naicáca yái asìali madécanéeyéi demonio idacuèricaté íiwitáise. Yáawinéericawa iyaca, ibàle yáapichawa mawiénita Jesús irí, cáiwitáise nacáicani. Yá cáaluca níái wenàiwicaca.

¹⁶ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi, iiquéeyéicaté macáitani, nacàlidaca yàcalé mìnánái iríni, càinácaalíté iyú Jesús ichùnìacani, yái asìalica demonio idacuèricaté íiwitáise. Nacàlidaca nalí nacái marranonáimi iináwaná ìwali.

¹⁷ Iná nadábaca nasutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata yèepùanápináwa nàasu cáli ícha.

¹⁸ Yá Jesús yèepùacawa barca yàatalé, néese yái asìali demonionái idacuèricaté íiwitáise isutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata imàacáanápíná yàacawa yáapicha.

¹⁹ Quéwa Jesús càmita imàaca asìali yàacawa yáapicha. Néese Jesús íimaca asìali irí:

—Pèepùawa picapèe néréwa, péenánái yàataléwa. Picàlida nalíni macáita yái cayábéerica Wacuèriná Dios imànírica pirí, iicá nacái pipualé manuísíwata —ímaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese yái asíali yàaca icàlidacani diez namanùbaca yàcalé irícu iyéeyéica Decápolis yàasu cáli íinata. Icàlidaca Jesús imànicaté irí cayábéeri, yá macáita néemiacaalíténi, yá nánáidacawa manuísíwata néemiacani.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

²¹ Néeseté idécanáami Jesús ichàbacawa àniwa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha barca irícu yéewáidacalénái yáapichawa, yá manùba wenàiwica iwacáidáyacacawa yàatalé. Yá Jesús iyamáacawa calisa icàinalená íinata.

²² Néese áiba asíali yàanàaca, abéeri néená níái judíonái yéewáidacàalu íiwacanánái, íipidenéerica Jairo. Yá Jairo iicáca Jesús. Yá yúuwàa iríacawa inùmáawawa Jesús irí, yàacaténi Jesús icàaluíniná, yéewanápiná Jesús iicáca ipualé.

²³ Yá isutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata. Jairo íimaca Jesús irí:

—Nuídu iculúacawa, uwàwa uétácawa nuícha. Iná nuwàwacutáca pía nucapèe néréwa, pimàaca picáapiwa ùwali, ipíchaná uétácawa —ímaca.

²⁴ Néese Jesús yàacawa Jairo yáapicha yéewáidacalénái yáapichawa. Madécaná wenàiwicanái nacái nàacawa yáamiwáise. Máinícáiná manùbaca wenàiwica, íná nacàbadàayacacawa nàacawa Jesús iwéré.

²⁵ Abéechúa inanái ùacawa manùbéeyéi wenàiwica yèewi. Cálúicacaté úa doce camuí, uíraná imusúacawa uícha mamáalàacata.

²⁶ Uuwichàacatéwa báawanama idècunitàacá manùba cadèpiacáiyéi idèpiaca úa. Ewitaté úucacáaníta ùasu platawa macáita upáyaidacaténi cadèpiacáiyéi, càicáaníta càmita cayába úa, mamáalàacata quéwanáta cálúicaca yáwanái úa.

²⁷ Uémíacaté Jesús iináwaná ichùnlaná wenàiwica, íná ùaca nacáiwá manùbéeyéi wenàiwica yáapicha. Yá ùacawa Jesús yáamiwáise mawiénita irí manùbéeyéi wenàiwica yèewi, yá udunùaca Jesús ibàle ìwali.

²⁸ Umànica càì uínáidacáináwa ùacawa: “Nudunùacaalí ìwali, éwita ibàle ìwalicáaníta meedáni, yásí báisíta cayábapínáca núawa”, càì úumaca uínáidacawa ulíwa uwàwalicuísewa.

²⁹ Udécanacáita udunùaca ibàle ìwali, yáta uíraná iyamáacawa uícha, yá úalíacawa uwàwalicuísewa udéca uchùnìacawa uláicái íicha.

³⁰ Yáta Jesús yáalíacawa iwàwalicuísewa ichùnìacaté áiba wenàiwica íiwitáise iyúwa. Iná iwènúacawa iicáidacaténi manùbéeyéi wenàiwica irí. Néese Jesús isutáca yéemíawa nía. Íimaca nalí:

—¿Cawiná idunùaca nubàle ìwali? —ímaca yái Jesúsca.

³¹ Néese yéewáidacalénái íimaca irí:

—¿Càmita piicá níái madécanéeyéi wenàiwicaca nacàbadàayacacawa nàacawa piwéré? ¿Cánásica yéewa pisutá péemíawa cawinácaalí idunùaca piwali? —náimaca Jesús irí.

³² Quéwa Jesús iicáida itéesewa mamáalàacata iicacaténi yái wenàiwica idunuèricaté ìwali.

³³ Iná úái inanáica umusúacawa wenàiwicanái yéewíise. Yá ùanàaca itatéechúawa icalùniwa, úalíacawa uchùnìacatéwa. Yá ubàlùacawa ùlulù ipùata iyúwa Jesús irí ùacaténi icàaluíniná. Yá ucàlidaca irí macáita uínáwanáwa báisíiri iyú.

³⁴ Néese Jesús íimaca ulí:

—Pía, inanáica, pimàacacáiná piwàwawa nùwali, íná yéewa pidéca pichùnìacawa. Píawa matuíbanáita. Pidéca pimusúacawa càiripínáta íicha yái uláicáica —ímaca yái Jesúsca.

³⁵ Idècunitàacá Jesús icàlidaca ulíni, yá áibanái nàanàaca judíonái yéewáidacàalu íiwacali icapèe néese. Yá náimaca Jairo irí:

—Píidumica yéetáwa. Picá pisàiwica quirínama irí wawàsi, yái yéewáidéerica wenàiwica —náimaca.

³⁶ Jesús yéemíaca natàaníná, quéwa càmita itàaní náapicha. Jesús itàanicáita abéerita Jairo yáapicha, yái judíonái yéewáidacàalu íiwacalica. Jesús íimaca irí:

—Picá cáalu pía. Peebáidacáita nulí mamáalàacata —íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Néese càmita Jesús imàaca áibanái nàacawa náapicha Jairo icapèe nérépiná. Imàaca nàacawa náapicha níawamicata Pedro, Santiago nacái, Santiago iméeréeri nacái, ípidenéeri Juan.

³⁸ Yá néese nàanàaca judíonái yéewáidacàalu íiwacali icapèe néré, yá Jesús iicáca manùbéeyéi wenàiwica cachàiníyeyéi isàna, íicháaníyeyéica báawanama, nacántàa canción cachàiníiri iyú yéetáními ìwali, càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná.

³⁹ Jesús yáaliacawa icáucàidáanápíná úa yéetéchúamicawa. Yá iwàlùacawa nacapèe iriculé, íimaca nalí:

—¿Cánacué pimàni písànwawa báawanama, píicháanicué nacái máini? Uara sùmàuca càmlíchúata yéetáwa, uimácáicata ùyaca —íimaca yái Jesúsca, yáaliacáináwa icáucàidáanápínaté úa.

⁴⁰ Néese naicáaníca Jesús iquíniná, náaliacáináwa báisíiri iyúcani uétácatéwa. Quéwa Jesús imusúadaca nía canánama capíi íicha. Néese itéca yáapichawa yéetéchúami yáaniri, úatúami nacái, nía nacái yéewáidacaléca ìyéeyéica yáapicha. Yá nawàlùacawa sùmàumi irìacataléca.

⁴¹ Néese íibàaca ucáapi ìwali, úái yéetéchúamicawa, yá íimaca ulí:

—Talita, cum (íimáanáca judíonái itàacái iyú: “Pía, mànacàuca, núuma pirí, pimichàawa”, càì íimáanáca) —íimaca yái Jesúsca.

⁴² Yáta úái sùmàuca, idènièchúaca doce camuí, umichàacawa, yá uipina nacái. Yá nánáidacawa manuísíwata naicáidaca ulí, níái wenàiwicaca ìyéeyéica néré.

⁴³ Quéwa Jesús yàalàaca nía cachàiníiri iyú ipíchaná nacàlidaca áibanái iríni, icáucàidáanaté úa. Néese ichùulíaca nacái nàaca uyáapíná, úái sùmàuca.

6

Jesús en Nazaret

¹ Néeseté Jesús yàacawa Capernaum iyacàlená yàasu cáli íicha, yá yàanàaca yàasu cáli néréwa, Nazaret iyacàlenáca. Yéewáidacalénái nàaca nacáíwa yáapicha.

² Yá sábadu irícu judíonái iyamáidacatáicawa, Jesús idàbaca yéewáidaca wenàiwica judíonái yéewáidacàalu irícu. Manùbéeyéi wenàiwica yéemíacáináni, yá báawaca nánáidacawa nawàwalícuísewa. Náimaca nalíwáaca:

—Canáca yéewaná yéewáidaca wía. Icàlidacáita áibanái yàasu tàacáisi meedá, càmicáiná yáaliáwa cayába. Càmita báisí imàni yái càmlírica wenàiwica idé imànica.

³ Yácata ìirimi meedá yámide yàalubáisi imàníirinámica. María ìirica meedáni. Nabèerica meedáni, níái Santiago, José nacái, Judas nacái, Simón nacái. Yéenanái inanái nacái nàyaca wèewibàa meedá —náimaca nalíwáaca. Iná càmita nawàwa neebáidaca Jesús itàacái.

⁴ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Batéwa macái wenàiwica naicáca profeta cáimiétaquéri iyú icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalícuíse. Quéwa yàasu cáli néeséeyéi, yéenanái nacái, icapèe irícuíyeyéi nacái, níawamita càmita nawàwa neebáidaca itàacái. Càita nacái nùasu cáli néeséeyéi, nuénánái nacái, nucapèe irícuíyeyéi nacái, càmita nawàwa neebáidaca nutàacái —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Càmita Jesús imàni néré yái càmlírica wenàiwica idé imànica, càmicáiná neebáida itàacái. Quéwa imàacaca icáapiwa abénaméeyéi cáuláiqueeyéi ìwali, cawàwanáta máisiba, yá ichùnìaca nía.

⁶ Yá achúmaca íináidacawa iwàwawa manuísíwata càmicáiná neebáida itàacái.

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

Néeseté Jesús yèepuníca yéewáidaca wenàiwica áiba yàcalé irícubàa ìyéeyéica mawiénita Nazaret iyacàlená irí.

⁷ Jesús imáida yàataléwa níái doce namanùbaca yéewáidacaléca. Néese idàbaca ibànùaca nía pucháibanamata nàacaténáwa yàcalé imanùbaca. Ichàiniadaca nía náuacánápíná demonio wenàiwicanái íicha.

⁸ Càmita imàaca natéca wawàsi nàasu àyapu imàluwenáwa. Imàacaca natéca abéerita nàasu àicuwa natéeripiná àyapulicubàa. Càmita imàaca natéca sacco, yàacàsi nacái, plata nacái.

⁹ Imàacaca nàwalica nàasu costiza nacáiriwa nàabàli iwaliwa, quéwa càmita imàaca nadènlaca pucháiba nabàlepináwa, abéerita meedá.

¹⁰ Yá Jesús ímaca nalí:

—Piwàlùacuéwa abéeri capìi irìculé, yá piimácué néréta àta pèepùacatalétacuéwa yàcalé irìcuíse.

¹¹ Aibalé càmicaalícué namàaca piwàlùacawa, càmicaalí nacái nawàwa néemìaca picàlidacuéca nalí nutàacái, yá iwàwacutácué piacawa náicha. Pichùpiacué cáli ichùmalé piabàli íchawa naicápiná càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía israelitaca, píasáidacaténácué nalí Dios yùuwichàidáanápiná níawa —ímaca yéewáidacalénái iríwa, yái Jesúsca.

¹² Iná yéewáidacalénái nàacawa nàalàacaténá wenàiwica nawènúadánápiná náiwitáisewa Dios irípiná.

¹³ Yá náucaca nacái madécaná demonio wenàiwicanái ícha. Nàucùaca olivo iséená manùbéeyéi cáuláiquéeyéica ìwali, yá nachùnìaca nía.

La muerte de Juan el Bautista

¹⁴ Néseté rey Herodes yéemìaca wenàiwica icàlidaca Jesús iináwaná ìwali, manùbacáiná wenàiwica nacàlidaca nàyaca ìwali, yái Jesús imànínáca, càinácaalí iyú yéewáidaca wenàiwica nacái. Yá Herodes ímaca Jesús ìwali:

—Juan el Bautistami idéca icáucàacawa, íná yéewa yáalimá imànica yái càmirica wenàiwica idé imànica —ímaca yái rey Herodesca, iyúunáidacáiná Juan el Bautistamiani yái Jesúsca.

¹⁵ Aibanái ímaca Jesús ìwali:

—Yácata profeta Elías yànèerica àniwa —náimaca. Aibanái íma:

—Yácata áiba profeta càiride iyúwaté profetanáimi wapíchaléeyéimi —náimaca.

¹⁶ Quéwa rey Herodes yéemìacaalíté nacàlidaca Jesús iináwaná, yá Herodes ímaca:

—Yácata Juanmi, yái nuchùulièricaté nawichùaca ícha íwita. Idéca icáucàacawa —ímaca yái rey Herodesca.

¹⁷ Càica Herodes ímaca ichùuliacáinaté yàasu úwináwa náibàanápinaté Juan calúacáiná Herodes yàacawéetúa iicáca Juan, úái Herodes yàacawéetúa ípidenéechúaca Herodías. Yá úwinái nadacùacaté Juan cadena iyú presoíyéi ibànalicu. Uái Herodíasca, úacata Herodes yéenasàiri Felipe yàacawéetúa quéchatécáwa, quéwa Herodes imelùdacaté úa yéenasàiri íchawa.

¹⁸ Iná Juan ímacaté rey Herodes irí: “Báawéeriquéi peedáanáca péenasàiri yàacawéetúawa”, ímacaté yái Juanmica.

¹⁹⁻²⁰ Iná báawacaté Herodías uicáca Juan, yá uwàwacaté unúacani, quéwa càmita úalimá unúacani, cáalucáiná rey Herodes iicáca Juan, yáalíacáináwa cayábéericani, yái Juanca, mabáyawanéeri nacái. Iná Herodes icùaca Juan ipíchaná Herodes yàacawéetúa Herodías inúacani. Ewita rey Herodes càmicáaníta yáalíawa càinácaalí iwàwacutáaná imànica macái èerita idécanáamité yéemìaca Juan icàlidaca irí Dios itàacái, càicáaníta casímáica rey Herodes yéemìaca Juan itàacái.

²¹ Quéwa áiba èerité Herodías úalimáca umànica Juan irí càide iyúwaté uwàwáaná. Rey Herodes imànica manuírí fiesta iwàwalicaténá yàasu èeriwa asáicatáicaténi. Yá imáidaca yáapichéeyéiwa iyúudèeyéica Herodes icùaca Galilea yàasu cáli, nía nacái yàasu úwi íiwacanánáica, nía nacái yàacawéeyéináca asíanáica caináwanéeyéica Galilea yàasu cáli néeséeyéica, nayáacaténá nayáacaléwa yáapicha, namànicaténá yáapicha nacái manuírí fiesta.

²² Yá Herodías uídu iwàlùacawa asíanái iyáacàalu irìculé. Yá ulabàaca báawéeri iyú abéechúata asíanái yàacuésemi naicácaténá úa. Naicácainá ulabàaca, íná usímáidaca

nawàwa macáita rey Herodes, nía nacái yáapichéeyéica iyéeyéica iyáacaléwa yáapicha. Iná rey Herodes íimaca mànacàu irí:

—Pisutá nuícha càinácaalí piwàwéerica. Yásí nùaca piríwani —íimaca ulí.

²³ Yá Herodes íimaca ulí àniwa pucháiba yàawiríata báisí báisísíwatasa Dios yáaliéricawa Herodes yàanápínaté ulí càinácaalí wawàsi uwàwéerica íicha, éwitasa uwàwacaalíté íicha cáli yéema, yái Galilea yàasu cálica Herodes icuèrica, yásí yàanápínása ulítáni báisíta, íimaca.

²⁴ Yá ùacawa náicha, úumaca úatúa iríwa:

—¿Càirínásica wawàsi nusutá íicha? —úumaca úatúa iríwa. Yá Herodías úumaca ulí:

—Pisutá íicha Juan el Bautista íiwita —úumaca ulí úái Herodíasca, uwàwacáinaté uicáca Juan íiwita utuí iyúwa úalíacaténáwa báisíiri iyúcani Juan yéetácawa.

²⁵ Néese úái mànacàuca uèpùa uwàlùacàatétawa àniwa rey Herodes yàatalé. Yá úumaca irí:

—Siùcata nuwàwa pìaca nulí Juan el Bautista íiwita quírapieli irìcu —úumaca irí.

²⁶ Néese, éwita achúmacáaníta manuísíwata rey Herodes iwàwa, yéemìacáiná usutáaná íicha, càicáaníta càmita Herodes idé imáisanlaca uíchani, íimacáinaté ulí nàacuésemi níái wenàiwicaca yàanápínása ulí càinácaalí wawàsi usutéerica íicha.

²⁷ Yá rey Herodes ichùullaca úwisàiri iwichùanápíná Juan íicha íiwita, itécaténáni rey Herodes irí.

²⁸ Néese úwisàiri yàacawa presoíyéi ibàna néré. Yá iwichùaca Juan íicha íiwita. Càité Juan yéetácawa. Yá úwisàiri itéca íiwitami quírapieli irìcu. Yá yàaca íiwitami ulí úái mànacàuca. Néese úái mànacàuca utécani úatúa iríwa, uicácaténá báisíiri iyúcani Juan yéetácátéwa.

²⁹ Néese Juan yéewáidacalénáimi yéemìlaca iináwanámi, yá nàacawa presoíyéi ibàna néré needácaténá Juan ichéecami. Yá natéca nabàliawani.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

³⁰ Néeseté apóstolnái yèepùa ìwacáidáyacacawa Jesús yàatalé, idécanáami nacàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí. Néese nacàlidaca Jesús irí macáita namàníiricaté, néewáidéerica iyú wenàiwicanái nacái.

³¹ Jesús íimaca nalí:

—Wàacuéwa wàanácuéwa walínáamitawa áibalé canácatalé wenàiwica, yéewanápíná wayamáidacawa achúmáanacáwa —íimaca nalí, madécanácáiná wenàiwica yàanàaca yàacawa nàatalé, áibanái nacái yèepùacawa yàacawa náicha, íná càmita yéewa nayamáidacawa, ibatàa nayáanápíná nayáacaléwa, càmita náalimá.

³² Iná Jesús yàacawa barca irìcu yàasu apóstolnái yáapichawa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha, canácataléca wenàiwica.

³³ Quéwa madécaná wenàiwica iicáca nàanáwa, náalía nacái naicáca nía. Iná wenàiwicanái imusúacawa macái yàcalé íicha, yá napìacawa néré. Yá manùbéeyéi wenàiwica nàanàaca napíchalé néré.

³⁴ Néese Jesús imichàacawa barca irìcuíse néré, yá iicáca madécaná wenàiwica. Canáca nalí abéeri yéewáidéeripíná nía Dios ìwali, íná catúulécanáca Jesús iicáca nía, càide iyúwa waicácaalí canéeyéi icuèriná ovejaca. Yá idàbaca yéewáidaca nía madécaná wawàsi ìwali.

³⁵ Néese catáca yàacawa nàwali, yá yéewáidacalénái yàacawa Jesús yàatalé, yá náimaca irí:

—Catáca yàacawa wàwali cháí canácatáica yàcalé.

³⁶ Pichùulla nèepùanápínáwa nàacawa bànacalé yèewiré, yàcalé irìculé nacái iyéeyéica mawiénita nawèniacaténá nayáapínáwa —náimaca.

³⁷ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Píatacué yàa nayáapíná —íimaca nalí. Néese yéewáidacalénái íimaca irí:

—¿Càmita píalíawa canáca walí doscientos namanùbaca denario ocho quéeri iwènicatái? Éwita wadèniacaalí yáara platatá, càicáaníta càmita wáalimá wawèniaca cayába pan wèeripínáca nayáapínátá, níái manùbéeyéi wenàiwicaca —náimaca.

³⁸ Jesús íimaca nalí:

—¿Càisimalénácué pan pidèna? Picutácuécáwani —íimaca nalí. Néese idécanáami náalíacawa, yá náimaca irí:

—Cinco namanùbaca pan, pucháiba cubái imìdecaná nacái —náimaca.

³⁹ Néese ichùuliaca nía manùbéeyéi wenàiwicaca náawinánápináwa nàwacacawa ipuléeri masicái íinata.

⁴⁰ Néese náawinacawa nàwacacawa manùbéeyéi yàalusipiná, cien namanùbaca abénaméeyéi, cincuenta namanùbaca áibanái nacái.

⁴¹ Néese Jesús yeedáca cinco imanùbaca pan icáapi irìculéwa, pucháiba cubái imìdecaná nacái. Yá iicáida chènuniré, yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái yàacàsica. Néese isubèriadacani, iwacùaca pan yéewáidacalénái iríwa nawacùacaténá wenàiwicanái iríni. Néese iwacùaca cubái imìdecaná nacái yéewáidacalénái iríwa macáita.

⁴² Yá macáita wenàiwicanái iyáaca cadénamani.

⁴³ Néese yéewáidacalénái needáca doce mapíiri imanùbaca pan yéenáimi, cubái nacái imàaquéericawa.

⁴⁴ Níái wenàiwica iyéeyéica pan, cinco mil namanùbaca aslanái. Càmita naputàa càisimalénácaalí inanái, sùmanái nacái.

Jesús camina sobre el agua

⁴⁵ Yáta Jesús ichùuliaca yéewáidacalénáiwa nawàlùanápínáwa caquialéta barca irìculé nachàbacaténáwa ipíchalépiná abéemàalé Galilea icalisaniná íicha nàanàcaténá Betsaida iyacàlená néré. Iwàwa nàacawa ipíchalé idècunitàacá imàacaca wenàiwicanái yèepùacawa íicha.

⁴⁶ Néeseté idécanáami ibànùaca wenàiwicanái yèepùanápínáwa íicha canánama, yá Jesús yàacawa dúli íinatalé isutácaténá yáawawa Dios íicha.

⁴⁷ Néese idécanáami catáca nawicáu, Jesús yéewáidacalénái nàyaca barca irìcu bamuchúami calisa. Yá Jesús iyaca abéerita cáli íinatáisecáwa.

⁴⁸ Néese iicáca máadáini natenáca cachàiníri iyú cáulicáiná ipùaca náipunita, íná càmita náalimá nachàbacawa abéemàalé. Amalácaalí yàacawa nawicáu, yá Jesús yàacawa mawiénita nalí yèepuníriwa úni inànìacubàa. Iwàwaca ichàbacawa náicha machacàníri iyú.

⁴⁹ Quéwa naicáca ìpìlnáaníca úni inànìacubàa, yá nayúunáidaca wenàiwica iwàwanámicani.

⁵⁰ Yá néemíaníca macáicáiná naicácani. Cáaluca nía báawanama, càmicáiná náalía naicácani. Yáta quéwa Jesús íimaca nalí:

—¡Matuíbanáicué pía, núaquéi, picácué cáalu pía! —íimaca yái Jesúsca.

⁵¹ Néese Jesús iwàlùacawa nàatalé barca irìculé. Yáta wiúca cáuli, Jesús iwàlùacáináwa nàatalé barca irìculé. Yá nánáidacawa manuísíwata naicáidaca irí.

⁵² Càmitàacáwa nadé náalíacawa cayába Jesús íiwitáise ìwali, éwitaté naicáacáníta imàníná pan iyú yái càmirica wenàiwica idé imànica, càulenácáiná náicha náalíanápínáwa néemíaca càinácaalí íimáná.

Jesús sana a los enfermos de Genesaret

⁵³ Nachàbacatéwa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha, yá nàanàaca Genesaret yàasu cáli néré. Yá nadacùaca barca calisa idùlepiré.

⁵⁴ Namichàacanacáitawa barca irìcuíse, yá wenàiwicanái náalía naicáca Jesús.

⁵⁵ Yá wenàiwicanái napíacawa macái yàcalé irìculé iyéeyéica néré nacàlidacaténá nalí Jesús yàanàaca. Néese manùbéeyéi wenàiwica nadàbaca natéca cáuláiquéeyéi wenàiwica yàalubái íinatawa náalíacataléca Jesús iyaca.

⁵⁶ Néese àta alénácaalí Jesús yàawa achúmèeri yàcalé irìculé, manuiri yàcalé irìculé nacái, manacúaliré nacái, yá natéca naliadaca cáuláiquéeyéi wenàiwica àyapulicubàa Jesús ichàbacatabàapínáwa. Yá cáuláiquéeyéi nasutáca Jesús íicha imàacáanápíná nadunùaca ìwali, càmicaalí nacái, ibàle ipùata ìwalita. Yá macáita idunuèeyéica Jesús ìwali, yá cayábaca nía uláicái íicha.

7

Lo que hace impuro al hombre

¹ Abénoméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo irìcu nàanàacaté Jerusalén iyacàlená néese. Nàwacáidáyacacawa abénoméeyéi fariseo yáapicha. Néese macáita nàacawa Jesús yàatalé.

² Naicácaté abénoméeyéi Jesús yéewáidacaléca nayáaca nayáacaléwa càmiyécáwa líba icáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa fariseo íiwitáise íimáaná. Càmita Jesús yéewáidacalénái imàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú ipíchawáise nayáaca nayáacaléwa càide iyúwa fariseonái imàníná. Iná fariseonái itàaníca Jesús yéewáidacalénái ìwali, náimaca casacàacasa Dios iicáca Jesús yéewáidacalénái.

³ (Níái fariseoca, áibanái judío nacái macáita namànica càide iyúwaté nàawirináimi imàníná. Càmicaalícáwa náiba nacáapiwa éeréeri iyú nayáacalé ipíchawáise, càmitàacá nayáa nayáacaléwa, canásíwata. Càmita nayáa nayáacaléwa càmicaalícáwa namàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa fariseo íiwitáise íimáaná.)

⁴ Idécanáami nacái nawènìaca yàacàsi yàcalérìcu, yá nèepùacawa nacapèe néréwa namànicaténá culto nacáiri nàapìdàanápíná náichawa ipíchawáise nayáa nayáacaléwa. Neebáidaca nacái madécaná càide iyúwaté nàawirináimi yéewáidáaná, íná namànica culto nacáiri náibacaténá éeréeri iyú macái íiwitáaná bacàa, catùa nacái, mapuwáa nacái, nàasu cama nacái, naiméerica íinata.)

⁵ Iná fariseonái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu náimaca Jesús irí:

—Níái péewáidacaléca, ¿cáná càmita namàni càide iyúwaté wàawirináimi yéewáidáaná? Càmita namàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa wàawirináimi ichùullanaté wía wamànínápíná ipíchawáise wayáaca wayáacaléwa, íná casacàaca Dios iicáca níái péewáidacaléca —náimaca.

⁶ Jesús íimaca nalí:

—Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi machacànìiri iyú pìwalicué, píacué pucháibéeyéica íiwitáise. Isaías itànàacaté tàacáisi piináwaná ìwalicué Dios inùmalicuise. Dios íimacaté: ‘Níái israelitaca náimacáita meedá nàacasa nucàaluíná, quéwa càmita cáininá naicáca núa báisìiri iyú nawàwalìcuìsewa.

⁷ Caná iwèni nuicáca nàasu culto namànìirìcaca nulí. Càmita néewáida wenàiwica nutàacái iyú, néese néewáidacáita wenàiwica náiwitáise iyúwa’, càica íimaca yái Diosca.

⁸ Pidécuéca meedá pimàacaca píchawa Dios itàacái, peebáidacaténácué wenàiwicanái yàasu tàacáisi meedá —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Pidécuéca pimànica máiní báawéeri wawàsi, pimàacacáinácué píchawa Dios itàacái, pimànicaténácué meedá iyúwa píiwitáise íimáaná.

¹⁰ Profeta Moisés íimacaté Dios inùmalìcuise: ‘Pìa píaniri íimiétacanáwa, píatúa nacáíwa’, íimaca yái Diosca. Yáté íimaca nalí àniwa: ‘Aibacaalí itàaníca báawéeri iyú yáaniri ìwaliwa, càita nacái itàanícaalí báawéeri iyú yáatúa ìwaliwa, yá iwàwacutácué pinúacani’, íimacaté yái Diosca.

¹¹ Quéwa píacué fariseoca, pidécuéca péewáidaca wenàiwicanái cayábacasa càì náimaca nàaniri iríwa, náatúa irí nacáíwa: ‘Càmita núalimá nuyúudàaca pía. Nudéca nucùaca Dios irípiná yái plataca, yái nuèripinámica pirí, íná canáca nulí cayába nuyúudèripiná iyú pía’, càì náimaca nasèenái iríwa.

¹² Càita pidécuéca péewáidaca wenàiwica càmitasa iwàwacutá nayúudàaca nàaniriwa, náatúa nacáíwa, náimacaalí càì nasèenái iríwa.

¹³ Iná pidécuéca píasáidaca piúcaca píchawa Dios itàacái, peebáidacáinácué píawirináimi íiwitáisewa, yái péewáidéericuéca iyú wenàiwicanái Dios itàacái íicha. Pimànicuéca mamáalàacata madécaná càiyéi wawàsi —íimaca yái Jesúsca.

14 Néese Jesús imáidaca yàataléwa níái wenàiwicaca ibàluèyécawa mawiénita irí. Yá ímaca nalí:

—Péemiacué nutàacái píacué macáita. Píalimáidacué píalíaca péemíaca càinácaalí ímáaná yái tàacáisi nucàlidéeripínacuéca piríwa.

15-16 Macái yàacàsi iwàluèriwa wenàiwica idèericulé, canáca yéewaná casacàaca imànica wenàiwica íwitáise Dios ícha. Abéerita wenàiwica ibáyawaná, yá nacái itàacái báawéerica imusuéricawa iwàwalicúise, yácata casaquèerica imànica wenàiwica íwitáise Dios ícha — ímaca yái Jesúsca.

17 Néese Jesús yàacawa wenàiwicanái ícha, yá iwàlucawa capíi iriculé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese yéewáidacalénái nasutáca néemíawani càinácaalí ímáaná yái tàacáisica Jesús icàlidéerica yàacàsi ìwali.

18 Yá Jesús ímaca nalí:

—¿Néeni, càmitasicué nacái píalía péemíacani yái nucàlidéerica? ¿Càmitacué píalíawa canácata yàacàsi yáaliméeri casacàaca imànica wenàiwica íwitáise Dios ícha?

19 Yái yàacàsi càmita iwàlucawa wenàiwica iwàwa iriculé. Iwàlucáitawa idèericulé. Néese yàacawa ícha meedá —ímaca nalí yái Jesúsca. Càita Jesús yéewáidaca nía yàacàsi ìwali, Dios imàacaca wenàiwica iyáaca macái íwitáaná yàacàsica, masacàacáiná macáita nía.

20 Néese Jesús ímaca nalí àniwa:

—Yái nabáyawaná namànírica, yá nacái tàacáisi báawéerica imusuéricawa wenàiwica iwàwa iricúise, yácata casaquèerica imànica wenàiwicanái íwitáise Dios ícha.

21 Macáita íwitáisesi báawéeri imusúacawa wenàiwica iwàwa iricúise. Càita báawéeri íwitáisesi: Namànica náalaniwa; namànica nainá iyúwa càide iyúwa càminá Dios imàaca wenàiwica imànica; nayéedúaca áibanái yàasu; nanúaca wenàiwica;

22 naimáca áiba wenàiwica yáapicha càníchúaca náinusíwa, cànírica nacái nanírísíwa; máiní nawàwa needáca nalíwa manúba wawàsi; namànica áibanái irí báawéeri; nachiwáidaca áibanái wenàiwica; mabáiníiri iyú namànica báawéeri nainá iyúwa málaléqueri iyú áibanái wenàiwica yàacúsemi; báawaca naicáca áibanái wenàiwica ìwalíise yái cawènírica áibanái idènièrica; nataánica báawéeri iyú áibanái ìwali; máiní cachàinica naicáca níawawa; càmita náalía cayábéeri ìwali báawéeri íchaná.

23 Macáita yái íwitáaná báawéerica imusúacawa wenàiwica iwàwa iricúise. Yácata casaquèerica imànica wenàiwicanái íwitáise Dios ícha —ímaca yái Jesúsca.

Una extranjera que creyó en Jesús

24 Néeseté Jesús yàacawa Galilea yàasu cáli ícha yàanàcaténá Tiro ìyacàlená yàasu cáli néré. Yá iwàlucawa capíi iriculé. Idècunitàacá ìyaca néré, càmita iwàwa yàcalé mìnánái náalíacawa alénacaalí ìyaca. Càmita quéwa yáalimá ibàaca iináwanáwa.

25 Ráunamáita abéechúa inanái uémíaca iináwaná ìwali ìyaca capíi irícu. Udènià uíduwa demonio idacuèchúa íwitáise. Uái inanáica ùcàatécatawa Jesús yàatalé. Yá ubàlucawa ùlulù ipùata iyúwa Jesús ípunita, usutácaténá iicáanápíná upualé.

26 Càníchúata israelita úái inanáica. Néese Sirofenicia yàasu cáli néeséechúaca úa. Yá ùanàaca usutácaténá Jesús ícha wawàsi yúucáanápíná demonio uídu ícha.

27 Quéwa Jesús ímaca ulí:

—Péemíaca comparación: Càmita wáuca sùmanái iyáacalé áulinái iyáapíná, càita nacái iwàwacutá nuyúudàaca quéechacáwa nuénánáicawa, níái israelitaca. Càmita cayába nuyúudàaca píacué càníyéica israelita —íma ulí, yáalimáidacaténá iicáwa úa, asáisi uebáidacaalí Dios imànínápíná ulí cayábéeri éwita càmicáaníta israelita úa.

28 Yá úumaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, quéwa càide iyúwa áulinái yáawinacaalíwa mesa yáapíise, sùmanái yúucacaténá nayáapíná yàacàsi yéenáimi, càita nacái nuwàwaca Dios imànica nulí cayábéeri éwita càmicáaníta israelita núa —úumaca.

29 Néese Jesús ímaca ulí:

—Pidéca píasáidaca nulíni pitàacái iyúwa peebáidaca nulí, íná càmita iwàwacutá pisutáca nuícha quirínama nuyúudàanápíná píawa. Yá numàaca pèepùacawa picapèe néréwa, demoniocáiná idéca yàacawa píidu ícha —ímaca ulí yái Jesúsca.

³⁰ Néese uèpùacawa ucapèe néréwa, yá ùanàaca uíduwa irièchúawa matuíbanáita uimácataléca. Quéwa demonio yàacatéwa uícha.

Jesús sana a un sordomudo

³¹ Néeseté Jesús yèepùa yàacawa Tiro iyacàlená yàasu cáli ícha. Yá ichàbacawa Sidón iyacàlená yèewibàa. Yá ichàbaca nacái diez namanùbaca yàcalé Decápolis yàasu cáli ínatéyeyéca iyaca. Yá yàanàaca Galilea icalisaníná néré.

³² Néese áibanái natéca asiali Jesús yàatalé, abéeri asiali màuwíiri, cà míiri yáalimá itàaníca machacàníiri iyú. Yá nasutáca Jesús ícha wawàsi imàacáanápíná icáapiwa màuwíiri ìwali ichùnìacaténáni.

³³ Jesús itéca màuwíiri méetàucuta wenàiwicanái ícha, yá Jesús iwàlùadaca báipunitácanama icáapi ipùatawa asiali yúuwíapuná iriculé pucháibanama. Néese Jesús yàapìsaca icáapi ipùata ìwaliwa, yá idunùaca asiali inène ìwali icáapi ipùata iyúwa.

³⁴ Néese Jesús iicáidaca chènuniré, yá yeedáca icalésawa. Yá ímaca asiali irí: “¡Efata!” (ímáanáca hebreo itàacái iyú: “¡Yàacùacawéi piùwica!” ímáanáca.)

³⁵ Yá yáalimá yémìaca cayába yái asialica, yá cayábaca nacái inène, yáalimá itàaníca machacàníiri iyú.

³⁶ Néese Jesús yàalàaca níái wenàiwicaca ipíchaná nacàlidaca áibanái irí iináwaná ichùnìanáni, quéwa éwita ichùulìacáaníta nía manùba yàawiría, càicáaníta nacàlidaca iináwaná mamáalàacata.

³⁷ Macái wenàiwica yéemièyeyéca Jesús iináwaná ìwali nánáidacawa manuísíwata néemìacani. Yá náimaca nalíwáaca: “Imànica macáita cayábéeri iyú. ¡Imàacaca màuwíiyéi yémìaca! ¡Imàacaca nacái matàacáiyéi itàaníca!” náimaca Jesús ìwali.

8

Jesús da de comer a cuatro mil personas

¹ Aiba èerité madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa àniwa Jesús yàatalé. Néese canáca nayéeripíná néeni. Yá Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáiwa. Yá ímaca nalí:

² —Catúulécanáca nuicáca níái wenàiwicaca. Nadéca nàyaca núapícha máisiba èeri. Siùcade canáca nalí nayáapíná.

³ Nubànùacaalí nía máapíiyéca nacapèe nérépináwa, cawàwanáta nawàwachàbacawa àyapulicubàa namáapicawa, abénaméeyéi nàanàacáiná déecuise —ímaca yái Jesúsca.

⁴ Néese yéewáidacalénái náimaca irí:

—Canácata yáaliméeri yàaca nayáapíná cháí, canácatáica wenàiwicanái ibànacale — náimaca.

⁵ Jesús isutáca yémìawa yéewáidacalénáiwa:

—¿Càisimalénácué pan ìya pirí? —ímaca yái Jesúsca. Yá náimaca irí:

—Iyaca walí siete namanùbaca pan —náimaca.

⁶ Néese Jesús ichùulìaca wenàiwicanái yáawinacawa cáli ínata. Yá yeedáca níái siete namanùbaca panca icáapi iriculéwa. Yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali, yái yàacàsica. Yá isubèriadacani, yàaca yéewáidacalénái iríwani. Néese, yéewáidacalénái iwacùaca pan wenàiwicanái irí.

⁷ Iyaca nacái nalí cawàwanáta máisiba cubái imìdecaná púubéeyéi. Jesús yàaca Dios irí cayábéeri ìwali, yái cubáica. Yá ichùulìaca nacái yéewáidacalénáiwa iwacùanápínáni wenàiwicanái irí. Yá nawacùaca nalíni.

⁸ Yá macáita nayáaca cadénamani, yái yàacàsica. Néese Jesús yéewáidacalénái needáca siete mapíiri namanùbaca yàacàsi yéenáimi imàaquéricawa.

⁹ Batéwa báinúaca mil namanùbaca asìanái iyáacaté yái yàacàsica. Càmita naputàa inanáinái, sùmanái nacái. Néese Jesús imàacaca nèepùacawa ícha, níái manùbéeyéi wenàiwicaca.

¹⁰ Yá Jesús iwàlùacàatétawa barca irìculé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese nàacawa abéemàalé Galilea icalisaniná ícha, yá nàanàaca Dalmanuta yàasu cáli néré.

Los fariseos piden una señal milagrosa

¹¹ Néeseté abénaméeyéi fariseo nàanàaca Jesús yàatalé. Yá nadàbaca natàaníca cachàiníiri iyú Jesús yáapicha. Nawàwa náalimáidacani imànínápiná áiba wawàsi báawéeri. Yá nasutáca ícha imànínápiná naicáca wawàsi íiwitáise iyúwa càmiríca wenàiwica idé imànica, yásáidacaténá báisíta Dios néeséericatani.

¹² Yá Jesús yeedáca icalésawa cachàiníiri iyú máinícáiná báawaca íináidacawa iwàwawa. Yá íimaca nalí:

—¿Cánácué pisutá numànínápiná càì? Pidécucéca piicáca numànica manùba, quéwa càmitacué peebáida nutàacái. Péemìacué cayába, càmitacué núsáida piicáca càiri wawàsi —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús yèepùacawa náicha, yá iwàlùacawa àniwa barca irìculé yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nàacawa àniwa abéemàalé Galilea icalisaniná ícha.

La levadura de los fariseos

¹⁴ Jesús yéewáidacalénái naimáichacaté natéca náapichawa nayáapináwa. Nadèniacáita abéeri pan meedá náapichawa barca irìcu.

¹⁵ Néese Jesús yàalàaca nía ipíchaná nàyaca càide iyúwa báawéeyéi íiwitáise fariseo iyáaná, rey Herodes nacái. Íimaca nalí:

—Péemìacué cayába comparación: Piicácué píichawa fariseonái yàasu levadura, yá nacái rey Herodes yàasu levadura —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Yá yéewáidacalénái càmita náalíawa Jesús yàalàaná nía fariseonái yàasu tàacáisi ícha, rey Herodes íiwitáise ícha nacái. Iná yéewáidacalénái náimaca nalíwáaca:

—Idéca càì íimaca walí canácáiná walí pan —náimaca.

¹⁷ Jesús yáalíacawa náináidáanáwa, íná íimaca nalí:

—¿Cánácué píima canácasa pirí pan? Càmita nutàaní pan ìwali. ¿Cánácué càmita peebáida nulí nùalimáca nùacuéca piyáapiná càinácaalícué pimáapuèrica? ¿Néenicué, máinísica càulenáca píichani?

¹⁸ Pidèniatacué pituíwatatá. ¿Cánácué càmita píalía péemìaca ìwali yái piiquérica? Pidèniatacué nacái piùwiwatatá. ¿Cánácué càmita píalía péemìaca càinácaalí íimáaná yái nùuméricuéca pirí? Báisíta iwàwacutácué piwàwalica càinácaalíté iyáaná nuwacùacaalíté pan wenàiwicanái irí nayáapiná.

¹⁹ Idécanáamité nuwacùaca nalí cinco namanùbaca pan nayáapiná, níái cinco mil namanùbaca asìanáica, ¿càisimaléná mapíiri imanùbaca iyamáatéwa yéenáimi pìwacáidéericatécué? —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Doceca mapíiri imanùbaca iyamáacatéwa —náimaca.

²⁰ Néese íimaca nalí:

—Néeni, idécanáamité nuwacùaca nalí siete namanùbaca pan nayáapiná, níái cuatro mil namanùbaca asìanáica, ¿càisimaléná mapíiri imanùbaca iyamáawa yéenáimi pìwacáidéericatécué? —íimaca yái Jesúsca. Yá náimaca irí:

—Sietecaté mapíiri imanùbaca yái imàaquéricawa —náimaca.

²¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Néeni, cánácué càmitàacáwa píalíawa nùalimá nùaca piyáapiná? —íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a un ciego en Betsaida

²² Néeseté nàanàaca Betsaida iyacàlená néré. Yá Betsaida mìnánái natéca matuíri asìali Jesús yàatalé. Yá nasutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata ichùnìanápínani.

²³ Néese Jesús itéca matuíri icáapi ìwali, yá imusúadacani yàcalé irìcuíse. Jesús yàapìsáidaca icáapi irìculéwa, néese ipusúa yáawiruníwa matuíri ituí íimami ìwali. Yá Jesús imàacaca icáapiwa matuíri ìwali. Yá isutáca yéemlawa matuíri asáisi yáalimácaalí iicáidaca.

²⁴ Néese yái matuírica idàbaca iicáidaca, yá íimaca Jesús irí:

—Nuiquéeyéitatá wenàiwica càide iyúwa waicácaalí àicu, ìpìnáníiyéi quéwa —íimaca.

²⁵ Néese Jesús imàacaca icáapiwa àniwa matuíri ituí ìwali. Asáita iicáca cayába yái asìalica, idéca ichùnìacawa, íná idé iicáca macáita cayába ituí iyúwa.

²⁶ Néese Jesús ichùuliaca asìali yèepùnápínáwa icapèe néréwa. Yá íimaca asìali irí:

—Picá piwàlùawa yàcalé irìculé —íimaca yái Jesúsca.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

²⁷ Néeseté Jesús yàacawa Betsaida ìyacàlená íicha yéewáidacalénái yáapichawa nachàbacaténá naicáca yàcalé ìyèeyéica mawiénita Cesarea de Filipo ìyacàlená irí. Ipíchawáise nàanàaca néré, idècunitàacá nèepunícawa àyapulicubàa, yá Jesús isutáca yéemlawa yéewáidacalénáiwa. Íimaca nalí:

—¿Càiná náimaca nùwali níara wenàiwicaca? ¿Cawinása núa? —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Yá náimaca irí:

—Abénaméeyéi íimaca pìwali Juan el Bautistamicasa pía, náimacáiná Juanmi idécasa icáucàacawa. Aibanái íimaca profeta Elíascasa pía, yèepuèricasa yàanàaca àniwa, yái profeta Dios íiméericaté ìwali ibànùnápínaté àniwani. Aibanái àniwa náimaca pìwali áiba profetanái yéénacasa pía, níai icàlidéeyéicaté tàacáisi bàaluité Dios inùmalìcuíse —náimaca.

²⁹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Néenicué pía, ¿cawinácué nacái píimaca nùwali? ¿Cawiná núa? —íimaca yái Jesúsca. Néese Pedro íimaca irí:

—Mesíasca pía, yái Dios icàlidéericaté ìwali wàawirináimi israelitanái irí, Dios ibànùnápínaté walí wacuèrinápiná —íimaca yái Pedroca.

³⁰ Quéwa Jesús yàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca iináwaná áibanái irí, Mesíascani.

Jesús anuncia su muerte

³¹ Néeseté Jesús idàbaca yéewáidaca yéewáidacalénáiwa náalíacaténátéwa iwàwacutáanaté yùuwichàacawa manuísíwata, yái Jesúsca, yái asìali Dios néeséerica. Iwàwacutácaté nacái yùuwidenái iicácani iyúwa canéeri iwèni, càmita nacái neebáida itàacái, níai israelita icuèrinánáica, nía nacái sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu. Jesús icàlidaca yéewáidacalénái iríwani náalíacaténátéwa iwàwacutáanápínaté yùuwidenái inúacani, quéwa máisiba èeri irìcu, yá icáucàanápínatéwa.

³² Càita Jesús icàlidaca nalí amaléeri iyúni. Néese Pedro itéca Jesús méetàucuta náicha. Yá Pedro yàalàaca Jesús cachàiníri iyú, ipíchaná icàlidaca càiri wawàsi.

³³ Quéwa Jesús iwènúa iicáidaca yéewáidacalénái áibanái iríwa. Yá Jesús yàalàaca Pedro cachàiníri iyú. Jesús íimaca Pedro irí:

—¡Píawa nuícha, pía nùuwide Satanás nacáiri íiwitáise! Càmita píináidawa iyúwa Dios iwàwáaná. Píináida meedáwa càide iyúwa èeri mìnánái íiwitáise iyáaná —íimaca yái Jesúsca.

³⁴ Néese Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáiwa, áibanái nacái wenàiwica yèepuníiyéicawa náapicha. Yá íimaca nalí:

—Abéericaalí péenácué iwàwa yàacawa núapicha iyúwa nuéwáidacalé, yá càmita yéewa pimànica yái piwàwéerica pimànica. Iwàwacutá matuíbanáiri iyú pimàaca áibanái yùuwichàidaca pía, éwita naicáanicaalí nacái piquíniná, éwita nanúacaalí píawa cruz ìwali peebáidacáiná nutàacái. Iwàwacutá nacái pimànica mamáalàacata càide iyúwa nuchùullaná pía.

³⁵ Níacáiná cawinácaalí càmlíyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái ipíchaná nàuwichàacawa nulípiná, canáca nalí nacáuca càmlíri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata, nacàlida nacái nutàacái áibanái irí, éwita áibanái inúacaalí nía, nadènàpiná nacáucawa càmlíri imáalàawa.

³⁶ Ewita wenàiwica yeedácaalí iríwa macáita cháí èeri yàasu cawènírica, quéwa yúuca íchawa icáucawa cà míri imáalàawa càmicáiná yeebáida nutàacái, yá canéerica iwèni meedá iríni, macáita yáí cawènírica yeedéerimica iríwa.

³⁷ Canácáiná áiba wawàsi wenàiwica yáaliméeri yàaca yeedácaténá iríwa icáucawa cà míri imáalàawa, idécanáami yúucaca íchawani.

³⁸ Cawinácaalí wenàiwica báiyéica icàlidaca cayábéeri nùwali, nutàacái ìwali nacái èeri mìnanaí irí, níái èeri mìnanaí iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios ícha, cabáyawanéeyéi nacái, néese càmita núumapiná nàwaliwa nùasunáica nía, núa asíali Dios néeséerica, nùanàapinácaalí Núaniri Dios íiwitáise iyúwa icamaláná mèlumèluíri iricu, mabáyawanéeyéi ángel yáapicha nacáíwa, nucùacaténá macáita —ímaca yáí Jesúsca.

9

¹ Jesús íimacaté nalí nacái:

—Péemiacué cayába, abénaméeyéicué péená iyéeyéica cháí siùca, càmita néetápináwa ipíchawáise naicáca càinácaalípiná iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa íiwitáise iyúwa —ímaca yáí Jesúsca.

La transfiguración de Jesús

²⁻³ Néesetécáwa seis èeri Jesús icàlidacadénáami nalíni, yá itéca yáapichawa Pedro, Santiago nacái, Juan nacái. Yá yàacawa náapicha dúli chènuníri ínatalé. Yá néré naicáca Jesús iwènúacawa áibawaca naicápiná. Máiníri mèlumèluwaca ibàleca cabalèeri máiní ícha cháí èeriquéi caná idéeri íbaca càí.

⁴ Naicáca nacái pucháiba profetanái iyéeyéicaté bàaluité, yáí Elías, Moisés nacái, itàaníyéica iyaca Jesús yáapicha.

⁵ Néese Pedro ímaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¡máiní cayábéeriquéi wàyáanáca cháí! Siùcade wamànica máisiba capli yána wawàwalínápinácué pía, abéeri pìasupiná, áiba nacái Moisés irípiná, áiba nacái Elías irípiná —ímaca yáí Pedroca.

⁶ Càica Pedro ímaca máinícáiná cáaluca níái yéewáidacaléca máisiba, íná Pedro càmita yáalíawa càinácaalí iwàwacutáaná ímaca Jesús irí.

⁷ Yáta acalèe iricùacawa, yá ibàlìaca nía catámèeri iyú. Néese néemìaca Dios itàacái acalèe yèewíise. Ímaca nalí: “Yácata Nuíri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca: Péemiacué itàacái”, ímaca yáí Diosca.

⁸ Yáta naicáidaca natéesewa, níái yéewáidacaléca. Yá canácata naiquéeri áibanáica. Naicá abéerita Jesús ibàluèricawa néeni.

⁹ Néesetécáwa idècunitàacá nalicùacawa dúli ínatáise, Jesús yàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca áibanái iríni, yáí naiquéericaté dúli ínatalé, àta Jesús imichàacatalétawa yéetácáisi ícha, yáí asíali Dios néeséerica.

¹⁰ Iná càmita nacàlida áibanái iríni, quéwa nasutáca néemìawa níawáaca ìwali càinácaalí ímáaná yáí tàacáisi íiméerica icáucàanápinásawa.

¹¹ Néese nasutáca néemìawa Jesús:

—Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu náimaca iwàwacutáanása profeta Elías yèepúa yàanáca quéechacáwa aléi èeri iriculé àniwa ipíchawáise israelita icuèrinápiná yàanáca, yáí wacuèrináca Dios ibànuèripináca walí. ¿Cána yéewa càí náimaca, níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu? —náimaca.

¹² Néese Jesús icàlidaca nalí Juan el Bautistami ìwali:

—Báisíta, iwàwacutáca profeta Elías nacáiri yàanáca quéechacáwa. Yá iwènúadaca wenàiwicanái íiwitáise Dios irípiná àniwa, yéewanápiná néemìaca itàacái yáí israelita icuèrinápináca Dios ibànuèrica nalí. Aiba wawàsi nacái israelita icuèrinápiná ìwali, iwàwacutácué pínáidacawa ìwali yáí tàacáisi profetanái itànèericaté nuináwaná ìwali, núa asíali Dios néeséerica. Natànàacaté tàacáisi nuináwaná ìwali píalíacaténácuéwa

iwàwacutáanápíná nùuwichàacawa manuísíwata, israelitanái nacái caná nuwèni naicáanápíná núa, báawapíná nacái naicáca núa.

¹³ Quéwa núumacué pirí, abéeri profeta Elías nacáirimi idéca yàanàaca, yái Juan el Bautistamica. Yá namànicaté irí báawéeri iyúwaté nawàwáaná, càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi iináwaná ìwali càinácaalíté ìyáanápíná —ímaca yái Jesúsca.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu impuro

¹⁴ Néeseté Jesús, nía nacái yáapichéeyéica, nèepùacawa Jesús yéewáidacalénái áibanái yàatalé. Yá naicáca manùba wenàiwica Jesús yéewáidacalénái itéese. Nàyaca nacái néré abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu. Níái yéewáidéeyéica wenàiwica, nía nacái Jesús yéewáidacaléca natàanica nàyaca nalíwáaca ùuléeri wawàsi iyú.

¹⁵ Néese wenàiwicanái iicáca Jesús, yá macáita napìacawa ìpunita natàidacaténáni, máiniyéi ìináidacawa iicáidaca Jesús irí.

¹⁶ Néese Jesús isutáca yéemìawa yéewáidacalénáiwa:

—¿Càinácué ìwali pitàaní piríwáaca chàinisíri iyú, píacué nacái nía nacáide? —ímaca nalí.

¹⁷ Yá abéeri néená níái wenàiwica ìyéeyéica néré ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nudéca nutéca pìatalé nuìriwa demonio idacuèri ìiwitáise. Yái demonioca masànaca imànica nuìri.

¹⁸ Ata alénácaalí nuìri ìyaca, yá demonio yàaca irí tèwacáimi, yá yúucaca nuìri cachàiníri iyú cáli ìnatalé, yá cacàlica inùmalicuise yái nuìrica, yá nacái yaamíadaca iyéiwa, yá pumùluca iiná macáita. Nudéca nusutáca péewáidacalénái ícha wawàsi náucáanápíná demonio nuìri ícha, quéwa càmita náalimá náucaca íchani —ímaca yái yáanirica.

¹⁹ Néese Jesús ímaca:

—¡Píacué càmiyéica yeebáida Dios! ¿Càinácué èeri iwàwacutá nùyacuéca píapicha quiríta? ¿Càinácué èeri iwàwacutá numànicuécaca pirí quiríta? Pìanàidacué nùataléni yái ùucullirica —ímaca yái Jesúsca.

²⁰ Yá natéca ùuculliri Jesús yàatalé. Quéwa demonio iicacánáami Jesús, yá demonio yàaca tèwacáimi ùuculliri irí. Yá ùuculliri yúuwàacawa cáli ìnatalé. Yá italíanícawa, cacàlica inùmalicuise.

²¹ Néese Jesús isutáca yéemìawa ùuculliri yáaniri:

—¿Càisimaléná èeri idé idènìacani ísacadénámami? —ímaca yái Jesúsca. Néese yáaniri ímaca Jesús irí:

—Sùmàicaalítàacáwani idàbaca ísacani bàaluité.

²² Manùba yàawiría nacái demonio yúucacani quichái irìculé, úni yáaculé nacái inúacaténáni. Quéwa, pidécaalísica pichùnìacani, néese piicá watúulécaná, yá piyúudàaca wía —ímaca yái yáanirica.

²³ Jesús ímaca irí:

—¡Picá càì píimaca ‘pidécaalísica’! Iwàwacutá manuíca pínáidacawa piwàwawa nùwali. Aibacaalí yeebáida nulí, Dios imànìpiná irí macái ìiwitáaná cayábéerica —ímaca yái Jesúsca.

²⁴ Yá ùuculliri yáaniri ímaca cachàiníri iyú Jesús irí:

—Nuebáidaca pirí. ¡Piyúudàa nuebáidacaténá pirí cachàiníri iyú mamáalàacata! —ímaca yái yáanirica.

²⁵ Néese Jesús iicáciná madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa yàatalé caquialéta, íná yàalàaca demonio cachàiníri iyú. Jesús ímaca demonio irí:

—Pía demonio, matàacáirica màuwírica nacái imànica wenàiwica, pìawa ícha yái ùucullirica. Picá pèepùca piwàlùacawa àniwa iwàwalìculé —ímaca yái Jesúsca.

²⁶ Yá demonio yéemíanicawa, yàaca tèwacáimi ùuculliri irí àniwa, yá imàacaca ùuculliri itatáca cachàiníri iyú àniwa. Néese yàacawa ùuculliri ícha, yá ùuculliri irìacáitawa cáli ìnatalé càide iyúwa yéetéerimiwa. Iná madécaná náimaca ùuculliri yéetácasawa.

²⁷ Quéwa Jesús ìbàaca icáapi ìwali imichàidacaténáni. Yá ìbàlùacawa yái ùucullirica.

²⁸ Nésetécáwa Jesús iwàlùacawa capìi irìculé yéewáidacalénái yáapichawa méetàucuta áibanái íicha. Yá nasutáca néemìawa Jesús:

—¿Cánácáwa càmita wadé wáucaca demonio? —náimaca.

²⁹ Yá Jesús íimaca nalí:

—Máinícué càulenáca piúcaca yái demonio íiwitáanáca. Iwàwacutácué pisutáca píawawa Dios íicha quéechacáwa, pimàacacué píichawa nacái piyáacaléwa, pidéénápinácué piúcacani wenàiwica íicha —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

³⁰ Néese Jesús yàacatéwa náicha yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nèepunícawa Galilea yàasu cáli íinatabàa. Jesús càmita iwàwa áibanái yáalíacawa alénácaalíni.

³¹ Jesús yéewáidacáiná yàacawa yéewáidacaléwa. Yá icàlidaca nalíni:

—Abénaméeyéi wenàiwica presopináca namànica núawa namàacacaténá áibanái aslanái inúaca núa, núa asiali Dios néeséerica. Yá nanúapiná núawa. Quéwa máisiba èeri irìcu, yásí nucáucàacawa àniwa —íimaca yái Jesúsca.

³² Quéwa níái yéewáidacaléca càmita náalía néemìaca càinácaalí íimáaná yái tàacáisi Jesús icàlidéerica nalí. Yá cáaluca nasutáca néemìawani ìwali.

¿Quién es el más importante?

³³ Néseté nàanàca Capernaum iyacàlená néré. Yá nawàlùacanáamiwa capìi irìculé, yá Jesús isutáca yéemìawa nía:

—¿Càiná wawàsi ìwalícué pitàaní siùcatàacáwa idècunitàacá pèepunícawa àyapulicubàa? —íimaca nalí.

³⁴ Masànata quéwa nía Jesús íicha báicáiná nía náiwitáise báawéeri ìwalísewa, natàanicáináaté chánácaalí néená máiníiri cachàinica áibanái íicha canánama.

³⁵ Néese Jesús yáawinacawa, yá imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáiwa. Yá íimaca nalí:

—Aibacaalí iwàwa Dios iicácani iyúwa cachàinírica áibanái íicha canánama, iwàwacutá yái wenàiwica iicáca yáawawa iyúwa camíiri cachàini náicha canánama. Iwàwacutá nacái iyúudàaca nía áibanái canánama —íimaca yái Jesúsca.

³⁶ Néese Jesús yeedáca sùmài ibàlùadacaténáni nèewi. Yá Jesús yeedáca sùmài yàanalìculéwa. Yá íimaca yéewáidacalénái írìwa:

³⁷ —Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéerica nutàacái, imànicaalí cayábéeri sùmài írì nuípidená ìwali, càiride iyúwa yái sùmàica, yásí nuicáca yái cayábéerica imànírica sùmài írì càide iyúwa idéca nacáicaalí imànica nulí cayábéeri. Càmita imàni abéerita nulí cayábéeri, néese imànica nacái írì cayábéeri yái Diosca ibànuèrica núa —íimaca yái Jesúsca.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

³⁸ Néseté Juan íimaca Jesús írì:

—Wáiwacali, wadéca waicáca áiba yúuquéeri demonio wenàiwica íicha píipidená ìwali íimacáiná pimàacasaca càì imànica, quéwa càmita yèepuníwa wáapicha, íná wadéca wàalàacani cachàiníiri iyú ipíchaná yúucaca demonio wenàiwica íicha —íimaca yái Juanca.

³⁹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Picácué pìalàa wenàiwica camínápiná namàni cayábéeri, canácáiná yáaliméeri itàanica báawéeri iyú nùwali idécanáami imànica nuípidená ìwali yái camíirica wenàiwica idé imànica, icàlidacaalí nacái iináwanáwa imànínása càì nuíwítáise iyú.

⁴⁰ Macáicáiná camíiyéita yùuwidaca imànica wía, nayúudàaca wía.

⁴¹ Péemìacué cayába, áibacaalícué iyúudàaca pía peebáidacáiná nutàacái, núa Cristoca, éwita yáalimácaalí yàaca píiraca úni yáawami, càicáaníta Dios imànipiná írì cayábéeriwa —íimaca yái Jesúsca.

El peligro de caer en pecado

⁴² Jesús íimacaté: “Aibacaalí iméeràidaca nùasu wenàiwica namànicaténá nabáyawanáwa, níái púbéeyéica yeebáidéeyéica nutàacái, yásí Dios yùuwichàidapináca manuísíwatani.

Cayába cachàini irítáni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca sùmanái. Aibanái idacùacaalí manuírí íba icanápi ìwalíise náucacaténáni manuírí úni yáaculé isawíacaténáwa, yásí ìisicùmacawa. Quéwa ìyacaalí mamáalàacata cháí èeri irìcu, néese iméeràidacaalí sùmanái namànicaténá nabáyawanáwa, yá máini cachàiníwanái yùuwichàapinácawa áibanái ícha infierno irìcu, yái manuírí quicháica. Iná cayába cachàini irítáni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca púubéeyéi.

⁴³ Iná piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa picáapi iyúwa, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwichùacaalí icáapiwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa icáapi iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa cà míiri imáalàawa, ipíchaná nacái piacawa infierno irìculé, yái manuírí quicháica cà míirica ichacàwa càiripinéerita ìyaca.

⁴⁴ Infierno irìcu canácatáita cáwi yéetáwa néré, níai cáwi iyéeyéica nainá yáaséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta.

⁴⁵ Piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa piabàli iyúwa, piánápináwa áibalé càmicataléca Dios iwàwa piacawa, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwichùacaalí yàabàliwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa yàabàli iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa cà míiri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno irìculé, yái manuírí quicháica cà míirica ichacàwa càiripinéerita ìyaca.

⁴⁶ Infierno irìcu canácatáita cáwi yéetáwa néré, níai cáwi iyéeyéica nainá yáaséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta.

⁴⁷ Piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa pituí iyúwa, piicáanápiná wawàsi cà míirica Dios iwàwa piicáca, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica imusúadacaalí ituíwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa ituí iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa cà míiri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno irìculé, yái manuírí quicháica cà míirica ichacàwa càiripinéerita ìyaca.

⁴⁸ Infierno irìcu canácatáita cáwi yéetáwa néré, níai cáwi iyéeyéica nainá yáaséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta.

⁴⁹ “Dios ícasáapiná quichái nàwali macáita.

⁵⁰ Péemlàcué comparación: Cayábéeri iwidùma piyáacalé yáapichacué, quéwa cà micaalí quirínama puíwa yái iwidùmaca, yá càmitacué píalimá cayábéerica pimànica àniwani. Càita nacái iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa, càide iyúwa cayábéeri iwidùma puíwacaalí imànica walí wayáacalé. Cáininácué piicáyacawa yéewanápinácué piyaca matuibanáiri iyú piapichawáaca”, íimaca yái Jesúsca.

10

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Néeseté Jesús yàacawa Capernaum ìyacàlená ícha yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nàacawa Judea yàasu cáli néré, áiba cáli néré nacái ìyéerica oriente iwéré èeri imusúacatáisewa, abéemàalé Jordán inanába ícha. Néré manùbéeyéi wenàiwica ìwacáidáyacacawa àniwa Jesús yàatalé, yá idàbaca yéewáidaca nía àniwa càide iyúwaté ìiwitáise ìyáaná.

² Néese abénaméeyéi fariseo nàacawa Jesús yàatalé náalimáidacaténá naicáwani, icàlidáanápiná áiba wawàsi báawéeri, yéewacaténá nacháawàaca iináwaná ìwali itàcái ìwalísewa. Yá nasutáca néemlàwani asáisi cayábacaalí asàli imàaca íchawa ínuwa.

³ Jesús íimaca nalí:

—Picàlidacué nulí càinácaalíté profeta Moisés ichùuliaca piawirináimi imànínápiná bàaluité —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Néese náimaca irí:

—Profeta Moisés imàacacaté asìali yúucaca íchawa ínuwa. Càité iwàwacutá namànica. Quéechacáwa asìali itànàaca cuyàluta irìcu cáná yéewaná iwàwa yúucaca íchawa úa. Néese yàaca ulí yái cuyàlutaca, yéewacaténá úasáidaca áibanái iríni, náalíacaténáwa manìrica úa. Yá ichùullaca ùanápínáwa ícha —náimaca irí.

⁵ Néese Jesús ímaca nalí:

—Bàaluté profeta Moisés imàacacué pimànica càì mánicáinacué báawaca píiwitáise, piacué israelítaca, càmiyéica iwàwa imànica cayábéeri càide iyúwa Dios ichùullanacué pía. Imàacacatécué pibànùaca píichawa píinuwa báawacaalícué piicáca úa, ipíchanacué piùwichàidaca úa cachàiniwanái mamáalàacata.

⁶ Quéwa bàaluté Dios càmitaté ibatàa wenàiwicanái imànica càì. Iná báawaca Dios iicáca yái piúcáanacuéca píinuwa siùcade. Profeta Moisés itànàacaté càinácaalíté iyáaná bàaluté Dios idàbacaalíté wenàiwica. Moisés itànàacaté: ‘Dios idàbacaté idàbáanéeri asìali, idàbáanéechúa inanái nacái.

⁷ Iná siùcade, asìali iwàwacaalí icásàacawa, yásí yàacawa yáaniri íchawa, yátúa ícha nacáíwa, iyacaténá abédanamata ínu yáapichawa.

⁸ Iná idécanáami asìali iimáca úapicha, càmita quirínama Dios iicáca nía iyúwa pucháiba wenàiwica, néese Dios iicáca nía iyúwa abéeri wenàiwica’, càité itànàaca yái profeta Moisésca. Iná càmita quirínama pucháibaca nía, néese abéericata nía.

⁹ Iná càmita cayába wenàiwica nèepùadaca náichawáaca nía, níai Dios imàaquéeyéica iyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica —ímaca nalí yái Jesúsca.

¹⁰ Néeseté nàyaca capìi irìcu, yá Jesús yéewáidacalénái nasutáca néemìawani ìwali àniwa yái tàacáisica.

¹¹ Néese Jesús ímaca nalí:

—Asìali imàacacaalí íchawa ínuwa, yá yeedácaalí nacái iríwa ínupínáwa áibata, yásí imànica ibáyawanáwa ulí, úái idàbáanéechúaca ínucawa, iimácáiná áiba inanái yáapicha càimíchúaca ínusiwa.

¹² Càita nacái inanái umàacacaalí uíchawa unìriwa, yá uedácaalí unìripínáwa áibata, yásí umànica nacái ubáyawanáwa irí yái idàbáanéeri unìricawa, uimácáiná áiba asìali yáapicha càmirica unìrisíwa —ímaca yái Jesúsca.

Jesús bendice a los niños

¹³ Néese wenàiwica natéca néenibewa Jesús yàatalé imàacacaténá icáapiwa nàwali, isutáca nalí Dios ícha imànínápiná nalí cayábéeri. Quéwa Jesús yéewáidacalénái nadàbaca nacúsaca wenàiwica itéeyéica sùmanái, yéewáidacalénái ímaca sùmanái nasàiwicasa Jesús irí wawàsi.

¹⁴ Jesús iicáca yái yéewáidacalénái imànínáca, íná báawaca iicáca náiwitáise. Yá ímaca yéewáidacalénái iríwa:

—Pimàacacué sùmanái yàacawa nùatalé. Picácué pimáisanà nàanàaca, Dios icùacáiná wenàiwica neebáidacaalí itàacái càide iyúwa sùmanái yeebáidáaná nánaniri itàacáíwa.

¹⁵ Péemìacué cayába, iwàwacutá wenàiwica neebáidaca Dios itàacái càide iyúwa púubéeyéi sùmanái yeebáidáaná nánaniri itàacáíwa. Càmicaalí càì wenàiwica neebáida, yá canácatáita Dios yéenibeca nía —ímaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese Jesús yeedáca níai sùmanáica yàanaliculéwa. Imàacaca icáapiwa nàwali, yá isutáca nalí Dios ícha imànínápiná nalí cayábéeri.

Un hombre rico habla con Jesús

¹⁷ Jesús idàbacaté yèepunicawa àniwa, yá abéeri asìali yàanàaca ipìacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlùacawa yùululù ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíná. Yá isutáca yéemìawa Jesús:

—Pía cayábéeri yéewáidéerica wía, ¿càinásica iwàwacutá numànica nùyacaténá càiripináta Dios yáapicha chènuniré? —ímaca.

¹⁸ Jesús ímaca irí:

—Iwàwacutá pínáidacawa cayába ìwali yáí pímáanáca, càinácaalí ímáaná yáí tàacáisi íméerica cayábéerica núa, canácáiná áiba wenàiwica cayábéeri, abéericata Dios cayábéeri —ímaca irí yáí Jesúsca, iwàwacáiná asìali yeebáidaca ìwali, Dioscani yáí Jesúsca. Néese Jesús ímaca irí àniwa:

¹⁹ —Píalíacawa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicuise. Càité ichùullaca nía: ‘Picá pinúa wenàiwica, picá piimá áiba inanái yáapicha càmlíchúaca pínusiwa, áiba asìali yáapicha nacái càmlírira pinìrisíwa, picá piyéedua, picá picàlida pichìwawa, picá nacái pichìwáida áibanái, néese pìà píaniri ímiétacanáwa, píatúa nacáíwa’, càì itànàacaté yáí Moisésca —ímaca yáí Jesúsca.

²⁰ Néese asìali ímaca Jesús irí:

—Píà yéewáidéerica wía, nudéca numànica macáita càide iyúwa Dios ichùullaná wamànica sùmàicatáiseté núa àta siúca nacáide —ímaca.

²¹ Yá Jesús iicáidaca irí, cáinináca nacái Jesús iicácani, yá Jesús ímaca irí:

—Iyaca abéeri wawàsi iwàwacutéericáwaca pimànica: Pìà piwéndaca macáita pìasuwa. Néese pìà iwènináami catúulécanéeyéi irí. Càita pidèniapíná pìasu cawèníriwa chènuniré. Néese pèepùawa pìacaténáwa núapicha iyúwa nuéwáidacalé —ímaca yáí Jesúsca.

²² Yáí asìalica, idécanáami yéemiacani, yá máiní achúmaca iwàwa, íná yàacawa Jesús ícha, máinicáiná càasucani, càmicáinaté nacái iwàwa yàaca áibanái irí macáita yàasuwa.

²³ Néese Jesús iicáidaca wenàiwica irí ibàluèyécawa itéese, néese ímaca yéewáidacalénái iríwa:

—¡Máiní càulenáca càasuíyéi yeebáidaca Dios itàacái, Dios yéenibecaténá nía! —ímaca yáí Jesúsca.

²⁴ Yá yéewáidacalénái máiní náináidacawa néemíaca Jesús itàacái, càmicáinatécáwa néemíaca càiri tàacáisi, quéwa Jesús ímaca nalí àniwa:

—Píacué nuénánáca, ¡máiní càulenáca neebáidaca Dios itàacái Dios yéenibecaténá nía, cawinácaalí imàaqueeyéica iwàwawa yàasu cawèníri ìwaliwa!

²⁵ Càide iyúwa camello càminá yáalimá iwàlùacawa siduwíapi ituí yáapuí irìcubàa, càita nacái máiní càulenáca càasuíri yeebáidaca Dios itàacái, Dios isùmàirecaténáni, máinicáiná cáinináca càasuíri iicáca yàasuwa Dios ícha —ímaca yáí Jesúsca.

²⁶ Idécanáami yéewáidacalénái yéemiacani, yá máiní cachàiníwanái náináidacawa Jesús itàacái ìwali, yá nasutáca néemíawa níawáaca. Yá náimaca nalíwáaca:

—Néeni, ¿cawinápiná yáalimá iwasàaca yáawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha? — náimaca nalíwáaca.

²⁷ Néese Jesús iicáidaca nalí, yá ímaca nalí:

—Càmita yéewa wenàiwicanái nawasàaca níawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha nachàini iyúwa meedá, quéwa Dios yáaliméeri iwasàaca nía, Dios yáalimácáiná imànica macáita —ímaca yáí Jesúsca.

²⁸ Néese Pedro ímaca irí:

—Wadéca wamàacaca macáita wàasuwa, yá wadéca wàacawa píapicha iyúwa péewáidacalénái —ímaca yáí Pedroca.

²⁹⁻³⁰ Jesús ímaca nalí:

—Péemíacué cayába, píacué nuéwáidacaléca yeebáidéeyéica nutàacái. Numáidacué abénaméeyéi péená nàanápínáwa nacapèe íchawa nacàlidacaténá yáí cayábéeri tàacáisica èeri mìnánái irí. Aibanái péenacué nacái nàapínacawa néenánái íchawa, càmicaalí nacái náatúa íchawa, càmicaalí nacái néenibenái béeyéi íchawa, càmicaalí nacái nàaniri íchawa, càmicaalí nacái nabànacale yàaluná íchawa, neebáidacáiná nutàacái, nacàlidacaténá nacái yáí tàacáisi cayábéerica. Quéwa Dios yàapínacué pirí cháí èeri irìcu cien imanùbaca yàawiríapíná àniwa picapèepínacué, manùbéeyéi nacái wenàiwica iyéeyéipínacué pirí càide iyúwa péenánái, píatúanái nacái, péenibe nacái, pidèniapínacué nacái píbànacale yàaluná nacái. Ewita áibanái yùuwichàidacaalícué píawa cháí èeri irìcu, peebáidacáinácué nutàacái, càicáaníta áiba èeriwa pìyapínacué càiripínáta èeri imáalàacanámiwa.

³¹ Quéwa manùbéeyéi wenàiwica áibanái iiquéeyéica iyúwa máiniyéica cachàinica siùcade, càmita máini cachàini níawa áiba èeriwa. Manùbéeyéi wenàiwica nacái áibanái iiquéeyéica iyúwa càmiyéica máini cachàini siùcade, áiba èeriwa yásí máini cachàiníwanái cachàinica níawa áibanái íicha —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

³² Néeseté nadàbaca nàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yá Jesús yàacawa yéewáidacalénái ipíchaléwa. Jesús yéewáidacalénái icalùadacawa manuísíwata, yá nacái áibanái wenàiwica yèeyéicawa náamiwáise, cáaluca náináidacawa íwali yái yùuwichàacáisica yànèeripinácátéwa nàwali Jerusalén iyacàlená irìcu. Néese Jesús iwènúacawa, imáidaca yàataléwa níái yéewáidacalécawa doce namanùbaca méetàucuta áibanái wenàiwica íicha. Yá idàbaca icàlidaca nalíni càinácaalíté yùuwidenái imànínápináté irí Jerusalén iyacàlená irìcu. Yá íimaca nalí:

³³ “Càide iyúwacué piicáaná, wàacawa wàyaca Jerusalén iyacàlená nérépiná. Aibanái presopináca namànica núawa natécaténá núa sacerdote íwacanánái yàatalé, nàatalé nacái níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, núa asiali Dios néeséerica. Yá nachùulípiná càmiyéi judío nanúanápíná núa.

³⁴ Néese naicáanípíná nuquínináwa, yá nacái nàapìsáidapíná núawa, nacapèedáidapíná núa, yá nanúapínáca núa. Quéwa máisiba èeri irìcu, yá numíchàapínácawa yéetácáisi íicha”, íimaca yái Jesúsca.

Santiago y Juan piden un favor

³⁵ Néeseté Zebedeo yéenibe íipidenéeyéi Santiago, Juan nacái nàacawa Jesús yàatalé. Yá náimaca irí:

—Wáiwacali, wawàwaca pimànica walí cayábéeri càide iyúwa wasutáanápíná píichawa wawàsi siùcade —náimaca.

³⁶ Néese Jesús isutáca yéemíawá nía:

—¿Càinásicué piwàwa numànicuéca pirí? —íimaca.

³⁷ Náimaca irí:

—Wawàwaca pimàacaca wáawinacawa píapicha wacùacaténá macái wenàiwica píapicha áiba èeriwa picùacaalípíná macáita píiwitáise cachàiníiri iyúwa. Wawàwaca wáawinacawa píapicha, abéeri yáawinacaténáwa péewápuwáise, abéeri nacái yáawinacawa apáullicuise pirí wacùacaténá píapicha macái èeri mìnánái —náimaca.

³⁸ Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmitacué píalíawá càinácaalí iwàwacutáanápíná pimànica Dios imàacacaténácué pirí yái pisutéericuéca nuícha, picùanápínácué núapicha macái wenàiwica. ¿Píalimásicué piùuwichàacawa càide iyúwa nùuwichàanápínáwa, iyúwa nacái nuétáanápínáwa yéewacaténácué cachàiniyéica píá càide iyúwacué pisutáaná nuícha? —íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Yá náimaca:

—Wáiwacali, wáaliméerica wamànica —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisítacué piùuwichàapínácawa càide iyúwa nùuwichàanápínáwa, péetápinácuéwa càide iyúwa nuétáanápínáwa.

⁴⁰ Quéwa Dios càmita ibatàa numàacapínácué píawinacawa núapicha abéericué péená yáawinacaténáwa nuéwápuwáise, áibacué péená nacái yáawinacawa apáullicuise nulí, picùacaténápinácué núapicha macái wenàiwicata, yácáináta Dios imàacapíná nalíni, cawínácaalí wenàiwicanái Dios íináidéeyéicatéwa náawináanápínáwa núapicha wacùacaténá macái wenàiwica —íimaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese yéewáidacalénái áibanái diez namanùbaca, néemíacaalíté càinácaalí nasutáaná Jesús íicha wawàsi, yá calúaca nía pucháiba asianái yáapicha, níái Santiago, Juan nacái.

⁴² Quéwa Jesús imáidaca yàataléwa nía macáita. Yá íimaca nalí:

—Píalíacuécawa naináwaná ìwali, níái càmíiyéica judío icuèyéica yàasu cáli néeséeyéiwa, casímái nacùaca wenàiwica cachàiníri iyú. Píalíacué nacáíwa casímáica náiwacanánái nachùuliaca áibanái wenàiwica.

⁴³ Quéwa iwàwacutácué càmíta pìya càide iyúwa nàyaná. Néese cawinácaalí péenácué iwàwéerica Dios iicácani càiride iyúwa cachàiníríca ííwítáise, iwàwacutá iyúudàacuéca pía macáita.

⁴⁴ Cawinácaalí péenácué iwàwéerica Dios iicácani càiride iyúwa cachàiníríca áibanái íicha, iwàwacutá íibaidacuéca pírí macáita càide iyúwa yàasu wenàiwica íibaidáaná íiwacali íríwa.

⁴⁵ Iwàwacutácué càì pimànica, núacáiná, núa asìali Dios néeséerica, éwitacué Píiwacalícáaná núa, càicáaná càmíta nùanàa náibaidacaténá nulí meedá. Néese nudéca nùanàaca nuíbaidacaténá áibanái wenàiwica írípiná, numàacacaténá nacái nucáucawa nuwasàacaténá manùba wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha yàanèripinácawa nàwali nabáyawaná ìwalísewa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a Bartimeo el ciego

⁴⁶ Nàanàacaté Jericó ìyacàlená néré. Néesetécáwa Jesús yàacawa yàcalé írìcuíse, yá yéewáidacalénái yàacawa yáamiwáise, manùbéyeyéi wenàiwica nacái nàacawa náapícha. Matuíri asìali ìyaca néeni, íipidenéeri Bartimeo, íimáanáca Timeo ìiri, yáawinéericawa àyapu idùlepi isutéerica plata wenàiwicanái íicha ichàbéyeyéicawa néenibàa, yéewanápiná iwènìlaca iyáapínáwa.

⁴⁷ Bartimeo yéemìlaca náimaca Jesús Nazaret ìyacàlená néeséerica yái càì ichàbacawa chábàì, yá matuíri idàbaca imáidaca Jesús írí:

—¡Jesús, rey David itaquérinámi, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, piicá nupualé! — íimaca.

⁴⁸ Madécaná wenàiwica icuísacani yái matuírica masàanáanápináni, quéwa imáidaca quéwanáta mamáalàacata cachàiníri iyú:

—¡Pía, rey David itaquérinámica, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, piicá nupualé! — íimaca.

⁴⁹ Iná Jesús iyamáaca ibàlùacawa, yá íimaca wenàiwicanái írí:

—Pimáidacué nùataléni —íimaca yái Jesúsca. Iná namáidaca matuíri, yá náimaca írí:

—Picá achúma piwàwa, pimichàawa, pìanáwa yàatalé; imáidaca ìyaca pía —náimaca.

⁵⁰ Yáta matuíri yúucaca íichawa yàasu ruana nacáiriwa yúuquéeri ìwalísewa, yéewacaténá ipíacawa, yá ipisiaca ibàlùacawa, yàacawa Jesús yàatalé.

⁵¹ Jesús isutáca yéemìlawani:

—¿Càinásica piwàwa numànica pírí? —íimaca yái Jesúsca. Yá matuíri íimaca:

—Nuíwacali, nuwàwaca pimàacaca catuíca núa —íimaca.

⁵² Jesús íimaca írí:

—Pìawa matuíbanáita, Dios idéca ichùnìlaca pía peebáidacáiná nuchùnìanápiná pía — íimaca yái Jesúsca. Yáta matuírimi iicáidaca àniwa, yá yàacawa Jesús yáapícha àyapulìcubàa.

11

Jesús entra en Jerusalén

¹ Jesús yàanàacaté néré yéewáidacalénái yáapíchawa mawíénita Jerusalén ìyacàlená írí. Nàyacaté bamuchúamibàa náicha pucháiba yàcalé íipidenéeyéica Betfagé, Betania nacái, ìyeyéica mawíénita dúli írí íipidenéechúa Olivos, yái olivo inàlimanáca. Jesús ibànùaca ipíchaléwa pucháiba yéewáidacaléwa, idécanáami càì íimaca nalí:

² —Píacuéwa írìculé yái yàcaléca ìyéerica wapíchalé. Piwàlùacuéwa néré, yá pìanàapínácué burro nadacuèrica néré, canéeritàacáwa wenàiwica yèeriwa ínata. Piwasàacuéni, pitécué nulíwani.

³ Aibacaalícué isutá yéemíawa píawa cánácué yéewa piwasàacani, picàlidacué iríwani nuwàwacutácani, núa Píiwacalícuéca, nubànùanápíná nacái wenàiwica natécaténá burro nàatalé àniwa caquialéta —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Néese níái yéewáidacaléca pucháiba nàacawa yàcalé iriculé, yá nàanàaca burro nadacuèrica ibàlùacawa bàacháwalé calle irìcubàa, mawiénita capìi inùma irí. Yá nawasàacani.

⁵ Abénaméeyéi wenàiwica iyéeyéica néeni nasutáca néemíawa nía:

—¿Càinácué pimàni cháí? ¿Cánácué piwasàa burro? —náimaca.

⁶ Yá yéewáidacalénái icàlidaca nalíni càide iyúwa Jesús íimáanáté nalí, íná wenàiwica imàacaca natéca burro.

⁷ Naliada nàasu ruana nacáiriwa burro iwaalírìcubàa, yéewanápíná Jesús yàalubáicani, yá natéca burro Jesús yàatalé. Néese Jesús imichàa yáawinacawa burro íinata.

⁸ Idècunitàacá Jesús yàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yá manùbéeyéi wenàiwica naliada nàasu ruana nacáiriwa Jesús ipíchalé àyapulìcubàa nàacaténá Jesús icàaluíniná. Aibanái nacái iriada wisìri nacáiri ibáiná àyapulìcubàa, yái báinási nawichuèrica manacúalibàa, burrocáténá lìpìna ínatabàa càide iyúwaté náiwitáise nàanápíná nacueríná icàaluínináwa.

⁹ Yá macáita wenàiwica yèeyéicawa Jesús ipíchalé, áibanái nacái yèeyéicawa yáamiwáise namáidaca casímáiri iyú:

—¡Wàacué Dios irí cayábéeri! ¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, yái wenàiwica Dios ibànuèrica walí, icùacaténá wía!

¹⁰ ¡Dios imànica irí cayábéeri yái yàanèrica icùacaténá wía càide iyúwaté wàawirimi rey David icùanáté wàasu cáli! ¡Wàacué irí cayábéeri, yái Dios chènuníséerica! —náimaca namáidaca nàacawa casímáica nía.

¹¹ Jesús iwàlùacawa Jerusalén iyacàlená iriculé, yá yàacawa templo néré. Iicáca macáita yái namànínáca templo irìcu. Néese yàacawa Betania iyacàlená néré yéewáidacalénái yáapichawa doce namanùbaca, táicacáinaté yàacawa.

Jesús maldice la higuera sin fruto

¹² Néese mapisáita àniwa, Jesús yàacawa Betania iyacàlená íicha yéewáidacalénái yáapichawa, yá máapicani yái Jesúsca.

¹³ Yá iicáca déecuise higuera yéetaná idènièrica ibáináwa. Yá Jesús yàacawa néré icutácaténá iyacaalí higuera iyacaná nacái. Quéwa canáca iyacaná, idèniacáita ibáiná meedáwa, càmicáiná higuera yàasu èri càyacanáanápínátáni.

¹⁴ Néese Jesús íimaca àicu irí:

—¡Càmita quirínama càyacanáca píawa! —íimaca yái Jesúsca, yáasáidacaténá yéewáidacalénái iríwa Dios yùuwichàidáanápínáté israelitanái. Yá yéewáidacalénái yéemíaca tàacáisi Jesús icàlidéerica àicu irí.

Jesús purifica el templo

¹⁵ Nàanàacaté Jerusalén iyacàlená iriculé, yá Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená iriculé. Yá idàbaca imusúadaca wenàiwica templo ibàacháwalená irìcuise, macáita iwéndéeyéicaté yàasusi, áibanái nacái iwènièyéica yàasusi templo ibàacháwalená irìcu. Itamàaca yúucawa náicha nàasu mesa canánama, níái icambiéyéica plata wenàiwica íicha needácaténá nalíwa plata. Jesús itamàaca yúucawa náicha nàalubáica áibanái iwéndéeyéica unùcu sacrificio pinéerica.

¹⁶ Càmita nacái ibatàa wenàiwica yèepunídaca iwéndawa yàasusi templo ibàacháwalená irìcubàa.

¹⁷ Yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica néré. Iimaca nalí:

—Píalíacuécawa tàacáisi ìwali profeta itànèericaté Dios inùmalìcuise. Dios íimacaté yàasu templo ìwaliwa: ‘Yái nucapèca nasutácàalupínáca nuícha, macái èri mìnánáica’, íimacaté

yái Diosca. Quéwa, pidécuéca piwènúadaca cayéedéeyéi icapèe iyúni, yái temploca, piyéedúacáinácué plata wenàiwica ícha pichíwa iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁸ Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu néemlàcáiná yái tàacáisi Jesús icàlidéerica nàwali, yá nawàwa nanúacani. Yáté nadàbaca náináidacawa càinápinácaalí iyú náalimáaná nanúaca Jesús, cáalucáiná naicácani, máinicáiná cayába macái wenàiwica yéemàca Jesús yéewáidáanáca nía íiwitáise cachàiníiri iyúwa.

¹⁹ Quéwa catácáinaté yàacawa, íná Jesús imusúacawa yàcalé irícuíse yéewáidacalénái yáapichawa.

La higuera sin fruto se seca

²⁰ Néeseté amaláca nawicáu mapisáináami àniwa, yá nàaca nachàbacawa mawiénita higuera yéetanámi irí. Yá naicáca àicumica chuìcani báawanama macáita, ipìchumi nacái.

²¹ Yá Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús icàlidéericaté higuera yéetaná irí, yá Pedro íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, piicá higuera yéetanámi piùwichàidéerimica. Idéca chuìcani —íimaca yái Pedroca.

²² Néese Jesús íimaca nalí:

—Iwàwacutácué peebáidaca Dios irí imànínapínácué pirí càinácaalícué cayábéeri pisutéericuéca ícha.

²³ Péemàcué cayába, cawinácaalí càì íimaca yái dúli irí: ‘Pimichàawa, picaláawa manuíri úni yáaculé’, íimacaalí, yeebáidacaalí nacái manuísíwata macáita ichàbáanápínáwa càide iyúwa isutáaná Dios ícha wawàsi, yásí Dios imànica iríwani.

²⁴ Iná núumacué pirí càinácaalí cayábéeri wawàsi pisutéericuéca Dios ícha imànínapínácué pirí, yá peebáidacaalícué manuísíwata càide iyúwa Dios idéca nacáicaalí imànicuéca piríni, yásí Dios imànicuéca piríwani.

²⁵ Pisutácaalícué piacawa Dios ícha, yá áiba wenàiwica imànicaalíté pirí báawéeri, pimàacacué piwàwawa ícha yái báawéerica imàníricaté pirí, yéewanápínácué Píaniri Dios chènuníséeri imàacaca iwàwawa pibáyawaná íchacuéwa.

²⁶ Quéwa, càmicaalícué pimàaca piwàwawa ícha yái báawéerica áibanái imàníricuéca pirí, càmitacué nacái Wáaniri Dios chènuníséeri imàaca iwàwawa pibáyawaná íchawa —íimaca yái Jesúsca.

La autoridad de Jesús

²⁷ Néeseté nèepùacawa Jerusalén ìyacàlená néré. Yá idècunitàacá Jesús ìipináníca templo irícu, yá sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica nàacawa Jesús yàatalé, yá nasutáca néemlàwa Jesús.

²⁸ Yá náimaca irí:

—¿Cawiná ibànùa pía pimusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená irícuíse, níái iwéndéeyéica yàasusi? ¿Cawiná ichùulla pía pimusúadánápiná nía? —náimaca.

²⁹⁻³⁰ Néese Jesús íimaca nalí:

—Núa nacái nuwàwa nusutácuéca nuémìlawa pía: ¿Cawiná ichùuliaté Juan ibautizáanápínaté wenàiwica, Diossica? ¿Wenàiwicanáisica? Píimacué nulí càirínácaalí náicha ichùullacaté Juan ibautizáanápíná wenàiwica. Picàlidacué nulíni. Picàlidacaalícué nulíni, yásí nucàlidacué nacái piríwani cawinácaalí ichùuliaca núa numusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená irícuíse, níái iwéndéeyéica yàasusi —íimaca yái Jesúsca.

³¹ Néese nadàbaca natàaníca nalíwáaca. Náimaca: “Wáimacaalí irí Dios ichùulìeriquéera Juan, yásí isutáca yéemìlawa wíatá: ‘Néeni, ¿cánácué càmita peebáidani?’ càipiná íimaca walí.

³² Càmita nacái wawàwa wáimaca irí wenàiwica ichùulìeriquéera Juan”, càì náimaca nalíwáaca, cáalucáiná nía wenàiwicanái ícha, macáita wenàiwica neebáidacáiná Juan itàanicaté báisíiri iyú Dios inùmaliúcué.

³³ Iná nacàlidaca Jesús iríni:

—Càmita wáalíawa —náimaca. Néese Jesús ímaca nalí:

—Càita nacái càmítacué nucàlida piríni cawinácaalí ichùuliaca núa numusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená irícuíse níái iwéndéeyéica yàasusi —ímaca yái Jesúsca.

12

La parábola de los labradores malvados

¹ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Yá ímaca nalí: “Abéeri asìali idèniacaté ibànacale yàalunáwa uva ibànacalená yàalupiná. Yá ibànaca uva. Néese imànica iwáiná ibànacale itéesebàawa. Yá ícaca íba irículé imànicaténá utàwi nacáichúa uva iyacaná yàalupiná, napisùacatalépiná uva ituní. Néese imànicaté chènuníri capli naicáidacatáisepiná macáita uva ibànacalená yàalu, ipíchaná cayéedéeri iwàlùacawa néré. Yá imàacaca áibanái icuèyéipiná irí yàasu uva ibànacalená yàalunáca, quéwa iwàwacutá nabànùaca irí yàasu uva iyacaná yéénápiná yàasu èerita, needácatáipináté iyacaná. Idécanáami imànica náapicha càiri wawàsi, néese yàacawa náicha áibalépiná.

² Néeseté uva yàasu èeri yàanàaca needácaténá uva iyacaná, yá bànacalé íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa néré. Ibànùaca néréni icutácaténá icuèyéi ícha bànacalé íiwacali yàasu uva iyacaná yéénápiná.

³ Quéwa níái icuèyéica bànacalé yàaluná náibàacani, nacapèedáidacani, yá nachùuliaca yàacawa náicha, càmita nabànùaca yáapicha uva iyacanáca.

⁴ Yá bànacalé íiwacali ibànùaca nàatalé àniwa yàasu wenàiwicawa áibata. Yá náibàacani. Yá namànica icháuná íiwita ìwali. Yá namànica irí báawéeri manuísíwata.

⁵ Yá bànacalé íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa áibata àniwa. Yá nanúacani. Néesecáwa íiwacali ibànùaca mamáalàacata yàasu wenàiwicawa áibanái àniwa manùbéeyéi. Yá níái icuèyéica uva ibànacalená nacapèedáidaca abénaméeyéi, nanúacaté nacái áibanái.

⁶ “Néeseté yái bànacalé íiwacalica idèniacaté ìriwa abéerita, yáta máini cáininéerica yáaniri iicáca. Atata bànacalé íiwacali ibànùaca nàatalé ìriwa, ímacáiná íináidacawa iríwa yái bànacalé íiwacalica: ‘Báisíta nàapínáca nuìri íimiétacanáwa’, ímaca íináidacawa iríwa.

⁷ Quéwa níái icuèyéica uva ibànacalená náimacaté nalíwáaca: ‘Yáara bànacalé íiwacalica yéetápinácaalíwa, yásí yàaca uva ibànacalená ìiri iríwa. Ara, wàacuéwa wanúanáni. Yásí wíacata bànacalé íiwacanánái’, náimaca nalíwáaca.

⁸ Càita náibàacani, yá nanúacani. Yá náucacaté ichéecami uva ibànacalená yèewíse.

⁹ “Siùca nucàlidacué pirí càinácaalí bànacalé íiwacali imànínápiná nalí, níái icuèyéicaté bànacalé. Yàanàpiná nàataléwa, yá inúapíná níawa. Néese imàacapíná áibanái icùaca irí uva ibànacalená.

¹⁰ “Pidécuéca piléeca áiba comparación Dios yàasu profeta itànèericaté Dios inùmalícuíse. ¿Cánácué càmita peebáida itàacái? Itànàacaté Dios ibànùanápináté israelita icuèrinápiná, quéwa ímaca báawáanápináté naicácani. Càité profeta itànàaca:

‘Níái imàníyéica íba icapèená, nadéca náucaca abéeri íba méetàuculé náichawa, caná iwènicáiná naicácani. Quéwa Wacuèriná Dios idéca imàacaca máiníri iwàwacutáca capli irípiná yái íba náuquéricaté.

¹¹ Dios imànicáiná càì, íná wàaca Dios irí cayábéeri’, càité profeta ímaca nùwali”, ímaca yái Jesúsca, icàlidaca nalí iináwanáwa, yái càiride iyúwa íba, israelita icuèrinápináca.

¹² Néeseté abénaméeyéi néená níái judío íiwacanánáica nawàwa náibàaca Jesús náucacaténáni presoíyéi ibànàliculé, náalíacáináwa icàlidacaté nàwali yái comparaciónca. Càmírita quéwa nadé náibàacani, cáalucáiná naicáca níái manùbéeyéi wenàiwicaca cayábéeyéica iicáca Jesús. Iná nàacawa Jesús ícha.

El asunto de los impuestos

¹³ Néseté judío íiwacanánái ibànùaca abénaméeyéi fariseo nàacaténáwa Jesús yàatalé, áibanái nacái cayábéeyéi iicáca rey Herodes íiwitáise. Nawàwacaté nasutáca néemìawa Jesús càulenéri wawàsi ìwali, náalimáidacaténá naicáwani icàlidáanápíná báawéeri iyúni yéewanápíná nacháawàaca iináwaná ìwali romanonái yàasu gobierno íiwacanánái irí.

¹⁴ Yá nàacawa Jesús yàatalé, yá náimaca irí cáimiétaquéri iyúta:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, wáalláacawa pitàaníca báisíri iyú, càmita nacái cáalu pía wenàiwica ícha càmicáiná pimàaca áiba wenàiwica caináwanéeyéi iwènúadaca píiwitáise cayábéeri ícha, néese péewáidaca wenàiwica báisíri iyú nàyacaténá càide iyúwa Dios ichùullaná nàyaca. Iná picàlida walíni báisíri iyú ìwali yái wasutéeripínáca wéemìawa píawa: ¿Cayábasica wapáyaida wáichawa nía plata iyú níara emperador romanosàiri yàasu gobierno íiwacanánái icuèyéica wàasu cáli, càmicaalí nacái báawasicani? ¿Iwàwacutásica wapáyaidaca wáichawa níara romanoca, càmitasica iwàwacutá wapáyaidaca wáichawa nía? —náimaca.

¹⁵ Quéwa Jesús yáalláacawa càmita báisí nawàwa náalíacawa, nawàwacáita nacháawàaca iináwaná ìwali meedá itàacái ìwalíse. Iná íimaca nalí:

—¿Cánacué píalimáida piicáwa núa picháawàacaténá nuináwaná ìwali ìwalíse yái númérica? Néeni, pitécué nulí moneda nuicácaténáni —ímaca yái Jesúsca.

¹⁶ Yá natéca iríni. Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Cawiná yéenáiwaná ichanàawa, cawiná nacái ípidená ichanàawa moneda ìwali? — íimaca yái Jesúsca. Náimaca irí:

—Emperador ípidenáquéi ichanàawa, yéenáiwaná nacái ichanàawa ìwali, yái romano íiwacalínáca, icuèrica macái èeri mìnánái —náimaca.

¹⁷ Iná Jesús íimaca nalí:

—Pipáyaidacué píichawa emperador plata iyú càide iyúwa ichùullanácué pipáyaidaca. Pimànicué nacái càide iyúwa Dios iwàwáanacué pimànica —ímaca yái Jesúsca. Yá máini náináidacawa néemìaca manuísíwata Jesús íimáaná, càmicáiná náalimá nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalíse.

La pregunta sobre la resurrección

¹⁸ Néseté abénaméeyéi saduceo nàaca naicáca Jesús. Saduceonái náimaca yéetéeyéimiwa càmitasa nacáucàawa áibaalípiná. Saduceonái iwàwacaté wenàiwicanái iicáaníca Jesús iquíniná, íná nasutáca néemìawa Jesús, náalimáidacaténá naicáwani. Yá nacàlidaca irí tàacáisi. Náimaca irí:

¹⁹ —Pía yéewáidéerica wenàiwica, profeta Moisés itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuíse ímérica wíacué judíoca iwàwacutáca càì wamànica: Asìali yéetácaalíwa méenibeta, yásì iwàwacutá yéenasàiri yeedáca iríwa yéenasàiri ínumiwa yàacawéetúapínáwa yéewacaténá idèniaca úapicha yéenibewa naiquéeyéipíná iyúwa yéetéerimiwa yéenibemi yéewanápíná nàyaca wenàiwica icuèyéipíná yéetéerimiwa yàasu cáli.

²⁰ Uwé, áibaalíté nàyaca siete namanùbaca yéenanái. Yá nabèeri yeedáca ínupínáwa. Yá yéetácawa uícha méenibeta.

²¹ Yá iméeréerimi yeedáca úa ínupínáwa. Yá yéetácawa uícha méenibeta. Càita nacái iméeréerimi àniwa yeedáca iríwa úa, yá yéetácawa uícha méenibeta.

²² Càité níai sietéeyéica imanùbaca needáca úa quéwaté méenibecata néetácawa uícha macáita. Néese uétácawa átata náami.

²³ Uwé, báisícaalí yéetéeyéimiwa icáucàacawa áibaalípinátá càide iyúwa áibanái íináidáanáwa, néese ¿càinápinásica unìri náicha níai sietéeyéimica? Càmita náalimápiná náalíacawa macáicáináta náinucaté úa —náimaca naicáaníca Jesús iquíniná.

²⁴ Néese Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca piméeràacawa báisíri tàacáisi ícha càmicáinácué píalíawa càinácaalí ímáaná Dios itàacái profetanái itànèricaté Dios inùmaliçuíse. Càmitacué nacái píalíawa Dios íiwitáise ìwali, yái yáalimérica imichàidaca wenàiwica yéetácáisi ícha.

²⁵ Aibaalípiná yéeteyéimiwa nacáucàapinácawa, quéwa càmita nacásàapináwa, níái asíanáica, inanái nacái, nàypinácáiná càiwade iyúwa chènuníiséeyéi ángel iyáaná càmiyéica icásàawa.

²⁶ Aiba wawàsi nacái, piyúunáidacuéca càmita Dios icáucàidapiná wenàiwica áibaalípiná, quéwa pidécuéca piléeca cuyàluta profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicuise, íná ¿cánacué càmita píalía péemíaca cainácaalí ímáaná? Moisés ibàlùacatéwa Dios ípunita mawiénita maléenéeri àicu irí yeeméericawa quichái iyú, yá Dios ímacaté Moisés irí: ‘Núacata yái Dios icuèrica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái’, càité ímaca yái Diosca.

²⁷ ¡Dios càmita icùa yéeteyéimiwa ichéeca meedá! ¡Néese Dios icùaca cáuyéi wenàiwica! Iná iwàwacutácué píalíacawa cáuca nía Dios yáapicha, níái Abraham, Isaac, Jacob nacái, éwita néetácaánítatéwa madécaná camuí ipíchawáiseté Moisés iyaca. Iná yéewa wáalíacawa Dios icáucàidáanápíná yéeteyéimiwa áibaalípiná. Pidécuéca piméeràacawa máini déeculé báisíri tàacáisi íicha —ímaca yái Jesúsca.

El mandamiento más importante

²⁸ Abéeri néená níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu yéemíacaté saduceonái isutáaná yéemíawa Jesús, yá nacái yáalíacawa Jesús icàlidacaté nalíni cayábéeri iyú. Néese yàacawa Jesús yàatalé, yá isutáca yéemíawa Jesús:

—Nàyaca madécaná wawàsi Dios ichùulíerica wamànínapínáca. ¿Càiríná náicha máiníri cachàinica náicha canánama wamànínapíná? —ímaca.

²⁹ Néese Jesús ímaca irí:

—Yái Dios ichùulíanáca máiníríca cachàinica náicha canánama wamànínapíná càì ímaca: ‘Péemíacué, píacué israelítaca. Iyaca abéerita Wacuèrinásàiri, yái Wacuèriná Dios.

³⁰ Cáininá piicáca Picuèrináwa Dios macái piwàwalícuísewa, macái picáuca iyú nacáíwa, macái píiwitáise iyú nacáíwa, macái pichàini iyú nacáíwa’, càì ímaca yái Dios ichùulíanáca máiníríca cachàinica náicha canánama wamànínapínáca.

³¹ Yá pucháibáaná tàacáisi Dios ichùulíanáca máiníri cachàinica náicha canánama wamànínapíná càì íma: ‘Cáininá piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa’, càì ímaca yái Diosca. Canáca áiba tàacáisi cachàiníri náicha níái pucháiba tàacáisica —ímaca yái Jesúsca.

³² Néese yái yéewáidéerica wenàiwica templo irícu ímaca Jesús irí àniwa:

—Cayábéeri yái picàlidéerica walí, píá yéewáidéerica wía. Pidéca picàlidaca walí báisíri iyúni. Iyaca abéerita Dios. Canácata íicha áiba.

³³ Yá nacái cáininácaalí waicáca Dios macái wawàwalícuísewa, macái wáiwitáise iyú nacáíwa, macái wachàini iyú nacáíwa, yá nacái cáininácaalí waicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná waicáca wíawawa, yásí máini cawènica Dios iicácani náicha macái pírái íiwitáaná wanuéyéica Dios irí iyúwa sacrificio, macái ofrenda íiwitáaná nacái wamàaquéerica Dios irí neemácaténá sacrificio altar ínata —ímaca yái yéewáidéerica wenàiwica templo irícu.

³⁴ Cayábaca Jesús yéemíaca icàlidáanácani, yái yéewáidéerica wenàiwica icàlidacáinaténi cáalíacáiri iyú, íná Jesús ímaca irí:

—Yá batéwata pimàaca Dios icùaca píá —ímaca yái Jesúsca. Néese cáaluca macáita níái Jesús yùuwídeca. Càmita nawàwa nasutáca néemíawa quirínamani, yái Jesúsca, náalimáidacaténá naicáwani, yéewanápíná nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa. Cáaluca nasutáca néemíawani, ipíchaná báica nía nacái wenàiwicanái yàacuésemi.

¿De quién descende el Mesías?

³⁵ Idècunitàacá Jesús yéewáidaca wenàiwicanái templo irícu, yá ímaca nalí:

—Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu càmita néewáida nía macái tàacáisi iyú Dios itàacái icàlidéerica Mesías ìwali, yái Picuèrinápínácuéca Dios ibànuèripínácuéca píri,

piacué judíoca. Náimacáita rey David itaquérinámicani. Quéwa rey David ímacaté áiba wawàsi nacái Mesías ìwali.

³⁶ Espíritu Santo imàacacaté David itànàaca yái tàacáisica:

‘Nucuèriná Dios ímacaté Nuíwacali irí: Píawinawa nuéwápuwáise picùacaténá núapicha macáita, idècunitàacá numawèniadaca pícha macái piùwidenáíwa, ímaca yái Diosca’, càité ímaca yái Davidca.

³⁷ Yái rey David ímacaté Mesías ìwali ‘Nuíwacali’, íná éwita rey David itaquérinámicáanítani, yái Mesíasca, càicáaníta iwàwacutá náimaca ìwali rey David liwacali nacáicani —ímaca yái Jesúsca, icàlidaca nalí iináwanáwa, yái Mesíasca.

Jesús acusa a los maestros de la ley

³⁸ Idècunitàacá Jesús yéewáidaca nía, yá ímacaté nalí: “Piicácué píchawa níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu. Picácué piyaca càide iyúwa nàyaná. Casímáica nèepunícawa nanáawani cáalèeri yáapichawa, náasáidacaténá nadéca néewáidacawa madécaná èeri, nayúunáidacáiná casímáica Dios iicáca nía. Nawàwa wenàiwicanái itàidaca nía cáimiétaquèeri iyú bamuchúamibàa yàcalé manùbéeyéi wenàiwica naicácaténá nía.

³⁹ Máini nawàwa náawinacawa cayábèeri yàalubáisi ínata cámiétacanéeyéi wenàiwica yáawinacatáicawa macái wenàiwica yàacuésemi judíonái yéewáidacàalu irìcu. Nacutá nacái cayábanaméeyéi yàalubáisi cámiétacanéeri yáawinacatáicawa macái wenàiwica yàacuésemi nayáacaténá nayáacaléwa náapicha, yéewacaténá áibanái naicáca nía iyúwa máiniyéica cachàinica.

⁴⁰ Níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu nayéedùaca nacái nacapèemi, nàasumi nacái, náicha níái catúulécanéeyéi inanái inìrimi yéetéeyéimicawa ícha. Néese nasutáca Dios ícha déecuiri iyú, yéewacaténá áibanái iyúunáidaca cayábaca náiwitáise. Níacata Dios yùuwichàidéeyéipiná cachàiníri iyú náicha áibanái cabáyawanéeyéica”, ímaca yái Jesúsca.

La ofrenda de la viuda pobre

⁴¹ Aiba èerité Jesús yáawinacawa templo irìcu, abémàalé ofrenda yàalu ícha wenàiwica iwàlùadacataléca plata namàaquéerica Dios irí. Yá iicáca wenàiwicanái irìadaca yàasu platawa ofrenda yàalu irìculé namàacacaténáni Dios irí. Yá iicáca madécaná càasuýéi nalíadaca néré manùba plata.

⁴² Néese inanái yàanàaca néré, catúulécanéechúa, inìrimi yéetéechúamicawa ícha. Yá ulíadaca moneda ofrenda yàalu irìculé, pucháiba moneda cobréeyéi púubéeyéi, càmiyéica máini cawènica.

⁴³ Néese Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáíwa. Yá ímaca nalí:

—Péemiàcué cayába, úái manìríchúami catúulécanéechúaca udéca umàacaca ùasu ofrenda Dios iiquèeri iyúwa manuiri iwèni náicha canánama yúuquéeyéica plata ofrenda yàalu irìculé.

⁴⁴ Macáita níái áibanái nàacaté ichàbéericawa meedá, máisibáwanáita nàasu cawèníri íchawa, quéwa úái catúulécanéechúaca, udéca umàacaca ofrenda Dios irí macáita yái udènièrimica uwèniánápináca uyáacaléwa —ímaca yái Jesúsca.

13

Jesús anuncia que el templo será destruido

¹ Jesús imusúacatéwa templo ícha, yá abèeri yéewáidacalé ímaca irí:

—Wáiwacali, ¡piicácáwa níái templo yàasu íba cayábanaméeyéica, nía nacái capíi manuínaméeyéica, cayábanaméeyéi iicacánáwa templo itéeséeyéica! —ímaca.

² Quéwa Jesús ímaca irí:

—Péemí cayába yái núuméeyéica pirí ìwali, níái capíi manuínaméeyéica. Aibaalípiná canácata capíi yàasu íba yáawinéeripinácawa áiba íba ínata. Macáita níái capíi templo itéeséeyéica namáalàapínáta nacáíwa —ímaca yái Jesúsca.

Señales antes del fin

³ Néseté Jesús yáacawa yéewáidacalénái yáapichawa dúli néré ípidenéechúa Olivos, ímáanáca olivo inàlimaná. Uái dúli ìyéechúaca abéemàise templo ícha. Yá Jesús yáawinacawa. Néese Pedro, Santiago nacái, Juan nacái, Andrés nacái nàacawa yàatalé méetàucuta áibanái ícha.

⁴ Nasutáca néemíawa Jesús càicaalínápinácaalí ichàbawa yái wawàsi Jesús icàlidéericaté nalí templo ìwali, càinácaalí iyú nacái nadépinaté náalíacawa templo imáalàanápinácatéwa mesúnamáita.

⁵ Néese Jesús ímaca nalí: “Piicácué píchawa cayába ipíchaná áibanái ichìwáidacuéca pía ipíchawáise èeri imáalàapinácawa.

⁶ Manùbacáiná wenàiwica nàanàapiná icàlidéeyéipiná ichìwawa. Náimapiná núacasa níata. Yá nacàlidapiná nachìwawa. Càipiná náimaca: ‘Núacata yái Mesíasca, ípidenéerica Jesucristo, israelita icuèrinápináca’, càipiná náimaca namànica nachìwawa. Yá nachìwáidapiná manùba wenàiwica.

⁷ “Picácué cáalu piwàwa péemìapinácaalícué áibanái itàaníca ùwicái iináwaná ìwali, namànínása ùwicái mawiénita, déecubàata nacái. Càita iwàwacutá namànica, quéwa càmitàacá imáalàapináwa yái èeriquéi.

⁸ Manùbacáiná áiba cáli néeséeyéi ipéliapiná áiba cáli néeséeyéi ípunitawa, áibanái gobierno namànipiná ùwicái áibanái gobierno ípunitawa. Yá canánama cáli icusúapinácawa. Yá nacái manùbéeyéi wenàiwica néetápináwa máapicái iyú. Quéwa macáita yái yùuwichàacáisica, yátanica idàbàanéeri yùuwichàacáisica meedá, càide iyúwa inanái idàbacaalí ùuwichàacawa ùasu èeri umusúadacaténá iicá èeri.

⁹ “Piicácué píchawa áibanáicáiná judiónái náibàapinácué píawa nacháawàacaténácué piináwaná ìwali nàyacàle icuèrinánái iríwa. Aibanái icapèèdáidapinácué píawa judiónái yéewáidacàalu irícu. Yá áibanái náibàapinácué píawa nacháawàacaténá piináwaná ìwali càmiyéi judío icuèrinánái irí, reynái irí nacáiwa peebáidacáinácué nutàacái. Càipiná Dios imàacacué namànica pirí, yéewanápiná picàlidaca nalí nutàacái.

¹⁰ Ipíchawáise imáalàapinácawa yái èeriquéi, yá iwàwacutápiná macái èeri mìnánái yéemíaca nutàacái cayábéeri.

¹¹ Néenialípiná náibàapinácué píawa nacháawàacaténácué pía náiwacanánái iríwa, quéwa picácué achúma píináidacawa piwàwawa ìwali càinácaalí iyú píalimá picàlidaca nalí nutàacái. Pibàlùapinácué náipunita, yá picàlidacué nalí càinácaalí tàacáisi Dios ichùulìeripinácuéca picàlidaca nalí, càmicáinácué picàlidapiná nalí píasu tàacáisiwa meedá, néese picàlidapinácué nalí nutàacái Espíritu Santo imàaquéeripinácuéca píalíacawa.

¹² Néenialípiná wenàiwicanái nacháawàapiná néenánáisiwawa áibanái irí, néenánái néetáanápináwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái nacái nasèenái nacháawàapiná néenibewa néetáanápináwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái néenibe nacái nawènúadapiná náiwitáisewa nasèenái íchawa, yá nanúaca nasèenáiwawa.

¹³ Macái èeri mìnánái báawacuéca naicápiná píawa peebáidacáiná nutàacái, quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata àta néetáacatalétawa, níacata nuwasèeyéipiná Dios yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

¹⁴ “Aibaalípiná piicápinácué wenàiwica imànica áiba báawéeri casaquèeri wawàsi templo irícu, aléde càmicataléca Dios imàaca wenàiwica imànica càiri wawàsi, casacàacaténá imànica templo Dios ícha –píacué iléeyéica yái tàacáisica, péemíacué cayábani—íná piicápinácaalícué yái wenàiwica ìyaca néré, yásí macáita wenàiwica ìyéeyéica cháí Judea yàasu cáli iwàwacutá napiacawa dúli inàliméeri nérépiná.

¹⁵ Cawinácaalí wenàiwica iyamáidéeyéicawa ìyaca icapèe ipùata sàabadéeri ínatawa néenialípiná, iwàwacutá càmita nèepùa nawàlùacawa nacapèe irículéwa needácaténá nàasuwa ipíchawáise napiacawa Jerusalén ìyacaléná ícha.

16 Cawinácaalí iyéeyéica manacúaliré, iwàwacutá càmita nèepùawa nacapèe néréwa, ibatàa needáanápíná nabàlewata, iwàwacutá càmita nèepùawa ipíchawáise napiacawa Jerusalén iyacàlená ícha.

17 ¡Nàuwichàapínacawa manuísíwata cawinácaalí inanái idéerìcuíyéica, nía nacái inanáica yéeyéica quìrasli lira ìnisi!, càmicáiná náalimá napiacawa ráunamáita, naicápiná nacái néenibewa nàuwichàacawa.

18 Pisutácué Dios ícha ipíchanácué iwàwacutá pipiacawa unlabépi, máinicáinácué càulenáca piacawa.

19 Néenialípiná wenàiwicanái yùuwichàapínacawa báawanama. Canácaté áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái ícha, Dios idàbacatáiseté yái èeriquéi, àta siùca nacáide. Càmiripínáta nacái áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái ícha càiripínáta cháí èeri irìcu.

20 Càmicaalí Wacuèriná Dios imàaca maléenéeripínátáni yái yùuwichàacáisica, yásí macái èeri mìnánái yéetápináawatá. Quéwa Dios idéca imàacaca maléenéeripínacani cáinináciná iicáca yàasu wenàiwicawa, níái wenàiwica Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa.

21 “Néese néenialípiná áibanái ímapínácué piríwa: ‘Aquialécué, piicáca chácata iyaca yái Mesíasca’, càipíná náimaca; áibanái nacái náimapínácué piríwa: ‘Piicácué Mesías iyaca néré, yái judío icuèrináca’, càipíná náimaca. Quéwa picácué peebáida nalíwani.

22 Manùbacáiná cachìwéeyéi yàanàapínáca, icàlidéeyéipíná ichìwawa, náimapíná Mesíasca nía, judío icuèrinápiná; áibanái iwicùlidéeyéi nacái nàanàapíná icàlidéeyéi ichìwawa. Náimapíná natàanínása Dios inùmalìcuise. Namànipíná yái càmiríca wenàiwica idé imànica. Càipíná náasáidaca nachàiniwa nachìwáidacaténá èeri mìnánái. Náalimáidapíná nachìwáidaca Dios yàasu wenàiwica, Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa. Càmicaalí Dios yàasunái iicá íchawa cayábani, yásí cachìwéeyéi náalimá nachìwáidaca nía nacái.

23 Iná ¡piicácué píchawa cayábani! Nudéca nucàlidacuéca piríni, macáita yái iwàwacutéericuéca píalíacawa ipíchanácué nachìwáidaca pía. Nudéca nùalàacuéca pía náicha, ipíchawáise ichàbapínacawa”, ímaca yái Jesúsca.

El regreso del Hijo del hombre

24 Jesús ímacaté nalí àniwa: “Néenialípiná idécanáami ichàbacawa yái yùuwichàacáisica, yá catápináca èeri, quéeri nacáíwa càmita amalá icànaca.

25 Dùlupùta nacái nacaláapínáwa chènuníise. Yásí cachàiniyéi wawàsi iyéeyéica chènuniré nacusúacawa macáíwa.

26 Néese macái èeri mìnánái iicápiná núa, núa asìali Dios néeséerica, nùanàapíná acalèe yèewíise cachàiníiri nuíwitáise iyúwa, nucamaláná mèlumèluíri irìcuwa nucàcaténá macáita.

27 Nubànùapíná nùasu ángelnáíwa, yá nàwacáidapíná nulí nùasunái nuedéeyéica èeri mìnánái yèewíise àta alénácaalí nàyaca macái cáli imanùbaca cháí èeri irìcu.

28 “Péemíacué cayába comparación higuera yéetaná ìwali: Càsinàacaalí higuera yàana, yá imusúadacaalí ibáináwa, yá píalíacuéca mawiénica camuí.

29 Càita nacái piicápinácaalícué ichàbacawa macáita yái nucàlidéericuéca pirí ìwali, yásí píalíacuéca mawiénica núa, nùanápínáwa néese àniwa, núa asìali Dios néeséerica, càide iyúwa wenàiwica ibàlùacaalíwa capìi inùma irìcu, iwàlùanápínáwa capìi irìculé.

30 Péemíacué cayábani, macáita yái siùquéerica tàacáwa nucàlidacuéca pirí ìwali, macáita ichàbàanápínacawa ipíchawáise néetácawa macáita wenàiwica iyéeyéipínáca néenialíwa.

31 Yái capìraléeri cáli, èeriquéi nacái namáalàapínacawa áiba èeríwa, néese nutàacái càmita imáalàapínáwa. Macáita ichàbapínacawa càiwade iyúwa nucàlidáanácué piríni.

32 “Quéwa canácata yáaliériwa chácátáinápinácaalí yái èerica, chènuníiséeyéi ángelnái nacái càmita náalíawa, núa nacái Dios Írica, càmita nùalíawa chácátáinápinácaalí yái èerica, hora nacái. Abéericata Núaniri Dios yáaliériwa.

33 “Iná picùacué piyacani, yái èeripínáca, pisutácué nacái Dios ícha, càmicáinácué píalíawa chácátáinápinácaalí nuénáíwaná yàanàaca.

³⁴ Péemiacué comparación: Nuénáiwánápiná iyaca càide iyúwa asìali yàacaalíwa ipáchiacaténá déeculé. Ipíchawáise imusúacawa icapèe íchawa, yá imáidaca yàasu wenàiwicanáíwa. Yá ichùullaca nacùanápíná icapèe, yàasu nacái. Macái icàlida nalí náibaidéeripínáca. Yá ichùullaca yàasu wenàiwicawa ícuèripíná capli inùma ipíchaná iimáca, ituíyàanápíná mamáalàacata àta náiwacali yàanàacataléta àniwa.

³⁵ Iná núumacué pirí, picùacué cayába nùanàaca àniwa, càmicáinácué píalíawa nuénáiwáná, núa iyéerica càide iyúwa capli íiwacali, chácátáinápínácaalí nùanàaca àniwa, nùanàapínácaalí táicalé, càmicaalí nacái catá bamuchúami, càmicaalí nacái cawámai itàacaalí, càmicaalí nacái mapisáita.

³⁶ Picùacué cayába nùanàaca ipíchanácué nuèpùapínácaalí nùanàaca àniwa, yáta nùanàacuéca pía meedá càmiyéica íibaida nulí cayába, càide iyúwa wenàiwica iiméeyéica meedá.

³⁷ Yái núuméericuéca pirí, núuma nacái macáita nùasu wenàiwica iríwa: Picùacué cayába nùanàaca àniwa”, íimaca yái Jesúsca.

14

Conspiración para arrestar a Jesús

¹ Iwàwacutácaté pucháiba èeri ipíchawáise judiónái yàasu culto ípidenéeri Pascua, nayáacaalíté pan càmiiri idènia levadura. Sacerdote íiwacanánái, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu nacutáca càinápínácaalí iyú yéewanápíná náibàaca Jesús ibàacanéeri iyú nanúanápínáni.

² Abénaméeyéi náimaca:

—Iwàwacutá càmita wáibàani Pascua yàasuná culto yaalí, ipíchaná calúaca wáapicha níai manùbéeyéi wenàiwicaca, ipíchaná namànica ùwicái yàcalé irìcu —náimaca.

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

³ Jesús yàacatéwa Betania iyacàlená néré, yá iwàlùacawa Simón icapèe irìculé, yái Simón ichùnìericatéwa cháunási lepra íicha. Néese idècunitàacá Jesús iyaca mesa idaní iyáacaténá iyáacaléwa, yá abéechúa inanái yàanàaca itéechúaca catúa ucáapi irìcuwa, abéechúa catúa cawèníri íba alabastro icatùalená, ipuniéchúawa séenási pumèníri isàni iyú, ípidenéeri nardo, máiníri cawènica. Yá ubacáca catúa inùma, yá ùcùaca séenási Jesús íiwita ìwali, yái séenási pumènírica isàni.

⁴ Néese abénaméeyéi néená níai iyéeyéica néeni, yá calúaca nía ìwalíse yái umànínáca. Náimaca nalíwáaca:

—Máiní báawéeriquéi úucáanáca meedá yái pumènírica isàni cawènírimica.

⁵ Yái pumènírica isàni iwèníri trescientos ichàbaníseta denario, cawèníyéi plata abéeri camuí iwènicatái. Iná ¿cánácáwa càmita uwéndani ùacaténá iwènináami catúulécanéeyéi irí? —náimaca nalíwáaca. Yá nacuíscaca náichawa úái inanáica.

⁶ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Pimàacacué umànica càide iyúwa uwàwáaná. Picácué pisàiwica ulí wawàsi. Udéca umànica nulí cayábéeri.

⁷ Catúulécanéeyéi wenàiwica nàyacuéca pèewi càiripínáta, íná yéewa píalimá piyúudàaca nía càinácaalí èeri piwàwacatáicacatué piyúudàaca nía. Núa quéwa càmirita iyapíná píapichacué càiripínáta cháí èeri irìcu.

⁸ Uara inanáica udéca umànica nulí yái cayábéerica úaliméerica umànica. Udéca ùcùaca nùwali perfume nusànipíná ipíchawáise nuétácawa, yéewanápíná nabàllaca núa, càide iyúwa judiónái imàníná yéetéeyéimiwa irí.

⁹ Péemiacué cayába, àta alénácaalí wenàiwica nacàlidaca nutàacái cháí èeri irìcu, yái tàacáisi íiméerica nuwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yásí nacái nacàlidaca uináwaná ìwali càinácaalí iyú úái inanáica umànínáté nulí cayábéeri. Càipíná nawàwalica úawa —íimaca yái Jesúsca.

Judas traiciona a Jesús

¹⁰ Néeseté Judas Iscariote, abéeri néená níái docéeyéica imanùbaca Jesús yéewáidacaléca, yàaca itàaníca sacerdote íiwacanánái yáapicha, itéenápiná nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

¹¹ Níái sacerdote íiwacanánáica néemìacaalíni, yá máini casímáica nawàwa. Yá nacàlidaca Judas irí nàanápinaté irí plata itéenápináca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni. Néese Judas idàbaca icutáca wawàsi càicaalínacatáipináta yáalimá itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

La Cena del Señor

¹² Idàbáanéeri èeri yàanàacaté judiónái yàasu culto yaalí íipidenéerica Pascua nayáacaalíté pan càmiiri idènià levadura. Yáté èerica nanúacaté oveja wàlisài iyúwa sacrificio càide iyúwaté náiwitáise iyáaná nayáacaténá oveja iiná Pascua yàasuná culto yaalí. Yáté èerica Jesús yéewáidacalénái isutáca yéemìawani. Náimaca irí:

—¿Alénásica piwàwa wàacawa wachùnìacaténá piyáapiná nacáíwa yàacàsi Pascua pinéerica piyáacaténáni wáapicha? —náimaca irí.

¹³ Iná Jesús imáidaca yàataléwa pucháiba yéewáidacaléwa ibànùacaténá nía. Yá íimaca nalí:
—Piacuéwa Jerusalén iyacàlená iriculé. Abéeri asiali íipunitáidapinácué píawa, itéerica úni catùalícu. Piacuéwa yáamiwáise,

¹⁴ àta iwàlùacatalétawa capìiriculé, néese píimacué capìi íiwacali irí: ‘Yáara Yéewáidéerica wía iwàwaca isutáca yéemìawa pía alénácaalí capìi imàdàaná ìya iyáacatáipiná iyáacaléwa Pascua pinéerica yéewáidacalénái yáapichawa’, píimacué irí.

¹⁵ Néese yáasáidapinácué piríwani, capìi imàdàaná manuíri iyéerica chènunibàa cáli inàni íicha, nachùnìerica cayába. Pichùnìacué walíni néré wayáapiná Pascua piná —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese nàacawa Jesús íicha níái yéewáidacaléca, yá nawàlùacawa Jerusalén iyacàlená iriculé. Yá nàanàaca macáita càide iyúwa Jesús íimáanaté nalí. Néese nachùnìaca yàacàsi Pascua pinéerica.

¹⁷ Néeseté catáca yàacawa, yá Jesús yàanàaca néré doce namanùbaca yéewáidacalé yáapichawa.

¹⁸ Néese idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa mesa iwéré, Jesús íimaca nalí:
—Péemìacué cayába, abéeri péenácué, iyéerica iyáacaléwa núapicha siùcade, itépiná nùuwidenái náibàacaténá núa —íimaca nalí.

¹⁹ Yá idàbaca achúmaca nawàwa, iná nadàbaca nasutáca néemìawani abéerinamata. Náimaca Jesús irí:

—¿Núasica? —náimaca.

²⁰ Jesús íimaca nalí:

—Abéeri péenácué docenácué pimanùbaca pía, yái yáapúadéerica pan núapicha quirápieli iriculé, yácata itéeripináca nùuwidenái náibàacaténá núa.

²¹ Báisíta núa, asìali Dios néeséerica, nuétápinácawa càide iyúwaté profetanái itànàanaté tàacáisi nùwali Dios inùmalícuíse; quéwa ¡máiníiripiná yùuwichàacawa yái asìalica itéeripináca nùuwidenái náibàacaténá núa! Cayába cachàinitésica irítáni càmicaalíté imusúa iicáca èeritá —íimaca yái Jesúsca.

²² Néese idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa, Jesús yeedáca pan icáapi iriculéwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái panca. Néese isubèriadacani, iwacùaca nalíni. Íimaca nalí:

—Peedácué piyáawani, yácata nuiná yái —íimaca nalí.

²³ Néese yeedáca copa icáapi iriculéwa, abéechúa copa idènièchúa irícuwa uva ituní. Yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái uva ituníca. Néese ichàbáida nalíni, yá macáita nàiracani.

²⁴ Jesús íimaca nalí:

—Yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuéripinácawa nuíchawa cruz ìwali manùbéeyéi wenàiwica irípináwa, imàaquéeri nacái báisíricani yái wàlisài wawàsi Dios imànírira wenàiwicanái yáapicha iwasàacaténá níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

²⁵ Péemiacué cayába, càmita nuèpùà nuìrapináca quirínamani yái uva ituníca àta áiba èeripiná nuìracataléta wàlisài uva ituní yàcalé irìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré — ímaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

²⁶ Néeseté idécanáami nacántàaca salmos, yá nàacatéwa dúli nérépiná ípidenéechúa Olivos, ímáanáca olivo inàlimaná.

²⁷ Jesús ímaca nalí:

—Macáitacué piwènúadapiná nuícha píiwitáisewa, yá pimàacapinácué núa abéerita, càide iyúwaté Dios yàasu profeta itànàaná tàacáisi Dios icàlidéericaté nùwali. Dios ímacaté: ‘Nunúapiná yái icuèrica nupira ovejanáwa, néese nupira ovejanái napìapiná nacàlàllacawa’, ímacaté yái Diosca.

²⁸ Quéwa idécanáami numichàacawa yéetácáisi ícha, yásí nùacuéwa pipíchalé Galilea yàasu cáli néré, yá nuípunitáidapinácué píá néréwa —ímaca yái Jesúsca.

²⁹ Néese Pedro ímaca irí:

—Ewita macáita áibanái iwènúadacaalí píicha íiwitáisewa, càicáaníta càmita numànipiná càì —ímaca yái Pedroca.

³⁰ Jesús ímaca irí:

—Péemìa cayába, yáta catáquéi, ipíchawáise cawámai itàaca pucháibáaná yàawiríapiná, yá pimànipiná pichìwawa máisiba yàawiría, píimapiná càmitasa píalía nùwali, ipíchaná nanúaca píá núapicha —ímaca yái Jesúsca.

³¹ Quéwa Pedro ímaca irí cachàiníiri iyú mamáalàacata:

—Ewita iwàwacutácaalí nacái nuétácawa píapichawa, càicáaníta càmita nucàlida nuchìwawa càminása núalía píwali —ímaca yái Pedroca. Yá macáita níái áibanái càì náimaca nacái Jesús irí.

Jesús ora en Getsemani

³² Néeseté nàanàaca bànacalé inàlima néré ípidenácataléca Getsemaní. Yá Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa:

—Píawinacuéwa cháì idécunitàacá nùaca néré nusutáca núawawa Dios ícha —ímaca yái Jesúsca.

³³ Yá itéca yáapichawa Pedro, Santiago nacái, Juan nacái. Yá Jesús idàbaca icalùadacawa báawanama, máiní achúmaca iwàwa ínáidacawa icalùniwa.

³⁴ Yá ímaca nalí:

—Máiní achúmaca nuwàwa nuínáidacawa nuwàwalicúisewa càide iyúwa wenàiwica iwàwéeri yéetácawa aquialéta. Chátacué píara. Picácué piimá pìyaca —ímaca nalí.

³⁵ Néese Jesús isirùacawa napíchalé achúmáanata. Jesús yúuwàa iríacawa inùmáawawa cáli iwéré. Yá isutáca Dios ícha wawàsi asáisi cayábacaalí iwasàanápiná Jesús yùuwichàacáisi ícha, yái yùuwichàacáisica yàanèeripinácatéwa ìwali mesúnamáitaté.

³⁶ Càité Jesús isutáca yáawawa Dios ícha: “Núaniri, píacata yáaliméerica imànica macái wawàsi. Iná piwasàaca núa ícha yái nùuwichàanápínacawa yàanèeripínacawa nùwali siùcade; quéwa, càmicaalí cayábani yái piwasàanáca núa, yá picá pimàni càide iyúwa nuwàwáaná, néese pimàni càide iyúwa piwàwáaná”, ímaca isutáca Dios ícha yái Jesúsca.

³⁷ Néese yèepùacawa yéewáidacalénái yàataléwa. Yá yàanàaca nía iiméeyéicáita. Néese ímaca Pedro irí:

—Simón, ¿cáná piimá? ¿Cáná càmita yéewa picawàacawa ibatàa abéeri horapiná?

³⁸ Picácué piimá pìyaca, pisutácué nacái píawawa Dios ícha yéewacaténácué pimawèniadaca píichawa báawéeri, Satanáscáiná yáalimáidapinácué píá pimànínapiná píbayawanáwa. Piwàwacuéca pimànica càide iyúwa nuwàwáaná, quéwa machawàacáicatacué piiná meedá —ímaca yái Jesúsca.

³⁹ Néese Jesús yèepùà yàacawa náicha àniwa. Yá yèepùà isutáca Dios ícha càide iyúwa idéenáté isutácawaca.

⁴⁰ Néese yèepùacawa yéewáidacalénái yàataléwa àniwa, yásí yàanàaca nía iiméeyéicáita àniwa, máinicáiná cadapùleca nía báawanama. Idécánáami icawàidaca nía, yá báica naicáca níawawa iwéré.

⁴¹ Yá Jesús yèepùà iwènúacawa náicha àniwa, yá isutáca yáawawa Dios íicha àniwa. Néese yèepùà yàacawa nàatalé àniwa máisiba yàawiríanápiná. Yá Jesús íimaca nalí:

—¿Cánácué piimá pìyaca? ¿Cánácué piyamáidacáitacuéwa meedá nacái? Pidécuéca piimáca, íná pimichàacuéwa, nuénáiwánácáiná idéca yàanàaca presocatáipináca namànica núa namàacacatená cabáyawanéyeyéi wenàiwica inúaca núa, núa asìali Dios néeséerica.

⁴² Pimichàacuéwa, wàanácuéwa; áca néese yái asìalica itéerica nùuwidenái náibàacatená núa —íimaca yái Jesúsca.

Arrestan a Jesús

⁴³ Idècunitàacá Jesús itàaníca, yáté Judas yàanàaca, yái abéeri yéewáidacaléca, docenámica nía. Yàanàaca madécáná wenàiwica yáapicha cacáapisèeyéi. Natéca espada machete nacáiri, wacàba nacái áiba. Sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, judío íiwacanánái nacái nabànùacaté wenàiwica Judas yáapicha íibèyèipináca Jesús.

⁴⁴ Judasca, yái itéeripinácaté Jesús yùuwidenái náibàacatenáténi, icàlidacaté nalíni quèechacáwa càinápinácaalí iyú yáasáida Jesús. Càité Judas íimaca nalí quèechatécáwa: “Yái asìali nutàidéeripináca, nusùsuèripináca nacái inàni ìwali, yácata Jesús. Iná píibàacuéni, pítécué pìacawa cachàiníiri iyúni”, càité íimaca nalí yái Judasca.

⁴⁵ Ináté Judas yàacawa Jesús yàatalé. Yá íimaca Jesús irí:

—¡Nuíwacali! —íimaca yái Judasca. Néese Judas isùsùaca Jesús inàni ìwali càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná natàidáaná wenàiwica cáininéerica naicáca.

⁴⁶ Néese níái manùbéeyéi wenàiwicaca náibàaca Jesús, nacùacani presoíri iyú.

⁴⁷ Quéwa abéerita néená níái yéewáidacaléca iyéeyéica néré Jesús yáapicha iwatàaca yàasu espada machete nacáiriwa. Yá yáalimáidaca ipéliacatátá, yá inúacatátá abéeri asìali ìwali espada iyú, quéwa isasàacáita meedá yùuwi abéemàa, yái sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwicaca.

⁴⁸ Néese Jesús isutáca yéemìawa níái wenàiwicaca:

—¿Cánácué pìanàa nùatalé cacáapisàiwaca espada machete nacáiri, wacàba nacái píibàacatenácué núa presoíri iyúpiná càide iyúwa píicáaná cayéedéerimi? Càmitacué iwàwacutá càì pimànica, càmicáinácué nupéliapiná píipunita.

⁴⁹ Macái èeri imanùbaca, nùyacatécué pèewi idècunitàacá nuéwáidaca wenàiwica templo irìcu, yá càmitatécué píibàa núa néenibàa. Quéwa píalimácué píibàaca núa siùcade yéewanápiná macáita ichàbacawa càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi nuináwaná ìwali Dios inùmalicúise —íimaca yái Jesúsca.

⁵⁰ Néese macáita Jesús yéewáidacalénái namàacaca Jesús abéerita néré. Yá napìacawa.

⁵¹ Núa Marcos quéwa, ùuculliricaté núa, nùacatéwa Jesús yáamiwáise. Nudènàcaté nùwaliwa manuíri wáluma meedá, nùuquéericaté nùwalísewa. Néese níái wenàiwica náibàaca núa.

⁵² Quéwa numusúacàatécatawa nùasu wálumami íichawa, yá nupìacawa náicha mabàleta meedá.

Jesús ante la Junta Suprema

⁵³ Néeseté natéca Jesús sacerdote íiwacaliná icapèe néré. Néese nàwacáidáyacacawa macáita sacerdote íiwacanánái, judío íiwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu.

⁵⁴ Yá Pedro yàacawa Jesús yáamiwáise déecuíseta. Yá iwàlùacawa bàacháwa irìculé, yái sacerdote íiwacaliná icapèe íbàacháwalenáca. Yá Pedro yáawinacawa úwinái yèewi, níái icuèyéica templo. Pedro yáawinacawa mawiénita quichái irí yàanabàcaténá néeni.

⁵⁵ Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái macáita Junta Supremanái israelita íiwacanánái nacutáca wawàsi Jesús ìwali namàacáanápíná úwinái inúacani. Quéwa càmitatè náalimá nàanàaca báisiiri wawàsi ìwali.

⁵⁶ Yácáiná éwita manùbéeyéi wenàiwica nacàlidacáaníta nachìwawa Jesús ìwali, càicáaníta càmita abédanama natàaníca.

⁵⁷ Aibanái nabàlùacawa nacàlidacaténá nachìwawa. Yá náimaca:

⁵⁸ —Wadéca wéemìaca càì íimaca: ‘Numàalàidapíná yái temploca asianái imàníríca, néese máisiba èeri írìcu, yá numichàidapíná áiba templo cà míirita asianái imàni’, càì íimaca — náimaca nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali.

⁵⁹ Quéwa éwita nacàlidacáaníta càiri chìwái, càicáaníta càmita abédanama natàaníca àniwa.

⁶⁰ Néese sacerdote íiwacaliná imichàacawa ibàlùacawa nàacuésemi. Yá isutáca yéemlawa Jesús:

—¿Cáná càmita picàlida piináwanáwa? ¿Càiná píimaca ìwali yái nacàlidéerica pìwali nacháawàanáca piináwaná ìwali? —íimaca Jesús írì.

⁶¹ Quéwa, éwita càmicáaníta cabáyawanáca yái Jesúsca, càicáaníta masànata náicha mamàalàacatani, canáca icàlidáaná iináwanáwa nalí. Néese sacerdote íiwacaliná isutáca yéemlawa àniwani. Yá íimaca Jesús írì:

—¿Píatasica yái Mesíasca, yái judío icuèrinápináca, yái cayábéeri Dios íríca? —íimaca.

⁶² Jesús íimaca írì:

—Báisíta, yáca núa yái. Yá áibaalípiná piicápinácué núawa, asìali Dios néeséerica. Piicápinácué núawinacawa nùyaca Dios yéewápuwáise, yái Dios cachàiníríca náicha canánama nucàcaténá yáapicha macáita. Yá piicápinácué nacái nùanàaca àniwa acalèe yèewíise chènuníise —íimaca yái Jesúsca.

⁶³ Néese sacerdote íiwacaliná icacanáidaca ibàlewa càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná yáasáidacaténá báawaca yéemìaca yái tàacáisi Jesús íiméerica Dios ìwali. Yá sacerdote íiwacaliná íimaca nalí:

—¿Càmita iwàwacutá wéemìaca áibanái icàlidáaná iináwaná ìwali!

⁶⁴ Pidécuéca péemìaca itàaníca báawéeri iyú Dios ìwali, icàlidaca ìwaliwa Dios írícasani. ¿Càinásiué wamànica írì? —íimaca. Yá abédanamata náiwitáise macáita cabáyawanáca naicácani, iwàwacutáanása nacái yéetáca, náimaca.

⁶⁵ Néese abénaméeyéi néená nadàbaca nàapìsáidaca Jesús inàni, nabàlìca nacái ituí, yá nacapèedáidacani, náimaca írì:

—¿Píwicùlida, picàlida walíni cawinácaalí yái inúadáida píá! —náimaca írì, naicáaníca iquíniná. Yá nacái úwinái icuèyéica templo nanúadáidaca Jesús inàni ìwali.

Pedro niega conocer a Jesús

⁶⁶ Pedro iyacaté capíi yàapumàalìcubàa, bàacháwáise. Néese inanái yàanàaca néré, sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwicaca.

⁶⁷ Uicáca Pedro yàanabàca quichái, yá uicáidaca írì. Néese úumaca írì:

—Píá nacái yèepunírítéwa Jesús yáapicha, yái Nazaret iyacàlená néeséerica —úumaca.

⁶⁸ Pedro quéwa imànica ichìwawa, íimaca càmitasa yáalía Jesús ìwali. Yá íimaca ulí:

—Cà míirita núalía ìwali. Càmita nacái núalía càinácaalí ìwali pitàaníca pìyaca —íimaca icàlidaca ichìwawa yái Pedroca, cáalucáináni. Yá Pedro yàacawa náicha iwáiná inùma néré, yái iwáiná bàacháwa iteeséerica. Néese cawámai itàca.

⁶⁹ Néese úái íibaidéechúaca uicáca Pedro àniwa. Yá udàbaca ucàlidaca Pedro iináwaná ìwali wenàiwicanái írì iyéeyéica néeni. Yá úumaca nalí:

—Yá asialiquéi abéeri néená níái Jesús yáapichéeyéica —úumaca.

⁷⁰ Quéwa Pedro icàlidaca ichìwawa àniwa cà míinása yáalía Jesús ìwali ipíchaná náibàacani nacái, yái Pedroca. Néese achúma yáwanáitàacáwa àniwa áibanái iyéeyéica néeni náimaca Pedro írì àniwa:

—Báisíta píaca abéeri néená níái Jesús yáapichéeyéica, Galilea yàasu cáli néeséericáiná nacái píá —náimaca.

⁷¹ Néese Pedro idàbaca icàlidaca ichìwawa cachàinìiri tàacáisi iyú, báawéeri nacái báawanama báisí báisísíwata Dios yáaliéricawa. Yá ímaca nalí:

—¿Càmita núalía ìwalíira asìali pitàanírícuéca ìwali! —Ímaca icàlidaca ichìwawa yái Pedroca, ipíchaná náibàacani, cáalucáináni, yái Pedroca.

⁷² Yáta cawámai itàaca àniwa pucháibáaná yàawiríapiná. Néese Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús íméricaté irí: ‘Ipíchawáise cawámai itàaca pucháibáaná yàawiríapiná, yá pimànipiná pichìwawa máisiba yàawiría, píimapiná càmítasa píalía nùwali’, càité idéca ímaca yái Jesúsca. Yá Pedro ícháanáca cachàinìiri iyú.

15

Jesús ante Pilato

¹ Néeseté amalácaalí nawicáu, yá nàwacáidáyacacawa, níái sacerdote íiwacanánáica, judío íiwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nía macáita Junta Supremanái, israelita íiwacanánáica, nánáidacaténáwa càinácaalí namànínapínaté Jesús irí. Yá nadacùaca náichawa Jesús. Yá natécani presoíri iyú Pilato gobernador yàatalé, yái romanosàiri icuèricaté Judea yàasu cáli, yéewacaténá Pilato yéemiaca Jesús iináwaná ìwali, ichùullánápiná úwinái inúaca Jesús.

² Néese Pilato isutáca yéemiawa Jesús:

—¿Báisísica judío icuèrinásàirica pía? —Ímaca. Néese Jesús ímaca irí:

—Báisíta, núacani. Pidéca càì píimaca —Ímaca yái Jesúsca.

³ Néese sacerdote íiwacanánái nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali. Náimaca Jesús imànicasa madécaná wawàsi báawéeri.

⁴ Iná Pilato isutáca yéemiawa Jesús àniwa. Yá ímaca Jesús irí:

—¿Cáná càmita picàlida nulí piináwanáwa càinácaalí pidéená pimànica? Péemià nacháawàaná piináwaná ìwali manùba wawàsi ìwali —Ímaca yái Pilatoca.

⁵ Canácata quéwa Jesús ímáaná irí, iná Pilato íináidacawa manuísíwata iicáidaca Jesús irí, càmita Pilato yáalíawa íináidéeripináwa Jesús ìwali.

Jesús es sentenciado a muerte

⁶ Camuí imanùbaca judiónái imànicaalíté Pascua yàasuná culto, yá Pilato gobernador romanosàiri iwasàaca abéeri presoíri judiónái irípiná, càirínácaalí presoíri nawàwéerica.

⁷ Néenialíté ìyaca asìali ípidenéerica Barrabás presoíyéi ibànalicu, náapicha áibanái wenàiwica inuéyéicaté wenàiwica ùwicái irícuná, namànicaalíté ùwicái romanonái yàasu gobierno ípunita.

⁸ Iná áibanái wenàiwica yàanàaca, yá nadàbaca nasutáca Pilato íicha wawàsi iwasàanápiná nalí abéeri presoíri càide iyúwaté íiwitáise ìyáaná.

⁹ Yá Pilato ímaca nalí:

—¿Piwàwasicué nuwasàaca pirí Jesús, yái judío icuèrináca? —Ímaca yái Pilatoca Jesús ìwali.

¹⁰ Càica Pilato isutáca yéemiawa nía, Pilato yáalíacáinátéwa báawaca sacerdote íiwacanánái iicáca Jesús, máinicáiná cayábaca macái wenàiwica naicáca náicha Jesús, iná sacerdote íiwacanánái náibàacaté Jesús nacháawàacaténá iináwaná ìwali Pilato irí.

¹¹ Quéwa sacerdote íiwacanánái nawènúadaca wenàiwicanái íiwitáise Jesús íicha nasutácaténá Pilato íicha wawàsi iwasàanápiná nalí Barrabás.

¹² Pilato isutáca yéemiawa nía:

—Néeni, nuwasàacaalícué pirí Barrabás, ¿càinásicué piwàwa numànica Jesús irí, yái píiméricuécá ìwali judío icuèrinásàirica? —Ímaca yái Pilatoca.

¹³ Yá náimaca Pilato irí néemáníca:

—¿Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca madécaná yàawiría.

¹⁴ Pilato ímaca nalí:

—¿Cáná? ¿Càinásica báawéeri imàni? —Ímaca yái Pilatoca. Quéwanáta néemíanícawa àniwa:

—¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca.

¹⁵ Iná Pilato iwàwacáiná cayábaca nía yáapicha, níái judíoca, íná iwasàaca nalí Barrabás. Yá ichùuliaca yàasu úwináíwa icapèedáidáanápíná Jesús mabàleta cachàiníri cabèesi iyú. Idécanáami nacapèedáidaca Jesús báawanama àta ímami ichalàacatalétawa ícha, yá Pilato yèpùadacani úwináí irí natàtàacaténáni cruz ìwali.

¹⁶ Néese úwináí natéca Jesús bàacháwáise capíi ícha, yái Pilato icapèe manuírca. Yá namáidaca macáita néenánáíwa úwináí nàwacáidáyacacaténáwa Jesús itéese.

¹⁷ Néese náucaca ruana Jesús ìwalíise, abéeri ruana nacáiri cáaléeri, quíiréeri càiride iyúwa romano icuèriná ibàle. Néese namànica tuírí culèpi nacáiri icàyuwaniná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyàaca corona Jesús íwita ìwali, nacuèrinásàiri naicácaténásatáni, quéwa naicáanícáita meedá Jesús iquíniná.

¹⁸ Yá nadàbaca néemíanícawa irí. Náimaca:

—¡Casímái piwàwa, pìyaca manùba èeri, píasa judío icuèrinásàirica! —náimaca, càide iyúwaté romano íwitaíise natàidáaná nacuèrináwa, naicáanícáténá meedá Jesús iquíniná.

¹⁹ Néese nanúadáidaca Jesús íwita ìwali àicu iyú. Yá nàapìsáidacani. Néese nabàlùacawa nàulul iyúwa Jesús irí càide iyúwa nàacaalí icàaluínínátá, quéwa naicáanícáita Jesús iquíniná meedá. Càmita báisíiri iyú nàa icàaluíniná.

²⁰ Idécanáami càì naicáanícá Jesús iquíniná, yá nawatàaca ícha ruana nacáiri cáaléeri quíiréerica. Néese nàwalica Jesús ìwali ibàle àniwa. Yá natécani yàcalé ícha, natàtàacaténáni cruz ìwali.

Jesús es crucificado

²¹ Néeseté abéeri asìali Cirene ìyacàlená néeséeri yàanàaca manacúali néese, ípidenéerica Simón, yái náanirica níái Alejandro, Rufo nacái. Yàacawa àyapulìcubàa yái Simónca, néese úwináí íbàacani, nachùuliaca iwáacutaca cruz Jesús irípiná, càmicáinaté Jesús yáalimá iwáacutacani, canácáiná quirínama ichàini, úwináicáiná nacapèedáidacaté báawanamani.

²² Natéca Jesús Gólgota néré méetàuculé Jerusalén ìyacàlená ícha. (Yái ípidená Gólgota ímáanáca: “Íiwitasi yáapimi ìyacatalé”.)

²³ Yá nawàwa nàaca Jesús ìira uva ituní ipuíri, nèewìadéerica dabé yèewi ípidenéeri mirra wéebacaténá Jesús iiná ipíchaná máini yùuwichàacawa cruz ìwali. Quéwa càníirita ìira náichani.

²⁴ Néese natàtàaca Jesús cruz ìwali. Yá úwináí ibàlùadaca cruz utàwi iriculé. Yá úwináí náucaca náichawa suerte náalíacaténá chánácaalí néená yeedápiná iríwa Jesús ibàle yéénámica, càiyéinácaalí néená úwináí namanùbaca nawàwacani, yái ibàlemica.

²⁵ Mapisái yáwanáí tàacáwa a las nueveta mapisáita, yaté natàtàaca Jesús cruz ìwali.

²⁶ Nachanàidacaté tàacáisi Jesús yàasu cruz ìwali icàlidéerica cáná yéewa nanúacani. Yá tàacáisi ímaca: “Judío icuèriná”, ímaca yái tàacásica.

²⁷ Natàtàaca nacái pucháiba cayéedéeyéi mawiénita Jesús irí. Abéeri cruz ibàlùacawa Jesús yéewápuwáise, áiba cruz nacái ibàlùacawa apáullicuíse Jesús irí.

²⁸ Càité macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta itànàanáté tàacáisi Dios inùmàllicuíse Jesús yéetáanápínátéwa. Càité profeta itànàacaté: “Yá nàuwichàidapínacani báawéeyéi yáapicha”, ímacaté yái profetaca.

²⁹⁻³⁰ Aibanáí wenàiwica ichàbéeyéicawa néenibàa àyapulìcubàa natàanícá Jesús ìwali báawéeri iyú, nacusúadaca náiwitawa irí naicáanícáténá iquíniná. Yá náimaca irí:

—¿Néeni?, píata imáalàidéeripínása templo, pimichàidéeripínása nacái àniwani máisiba èeri irícu, ¿cáná càmita pichàiniada píawawa yéetácáisi ícha ipíchaná péetácawa, yá piricúawa cruz ícha? —náimaca, naicáanícá Jesús iquíniná.

³¹ Càita nacái naicáanícá iquíniná níái sacerdote íwacanánáica, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu. Náimaca nalíwáaca:

—Ichùnàcaté áibanái ipíchanáté néetácawa, quéwa càmirita yáalimá ichàiniadaca yáawawa yéetácáisi ícha ipíchaná yéetácawa —náimaca naicáanica Jesús iquíniná.

³² Náimaca nacái Jesús irí:

—¡Piricùawa cruz ícha, píasa Mesíasca, yái Israel itaquénáinámi icuèrinácasa, yéewacaténá waicáca, yásí weebáidaca pitàacái! —náimaca naicáanica iquíniná. Nía nacái pucháiba asíanái natàtèyèica cruz ìwali mawiénita Jesús irí, natàanica ìwali báawéeri iyú.

Muerte de Jesús

³³ Machacànicaalíté èeri, yáté catáca macáita cháí èeri irícu másiba hora, catáca èeri àta las tresta táicalé.

³⁴ Yá horaquéi a las tresta, táicaca yàacawa, yá Jesús imáidaca cachàiníri iyú itàacái iyúwa. Yá ímaca Dios irí: “Eloi, Eloi, ¿lema sabactani?” ímaca yái Jesúsca. (Yái tàacáisi ímáanáca: “Nucuèriná Dios, Nucuèriná Dios, ¿cánásica pimàaca núa abéerita?” càí ímáanáca.)

³⁵ Abénaméeyéi ibàluèyèiwa néré néemìaca isàna. Yá náimaca nalíwáaca, naicáanica Jesús iquíniná:

—Péemìacué, imáidaca ìyaca profeta Elías —náimaca naicáanica iquíniná.

³⁶ Iná abéerita néená ipiaca ísapiadaca esponja wáluma nacáiri uva ituní iyú càaméeri ìiracaná. Yá idacùaca esponja sitúa ipùatalicu, yái wáluma nacáiri isàbéerica. Néese imichàidacani mawiénita Jesús inùma irí, yéewacaténá Jesús ibèrùacani. Néese yái asialica ímaca yáapichéyèi iríwa:

—Wacùacué waicáwa Elíasmi yàanàacaalí yeedácaténáni cruz ícha —ímaca, iicáanica Jesús iquíniná.

³⁷ Quéwa Jesús imáidaca cachàiníri iyú, yá imàacaca icáucawa yàacawa iiná íchawa. Càité yéetácawa.

³⁸ Yáta manúiri yáawàanáca templo irícuírca icacanácawa bamuchúamibàa cáli iwérénama pucháibawaca yèewi, yái yáawàanáca ibàlièrica mabáyawanéeri Dios ìyacatáica wenàiwicanái ituí ícha. Yáta icacanácawa chènuníse cáli iwérénama, yái yáawàanáca.

³⁹ Néese úwi íiwacaliná romanosàiri ibàluèricawa Jesús yàasu cruz ípunita iicácáinaté càinácaalí iyú Jesús yéetáanátéwa, ínáté ímaca:

—Báisiíricata Dios íiricaténi yái asialica —ímaca yái úwi íiwacalináca.

⁴⁰ Nàya nacái néré abénaméeyéi inanái, iicáidéeyéica ìyaca Jesús irí déecuíseta quéwa. Nàyaca nèewi níái íipidenéeyéica María Magdalena, áiba María nacái, úái náatúaca ùuculliri Santiago, José nacái. Aiba inanái nacái ubàlùacawa néeni, íipidenéechúaca Salomé.

⁴¹ Níái inanáica, Jesús yéewáidacaléca nacái nía, nayúudàcaté Jesús yèepunícaalítéwa Galilea yàasu cáli íinata. Nàyaca náapicha néré nacái manùba inanái yàanèyèicaté Jesús yáapicha Jerusalén ìyacàlená néré.

Jesús es sepultado

⁴² Catáca yàacawa yáté èerica iwàwacutácaalíté namáalàidaca náibaidaca ipíchawáise judiónái yàasu sábadu idàbaca, nayamáidacatáicawa. Yáté iwàwacutá nabàliaca yéetéyèimiwa sábadu ipíchawáise.

⁴³ Aiba asiali yàanàaca íipidenéerica José, Arimatea ìyacàlená mìnali. Yái Joséca, abéeri néená nacáicani, níái Junta Supremaca, israelita íiwacanánáca. Máini cáimiétaquéri iyú wenàiwica iicáca yái Joséca, iwàwéerica nacái Dios icùaca macáita. Yá José yàacawa macàaluínináta Pilato yàatalé. Yá isutáca Pilato ícha Jesús iinámi.

⁴⁴ Yá Pilato yéemìacáiná Jesús yéetácatéwa, íná Pilato imáidaca úwi íiwacaliná isutácaténá yéemìawani, asáisi báisícaalíté Jesús yéetáwa.

⁴⁵ Yá úwi íiwacaliná icàlidaca iríni báisícani Jesús yéetácatéwa, ínáté Pilato imàacaca José yeedáca Jesús iinámi cruz ícha.

⁴⁶ Néese José iwèniaca manuíri wáluma lino yáawamírira. Yá yeedáca Jesús iinámi cruz ícha. Yá yéepùacani wáluma linoíri iyú, càide iyúwaté judío íwitáise iyáaná. Néese iriadaca Jesús iinámi càliculì iriculé. Yái càliculìca áibanái íccaténi dúli íbéeri íbàlài iricu, yéewacaténá càliculìcani càide iyúwa capìi imàdàaná. Yá José íbàliaca càliculì inùma manuíri íba iyú.

⁴⁷ María Magdalena, áiba María nacái, úái José yáatúaca, naicácaté alénácaalí naliada Jesús iinámi.

16

La resurrección de Jesús

¹ Néeseté sábadó idénáami, judiónái iyamáidacatáicawa, catáca yàacawa yáté sábadoca, yá María Magdalena, áiba María nacái, úái Santiago yáatúaca, áiba inanái nacái ípidenéechúaca Salomé, nawèniaca pumèniiri isàni nacàlìlìacaténáni Jesús iinámi ìwalíise, càide iyúwaté judío íwitáise iyáaná.

² Yá domingo mapisáisiwa tàacáwa, níái inanáica nàacawa càliculì nérépiná mapisáisiwata idécanáamité èeri imusúacawa.

³ Yá náimaca nalíwáaca idècunitàacá nàacawa àyapulìcubàa:

—¿Cawínásica iyúudàapíná wía weedácaténá manuíri íba càliculì inùma ícha? —náimaca nalíwáaca.

⁴ Quéwa nàanàaca néré, yá naicáca manuíri íba càmfiri íbàlùawa inùma iricu. Naináidacawa manuísíwata naicáidaca íba irí máinicáiná manuírìcani yái íbaca.

⁵ Yá nawàlùacawa naicáwa càliculì iriculé. Naicáca néré ùcullìri yáawinéericawa néewápuwáise cabalèeri ináawani cáaléeri. Yá cáaluca naicácani, níái inanáica.

⁶ Quéwa íimaca nalí:

—Picácué cáalu pía nuícha. Núalíacawa picutácuéca píacawa Jesús, Nazaret iyacàlená néeséericaté, yái natàtèericaté cruz ìwali. Yáta idéca icáucàacawa. Canáca cháníi. Píicácuéca cháí naliadacatáimicani.

⁷ Píacué picàlidaca yéewáidacalénái iríni, Pedro irí nacái. Càicué píimaca nalí: ‘Jesús yàapínácuéwa pípíchalé Galilea yáasu cáli néré. Yá píicápinácué néréni càide iyúwaté icàlidáanácué píiríni’, càicué píimaca nalí —íimaca yái ángelca.

⁸ Néese níái inanáica namusúacawa napíacawa càliculì ícha, cáalucáiná nía. Yá quéechacáwa càmita nacàlida áibanái iríni, cáalucáináaté nía.

Jesús se aparece a María Magdalena

⁹ Jesús imichàacatéwa yéetácáisi ícha domingo iricu amalácaalíté yàacawa. Yáté èerica, quéechacáwa imàacaca yáawawa María Magdalena iicácani, úái inanái Jesús yúuquéechúacaté ícha siete namanùbaca demonio idacuèyéicaté úíwitáise.

¹⁰ Néese uicácanáamité Jesús, yá ùacawa ucàlidaca nalíni níái yéepuníiyéicatéwa Jesús yáapícha, achúméeyéica iwàwa, ícháaníiyéica iyaca nacái.

¹¹ Néemíaca ucàlidáaná cáuca Jesús, uicácani nacái quéwa càmita neebáida utàacái.

Jesús se aparece a dos de sus discípulos

¹² Néeseté àniwa Jesús imàacaca yáawawa áiba iicácanásita pucháiba yéewáidacalénái iicácani, pucháiba wenàiwica yéepuníiyéicatéwa iyaca àyapulìcubàa Jerusalén iyacàlená ícha, manacúalibàa.

¹³ Nadécadénáami naicácani, yá nèepùacawa Jerusalén iyacàlená iriculé, nacàlidaca Jesús yéewáidacalénái iríni. Càmita quéwa Jesús yéewáidacalénái yeebáida nàasu tàacáisi.

El encargo de Jesús a los apóstoles

¹⁴ Néeseté àniwa Jesús imàacaca yáawawa naicácani, níái once namanùbaca yéewáidacaléca idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa. Yàalàaca nía cachàiniiri iyú càmicáináaté

neebáidacáwa icáucàacatéwa, càmicáináté nacái nawàwa néewáidacawa, càmicáináté nacái neebáida néenánái itàacáíwa, níái iiquéeyéicaté Jesús idécanáamité icáucàacawa.

¹⁵ Néese Jesús ímaca nalí: “Pìacuéwa macái cáli ínatalé. Picàlidacué tàacáisi macái wenàiwica írí, yái tàacáisi ímérica nuwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹⁶ Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, ibautizéeyéica nacáíwa, níacata nuwasèeyéipináca Dios yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Aibanái cà míyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái, Dios yùuwichàidapiná níawa nabáyawaná ìwalísewa.

¹⁷ Níái yeebáidéeyéica nutàacái namànipiná yái cà mírica wenàiwica idé imànica, náasáidacaténá báisíricani, yái tàacáisica nacàlidéerica nalí nùwali. Càipiná namànica nuíwítáise iyúwa nasutácáiná níawawa nuícha: Náucapiná demonio wenàiwica íchawa nuípidená ìwali; natàanípiná áiba tàacáisi iyú, cà míyécáwa náalíawa ìwali.

¹⁸ Yá namàacacaalí nacáapiwa àapi ìwali, nàuwidenái nàacaalí nàiraca iculále, càmita néetáwa iyú. Namàacapiná nacái nacáapiwa cáuláiquéeyéi ìwali nasutácáténá nalí Dios ícha, yá nachùnìapiná cáuláiquéeyéi, nuípidená ìwali”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús sube al cielo

¹⁹ Néeseté Wáiwacali Jesús idécanáamité icàlidaca nalí yái tàacáisica, yá Dios itécani náicha chènuniré. Yá Jesús yáawinacawa Dios yéewápuwáise icùacaténá yáapicha macáita.

²⁰ Néesetécáwa Jesús yéewáidacalénái nàacatéwa Jerusalén ìyacàlená ícha, nacàlidacaténáté Jesús itàacái macái cáli ínata. Yá Wáiwacali iyúudàaca níá, imàacaca namànica yái cà mírica wenàiwica idé imànica, náasáidacaténáté áibanái írí báisíricani yái Dios itàacáica.

SAN LUCAS

Prólogo

¹ Manùbéeyéi wenàiwica nadéca natànàaca tàacáisi nacàlidacaténá cainácaalíté Jesucristo iyáaná wèewi yèepunícaalítéwa cháí èeri irìcu.

² Jesús yáapichéeyéi naicácaté natuí iyúwani macáita yái Jesucristo imànírica. Néese Dios ichùullacaté nía nacàlidáanápíná áibanái iríni yái báisíri tàacáisica Jesucristo ìwali iyúwaté naicáaná macáita. Néeseté néewáidaca wía. Iná madécaná wenàiwica nadéca natànàaca tàacáisi càide iyúwaté Jesús yáapichéeyéi yéewáidáanáté nía.

³ Núa, Lucas, nubànù pírí cuyàluta, Teófilo, nùacawéeriná máini cáimiétacanéri. Nudéca nuéwáidacawa Jesucristo iináwaná ìwali macáita cayábéeri iyú. Yá nuínáidacawa cawàwanáta cayábaca nutànàacaalí pírí tàacáisi Jesucristo iináwaná ìwali machàcaníri iyú.

⁴ Iná nutànàaca pírí yái cuyàlutaca yéewanápiná píaliacawa cayába yái báisíri tàacáisica Jesucristo ìwali càide iyúwaté áibanái yéewáidáaná pí.

Un ángel anuncia el nacimiento de Juan el Bautista

⁵ Bàaluité rey Herodes icùacaalíté Judea yàasu cáli, néenialí iyacaté sacerdote ípidenéeri Zacarías, abéeri Abías itaquénáinámi yéená, Aarón itaquéerinámi nacái. Sacerdotenáica níai Abías itaquénáinámica íbaidéeyéicaté Dios irípiná templo irìcu. Zacarías yàacawéetúa uípidená Elisabet, abéechúa Aarón itaquétúanámica nacái úa.

⁶ Zacarías, Elisabet nacái nàyacaté machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, namàni nacái macáita càide iyúwaté Dios ichùullaná israelítanái imànica, íná canácata yáaliméeri icháawàaca naináwaná ìwali.

⁷ Quéwa méenibeca nía càmicáiná yéewa quéenibeca Elisabet. Máini nacái béeyéica nía.

⁸ Yái sacerdote Zacaríasca íbaidacaté Dios irípiná imanùbaca yáapichawa templo irìcu. Aiba èerité iwàwacutá namànica culto Dios irípiná templo irìcu nàacaténá Dios icàaluíná.

⁹ Càide iyúwaté sacerdote íiwitáise iyáaná, náucaca náichawa suerte náalíacaténátéwa chánácaalí néená iwàlùèripináwa templo irìculé. Yá needáca Zacarías iwàlùanápináwa yeemácaténá pumèníri isàni Dios yàasu templo irìcu.

¹⁰ Iná Zacarías iwàlùacawa templo irìculé. Idècunitàacá yeemáca pumèníri isàni, manùba wenàiwica nasutáca Dios ícha templo ibàacháwalená irìcu.

¹¹ Néese abéeri ángel Dios ibànùèri chènuníse imàacaca yáawawa Zacarías iicácani. Yái ángel ibàlùacawa altar yéewápuwáise, yái altar neemácatáica ínata pumèníri isàni.

¹² Iicácainá ángel, yá Zacarías íináidacawa iicáidaca irí manuísíwata, máini cáalu nacáicani, yái Zacaríasca.

¹³ Quéwa ángel íimaca irí:

—Píca cáalu pía nuícha, Zacarías, Dioscáiná idéca yéemíaca pisutáaná ícha. Píacawéetúa Elisabet quéenibéechúapíná píríwa abéeri sùmàíwa; pimàni ípidená Juan.

¹⁴⁻¹⁵ Imusúacaalípiná iicá èeriwa, yá máini casímáica píwàwa, cayábasíwata píicácani. Casímáipíná nacái nawàwa áibanáica madécaná, máinicáiná cachàiníríca píiri íiwitáise Dios ìwali. Càmirípináta líra ipuíri, uva ituní nacái, canásíwata. Espíritu Santo icùapíná íiwitáise càirípináta, icùapíná íiwitáise nacái ipíchawáise imusúaca iicá èeri.

¹⁶ Néese iwènúadapíná náiwitáise àniwa Nacuèriná Dios irípináwa, níai manùbéeyéi Israel itaquénáinámica, neebáidacaténá àniwa Nacuèriná Dios itàacáíwa.

¹⁷ Yái píirica Juanca icàlidapíná nalíwa Wáiwacali iináwaná ìwali ipíchawáise Wáiwacali yàanàaca. Máini cachàinírí íiwitáise yái píirica, càide iyúwaté profeta Elías bàaluité. Iwènúadapíná nasèenái íiwitáise cáininácaténá naicáca néenibewa. Iwènúadapíná nacái náiwitáise, níai càmiyéica yeebáida Dios itàacái, náalíacaténáwa cainácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càita píiri iwènúadapíná wenàiwicanái

íiwitáise yéewacaténá neebáidaca Wáiwacali itàacái yàanàacaalípiná nàatalé —íimaca yái ángelca.

¹⁸ Néese Zacarías isutáca yéemíawa ángel:

—¿Càinásica yéewaná núalíacawa asáisi báisícaalí yái tàacáisi picàlidéerica nulí? Máinícata béerica núa, càita nacái nùacawéetúa béeruta nacái úa —íimaca yái Zacaríasca.

¹⁹ Yá ángel íimaca irí:

—Núacata Gabriel, nuíbaida nacái Dios irípiná. Dios idéca ibànùaca núa nutàanicaténá píapicha nucàlidacaténá pirí yái tàacáisi cayábéerica.

²⁰ Quéwa siúcade càmita yéewa pitàanica àta pìiri imusúacatalétawa, yásí yéewa pitàanica àniwa, càmicáiná peebáida yái núumáanaca pirí. Néese, yái núumáanaca pìiri ìwali piiquéripinácawa yéenáiwana yàanàacaalíwa —íimaca yái ángelca. Néese ángel yàacawa Zacarías íicha.

²¹ Idècunitàacá Zacarías itàanica ángel yáapicha, áibanái wenàiwica bàacháwáiséeyéica nacùaca Zacarías imusúacawa. Náináidacawa manuísíwata cáná yéewa càmita imusúacatétawa templo irícuíse.

²² Atata Zacarías imusúacawa, yáté càmita yéewa itàanica náapicha, íná náalíacawa iicácaté yéenáiwanási nacáiri Dios néeséeri templo irícu, itàanicáiná náapicha icáapi iyúwa, càmicáiná yéewa itàanica. Yá matàacáica mamáalàacatani.

²³ Idécanáamité imáalàidaca imànica íibaidacaléwa Dios irípiná templo irícu, yá Zacarías yèepùacawa icapèe néréwa.

²⁴ Néesecáwa yàacawéetúa Elisabet udéerìcuca sùmài. Yá cinco quéeri càmicáhuata imusúawa icapèe irícuísewa. Uumaca uínáidacawa ulíwa:

²⁵ “Dios idéca iicáca nupualé yéewanápiná càmita quirínama wenàiwicanái iicáanica nuquíiná méenibéénaca núa”, úumaca.

Un ángel anuncia el nacimiento de Jesús

²⁶ Elisabet udèniacaté seis quéeri udéerìcúuná, yáté Dios ibànùaca ángel íipidenéeri Gabriel yàanápináwa Nazaret ìyacàlená néré, ìyéerica Galilea yàasu cáli íinata.

²⁷ Dios ibànùacaté Gabriel icàlidacaténá tàacáisi abéechúa mànacàu irí, íipidenéechúa María, càmicáhuacáwa iimá asìali yáapicha, quéwa imàníchúacaté matrimonio ùyacàle mìnanaí yàacuése. Uacawéeripiná íipidená José, abéeri rey David itaquérinámi.

²⁸ Yái ángel yàanàaca María yàatalé, yá íimaca ulí:

—Péemí cayába, Dios imànipiná pirí cayábéeri manuí. Dios ìyaca píapicha. Dios iyúudàapiná píawa manuísíwata áibanái inanái íicha canánama —íimaca yái ángelca.

²⁹ María iicácaalí ángel, yá ucalùadacawa manuísíwata uémíaca íimáaná ulí. Yá uínáidacawa càinácaalísica íimáaná yái tàacáisi ángel itàidéerica iyú úa.

³⁰ Néese ángel íimaca ulí àniwa:

—María, picá cáalu pía nuícha, cayábacáiná Dios iicáca píiwitáise.

³¹ Iná péemí cayábani, mesúnamáita pidéerìcuca. Pidèniapiná pìiriwa. Pimàni íipidená Jesús.

³² Nacuèrinápinácani, cachàiniíri íiwitáise, icùapiná níawa. Náimapiná ìwali Dios chènuníseeri líricani. Wacuèriná Dios imàacapiná pìiri icùaca Israel itaquénáinámi càide iyúwaté yàawirimi rey David icùanáté nía.

³³ Icùapiná nía càiripináta, níái Israel itaquénáinámica. Càmiripináta iyamáida icùaca nía —íimaca yái ángelca.

³⁴ María íimaca ángel irí:

—¿Càinásica yéewaná quéenibeca núa càmicáhuacáwa ìya asìali yáapicha? —úumaca úái María.

³⁵ Yá ángel íimaca ulí:

—Espíritu Santo yàanàpiná pìataléwa. Dios chènuníseeri íiwitáise iyamáapinácawa piwicáulé iyúwa acalèe. Iná yéewa yái sùmàì pimusúadéeripináca iicá èri ípidená Mabáyawanéeri. Ípidená nacái Dios Iiri.

³⁶ Ua nacái péenasàatúaná ípidenéechúaca Elisabet udèniapiná uìriwa, éwita máinicáaníta béruca úa. Uái nacàlidéechúacaté ìwali cà míchúasa yáalimá quéenibeca, úata udéca udéerìcuca sùmàì seis quéeri siùcade udécadénáami udéerìcuca.

³⁷ Dios yáalimácáiná imànica macáita, íná canácata máiníri càulenáca Dios íicha —ímaca yái ángelca.

³⁸ Iná María ímaca:

—Núacata yái Wacuèriná Dios yàasu wenàiwicaca. Yá numàacaca Dios imànica nulí càide iyúwa píimáaná nulí —úmaca úái Mariaca. Néese, ángel yèpùacawa uícha.

María visita a Isabel

³⁹ Néenialité María ùacàatécatawa áiba yàcalé néré iyéerica Judea yàasu cáli dúlinaméeri íinata. Zacarías, Elisabet nacái nàyacaté néré.

⁴⁰ Yá María uwàlùacawa nacapèe irìculé, níái Zacaríasnáica. Yá utàidaca Elisabet.

⁴¹ Elisabet uémìacanácaíta María itàidaca úa, yá mùlimùlicani yái sùmàì achúméerínaca Elisabet idéerìcuírica. Yá Espíritu Santo icùaca Elisabet íiwitáise.

⁴² Néese Elisabet úumaca cachàiníri iyú María irí Espíritu Santo inùmàlicuise:

—¡Dios idéca imànica pirí cayábéeri áibanái inanái íicha canánama! ¡Idéca nacái imànica cayábéeri pìiri irí!

⁴³ Càmita núalíawa cáná yéewa Dios imànica nulí yái cayábéerica imàacáaná Nuíwacali yáatúa ùanàaca nùatalé upáchiaca núa.

⁴⁴ Nuémìacanácaíta pitàidaca núa, yáta nuìri imùlimùliacawa nudèerìcu casímáicáináni.

⁴⁵ ¡Dios imàacaca casímáica piwàwa peebáidacáinaté imànínápiná pirí cayábéeri càide iyúwa íimáaná pirí! —úmaca úái Elisabetca.

⁴⁶ Néese María ímaca:

“Nucàlidaca manuísíwata Wacuèriná Dios iináwaná ìwali, máiní cayábéericani;

⁴⁷ Casímáica nuwàwa Dios yáapicha, yái iwasèerica núa yàasu yùuwichàacáisi íichawa.

⁴⁸ Casímáica nuwàwa Dios yáapicha, Dioscáiná idéca iicáca nupualé, núa yàasu wenàiwica cà míchúa máiní cachàini. Yá siùcáise de macái wenàiwica nacàlidapiná nuináwaná ìwali Dios idéca imàacaca casímáica núa.

⁴⁹ Casímáica núa, yácáiná yái Dios Cachàinírìca náicha canánama idéca iyúudàaca núa manuísíwata. ¡Yácata yái Mabáyawanéerica, yái Diosca!

⁵⁰ Dios iicáca napualé càiripináta cawinácaalí wenàiwica yèeyéica icàaluíniná.

⁵¹ Dios imànìpiná madécaná ichàini manuìri iyúwa. Imawèniadapiná wenàiwica cachàiníyéica iicáca yáawawa.

⁵² Níái icuèyéica èri mìnánái, Dios yúucapiná níawa nàalubái íinatáisewa, yá càmita ibatàa nacùaca wenàiwicanái quirínama. Yá Dios imichàidapiná áibanái cà míyeyéi máiní cachàini icuèyèipináca wenàiwica náamirìcubàami.

⁵³ Dios yàapiná madécaná cayábanaméeri wawàsi máapíyeyéi wenàiwica irí. Ichùulìapiná càasuíyeyéi wenàiwica nèepùanápínáwa íicha. Yásí nèepùacawa íicha canéeyeyéi irí wawàsi icáapi irìcuwa.

⁵⁴ Dios iyúudàapináca wíawa, wía yàasu wenàiwicaca, Israel itaquénáináamica. Cà míripináta íimáicha iicáca wapualé icùacaalípiná wía.

⁵⁵ Dios icàlidacaté càiri tàacáisi wàawirináimi irí, yá imànìpiná càiripináta càide iyúwaté íimáaná nalí, yái Abrahamca, wía nacái itaquénáináamica”,

úmaca úái Mariaca.

⁵⁶ María iyamáacawa Elisabet yáapicha máisiba quéeri, néese máisiba quéeri idénáami, yá María uèpùacawa ucapèe néréwa.

Nacimiento de Juan el Bautista

57 Néeseté yàanàaca Elisabet yéenáiwana umusúadánápiná iicá èeri, yá umusúadaca uùriwa.

58 Néese uyaquewéeyéi, uénánái nacái néemìaca uináwaná ìwali Dios iicácaté upualé manuísíwata. Iná nàaca napáchiaca úa, nàacawéeridacaténá úa casímáiri iyú.

59 Néeseté yái sùmàica idèniàcanáamité ocho èeri, yá natécani namànicaténáté irí circun-cisión. Yá néese nawàwa namànica ípidená Zacarías càide iyúwa yáaniri ípidená.

60 Quéwa yáatúa íimaca nalí:

—Càmíirita, néese ípidenápiná Juan —úumaca nalí.

61 Yá náimaca ulí:

—¿Cáná? Canámita péenánái càiri ípidená —náimaca.

62 Néese natàanica nacáapi iyúwa sùmài yáaniri irí nasutácaténá néemìawani càinácaalí iwàwáaná yàaca ípidená.

63 Yá yáaniri isutáca náicha achúmèeri tablero itànàacatáipiná sùmài ípidená. Yá itànàacani: “Ípidenápiná Juan”, íimaca itànàaca. Yá macáita nánáidacawa naicáidaca manuísíwata Zacarías irí.

64 Yáta yéewa itàanica yái Zacaríasca. Yá idàbaca yàaca Dios irí cayábèeri.

65 Néese cáaluca nánáidacawa macáita níái nayaquewéeyéica. Yá macái wenàiwica iyéeyéicaté Judea yàasu cáli dúlinamèeri íinata nacàlidaca nalíwáaca càinácaalíté Zacaríasnáí ichàbáanáwa.

66 Yá macáita yéemièyéica naináwaná ìwali nánáidacawa nawàwalìcuísewa manuísíwata, náimaca nalíwa: “¿Càinásica imànìpiná béericaalíni, yái sùmàica?” càì nánáidacawa. Báisícáináta mamáalàacata Dios iyúudàacani manuísíwata íiwitáise cachàiníri iyúwa.

El canto de Zacarías

67 Néeseté Espíritu Santo icùaca Zacarías íiwitáise, yái sùmài yáanirica. Yá Zacarías icàlidaca tàacáisi Dios inùmalìcuíse. Yá íimaca:

68 “¡Wàacué irí cayábèeri, yái Wacuèriná Dios, yái icuèrica wía, wía Israel itaquénáinámica, yàanàpinácáiná wàatalé iwasàacaténá wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa, wía yàasu wenàiwicaca!

69 Dios ibànùapiná walí abèeri cachàiníri íiwitáise iwasèeripiná wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Yái yànèeripináca wàatalé, yácata rey David itaquérinámica, yái David Dios yàasu wenàiwicaca bàaluité.

70 Dios idéca imànica walí càide iyúwaté yàasu profetanái icàlidáaná tàacáisi Dios inùmalìcuíse.

71 Nacàlidacaté Dios iwasàanápínaté wía wàuwidenái íichawa, náicha nacái macáita wenàiwica báawéeyéica iicáca wía.

72 Profetanái icàlidacaté nacái Dios iicáanápínaté wàawirináimi itúulécana, yá nacái càmita iimáicha wawàsi mabáyawanéerica imàníricaté wàawirináimi yáapicha.

73 Yácata tàacáisi Dios icàlidéericaté máini cáimiétacanèeri iyú wàawirimi Abraham irí:

74 Iwasàapiná wíawa wàuwidenái íichawa wáibaidacaténá irípiná macàaluínináta,

75 wàyacaténá nacái Dios iicápiná machacàníri iyú, mabáyawanèeri iyú nacái macái èeri idècunitàacá wàyaca cháí èeri irícu.

76 Néese pía, nuírca, béericaalípiná pía, yásí Dios chènunísèeri, cachàiníri náicha canánama, íimapiná píwali yàasu profetaca pía, picàlidacáiná wenàiwicanái irí Wáiwacali iináwaná ìwali ipíchawáise yàanàaca, pimichàidacaténá irípiná wenàiwicanái íiwitáise, nacùanápíná Wáiwacali yàanàaca nàatalé, neebáidáanápíná Wáiwacali itàacái.

77 Péewáidapiná Wáiwacali yàasu wenàiwica náalíacaténáwa Dios imàacáanápíná iwàwawa nabáyawaná íicha, iwasàanápíná nía nacái yàasu yùuwichàacáisi íichawa.

78 Yácáiná Wacuèriná Dios iicáca wapualé manuísíwata, yá nacái ibànùapiná walíni chènuníse yái ichàiniadéeripináca wawàwa càide iyúwa èeri icamaláná ísímáidacaalí wawàwa èeri imusúacanáamiwa amalácaténá wawicáu àniwa.

⁷⁹ Yácata yàanèeripiná amalácaténá imànica wáiwitáise wía catéeyéica íiwitáise, cáaluíyéica íicáca yéetácáisi. Yàanàca yéewáidacaténá wía wàyacaténá machacàníiri iyú yéewanápiná matuíbanáica wía”,

íimaca yái Zacaríasca.

⁸⁰ Néese yái sùmàica idàwinàacawa, cachàinica nacái íiwitáise Dios ìwali. Néese béericanáami yái Juanca, yáté ìyaca manacúali yùucubàa càinàwàiri canácatalé wenàiwica, àta Dios ichùullacataléta icàlidaca tàacáisi Dios inùmàlicuise israelitanái irí.

2

Nacimiento de Jesús

¹⁻² Néenialité, Cirenio icùacaalíté Siria yàasu cáli, néese emperador Augusto idàbacaté ichùullaca natànàaca náipidenáwa, macái èeri mìnánái imanùbaca, yéewacaténá romanonái iputàaca nía.

³ Iwàwacutá macáita nèepùacawa nàawirináimi ìyacàle néréwa àniwa natànàacaténá náipidenáwa néenibàata.

⁴ Ináté José yàaca nacáwa Nazaret ìyacàlená íicha, Galilea yàasu cáli néese, yàacaténáwa Judea yàasu cáli néré, Belén ìyacàlená iriculé, rey David imusúacatáicaté íicá èeri. Rey David itaquérinámica yái Joséca, ínáté yèepùacawa néré àniwa.

⁵ Yá yàacawa Belén ìyacàlená néré yái Joséca itànàacaténá íipidenáwa María yáapicha úái yàacawéetúapináca. Idéericuíchúacáwa úái Maríaca.

⁶ Néese idècunitàacá nàyaca Belén ìyacàlená néré, yáté yàanàaca María yéenáiwana umusúadánápiná íicá èeri.

⁷ Canáca nalí naimácatáipiná, manùbacáiná wenàiwica yàanàacaté Belén ìyacàlená iriculé. Atata nàanàaca pírái yàalu, naimácatáipiná. Yá umusúadaca íicá èeri yái idàbáanéerica uìrica. Yá uépùacani wáluma iyú. Néese ulladaca uìriwa pírái iyáacàlu iriculé, canácáiná áiba naimácatáipiná.

Los ángeles y los pastores

⁸ Mawiénita Belén ìyacàlená irí nàyacaté abénaméeyéi asianái icuèyéicaté ipìranáwi ovejá. Nàyaca manacúalibàa táiyápinama, nacùacaténá napìranái ovejawa.

⁹ Yáta Dios yàasu ángel imàacaca yáawawa naicácani. Yá Dios icamaláná icànaca natéese, yá máiní cáaluca nía.

¹⁰ Quéwa ángel íimaca nalí:

—Picácué cáalu pía nuícha, nutécáinacué pírí cayábéeri tàacáisi, isíimáidéeripiná manuísíwata macái wenàiwica:

¹¹ Siùca èeri idéca imusúaca íicá èeri, yái iwasèeripinácuéca píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Belén ìyacàlená iricu rey David imusúacatáicaté íicá èeri, idéca asáica yái Wáiwacalica, yái Mesíasca, judío icuèrinápináca.

¹² Pìanèeripinácué néepuèri wáluma iyú, irìacawa pírái iyáacàlu iricu, píalíacaténácuéwa càirínácaalíni yáara quìrasìca —íimaca nalí yái ángelca.

¹³ Yáta madécaná ángelnái namàacaca níawawa chènuníise asianái íicácaténá nía ángel yáapicha, yèeyéica Dios irí cayábéeri. Náimaca:

¹⁴ “¡Picácué Dios chènuníiseeri irí cayábéeri! ¡Máiní matuíbanáiri iyú nàyaca cawinácaalí èeri mìnánái casímáiyéica Dios íicáca íiwitáise!”

náimaca ángelnáica.

¹⁵ Idécanámíté ángelnái nèepùacawa náicha chènuniré, néese níái icuèyéica ovejanái náimaca nalíwáaca:

—Wàacuéwa Belén ìyacàlená néré waicácaténá càinácaalí iyáaná, Wacuèriná Dios icàlidéerica walí iináwaná ìwali —náimaca nalíwáaca níái icuèyéica ovejanái.

¹⁶ Yáté nàacàatécatawa néré. Yá nàanàaca María, José nacái, quìrasì nacái irièriwa pírái iyáacàlu iricu.

17 Néese naicácáináni, íná nacàlidaca áibanái iríni yái tàacáisi ángel icàlidéericaté nalí quìraslì ìwali.

18 Yá macáita wenàiwica yémièyéica quìraslì iináwaná, náináidacawa manuísíwata cainácaalí íimáaná yái tàacáisi nacàlidéerica quìraslì ìwali, níái icuèyéica ovejanái.

19 Maríata quéwa, canácatáita uimáicha quirínama cainácaalíté náimáaná uìri ìwali, uínáidacawa mamáalàacata nàasu tàacáisi ìwali.

20 Néese níái icuèyéica ovejanái nèepùacawa náicha napìranái yàatalépináwa. Casímáiri iyú nacàlidaca Dios iináwaná ìwali cayábéericani, nàaca nacái Dios irí cayábéeri ìwali macáita yái naiquéerica, néemìaca nacái, macáicáináta ichàbacatéwa càide iyúwaté ángel íimáaná nalí.

El niño Jesús es presentado en el templo

21 Ocho èeri imusúacadénáamiwa yái sùmàica, yáté namànica irí circuncisión. Yá nàaca ípidená Jesús, càide iyúwaté ángel icàlidáanáté María irí ípidenápiná, ipíchawáiseté udéerìcuca sùmài.

22 Néese cuarenta èeri imusúacadénáamiwa, yáté iwàwacutá namànica càide iyúwaté profeta Moisés ichùullánáté israelitanái imànica Dios inùmaliçuise, masacàcaténá Dios iicáca nía àniwa, nasutáanápíná Dios íicha àniwa templo irìcu. Iná natéca sùmài Jerusalén iyacàlená néré, yáasáidacaténáni Dios irí.

23 Càité namànica yácáiná profeta Moisés itànàacaté càiri tàacáisi Dios inùmaliçuise: “Asìalicaalí idàbáanéerica uìrica, yásí Dios yàasu wenàiwicapínácani yái sùmàica”, càì itànàacaté profeta Moisés.

24 Ináté nàacawa namànicaténá sacrificio Dios irípiná, nanúanápíná pucháiba unùcu, càide iyúwaté Dios ichùulláná judiónái imànica catúulécanácaalí nía. Iwàwacutá nàaca pucháiba unùcu púbéeyéi, càmicaalí nacái, nàaca pucháiba unùcu manuínaméeyéi yéenibe. Ináté José, María nacái namàacaca pucháiba unùcu Dios irípiná ofrenda iyú catúulécanácaíná nía.

25 Néenialíté iyaca asìali Jerusalén iyacàlená mìnali ípidenéeri Simeón. Yái asìali máinìiri cayábaca íiwitáise, iyéerica machacànìiri iyú, yèeri nacái Dios icàaluíniná, icùa nacái Dios iwasàaca Israel itaquénáinámi nàuwichàacái íichawa. Espíritu Santo nacái yàacawéeridaca Simeón.

26 Espíritu Santo imàacacaté Simeón yáalíacawa càmlínápináté yéetáwa àta idécataléta iicáca Mesías, yái asìali Dios ibànuèripínacaté israelita icuèrinápináca.

27 Néese Espíritu Santo ichùullaca Simeón yàanápínáwa templo néré. Yáté Simeón iyaca templo irìcu nàanàacaalíté néré níái sùmài isèenáica, yái sùmàica ípidenéerica Jesús. Natécaté Jesús templo néré namànicaténá càide iyúwaté profeta Moisés itànàaná Dios itàacái israelitanái imànínápiná néenibe aslanái iríwa.

28 Simeón yeedáca Jesús yàanalìculéwa, yá Simeón yàaca Dios irí cayábéeri. Néese Simeón íimaca:

29 “Pía, Nucuèriná Dios, siùca pidéca pimànica càide iyúwa píimáanáté nulí; yásí cayábaca pimàacaca nuétácawa matuíbanáiri iyú, núa pìasu wenàiwicaca.

30 Nudéca nuicácani nutuí iyúwa, yái iwasèeripínáca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha,

31 càide iyúwa pichùulláná imànica macái èeri mìnánái yàacuésemi.

32 Amaláca imànipíná náiwitáise, níara càmlíyéica israelitaca, náalícaténáwa cainácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá càide iyúwa piwàwáaná. Cáimiétacanápíná nacái imànica wíawa, wía pìasu wenàiwicaca, Israel itaquénáinámica”,

íimaca yái Simeónca.

33 Néese José, úa nacái Jesús yáatúaca náináidacawa néemìaca manuísíwata yái tàacáisica Simeón icàlidéerica sùmài ìwali.

34-35 Néese Simeón isutáca nalí Dios íicha imànínápiná nalí cayábéeri. Yá íimaca María irí àniwa úái Jesús yáatúaca:

—Péemìa cayábani Dios idéca ibànùaca yái sùmàica yéewanápiná Israel itaquénáinami néemìacani. Quéwa néemìacaalípináni, yá manùbéeyéi nacaláapínacawa Dios ícha càmicáiná neebáida itàacái, yái sùmàica. Quéwa áibanái manùbéeyéi nawènúadapíná náiwitáisewa Dios irípiná, neebáidacáiná itàacái, yái pìirica. Dios idéca ibànùacani yáasáidacaténá nalí càinácaalí Dios iwàwáaná nàyaca íná manùbéeyéi wenàiwica nàuwideca namànipínacani. Càita yáasáidapíná càinácaalí ìwali manùbéeyéi wenàiwica náináidacawa nawàwalícúsewa. Quéwa pía, piicápiná iyúwa macáita ichàbáanáwa, yásí achúmaca piwàwa manuísíwata càide iyúwa espada machete nacáiri idéca nacáicaalí isutàaca pía —ímaca yái Simeónca.

³⁶ Uyaca nacái inanái templo irìcu icàlidéechúa tàacáisi Dios inùmalícúse ípidenéechúa Ana. Uanirimi ípidenáté Fanuel, abéeri Aser itaquérinami. Máini béeruca úái Anaca. Ucáasàacatéwa mànacàucaalíté úa. Yáté ùyaca siete camuí ùacawéerimi yáapichawa.

³⁷ Néseté yéetácawa uícha ùacawéerimica, yáté ùyaca templo irìcu ochenta y cuatro camuí idécanáamité ùacawéerimi yéetácawa uícha. Càmita umusúawa templo ícha, uíbaida quéwanáta èeríapinama, táiyápinama nacái Dios irípiná. Umàacaca uíchawa uyáacaléwa, usutá nacái úawawa Dios ícha, ùacaténá icàaluíniná.

³⁸ Yáté Ana yàanàaca néré. Uicácanacáita yái sùmài Jesúsca, yá udàbaca ùaca Dios irí cayábéeri ìwali. Yá ucàlidaca áibanái irí Jesús iináwaná ìwali, cawinácaalí wenàiwica icuèyéicaté Dios iwasàanápiná Jerusalén ìyacàlená mìnánái nàuwichàacái íchawa.

El regreso a Nazaret

³⁹ Néese isèenái namáalàidacaté namànica macáita càide iyúwaté Dios ichùulianá israelitanái imànica, yá nèepùacawa Galilea yàasu cáli néré, nàyacàle nérépináwa, ípidenácatalé Nazaret.

⁴⁰ Néese yái sùmài idàwinàacawa cachàiníiripíná, cáaliacáiri yáwanái nacái. Dios nacái imànica irí cayábéeri.

El niño Jesús en el templo

⁴¹ Càide iyúwaté Jesús isèenái íiwitáise ìyáaná, nàacawa napáchiaca camuí imanùbaca Jerusalén ìyacàlená néré naicácaténá néré náapicha judiónái yàasu culto ípidenéeri Pascua.

⁴² Jesús idèniacáinaté doce camuí, yá nàacawa macáita Jerusalén ìyacàlená néré càide iyúwaté náiwitáise ìyáaná Pascua yàasuná culto ìwali.

⁴³ Néese Pascua yàasuná culto idénáami nèepùacawa nàyacàle nérépináwa. Yái sùmài Jesús iyamáacawa Jerusalén ìyacàlená irìcuta. Isèenái quéwa càmita náalíawa iyamáanátéwa náicha.

⁴⁴ Nayúunáidaca Jesús yàacawa imanùbaca yáapichawa, íná nàacawa èeríapinama. Néese nacutáca Jesús namanùbacanái yèewibàawa, néenánái yèewibàa nacáwa.

⁴⁵ Néese, càmicáinaté nàanàa Jesús, yá nèepùaca nàacaténá nacutácani Jerusalén ìyacàlená néré.

⁴⁶ Néese másiba èeri irìcu, yá nàanàaca Jesús átata templo irìcu. Yái Jesús yáawinéeriwa nèewi níái yéewáidéeyéicaté wenàiwica Dios itàacái iyú templo irìcu. Yéemìaca ìyaca néewáidáaná wenàiwica. Isutáca yéemìawa nía nacái.

⁴⁷ Néese macáita yéemièyéica Jesús ímáaná, yá náináidacawa néemìacani manuísíwata, máinicáiná cáaliacáicani, yáaliacáiná nacái icàlidaca nalíni cáaliacáiri iyú, nasutácaalí néemìawani Dios itàacái ìwali.

⁴⁸ Néese, isèenái nàanàacani, yá náináidacawa manuísíwata naicáidaca irí. Yá María ímaca Jesús irí:

—Nuìri, ¿cáná pidé càì pimànica walí? Píaniri, núa nacái wadéca wacutáca pía máadáini, máini nacái achúmaca wawàwawa wáináidacawa pìwali —úmaca.

⁴⁹ Jesús ímaca nalí:

—¿Cánásicué picutá núa áibalé? ¿Càmitasicué píalíawa iwàwacutáaná nuíbaidaca Núaniri irípináwa icapèe irìcu? —ímaca yái Jesúsca.

⁵⁰ Càmita quéwa náalía néemìaca càinácaalí ímáaná yái tàacáisi Jesús icàlidéerica nalí.

⁵¹ Néese, Jesús yèepùacawa náapicha Nazaret ìyacàlená néré. Yá imànica macáita càide iyúwa nachùulianáni. Quéwa yáatúa ínáidacawa mamáalàacata uwàwalicúsewa ìwali, yái wawàsica.

⁵² Jesús idàwinàacawa yàacawa, cáaliacáica yáwanái nacáicani. Casímái nacái Dios iicáca íiwitáise. Yá macáita wenàiwica cayábaca naicáca Jesús.

3

Juan el Bautista en el desierto

¹ Idécanáamité emperador Tiberio icùaca macái cáli catorce camuí, néese yàasu quincéena camuí irícu, yá gobernador Poncio Pilato icùaca ìyaca Judea yàasu cáli. Herodes icùaca ìyaca Galilea yàasu cáli. Herodes yéenasàiri ípidenéeri Felipe icùaca ìyaca Iturea yàasu cáli, Traconite yàasu cáli nacái. Gobernador Lisantias icùaca ìyaca Abilinia yàasu cáli.

² Sacerdote Anás, sacerdote Caifás nacái, níacata sacerdote íiwacanánáica. Néenialité Dios ichùuliacawa Juan el Bautista icàlidáanápíná itàacái wenàiwicanái irí. Iyacaté manacúali yùucubàa càinàwàiri yái Juanca, Zacarías ìirimica.

³ Inaté Juan yèepunicawa yàacawa mawiénibàa Jordán inanába irí. Yá icàlidaca wenàiwicanái irí iwàwacutáaná nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná, namàacáanápíná náichawa yái báawéerica namànírica, nabautizáca nacáiwa neebáidacaténá Dios itàacái, yéewanápíná Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha, yái báawéerica namàníricaté.

⁴ Bàaluité profeta Isaías itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicúise Juan el Bautista ìwali. Càité Isaías itànàaca:

“Abéeri asíali icàlidapíná nalíwani cachàiníiri iyú manacúali yùucubàa càinàwàiri. Càipíná íimaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanái ichùnìacaalí àyapu Náiwacali irípináwa, càita nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná pitàidacaténácué cayábéeri iyúni. Pichùnìacué píiwitáisewa yéewacaténá yéewáidacuéca piyaca machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Pichùnìacué píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná càide iyúwa wenàiwica nachùnìacaalí àyapu Náiwacali irípináwa yéewacaténá yàanàaca nàatalé. Napuníadaca macái manuínaméeyéi utàwi cáli iyú. Náicaca macái dúli, sàabadacaténá nía. Machacànica namànica macái éeruúri àyapu. Cayábaca namànica báawéeri àyapu.

⁶ Yá macái èeri mìnánái naicápiná yái wenàiwica Dios ibànuèrica aléi èeri iriculé iwasàacaténá èeri mìnánái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha’, càipíná íimaca”, íimacaté yái profeta Isaíasca.

⁷ Manùbéeyéi wenàiwica namusúacawa nàyacàle imanùbaca néese, yá nasutáca Juan íicha ibautizáanápíná nía. Quéwa Juan yáaliacawa abénaméeyéi càmita nawènúada náiwitáisewa nabáyawaná íichawa báisiiri iyú, inaté Juan yàalàaca nía cachàiníiri iyú. Íimaca nalí: “¡Píacué, càiyéide iyúwa àapi iculále! Manuíri yùuwichàacáisi yàanàaca mesúnamáita yùuwichàidacaténá wenàiwicanái. Piyúnáidacuéca píalimáaná pichùuliacawa íicha, yái yùuwichàacáisica, pibautizácaalícáitawa, éwitacué càmicáaníta piwènúada píiwitáisewa báisiiri iyú pibáyawaná íichacuéwa. ¡Càmita nucàlidacué pirí càiri chìwái!

⁸ Iwàwacutácué piyaca machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, yéewanápíná macái wenàiwica naicáca amaléeri iyú piwènúadacuéca píiwitáisewa báisiiri iyú Dios irípiná. Picácué càì píima piríwáaca: ‘Canácatáita Dios yùuwichàida wíawa, ¡Abraham itaquénáinámicáiná wía!’ picácué píima. Péemíacué cayába, éwita Dios imáalàida macáitacué pía pibáyawaná ìwalísewatá, càicáaníta Dios yáalimá iwènúadaca níái íbaca Abraham itaquénáinámipíná iyútá, Dios yàasu wenàiwicapíná nía píamirìcubàacué.

⁹ Máiní mawiénica yái yùuwichàacáisica Dios imàaquéeripíná yàanàaca báawéeyéi ìwali, càide iyúwa mawiénicaalí wenàiwica iwichùaca àicu ìwali chipàali iyú, càita nacái mawiénica yái Dios yàasu yùuwichàacáisica. Péemíacué comparación: Càide iyúwa

wàucacaalí macáí àicu canéeri ìyacaná cayába weemácaténá nía quicháí irìcu, càita nacáí Dios yùuwichàidapiná wenàiwica quicháí irìcu, cawinácaalí wenàiwica cà míiyéica imàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná”, íimaca yáí Juanca.

¹⁰ Ináté manùbéeyéi wenàiwica yàanèeyéicaté Juan el Bautista yàatalé, nasutáca néemìawa Juan. Náimaca irí:

—¿Càinásica iwàwacutá wamànica? —náimaca irí.

¹¹ Juan íimaca nalí:

—Pidèniacaalícué pucháiba bàlesi, piacué abéeri bàlesi áiba wenàiwica irí canéerica ibàle. Pidèniacaalícué yàacàsi, piacué nayáapiná, canéeyéica irí yàacàsi —íimaca yáí Juanca.

¹² Nàyaca néeni abénaméeyéi yeedéeyéica plata néenánái judío íchawa Roma ìyacàlená yàasu gobierno irípiná. Nàacatéwa néré nabautizácaténáwa. Nasutáca néemìawa Juan:

—Pía yéewáidéerica wía, ¿càinásica iwàwacutá wamànica? —náimaca.

¹³ Juan íimaca nalí:

—Picácué picobra nía ichàbanamawa. Peedácué náicha càitade iyúwa romanonái ichùullaná peedáca —íimaca yáí Juanca.

¹⁴ Abénaméeyéi úwinái nacáí nasutáca néemìawa Juan:

—Wía nacáí, ¿càinásica iwàwacutá wamànica? —náimaca. Juan íimaca nalí:

—Picácué pibáulia pinúaca wenàiwica piyéedùacaténá nàasu. Picácué picháawàa naináwaná ìwali pichìwa iyúwa, peedácaténá piriwa nàasu. Casímáicué nacáí piicáca piwèniwa romanonái yàasu gobierno yèericuéca piri —íimaca yáí Juanca.

¹⁵ Níái wenàiwicaca náináidacawa cawàwanáta Dios imànínapínaté naicá áiba wawàsi máiníri cachàinica. Náináida nacáíwa nawàwallicuésewa Juan ìwali cawàwanáta Mesíascani, yáí judío icuèrinápináca, Dios ibànùerica nalí.

¹⁶ Quéwa Juan íimaca macáí wenàiwicanái irí: “Báisíta nubautizácuéca pía úni yáaculé. Quéwa mesúnamáita áiba yàanàaca. Yáta ibànùapiná Espíritu Santo abénaméeyéi péenácué irí ibautizácaténá náiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú, cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica itàacáí, yáí yàanèeripináca. Quéwa áibanái péenácué cà míiyéica yeebáida itàacáí, ibautizápiná nía quicháí iyú nàuwichàacaténáwa càiripináta. Máini cachàinírira íiwitáise nuícha. Nuíwacalicaní, yáí yàanèeripináca; nuicáca núawawa càiride iyúwa yàasu wenàiwica cà míirica cachàini náicha canánama, máinícáiná cayábéerica nuíchani.

¹⁷ Càide iyúwa wenàiwicanái itécaalí yàasu palawa nacáapi irìcuwa, masacàacaténá namànica nàasu trigo ituínáwa, náaláidacaténá nacáí trigo iwìralèmi, càita nacáí yáí yàanèeripináca núamirìcubàa yàanàaca iwàlisàidacaténá yàasu wenàiwica íiwitáisewa, iseríacaténá nacáí nía náicha áibanái cà míiyéica yàasu. Càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí ibànacale trigo ituínáwa manuírì capìi irìculé, ituínási yàaluca, càita nacáí yáí yàanèeripináca ìwacáidapiná yàataléwa yàasu wenàiwicanáíwa. Càide iyúwa wenàiwica yeemácaalí ituíná iwìralèmi manuírì quicháí irìcu, càita nacáí yáí yàanèeripináca yùuwichàidapiná nía quicháí irìcu, cà míiyéica yàasu wenàiwica; yùuwichàidapiná nía quicháí irìcu cà míirica ichacàwa càiripinéerita ìyaca”, íimaca yáí Juanca.

¹⁸ Càité Juan icàlidaca nalíni. Yàalàaca nía déecuírì iyú icàlidacaténá wenàiwicanái irí cayábéeri tàacáisi Dios ichùulièrica icàlidaca nalí.

¹⁹ Juan yàalàaca gobernador rey Herodes nacáí cachàinírì iyú, Herodes imelùdacáinaté yéenasàiri Felipe ínuwa, ípidenéechúa Herodías, Herodes imànicáinaté nacáí manùba báawéeri.

²⁰ Herodes quéwa imànica áiba wawàsi máiníri báawaca náicha canánama: Herodes yúucaca Juan presoíyéi ibànaliculé.

Jesús es bautizado

²¹ Quéwa ipíchawáiseté Herodes yúucaca Juan presoíyéi ibànaliculé, Juan ibautizácaté manùbéeyéi wenàiwica. Juan ibautizá nacáí Jesús. Yáí Jesúsca, idècunitàacá isutáca yáawawa Dios ícha, yáta capìraléeri cáli yàacùacawa.

²² Yá Espíritu Santo iricùacawa Jesús ìwali càiride iyúwa waicáaná unùcu iricùanáwa. Néese néemìaca Dios itàacái chènuníise. Dios ímaca Jesús irí:

—Píacata Nuñri nuwàwéeri cáininéeri nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicáca pía —ímaca yái Diosca.

Los antepasados de Jesucristo

²³ Jesús idèñìacaté cawàwanáta treinta camuí idàbacaalíté yéewáidaca wenàiwicanái. Abénaméeyéi wenàiwica nayúunáidaca José ìrimicaténi, yái Jesúsca. José yàacawéetúa yáaniri ípidenáté Elí.

²⁴ Elí yáaniri ípidenáté Matat. Matat yáaniri ípidenáté Leví. Leví yáaniri ípidenáté Melqui. Melqui yáaniri ípidenáté Jana. Jana yáaniri ípidenáté José.

²⁵ José yáaniri ípidenáté Matatías. Matatías yáaniri ípidenáté Amós. Amós yáaniri ípidenáté Nahúm. Nahúm yáaniri ípidenáté Esli. Esli yáaniri ípidenáté Nagai.

²⁶ Nagai yáaniri ípidenáté Maat. Maat yáaniri ípidenáté Matatías. Matatías yáaniri ípidenáté Semei. Semei yáaniri ípidenáté Josec. Josec yáaniri ípidenáté Judá.

²⁷ Judá yáaniri ípidenáté Joanán. Joanán yáaniri ípidenáté Resa. Resa yáaniri ípidenáté Zorobabel. Zorobabel yáaniri ípidenáté Salatiel. Salatiel yáaniri ípidenáté Neri.

²⁸ Neri yáaniri ípidenáté Melqui. Melqui yáaniri ípidenáté Adi. Adi yáaniri ípidenáté Cosam. Cosam yáaniri ípidenáté Elmadam. Elmadam yáaniri ípidenáté Er.

²⁹ Er yáaniri ípidenáté Josué. Josué yáaniri ípidenáté Eliezer. Eliezer yáaniri ípidenáté Jorim. Jorim yáaniri ípidenáté Matat.

³⁰ Matat yáaniri ípidenáté Leví. Leví yáaniri ípidenáté Simeón. Simeón yáaniri ípidenáté Judá. Judá yáaniri ípidenáté José. José yáaniri ípidenáté Jonam. Jonam yáaniri ípidenáté Eliaquim.

³¹ Eliaquim yáaniri ípidenáté Melea. Melea yáaniri ípidenáté Mena. Mena yáaniri ípidenáté Matata. Matata yáaniri ípidenáté Natán.

³² Natán yáaniri ípidenáté rey David. Rey David yáaniri ípidenáté Isaí. Isaí yáaniri ípidenáté Obed. Obed yáaniri ípidenáté Booz. Booz yáaniri ípidenáté Sala. Sala yáaniri ípidenáté Naasón.

³³ Naasón yáaniri ípidenáté Aminadab. Aminadab yáaniri ípidenáté Admin. Admin yáaniri ípidenáté Arni. Arni yáaniri ípidenáté Esrom. Esrom yáaniri ípidenáté Fares. Fares yáaniri ípidenáté Judá.

³⁴ Judá yáaniri ípidenáté Jacob. Jacob yáaniri ípidenáté Isaac. Isaac yáaniri ípidenáté Abraham. Abraham yáaniri ípidenáté Taré. Taré yáaniri ípidenáté Nacor.

³⁵ Nacor yáaniri ípidenáté Serug. Serug yáaniri ípidenáté Ragau. Ragau yáaniri ípidenáté Peleg. Peleg yáaniri ípidenáté Heber. Heber yáaniri ípidenáté Sala.

³⁶ Sala yáaniri ípidenáté Cainán. Cainán yáaniri ípidenáté Arfaxad. Arfaxad yáaniri ípidenáté Sem. Sem yáaniri ípidenáté Noé. Noé yáaniri ípidenáté Lamec.

³⁷ Lamec yáaniri ípidenáté Matusalén. Matusalén yáaniri ípidenáté Enoc. Enoc yáaniri ípidenáté Jared. Jared yáaniri ípidenáté Mahalaleel. Mahalaleel yáaniri ípidenáté Cainán.

³⁸ Cainán yáaniri ípidenáté Enós. Enós yáaniri ípidenáté Set. Set yáaniri ípidenáté Adán, yái asìali Dios idàbéricaté.

4

Jesús es puesto a prueba

¹ Néeseté Espíritu Santo icùaca Jesús íiwitáise. Jesús yèepùacawa Jordán inanába íicha, yá Espíritu Santo itéca Jesús manacúali yùuculé caináwàiri.

² Jesús iyacaté néré cuarenta èeri. Satanás yáalimáidaca Jesús imàníinápiná ibáyawanáwa quéwa càmita Jesús imàni càì. Canácata Jesús iyéeri iyáacaléwa cuarenta èeri, yáté máapicani.

³ Néese, Satanás ímaca Jesús irí:

—Dios Iiricáiná pía, piwènúada yái íbaca pan iyú piyáacaténáni —ímaca yái Satanásca.

⁴ Jesús ímaca irí:

—Càmírita. Dios itàacái profeta itànèericaté ímaca walí: ‘Picácué wáináidawa yàacàsi ìwali Dios ícha. Néese iwàwacutá weebáidaca macáita iyúwa Dios ímáaná yéewanápiná wàyaca machacàníri iyú’, ímaca yái Dios itàacáica —ímaca yái Jesúsca, càmíicáiná iwàwa imànica wawàsi meedá irípináwa Dios íiwitáise iyú.

⁵ Néese, Satanás itéca Jesús chènuníri dúli ínatalé. Yá Satanás yáasáidaca Jesús iicá aquialénamata macái cáli èeri irícuírca.

⁶ Yá Satanás ímaca Jesús irí:

—Nùapiná piríwa macáita ìyéerica cháí èeri irícu cawènírica, yá picùapiná macái cáliwa; núacata yèeri canánama nuwàwéeyéi iríwa núacáináta icuèerica macáitani.

⁷ Iná pibàlùacaalíwa nulí piùlùu ipùata iyúwa pìacaténá nucàaluíniná, yásí pìasupiná macáitani —ímaca yái Satanásca.

⁸ Jesús ímaca irí:

—Núa, càmíirita yàa picàaluíniná, yácáiná Dios itàacái profeta itànèericaté ímaca: ‘Iwàwacutá pìaca Picuèriná Dios icàaluínináwa. Iwàwacutá nacái pìaca abéerita Dios iyéininá’, càité itànàaca yái profetaca —ímaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Satanás itéca Jesús Jerusalén ìyacàlená néré. Yá Satanás imichàidaca Jesús templo ipùata ínatalé chènuníri náicha canánama. Néese Satanás ímaca Jesús irí:

—Dios Iiricáiná pía, pipisìawa templo ícha cáli ínatalépiná.

¹⁰ Yácáiná Dios itàacái profeta itànèericaté càì ímaca pìwali:

‘Dios ichùullapiná yàasu ángelnáíwa nacùanápiná pía.

¹¹ Namichàidapiná nacái píawa nacáapi iyúwa ipíchaná pinúaca píawawa íba iwéré’, càité profeta itànàaca Dios itàacái piínáwaná ìwali —ímaca yái Satanásca.

¹² Quéwa Jesús ímaca Satanás irí:

—¡Càmíiri! Dios itàacái profeta itànèericaté càì ímaca walí: ‘Picá píalimáida piicáwa Picuèriná Dios asásí icùacaalípiná pía’, càité profeta itànàaca Dios itàacái —ímaca yái Jesúsca.

¹³ Inaté idécanáami Satanás yáalimáidaca Jesús imànínápiná macái íiwitáaná báawéeri, yáté Satanás yàacawa Jesús ícha àta áiba èeripináta àniwa.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹⁴ Néeseté Jesús yèepùacawa Galilea yàasu cáli néré. Espíritu Santo icùaca Jesús íiwitáise. Néese macáita Galilea yàasu cáli néeséeyéi néemìaca Jesús iináwaná ìwali.

¹⁵ Jesús yèepunicatéwa yéewáidaca wenàiwica judíonái yéewáidacàalu irícubàa yàcalé imanùbaca. Macáita wenàiwica nacàlidaca Jesús iináwaná ìwali cayábéerica íiwitáise.

Jesús en Nazaret

¹⁶ Jesús yàacatéwa Nazaret ìyacàlená néré, yái yàcalé isèenái idàwinàacatáicaténi. Yá sábadu irícu judíonái iyamáidacatáicawa, Jesús iwàlùacawa judíonái yéewáidacàalu irículé càide iyúwaté íiwitáise ìyáaná. Néese ibàlùacawa wenàiwicanái yàacuésesemi iléecaténá nalí Dios itàacái.

¹⁷ Nàaca irí cuyàluta yéewacaténá iléeca nalíni, yái cuyàluta idènièricaté itànàawa profeta Isaías yàasu tàacáisi itànèericaté Dios inùmalicúise. Jesús yàacùaca cuyàluta iwawanèericawa, yá yàanàaca tàacáisi Jesús ímáanápinácaté ìwaliwa, yái Dios yàasu wenàiwicaca. Càita ímaca ìwaliwa:

¹⁸ “Espíritu Santo, Dios ibànuèrica nulí, yàacawéeridaca núa siùca, ichùullacáiná nucàlidáanápiná cayábéeri tàacáisi catúulécanéeyéi irí. Idéca ibànùaca núa nucàlidacaténá wenàiwicanái iríni Dios iwàwaca iwasàaca nía nabáyawaná

íichawa. Ibànùaca núa catuícáténá numànica matuíyéi, nuwasàacáténá wenàiwica nàuwichàacái íichawa nacái,
 19 núcàlidacáténá nacái nalíni Dios iwàwaca iyúudàaca nía siùcade”,
 càité profeta Isaías itànàaca tàacáisi Jesús iwali.

20 Néese idécanáamité Jesús iléeca nalíni, yá iwawanàacani yái cuyàlutaca, yá yèpùadaca cuyàluta asìali irí icuèrica cuyàluta. Néese Jesús yáawinacawa nèewi yéewáidacáténá nía. Macáita iyéeyéica néré naicáidaca irí mamáalàacata.

21 Néese Jesús íimaca nalí:

—Siùca idéca yàanàaca pèewiré yái wenàiwicaca Dios itàacái icàlidéericaté iináwaná iwali profeta Isaías yàasu cuyàluta irícu —íimaca yái Jesúsca, icàlidaca iináwaná iwaliwa.

22 Macáita níai wenàiwicaca natàaníca cayábéeri iyú iwali. Náináidacawa manuísíwata néemìaca icàlidaca nalíni máini cáaliacáiri iyú. Náimaca nalíwáaca:

—¿Cánásica yéewaná càicàlidacani? José ìirimi meedá yái —náimaca.

23 Ináté Jesús íimaca nalí:

—Báisíta piwàwacué picàlidaca nulí yái tàacáisica: ‘Báisícaalí píalimá pichùnìaca cáuláiquéeyéi, néese pichùnìaca píawawa waicápiná, yásí weebáidaca pitàacái’, càicàlidacatué píimaca nulí, piwàwacáinacatué piicáca numànica yái càimírìca wenàiwica idé imànica. Piwàwacué nacái píimaca nulí: ‘Báisícaalí pimànicaté yái càimírìca wenàiwica idé imànica Capernaum iyacàlená néenibàa càide iyúwa wéemianá nacàlidaca piináwaná iwali, néese pimàni nacái càiri wawàsi cháí, piasu cáli íinatawa, yásí weebáidaca pitàacái’, càicàlidacatué píimaca nulí, càmicáinacatué piwàwaca peebáidaca nutàacái báisíri iyú —íimaca nalí yái Jesúsca.

24 Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Báisíta, nùaliacawa càminápinacatué peebáida nutàacái, càmicáiná wenàiwica nawàwa néemìaca profeta itàacái nàasu cáli néeséericaalíni.

25-26 Quéwa, péemìlacatué cayába, Dios imànipiná cayábéeri áibanái wenàiwica irí báawéeyéicatuéca piicáca, níara càmiyéica judío, neebáidapinácáiná nutàacái, càide iyúwaté Dios imàníiná nalí cayábéeri bàalutité profeta Elías yàasu èerité. Càmitaté unía yúuwàawa máisiba camuí y mediopináté, iyacaté nacái manuiri máapicái cháí Israel yàasu cáli imanuíca. Ewitaté nàyacáaníta manùbéeyéi inanái inìrimi yéetéeyéimicawa íicha cháí Israel yàasu cáli íinata, càicáaníta Dios càmitaté ibànùaca profeta Elías iyúudàacáténá nía. Néese, Dios ibànùacaté Elías iyúudàacáténá abéechúa inanái inìrimi yéetéechúamiwa íicha, càmiíchúa israelita, Sarepta iyacàlená mìnalu, iyéechúacaté mawiénita Sidón iyacàlená irí, méetàuculé Israel yàasu cáli íicha.

27 Càita nacái profeta Eliseo yàasu èerité nàyacaté nacái manùbéeyéi cacháunéeyéi íimami lepra iyú cháí Israel yàasu cáli íinata, quéwa Dios càmitaté ichùnìaca nía, ibatàa abéeri pináta, càmitaté ichùnìaca nía. Néese ichùnìacaté áiba càimírìca israelita, íipidenéeri Naamán, Siria yàasu cáli néeséeri. Càita nacái Dios imànipiná cayábéeri nalíwa áibanái wenàiwica báawéeyéicatuéca piicáca, càmiyéica judío, neebáidapinácáiná nutàacái —íimaca yái Jesúsca.

28 Níai israelitaca, néemìaca Jesús íimáaná càmiyéi israelita iwali, yá calúaca nía báawanama canánama, níai iyéeyéica judionái yéewáidacàalu irícu, báawacáinaté naicáca càmiyéi israelita.

29 Yá namichàacawa náibàaca Jesús, natécani cachàiníri iyú yàcalé íicha. Nawatàidaca Jesús quìratàli ipùata nérépiná, yái quìratàli nàyacàle iyéerica íinata, nawàwacáiná náucaca Jesús chènuníri quìratàli íinatáise, yéetácaténáwa.

30 Quéwa Jesús iwatàa yáawawa náicha, yá ichàbacawa nèewibàa, yá yàacawa náicha.

Un hombre que tenía un espíritu impuro

31 Néeseté, Jesús yàacawa Capernaum iyacàlená néré iyéerica Galilea yàasu cáli íinata. Aiba sábado judionái iyamáidacatáicawa, yá Jesús yéewáidaca wenàiwicanái judionái yéewáidacàalu irícu.

³² Yá náináidacawa manuísíwata néemìaca yéewáidáaná nía, yéewáidacáiná nía iyúwa abéeri cachàiníri íiwitáise, Dios ibànuèrica yéewáidacaténá wenàiwicanái.

³³ Iyacaté áiba asìali néewáidacàalu irìcu. Yái asìali demonio idacuèrica íiwitáise. Yá demonio yéemíanícawa asìali isàna iyú. Yá íimaca cachàiníri iyú Jesús irí:

³⁴ —¡Pèpùà píchawa! ¡Picá pisàiwica walí wawàsi, pía Jesúsca, Nazaret ìyacàlená néeséeri! ¿Pìanàsica pimáalàidacaténá wía? Núalía nuicáca pía, núalíacawa pìwali, Dios néeséeri mabáyawanéerica pía —íimaca.

³⁵ Quéwa Jesús yàalàaca demonio cachàiníri iyú. Yá Jesús íimaca demonio irí:

—¡Masànata pía! ¡Pimusúawa íicha yái asìalica! —íimaca yái Jesúsca. Yá demonio yúucaca asìali cáli ínatale macái wenàiwicanái yàacuésemi, néese yàacawa asìali íicha. Canáta demonio imàníná asìali irí.

³⁶ Macáita wenàiwica iyéeyéica néeni, náináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí. Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Cáinásica yái yéewáidáanáca? ¡Yái asìali Jesús yàalàaca demonionái cachàiníri iyú íiwitáise cachàiníri iyúwa, yá ichùuliacaalí nía nàanápínáwa wenàiwica íicha, yáta nàacawa! —náimaca nalíwáaca.

³⁷ Yá macáita Galilea yàasu cáli néeséeyéi nacàlidaca Jesús iináwaná ìwali.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

³⁸ Néeseté Jesús imusúacawa néewáidacàalu irìcuíse, yá yàaca iwàlùacawa Simón icapèe irìculé. Yá Simón iyéeru iculuéchúawa cáiwíri mecuní iyú. Yá nasutáca ulí Jesús íicha ichùnìanápíná úa.

³⁹ Néese Jesús yàacawa ùatalé, yá yáawiaca iicáidaca ulí. Jesús yàalàaca mecuní cachàiníri iyú. Yá mecuní ichàbacawa uícha. Yáta umichàacawa, yá udàbaca umànica nayáapíná.

Jesús sana a muchos enfermos

⁴⁰ Néese idècunitàacá èeri iwàlùacawa, yá macáita idènièyéica cáuláiquéeyéi néenánáywa natéca nía Jesús yàatalé. Natéca néenánáywa idènièyéica macái uláicái íiwitáaná. Jesús imàacaca icáapiwa nàwali macáita, yá ichùnìlaca nía.

⁴¹ Demonionái nàacawa nacái manùbéeyéi cáuláiquéeyéi íicha. Yá demonionái náimaca néemíanícawa cachàini:

—¡Píacata yái Dios írìca! —náimaca. Quéwa Jesús yàalàaca nía cachàiníri iyú, níái demonioca, càmita ibatàa natàaníca, náalíacáináwa ìwali Mesíascani, yái judío icuèrinápíná Dios ibànuèrica nalí.

Jesús anuncia el mensaje en las sinagogas

⁴² Amalácaalíté nawicáu àniwa, Jesús imusúacatéwa yàcalé irìcuíse, yá yàacawa canácatalé wenàiwica. Néese madécaná wenàiwica icutácani. Yá nàanàaca yàatalé. Càmita nawàwa namàacaca yàacawa náicha.

⁴³ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Iwàwacutá nucàlidaca nalí cayábéeri tàacáisi áibanái ìyacàle néenibàa nacái, yái tàacáisi íiméerica càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáywa, Dioscáiná ibànùaca núa numànicaténá càì —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁴ Càité Jesús yàaca icàlidaca yái tàacáisica judíonái yéewáidacàalu irìcubàa, iyéeyéica Judea yàasu cáli ínata.

5

La pesca milagrosa

¹ Aiba èerité Jesús ibàlùacawa Genesaret icalisaniná yàasu càina ínatale, áibaalí ípidenéeri Galilea icalisaniná. Madécaná wenàiwica nàyaca néré nawàwacáiná néemìaca Jesús icàlidaca nalí Dios itàacái. Máini manùbaca wenàiwica, yá nacàbadàayacacawa Jesús iwéré.

² Néese Jesús iicáca pucháiba barca mawiénita iríwa càina ínatalé. Canáca wenàiwica barca irìcu namusúacáinátéwa barca irìcuíse níái asíanái íbèeyéica cubái, náibacaténá nàasu chinchorrowa.

³ Jesús iwàlùacawa barca irìculé, Simón yàasu barcaca. Néese isutáca Simón ícha wawàsi iwesíanápiná barca àanama ícha. Néese Jesús yáawinacawa barca irìcu, yá yéewáidaca wenàiwica barca irìcuíse.

⁴ Néese idécanáamité yéewáidaca nía, yá Jesús ímaca Simón irí:

—Piwesía barca depuúwacatalé calisa. Piúcacué pìasu chinchorrowa píibàacaténá cubái —ímaca yái Jesúsca.

⁵ Néese Simón ímaca Jesús irí:

—Nuúwacali, wadéca wacamáaca táiyápinama, canácata weedéeri, quéwa píalàacáiná núa, íná nuchùlùlaca náucaca chinchorro àniwa —ímaca yái Simónca.

⁶ Néese idécanáami namànica càide iyúwa Jesús ímáaná nalí, yá náibàaca madécaná cubái. Nàasu chinchorro icacanácawa yàacawa.

⁷ Iná náucaca nacáapiwa namáidacaténá nàacawéeyéináwa iyéeyéica áiba barca irìcu nàacaténá nayúudàaca nía. Néese nàanàaca Simónnái yàatalé, yá napuníadaca pucháibanama nàasu barcawa cubái iyú àta nawàwacataléta napulùnacawa cubái iyú, níái barcaca.

⁸ Quéwa Simón Pedro iicácáiná madécaná cubái, yá cáaluca ínáidacawa ibáyawaná iwálísewa, yá iwàlùacawa yùulù iyúwa yàacaténá Jesús icàaluíniná. Yá ímaca Jesús irí:

—¡Iwàwacutá píacawa nuícha, Nuúwacali, cabáyawanácáiná núa! —ímaca yái Simón Pedroca.

⁹ Càica Simón ímaca Jesús irí cáalucáiná Simón ibáyawaná iwálísewa, yáalíacáináwa Jesús idèniaca Dios íiwitáise. Cáaluca nacái níái Simón Pedro yáapichéeyéica, naicácáiná madécaná cubái needéeyéica.

¹⁰ Cáaluca nacái Simón imanùbacanáica nabáyawaná iwálísewa níái ípidenéeyéica Santiago, Juan nacái, níái Zebedeo yéenibeca, náalíacáináwa Jesús idèniaca Dios íiwitáise. Quéwa Jesús ímaca Simón irí:

—Píca cáalu pía nuícha. Pídeca peedáca cubái. Siúcáise de quéwa píwacáidapíná nulíwa wenàiwicanái yéewacaténá nuéwáidacaléca nía —ímaca yái Jesúsca.

¹¹ Iná natéca nàasu barcawa cáli iwéré. Yá namàacaca macáita nàasuwa, yá nàacawa Jesús yáapicha, yéewacaténá yéewáidacaléca nía.

Jesús sana a un leproso

¹² Aiba èerité, Jesús iyacaté áiba yàcalé irìcu, néese asiali yàanàaca néré cacháunéeri íimami lepra iyú. Iicáca Jesús, yá yúuwàa iríacawa inùmáawawa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíniná, yéewacaténá catúulécanáca Jesús iicácani. Yá isutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata:

—Nuúwacali, núalíacawa píalimá pichùnìaca núa, piwàwacaalí quéwa pichùnìaca núa —ímaca yái asialica.

¹³ Néese Jesús imàacaca icáapiwa ìwali. Yá Jesús ímaca irí:

—Nuwàwaca nuchùnìaca pía. ¡Cayábaca píawa! —ímaca yái Jesúsca. Yáta icháuná lepra yáawacawa ícha.

¹⁴ Néese Jesús ichùuliacani. Ímaca irí:

—Píca picàlida áibanái iríni nuchùnìaná pía. Néese píawa caquialéta sacerdote yàatalé píasáidacaténá iicá píimamiwa, yáalíacaténáwa cayábaca pía picháuná íchawa. Pité nacái ofrenda profeta Moisés ichùulièricaté wenàiwica namàacáanápiná Dios irí ofrenda iyú nachùnìacaalíwa lepra ícha, yéewacaténá macái wenàiwica yáalíacawa cayábaca pía —ímaca yái Jesúsca.

15 Quéwa éwita Jesús ichùulìacáanítani càì, càicáaníta manùbéeyéi wenàiwica nacàlidaca Jesús iináwaná ìwali mamáalàacata macáì wenàiwica irí. Yá madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa néemìacaténá Jesús itàacáì, ichùniacaténá nía nacáì.

16 Quéwa áibaalíté Jesús yàacawa méetàuculé wenàiwicanáì íicha isutácaténá yáawawa Dios íicha.

Jesús sana a un paralítico

17 Aiba èerité Jesús yéewáidaca wenàiwicanáì. Abénaméeyéi fariseo, áibanáì nacáì yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu nàanàcaté néré, madécaná yàcalé mìnanaì nacáì iyéeyéicaté Galilea yàasu cáli íinata, Judea yàasu cáli íinata nacáì. Aibanáì nàanàaca Jerusalén iyacaléná néese nacáì. Náawinacatéwa néré Jesús yéewáidacatalé wenàiwicanáì. Yá Jesús ichùniaca cáuláiquéeyéi wenàiwica Dios íiwitáise cachàiníiri iyú.

18 Néese áibanáì asìanaì nàanàaca néré itéeyéica máapinéeri asìali irièricawa yàalubáì íinatawa iiméerica íinata. Nawàwa natéca asìali capìi irículé, naliadacaténáni Jesús íipunita, Jesús ichùniacaténáni.

19 Càmita quéwa náalimá nawàlùacawa Jesús yàatalépiná dàalacáiná máiní wenàiwicanáì néré. Iná náiriacawa escalera ìwalibàa capìi íinatalé, sàabadéeri, canéeri ipùata chènuniré. Néese nawatàaca capìi ibáiná Jesús iwicáu. Yá nalicùadaca cáuláiquéeri asìali yàalubáì íinatawa yéenúlusi ìwali Jesús yàatalé, nàacuésemi macáita wenàiwica iyéeyéica néeni.

20 Jesús yáaliacawa náiwitáise manuica náináidacawa nawàwawa Jesús ìwali ichùniánápináni, yá Jesús íimaca cáuláiquéeri irí:

—Pía, nùacawéerináca, nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná íicha cayábacaténá píapicha Dios —íimaca yáì Jesúsca.

21 Néese níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nía nacáì fariseonáì nadàbaca náináidacawa. Náimaca náináidacawa nalíwa nawàwalìcuísewa: “¿Cáná yéewa itàanì càì yáì asìali Jesúsca? Itàaníca iyaca Dios ìwali báawéeri iyú, canácáináta asìali yáaliméeri imàacaca iwàwawa wenàiwicanáì ibáyawaná íicha cayábacaténá náapicha Dios. Abéerita Dios yáaliméeri imànica càì”, càì náimaca náináidacawa nalíwa.

22 Quéwa Jesús yáaliacawa náináidáanácawa. Yá isutáca yéemlawa nía:

—¿Cánacué píináidawa càì?

23 Máiní màulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná íicha cayábacaténá píapicha Dios’, càmicáiná áibanáì yáalimá iicáca asáisi báisícaalí cayábaca yáapicha Dios. Quéwa máiní càulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Pimichàawa, píipìna’, áibanáì wenàiwica náalimácáiná naicáca asáisi wadécaalí wachùniacani watàacáì iyúwa, yáì máapinéerica.

24 Iná núa, asìali Dios néeseerica, nuchùniápiná yáì máapinéerica píalíacaténácuéwa Dios idéca ichùulìaca núa numàacáanápiná nuwàwawa wenàiwicanáì ibáyawaná íicha cháì èeri irícu cayábacaténá náapicha Dios —íimaca nalí yáì Jesúsca. Néeseca Jesús íimaca máapinéeri irí:

—Pía, nùacawéerináca, núuma pirí, pimichàawa, peedá píalubáìwa, pèepùawa picapèe néréwa —íimaca yáì Jesúsca.

25 Yáta yáì asìalica imichàacawa nàacuésemi, yá yeedáca yàalubáìwa irièricatéwa íinata, néese yàacawa icapèe nérépináwa, casíimáiri iyú, yàaca Dios irí cayábéeri idècunitàacá yèepunícawa.

26 Macáita iyéeyéica néré náináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí, nàaca nacáì Dios irí cayábéeri. Cáaluca nacáì náináidacawa, yá náimaca:

—Siùca èeri wadéca waicáca cayábéeri wawàsi Dios imàníríca cà míricáwaca waicá quéechacáwa —náimaca.

Jesús llama a Leví

²⁷ Nésetécáwa Jesús imusúacawa capìi irìcuíse. Yá iicáca asìali ípidenéeri Leví, yeedéericaté plata yéénánái judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná. Yái Leví yáawinéericawa aléera yeedácatelécate plata wenàiwica ícha. Néese Jesús ímaca irí:

—Aquialé, piawa núapicha yéewacaténá nuéwáidacaléca pía —ímaca yái Jesúsca.

²⁸ Yái Leví imàacaca yàasuwa macáita, yá imichàacawa, yàacawa Jesús yáapicha.

²⁹ Néese Leví ichùullaca yàasu wenàiwicanáywa nachanàcaténá manùba yàacàsi icapèe irìcu. Imáidaca yàataléwa Jesús iyáacaténá iyáacaléwa Leví yáapicha, Leví iwàwacáiná yàaca Jesús ímiétacaná. Leví imáida nacái manùbéeyéi yeedéeyéi plata yéénánái judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná. Aibanái nacái nayáaca nayáacaléwa náapicha néré.

³⁰ Néese abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéi wenàiwica templo irìcu natàanica báawéeri iyú Jesús yéewáidacalénái ìwali. Yá náimaca Jesús yéewáidacalénái irí:

—¿Cánacué piyáa piyáacaléwa náapicha, níái cabáyawanéeyéica, náapicha nacái níái yeedéeyéica wáicha plata romanonái yàasu gobierno irípiná? —náimaca.

³¹ Quéwa Jesús ímaca fariseonái irí:

—Péemiacué comparación: Máuláicacaalí wenàiwica, yá càmita nawàwacutá abéeri ichùnièripiná nía. Quéwa áibanái idènièyéica uláicái nawàwacutáca abéeri ichùnièripiná nía.

³² Càita nacái wenàiwica íináidéeyéica mabáyawanáca, càmita nacutá abéeri ichùnièripiná náiwitáise nabáyawaná íchawa. Quéwa áibanái wenàiwica yáaliéyéiwa cabáyawanáca, níata icutáca abéeri iwènúadéeripiná náiwitáise báawéeri ícha. Càita nacái núa, càmita nùanàa numáidacaténá wenàiwica íináidéeyéica mabáyawanáca, néese nudéca nùanàaca numáidacaténá wenàiwica yáaliéyéicawa cabáyawanáca, nawènúadánápiná náiwitáisewa nabáyawaná íchawa. Iná yéewa cayábaca nàwacáidáyacacawa nùatalé níái cabáyawanéeyéica nuwènúadacaténá náiwitáise nabáyawaná íchawa —ímaca yái Jesúsca.

La cuestión del ayuno

³³ Néese fariseonái nasutáca néemíawa Jesús. Yá náimaca irí:

—Juan el Bautista yéewáidacalénái, nía nacái wéewáidacaléca, wía fariseoca, namàacaca náichawa nayáacaléwa manùba yàawiría nasutácaténá Dios ícha manuísíwata. ¿Cáná càmita péewáidacalénái namàni càì? Nayáaca nayáacaléwa mamáalàacata —náimaca.

³⁴ Jesús ímaca nalí:

—Péemiacué comparación: Asìali icásàacaalíwa, yá imáidaca yàacawéeyéináwa aslanái naicácaténá icásàacawa casímáiri iyú. Càmita nawàwa namàacaca náichawa nayáacaléwa idècunitàacá iyaca náapicha, yái nàacawéeriná imàníríca matrimonio, casímáicáiná nawàwa.

³⁵ Quéwa áiba èeriwa, áibanái itépiná náichawani. Néenialípiná namàaca náichawa nayáacaléwa, achúmacáiná nawàwa. Càita nacái nuéwáidacalénái, càmita yéewa achúmaca nawàwa idècunitàacá nùyaca náapicha. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa —ímaca yái Jesúsca.

³⁶ Jesús icàlidaca nalí nacái áiba comparación yéewáidacaténá nía:

—Càmita wadalúa wáluma yéemami wàlisài bàlesi ícha wachanàidacaténá iyú éwisàimi bàlesita. Wamànicaalí càì, yásí báawaca wamànica wàlisài bàlesimi. Yá nacái wàlisài yéemami càmita abédanama éwisàimi bàlesi yáapichani.

³⁷ Péemiacué áiba comparación: Càmita wàucùca wàlisài uva ituní éwisàimi ímamisi iriculé yácáiná wàlisài uva ituní idàbaca isáacawa dàchidàchiwaca inànìacubàa, yásí éwisàimi ímamisi icacanácawa, càmicáiná yáalimá imulacàacawa yàacawa. Wamànicaalí càì, yá yúucacawa wáicha macáita uva ituníca, ímamisi nacái.

³⁸ Iná iwàwacutá wàucùca wàlisài uva ituní wàlisài ímamisi iriculé. Càita nacái níái nuéwáidacaléca yeebáidéeyéica nutàacái wàlisài, càmita nàya píasu bàluisàimi tàacáisi ìwali, píacué fariseoca.

³⁹ Aiba wawàsi nacái, péemiacué comparación: Idécanáami wenàiwica ìiraca éwisàimi uva ituní ipuíri, yá càmita iwàwa ìiraca wàlisài uva ituní càmíríca ipuí ímacáiná: ‘Cayábéeri

yáwanái yái ipuíríca', càì ímaca. Càìta nacái píacué: Piyacáinácué éwisàimi tàacáisi ìwali, íná piyúnáidacuéca cayábéericanì wàlisài tàacáisi ícha. Iná càmítacué piwàwa peebáidaca yái nutàacái wàlisàica —ímaca yái Jesúsca.

6

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

¹ Néeseté áiba sábadò judíonái nayamáidacatáicawa, Jesús yèepunícawa àyapulicubàa yéewáidacalénái yáapichawa bànacalé yèewibàa. Yá yéewáidacalénái needáca achúmanamata trigo ituíná nayéeripiná. Yá naquiría trigo ituíná nacáapi irícuwa needácaténá ícha ími nayáacaténáni, yácáiná judío íiwitáise imàacaca wenàiwica needáca nayáapínáwani achúmanamata iyacaná áibanái íbànacale yééná máapicaalí nía.

² Abénaméeyéi fariseo iicáca Jesús yéewáidacalénái imàíná, yá fariseonái iicácani iyúwa íbaidacalési. Iná fariseonái ímaca Jesús yéewáidacalénái irí:

—¿Cánácué píbaida siùca sábadò wayamáidacatáicawa? Dios càmíta imàaca wáibaidaca siùca èeri —námaca.

³ Néese Jesús ímaca nalí:

—Pidécuéca píimáichaca tàacáisi píléericuéca Dios itàacái irícuíse wàawirimi rey David ìwali, bàaluité máapicaalíténi, áibanái nacái yáapichéeyéi asíanáica.

⁴ David iwàlùacatéwa Dios yàasu ímamisíri capíima mabáyawanéeri irículé, yái israelitanái isutácatáipiná Dios ícha. Yá David yeedácaté pan namàníricaté Dios irí ofrenda piná sacerdotenái iyáapínáwa. David iyáaca pan, néese yàaca yáapichéeyéi iyáapínáwa nacái, éwita Dios imàacacáaníta níawamita sacerdotenái iyáaca yái panca. Dios càmítaté yùuwichàida Davidnái, máapicáiná nía, ínaté catúulécánáca Dios iicáca nía —ímaca yái Jesúsca.

⁵ Néese Jesús ímaca fariseonái irí àniwa:

—Dios idéca ichùullaca núa, núa asìali Dios néeséerica, numàacáanápiná nùasu wenàiwica namànica càide iyúwa nuwàwáaná èeri imanùbaca, siùca èeri sábadò nacái wayamáidacatáicawa, wía judíoca —ímaca yái Jesúsca.

El hombre de la mano tullida

⁶ Aiba sábadò judíonái iyamáidacatáicawa, Jesús iwàlùacatéwa néewáidacàalu irículé, yái idàbaca yéewáidaca nía néré. Iyaca néeni abéeri asìali icáapi yéewápuwáiséeri ituwièricawa ícha.

⁷ Nàyaca nacái néeni abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, áibanái nacái fariseonái. Naicáidaca Jesús irí mamáalàacata naicácaténá asáísí ichùnàcaalípiná asìali, sábadò irícu, nayamáidacatáicawa, yéewanápiná nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali, fariseonáicáiná námácaté íbaidacalésicani yái Jesús ichùnànáca wenàiwicanái.

⁸ Quéwa Jesús yáalíacawa náináidáanáwa. Yá Jesús ímaca asìali irí icáapi ituwièricawa ícha:

—Pimichàawa, píbàlùawa nàacuésemi —ímaca yái Jesúsca. Yá asìali imichàa íbàlùacawa.

⁹ Néese Jesús ímaca fariseonái irí:

—Siùcata nusutácué nuémìlawa pía: ¿Càinásica Dios íbatàa wamànica siùca èeri sábadò wayamáidacatáicawa? ¿Imàacasica wamànica cayábéeri, càmicaalí nacái, báawéerisica? ¿Imàacasica wacáucàidaca wenàiwica, càmicaalí wéetáidasica wenàiwica? —ímaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese iicáidaca nalí macáita iyéeyéica itéese. Yá néeseca iwènúacawa asìali irí àniwa, yái báawéerica icáapi. Yá Jesús ímaca irí:

—Piducúa picáapiwa —ímaca yái Jesúsca. Yá asìali imànica iyúwa Jesús ímáaná irí. Yáta cayábaca icáapi.

¹¹ Quéwa fariseonái máiní calúaca nía. Nadàbaca nasutáca néemìlawa níawáaca càinácaalí náalimáanápínaté namànica Jesús irí.

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹² Néenialíté Jesús yàacawa dúli ínatalé. Iyamáacawa néenibàa isutácaténá Dios ícha táiyápinama abéeri catá.

¹³ Amalácanámi yàacawa, yá imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáíwa canánama. Yeedáca nèewíse doce namanùbaca Jesús yèeyéica ípidenápiná apóstolnáí.

¹⁴ Níái docéeyéica náipidená càì: Simón, yái asìali Jesús yèerica ípidenápiná nacái Pedro; yá nacái Andrés, yái Simón iméeréerica; Santiago nacái; Juan nacái; Felipe nacái; Bartolomé nacái.

¹⁵ Yá nacái Mateo; Tomás nacái; Santiago nacái, yái Alfeo ìirimica; yá nacái Simón, áibaali ípidenéeri celote;

¹⁶ Yá nacái Judas, yái Santiago yéenasàirica; yá nacái Judas Iscariote, yái itéeripinácaté Jesús yùuwidenáí náibàacaténáténi, nanúawani.

Jesús enseña a mucha gente

¹⁷ Néeseté Jesús iricùacawa dúli ínatáise yéewáidacalénáí yáapichawa. Yá iyamáaca ibàlùacawa néeni manacúalibàa. Idéca nàwacáidáyacacawa néré madécaná Jesús yéewáidacaléca áibanáí, madécaná nacái wenàiwica yàanèeyéica macái Judea yàasu cáli néese, Jerusalén iyacàlená néeseeyéi nacái, Tiro iyacàlená néeseeyéi nacái, Sidón iyacàlená néeseeyéi nacái, níái yàcalé íyèeyéica manuírì úni idùlepi. Níái manùbéeyéi wenàiwicaca nàanàcaté néré néemàcaténá Jesús itàacái, yúucacaténá náicha nacái uláicái. Yáté ichùnìaca nía.

¹⁸ Aibanáí nacái yùuwichèeyéicawa demonio idacùacáiná náiwitáise, Jesús ichùnìaca nía nacái.

¹⁹ Iná macáita wenàiwica nawàwaca namàacaca nacáapiwa Jesús ìwali ichùnìacáiná nía canánama íiwitáise iyúwa, níái cáuláiquéeyéica.

La felicidad y la infelicidad

²⁰ Néese Jesús iicáidaca yéewáidacalénáí iríwa. Yá ímaca nalí:

“Casímáipinácuéca piwàwa, píacué catúulécanéeyéica, pimàacacáinácué Dios icùaca pía siùcáisede.

²¹ “Casímáipinácuéca nacái píawa, píacué máapíiyéica siùca, Dioscáiná yàapinácué piyáapiná cadénama.

“Casímáipinácuéca nacái píawa, píacué achúméeyéica iwàwa siùca, Dioscáiná imàacapinácué casímáica píawa.

²² “Casímáipinácuéca nacái píawa, báawacaalícué wenàiwica iicáca pía, náucacaalícué nacái pía náichawa, nacúisacaalícué pía nacái, natàanícaalícué báawéeri iyú píwali, peebáidacáinácué nutàacái, núa asìali Dios néeseerica.

²³ Casímáicué piwàwa manuísíwata, piyanídacuéwa casímáiri iyú namànicaalícué pirí càì, yácáiná Dios imàacapinácué pirí manuísíwéeri cawèníiri pìanàacaalípinácué chènuniré, bàaluitécáiná níái wenàiwica yàawirinámica namànicaté báawéeri nacái profetanáí irí, níái Dios yàasu wenàiwica profetanáí íbaidéeyéicaté Dios irípiná càide iyúwacué piyáaná”, ímaca yái Jesúsca yéewáidacalénáí iríwa.

²⁴ Néese Jesús ímaca áibanáí wenàiwica irí: “Quéwa, ¡máinícué piùwichàapináacawa, píacué càasuýéica! Yácáiná Dios yùuwichàidapinácué píawa, néese càmitacué quirínama casímáí piwàwa píasu cawènírimi ìwaliwa, yái pídenìericuéca siùca.

²⁵ “¡Máinícué piùwichàapináacawa, píacué íyèeyéica iyáacaléwa cadénama, mesúnamáicáináta piùwichàapinácué máapicái!

“¡Máinícué piùwichàapináacawa píacué iicáaníiyéica siùca. Aiba èeriwa píicháanípinácuéca achúmacáiná piwàwa!

²⁶ “¡Máinícué piùwichàapináacawa pítaníicáinácué méetàuculéeri tàacáisi ìwali, càníiri Dios itàacái, íná yéewa macái èeri mìnánáí càníiyéica iwàwa Dios natàanícuéca píwali cayábéeri iyú. Càité nacái píawirinámicué itàanicaté cayábéeri iyú áibanáí cachìwéeyéi iwicùlidéeyéi

ìwali itàanìyéicasa Dios inùmalìcuise, quéwa nachìwáidacaté wenàiwica meedá!”, ímaca yái Jesúsca.

El amor a los enemigos

²⁷ Néese Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Quéwa núumacué nacái pirí piacué yéemièyéica nulí: Iwàwacutácué cáinináca piicáca piùwidenáíwa. Pimàni nacái nalí cayábéeri cawinácaalícué báawéeyéica iicáca pía.

²⁸ Pisutácué nalí Dios ícha imànínápiná nalí cayábéeri, cawinácaalícué ibànuèyéica pìwali chàwicùli. Pisutácué nalí Dios ícha cawinácaalícué icuíséeyéica pía.

²⁹ Aiba inúacaalí pinàni ìwali, pimàaca inúaca pinàni ìwali abéemàawáise àniwa. Aiba yeedácaalí pícha pìasu ruana nacáiri, pimàaca yeedáca picamisanì nacái.

³⁰ Aiba isutácaalí pícha wawàsi, pimàaca iríni; imelùdacaalí pícha pìasu, picá pisutá yèepùadánápiná piríni.

³¹ Pimànicué áibanái irí cayábéeri, càide iyúwacué piwàwáaná namànica pirí cayábéeri.

³² “Cáininácaalícué piicáca níawamita cáininéeyéicuéca iicáca pía, càmitacué pimàni pìyaca cayábéeri wawàsica áibanái ícha, macái èeri mìnánái namànicáiná càì, nía nacái báawéeyéica íiwitáise namànica càì. Iná càmitacué máini cayábéeyéi náicha pía.

³³ Càita nacái pimànicaalícué cayábéeri nalí níawamita imànìyéicuéca pirí cayábéeri, càmitacué pimàni pìyaca cayábéeri wawàsica áibanái ícha, macái èeri mìnánái namànicáiná càì, nía nacái báawéeyéica íiwitáise namànica càì. Iná càmitacué máini cayábéeyéi náicha pía.

³⁴ Pìacaalícué nacái áibanái ichàba pìasuwa níawamita pínáidéeyéicuéca nèepùadánápiná pirí cawèníri àniwa, càmitacué pimàni pìyaca cayábéeri wawàsica áibanái ícha macái èeri mìnánái namànicáiná càì, nía nacái báawéeyéica íiwitáise nàaca áibanái báawéeyéi ichàba wawàsi needácaténá náicha cawèníri àniwa. Iná càmitacué máini cayábéeyéi náicha pía.

³⁵ Iwàwacutácué cáinináca piicáca piùwidenáíwa, pimànicué nacái nalí cayábéeri, piacué nacái nachàba pìasuwa, éwita càmicaalí nèepùada pirícuéni. Yásí Dios imàacapínacué pirí cawèníri manuísíwata chènuniré, yá nacái Wáaniri Dios yéenibepínacuéca píawa, yái Wáaniri Dios chènuníiséerica, imàníríca cayábéeri èeri mìnánái irí, éwita càmicáaníta nàaca irí cayábéeri, níái báawéeyéica íiwitáise.

³⁶ Iwàwacutácué catúulécanáca piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwacué Wáaniri Dios catúulécanáaná iicáca pía”, ímaca yái Jesúsca.

No juzgar a otros

³⁷ Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Picácué máini picháawàaca áibanái iináwaná ìwali mamáalàacata, néese Dios càmitacué yùuwichàida píawa. Picácué pínáidawa piùwichàidánápiná áibanái imànìyéica pirí báawéeri, néese Dios càmitacué yùuwichàida píawa. Pimàacacué piwàwawa nabáyawaná ícha, yásí Dios imàacacué iwàwawa pibáyawaná ícha.

³⁸ Pìacué áibanái irí càinácaalí wawàsi namáapuèrica pícha, yásí Dios yàacuéca piríwa càinácaalí wawàsi pimáapuèrica. Péemiacué comparación: Càide iyúwa wenàiwica cayábéeri íiwitáise ipuníadacaalícué cayába pìasu saco ituínási iyú, icusúa nacáicani, icàbadàa nacái néréni yéewanápiná ipuníadaca saco àta ituínási itúadacatalétawa saco inùma irícuise, càita nacái Dios imànicuéca piríwa cayábéeri manuísíwata. Pimànicaalícué áibanái irí cayábéeri manuísíwata, yásí Dios imànicuéca piríwa cayábéeri àniwa manuísíwata. Quéwa pimànicaalícué áibanái irí cayábéeri achúméeri meedá, néese Dios imànicuéca nacái pirí cayábéeri achúmáana meedá”, ímaca yái Jesúsca.

³⁹ Jesús yéewáidaca nía áiba comparación iyú. Yá ímaca nalí: “Matuíri wenàiwica càmita idé itéca áiba matuíri àyapullicubàa, ipíchaná pucháibanama náuwàacawa utàwi irículé. Càita nacái càmitacué yéewa matuíyéica pìiwitáise, iwàwacutácainá péewáidaca wenàiwica matuíyéi íiwitáise náalícaténá càinácaalí iyú náalimá nàyaca machacàníri iyú.

⁴⁰ Cawinácaalícué wenàiwica péewáidéeyéica, càmitacué yéewa cáalíacáica pícha nía, néese idécanáamicué péewáidaca nía, yásí náalíacawa abéerita yái píalíericuécawa. Iná iwàwacutácué máini cáalíacáica pía yéewacaténá piyúudàaca nía cayába.

⁴¹ “Pía, idènièrica ibáyawaná manuíríwa, picá píináidawa máini cayábaca pía áiba wenàiwica ícha idènièrica ibáyawanáwa achúméri meedá. Péemiacué comparación: Pibáyawaná manuírí càicanide iyúwa manuírí àicu idéca nacáicaalí yúuwàacawa pituí irìculé. Néese áiba achúmériwanái ibáyawaná càicanide iyúwa achúméri imuluísi yúuwàacaalíwa ituí irìculé.

⁴² Máinicáiná cabáyawanáca pía manuísíwata, íná canáca yéewaná báawaca piicáca píchawa áiba wenàiwica idènièrica ibáyawanáwa achúméri meedá. Péemiacué comparación: Manuírí àicu yúuwàacaalíwa pituí irìculétá, yá càmita pidé piicáca cayába pimusúadacaténá imuluísi áiba wenàiwica ituí irìcuísetá. Càita nacái cabáyawanácaalí pía, picá càì píima áiba wenàiwica irí: ‘Nuénásàiri, pimàaca nucàlidaca pirí pibáyawaná ìwali, nuyúudàacaténá pimàacaca píchawani’, picá càì píimaca irí; pucháibaca píiwitáise pìyaca. ¡Pidéca piimáichaca meedá pibáyawanáwa! Iwàwacutá pimàacaca píchawa quéechacáwa yái báawéeri manuíríca pimánírica. Yásí pidéca píalàaca áiba wenàiwica imàacáanápíná íchawa achúméri báawéeri imánírica”, íimaca yái Jesúsca.

El árbol se conoce por su fruto

⁴³ Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Íimaca nalí: “Canáca cayábéeri àicu yáaliméeri idèniaca ìyacanáwa báawéeri. Canáca nacái báawéeri àicu yáaliméeri idèniaca ìyacanáwa cayábéeri.

⁴⁴ Càita wáalíacawa macái àicu ìwali, waicácaalí ìyacaná, cayábéericaalíni, càmicaalí nacái, yá báawéericani. Càmita weedá cayábéeri higuera ìyacaná tuírí ícha. Càmita nacái weedá cayábéeri uva ìyacaná áwa yúuba ícha.

⁴⁵ Càita nacái wáalímá wáalíacawa wenàiwicanái íiwitáise ìwali nacái: Cayábacaalí wenàiwica íiwitáise, yásí itàaníca cayábéeri tàacáisi iyú, yácáiná íiwitáise cayábéeri ìyaca iwàwalícu. Càita nacái báawacaalí wenàiwica íiwitáise, yásí itàaníca báawéeri tàacáisi iyú, yácáiná íiwitáise báawéeri ìyaca iwàwalícu. Wáalímá wáalíacawa wenàiwicanái íiwitáise ìwali wéemíacaalí càinácaalí wawàsi natàaníca ìwali yácáiná nawàwa idéca ipuníacawa iyú, yái cayábéerica, càmicaalí nacái, yá báawéerica meedáni. Iná iwàwacutácué cayábéeri píiwitáise píwàwalícuísewa, yéewanápinácué péewáidaca wenàiwicanái báisíiri tàacáisi iyú”, íimaca yái Jesúsca.

Las dos bases

⁴⁶ Jesús íimaca: “Canéeri iwèni meedá píimáanáuéca nùwali ‘Wáiwacali’, càmicaalíacáwa pimànicué càide iyúwa núumáaná pirí.

⁴⁷ Siúcade nucàlidacué pirí comparación píalíacaténáwa càinácaalí wenàiwica ìyaca yeebáidéerica nulí, yéemièrica nacái nutàacái, imánírica nacái càide iyúwa nuchùllánáni.

⁴⁸ Yái wenàiwicaca càicanide iyúwa asíali imánírica capíi. Quéechacáwa ícaca depuíwalé. Yá asíali yàanàaca manuírí íba iyéerica depuíwalé cáli irícu, ibàlùadacaténá icapèewa íinata. Idécanáami imànica icapèewa íba íinata, yá inanába yéesacawa. Yái yéesacái yàacawa cachàiníiri iyú asíali icapèe ìwali. Càmita idé quéwa yéesacái icusúadaca capíi, asíali imànicáinaté dàalawaca icapèewa. Càide iyúwa capíi ibàlùacaalíwa mamáalàacata, càita nacái cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái nadèniápiná nacáuacawa càníiri imáalàawa.

⁴⁹ Áiba wenàiwica quéwa yéemíacaalí nutàacái, néese càmita imàni càide iyúwa núumáaná irí. Yái wenàiwicaca càicanide iyúwa wenàiwica imánírica icapèewa cáli íinata, canéeri irí íba ibàluèripínáwa íinata, yái capíica. Inanába yéesacawa, yá yéesacái yàacawa cachàiníiri iyú capíi ìwali. Yá caquialéta capíi yúuwàacawa, imáalàacawa macáita. Càide iyúwa capíi imáalàanáwa, càita nacái cawinácaalí wenàiwica càníiyéica yeebáida nutàacái, canáca nacáuca càníiri imáalàawa”, íimaca yái Jesúsca.

7

Jesús sana al criado de un oficial romano

¹ Idécanáamité Jesús icàlidaca wenàiwicanái iríni, yáté yàacawa Capernaum ìyacàlená néré.

² Ìyaca néré abéeri romanonái yàasu úwi ìiwacaliná, idènièrica yàasu wenàiwicawa cáininéerica iicáca. Cáuláicaca úwi ìiwacaliná yàasu wenàiwica, iwàwéeri yéetácawa ìiwacali ìichawa.

³ Néese úwi ìiwacaliná yéemìaca Jesús iináwaná ìwali ichùnìaná wenàiwica, yá ibànùaca abénaméeyéi judío ìiwacanánái nasutácáténá Jesús ìicha wawàsi manuísíwata yàanàanápíná ichùnìaca yàasu wenàiwica.

⁴⁻⁵ Néese judío ìiwacanánái nàacawa Jesús yàatalé. Yá nasutáca ìicha wawàsi manuísíwata, náimaca Jesús irí:

—Cayábaca piyúudàacani, yáara úwi ìiwacalináca, cáininácáiná iicáca wía judíoca. Ipáyaidacáináteni namànicaténá walí wàasu wéewáidacàalu —náimaca.

⁶ Néese Jesús yàacawa náapicha, quéwa mawiénicalité Jesús ìyaca úwi ìiwacaliná icapèe irí, yá úwi ìiwacaliná ibànùaca yàacawéeyéináwa náimacáténá Jesús irí: “Nuíwacali, càmita nuwàwa nusàiwicaca pirí wawàsi, canácáiná yéewaná nuedáca pía nùataléwa máinicáiná cayábéerica nuícha pía, íná báica nuicáca núawawa piwéré.

⁷ Báica nuicáca núawawa piwéré, íná càmitaté nùa nucutáca pía, máinicáiná cayábéerica nuícha pía. Pichùuliacáita ichùnìanápínáwa yái nùasu wenàiwicaca, yásí ichùnìacawa.

⁸ Núalíacawa píalímá pichùnìacani pitàacái iyúwa, níacáiná nuíwacanánái nachùulía nacái núa. Núa nacái nuchùulía nùasu úwináíwa. Nuchùulíacaalí abéeri yèepùacawa, yáta yèepùacawa. Numáidacaalí abéeri, yáta yàanàaca. Nuchùulíacaalí àniwa nùasu wenàiwicawa imàníinápíná áiba wawàsi, yáta imànicani. Iná yéewa núalíacawa píalímá pichùnìacani nacái pitàacái iyúwa yái nùasu wenàiwicaca”, íimaca yái úwi ìiwacalináca.

⁹ Yá cayábaca Jesús íináidacawa yéemìaca úwi ìiwacaliná itàacái. Néese Jesús iwènúacawa, yá íimaca nalí, níái manùbéeyéi wenàiwicaca yèeyéicawa yáamíise.

—Péemíacué cayába, canácata nùanèeri càirica yeebáidéeri nulí manuísíwata, ibatàa Israel itaquénáinámi yéenápínáta, càmitàacá nùanàa càiri —íimaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese níái wenàiwicaca úwi ìiwacaliná ibànùeyéicaté nèepùacawa úwi ìiwacaliná icapèe néré, yá nàanàaca yàasu wenàiwica idééná cayábacani.

Jesús resucita al hijo de una viuda

¹¹ Néeseté àniwa, Jesús yàacawa Naín ìyacàlená nérépiná. Yàacawa yéewáidacalénái yáapichawa, madécaná nacái áibanái wenàiwica yáapicha.

¹² Jesús ìyacaalíté mawiénita yàcalé irí, yá iicáca manùba wenàiwica namusúacawa ípunita yàcalé irícuíse. Nawáacutáida nàacawa yéetéerimiwa. Nàacawa nabàliacáténáni. Yácata abéerita uírca úái yáatúaca inìrimi yéetéchúamicawa íicha. Madécaná wenàiwica namusúacawa yàcalé irícuíse nacái nàacawéeridacáténá úa.

¹³ Yá Wáiwacali iicáca uícháanáca, yá catúulécánáca iicáca úa. Yá íimaca ulí:

—Picá pícháaní —íimaca ulí yái Jesúsca.

¹⁴ Néese Jesús yàacawa nàatalé, níái itéeyéica yéetéerimiwa. Yá Jesús imàacaca icáapiwa yàalubái ìwali, chéecáisi irièriwa ínata. Yá wenàiwicanái nayamáa nabàlùacawa. Yá néese Jesús íimaca yéetéerimi iríwa:

—Pía ùucullirica, núuma pirí: ¡Pimichàawa! —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Néese yái ùucullirica imichàa yáawinacawa, cáuca àniwani. Yá idàbaca itàanáca àniwa. Néese Jesús itéca ùuculliri yáatúa yàataléwa yèepùadacáténá ulí àniwani.

¹⁶ Macáita naicáca cáucani, yá cáaluca nía, náalíacáináwa Jesús idèniaca Dios íiwitáise cachàiníiri. Yá nàaca Dios irí cayábéeri. Náimaca nalíwáaca:

—Idéca yàanàaca wàatalé cachàiníiri profeta icàlidéerica Dios itàacái —náimaca Jesús ìwali. Yá náimaca nacái:

—Dios idéca yàanàaca yàacawéeridacaténá wía —náimaca.

¹⁷ Néese macáita iyéeyéica Judea yàasu cáli íinata, nía nacái iyéeyéica áiba yàcalé irícu mawiéniyéica néemiaca Jesús iináwaná ìwali, icáucàidacaté yéetéerimiwa.

Los enviados de Juan el Bautista

¹⁸ Juan el Bautista iyacaté mamáalàacata presoíyéi ibànalìcu. Néese yéewáidacalénái nacàlidaca irí macáita yái Jesús imànírica. Yaté Juan imáidaca pucháiba yéewáidacaléwa.

¹⁹ Juan ibànùaca nía Jesús yàatalépiná nasutácaténá néemiawa Jesús asásí básiicaalí Dios néeséericani, yái wenàiwica Dios ibànùèripinácaté judío icuèrinápiná, néese càmicaalí yání, yá iwàwacutá nacùaca áiba yàanàaca.

²⁰ Níai Juan ibànùeyéica nàacatéwa Jesús yàatalé. Yá náimaca irí:

—Juan el Bautista ibànùaca wía wasutácaténá wéemiawa pía, asásí Dios néeséericaalí pía, yái iwàwacutéericaté yàanàapináca, quéwa càmicaalí píani, ¿iwàwacutásica wacùaca áiba yàanàaca? —náimaca.

²¹ Idécanáamité Jesús yéemiaca nataacái, yáta èerica Jesús ichùnìaca madécaná cáuláiquéeyéi nàuwichàacái íichawa, idècunitàacá Juan yéewáidacalénái iyaca néré. Jesús yúucaca demonio abénaméeyéi wenàiwica íicha. Imàaca nacái manùbéeyéi matuíyéi iicáidaca nacái.

²² Néese Jesús íimaca nalí níai Juan ibànùeyéica:

—Pèepùacué picàlidaca Juan iríni pidéénacuéca piicáca, péemiaca nacái. Picàlidacué iríni matuíyéimi idéca iicáidaca, éeruíyéimi yàabàli nacái nadéca nàipináníca, cacháunéeyéimi íimami lepra iyú nacái, idéca cayábaca nía uláicái íicha, màuwíiyéimi nacái nadéca néemiaca, yéetéeyéimiwa nacái nadéca namichàacawa yéetácáisi íicha, catúulécanéeyéi nacái nadéca néemiaca nuwàwaca nuwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Picàlidacué Juan iríni yáalíacaténáwa idéca nùanàaca, núa Dios néeséerica.

²³ ¡Casímáica cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nulí mamáalàacata! —íimaca yái Jesúsca.

²⁴ Néese idécanáamité Juan yéewáidacalénái yèepùacawa Jesús íicha, yá Jesús idàbaca icàlidaca Juan el Bautista iináwaná ìwali. Jesús íimaca: “Bàaluité piacatécué piicáca wenàiwica iyéericaté manacúali yùucubàa càinàwàiri, yáara Juanca. Càmirítatè machawàaca íiwitáise yái asìali piiquéericatécué, càide iyúwa masicái cáuli yáawiadáidéerica meedá.

²⁵ ¿Càinásicué piicá néré bàaluité? Càmirítatè asìali cawèníri ibàle yái piiquéericatécué. Píalíacuéwa cawinácaalí cawèniyéica ibàle, iyéeyéica nacái càasuíri iyú, nàyaca cayábéeri capìi irícu càide iyúwa reynái iyáaná, icuèyéica manùbéeyéi wenàiwica.

²⁶ Bàaluité piacuécawa manacúali yùuculé càinàwàiri piicácaténátè profeta icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalicúise. Báisita profetacani, yái Juanca, quéwa máiníri cachàinica áibanái profeta íicha canánama.

²⁷ Yái Juanca, yácata yáara nacàlidéericaté ìwali tàacáisi Dios inùmalicúise. Profeta itànàacaté tàacáisi Dios íiméericaté Iiri iríwa. Dios íimacaté:

‘Nuchùulipiná pipíchalé nùasu wenàiwicawa icàlidéerica nutàacáiwá. Yá yàapinácawa pipíchalé yàalàacaténá wenàiwica nachùnlanápiná náiwitáisewa yéewanápiná natàidaca pía cayába pìanàacaalíwa nàatalé’, íimacaté yái Diosca.

²⁸ Péemiacué cayába, canácata áiba wenàiwica cachàiníri Juan íicha nèewíise macái wenàiwica imusuéyécawa inanái íicha. Quéwa cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái siúcáisede, yéewanápiná Dios icùaca nía, máiní cachàinipináca nía Juan íicha, éwita càmicáaníta máiní cachàinica nía Dios iyacàle irícu Dios icùacataléca macáita chènuniré.

²⁹ “Manùbéeyéi wenàiwica yéemièyecaté Juan itàacái, abénaméeyéi nacái yeedéeyéica plata néenánái judío íichawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná, nawènúadacaté

náiwitáisewa nabáyawaná íchawa, yá namàacaca Juan ibautizáca nía. Càité náasáidaca náaliacawa Dios icùaca wenàiwica machacàníri iyú.

³⁰ Quéwa fariseonái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, càmitaté namàaca Juan ibautizáca nía, càmicáináté nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná. Càité caná iwèni meedá naicáca yái cayábéerica Dios iwàwéericaté imànica nalí.

³¹ “Nucàlidacué pirí càiná píiwitáise, píacué wenàiwicaca iyéeyéica siùca.

³² Péemiacué comparación: Càicuéca píade iyúwa sùmanái yáawinéeyéicawa àyapulicubàa bamuchúamibàa yàcalé. Néese namáidaca nanacáiyéi iríwa, ‘Wadéca wapùliacuéca pirí íwa, quéwa càmitacué pilabàa; néese wadéca wacántàaca pirícué canción càide iyúwa nacántàaná yéetéeyéimiwa ìwali, quéwa càmitacué pícháani’, càì námaca.

³³ Càita nacái pimànicuéca. Juan el Bautista yàanàacaté, yá imàacacaté íchawa iyáacaléwa isutácáténá Dios ícha manuísíwata, càmita nacái ìira uva ituní. Quéwa pímacuéca Juan ìwali demoniosa iyaca iwàwalìcu.

³⁴ Siùca nudéca nùanàaca, núa asìali Dios néeséerica. Nuyáaca nuyáacaléwa, nuìra nacái uva ituní. Néese pímacuéca nùwali camùnírìcasa núa, cáanáirisa iyáaca iyáacaléwa núa, casíimáicasa nacái nucàmaca, nùacawéeridáanása nacái cabáyawanéeyéi wenàiwica, nía nacái yeedéeyéica plata néenánái judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná. Càita pímacuéca nùwali càmicáinacué píwàwa peebáidaca nutàacái.

³⁵ Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica Juan yàasu tàacáisi nutàacái nacái, náasáidaca Dios imàacaca cáaliacáica nía báisíiri iyú”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús en casa de Simón el fariseo

³⁶ Abéeri fariseo ípidenéri Simón imáidaca yàataléwa Jesús iyáanápíná iyáacaléwa yáapicha, íná Jesús yàacawa fariseo icapèe irículé, yá yáawinacawa iyáacáténá iyáacaléwa.

³⁷ Néese inanái ùanàaca néré, iyéechúa yàcalé irícu, iiméechúacaté nacái asianái yáapicha plata ìwalínápiná. Uémìacaté Jesús iináwaná ìwali iwàlùanáwa fariseo icapèe irículé iyáacáténá iyáacaléwa. Iná ùanàaca néré utéca catùu ucáapi irícuwa, abéechúa catùu cawèníchúa alabastro icatùalená, ipuniéechúawa perfume pumèníri isàni iyú.

³⁸ Uícháaníca ùacawa ubáyawaná ìwaliwa, yá ùacawa Jesús yàatalé. Uawinacawa mawiénita yàabàli irí. Néese udàbaca uíbaca Jesús yàabàli utuíyáa iyúwa. Néese uchuidaca yàabàli uíwita íbáiná iyúwa, usùsùaca nacái Jesús yàabàli càide iyúwaté judío íiwitáise nàanáté náiwacali icàaluínánáwa. Néese ùcùaca perfume pumènírica isàni yàabàli ìwali.

³⁹ Néese yái fariseo imáidéerica yàataléwa Jesús, iicácáiná inanái imànírìca Jesús irí, íná fariseo ímaca íináidacawa iríwa iwàwalìcuíséwa: “Báisícaalí profetasiwa yái asialitá, yá yáaliacawa càinácaalí uíwítáisetá úái imàaqueechúaca icáapiwa ìwali, úái imàníchúaca íbáyawanáwa”, ímaca íináidacawa iríwa yái fariseo Simónca. Quéwa Jesús yáaliacawa Simón íináidáanáwa iwàwalìcuíséwa.

⁴⁰ Iná Jesús ímaca fariseo irí:

—Simón, nuwàwaca nucàlidaca pirí wawàsi —ímaca yái Jesúsca. Néese fariseo ímaca:

—Picàlida nulíni, pía yéewáidéerica wenàiwica —ímaca yái fariseoca.

⁴¹⁻⁴² Néese Jesús ímaca fariseo irí:

—Péemìa comparación. Iyacaté asìali yèerica plata áibanái ichàba maléena èeripíná. Néesetécáwa iwàwacutá nèepùadaca irí àniwani. Nàyacaté pucháiba asianái imawènièyéica ícha plata. Abéeri imawèniàca ícha quinientos namanùbaca denario. Aiba imawèniàca ícha cincuenta namanùbaca denario. Càmicáiná náalimá napáyaidaca náichawa yái namawèniacálecawa, íná catúulécánaca iicáca nía, yá imàacaca iwàwawa namawèniacále ícha, yéewacáténá càmita iwàwacutá napáyaidaca náichawani. Picàlida nulíni, Simón, ¿cawiná náicha cáininéeripíná yáwanái iicáca asìali yèerica wenàiwica ichàba plata? —ímaca yái Jesúsca.

⁴³ Néese Simón ímaca Jesús irí:

—Cawàwanáta yáara asìali imawènièricaté ícha manùba plata ícha áiba asìali imawènièricaté. Yácata cáininéerica yáwanái iicácani, cawàwanáta —ímaca yái Simónca. Néese Jesús ímaca irí:

—Pidéca picàlidaca cayábani —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁴ Néese Jesús iwènúacawa, iicáca upualé, úái inanáica, yá ímaca Simón irí:

—¿Piicásica úái inanáica? Nudéca nùanàaca pìatalé picapèe irìculé, quéwa càmita pité nulí úni nuíbacaténá nùabàliwa, néese úái inanáica udéca uíbaca nùabàli utuíyáa iyúwa, yá uchuidacani uíwita ibáiná iyúwa.

⁴⁵ Càmita pisùsua nunàni ìwali pitàidacaténá cayába núa càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía judíoca; quéwa úái inanáica, nudécanáami nuwàlùacawa capìi irìculé, càmita uyamáida usùsùaca nùabàli ùacaténá nucàaluíniná, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná.

⁴⁶ Càmita piùcua mawèníiri olivo iséená nuíwita ìwali píasáidacaténá casímáica piicáca núa càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná; quéwa úái inanáica udéca ùucùaca cawèníiri perfume pumèníiri isàni nùabàli ìwali.

⁴⁷ Iná núuma pirí nudéca numàacaca nuwàwawa ubáyawaná ícha, yái ubáyawanáca manuírca, máinicáiná cáinináca uicáca núa; quéwa pía iyúunáidéerica càmita máiní cabáyawanáca càmita máiní cáinináca piicáca núa —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁸ Néese Jesús ímaca ulí úái inanáica:

—Nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁹ Néese áibanái wenàiwica fariseo imáidéeyéica néré, nadàbaca náimaca nalíwáaca:

—Càmíirita Dios yái, íná canéerica iwèni meedá imàacáanácasa iwàwawa ubáyawaná ícha —náimaca náináidacawa nalíwa.

⁵⁰ Quéwa Jesús ímaca ulí, úái inanáica:

—Nudéca nuwasàaca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, peebáidacáiná nulí. Pìawa matuíbanáita —ímaca yái Jesúsca.

8

Mujeres que ayudaban a Jesús

¹ Néeseté Jesús yàaca ipáchiaca yèpunícawa yàcalé manùbéeri irìculé, manuíri yàcalé, púubéeri nacái. Yá icàlidaca nalí Dios itàacái cayábéeri náalíacaténátéwa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Níái doce namanùbaca apóstolca nàacawa Jesús yáapicha.

² Abénaméeyéi inanái nàacawa náapicha nacái, Jesús yúuquéeyéica ícha demonio, uláicái nacái. Abéechúa néená ípidenéchúa María Magdalena, úái Jesús yúuquéchúacaté ícha siete namanùbaca demonio.

³ Uacawa náapicha nacái Cuza yàacawéetúa ípidenéchúa Juana. Uacawéeri Cuza ichùullaca rey Herodes yàasu wenàiwica íbaidéeyéica Herodes icapèerìcu; áiba inanái ípidenéchúa Susana ùacawéeridaca nía nacái; áibanái nacái manùbéeyéi inanái nàacawa náapicha nayúudàacaténá nía nàasu iyúwa.

La parábola del sembrador

⁴ Néeseté manùbéeyéi wenàiwica nàwacáidáyacacawa naicácaténá Jesús. Namusúacawa mamáalàacata manùba yàcalé néese, yá nàanàaca Jesús yàatalé. Yá Jesús icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Yá ímaca nalí:

⁵ “Péemiacué comparación: Abéeri asìali ibàna yàacawa ituínási. Yá yàacawa càide iyúwa náiwitáise nabàanána ituínási, yàaca icasáaca yàacawa bànacalé. Abénaméeyéi ituínási yúuwàacawa àyapulìcubàa, néese áibanái wenàiwica nabawáidaca ituínási. Néese màsibèenái yàanáaca néré, yá nayáaca ími.

⁶ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cáli íinata íba yèewiré. Néese ituínási ibacácaalíwa, yá yéetácawa chuicáiná cáli.

⁷ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa tuíri yèewiré. Yá idàwinàacawa tuíri yáapicha. Quéwa tuíri idàwinàacawa dàalawaca bànacalé yèewibàa, càmita ibatàa bànacalé idàwinàacawa cayába.

⁸ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cayábéeri cáli ínata. Idàwinàacanámiwa, yá idèniaca iyacanáwa manùba. Madécaná yéetaná nadèniaca natuínáwa cien namanùbaca”, càité Jesús yéewáidaca nía. Néese Jesús ímaca nalí cachàiníri iyú: “¡Càuwíiyéicaalícué pía, péemíacué nutàacái!” ímaca yái Jesúsca.

El porqué de las parábolas

⁹ Néese Jesús yéewáidacalénái nasutáca néemíawani càinácaalí ímáaná yái comparacióncá.

¹⁰ Yá Jesús ímaca nalí: “Dios imàacacué pialíacawa càinácaalí iyú icùaca yàasu wenàiwicawa. Càmita imàaca áibanái yáalíacawa. Nucàlida quéwa áibanái írini comparacióncá iyú, yéewanápiná càmita náalimá náalía néemíacani càinácaalí ímáaná. Ewita naicácáaníta yái numànírica, càicáaníta càmita náalía ìwali càinácaalí ímáaná. Ewita néemíacáaníta nutàacái, càicáaníta càmita náalíawa néemíaca càinácaalí ímáaná”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús explica la parábola del sembrador

¹¹⁻¹² Jesús ímaca nalí: “Yácata ímáanáca yái comparacióncá. Yái ituínásica ímáanáca càicanide iyúwa Dios itàacái. Yá ituínásica yúuwèericawa àyapulícubàa ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica yéemíacaalí Dios itàacái, quéwa Satanás yàanàaca imàacaca naimáichaca Dios itàacái ipíchaná neebáidacani, ipíchaná nacái namusúacawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

¹³ Yái ituínásica yúuwèericawa íba yèewiré ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemíacaalí Dios itàacái, yá neebáidaca casímáiri iyúni, quéwa neebáidaca maléená èeri meedáni. Càide iyúwa ituínási ibacácaalíwa, yá idàwinàacawa maléená èeri, néese yéetácawa canácáiná ipíchu cayába cáaléeri, càita nacái abénaméeyéi wenàiwica yéemièyéica Dios itàacái. Neebáidaca Dios itàacái maléená èeri. Néese nadàbacaalí nàuwichàacawa Dios írípíná, neebáidacáiná itàacái, càmicaalí nacái, Satanás yáalimáidacaalí nía namàníinápiná nabáyawanáwa, yásí nacaláacawa Dios itàacái ícha, yá nawènúadaca náiwitáisewa Dios ícha.

¹⁴ Yái ituínásica yúuwèericawa tuíri yèewiré, yácata ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemíacaalí Dios itàacái, nàináidacawa nacái ìwali, quéwa càmita máini namàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càide iyúwa càmicaalí bànacalé idàwinàawa cayába dàalacáiná tuíri iyaca itéesebàa, càita nacái abénaméeyéi wenàiwica. Nàináidacawa nawàwawa nàasu ìwaliwa, yái èeri írìcuíríca. Nàináidacawa nacái plata ìwali meedá càasucaténá nía. Nàináidacawa nacái nàwali macái wawàsi isíimáidéeripínáca níawa cháí èeri írìcu. Càide iyúwa bànacalé idàwinàacaalíwa báawata, quéwa canácatáita càyacanáni, càita nacái abénaméeyéi wenàiwica. Neebáca Dios itàacái báawatata, càmíríta quéwa nawàwalícuísewa, íná càmita máini namàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹⁵ Néese yái ituínásica yúuwèericawa cayábéeri cáli ínata ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica cayábéeri íiwitáise néemíacaalí Dios itàacái, yá neebáidaca Dios itàacái tàí íméeri iyú náiwitáise cayábéeri yáapichawa machíwéeri nacái. Néese namànica cayábéeri manuísíwata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí mamáalàacata cayábéeri iyacanáwa manùba”, ímaca yái Jesúsca.

La parábola de la lámpara

¹⁶ Néese Jesús yéewáidaca nía àniwa comparacióncá iyú: “Càmita watùcuníca lámpara wabàacaténáni yàalusi írìculé, càmita nacái wabàa lámpara wàasu cama yáapiréwa, yái waiméeríca ínata. Néese wamàacaca lámpara icànaca chènunibàa yéewacaténá icànaca wenàiwica ìwali iwàluèyéicawa caplí írìculé.

¹⁷ Yái lámpara ímáanáca càicanide iyúwacué pìyáaná, píacué nuéwáidacaléca. Dios iwàwacué péewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yái tàacáisi ibàacanéeri píalíerícuéacawa

ìwali, càide iyúwa lámpara icànacaalí wenàiwica ìwali, naicácatená cayába. Dios iwàwaca náalíacawa ìwali macáita yáì tàacáisi càmiricáwaca náalíawa ìwali.

¹⁸ “Iná péemiacué cayába nutàacái. Píináidacuéwa cayába ìwali yáì péemièricuéca nucàlidaca pirí. Píináidacaalícuéwa cayábéeri iyú nutàacái ìwali, yásí Dios imàacacué píalíacawa mamáalàacata. Quéwa càmicaalícué píináidawa cayába nutàacái ìwali, yásí pí-imáichacuéca nacái àta càinácaalí wawàsi piyúunáidéericuéca píalíacawa ìwali”, ímaca yáì Jesúsca.

La madre y los hermanos de Jesús

¹⁹ Néeseté Jesús yáatúa yàanàca yàatalé, Jesús yéénánái yáapicha. Càmita quéwa náalimá nawàlùacawa capìì irìculé manùbacáiná wenàiwica néré.

²⁰ Aiba wenàiwica icàlidaca Jesús iríni. Yá ímaca Jesús irí:

—Píatúaca úara ibàlùawa bàacháwáise péénánái yáapicha. Nawàwa naicáca pía —ímaca.

²¹ Quéwa Jesús ímaca:

—Cawinácaalí wenàiwica yéemièyéica Dios itàacái, imàníiyéica nacái càide iyúwa Dios ímáaná, nuicáca nía càide iyúwa núatúanáiwa, nuénánái nacáíwa —ímaca yáì Jesúsca.

Jesús calma el viento y las olas

²² Aiba èerité Jesús iwàlùacawa barca irìculé yéewáidacalénái yáapichawa. Yá ímaca nalí:

—Wachàbacuéwa abéemàalé Galilea icalisaniná ícha —ímaca. Iná nàacawa.

²³ Idècunitàacá nachàbacawa calisa ìwaliabàa, yá Jesús íimáca íchawa. Yáta manuírì cáuli idàbaca ipùaca nàwali. Yá màladàca idàbaca ipuniádaca barca úni iyú, yá nasawíaca nàacawa.

²⁴ Iná nacawàidaca Jesús, yá náimaca irí:

—¡Wáiwacali! ¡Wasawíaca wàacawa! —náimaca Jesús irí. Néese Jesús imichàaca ibàlùacawa, yá ichùuliaca cáuli, màladàca nacái wiúnápináni. Yá wiúca macáita màladàca.

²⁵ Néesecáwa Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa:

—¿Cánácué càmita manuí píináidacawa piwàwawa nùwali? —ímaca. Quéwa cáaluca nía, nánáidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí nacái. Yá nasutáca néemíawa níawáaca:

—¿Cawínásica yáì asíalica, ichùulièrica cáuli, màladàca nacái, yásí neebáidaca càide iyúwa ichùullaná nía? —náimaca nalíwáaca.

El endemoniado de Gerasa

²⁶ Atata nàanàcaté abéemàalé Galilea icalisaniná ícha, aléera Gerasa yàasu cáli néré, iyéerica abéemàise Galilea yàasu cáli ícha.

²⁷ Jesús iricùacawa barca irìcuíse cáli ínátalé, yá asíali imusúacawa yàcalé ícha, demonio idacuèrica íiwitáise, yá yàacawa Jesús yàatalé. Madécaná camuí yèepunícawa mabàleta yáì asíalica. Càmita ìya capììricu. Néese ìyaca yéetáními icàliculèená yéewibàa.

²⁸ Néese asíali iicáca Jesús, yá ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa Jesús irí, yá demonio yéemáníacawa asíali isàna iyú:

—¡Píca písaíwica nulí wawàsi, píca Jesús, yáì Dios chènuníséeri íirica! Nusutáca pícha wawàsi, píca piùwichàida núa —ímaca.

²⁹ Isutáca Jesús ícha càì, yácáiná Jesús ichùuliaca ìyaca demonio yàanápináwa asíali ícha. Demonio idacùacaté asíali íiwitáise manùba yàawiría. Yá éwita áibanái idacùacáaníta asíali cadena iyú, icáapi, yàabàli nacái ipíchaná imusúacawa, càicáaníta imàdáidacaté íchawani yáì cadenaca. Yá demonio iplàdáidaca asíali manacúali yùuculépiná càináwàiri canácatalé wenàiwica.

³⁰ Néese, Jesús isutáca yéemíawa demonio:

—¿Càiná píipidená? —ímaca yáì Jesúsca. Néese demonio ímaca:

—Nuípidená Legión, ímáanáca “cawàwanáta cinco mil namanùbaca” —ímaca yáì demonioca. Càité ímaca madécanácáiná demonio nawàlùacatéwa iwàwalículé, yáì asíalica.

³¹ Néese, demonionái isutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata ipíchaná ichùuliaca nàacawa depuíwéeri utàwi irìculé nàuwichàacatalépinácawa.

³² Mawiénita nalí manùbéeyéi marranonái yèepuniwa. Nayáaca nèepunícawa nayáacaléwa dúli iwali. Iná demonionái isutáca Jesús ícha wawàsi imàacáanápíná nawàlùacawa marranonái idèèriculé. Yá Jesús imàacaca nàacawa.

³³ Iná demonionái yàacawa asiali ícha. Yá nawàlùacawa marranonái idèèriculé. Néese macáita marranonái napiacawa iyúwa máiwitáiséeyéi demonio íiwitáise iyú, nacaláacawa quìratàli íinatáise calisa yáaculé. Yá macáita nàisicùmáacawa, níái pìràica cà míiyéica Dios imàaca judiónái idènàca, casacàacáiná nalí marrano iiná.

³⁴ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi naicácaalíté marranonái yéetáanáwa, yá napiacawa, nacàlidaca nalíni yàcalé irícu, nalí nacái áibanái wenàiwica iyéeyéica yàcalé itéese.

³⁵ Néese wenàiwicanái namusúacawa yàcalé ícha naicácaténá nàyáaná. Yá nàacawa Jesús yàatalé. Naicáca asiali demonio yèericatéwa ícha. Yáawinéeriwa Jesús yàabàli néenibàa, cabàleta, cáiwitáisewaca. Yá cáaluca níái yàcalé mìnánáica.

³⁶ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi iiquèyéicaté macáitani, nacàlidaca yàcalé mìnánái irí Jesús ichùnàcaté asiali demonionái íyèericaté iwàwalícu.

³⁷ Néese macáita Gerasa yàasu cáli néeséeyéi nasutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata yèepùanápínáwa náicha, máinicáiná cáaluca naicácani. Iná Jesús iwàlùacawa barca irículé, yèepùacaténáwa náicha, yéewáidacalénái yáapichawa.

³⁸ Yái asiali demonio yèericatéwa ícha isutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata imàacáanápíná yàacawa yáapicha. Quéwa Jesús ichùuliacani iyamáanápínáwa. Yá Jesús íimaca irí:

³⁹ —Pèepùawa picapèe néréwa, picàlida péenánái iríwa iwali yái cayábéerica Dios imàníríca pírí —íimaca yái Jesúsca. Néese, yái asiali yàaca icàlidaca macáita iyacàle mìnánái iríwani, Jesús imànínáté irí cayábéeri manuísíwata.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

⁴⁰ Néese Jesús idécanáamité ichàbacawa àniwa abéemàalé Galilea icalisaniná ícha barca irícu, yá madécaná wenàiwica itàidacani casíimáiri iyú, nacùacáinaté Jesús yàanàaca néré.

⁴¹ Néese áiba asiali yàanàaca Jesús yàatalé, ípidenéeri Jairo. Judiónái yéewáidacàalu íiwacalícani, yái Jairoca. Yá yúuwàa iríacawa inùmáawawa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíná, yéewanápíná Jesús íicáca ipualé. Yá isutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata yàanápínáwa icapèe néré.

⁴² Jairo idènàcáiná abéechúata íiduwa, idènièchúa doce camuí, iculuéchúawa, iwàwéechúa yéetácawa Jairo ícha. Yá Jesús yàacawa Jaironái yáapicha madécaná wenàiwica yèewi. Máinicáiná manùbaca wenàiwica, íná nacàbadàayacacawa nàacawa Jesús iwéré.

⁴³ Abéechúa inanái ùacawa manùbéeyéi wenàiwica yèewi. Cáláicaca úa doce camuí, uíraná yàacawa uícha mamáalàacata. Uucacaté macáita ùasu platawa upáyaidacaténá cadèpiacáiyéi quéwa canácata yáaliméerité ichùnàca úa.

⁴⁴ Uái inanáica ùacawa Jesús yámíise mawiénita irí. Yá udunùaca ibàle ipùata iwali. Yáta uíraná iyamáacawa uícha.

⁴⁵ Néese Jesús isutáca yéemíawa níái wenàiwicaca:

—¿Cawiná idunùa nùwali? —íimaca nalí. Yá macáita náimaca càmitasa nadunùa iwali. Iná Pedronái íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, dàalaca wenàiwica yèeyéicawa wáapicha, nawesíaca nàacawa pía macái píwalíseta. ¿Cáná pisutáca péemíawa càì? —íimaca yái Pedroca.

⁴⁶ Quéwanáta Jesús íimaca mamáalàacata:

—Aibanáica níara idunùa nùwali. Núalíacawa nuchùníaná wenàiwica nuíwitáise iyúwa cawinácaalí idunuèrica nùwali —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁷ Néese úái inanáica uémíacani, yá úalíacawa càmita udé ubàacawa uináwanáwa Jesús ícha. Néese ùanàaca itatéechúawa icalùniwa, yá ubàlùacawa ùulù ipùata iyúwa Jesús irí

ùacaténá icàaluíniná. Yá ucàlidacani nàacuésemi macái níái iyéeyéica néeni cáná yéewa udunùaca Jesús ìwali. Yá ucàlidaca nacái uchùnìanàwa udécanacáita udunùaca ibàle ìwali.

⁴⁸ Néese Jesús ìmaca ulí:

—Pía inanáica, pidéca pichùnìacawa pimàacacáiná piwàwawa nùwali. Pìawa matuíbanáita —ìmaca yái Jesúsca.

⁴⁹ Idècunitàacáwa Jesús icàlidaca inanái iríni, yá áiba wenàiwica yàanàaca nàatalé, itéerica tàacáisi Jairo irí, yái judíonái yéewáidacàalu íiwacalica. Yá asìali ìmaca Jairo irí:

—Píidumica yéetáwa. Picá pisàiwica quirínama irí wawàsi, yái yéewáidéerica wenàiwica —ìmaca.

⁵⁰ Quéwa, Jesús yéemìacani, yá ìmaca Jairo irí:

—Picá cáalu pía. Peebáidacáita nulí mamáalàacata, yásí cayábaca píidu àniwa —ìmaca yái Jesúsca.

⁵¹ Néese nàanàacaté Jairo icapèe néré, yá canácata Jesús imàaquéeri iwàlùacawa yáapicha. Níawamicata iwàlùacawa Jesús yáapicha, yái Pedro, Santiago nacái, Juan nacái, úanirimi nacái, úatúami nacái, úái sùmàu yéetéechúamicawa.

⁵² Nàyaca capìi irìcu madécaná wenàiwica íchàaníiyéica báawanama yéetéechúamiwa íiwitáise, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná. Quéwa Jesús yáaliacawa icáucàidáanápínaté úa, íná Jesús ìmaca nalí:

—Càmita iwàwacutácué píicháanica. Uái mànacàuca, cà míchúata yéetáwa. Uimácáita ùyaca —ìmaca yái Jesúsca.

⁵³ Néese naicáanica Jesús iquíniná, náaliacáináwa báisícata uétácatéwa.

⁵⁴ Néese Jesús íbàaca ucáapi ìwali úái yéetéechúamicawa. Yá ìmaca ulí:

—¡Pía, mànacàuca, pimichàawa! —ìmaca ulí.

⁵⁵ Yáta uwàwa cáuri yèepùacawa uíná irìculé àniwa. Yáta upisìaca ubàlùacawa. Néese Jesús ichùullaca nàaca uyáapíná.

⁵⁶ Néese usèenái náináidacawa naicáidaca ulí manuísíwata naicáciná cáuca úa, quéwa casímáica nawàwa manuísíwata. Jesústa quéwa yàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca áibanái irí icáucàidacaté úa.

9

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

¹ Néeseté Jesús imáidaca yàataléwa níái doce namanùbaca yéewáidacalécawa. Yá imàaca nalí ichàiniwa náucacaténá macái demonio íiwitáaná wenàiwicanái íicha, náucacaténá nacái náicha macái uláicái.

² Jesús ibànùaca nía nacàlidacaténá wenàiwicanái irí càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa, nachùnìacaténá nacái cáuláiquéeyéi.

³ Jesús ìmaca yéewáidacalénái iríwa:

—Picácué peedá piríwa wàlisài àicu, saco nacái, yàacàsi nacái, iwèni nacái. Picácué pité pucháiba bàlesi.

⁴ Píacuéwa yàcalé irìculé, néese càirínácaalícué capìi piwàlùacawa irìculé, piimácué néenibàata, àta pèepùacatalétacuéwa yàcalé irìcuise.

⁵ Aibalé càmicaalícué nabatàa piwàlùacawa yàcalé irìculé, néese píacuéwa íicha. Pichùpíacué cáli ichùmalé piabàli íichawa naicápiná càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, píasáidacaténácué nalí Dios yùuwichàidáanápíná nía —ìmaca yái Jesúsca.

⁶ Néese nàacawa Jesús íicha. Yá nàacawa macái yàcalé. Nacàlidaca nàacawa yái tàacásica íiméerica Jesús iwàwaca iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Nachùnìaca nàacawa cáuláiquéeyéi wenàiwica nacái.

Incertidumbre de Herodes

⁷ Néeseté rey Herodes yéemìaca abénaméeyéi wenàiwica icàlidaca Jesús iináwaná ìwali, macáita nacái Jesús imàníirica. Iná càmita Herodes yáaliawa íináidéeripínáwa, máiní

càulenáca íchani; abénaméeyéi wenàiwica náimacáiná Jesús ìwali Juan el Bautistamicani, náináidacawa Juanmi icáucàacatéwa.

⁸ Aibanái nacái náimaca Jesús ìwali profeta Elíasani, yèepuèricasa yàanàaca àniwa; áibanái nacái náimaca Jesús ìwali bàaluisàimi profetanáimi yéénacani, imichèericasawa yéetácáisi ícha.

⁹ Quéwa Herodes íimaca:

—Nuchùuliacaté nùasu úwináíwa nawichùanápíná Juan ícha íiwita yéetácáténátéwa. ¿Cawinása yáara asìalica nuémìerica nacàlidaca ìwali madécaná? —íimaca yái Herodesca. Ináté Herodes iwàwa iicáca Jesús.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹⁰ Néeseté apóstolnái nèepùacawa Jesús yàatalé àniwa, yá nacàlidaca Jesús irí ìwali yái namàníiricaté. Néese Jesús itéca nía méetàuculé áibanái wenàiwica ícha, Betsaida ìyacàlená néré.

¹¹ Quéwa madécaná wenàiwica yáalíacawa Jesús yàanàaná néré, yá nàacawa yàatalé. Jesús itàidaca nía cayába. Icàlidaca nalí càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáíwa. Ichùnìa nacái cáuláiquéeyéi wenàiwica.

¹² Néese táicaca yàacawa, íná yéewáidacalénái doce namanùbaca nàacawa Jesús yàatalé, yá náimaca irí:

—Pichùulia wenàiwicanái nèepùanápínáwa nacutácáténá naimácatáipíná, nayáacatáipíná nacái yàcalé iriculé, bànacalé ìyacatalé nacái ìyeyéica mawiénita. Wàyacáiná cháí canácatái wenàiwicanái iyáapíná —náimaca.

¹³ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Píatacué yáa nayáapíná —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Canáca walí nayáapíná. Wadènià cinco namanùbaca pan meedá, pucháiba cubái imìdecaná nacái. ¿Càmita wáalimá wàaca wawèniaca nayáapíná, níái madécanéeyéi wenàiwicaca! —náimaca.

¹⁴ Nàyacáiná néeni cawàwanáta cinco mil namanùbaca asianái. Càmita naputàa inanái, sùmanái nacái. Quéwa Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Pichùuliacué náawinacawa cincuantanama nàwacaca náawinacawa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Néese nachùuliacaca càì nía, yá macáita náawinacawa.

¹⁶ Néese Jesús yeedáca cinco namanùbaca pan icáapi iriculéwa, pucháiba cubái imìdecaná nacái. Yá iicáidaca chènuniré, yàaca Dios irí cayábéeri yàacàsi ìwali. Néese isubèriadaca nía, yàaca yéewáidacalénái iríwani, yéewacáténá nawacùaca yàacàsi wenàiwicanái irí.

¹⁷ Néese macáita nayáaca cadénamani. Yá needáca doce namanùbaca mapíiri yàacàsi yéénáimi imàaquéricawa.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

¹⁸ Aiba èerité Jesús isutáca yáawawa Dios ícha méetàuculé wenàiwicanái ícha. Yéewáidacalénái nàyaca yáapicha. Yá isutáca yéemìlawa nía:

—¿Cáiná náimaca nùwali níara áibanái wenàiwicaca? ¿Cawinása núa? —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese yéewáidacalénái íimaca irí:

—Abénaméeyéi íimaca pìwali Juan el Bautistamicasa pía, náimacáiná Juanmi idécasa icáucàacawa. Aibanái íimaca profeta Elíasca pía, yèepuèricasa yàanàaca àniwa, yái profeta Dios íméericaté ìwali ibànùanápínaté àniwani. Aibanái íimaca nacái pìwali bàaluisàimi profetanái yéénacasa pía, imichèericasawa yéetácáisi ícha, níái profetami itàanliyécate Dios inùmalícuíse —náimaca.

²⁰ Néese Jesús isutáca yéemìlawa nía:

—Néenicué pía, ¿cáinácué nacái píimaca nùwali? ¿Cawiná núa? —íimaca yái Jesúsca. Yá Pedro íimaca irí:

—Píacata yái Mesíasca, yái wacuèrinápíná Dios icàlidéericaté iináwaná ìwali wàawirináimi israelitanái irí, ibànùanápínaté walí wacuèrinápíná —íimaca yái Pedroca.

21 Quéwa Jesús yàalàaca nía cachàinìiri iyú ipíchaná nacàlidaca iináwaná áibanái irí, Mesíascani.

Jesús anuncia su muerte

22 Néese Jesús íimaca nalí:

—Iwàwacutá nùuwichàacawa manuísíwata, núa asìali Dios néeséerica. Yá wenàiwica íiwacanánái, sacerdote íiwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, náucapíná náichawa núa iyúwa canéeri iwèni. Yá nanúapíná núawa, quéwa máisiba èeri irícu núcáuçàapínáwa —íimaca yái Jesúsca.

23 Néese Jesús íimaca nalí macáita wenàiwica iyéeyéica néré:

—Abéericaalí péenacué iwàwa yàacawa núapicha iyúwa nuéwáidacalé, càmita yéewa pimànica abéerita yái piwàwéerica pimànica. Macái èeri imanùbaca iwàwacutá matuíbanáiri iyú pimàaca áibanái yùuwichàidaca pía, éwita naicáanícaalí nacái piquíniná, éwita nanúacaalí píawa cruz ìwali peebáidacáiná nutàacái. Iwàwacutá nacái pimànica mamáalàacata càide iyúwa nuchùulìaná pía.

24 Níacáiná cawinácaalí càmiyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái ipíchaná nàuwichàacawa nulípiná, canáca nalí nacáuca càmiíri imáalàawa. Néese cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata éwita áibanái inúacaalí nía, nadèniapíná nacáucawa càmiíri imáalàawa.

25 Éwita wenàiwica yeedácaalí iríwa macáita cháí èeri yàasu cawènírica, quéwa yúuca íichawa icáucawa càmiíri imáalàawa càmicáiná yeebáida nutàacái, yá canéerica iwèni meedá iríni macáita yái cawènírica yeedéerimica iríwa.

26 Aibacaalí wenàiwica báica icàlidaca cayábéeri nùwali áibanái irí, nutàacái ìwali nacái, càmita núumapíná ìwali nùasu wenàiwicacani, núa asìali Dios néeséerica, nùanàacaalípiná áiba èeriwa cachàinìiri iyú nacamalá irícu, yái Núaniri Dios, nía nacái mabáyawanéeyéi ángel, núcúacaténá macáita èeri mìnánái.

27 Péemlàcué cayába, abénaméeyéi péenacué iyéeyéica cháí siùca èeri, càmita néetápináwa ipíchwáise naicáca càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa —íimaca yái Jesúsca.

La transfiguración de Jesús

28 Néeseté abéeri semana natàanicadénáami càì, yaté Jesús yàacawa dúli íinatalé isutácaténá yáawawa Dios íicha. Máisiba asianái nàacawéeridaca Jesús, yái Pedro, Santiago nacái, Juan nacái.

29 Idècunitàacá Jesús isutáca Dios íicha, yá mèlumèluwaca inàni icànaca áibata iicácanáwa. Ibàle nacái cabalèeri icànaca, icànéeri mèlumèluwaca.

30 Yá pucháiba asianái namàacaca níawawa apóstolnái iicácaténá nía. Pucháiba nabàlùà natàaníca Jesús yáapicha, níacata profeta Moisés, profeta Elías nacái.

31 Níái pucháiba asianáica cacamalánáca nía chènuníiséeri camalási iyú. Natàaníca nalíwáaca Jesús yáapicha càinácaalí iyú Jesús yùuwichàanápínatéwa, yéetáanápínaté nacáiwa Jerusalén iyacàlená néeni.

32 Éwita cadapùlecáaníta Pedro, nía nacái yàacawéeyéináca, càmitàacá máiní naimásíwaca, yá naicáca Jesús icamaláná chènuníiséerica. Naicá nacái níái pucháiba asianáica ibàluèyéicawa yáapicha.

33 Néese idècanáamité nàacawa Jesús íicha níái pucháiba asianáica, yá Pedro íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¡cayábéeriquéi wàyáanáca cháí! Siùcata wamànica máisiba capìi yána wawàwalínápinácué pía, abéeri piasupíná, áiba nacái Moisés irípiná, áiba nacái Elías irípiná —íimaca yái Pedroca. Quéwa Pedro càmita íináidawa cayába ipíchwáise itàaníca.

34 Yá idècunitàacá Pedro itàaníca, yáta acalèe yàanáca nàatalé. Yá acalèe ibàliaca nía. Cáaluca nía manuísíwata acalèe yèewi, níái Pedronáica.

35 Néese néemlaca Dios itàacái acalèe yèewíise, yá íimaca nalí: “Yácata Nuìri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicácani. Péemlàcué itàacái”, íimaca yái Diosca.

³⁶ Idécanáami néemìaca yáì tàacáisica, yá naicáca Jesús ibàluèricawa néenibàa abéerita. Néese masànacata níái Pedronáica. Néenialité càmiyéi icàlida áibanái iríni, yáì naiquéricaté.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu impuro

³⁷ Néeseté mapisáináami àniwa idécanáami nalicùacawa dúli ínatáise, yá madécaná wenàiwica yàacawa náipunitáidacaténá Jesús.

³⁸ Yá áiba asìali ìyaca manùbéyéi wenàiwica yèewi. Imaca cachàiníri iyú Jesús irí:

—Píá, yéewáidéerica wía, pimàni nulí cayábéeri, píá piicá nuìri, yácáináta abéerita nuìricani.

³⁹ Demonio idacùaca nuìri íiwitáise, yàaca irí tètacáimi, yá imàaca yéemíanicawa, yá itatáidacani àta cacàlicataléta inùmaliçuise. Imàaca nacái nuìri inúadáidaca yáawawa cachàiníri iyú, càmiiri iwàwa iwasàaca nuìri.

⁴⁰ Nudéca nusutáca péewáidacalénái íicha wawàsi náucáanápíná demonio nuìri íicha, quéwa càmita náalimá nachùnìacani —ímaca.

⁴¹ Yá Jesús íimaca:

—¡Píacué càmiyéica yeebáida Dios ìwali, báawéyéi nacái íiwitáise meedá! ¿Càinácué èeri iwàwacutá nùyacuéca píapicha quiríta? ¿Càinácué èeri iwàwacutá numànicuéca piri quiríta? —ímaca yáì Jesúsca. Yá Jesús íimaca asìali irí:

—Pìanàida cháni, yáì píirica —ímaca yáì Jesúsca.

⁴² Yáì ùuculliri yàacawa Jesús yàatalé, yá demonio yúucaca ùuculliri cáli íinatalé itatáidacani. Quéwa Jesús yàalàaca demonio cachàiníri iyú, ichùullaca demonio yàacawa ùuculliri íicha. Càita Jesús ichùnìaca yáì ùucullirica, yèepùadacani yáaniri iríwa nacái.

⁴³ Yá macáita ìyéyéica néeni náináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí idènìacáiná Dios íiwitáise manuiri.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

Macáita ìyéyéica néré náináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí mamáalàacata, natàanica nàyaca náapichawáaca ìwali yáì Jesús imànírira, quéwa Jesús itàanícate yéewáidacalénái yáapichawa méetàucuta wenàiwicanái íicha. Imaca nalí:

⁴⁴ —Péemíacué cayábani, picácué piimáichani: Abénaméyéi wenàiwica presopináca namànica núawa namàacacaténá áibanái asianái inúaca núa, núa asìali Dios néeséerica —ímaca yáì Jesúsca.

⁴⁵ Càmita quéwa náalía néemìaca càinácaalí íimáaná yáì tàacáisica Jesús icàlidéerica nalí càmicáiná Dios imàaca náalíaca néemìaca càinácaalí íimáaná. Yá cáaluca nasutáca Jesús íicha wawàsi icàlidáanápíná nalíni càinácaalí íimáaná.

¿Quién es el más importante?

⁴⁶ Néenialité Jesús yéewáidacalénái nadàbaca natàanica náapichawáaca ùuléeri wawàsi iyú, chánácaalí néená máiníri cachàini áibanái íicha canánama.

⁴⁷ Quéwa Jesús yáaliacawa náináidáanáwa. Yá yeedáca sùmài, yá ibàlùadaca sùmài mawiénita iríwa.

⁴⁸ Yá Jesús íimaca nalí:

—Pimànicaalí cayábéeri nuípidená ìwali sùmài irí, càiride iyúwa yáì sùmàica peebáidacáiná nutàacái, yásí nuicáca yáì cayábéerica pimànírira sùmài irí càide iyúwa pídéca nacáicaalí pimànica nulí cayábéeri. Càmita pimàni abéerita nulí cayábéeri, néese pimànica nacái irí cayábéeri yáì Diosca ibànuèrica núa. Yáì péená piiquéricuéca càiride iyúwa càmiiri cachàini náicha canánama càide iyúwa yáì sùmàica, yácata Dios iiquéerica càiride iyúwa máiníri cachàinica náicha canánama níái péenáca. Iná yéewa yáì cayábéerica pimàníriraicúca sùmài irí càmiiri cachàini náicha canánama, yá nuicápiná càinide iyúwa pídéca nacáicaalí pimànica nulíni, yáì cayábéerica —ímaca yáì Jesúsca.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

⁴⁹ Néese Juan íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, wadéca waicáca áiba asìali yúuquéeri demonio wenàiwica ícha píipidená ìwali íimacáiná pimàacasa càì imànica, quéwa càmita yèepuníwa wáapicha, íná wadéca wàalàacani cachàiníri iyú ipíchaná yúucaca demonio wenàiwica ícha —íimaca yái Juanca.

⁵⁰ Néese Jesús íimaca nalí:

—Picácué pichùulà camínápiná imàni cayábéeri, macáicáiná camíiyéica yùuwide imànica wía, nayúudàaca wía —íimaca yái Jesúsca.

Jesús reprende a Santiago y a Juan

⁵¹ Mawiénicaté Jesús yéenáwaná yàanàaca imichàacatáipinátéwa chènuniré, ínáté Jesús íináidacawa iwàwalicúsewa yàanápináwa Jerusalén ìyacàlená nérépiná.

⁵² Yá ibànùaca ipíchaléwa tàacáisi asianái yáapicha. Yá nawàlùacawa yàcalé iriculé Samaria yàasu cáli íinata nacutácaténá irí naimácatáipiná.

⁵³ Quéwa, báawaca samaritanonái iicáca judíonái íná níai samaritanoca càmita nabatàa Jesús iwàlùacawa nàyacàle iriculé náalíacáináwa Jesús yàanápinátéwa Jerusalén ìyacàlená nérépiná.

⁵⁴ Néese Jesús yéewáidacalénái Santiago, Juan nacái néemiacani, yá náimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¿piwàwasica wachùuliaca quichái yúuwàanápináwa chènuníise nàwali imáalàidacaténá nía càide iyúwaté profeta Elías imáidáanáté quichái yúuwàanápináwa chènuníise imáalàidacaténáté báawéeyéi wenàiwica? —náimaca.

⁵⁵ Quéwa Jesús iwènúaca iicáidaca nalí, yá yàalàaca nía cachàiníri iyú. Yá íimaca nalí:

—Càmitacué píináidawa càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵⁶ Càmita nuwàwa nùuwichàidaca nía, núa asìali Dios néeséerica, càmicáiná nùanàa numáalàidacaténá wenàiwicanái, néese nùanàaca nuwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha —íimaca yái Jesúsca. Néese nàacawa áiba yàcalé iriculé.

Los que querían seguir a Jesús

⁵⁷ Idècunitàacá nèepunícawa àyapulicubàa, áiba asìali íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nuwàwa nùacawa píapicha àta alénacaalí píawa yéewacaténá péewáidacaléca núa —íimaca.

⁵⁸ Jesús íimaca irí:

—Píináidawa cayába quéechacáwa asáisi píalimácaalí nuéwáidacaléca pía, càulenácáiná wenàiwica nàyaca càide iyúwa nùyáaná. Péemìa comparación: Yàlidunái idèniaca ibànawa, cuìpiranáí nacái nadèniaca namùlubèwa, núacata quéwa, yái asìali Dios néeséerica, càmita nudèni nuimácatáipináwa —íimaca yái Jesúsca.

⁵⁹ Néese Jesús íimaca áiba irí:

—Píawa núapicha, iyúwa nuéwáidacalé —íimaca yái Jesúsca. Quéwa yái asìali íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pimàaca nùyaca nuénánái yáapichawa àta núaniri yéetácatalépinátawa, néese idécanáami nubàllacani, yásí nùacawa píapicha iyúwa péewáidacalé —íimaca irí.

⁶⁰ Néese Jesús íimaca irí:

—Pimàaca nabàllaca níawáacata, cawinácaalí ìyèeyéica matuíbanáita Dios ícha. Píata quéwa, pía picàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí náalíacaténáwa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa —íimaca yái Jesúsca.

⁶¹ Néese áiba íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nuwàwa nùacawa píapicha iyúwa péewáidacalé. Quéwa pimàni nulí cayábéeri, pimàacaca nuèpùacawa quéechacáwa nucapèe néréwa, nucàlidacaténá nùanáwa nuénánái iríwa. Yásí nùacawa néese nùacaténáwa píapicha —íimaca irí.

⁶² Néese Jesús íimaca irí:

—Péemìa comparación: Aibacaalí idàbaca íbaidaca ibànacale yàalunápináwa, néese íináidacaalíwa imànínápiná áiba wawàsi, yá iwènùacawa íbaidacalé íchawa, yásí canéerica

iwèni meedáni yái wenàiwicaca, càmita íbaida machacàníri iyú. Càita nacái caw-inácaalí wenàiwica iwènuéyécawa nuícha idécanáami nadábaca náibaidaca nulípiná, canáca yéewanáwa Dios yéenibeca nía, Dios icùacaténá nía —íimaca yái Jesúsca.

10

Jesús envía a los setenta y dos

¹ Néeseté Wáiwacali yeedáca yéewáidacalénáíwa áibanái setenta y dos namanùbaca. Yá ibànùaca nía ipíchaléwa pucháibanamata. Yá ibànùaca nía nàacaténáwa macái yàcalé iriculé, wenàiwicanái ìyacatái nacái, níai yàcaléca iwàwacutácataléca Jesús ipáchiaca.

² Yá íimaca yéewáidacalénái irííwa: “Báisíta, madécaná wenàiwica nawàwa neebáidaca nutàacái. Péemíacué comparación. Càica níade iyúwa bànacalé ituíná yàasu èeri yàanàacaalí wenàiwica needácatáipiná nabànacale ìyacanáwa, quéwa máisibáanatacué pía, icàlidéyéipiná nalí nutàacái. Iná pisutácué Dios ícha, yái càiride iyúwa bànacalé íiwacali, ibànùanápíná yàasu wenàiwicawa íbaidéyéipiná irí, nacàlidacaténá nalí nuináwaná ìwali, yéewacaténá neebáidaca nutàacái, yásí wàwacáidaca nía Dios yàasunáipiná, càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé ìyacaná quíiracaalíni.

³ Píacuéwa. Péemíacué cayába áiba comparación: Nubànùacué pía èeri mìnánái yèewiré cuwèesi lobo nacáiyéi íiwitáise, báawéyéica iicáca Dios. Càicuéca píade nèewi iyúwa ovejanái yéenibe, càmiyéica yáalimá ipéliaca caluéyéi cuwèesi lobo ípunita iwàwéyéica iyáaca oveja yéenibe.

⁴ Picácué pité saco, moneda yàalu nacái, áiba pìasu costizapíná nacáíwa. Pìacàatétacuéwa, picácué piyamáa pibàlùacawa déecuiri iyú àyapulìcubàa pitànícáténá áibanái yáapicha.

⁵ Pìwàlùacuéwa nacapèe iriculé, yá pitàidacué nía quéechacáwa. Càicué píimaca nalíwa: ‘¡Nusutáca Dios ícha imànlínápinácué pìrì cayábèeri, píacué ìyèeyéica capìi irìcu!’ càicué pitàidaca níaawa.

⁶ Cayábacaalí náiwitáise níai capìi irìcuíyéica, yásí Dios imànica nalíwa cayábèeri càide iyúwacué pisutáná ícha. Quéwa, càmicaalí cayába náiwitáise, néese Dios càmita imànìpiná nalí cayábèeri.

⁷ Pìimácué nacapèe irìcu. Piyáacué nacái piyáacaléwa náapicha àta càirínácaalí yàacàsi nadènièrica nawacùacaténácué pìasu, yácáiná cawinácaalí wenàiwica íbaidéerica, iwàwacutá namàacaca yeedáca irííwa íbaidacalé iwèniwa. Picácué pichàbawa áibanái icapèe iriculé, picutácaténácué cayábèeri yáwanái yàacàsi, pìyacatáipiná nacái.

⁸ Píacuéwa áiba yàcalé iriculé, needácatalécué nàataléwa pía, yá piyáacué piyáacaléwa náapicha àta càirínácaalícué yàacàsi nèerica piyáapíná.

⁹ Pìchùnìacué nacái cáuláiquéeyéi wenàiwica ìyèeyéica néenibàa. Càicué píimaca nalíwa: ‘Dios icùaca wenàiwica ìyèeyéica mawiénita pìrìcué’, càicué píimaca nalíwa.

¹⁰ Quéwa, pìanàacaalícué áiba yàcalé iriculé, néese càmita nawàwa néemìaca pitàacái, pìmusúacuéwa capìi irìcuíse calle iriculé.

¹¹ Yá píimácué nalí: ‘¡Càmita wawàwa wàyaca píapichacué, ipíchaná Dios yàasu yùuwichàacáisi yàanàaca wàwali nacái! ¡Iná wàacuécawa píicha, wachùpìaca cáli ichùmalé wàabàli íchawa, yái pìyacàle yàasu calle ichùmaléca, càide iyúwacué wáiwitáise ìyáaná, wía judíoca, wáasáidacaténácué pìrì Dios yùuwichàidáanápínácué píawa! Quéwa péemíacué cayába quiríta, Dios icùaca wenàiwica ìyèeyéica mawiénita pìrìcué’, càicué píimaca nalíwa.

¹² Núumacué pìrì, èeri imáalàacaalípináwa, Dios yùuwichàidapíná báawéeyéi wenàiwica, yásí yùuwichàidapíná níaawa càmiyéicué yeedáca yàataléwa pía máini yáwanái Sodoma ìyacàlená mìnánáimi ícha”, íimaca yái Jesúsca.

Los pueblos desobedientes

¹³ Jesús íimaca: “¡Máinicué piùwìchàapínácaawa, píacué israelitaca ìyèeyéica Corazín ìyacàlená irìcu, Betsaida ìyacàlená irìcu nacái! Ewitacué piicácaánita numànica pèewibàa

madécaná yái camíríca wenàiwica idé imànica, càicáanítacué càmíta piwènúada píiwítáisewa pibáyawaná íchacuéwa. Piyúnáidacuéca máiníyéica cayábaca pía náicha níara camíyéica israelítami iyéyécáté Tiro iyacàlená írìcu, Sidón iyacàlená írìcu nacái, iyéyéica méetàuculé Israel yàasu cáli ícha. Quéwa càmítaté máiní báawaca nía píchacué. Càmítaté naicá áiba imànica nèewibàa càide iyúwa numàníná pèewibàa. Quéwa naicácaalíté càiritá, yá nawènúadacaté náiwítáisewatá caquialéta Dios írípínatá, càmícáináté máiní báawéyéica nía iyúwacué pía, càita nacái nàwalica nabàlesíamiwa báawéeri iicácanáwatá, náawinaca nacáíwa catáli yèewirétá náasáidacáténaté achúmaca nawàwa nabáyawaná ìwaliwatá.

¹⁴ Quéwa áiba èeriwa Dios yùuwichàidapíná báawéyéi wenàiwica, yásí piùwichàapínacuéwa máiní cachàiníwanái náicha níara camíyéica israelita iyéyécáté Tiro iyacàlená írìcu, Sidón iyacàlená írìcu nacái, máinícáinacué báawéyéica náicha pía.

¹⁵ Píacué nacái Capernaum iyacàlená mìnánica, piyúnáidacuéca máinípiná cáimiétacanáca pía, càide iyúwa Dios iyáaná chènuniré. ¡Càmíríta! ¡Néese Dios yúucapínacué píawa írìculé yáara utàwi máiníiri depuúwaca, máinícatalé depuúwaca náicha canánama!” càì yàalàaca nía cachàiníiri iyú yái Jesúsca, càmícáináté neebáida itàacái.

¹⁶ Néese Jesús íimaca yéewáidacalénái íríwa: “Cawinácaalí yeebéyécúéca pitàacái, nuicápiná níawa càide iyúwa nadéca nacáicaalí neebáidaca nutàacái. Quéwa cawinácaalí iiquéyécúéca pía iyúwa canéeri iwèni, nuicápiná níawa càide iyúwa nadéca nacáicaalí naicáca núa càiride iyúwa canéeri iwèni nacái. Cawinácaalí iiquéyéica núa càiride iyúwa canéeri iwèni, Dios iicápiná níawa càide iyúwa nadéca nacáicaalí caná iwèni naicáca Dios, yái Dios ibànuèrica núa”, íimaca yái Jesúsca. Néese níái setenta y dos namanùbaca nàaca nacàlidaca Jesús iináwaná ìwali wenàiwicanái írì.

Regreso de los setenta y dos

¹⁷ Néeseté idécanáami nacàlidaca wenàiwicanái írìni, yáté Jesús yéewáidacalénái setenta y dos namanùbaca nèepùacawa Jesús yàatalé, casímáica nawàwa manuísíwata. Yá náimaca írì:

—¡Wáiwacali, Dios idéca iyúudàaca wía manuísíwata, imàacacaté nacái demonio yàacawa wenàiwicanái ícha, wachùullacáináté demonio píipidená ìwali nàanápináwa wenàiwica ícha! —náimaca.

¹⁸ Jesús íimaca nalí:

—Núalíacatéwa pimawèniadánápinácué Satanás, piúcacáténacué yàasu demonionái wenàiwica ícha, bàaluitécáiná nuicáca Satanás icaláacawa chènuníise càide iyúwa énu icamaláná icaláanáwa Dios yúucacáináté Satanás chènuníise.

¹⁹ Nudéca nuchàiniadacuéca pía, píalimáanápinácué píipínaca àapi ínatabàa, chália ínatabàa nacái, canátacué picháuná. Nudéca nuchàiniadacuéca pía pimawèniadánápiná macáita wàuwidesàiri Satanás ichàini macháunéeri iyú.

²⁰ Quéwa, picácué piyanídawa ìwali yái píalimáanáca piúcaca demonio wenàiwica ícha. Néese, piyanídacuéwa Dios itànàacáináté píipidená yàasu cuyàluta írìcuwa yái cuyàluta iyéerica chènuniré —íimaca yái Jesúsca.

Jesús se alegra

²¹ Yáté Espíritu Santo imàacaca casímáica Jesús iwàwa manuísíwata. Jesús íimaca Dios írì: “Pía, Núaniri Dios, nùaca píri cayábéeri, pía Nacuèrinásàirica macáita iyéyéica chènuniré, cháì èeri írìcuíyéica nacái. Nùaca píri cayábéeri pimàacacáiná nalí píiwítáisewa, níái yeebáidéyéica pitàacái càide iyúwa púbéyéi sùmanái neebáidáná, yéewanápiná áibanái èeri mìnánái iyúunáidéyéi cáalíacáica, càmíta náalimá náalíacawa píiwítáise ìwali. Báisíta, Núaniri, pídéca pimànica càide iyúwaté piwàwáaná pimànica”, íimaca yái Jesúsca.

²² Néese Jesús íimaca wenàiwicanái írì: “Núaniri Dios idéca imàacaca núalíacawa macáita. Abéerita Núaniri yáliéri báisíiri iyú nùwali, yái Iirica. Abéerita núa, yái Iirica, yáliéri báisíiri iyú Núaniri ìwali, níawamita nacái cawinácaalí wenàiwicanái numàaquéyéica yáalíaca Núaniri ìwali, càide iyúwa nuwàwáaná, yái Iirica”, íimaca yái Jesúsca.

²³ Néese cáwa Jesús iwènúacawa, icàlidaca yéewáidacalénái iríwani, méetàucuta áibanái ícha. Jesús ímaca nalí: “Dios idéca imànicuéca pírí cayábéeri manuísíwata, imàcacáinácué piicáca yái numàníríca.

²⁴ Péemiàcué cayába, bàaluité madécaná profetanái, madécaná nacái nacuèrinánái nawàwacaté naicáca yái piiquéericuéca, quéwa càmitaté naicáni. Nawàwacaté néemiàca yái péemièricuéca, quéwa càmitaté néemiàni”, ímaca yái Jesúsca.

Parábola del buen samaritano

²⁵ Néese iyacaté abéeri yéewáidéeri wenàiwica templo irícu. Yá yàacawa Jesús yàatalé itàanicaténá yáapicha, yáalimáidacaténá iicáwa Jesús. Yá ímaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, ¿càinásica iwàwacutá numànica nùyacaténá càiripináta Dios yáapicha chènuniré? —ímaca.

²⁶ Néese Jesús ímaca irí:

—Pidéca piléeca Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise. Picàlidaca nulí càinácaalí ímaca yáara —ímaca yái Jesúsca.

²⁷ Yái yéewáidéerica wenàiwica templo irícu ímaca:

—Yái tàacáisi Moisés itànèericaté, càì ímaca: “Iwàwacutá cáinináca piicáca Picuèriná Dios macái piwàwalçuisewa, macái picáuca iyú nacáíwa, macái pichàini iyú nacáíwa, macáita píiwitáise iyú nacáíwa. Iwàwacutá nacái cáinináca piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa”, ímaca yái tàacáisi Moisés itànèericaté —ímaca yái yéewáidéerica wenàiwica.

²⁸ Néese Jesús ímaca irí:

—Pidéca picàlidaca cayábani. Pimànicaalí mamáalàacata càide iyúwa yái tàacáisica ímáaná, yá pidènapiná picáucawa càímíri imáalàawa —ímaca yái Jesúsca.

²⁹ Néese quéwa yái yéewáidéerica wenàiwica templo irícu iwàwacaté cayábaca áibanái iicácani, níái áibanái wenàiwicaca iyéeyéica néeni. Iná isutáca yéemíawa Jesús:

—¿Néeni, cawínásica níara áibanái wenàiwicaca iwàwacutéeyéicasa cáinináca nuicáca? —ímaca.

³⁰ Iná Jesús icàlidaca iríni comparación iyú. Jesús ímaca irí: “Abéeri asiali judío yàacatéwa àyapulicubàa Jerusalén iyacàlená ícha yàanàacaténá Jericó iyacàlená néréwa. Néese quéwa abénaméeyéi cayéedéeyéi náibàacani. Yá namelùdaca ícha yàasu macáita, ibàle nacái macáita. Yá nacapèedáidacani báawanama. Yá nàacawa ícha, namàacaca batéwéeri yéetácawa, yái judíoca.

³¹ Néese cáwa àniwa áiba judíosàiri sacerdote yàanàaca irícu yái àyapuca àniwa. Quéwa idécanacáita iicáca inacáiriwa judíoca, yái asialica máiníríca, yá sacerdote ichàbaca yàacawa ícha déecubàata abémàabàa àyapu ícha.

³² Càita nacái áiba judíosàiri levita íbaidéerica templo irícu yàanàaca néré, yá iicácani, yái inacáiricawa judíoca máiníríca, néese levita ichàbaca yàacawa abémàabàa àyapu ícha.

³³ Néese áiba asiali Samaria yàasu cáli néeséeri, abéeri néená níái wenàiwicaca judíonái iiquéeyéi iyúwa báawéeyéi, yácata càímíri judío yàacawa nacái irícubàa yái àyapuca. Yái asialica samaritanosàiri iicáca judío máiníríca, yá catúulécanáca iicácani.

³⁴ Yá yàacawa máinírí yàatalé. Yá idèplaca ícha icháuná olivo iséená iyú, uva ituní iyú nacái, dabé nacáirica. Yá ibàllaca icháuná wáluma iyú. Néese samaritanosàiri imichàidacani ipíra ínataléwa. Yá itécani áiba caplí néré, naimácatáipiná. Yá icùacani táiyápinama.

³⁵ Néese mapisáináami àniwa, yái Samaria yàasu cáli néeséerica ipáyaidaca caplí íiwacali pucháiba moneda dracma iyú, cawèniyéi yáawami plata quírameníri, pucháiba èeri iwènicatáica. Yá samaritanosàiri ímaca caplí íiwacali irí: ‘Picùca cayába yái máiníríca. Piúcacaalí plata mamáalàacata ícha yái nuèrica pírí picùanápínátani, yásí nupáyaidaca pía àniwa yái piíquéerica nùanàacatáipináta àniwa’, ímaca yái Samaria yàasu cáli néeséerica”, ímaca yái Jesúsca.

³⁶ Néese Jesús íimaca irí yái yéewáidéerica wenàiwica:

—Máisiba aslanái iicáca yái máiníríca aslálíca àyapulìcubàa. ¿Chánácaalí néená cáinináca iicáca áiba wenàiwica, yái aslali cayéedéeyéi imàníríca irí báawéeri? —íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Néese yái yéewáidéerica wenàiwica íimaca Jesús irí:

—Yáara aslálíca iiquéericaté ipualé —íimaca. Néese Jesús íimaca irí:

—Pìawa, pimàni mamáalàacata càita, áibanái irí nacái càmiyéica péenánái —íimaca yái Jesúsca.

Jesús en casa de Marta y María

³⁸ Néeseté Jesús yèepùa yèepunícawa àniwa yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nàanàaca áiba yàcalé irìculé. Inanái ùyacaté néré ípidenéechúa Marta. Uedáca nía ucapèe irìculéwa, ùacatená nayáapíná uénánái yáapichawa.

³⁹ Marta idènlaca yùuchawa ípidenéechúa María. Uái Maríaca úawinacawa mawiénita Jesús yàabàli irí uémìacatená yéewáidáaná yéewáidacalénáiwa.

⁴⁰ Martata quéwa máiní càulenáca úa, uíbaidacáiná nayáacalé. Máadáiní uíbaidaca nayáapíná. Néese ùacawa Jesús yàatalé. Yá úumaca irí:

—Nuíwacali, ¿cáná pibatàa nùucha umàaca nuíbaidaca nulínáamitawa macáita wayáapíná? Pichùulìa uyúudàanápíná núa —úumaca úái Martaca.

⁴¹ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—Marta, péemìa cayába, ¿cáná máiní maséeca píináidacawa piwàwawa, achúma nacái piwàwawa manùba wawàsi ìwalíse?

⁴² Iyaca abéerita wawàsi iwàwacutéeriwa wenàiwicanái irí, yái nutàacáica. Piùcha María udéca uínáidacawa uémianápíná yái nutàacáica, cayábéeri áiba wawàsi íicha canánama. Canácata yáaliméeri yeedáca uíchani —íimaca yái Jesúsca.

11

Jesús y la oración

¹ Aiba èerité Jesús iyaca áibalé, yá isutáca yáawawa Dios íicha. Idécanáami isutáca Dios íicha, néese abéeri yéewáidacalé íimaca irí:

—Wáiwacali, péewáida wía wasutáanápíná Dios íicha càide iyúwaté Juan el Bautista yéewáidáanáté yéewáidacalénáiwa nasutáanápínáté Dios.

² Jesús íimaca nalí:

—Pisutácué Dios íicha, yá càicué píimaca pisutácawa:

‘Pía, Wáaniri Dios chènuníiséeri, pimàaca macái wenàiwica yàaca picàaluíniná. Pimàaca péenáiwaná yàanàaca caquialéta yái èerica pidàbacatáipínáta picùaca macáita. Pimàaca èeri mìnánái namànica càide iyúwa piwàwáaná cháí èeri irìcu càide iyúwa neebáidáaná pitàacái, níara ìyéeyéica chènuniré.

³ Pìa wayáapíná wamáapuèrica èeri imanùbaca.

⁴ Pimàaca piwàwawa wabáyawaná íicha, wíacáiná nacái wamàacaca wawàwawa nabáyawaná íicha cawinácaalí imàníyéica walí báawéeri. Picá pimàaca áibanái yáalimáidaca wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, néese piwasàa wía báawéeri Satanás íicha’, càicué píimaca Dios iríwa”, íimaca yái Jesúsca.

⁵⁻⁶ Jesús íima nacái yéewáidacalénái iríwa:

—Péemìacué comparación: Aiba aslali idènlaca yàacawéerináwa, yá yàanàaca icapèe néré catá bamuchúami. Yá isutáca íicha mamáalàacata: ‘Pía nùacawéeriná, pìa nuchàba máisiba pan yácáiná áiba nùacawéeriná idéca yàanàaca nucapèe néré, idéca yàacawa déecuise. Canáca nulí nuèripíná iyáapíná’, íimaca irí.

⁷ Néese yái ìyéerica capli irìcu càmita íima irí: ‘Picá pisàiwica nulí wawàsi. Nudéca nubàliaca capli inùma. Nuénibe nadéca nacùacawa, waimácaténá íná càmita núalimá numichàacawa nùacatená pirí quirínamatani’, càmita càì íima irí.

8 Néese núumacué pirí, éwita càmicáaníta imichàawa yàacaténá iríni yàacawéerinácáanítani, càicáaníta yàaca irí macáita yái imáapuèrica, isutácáiná ícha mamáalàacata cachàiníri iyú.

9 Càita nacái núumacué pirí: Pisutácué mamáalàacata Dios ícha, yásí imànicuéca piríwani. Càide iyúwa comparación ímáaná, picutácué mamáalàacatani, yásí pìanàacuécani. Pimáidacué mamáalàacata capì inùma néeni, yásí yàacùacuéca piríwani.

10 Yácáiná cawinácaalí isutéerica mamáalàacata, yeedápináca iríwani. Cawinácaalí icutéerica mamáalàacatani, yàanàapínácani. Cawinácaalí imáidéerica mamáalàacata capì inùma néeni, nàacùaca iríni. Càita nacái cawinácaalí isutéerica mamáalàacata Dios ícha, Dios imànica iríwa càide iyúwa isutáaná.

11 “Péemìacué comparación: Pidèniacaalícué pìiriwa, càmitacué pìira irí íba isutácaalí píicha pan iyáapínáwa. Càmitacué pìira iyáapíná àapi isutácaalí píicha cubái.

12 Càmitacué pìira iyáapíná chália isutácaalí píicha cawámai yéewé.

13 Ewitacué báawéeyéicáaníta íiwitáiseca pía, càicáaníta cáininácuéca piicáca péenibewa, píalimácué nacái píaca nalí cayábéeri wawàsi. Néeni, ¿càmítasicué píalíawa cayábáaná íiwitáise yái Wáaniri Dios chènuníiséerica? ¡Iná iwàwacutácué píalíacawa Dios ibànùnápíná nalí Espíritu Santo, cawinácaalí isutéeyéica Dios íchani! —ímaca yái Jesúsca.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

14 Aiba èerité Jesús yúucaca demonio asìali ícha. Yái demonio matàacáica imànicaté asìali. Néese demonio yàacadénáamiwa asìali ícha, yáta asìali yáalimá itàaníca àniwa. Níái wenàiwica iyéeyéica néeni náináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí ìwalíse yái imànínáca.

15 Quéwa abénaméeyéi náimaca: “Yái asìali Jesúsca idèniaca Beelzebú íiwitáise, yái demonio íiwacalínáca. Iná yéewa Jesús yúucaca demonio wenàiwica ícha Beelzebú íiwitáise iyú”, náimaca Jesús ìwali.

16 Aibanái nawàwa náalimáidaca naicáwa Jesús asásí idèniacaalí Dios íiwitáise, íná nasutáca ícha imànínápíná yái càmirica wenàiwica idé imànica.

17 Yá Jesús yáalíacawa náináidáanáwa nawàwáaná náalimáidaca naicáwani. Yá ímaca nalí: “Péemìacué comparación: Wenàiwicanái ipéliacaalí ípunitawáaca, yásí nàasu cáli imáalàacawa. Néese àniwa áibanái néenánái napéliacaalí náipunitawáaca, càmita náalimá nàyaca abéeri capì irícu.

18 Càita nacái Satanás yàasu demonionái napéliacaalí náipunitawáacatá, néese càmita yáalimá cachàini Satanás quirínamatá. Càicuéca núumaca pirí píimacáinácué nùwali núucáanása demonio wenàiwica ícha Beelzebú íiwitáise iyú, yái demonio íiwacalínáca.

19 Quéwa picháawàacaalícué nuináwaná ìwali mamáalàacata núucáanása demonio wenàiwica ícha Beelzebú íiwitáise iyú, néese iwàwacutácué picàlidaca nulí cawinácaalí ichàini iyú péewáidacalénácué yúucaca demonio wenàiwica ícha. Píalíacawa càmita náuca demonio Beelzebú íiwitáise iyú. Iná péewáidacalénái nadéca náasáidaca càmitacué picàlida nuináwaná ìwali báisíri iyú.

20 Nudéca núucaca demonio wenàiwica ícha Dios íiwitáise iyú. Iná nudéca núasáidacuéca pirí Dios icùaná abéechúanaméeyéi wenàiwica pèewibàa.

21-22 “Núucaca demonio wenàiwica ícha nuíwítáise iyúwa, cachàinicáiná núa Satanás ícha. Péemìacué comparación: Cachàinicaalí asìali, idèniacaalí cayába icáapisàwiwa, yásí icùaca icapèewa cachàiníri iyú, yàasu nacáiwá iyéerica icapèe irícu, ipíchaná cayéedéeri yàanàaca imelùdacaténá íchani. Quéwa cawàwanáta áiba asìali yàanàaca cachàiníríca capì íiwacali ícha, néese imawèniadaca íchawa capì íiwacali, yásí imelùdaca ícha icáapisàimi, yàasumi nacái yàacaténá yáapichéeyéi iríwani. Càita nacái Satanás idacùaca wenàiwica íiwitáise, cachàiníri iyú ipíchaná namusúacawa ícha. Quéwa núata iwàsàaca wenàiwica Satanás ícha cachàinicáiná núa Satanás ícha.

23 “Píacué càmiyéica abédanama íiwitáise núapicha, piùwidecuéca pimànica núa; càmitacué piyúudàa nùwacáidaca wenàiwica Dios irípiná, néese piyúudàacuéca Satanás iméeràidacaténá wenàiwica Dios íicha meedá”, íimaca yái Jesúsca.

El espíritu impuro que regresa

24 Jesús íimaca nalí: “Demonio yàacaalíwa wenàiwica íicha, yásí demonio iméeràacawa chuiri cáli ínata, yá icutáca iyamáacatáipináwa. Càmicaalí demonio yàanàa iyamáacatáipináwa, néese íimaca ínáidacawa iríwa: ‘Nuèpùacawa àniwa nucapèe néréwa yáara wenàiwicaca nùacatáiscatéwa íicha’, íimaca iríwa yái demonioca.

25 Néese demonio yèepùacawa àniwa, yásí demonio yàanàaca wenàiwica cáiwitáiséeri càide iyúwa cayábéeri capíi natunuérica, nachùnièrica nacái cayába.

26 Néese demonio yàaca iwacáidaca yáapichawa siete namanùbaca demonio máiníyéi báawaca íicha. Néese macáita nawàlùacawa wenàiwica iwàwalìculé nadacùacaténá íiwitáise. Yásí namànica wenàiwica irí báawéeri máiní íicha yái idàbàanéerica demonio imànírìcaté irí quéechacáwa”, íimaca yái Jesúsca.

La felicidad verdadera

27 Idècunitàacá Jesús icàlidaca nalíni, yá abéechúa inanái úumaca cachàiníiri iyú: —¡Casímáica pìwali úara inanáica imàaquéechúacaté pimusúaca piicá èeri, úara idàwinèechúacaté pía! —úumaca.

28 Quéwa Jesús íimaca ulí:

—¡Báisíta, quéwa cachàini yáwanái casímáica uícha nía, cawinácaalí wenàiwica yebáidéeyéica Dios itàacái, namànica nacái càide iyúwa íimáaná! —íimaca yái Jesúsca.

La gente mala pide una señal milagrosa

29 Néeseté manùba wenàiwica nàwacáidáyacacawa mamáalàacata Jesús itéese. Yá Jesús idàbaca icàlidaca nalíni: “Báawaca náiwitáise níai wenàiwicaca iyéeyéica siùcade; nasutáca nuícha numànínápiná naicá yái càmirica wenàiwica idé imànica. Càmita quéwa numànipiná nalí càiri wawàsi. Numàacacáita naicáca numànínápiná càide iyúwaté profeta Jonás iyáaná.

30 Càide iyúwaté Nínive iyacàlená mìnanáimi náalíanáwa Dios ibànùacaté nàatalé profeta Jonás, càita nacái numàacapiná wenàiwica náalíacawa nùwali, núa asìali Dios néeséerica, numànipinácáiná càide iyúwaté profeta Jonás iyáanáaté.

31 Aiba èeriwa, Dios yùuwichàidapiná báawéeyéi wenàiwica, yásí níai wenàiwicaca iyéeyéica siùcade nabàlùapináwa Dios íipunita yéewacaténá Dios icàlidaca naináwaná ìwali, càinácaalí báawéeri namànírìcaté. Néese Sur yàasu cáli icuèchúami càmiíchúa israelita umichàapinácawa ucháawàacaténá naináwaná ìwali níai israelitaca iyéeyéica siùca. Bàaluitécáiná ùanàaca máiní déecuise wàasu cáli ínatalépiná uémìacaténaté rey Salomón itàacái máiní cáalíacáica, úalíacáinatéwa Dios imàacacaté Salomón icàlidaca tàacáisi cáalíacáiri iyú. Quéwa éwita nùyacáaníta nèewibàa, níai israelitaca, núa cachàinírìca íiwitáise rey Salomón ichàini íicha, càicáaníta càmita neebáida nutàacái. Iná cabáyawanáca Dios iicáca nía.

32 Nía nacái càmiyéica israelita iyéeyéicaté Nínive iyacàlená irìcu namichàapinácawa èeri imáalàacaalíwa Dios yùuwichàidapinácaalí báawéeyéi wenàiwica. Néese níai israelitaca iyéeyéica siùca nabàlùapináwa Dios íipunita yéewacaténá Dios icàlidaca naináwaná ìwali, càinácaalí báawéeri namànírìcaté. Yásí Nínive iyacàlená mìnanáimi nacháawàapiná israelitanái iináwaná ìwali, bàaluitécáiná Nínive iyacàlená mìnanáimi nawènùadaca náiwitáisewa Dios irípiná néemìacáinaté profeta Jonás icàlidaca nalíni Dios inùmalìcuise. Néese, éwita nùyacáaníta nèewibàa siùcade, níai israelitaca, núa cachàinírìca íiwitáise profeta Jonás ichàini íicha, càicáaníta càmita neebáida nutàacái. Iná máiní cabáyawanáca Dios iicáca nía”, íimaca yái Jesúsca.

La lámpara del cuerpo

³³ Jesús ímaca nalí: “Péemiacué comparación: Watùcunàacaalí lámpara, càmita wabàani catácatelé, càmita nacái yàalusi irìculé. Néese wamàacaca lámpara icànaca chènunibàa amalácaténá wenàiwicanái irí iwàluèyéicawa néré.

³⁴ Pituí nacái iyaca pirí càide iyúwa lámpara pituícáiná imàacaca piicáca. Cayábacaalí pituí, yásí amalánamaca piicáca. Quéwa, báawacaalí pituí, néese catáca piicáidaca.

³⁵ Néese, yái pínáidéericawa piwàwalicúsewa iyaca càide iyúwa catuíri íiwitáise. Iná picúa cayába piwàwawa, masaquèeri iyú, picá cáininá piicáca áiba wawàsi Dios ícha, ipíchaná catáca píiwitáise.

³⁶ Amalácaalí píiwitáise, canásíwacaalí catá píiwitáise, yásí píalíaca piicáca cayábéeri báawéeri íchaná, càide iyúwa lámpara icànacaalí pìwali”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

³⁷ Idécanáamité Jesús icàlidacani wenàiwicanái irí, yá abéeri fariseo imáidaca Jesús iyáacaténá iyáacaléwa. Inaté Jesús iwàlùacawa fariseo icapèe irìculé, yá yáawinacawa mesa iwéré.

³⁸ Yái fariseo ínáidacawa manuísíwata iicáidaca Jesús irí iicácáiná Jesús càmita imàni culto nacáiri íibaténá icáapiwa éeréeri iyú, iyúwa fariseonái íiwitáise iyáaná ipíchawáise iyáaca iyáacaléwa.

³⁹ Quéwa Wáiwacali ímaca irí:

—Píacué fariseoca, pimànicuéca madécaná wawàsi éeréeri iyú càide iyúwaté pìawirináimi yéewáidáanácué pía, yá macái wenàiwica nayúunáidaca masacàacuéca píiwitáise. Péemiacué comparación: Càicuéca píade iyúwa bacàa, quírapieli nacái wáibéeyéica ínatabàa. Quéwa máini báawaca píiwitáise piwàwalicúsewa càide iyúwa bacàa ipuniéchuacawa casaquèeri iyú, peedácáinácué piríwa manùba wawàsi piyéede iyúwa, iyú nacái yái báawéerica pimàníricuéca.

⁴⁰ ¡Píacué càmiyéica yáalíawa! ¿Càmitacué píalíawa Dios yáalimá iicáca piwàwaliculéwa càide iyúwa iicáaná nacái macái wawàsi wenàiwica yáaliméerica iicáca ituí iyúwa?

⁴¹ Quéwa, iwàwacutácué masacàaca pimànica píiwitáisewa piwàwalicúsewa quéechacáwa yéewanápinácué píaca catúulécanéeyéi irí cayábéeri ofrenda Dios irípiná. Masacàacaalícué pimànica píiwitáisewa, yásí masacàaca Dios iicácué macáita yái pimàníricuéca.

⁴² “¡Dios yùuwichàidapínácué píawa, píacué fariseoca! Pimàacacuéca bànacalé ofrenda iyú Dios irí abéerinama néená níái diyéica imanùbaca pibànacaleca púbéeyéica, níái menta ibáiná, ruda ibáiná nacái, macái bànacalé íiwitáaná nacái, càide iyúwaté Dios ichùullánácué pimàacaca irí nía ofrenda iyú sacerdotenái iyáapíná. Quéwa, càmitacué picúa wenàiwicanái machacàníri iyú, càmitacué nacái cáininá piicáca Dios. Máinicué iwàwacutá càì pimànica, quéwa picácué piyamáida pimàaca píasu cawèníriwa Dios irípiná ofrenda iyú.

⁴³ “¡Dios yùuwichàidapínácué píawa, píacué fariseoca!, iwàwéeyéica máini yáawinacawa macái wenàiwica yàacuésemi chènunibèeri yàalubáisi ínata néewáidacàalu irìcu pimànicaténácué culto, yéewacaténácué naicáca pía iyúwa máiniyéica cachànica. Casíimáicuéca piwàwa nacái natàidacáinácué pía máini cáimiétaquèeri iyú bamuchúamibàa yàcalé áibanái wenàiwica naicácaténácué natàidaca pía.

⁴⁴ “¡Dios yùuwichàidapínácué píawa! Péemiacué comparación: Càicuéca píade iyúwa càliculli càmiyéi wenàiwica yáalíawa alénácaalí càliculli iyaca, néese wenàiwica nàipínaca càliculli ínatabàa, quéwa càmita náalíawa nàipínaca casaquèeri ínatabàa. Càita nacái áibanái néemíaca péewáidáanácué nía quéwa càmita náalíawa casacàacuéca píiwitáise”, ímaca yái Jesúsca.

⁴⁵ Iná abéeri yéewáidéeri wenàiwica templo irìcu ímaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, picàlidacáiná càiri tàacáisi fariseonái irí, íná pitàanica pìyaca wàwali nacái báawéeri iyú, wía yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu —ímaca.

⁴⁶ Quéwa Jesús ímaca:

—¡Dios yùuwichàidapinácué pía nacái, píacué yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu! Péemlàcué comparación: Càicuéca píade iyúwa náiwacanánái ichùulièyéica wenàiwica iwáacutáidaca máiní imiéri wawàsi, néese càmita nayúudàa iwáacutáidacani, ibatàa nacáapi ipùata achúméeríina iyúpináta, càmita nayúudàa iwáacutáidacani. Càita nacái pichùullacuéca wenàiwica namànínápiná madécaná càulenéri wawàsi píimacáinácué Dios iwàwacasa càì namànica, néese càmitacué pimàni càide iyúwa pichùullaná áibanái imànica.

⁴⁷ “¡Dios yùuwichàidapinácué píawa!, píacué imàníyéica cayábanaméeyéi iicacánawa capli profetanáimi yàasu càlicullimi iwicáubàa, piwàwacáinásacué piwàwalica nía, Dios yàasu wenàiwica profetanáimica piawirináimi inuéyéicaté.

⁴⁸ Iná píasáidacuéca abédanama píiwitáise piawirináimi yáapichawa, cayábaca piicácuéca yái namàníricaté; nanúacáinaté profetanái, néese cayábacuéca pimànica profetanáimi yàasu càlicullimi.

⁴⁹ “Iná Dios íimaca cáaliacáiri iyú: ‘Nubànùapiná profetanái, apóstolnái nacái nacàlidacaténá nutàacái israelitanái irí. Néese israelitanái namànipiná báawéeri abénaméeyéi irí, nanúapiná nacái áibanái néená’, càitè íimaca yái Diosca.

⁵⁰ Yácáiná Dios yùuwichàidapinácué píawa, píacué israelitaca iyéeyéica siùca ìwalíise yái piawirináimicué inúanacaté Dios yàasu wenàiwica profetanái, Dios idàbacatáiseocaté èeriquéi àta siùca nacáide.

⁵¹ Yáara idàbáanéerica nanúacaté íipidenéericaté Abel. Néese nanúacaté áibanái manùbéeyéi. Yáara nanuéricaté namáalàidáaná canánama íipidenaté Zacarías, yái profeta nanuéricaté templo ibàacháwalená irìcu, bamuchúamibàa náicha altar, templo nacái. Iná núumacué pirí, Dios yùuwichàidapinácué píawa, píacué israelitaca iyéeyéica siùca ìwalíise yái piawirináimicué inúanacaté profetanái, icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalícuíse.

⁵² “¡Dios yùuwichàidapinácué píawa, píacué yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu! Péemlàcué comparación: Càicuéca píade iyúwa wenàiwica iyéeduèyéica capli yàasu llave, néese càmita nawàlùawa capli irìculé, càmita nacái nabatàa áibanái iwàlùacawa. Càita nacái píacué: Ewítacué píaliacáanítawa càinácaalí Dios itàacái íimáaná, càicáaníta càmitacué piwènúada píiwitáisewa peebáidacaténáni, càmita nacái pibatàa áibanái yeebáidacani”, íimaca yái Jesúsca.

⁵³ Idécanáami càì Jesús íimaca nalí, yá calúaca nía báawanama, níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, nía nacái fariseoca. Néese nadàbaca nasutáca néemíawa Jesús manùba wawàsi ìwali nasàiwicacaténá irí wawàsi.

⁵⁴ Nàalimáidaca naicáwani íimáanápiná áiba wawàsi báawéeri yéewanápiná nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalíisewa.

12

Jesús enseña contra la hipocresía

¹ Néenialíté madécaná mil namanùbaca wenàiwica nàwacáidáyacacawa Jesús yàatalé naicácaténáni. Máinicáiná dàalaca néré wenàiwica, íná nabawàidáyacacawa. Yá Jesús idàbaca icàlidaca quéechacáwa yéewáidacalénái iríwani. Yá íimaca nalí: “Píacué píichawa fariseonái yàasu levadura. Yái levadura íimáanáca càicanide iyúwa náiwitáise pucháibéeri, ipíchanácué nacái pucháibacuéca píiwitáise.

² Càmitacué píalimá pibàaca pibáyawanáwa càiripináta. Aibaalípiná macáita náaliacawa ìwali.

³ Iná macáita wawàsi pitàanírícuéca ìwali catéeri irìcu, áibaalípiná macáita néemíapináca amalánama ìwali. Macáita wawàsi pitàanírícuéca ìwali ibàacanéri iyú áibanái lícha, pi-capèe imàdáaná irìcuwa, yásí áiba èeriwa náiríacawa capli ipùatalículé, yá nacàlidapinácani cachàiníiri iyú macái yàcalé mìnánái irí”, íimaca yái Jesúsca.

A quién se debe tener miedo

⁴ Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa: “Píacué nùacawéeyéiná, núumacuéca pirí, càmita iwàwacutá cáaluéca pía náicha èri mìnánái yáaliméeyéica inúacuéca pía, quéwa idécanáamicué nanúaca pía, néese càmita quirínama náalimá namànica pirí báawéeri.

⁵ Quéwa nucàlidacuéca pirí ìwali cawinácaalí iwàwacutá cáaluéca pía íicha: Iwàwacutácué cáaluca pía Dios íicha, yái yáaliméerica yeedácuéca picáuca, yúucacaténácué pía infierno irìculé. Báisíta, iwàwacutácué cáaluca pía íicha manuísíwata, ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa, pìacaténácué nacái icàaluíná.

⁶ “Péemíacué comparación: Nawénda cinco namanùbaca púubéeyéi màsibèe pucháiba moneda ìwalinápiná càmicáiná máiní cawènica màsibèe. Quéwa Dios càmita iimáicha nía ibatàa abéeripiná, càmita Dios iimáichani, yái màsibèeca.

⁷ Càita nacái Dios icùacuéca pía. Dios yáaliacuécawa macáita pìwali, àta càisimalénácaalícué píiwita ibáiná, yáalia nacáwa Dioscáiná idéca iputàaca nía abénamata. Iná picácué cáalu pínáidacawa piwàwawa, Dioscáiná iicácuéca pía iyúwa cawèníri yáwanái náicha macái púubéeyéi màsibèe manùbéeyéi”, íimaca nalí yái Jesúsca.

Los que reconocen a Jesucristo delante de los hombres

⁸ Jesús íimaca nalí: “Núumacué pirí, cawinácaalí wenàiwica icàlidéerica iináwanáwa yeebáidaca nutàacái wenàiwicanái yàacuésemi, yásí núa nacái, asiali Dios néeséerica, nucàlidapiná iináwaná ìwali nùasu wenàiwicacani Dios yàasu ángelnái yàacuésemi.

⁹ Aibacaalí quéwa càmita icàlida iináwanáwa yeebáidaca nutàacái wenàiwicanái yàacuésemi, néese nucàlidapiná iináwaná ìwali, càmita nùasu wenàiwicani Dios yàasu ángelnái yàacuésemi.

¹⁰ “Aibacaalí itàaní báawéeri iyú nùwali, núa asiali Dios néeséerica, néese iwènúadacaalí íiwitáisewa báawéeri íicha, yásí Dios imàacapiná iwàwawa ibáyawaná íicha. Quéwa áibacaalí itàaní báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali, néese càmita Dios imàaca iwàwawa ibáyawaná íicha.

¹¹ “Náibàapinácué píawa nacháawàcaténácué piináwaná ìwali judiónái yéewáidacàalu irìcu, jueznái yàatalé nacái, yàcalé íiwacanáiná yàatalé nacái, quéwa picácué achúma pínáidawa piwàwawa ìwali càinácaalí iyú yéewanápiná picàlidaca piináwaná ìwaliwa, ìwali nacái yái tàacáisi iwàwacutéericuéca picàlidaca nalí.

¹² Iwàwacutácaalípiná picàlidaca piináwanáwa, yásí Espíritu Santo yéewáidacué píawa, càinácaalícué iwàwacutáanápiná picàlidaca nalíni”, íimaca yái Jesúsca.

El peligro de las riquezas

¹³ Néeseté áiba asiali ibàluèricawa wenàiwicanái yèewi íimaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wía, pichùulìa nuénàsàiri yàaca nulí nùasupiná wáaniri yàasumi yéená —íimaca.

¹⁴ Jesús íimaca irí:

—Pía, nùacawéerináca, càmita nùanàa càide iyúwa juez imàíniná nuémíacaténá wenàiwicanái nacháawàaca áibanái iináwaná ìwali, càmita nacái nùanàa nuseríacaténá nániri yàasumi yèewi —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Néese Jesús íimaca nacái:

—Piicácué píichawa cayába. Picácué piwàwa peedáca piríwa mamáalàacata cawèníri wawàsi. Wáalimáca wàyaca casímáiri iyú éwita canácaalí walí manùba cawèníri. Ewita wenàiwica idèniacaalí yàasuwa madécaná cawèníri, càicáaníta càmita yáalimá yáaliacawa asáisi ìyacaalípiná madécaná camuí —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese Jesús yéewáidaca nía. Yá íimaca nalí: “Péemíacué comparación: Iyacaté càasuíri asiali, idènièricaté madécaná ibànacalewa. Néese áiba camuíté càasuíri yeedáca manùba ìyacanási ibànacale íichawa.

¹⁷ Néese càasuíri íináidacawa, yá íimaca iríwa: ‘¿Càinástica iwàwacutá numànica? Canáca nulí cayába capii imanùbaca nùwacáidacatalépiná yàacàsi yái nuedéerica nubànacale íichawa’, íimaca iríwa.

18-19 Néese ímaca iríwa àniwa: ‘Siùca núaliacawa càinácaalí numàninápiná. Nucàlìapiná nucapèewa nuchùnìacaténá àniwa manuínaméyeyí iyú nabàlùacawa yéewanápiná nucùaca nalìcu macáita yái nubànacaleca nuedéerica, macáita nùasu nacáíwa. Néese cáwa, yásí núumaca nulíwa: Pía, nùacawéerináca, siùcade pidèniaca manùba cawèníri picuèrica pirípináwa pìyacaténá iyú madécaná camuípíná. Iná piyamáida píawawa, piyáa piyáacaléwa, pìira nacái, casímái nacái piwàwa’, ímaca iríwa yái càasuúrica.

20 Quéwa Dios ímaca irí: ‘Pía asìali máiwitáiserica. Yáta catáquéi péetáwa. Néese macáita yái pìwacáidéerica pirípináwa, áibanái needápiná nalíwani macáita, áibanái wenàiwica càmiyéica píalía ìwali’, ímaca yái Diosca.

21 Càita ìyaca cawinácaalí wenàiwica ìwacáidéericáita iríwa meedá cawèníri yàasupináwa, càmiiri quéwa imàni càide iyúwa Dios iwàwáanán”, ímaca yái Jesúsca.

Dios cuida de sus hijos

22 Néeseté Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Péemiacué cayába: Picácué achúma pínáidáanícawa piwàwawa ìwali càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca piyáacaléwa, pìyacaténácué, càinácaalícué iyú yéewanápiná nacái peedáca pibàlepináwa, pìwalicaténácué pibàlewa.

23 Máiniiri cawènica wacáuca yàacàsi ícha. Wainá nacái máiniiri cawènica bàlesi ícha. Dios idéca yàaca wacáuca cháí èeri irìcu, wainá nacái cawèníri íná yéewa wáaliacawa yàanápiná walí wawàsi càmiirica máini cawènica, yái yàacàsica, yái bàlesica nacái.

24 Piicáidacué nalí níai cuipìraca. Càmita nabàna nabànacalewa. Càmita nacái needá nabànacalewa. Canáca nacái nacapèe nadèniacatalépiná nabànacale ìyacanáwa. Quéwa Diosta yàaca nayáapíná. Néeni, ¡máinicuéca cáinináca Dios iicáca pía náicha níai màsibèeca! Iná iwàwacutácué píaliacawa Dios icùanácué pía nacái.

25 Néese, éwitacué pínáidáanícaalíwa piwàwawa báawanama, càicáaníta càmitacué píalimá cáala pimànicuéca picáucawa, ibatàa abéeri hora piná, càmitacué píalimá càì.

26 Càmicáinácué píalimá pimànica càiri achúmèeri wawàsi, íná canéeri iwèni meedá pínáidacaalícuéwa piwàwawa báawanama yàacàsi ìwali, bàlesi nacái.

27 “Piicáidacué càinácaalí íiwinási nadàwinàcawa: Càmita náibaida. Càmita nacái needá sáawáli namàniiripíná nabàlewa. Quéwa núumacué pirí nadèniaca náiwínáwa cayábèeri iicácanáwa rey Salomón ibàle ícha, éwitaté máinicáaníta càasuca Salomónca.

28 Dios idéca imàacaca masicái ibàlepiná cayábèeri iicácanáwa, éwita masicái nàyacáaníta maléená èeri meedá manacúalibàa, néese táwicha, yá wenàiwica neemácani quichái iyú. Dios imànica cayábèeri masicái irí waiquéerica càiride iyúwa canéeri iwèni, íná iwàwacutácué píaliacawa Dios yàanápinácué pibàlepiná nacái. ¿Cánácué càmita manuí pínáidacawa piwàwawa Dios ìwali icùanápinácué pía?

29 Picácué pínáidáaníwa mamáalàacata càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca piyáacaléwa. Picácué máini achúmaca pínáidacawa piwàwawa ìwali mamáalàacata.

30 Níacáiná macái èeri mìnánái càmiyéica Dios yéenibeca náináidáanícawa nawàwawa ìwali, yái wawàsica. Quéwa ìyacué pirí Wáaniri Dios yáaliéerica càirínácaalí wawàsi pimáapuèricuéca.

31 Píalimáidacué pimànica càide iyúwacué Dios ichùullaná pimànica, macái pichàini iyúwa, yásí Dios yàacué pirí nacái macáita càinácaalícué pimáapuèrica”, ímaca yái Jesúsca.

Riqueza en el cielo

32 Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Picácué cáalu pía, píacué nùasu ovejanáica; másibáwanáitacué pía, quéwa Wáaniri Dios idéca yeedácuéca pía imàacáanápinácué yàasunáica pía, icùacaténácué pía.

33 Piwéndacué pìasuwa. Píacué iwènináami catúulécanéyeyí irí. Yásí pidèniapínácué cawènisíwèeri càmiirica imáalàawa Dios yèeripínácué pirí chènuniré, aláera càmicataléca

éwisàimipinácué píchani, càmicatalé cayéedéeri yáalimá iwàlùacawa, càmita nacái cuwée imáalàidacuéca píchani.

³⁴ Yásí piásucué cawènírisíwa iyapíná chènuniré, íná piwàwapinácué piyaca chènuniré”, ímaca yái Jesúsca.

Hay que estar preparados

³⁵ Néseté Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Pichùnìacué píiwitáisewa picùacaténácué nùacawa néese. Péemiácué comparación: Piyacué càide iyúwa wenàiwica idècanáami ìwalica ibàlewa, ipucúadaca nacái yàasu lámparawa.

³⁶ Picùacué nùacawa néese càide iyúwa áibanái íbaidéeyéica nacùacaalí náiwacaliwa yèepùacawa casamiento néese, áibanái imànicatalé fiesta nacásàacadénáamiwa. Nacùaca náiwacaliwa yàacawa néese àta yàanàacataléta casamiento néese, yéewanápiná nàcùaca irí capìi inùma ráunamáita yàanàacaalípiná imáidaca.

³⁷ Yái náiwacali yàanàacaalípiná, yá yàanàacaalí nía càmiyéica iimá, yásí casímáica yàasu wenàiwicanái. Péemiácué cayába, yái náiwacali ichùnìapínáca yàasuwa iwacùacaténá nalí nayáapíná.

³⁸ Casímáica níawa, náiwacali yàanàacaalí nía càmiyéi iimá, éwita yàanàacaalí néré catá bamuchúami, càmicaalí nacái, cacámalaléwa nacái.

³⁹ Péemiácué comparación: Capìi íiwacali yáaliacaalítéwa càinácaalípiná hora irìcu cayéedéeri yàanàacatá, néese càmita íbatàa nàcùaca capìinùma nayéedùanápiná ícha yàasutá. Càmita quéwa capìi íiwacali yáaliáwa càinácaalípiná hora irìcu cayéedéeri yàanàa.

⁴⁰ Càita nacáicué pía. Pichùnìacué píiwitáisewa picùacaténácué nùacawa néese, núa asìali Dios néeséerica, nùacáináwa néese càmicatáipínátaqué picùca nùanàa”, ímaca yái Jesúsca.

El criado fiel y el criado infiel

⁴¹ Néseté Pedro isutáca yéemiáwa Jesús:

—Wáiwacali, ¿picàlidasica yái comparaciónca péewáidacaténá wíawamita wía péewáidacaléca, càmicaalí nacái, péewáidasica canánama wenàiwica? —Ímaca yái Pedroca.

⁴² Néese Wáiwacali ímaca: “Péemiácué comparación: Iwàwacutácué piyaca càide iyúwa capìi íiwacali yàasu wenàiwica. Cáibaidacáiricani, yái yàasu wenàiwicaca, yeebáidéeri nacái íiwacali itàacáíwa machacàníiri iyú. Iná yái capìi íiwacalica, ipíchawáise yàacawa icapèe íchawa, yá ichùullaca yàasu wenàiwicawa icùanápiná yàasu wenàiwica áibanái, yàacaténá nacái nayáapíná èeri imanùbaca.

⁴³ Néesecáwa íiwacali yàanàacaalípiná àniwa, yá casímáica yàasu wenàiwica imànicaalícáwa iyaca càide iyúwa íiwacali íimáanáté irí.

⁴⁴ Péemiácué cayába, yái íiwacali imàacapíná yàasu wenàiwicawa icùaca macáita yàasu, yácáiná yàasu wenàiwica íbaidaca cayába íiwacali iríwa, idècunitàacá canáca yái íiwacalica.

⁴⁵⁻⁴⁶ Quéwa yái íiwacali yàasu wenàiwicaca iyúunáidacaalí íiwacali idècuniacawa mamáalàacata, yá nacái idàbacaalí icapèedáidaca inacáiyéiwa íbaidéeyéica, yá iyamáidaca íbaidaca iyáacaténá manuí iyáacaléwa, ìiraca nacái, icámáanápiná nacái, yáta íiwacali yàanàapínáca yáta èerica yàasu wenàiwica càmicatáita icùca yàanàaca, áiba hora nacái càmiíri yáaliáwa ìwali íiwacali yàanàanápiná. Yásí íiwacali idalúaca yèewi pucháibawaca, yái yàasu wenàiwica báawéerica, càide iyúwa yùuwichàidáaná wenàiwica càmiyéica yeebáida itàacái.

⁴⁷ “Cawinácaalí yàasu wenàiwicanái yáaliyéicawa càinácaalí náiwacali iwàwáaná namànica, quéwa càmiyéica icùca íiwacali yàanàaca, càmiyéica yeebáida nacái íiwacali itàacáíwa, yá náiwacali icapèedáidapíná níawa manùba yàawiría cachàiníiri cabèesi iyú.

⁴⁸ Néseta quéwa cawinácaalí yàasu wenàiwica càmiírica yáaliáwa cayába càinácaalí íiwacali iwàwáaná yàasu wenàiwica imànica, néese imànicaalí íbáyawanáwa, yásí íiwacali icapèedáidaca báawatatàani. Cawinácaalí yáaliyéicawa cayába, iwàwacutá namànica máiní machacàníiri iyú. Cawinácaalí yàasu wenàiwica íiwacali imàaquéeyéica icùaca manùba,

iwàwacutá nacùaca nía máiní cayábéeri iyú náicha áibanái cà míiyéica icùa manùba”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús es causa de división

⁴⁹ Néeseté Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Nudéca nùanàaca aléi èeri irìculé, ínà càulenéeri wawàsi yàanàapínaca macái èeri mìnánái ìwali càide iyúwa quichái yeemácaalí wenàiwica; yá ¡máiní nuwàwa quichái idàbaca ipucúacawa ráunamáita!

⁵⁰ ¡Iwàwacutápiná nùuwichàacawa cáiwíri yùuwichàacáisi iyú, yá máiní báawaca nuínáidacawa nuwàwawa siùcade àta numáalàidacatalépináta nùuwichàacawa!

⁵¹ Picácué pínáidawa wenàiwicanái nàypíná matuíbanáita náapichawáaca nùanàacáaníta aléi èeri irìculé. ¡Càmírira! Néese, càmita abédanama náiwitáise nùwali.

⁵² Siùcáisede nàyacaalí cinco namanùbaca néenánái, yásí máisiba càmita abédanama náiwitáise pucháiba yáapicha, càita nacái, càmita abédanama pucháiba íiwitáise máisiba yáapicha.

⁵³ Asíali yùuwideca imànipínaca ìiriwa. Iiri nacái yùuwideca imànipíná yáaniriwa. Inaná ùuwideca umànipínaca uíduwa. Uídu nacái ùuwideca umànipíná úatúawa. Ua nacái ucuíruca ùuwideca umànipíná uinìruwa. Uinìru nacái ùuwideca umànipíná ucuíruwa, níacáiná abenaméeyéi néená neebáidapíná nutàacái, quéwa áibanái càmita neebáidapíná nutàacái”, ímaca yái Jesúsca.

Las señales de los tiempos

⁵⁴ Yá Jesús ímaca wenàiwicanái irí: “Péemiacué comparación: Chái Israel yàasu cáli ínata, piicácaalícué manùba acalèe namichàacawa èeri iwàlùacatáisewa, yásí píimacuéca piríwáaca: ‘Aca uníara wàatalé’. Yásí yúuwàacawa.

⁵⁵ Néese cáuli ipùacaalí sur néese, yásí píimacuéca ùuleca cáminá walíwa. Yásí ùulecani.

⁵⁶ ¡Píacué pucháibéeyéica íiwitáise! Píalíacuécawa càinácaalí ímáaná yái acalèe iicácanáwa, chái cáli nacái. Iná píalíacuéca nacáiwa càinácaalí ímáaná yái Dios imànírica siùca, quéwa picàlidacáitacué pichíwawa càmitasacué píalíawa cawinácaalí núa”, ímaca yái Jesúsca.

Procura ponerte en paz con tu enemigo

⁵⁷ Jesús ímaca nalí: “¿Cánácué càmita pínáidawa machacàniri iyú pimànínapínacué cayábéeri?

⁵⁸ Pisutá Dios ícha caquialéta imàacáanápíná iwàwawa pibáyawaná ícha, ipíchaná yùuwichàidaca pía. Càmicaalí càì pimàni, yásí Dios iyaca pirí càiride iyúwa piùwide. Péemia comparación: Piùwide itécaalí pía icháawàcaténá piínáwaná ìwali nacuerínánái irí, yá iwàwacutá pitàaníca yáapicha éeréta àyapulicubàa. Písutá ícha wawàsi caquialéta imàacáanápíná iwàwawa pibáyawaná ícha ipíchaná itéca pía juez yàatalé; càmicaalí písutá ícha càì, yásí juez imàacaca úwinái náibàaca pía, yá úwinái náucapíná píawa presoíyéi ibànalículé, nacapèedáidacaténá píawa.

⁵⁹ Péemia cayába. Canácatáita namusúawa nàuwichàacái íchawa presoíyéi ibàna irìcuíse àta napáyaidacataléta náichawa namawèniacálewa macáita, àta abéeri centavo piná, yái centavo namáalàidáaná canánama. Càita nacái càmita píalimá pimusúacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha càiripínáta”, ímaca yái Jesúsca.

13

Importancia de la conversión

¹ Néenialíté abenaméeyéi wenàiwica nàacawa Jesús yàatalé, yá nacàlidaca Jesús iríni, Pilato gobernador imàacacaté yàasu úwináwa inúaca wenàiwica Galilea yàasu cáli néeséeyéi. Yaté Galilea néeséeyéi íiranámi yèewiawaca napira íiranámi yèewiwa, níái píráimica nanuéyéicaté sacrificio piná nàacaténá Dios icàaluíniná. Uwinái inúacáiná nía mawiénita irí yáni nanúacatái napírawa, ínà yéewa náiranámi yèewiawaca napira íiranámi yèewiwa.

² Néese Jesús íimaca nalí: “Níara Galilea yàasu cáli néeséeyéica néetácatéwa máini báawéeri iyú. Iná cawàwanátacué piyúunáidaca cabáyawanátaté nía náicha canánama iyéeyéica nàasu cáli íinata.

³ Núumacué pirí, càmitaté cabáyawaná nía áibanái íicha. Néese càmicaalícué piwènúada píiwitáisewa Dios irípiná, yásí péetápinácué nacáíwa méetàuculé Dios íicha.

⁴ Péemíacatécué nacái naináwaná ìwali áibanái dieciocho namanùbaca yéetéeyéicatéwa Siloé néré chènuníiri capíi yúuwàacáinátéwa náinatabàa. Picácué plínáidawa cabáyawanéeyéica nía náicha macáita Jerusalén iyacàlená mìnánáica.

⁵ Núumacué pirí, càmitaté cabáyawaná nía áibanái íicha. Néese càmicaalícué piwènúada píiwitáisewa Dios irípiná, yásí macáita péetápinácué nacáíwa méetàuculé Dios íicha”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la higuera sin fruto

⁶ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú àniwa, náalíacaténáwa mesúnamáita Dios yúuwichàidáanápínaté israelitanái. Yá íimaca nalí: “Aiba asíali idèniacaté higuera yéetaná yàasu uva ibànacalená yèewiréwa. Yàaca iicácaténá idènièricaalí iyacanáwa yái àicuca, quéwa canáca yàanèeri iyacanáca.

⁷ Iná bànacalé íiwacali íimaca yàasu wenàiwica iríwa icuèrica uva ibànacalená: ‘Piicá yái àicuca. Nudéca nucutáca iyacaná máisiba camuí imanùbaca. Yá canáca iyacaná. Iná piùcani. Canápináta meedá wamàaca ibàlùacawa cháí màyacanéeri’, íimaca.

⁸ Quéwa yái icuèrica bànacalé íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, pimàaca ibàlùacawa cháí quirítàacáwa abéeri camuípiná. Yá nubàsabàsáidaca itéesebàa cáli, nùwacáidapíná nacái pìrái iyami cayábacaténá irí cáli.

⁹ Yá cawàwanáta càyacanácani. Néese quéwa màyacanácaalí mamáalàacatani, yásí piùcapani’, íimaca íiwacali iríwa”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana en el día de reposo a una mujer jorobada

¹⁰ Aiba sábado judiónái iyamáidacatáicawa, Jesús yéewáidacaté nía néewáidacàalu irìcu.

¹¹ Uyaca néeni cáuláiqueéchúa inanái. Demonio yúuwichàidacaté úa dieciocho camuí. Càmita demonio ibatàa ubàlùacawa machacànita, canásíwa, cawaalíca úa mamáalàacata.

¹² Néese Jesús iicáca úa, yá imáidaca yàataléwa úa. Íimaca ulí:

—Pía inanái, nuwasàaca pía uláicái íicha —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús imàacaca icáapiwa ùwali úái inanáica. Yáta cayábaca úa. Yá úalimáca ubàlùacawa machacànita. Yá udàbaca ùaca Dios irí cayábéeri.

¹⁴ Quéwa yái néewáidacàalu íiwacali iicáca Jesús ichùnianá úa càide iyúwa íibaidacalési, íná calúacani Jesús yáapicha Jesús ichùnìacáiná úa sábado irìcu nayamáidacatáicawa. Yá néewáidacàalu íiwacali íimaca wenàiwicanái irí:

—Iyaca walí seis èerita wáibaidacatáipíná. Iwàwacutácué pìanàaca quéechacáwatá ichùnìacaténácué píatá, càmita siùca èeri sábado wayamáidacatáicawa —íimaca.

¹⁵ Néese Jesús íimaca nalí:

—Píacué pucháibéeyéica íiwitáise, péemíacué comparación: Macáitacué piwasàaca pipìranáíwa pacá itéeyéica yàasusi, burro nacái pitécaténácué nàiraca úni siùca èeri wayamáidacatáicawa.

¹⁶ Néeni, ¿cánácué càmita pibatàa uèpunícawa cayába siùca èeri wayamáidacatáicawa úái Abraham itaquétúanámica, úái inanái Satanás idacuèchúa uláicái iyú dieciocho camuí? —íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Idécánáami Jesús icàlidaca nalíni, yá báica yúuwidenái wenàiwicanái yàacuésemi. Quéwa macáita wenàiwica casímáica nawàwa naicáacáinaté yái Jesús imàníríca íiwitáise cachàinírí iyúwa, yái càmíríca áibanái wenàiwica idé imànica.

La parábola de la semilla de mostaza

18 Jesús íimaca nalí nacái: “Siùcade nucàlidacué pirí càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Nuéwáidacué pía comparación iyú.

19 Yái Dios icùaná yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa achúméerína mostaza ími, asíali ibànérica ibànacale yèewiwa. Máini achúméerínaca yái ímica, quéwa idàwinàacawa manuírpiná mamáalàacata càiride iyúwa àicusíwa. Máiníri manuícani, íná yéewa màsibèe nàanàaca namànica namùlubèwa mostaza yéetaná yàana íinata”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la levadura

20 Jesús íimaca nalí nacái: “Siùcade nuéwáidacué pía comparación iyú pialíacaténacuéwa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa.

21 Càicanide iyúwa levadura iyáaná. Inaná yèewiàadaca levadura másibàawiríacatái harina yèewi, yéewanápiná macáita íbesi inísàacawa”, íimaca yái Jesúsca.

La puerta angosta

22 Néesetè idècunitàacáwa Jesús yèepunícawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yá ichàbacawa áibanái iyacàle irìcubàa imanùbaca, manuínaméeri, pùbéeri nacái yàcaléca. Yá yéewáidaca wenàiwicanái néenibàa nacái.

23 Aiba wenàiwica isutáca yéemíawa Jesús:

—Wáiwacali, ¿másibáwanáitasica wenàiwica níara Dios iwàsèeyéipináca yàasu yùuwichàacáisi íchawa? —íimaca.

24 Jesús íimaca irí:

—Píalimáidacué macái pichàini iyúwa peebáidacaténá nutàacái. Máini càulenáca wenàiwica neebáidaca nutàacái, nawàlùacaténáwa Dios iyacàle irìculé, càide iyúwacué càulenáaná wawàlùacawa máucuíri capíi inùma irìcubàa. Núumacué pirí madécaná wenàiwica nawàwapiná nawàlùacawa Dios iyacàle irìculé iyéerica chènuniré Dios icùacataléca macáita, quéwa càmita náalimápiná, càmicáinaté neebáida nutàacái báisíiri iyú.

25 Numànipiná càide iyúwa capíi íiwacali imàníiná. Nudécanáami nubàliaca capíi inùma chènuniré, yásí píacué iyéeyéica méetàuculé capíi íicha, pìanàapínacuéca inùma néré, yá pimáidapínacuéca nulíwa: ‘Wáiwacali, pìacua walíni’, càipínacué píimaca nulí. Quéwa núumacuéca píriwa: ‘Càmitacué núalía nuicáca pía síisáanéeyéicalícué pía’, càì núumacuéca píri.

26 Néese píimapínacuéca nulí: ‘Wayáacaté wayáacaléwa píapicha. Péewáidacaté wía wàyacàle yàasu calle irìcubàawa’, càipínacué píimaca nulí.

27 Quéwa núumapínacué pirí àniwa: ‘Nudéca núumacuéca píri, càmitacué núalía nuicáca pía síisáanéeyéicalícué pía. Pìacuéwa nuícha macáita píacué imàníiyéica ibáyawanáwa’, càipínacué núumaca píri.

28 Yá píicháanípínacuéca néenibàawa, píamíadapínacuéca piyéiwa piùwichàacái iyúwa, píicáicáinacué píawirináimi Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái, macái profetanái nacái nàyaca Dios iyacàle irìcu, icùacataléca macáita chènuniré, píacué quéwa piúcapínacuéca méetàuculé.

29 Madécanáciná wenàiwica nàanàapíná néréwa, macái cáli néeséeyéica, norte néeséeyéi, sur néeséeyéi nacái, este néeséeyéi nacái, oeste néeséeyéi nacái, nayáacaténá nayáacaléwa Dios iyacàle irìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré.

30 Néese abénaméeyéi càmiyéica máini cachàini siùcade cháí èeri irìcu áiba èeriwa máini cachàinica níata áibanái íicha. Aibanái nacái cachàiniyéica siùcade, áiba èeriwa càmita máiniyéi cachàinica níata èeri imáalàacaalípináwa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús llora por Jerusalén

31 Yaté èerica abénaméeyéi fariseonái nàanàaca Jesús yàatalé. Yá náimaca Jesús irí:

—Ara, pìacàatétawa, rey Herodes iwàwacáiná inúaca pía —náimaca.

32 Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Piacuéwa rey Herodes yàatalé, yáara cachìwéerica. Píimacué irí còi: ‘Péemìa cayába, maléená èeri quirítàacáwa núuca demonio wenàiwicanái ícha, nuchùnà nacái cáuláiquéeyéi. Néese mesúnamáita numáalàidaca numànica nuíbaidacaléwa’, còi píimacué iríwa.

³³ Quéwa iwàwacutá nuèpunicawa maléená èeri quirítàacáwa àta nùanàacataléta Jerusalén iyacàlená iriculé, níacáiná israelitanái nanúacaté batéwa macáita Dios yàasu profetanái Jerusalén iyacàlená iricu. Iná iwàwacutá núa nacái nuétácawa néenibàa.

³⁴ “¡Piacué Jerusalén iyacàlená m̀nanáica, piacué inuéyéica Dios yàasu profetanái, inuéyéica nacái wenàiwica íba iyú, níái wenàiwica Dios ibànuéyéica icàlidacaténacué pirí tàacáisi inùmalicuise! ¡Manùba yàawiría nuwàwacaté nùwacáidacuéca nucùaca pía càide iyúwa cawámai ùwacáidacaalí uénibewa ubáiná yáapísewa! Quéwa càmítacué piwàwa nucùaca pía.

³⁵ Iná péemiacué cayába, máiséeyéipiná picapèemicuéca idécanáami piùwidenái imànicuéca píipunita ùwicái; núumacué nacái pirí, càmítacué piicá núa quirínama àta píimacatalépinátacué nùwali: ‘¡Cayábéericani yái yàanèerica Wacuèriná Dios ípidená ìwali, Dios ibànuèrica walí!’ càipínacué píimaca nùwali —ímaca yái Jesúsca.

14

Jesús sana a un enfermo de hidropesía

¹ Aiba sábadò judiónái iyamáidacatáicawa, Jesús yàacawa iyáacaténá iyáacaléwa abéeri fariseo íiwacaliná icapèe iricu. Nàyaca néenibàa áibanái fariseo nacái iicáidéeyéica iyaca Jesús irí, naicácaténá asáisi imànicaalí áiba wawàsi nacháawèeripiná iináwaná ìwali ìwalíise.

² Iyaca abéeri cáuláiquéeri nacái Jesús íipunita. Yái cáuláiquéerica yéenéeriwa macáita ìwalísewa.

³ Néese Jesús isutáca yéemíawa níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu, nía nacái fariseonái. Yá íimaca nalí:

—¿Càinácué píináidacawa? ¿Dios imàacásica wachùnìaca cáuláiquéeyéi wenàiwica siùca èeri sábadò wayamáidacatáicawa? —ímaca yái Jesúsca.

⁴ Quéwa masànata ícha nía meedá. Néese Jesús imàacaca icáapiwa ìwali yái cáuláiquéerica, yá ichùnìacani. Yá Jesús imàacaca asíali yèepùacawa náicha matuúbanáiri iyú.

⁵ Néese Jesús íimaca fariseonái irí:

—Nucàlidacué pirí comparación: Abéericaalícué píiri, càmicaalí nacái, pípra pacá, yúuwàacaalíwa utàwi nacáichúa iriculé namusúadacatáise úni, ¿càmítasicué pímusúada caquialétani, éwita sábadocánita, yái èeri wayamáidacatáicawa? Iná ¿cánácué càmíta píalíawa Dios imàacaca wachùnìaca cáuláiquéeyéi wenàiwica macái èeri imanùbaca, sábadò nacái? —ímaca yái Jesúsca.

⁶ Néese báica nía, càmíta náalimá nacàlidaca iríni, Jesús imawènìadacáinaté nía.

Los invitados a la fiesta de bodas

⁷ Níái asíanái fariseo imáidéeyéicaté néré nacutáca náawinacatáipináwa cáimiétacanéeyéi yàasu yàalubáisi íinata, cáimacáicáiná naicáca níawawa, nawàwacáiná nacái áibanái naicáca nía cáimiétaquéri iyú. Jesús iicáicáiná namàíniná, íná yàalàaca nía comparación iyú. Íimaca nalí:

⁸ —Aiba imáidacaalí pía fiesta casamiento nérépiná, picá píawinawa cáimiétacanéeyéi yàasu yàalubáisi íinata yácáiná cawàwanáta áiba wenàiwica yàanàaca, capíi íiwacali imáidéerica néré, cachàinírira pícha.

⁹ Néese capíi íiwacali, yái imáidéericuéca pía pucháiba, yàanàapiná píatalé, yá íimapináca píriwa: ‘Pimàaca áiba yáawinacawa píatalé’, càipiná íimaca píri. Néese báica pía meedá naicáicáiná piwàwacutáaná píaca píawinacawa yàalubáisi íinata namáalàidáaná canánama, càmíiyéi cáimiétacaná yáawinacatáíwa, déeculé capíi íiwacali ícha.

¹⁰ Iwàwacutá còi pimànica: Namáidacaalí pía, yá píawinawa yàalubáisi ínata namáalàidáaná canánama, càmíiyéi cáimiétacaná yáawinacatáíwa, yéewanápiná capli íiwacali yàanàaca néré, yásí íimaca pirí: ‘Nùacawéeriná, pichàbawa áibacatalé cáimiétacanéeyéi yáawinacatáicawa’, còipiná íimaca pirí. Càita áibanái yáawinéeyéicawa píapicha mesa iwéré naicápiná capli íiwacali iicáca pía cáimiétaquéeri iyú.

¹¹ Cawinácaalí wenàiwica cáimacáiyéica iicáca yáawawa, Dios imàacapiná báica nía, càmíiyéi nacái cachàini. Néese cawinácaalí wenàiwica càmíiyéica cáimacái iicáca yáawawa, Dios imàacapiná cáimiétacanáca nía, cachàini nacái —íimaca yái Jesúsca.

¹² Néese Jesús íimaca capli íiwacali irí imáidéericaté Jesús néré:

—Pimáidacaalí áibanái nayáacaténá nayáacaléwa píapicha, picá pimáida píacawéeyéináwa, nía nacái péenánáíwa, nía nacái píawiría yéénaca, nía nacái càasuíyéica iyéeyéica mawiénita pirí; níacáiná áibaalípiná náalíacawa iwàwacutáaná namáidaca nàataléwa pía nacái piyáacaténá piyáacaléwa náapicha. Càita napáyaidaca pía yàacàsi ìwalíná pièricaté nalí. Quéwa càmita cayába còi pimànica.

¹³ Néese pichùnìacaalí manùba yàacàsi áibanái iyáapiná, yá pimáida catúulécanéeyéi wenàiwica, báawéeyéi iiná nacái, éeruíyéi yàabàli nacái, matuíyéi nacái.

¹⁴ Yásí casímáipináca piwàwa càmicáiná náalimá napáyaidaca pía àniwa. Yásí Dios imàaca piríwa cayábasíwéeri cawèníri chènuníiséerica áiba èeriwa namichàacaalípináwa yéetácáisi íicha macáita wenàiwicanáimi cayábéeyéica íiwitáise —íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la gran cena

¹⁵ Néeseté idécanáami Jesús icàlidaca nalíni, yá áiba yáawinéericawa néenibàa iyáacaténá iyáacaléwa náapicha íimaca Jesús irí:

—¡Casímáipinácani cawinácaalí wenàiwica iyéeripináca iyáacaléwa manùbéeyéi yáapicha Dios iyacàle írìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré! —íimaca.

¹⁶ Néese Jesús íimaca irí:

—Péemà comparación: Càasuíri asìali ichùnìacaté madécaná yàacàsi icapèe írìcuwa iwacùacaténá manùbéeyéi wenàiwica yèewi nayáapináni. Yá imáidaca néré manùba wenàiwica.

¹⁷ Néese yéénáíwaná yàanàaca nayáanápiná nayáacaléwa, yá ibànùaca yàasu wenàiwicawa icàlidacaténá nalíni níai wenàiwicaca càasuíri asìali imáidéeyéicaté. Yá íimaca nalí: ‘Aquialécué macái, nudéca nuchùnìaca macáita’, íimaca nalí.

¹⁸ Néeseta quéwa macáita nacàlidaca càmitasa náalimá nàacawa néré. Yái idàbáanéerica íimaca: ‘Nudéca nuwèniaca cáli bànacalé yàalupiná. Iwàwacutá nùacawa néré nuicácaténá néréni. Pimàni nulí cayábéeri picàlidaca píiwacali iríwani càmita núalimá nùacawa icapèe néré’, íimaca irí.

¹⁹ Aiba íimaca irí nacái: ‘Nudéca nuwèniaca diez namanùbaca pacá íibaidéeyéipiná. Iwàwacutá nùacawa néré núalimáidacaténá nía asásí náibaidacaalí cayába. Pimàni nulí cayábéeri, picàlidaca píiwacali iríwani càmita núalimá nùacawa icapèe néré’, íimaca irí.

²⁰ Aiba íimaca irí àniwa: ‘Nudéca nuedáca nùacawéetúapináwa, íná càmita núalimá nùacawa néré’, íimaca irí.

²¹ Néese yái yàasu wenàiwicaca yèepùacawa íiwacali yàataléwa. Yá icàlidaca irí naináwaná. Néese calúaca yái íiwacalica. Yá íimaca yàasu wenàiwica iríwa: ‘Píacàatétawa yàcalé néré. Picutáca wenàiwica carretera manuínaméeyéi írìcubàa, àyapu púubanaméeyéi írìcubàa nacái. Pimáida catúulécanéeyéi yàanàacaténá nucapèe néré, nía nacái éeruíyéi yàabàli, nía nacái yàana ituwièyéicawa íicha, nía nacái macàwéeyéica’, íimaca yái íiwacalica.

²² Néese yàasu wenàiwica imáidaca nía. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, nudéca numànica càide iyúwa píimáaná nulí, quéwa càmitàacá ipuníawa yái picapèeca’, íimaca irí.

²³ Néese íiwacali íimaca irí: ‘Píawa macái àyapu imanùbaca chuítaliré yàcalé íicha, ànalimalé nacái àta alénacaalí nàyaca wenàiwica. Pité néese wenàiwica nawàlúanápináwa, yéewanápiná ipuníacawa yái nucapèeca’, íimaca yái íiwacalica.

²⁴ Níacáiná idàbáanéeyéica wenàiwicaca numáidéeyéicaté quéecha, núumacuéca pírí, canácata néená iyáapíná iyáacaléwa nuchùnièrica nucapèe irícuwa”, ímaca yái Jesúsca.

Lo que cuesta seguir a Cristo

²⁵ Madécaná wenàiwica yèepunícatéwa Jesús yáapicha, yéewáidacalécáténá nía. Yá Jesús iwènúa iicáidaca nalí. Imaca nalí:

²⁶ “Piwàwacaalícué nuéwáidacaléca pía, néese iwàwacutácué cáinináca piicáca núa ícha yái cáinináanáca piicáca píaniricuéwa, píatúa nacáíwa, piacawéetúa nacáíwa, péenibe nacáíwa, péenánái nacáíwa, íchacué nacái yái cáinináanáca piicáca picáucawa. Càmicaalícué cáininá piicáca núa ícha yái cáinináanáca piicáca nía, néese càmitacué yéewa nuéwáidacalécuéca pía.

²⁷ Piwàwacaalícué piacawa núapicha iyúwa nuéwáidacalé, iwàwacutácué matuíbanáiri iyú pimàacaca áibanái yùuwichàidaca pía, éwita naicáanícaalícué piquíniná, éwita nanúacaalícué píawa peebáidacáiná nutàacái, càide iyúwa iwàwacutácaalí nawáacutáidaca nàasu cruzwa cawinácaalí yéetéeyéipínacawa cruz ìwali. Iwàwacutácué nacái pimànica mamáalàacata càide iyúwa nuchùulianácué pía. Càmicaalícué càì pimànica, néese càmitacué píalimá nuéwáidacalécuéca pía. Iná iwàwacutácué pínáidacawa cayába quéechacáwa asásís píalimácaalícué nuéwáidacaléca pía.

²⁸ Péemiácué comparación: Abéericaalí péenácué iwàwa imànica chènuníiri capìi, quéechacáwa yáawinacawa iputàaca cayába capìi iwènìpiná yáalíacáténáwa asásís idènìacaalí iwènìpiná imáalàidacáténá imànica capìi.

²⁹ Néese, càmicaalí càì imàni, néese idécanáami dàalaca imànica cáli ibàlùadacáténá capìi íba ínata, càmita yáalimá imáalàidaca imànica capìi. Yásí macáita wenàiwica iiquéeyéica capìi yéenámi, nadàbapíná naicáaníca asìali iquíniná.

³⁰ Yá náimapínaca ìwali: ‘Yái asìali idàbacaté imànica chènuníiri capìi, néese càmita yáalimá imáalàidaca imànicani’, càipíná náimaca, naicáaníca iquíniná.

³¹ Péemiácué áiba comparación: Aiba nacuèrinásàiri iwàwacutácaalí imànica ùwicái áiba cáli ípunita, quéechacáwa yáawinacawa ínáidacáténáwa cayába asásís yàasu úwinái diez mil namanùbaca náalimácaalí namawèniadaca náichawa áiba cáli icuèriná yàasu úwinái veinte mil namanùbaca.

³² Néese càmicaalí yáalimá imawèniadaca íchawa nía, yásí ibànùaca yàasu wenàiwicanáíwa áiba cáli icuèriná yàatalé, ipíchawáise yàanàaca mawiénita, nasutácaténá néemlawani càisimalénácaalí iyú iwàwacutá ipáyaidaca íchawani, yéewanápiná imàacaca nàyaca matuíbanáita.

³³ Càita nacái iwàwacutácué pínáidacawa cáalíacáiri iyú asásís píalimácaalícué pimànica càide iyúwa nuchùulianá pía, yácáiná, càmicaalícué pimàaca piwàwawa ícha macáita píasumica, néese cué canáca yéewanáwa nuéwáidacaléca pía”, ímaca nalí yái Jesúsca.

Cuando la sal deja de estar salada

³⁴ Jesús ímaca nalí: “Péemiácué comparación: Nuéwáidacalénái nàyaca machacàníiri iyú, namàni nacái cayábéeri. Càica níade iyúwa cayábéeri iwidùma, puìwéerica imànica yàacàsì yéewanápiná caséeca wenàiwica nayáacani. Néese càmicaalí quirínama puìwa iwidùmaca, yá càmita yáalimá puìwaca àniwani.

³⁵ Canéeri iwèni meedáni yái iwidùmaca. Càmita cayába cáli iríni. Càmita cayába irí nacái yání nàwacáidacataléca pírái ìyami. Wáuca meedáni, yái iwidùmamica. Càita nacái iwàwacutácué pìyaca machacàníiri iyú, pimànícué cayábéeri nacái, píacué nuéwáidacaléca, yéewanápiná wenàiwica nawàwa neebáidaca yái báisíiri tàacásica. Càuwíiyéicaalícué pía, péemiácué nutàacái”, ímaca yái Jesúsca.

15

La parábola del pastor que encuentra su oveja

¹ Néenialíté madécaná yeedéeyéicaté plata néenánái judío íchawa Roma ìyacàlená yàasu gobierno irípiná, áibanái nacái báawéyeyí íiwitáise, nàacawa Jesús yàatalé, néemìacaténá itàacái.

² Néese abénaméeyeyí fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, natàaníca báawéeri iyú Jesús ìwali. Náimaca Jesús ìwali:

—Yái asìalica itàidaca cayába báawéyeyí íiwitáise, yá iyáaca iyáacaléwa náapicha —náimaca.

³ Iná Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Yá íimaca nalí:

⁴ “Péemìacué comparación: Abéeri péenácué idèniacaalí cien namanùbaca ipìra ovejanáíwa, yá abéeri oveja iméeràacaalíwa, yásí náiwacali imàacaca ipìranáíwa noventa y nueve namanùbaca manacúalibàa yàacaténá icutáca oveja yúuquéricawa ícha àta yàanàacatalétani.

⁵ Néese yàanàacaalíni, yásí casímáiri iyú imichàidaca oveja iwáacutaléwa.

⁶ Néese yàanàaca icapèe néréwa, yá iwacáidaca yàacawéeyéináwa, áibanái nacái iyaquewéeyéicawa. Yá íimaca nalí: ‘Casímáicué piwàwa núapicha, nudéca nùanàaca yái nupìra ovejawa yúuquéricatéwa nuícha’, càipiná íimaca yái oveja íiwacalináca”, íimaca yái Jesúsca.

⁷ Néese Jesús íimaca nalí: “Péemìacué cayába. Càita nacái abéeri wenàiwica iwènúadacaalí íiwitáisewa báawéeri ícha, yásí ángelnái iyéeyéica chènuniré nayanídacawa abéeri wenàiwica ìwali manuísíwata ícha yái nayanídaanácawa noventa y nueve namanùbaca ìwali íináidéeyéicawa mabáyawanáca, íináidéeyéica nacáíwa càmita iwàwacutá nawènúadaca náiwitáisewa báawéeri ícha càide iyúwacué píináidáanáwa pìwaliwa. Iná yéewa cayábacata nàwacáidáyacacawa nùatalé níái yáaliéyéicawa cabáyawanáca nawènúadacaténá náiwitáisewa nabáyawaná íchawa”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la mujer que encuentra su moneda

⁸ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Inanáí idèniacaalí diez namanùbaca moneda máiniyeyí cawènica yáawamíyeyí plata quírameníiri, néese abéechúa monedacaalí yúucawa uícha, yásí upucúadaca lámpara ucutácaténá moneda yúuquéchúacawa uícha. Yá utunúaca ucapèe irìcubàawa éeréeri iyú àta ùanàacataléta moneda cawèníchúaca.

⁹ Néese ùanàacanáami úa, yá ùwacáidaca uyaquewéeyéiwa inanái, áibanái nacái ùacawéeyéináca inanáca. Yá úumaca nalí: ‘Casímáicué piwàwa núapicha, nudéca nùanàaca cawèníchúaca moneda yúuquéchúacatéwa nuícha’, úumaca nalí.

¹⁰ Núumacué pírí, càita nacái casímáica Dios yàasu ángelnái abéeri wenàiwica ìwali, cawinácaalí báawéericaté íiwitáise iwènúadéerica íiwitáisewa báawéeri ícha Dios irípiná”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola del padre que perdona a su hijo

¹¹ Néeseté Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Càasuíri asìali idèniacaté yéenibewa pucháiba aslanái.

¹² Néese iméeréeri íimaca yáaniri irííwa: ‘Pápa, pìla nùasu yéená yái pìasucawa pièripináca nulí péetácaalípináwa’, íimaca yáaniri irííwa. Yá néese nániri iwacùaca macáita yàasu yèewiwa nalí.

¹³ Néesecáwa cawàwanáta máisiba èeri idénáami, iméeréeri iwéndaca íchawa yáaniri yàasuwa, yá itéca iwènináami, néese yàacawa déeculé áiba cáli néré. Yá yúucaca macáita yàasu platawa ìyacaténá máini máiwitáiseeri iyú.

¹⁴ Néese idécanáami yúucaca macáita, yá idàbaca canáca nayáacalé cachàiniíri iyú néenibàa. Yá iméeréeri idàbaca máapicani.

¹⁵ Yá icutáca íibaidacalépináwa áiba asìali yáapicha yái cáli néeséeri. Yái asìali ichùuliaca iméeréeri yàacawa yàasu manacúaliré yàacaténá ipìra marranonái iyáapiná.

16 Máini iméeréeri iwàwaca iyáaca marranonái iyáacalé yéénaca anáica, quéwa càmita wenàiwica ibatàa iyáaca nía, ibatàa abéeri pináta, càmita nàa iyáapiná.

17 Atata ùuculliri idàbaca íináidacawa cáaliacáiri iyú àniwa. Yá íimaca iríwa: ‘Núaniri idèniaca yàasu wenàiwicawa manùbéeyéi. Nadènià nayáacaléwa cayábata, imàacaca nacáywa nalí manuí. Quéwa, núa cháí nuétácawa máapicái iyú.

18-19 Siùcade nuèpùacawa núaniri icapèe néréwa àniwa. Yá núumapiná iríwa: Pápa, nudéca numànica Dios irí báawéeri, pirí nacái. Siùcade càmita quirínama cayábaca nuíwitáise, íná canáca yéewaná quirínama núumánápiná pirí núanirica píata. Pimàaca nùyaca càide iyúwa piasu wenàiwica, yásí nuíbaidaca pirí, càipiná núumaca núaniri iríwa’, íimaca íináidacawa iríwa yái iméeréerica.

20 Iná yàacawa, yèpùacawa yáaniri icapèe néréwa.

“Quéwa déecuésecaalí tàacáwani, yá yáaniri iicácani. Yá catúulécanáca iicáca ìiriwa. Yá yáaniri ipìacawa ípunitáidaca ìiriwa. Yá yàanalìcuca ìiriwa itàidaca cayábani. Isùsùaca ìiri inàni ìwaliwa càide iyúwa náiwitáise natàidáaná wenàiwica cáininéerica naicáca.

21 Néese yái ìiri iméeréeri íimaca yáaniri iríwa: ‘Pápa, nudéca numànica Dios irí báawéeri, pirí nacái. Siùcade càmita quirínama cayába nuíwitáise, íná canáca yéewaná quirínama núumánápiná pirí núanirica píata’, íimaca.

22 Yáanirita quéwa íimaca yàasu wenàiwicanái iríwa: ‘Caquialétacué, peedácué ibàlepiná cayábanaméeri áiba bàlesi íicha. Pìwalicué ìwalini. Pìwalicué anillo icáapi íiduná ìwali. Pìwalicué nacái izapatonipiná yàabàli ìwali.

23 Peedácué nacái pacá íidu walíibèechúaca. Pinúacué wayáapináni. Siùcade wamànicué fiesta.

24 Yácáiná nuìrica, nuyúunáidéericaté yéetácatéwa nuícha, siùca quéwade idéca yèpùacawa nùatalé àniwa. Yúucacatéwa nuícha, quéwa siùca nudéca nùanàaca àniwani’, íimaca nalí yái yáanirica. Néese nadàbaca namànica fiesta.

25 “Idècunitàacá namànica fiesta, yá ìiri béeri íibaidaca yèpunícawa yáaniri yàasu manacúali néenibàawa. Yá yèpùaca yàacawa capìi nérépiná, yásí yéemìaca namànica música, abénaméeyéi nacái nalabàaca casíimáiri iyú.

26 Yái ìiri béerica imáidaca yàataléwa abéeri íibaidéeri. Yá isutáca yéemìawa càinácaalí namàníiná capìi irìcu.

27 Yá íibaidéeri íimaca irí: ‘Idéca yèpùacawa néese àniwa piméeréerica, íná píaniri idéca ichùullaca nanúanápiná wayáapiná pacá íidu walíibèechúa yáwanái, yácáiná piméeréeri idéca yàanàaca cayábata’, íimaca irí.

28 Néese calúacani, yái ìiri béerica. Càmita iwàwa iwàlùacawa capìi irìculé, íná iwàwacutá yáaniri imusúacawa isutácaténá íicha iwàlùanápináwa néré náapicha.

29 Quéwa ìiri béeri càmita yeebá, yá íimaca yáaniri iríwa: ‘Nudéca nuíbaidaca pirí madécaná camuí. Nudéca numànica mamáalàacata càide iyúwa pichùullaná numànica. Canácatáita pía nulí ibatàa abéeri cabra achúméerínápináta, numànicaténá fiesta nùacawéeyéiná yáapichawa.

30 Siùca idéca yàanàaca yái pìirica, yúuquéericaté macáita piasu platami máaléquéeri iyú nalípiná inanáica iiméeyéica aslanái yáapicha plata ìwalinápiná, yá pidéca pinúaca irí iyáapiná pacá íidu walíibèechúa’, íimaca yái ìiri béerica.

31 “Néese yáaniri íimaca irí: ‘Nuìri. Pidéca piyamáacawa núapicha càiripináta. Piasucata macáita yái nudènièrica.

32 Siùcade quéwa máini cayábaca wamàníináca fiesta, casíimáica nacái wía. Piméeréericáiná idéca yàanàaca, yái iyéericaté càide iyúwa yéetéerimiwa, quéwa idéca yèpùacawa wàatalé càide iyúwa idéca nacáicaalí yèpùacawa cáuca àniwani; yúucacatéwa nuícha, yá wadéca wàanàaca àniwani’, íimaca yái yáanirica. Càita nacái Dios itàidaca cayába cawinácaalí wenàiwica iwènúadéerica íiwitáisewa íbáyawaná íichawa”, íimaca yái Jesúsca.

16

La parábola del mayordomo que abusó de la confianza

¹ Néeseté Jesús yéewáidaca yéewáidacalénáíwa comparación iyú. Íimaca nalí: “Íyacaté abéeri náiwacali càasuíri. Idèniaca yàasu wenàiwicawa icuèrica càasuíri yàasu cawèníri. Yá áibanái nàanàaca nacháawàaca yàasu wenàiwica iináwaná ìwali yái wenàiwicaca icuèrica íiwacali yàasuwa. Náimaca yúucáanása meedá íiwacali yàasu platawa máiwitáiséeri iyú.

² Néese íiwacali imáidaca yàataléwani. Yá íiwacali íimaca irí: ‘Nudéca nuémìaca piínáwaná piúcaca nùasu plata. Siùcade pichùnà nùasuwa picàlidacaténá nulí macáita píibaidacalé ìwaliwa càmicáiná nubatàa picùaca nùasu quirínama’, íimaca yái íiwacalica.

³ Néese yái aslali yàacawa íiwacali íichawa. Yá íimaca iríwa: ‘¿Càinásica numàni siùcade nuíwacali iwàwacáiná yúucaca núa? Canáca nuchàini nubànacaténá nubànacalewa. Báica nacái nusutáca plata áibanái íicha nuwènièripiná iyú nuyáapináwa.

⁴ Uwé, siùca núalíacawa càinácaalí numànínapiná àniwa yéewanápiná áibanái yeedáca yàataléwa núa, idécanáami nuíwacali yúucaca núa’, íimaca iríwa.

⁵ Néese yái aslali imáidaca wenàiwica imawènièyéica íiwacali íicha plata nàanàanápiná abéerinamata namanùbaca iyúwa. Yá íimaca idàbáanéeri irí: ‘¿Càisimaléná pimawènià nuíwacali íicha?’ íimaca.

⁶ Néese idàbáanéeri wenàiwica íimaca: ‘Numawènià píiwacali íicha cien namanùbaca yàalu olivo isééná’, íimaca. Néese íiwacali yàasu wenàiwica íimaca irí: ‘Cháta iyaca pimawèniacáleca cuyàluta ibáiná irícu. Piúca meedáni. Ara, píawinacàatétawa pitànàa àniwa áiba cuyàluta ibáiná irícu cincuenta namanùbaca pimawèniánápiná nuíwacali íicha meedá. Yásí iwàwacutá pèepùadaca irí cincuenta namanùbaca meedá’, íimaca irí.

⁷ Néese yái íiwacali yàasu wenàiwicaca íimaca áiba irí: ‘¿Néeni píá? ¿Càisimaléná pimawènià?’ íimaca irí. Yái áiba aslali íimaca irí: ‘Cien namanùbaca yàalu trigo ituíná’, íimaca irí. Néese íiwacali yàasu wenàiwica íimaca irí: ‘Cháta iyaca pimawèniacáleca cuyàluta ibáiná irícu. Piúca meedáni. Pitànàa áiba cuyàluta ibáiná irícu àniwa ochenta namanùbaca pimawèniánápiná íicha meedá. Yásí iwàwacutá pèepùadaca irí ochenta namanùbaca meedá’, íimaca irí. Càita imànica náapicha macáita wenàiwica imawènièyéica íiwacali íicha yàasusi.

⁸ Néese yái íiwacali yáalíacawa bàsabàsaca yàasu wenàiwica íiwita, yái báawéerica íiwitáise icuèricaté íiwacali yàasuwa, iwènúadacáiná namawèniacále. Nudéca nucàlidacuéca pirí yái comparaciónca píalíacaténáwa máiniyéi cáalíacáica èeri mìnánáica càmiyéica yeebáida Dios itàacái namànicaalí wawàsi nanacáiyéi yáapichawa, cáalíacáica nía píichacué, píacué yeebáidéeyéica Dios itàacái.

⁹ “Iná nùalàacuéca píá pimànínapínacué cayábéeri áibanái irí pìasu plata iyúwa, yéewanápinacué cáinináca naicáca píawa. Néesecáwa, plata imáalàacaalípináwa píichacué, yásí needácué nàataléwa píá aléera chènuniré nàyacatalé càmirica imáalàawa.

¹⁰ “Aiba wenàiwica icùacaalí achúméri wawàsi machacàníri iyú, yá icùapínáca cayába nacái manùba wawàsi. Quéwa imànicaalí ibáyawanáwa idèniacaalí achúmanamata, yá imànipínáca ibáyawanáwa nacái idèniacaalí manùba.

¹¹ Iná càmicaalícué pimàni cayábéeri pìasu plata iyúwa cháí báawéeri èeri irícu, néese càmitacué namàacapíná picùaca báisíri cawènírica iyéerica chènuniré.

¹² Néese àniwa càmicaalícué picùca áibanái yàasu machacàníri iyú, néese càmita nàacué pirí pìasusíwapínáwa.

¹³ “Péemíacué comparación: Canácata yàasu wenàiwica yáaliméri imànica machacàníri iyú càide iyúwa íiwacanánái pucháiba ichùullaná imànica, báawacáiná iicáca abéeri íiwacaliwa, cáinináta quéwa iicáca íiwacaliwa áiba. Càmicaalí nacái, néese yàapíná íiwacali áiba icàaluínináwa, quéwa caná iwèni meedá iicápiná íiwacali áibawa. Càita nacái càmitacué pidé píibaidaca cayába Píiwacali Dios irípináwa càide iyúwa iwàwáaná cáininácaalícué piicáca plata”, íimaca yái Jesúsca.

14 Néese abénaméeyéi fariseo cáininéeyéica iicáca plata, néemàcáiná macáita Jesús ímáaná plata ìwali, íná naicáanáca Jesús iquíniná.

15 Quéwa Jesús ímaca nalí: “Pidécuéca picàlidaca piináwaná ìwaliwa wenàiwicanái irí cayábáanása píiwitáise. Neebáidacué nacái pichíwa. Quéwa Dios yáalíacuécawa píiwitáise ìwali, càinácaalí iyáaná. Casímáica èeri mìnánái iicácuéca píiwitáise báawéeri, quéwa Dios iicácuéca píiwitáise iyúwa yáaséerimi isàni meedá”, ímaca yái Jesúsca.

La ley y el reino de Dios

16 Jesús ímaca: “Bàaluité iwàwacutá wenàiwica neebáidaca iyúwa profeta Moisés itànàanaté tàacáisi Dios inùmalicuise, iyúwa nacái profetanái itànàanaté Dios itàacái. Càité iyaca àta Juan el Bautista yàanàacatalétaté. Néese Juan, núa nacái wadéca wacàlidaca wenàiwicanái iríni yái cayábéeri tàacáisica náalíacaténáwa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Siùca madécaná wenàiwica nawàwa nàuwichàidaca Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica yái tàacáisica.

17 “Quéwa máiníri cayábacani yái Dios itàacái bàaluisàimica profeta Moisés, áibanái profeta nacái natànèericaté Dios inùmalicuise. Macáita ichàbapínacawa càiwade iyúwaté Dios itàacái ímáaná. Aibaalípiná Dios imáalàidapíná capíraléeri cáli, yá nacái èeriquéi. Néese càmiripínáta itàacái bàaluisàimi imáalàapínáwa, ibatàa abéeri letra achúméeriina pináta, canácatáita imáalàawa. Macáita ichàbapínacawa càiwade iyúwaté Dios itàacái ímáaná”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre el divorcio

18 Jesús ímaca: “Asìali imàacacaalí íchawa ínuwa, néese yeedácaalí iríwa áiba, imànica ibáyawanáwa, iimácáiná áiba inanái yáapicha cà míchúaca ínusíwa. Aiba asìali yeedácaalí ínupínáwa abéechúa namàaqueechúami, imànica ibáyawaná nacáíwa, iimácáiná úapicha, úara áiba asìali ínuca”, ímaca yái Jesúsca.

El rico y Lázaro

19 Néeseté Jesús yéewáidaca nía àniwa. Yá ímaca nalí: “Iyacaté càasuíri asìali. Cayábanaméeri ibàle iicácanáwa cawèníri nacái. Macái èeri imanùbaca imànica fiesta máiníri cawènica.

20 Iyacaté nacái catúulécanéeri asìali cacháunéeri ìwallíse ípidenéeri Lázaro. Yái Lázaro yáawinacawa càasuíri icapèe inùmalicu.

21 Yái catúulécanéerica iwàwacaté iyáaca àta càinácaalí yàacàsi ituériwa càasuíri yàasu mesa ínatáise. Aulinái nacái nàanàaca Lázaro yàatalé nabèrùacaténá icháuná ituí yái catúulécanéerica.

22 Aiba èerité, catúulécanéeri yéetácawa. Yá ángelnái itécani iyacaténá paraíso irìcu, aléera Abraham yàatalé Dios yáapicha. Yá nacái càasuíri yéetácawa. Yá nabàlìacani, yái càasuírìmica.

23 “Yái càasuírìmica yùuwichàacawa mamáalàacata néenibàa báawéeyéimi nàacatalépinácawa néetácaalíwa, ípidenácatalé infierno. Càasuírìmi iicáidaca déeculé, yá iicáca Abraham, Lázaro nacái, iyéeyéica Dios yáapicha paraíso irìcu.

24 Iná yái càasuírìmica imáidaca cachàiníri iyú Abraham irí. Yá ímaca Abraham irí: ‘Nùawiri, Abraham, piicá nupualé! Pibànua síisa Lázaro nùatalé idupíadacaténá úni nunène ìwali icáapi iyúwa, nùuwichàacáináwa báawanama cháí quichái irìcu’, ímaca.

25 Quéwa Abraham ímaca irí: ‘Pía nutaquérinámica, iwàwacutá piwàwalica piyáanaté máiní cayábéeri iyú idècunitàacá cáuca pía, quéwa yái Lázaro yacaté máiní catúulécanéeri iyú, idècunitàacá cáucani. Siùca Lázaro iyaca cayába cháí, píata quéwa yùuwichèeriwa iyaca néenibàa.

26 Càmita núalimá nubànùaca pìatalé Lázaro, iyacáiná manuírì yàawa nacáiri depuúwéeri béecaná cháí bamuchúamicué wáicha, pía, wía nacái. Iná canáta yéewaná náalimá

nachàbacawa aléera. Píacué nacái sísaara, càmitacué píalimá pìacawa sísa nacáira', ímaca yái Abrahamca.

²⁷⁻²⁸ “Néese càasuírими ímaca àniwa: ‘Uwé, néese pimàni nulí cayábéeri, pía nùawiri Abraham, pimàaca Lázaro imichàacawa yéetácáisi ícha, yá pibànù Lázaro nùaniri icapèè nérépiná. Nàyaca néeni cinco namanùbaca nuénánái. Pichùulìa Lázaro yàlàanápíná nuénánái ipíchaná nàacawa aléi yùuwichàacáisi irìculé’, ímaca yái càasuírìmica.

²⁹ Quéwa Abraham ímaca irí: ‘Péenanái nadèniaca Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté bàaluté, profetanái itànèericaté nacái Dios inùmalicúise. Iwàwacutá péenanái yeebáidaca natàacái’, ímaca yái Abrahamca.

³⁰ Néese yái càasuírìmica ímaca: ‘Báisíta, quéwa iwàwacutácawa nalí áiba wawàsi quiríta. Lázaro imichàacaalíwa yéetácáisi ícha imàacacaténá yáawawa naicácani, yásí nawènúadaca náiwitáisewa báawéeri ícha’, ímaca yái càasuírìmica.

³¹ Quéwa Abraham ímaca irí: ‘Càmicaalí neebáida Dios itàacái càide iyúwa Moisés, profetanái nacái natànàanáté, néese càmita nacái neebáidapíná Dios itàacái, éwita yéetéerimiwa imichàacaalíwa yéetácáisi ícha yàlàacaténá nía’, ímaca yái Abrahamca”, ímaca yái Jesúsca.

17

El peligro de caer en pecado

¹ Néeseté Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Macái èeri imanùbaca iyaca madécaná wawàsi imàaquéerica wenàiwica nawàwaca namànica nabáyawanáwa. Quéwa, ¡máini Dios yùuwichàidapíná cawinácaalí wenàiwica yéewáidéerica áibanái namànicaténá nabáyawanáwa!

² Aibacaalí wenàiwica iméeràidaca áibanái namànicaténá nabáyawanáwa, yásí Dios yùuwichàidapíná manuíswatani. Cayába cachàini irítáni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca wenàiwica. Aibanái idacùacaalí manuiri íba icanápi iwalíise, náucacaténáni manuiri úni yáaculé isawíacaténáwa, yásí iisicùmawaca. Quéwa iyacaalí mamáalàacata cháí èeri irìcu, néese iméeràidacaalí sùmanái namànicaténá nabáyawanáwa, yá máini cachàiníwanái yùuwichàapínácawa áibanái ícha infierno irìcu. Iná cayába cachàini irítáni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca púubéeyéi.

³ ¡Píicácué píichawa cayába piméeràidacáichacué púubéeyéi Dios ícha namànicaténá nabáyawanáwa!

“Aibacaalí imàni pirí báawéeri, pitàani yáapicha ìwali. Néese iwènúadacaalí íiwitáisewa báawéeri ícha, pimàaca piwàwawa ícha yái báawéerica imànírìca pirí.

⁴ Ewita imànicaalí pirí báawéeri siete imanùbaca yàawiría abé èeri irìcu, yá yàanàacaalí pìatalé siete imanùbaca yàawiría nacái, yá ímacaalí pirí: ‘Càmita quirínama numàni pirí báawéeri àniwa’, càicaalí íima pirí, iwàwacutá pimàacaca piwàwawa ícha yái báawéerica imànírìca pirí”, ímaca yái Jesúsca.

El poder de la fe

⁵ Néese apóstolnái nasutáca Wáiwacali ícha wawàsi. Náimaca irí:

—Piyúudàa wía manuicaténá wáináidacawa wawàwawa pìwali cachàiníri iyú mamáalàacata —náimaca.

⁶ Néese Wáiwacali ímaca nalí:

—Càmitàacáwacué manuí pínáidacawa piwàwawa nùwali, ibatàa achúméerína iyúpináta. Manuicaalícué pínáidacawa nùwali achúméerína iyútá, càide iyúwa mostaza ímínaca achúméerína iyáaná, yásí yéewanápinácué càì píimaca irí yái manuiri morera yéetanácátá: ‘Píwatàa píawawa cáli ícha, néese pibàna píawawa manuiri úni yáaculé’, yásí àicu imànica càide iyúwacué píimáaná irítá —ímaca yái Jesúsca.

El deber del que sirve

⁷ Néseté Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú, yá íimaca nalí: “Abéeri náiwacali idèniacaalí yàasu wenàiwicawa ichùnièrica bànacalé yáapíse, cawàwanáta nacái icùaca íiwacali ipírawa, néese idécanáami íibaidaca, yá yèepùacawa bànacalé néese, yá iwàlùacawa íiwacali icapèe iriculéwa. Néese, íiwacali càmita íima yàasu wenàiwica iríwa: ‘Caquialéta, píawinawa, piyáa piyáacaléwa’, càmita càí íima.

⁸ Néese íiwacali íimapiná irí meedá: ‘Pichùnià nuyáapiná. Pìwali cayába pibàlewa pitécáténá nulí nuyáapiná, idècunitàacá nuyáaca nuyáacaléwa. Nésecáwa idécanáami nuyáaca nuyáacaléwa, yásí numàaca piyáaca piyáacaléwa’, càipiná íimaca yáí íiwacalica yàasu wenàiwica iríwa.

⁹ Càmita nacái íiwacali yàaca cayábéeri tàacáisi yàasu wenàiwica iríwa idécanáami imànica càide iyúwa íiwacali ichùulianáni, yàasu wenàiwicacáiná meedáni, íná iwàwacutá íibaidaca íiwacali iríwa càide iyúwa ichùulianá imànica.

¹⁰ Càita nacái idécanáamicué pimànica macáita càide iyúwa Dios ichùulianacué pía, picacué cáimacái piicáca píawawa ìwalíse, néese píimacué Dios irí: ‘Wíacata píasu wenàiwicanái canéeyéica iwèni meedá. Wadéca wamànica càide iyúwa iwàwacutáaná wamànica, càide iyúwa pichùulianá wamànica’, càicué píima Dios iríwa”, íimaca yáí Jesúsca.

Jesús sana a diez leprosos

¹¹ Néseté Jesús idècunitàacá yàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yá yèepunicawa bamuchúamibàa náicha Samaria yàasu cáli, Galilea yàasu cáli nacái.

¹² Jesús yàanàacaté mawiénita áiba yàcalé irí, yá diez namanùbaca asianái cacháunéeyéi íimami lepra iyú nàanàaca Jesús íipunita. Déecuíseta quéwa nabàlùacawa Jesús íicha, càmicáiná judíonái ibatàa nàanàaca mawiénita áibanái irí.

¹³ Yá namáidaca cachàiníiri iyú Jesús irí:

—¡Pía Jesús, Wáiwacali, catúulécaná piicáca wía! —náimaca Jesús irí.

¹⁴ Jesús iicáca nía, yá íimaca nalí:

—Piacué pimàacaca sacerdotenái iicáca píimami náalíacáténáwa pidécuéca pichùnìacawa —íimaca nalí. Yá idècunitàacá nàacawa, yá ichàbacawa náicha yáí uláicáica.

¹⁵ Yá abéeri néená náí cacháunéeyémica iicácáiná masacàaca íimami lepra íicha, íná yèepùacawa Jesús yàatalé. Idècunitàacá yèepùacawa, yàaca cayábéeri Dios irí cachàiníiri iyú.

¹⁶ Yàanàaca Jesús yàatalé, yá ibàlùacawa yùululì ipùata iyúwa Jesús irí. Yáawiada inàniwa cáliaculé yàacáténá Jesús icàaluíniná, yàacáténá nacái irí cayábéeri. Yáí aslali Samaria yàasu cáli néeséerica, càmírira judío.

¹⁷ Yá néeseca Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Nudéca nuchùnìacáwa diez namanùbaca cacháunéeyéi. Níara nueve namanùbacaca càmita nèepùawa, éwita israelitacáaníta nía, nàacáténá cayábéeri Dios irí.

¹⁸ Abéerita yáí càmírira judío yèepùacawa nùatalé yàacáténá cayábéeri Dios irí —íimaca yáí Jesúsca.

¹⁹ Néese Jesús íimaca Samaria yàasu cáli néeséeri irí:

—Pimichàawa. Píawa. Uláicái idéca ichàbacawa píicha, peebáidacáiná nulí —íimaca yáí Jesúsca.

Cómo llegará el reino de Dios

²⁰ Fariseonái nasutáca néemíawa Jesús càicaalínápinácaalí Dios icùaca macáita wenàiwicanái. Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmitacué píalimá piicáca càinácaalí iyú Dios icùaca wenàiwicanái.

²¹ Càmita náimapiná: ‘Piicacué, Dios icùaca wenàiwica cháí cáli’; càmita nacái náimapiná: ‘Aiba cáli ínata nacái Dios icùaca wenàiwica’, càmita náimapiná càmicáiná náalimá naicáca natuí iyúwani càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáíwa, icùacáiná náiwitáise, icùaca nacái abéechúanaméeyéi wenàiwica pèewibàa —íimaca yáí Jesúsca.

²² Néese Jesús icàlidacaté yéewáidacalénái iríwani:

—Máadáinícuéca piwàwa piicáca núa áiba èeriwa, éwitasica píalimácaalí piicáca núa abé èeri piná meedátá, piwàwapinácuéca piicáca núa, núa asìali Dios néeséerica. Máinícué piwàwapiná piicáca nùanàaca nucùacaténá macáita, quéwacué càmitàacá piicápiná núa.

²³ Aibanái nacàlidapiná nachìwawa, náimapiná nudéca nùanàaca. Náimapináca: ‘Mesías idéca yàanàaca cháí’; áibanái náimapinácué pirí: ‘Mesías idéca yàanàaca néré’. Quéwa picácué pìawa néré, picácué nacái pìawa náapicha.

²⁴ Péemiácué, nùacaalípináwa néese àniwa, yásí macái èeri mìnánái naicápiná nucànacawa amaláwaca, càide iyúwa énu icànáná macáita capìraléeri cáli ìwali chènuniré èeri imusúacatáisewa àta èeri iwàlùacataléwa. Càipiná nacái nùacawa néese àniwa nuénáiwana yàanàacatáwa, núa asìali Dios néeséerica. Càmita nùawa ibàacanéri iyúwa.

²⁵ Quéwa iwàwacutá nùuwichàacawa manuísíwata quéechacáwa, yá iwàwacutá èeri mìnánái iyéeyéica siúca báawaca naicáca núa càiride iyúwa canéeri iwèni meedá.

²⁶ Mawiénicaalípiná nuénáiwana nùanàacatáipiná àniwa, núa asìali Dios néeséerica, yásí wenàiwicánái nàypiná càide iyúwaté èeri mìnánái iyáaná Noé yàasu èerité.

²⁷ Matuíbanáicaté nàyaca Dios ícha bàaluté. Nayáacaté nayáacaléwa, néese nàiraca nacái, needácaté náinupináwa, àta Noénái iwàlùacatalétawa arca iriculé. Yaté manuíri yéesacái yàanàaca, yá néetácatéwa macáita wenàiwica càmíyéicaté iwàlùawa Noénái yáapicha arca iriculé.

²⁸ Càité nacái Lot yáapichéeyéimi Sodoma iyacàlená mìnánái nàyacaté matuíbanáita Dios ícha. Nayáacaté nayáacaléwa, nàiraca nacái nàiracaléwa. Nawènià nacái nàasupináwa. Nabànacaté nabànacalewa, nawénda nacái nàasuwa. Namànicaté nacái nacapèewa.

²⁹ Quéwa idécanáamité Lotnái namusúacawa Sodoma iyacàlená ícha, yaté quichái yèewièricawa azufre yèewi yúuwàacatéwa chènuníse Sodoma mìnánái ìwali. Yaté néetáca nùacawá macáita.

³⁰ Càita nacái yùuwichàacáisi yàanàapináwa ráunamáita èeri mìnánái ìwali áibaalípiná numàacacaalípiná núawawa naicáca núa, núa asìali Dios néeséerica.

³¹ “Néenialípiná áibacaalí iyamáidapináwa iyaca icapèe ipùata sàabadéeri ínatabàawa, idèniacaalí nacái yàasuwa capì iricu, iwàwacutá càmita yèepùwa iwàlùacawa icapèe iriculéwa yeedácaténá yàasuwa ipíchawáise ipìacawa Jerusalén iyacàlená ícha. Aibacaalí nacái yèepunípináwa manacúalibàa, iwàwacutá càmita yèepùawa icapèe néréwa ipíchawáise ipìacawa Jerusalén iyacàlená ícha.

³² Piwàwalicué càinácaalíté Lot ínumi yéetáca nùacawá, cáininéechúacaté iicáca yàasumiwa èeri iricuírca, úái yéetéechúamicatéwa càmíicáinaté upìacawa yàcalé ícha càide iyúwaté Dios yàalàaná úa.

³³ Cawinácaalí càmíirica yeebáida nutàacái iwàwacáiná icùaca icáucawa cháí èeri iricu, yúucapiná icáucawa càmíiri imáalàawa, quéwa cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái mamáalàacata éwita áibanái inúacaalíni, idènipiná icáucawa càmíiri imáalàawa.

³⁴ “Néese núumacué pirí nùanàacaalí táiyápi, yá pucháiba wenàiwica naimápiná nàyaca cama iricu. Angelnái itépiná abéeri wenàiwica, áibapiná nacái imàacawa néenita.

³⁵ Yá pucháiba inanái namulúapináca nàyaca ituínási. Angelnái itépiná abéechúa inanái, abéechúapiná nacái imàacawa néenita.

³⁶ Pucháiba asianái yèepuníyéipináca nàyaca manacúalibàa. Angelnái itépiná abéeri asìali, abéeripiná nacái imàacawa néenita —ímaca yái Jesúsca.

³⁷ Néese yéewáidacalénái nasutáca néemíawa Jesús:

—Wáiwacali, ¿chábàanásica nàanàa needácaténá níá? —náimaca. Néese Jesús ímaca nalí:

—Màulenéri iyú piicápinácué chábàanácaalí nàacawa càide iyúwacué píalíánáwa chábàanácaalí yéetéerimiwa iríawa piicácaalí manùbéeyéi wáchuli nàwacáidáyacacawa —ímaca yái Jesúsca.

18

La parábola de la viuda y el juez

¹ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú náalíacaténáwa iwàwacutáaná nasutáca Dios íicha mamáalàacata, yàalàacaténá nía nacái ipíchaná naméyáacawa nasutáca Dios íicha.

² Yá Jesús íimaca nalí: “Iyacaté juez áiba yàcalé irìcu. Càmita yàa Dios icàaluíná. Càmita nacái yàa wenàiwica íimiétacaná.

³ Uyacaté nacái yàcalé irìcu abéechúa inanái inìrimi yéetéchúamicatéwa íicha. Aiba wenàiwica iwàwacaté yeedáca uícha ùacawéeri yàasumi. Iná usutáca juez íicha wawàsi manùba yàawiría iyúudàanápíná úa. Yá úumaca juez irí: ‘Piyúudàa núa. Pichùulia nàuwichàidáanápíná nuícha nùuwidèca yeedéerica nuícha nùacawéeri yàasumi’, úumaca juez irí.

⁴⁻⁵ Manùba èeri càmita juez yeebá usutáaná íicha. Néese maséeca iwàwa idècuni yéemìaca usàna. Yá íimaca iríwa: ‘Ewita càmicáaníta nua Dios icàaluíná, éwita nacái càmicáaníta nua wenàiwicanái íimiétacaná, càicáaníta siùcade nuyúudàaca úara inanáica, nùuwichàidaca uícha ùuwidè, máinicáiná usàiwicaca nulí wawàsi, ipíchaná ùanàaca mamáalàacata, yá usàiwica nulí wawàsita àta nuétácatalétawa’, càica íimaca iríwa yái juez báawéerica íiuitáise”, íimaca nalí yái Jesúsca.

⁶ Yá Wáiwacali íimaca nalí àniwa: “Pidécuéca péemìaca itàacái yái juez báawéerica íiuitáiseca. Ewita báawéericáaníta íiuitáiseni, càicáaníta átata iyúudàaca manìríchúami.

⁷ Néeni, ¿càmitasicué pialíawa cayábéeri Dios íiuitáise? Iná iwàwacutácué pialíacawa Dios iyúudàapíná cawinácaalí wenàiwica Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa, cawinácaalí isutéeyéica yáawawa íicha manuísíwata mamáalàacata èeríapinama, táiyápinama nacái. Yá Dios imawènìadapíná náicha nacái nàuwidenái. Càmita Dios idècunìapínáwa déecuíri iyú iyúudàanápíná nía.

⁸ Núumacué pirí, Dios iyúudàapíná níawa caquialéta, imawènìadapíná náicha nàuwidenái. Núa asìali Dios néeséerica, nùanàapíná àniwa aléi èeri irìculé, quéwa càmita nùanàapíná manùbéeyéi yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola del fariseo y el cobrador de impuestos

⁹ Néeseté Jesús yéewáidaca abénaméeyéi wenàiwica comparación iyú, níara cachàiníyéica iicáca yáawawa nayúunáidacáiná mabáyawanéeyéica nía, íná báawaca naicáca náichawa áibanái wenàiwica. Jesús íimaca nalí:

¹⁰ “Pucháiba asìanáí nàacatéwa templo irìculé nasutácaténá níawawa Dios íicha. Abéeri fariseo, áiba asìali nacái yeedéeri plata yéenanái judío íichawa Roma ìyacàlená yàasu gobierno irípiná.

¹¹⁻¹² Yái fariseo ibàlùacawa abéerita méetàucuta áibanái íicha, isutáca yáawawa Dios íicha. Càì íimaca: ‘Pía Dios, nùaca pirí cayábéeri núacáiná càmlírica iyúwa áibanái wenàiwica canánama. Núa nacái càmita nuyéedua. Càmita báawa nuíwitáise nacái. Càmita nuimá áiba inanái yáapicha càmlíchúaca nuínusíwa. Càmita numàni nubáyawanáwa càide iyúwa imàníná yái asìali yeedéerica wáicha plata romanonái yàasu gobierno irípiná. Núa nacái numàaca nuíchawa nuyáacaléwa pucháiba èeri semana ìwali nusutácaténá Dios íicha. Macái néená níái diéyéica wawàsi nuedéerica nulíwa, numàaca abéeri néená Dios irípiná ofrenda iyú’, càì íimaca ìwaliwa yái fariseoca.

¹³ Néeseta quéwa yái asìalica yeedéerica plata yéenanái judío íichawa romanonái yàasu gobierno irípiná, yáta ibàlùacawa déecuíseta fariseo íicha. Máinicáiná báica iicáca yáawawa Dios iwéré ibáyawaná ìwalísewa, íná càmita iicáida chènuniré. Néese, ibàbàida yùucutawa mamáalàacata icáapi iyúwa máinicáiná achúmaca iwàwa ibáyawaná ìwaliwa. Yá íimaca mamáalàacata Dios irí: ‘Pía Dios, piicá nupualé, cabáyawanéerica núaquéi’, càì íimaca isutáca Dios íicha”, íimaca yái Jesúsca.

¹⁴ Néese Jesús ímaca nalí àniwa: “Núumacué pirí, Dios imàacacaté iwàwawa ibáyawaná ícha, yái asìali yeedéerica plata yéenanái íchawa romanonái yàasu gobierno irípiná, néese asìali yèepùacawa matuíbanáita icapèe néréwa. Quéwa yái fariseoca, càmíta Dios imàaca iwàwawa ibáyawaná ícha, níacáiná cawinácaalí wenàiwica icàlidéeyéica iináwaná iwaliwa máinínása cayábaca nía áibanái ícha, Dios imàacapiná báica nía. Cawinácaalí quéwa icàlidéeyéica íchawa ibáyawanáwa, Dios imànipiná irí cayábéeriwa”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús bendice a los niños

¹⁵ Néeseté àniwa áibanái natéca néenibewa púubéeyéi Jesús yàatalé yéewacaténá Jesús imàacaca icáapiwa nàwali, isutácaténá nalí Dios ícha imàínápiná nalí cayábéeri. Quéwa, Jesús yéewáidacalénái naicáca nía, yá nadàbaca nacúisaca náichawa wenàiwica itéeyéica yéenibewa Jesús yàatalé, yéewáidacalénái náimaca sùmanái nasàiwicasa Jesús irí wawàsi.

¹⁶ Quéwa Jesús imáidaca sùmanái nàanápínáwa yàatalé. Yá ímaca yéewáidacalénái iríwa:
—Pimàacacué sùmanái yàacawa nùatalé, picácué pimáisanà nàanàaca, Dioscáiná icùaca wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái càide iyúwa sùmanái yeebáidáná nàaniri itàacáywa.

¹⁷ Péemiacué cayába, iwàwacutá wenàiwica neebáidaca Dios itàacái càide iyúwa púubéeyéi sùmanái yeebáidáná nàaniri itàacáywa. Càmicaalí wenàiwica neebáida cà, néese canácatáita Dios yéenibeca nía —ímaca yái Jesúsca.

Un hombre rico habla con Jesús

¹⁸ Néeseté abéeri judío íiwacaliná isutáca yéemlawa Jesús. Yá ímaca Jesús irí:

—Pía cayábéeri yéewáidéerica wía, ¿càinásica iwàwacutá numànica nùyacaténá càiripináta Dios yáapicha chènuniré? —ímaca.

¹⁹ Jesús ímaca irí:

—Iwàwacutá píináidacawa cayába iwali yái píimáanáca, càinácaalí íimáaná yái tàacáisica íméerica cayábéericasa núa, canáciná áiba wenàiwica cayábéeri, abéericata Dios cayábéeri —ímaca yái Jesúsca, iwàwacáiná asìali yeebáidaca Dioscani yái Jesúsca.

²⁰ Néese Jesús ímaca irí àniwa:

—Píalíacawa Dios itàacái ichùllaná wía: ‘Picá piimá áiba inanái yáapicha cà míchúaca píinusíwa, áiba asìali yáapicha nacái cà mírica pinìrisíwa; picá pinúa wenàiwica; picá piyéedua; picá nacái pichíwáida áibanái; pía náimiétacaná píaniri, píatúa nacái’ —ímaca yái Jesúsca.

²¹ Néese asìali ímaca irí:

—Nudéca numànica macáita càide iyúwa Dios íimáaná sùmàicatáiseté núa àta siùca nacáide —ímaca.

²² Jesús yéemlacani, yá ímaca irí:

—Iyaca abéeri wawàsi iwàwacutéeri pimànica quiríta: Pía piwéndaca macáita pìasuwa, pía nacái iwènináami catúulécanéeyéi irí. Càipiná pidèniaca pìasu cawèníriwa chènuniré. Néese pèepùawa píacaténáwa núapicha nuéwáidacalécaténá pía —ímaca yái Jesúsca.

²³ Yái asìali quéwa, yéemlacanáami, yá máiní achúmaca iwàwa máinícáiná càasucani, càmicáiná nacái iwàwa yàaca áibanái irí macáita yàasuwa.

²⁴ Jesús yáalíacáináwa achúmaca iwàwa yái asìalica, íná Jesús ímaca yáapichéeyéi iríwa:

—¡Máiní càulenápináca càasuíyéi yeebáidaca Dios itàacái, Dios yéenibecaténá nía!

²⁵ Càide iyúwa camello cà míiná yéewa iwàlucacawa siduwíapi ituí yáapuí irìcubàa, càita nacái càulenáca càasuíri wenàiwica yeebáidaca Dios itàacái Dios icùacaténáni —ímaca yái Jesúsca.

²⁶ Níái yéemièyéica Jesús íimáaná, náimaca Jesús irí:

—Néeni, ¿cawinápiná yáalimá iwasàaca yáawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha? — náimaca.

²⁷ Jesús ímaca nalí:

—Canáca yéewaná wenàiwicanái nawasàaca níawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha nachàini iyúwa meedá, quéwa Dios yáaliméeri iwasàaca nía, Dios yáalimácáiná imànica macáita —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese Pedro íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, wadéca wamàacaca wàasuwa macáita wàacaténáwa píapicha yéewacaténá péewáidacaléca wía —íimaca.

²⁹ Yá Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, píacué nuéwáidacaléca yeebáidéeyéica nutàacái. Numáidacué abenaméeyéi péená nàanápínáwa nacapèe íchawa namànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná. Aibanái péenacué nacái nàapínáwa maléená èeri nàacawéeri íchawa, càmicaalí nacái néenánái ícha nacáwa, càmicaalí nacái nasèenái ícha nacáwa, càmicaalí nacái néenibenái béeyéi ícha nacáwa, namànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

³⁰ Yásí Dios yàapínacué pirí madécaná wenàiwica piiquéeyéipíná càiyéide iyúwa péenánáwa cháí èeri irícu. Néese, èeri imáalàacaalípináwa, yásí Dios yàacué picáuca càníiri imáalàawa chènuniré —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

³¹ Yáté Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáwa doce namanùbaca méetàucuta áibanái ícha. Yá íimaca nalí:

—Siùcade wàacawa Jerusalén ìyacàlená nérépiná. Namànipíná nulí macáita càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi nuínáwaná ìwali, núa asìali Dios néeséerica.

³² Yá presopináca namànica núawa namàacacaténá càmiyéi judío inúaca núa, yá naicáanípiná nuquíná, yá natàanípiná báawéeri iyú nùwali, yá nàapìsáidaca núawa.

³³ Nanúadáidapíná nacái núawa, yásí nanúaca núa. Quéwa máisiba èeri irícu nucáucàapínáwa —íimaca yái Jesúsca.

³⁴ Quéwa, Jesús yéewáidacalénái càmita náalía néemìaca càinácaalí íimáaná yái tàacáisica, càmita nacái náalimá náalíacawa ìwali.

Jesús sana a un ciego de Jericó

³⁵ Néeseté, Jesús ìyaca mawiénita Jericó ìyacàlená irí, yá matuíri asìali ìyaca néeni, yáawinéericawa àyapu idùlepi isutéerica plata wenàiwicanái ícha ichàbéeyéicawa néenibàa. Isutáca náicha plata yéewanápiná iwèniaca iyáapínáwa.

³⁶ Yái matuírica yéemìaca manùbéeyéi isàna nachàbáanáwa, yá isutáca yéemìawa nía, cawínacaalí yàawa náapicha néeni.

³⁷ Nacàlidaca iríni Jesús Nazaret ìyacàlená néeséericani yái càì ichàbacawa chábàì.

³⁸ Iná yái matuírica imáidaca:

—¡Jesús, rey David itaquérinámi, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, piicá nupualé! — íimaca.

³⁹ Néese áibanái yèeyéicawa Jesús ipíchalé nacuísaca náichawani, yái matuírica, masànáanápínáni. Imáidaca quéwanáta mamáalàacata cachàiníiri iyú:

—¡Pía, rey David itaquérinámica, Wacuèrinápiná, piicá nupualé! —íimaca.

⁴⁰ Néese Jesús iyamáaca ibàlùacawa. Yá Jesús ichùulíaca natéénápíná matuíri Jesús yàatalé. Néese matuíri yàacawa néré, yá Jesús íimaca irí:

⁴¹ —¿Càinástica píwàwa numànica pirí? —íimaca yái Jesúsca. Néese matuíri íimaca:

—Nuíwacali, pimàaca catuíca núa —íimaca.

⁴² Jesús íimaca irí:

—Catuíca píawa, peebáidacáiná nuchùnlanápiná pía. Iná yéewa cayábaca píawa —íimaca yái Jesúsca.

⁴³ Yáta matuírimi iicáidaca àniwa. Yá yàacawa Jesús yáapicha. Yàaca nacái Dios irí cayábéeri. Néese áibanái iiquéeyéicani, nàaca nacái Dios irí cayábéeri.

19

Jesús y Zaqueo

¹ Néeseté, Jesús iwàlùacawa Jericó ìyacàlená irìculé. Ichàbacáitawa néenibàa.

² Abéeri asìali càasuíri ìyaca néeni, abéeri Jericó mìnali, ípidenéeri Zaqueo. Yái Zaqueo, náiwacalìcàni, níái yeedéeyéica plata yéénánái judío íchawa Roma ìyacàlená yàasu gobierno irípiná.

³ Yái Zaqueo iwàwa iicáca Jesústàatá, yáaliacaténá iicáca Jesús. Quéwa, càmita yáalimá iicàcàni, manùbacáiná wenàiwica Jesús itéesebàa. Maléenéeri nacái yái Zaqueoca, íná càmita yáalimá iicáca Jesús.

⁴ Íná yái Zaqueo ipìacawa Jesús ipíchalépiná. Yá íiriacawa sicómoro yéetaná yàana ìwalibàa yéewanápiná idéca iicáca Jesús. Yái àicu ibàluèricawa àyapu idùlepita, Jesús ichàbacatabàapinácawa.

⁵ Quéwa, Jesús ichàbaca yàacawa sicómoro yéetaná yáwibabàa, yá iicáidaca chènuniré. Iicáca Zaqueo yáawinéeriwa àicu yàanalìcu. Néese Jesús íimaca Zaqueo irí:

—Zaqueo, piricùawa caquialéta, siùcacáináta iwàwacutá nuyamáacawa picapèe néré — íimaca yái Jesúsca.

⁶ Yá Zaqueo iricùacàatétawa néese. Yá casíimáiri iyú yeedáca Jesús yàataléwa.

⁷ Néese áibanái, naicácáiná Jesús iwàlùacawa néré, yá natàaníca báawéeri iyú Jesús ìwali. Yá náimaca nalíwáaca Jesús iwàlùacasawa icapèericulé asìaliquéi báawéerica, cáanáiricàsa ibáyawaná, yái Zaqueoca.

⁸ Néesezáwa Zaqueo imichàa ibàlùacawa nàacuésemi. Yá Zaqueo íimaca Jesús irí:

—Péemìacáwa, Nuíwacali, macáita yái nudènièrica, nùapináca yéema catúulécanéeyéi iríwa. Níara wenàiwica nucobréeyéica ichàbanamawa nuchìwa iyúwa, nuèpùadapiná nalíwani báinúaca yàawiriéicatái yáwanái ícha yái platami nuedéericaté náicha ichàbanamawa —íimaca.

⁹ Yá Jesús íimaca irí:

—Siùca èeri Dios idéca iwasàaca pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa —íimaca yái Jesúsca. Néese, Jesús iwènúacawa íimaca áibanái irí:

—Yácáiná asìalica, Abraham itaquérinámiquéi nacái, éwitaté iméeràacáanítawa Dios ícha.

¹⁰ Núacáiná, núa asìali Dios néeséerica, nudéca nùanàaca nucutácaténá níái cabáyawanéeyéica, nuwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha —íimaca yái Jesúsca.

La parábola del dinero

¹¹ Néeseté idécanáami wenàiwicanái yéemìlaca Jesús íimáaná, yá Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Icàlidaca nalíni yái comparaciónca Jesús ìyacáinaté mawiénita Jerusalén ìyacàlená irí ínaté nayúunáidaca Jesús icuèyèipinaté israelitanái caquialétatá.

¹² Yá íimaca nalí: “Péemìacué comparación: Iyacaté abéeri náiwacali, yèeripinácatéwa áiba cáli néré déeculé, yéewanápiná icuèriná imàacaca náiwacali icùaca yàasu cáli néeséeyéiwa, yásí yèepùanápinátéwa néese icùacaténá nía.

¹³ Ipíchawáise náiwacali yàacawa, yá imáidaca yàataléwa diez namanùbaca yàasu wenàiwicawa. Yá yàaca nachàba manùba plata náalimáwanama. Yá íimaca nalí: ‘Píacué pimànicaténá píasu wawàsiwa iyú yái plataca àta nùanàacataléta àniwa’, íimaca nalí. Néese yàacawa náicha.

¹⁴ Aibanáita quéwa náiwacali yàasu cáli néeséeyéi máiní báawaca naicàcàni. Yá nabànùaca áibanái wenàiwica náiwacali yáamiwa néré nacàlidacaténá nacuèriná iríwani. Náimaca: ‘Càmita wawàwa wacuèrinápiná yái asìalica’, náimaca.

¹⁵ “Quéwa, idéca nacuèriná imàacaca náiwacali icùaca yàasu cáli néeséeyéiwa, yá náiwacali yàanàaca néese àniwa. Yá imáidaca yàataléwa yàasu wenàiwicanáiwá, níái yeedéeyéicaté ícha plata, yáaliacaténáwa náicha càisimalénácaalí needá náiwacali irípináwa.

¹⁶ Yáí yàasu wenàiwicaca idàbáanéerica yàanàaca íiwacali yàataléwa. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, nudéca numànica nùasu wawàsiwa iyú yáí pìasu plataca. Nuedácaté pirípiná diez namanùbaca yàawiría ipualé yáí plata pièricaté nuchàba’, íimaca.

¹⁷ Néese náiwacali íimaca irí: ‘Cayábacáani. Cayábéeri nùasu wenàiwicaca pía. Pimànicáiná machacàníiri iyú achúméerína iyú càide iyúwa nuwàwáaná, íná yéewa siùcade numàaca picùaca diez namanùbaca yàcalé mìnanáí’, íimaca yáí náiwacalica.

¹⁸ Néese yàasu wenàiwica áiba yàanàaca yàatalé. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, nudéca numànica nùasu wawàsiwa iyú yáí pìasu plataca. Nuedácaté pirípiná cinco namanùbaca yàawiría ipualé yáí plata pièricaté nuchàba’, íimaca.

¹⁹ Néese náiwacali íimaca irí nacái: ‘Numàaca picùaca cinco namanùbaca yàcalé mìnanáí’, íimaca yáí náiwacalica.

²⁰⁻²¹ “Néeseta quéwa náiwacali yàasu wenàiwica áiba yàanàaca yàatalé. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, yáca pìasu platéi. Nuépùacaténi wáluma iyú nucáapica cayábani, cáalucáiná nuicáca pía, máinicáiná caluéri píiwitáise, peedáca yáí càmiricaté píibaida piríwa. Peedáca piríwa nacái áibanái ibànacale, càmiricaté píbàna piríwa’, íimaca.

²²⁻²³ Iná náiwacali íimaca irí: ‘Pía, nùasu wenàiwica báawéerica íiwitáise, pitàacái iyúwa nucháawàaca piináwaná ìwali nùuwichàidacaténá píawa. Píalíacaalítéwa caluérisa nuíwitáise, píalíacaalíté nacáíwa nuedáaná nulíwa yáí càmiricaté nuíbaida nulíwa, nuedáaná nacái áibanái íicha nabànacale càmiricaté nubànacaleta, néese, ¿cáná càmita pimàaca nùasu plata caja néré inísàacaténátéwa nulípiná quirítatá àta nùanàacatalétaté àniwa?’ íimaca yáí náiwacalica.

²⁴ Néese náiwacali íimaca áibanái irí iyéeyéica néeni: ‘Peedácué íicha yáí plataca. Piacué iríni yáí asialica idènièrica diez namanùbaca yàawiría ipualé yáí plataca’, íimaca nalí yáí náiwacalica.

²⁵ Yá náimaca náiwacali iríwa: ‘Wáiwacali, ¿cánásica càì pimàni? Yáí asiali idéca idèniaca diez namanùbaca yàawiría ipualé yáí plataca’, náimaca.

²⁶⁻²⁷ Néese náiwacali íimaca nalí: ‘Péemíacué cayába. Cawinácaalí íibaidéeyéica nulí cayába, numàacáanápiná náibaidaca nulí mamáalàacata. Quéwa cawinácaalí càmiyéica íibaida cayába, nuedápiná náicha náibaidacalémica. Níata quéwa, nùuwidenáica càmiyéicaté iwàwa núa nacuerínápináwa, piacué píibàaca nía. Peedácué nía nùatalé cháta, yá pinúacué nía’, íimaca nalí yáí nacuerínáca”, íimaca yáí Jesúsca.

Jesús entra en Jerusalén

²⁸ Idécanáamité càì Jesús íimaca nalí, yá yàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yéewáidacalénái yáapichawa.

²⁹ Yá batéwata nàanàaca iyacatái pucháiba yàcaléca. Abéeri yàcalé íipidenéeri Betfagé, áiba nacái íipidená Betania. Iyaca nacái néeni abéechúa dúli íipidenéechúa Olivos, yáí olivo inàlimanáca. Yá Jesús ibànùaca ipíchaléwa pucháiba yéewáidacaléwa idécanáami càì íimaca nalí:

³⁰ —Piacuéwa irìculé yáí yàcaléca iyéerica wapíchalé. Piwàlùacuéwa néré, yá pianàapínacué burro nadacuèrica néeni, canéeritàacáwa wenàiwica yèeriwa ínata. Piwasàacuéni, pitécué nulíwani.

³¹ Aibacaalícué isutá yéemíawa píawa cánacué yéewa piwasàacani, néese picàlidacué iríwani nuwàwacutácani, núa Píiwacalícuéca —íimaca nalí yáí Jesúsca.

³² Néese níái pucháiba yéewáidacaléca nàacawa íicha. Yá nàanàaca macáita càide iyúwa Jesús íimáanáté nalí.

³³ Idàbaca nawasàaca burro, yá burro íiwacanánái isutáca yéemíawa nía:

—¿Cánacué piwasàa wapíra? —náimaca.

³⁴ Náimaca nalí:

—Wáiwacalica iwàwacutáni —náimaca.

³⁵ Néese yéewáidacalénái iriádaca yàasu ruana nacáiriwa burro iwaalíricubàa, yéewanápiná Jesús yàalubáicani, yá natéca burro Jesús yàatalé. Néese Jesús imichàa yáawinacawa burro ínata.

³⁶ Idècunitàacá Jesús yàacawa burro ínata Jerusalén iyacàlená nérépiná, manùbéeyéi naliada nàasu ruana nacáiriwa Jesús ipíchalé àyapulicubàa burrocáténá lipina ínatabàa càide iyúwaté náiwitáise nàanápiná nacuèrinásàiri icàaluínináwa.

³⁷ Yàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná Olivos yàasu dúli yàasu yàawa iriculé, yá canánama nía Jesús yéewáidacaléca, níái nacái yèepuníyécawa yáapicha, macáita nadàbaca namáidaca casímáiri iyú. Nàaca nacái Dios irí cayábéeri naicácáinaté Jesús imànica madécaná íiwitáise iyúwa yái càmirica wenàiwica idé imànica.

³⁸ Nacàlidaca nèepunícawa:

—¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, Dios ibànùérica walí icùacaténacué wía! ¡Píacué canánama iyéeyéica chènuniré, casímáicué piwàwa! ¡Wàaca pirí cayábéeri, pía Dios chènuníiséerica! —námaca.

³⁹ Néese abénaméeyéi fariseo yèepuníyécawa náapicha wenàiwicanái yèewi námimaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, plàlà nía cachàiníiri iyú níái péewáidacalécawa, masànanápiná nía, nacàlidacáiná piináwaná ìwali Dios inacáiricasa pía —námaca.

⁴⁰ Yá Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, masànacaalí níái nuéwáidacalécata, yáta níái íbaca nacàlidaca nuináwaná ìwali Diosca núata —íimaca nalí yái Jesúsca.

⁴¹ Néese Jesús iyamáa ibàlùacawa mawiénita Jerusalén iyacàlená irí, yá iicáca Jerusalén, néese ícháanica manuísíwata ìwali yái yàcaléca, catúulécanácáiná iicáca yàcalé mìnanaí, yácáiná Jesús yáalíacatéwa manuíri yùuwichàacáisi yàanàanápináté nàwali.

⁴² Yá íimaca: “¡Máini nuwàwa pialíacuécawa siùca èeri càinácaalícué iwàwacutáaná pimànica cayábacaténacué píapicha Dios! Cayábacaalícué píapicha Diostá, néese càmitacué yàanàa píwali yàasu yùuwichàacáisitá. Quéwa càmitacué píalíawa càinácaalí iwàwacutáaná pimànica.

⁴³ Yàanàapinácué pirí báawéeri èeri. Piùwidenáicué namànipinácué iwáiná pìyacàle itéesebàa macáita, ipíchanácué pimusúacawa yàcalé ícha. Macáitacué náawapinácuéca píawa. Yá namànipiná ùwicái píipunitacué pitéesebàa macáita.

⁴⁴ Yásí namáalàidacué pìyacàle macái, nanúapiná macáita wenàiwica iyéeyéica yàcalé irícu. Nacàlìlìapinácué picapèe. Càmita namàacapiná capìi yàasu íba yáawinacawa áiba íba ínata, yá nacàlìlìacuéca macáita yái pìyacàlecuécawa. Piicácáinácué càiride iyúwa canéeri iwèni pirí yái nuénáiwanaíca siùca èeri Dios ibànùacatáita núa pìatalécué, nuwasàacaténacué pía yàasu yùuwichàacáisi ícha”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús purifica el templo

⁴⁵ Néeseté Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená iriculé. Yá idàbaca imusúadaca macáita wenàiwica iwéndéeyéicaté yàasusi templo ibàacháwalená irícu.

⁴⁶ Yá íimaca nalí:

—Pidécuéca péemíaca tàacáisi profeta itànèericaté Dios inùmalícuíse; Dios íimacaté yàasu templo ìwaliwa: ‘Yái nucapèeca nasutácàalupináca nuícha’, íimacaté yái Diosca. Quéwa, pidécuéca piwènúadacani cayéedéeyéi icapèe iyú, yái temploca, piyéedùacáinácué plata wenàiwica ícha pichíwa iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁷ Néese èeri imanùbaca Jesús yéewáidaca wenàiwicanái templo irícu. Sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, judío íiwacanánái nacái, nánáidacawa nàyaca càinápinácaalí iyú náalimá nanúaca Jesús.

⁴⁸ Càmitàacá quéwa náalimá náibàacani, níacáiná canánama wenàiwica cayábaca néemíaca Jesús itàacái.

20

La autoridad de Jesús

¹ Aiba èerité Jesús ìyaca templo irìcu. Yá yéewáidaca ìyaca wenàiwicanái, icàlidaca nalí nacái Dios itàacái cayábéerica, yái tàacáisi íiméerica Jesús iwàwa iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Yá sacerdote íiwacanánái, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica nàacawa Jesús yàatalé.

² Yá náimaca irí:

—¿Cawiná ibànùu pía pimusúadánápiná nía templo ibàacháwalená irìcuíse, níái iwéndéeyéica yàasusi? ¿Cawiná ichùullia pía pimusúadánápiná nía? —náimaca.

³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Nuwàwa nusutácuéca nuémìawa pía nacái. Picàlidacué nulíni:

⁴ ¿Cawiná ichùullaté Juan ibautizáanápinaté wenàiwica; Diossica, wenàiwicanáisica? Píimacué nulí càirínácaalí náicha ichùullia Juan ibautizáanápinaté wenàiwica —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Nadàbaca natàanica nalíwáaca. Yá náimaca nalíwáaca: “¿Càinásica wáimaca? Wáimacaalí irí, ‘Dioscaté ichùulliacani’, yásí isutáca yéemìawa wía, ‘¿Cánácué càmita peebáidani?’ càipiná íimaca walí.

⁶ Néese wáimacaalí irí, ‘Wenàiwicacaté ichùullia meedáni’, yásí wenàiwica macáita nanúaca wía íba iyú, níacáiná macáita neebáidaca tàì íiméeri iyú Juan itàanicaté Dios inùmalícuíse”, càì natàanica nalíwáaca.

⁷ Néese nacàlidaca Jesús iríni càmitasa náalíawa cawinácaalí ichùullaté Juan ibautizáanápinaté wenàiwica.

⁸ Néese Jesús íimaca nalí:

—Càita nacái càmita nucàlidacué piríwani cawinácaalí ichùullia núa numusúadánápiná nía templo ibàacháwalená irìcuíse, níái iwéndéeyéica yàasusi —íimaca yái Jesúsca.

La parábola de los labradores malvados

⁹ Néeseté Jesús idàbaca yéewáidaca wenàiwicanái comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Abéeri asiali ibànacaté uva ibànacalená. Yá imàacaca áibanái icuèyèipiná irí yàasu uva ibànacalená, quéwa iwàwacutá nabànùuca irí yàasu uva ìyacaná yéenápiná, yàasu èeripiná needácatáita ìyacaná. Idécanáamité imànica náapicha càiri wawàsi, yá yàacawa náicha áibalé madécaná èeri.

¹⁰ Uva yàasu èeri yàanàacaté needácaténá ìyacaná, yá bànacalé íiwacali ibànùuca yàasu wenàiwicawa néré icutácaténá náiwacali yàasu uva ìyacaná yéenápináwa icuèyéi íicha. Quéwa níái icuèyéica bànacalé nacapèedáidacani, yái náiwacali yàasu wenàiwicaca. Yá nachùullia yàacawa náicha, càmita nabànùu yáapicha uva ìyacanáca.

¹¹ Néese bànacalé íiwacali ibànùuca nàatalé yàasu wenàiwicawa áibata. Quéwa àniwa natàanica irí báawéeri iyú, nacapèedáidacani. Yá nachùullia yàacawa náicha, càmita nabànùu yáapicha uva ìyacanáca.

¹² Néese bànacalé íiwacali yèepùu ibànùuca áibata àniwa. Yá àniwa níái icuèyéica uva ibànacalená cacháunáca namànicaní. Yá náucacani méetàuculé bànacalé yàaluná íicha.

¹³ “Néese yái uva ibànacalená íiwacali íimaca íináidacawa iríwa: ‘¿Càinásica numàni? Siùcade nubànùu nuìriwa, yái cáininéerica nuicáca. Cawàwanáta nàaca íimiétacaná’, íimaca íináidacawa iríwa.

¹⁴ Quéwa níái icuèyéica uva ibànacalená naicácani, yá náimaca nalíwáaca: ‘Yácata yái yeedéeripiná iríwa uva ibànacalená yáaniri yéetácaalípináwa. Ara, wàacuéwa wanúanáni weedácaténá walíwa yàasu bànacalé’, náimaca nalíwáaca.

¹⁵ Iná náibàacani, yá nawatàida náucacani méetàucuta bànacalé yàaluná íicha. Yá nanúacani”, íimaca nalí yái Jesúsca.

Néese Jesús íimaca nalí níái wenàiwicaca: “¿Càinásicué píináidacawa? ¿Càinásica uva ibànacalená íiwacali imànipiná nalí níái icuèyéicaté irípiná bànacalé?

¹⁶ Siùcade nucàlidacué piríni: Yàanàpiná nàatalé, yá inúapiná níawa. Yásí imàaca áibanái icùaca irípiná yàasu uva ibànacalená —ímaca yái Jesúsca. Néese wenàiwicanái idécanáami néemiàcani, yá náimaca Jesús irí:

—¿Càmírita, canácatáita Dios imànipiná walí càì! —náimaca.

¹⁷ Quéwa Jesús iicáidaca nalí, yá ímaca:

—Néeni, càmicaalícué piwàwa Dios yùuwichàidacuéca pía, néese iwàwacutácué pínáidacawa cayába càinácaalí ímáaná yái tàacáisi profeta itànèericaté Dios inùmalícuíse. Icàlidacaté Dios ibànùanápínaté israelitanái irí nacuèrinápiná, quéwa báawáanápínaté naicácani. Càité ímaca:

‘Níái imàníyéica íba ícapèená, nadéca náucaca abéeri íba méetàuculé náichawa, caná iwènicáiná naicácani. Quéwa siùcade máiníiri iwàwacutácué capíi irípiná yái íba náuquéericaté’,

càì itànàacaté profetaca”, ímaca nalí yái Jesúsca, yéewacaténá náalíacawa yái íba ímáanáca càicanide iyúwa Jesús, yái nacuèrinápiná Dios ibànùèrica judíonái irí.

¹⁸ Néese Jesús ímaca nalí àniwa:

—Péemiàcué áiba comparación íba ìwali: Cawinácaalí wenàiwica yúuwèyeyéicawa iwéré yái íbaca, yásí wenàiwica isubèriacawa. Néese íba yúuwàacaalíwa áibanái ínatabàa, yásí náalacawa ichùmalési iyú —ímaca yái Jesúsca, náalíacaténáwa Dios yùuwichàidáanápínaté manuísíwata cawinácaalí càníyéica yeebáida Jesús itàacái.

¹⁹ Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nawàwaca náibàaca Jesús yáté èrica náucacaténáni presoíyéi ibànàliculé, náalíacáináwa icàlidacaté nàwali yái comparaciónca. Càníiri nadé náibàaca quéwani cáalucáiná naicáca wenàiwicanái, manùbacáiná níái yéemièyéica Jesús itàacái casíimáiri iyú.

El asunto de los impuestos

²⁰ Néeseté sacerdote íiwacanánái nachùullíaca áibanái asíanái nàacawa Jesús yàatalé, natàanícáténá cáimiétaquéri iyú Jesús yáapicha, iyúwa cayábéeyéi íiwitáise iwàwéeyéica yéemiadaca Dios itàacái. Quéwa cachíwéeyéica nía meedá, nàacawa néré náalimáidacaténá Jesús itàanínápiná báawéeri iyú romanonái yàasu gobierno ìwali yéewanápináta meedá náibàacani nacháawàacaténá iináwaná ìwali gobernador romanosàiri irí.

²¹ Iná nasutáca néemiàwa Jesús. Yá náimaca irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, wáalíacawa pitàaníca báisíiri iyú, péewáidaca wenàiwica nacái báisíiri tàacáisi iyú càiripináta. Wáalíaca nacáíwa piicáca macái wenàiwica abédanamata, péewáida nacái wenàiwica nàyacaténá càide iyúwa Dios ichùullíaná nàyaca.

²² Siùcade picàlida walíni: ¿Cayábasica wapáyaidacaalí wáichawa plata iyú níara emperador romanosàiri yàasu gobiernonái icuèyéica wàasu cáli? —náimaca.

²³ Quéwa Jesús yáalíaca náiwitáise báawéeri nawàwáaná nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalíse. Yá ímaca nalí:

²⁴ —Píasáidacué nuicá abéechúa moneda. ¿Cawiná yéenáíwaná ichanàawa moneda ìwali? ¿Cawiná nacái ípidená ichanàawa ìwali? —ímaca yái Jesúsca. Yá náimaca Jesús irí:

—Emperador ípidenáquéi ichanàawa ìwali, yéenáíwaná nacái ichanàawa ìwali, yáara romano íwacalíná, icuèrica macái èeri mìnánái —náimaca.

²⁵ Yá Jesús ímaca nalí:

—Pipáyaidacué píchawa emperador plata iyú càide iyúwa ichùullíanácué pipáyaidacani. Pimànicué nacái càide iyúwa Dios iwàwáanácué pimànica —ímaca yái Jesúsca.

²⁶ Iná canácata báawéeri tàacáisi Jesús ímérica wenàiwicanái yàacuésemi yéewanápiná nacháawàaca iináwaná ìwali. Néese náináidacawa néemiàca manuísíwata Jesús ímáaná, yá masànacáicata nía ícha.

La pregunta sobre la resurrección

²⁷ Néeseté abénaméeyéi saduceo nàaca naicáca Jesús. Saduceonái náimaca càmitasa yéetéyémíwa nacáucàawa áibaalípiná. Saduceonái iwàwaca wenàiwicanái iicáanáca Jesús

iquíniná, íná nasutáca néemàwaw Jesús, náalimáidacaténá naicáwani. Yá nacàlidaca irí tàacáisi. Náimaca irí:

²⁸ —Pía, yéewáidéerica wenàiwica, profeta Moisés itànàacaté tàacáisi ímérica Dios ichùllanácué wía judíoca wamànínapiná cà: Asìali yéetácaalíwa méenibeta, néese iwàwacutá yéenasàiri yeedáca iríwa yéenasàiri ínumiwa yàacawéetúapináwa yéewacaténá idèniaca úapicha yéenibewa naiquéeyéipiná càiyéide iyúwa yéetéerimiwa yéenibemi, yéewanápiná nàyaca wenàiwica icuèyéipiná yéetéerimiwa yàasu cáli.

²⁹ Uwé, áibaalíté nàyaca siete namanùbaca yéenanái. Nabèeri yeedáca abéechúa ínupináwa, quéwa yéetácawa uícha méenibeta.

³⁰ Ináté iméeréerimi yeedáca ibèeri ínumicawa. Néese yéetácawa uícha méenibeta.

³¹ Néese iméeréerimi àniwa yeedáca úa, càita nacái yéetácawa uícha méenibeta. Càité níái sietéeyéicaté imanùbaca needáca úa. Yá néetácawa uícha macáita méenibeta.

³² Néese úanama yéetáwa náami nacái.

³³ Uwé, báisícaalí yéetéeyéimiwa icáucàacawa áibaalípinátá càide iyúwa áibanái ínáidáanáwa, ¿càinápinásica unìri náicha níara sietéeyéimica? Càmita náalimápiná náalíacawatá, macáicáináta náinuca úa —náimaca, naicáaníca Jesús iquíniná.

³⁴ Néese Jesús ímaca nalí:

—Chái èeri irícu, asianái, inaná nacái nacásàacawa.

³⁵ Quéwa cawinácaalí wenàiwicanái Dios imàaquéeyéipináca icáucàacawa áiba èeriwa nàacaténáwa chènuniré, asianái, inaná nacái, càmita nacásàapináwa.

³⁶ Càmita nacásàapináwa càmicáiná náalimá néetácawa quirínama, nàyapinácainá càide iyúwa ángelnái iyáaná. Níacáiná Dios yéenibepináca nía, Dios imichàidacáiná nía yéetácáisi ícha.

³⁷ Profeta Moisés nacái yáasáidacaté walí yéetéeyéimiwa nacáucàanápíncawa áiba èeriwa. Moisés itànàacaté tàacáisi wáalíacaténáwa maléeneri àicu iwali yeeméericatéwa iyaca quichái iyú, Dios iyacáinaté néré, yaté Moisés yéemíaca tàacáisi ímérica: Yái Wacuèriná Dios, yácata Nacuèrináca, níái wàawirináimica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái.

³⁸ ¡Dios càmita icùa yéetéeyéimi ichéeca meedá! ¡Néese Dios icùaca cáuyéi wenàiwica! Iná iwàwacutácué píalíacawa cáuca nía Dios yáapicha siùca, níara Abraham, Isaac, Jacob nacái, éwita néetácáanítatéwa madécaná camuí ipíchawáiseté Moisés iyaca, cáucáiná macáita wenàiwica Dios icuèyéica. Iná yéewa wáalíacawa Dios icáucàidáanápíncá yéetéeyéimiwa áiba èeriwa —ímaca yái Jesúsca.

³⁹ Néese áibanái yéewáidéeyéi wenàiwica templo irícu náimaca Jesús irí:

—Pidéca picàlidaca cayábani, pía yéewáidéerica wenàiwica —náimaca.

⁴⁰ Yá cáaluca níái Jesús yùuwidenáica. Càmita nawàwa nasutáca néemàwawani quirínama, ipíchaná báica nía wenàiwicanái yàacuésemi.

¿De quién descende el Mesías?

⁴¹ Jesús ímaca nalí:

—Càmitacué píalíawa cayába Mesías iwali, yái picuèrinápíncuécá Dios ibànueripíncuécá pirí, píacué judíoca. Píimacáitacué rey David itaquéerínámica meedáni. Quéwa rey David ímacaté nacái áiba wawàsi Mesías iwali.

⁴² David itànàacaté tàacáisi Dios inùmalícuíse, yái tàacáisi waléerica cuyàluta Salmos irícuíse. Càité David ímaca:

‘Nucuèriná Dios ímacaté Nuíwacali irí: Píawinawa nuéwápuwáise picùacaténá núapicha macáita,

⁴³ idècunitàcá numawènladaca pícha macái piùwidenáíwa, ímaca yái Diosca’, càité ímaca yái Davidca.

⁴⁴ Yái rey Davidca ímacaté Mesías iwali ‘Nuíwacali’, íná éwita rey David itaquéerínámicáanítani, yái Mesíasca, càicáaníta iwàwacutá náimaca iwali rey David liwacali nacáicani —ímaca nalí yái Jesúsca, icàlidaca nalí iwaliwa, yái Mesíasca.

Jesús acusa a los maestros de la ley

⁴⁵ Macái wenàiwicanái iyéeyéica néeni néemiaca nàyaca Jesús itàacái, yá Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

⁴⁶ “Piicácué píichawa níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu. Picácué pìyaca càide iyúwa nàyáaná. Casímáica nèepunícawa nanáawani cáaléeri yáapichawa, náasáidacaténá nadéca néewáidacawa madécaná èeri, nayúunáidacáiná nasíimáidaca Dios. Nawàwa wenàiwicanái itàidaca nía cáimiétaquéri iyú bamuchúamibàa yàcalé manùbéeyéi wenàiwica naicácaténá nía. Máini nawàwa náawinacawa yàalubáisi íinata náawinacatáicawa níara cáimietacanéeyéica wenàiwicaca judiónái yéewáidacàalu irìcu. Nacutá nacái yàalubáisi cayábanaméeyéi macái wenàiwica yàacuésemi nayáacaténá nayáacaléwa náapicha, yéewacaténá áibanái naicáca nía càiyéide iyúwa máiniyéica cachàinica.

⁴⁷ Nayéedua nacái náicha nacapèemi, nàasumi nacái níai catúulécanéeyéi inanáica manìriyéimica. Néese nasutáca Dios déecuiri iyú, yéewacaténá áibanái iyúunáidaca cayábaca náiwitáise. Níacata Dios yùuwichàidéeyéipiná cachàiníri iyú yáwanái náicha áibanái cabáyawanéeyéica”, íimaca nalí yái Jesúsca.

21

La ofrenda de la viuda pobre

¹ Jesús iyacaté templo irìcu, yá iicáidaca wenàiwica irí irìadéeyéica yàasu platawa ofrenda yàalu irìculé namàacacaténá Dios iríni. Yá iicáca càasuýéi naliadaca plata.

² Néese Jesús iicáca inanái yàanàaca néré, máini catúulécanéechúa, inìrimi yéetéechúamicatéwa íicha. Yá ulladaca ùasu ofrendawa ofrenda yàalu irìculé, pucháiba moneda cobréeyéi púbéeyéi, càmiyéica máini cawènica.

³ Néese Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Péemiacué cayába, úai catúulécanéechúa manìríchúamica udéca umàacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú Dios iiquéri càiride iyúwa manuiri iwèni náicha canánama, níai yúuquéeyéica plata ofrenda yàalu irìculé.

⁴ Macáita níai áibanái nàaca ichàbéericawa meedá, máisibáwanáita nàasu cawèníri íichawa; úata quéwa éwita catúulécanácáníta úa, càicáníta ùaca macáita yái udènièrimica uwènianápináca uyáacaléwa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que el templo será destruido

⁵ Aibanái natàanica nàacawa templo ìwali cayábéeri iicácanáwani, yàasu cawèniyéi íba ìwali nacái, áiba cawèníri wawàsi nacái wenàiwica imàaquéerica Dios irípiná ofrenda iyú. Néese Jesús íimaca nalí:

⁶ —Aibaalípiná imáalàacawa macáitacué piiquérica yái temploca. Yásí canácata capli yàasu íba yáawinéeripinácawa áiba íba íinata. Namáalàidapiná macáita —íimaca yái Jesúsca.

Señales antes del fin del mundo

⁷ Néese nasutáca néemiawa Jesús. Yá náimaca irí:

—Wáiwacali, ¿chácaalínásica ichàbapináwa yái picàlidéerica walí templo ìwali? ¿Càinásica iyú wadépiná wáalíacawa mawiénica yéenáiwana, yái templo imáalàacatáipinácawa? — náimaca.

⁸ Néese Jesús íimaca nalí: “Piicácué píichawa cayába ipíchaná áibanái ichìwáidacuéca pía ipíchawáise èeri imáalàacawa. Manùbacáiná wenàiwica nàanàpiná icàlidéeyéi ichìwawa. Náimapiná núacasa níata. Yá nacàlidapiná nachìwawa. Càipiná náimaca: ‘Núacata yái Mesíasca, ípidenéeri Jesucristo, israelita icuèrinápináca’, càipiná náimaca namànica nachìwawa. Aibanái nacái náimapiná: ‘Idéca Jesucristo yàanàaca icùacaténá macáita’, càipiná náimaca. Quéwa picácué peebáida nalíwani.

⁹ Nacàlidapinacué pirí ùwicái iináwaná ìwali, náimapiná nacái namànlínása ùwicái nacuèrinánái ípunitawa, quéwa picacué cáalu píawa. Càita iwàwacutápiná namànica quéechacáwa, quéwa càmitàacá imáalàapináwa yái èeriquéi”, ímaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese Jesús ímaca nalí àniwa: “Aiba cáli néeseéeyéi napéliapiná áiba cáli néeseéeyéi ípunitawa. Aibanái gobierno namànipiná ùwicái áibanái gobierno ípunitawa.

¹¹ Yá cáli icusúapináwa cachàiníri iyú madécaná yàcalé. Manùbéeyéi wenàiwica néetápináwa máapicái iyú, uláicái iyú nacái, madécaná cáli néeseéeyéi. Capìraléeri cáli írìcuwa naicáwa wawàsi icalùadéeripiná naicáca, áiba wawàsi nacái manuínaméeyéi yáasáidéeyéipináca èeri m̀nanái írì mawiénica yái èeriquéi imáalàanápínacawa.

¹² “Quéwa ipíchawáise naicáca càiri wawàsi, yá áibanái náibàapinacué píawa, namànipinacué pirí báawéeri peebáidacáinacué nutàacái. Nawatàidapinacué píawa judiónái yéewáidacàalu néréwa nacháawàcaténacué piináwaná ìwali. Yá náucapinacué píawa presoíyéi ibànalìculé. Natépinacué píawa nacháawàcaténacué piináwaná ìwali nacuèrinánái írìwa, náiwacanánái írì nacáywa peebáidacáinacué nulí.

¹³ Càita Dios imàacapinacué picàlidaca nalí nuináwaná ìwali, peebáidacuéca nutàacái.

¹⁴ Ipíchawáise náibàacuéca pía, picacué péewáidawa càinácaalípinacué picàlidáaná nalí piináwanáwa.

¹⁵ Néenialícáiná numàacapinacué pitàanica máini cáaliacáiri iyú, yéewanápiná càmitacué piùwidenái nadé namawèniadacuéca píasu tàacáisi.

¹⁶ Quéwa, pisèenacué, péenánáisiwacué nacái, píawiría yéenánái nacái, píacawéeyéiná nacái, nacháawàapinacué piináwaná ìwali nacuèrinánái írìwa. Nanúapinacué abénaméeyéi péenáwa.

¹⁷ Yásí macái èeri m̀nanái báawacuéca naicáca píawa peebáidacáinacué nutàacái.

¹⁸ Quéwa càmitacué yúucapináwa nuícha abéeri péená, ibatàa achúméerína pináta, càmita yúucapináwa nuícha.

¹⁹ ¡Peebáidacué mamáalàacata tàì íméeri iyú, p̀idenìacué piùwichàanáwa nacái matuìbanáiri iyú, yéewacaténacué peedáca píriwa picáucawa càmiri imáalàawa!

²⁰ “Piicácaalípinacué úwinái ibàlùacawa Jerusalén ìyacàlená itéese, yásí píaliacuécawa mesúnamáita namáalàidáanápíná yái Jerusalénca.

²¹ Iná iwàwacutápiná cawinácaalí wenàiwica ìyéeyéica cháì Judea yàasu cáli ínata naplacawa dúli inàliméeri nérépiná. Cawinácaalí ìyéeyéica Jerusalén ìyacàlená írìcu iwàwacutápiná naplacawa yàcalé írìcuíse. Cawinácaalí nacái ìyéeyéica manacúalibàa, iwàwacutápiná càmita nèepùawa Jerusalén ìyacàlená írìculé.

²² Néenialícáiná Dios yàasu manuíri yùuwichàacáisi yàanàapiná israelitanái ìwali. Macáita ichàbapinacawa càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi Dios inùmalìcuíse.

²³ ¡Néenialípiná inanái nàuwichàapináwa manuísíwata, cawinácaalí idéerìcuíyéica, nía nacái inanáica yèeyéica quírasì ìiraca ìinisi!, càmicáiná náalimá naplacawa ráunamáita, naicápiná nacái néenibewa nàuwichàacawa. Yá nàuwichàapinacawa báawanama níái Israel yàasu cáli néeseéeyéica, yácáiná Dios yàasu yùuwichàacáisi yàanàapiná nàwali.

²⁴ Abénaméeyéi néetápináwa espada machete nacáiri iyú. Uwinái ílibàapiná áibanái, yá natépiná níawa macái cáli imanùbaca ínatalépiná. Néese càmiyéi judío namáalàidapiná Jerusalén ìyacàlená, yá nacùapinacani àta imáalàacatalépinátawa nàasu èeri Dios imàaquéeripiná nalí nacùanápínani, ipíchawáise yèepùadacani judiónái írì àniwa, yái Jerusalénca”, ímaca yái Jesúsca.

El regreso del Hijo del hombre

²⁵ Jesús ímaca nalí: “Néese wenàiwica naicápiná wawàsi capìraléeri cáli írìcuwa, manuínaméeyéi wawàsi nacalùadéeripiná naicáca, èeri ituírìcu, quéeri nacáywa, dùlupùta nacáywa náalícaténáwa mawiénica yái èeriquéi imáalàanápínacawa. Cháì èeri írìcu nacái, èeri m̀nanái máini cáaluca nánáidapináwa, càmita náaliawa càinácaalí iwàwacutáanápíná

namànica, manuíri únicáiná imànipiná isànawa cachàini, manuínaméeyéi màladàca nacái ipìlapinácawa cachàiniíri iyú.

²⁶ Néenialípiná achúma wenàiwica néetápináwa nacalùniwa, cáalucáiná náináidapinácawa idècunitàacá nacùaca yàanàaca yái manuíri yùuwichàacáisi yàanèripinácawa èeri mìnánái ìwali. Níacáiná cachàiniíyéi wawàsi ìyéeyéica chènuniré, nacusúacawa macáíwa.

²⁷ Néese macái èeri mìnánái iicápiná núa, núa aslali Dios néeséerica, nùanàapiná acalèe yèewíise cachàiniíri nuíwitáise iyúwa, nucamaláná mèlumèluíri irìcuwa nucùacaténá macáita.

²⁸ Idàbacaalípiná ichàbacawa macáita yái wawàsica, yásí pichàiniadacué piwàwawa, pimichàidacué píiwitáisewa nuípunita, piicáidacué chènuniré, caquialécáináta nùanàapináca nuwasàacuéca píá”, ímaca yái Jesúsca.

²⁹ Néese Jesús icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Yá ímaca nalí: “Piicácué higuera yéetaná, áibanái àicu íiwitáaná nacái ìyéeyéica cháí Israel yàasu cáli ínata.

³⁰ Piicácaalícué àicu imusúadaca ibáináwa, yásí píalíacuécawa mawiénica camuí.

³¹ Càita nacáicué piicácaalípiná ichàbacawa yái nucàlidéericuécá pirí ìwali, yásí píalíacuécawa mawiénica Dios yàasu èeri icùacaténá macáita.

³² “Péemíacué cayába, macáita yái siùquéerica tàacáwa nucàlidacuécá pirí ìwali, macáita ichàbáanápínáwa ipíchawáise néetácawa macáita wenàiwica ìyéeyéica néenialíwa.

³³ Yái capìraléeri cáli, èeriquéi nacái namáalàapináwa áibaalípiná, néese nutàacái càmita imáalàapináwa. Macáita ichàbapinácawa càide iyúwa nucàlidáanácúé piríni.

³⁴ “Piicácué píichawa cayába ipíchaná piwènúadacuécá nuícha píiwitáisewa pimànlínápínácué píbáyawanáwa, pícamáanápíná nacái, píináidáanápíná nacáíwa mamáalàacata èeri irìcuíri wawàsi ìwali. Picácué càì pimànica, néese picùacué nùanàaca àniwa.

³⁵ Yácáiná yùuwichàacáisi yàanàapiná ráunamáita macái èeri mìnánái ìwali càide iyúwa trampa íibàaná cuwèesi isicúasíwata.

³⁶ Pichùnìacué cayába píiwitáisewa. Pisutácué Dios íicha mamáalàacata cachàinícaténácué píiwitáise píidenlanápínácué macáita yái ichàbáanápínáca, yéewacaténácué píànàaca píbalùacawa nuípunita, núa aslali Dios néeséerica”, ímaca yái Jesúsca.

³⁷ Néenialíté Jesús yéewáidaca wenàiwica èeríapinama templo irìcu. Néese catá imanùbaca yàaca iyamáacawa dúli néré ípidenácatalé Olivos, yái olivo inàlimanáca.

³⁸ Yá èeri imanùbaca macáita wenàiwica nàanàaca templo irìculé mapisáisiwata néemíacaténá Jesús itàacái.

22

Conspiración para arrestar a Jesús

¹ Mawiénícaté judiónái yàasu culto ípidenéeri Pascua nayáacaalíté pan càmlíri idènia levadura.

² Sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu nacutáca càinápinácaalí iyú yéewanápíná nanúaca Jesús, ibàacanéeri iyúta quéwa cáalucáiná nía wenàiwicanái íicha.

³ Néese Satanás iwàlùacawa Judas iwàwalìculé, ichùuliaca Judas imànicaténá càide iyúwa Satanás iwàwáaná, yái ípidenéerica Judas Iscariote, abéeri Jesús yéewáidacaléca docenácáté nía.

⁴ Néese Judas yàacawa itàaníca sacerdote íiwacanánái yáapicha, náapicha nacái úwi íiwacanánái templo néeníyéica. Yá Judas itàaníca náapicha Jesús ìwali yéewanápíná itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

⁵ Yá casímáica nawàwa, náimaca irí nàanápínáté irí plata itéenápíná nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

⁶ Cayábaca Judas yéemíaca náimáaná irí. Yá Judas idábaca icutáca wawàsi càinácaalícatáipináta yáalimá itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni, càmicataléta máiní manùba wenàiwica iyaca Jesús yáapicha.

La Cena del Señor

⁷ Néeseté yéenáiwana yàanàaca judíonái imànicatáica yàasu cultowa ípidenéeri Pascua, nayáacatáita pan càmiri idènia levadura. Yáté èrica iwàwacutá nanúaca oveja wàlisài nayáacaténá oveja iiná Pascua yàasuná culto yaalí. Càita judíonái iwàwalica càinácaalíté iyú Dios iwasaàca nàawirináimi Egipto yàasu cáli ícha.

⁸ Néese, Jesús ichùuliaca Pedro, Juan nacái, yá ímaca nalí:

—Pìacué pichùnìa walípiná yàacàsi Pascua pinéerica wayáacaténáni —ímaca yái Jesúsca.

⁹ Yá nasutáca néemiawani:

—¿Alénásica piwàwa wachùnìacani? —náimaca.

¹⁰ Jesús ímaca nalí:

—Pìwàlùacuéwa Jerusalén iyacàlená irìculé, yá pìanàapinácuéca asìali iwáacutéeri úni catùalìcu. Pìacuéwa asìali yáamíise aléera iwàlùacatalécawa.

¹¹ Pìimacué capìi íiwacali irí: ‘Yáara Yéewáidéerica wía iwàwaca isutáca yéemiawa pía, alénácaalí capìi imàdàaná ìya iyáacatáipiná iyáacaléwa Pascua pinéerica yéewáidacalénái yáapichawa’, pìimacué irí.

¹² Néese yáasáidapinácué piríwani, manuúri capìi imàdàaná iyéerica chènunibàa cáli inàni ícha, nachùnìerica cayába. Pichùnìacué walí wayáapiná néeni Pascua piná —ímaca yái Jesúsca.

¹³ Iná nàacawa, yá nàanàaca macáita càide iyúwa Jesús ímáanáté nalí. Néese nachùnìaca yàacàsi Pascua pinéerica.

¹⁴ Néesecáwa catácanáami nàwali, iwàwacutácaalíté nayáaca, yá Jesús yàanàaca yáawinacawa mesa iwéré apóstolnái yáapicha.

¹⁵ Néese, Jesús ímaca nalí:

—¡Máadání nuwàwacatécué nuyáaca píapicha yái yàacàsi Pascua pinéerica ipíchawáise nuétácawa!

¹⁶ Càmicáiná nuyáapiná quirínamani àta ichàbacatalétawa macáita càide iyúwa Pascua ímáaná, yásí nuyáapiná àniwani píapichacué, Dios iyacàle irìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré —ímaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese Jesús yeedáca abéechúa copa icáapi irìculéwa, idènièchúa irìcuwa uva ituní. Idécanáami yàaca Dios irí cayábéeri, yá ímaca nalí:

—Peedácuéni, pìiracuéni, piwacùacué pìwaliwáacawani;

¹⁸ càmicáiná nuìrapiná quirínamani yái uva ituníca àta Dios idàbacatalépináta icùaca macáita —ímaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese Jesús yeedáca pan icáapi irìculéwa. Idécanáami yàaca Dios irí cayábéeri, yá isubèriadacani, yá iwacùaca nalíni. Néese ímaca nalí:

—Yácata nuiná yái, yéetéeripinácuécawa píchawalíná ipíchaná Dios yùuwichàidacuéca pía pibáyawaná ìwalìsewa. Piyáacué yái panca piwàwalicaténácué nuétáanácuéwa píchawalíná —ímaca yái Jesúsca.

²⁰ Néesecáwa idécanáami nayáaca yái yàacàsi Pascuaca, Jesús yeedáca copa icáapi irìculéwa, abéechúa copa idènièchúa irìcuwa uva ituní. Yá ímaca nalí:

—Yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuéripinácuéca nuíchawa cruz ìwali pirípinácuéwa, ipíchanácué Dios yùuwichàidacuéca pía pibáyawaná ìwalìsewa. Yái uva ituníca yáasáidacuéca pirí báisíricani yái wàlisài wawàsi Dios imánírìca wenàiwicanái yáapicha nuwasàanápíná níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, nuíranáciná imusúapinácuéca nuíchawa nalípináwa.

²¹ Quéwa, siúcata yái asìalica itéeripináca nùuwidenái náibàacaténá núa, yácata yái yáawinéericáwacawa iyáaca iyáacaléwa núapicha.

²² Núacáiná, núa asìali Dios néeséerica, nuétápinácawa càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi nuínáwaná ìwali. ¡Quéwa máini yùuwichàpinácawa yái asìalica itéeripináca nùuwidenái náibàacaténá núa! —Ímaca yái Jesúsca.

²³ Néese Jesús yéewáidacalénái nadàbaca nasutáca néemlawa níawáaca chánácaalísica néená yái càì itéeripinácaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, càmicáinátécáwa náallawa càinácaalí Judas imànínapínaté.

Quién es el más importante

²⁴ Néese níái yéewáidacaléca natàaníca nalíwáaca ùuléri wawàsi iyú chánácaalí néená wenàiwicanái iiquéeripináté càiride iyúwa máiníiri cachàini áibanái ícha canánama.

²⁵ Quéwa Jesús ímaca nalí: “Chái èeri irìcu, càmiyéi judío icuèrinánái nacùaca nàasu cáli néeséeyéiwa cachàiníiri iyú, nachùulla nacái nàasu wenàiwicawa nacàlidáanápíná nàwali: ‘Cayábéeriquéi wacuèrinásàirica, imàníríca walí cayábéeri’, càì nachùullaca nàasu wenàiwicawa nacàlidáanápíná.

²⁶ Quéwa, iwàwacutácué càmita pìya càide iyúwa nàyáaná. Cawinácaalícué péená iwàwéerica Dios iicácani càiride iyúwa cachàiníríca náicha canánama, néese iwàwacutá iicáca yáawawa càiride iyúwa máiníiri càmita cachàini náicha canánama, iyúwa piméeréericué, íbaidáanápíná áibanái irí canánama. Cawinácaalícué péená nacái iwàwéerica Dios imàacaca ichùullaca áibanái wenàiwica, iwàwacutá íbaidacuéca pírí canánama càide iyúwacué pìasu wenàiwica imàníiná.

²⁷ Chái èeri irìcu níara máiníiyéica cachàini áibanái ícha náawinacawa mesa iwéré nayáacaténá nayáacaléwa, néese áibanái càmiyéi cachàini náibaidaca nalí, natéca nalí nayáapínáwa. Quéwa càmitacué nuwàwa pimànica càide iyúwa èeri mìnánái icuèrinánái imàníiná. Nudéca núsáidacuéca pírí càinácaalí iwàwacutáanácué pìyaca. Núa, Píiwacalícuéca, nudéca nùyaca pèewibàa càide iyúwa càimíiri cachàini, iyúwa wenàiwica íbaidéerica áibanái irí canánama.

²⁸ “Pidécuéca pìyaca núapícha mamáalàacata, pìidenàacuéca nacái núapícha nùuwichàacái.

²⁹ Iná numàacapínácué picùaca núapícha wenàiwicanái càide iyúwa Núaniri Dios imàacáanáté nucùanápíná wenàiwicanái.

³⁰ Yá pìyáapínácuéca pìyáacaléwa núapícha Dios ìyacàle irìcu nucùacatalépináca macáita. Néenialípiná píawinacucawa pìasu yàalubáisi íinatawa picùacaténácué doce namanùbaca Israel itaquénáinami yàawiríaca”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

³¹ Néese àniwa Jesús ímaca Pedro irí:

—Simón, péemà cayábani. Satanás idéca isutáca Dios ícha wawàsi imàacáanápíná Satanás yáalimáidacuéca iicáwa pía cachàiníiri iyú.

³² Quéwa, nudéca nusutáca pírí Dios ícha, imàacáanápíná peebáidaca nulí mamáalàacata. Néese idécanáami píwènúadaca píiwitáisewa nulípiná àniwa, yá píchàiniada nawàwa, níái péenánáicawa neebáidacaténá nulí tàì íméeri iyú —Ímaca yái Jesúsca.

³³ Néese Simón ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, abédanama nuíwitáise píapícha nùanápíná presoíyéi ibànaliculé píapícha, éwita iwàwacutácaalí nuétácawa nacái píapíchawa —Ímaca yái Simón Pedroca.

³⁴ Jesús ímaca Pedro irí:

—Pedro, péemà cayába, ipíchawáise cawámai itàaca yáta catáquéi, yá pimànipíná píchìwawa máisiba yàawiría, píimapíná càmitasa píalía nùwali ipíchaná nanúaca pía núapícha —Ímaca yái Jesúsca.

Se acerca la hora de la prueba

³⁵ Néese Jesús isutáca yéemà níá:

—Bàaluité nubànùacué pía picàlidacaténá nalí nutàacái, yáté càmítacué nubatàa pítéca saco, plata yàalu nacái, áiba costiza nacáiripiná nacái. Néeni, ¿iwàwacutéerisícuéwa pirí quirítani néenialíté? —Ímaca yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Càmíiri —náimaca irí.

³⁶ Néese Jesús ímaca nalí àniwa:

—Quéwa, siùca péemíacué comparación: Siùcade cawinácaalí idènièrica sacco, iwàwacutá itéca yáapichawani, itéca nacái plata yàalu. Cawinácaalí canéerica irí espada machete nacáiri, iwàwacutá iwéndaca yàasu ruana nacáiriwa yúuquéeri ìwalísewa, iwèncaténá iríwa espada.

³⁷ Nudéca nucàlidacuéca pirí yái comparaciónca pialíacaténácuéwa càulenápináca pícha yái ichàbàanápinácawa mesúnamáita iwàwacutácáiná namànica nulí macáita iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi Dios inùmalícuíse. Abéeri profeta ímacaté nùwali: ‘Yá nàuwichàidapinácani báawéeyéi yáapicha’, càité itànàaca tàacáisi nuináwaná ìwali. Macáita tàacáisi natànèricaté nùwali Dios inùmalícuíse, iwàwacutá ichàbacawa càitade iyúwaté natànàaná —ímaca yái Jesúsca.

³⁸ Néese náimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ìyaca walí pucháiba espada machete nacáiri —náimaca. Yá Jesús ímaca nalí:

—Yácata, wadéca watànáica —ímaca yái Jesúsca, càmíicáinaté náalía néemíaca càinácaalíté ímàaná yái comparación Jesús icàlidéerica nalí.

Jesús ora en Getsemaní

³⁹ Néesetécáwa Jesús imusúacawa Jerusalén ìyacàlená irícuíse. Càide iyúwaté íiwitáise ìyáaná néenialíté, yàacawa táiyápi dúli néré, ípidenéchúa Olivos, yái olivo inàlimanáca. Yéewáidacalénái nàacawa yáamiwáise.

⁴⁰ Jesús yàanàaca néré, yá ímaca nalí:

—Pisutácué píawawa Dios ícha, càmíinápiná imàaca Satanás yáalimáidacuéca pía ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa —ímaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese Jesús yàacawa náicha càita meedá idècuni iyúwa asìali yúucatalé íba. Yá ibàlùacawa yùululú ipùata iyúwa néeni isutácaténá Dios ícha.

⁴² Yá Jesús ímaca Dios irí: “Núaniri, piwàwacaalí, yá piwasàaca núa ícha yái nùuwichàanápinácawa. Quéwa, càmícaalí piwàwa piwasàaca núa, yá picá pimàni càide iyúwa nuwàwáaná, néese pimàni càide iyúwa piwàwáanáwa”, ímaca yái Jesúsca.

⁴³ Yáta abéeri ángel chènuníséeri imàacaca yáawawa Jesús iicàceni. Yá ángel ichàiniadaca Jesús iwàwa.

⁴⁴ Máiní Jesús yùuwichàacawa manuísíwata idècunitàacá isutáca Dios ícha manuísíwata. Yá isìabèdeca imusúacawa ícha iyúwa irái idupíacaalíwa cáli iwéré.

⁴⁵ Idécánáami Jesús isutáca Dios ícha, yá imíchàa ibàlùacawa, yàacawa yéewáidacalénái yàataléwa. Yá yàanàaca nía iiméeyéicáita máinícáiná achúmaca nawàwa, ínáté naimáca nàyaca.

⁴⁶ Néese Jesús ímaca nalí:

—¿Cánácué piimá pìyaca? Pimichàacuéwa pidapùle íchawa. Pisutácué píawawa Dios ícha, càmíinápiná imàaca Satanás yáalimáidaca pía ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa —ímaca yái Jesúsca.

Arrestan a Jesús

⁴⁷ Idècunitàacá Jesús itàaníca nalí, yá madécáná wenàiwica yàanàaca nàatalé. Judas yàacawa náiwitápu, yái abéeri yéewáidacaléca, docenámica nía. Néese Judas yàacawa Jesús yàatalé isúsúacaténá Jesús inàni ìwali càide iyúwaté náiwitáise ìyáaná natàidàanáté wenàiwica cáininéerica naicáca. Càica Judas imànica yásáidacaténá nalí cawinácaalíni, yái Jesúsca.

⁴⁸ Néese Jesús ímaca irí:

—Judas, ¿cáná picháawàa núa nùuwidenái iríwa iyú yái pisùsùanáca nunàni ìwali, càide iyúwa cáinináca nacáicaalí piicá núa, núa asìali Dios néeséerica? —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁹ Níái yéewáidacaléca iyéeyéica Jesús yáapicha naicácáiná càinácaalí Judas imàninápinaté, inaté náimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¿piwàwasica wanúaca nía espada iyú? —náimaca.

⁵⁰ Néese abéeri néená níái yéewáidacaléca iwatàaca yàasu espada machete nacáiriwa. Yá yáalimáidaca ipéliacatátá, yá inúacatàatáni espada iyú sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwica. Quéwa isasàacáita asìali yùuwi yéewápuwáiséechúa.

⁵¹ Quéwa Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Pimàacacuéni, picácué pipélicia —íimaca yái Jesúsca. Yá Jesús imàacaca icáapiwa yùuwi ìwali yái asìalica, yá ichùnàcani.

⁵² Néese Jesús isutáca yémèlawa sacerdote íiwacanánái, nía nacái úwinái icuèyéica templo, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica yàanèyécate náibàacaténáni. Jesús íimaca nalí:

—¿Cánácué pianàa nùatalé cacáapisàiwaca, espada, wacàba nacái, càide iyúwa piicáaná cayéedéerimi? Càmitacué iwàwacutá càì pimànica càmicáinácué nupéliapiná píipunita.

⁵³ Macái èeri imanùbaca nùyacatécué píapicha templo irìcu, quéwa càmitatécué píibàa núa, ibatàa pidunànapinácué nùwalita, càmitacué píibàa núa. Quéwa, siùcade Dios imàacacué píibàaca núa, yácata nacái Satanás yàasu èeri ichùullacatáicuéca píiwitáise catéeri —íimaca yái Jesúsca.

Pedro niega conocer a Jesús

⁵⁴ Néese náibàaca Jesús. Yá natéca Jesús sacerdote íiwacaliná icapèe néré. Pedro yàacawa náamiwáise déecuíseta.

⁵⁵ Ipíchawáiseté nàanàaca néré áibanái napucúadacaté quichái bamuchúami bàacháwalìcu. Níái úwinái náawinaca nàanabàca quichái. Néese Pedro yàanàaca néré yáawinaca nacáywa yàanabàca náapicha.

⁵⁶ Néese inanái íibaidéechúa néeni uicáca Pedro yáawinacawa iyaca yàanabàca quichái, yá uicáidaca irí. Néese úumaca nalí:

—Yá asìaliquéi Jesús yáapichéeri —úumaca nalí.

⁵⁷ Quéwa, Pedro icàlidaca ichìwawa, íimaca càmitasa yáalía Jesús ìwali. Yá Pedro íimaca ulí:

—Pía, inanái, càmita nùalía ìwali —íimaca yái Pedroca, cáalucáináni.

⁵⁸ Néese áiba iicácani, yá íimaca Pedro irí:

—Pía nacái néená, níara yáapichéeyéica —íimaca. Quéwa Pedro íimaca irí:

—Càmíirita, asìali, càmirica néená nùaquéi —íimaca yái Pedroca, ipíchaná náibàacani.

⁵⁹ Néese batéwa abéeri hora idénáami àniwa áiba íimaca nalí àniwa cachàiníri iyú:

—Báisíta, yáapichéerimicani yái asìalica, yácáiná Galilea yàasu cáli néeséeri nacáicani —íimaca nalí Pedro ìwali.

⁶⁰ Quéwa Pedro íimaca irí:

—Pía, asìali, càmita nùalíawa càinácaalí íimáanáca yái píiméerica —íimaca yái Pedroca. Idècunitàacá Pedro itàanica nalí, yáta cawámai itàaca.

⁶¹ Néese Jesús iwènúa iicáidaca Pedro irí, yáta Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús icàlidéericaté irí: “Ipíchawáise cawámai itàaca yáta catáquéi, yá pimànipiná pichìwawa máisibàawiría, píimapiná càmitasa píalía nùwali”, càité Jesús íimaca Pedro irí.

⁶² Yá Pedro imusúacawa náicha, yá íicháanáca cachàiníri iyú.

Se burlan de Jesús

⁶³ Néese níái úwica icuèyéica Jesús, naicáanáca iquíniná, nanúadáidaca nacái Jesús.

⁶⁴ Nabàliaca Jesús ituí, yá nanúadáidaca inàni ìwali. Néese náimaca Jesús irí:

—Piwicùlida, picàlida walíni, ¿cawínásica níara inúadáidéeyéica pía? —náimaca, naicáanáca iquíniná.

⁶⁵ Yá natàanica ìwali madécaná báawéeri iyú, mamáalàacata naicáanáca Jesús iquíniná, nabáiniadacaténáni.

Jesús ante la Junta Suprema

⁶⁶ Néese eté amaláca yàacawa nawicáu, yá úwinái natéca Jesús Junta Suprema yàatalé iwacáidáyaquéeyéicawa, judío íiwacanánái, sacerdote íiwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu. Yá nasutáca néemíawa Jesús:

⁶⁷ —Picàlida walíni, ¿píatasica yái Mesíasca, judío icuèrináca Dios ibànuèripináté walí? —náimaca. Néese Jesús íimaca:

—Nucàlidacaalícué pirí núacatáni, néese càmitacué peebáida nulítáni.

⁶⁸ Nusutácaalícué nuemíawa píatá, càmitacué picàlida nulítáni.

⁶⁹ Mesúnamáita quéwa núa, asíali Dios néeséerica, núawinapínáwa yéewápuwáise yái Dios cachàiníríca náicha canánama, nucùacaténá macáita Dios yáapicha chènuniré —ímaca yái Jesúsca.

⁷⁰ Yá macáita nasutáca néemíawani:

—Néeni, ¿Dios íirísica pía? —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Yáca núa yái càide iyúwacué píimáná —ímaca yái Jesúsca.

⁷¹ Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Canácata iwàwacutáaná wéemíaca áiba icháawèeri iináwaná ìwali quirínama! ¡Wadéca wéemíaca itàacái báawéeri, icàlidaca ìwaliwa Dios íirícasani! —náimaca nalíwáaca.

23

Jesús ante Pilato

¹ Néese macáita namichàacawa natéca Jesús Pilato gobernador yàatalé, yái romanosàiri icuèricaté Judea yàasu cáli.

² Néese nadàbaca nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali Pilato irí, yá náimaca Pilato irí:

—Wadéca wàanàaca yái asàlica báawéerica imànica wàasu cáli néeséeyéi íiwitáise namàníinápíná ùwicái gobierno íipunita. Íimaca càmitasa cayába wapáyaidaca wáichawa emperador plata iyú, yái romano icuèrinásàirica. Íiméerica ìwaliwa nacái Mesíascani, yái judío icuèrinácasca —náimaca.

³ Néese Pilato íimaca Jesús irí:

—¿Píatasica judío icuèrinásàirica? —ímaca. Néese Jesús íimaca irí:

—Báisíta, núacani, càide iyúwa píimáná —ímaca yái Jesúsca.

⁴ Néese Pilato íimaca sacerdote íiwacanánái irí, áibanái nacái ìyéeyéica néeni:

—Càmita nuicá ìwali ibáyawaná, yái asàlica —ímaca yái Pilatoca.

⁵ Náimaca quéwa cachàinírí iyú mamáalàacata:

—Báawaca imànica macái wenàiwica íiwitáise nánáidáanápíná namànica ùwicái gobierno íipunita. Idéca yéewáidaca macáita Judea yàasu cáli néeséeyéi. Idàbacaté yéewáidaca wenàiwica Galilea yàasu cáli néré. Siùcade iwàwa yéewáidaca wenàiwica cháí Jerusalén iyacàlená irícu —náimaca.

Jesús ante Herodes

⁶ Néese Pilato yéemíaca nalíni, íná isutáca yéemíawa nía asáísí Galilea yàasu cáli néeséericaalíni, yái Jesúsca.

⁷ Néese idécanáami Pilato yáalíacawa Galilea néeséericani, yá Pilato ichùulíaca natéca Jesús rey Herodes yàatalépiná, Herodes icùacáináté Galilea yàasu cáli. Néenialíté Herodes iyaca Jerusalén iyacàlená irícu iicácaténá náapicha Pascua yàasuná culto. Íná natéca Jesús Herodes yàatalé.

⁸ Néese Herodes iicácaíná Jesús, yá casímáica Herodes iwàwa, madécaná èericáináté Herodes iwàwaca iicáca Jesús. Herodes yéemíacáináté Jesús iináwaná ìwali, ínaté iwàwa iicáca Jesús imànica áiba wawàsi íiwitáise iyúwa, cànírica wenàiwica idé imànica.

⁹ Néese Herodes isutáca yéemíawa Jesús madécaná yàawiría. Quéwa Jesús cànírita itàaní.

¹⁰ Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu ìyéeyéica néeni, nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali mamáalàacata cachàinírí iyú.

¹¹ Néese Herodes, nía nacái yàasu úwinái yáapichéeyéica namànica Jesús irí báawéeri nabáiniadacáténáni, natàanica nacái ìwali báawéeri iyú. Néese náucaca cayábéeri bàlesi Jesús ìwaliise, cawèníri nacái càide iyúwa romano icuèriná ibàle, nacuèrinásàiri naicácaténásatáni, yái Jesúsca. Càité úwinái imànica naicáanícáténá Jesús iquíniná. Néese Herodes ichùullaca natéca Jesús àniwa Pilato yàatalépiná.

¹² Quéechatécáwa Pilato, Herodes nacái nàuwideca namàniyéicacawa. Yáté èerica Pilato, Herodes imànica yàacawéeriná iyúwani.

Jesús es sentenciado a muerte

¹³ Néeseté Pilato ìwacáidaca sacerdote íiwacanánái, judío íiwacanánái nacái, madécanáca áibanái wenàiwica náapicha néeni.

¹⁴ Yá Pilato íimaca nalí:

—Pidécuéca pitéca nùatalé yái asìalica. Pidécuéca picàlidaca nulí iináwaná. Pidécuéca picháawàaca iináwaná ìwali píimacáinacué yéewáidacasa wenàiwica namàníinápiná ùwicái gobierno íipunita. Quéwa, nudécata nusutáca nuémíawani píacuésemicué, yá canácata nuiquéeri ìwali ibáyawanáca càide iyúwacué picháawàaná iináwaná ìwali.

¹⁵ Herodes nacái canácata iiquéeri ìwali ibáyawaná, íná Herodes idéca ibànùacani néese àniwa wàataléta. Pidécuéca piicáca canácata ìwali ibáyawaná wanúanápinátáni.

¹⁶ Iná siúcata nuchùullaca nacapèedáidáanápináni. Idécanáami nacapèedáidacani, yásí numàaca yèepunícawa —íimaca yái Pilatoca.

¹⁷ Càide iyúwaté náiwitáise Pascua yàasuná culto imanùbacata, iwàwacutá Pilato iwasàaca nalí abéeri presoíri yèepunícáténáwa casíimáicaténá judiónái. Ináté Pilato iwàwaca imàacaca Jesús yàacawa.

¹⁸ Quéwa, macáita néemíanícawa macáita namanùbaca iyúwa:

—¡Pinúacuéni! Pimàacacué Barrabás yèepunícawa —náimaca.

¹⁹ Iyacáinaté presoíri íipidenéerité Barrabás imànírícaté ùwicái yàcalé irìcu gobierno íipunita, íná náibàacáténi, inúacáinaté nacái wenàiwica.

²⁰ Néese Pilato itàanica judiónái yáapicha àniwa iwàwacáiná imàacaca Jesús yèepunícawa.

²¹ Néemíanícawa quéwanáta máiní cachàiníri nasàna iyúwa. Càica náimaca:

—¡Pinúacuéni! ¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca.

²² Néese Pilato itàanica náapicha máisiba yàawiríanápiná itàanica náapicha. Iimaca nalí:

—Néeni, ¿càinásica ibáyawanacué pirí? Canácata nuiquéeri ibáyawanáca numàacáanápiná nanúacátáni. Siúcata nuchùulla nacapèedáidacani. Idécanáami nacapèedáidacani, yásí numàaca yèepunícawa —íimaca yái Pilatoca.

²³ Néemíanícawa àniwa lúasi iyú, nasutáca Pilato íicha ichùullánápiná úwinái inúanápiná Jesús. Máinícáiná néemíanícawa mamáalàacata, íná Pilato imàacaca nalíni átata, càide iyúwa nasutáaná íichani.

²⁴ Càité Pilato iwènúadaca íiwitáisewa imàacáanápiná nanúaca Jesús càide iyúwa nasutáaná íichani.

²⁵ Iná Pilato imàacaca Barrabás yèepunícawa, yái presoíri nasutéerica Pilato íicha, iyéericaté presoíyéi ibànalícu imànicáinaté ùwicái yàcalé irìcu, inúacáinaté nacái wenàiwica. Quéwa, Pilato yèepùadaca nalí Jesús namànicaténá irí càide iyúwa nawàwáaná.

Jesús es crucificado

²⁶ Néese, idècunitàacá úwinái itéca Jesús nanúacáténáni, yá náibàaca asìali Cirene iyacàlená néeséerica, íipidenéerica Simón, yèeriwa manacúali néese. Nachùullaca Simón iwáacutaca Jesús yàasu cruz yàacáténáwa Jesús yáamiwáise, canácáiná quirínama Jesús ichàini, úwinái icapèedáidacáinaté báawanamani.

²⁷ Madécaná wenàiwica, inanái nacái manùbéeyéi, nàacawa Jesús yáamiwáise. Níái inanái náicháanica manuísíwata Jesús ìwali, máinícáiná achúmaca nawàwa.

²⁸ Néese, Jesús iwènúa iicáidaca nalí, níái inanáica. Yá íimaca nalí:

—Píacué inanái Jerusalén iyacàlená mìnanáí. Picácué pícháaní nùwali. Néese pícháanicué pìwaliwata, péenibe ìwali nacáíwa.

²⁹ Aibaalípiná piùwichàacuéwa báawanama. Yá pímapinácué piríwáaca: ‘Casímáica cawinácaalí inanái càmiyéica yáalimá quéenibeca. Casímáica nacái cawinácaalí càmiyéicaté idéericuca. Casímáica nacái cawinácaalí càmiyéicaté yàaca quìrasì ìira ìinisi’, càipiná pímacuéca piríwáaca, níacáiná inanái quéenibéeyéica náicháanípináca néenibemi ìwaliwa.

³⁰ Néese áibanái péenácué náimapiná manuínaméeyéi dúli irí: ‘¡Picaláawa wáinatábàa, yéewacaténá wéetácawa ráunamáita!’, càipiná náimaca. Néese àniwa náimaca áiba dúli irí: ‘¡Pibàliacué wía!’ càipiná náimaca.

³¹ Nanúaca núa mabáyawanéerica siùca èeri càmicatái namàni úwi. ¡Cáanáica nàuwichàidapinácué píawa namànicaalípiná ùwicái píipunitacué! —Íimaca yái Jesúsca.

³² Níai úwinái natéca pucháiba cabáyawanéeyéi nanúacaténá nía Jesús yáapicha.

³³ Néese nàanàaca aléera ípidenácataléca La Calavera, ímáanáca “Íiwitási yáapimi iyacatalé”. Yá natàtàaca Jesús cruz ìwali. Natàtàaca nacái pucháiba báawéeyéi íiwitáise. Néese úwinái nabàlùadaca máisiba cruz nàasu utàwi irìculéwa. Abéeri cruz ibàlùacawa Jesús yéewápuwáise. Aiba cruz nacái ibàlùacawa apáullicúise Jesús irí.

³⁴ Idècunitàacá úwinái natàtàaca Jesús, yá Jesús íimaca Dios irí:

—Núaniri, píwàaca piwàwawa nabáyawaná íicha càmicáiná náalíawa cawinácaalí núa yái nanuérica —Íimaca yái Jesúsca.

Néese úwinái náucaca náichawa suerte naseríacaténá nalíwáaca Jesús ibàlemi.

³⁵ Madécaná wenàiwica nabàlùa naicáidaca Jesús irí. Níata nacái judío íiwacanánái íicáanáca Jesús iquíniná. Yá náimaca nalíwáaca:

—Ichàiniadacaté áibanái yéetácáisi íicha ipíchanaté néetácawa. Báisícaalí Mesíascani, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèrica walí, néese ¿cáná càmita ichàiniada yáawawa ipíchaná yéetácawa? —náimaca nalíwáaca, naicáanáca Jesús iquíniná.

³⁶ Nía nacái úwináica naicáaní nacái iquíniná, nabáiniadacaténáni. Nàa nabàlùacawa mawiénita irí, namichàidaca mawèníri uva ituní càaméeri ìiracaná mawiénita inùma irí náimacáiná nàacasa icàaluíniná iyúwa nacuèriná nacáiricasani. Càita namànica naicáanácaténá Jesús iquíniná meedá, bàaluitécáiná romanonái yàaca icuèrináwa ìirapiná uva ituní.

³⁷ Náimaca Jesús irí:

—¡Báisícaalí judío icuèrináca pía, yá pichàiniada píawawa yéetácáisi íicha ipíchaná péetácawa! —náimaca Jesús irí, naicáanáca iquíniná.

³⁸ Nachanàidaca tàacáisi Jesús íiwita iwicáubàa. Máisiba tàacáisi íiwitáaná ichanàawa néeni, griego itàacái iyú, latín itàacái iyú nacái, hebreo itàacái iyú nacái. Yái tàacáisi íimáanáca: “Yái ibàluèricawa cháí, yácata judío icuèrináca”, íimáanáca yái tàacáisica.

³⁹ Néese abéeri báawéeri íiwitáise natàtèerica nacái yàasu cruz ìwaliwa, mawiénita Jesús yàasu cruz irí, itàanáca báawéeri iyú Jesús irí. Íimaca Jesús irí:

—Báisícaalí Mesíasca pía, yái judío icuèrinápináca, néese pichàiniada píawawa yéetácáisi íicha. Pichàiniada nacái wía yéetácáisi íicha ipíchaná wéetácawa —Íimaca.

⁴⁰ Néese áiba báawéeri íiwitáise natàtèerica nacái yàalàaca yáapichéeriwa cachàiníiri iyú. Íimaca:

—¿Cáná càmita cáalu piicá Dios?, pía nàuwichàidéerica càide iyúwa nàuwichàidáaná yái asíalica.

⁴¹ Wàuwichàacawa wàyaca wabáyawaná ichùullacawa wamànicáináaté wabáyawanáwa. Quéwa, yái asíaliquéi, mabáyawanéerita —Íimaca.

⁴² Néese isutáca Jesús íicha wawàsi:

—Jesús, piwàwali núa nùyacaténá píapicha pidàbacaalípiná picùaca canánama wenàiwica —Íimaca.

⁴³ Néese Jesús íimaca irí:

—Péemìa cayába, siùca èeri pìyapináca núapicha paraíso irìcuwa —Íimaca yái Jesúsca.

Muerte de Jesús

⁴⁴ Néese machacànicaalítè èerica, yá catáca báawanama èeri icamaláná macái cháí èeri irìcu. Máisiba horaca catáca, àta las tresta táicalé.

⁴⁵ Yáí èeri icamalánáca càmita icàna. Yá nacái manuiri yáawàanáca templo irìcuírìca icanácawa bamuchúamibàa cáli iwérénama pucháibawaca yèewi, yáí yáawàanáca ibàlièrica mabáyawanéeri Dios iyacatáica wenàiwica ituí íicha. Yá icacanácawa chènuníise cáli iwérénama yáí manuiri yáawàanáca.

⁴⁶ Néese Jesús íimaca cachàiníiri iyú Dios irí:

—¡Núaniri, nubànüa nucáucawa pírì aléera picáapi irìculé! —íimaca yáí Jesúsca. Idécanáami càí íimaca, yá imàacaca icáucawa yàacawa, yá yéetácawa.

⁴⁷ Yáí úwi íiwacalináca romanosàiri íicácáinaté càinácaalí ichàbáanáwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri. Néese íimaca:

—Báisícata mabáyawanéerica yáí asìalimica —íimaca.

⁴⁸ Macáita wenàiwica iyéeyéica néeni idécanáami naicáca yéetácawa, yá nèepùacawa néese, máiní achúmaca nawàwa, cáaluca nía nacái.

⁴⁹ Macáita quéwa níái yáaliyéyéica Jesús ìwali, nía nacái inanáica yèeyéicatéwa yáapicha Galilea yàasu cáli néese, nabàlùaca naicáidaca irí décuíseta naicácaténá càinácaalí ichàbáanápínatéwa.

Jesús es sepultado

⁵⁰⁻⁵¹ Iyacaté áiba asìali cayábéeri íiwitáise, yeebáidéerica Dios itàacái, íipidenéeri José, Arimatea iyacàlená mìnali, yáí yàcalé iyéerica Judea yàasu cáli íinata. Yáí José abéeri néenáca, níái judío íiwacanánáica, Junta Supremanáica. José iwàwacaté Dios icùaca macáita. Inaté càmita yéewa abédanama José íiwitáise judío íiwacanánái yáapicha iwàwéeyéicaté inúaca Jesús.

⁵² Iná José yàacawa Pilato gobernador yàatalé. Isutáca Pilato íicha wawàsi yàanápiná irí Jesús iinámi. Yá Pilato imàacaca José iríni.

⁵³ Néese José yàacawa cruz yàatalé. Yá iricùadaca Jesús iinámi cruz ìwalíise, yá yéepùacani linoíri wáluma iyú, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná. Néese iwàlùadaca Jesús iinámi càliculí irìculé. Yáí càliculí áibanái náicacatèni dúli ibàlèirìcu yéewanápiná càlicullicani, iyúwa capíi imàdàaná. Yáí càliculí wàlisàicatàacáwa, canácatái nabàlièricáwa.

⁵⁴ Yátè èerica viernesca nachùnìacatáipíná yàacàsi sábadò piná, ipíchawáise sábadò judiónái iyamáidacatáicawa. Catácalìcubàa yàacawa, yá idàba sábadò nayamáidacatáipínáwa. Inaté iwàwacutá nawàlùadaca Jesús iinámi caquialéta càliculí irìculé.

⁵⁵ Abénaméeyéi inanái yèeyéicatéwa Jesús yáapicha Galilea yàasu cáli néese, nàaca naicáca càliculí, yá naicáca càinácaalí iyú nawàlùadaca Jesús iinámi càliculí irìculé.

⁵⁶ Néese nèepùacawa nacapèe néréwa, yá nachùnìaca pumènìiri isàni, pomada nacáiri nacái napusúadacaténáni Jesús iinámi ìwali, càide iyúwa judiónái imàníná yéetèerimiwa irí. Néese nayamáidacawa sábadò irìcu càide iyúwaté Dios ichùulianá judiónái.

24

La resurrección de Jesús

¹ Néeseté, domingo irìcu, níái inanáica nàacatéwa càliculí nérépiná mapisáisiwata. Natéca pumènìiri isàni nachùnìericatè. Aibanái inanái nacái nàacawa náapicha.

² Nàanàaca càliculí néré, yá naicáca íba ibàlùèricawa méetàucuta càliculí inùma íicha, nabàlianáca càliculí inùma.

³ Yá nawàlùacawa néré, yá canáta naiquéeri néeni Wáiwacali Jesús iinámicca.

⁴ Cáaluca nía, càmita náalíawa càinácaalí íimáaná. Yáta naicáca pucháiba asianái mèlumèluíyéi ibàle ibàlùèyèicawa mawiènitá nálí.

⁵ Máiní cáaluca níái inanáica, yá naicáidaca cáliaculé. Quéwa níái asianáica náimaca nalí:

—¿Cánacué picutá yáara cáuri wenàiwicaca cháí yéetánimi yèewiré?

⁶ Canáca chání. Idéca icáucàacawa. Piwàwalicué yái tàacáisi icàlidéericatécué pirí idècunitàacá iyaca Galilea yàasu cáli néese.

⁷ Iimacatécué pirí iwàwacutáanápínaté presoca namànicani namàacacáténaté cabáyawanéeyéi wenàiwica natàtàacani cruz ìwali yéetácaténátéwa, yái asiali Dios néeséerica. Iimacatécué pirí nacái icáucàanápínátéwa máisiba èeri irìcu —námaca.

⁸ Yá inanái nawàwalica yái tàacáisica Jesús icàlidéericaté nali.

⁹ Néese nèepùacawa càliculli ícha. Nacàlidaca nalíni níai oncéeyéica imanùbaca apóstolca, áibanái irí nacái náapichéeyéica.

¹⁰ Níai inanái icàlidéeyéica tàacáisi Jesús yéewáidacalénái irí náipidená María Magdalena, Juana nacái, Santiago yáatúa nacái, ípidenéechúa María, áibanái inanái náapichéeyéi nacái.

¹¹ Quéwa, apóstolnái càmita neebáida nalíni, nayúunáidacáita canéeri iwèni tàacáisica meedáni.

¹² Quéwa Pedro ipìacawa càliculli néré. Néese yáawiaca iicáidaca càliculli imàdàaná irìculé, yá iicáca níawamita ibàlemi nèepùanaté Jesús iinámi. Néese Pedro yèepùacawa icapèe néréwa. Iináidacawa iwàwalicuésewa càinácaalísica ichàbáanátéwa.

En el camino a Emaús

¹³ Yáté èericaté pucháiba Jesús yéewáidacalénái nèepùacawa nàyacàle nérépináwa, ípidenacatalé Emaús. Once namanùbaca kilómetro idècuni iyaca Jerusalén iyacàlená ícha.

¹⁴ Natàaní nàacawa nalíwáaca ìwali yái Jesús yéetáanácawa.

¹⁵ Idècunitàacá natàanica nàacawa nalíwáaca Jesús iináwaná ìwali, yá Jesús yàacawa mawiénita nalí àyapulìcubàa. Yá yàacawa náapicha.

¹⁶ Ewita naicácanítani, càicáaníta càmita náalía Jesúsca.

¹⁷ Néese Jesús isutáca yéemìawa nía:

—¿Càiná ìwalicué pitàaní pìacawa àyapulìcubàa? —íimaca yái Jesúsca.

¹⁸ Yá nayamáa nabàlùacawa, achúmaca nawàwa. Abéeri néená ípidenéeri Cleofas íimaca Jesús irí:

—Macáita Jerusalén iyacàlená mìnánái náalíacawa ìwali yái namàníricaté Jerusalén iyacàlená irìcu áténama, siùca nacáide. ¿Abéeritasica pía càmírira yáalíawa nèewíise macáita iyéeyéica Jerusalén iyacàlená néeni? —íimaca.

¹⁹ Jesús isutáca yéemìawa nía:

—¿Càináté iyaca néeni? —íimaca yái Jesúsca. Yá námaca Jesús irí:

—Wadéca watàanica walíwáaca Jesús iináwaná ìwali yái Nazaret iyacàlená néeséerica, abéeri profeta icàlidéerica Dios itàacái cáimiétacawaca macái wenàiwica irí, imànírica nacái nalí yái càmírira wenàiwica idé imànica.

²⁰ Watàanica nacái sacerdote íiwacanánái ìwali, judío íiwacanánái ìwali nacái, yái presonáca namànicani namàacacáténá romanonái inúacani, yéewanápíná nanúacani cruz ìwali.

²¹ Quéwa, wíacaté nacái watuíyàacaté Jesús iwasàanápínaté wía, wía Israel itaquénáinámica, wàuwidenái íchawa. Siùca èeri idéca idènàca máisiba èeri nanúacadénámini.

²² Quéwa abénaméeyéi inanái iyéeyéica wèewi siùca èeri nacalùadaca wía bàwinacáiná mapisáisiwata nàaca naicácaténá càliculli néré.

²³ Canáta quéwa nàanèeri Jesús iinámica néeni. Yá nèepùacawa nacapèe néréwa. Néese nacàlidacaté walíni naicácasa ángelnái yéenáiwánási nacáiri irìcuíse. Angelnái námaca inanái irí cáucasa Jesús.

²⁴ Néese áibanái asianái wáapichéeyéi nàacawa càliculli néré, yá nàanàaca néeni càide iyúwa inanái icàlidáanáté walíni, càmíritàacá quéwa naicá Jesús —námaca Jesús irí.

²⁵ Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Càmíyéicué yáalíawa pía, máinícué càulenáca píichani, peebáidáanápínácué macáita tàacáisi profetanái icàlidéericaté Dios inùmalìcuíse!

26 Nacàlidacatécué piríni machacàníri iyú iwàwacutáanápínaté Mesías yùuwichàacawa ipíchawáiseté wenàiwica nàaca icàaluíniná, yái judío icuèrinápináca —íimaca yái Jesúsca.

27 Néese Jesús idàbaca icàlidaca nalíni macáita iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi Dios inùmaliçuise. Quéechacáwa icàlidaca nalí tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Jesús ìwali, áibanái profeta nacái icàlidéeyéicaté tàacáisi Jesús ìwali Dios inùmaliçuise. Yéewáidaca nía náalíacaténá néemíaca cànácaalí íimáaná macáita tàacáisi profetanái itànèericaté Mesías ìwali, yái judío icuèrinápináca.

28 Néeseté nàanàaca nàyacàle néréwa. Quéwa Jesús iwàwacaté yàacawa áibaléta.

29 Yá nasutáca íicha wawàsi iyamáanápínáwa náapicha nacapèe irìculé. Yá náimaca irí:
—Piyamáawa wáapicha máinicáiná catáca yàacawa —náimaca. Yá Jesús iwàlùacawa nacapèe irìculé náapicha iyamáacaténáwa.

30 Néese náawinacawa mesa iwéré nayáacaténá nayáacaléwa, yá Jesús yeedáca pan icáapi irìculéwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri, néese isubèriadacani, yá iwacùaca nalíni, yái panca.

31 Yáta náalíaca naicácani, yá náalíacawa Jesúsكاني. Yáta ichalíacawa natuí íicha.

32 Yá náimaca nalíwáaca:

—Báisícata Jesúsكاني. Yácata Jesús yái càì icàlidéerica walíni cànácaalí íimáaná Dios itàacái àyapulicubàa, íná yéewa wawàwa yáalanícatéwa ìyaca —náimaca nalíwáaca.

33 Yá càmita nayamáawa nacapèe irìcuwa, néese nèepùacàatécatawa Jerusalén ìyacàlená néré àniwa. Nàacawa once namanùbaca apóstolnái yàatalé iwacáidáyaquéeyéicawa, áibanái yáapicha.

34 Néese apóstolnái náimaca nalí, níai pucháiba yàanèeyéica nàatalé:

—Báisíta, Wáiwacali idéca icáucàacawa. Simón Pedro idéca iicácani —náimaca nalí.

35 Néese níai pucháiba Emaús ìyacàlená néeséeyéica nacàlidaca nalí cànácaalíté ichàbáanáwa àyapulicubàa. Nacàlidaca nacái nalíni náalíacatéwa Jesúsكاني isubèriadacaalíté pan.

Jesús se aparece a los discípulos

36 Idècunitàacá natàaníca, yáta Jesús yàanàaca ìyaca nèewi. Yá íimaca nalí:

—¿Néenicué? Matuíbanáicué pía —íimaca yái Jesúsca.

37 Cáaluca nía manuísíwata nayúunáidacáiná iwàwanásicani yái càì naicáca.

38 Yá Jesús íimaca nalí:

—¿Cánácué cáalu pía? ¿Cánácué càmita peebáida núacani?

39 Piicácué yái nucáapica, nùabàli nacái, útuwi yáami, núacata yái. Pimàacacué picáapiwa nùwali piicáwa. Canáca wenàiwica icáucami iiná, yáapi nacái, quéwa núa, cáapica núa, caináca nacái núa, ínácué yéewa píalímá píalíacawa cáuca núa —íimaca yái Jesúsca.

40 Idécanáami icàlidaca nalíni, yá yáasáidaca naicá icáapiwa, yàabàli nacáiwa, útuwi yáami.

41 Càmitàacá neebáida Jesúsكاني máinicáiná nayanídacawa casíimáicáiná nía. Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Pidènasicué yàacàsi? —íimaca yái Jesúsca.

42 Yá nàaca irí cubái imìdecaná yéená, mába ituní nacái nàaca irí.

43 Yá yeedáca yàacàsica, yá naicáca iyáacani.

44 Néese Jesús íimaca nalí:

—Idècunitàacá nùyaca píapichacué, nucàlidacatécué pirí macáitani cànácaalíté nuchàbáanápínatéwa. Iwàwacutaté numànica càitade iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi nuináwaná ìwali. Profeta Moisés itànàacaté tàacáisi nùwali càide iyúwa Dios ichùulianaté itànàaca. Profetanái nacái, áibanái nacái itànèeyéicaté Salmos nacàlidacaté tàacáisi nuináwaná ìwali. Yá macáita idéca ichàbacawa càide iyúwaté natànàaná —íimaca yái Jesúsca.

45 Néese Jesús imàacaca náalíacawa cayába cànácaalí íimáaná yái Dios itàacáica.

46 Yá íimaca nalí àniwa:

—Natànàacaté tàacáisi íiméerica iwàwacutáanápínaté nuétácawa, núa Mesíasca, judío icuèrinápináca. Quéwa, náimacaté numichàanápínatéwa yéetácáisi íicha máisiba èeri irìcu.

Bàaluité profetanái itànàacaté nacái tàacáisi íméérica iwàwacutáanápínacué picàlidaca nuínáwaná ìwali canánama èeri mìnánái irí.

⁴⁷ Quéechacáwa iwàwacutácué picàlidaca nalíni cháí Jerusalén ìyacàlená irìcu. Picàlidacué nacái macáita wenàiwicanái iríni neebáidacaténá nutàacái, namàacacaténá náichawa nacái yái báawéérica namàníríca yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha.

⁴⁸ Píacué nuéwáidacaléca, pidécuéca piicáca macáita yái numàníríca.

⁴⁹ Aibaalípiná nubànùacuéca Espíritu Santo piwàwa irìculé càide iyúwa Núaniri Dios ímáanátécué pirí, pimànicaténácué càide iyúwa Dios iwàwáaná. Piyamáacuéwa cháta Jerusalén ìyacàlená irìcu. Picácué pimusúawa ícha àta Espíritu Santo yàanàacatalépináta iwàlùacawa piwàwalìculécué, yèeripínacué pichàini chènunííséérica —ímaca yái Jesúsca.

Jesús sube al cielo

⁵⁰ Néesetécáwa Jesús itéca nía méetàuculé Jerusalén ìyacàlená ícha. Yá nàanàaca Betania ìyacàlená néré. Yá imichàidaca icáapiwa napualé. Yá isutáca nalí Dios ícha imànínápiná nalí cayábéeri.

⁵¹ Idécunitàacá isutáca nalí Dios ícha, yá yàacawa náicha, imichàacawa náicha chènuniré.

⁵² Nàaca icàaluíniná, néese nèepùacawa Jerusalén ìyacàlená irìculé casíimáiri iyú.

⁵³ Yá nàyaca èeri imanùbaca templo irìcu, yèeyéica Dios irí cayábéeri.

SAN JUAN

La Palabra de Dios hecha hombre

¹ Jesucristo iyacaté bàaluité ipíchawáise idàbacawa yái èeriquéi. Yái Jesucristoca, yácata Tàacáisi imàaquéerica wáaliacawa Dios ìwali. Iyacaté abédanaméeri íiwitáise Dios yáapicha, yái Dios yáapichéerica Jesucristo. Yácata Wacuèriná Dioscani, yái Jesucristoca, bàaluité èeri, siùca nacáide.

² Yái Jesucristoca, yáté iyaca Dios yáapicha èeri ipíchawáise.

³ Dios imàacacaté Jesucristo idàbaca macái wawàsi. Canácata wawàsi iyéerica càmiirité Jesucristo idàba, canásíwa. Yácata imàníricaté macáita.

⁴ Yái Jesucristoca, yácata yèerica nacáuca, macáita yái iyéerica. Yái Jesucristo yèerica macái wawàsi icáuca, yácata nacái imàaquéerica wenàiwica náaliacawa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníiri iyú báisíiri tàacáisi ìwali càide iyúwa camalási imàacacaalí waicáca amaláwaca.

⁵ Yái Jesucristoca imàacaca wáaliacawa iyaca càide iyúwa camalási icànéeri catéeri irìculé. Yàanàacaté aléi èeri irìculé amalácaténá imànica wenàiwicanái íiwitáise yéewanápiná càmita quirínama namàni càide iyúwa catéeri íiwitáise Satanás ichùullianá nía. Satanás càmitaté idé imawèniadaca íichawa Jesucristo.

⁶ Néeseté idècunitàacá Jesucristo iyaca cháí èeri irìcu, néenialíté iyaca asìali Dios ibànùericaté ípidenéeri Juan el Bautista.

⁷ Dios ibànùacaté Juan icàlidacaténá tàacáisi Dios inùmaliçuise, icàlidacaténá nacái wenàiwicanái irí Jesucristo yàanàacaté, yái amaléerica imànica wenàiwicanái íiwitáise náaliacaténáwa càinácaalí iyú náalimá nàyaca machacàníiri iyú. Dios ibànùacaté Juan, yéewacaténá wenàiwicanái neebáidaca Jesucristo itàacái idécanáamité néemìaca Juan icàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali.

⁸ Yái Juanca càmitaté amalá imànica wenàiwica íiwitáise. Quéwa Dios ibànùacaté Juan icàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali, yái imàaquéerica wenàiwica náaliacawa càinácaalí iyú náalimá nàyaca machacàníiri iyú.

⁹ Yái Jesucristoca, yácata abéerita amaléerica imànica macái wenàiwica íiwitáise yeebáidéeyéica itàacái náaliacaténáwa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníiri iyú; yácata yàanèericaté aléi èeri irìculé.

¹⁰ Yái báisíiri Tàacáisica ípidenéerica Jesucristo yèepunícatéwa cháí èeri irìcu. Ewita Dios imàacacáanítaté Jesucristo idàbaca canánama cháí èeri irìcúrica, càicáaníta èeri mìnáná càmitaté náaliáwa cawinácaalíni, càmita nacái cayába naicácani.

¹¹ Jesucristo yàanàacaté aléi èeri irìculé idàbéericaté irípináwa, néese níai wenàiwica Jesucristo imàníyícaté càmitaté natàida cayábani.

¹² Quéwa cawinácaalí wenàiwica iwàwéeyéica Jesucristo, yeebáidéeyéi nacái itàacái, yá Jesucristo imàacaca Dios yéenibeca nía.

¹³ Dios yéenibeca nía, quéwa càmita càide iyúwa wenàiwica imàníná yéenibewa, càmita nacái iyúwa wenàiwica iwàwáaná imànica iiná iyúwa. Dios càmiiri imàni càide iyúwa wenàiwica imàníná. Dios yeedácaíta nía yéenibepináwa iyúwata iwàwáaná imànica.

¹⁴ Yái báisíiri Tàacáisica ípidenéerica Jesucristo, yàanàacaté aléi èeri irìculé, yá yèepunícatéwa iyúwa asìali. Yá yèepunícatéwa wáapicha achúma èerínata, idènièri abéerita cayábéeri íiwitáise, icàlidéeri nacái abéerita yái báisíiri tàacáisica. Wadéca waicáca máiníiri cachàinica íiwitáise, icànéeri icamaláná chènuníiséeri iyúwa, yácáináta abéerita Dios lírica, yái Jesucristoca.

¹⁵ Juan el Bautista icàlidacaté cachàiníiri iyúni Jesucristo iináwaná ìwali. Juan íimaca: “Yácata nucàlidéericatécué pirí ìwali núumacaalíté áiba máiníiri cachàinica nuícha

yàanàanápínaté núamirìcubàa. Cachàinírìca nuíchani, ìyacáináté bàaluitésíwa nupíchawáise, ipíchawáiseté numusúaca nuicá èeri”, ímaca yái Juanca.

¹⁶ Máini cayábéeri íiwitáise, yái Jesucristoca, yá imànica walí madécaná cayábéeri quéwanáta mamáalàacata, macáita wía yeebáidéeyéica itàacái.

¹⁷ Dios imàacacaté profeta Moisés yéewáidaca wàawirináimi israelitanái namànicaténaté càide iyúwa Dios ichùulìaná nía quéwa Jesucristo idéca yáasáidaca walí cáinináca Dios iicáca wenàiwica. Jesucristo yéewáida wía nacái macái Dios itàacái báisíri iyú.

¹⁸ Canácatàacá áiba Jesucristo íicha iiquéri Dios, quéwa Jesucristo, yái Dios Iiri abéerita, yácata Wacuèriná Dioscani, yái Jesucristoca, cáininéerica Dios iicáca; yái Jesucristo yácata abéerita imàaquéerica wáalíaca Wáaniri Dios ìwaliwa, càinácaalí Dios íiwitáise ìyaca.

Juan el Bautista da testimonio de Jesucristo

¹⁹ Bàaluité Juan el Bautista icàlidacaté Dios itàacái wenàiwicanái irí. Néese judío íiwacanánái ìyéeyéica Jerusalén ìyacàlená irìcu nabànùaca wenàiwica Juan yàatalé, abénaméeyéi sacerdote, levita nacái íibaidéeyéica templo irìcu. Nabànùaca nía nasutácaténá néemìawa Juan cawinácaalíni.

²⁰ Yá Juan icàlidaca nalí iináwanáwa machacànita báisíri iyú. Íimaca nalí:

—Càmìta Mesías núaquéi, yái wacuèrinápináca Dios ibànùèripiná walí, wía israelitaca — íimaca yái Juanca.

²¹ Néese nasutáca néemìawa àniwani:

—Néeni, ¿cawiná pía? ¿Profeta Elíassica pía yàanèerica àniwa càide iyúwaté áiba profeta íimáaná? —náimaca. Néese Juan íimaca nalí:

—Càmìta núa yái —íimaca yái Juanca. Néese náima irí mamáalàacata:

—Néese, ¿píasica profeta Dios ibànùèripináca walí càide iyúwaté profetanái íimáaná wàawirináimi irí? —náimaca. Néese Juan íimaca:

—Càmíri —íimaca yái Juanca.

²² Néese náimaca irí:

—Néeni, ¿cawiná pía? Iwàwacutá wáalíacawa machacàníri iyú wacàlidacaténá nalíni, níai ibànùèyéica wía. ¿Càiná píimaca pìwaliwa? —náimaca irí.

²³ Néese Juan íimaca nalí:

—Núaca yái asìali icàlidéerica nalí cachàiníri iyúni, manacúali yùucubàa càináwàiri, càide iyúwaté profeta Isaías itànàaná tàacáisi Dios inùmalìcuise. Yá núumaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanái ichùnìacaalí machacàníri àyapu Náiwacali irípináwa, càitacué nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná, pitàidacaténácué cayábéeri iyúni’, càì núumaca nalí —íimaca yái Juanca.

²⁴ Níai wenàiwica yèeyéicatéwa Juan yàatalé, fariseonái ibànùacaté nía.

²⁵ Yá nasutáca néemìawa Juan:

—Néeni, càmicaalí Mesías pía, yái wacuèrinápináca Dios ibànùèripináca walí, wía israelitaca, càmicaalí nacái profeta Elías pía, yàanèerica àniwa, càmicaalí nacái profeta pía Dios ibànùèripinácaté walí càide iyúwaté profeta Moisés íimáaná wàawirináimi irí, néese, ¿cáná pibautizá wenàiwica? —náimaca.

²⁶ Juan íimaca nalí:

—Nubautizá wenàiwica úni yáaculé, quéwa ìyaca pèewi áiba càmirícuéca píalía ìwali.

²⁷ Yàanàaca núamirìcubàawa. Máini cachàiníri íiwitáise nuícha. Nuíwacalìcani, yái yàanèeripináca; nuicáca núawawa càiride iyúwa yàasu wenàiwica càmiríri cachàini náicha canánama, máinicáiná cayábéerica nuíchani —íimaca yái Juanca.

²⁸ Càité Juan icàlidaca nalíni aléera íipidenácataléca Betania, ìyéerica abéemàalé Jordán inanába íicha, Juan ibautizácatalé wenàiwica.

Jesús, el Cordero de Dios

²⁹ Néseté mapisáináami àniwa Juan iicáca Jesús yàacawa ipualé. Juan ímaca Jesús ìwali: “¡Piicácué Dios yàasu Cordero, yéetéeripináwa càide iyúwa nanúacaalí oveja wàlisàì iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa. Yácata yùuwichèeripinácawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú èeri mìnanáì ibáyawaná ìwalíse!

³⁰ Nudéca nucàlidacuéca pírì iináwaná ìwali núumacaalítécué pírì: ‘Aiba yàanàapinácawa núamirìcubàawa, yácata cachàiníri nuícha, ìyacáinaté bàaluité nupíchawáise ipíchawáiseté numusúaca nuicá èeri’, càité núumacué pírì.

³¹ Núa nacáì càmítatè núalía càirínacaalíni, yái Dios ibànuèeripinácaté walí, quéwa nudéca nùanàaca nubautizácaténá wenàiwica úni yáaculé yéewanápiná Israel itaquénáinámi náalía naicácani”, ímaca yái Juanca.

³² Néese Juan el Bautista ímaca àniwa: “Nudéca nuicáca Espíritu Santo iricùacawa chènuníise càiride iyúwa unùcu iicacánáwa, yá Espíritu Santo iyamáacawa ìwali.

³³ Néese càmítacáwa núalíawa mamáalàacata cawinácaalíni, quéwa Dios, yái ibànuèrica núa nubautizáanápiná wenàiwica úni yáaculé ímaca nulí: ‘Piicápiná Espíritu Santo iricùacawa iyamáacawa abéeri asìali ìwali, yásì píalíacawa yácata yái ibànuèeripináca Espíritu Santo wenàiwicanáì irí, yái Espíritu yàacawéeridéeripináca níawa, ibautizácaténá náiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú’, càì ímaca nulí yái Diosca.

³⁴ Nudéca nuicáca càide iyúwa Dios ímáanáté nulí ìwali, íná nucàlidacué pírìni, Dios Iriricani”, ímaca yái Juanca.

Los primeros discípulos de Jesús

³⁵ Néseté mapisáináami àniwa, Juan el Bautista ìyaca néeni àniwa pucháiba yéewáidacalé yáapichawa.

³⁶ Juan iicáca Jesús yèepunícawa néenibàa, yá Juan ímaca yéewáidacalénáì iríwa:

—¡Piicácué Dios yàasu Cordero yéetéeripináwa càide iyúwa nanúacaalí oveja wàlisàì iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa! —ímaca yái Juanca.

³⁷ Néese níái pucháiba Juan yéewáidacaléca idécanáami néemìaca Juan ímáaná nali, yá nàacawa Jesús yáamísewa.

³⁸ Néese Jesús iwènúa iicáidaca nali, nàacawa yáamísewa, yá ímaca nali:

—¿Càinásicué piwàwa? —ímaca nali. Néese náimaca irí:

—Pía yéewáidéerica wía, ¿alénásica picapèe? —náimaca irí.

³⁹ Néese Jesús ímaca nali:

—Wàacué waicáca —ímaca nali. Íná nàacawa yáapicha, yá naicáca alénacaalí ìya. Yá nayamáacawa yáapicha yátè èerica déecucáiná èeri a las cuatrota táica nàanàacaalíté néré.

⁴⁰ Abéeri néená ìpidená Andrés, níái pucháiba yéemièyéica Juan el Bautista ímáaná néese nàacawa Jesús yáamísewa. Yái Andrésca, yácata Simón Pedro iméeréerica.

⁴¹ Néese Andrés yàacawa caquialéta icutáca ibèeriwa Simón. Yá Andrés ímaca Simón irí: —Wadéca wàanàaca yái Mesíasca (ímáanáca “Cristo” griego itàacái iyú), yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca —ímaca yái Andrésca.

⁴² Néese Andrés itéca Simón Jesús yàatalé. Yá Jesús iicáidaca Simón irí, yá ímaca irí:

—Píacata Simón, Juan ìiri. Quéwa siúcade numàaca píipidená Cefas (ímáanáca Pedro griego itàacái iyú) —ímaca yái Jesúsca.

Jesús llama a Felipe y a Natanael

⁴³ Néseté mapisáináami àniwa Jesús iwàwa yàacawa Galilea yàasu cáli néré, yá Jesús yàanàaca Felipe. Yá ímaca Felipe irí:

—Aquialé, píawa núapicha, yéewacaténá nuéwáidacaléca pía —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁴ Yái Felipe Betsaida ìyacàlená néeséeri alé nacáide Andrés, Pedronáì iyacataléca.

⁴⁵ Néese Felipe yàaca icutáca Natanael, yá Felipe ímaca Natanael irí:

—Wadéca wàanàaca yái asìali profeta Moisés itànèericatè iináwaná ìwali. Yácata Jesús, yái Nazaret ìyacàlená néeséerica náiméerica ìwali José ìirimica —ímaca.

⁴⁶ Néese Natanael íimaca:

—Canáca cayábéeri wenàiwica Nazaret ìyacàlená irìcu —íimaca yái Natanaelca. Quéwa Felipe íimaca irí:

—Aquialé, pìaca piicácani —íimaca.

⁴⁷ Néese Jesús iicáca Natanael yàacawa ipualé, yá Jesús íimaca Natanael ìwali:

—Aca néese israelitasíwa, ìyéerica machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, canácatáita ichìwáida áibanái —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁸ Néese Natanael íimaca Jesús irí:

—¿Càinásica pidéená píalía nùwali? —íimaca. Néese Jesús íimaca irí:

—Nuicácaté pía ipíchawáise Felipe imáidaca pía piyacaalíté higuera yéetaná yáamibàa —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁹ Néese Natanael íimaca irí:

—Nuíwacali, ¡Dios Íirica pía! ¡Píacata yái icuèripináca wía, wía Israel itaquénáinámica! —íimaca.

⁵⁰ Jesús íimaca irí:

—¿Peebáidasica nutàacái núumacáinácáita pírì nuicácaté pía higuera yéetaná yáamibàa? Mesúnamáita piicápiná áiba wawàsi cachàiníwanái —íimaca yái Jesúsca.

⁵¹ Jesús íimaca nacái:

—Péemíacué cayába, áibaalípiná piicápiná capìraléeri cáli yàacùacawa, yásí Dios yáasu ángelnái namichàacawa nuícha, nalicùacawa àniwa nùwali, núa asìali Dios néeséerica —íimaca yái Jesúsca.

2

Una boda en Caná de Galilea

¹ Néesetécáwa máisibáaná èeri irìcu, abéeri asìali icásàacawa áiba yàcalé irìcu ípidenácatalé Caná, Galilea yáasu cáli íinata. Yá namànica irí fiesta. Jesús yáatúa ìyaca fiesta néré.

² Néese Jesús ìyaca nacái néeni wáapicha, wía yéewáidacaléca, namáidacáiná wía wàacaténá waicáca náapicha fiesta.

³ Néese uva ituní imáalàacawa náicha, yá Jesús yáatúa úumaca irí:

—Idéca imáalàacawa náicha uva ituníca —úumaca.

⁴ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—Núatúa, ¿cánásica càì píimaca nulí? Càmitàacá nuénáiwana yàanàa —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Quéwa Jesús yáatúa íimaca nalí níái iwacuèyéica nalí yàacàsi:

—Pimànicué macáita iyúwata ichùulianácué pía —úumaca.

⁶ Nàyacaté néré seis namanùbaca catùa manuínaméeyéi íba icatùalená, nàucùacaténá naliculé úni, càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná, iwàwacutácáiná judiónái imànica culto nacáiri náibacaténá nàasuwa, nacáapi nacáíwa ipíchawáise nayáaca nayáacaléwa masacàacaténá Dios iicáca nía. Abénaméeyéi catùa manuínaméeyéi náalimá napuníacawa cincuenta litro imanùbaca úni iyú, áibanái setenta litro imanùbaca iyú náalimá nacái napuníacawa.

⁷ Néese Jesús íimaca nalí níái íibaidéeyéica néré:

—Pipuníadacué níái catùa úni iyú —íimaca yái Jesúsca. Yá napuníadaca nía macáita, àta catùa inùma nérénama.

⁸ Néese Jesús íimaca nalí:

—Siùca peedácué achúmanamata catùa irìcuíse, yá pitécuéni fiesta íiwacali irí, yáalimáidacaténáni —íimaca yái Jesúsca. Yá namànica iyúwata Jesús íimáaná.

⁹ Yá fiesta íiwacali yáalimáidaca úni iwènuéricatéwa uva ituní iyú, quéwa càmita yáalíawa síisáanacaalíté needá yái uva ituníca. Níawamita íibaidéeyéica néré náalíacawa ìwali napuníadacáinaté catùa yáawami úni iyú. Néese fiesta íiwacali imáidaca yàataléwa yái asìali wàlisàiri cáinuca imàníiricaté matrimonio.

¹⁰ Yá fiesta íiwacali íimaca irí:

—Aibanái namànicaalí fiesta, yá nàaca nàirapiná quéechacáwa cayábéeri yáwanái uva ituní, néese idécanáami nàiraca madécaná, yá yàaca nàirapiná áiba báawatéerita. Quéwa pidéca pidènlaca yái cayábéeri yáwanái àta siùca nacáide —íimaca.

¹¹ Yái cayábéeri wawàsi Jesús imànírira nalí Caná ìyacàlená néré Galilea yàasu cáli ínata, yácata idàbáanéeri cayábéeri imànírira càmirica wenàiwica idé imànica. Càita yáasáidaca nalí íiwitáise chènuníséeriwa. Ináté wía yéewáidacaléca weebáidaca itàacái cachàiniwanái.

¹² Néeseacáwa Jesús yàacawa Capernaum ìyacàlená néré. Jesús yáatúa ùacawa yáapicha, yéenanái nacái, wía nacái yéewáidacaléca wàacawa yáapicha. Yá wàyaca néeni máisiba èeritasica.

Jesús purifica el templo

¹³ Néenialité mawiénica judiónái yàasu culto ípidenéeri Pascua wawàwalicaténá càinacaalíte iyú Dios iwasàaca wàawirináimi Egipto yàasu cáli íicha. Wàacawa Jesús yáapicha Jerusalén ìyacàlená néré.

¹⁴ Néese Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená iriculé, yá iicáca wenàiwicanái iwéndéeyéica pacá, oveja nacái, unùcu nacái. Nawéndaca pirái wenàiwica irí iwàwéeyéica imànica sacrificio Dios irí nabáyawaná ìwalíséwa, ofrenda piná nacái. Nàyaca nacái áibanái icambiéyéica plata wenàiwica íicha. Yáawinéeyéicawa yàasu mesa iwéréwa nacambiaténá náicha plata.

¹⁵ Néese Jesús ìwacáidaca íyanási, yá imànica cabèesi nacáiri, yá icalùadaca namusúawa macáita wenàiwica templo ibàacháwalená iricúise, nàasu pirái yáapichawa, ovejanái, pacá nacái. Néese níái icambiéyéica plata wenàiwica íicha needácaténá nalíwa plata, yá Jesús yúucaca nàasu moneda canánama cáli ínatale, yá nacái itamàaca yúucawa náicha nàasu mesa canánama.

¹⁶ Néese Jesús yàalàaca nía cachàiníiri iyú níái iwéndéeyéica unùcu:

—¡Pitécué yái yàasusi templo íicha! ¡Picácué pimàni Núaniri Dios icapèe iyúwa nawéndacàalu! —íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese wía yéewáidacaléca wawàwalicaté tàacáisi rey David itànèericaté Dios Iiri inùmallicúise cuyàluta Salmos iricu. Íimacaté: “Máini báawa nuicáca yái namàinínaca báawéeri wawàsi piasu templo iricu, pía Nucuèriná Dios; namànipiná nulí báawéeri máinicáiná cáinináca nuicáca picapèe”, íimacaté yái Dios Iirica.

¹⁸ Néese abénaméeyéi judío íiwacanánái ibàluèyéicawa néeni náimaca Jesús irí:

—¡Canáca yéewaná pimusúadaca nía templo ibàacháwalená íicha! Báisícaalí Mesíasca pía, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca, néese pimàni waicá áiba wawàsi càmirica wenàiwica idé imànica píasáidacaténá pidènlaca Dios íiwitáise —náimaca.

¹⁹ Jesús íimaca nalí:

—Ewitanica pimáalàidacáanítacué yái temploca, càicáaníta numichàidapiná ibàlùawa àniwani máisiba èeri iricuwa —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese níái judío íiwacanánái náimaca irí:

—Nadéca náibaidaca cuarenta y seis camuí namànicaténá yái temploca. Càmita pidé pimichàidaca ibàlùawa àniwani máisiba èeri iricu —náimaca irí.

²¹ Quéwa Jesús itàanítaté ìyaca ìwaliwata iyúwa templo.

²² Iná idécanáamité Jesús imichàacawa yéetácáisi íicha, néese wía yéewáidacaléca wawàwalicaté yái tàacáisi Jesús icàlidéericaté nalí, ináté weebáidaca manuísíwata Dios itàacái profetanái itànèericaté Jesús ìwali. Weebáidacaté nacái Jesús itàacái.

Jesús conoce a todos

²³ Idécunitàacá Jesús ìyaca Jerusalén ìyacàlená néeni iicácaténá náapicha judiónái yàasu culto Pascua, yaté madécaná neebáidaca Mesíascani, yái Jesúsca, israelita icuèrinápiná Dios ibànuèrica nalí, naicácáinaté Jesús imànica yái càmirica wenàiwica idé imànica.

²⁴ Quéwa Jesús yáaliacawa càmita neebáida itàacái báisíri iyú yáaliacáiná macáita náiwitáise.

²⁵ Càmitaté iwàwacutá áibanái icàlidaca Jesús irí nàwali níái wenàiwicaca, yácáiná Jesús yáaliacawa macáita wenàiwica íiwitáise.

3

Jesús y Nicodemo

¹ Iyacaté fariseo ípidenéeri Nicodemo, abéeri judío íiwacanánái yéená máiníri cáimiétacanáca.

² Yái Nicodemo yàacawa ipáchiaca Jesús yàatalé táiyápi itàanicaténá yáapicha. Nicodemo yàacawa néré táiyápicáwa ipíchaná yàacawéeyéiná fariseo náaliacawa ìwali ipáchianá Jesús. Yá Nicodemo íimaca Jesús irí:

—Pía yéewáidéerica wía, wáaliacawa pìwali Dios idéca ibànùaca pía péewáidáanápíná wía. Càì wáaliacawa càmicáiná yáalimá áiba imànica yái càmirica wenàiwica idé imànica, càide iyúwa pimàníná, càmicaalí Dios yàacawéerida nía —íimaca yái Nicodemoca.

³ Néese Jesús íimaca irí:

—Péemìa cayábani, càmicaalí Dios imàaca wenàiwica imusúaca iicá èeri àniwa wàlisài iyú, néese càmita yéewa yáaliacawa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Néese Nicodemo isutáca yéemíawa Jesús:

—¿Càinásica béeri asìali yáalimá imusúacawa wàlisài iyú àniwa? ¿Yáalimásica iwàlùacawa yáatúa idèerìculéwa imusúacaténá iicá èeri wàlisài iyú àniwa? —íimaca yái Nicodemoca.

⁵ Jesús íimaca irí:

—Péemìa cayábani, macái wenàiwica namusúaca naicá èeri idàbáanéeri yàawiría úni nacáiri yèewi. Néeseta quéwa iwàwacutá Espíritu Santo imàacaca wàlisài náiwitáise, nadènìacaténá nacáucawa chènuníiséeri Espíritu Santo yèerica nalí. Càita yéewa Dios yàasunáica nía, Dios icùanápiná nía.

⁶ Cawinácaalí wenàiwica imusuéricawa inanái íicha, idènìaca iináwa cháì èeri irìcuírìca, quéwa cawinácaalí wenàiwica Espíritu Santo imàaquéerica wàlisài íiwitáise, idènìaca Espíritu Santo.

⁷ Píalimáida péemíaca càinácaalí íimáaná yái tàacáisi núuméerica pirí: ‘Iwàwacutá Dios imàacaca wenàiwica imusúaca iicá èeri àniwa wàlisài iyú’, càì núumaca pirí.

⁸ Péemìa comparación: Cáuli ipùaca àta alénácaalí Dios imàacaca cáuli yàacawa. Yá péemíaca cáuli isàna quéwa càmita píalíawa síisáanácaalí yàawa yái cáulica. Càmita nacái píalía ìwali alénácaalí yàawa. Càita nacái càmita píalimá píaliacawa càinácaalí iyú Espíritu Santo wàlisài imànica wenàiwica íiwitáise, nadènìacaténá nacáucawa chènuníiséeri Espíritu Santo yèerica nalí —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Nicodemo isutáca yéemíawa Jesús àniwa:

—Néeni, ¿càinásica yéewaná càicani? —íimaca.

¹⁰ Jesús íimaca irí:

—Píacata caináwanéeri yéewáidéerica Israel itaquénáinámi, ¿cáná càmita píalíawa ìwali yái núumáanáca?

¹¹ Péemìa cayábani, watàníca ìwali yái wáaliéerica ìwali, wacàlidacué nacái piríni, yái waiquéerica, quéwa càmitacué peebáida wataacái.

¹² Càmicaalícué peebáida nucàlidacaalícué pirí ìwali yái Dios imànírìca cháì èeri irìcu, néese, ¿càinásicué píalimá peebáidaca nucàlidacaalícué pirí ìwali yái Dios imànírìca chènuniré?

¹³ “Canáca áiba nuícha cháì èeri irìcu ìyéericaté chènuniré icàlidacaténá càinácaalí iyáaná néré, abéerita núa yái irìcuèricatéwa chènuníise, núa asìali Dios néeséerica, núa chènuníiséerica.

¹⁴ Péemlàcáwa comparación: Bàaluité madécaná wàawirináimi iwàwacaté yéetácawa àapi iyú àapiná yaamiacáinaté nía manacáli yùucubàa càinàwàiri. Néese profeta Moisés imànicaté àapi yéenáiwáná bronce imànicaná. Néeseté Moisés imichàidaca àapi yéenáiwáná àicu cáaléeri ìwali yéewanápinaté macáita wenàiwica naicáidaca irí, níái àapi yaamiyéicaté. Naicáidacaalíté yéenáiwáná irí, yáté cáuca nía iculále ícha. Càita nacái iwàwacutá wenàiwicanái imichàidaca núa chènuniré cruz ìwali, núa asìali Dios néeséerica, yéewanápiná macái wenàiwica naicáidaca nulí.

¹⁵ Càita Dios imàacapiná namànica nulí yéewanápiná macáita cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái càmita náucawa Dios ícha càiripináta, néese nadèniaca nacáucawa càmiri imáalàawa Dios yáapicha —ímaca yái Jesúsca.

El amor de Dios para el mundo

¹⁶ “Máini cáinínaca Dios iicáca macái èeri mìnáná íná càì imànica nalí: ibànùaca nalí Iiriwa abéerita yéewanápiná macáita cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái càmita náucawa Dios ícha càiripináta, néese nadèniaca nacáucawa càmiri imáalàawa Dios yáapicha.

¹⁷ Càmicáinaté Dios ibànùaca Iiriwa aléi èeri irìculé yùuwichàidacaténá èeri mìnáná nabáyawaná ìwalíse. Néese Dios ibànùacaté Iiriwa iwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹⁸ “Càmita Dios yùuwichàidapiná càiripináta cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái. Quéwa Dios idéca ínáidacawa yùuwichàidáanápiná càiripináta cawinácaalí càmiyéica yeebáida Dios Iiri itàacái, yái Dios Iirica abéerita, càmicáiná neebáidani.

¹⁹ Dios idéca ínáidacawa yùuwichàidáanápiná nía, cawinácaalí càmiyéica yeebáida Dios Iiri itàacái. Péemlà comparación: Yái Dios Iiri iyaca càide iyúwa camalási cháì èeri irìcu, imàaquéeri waicáca cayába yácáiná Dios Iiri yáasáidaca wenàiwicanái irí cabáyawanáca nía. Quéwa níái èeri mìnánáica càmiyéica yeebáida Dios Iiri itàacái casíimáica namànica nabáyawanáwa catácáiná náiwitáise, íná càmita cayába naicá Dios Iiri yáasáidéerica cabáyawanáca nía.

²⁰ Péemlà comparación: Cawinácaalí wenàiwica imàniyéica ibáyawanáwa càmita nàawa camalási yàatalé ipíchaná áibanái naicáca yái báawéerica namàníríca, càita nacái cawinácaalí càmiyéica yeebáida Dios Iiri itàacái báawaca naicáca Dios Iiri manuísíwata, náuca nacái náichawani, ipíchaná yáasáidaca áibanái iicá nabáyawaná.

²¹ Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica báisíri tàacáisi càmita càì namàni. Néese, namàacaca áibanái iicáca macáita namàníríca yéewacaténá áibanái náalíacawa namànica càide iyúwa Dios iwàwáná”, ímaca yái Jesúsca.

Juan el Bautista vuelve a hablar de Jesús

²² Néeseté Jesús yàacawa wáapicha, wía yéewáidacaléca Judea yàasu cáli ínatalé. Yá wàyaca néeni máisibáwanái èeri. Yá Jesús imàacaca wabautizáca wenàiwicanái, náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa Dios irípiná.

²³ Juan el Bautista ibautizácaté yàacawa wenàiwica nacái Enón iyacàlená néré mawiénita Salim iyacàlená irí iyacáiná néeni manùba úni. Ináté wenàiwica yàanàca néré. Yá Juan ibautizáca nía.

²⁴ Càité imànica ipíchawáiseté romanonái icuèyéicaté wàasu cáli náucaca Juan el Bautista presoíyéi ibànalículé.

²⁵ Néese abénaméeyéi néená Juan yéewáidacalénái, abéeri judío nacái nadàbaca natàaníca nalíwáaca ùuléeri wawàsi iyú, ìwali càirínácaalí ibautizá cayábáwanái, Juan el Bautistasica, càmicaalí nacái Jesús yéewáidacalénáisica.

²⁶ Iná Juan yéewáidacalénái yàacawa Juan yàatalé. Yá náimaca irí:

—Pía yéewáidéerica wía, yáara asìali iyéericaté píapicha abéemàalé Jordán inanába ícha, yái picàlidéericaté walí ìwali, siùca macáita nàacawa yàatalé nabautizácaténáwa, yá nàacawa yáapicha, yéewáidacalécaténá nía —náimaca.

²⁷ Néese Juan íimaca nalí:

—Dios imàacaca walí íibaidacalési iyúwata iwàwáaná imàacaca wáibaidacalépiná, íná yéewa wáaliacawa Dios idéca imàacaca cachàiníríca nuíchani, yái Jesúsca.

²⁸ Bàaluité péemiacuéca nucàlidáanáté nalí machacànírí iyúni cà míirita Mesías núa, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca. Néese, núumacatécué pírí núata yái wenàiwica Dios ibànuèrica Mesías ipíchalé.

²⁹ Péemiacué comparación: Asìali yeedácaalí yàacawéetúapínáwa, yá natéca úa ùacawéeri yàataléwa, yá casímáica iwàwa, itàaníca casímáiri iyú náapícha. Néese yái asìali yàacawéeriná ibàluèricawa néeni, máini casímáica yéemíaca yàacawéeriná itàacáíwa. Yá casímáica íináidacawa yàacawéeriná ìwaliwa mànacàu yàanàcáiná ùyacaténá ùacawéeri yáapíchawa. Càita nacái núa. Casímáica nuínáidacawa wenàiwica nàacáináwa Jesús yàatalé, yàasunáicaténá nía.

³⁰ Iwàwacutá macáita nuéwáidacalé manùbéeyéi nàacawa nuícha nàacaténá Jesús icàaluíniná cachàinícáiná nuícha càiripínátani —íimaca yái Juanca.

El que viene de arriba

³¹ Juan el Bautista íimaté nacái: “Yái Dios Iiri yàanèrica chènuníise, yácata cachàinírí náícha canánama. Quéwa núa, imusuéricaté iicá èeri càide iyúwa macái wenàiwica ìyáaná, nùyaca cháí èeri irícu càide iyúwa asìali ìyáaná meedá, nucàlida nacái ìwali yái wawàsi Dios imàaquèrica núaliacawa ìwali cháí èeri irícu. Quéwa yái Dios Iiri yàanèrica chènuníise, yácata cachàinírí náícha canánama.

³² Icàlida nacái ìwali yái iiquèrica chènuniré, yá nacái yéemièrica quéwa máisibáwanáita nía càì yebáidéeyéica itàacái.

³³ Quéwa cawinácaalí yebáidéerica Dios Iiri itàacái, yái wenàiwicaca yáasáidaca yebáidaca Dios itàaníca báisírí iyú.

³⁴ Yái Jesús Dios ibànuèrica itàaníca Dios inùmaliçuise, Dioscáiná idéca yàaca irí Espíritu Santo manuísíwata, càmita Dios imáisaní Espíritu Santo Jesús íícha.

³⁵ Cáinináca Wáaniri Dios iicáca Iiriwa, idéca nacái Dios imàacaca Iiri icùanápiná macáita.

³⁶ Cawinácaalí yebáidéerica Dios Iiri itàacái, idènìlaca icáucawa cà míiri imáalàawa Dios yáapícha, quéwa cawinácaalí cà míirica iwàwa yebáidaca Dios Iiri itàacái, canáca icáuca cà míiri imáalàawa, néese yùuwichàapínacawa manuísíwata Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú”, íimaca yái Juanca.

4

Jesús y la mujer de Samaria

¹⁻² Néeseté fariseonái náaliacawa Jesús idènìlaca yéewáidacalénáíwa manùbéeyéi Juan el Bautista íícha: Náaliacaté nacáíwa Jesús imàacaca wabautizáca manùbéeyéi wenàiwica Juan el Bautista íícha. Jesús càmitaté ibautizá wenàiwica, néese imàacaca wabautizáca nía.

³ Jesús yáaliacawa fariseonái íináidacawa caluéri iyú ìwali, íná Jesús yàacawa Judea yàasu cáli íícha. Yá yèepùacawa yàacawa Galilea yàasu cáli nérépiná.

⁴ Jesús iwàwacutácaté ichàbacawa Samaria yàasu cáli íínatalé.

⁵ Íná yàanàaca wáapícha, wía yéewáidacaléca, Sicar ìyacàlená néré Samaria yàasu cáli íínata. Yái yàcaléca ìyaca mawiénita Jacob yàasu cáli irí, yái cálica Jacob yèericaté ìiri iríwa íipidenéericaté José.

⁶ Íyaca néeni utàwi nacáiri nàisèeri iríçuise úni íipidenéeri Jacob yàasumi. Jesús yàanàaca néré chamàléeri yàacawa àyapu iyú, yá yáawinacawa mawiénita utàwi nacáiri irí, yái nàisèerica iríçuise úni. Wàanàacaté néré batéwacaalíté machacàníca èeri.

⁷⁻⁸ Néese wàacawa yàcalé irículé, wía Jesús yéewáidacaléca, wawèniacaténá wayáapínáwa. Néese ínanái Samaria yàasu cáli néeséechúa ùanàaca ùsàacaténá úni. Yá Jesús íimaca ulí:

—Pìa nuíra úni —íimaca ulí.

⁹ Quéwa càmita cayába judíonái, samaritanonái nacái naicáyacacawa. Càmita nacái nàira náapichawáaca bacàa irìcuíse úni. Iná úái Samaria yàasu cáli néeséechúaca úumaca Jesús irí:
—Píacata judíosàiri, ¿cáná pisutá nuícha úni, núa Samaria yàasu cáli néeséechúaca? —
úumaca.

¹⁰ Néese Jesús ímaca ulí:

—Càmita píalíawa ìwali yái cayábéerica Dios iwàwéerica imànica pirí. Càmita nacái píalíawa cawinácaalí núa, núa isutéerica pícha úni. Píalíacaalí cawinácaalí núatá, yásí pisutáca nuícha únitá, yá nùaca pirí cáuri únitá —ímaca yái Jesúsca.

¹¹ Néese úumaca irí:

—Néeni, canáca pirí úni yàalu peedácaténá úni, máini depuúwalécani yái única. ¿Sísáaná peedápiná cáuri úni?

¹² Wàawirimi Jacob imàacacaté walí yái utàwica wàisèeripiná irìcuíse úni. Yeedácatáicaté ìrapináwa úni. Càita nacái Jacob yéenibe, ipìranái nacái nàiracaté úni cháí. ¿Píasica cachàiníiri wàawirimi Jacob ícha? —úumaca.

¹³ Néese Jesús ímaca ulí:

—Cawinácaalí wenàiwica ìrèeyéica yái única ìyéerica cháí, mamáalàacata nèepùaca macàlaca nawàwa àniwa.

¹⁴ Quéwa cawinácaalí ìrèerica úni nuèrica irí càmita quirínama yèepùa macàlaca iwàwa àniwa. Néese úni nuèrica irí, imichàapinácawa mamáalàacata iwàwalicu yàacaténá irí icáuca càníiri imáalàawa —ímaca yái Jesúsca.

¹⁵ Uái inanáica úumaca Jesús irí:

—Uwé, pía nulí única yéewanápiná càmita nuèpùawa macàlaca nuwàwa àniwa, càmita nacái iwàwacutá nuèpùaca nuisàaca úni àniwa —úumaca.

¹⁶ Jesús ímaca ulí:

—Pía pimáidaca piacawéeriwa. Pité néeseni —ímaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese úumaca irí:

—Canácata nunìri —úumaca. Néese Jesús ímaca ulí:

—Pidéca picàlidaca nulí báisíiri iyúni canáca pinìri.

¹⁸ Pidéca pidèniaca cinco namanùbaca pinìrináíwa, yá pidéca piúcaca píchawa macáita nía. Asìali pìyéerica yáapicha càníirita pinìri. Iná pidéca picàlidaca nulí báisíiri iyúni —ímaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese úái inanáica idécanáami uémìacani, yá úumaca irí:

—Siùca nuínáidacawa cawàwanáta profetaca pía, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalìcuíse.

²⁰ Wàawirináimi samaritano nàacaté Dios icàaluíniná cháí manuúri dúli ínata, quéwa piacué judíoca, pímacuéca iwàwacutáanása macái wenàiwica nàaca Dios icàaluíniná Jerusalén ìyacàlená néenibàata —úumaca.

²¹ Néese Jesús ímaca ulí:

—Péemìa nulí cayába, peebáida nutàacái. Mesúnamáitacué piápiná Wáaniri Dios icàaluíniná, quéwa càmitacué iwàwacutápiná pìanàaca aléi dúli ínatale, càmitacué nacái iwàwacutá piacawa Jerusalén ìyacàlená irìculé.

²² Píacué samaritanoca càmitacué píalía Dios ìwali pièricuéca icàaluíniná. Quéwa wía judíoca wáalíaca Dios ìwali yái wéerica icàaluíniná, yácáiná judíosàiricani yái iwasèeripináca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

²³ Quéwa máini mesúnamáita, siùca èeri nacái, cawinácaalí báisíiyéica iwàwa yàaca Wáaniri Dios icàaluíniná nàapiná icàaluíniná báisíiri iyú manuúsiwata macái nawàwalìcuísewa càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, yácáiná Wáaniri Dios iwàwa càì wenàiwica yàaca icàaluíniná.

²⁴ Canáca Dios iiná càide iyúwa wenàiwica iiná èeri irìcuírca íná càmita idé wenàiwica iicáca Dios. Càita nacái càmita wáalimá waicáca watuí iyúwa càinácaalí iyú wenàiwica yàaca Dios icàaluíniná, nàacáiná icàaluíniná nawàwalìcuísewa. Iwàwacutá wenàiwica nàaca

Dios icàaluíniná báisíiri iyú macái nawàwalicúsewa, càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná —íimaca yái Jesúsca.

²⁵ Néese úái inanáica úumaca:

—Núaliacawa Mesías yàanàanápíná (íimáanáca “Cristo” griego itàacái iyú), yái wacuèrinápináca Dios ibànuèripíná walí. Mesías yàanàacaalípiná, yásí icàlidaca walíwa macáita, wáaliacaténá wéemíaca cayába —úumaca.

²⁶ Jesús íimaca ulí:

—Núacata yái, itàaníríca píapícha —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Idécanacáita càì Jesús íimaca, wíacata Jesús yéewáidacaléca wàanàaca néré, yá wáináidacawa waicáidaca Jesús írì itàanícáiná inanái yáapícha. Quéwa cáaluca wasutáca wéemíawani íná canáca wéená isutéeri yéemíawa Jesús cáná yéewaná itàaní úapícha.

²⁸ Néese úái inanáica umàacaca ùasu úni yàaluwa, yá uèpùacàatécatawa yàcalé írìculé. Yá úumaca wenàiwicanái írì:

²⁹ —Aquiálécué, piicá abéeri asàliquéi icàlidéerica nulí macáita nudéená numànica. ¿Píináidasicué cawàwanáta Mesíascani, yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí? —úumaca.

³⁰ Néese namusúacawa yàcalé írìcuíse, yá nàacawa Jesús yàatalépiná.

³¹ Quéwa ipíchawáiseté yàcalé mìnánái nàanàaca Jesús yàatalé, yá wía, yéewáidacaléca wasutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata. Yá wáimaca írì:

—Wáiwacali, piyáa piyáacaléwa —wáimaca.

³² Quéwa Jesús íimaca walí:

—Nudènià nuyáapínáwa áibata cà míricuéca píalíawa ìwali —íimaca yái Jesúsca.

³³ Néese wía yéewáidacaléca wáimaca walíwáaca:

—¿Cawàwanáta áibanái idéca yàaca iyáapíná? —wáimaca.

³⁴ Quéwa Jesús íimaca walí:

—Casímáipínáca núa idécanáami numànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái ibànuèrica núa, idécanáami numáalàidaca numànica yái íbaidacalésica Dios ichùulièricaté numànica, càide iyúwacué casímáiná pía pidécanáamicué piyáaca piyáacaléwa.

³⁵ Péemíacué comparación: Picácué píima piríwáaca: ‘Iwàwacutéeri báinúaca quéeri àta needácataléta bànacalé iyacaná’, picácué píima. Núumacué pirí, piicácué macáita níái wenàiwicaca yàanèeyéica wàatalépiná. Càica níade iyúwa bànacalé iyacaná quíiréeri, mesúnamáicáináta neebáidapíná nutàacái, yásí wàwacáidaca nía nulípiná nùasunáicaténá nía, càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé iyacaná.

³⁶ Cawinácaalí ìwacáidéerica nulí wenàiwica nùasunáipíná, càipíná nùaca iwèniwa: Numàacaca casímáicani iicácáiná wenàiwica neebáidaca nutàacái. Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái needápiná naliwa nacáucawa cà míiri imáalàawa. Péemíacué comparación: Bànacalé íiwacali ichùullíca yàasu wenàiwicanáíwa náibaidáanápíná bànacalé yùucubàa. Abéeri wenàiwica ibànacaalí ituíná, yásí casímáipínácani áiba íbaidéeri yáapícha yeedéeripíná iyacanási quíiracaalíni. Càita nacái cawinácaalí icàlidéerica nutàacái idàbáanéeri yàawíría wenàiwicanái írì, yá nacái áiba wenàiwica iwènúadéerica nulípiná náiwitáise, yá casímáica nawàwa abédanamata, níái pucháibaca íbaidéeyéica nulí.

³⁷ Báisíta iyaca càide iyúwa comparación íimáaná wataacái iyú: ‘Abéeri náiwacali yàasu wenàiwica ibàna ituíná, néese náiwacali yàasu wenàiwicanái áibanái needáca bànacalé iyacaná quíiracaalíni’, íimaca yái comparaciónca.

³⁸ Càita nacái nudéca nubànùacuéca pía piwènúadánápíná nulí wenàiwica íiwitáise nùasunáicaténá nía, càide iyúwa náiwacali yàasu wenàiwicanái yeedácaalí bànacalé iyacaná aléera náiwacali yàasu wenàiwica áibanái ibànacatalécaté. Càide iyúwa comparación íimáaná: Náiwacali yàasu wenàiwica idéca ibànaca ituínási, néese náiwacali yàasu wenàiwicanái áibanái needápiná bànacalé iyacaná quíiracaalíni. Càita nacái píacué: Uái inanáica udéca ucàlidaca yàcalé mìnánái írì nuínáwaná ìwali, càide iyúwa udéca nacáicaalí ubànaca ituínási, néeseucé piwènúadapíná nulíwa náiwitáise, níái yàcalé mìnánáica. Yásí

pìwacáidacué nulí níawa nùsunáipiná càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé iyacaná quíiracaalíni —íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Uái inanáica ucàlidacaté Jesús iináwaná ìwali nalí níái iyéeyéica yàcalé irìcu iyéerica Samaria yàasu cáli íinata. Uumaca nalí: “Idéca icàlidaca nulí macáita nudéena numànica”, úumaca. Iná yéewa madécaná wenàiwica neebáidaca Jesús itàacái Mesíascani, yái nacuèrinápiná Dios ibànuèripinacaté nalí.

⁴⁰ Ináté níái samaritanoca idécanáami nàanàaca Jesús yàatalé, yá nasutáca íicha wawàsi iyamáanápínáwa náapicha. Jesús iyacaté náapicha pucháiba èeri.

⁴¹ Yá madécaná áibanái yeebáidaca Jesús itàacái néemìacáiná icàlidáaná nalíni.

⁴² Yá náimaca ulí úái inanáica:

—Siùca weebáidaca Jesús itàacái cà míirita abé pitàacái ìwalíise, néese wadéca wéemìlaca itàacái. Yá wáalíacawa báisiri iyú Jesús ìwali Mesíascani, yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, yái iwasèeripínáca èeri mìnánái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha —náimaca.

Jesús sana al hijo de un oficial del rey

⁴³ Néeseté idécanáami Jesús iyaca náapicha pucháiba èeri, yá yàacawa Samaria yàasu cáli íicha, yá idábaca yàacawa àniwa Galilea yàasu cáli nérépiná.

⁴⁴ Jesús íimacáiná: Profeta yàasu cáli néeséeyéi càmita neebáida profeta itàacái, yái itàanírica Dios inùmalícuise, càmita nacái naicácani cáimiétaquéri iyú.

⁴⁵ Jesús yàanàacaté Galilea yàasu cáli néré, yá níái iyéeyéica néeni nataidaca Jesús cayábéeri iyú nàyacáináaté Jerusalén iyacàlená néeni naicácaténá Pascua yàasuná culto, íná yéewa naicácaté macáita yái Jesús imàníricaté néenibàa, yái cà míirica áiba wenàiwica idé imànica.

⁴⁶ Néese Jesús yàanàaca áiba yàcalé néré ípidenácatalé Caná, Galilea yàasu cáli íinatalé imàacacataléca úni iwènúacawa uva ituní iyú. Aiba yàcalé ípidenácatalé Capernaum iyaca mawíénita Caná iyacàlená irí. Iyacaté Capernaum iyacàlená mìnali, gobierno yàasu wenàiwica máiníri cachàinica íibaidéerica rey irí, yái reyca icuèricaté nàasu cáli. Yá cáuláicaca gobierno yàasu wenàiwica ìiri.

⁴⁷ Yái gobierno yàasu wenàiwica yéemìacanaacáita Jesús iináwaná ìwali yàanàanáté Galilea yàasu cáli néré Judea yàasu cáli íicha, yá yàaca íicáca Jesús. Isutáca Jesús íicha wawàsi yàanápínáwa icapèe néré ichùnìacaténá ìiri iwàwéeri yéetácawa.

⁴⁸ Néese Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutácué peebáidaca nutàacái éwita càmicáaníta piicá numànica yái cà míirica wenàiwica idé imànica. Quéwa, càmitacué piwàwa peebáidaca nulí àta piicácaalítacué numànica áiba wawàsi imàaquéericuécaca pínáidacawa piicáidaca nulí —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁹ Quéwa gobierno yàasu wenàiwica íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pìacàatétawa nucapèe néré ipíchaná nuìri yéetácawa —íimaca.

⁵⁰ Néese Jesús íimaca irí:

—Pèepùawa picapèe néréwa. Cáuca pìirica. Idéca mecuní ichàbacawa íicha —íimaca yái Jesúsca. Yá asìali yeebáidaca Jesús itàacái, íná yèepùacawa icapèe nérépináwa.

⁵¹ Néese mawíénicaalíténi icapèe iríwa, yá yàasu wenàiwicanái namusúacawa icapèe irìcuise náipunitáidacani. Yá náimaca irí:

—¡Cayábaca pìirica! ¡Cáucáni! —náimaca.

⁵² Néese isutáca yéemìlawa nía càinácaalíté hora irìcu idé mecuní ichàbacawa íicha. Yá náimaca irí:

—Táquicha a la unata táicalé mecuní ichàbacawa íicha —náimaca.

⁵³ Néese yáaniri yáalíacawa hora ìwali, yáta horaca Jesús íimacatáicata irí: “Cáuca pìirica. Idéca mecuní ichàbacawa íicha”, càité íimaca yái Jesúsca. Yá yeebáidaca Jesús itàacái, macái yéenanái yáapichawa.

⁵⁴ Yácata pucháibáaná wawàsi Jesús imànírica, yái cà míirica wenàiwica idé imànica idécanáamité yèepùacawa Judea yàasu cáli íicha Galilea yàasu cáli néré.

5

Jesús sana al paralítico de Betzata

¹ Néeseté àniwa judiónái namànica áiba culto Jerusalén iyacàlená irìcu, íná Jesús yàacawa néré àniwa.

² Jerusalén iyacàlená néeni iyacaté abéeri úni yàalu manuíri náiquéericaté cáli yèewiré mawiénita Jerusalén iwáiná inùma irí, abéeri inùma ípidenéri Ovejanái yàasu. Yái úni yàalu manuíríca ípidenéri Betzata hebreo itàacái iyú idènièri itéesewa cinco namanùbaca capìima nacáiyéi manuínaméeyéi.

³ Madécaná cáuláiquéeyéi wenàiwica nàyaca macái capìima irìcu mawiénita úni yàalu manuíri irí. Nàyaca néeni matuíyéi, éeruíyéi yàabàli nacái, máapinéeyéi nacái. Yá nalliacawa cáli íinata natuíyàacaténá úni icusúanicawa.

⁴ Yácáiná áibaalíté ángel iricùacawa chènuniise yèewiadacaténá úni. Néese cawinácaalí idàbáanéeri cáuláiquéeri iricùacawa úni yáaculé, yásí cayábacani, yá uláicái ichàbacawa ícha càinácaalí uláicái wenàiwica idènièrica.

⁵ Néese iyaca cáuláiquéeri asiali cáuláiquéeyéi yèewi. Cáuláicacatèni treinta y ocho camuí.

⁶ Néeseté Jesús yàanàaca néré, yá iicáca yái cáuláiquéeri irièricawa néenibàa. Jesús yáaliacáinatéwa iináwaná ìwali yái cáuláiquéerica yùuwichàacatéwa madécaná camuí, íná Jesús íimaca irí:

—¿Piwàwasica cayábaca pía àniwa? —íimaca yái Jesúsca.

⁷ Yái cáuláiquéerica íimaca irí:

—Néeni, canáca nulí áibanái itéénápiná núa úni yáaculé icusúacaalíwa yái única. Macái yàawiríata nuwàwacaalí nulicùacawa néré, yá áiba iricùacawa nupíchalé —íimaca.

⁸ Néese Jesús íimaca irí:

—Pimichàawa. Pichùnà pìalubáíwa, pìanáwa —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Yáta cayábaca yái asialica. Néese yeedáca yàalubáíwa, yá idàbaca yèepunícawa. Quéwa Jesús ichùnìacani sábadò irìcu judiónái iyamáidacatáicawa.

¹⁰ Iná abénaméeyéi judío íiwacanánái náimaca irí yái cáuláiquéerimica:

—Siùca sábadò wayamáidacatáicawa, íná càmita wàawirináimi íiwitáise imàaca pèepunídaca pìalubáíwa —náimaca.

¹¹ Néese yái asiali íimaca nalí:

—Yáara ichùnìèrica núa íimaca nulí: ‘Pichùnà pìalubáíwa, pìanáwa’, íimaca nulí —íimaca yái cáuláiquéerimica.

¹² Néese nasutáca néemìawani:

—¿Cawiná ichùulì pichùnìaca pìalubáíwa, pìanápináwa? ¿Cawiná càì íimaca pirí? —náimaca.

¹³ Quéwa yái asiali càmita yáaliáwa cawinácaalíni yái ichùnìèricatèni madécanácáiná wenàiwica iyaca néeni, Jesús nacái yàacatéwa ícha.

¹⁴ Néesezáwa Jesús yàanàaca yái asialica templo irìcu. Yá Jesús íimaca irí:

—Pémìà cayába. Idéca cayábaca pía uláicái ícha. Picá pimàni pibáyawanáwa quirínama ipíchaná áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái yàanàaca pìwali —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Néese yái asiali yàacawa icàlidaca judío íiwacanánái irí Jesús iináwaná ìwali ichùnìacatèni.

¹⁶ Iná níái judío íiwacanánáica nàuwideca namànica Jesús, nasàiwicaca irí wawàsi nacái mamáalàacata ichùnìacáinaté wenàiwica sábadò irìcu judiónái iyamáidacatáicawa.

¹⁷ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Núaniri Dios íbaidaca mamáalàacata, càita nacái nuíbaidaca —íimaca yái Jesúsca.

¹⁸ Iná níái judío íiwacanánáica máini cachàiniíwanái nawàwaca nanúacani. Yá báawaca naicácani ichùnìacáiná wenàiwica sábadò irìcu judiónái iyamáidacatáicawa. Icàlidaca nacái iináwaná ìwaliwa càide iyúwa abéeri Dios inacáiri, íimacáiná Dios ìwali yáaniricani.

La autoridad del Hijo de Dios

¹⁹ Néeseté Jesús íimaca judío íiwacanánái irí: “Péemiàcué cayábani, núaquéi Dios Iiri càmita yéewa numàni wawàsi nulínáamitawa. Numànica abéerita yái nuiquérica Núaniri Dios imànica. Macáita yái Núaniri Dios imàníirica, càita nacái numànica, núa Dios Iirica.

²⁰ Cáininácáiná Núaniri Dios iicáca núa, íná yáasáidaca nulí macáita yái imàníirica. Yáasáidapiná nacái nuicá wawàsi cachàiníwanái, imàaquéeripinácué pínáidacawa piicáidaca nulí.

²¹ Càide iyúwa Núaniri Dios imichàidáaná wenàiwica yéetácáisi íicha yàacaténá nacáuca àniwa, càita nacái numànica, núa Dios Iirica: Nùaca nacáuca cawinácaalí nuwàwéeyéica idènlaca icáuca.

²² Canácatáita Núaniri icàlida wenàiwica iináwaná ìwali yùuwichàidáanápíná nía nabáyawaná ìwalísewa, Dioscáiná idéca imàacaca nucàlidáanápíná naináwaná ìwali macáita wenàiwica báawéeyéica, nùuwichàidáanápíná nía nabáyawaná ìwalísewa, núa Dios Iirica.

²³ Idé càì Núaniri Dios imànica yéewacaténá macái wenàiwica nàaca nucàaluíná, núa Dios Iirica, càide iyúwa nàaná Núaniri Dios icàaluíná. Cawinácaalí wenàiwica càmirica yàa nucàaluíná, càmita nacái nàaca Núaniri Dios icàaluíná, yái ibànuèrica núa.

²⁴ “Péemiàcué cayábani, cawinácaalí yéemièrica nutàacái cayábéeri iyú, yeebáida nacái Dios itàacái, yái ibànuèrica núa, yái wenàiwicaca idènlaca siùcáisede icáuca càmiri imáalàawa, yá iyapíná càiripínáta Dios yáapicha. Íná càmita iwàwacutápiná nuémíaca áibanái icháawàanáca iináwaná ìwali càinácaalíté imàni ibáyawanáwa, ìyacáiná càide iyúwa wenàiwica imichèericawa yéetácáisi íicha, idènlacáiná siùcáisede icáuca càmiri imáalàawa.

²⁵ Péemiàcué cayábani, máini mesúnamáita wenàiwicanái canéeyéi icáuca càmiri imáalàawa néemianápíná nutàacái. Yá néemíaca nàyaca nutàacái siùca, núa Dios Iirica. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, nadènlapíná nacáuca càmiri imáalàawa Dios yáapichawa.

²⁶ Càide iyúwa Núaniri Dios idèlíaná ichàniwa yàacaténá nacáuca càmiri imáalàawa, càita nacái idéca imàacaca nudènlaca nuchàniwa, núa Iirica, nùacaténá nacáuca càmiri imáalàawa.

²⁷ Núaniri Dios idéca ichùullaca nucàlidaca èri mìnánái iináwaná nùuwichàidáanápíná nía nabáyawaná ìwalísewa, núa Dios Iirica, wenàiwicacáiná nacái núa, núa asiali Dios néeséerica.

²⁸ Picácué pínáidawa máini càulenéericani yái tàacáisi nucàlidéericuéca pirí, yácáiná áiba èriwa macáita yéetéeyéimiwa néemíapíná nutàacái, núa Dios Iirica, numáidacaalípiná níawa.

²⁹ Néemíacaalípiná numáidáaná nía, yásí namichàacawa càliculli irìcuíse. Cawinácaalí imàniyéicaté cayábéeri, namichàapínacawa nàyacaténá càiripínáta Dios yáapicha, quéwa cawinácaalí imàniyéicaté ibáyawanáwa, namichàapínacawa nàuwichàacaténáwa càiripínáta”, íimaca yái Jesúsca.

Pruebas de la autoridad de Jesús

³⁰ Jesús íimacaté judío íiwacanánái irí: “Càmita yéewa numànica wawàsi nulínáamitawa. Nucàlidapíná wenàiwicanái iináwaná ìwali nùuwichàidáanápíná nía nabáyawaná ìwalísewa càide iyúwa Núaniri Dios ichùulláná. Nucàlidapíná nacái naináwaná ìwali machacàníri iyú nùuwichàidáanápíná níawa, càmicáiná numàni càide iyúwa nuwàwáaná. Néese numànica càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná yái ibànuèrica núa aléi èri irìculé.

³¹ Nucàlidacaalí nuináwaná ìwaliwa máiníná cachàinica núatá, yásí yéewaná piyúunáidacuéca canéerica iwèni meedátáni, yái nutàacáica.

³² Quéwa ìyocaté áiba icàlidéericaté nuináwaná ìwali cawinácaalí núa, yácata Juan el Bautistami. Yá núalíacawa icàlidacaté nùwali báisíri iyú.

³³ Pibànùacatécué wenàiwica nasutácaténáté néemíawa Juan el Bautista càinácaalíté íimaca nùwali. Yáté icàlidaca nuináwaná ìwali báisíri iyú.

³⁴ Quéwa cànmíri máini iwàwacutéeriwa nulí wenàiwicanái itàacái. Nucàlidacáitacué pirí ìwali yái tàacáisi Juan icàlidéericaté nùwali yéewanápinacué peebáidaca nutàacái nuwasàacaténacué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

³⁵ Péemiacué comparación: Juan iyacaté càide iyúwa lámpara ipucuéricawa, icànéeri wenàiwicanái ìwali. Càita Juan yéewáidacatécué pía amalácaténacué píiwitáise pìyáanápinacué machacàníri iyú. Yáté achúma èerita casímáicatécué piwàwa péemíaca Juan itàacái.

³⁶ Quéwa iyaca áiba wawàsi cawèníri Juan itàacái ícha. Yái numànírica cànmíríca áiba wenàiwica idé imànica, càide iyúwa Núaniri Dios ichùullaná numànica, yácata yáasáidaca báisíri iyúcani Dios idéca ibànùaca núa.

³⁷ Núaniri Dios, yái ibànuèrica núa, yácata nacái imàaquéericaté profetanái itànàaca tàacáisi nuináwaná ìwali bàaluité Dios imàacacáinaté natànàaca itàacái, éwitacué càmicáaníta píalimá péemíaca Núaniri Dios itàaníca, càmitacué nacái píalimá piicácani.

³⁸ Quéwa càmitacué piwàwa peebáidaca Dios itàacái Dios ibànuèricatécué pirí, càmicáinácué piwàwa peebáidaca nutàacái, núa asíali Dios ibànuèrica.

³⁹ Pidécuéca péewáidacawa cayábéeri iyú Dios itàacái ìwali profetanái itànèericaté Dios inùmalícuíse piyúunáidacáinácué pìyapínaca càiripínata ìwalíse yái péewáidáanácuéca meedá Dios itàacái ìwali, quéwa Dios itàacái icàlidaca nuináwaná ìwali.

⁴⁰ Quéwa éwita Dios itàacái icàlidacáaníta nùwali, càicáanítacué càmita piwàwa peebáidaca nulí pidèniacaténacué picáucawa cànmíri imáalàawa Dios yáapícha.

⁴¹ “Càmita nucutá mamáalàacata wenàiwicanái naicáanápiná núa càiride iyúwa máiníríca cachàinica cháí èeri írìcu.

⁴² Nualíacuéca nuicá píiwitáise. Yá nualíacawa càmitacué cáininá piicáca Dios.

⁴³ Núaniri Dios idéca ibànùacuéca núa píatalé, quéwa càmitacué pitàida núa cayába, càmitacué nacái peebáida nutàacái. Quéwa áibacaalí péenacué yàanàa icàlidéeri yàasu tàacáisiwa meedá, yásí peebáidacuéca itàacái nutàacái ícha.

⁴⁴ Càmitacué píalimá peebáidaca nutàacái, piwàwacáinácué meedá pimànica iyúwa pinacáiyéi iwàwáaná cayábacaténacué naicáca pía. Càmitacué piwàwa pimànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái abéerita Diosca, yéewacaténacué casímáica iicáca pía.

⁴⁵ Picácué píináidawa nucháawàanápinacué piináwaná ìwali Núaniri Dios iríwa. Càmita iwàwacutá nucháawàacuéca piináwaná ìwali, iyacáiná áiba icháawèericuécá piináwaná ìwali, yái profeta Moisés itànèericaté tàacáisi pibáyawaná ìwalicué, éwitacué piyúunáidacáaníta Moisés yàasu tàacáisi iwasàanápinacué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁴⁶ Profeta Moisés itànàacaté tàacáisi nuináwaná ìwali Dios inùmalícuíse. Quéwa càmitacué peebáida Moisés yàasu tàacáisi báisíri iyú. Báisícaalícué peebáidaca Moisés yàasu tàacáisitá, yá peebáidacuéca nutàacái nacítá Moiséscáiná itànàacaté nuináwaná ìwali.

⁴⁷ Quéwa càmitacué peebáida tàacáisi profeta Moisés itànèericaté nuináwaná ìwali, íná càmita nacáicué peebáidapíná yái tàacáisi nucàlidéeripínacuéca pirí”, ímaca yái Jesúsca.

6

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹ Néesetécáwa, Jesús yàacawa abéemàalé Galilea icalisaniná ícha, áibaalí ípidenéeri Tiberias. Wía yéewáidacaléca wàacawa yáapícha.

² Manùbéeyéi wenàiwica nàacawa Jesús yáamiwáise àta alénacaalí yàawa, naicáacáinaté imànica madécaná yái cànmíríca wenàiwica idé imànica ichùnàcaténá cáuláiquéeyéi.

³ Néese Jesús yàacawa dúli ínatalé, yá yáawinacawa wáapícha wía yéewáidacaléca.

⁴ Mawiénicaté Pascua yàasu èeri judíonái imànicatáicaté yàasu cultowa máinírí iwàwacutáacawa nalí ípidenéeri Pascua.

⁵ Néese Jesús iicáidaca nalí níái manùbéeyéi wenàiwicaca yèeyécawa yàatalépiná. Iná Jesús ímaca Felipe irí:

—¿Alénásica yéewa wawèniaca nayáapíná níái manùbéeyéi wenàiwicaca? —íimaca yái Jesúsca.

⁶ Jesús isutáca yéemìawani yáalimáidacaténá iicáwa Felipe, yáalíacaténáwa càinácaalí Felipe ínáidáanáwa, Jesúscáiná yáalíacatéwa càinácaalí imàníinápináté wàacaténá wenàiwica iyáapíná.

⁷ Néese Felipe íimaca:

—Càmita wáalimá wàaca nayáapíná. Ewita wadèniacaalí doscientos denario imanùbacatá, yái doscientos èeri iwènicatái, càicáaníta caná yéewanáwa wawèniaca pan cayába yáaliméeripíná wàaca nayáatá, ibatàa púubanamáanápínátá —íimaca.

⁸ Néese abéeri wéená, wía yéewáidacaléca, ípidenéeri Andrés, yái Simón Pedro iméeréerica, íimaca Jesús irí:

⁹ —Iyaca cháí abéeri sùmài idènièri cinco namanùbaca cebadéeri panca, pucháiba cubái imèdecaná nacái, quéwa càmita náalimá níái manùbéeyéi wenàiwicaca —íimaca yái Andrésca.

¹⁰ Néese Jesús íimaca walí:

—Pichùuliacué náawinacawa canánama —íimaca yái Jesúsca. Iyacatái madécaná masicái, yá náawinacawa. Nàyaca cawàwanáta cinco mil namanùbaca aslanái. Càmita waputàa càisimalénácaalí inanái, sùmanái nacái.

¹¹ Néese Jesús yeedáca níái panca icáapi irìculéwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri. Néese isubèriadaca nía, yàaca walíni, wía yéewáidacaléca, yéewacaténá wawacùaca wenàiwicanái iríni, níái yáawinéeyéicawa néeni. Càita nacái Jesús imànica cubái imèdecaná yáapicha, yá wawacùaca nalíni, càinácaalíté imanuíca nawàwa nayáaca.

¹² Idécanáami nayáaca cadénama, yá Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Pìacué peedá yéenáimi imàaquéericawa, ipíchaná yúucacawa —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Iná wàaca weedáca pan yéenáimi imàaquéericawa, yá wapuniádaca doce namanùbaca mapíiri pan yéenáimi iyú, yái imàaquéericawa cinco namanùbaca cebadéeri pan íicha.

¹⁴ Níái wenàiwicaca naicácáiná Jesús imànica yái cànírica áiba wenàiwica idé imànica, íná náimaca nalíwáaca:

—Báisíta yácata yái profeta icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalìcuíse, yái wacuèrinápiná càide iyúwaté profeta Moisés itànàanáté tàacáisi ìwali yànèripináté aléi èeri irìculé —náimaca.

¹⁵ Quéwa Jesús yáalíacawa nawàwáaná náibàacani cachàiníiri iyú namàacacaténá Jesús iyúwa nàasu rey icùanápíná nía, íná Jesús yàacawa náicha dúli ínatalé iyacaténá abéerita.

Jesús camina sobre el agua

¹⁶ Táicacaalíté yàacawa, néese wía yéewáidacaléca walicùca wàacawa Galilea icalìsaniná néré.

¹⁷ Néese wawàlùacawa barca irìculé, yá wadàbaca wachàbaca wàacawa abéemàalé calisa íicha wàanàacaténá Capernaum iyacàlená nérépiná. Idé catáca wàwali quéwa Jesús càníritàacá yàanàa wàatalé.

¹⁸ Néese manuíri màladàca imichàacawa cáulicáiná ipùca wía cachàini.

¹⁹ Néese máadáini watenácaté cawàwanáta cinco kilómetro, seis kilómetro idècuni cawàwanáta, yá waicáca Jesús yèepuníriwa úni inàniacubàa, mawiénita yàacawa wàasu barca irí. Yá cáaluca wía báawanama, càmicáiná wáalía waicácani.

²⁰ Quéwa Jesús íimaca walí:

—¡Núaquéi, picácué cáalu pía! —íimaca walí.

²¹ Néese casímáiri iyú weedáca Jesús barca irìculé, yáta barca yàanàaca wawàwacataléca wàacawa.

La gente busca a Jesús

²² Mapisáita àniwa níái manùbéeyéi wenàiwicaca wamàaquéeyéicaté abéemàalé Galilea icalìsaniná íicha nawàwacaté nacutáca Jesús. Náalíacawa càmitaté Jesús yàawa wáapicha, wía yéewáidacaléca táicalémi watécaalíté yái abéeri barcaca iyéericaté néeni.

²³ Quéwa abénaméeyéi wenàiwica Tiberias ìyacàlená néeséeyéi nàanàaca barca irìcu mawiénita cáli irí yái cálica wenàiwica iyáacatáicaté pan idécanáamité Wáiwacali yàaca Dios irí cayábéeri.

²⁴ Néese wenàiwicanái càmicáinaté nàanàa Jesús, càmicáiná nacái nàanàa wía, wía Jesús yéewáidacaléca, ínáté nawàlùacawa madécaná barca irìculé nachàbacaténá calisa nàanàanápíná Capernaum ìyacàlená néré nacutácaténáni, yái Jesúsca. Yá nachàbaca calisa.

Jesús, el pan de la vida

²⁵ Idécanáamité nàanàaca abéemàalé calisa íicha, yá nàanàaca Jesús. Náimaca irí:

—Pía, yéewáidéerica wía, ¿càicaalínáté pìanàa aléi? —náimaca.

²⁶ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Péemìacué cayába, càmitàacáwa pialía péemìaca càinácaalí íimáaná yái numànírica càmírira áiba wenàiwica idé imànica. Píalíacáitacuéwa piyáacaté piyáacaléwa cadénama meedá, ínà picutácuéca núa yàacàsi ìwalínápiná meedá.

²⁷ Picácué máini cáinináca piicáca piyáacaléwa cháí èeri irìcu imáalàapínacáináwa meedá caquialéta yái yàacàsica. Néese, iwàwacutácué cawènírica piicáca yái yàacàsica yèerica picáuca cà míri imáalàawa, yái Dios yúuleca nuèripínacuéca pirí, núa asìali Dios néeséerica. Yácáiná Núaniri Dios idéca imàacaca nudèniaca nuchàiniwa nùacaténácué picáuca cà míri imáalàawa —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese náimaca Jesús irí:

—¿Càináca iwàwacutá wamànica wamànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná? —náimaca.

²⁹ Jesús íimaca nalí:

—Dios iwàwacué peebáidaca nutàacái, núa wenàiwica Dios ibànuèrica —íimaca yái Jesúsca.

³⁰ Néese nasutáca néemìawani:

—¿Càiríná wawàsi áiba wenàiwica cà míri idé imànica pimàníripíná waicá yéewanápiná weebáidaca pitàacái? ¿Càináca píalimá pimànica?

³¹ Wàawirináimi nayáacaté pan nacáiri èeri imanùbaca ípidenéericaté maná nèepunícaalítéwa manacúali yùucubàa càináwàiri, càide iyúwaté profeta itànàaná Dios itàacái Salmos irìcu: ‘Imàacacaté pan nacáiri yúuwàacawa chènuníise èeri imanùbaca nayáapíná’, càì profeta itànàacaté Moisés iináwaná ìwali —náimaca.

³² Jesús íimaca nalí:

—Péemìacué cayába, Moisés càmitaté yàa nayáapíná pan chènuníiséeri. Yácata Núaniri Dios yèericaté nalíni, èeri imanùbaca, quéwa siúcáise de yàacué pirí yái báisíri yàacàsi chènuníiséerica.

³³ Núacata yái Dios yúule cáurica Dios yèericuécá pirí, núa irìcuèricawa chènuníise, yá nùaca nacáuca cà míri imáalàawa níái èeri mìnánáca —íimaca yái Jesúsca.

³⁴ Néese nasutácani:

—Uwé, pía wayáa yái yàacàsica mamáalàacata —náimaca.

³⁵ Jesús íimaca nalí:

—Núacata yái yàacàsica yèerica wenàiwicanái icáuca cà míri imáalàawa. Ewita piyáacáanítacué piyáacaléwa èeri irìcuíri yàacàsi, càicáaníta máapitacué pía àniwa, macàlacué nacái piwàwa àniwa. Quéwacué peebáidacaalí nulí, pimànicaalícué nacái càide iyúwa nuwàwáaná, yásí matuíbanáicuécá piwàwa Dios yáapicha càiripínáta, càide iyúwa casíimáiná wenàiwica cà míryéica máapi, cà míryéi nacái macàla iwàwa.

³⁶ Quéwa nudéca nucalidacuécá piríni, éwitacué piicácaanáta yái numànírica, càicáanítacué càmita peebáida nutàacái mamáalàacata.

³⁷ Cawinácaalí Núaniri Dios imàaqueeyéica nùasunáipíná, níata yeebáidapíná nutàacái. Néese macáita yeebáidéeyéica nutàacái, canácatáita núuca nuíchawa nía.

³⁸ Càmita nùanàa chènuníise numànicaténá meedá iyúwa nuwàwáaná. Néese nudéca nùanàaca numànicaténá càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná, yái ibànuèrica núa.

39 Núaniri Dios yái ibànuèrica núa càmita iwàwa yúucacawa nuícha abéeri nùasu wenàiwicainá yéená, Dios imàaquéeyéica yeebáidaca nutàacái. Néese Dios iwàwa numichàidaca nía yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa.

40 Yácáiná Núaniri Dios iwàwa nadènlaca nacáucawa cà míri imáalàawa Dios yáapicha macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Dios Iirica núa, yeebáidéeyéi nacái nutàacái. Néese numichàidapiná níawa yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa —íimaca yái Jesúsca.

41 Néese níái judío íiwacanánáica nadàbaca natàaníca báawéeri iyú Jesús ìwali íimacáinaté: “Núacata yái Dios yúuleca chènuníiséeri Dios yèericuéca pírí, nùacaténacué picáuca cà míri imáalàawa”, íimaca.

42 Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Yácata Jesús meedá, yái José ìirimica! Wáalíaca waicáca isèená, yáanirimi, yáatúa nacái. ¡chìwaca meedá yái icàlidacáiná iricùacasawa chènuníise! —náimaca.

43 Néese Jesús íimaca nalí:

—Picáuqué càì pitàaní píríwáaca.

44 Abéerita Núaniri Dios imàaquéeri wenàiwica neebáidaca nutàacái, yéewanápiná nùasu wenàiwicaca nía. Yá numichàidapiná níawa yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa.

45 Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicúise. Càité íimaca: ‘Dios yéewáidapiná macái wenàiwica’, càì itànàaca. Iná yéewa macáita yéemièyéica Núaniri Dios itàacái, yéewáidéeyéi nacáíwa ìwali, neebáidapiná nutàacáíwa.

46 “Canácatàacá áiba nuícha iiquéeri Núaniri Dios. Abéerita núa, yái Dios ibànuèrica chènuníise, nudéca nuicácani.

47 Péemíacué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái idènlaca siúcáisede icáucawa cà míri imáalàawa.

48 Núacata yái yàacàsica yèerica wenàiwica icáuca cà míri imáalàawa.

49 Pìawirináimicué nayáacaté nayáacaléwa èeri imanùbaca, yái pan nacáirica ípidenéericaté maná Dios ibànuèricaté nalí chènuníise idècunitàacá nèepunícawa manacúali yùucubàa càinàwàiri. Nayáacaté maná èeri imanùbaca, quéwa béeyéicaalíte nía, yáté néetácawa càide iyúwa macái èeri mìnánái yéetánáwa.

50 Quéwa nucàlidacué pírí nùwaliwa, núacata yái yàacàsica iricuèricawa chènuníise: Cawinácaalí wenàiwica iyéerica yái yàacàsica, iyapiná càiripináta Dios yáapicha.

51 Núacata yái yàacàsi cáurica iricuèricawa chènuníise: Cawinácaalí iyéerica yái yàacàsi cáurica, idènlapiná icáucawa cà míri imáalàawa Dios yáapicha. Yái yàacàsi nuèripináca nalí, yácata nuiná yái. Yá numàacapiná nuináwa nuétáténáwa yéewanápiná èeri mìnánái nadènlaca nacáucawa cà míri imáalàawa Dios yáapicha —íimaca yái Jesúsca yéewáidacaténá nía imàacáanápínaté icáucawa.

52 Néese níái judío íiwacanánáica nadàbaca natàaníca nalíwáaca chàinisíiri iyú. Yá néemíanicawa, náimaca nalíwáaca:

—¡Canáca yéewaná yàaca wayáa iináwa yái asíalica! —náimaca.

53 Jesús íimaca nalí:

—Péemíacué cayábani, càmiccaalícué piyáa nuiná, núa asíali Dios néeséerica, càmiccaalícué nacái píira nuíraná, càmitacué pidèniapiná picáucawa cà míri imáalàawa.

54 Cawinácaalí iyéerica nuiná, ìiréeri nacái nuíraná, idènlaca siúcáisede icáucawa cà míri imáalàawa; néese numichàidapínacani yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa.

55 Cayábéeri yàacàsi yái nuináca. Cayábéeri nacái nuíraná wenàiwica ìirapiná.

56 Cawinácaalí iyéeri nuiná, ìiréeri nacái nuíraná, iyaca abédanamata núapicha, núa nacái nùyaca abédanamata yáapicha.

57 Núaniri Dios yái ibànuèrica núa iyaca càiripináta. Núa nacái nùyaca càiripináta Núaniricáiná yàaca nucáuca. Càita nacái cawinácaalí iyéerica nuiná, yá nùaca nacái icáuca cà míri imáalàawa.

58 Nucàlidacué pírí nùwaliwa yái yàacàsica iricuèricawa chènuníise. Yái yàacàsica cà míricata càide iyúwa maná yái pan nacáirica pìawirináimi iyéericatécué, quéwaté

béeyéicaalí nía, yá néetácatéwa càmicáiná yéewa maná yàaca nacáuca cà míri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí iyéerica yái yàacàsica nuèripináca irí, idèniapiná icáucawa cà míri imáalàawa —cài Jesús icàlidaca nalí comparaciòn, yéewáidacaténá nía iwàwacutáanápínaté imàacaca icáucawa yéewacaténá yàasu wenàiwica nadèniaca nacáucawa cà míri imáalàawa.

⁵⁹ Càité Jesús yéewáidaca judíonái nàwacáidáyacacaalítéwa néewáidacàalu irícuwa Capernaum ìyacàlená néeni.

Palabras de vida eterna

⁶⁰ Néeseté manùbéeyéi néená níái yèepuníyéicatéwa Jesús yáapicha quéechatécáwa, idècanáamité néemiaca Jesús itàacái yéewáidéerica iyú nía, yá náimaca nalíwáaca:

—Máiní càulenáca weebáidaca yái tàacáisi icàlidéerica walí. ¡Càmita wawàwa weebáidaca itàacái! —náimaca.

⁶¹ Quéwa Jesús yáalíacawa natàaníca báawéeri iyú itàacái ìwali. Yá íimaca nalí:

—¿Cánacué báawa péemiacanì, yái nucàlidéericuéca pirí?

⁶² Néese, ¿càinásiacué píináidacawa piicácaalícué núa, asìali Dios néeséerica, numichàacawa chènuniré àniwa, aláera nùyacataléca bàaluité?

⁶³ Abéerita Espíritu Santo yèeri wenàiwica icáuca cà míri imáalàawa. Canácaalí Espíritu Santotá, yásí canéerica iwèni meedá yái nuinácatá. Yái comparaciòn nucàlidéericuéca pirí yàacàsi ìwali íimáanáca Espíritu Santo yàacuéca picáuca cà míri imáalàawa peebáidacaalícué nutàacái báisíri iyú. Càmita íimáaná iwàwacutácué piyáaca nuinásiwa.

⁶⁴ Quéwa nàyaca abénaméeyéi pèewi cà míriyépíná idèni icáucawa cà míri imáalàawa càmicáiná neebáida nutàacái —íimaca yái Jesúsca. Càì Jesús íimaca yácáiná idàbacatáiseté imáidaca yéewáidacalénáíwa quéechatécáwa, yáté yáalíacawa cawinácaalí nía cà míriyépínacaté yeebáida itàacái, yáalía nacáíwa chánácaalí wéená itéeripínacaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni.

⁶⁵ Néese Jesús íimaca nalí nacái:

—Iná nudéca nucàlidacuéca piríni canácata yáaliméeri nùasu wenàiwicapíná càmicáalícuéca Núaniri Dios imàaca yeebáidaca nutàacái —íimaca yái Jesúsca.

⁶⁶ Néese madécaná néená níái yèepuníyéicatéwa quéechatécáwa Jesús yáapicha nèepùacawa íicha. Càmita quirínama nàacawa yáapicha.

⁶⁷ Néese Jesús isutáca yéemiawa wía, wía yéewáidacaléca, doce wamanùbaca. Yá íimaca walí:

—¿Néenicué nacái pía yèeyéipínáta nacáíwa? —íimaca yái Jesúsca.

⁶⁸ Quéwa Simón Pedro íimaca irí:

—Wáiwacali, canácata áiba yéewáidéeri wía. Abéerita pía icàlidéeri walí càinácaalí iwàwacutáaná wamànica wadèniacaténá wacáucawa cà míri imáalàawa.

⁶⁹ Weebáidaca pitàacái. Wáalíaca nacái mabáyawanéeri Mesíasca pía, yái wacuèrináca, yái cáuri Dios Iirica —íimaca yái Pedroca.

⁷⁰ Jesús íimaca walí:

—Nudéca nuedácuéca pía, píacué docéeyéica imanùbaca. Quéwa abéeri péenácué Satanás yàasu —íimaca yái Jesúsca.

⁷¹ Càité Jesús icàlidaca Judas ìwali, yái Simón Iscariote ìrimi. Ewita abéeri wéenacánítani, wía yéewáidacaléca doce wamanùbaca, càicáaníta Judas itéenápínacaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni.

7

Los hermanos de Jesús no creían en él

¹ Néese Jesús yèepunícatéwa Galilea yàasu cáli íinatabàa. Càmitaté iwàwa ìyaca Judea yàasu cáli íinata, níacáiná judío íiwacanánái nawàwacaté nanúacani.

² Quéwa mawiénicaté judíonái yàasu culto abéeri semanéerica íipidenéeri Enramadas, nàyacaténaté capíima irícu.

³ Iná Jesús yéenanái náimaca irí:

—Picá piyamáawa cháí, néese piawa Judea yàasu cáli néré yéewacaténá piasu wenàiwica iyéeyéica néeni naicáca yái pimàníricasa cà mírica áiba wenàiwica idé imànica.

⁴ Aiba iwàwacaalí manùba wenàiwica náalía naicácani, néese càmita imàni wawàsi ibàacanéri iyú. Báisícaalí píalimá pimànica yái cà mírica wenàiwica idé imànica, yá iwàwacutá pimànicanani manùba wenàiwica yàacuésesemi —náimaca.

⁵ Càica Jesús yéenanái icàlidaca iríni, càmicáiná nacái neebáida irí.

⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmitàacá nuénaiwaná yàanàa, quèwacué píalimá píibaidaca piasu wawàsiwa macái èeri imanùbaca.

⁷ Aibanái èeri mìnanaí cà míiyéica yeebáida nutàacái càmitacué yéewa báawaca naicáca pía, quèwa báawaca naicáca núa numàacacáiná náalíacawa nabáyawaná ìwaliwa.

⁸ Pìacuéwa culto néré, núa quèwa càmitàacá nùawa siùca, càmicáinátàacá nuénaiwaná yàanàa cayába —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese idécanáami càicàlidaca nalíni, yá Jesús iyamáacawa náicha Galilea yàasu cáli néré.

Jesús en la fiesta de las Enramadas

¹⁰ Néeseté idécanáami Jesús yéenanái yàacawa, yá Jesús yàacawa nacái Jerusalén iyacàlená nérépiná. Càmita quèwa yàawa manùba wenàiwica yáapicha; yàacawa batéwa ibàacanéri iyú.

¹¹ Néese judío íiwacanánái nacutácani culto yaalí, Jerusalén iyacàlená irìcu. Yá nasutáidaca néemiàawa wenàiwicanái:

—¿Alénásica yáara asìalica? —náimaca.

¹² Nía nacái wenàiwicaca natàanica ibàacanéri iyú nalíwáaca Jesús ìwali: “Cayábéeri íiwitáise”, náimaca. Quèwa áibanái náimaca: “Cà mírita cayába, ichìwáidacáiná wenàiwica meedá”, náimaca.

¹³ Quèwa macáita natàanica Jesús ìwali ibàacanéri iyú cáalucáiná naicáca judío íiwacanánái, níai báawéeyéica iicáca Jesús.

¹⁴ Idècunitàacá namànica culto semana ìwaliabàacatái, yáté Jesús iwàlùacawa templo irìculé. Yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica néré.

¹⁵ Níai judío íiwacanánáica nàináidacawa manuísíwata néemiàaca Jesús yéewáidáaná. Yá náimaca ìwali:

—¡Canéeri iwèni meedá yàasu tàacáisi càmicáináaté yéewáidawa wàasu escuela irìcu! —náimaca nawènúadacaténá wenàiwica íiwitáise Jesús íicha.

¹⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—Yái nuéwáidéericuéca pía ìwali cà mírita nùasu tàacáisi. Nucàlidacué pirí yàasu tàacáisi yái Núaniri Dios, yái ibànuèrica núa.

¹⁷ Aibacaalí iwàwa imànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí yáalíacawa nuéwáidaca nía Dios yàasu tàacáisi iyú; náalía nacáiwaca càmita nuéwáida nía nùasu tàacáisi iyúwa meedá.

¹⁸ Cawinácaalí itàanírira íiwitáise iyúwa meedá iwàwa wenàiwicanái yàaca íimiétacaná, quèwa núa iwàwéeri wenàiwicanái yàaca Núaniri Dios íimiétacaná, yái ibànuèrica núa. Iná nutàanica báisíiri iyú, núacáináta yái báisírira, càmita nacái nuchìwa.

¹⁹ “Profeta Moisés icàlidacaté plawirináimicué iríni càinácaalí Dios iwàwáanácué pimànica. Quèwa canácatacué pèewi áiba imànírira càide iyúwa Dios iwàwáaná. ¿Cánácué piwàwa pinúaca núa? —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese níai wenàiwicanáica náimaca irí:

—¡Demonio ìyaca piwàwalìcu idacuèri píiwitáise, íná máiwitáiseca pía meedá! ¡Canácata iwàwéeri inúaca píal! —náimaca.

²¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Macáitacué píináidacawa manuísíwata piicáidaca yái numàníriraté áiba sábado bàaluité piyamáidacatáicuécawa, nuchùnìacaalíté cáuláiquéeri asìali, íná báawacuéca piicáca núa

numànicáiná yái wawàsi píiméericuéca ìwali cà míricasa Dios imàaca wamànica sábadu irìcu judíonái iyamáidacatáicawa.

²² Quéwa Dios imàacaca wáibaidaca sábadu irìcu iwàwacutácaalí wamànica áiba cayábéeri wawàsi Dios ichùulièrica wamànica. Càita iyaca circuncisiónca. Profeta Moisés yéewáidacaté nía circuncisión ìwali, càide iyúwaté wàawirináimi imànínaté circuncisión néenibe aslanái iríwa madécaná camuí Moisés ipíchawáise. Yái Moisés yéewáidacaté nía iwàwacutáanacué pimànica circuncisión sùmài irí abéeri semana idénáami imusúaca iicá èeri éwita iyacáníta sábadu piyamáidacatáicuécawa. Iná pimànicuéca circuncisión péenibe aslanái iríwa càinácaalí èeri iwàwacutácatáicué pimànicani, yéewacaténacué pimànica machacàníiri iyú càide iyúwa Dios ichùullaná.

²³ Càita pimànicuéca càide iyúwa profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi Dios inùmallicuise, yá pimànicuéca circuncisión péenibe aslanái iríwa éwitacué iwàwacutácaníta pimànicani sábadu irìcu wayamáidacatáicawa, idèlàcaalí abéeri semana yái sùmàica. Néese, ¿cánacué báawa piwàwa núapicha ìwalíise yái nuchùnlanáca macái iiná yáara asialica cáuláiquéerimica sábadu piyamáidacatáicuécawa?

²⁴ Picácué picháawàa wenàiwica iináwaná ìwali ipíchawáisecué píalía nàwali cayába càinácaalí namàníná. Iwàwacutácué píináidacawa cáalíacáiri iyú ipíchawáise picàlidacuéca naináwaná ìwali. Néese, pitàanicuécá báisíiri iyú —ímaca yái Jesúsca.

Jesús habla de su origen

²⁵ Idécanáamité néemíaca Jesús ímáaná, néese abénaméeyéi iyéeyéica Jerusalén ìyacàlená néeni nadàbaca náimaca nalíwáaca:

—¡Yácata Jesús, yái aslali judío íiwacanánái nacutéerica nanúacaténáni!

²⁶ Piicácué yái, itàanica iyúwa iwàwáaná itàanica macái wenàiwica yàacuésemi, quéwa wáiwacanánái càmita nàalàa cachàiníiri iyúni. Cawàwanáta wáiwacanánái nánáidacawa ìwali Mesíascani, wacuèrinápiná wía judíoca, Dios ibànuèrica walí.

²⁷ Quéwa càmita yéewa Mesíascani, wáalíacáináwa ácatáiseéricaalí yái asialica, quéwa Mesías yàanàcaalípiná, yá canáca yáaliéripiná ìwali síisáanéericaalíni —náimaca.

²⁸ Idècunitàacá Jesús yéewáidaca wenàiwica templo irìcu, yá yéemíaca yái náiméerica ìwali. Néese Jesús ímaca cachàiníiri iyú:

—Piyúnáidacuéca píalíacawa nùwali. Piyúnáidacué nacái píalíacawa síisáanéericaalí núa. Quéwa càmita nùanàa numànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná, néese nudéca nùanàaca Dios ibànùacáiná núa, yái Dios báisíirica, cà míricué píalía ìwali.

²⁹ Núalíaca Dios ìwali nùanàacáiná yàatanáise. Ibànua nacái núa néese —ímaca yái Jesúsca.

³⁰ Néese judío íiwacanánái nawàwa náucaca Jesús presoíyéi ibànàlliculé, quéwa càmitaté náibàani càmicáinátàacá Jesús yéenáiwana yàanàa nanúacatáipinacaténi.

³¹ Quéwa madécaná wenàiwica neebáidaca Mesíascani, yái judío icuèrinápináca Dios ibànùèrica nalí. Yá náimaca nalíwáaca:

—Iwàwacutá Mesíascani yái asialica imànicáiná macái íiwitáaná yái cà mírica áiba wenàiwica idé imànica càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi Mesías ìwali Dios inùmallicuise, yái Mesías yàanèripinacaté icùacaténá wía, wía israelitaca —náimaca.

Los fariseos intentan arrestar a Jesús

³² Néeseté abénaméeyéi fariseo néemíaca wenàiwicanái itàanica ibàacanéeri iyú nalíwáaca Jesús ìwali. Iná fariseonái, sacerdote íiwacanánái yáapicha nabànùaca nàasu úwináywa icuèyéica templo náibàacaténá Jesús náucáanápínáni presoíyéi ibànàlliculé.

³³ Iná Jesús ímaca:

—Nùyacuécá pèewi achúma èerita. Néese nuèpùacawa Dios yàataléwa yái ibànùèricaté núa.

³⁴ Néese picutápinacuécá núa, quéwacuécá càmita pidé píanàaca núa càmicáinácué yéewa píanàaca néré nùyacatalépináca —ímaca yái Jesúsca.

³⁵ Néese judíonái náimaca nasutáca néemíaca nía wáaca:

—¿Alénásica yàawa yái asìalica càmicatalépinácasa wadé wàanàacani? Cawàwanáta yàacawa wéenanái yàatalé iyéeyéica càmiyíei judío yèewiré yéewáidacaténá càmiyíei judío. Quéwa canápináta meedá yàacawa, càmicáiná neebáida itàacái.

³⁶ ¿Càinásica íimáaná? ‘Picutápinácué núawa quéwacué càmita pidé pianàaca núawa càmicáinácué yéewa pianàaca néré nùyacatalépináca’, càì íimaca —náimaca, naicáánica Jesús iquíniná.

Ríos de agua viva

³⁷ Aiba èerité namáalàidáanápíná namànica culto, máiníri iwàwacutácawa nalí yái èerica. Yá Jesús ibàlùacawa nàacuése, yá íimaca cachàiníri iyú, icàlidaca nalí comparación:

—Pìwàwacaalícué picáucawa càmiíri imáalàawa càide iyúwa macaléyeyéi iwàwa nawàwacaalí úni, néese peebáidacué nutàacái. Yásí nùacué picáuca càmiíri imáalàawa, càide iyúwa wàacaalí nàiraca úni, cawinácaalí macaléyeyéica iwàwa.

³⁸ Càide iyúwa Dios itàacái íimáaná profeta itànèericaté Dios inùmaliçuése, cawinácaalí wenàiwica yeebáidéerica nutàacái, idènlápiná cáuri úni iwàwalícuwa, yái úni cáurica yèerica ícauca càmiíri imáalàawa càide iyúwa cayábéeri únibàa depuúwéeri canácatáita chuini — íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Jesús icàlidaca nalí yái comparaciónca yéewáidacaténá nía Espíritu Santo ìwali, yái icuèripinácaté náiwitáise cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yái úni cáurica íimáanáca càicanide iyúwa Espíritu Santo. Quéwa néenialíté càmitàacá Espíritu Santo yàanàaca aléi èeri irículé càmicáinátcá Jesús yéetáwa, càmicáalítécá nacái imichàawa chènuniré iyacaténá cáimiétacanéeri iyú Dios yáapicha. Ináté càmitàacá yéewa Espíritu Santo yàanàaca aléi èeri irículé.

División entre la gente

⁴⁰ Néeseté abénaméeyéi néená níái wenàiwicaca idécanáami néemíaca Jesús itàacái, yá náimaca:

—Báisícata profetacani yái Jesúsca, càide iyúwa profeta Moisés itànàanáté tàacáisi profeta ìwali yànèeripinácaté yéewáidacaténá wía —náimaca.

⁴¹ Aibanái íimaca:

—Mesíascani, yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, wía judíoca —náimaca. Quéwa áibanái íima:

—Càmita yéewa wacuèrinápiná Mesías yàanàaca Galilea yàasu cáli néese.

⁴² Iwàwacutá rey David itaquérinámicaní yái Mesíasca, càide iyúwaté Dios itàacái íimáaná profetanái itànèericaté. Iwàwacutá nacái imusúaca iicá èeri Belén iyacàlená irícu, yái yàcaléca David imusúacatalécaté iicá èeri. Quéwa yái asìalica Jesús, Nazaret iyacàlená néeséeri meedá. Iná càmita yéewa Mesíascani —náimaca, càmicáinátcé néemíaca Jesús ìináwaná ìwali imusúacaté iicá èeri Belén iyacàlená irícu, rey David itaquérinámi nacáicani, yái Jesúsca.

⁴³ Càita náináidacawa Jesús ìwali, íná càmita abédanama náiwitáise náapichawáaca níái wenàiwicaca.

⁴⁴ Aibanái nawàwa náibàacani quéwa càmitaté náibàani.

Las autoridades no creían en Jesús

⁴⁵ Néeseté úwinái icuèyeyéica templo nèepùacawa fariseonái yàatalé, sacerdote íiwacanánái nacái. Yá náimaca úwinái irí:

—¿Cánácué càmita píté néeseni? —náimaca.

⁴⁶ Néese úwinái íimaca nalí:

—¡Canátàacá áiba wenàiwica itànánírica àta siùca nacáide càide iyúwa itànánína yáara asìalica! —náimaca.

⁴⁷ Néese fariseonái náimaca nalí:

—¿Pimàacasicué ichìwáidaca píaca nacái càide iyúwa ichìwáidáaná áibanái?

⁴⁸ Canácata wéená wía náiwacanánáica, wía nacái fariseoca, canácata wéená yeebáidéeri itàacái.

⁴⁹ Quéwa áibanái wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái, canéeyéica iwèni meedá nía, càmiyíyí yáaliawa Dios itàacái ìwali, Dios yúuquéeyéipiná íchawa meedá —náimaca.

⁵⁰ Néese Nicodemo yái fariseo ipáchiéricaté Jesús yàatalé áiba catá iyaca néeni fariseonái yèewi, judío íiwacanánái nacái. Yá Nicodemo íimaca nalí:

⁵¹ —Dios itàacái càmita ibatàa wanúaca wenàiwica àta wéemàacataléta icàlidaca iináwanáwa, wáaliacaténáwa ìwali yái imànínáca —íimaca yái Nicodemoca.

⁵² Néese náimaca Nicodemo irí:

—¿Píatasica Galilea yàasu cáli néeséeri nacái? Pitàaníca máiwitáiséeri iyú meedá càide iyúwa canéeyéi iwèni Galilea yàasu cáli néeséeyéica. Pía péewáidacawa Dios itàacái ìwali profetanái itànèericaté, yásí pialíacawa canáca profeta imusuéricatéwa Galilea yàasu cáli néese —náimaca naimáichacáináté abénaméeyéi profeta nàanàacaté Galilea yàasu cáli néese.

⁵³ Néese nèepùacawa macáita nacapèe néréwa.

8

La mujer adúltera

¹ Quéwa Jesús yàacatéwa dúli néré ípidenéechúa Olivos, íimáanáca olivo inàlimaná.

² Néese mapisáita àniwa amalácaalí yàacawa nawicáu, yá Jesús yèepùacawa templo néré. Manùbéeyéi wenàiwica nàacawa yàatalé, yá Jesús yáawinacawa yéewáidacaténá nía.

³ Néese abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo irícu, fariseonái nacái natéca inanái Jesús yàatalé, abéechúa inanái caníríchúa. Nàanàacaté úa idècunitàacá uimáca áiba asíali yáapicha càmiríca unìrisíwa. Yá nabàlùadaca úa nàacuésemi níái iyéeyéica néeni.

⁴ Yá náimaca Jesús irí:

—Pía yéewáidéerica wenàiwica, wadéca wàanàca úái inanáica idècunitàacá uimáca áiba asíali yáapicha càmiríca unìrisíwa.

⁵ Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise íimaca iwàwacutáanápíná wanúaca úa íba iyú cawinácaalí inanái iiméechúaca áiba asíali yáapicha càmiríca unìrisíwa. Néeni pía, ¿càinásica píimaca ùwali úái inanáica? —náimaca.

⁶ Nasutáca néemíawa Jesús yéewanápiná náalimáidaca naicáwa Jesús nacháawàacaténá iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa. Néese Jesús yáawiacawa itànàca cáli ìwali icáapi ipùata iyúwa.

⁷ Quéwa nasutáca néemíawa Jesús mamáalàacata. Néese Jesús ibàlùacawa machacànita àniwa, yá íimaca nalí:

—Néeni, cawinácaalícué péenáquéi mabayawanéeri, yásí iwàwacutá idàbaca inúaca úa íba iyú —íimaca yái Jesúsca.

⁸ Néese Jesús yáawiacawa itànàca cáli ìwali àniwa icáapi ipùata iyúwa.

⁹ Quéwa idécanáami néemíacani, yá nadàbaca nawàwalica macái báawéeri namàníríca, Dios imàacacáiná nawàwalica nabáyawanáwa. Yá nàacawa náicha abéerinamata namanùbaca iyúwa. Níái béeyéica náicha canánama, yá idàbaca nàacawa náicha quéechacáwa, néese ùculliyéi nàacawa náicha. Idécanáamité fariseonái macáita nèepùacawa náicha, yá Jesús ibàlùacawa machacànita àniwa. Yá iicáca úái inanáica ibàlùèchúacawa abéechúata.

¹⁰ Néese Jesús isutáca yéemíawa úa:

—¿Néeni níái icháawèeyéica piináwaná ìwali? ¿Canátasica iwàwéeri inúaca pía pibáyawaná ìwalísewa? —íimaca yái Jesúsca.

¹¹ Néese úumaca Jesús irí:

—Nuíwacali, canácata iwàwéeri yùuwichàidaca núa —úumaca. Néese Jesús íimaca ulí:

—Uwé, núa nacái càmita nùuwichàida pía. Siúcade plawa, picá pimàni pibáyawanáwa àniwa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús, la luz del mundo

¹² Néeseté wenàiwicanáí ìwacáidáyacacawa Jesús yàatalé àniwa, yá íimaca nalí:

—Péemiacué comparación: Càica núade iyúwa camalási cháí èeri irìcu nuéwáidacáiná èeri mìnanaí náalíacaténá Dios ìwali. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái càmita nèepuníwa catéeri náiwitáise yáapichawa iyúwa wenàiwica càmiyéica yáalía Dios ìwali, íná càmita namàni mamáalàacata nabáyawanáwa. Néese, amaláca numànica náiwitáise, náalíacaténá Dios ìwali, nùacáiná nacáuca càmfiri imáalàawa —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese fariseonáí náimaca Jesús irí:

—Canéeri iwèni meedá pitàacái picàlidacáiná piináwaná ìwaliwata, íná caná yéewaná wenàiwica yáalíacawa asáisi báisícaalíni —náimaca.

¹⁴ Jesús íimaca nalí:

—Cawèníriquéi yái nucàlidéerica éwita nucàlidacáaníta nuináwaná ìwaliwani, núalíacáináwa síisáanácaalí nùanàa, núalía nacáywa alénácaalípiná nùawa. Quéwa càmitacué píalíawa síisáanácaalí nùanàaca, alénácaalí nacái nùapínáwa.

¹⁵ Pidécuéca píimaca áibanáí ìwali iwàwacutáanása Dios yùuwichàidaca nía nabáyawaná ìwalísewa. Quéwa píináidacuéca meedáwa èeri mìnanaí íiwitáise iyú. Néese càmita càí nuínáidacawa. Càmita nacái nuémia naináwaná ìwali cháí èeri irìcu nùuwichàidacaténá nía.

¹⁶ Quéwa nùumacaalí siuca nàwalitá iwàwacutáaná nùuwichàidaca níatá, yásí nùuwichàidaca nía machacàníri iyútá, càmicáiná nuínáidawa nulínáamitawa nùuwichàidáanápíná níatá, néese nuínáidacawa abédanamata Núaniri Dios yáapichawa càide iyúwa iwàwáaná.

¹⁷ Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté bàaluité íimaca: Abédanamacaalí pucháiba wenàiwica íiwitáise náapichawáaca nacàlidáanápíná áibanáí iináwaná ìwali, yásí cawènica natàacái.

¹⁸ Uwé, nàyaca pucháiba icàlidéeyéica nuináwaná ìwaliwani, yácata nacái Núaniri Dios, yái ibànuèrica núa, icàlida nacái nuináwaná ìwali cawinácaalí núa. Yá abédanamacata wáiwitáise wáapichawáaca, íná yéewa cawènírica watàacái pucháibacáiná wía —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese náimaca Jesús irí:

—Wadéca wéemíaca piináwaná ìwali càmita píalíawa cawinácaalíté píanirimica —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Núalíacawa càmitacué píalíawa cawinácaalí núa, càiná nacái nuíwítáise. Núalíacawa nacái càmitacué píalía Núaniri Dios ìwali. Píalíacaalícuéwa cawinácaalí núatá, yá píalíacuécawa nacái Núaniri Dios ìwalitá —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Càité Jesús íimaca idècunitàacá yéewáidaca wenàiwicanáí templo irìcu, mawiénita ofrenda yàalu irí náucacataléca nàasu platawa namàaquéericaté Dios irípiná ofrenda iyú. Quéwa càmitaté náibàani càmicáinatécáwa Jesús yéenáiwanaí yàanàa nanúacatáipínaténi.

“A donde yo voy, ustedes no pueden ir”

²¹ Néeseté Jesús íimaca nalí àniwa, níái judío íiwacanánáica:

—Yá nùacawa mesúnamáita, néese picutápinacué nùawa, nuwasàacaténacué pía yùuwichàacáisi íicha, quéwa càmitacué pidé píanàaca núa, íná péetápinacuécawa méetàuculé Dios íicha píbáyawaná yáapichacuéwa. Nùacawa aléera canácatalépináca yéewanacué píwàlùacawa —íimaca yái Jesúsca.

²² Néese judío íiwacanánáí náimaca nalíwáaca:

—Cawàwanáta inúapínáca yáawawa íná càí íimaca yàanápínáwa alénácaalí caná yéewaná wawàlùacawa —náimaca naicáanica Jesús iquínina.

²³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Èeri mìnanaícuéca pía, quéwa núaquéi chènuníiséeri. Pìyacuéca cháí èeri irìcu quéwa càmita èeri mìnali núa.

24 Iná nudéca núumacuéca piri péetáanápínacawa méetàuculé Dios ícha pibáyawaná yáapichawa. Càmicálicué peebáida iyúwa númáanacué piri cawinácaalí núa, yásí péetácuécawa pibáyawaná yáapichawa —íimaca yái Jesúsca.

25 Néese náimaca Jesús irí:

—¿Cawiná pía? —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Nudàbacaalíté nuéwáidaca wenàiwica, nucàlidacatécué piríni mamáalàacata nuináwanáwa cawinácaalí núa. Siùcade canápináta meedá nutàanicuéca píapicha càmicáinacué piwàwa peebáidaca nutàacái.

26 Iyaca madécaná wawàsi nucàlidacaténacué piri péemiacaténacué pibáyawaná ìwaliwa. Quéwa yái ibànuèrica núa itàaníca báisíiri iyú, yá nacái tàacáisi nucàlidéerica èeri mìnánái irí yácata tàacáisi nuémièrica icàlidaca, yái ibànuèrica núa —íimaca yái Jesúsca.

27 Quéwa níai judío íiwacanánáica càmita náalíawa Jesús icàlidaca ìyaca Yáaniri Dios ìwaliwa.

28 Iná Jesús íimaca nalí:

—Pimichàidacaalípinacué núa cruz ìwali pinúacaténacué núa, núa asiali Dios néeséerica, yásí píalíacuécawa nùwali núacata yái càide iyúwacué númáaná piri. Píalíapínacué nacáíwa càmita numàni wawàsi nulínáamitawa, néese, nucàlidaca càide iyúwa Núaniri Dios yéewáidáaná núa.

29 Yái Núaniri Dios ibànuèrica núa ìyaca núapicha. Càmita Núaniri imàaca núa abéerita numànicáiná mamáalàacata càide iyúwa iwàwáaná —íimaca yái Jesúsca.

30 Jesús idécanáami càì íimaca, yá madécaná wenàiwica neebáidaca itàacái.

Los hijos de Dios y los esclavos del pecado

31 Néeseté Jesús íimaca nalí abénaméeyéi judío icàlidéeyéica neebáidáanása itàacái:

—Peebáidacaalícué mamáalàacata nutàacái pimànicaténacué càide iyúwa nuchùllianacué pía, yásí nuéwáidacalécuéca pía báisíiri iyú.

32 Yásí píalíacuécawa ìwali yái nutàacái báisíirica. Yá nutàacái báisíirica iwasàapínacué píawa —íimaca yái Jesúsca.

33 Náimaca irí:

—Wíaquéi Abraham itaquénáinámi, canácatáita áibanái yàasu wenàiwica wía. ¡Canáca yéewaná píimaca walí piwasàanápínása wíawa! —náimaca.

34 Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, cawinácaalí imàníiyéica ibáyawanáwa mamáalàacata, namànica meedá càide iyúwa nabáyawaná ichùllianá nía, càide iyúwa áibanái wenàiwica íibaidáaná mawèníiri iyú náiwacali iríwa, yàasu wenàiwicacáiná nía.

35 Náiwacali càmita íima yàasu wenàiwica ìwaliwa: ‘Nuénásàiriquéi’, càmita íima. Néese íimaca yéenibe ìwaliwa: ‘Nuèrica yái’, càì íimaca.

36 Iná núa Dios lírica, nuwasàacaalícué pía pibáyawaná íchawa, yásí càmitacué iwàwacutá pimànica càide iyúwa pibáyawaná ichùllianacué pía, Dios yéenibecáinacué pía báisíta.

37 Núalíacawa Abraham itaquénáinámicuéca pía, quéwa piwàwacué pinúaca núa càmicáinacué peebáida nutàacái.

38 Nucàlidacué piri ìwali yái báisíiri tàacáisica Núaniri Dios yáasáidéerica nulí. Quéwa núalíacawa pimànicuéca càide iyúwa píaniri íimáanacué piri —íimaca yái Jesúsca.

39 Náimaca Jesús irí:

—Abrahamquéi wàawirimica, canáca áiba wáaniri —náimaca. Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Báisícaalícué Abraham itaquénáinámicua pía piwàwalícuísewatá, yá pimànicuéca càide iyúwaté Abraham imàníináta.

40 Quéwa éwita nucàlidacáanítacué piri báisíiri iyúni càide iyúwa Dios yéewáidáaná núa, càicáanáta piwàwacué pinúaca núa meedá. ¡Càmítaté Abraham iwàwa ínúaca wenàiwica Dios ibànuèyéicaté Abraham yàatalé!

41 Pimànicuéca meedá càide iyúwa píaniri imàníiná —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca Jesús irí:

—Càmíiyéica wáatúa yéenibe úalani irícuíse wíaquéi. Wadèna abéerita Wáaniriwa wèerica icàaluíniná, yái Diosca. Càmita wáuca wáichawani wàcaténá ídolo cuwáiná yéenáiwana icàaluíniná —náimaca.

⁴² Néese Jesús ímaca nalí:

—Báisícaalicué Diosquéi píaniricatá, yásí cáininácuéca piicáca núatá, Dios néeséericáiná núa, iyéerica cháí. Càmita nùanàa nùasu wawàsi ìwaliwa meedá, néese Dioscata yái ibànuèrica núa numànicaténá càide iyúwa iwàwáaná.

⁴³ ¿Cánácué càmita pialimá pialíaca péemíaca yái nucàlidéericuéca pirí? Núaliacawa càmitacué meedá piwàwa peebáidaca nutàacái, íná càmitacué pialimá pialíaca péemíaca càinácaalí ímáaná.

⁴⁴ Píaniricué yácata Satanásca. Píacué nacái yàasu wenàiwicaca. Piwàwacué nacái pimànica càide iyúwa iwàwáaná. Satanás ídèca iwàwaca inúaca wenàiwica mamáalàacata èeri idàbacatáisewa àta siùca nacáide. Càmita íináidawa báisíiri tàacáisi ìwali, báawacáiná Satanás íicácani. Itàaníca yáawamita chìwái mamáalàacata càide iyúwa íiwitáise iyáaná, cachìwéericáiná meedáni. Yácata chìwái yáanirica, yái Satanásca, imàacacáiná wenàiwica itàaníca chìwái.

⁴⁵ Quéwa nucàlidacáinácué pirí báisíiri tàacáisi, íná càmitacué peebáida nutàacái.

⁴⁶ Macáitacué pialíacawa nùwali mabáyawanéerica núa. Nucàlidacué pirí báisíiri iyúni, íná ¿cánácué càmita peebáida nutàacái?

⁴⁷ Dios yéenibe neebáidaca itàacái quéwa càmitacué Dios yéenibe pía, íná càmitacué piwàwa peebáidaca itàacái —ímaca yái Jesúsca.

Cristo existe desde antes de Abraham

⁴⁸ Néese judío íiwacanánái náimaca Jesús irí:

—Báisíta wacàlidacaté pìwali machacàníiri iyúni wáimacaalíté pìwali samaritanosàirica pía, càníiri judío ìiri meedá. Iyaca nacái demonio piwàwalícu idacuèrica píiwitáise, íná máiwitáiseca pía meedá —náimaca.

⁴⁹ Jesús ímaca nalí:

—Canáca demonio nuwàwalícu. Yái numànírica numànicani núasáidacaténá cayábéerica Núaniri Dios yéewanápiná wenàiwicanái yàaca icàaluíniná. Quéwa càmitacué piicá núa cáimiétaquéeri iyú.

⁵⁰ Càmita nucutá wenàiwica nacàlidacaténá cayábéeri nùwali, quéwa Núaniri Dios iwàwaca wenàiwicanái yàaca nulí cayábéeri, yá Dios yáasáidapíná cawinácaalí cabáyawanéeyéi.

⁵¹ Péemíacué cayábani, cawinácaalí wenàiwica imànírica càide iyúwa nutàacái ímáaná, idèníca siùcáisede icáucawa càníiri imáalàawa —ímaca yái Jesúsca.

⁵² Néese judío íiwacanánái ímaca irí:

—Siùca wáaliacawa báisíiri iyú demonio iyaca piwàwalícu. Néetácatéwa macáita profetaca icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalícuíse bàaluité, Abraham nacái yéetácatéwa. Néese, ¿cáná càí píimaca: ‘Cawinácaalí imànírica càide iyúwa nutàacái ímáaná, idèníca siùcáisede icáucawa càníiri imáalàawa’, cáná càí píimaca?

⁵³ ¡Pía càníiri cachàini íicha yái wàawirimi Abrahamca! Abraham yéetácatéwa, nía nacái profetaca néetácatéwa nacái. Càmita yéewa cachàiníiri náicha pía. ¡Càmita máini cachàiníirica pía càide iyúwa piyúunáidáaná! —náimaca.

⁵⁴ Jesús ímaca nalí:

—Nucàlidacaalí nuináwaná ìwaliwa cayábéerica núatá, yásí canéerica iwèni meedátáni, yái nutàacáica. Quéwa Núaniri Dios icàlidaca nùwali cayábéerica núa, yácata Dios picàlidéericué ìwali Picuèrinásacué Dioscani.

⁵⁵ Quéwa càmitacué pialía Dios ìwali càinácaalí íiwitáise iyaca. Núacata yái yáliérica Dios ìwali. Núumacaalí càmitasa núalía Dios ìwalítá, yásí nucàlidaca nuchìwawatá càide iyúwacué pía. Quéwa núalíaca Dios ìwali báisíiri iyú, nuebáida nacái càide iyúwa ímáaná.

⁵⁶ Pìawirimicué Abraham casímáica iwàwa bàaluité Dios imàacacáinaté Abraham yáaliacawa nuénaiwanápiná ìwali, nùanàacatáipináté aléi èeri irìculé. Yáté Abraham yáaliacawa nùanàanápináté, íná yéewa casímáicaté Abraham iwàwa manuísíwata —íimaca yái Jesúsca.

⁵⁷ Néese judío íiwacanánái náimaca Jesús irí:

—Càmitàacá pidènia cincuenta camuí. Càmita yéewa pidé piicáca wàawirimi Abraham, Abrahamcáiná ìyacaté néese siùca dos mil camuí —náimaca.

⁵⁸ Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayábani, núacata yái ìyéericaté càiripináta ipíchawáiseté Abraham imusúaca iicá èeri, núacáiná yái Diosca —íimaca yái Jesúsca icàlidacaténá iináwanáwa Dioscani, yái càmirica imáalàawa.

⁵⁹ Néese náibàaca íba nanúacaténá Jesús íba iyú quéwa Jesús ibàacawa náicha. Yá imusúacawa templo irìcuíse. Yá yàacawa manùbéeyéi wenàiwica yèewibàa; càité Jesús ichàbacawa náicha.

9

Jesús da la vista a un hombre que nació ciego

¹ Néeseté Jesús idècunitàacá yèepunicawa áibalépiná wáapicha wía yéewáidacaléca, yá iicáca matuíri asíali. Quéwa yáta asáináni matuírita.

² Néese wasutáca wéemíawa Jesús, wía yéewáidacaléca. Wáimaca irí:

—Wáiwacali, ¿cánásica imusúawa matuíri iyú yái asíalica? ¿Isèenái ibáyawaná ìwalíisesica càì matuíca yái asíalica, càmicaalí nacái, ibáyawaná ìwalísetasicawa? —wáimaca.

³ Néese Jesús íimaca walí:

—Càmita ibáyawaná ìwalísewéera, càmita nacái isèenái ibáyawaná ìwalísewéera. Yái asíalica imusúacawa matuíri iyú yéewanápiná macái wenàiwica yáaliacawa Dios ichùnìacani, naicácaténá Dios cáimiétaquéeri iyú.

⁴ Péemiacué comparación: Iwàwacutá wenàiwica náibaidaca èeríapi idècunitàacá amaláca nawicáu. Catácaalí nàwali, yá càmita náalimá náibaidaca. Càita nacái iwàwacutácué wamànica cayábéeri siùca èeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái ibànuèrica núa. Nuénaiwaná yàanàaca mesúnamáita nuétácatáipináwa, néese càmita yéewa nuíbaidaca.

⁵ Idècunitàacá nùyaca cháí èeri irìcu, yá càica núade iyúwa camalási icànéeri wenàiwica ìwali, amalácáiná numànica náiwitáise náalíacaténá Dios ìwali —íimaca yái Jesúsca.

⁶ Néese Jesús idécanáami càì íimaca, néese yàapsáidaca cáli yèewiré. Yá yèewíadaca cáli isàbecaténáni. Néese ipusúaca cáli matuíri ituí íimami ìwali.

⁷ Néese Jesús íimaca irí:

—Pìa píibaca pituíwa úni yáaculé namusúadacatáiseca úni ípidenéeri Siloé náiquéericaté cáli yèewiré —íimaca yái Jesúsca. (Yái ípidenéerica Siloé ímáanáca: “Ibànuèri”.) Néese matuíri yàaca íibaca yáawawa néré. Néese idécanáami yèepùacawa icapèe néréwa, yá catuícani.

⁸ Néese áibanái wenàiwica matuírimi imanùbacanái naicácani. Aibanái nacái náalíaca naicácani naicácaínaté isutáca plata wenàiwica íicha iwènìacaténaté iyáapináwa. Néese níái yáaliyéica iicácani nasutáca néemíawa níawáaca:

—¿Càmitasica yái asíalica matuíri yáawinéericatéwa àyapu idùlepi isutácaténá plata wenàiwica íicha yéewanápiná iwènìaca iyáapináwa? —náimaca.

⁹ Abénaméeyéi íima:

—Yácata yái —náimaca. Aibanái náima:

—Càmíiri, áibacata yái, quéwa càiride iyúwa iicácanáwa —náimaca. Quéwa yái asíali íimaca:

—Núacata yái matuírimica —íimaca.

¹⁰ Néese náimaca irí:

—¿Néeni? ¿Cáná yéewa catuíca pía? —náimaca.

¹¹ Yá íimaca nalí:

—Yáara asìali ípidenéerica Jesús yèewìadaca cáli yáawiruní yèewiwa. Yá ipusúaca cáli nutuí ímami ìwali, yá ímaca nulí: ‘Pìawa úni yàalu néré namusúadacatáiseca úni ípidenéeri Siloé, yái manuírì yàaluca náiquéericaté cáli yèewiré. Píiba pituíwa úni iyú’, ímaca nulí. Yá nùacawa néré. Yá idécanáami nuíbaca nutuíwa, yá nuicáidaca —ímaca yái asìalica.

¹² Néese nasutáca néemìawani:

—¿Alénásica yáara asìalica? —náimaca. Yá ímaca nalí:

—Càmita núalíawa —ímaca.

Los fariseos interrogan al ciego que fue sanado

¹³⁻¹⁴ Sábado yátè èerica, judiónái iyamáidacatáicawa Jesús yèewìadacaalítè cáli catuícáténá imànica matuírì. Iná abénaméeyéi wenàiwica natéca matuírìmi fariseonái yàatalé.

¹⁵ Néese fariseonái nasutáca néemìawa matuírìmi cáná yéewaná iicáidaca. Yá ímaca nalí:

—Idéca ipusúaca cáli nutuí ímami ìwali. Néese nuíbaca nutuíwa, yá nuicáidaca —ímaca.

¹⁶ Néese abénaméeyéi fariseo náimaca irí:

—Yáara asìali imànírìca càì càmita yéewa Dios néeséericani, íbaidacáiná sábado wayamáidacatáicawa, wía judíoca —náimaca. Quéwa áibanái fariseo náimaca:

—Cabáyawanácaalítáni, néese càmita yéewa imàniquéi càmirìca wenàiwica idé imànicatá —náimaca. Iná càmita abédanama náiwitáise Jesús ìwali, níái fariseoca.

¹⁷ Yá nasutáca néemìawa matuírìmi àniwa. Yá náimaca irí:

—¿Néeni pía? ¿Càiná píimaca ìwali yáara asìali catuírìca imànica pía? —náimaca irí. Néese ímaca nalí:

—Núumacué pirí profetacani, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalicuise —ímaca.

¹⁸ Quéwa judío íiwacanánái càmita neebáida matuínáni, néese catuícani iná namàacaca matuírìmi yàacawa náicha, néese namáidaca matuírìmi isèenái.

¹⁹ Nasutáca néemìawa matuírìmi isèenái:

—¿Píirìsica yáara asìalica? ¿Idésica imusúacawa matuúwaca? Néeni, ¿cáná yéewa catuú siùcanide? —náimaca.

²⁰ Néese isèenái náimaca nalí:

—Wáalíacawa wàiriquéera. Wáalíaca nacáywa imusúacatéwa matuúwaca.

²¹ Quéwa càmita wáalíawa càinácaalí iyú yéewaná catuúca siùcanide. Càmita nacái wáalíawa cawinácaalí ichùnia ituí. Pisutácué péemìawani. Béericáináni iná yáalimá icàlidacuéca piríni —náimaca.

²² Càité isèenái náimaca, cáalucáiná naicáca judío íiwacanánái. Níái judío íiwacanánáica abédanamata náiwitáise náucacáténá wenàiwica judiónái yéewáidacàalu íicha, cawinácaalí icàlidéerica Jesús ìwali Mesíascani yái judío icuèrinápináca Dios ibànuèrica.

²³ Iná matuírìmi isèenái náimaca: “Pisutácué péemìawani béericáináni”, càì náimaca.

²⁴ Néese judiónái namáidaca matuírìmi àniwa. Náimaca irí:

—Picàlida walí báisìri iyúni Dios iicápiná. Wáalíacawa cabáyawanéerica yáara asìalica Jesús —náimaca.

²⁵ Néese ímaca nalí:

—Càmita núalíawa ìwali cabáyawanéericasicani mabáyawanéericaalíni. Abéerita núalíawa báisìri iyú matuúricaté núa quéwa siùcade catuúca núa —ímaca.

²⁶ Néese náimaca irí àniwa:

—¿Càiná imàni pirí? ¿Càiná imàni ichùnlàcaténá pituí? —náimaca.

²⁷ Yá ímaca nalí:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni, néese càmitacué peebáida. ¿Cánácué piwàwa nucàlidaca pirícué iináwaná ìwali àniwa? Cawàwanáta piwàwacué piacawa yáapicha nacái yéewáidacalénápiná —ímaca iicáaníca naquíniná.

²⁸ Néese nacúisaca náichawa matuírìmi báawéeri iyú, yá náimaca irí:

—¡Píacata yáara asìali yéewáidacaléca meedá! Wía quéwa, profeta Moisés yéewáidacaléca wía.

²⁹ Wáaliacawa Dios itàanica Moisés yáapicha bàaluité, quéwa càmita wáaliawa síisáanéericaalí yáara Jesúsca, cawinácaalí íiwitáise iyú nacái imàni wawàsi, íná càmita yéewa idé yàanàaca Dios néese —náimaca.

³⁰ Néese yái matuírimi íimaca nalí, iicáanica naquíiníná:

—¡Yéé, canácatàacá nuemièri càiri wawàsi àta siùca nacáide! Píatacué icàlidéeyéica iináwanáwa píalíanasacué Dios ìwali, siùca píimacuéca càmitasacué píalíawa síisáanéericaalí Jesús, cawinácaalí íiwitáise iyú nacái imàni wawàsi, quéwa idéca ichùniaca nutuí, nuicáidacaténá àniwa. ¿Cánácué càmita píalíawa? ¿Dàalasicué píiwita?

³¹ Wáaliacawa cayábéeri iyú Dios càmita yéemla cabáyawanéeyéi isutáaná íicha. Yeebáida abéta nasutáaná íicha cawinácaalí yéeyéica icàaluíníná, imàniyéi nacái càide iyúwa Dios iwàwáaná.

³² Canácatàacá wéemièri àta siùca nacáide áiba wenàiwica iináwaná ìwali cháí èeri irìcu yáaliméeri ichùniaca wenàiwica imusuéericaawa matuíri iyú.

³³ Càmicaalí yàanàa Dios yàatanáisetá, néese càmita idé imànica càiri wawàsitá —íimaca.

³⁴ Néese judío íiwacanánái nacuíscaca náichawa matuírimi báawéeri iyú àniwa, yá náimaca irí:

—Pía cáanári ibáyawaná, imusuériwa cabáyawanéeri, canáca yéewaná péewáidaca wía, wía yáaliyéyica madécaná píicha —náimaca. Yá náucacani néewáidacàalu íichawa.

Ciegos espirituales

³⁵ Néeseté Jesús yáaliacawa matuírimi iináwaná ìwali, judío íiwacanánái náucacani néewáidacàalu íichawa. Iná Jesús yàanàaca yái matuírimica, yá íimaca irí:

—¿Néeni, peebáidasica Dios Iiri itàacái, yái asìali Dios néeséerica? —íimaca ìwaliwa yái Jesúsca.

³⁶ Yá asìali íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, picàlida nulí cawinácaalíni yáara asìalica Dios néeséerica, nuebáidacaténá itàacái —íimaca.

³⁷ Jesús íimaca irí:

—Pidéca piicácani. Núaca yái Dios néeséerica, yái itàanírica píapicha —íimaca yái Jesúsca.

³⁸ Néese asìali ibàlùacawa yùuluì ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíníná. Yá íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nuebáidaca pitàacái —íimaca.

³⁹ Néese Jesús íimaca:

—Nudéca nùanàaca aléi èeri irìculé núsáidacaténá cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái, cawinácaalí nacái càmiyéyica yeebáida. Nùanàaca catuícáténá numànica náiwitáise cawinácaalí yáaliyéyica cabáyawanáca. Néese cawinácaalí iyúunáidéeyéica catuúca íiwitáise, càica níade iyúwa matuíyéi càmiyéi yáalimá iicáidaca nayúunáidacáiná mabáyawanáca nía —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁰ Néese abénaméeyéi fariseo ibàluèyéyicawa mawiénita Jesús irí néemiacani, íná náimaca Jesús irí:

—Wíata quéwa càmiyéi matuí íiwitáise, wía yéewáidéeyéica wenàiwica Dios ìwali —náimaca.

⁴¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisícaalícué càmita píalíawa píbáyawanáwa ìwalitá, yásí càmita máiní cabáyawanácuéca píatá, quéwa éwitacué píalíacánítawa píbáyawaná ìwaliwa, càicáaníta càmitacué peebáida nutàacái, íná cabáyawanácuéca pía —íimaca yái Jesúsca.

¹ Néseté Jesús íimaca: “Péemìacué cayába comparación. Aibanái iwàwacaalí iwàlùacawa oveja icorralni irìculé càmírica nàasu, càmita nawàlùawa corral inùma irìcubàa, néese nàiríacawa meedá iwáiná ìwali. Yá wáimaca nàwali cayéedéeyéica nía.

² Quéwa áiba iwàluèriwa inùma irìcubàa, yá wáimaca ìwali pastor, yái icuèrica ipira ovejanáíwa.

³ Aiba wenàiwica icuèrica corral inùma, yàacùaca inùma yéewacaténá oveja icuèriná iwàlùacawa. Yàasu ovejanái yéemìaca nacuèriná itàacáíwa. Yá imáidaca yàasu ovejanáíwa náipidená ìwali. Yá yeedáca nía corral iricuise.

⁴ Idécanáami yeedáca macáita yàasu ovejanáíwa corral irìcuise, néese yàacawa napíchalé. Yàasu ovejanái nàacawa yáamíise nàalíacáiná néemìaca isàna.

⁵ Càmita nàawa yáamíise yái càmírica nàalía néemìaca itàacái. Napìanicawa meedá íicha càmíicáiná nàalía néemìaca itàacái cawinácaalí càmírica nàalía naicá”, íimaca yái Jesúsca.

⁶ Càité Jesús yéewáidaca nía comparación iyú quéwa càmita nàalía néemìaca cànácaalí íimáaná.

Jesús, el buen pastor

⁷ Néseté Jesús íimaca nalí àniwa: “Péemìacué cayába nucàlida piríni cànácaalí íimáaná yái comparaciónca: Càica núade iyúwa corral inùma ovejanái ìyacatáica. Níái ovejaca íimáanáca càicanide iyúwa wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái nùasunáipiná.

⁸ Macái cachìwéeyéi yàanèyéicaté nupíchatécáwa icàlidéeyéicaté ichìwawa Dios ibànùacasa nía, càica núade iyúwa cayéedéeyéi meedá, quéwa nùasu wenàiwica càmítatè néemìaca nalí, càide iyúwa ovejanái càmicaalí neebáida itàacái càmírica nacuèriná.

⁹ Càica núade iyúwa corral inùma. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái nuwasàapiná níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Yásí nucùapiná nùasu wenàiwicawa, yá nàypiná matuìbanáita càide iyúwa ovejanái imusúacaalíwa èeríapi, yá nàanàaca nayáapináwa cayábéeri, néese nèepùa nawàlùacawa táiyápi nayamáidacaténáwa.

¹⁰ “Aibanái cachìwéeyéica càica núade iyúwa cayéedéeyéi, yàanèyéica iyéedùaca, nanúacaténá nacái, namáalàidacaténá nacái ovejanái. Càita nacái cachìwéeyéi nawàwaca namànica báawéeri áibanái irí. Quéwa nudéca nùanàaca nùacaténá èeri mìnánái icáuca càmíiri imáalàawa yéewanápiná nàyaca casímáiri iyú.

¹¹ Càica núade iyúwa cayábéeri pastor icuèrica yàasu ovejanáíwa, nucùacáiná nùasu wenàiwicawa yeebáidéeyéica nutàacái. Yá nacái numàacapiná nucáucawa nùasu wenàiwicanái íichawalínáwa.

¹² Quéwa áiba íibaidéeri icuèrica áibanái irí napira ovejanái yeedácaténá iríwa plata meedá, càmita icùa oveja cayába. Néese iicácaalí caluéri cuwèesi lobo yàanàaca, yá imàacaca ovejanái, yá ipìacawa náicha icalùniwa càmíicáiná oveja icuèrináni, càmita nacái náiwacalini. Néese caluéri cuwèesi lobo íibàaca abéeri oveja, yá áibanái oveja napìa nacàlùacawa.

¹³ Yái asìali ipìacawa náicha íibaidacáiná meedá plata ìwalinápiná. Càmita nacái cáininá iicáca ovejanái. Càita nacái nàyaca abénaméeyéi icàlidéeyéica iináwanáwa nawàwánása nacùaca nùasu wenàiwica. Càmita namàaca nacáucawa nùasu wenàiwicanái íichawalíná.

¹⁴⁻¹⁵ “Núacata yái cayábéeri pastor icuèrica cayába yàasu wenàiwicanáíwa. Càide iyúwa Núaniri Dios yáalíaná iicáca núa, càide iyúwa nacái núalíaná nuicáca Núaniri Dioswa, càita nacái núalía nuicáca nùasu wenàiwicanáíwa, nàalía nacái naicáca núa. Yá numàacapiná nucáucawa nùasu wenàiwicanái íichawalínáwa.

¹⁶ Nudènià nacái nùasu wenàiwica áibanái càmíiyéica israelita, iwàwacutéeyéica nacái nuedáca. Yá neebáidapiná nutàacáíwa, yásí nùwacáidaca níawa abédanamacaténá macáita náiwitáise náapichawáaca níái nùasu wenàiwicaca yéewanápiná abéerita núa icuèripiná nía.

¹⁷ “Cáinináca Núaniri Dios iicáca núa numàacapináiná nucáucawa nùasunái íichawalínáwa, yéewanápiná nuedáca nulíwa nucáucawa àniwa, nucáucàacaténáwa.

¹⁸ Canácata yáaliméeri inúaca núa àta numàacacaalíta nanúaca núa. Quéwa numàacapiná nanúaca núa. Dios idéca ichùullaca numàacáanápíná nucáucawa. Nudènià nacái nuchàiniwa nuedáanápíná nuliwa nucáucawa àniwa, nucáucàacaténáwa Núaniri Dioscáiná idéca ichùullaca numàninápíná càì”, ímaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese judíonái idécanáami néemìaca yàasu tàacáisi, yáté càmita abédanamata náiwitáise náapichawáaca.

²⁰ Madécaná náimaca:

—¡Picácué péemìà irí! Demonio idacùaca íiwitáise íná máiwitáise cani —náimaca.

²¹ Quéwa abénaméeyéi ímaca:

—Demonio idacùacaalí íiwitáisetá, néese càmita yéewa itàaní cáaliacáiri iyútá, càmita nacái yáalimá ichùnà matuíyéitá —náimaca.

Los judíos rechazan a Jesús

²² Néeseté àniwa unìabépi, Jerusalén iyacàlená mìnánái namànicaté culto nawàwalicaténá áiba èerimité masacàacatái namànicaté templo Dios irípiná.

²³ Yá Jesús iyaca templo irícu, ìpìnaca abéeri imàdáná irícubàa ípidenacatalé Pórtico de Salomón.

²⁴ Néese judío íiwacanánái nàwacáidáyacacawa, nabàlùacawa Jesús itéesebàa. Yá náimaca irí:

—Picá máini pidècunlacawa picàlidáanápíná walí báisíiri iyúni cawinácaalí pía. Báisícaalí Mesíasca pía, yái wacuèrinápíná Dios ibànuerica walí, néese picàlida walí amaléeri iyúni —náimaca irí.

²⁵ Jesús ímaca nalí:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni quéwa càmitacué peebáida nutàacái. Yái numànírica Núaniri Dios íiwitáise iyúwa, yáasáidaca amaléeri iyúni cawinácaalí núa.

²⁶ Quéwa càmitacué peebáida nutàacái càmicáinácué nùasu wenàiwica pía.

²⁷ Nùasu wenàiwicanái náalía néemìaca nutàacái càide iyúwa ovejanái náalíaná néemìaca nacuèriná itàacáiwa. Núalía nacái nuicáca nía, yá namànica càide iyúwa nuchùullaná nía.

²⁸ Yá nùaca nacáuca càmiri imáalàawa, íná càmita namáalàapínáwa. Canácata áiba yáaliméeri yeedáca nía nucáapi irícuíse.

²⁹ Cachàiníiri náicha canánama yái Núaniri Dios, yái yèerica nulí nùasu wenàiwicanái. Yá canácata yáaliméeri yeedáca nía Núaniri icáapi irícuíse.

³⁰ Càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, càita nacái nùyaca —ímaca yái Jesúsca.

³¹ Néese judío íiwacanánái náibàaca íba àniwa nanúacaténá Jesús íba iyú.

³² Quéwa Jesús ímaca nalí:

—Nudéca numànica madécaná wawàsi cayábéeri pìacuéseemicué Núaniri Dios ichàini iyúwa. ¿Càirínácué ìwalíise piwàwa pinúaca núa íba iyú ìwalíise yái numànlínaca? —ímaca yái Jesúsca.

³³ Judío íiwacanánái ímaca irí:

—Càmita wanúa pía ìwalíise yái pimànlínaca cayábéeri, néese wawàwa wanúaca pía pitàanicáiná báawéeri iyú Dios ìwali. Eeri mìnalicáiná meedá pía quéwa picàlidaca pináwaná ìwaliwa Dioscasa pía —náimaca.

³⁴ Néese Jesús ímaca nalí:

—Pidécuéca picàlidaca piináwanáwa piléecasa Dios itàacái. Uwé, yái cuyàluta profetanái itànèericaté Dios inùmalicuíse ímaca: ‘Núumacatécué pirí càicuéca píade iyúwa Dios iyáaná’, càité ímaca yái Diosca israelitanái irí, yàacaalíté nalí itàacáiwa.

³⁵ Wáalíacawa canácata yáaliméeri imáalàidaca Dios itàacái, néese báisícata ni càiripináta. Yáté Dios ímaca càica níade iyúwa Dios iyáaná, níai wenàiwicaca Dios yèeyéicaté irí itàacáiwa nacàlidacaténá áibanái iríni.

³⁶ Càita nacái núa. Dios idéca imàacaca nuíbaidaca irípiná, yá ibànùaca núa aléi èeri irìculé nuyúudàacaténá èeri mìnánái. Iná, ¿cánacué yéewa càì píimaca nùwali nutàanínása Dios ìwali báawéeri iyú núumacáiná Dios Íirica núa?

³⁷ Càmicaalí numàni càide iyúwa Núaniri Dios imànínátá, néese càmitacué iwàwacutá peebáidaca nutàacáitá.

³⁸ Quéwa numànicáiná càide iyúwa Núaniri Dios imàníná, íná iwàwacutácué peebáidaca nutàacái ìwalíse yái numànínáca éwitacué càmicáaníta peebáida yái tàacáisi nucàlidéerica. Néese peebáidacaalícué nutàacái ìwalíse yái numànínáca, yásí píalíacuécawa amaléeri iyú càica núade iyúwa Núaniri Dios ìyáaná, Núaniri Dios nacái càicanide iyúwa núa —ímaca yái Jesúsca.

³⁹ Néese Jesús idécanáami icàlidaca nalíni, yá nawàwa náibàacani àniwa, quéwa càmita nadé náibàacani Jesús yàacáináwa náicha.

⁴⁰ Néese Jesús yèepùacawa abéemàalé Jordán inanába íicha. Yá iyamáacawa néré Juan el Bautista ibautizácatécaté wenàiwica.

⁴¹ Madécaná wenàiwica yàacawa néré néemìacaténá Jesús itàacái. Yá náimaca nalíwáaca: —Ewitaté càmicáaníta Juan imànica yái càmirica wenàiwica idé imànica, càicáaníta báisíricata macáita tàacáisi Juan icàlidéericaté ìwali yái asàlica —náimaca Jesús ìwali.

⁴² Yá madécaná wenàiwica neebáidaca Jesús itàacái idècunitàacá yéewáidaca nía néenibàa.

11

Muerte de Lázaro

¹ Néese ìyacaté áiba asàli iculuériwa íipidenéeri Lázaro, abéeri Betania ìyacàlená mìnali. Nàyaca néeni nacái Lázaro yéenanái inanái pucháiba. Uucha íipidenéechúa María, ubèeru íipidenéechúa nacái Marta.

² Uái Maríaca, úacata Lázaro yéenasàatúa, yùucuèchúapínacaté pumèníri isàni Wáiwacali yàabàli ìwali. Yá uchuidaca yàabàli uíwita ibáiná iyúwa.

³ Níái Lázaro yéenanái pucháibaca nabànùaca tàacáisi Jesús irí ìyéerica abéemàalé Jordán inanába íicha. Náimaca:

—Wáiwacali, píacawéeriná iculúacawa —náimaca irí.

⁴ Idécanáami Jesús yéemìacani, yá íimaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Yáara mecuní càmita inúapínáni. Néese mecuní yáasáidapíná wenàiwicanái iicá Dios íiwitáise cachàiníri, nàacaténá Dios icàaluíná; yáasáidapíná nacái wenàiwicanái iicá nuíwítáise cachàiníri, núa Dios Íirica —ímaca yái Jesúsca.

⁵⁻⁶ Ewita Jesús cáininéeyéicáaníta iicáca Martaná, Lázaro nacái, càicáaníta idécanáami yéemìaca iináwaná iculúacawa yái Lázaro, yá Jesús iyamáacawa néeni pucháiba èeri, abéemàalé Jordán inanába íicha.

⁷ Yá néese íimaca walí wía yéewáidacaléca:

—Wàacuéwa Judea yàasu cáli néré àniwa —ímaca walí.

⁸ Néese wáimaca irí:

—Wáiwacali, táquicha tàacáwa judío íiwacanánái ìyéeyéica néeni nawàwacaté nanúaca píá íba iyú. ¿Cáná piwàwa píacawa néré àniwa? —wáimaca irí.

⁹ Néese Jesús íimaca walí:

—Péemìacué comparación: Iyaca doce imanùbaca hora camalási èeri imanùbaca; wenàiwica yèepunícaalíwa èeríapi, yá càmita yúuwàawa amalácáiná iicáca cháí èeri irìcu.

¹⁰ Quéwa yèepunícaalíwa táiyápi, yásí yúuwàacawa càmicáiná asái iicáidaca —ímaca walí yái Jesús wáalíacaténáwa judío íiwacanánái càmitaté náalimápiná nanúacani àta Dios imàacatalépináta nanúacani.

¹¹ Néese Jesús íimaca walí àniwa:

—Yái wàacawéerináca Lázaro iimáca ìyaca, quéwa nùacawa néré nuawàidacaténáni —ímaca walí yái Jesúsca, yáalíacáináwa yéetácatéwa yái Lázaro.

12 Néese wía yéewáidacaléca wáimaca Jesús irí, wayúunáidacáiná Lázaro iimácáita meedá:
—Wáiwacali, iimácaalí iyaca, yásí mecuní ichàbacawa ícha —wáimaca irí.

13 Quéwa Jesús iwàwaca wáalíaca wéemíaca Lázaro yéetácatéwa, néese wayúunáidaca Jesús itàaníca iimácái iwali meedá.

14 Yá Jesús íimaca walí amaléeri iyú:

—Lázaro idéca yéetácawa.

15 Casímáica nuwàwa, canácáiná néeni núa nuchùnàcaténáni idècunitàacá cáucani, cayábacáiná cachàini pirícuéni, yéewanápinácué peebáidaca nulí manuísíwata. Quéwa, wàacué waicácani —ímaca yái Jesúsca.

16 Iná Tomás, áibaalí náiméerica iwali Gemelo, íimaca walí wía Jesús yéewáidacaléca áibanái:

—Wàacué nacái wéetácawa yáapicha yái Wáiwacalicawa —ímaca yái Tomásca.

Jesús, la resurrección y la vida

17 Néeseté wàacawa Jesús yáapicha Betania iyacàlená néré. Yá wàanàcaté néré, wéemíaca Lázaromi iináwaná iríacawa báinúaca èeri càliculli irícu.

18 Yái Betania iyacàlená iyaca mawiénita Jerusalén iyacàlená ícha, másiba kilómetro idècuni iyaca íchawáaca.

19 Madécaná judíonái nàanàcaté nàacawéeridacaténá María, Marta nacái yéetácáinatéwa náicha néenásàirimica.

20 Yá nacálidaca Marta irí Jesús yàanàaca. Yá Marta imusúacawa capíirícuíse ùaca uípunitáidaca Jesús. María uyamáacawa capíi irícuta.

21 Yá Marta íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pìyacaalíté wáapichatá, yá càmita yéetáwatéi nuénásàirimica.

22 Quéwa núalíacawa Dios imàninápiná pirí siúcade macáita iyúwata pisutáanaca íchawa, éwita nuénásàiri idéca yéetácawa —úumaca.

23 Jesús íimaca ulí:

—Péenasàiri yèepùapíná cáuca —ímaca yái Jesúsca.

24 Marta íimaca:

—Báisíta, núalíacawa yèepùanápiná cáuca àniwani namichàacaalípináwa macái yéetáyéimicawa èeri imáalàacaalíwa canánama —úumaca.

25 Jesús íimaca:

—Núacata yái imichàidéeripínáca yéetáyéimiwa. Núacata yái yèeripínáca nacáucawa èeri imáalàapínácaalíwa. Cawinácaalí yeebáidéerica núa, éwita yéetácaalíwa, càicáníta yèepùapínáta cáuca àniwa èeri imáalàapínácaalíwa.

26 Néenialípiná macáita cáuyéicáwaca yeebáidéeyéica núa, èeri imáalàacatáipínáwa, canácatáita néetápináwa. ¿Marta, peebáidasica nutàacái? —ímaca yái Jesúsca.

27 Yá úumaca:

—Báisíta, Nuíwacali, nuebáidaca pitàacái. Núalíacawa Mesíasca pía, judío icuèerinápináca, yái Dios íirica, wacuèricaté Dios ibànuèripínáca walí aléi èeri irículé —úumaca.

Jesús llora junto al sepulcro de Lázaro

28 Néeseté utàanícadénáami Jesús yáapicha, yá Marta yàacawa umáidaca uénásàatúa Maríawa. Yá úumaca ulí ibàacanéeri iyú:

—Wáiwacali iyaca aléde, iwàwacutáca pía —úumaca ulí.

29 Néese María uémíacaalíni, yá ùacawa uípunitáidacani, yái Jesúsca.

30 Quéwa Jesús càmita iwàlùawa yàcalé irículé, iyacáwaca alé Marta ípunitáidacatáicani.

31 Néese níái judío úapichéeyéica iyéeyéica capíi irícu, naicácanacáita umusúacawa capíi irícuíse, yá nàaca nacáiwáa úamiwáise nayúunáidacáiná ùacawa càliculli nérépiná uícháanícáténá néenibàa.

32 Néese María ùanàaca Jesús yàatalé, yá ubàlùacawa ùlulù ipùata iyúwa irí. Yá María íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pìyacaalíté wáapichatá, yá càmita yéetáwatéi nuénásàirimica —úumaca irí.

³³ Jesús iicácáiná uícháaníca úái Maríaca, nía nacái judío úapichéeyéica, yá achúmaca íináidacawa iwàwawa manuísíwata, yái Jesúsca.

³⁴ Yá íimaca nalí:

—¿Aléná nabàlìani? —Íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Wáiwacali, aquialé, pì piicáca néréni —náimaca irí.

³⁵ Néese Jesús ituíyáa ímusúaca nacáiwa.

³⁶ Iná judíonái náimaca nalíwáaca:

—Piicácué, cáininácaté iicáca yáara yéetéerimicawa —náimaca.

³⁷ Quéwa áibanái judíonái yéená náimaca:

—Yái ichùnìericaté matuíri, ¿cáná càmita ichùnìa Lázaromi ipíchanaté yéetácawa? — náimaca nalíwáaca.

Resurrección de Lázaro

³⁸ Néese, máiní báawaca Jesús yéemìaca natàacái. Yá máiní báawaca iwàwa. Yá yàacawa càliculli yàatalé, yái utàwi nabàlièrica inùma manuíri íba iyú. Yái càliculli náicacaté dúli ibàlài irìcu, yéewanápiná càlicullìcani, càide iyúwa capì imàdàaná.

³⁹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Peedácué íba càliculli inùma ícha —íimaca yái Jesúsca. Uái Martaca, yéetéeriwa yéenasàatúamica, úumaca Jesús irí:

—Wáiwacali, yáaséeriquéera, idènìacáiná báiinúaca èeri yéetácadénáamiwa —úumaca.

⁴⁰ Jesús yàalàaca úa:

—Núumacaté pirí, peebáidacaalí núa, yásí piicáca Dios íiwitáise cachàiníiri —íimaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese needáca manuíri íba càliculli inùma ícha. Jesús iicáidaca chènuniré, íimaca Dios irí:

—Núaniri, nùaca pirí cayábèeri peebácáiná nulí iyúwa nusutáaná pícha.

⁴² Núalíacawa báisíiri iyú peebáca càiripináta nulí iyúwata nusutáaná pícha. Quéwa càì nùumaca pirí yéewacaténá níái wenàiwicaca neebáidaca pidéca pibànùaca núa —íimaca yái Jesúsca.

⁴³ Néese Jesús idécanáami càì íimaca Dios irí, yá iicáidaca càliculli irìculé. Yá íimaca cachàiníiri iyú:

—¡Lázaro, pimusúawa sísaara! —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁴ Yá yéetéerimiwa ímusúacawa nadacuèri macáita ìwalíise wáluma iyú, yàabàli, icáapi nacái, néepuèri nacái inàni wáluma iyú, càide iyúwa judíonái yéepùaná yéetéerimiwa. Yá Jesús íimaca nalí:

—Pìwasàacué íchani. Pimàacacué yèepunícawa —íimaca yái Jesúsca. Yá nawasàaca ícha yái néepùanácani.

Conspiración para arrestar a Jesús

⁴⁵ Idécanáamité naicáca Jesús imichàidaca Lázaro yéetácáisi ícha, yá madécaná judío neebáidaca Jesús itàacái, níái judío yàacawéeridéeyéicaté María, naicáca nacái yái Jesús imànírìca.

⁴⁶ Quéwa abénaméeyéi nàacawa fariseonái yàatalé, yá nacàlidaca fariseonái irí ìwali yái Jesús imànírìca.

⁴⁷ Iná fariseonái, sacerdote íiwacanánái nacái nàwacáidáyacacawa Junta Suprema yáapícha, níái israelita íiwacanánáica béeyéica. Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Càinásica yéewa wamànica? Yáara asìalica imànica ìyaca madécaná wawàsi cachàiníiri camíiri áiba wenàiwica idé imànica.

⁴⁸ Wamàacacaalí imànica càì mamáalàacata, yásí macáita wàasu cáli néeséeyéi neebáidapíná Mesíascani, yái wacuèrinápináca wía judíoca. Néese namànìpiná ùwicái

wacuèrinánái romanonái ípunitawa, íná romanonái nàanàapíná wáipunita, yásí namáalàidaca wàasu templo, wàasu cáli néeséeyéi nacái —náimaca.

⁴⁹ Quéwa abéeri néená ípidenéeri Caifás, yácata sacerdote íiwacalíná yáté camuíca, íimaca nalí:

—Píacué càmiyéita yáalíawa, dàaléeyéicuéca íiwita pía meedá.

⁵⁰ Càmitacué nacái píalíawa cayábáanápíná cachàini píricuényi wanúacaalí abéeri asìali ipíchaná macái wàasu cáli néeséeyéi imáalàacawa —íimaca yái Caifásca.

⁵¹ Quéwa yái Caifásca càmita icàlida càiri tàacáisi íiwitáise iyúwata, néese iyacáinaté sacerdote íiwacalíná yáté camuíca, ínáté Dios imàacaca Caifás icàlidaca tàacáisi Dios inùmalicuise íiméerica Jesús yéetáanápínátéwa judíonái íichawalíná.

⁵² Càmita yéetáanápínátéwa abéta judíonái íichawalíná, néese macái èeri mìnánái íichawalíná yéewanápíná nàyaca Dios yéenibe macái cáli ínatabàa.

⁵³ Iná yáté èerica judío íiwacanánái nàináidacawa nanúanápínáté Jesús.

⁵⁴ Iná Jesús càmita yèepuníwa judíonái yèewibàa, néese yàacawa Judea yàasu cáli íicha wáapicha wía yéewáidacaléca. Yáté wàacawa Efraín iyacàlená néré iyéerica mawiénita manacúali yùucu càináwàiri, canácatalé máini wenàiwica. Jesús iyamáacawa néeni wáapicha wía yéewáidacaléca.

⁵⁵ Mawiénicaté judíonái yàasu culto Pascua, íná madécaná yàcalé mìnánái nàacawa Jerusalén iyacàlená néré namànicaténá quéechacáwa áiba culto nacáiri masacàanápíná Dios iicáca nía, ipíchawáiseté namànica Pascua yàasuná culto.

⁵⁶ Yá macái wenàiwica nacutáca Jesús Jerusalén iyacàlená irìcubàa. Nabàlùacawa templo irìcu, yá nasutáca néemlàwáaca. Yá náimaca:

—¿Càiná píináidacawa? ¿Yàanàsica aléi iicácaténá culto, càmitasica yàanàa? —náimaca.

⁵⁷ Fariseonái, sacerdote íiwacanánái nacái nachùuliacaté macái wenàiwica nacàlidáanápíná nalíni náalíacaalí alénácaalí ìya Jesús, náibàacaténáni.

12

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

¹ Seis èeri ipíchawáiseté judíonái yàasu culto Pascua, Jesús yàacatéwa Betania iyacàlená néré, yái yàcaléca iyacatáiquéi Lázaro, yái asìali Jesús imichàidéericaté yéetácáisi íicha. Wía Jesús yéewáidacaléca wàacawa yáapicha.

² Aibanái imànica yàacàsi Jesús iyáacalépiná. Uái Martaca uwacùaca nalí nayáapíná. Lázaro abéeri néená níái yáawinéeyéicawa iyáaca iyáacaléwa Jesús yáapicha mesa iwéré.

³ Néese María itéca catúa idènièchúa trescientos gramos, batéwa medio litro yái séenásica pumènírica isàni yáawamíri ípidenéeri nardo, quéwa máiníri cawènica. Yá ùucùaca pumèníri isàni Jesús yàabàli ìwali. Néese uchuídaca yàabàli àniwa uíwita íbáiná iyúwa. Yá macáita wenàiwica capìi irìcuíyéi namìaca isàni pumèniwaca.

⁴ Néese Simón ìrimi ípidenéeri Judas Iscariote, abéeri Jesús yéewáidacalé yéená itéeripínacaté Jesús yùuwidenái, náibàacaténáni, íimaca Jesús irí:

⁵ —¿Cáná pimàaca úucaca plata meedá máiwitáiséeri iyú? ¿Cánaté càmita pichùulia uwéndacani yái séenási pumènírimica trescientos denario ìwalínápíná, yái abéeri camuí iwènicatáica, yéewanápíná wayúudàaca catúulécanéeyéi? —íimaca yái Judas Iscarioteca.

⁶ Yái Judas quéwa càmita catúulécaná iicáca wenàiwica. Cayéedéericáita meedáni, iwàwéeri iyéedùaca plata wàasu plata yàalu irìcuise, Judascáiná icùacaté wàasu plata, wía Jesús yéewáidacaléca, yáté áibaalí iyéedùaca yàacawa wàasu plata púubanamataté.

⁷ Néese Jesús íimaca Judas irí:

—Pimàaca umànica iyúwa uwàwáaná. Picá pisàiwica ulí wawàsi. Udèniacaté yái pumènírica isàni ùucùacaténá nùwalini nusànipíná nabàliacaténá nuinámi càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná.

⁸ Catúulécanéeyéi wenàiwica nàyacuéca píapicha mamáalàacata càiripináta íná yéewacué píalimá piyúudàaca nía piwàwacatáicacatué piyúudàaca nía. Núa quéwa càmirita iyapiná píapichacué càiripináta cháí èeri irìcu —ímaca yái Jesúsca.

Conspiración contra Lázaro

⁹ Madécaná judío yáaliacatéwa Jesús iyaca Betania iyacàlená irìcu. Nàacawa néré naicácaténá Jesús, yá nawàwacaté naicáca Lázaro nacái, yái asiali Jesús imichàidéericaté yéetácáisi ícha.

¹⁰ Iná sacerdote íiwacanánái náináidacawa nanúanápiná Lázaro nacái.

¹¹ Madécanácáiná judío nayamáidacaté neebáidaca sacerdote íiwacanánái itàacái, neebáidáanápiná Jesús itàacái. Càité neebáidaca Jesús itàacái naicáciná cáuca Lázaro.

Jesús entra en Jerusalén

¹² Madécaná wenàiwica nàanàacaté Jerusalén iyacàlená néré naicácaténá Pascua yàasuná culto. Néese mapisáita àniwa néemìaca tàacáisi Jesús iináwaná ìwali yàanàanápinaté Jerusalén iyacàlená néré.

¹³ Iná nawichùaca wisiri nacáiri ibáiná, yá natéca báinási nacáapi irìcuwa náasáidacaténá casímáica nía Jesús ìwali. Yá namusúacawa Jerusalén iyacàlená irìcuíse náipunitáidáanápiná Jesús natáidacaténáni. Yá namáidaca nàacawa casímáiri iyú:

—¡Wàacué Dios irí cayábéeri! ¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, yái wenàiwica Dios ibànuèrica walí, icùacaténá wía! ¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, wía Israel itaquénáináimica! —náimaca.

¹⁴ Jesús yàanàaca burro, yá yáawinacawa burro íinata, iwàlùacaténáwa Jerusalén iyacàlená irìculé, càide iyúwaté profeta itànàanáaté tàacáisi Dios inùmaliçuíse. Dios íimacaté:

¹⁵ “Picácué cáalu pía, píacué iyéeyéica Jerusalén iyacàlená irìcu, áibaalí ípidenácatalé Sión. Piicácué, Picuèriná yàanàaca platalécué, cáimiétacanéri, matuíbanáiri iyú nacái, yáawinéericawa burro wàlisài íinata”,

íimacaté yái Diosca.

¹⁶ Quéechatécáwa, wía Jesús yéewáidacaléca càmitaté wáalía wéemìaca càinácaalíté íimáaná yái wenàiwicanái imànírica Jesús irí. Quéwa nésecáwa idécanáamité Jesús imichàacawa chènuniré iyacaténá cáimiétacanéri iyú Dios yáapicha, átata wawàwalica profetanái itànàacaté tàacáisi Jesús ìwali Dios inùmaliçuíse càinácaalíté wenàiwica namànipináca Jesús irí.

¹⁷ Néese níái wenàiwica iyéeyéicaté Jesús yáapicha imáidacaalíté Lázaro càliculli irìcuíse, imichàidacaténáni yéetácáisi ícha, yá nacàlidaca áibanái irí Jesús iináwaná, yái naicáanácaté Jesús icáucàidaca Lázaro.

¹⁸ Iná manùbéeyéi wenàiwica nàaca náipunitáidaca Jesús néemiacáináaté iináwaná Jesús imàníiná yái càmirica áiba wenàiwica idé imànica.

¹⁹ Quéwa fariseonái náimaca nalíwáaca:

—¿Cánácué pidècunìawa mamáalàacata? Iwàwacutá wamáalàidacani caquialéta. Piicácué, ¡macái èeri mìnánái yàacawa yáapicha! —náimaca.

Unos griegos buscan a Jesús

²⁰ Manùbéeyéi wenàiwica yàanàacaté nàacaténá Dios icàaluíniná Pascua yàasuná culto yaalí Jerusalén iyacàlená irìcu. Nàyaca nèewi abénaméeyéi Grecia yàasu cáli néeséeyéi, càmiyéi judío.

²¹ Yá nàacawa natàanáca Felipe yáapicha yái Betsaida iyacàlená mìnalica Galilea yàasu cáli íinatéerica iyaca. Yá nasutáca Felipe ícha wawàsi manuísíwata. Náimaca irí:

—Néeni, pimàni walí cayábéeri, pité wía Jesús yàatalé watàanácaténá yáapicha —náimaca.

²² Yá Felipe yàacawa icàlidaca naináwaná Andrés irí. Néese Felipe, Andrés nacái nàaca nacàlidaca Jesús iríni.

²³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Nuénáiwaná idéca yàanàaca nuétáanápínáwa yéewacaténá Dios imàacaca cáimiétacanéerica núa chènuniré, núa asìalica Dios néeséerica.

²⁴ Péemìacué comparaciòn. Càica núade iyúwa trigo ituíná ími. Càmicaalí ituíná yúuwàawa cáli yèewiré iyacaténá iyúwa yéetéerimiwa, néese iyaca abéerita càiripináta. Quéwa iwàlùacaalíwa cáli yèewiré iyúwa yéetéerimiwa, yásí idàwinàacawa needácaténá manùba iyacaná quíiracaalíni. Càita nacái núa, iwàwacutá nuétácawa yéewacaténá madécaná wenàiwica nadènìaca nacáucawa càmlíri imáalàawa.

²⁵ Cawinácaalí càmlírica iwàwa yeebáidaca nutàacái cáininácáiná iicáca icáucawa cháí èeri irìcu, imáalàidaca íchawa icáucawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái éwita nanúacaalíni cruz ìwali càmicáiná cáininá iicáca nuícha icáucawa, idènìapíná icáucawa càmlíri imáalàawa Dios yáapicha càiripináta.

²⁶ Aibacaalí iwàwa íbaidaca nulípiná iwàwacutá yeebáidaca nutàacái imànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná. Cawinácaalí íbaidéerica nulípiná iyapíná núapicha nùyacatalé chènuniré. Cawinácaalí íbaidéerica nulípiná, Núaniri Dios imàacapíná cáimiétacanéericani, yái wenàiwica íbaidéerica nulípiná —ímaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia su muerte

²⁷ Néeseté Jesús ímaca: “¡Siùca máiní cáaluca nuínáidacawa nuwàwawa! ¿Càinásica núumapíná Núaniri Dios iríwa? ¿Núumasica irí: ‘Núaniri, piwasàa núa ícha yái yùuwichàacáisica’, núumasica irí? ¡Càmíirita! Nudéca nùanàaca nùuwichàacaténáwa”, ímaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese Jesús ímaca Dios irí: “Núaniri, pimàaca wenàiwica náalíacawa máiníri cachàinica pía”, ímaca yái Jesúsca. Néese níái wenàiwica ibàluèyéicawa néenibàa néemìaca tàacáisi chènuníise. Yá tàacáisi ímaca: “Nudéca numàacaca wenàiwica náalíacawa cachàinica núa, yá càì numàacapíná náalíacawa àniwa”, ímaca yái tàacáisica.

²⁹ Néese áibanái wenàiwica ibàluèyéicawa néenibàa idécanáami néemìaca tàacáisi, yá náimaca néemìacasa énu nacáiri isàna, càide iyúwa tiríricaalí èeri isàna. Abénaméeyéi quéwa náimaca:

—Angel itàaníca yáapicha —náimaca.

³⁰ Néese Jesús ímaca nalí:

—Dios idéca itàaníca nulí, éwita núalíacáanáta yeebáca nulí càide iyúwa nusutáaná ícha, quéwa itàaníca nulí píalíacaténácuéwa Dios yeebáca nulí càide iyúwa nusutáaná ícha.

³¹ Mesúnamáita Dios yùuwichàidapíná macái èeri mìnánái càmlíyéi yeebáida nutàacái, yásí Dios yúucapíná méetàuculé báawéeri Satanás, yái ichùulièrica èeri mìnánái íiwitáise siùcade.

³² Yá namichàidacaalípiná núawa cruz ìwali chènunibàa, yásí wenàiwica macái cáli néeséeyéi neebáidapíná nutàacái —ímaca yái Jesúsca.

³³ Càité Jesús icàlidaca walíni wáalíacaténáwa yéetáanápínátéwa cruz ìwali.

³⁴ Níái wenàiwicaca náimaca Jesús irí:

—Wadéca waléeca Dios itàacái profetanái itànèericaté Mesías ìwali Mesías iyáanápíná càiripináta, yái wacuèrinápínáca Dios ibànuèrica walí wía judíoca. Quéwa pidéca picàlidaca pìwaliwa, yái asìali Dios néeséericasa, iwàwacutáanápínása nanúaca píca cruz ìwali. ¿Cawínásica yáara asìali Dios néeséerica? —náimaca.

³⁵ Néese Jesús ímaca nalí:

—Achúma èeritacué nuéwáidaca píca amalácaténácué píiwitáise. Peebáidacué nutàacái siùcata. Picácué pichábáida péenáiwánáwa, ipíchanácué piúcacawa méetàuculé Dios ícha càiripináta. Cawinácaalí càmlíyéica yeebáida nutàacái, catáca náiwitáise, càmita náalíawa náucáanápínáca càiripináta. Càica níade iyúwa wenàiwica yèepuníiriwa catéeri irìcu, càmlíri yáalíawa alénácaalí yàawa.

³⁶ Nùata càiride iyúwa camalási íná peebáidacué nutàacái idècunitàacá nùyaca píapicha, amalácaténacué píiwitáise, pèepunínápiná Dios yáapicha —ímaca yái Jesúsca. Jesús idécanáami icàlidaca nalíni, yá yàacawa náicha. Iyamáacawa náicha ibàacanéri iyú.

Por qué los judíos no creían en Jesús

³⁷ Ewita Jesús imànicáanítaté madécaná yái càmirica wenàiwica idé imànica judíonái yàacuése, càicáaníta manùbéeyéi càmita neebáida itàacái.

³⁸ Inaté macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta Isaías itànàanáté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Isaías ímacaté:

“Pía, Wacuèriná Dios, canácata yeebáidéeri walí wàasu tàacáisi wacàlidéerica nalí pinùmaliçuise. Canácata yáaliériwa píiwitáise ìwali, càmicáiná neebáida pitàacái”, ímaca yái Isaíasca.

³⁹ Isaías icàlidacaté cáná yéewa càmita náalimá neebáidaca. Isaías ímacaté:

⁴⁰ “Dios imàacacaté matuíca náiwitáise, càmiyéi nacái yáaliíwa. Iná càmita náalimá náaliíca néemíaca itàacái càinácaalí ímáaná, càmita nacái neebáida báisíri iyú; càmita náalimá nawènúadaca náiwitáise Dios irípiná, íná càmita Dios iwàlisáida nawàwa”, ímacaté yái Isaíasca.

⁴¹ Càité Isaías icàlidacaté nalíni, iicácáinaté yéenáiwánási nacáiri ímáanáca Jesús iyáanápináté cáimiétacanéri iyú Dios yáapicha chènuniré. Yáté Isaías icàlidaca tàacáisi Jesús ìwali.

⁴² Quéwa madécaná judío neebáidaca Jesús itàacái. Abénaméeyéi judío íiwacanánái neebáida nacái quéwa ibàacanéri iyúta, cáalucáiná naicáca nanacáiyéiwa fariseo ipíchaná náucaca nía judíonái yéewáidacaalu ícha.

⁴³ Náimaca nawàwáanása cayábaca Dios iicáca náiwitáise, quéwa máini cachàiniíwanái nawàwaca cayábaca nanacáiyéi iicáca nía, íná nabàaca naináwanáwa neebáidáaná Jesús itàacái, ipíchaná nanacáiyéi báawaca naicáca nía Jesús ìwalíse.

Las palabras de Jesús juzgarán a la gente

⁴⁴ Jesús ímacaté cachàiníri iyú: “Cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, càmita yeebáida abéerita nutàacái, néese yeebáida nacái Núaniri Dios itàacái yái ibànuèrica núa aléi.

⁴⁵ Cawinácaalí yáaliéerica nùwali càinácaalí nuíwitáise ìyaca, yáaliíca ìwali nacái yái Núaniri Diosca, yái ibànuèrica núa aléi.

⁴⁶ Càica núade iyúwa camalási. Nudéca nùanàaca aléi èeri iriculé yéewanápiná amaláca náiwitáise cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, yéewacaténá càmita nàya càide iyúwa wenàiwica càmiyéi yáaliíca Dios ìwali.

⁴⁷ Aibacaalí yéemíca nutàacái quéwa càmiíri yeebáida, càmitàacá nùuwichàida siùcanide, càmicáiná nùanàa aléi èeri iriculé nùuwichàidacaténá wenàiwica, néese nudéca nùanàaca nuwasàacaténá wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁴⁸ Aibacaalí báawa iicáca núa, càmiíri nacái yeebáida nutàacái, ìyaca áiba wawàsi yáasáidéeripiná cabáyawanácani: Yái tàacáisi nucàlidéerica, yácata yáasáidéeripiná cabáyawanácani, èeri imáalàacaalípináwa.

⁴⁹ Càmicáiná nutàaní nùasu wawàsiwa. Núaniri Dios yái ibànuèrica núa aléi, yácata ichùulíerica núa nucàlidáanápiná tàacáisi inùmaliçuise, nuéwáidáanápiná nacái wenàiwica.

⁵⁰ Yá núaliíacawa nadèlianápiná nacáucawa càmiíri imáalàawa macáita wenàiwica yeebáidéeyéica iyúwa Núaniri Dios ichùulianá. Iná yái nucàlidéericuécaca pirí, yá nucàlidacuécaca piríni càide iyúwa Núaniri Dios ichùulianá núa”, ímaca yái Jesúsca.

¹ Iwàwacutácaté abé èeri ipíchawáise judiónái imànicaté nàasu cultowa ípidenéeri Pascua. Jesús yáalíacawa yéenáwaná yàanàacaté yàanápínáwa èeri ícha yèepùacaténáwa Yáaniri Dios yàataléwa. Cáininácaté Jesús iicáca wía, mamáalàacata manuísíwata, wía yàasu wenàiwica iyéeyéica cháí èeri irìcu, càita nacái cáininácaté iicáca wía àta yéetácatalétawa.

²⁻⁴ Satanás imàacacaté Judas íináidacawa itéénápiná Jesús yùuwidenái náibàacaténáni. Yái Judas, Simón Iscariote iiricani.

Jesús nacái yáalíacatéwa yàanàacaté Dios yàatanáise, yáalíacaté nacáíwa yèepùanápínátéwa Dios yàatalé àniwa. Jesús nacái yáalíacatéwa Dios imàacacaté Jesús icùaca macáita Dios íiwitáise iyú. Néese idècunitàacá Jesús iyáaca iyáacaléwa wáapicha, wía yéewáidacaléca, yá yàacawa mesa ícha, imàacaca íchawa yàasu ruana nacáiriwa yúuquéri ìwalísewa. Yá idacùaca wáluma ìwaliabàawa.

⁵ Néese Jesús yùucùaca úni ponchera irìculé. Yá imànica walí cayábéeri, idàbaca íbaca wàabàli, wía yéewáidacaléca, yá ichuidaca wàabàli wáluma iyú, yái wáluma idacuèrica ìwaliabàawa càide iyúwa wáiwitáise ìyáaná wía judíoca, càmicáináté wamàni walíwáaca yái cayábéerica.

⁶ Yàanàaca Simón Pedro yàatalé íbacaténá Pedro yàabàli, quéwa Pedro íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, ¡càmita cayába píiba nùabàli, càmicáiná nùasu wenàiwica pía! —íimaca yái Pedroca.

⁷ Jesús íimaca irí:

—Siùca càmita píalía péemìlaca càinácaalí íimáaná yái numànírica pirícué quéwa áibaalípiná yásí píalía péemìlacani —íimaca yái Jesúsca.

⁸ Quéwa Pedro íimaca irí:

—¡Canácatáita nubatàa píibaca nùabàli! —íimaca yái Pedroca. Jesús íimaca irí:

—Càmicaalí nuíba píabàli, néese càmita nùasu wenàiwica pía —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Simón Pedro íimaca irí:

—Iyá, Nuíwacali, píapidáida núa, píiba nùabàli, nucáapi nacái, nuíwita nacái macáita, numànicáiná nubáyawanáwa nucáapi iyúwa, nuíwitáise iyú nacáíwa —íimaca yái Pedroca.

¹⁰ Quéwa Jesús íimaca irí:

—Péemìa comparación: Aibacaalí yàapidáanica quèechatécáwa, yá masacàacani. Casacàaca meedá yàabàli, ìpìnacáiná àyapulcubàa, íná íbacáita yàabàliwa. Càita nacái píacué. Nudéca nùapidáidacuéca píiwitáise masacàacaténácué Dios iicáca pía, numàacacáináté nuwàwawa píbáyawaná íchacué peebáidacáinácué nutàacái. Néese pimànicaalícué píbáyawanáwa áibaalí àniwa, iwàwacutácué picàlidaca píichawani nuíbacaténácué pícha yái báawéerica pimànírira áibaalípiná cháí èeri irìcu, càide iyúwa wáibacaalí wenàiwica yàabàli. Quéwa abéeri péenácué casaquèeri meedá íiwitáise mamáalàacata —íimaca yái Jesúsca.

¹¹ Jesús yáalíacatéwa chánacaalí wéená itéeripínáté yùuwidenái náibàacaténáni, ínáté Jesús íimaca: “Abéeri péenácué casaquèeri meedá íiwitáise mamáalàacata”, càì íimaca yái Jesúsca.

¹² Néese idécanáami Jesús íbaca wàabàli, yá yúucaca ìwalísewa yàasu ruana nacáiriwa àniwa. Yá yáawinacawa mesa iwéré àniwa. Íimaca walí:

—Siùcade nucàlidacué piríni càinácaalí íimáaná yái nuíbáanácuéca píabàli.

¹³ Píimacuéca nùwali yéewáidéeri wía, Wáiwacali nacái. Yá cayábéeriquéi píimáanácuéca càì nùwali, núacáináta càiri.

¹⁴ Núa, yái yéewáidéericuéca pía, Píiwacalícuéca nacái, nudéca nuíbaidaca pirípinácué càiride iyúwacué píasu wenàiwica càímíri cachàini náicha canánama íbaidéericué pirípiná, numànicaténácué pirí yái cayábéerica nuíbáanácuéca píabàli. Nudéca nuíbaidacuéca pirípiná càide iyúwa píasu wenàiwica càímíri cachàini náicha canánama íbaidéericué pirí, éwitacué Píiwacalícaaníta núa, íná iwàwacutácué píibaidaca pirípináwáaca pimànicaténácué piríwáaca cayábéeri.

¹⁵ Nudéca càì nùasáidacuéca piríni pimànicaténácué cayábéeri piríwáaca càide iyúwa numàníinácué pirí.

¹⁶ Péemiacué comparación: Canáca yàasu wenàiwica cachàiníri íiwacali íichawa. Iná picácué píináidawa cachàiníyícuéca nuícha pía. Càide iyúwa nuíbaidáanácuéca pirípiná, càita nacái iwàwacutácué píibaidaca pirípináwáaca.

¹⁷ Píalíacaalícué péemíaca càinácaalí íimáaná yái núuméricuéca pirí, píibaidacaalícué nacái pirípináwáaca càide iyúwa nuchùulianácué pía, yásí casíimáicuéca píwàwawa.

¹⁸ “Càmita macáicué càì núumaca píwaliwa. Núalíacawa nàwali níai nuedéeyéica nùasunáipináwa. Quéwa iwàwacutá macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta itànàaná tàacáisi nùuwíde ìwali Dios inùmalicuése bàaluité. David íimacaté: ‘Yái nùacawéeriná iyéericaté iyáacaléwa nùapicha, yácata idé yùuwídeca imànica núa, imànicaténá nulí báawéeri’, íimacaté yái Davidca.

¹⁹ Yá nucàlidacuéca piríni ipíchawáise nùuwíde imànica nulí báawéeri. Néese idécanáami càì imànica nulí, yásí peebáidacuéca nutàacái, Diosca núa, yái càmirica imáalàawa.

²⁰ Péemiacué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nùasu wenàiwica itàacái, yeebáida nacái nutàacái. Néese nacái, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, yeebáida nacái Dios itàacái yái Dios ibànuèrica núa aléi —ímaca walí yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Judas lo traicionará

²¹ Idécanáamité Jesús icàlidaca walíni, néese máini achúmaca iwàwa. Yá íimaca walí amaléeri iyú:

—Péemiacué cayába, abéeri péenácué itéeripiná nùuwídenái náibàacaténá núa —ímaca yái Jesúsca.

²² Néese wía yéewáidacaléca waicáidáidaca walíwáaca. Càmita wáalíawa càirínácaalí yái càì Jesús íimaca ìwali.

²³⁻²⁴ Núa Juan, yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca, núawinacawa nùyaca mawiénita Jesús irí. Iná Simón Pedro yúucaca icáapiwa nulí nusutáanápíná nuémíawa Jesús càirínácaalí yái càì Jesús íimaca ìwali.

²⁵ Iná núawiacawa Jesús ipualé, nusutácaténá nuémíawani. Yá núumaca irí:

—Nuíwacali, ¿càiríná yái càì píimaca ìwali? —núumaca irí.

²⁶ Jesús íimaca nulí:

—Yácata yái núapúadéerica irípiná pan quírápieli irìculé —ímaca yái Jesúsca. Iná idécanáami yáapúadaca pan, yá yàaca Judas iríni, yái Simón Iscariote ìrica.

²⁷ Néese Judas yeedácanacáita iríwa pan yéená isàbéeri, yá Satanás iwàlùacawa Judas iwàwalìculé ichùuliacaténá Judas íiwitáise. Néese Jesús íimaca Judas irí:

—Yáara wawàsi pimàníripínáca, pía pimànica ráunamáitani —ímaca yái Jesúsca.

²⁸ Yáté èerica canáta wéenáquéi yáaliériwa cáná yéewa Jesús icàlidaca Judas iríni.

²⁹ Abénaméeyéi wéená nayúunáidaca Jesús ichùuliaca Judas iwèñianápináté yàacàsi wamáapuèrica Pascua piná. Aibanái wéená nayúunáida nacái Judas yàacaténá plata catúulécaneeyéi irí. Judascáiná icuèrité wàasu plata.

³⁰ Iná Judas idécanáami iyáaca iríwa pan yéená isàbéerica, yá imusúacawa wáicha machacànita. Yá catáca ìwali.

El nuevo mandamiento

³¹ Ináté idécanáami Judas yèepùacawa wáicha, yá Jesús íimaca walí:

—Siúcáisede wenàiwica naicápiná núa cáimiétaquéeri iyúwa, núa asíali Dios néeséerica. Núasáidapíná nalíwa nacái cachàinica Dios íiwitáise.

³² Càide iyúwa núasáidáanápíná nalíwa cachàinica Dios íiwitáise, càita nacái Dios yáasáidapíná nalíwa cachàinica nacái nuíwítáise, núa asíali Dios néeséerica. Càicatanica Dios imànipíná mesúnamáisiwata.

³³ Péemiacué nulí pía nuénánáica cáininéeyéica nuicáca, nùyacué píapicha achúma èerita. Yá picutápinácué núawa quéwa núumacué pirí càide iyúwa núumáanáté judío íiwacanánái irí: Càmitacué yéewa píacawa nùapicha siúca aléera nùacatalépinácawa.

³⁴ Nuchùllacué pía pimàninápiná áiba wawàsi wàlisàita: Cáininácué piicáyacacawa. Càide iyúwa cáinináanácué nuicáca pía, càita nacái iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa.

³⁵ Cáininácaalícué piicáyacacawa, yásí macái èeri mìnánái yáalíacuécawa pìwali nuéwáidacalécuéca pía —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

³⁶ Néese Simón Pedro isutáca yéemíawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿alénápinásica pìawa? —íimaca yái Pedroca. Yá Jesús íimaca irí:

—Aléera nùacatalépinácawa càmita yéewa piacawa núapicha siúca, quéwa áibaalípiná yásí piacawa núami néréwa —íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Yá Pedro íimaca irí:

—¿Càmírita, Nuíwacali! Núalimáca nùacawa píapicha siúcasiwata. Ewita iwàwacutáca nuétácawa píchawalíná, yá cayábaca nuétácawa —íimaca yái Pedroca.

³⁸ Néese Jesús íimaca irí:

—¿Báisítasica pimàacaca nanúaca pía nuíchawalíná? Càmirita, máinícáiná càulenáca píchani. Péemí cayába, ipíchawáise cawámai itàaca, yá pimànipiná píchìwawa máisiba yàawiría, píimapiná càmitasa píalía nùwali ipíchaná nanúaca pía núapicha —íimaca yái Jesúsca.

14

Jesús, el camino al Padre

¹ Néeseté Jesús íimaca walí wía yéewáidacaléca: “Picácué cáalu pía. Manuícué pínáidaca piwàwawa Dios ìwali, nùwali nacái.

² Núaniri Dios icapèe iyéerica chènuniré idèniaca imàdánáwa madécaná wenàiwica iyacatáipiná. Canácaalí iyéeri nérétá, yá càmitacué nucàlida piritáni. Yá nùacawéera nuchùnìacaténácué pìyacatáipiná.

³ Nudécanáamicué nùacawa pícha, yá nuchùnìacuéca nacái pìyacatáipiná, yásí nuèpùacawa néese àniwa, yá nutécué pía núapichawa, yéewacaténácué pìyapináca núapicha aléera nùyacataléca.

⁴ Píalíacuécawa alénácaalí nùawa. Píalíacué nacáíwa càinácaalí iwàwacutáaná pimànica piacaténácuéwa néré nacái”, íimaca yái Jesúsca.

⁵ Néese Tomás íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, càmita wáalíawa alénácaalí pìawa. Iná càmita yéewa wáalíacawa càinácaalí iwàwacutáaná wamànica wàacaténáwa néré —íimaca.

⁶ Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutácué peebáidaca nutàacái piacaténácuéwa Núaniri Dios yàatalé. Núalíacawa, nuémíaca nacái macáita báisíri tàacáisi Dios ìwali. Núacata yái yéerica nacáuca càmiri imáalàawa macáita wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Canácata yáaliméeri yàacawa Núaniri Dios yàatalé àta yeebáidacaalíta nutàacái.

⁷ Píalíacáinácué nùwali, íná píalíapinácué nacáíwa Núaniri Dios ìwali, yá siúcáisede píalíacuécawa Dios ìwali. Piicátécué Dios madécaná èeri, íná píalíacuéca ìwali —íimaca yái Jesúsca.

⁸ Néese Felipe íimaca irí:

—Wáiwacali, pimàaca waicáca Píaniri Dios, yásí casíimáica wawàwa. Yácata abéerita wawàsi iwàwacutáwa walí —íimaca.

⁹ Jesús íimaca irí:

—Felipe, nudéca nùyacuéca píapicha madécaná èeri. ¿Cáná càmitàacáwa píalíawa cawinácaalí núa? Cawinácaalí wenàiwica yáalíerica nùwali yáalía nacái Núaniri Dios ìwali. Iná iwàwacutá càmita pisutá nuícha numàacáanápinácué piicáca Núaniri Dios. Pidécuéca piicácani.

¹⁰ Iwàwacutá peebáidaca nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, Núaniri Dios nacái iyaca càide iyúwa nùyáaná. Yái nucàlidéericuécawa píri càmita nutàaní nunùmalícuísewa. Néese

nutàaníca Núaniri Dios inùmalìcuísewa. Càmita nacái numàni nùasu wawàsiwa cháí èeri írìcu, néese Núaniri Dios ìyaca nuwàwalìcu, yácata imànírìca iyúwa iwàwáaná imànica.

¹¹ Peebáidacué nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios ìyáaná, Núaniri Dios nacái ìyaca càide iyúwa nùyáaná. Càmicaalìcué píalimá peebáidaca yái nùuméerica píricué nùyáaná iyúwa Núaniri Dios ìyáaná, néese peebáidacué piicácáiná yái numànírìca cà mírita áiba wenàiwica idé imànica.

¹² Péemiacué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, imànìpiná càide iyúwa numàníná. Imànìpiná nacái cachàinírì ícha yái numànírìca nùacáináwa Núaniri Dios yàataléwa.

¹³ Macáita cayábéeri wawàsi pisutéeripinácué Dios ícha nunùmalìcuíse càide iyúwa nuwàwáaná nuchùullacáinácué pisutáanápíná Dios íchani, yá numànìpinácuéca píriwani yéewacaténá núa yái Dios Írìca nùasáidaca macái wenàiwica írì máiní cachàinica Núaniri Dios íiwitáise.

¹⁴ Macáita cayábéeri wawàsi pisutéeripinácué nuícha càide iyúwa nuwàwáaná, yá numànìpinácuéca píriwani —ímaca yái Jesúsca.

Jesús promete enviar el Espíritu Santo

¹⁵ Néeseté Jesús ímaca walí, wía yéewáidacaléca. Yá ímaca walí: “Báisícaalìcué cáinináca piicáca núa, yásí pimànicuéca càide iyúwa nuchùulláná pía.

¹⁶ Yá nusutápiná Núaniri Dios íchawa ibànùnápínácué píri áiba Yàacawéeridéeripinácué píawa, yái Espíritu Santo yéewáidéeripinácuéca pía báisírì tàacáisi iyú Dios ìwali, yàalèeripinácué pía nacái. Yásí Espíritu Santo yàacawéeridacué píawa càiripináta. Canácatáitacué imàaca píawa.

¹⁷ Quéwa èeri mìnánáì cà míyeyí yeebáida nutàacái, càmita náalimá needá nawàwalìculéwani, yái Espíritu Santoca, càmicáiná náalimá naicácani, cà míri nacái náalía ìwali, quéwa píalíacué ìwali ìyacáinácué píapícha siùca. Yásí mesúnamáita iyamáacuéwa píwàwalìcuwa càiripináta icùacaténácué píiwitáise.

¹⁸ “Càmita numàacapínácué pía abéerita iyúwa canéeyeyí isèenái. Nuèpùà nùanàaca nùyacaténácué píapícha àniwa.

¹⁹ Achúma èeri áibanáì èeri mìnánáì cà míyeyéica yeebáida nutàacái, càmitanica naicápiná nùawa quirínama, quéwacué piicácata núa àniwa. Yásí cáuca núa àniwa íná yéewa pícaucàapínácuéca nacáíwa.

²⁰ Néenialípiná idécanáami Espíritu Santo yàanàaca, yásí píalíacuécawa nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios ìyáaná, píyacué abédanamata nacái nùapícha, nùya nacái píwàwalìculécué.

²¹ Cawinácaalí yeebáidéerica iyúwa nuchùullánáni, yá nacái imànírìca càide iyúwa nùumáaná, yácata yásáidéerica báisírì iyú cáinináca iicáca núa. Núaniri Dios nacái cáininéeripíná iicáca cawinácaalí wenàiwica cáininéerica iicáca núa. Yá nacái cáinináca nuicápinácani, yá nùanàapínáca yàatalé numàacacaténá yáalíaca nùwali báisírì iyú”, ímaca walí yái Jesúsca.

²² Néese Judas, (cà mírita quéwa Iscariote), ímaca Jesús írì:

—Wáiwacali, ¿cánásica pimàacapíná píawawa waicácaténá pía, quéwa càmita pimàacapíná píawawa èeri mìnánáì naicácaténá pía? —ímaca írì.

²³ Néese Jesús ímaca írì:

—Càmicáiná cáininá naicáca núa. Cawinácaalí cáininéerica iicáca núa, yeebáidaca nutàacái; Núaniri Dios nacái cáininéeripíná nacái iicácani. Yá nacái Núaniri Dios, núa nacái wàanàapínáca wàyacaténá yáapícha.

²⁴ Quéwa, cawinácaalí cà mírica cáininá iicáca núa, càmita nacái yeebáida nutàacái. Yái tàacáisi péemièricuéca nucàlidaca píri, cà mírita nutàacái, néese Núaniri Dios itàacáicani, yái ibànùerica núa.

²⁵ “Nucàlidacuéca píri macáita yái tàacáisica idècunitàacá nùyaca píapícha.

²⁶ Quéwa nudécanáamicué nùacawa pícha, yá nusutápiná Núaniri Dios íchawa, yásí ibànùacué pirí yái Yàacawéridéeripínacuéca píawa, yái Espíritu Santoca, iyúduánápinacué pía nulípiná, yàalèripínacué pía nacái. Yá Espíritu Santo yéewáidapínacuéca píawa píalíacaténáwa macáita wawàsi ìwali. Yá imàacapínacuéca piwàwalica macáita yái nucàlidéericuéca pirí.

²⁷ “Nùacaalípináwa, yá numàacacué matuíbanáica piwàwa càide iyúwa matuíbanáina nuwàwa, càmita càide iyúwa áibanái èeri mìnanaí iyáaná càmiyéica yeebáida nutàacái. Picacué achúma píináidacawa piwàwawa, picacué nacái cáalu piwàwa.

²⁸ Nucàlidacué pirí nùanápinacuéwa pícha, néese nuèpùapínacué nùyaca píapicha àniwa. Báisicalícué cáinináca piicáca núa manuísíwatatá, yásí casímáicuéca piwàwatá péemíacáinacué nùanápináwa Núaniri Dios yàataléwa cachàinicáina nuícha Núaniri Dios.

²⁹ Nucàlidacuéca piríni ipíchawáise nùacawa yéewanápiná idécanáami nùacawa, yásí peebáidacuéca yái nucàlidéericuéca pirí.

³⁰ “Siùca canáca nulí èeri nutàanínápinacué déecuiri iyú píapicha, Satanáscáina yàanàca mesúnamáisiwata, yái ichùulìerica èeri mìnanaí líwitáise càmiyéica yeebáida nutàacái. Quéwa Satanás càmita yáalimá imawèniadaca íchawa núa.

³¹ Néese, éwita Satanás càmicáaníta yáalimá imawèniadaca núa, càicáaníta numàacapíná càì imànica, nùasáidacaténá macái èeri mìnanaí irí cáinináca nuicáca Núaniri Dioswa, numàni nacái càide iyúwa ichùulíana núa. Pimichàacuéwa. Wàanacuéwa —ímaca walí yái Jesúsca.

15

La vid verdadera

¹ Idècunitàacá wàacawa, Jesús ímacaté walí, wía yéewáidacaléca: “Péemíacué comparación: Càica núade iyúwa abéyéeri uva yéetaná máiniiri cawènica. Núaniri Dios iyaca càide iyúwa icuèrica abéyéeri uva yéetaná.

² Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái càica níade iyúwa abéya yàana. Macái wenàiwica càmiyéica imàni càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáana càica níade iyúwa abéya yàana màyacanéeri. Néese Núaniri Dios yúucaca nía méetàuculé càide iyúwa wawichùacaalí yàana abéya ícha, macái yàana màyacanéerica. Néese cawinácaalí wenàiwica imàniyéica càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáana, càica níade iyúwa abéya yàana càyacanéeri. Níai yeebáidéeyéica nutàacái, Dios itéca náicha càinacaalí báawéeri iyaca nalí, namànicaténá cayábéeri cachàiníwanái, càide iyúwa wawichùacaalí cáaléeri yàana ipùata cayábéeri yàana ícha masacàcaténá yái yàanaca yéewanápiná idèniaca iyacanáwa cayábéeri manùbéeri nacái.

³ Siúcáisede masacàacuéca píiwitáise, Núaniri Dioscáina idéca imàacaca iwàwawa píbayawana íchacué, peebáidacáinacué nutàacái.

⁴ Picacué piwènúada píiwitáisewa nuícha yéewanápinacué nùyaca piwàwalicu mamáalàacata. Péemíacué comparación: Abéya yàana càmita yéewa càyacanáni méetàuculé abéya ícha. Càita nacái càmitacué píalimá pimànica cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáana píináidacaalícuéwa nuícha.

⁵ “Càica núade iyúwa abéyéeri uva yéetaná. Píatacué càiyéide iyúwa abéya yàana. Cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái mamáalàacata, yá nùyaca iwàwalicu, yásí imànica madécaná cayábéeri. Càmicáinacué píalimá pimànica cayábéeri méetàuculé nuícha.

⁶ Cawinácaalí càmiirica yeebáida nutàacái mamáalàacata, Núaniri Dios yúucapíná méetàuculéni, càide iyúwa wáucacaalí yàanami méetàuculé, macáita yàana màyacanéeri àta míisicatalétani, néese wenàiwica yeedáca yàanami náucacaténá nía quichái irículé neemácaténani.

7 “Peebáidacaalícué nutàacái mamáalàacata, càmicaalícué nacái piimáicha tàacáisi nuéwáidéeri iyú pía, yá pisutácué nuícha numàínápinácué pirí càinácaalí cayábéeri piwàwéericuéca, yá numànicuéca piríwani.

8 Pimànicaalícué madécaná cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí áibanái naicápiná Núaniri Dios cáimiétaquéeri iyú. Càita nacái píasáidapínácuéca nuéwáidacalécuéca pía.

9 Cáininácuéca nuicáca pía càide iyúwa cáinináaná Núaniri Dios iicáca núa, íná peebáidacué mamáalàacata nutàacái píasáidacaténácué cáinináca piicáca núa càide iyúwa cáinináanácué nuicáca pía.

10 Pimànicaalícué iyúwa nuchùulianá pía, yásí cáininácuéca nuicáca píawa càide iyúwa cáinináaná Núaniri iicáca núa numànicáiná iyúwa ichùulianá núa.

11 “Càicuéca núumaca pirí casíimáicaténácué piwàwa núapicha, yéewanápiná nacái casíimáicuéca pía manuísíwata.

12 Nuchùuliacué càì pimànica: Cáininácué piicáyacawa càide iyúwa cáinináanácuéca nuicáca pía.

13 Péemíacué comparación: Aibacaalí imàacaca icáucawa yàacawéeriná íchawalínáwa, yásí wáaliacawa báisíiri iyú cáinináca iicáca yàacawéerináwa macái iwàwalicuísewa. Càita nacái numàacapíná nucáucawa píichawalínácué cáininácáinácué nuicáca pía.

14 Néese, pimànicaalícué mamáalàacata iyúwa núumáaná, cáininácaténácué piicáyacacawa, yásí nùacawéeyéinácuéca pía.

15 Càmitacué quirínama núuma píwali nùasu wenàiwicacuéca pía, càmicáiná yàasu wenàiwica yáaliáwa ìwali yái íiwacali imàínáca. Néese núumacué píwali nùacawéeyéinácuéca pía nucàlidacáinácué pirí macáita yái Núaniri Dios íimáanáca nulí.

16 Càmitaté peedácué núa píiwacalipínáwa. Néese nuedácatécué pía nùasunáipínáwa, yá nudéca nuchùuliacuéca pía pimàínápiná cayábéeri, yéewacaténácué nacái yái cayábéerica pimàínáricuéca iyamáacawa càiripínáta. Yásí Núaniri Dios imànicuéca piríwa càinácaalí cayábéeri wawàsi písutéeripínácuéca íicha nunùmalicuíse, písutácaalícué càide iyúwa nuwàwáaná.

17 Íná nuchùuliacué càì pimànica: Cáininácué piicáyacacawa”, íimaca walí yái Jesúsca.

El mundo odia a Jesús y a los suyos

18 Jesús íimacaté walí: “Aibanái èeri mìnánái càmiyéi yeebáida nutàacái báawapíná naicácuéca píawa, íná piwàwalicué báawáanáaté naicáca núa quéechaté ipíchawáiseté báawaca naicácuéca pía.

19 Piyacaalícué càide iyúwa èeri mìnánái iyáanáta, yá cáininácuéca èeri mìnánái iicáca píatá, càide iyúwa cáinináaná naicáyacacawa. Quéwa nudéca nuedácuéca pía èeri mìnánái yèewíise, peebáidacaténácué nutàacái, íná báawaca naicácuéca pía càmicáinácué píya càide iyúwa nàyáaná.

20 Piwàwalicué yái núuméricatécué pirí: ‘Canáca yàasu wenàiwica cachàiníiri íiwacali íichawa’, càité núumaca. Càita nacái càmita yéewacué cachàinica nuícha pía. Iwàwacutácué piùwichàacawa càide iyúwa nùuwichàanáwa. Abénaméeyéi nàuwidaca namànica núa, íná nàuwidecuéca nacái namànica píawa. Quéwa áibanái yeebáidaca nutàacái, íná neebáidapíná nacái iyúwa péewáidáanácué nía.

21 Quéwa áibanái càmiyéi yeebáida nutàacái namànipíná pirí báawéeriwa peebáidacáinácué nutàacái càmicáiná náalía Dios ìwali, yái ibànuèrica núa aléi.

22 “Càmicaalíte nùanàatá nucàlidacaténá wenàiwicanái irí nutàacáiwatá, yá càmita cabáyawaná nía nùwalísetá. Quéwa siùcáisede canáca yéewaná náimaca càminápinása cabáyawaná nía nùwalíise néemíacáináaté núumaca nalí nudéca nùanàaca Dios yàatanáise.

23 Máiníiyéi cabáyawanáca níara wenàiwicaca càmiyéica yeebáida nutàacái, yácáiná cawinácaalí báawéerica iicáca núa, idéca báawaca iicáca núa báawacáináaté iicáca Núaniri Dios quéechatécáwa.

²⁴ Càmicaalíté numàni nàacuése mi yáí càmírica áiba wenàiwica idé imànicatá, yá càmita cabáyawaná nía nùwalísetá. Quéwa éwita naicácaníta càì numànica, càicáaníta báawaca naicáca núa, báawa nacái naicáca Núaniri Dios.

²⁵ Quéwa iwàwacutá macáita ichàbacawa càide iyúwaté rey David icàlidáaná tàacáisi nunùmalicuise bàaluité. David ímacaté: ‘Máini báawacaté naicáca núa éwita canácaníta ìwalíse báawáanápina naicáca núa’, càì ímacaté nunùmalicuise yáí Davidca.

²⁶ “Quéwa nudécanáami nuèpùacawa Núaniri Dios yàataléwa, yásí nubànùacué piríwa Espíritu Santo, yáí Espíritu Dios yàatanáiserica, itàanírira báisírira iyú, yáí Yàacawéeridéericuécá pía. Espíritu Santo yàanàapiná, yásí yéewáidacuécá píawa nùwali yéewanápinacué picàlidaca nuináwaná ìwali.

²⁷ Pidécuéca pìyaca núapicha mamáalàacata nudàbacatáiseté nuéwáidaca wenàiwica àta siùca nacáide, íná picàlidapínacué nuináwaná ìwali èeri mìnanaí iríwa”, ímaca walí yáí Jesúsca.

16

¹ Jesús ímaca walí àniwa: “Nudéca nucàlidacuécá piríni ipíchaná piwènúadacuécá píiwitáisewa nuícha isicúata, nadàbacaalípiná nàuwidaca namànicuécá pía.

² Yásí náucacué píawa judíonái yéewáidacàalu ícha, càmítacué quirínama nabatàa piwàlucawa néré àniwa. Aibaalípiná nayúunáida nacái náibaidaca nàyaca Dios irípiná nanúacaalícué píawa.

³ Yá namànipínacué pirí báawéeri càmícáiná náalía Núaniri Dios ìwali, nùwali nacái.

⁴ Nucàlidacuécá piríni siùcata yéewanápinacué nadàbacaalípiná namànicuécá pirí báawéeri, yásí piwàwalicuécá nudéca nucàlidacuécá piríni”, ímaca yáí Jesúsca.

Lo que hace el Espíritu Santo

Jesús ímacaté walí àniwa: “Idàbacaalíté nuéwáidaca wenàiwica, càmítaté nucàlidacué piríni piùwichàanápínacuéwa nulípiná, nùyacáinatécué píapicha.

⁵ Quéwa siùcáade yá nùacawa nùyacaténá yáapicha yáí Dios ibànuèricaté núa aléi. ¿Cánacué càmita pisutá péemíawa núa siùcade ìwali yáí nùanápinácawa Núaniri Dios yàataléwa? Iwàwacutácué casímáica piwàwa núapicha.

⁶ Quéwa, máini achúmacuécá piwàwa siùca nucàlidacáinácué piríni.

⁷ Quéwa, péemíacué cayába. Cayába cachàiníwanái pirícuéni nuèpùanápinácawa Núaniri Dios yàataléwa. Càmicaalí nuèpùawa Núaniri Dios yàataléwa, néese càmita yàanàa yáí Yàacawéeridéeripínacuécá pía, yáí Espíritu Santoca. Quéwa nùacaalípináwa, yá nubànùacuécá piríwani.

⁸ Espíritu Santo yàanàapiná, yásí imàacaca èeri mìnanaí náalíacawa cabáyawanáca nía. Imàacapiná náalíacawa nacái nudéca nùyaca machacànírira iyú Dios iicá. Espíritu Santo imàacapiná náalíacawa nacái càinácaalí iwàwacutáanápina namànica nàyacaténá machacànírira iyú. Espíritu Santo imàacapiná nacái náalíacawa Dios yùuwichàidáanápina cabáyawanéeyéi wenàiwica.

⁹ Espíritu Santo imàacapiná náalíacawa cabáyawanáca nía càmícáiná neebáida nutàacái.

¹⁰ Yá Espíritu Santo imàacapiná èeri mìnanaí náalíacawa nudéca nùyaca machacànírira iyú Dios iicá íná yéewa nùacawa Núaniri Dios yàataléwa. Espíritu Santo imàacapiná nacái náalíacawa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacànírira iyú Dios iicá, càmícáinácué piicá núa cháì èeri irícu.

¹¹ Espíritu Santo imàacapiná èeri mìnanaí náalíacawa nacái Dios yùuwichàidáanápina níawa càiripináta. Càipiná náalíacawa Dioscáiná idéca ínáidacawa yùuwichàidáanápina Satanás càiripináta, yáí ichùulíerica èeri mìnanaí íiwitáise.

¹² “Iyaca madécaná nucàlidéeripínacué pirí, quéwacué siùca càmita píalimá píalíaca péemíaca macáita, càinácaalí ímáaná.

¹³ Quéwa Espíritu Santo yàanàpiná, yái itàaníríca báisírí iyú, yásí yéewáidacuéca píawa macái báisírí tàacáisi ìwali, càmicáiná icàlidapíná yàasu wawàsiwa, néese icàlidapíná macáita càinácaalí tàacáisi Dios icàlidéeri irí. Néese Espíritu Santo imàacapínácué píalíacawa càinácaalí ichàbáanáwa áiba èeriwa.

¹⁴ Espíritu Santo imàacapíná wenàiwica náalíacawa cachàinica nuíwítáise, icàlidacáinácué pirí nutàacái péemíacaténácué càinácaalí ímáaná.

¹⁵ Macáita yái Núaniri Dios idènièrica nudèniàta nacái yáapichani, íná núumacué pirí Espíritu Santo icàlidapínácué piríwa nutàacái, imàacacué nacái píalíaca péemíacani, càinácaalí ímáaná.

¹⁶ “Achúmáanataàcá càmitacué piicápiná núa, néese mesúnamáita piicápinácué núa àniwa nùacáináca Núaniri Dios yàataléwa”, ímaca walí yái Jesúsca.

La tristeza se cambiará en alegría

¹⁷ Néeseté abénaméeyéi wéenanái wía yéewáidacaléca, náimaca nalíwáaca:

—¿Càinácaalí ímáaná yái tàacáisica? Idéca ímaca walí achúmáanataàcá càmínápinása waicáni, néese mesúnamáitasa yèepùà waicápináca àniwani, yàacáinácaáwa Yáaniri Dios yàataléwa.

¹⁸ ¿Càinácaalí ímáaná yái tàacáisica ‘achúmáanataàcá’? Càmita wáalíawa càinácaalí ìwali itàaní —náimaca.

¹⁹ Néese Jesús yáalíacawa wawàwaca wasutáca wéemíawa ìwalini. Yá ímaca walí:

—Nudéca núumacuéca pirí achúmáanataàcá càmitacué piicápiná núawa, néesecué mesúnamáita piicápinácué núa àniwa. ¿Pisutásicué péemíawa píawáaca ìwali yái tàacáisica?

²⁰ Péemíacué cayábani. Achúmáanataàcá pícháanípinácuéca, yá achúmapínácuéca piwàwa nanúacaalí núawa, quéwa áibanái èeri mìnánái càmiíyéi yeebáida nutàacái, casímáipínáca nawàwa. Quéwa éwita achúmacáanítacué piwàwa malééná èeri nuétácaí ìwalíise, càicáaníta mesúnamáita casímáicuéca piwàwa nuétácaí ìwaliwa.

²¹ Péemíacué comparación: Achúmaca inanái iwàwa ùasu èericaalí yàanàaca umusúadánápiná iicá èeri. Yá achúmaca uwàwa ùuwichàacáináwa cáiwírí iyú, quéwa idécanáami asáica uírí, yásí uimáichaca yái cáiwíríca, máinicáiná casímáica uwàwa umusúadacáiná iicá èeri.

²² Càita nacái siúcade achúmacuéca piwàwa. Quéwa nuèpùapínáca nuiácacuéca pía àniwa, yásí máinicué casímáica piwàwa, yá canácata yáaliméeripíná achúmaca imànicuéca piwàwa àniwa.

²³ “Néenialípiná càmitacué iwàwacutá pisutáca péemíawa núa, yácáiná Espíritu Santo yéewáidapínácué píawa. Péemíacué cayába, Núaniri Dios imànipínácué piríwa càinácaalí cayábéeri wawàsi pisutéericuéca imàníinápiná pirí, pisutácaalícué Dios ícha nunùmálicuise càide iyúwa nuwàwáaná.

²⁴ Càmitàacá pisutácué Núaniri Dios ícha nunùmálicuise imàníinápinácué pirí cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná. Pisutácué Dios ícha nunùmálicuise imàníinápiná pirí cayábéeri, yásí imànicuéca piríwani càide iyúwa nuwàwáaná, yéewacaténácué casímáica piwàwa manuísíwata —ímaca walí yái Jesúsca.

Jesucristo, vencedor del mundo

²⁵ Jesús ímacaté walí àniwa: “Nudéca nuéwáidacuéca pía càulenéeri comparación iyú. Quéwa áibaalípináwa càmitacué nutàaní pirí comparación iyú. Néese nutàanípinácué pirí amaléeri iyú Núaniri Dios ìwaliwa, píalíacaténácué péemíaca ráunamáitani, càinácaalí ímáaná.

²⁶ Néenialípiná pisutápinácué Dios ícha nunùmálicuise imàníinápinácué pirí cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná, yá càmita iwàwacutá nusutáca Dios ícha manuísíwata pirípinácué.

²⁷ Cáininácainá Dios iicácuéca pía, íná càmita iwàwacutá nusutáca Dios ícha manuísíwata pirípinácué. Cáininácuéca Dios iicáca pía cáininácainácué piicáca núa, peebáidacuéca nacái nùanàcaté Dios yàatanáise.

²⁸ Nudéca nùacawa Núaniri Dios yàatanáisewa nùanàcaténá aléi èeri irìculé. Siùcáade nuèpùacawa èeri ícha nùacaténáwa àniwa Núaniri Dios yàataléwa”, ímaca walí yái Jesúsca.

²⁹ Néese wía, Jesús yéewáidacaléca wáimaca irí:

—Siùca pitàaníca pìyaca amaléeri iyú, càmita picàlida pìyaca càulenéri comparación.

³⁰ Siùca wáalíacawa pialíacawa macáita wawàsi. Càmita iwàwacutá wasutáca wéemíawa pía pialíacáinátawa càinácaalí wáináidáanáwa wawàwalícuísewa pialíacáináwa wáiwitáise íwali. Iná weebáidaca pianàacaté Dios yàatanáise —wáimaca irí.

³¹ Néese Jesús ímaca nalí:

—Piyúnáidacuéca peebáidaca nutàacái tàì íméeri iyú macái piwàwalícuísewa, quéwa càmitàacáwa cachàinicué pìiwitáise nùwali.

³² Mesúnamáisiwatacué pipìacuécawa picàlìacawa nuícha, yá pimàacapínacuéca núa abéeritawa. Quéwa càmita máini abéerisiwa núa, Núaniricáiná iyaca núapícha.

³³ Nucàlidacuéca pírí macáita yái tàacáisica yéewacaténacué matuíbanáica pía peebáidacáinacué nutàacái. Chái èeri irícu piùwichàapínacawa, quéwa pichàiniadacué piwàwawa. Nudéca numawèniadaca Satanás íiwitáise cachàiníri, yái ichùulìerica èeri mìnánái íiwitáise namànínapíná nabáyawanáwa, iná yéewacué pialímápiná pimawèniadaca píchawa Satanás nacái —ímaca walí yái Jesúsca.

17

Jesús ora por sus discípulos

¹ Néeseté idécanáami Jesús icàlidaca walíni, yá iicáidaca chènuniré, yá ímaca Dios irí: “Núaniri, idéca nuénáiwana yàanàaca. Pimàaca èeri mìnánái náalíacawa cachàinica nuíwítáise, núa Pírica, yéewanápiná numàaca nacái náalíacawa cachàinica píiwítáise.

² Pidéca pimàacaca nulí píiwítáisewa nucùnápíná èeri mìnánái canánama, nùacaténá nacáuca càníri imáalàawa, níái pièyéica nulí nùasunáipíná, núa Pírica.

³ Nadèniápiná nacáucawa càníri imáalàawa níái yáaliyéica wàwali, pía abéerita Dios báisíríca, núa nacái Jesucristo yái pibànuèrica aléi èeri irìculé.

⁴ “Nudéca nùasáidaca nalí cachàinica píiwítáise chái èeri irícu, iná nudéca numáalàidaca numànica macáita càide iyúwaté pichùullaná numànica.

⁵ Iná Núaniri siùcade pimàaca cáimíetacanéerica núa píapícha chènuniré càide iyúwaté nùyáaná píapícha bàalutésíwa èeri ipíchawáise.

⁶ “Pidéca peedáca níái wenàiwicaca èeri mìnánái yèewíise píacaténá nulí núa nùasunáipíná. Yá nudéca numàacaca náalíaca píwali iyúwa piyáaná. Quéchatécáwa píasunáica nía, yá pidéca píaca nulí núa nùasunáipíná, nadéca nacái namànica càide iyúwa pichùullaná nía.

⁷ Siùca náalíacawa macáita yái numànírica, yá nacái tàacáisi nuéwáidéerica iyú nía, nudéca numànicaní pichàini iyú, yái pichàini pimàaquéerica nulí.

⁸ Nudéca nucàlidaca nalíni yái tàacáisica pièricaté nulí, yá neebáidaca nulíni. Náalíacawa báisírí iyúcani nùanàacaté píatanáise. Neebáida nacái pibànùanáté núa.

⁹ “Nusutáca nalí pícha manuísiwata. Càmita nusutá pícha áibanái èeri mìnánái irípiná càimíyéi yeebáida nutàacái. Néese nusutáca pícha nalí níái pièyéica nulí píasunáicáiná nía.

¹⁰ Macáita níái nùasunáica níacata píasunái nacái. Macáita níái píasunáica níacata nùasunái nacái. Nàyacáiná machacànírí iyú, iná nàasáidaca cachàinica nuíwítáise.

¹¹ “Siùcáade càmita nuyamáawa chái èeri irícu, quéwa nayamáapínacawa chái èeri irícu, idècunitàacá nùyaca píapícha. Pía, Núaniri mabáyawanéerica, pícuà nía píripínáwa pichàini iyúwa neebáidáanápíná mamáalàacata pítàacái, níái pièyéica nulí nùasunáipíná, yéewacaténá abédanamaca náiwítáise náapíchawáaca càide iyúwa abédanamáaná nuíwítáise píapícha.

¹² Idècunitàacá nùyaca náapícha chái èeri irícu, yá nucùacaté nía píripíná pichàini iyú, níái pièyéica nulí nùasunáipíná. Canácata néená yúuquériwa nuícha, abéerita meedá

yáara yúuquéricatéwa quéechatécáwa. Iná yéewa macáita ichàbapinácawa iyúwa profetanái itànàanáté tàacáisi ìwali pinùmalìcuise bàaluité.

¹³ “Siúcáade nùacawa pìatalé, Núaniri. Quéwa idècunitàacá nùyaca cháí èeri irìcu, yá nusutáca pícha nalí casímáicaténá nawàwa manuísíwata càide iyúwa casímáiná nuwàwa.

¹⁴ Nudéca nucàlidaca nalí pitàacái quéwa báawaca èeri mìnanaí iicáca nía càmicáiná nàya càide iyúwa èeri mìnanaí ìyáaná, càide iyúwa núa nacái càmlíná nùya càide iyúwa èeri mìnanaí ìyáaná.

¹⁵ Càmita nusutá pícha pitéenanápiná nía èeri ícha, néese nusutáca pícha picùanápiná nía Satanás ícha yái báawéerica.

¹⁶ Càide iyúwa càmlíná nùya èeri mìnanaí íiwitáise ìwali, càita nacái níai yeebáidéeyéica nutàacái càmlíyéita nacái ìya èeri mìnanaí íiwitáise ìwali.

¹⁷ Masacàaca pimànica náiwitáise pitàacái báisíiri iyúwa náibaidacaténá pirí càide iyúwa piwàwáaná. Báisíiri tàacáisica yái pitàacáica.

¹⁸ Càide iyúwa pibànùanáté núa èeri mìnanaí yèewiré, càita nacái nubànùaca níai nùasunáicawa èeri mìnanaí yèewiré càmlíyéica yeebáida nutàacái.

¹⁹ Yá siúcáade numàacapináca nucáucawa náichawalíná numànicaténá càide iyúwa piwàwáaná yéewanápiná masacàaca pimànica náiwitáise pitàacái báisíiri iyúwa náibaidacaténá pirípiná càide iyúwa piwàwáaná.

²⁰ “Càmita nusutáca pícha abéta nalí níai yeebáidéeyéica nutàacái, néese nusutáca pícha nacái áibanái irípiná yeebáidéeyéipiná nutàacái áibaalípiná néemìacaalípiná nuéwáidacalénái icàlidaca nalíni.

²¹ Núaniri, nusutáca pícha pimàacáanápiná abédanamaca náiwitáise náapichawáaca macáita manuísíwata, càide iyúwa abédanamáaná wáiwitáise wáapichawáaca. Càide iyúwa piyáaná núapícha, nùyáaná nacái píapícha, càita nacái pimàacaca abédanamaca náiwitáise náapichawáaca nàyacaténá abédanamata wáapícha, yéewanápiná áibanái èeri mìnanaí neebáidaca pidéca pibànùaca núa aléi.

²² Pidéca pimàacaca nùasáidaca nalí cháí èeri irìcu cachàinica píiwitáise. Núa nacái, nudéca numàacaca náasáidaca áibanái irí cachàinica píiwitáise yéewanápiná abédanamaca náiwitáise náapichawáaca càide iyúwa abédanamáaná wáiwitáise wáapichawáaca.

²³ Nùyaca nawàwalìcu, pía nacái ìyaca nuwàwalìcu abédanamacaténá náiwitáise náapichawáaca manuísíwata, yéewanápiná èeri mìnanaí càmlíyéi yeebáida nutàacái náalíacawa pidéca pibànùaca núa, yéewanápiná nacái náalíacawa cáinináca piicáca níai nùasunáica càide iyúwa cáinináaná piicáca núa.

²⁴ “Núaniri, pidéca píaca nulí nía nùasunáipiná. Nuwàwaca nàyaca núapícha aléera nùyacatalépiná naicácaténá pimàacáaná macáita naicáca núa cáimiétaquéri iyú nùyacaalípiná píapícha chènuniré, cáinináacáinaté piicáca núa bàaluitésíwa èeri ipíchawáise.

²⁵ Pía, Núaniri mabáyawanéri, áibanái èeri mìnanaí càmlíyéi yeebáida nutàacái càmita náalía pìwali, quéwa núalíaca pìwali. Níai nacái nùasunáica náalíacawa pibànùacaté núa aléi.

²⁶ Nudéca numàacaca náalíacawa píiwitáise ìwali. Yá numàacapiná mamáalàacata náalíaca pìwali càiripináta yéewanápiná cáinináca naicáyacacawa càide iyúwa cáinináaná piicáca núa, yéewanápiná nacái nùyaca nawàwalìcu”, íimaca yái Jesúsca isutáca walípiná Yáaniri Dios íchawa.

18

Arrestan a Jesús

¹ Jesús idécanáami isutáca walípiná Dios ícha, yá yàacawa wáapícha wía yéewáidacaléca, wàacaténáwa abéemàalé únibàa ícha, íipidenéri Cedrón. Iyaca néeni bànacalé inàlیمانá. Yá Jesús iwàlùacawa néré wáapícha wía yéewáidacaléca.

² Judas, yái yèericatéwa wáicha itécaténá Jesús yúuwidenái náibàacaténáni, yáalíacawa ìwali yái bànacaléca, Jesús ìyacáinaté néeni wáapícha madécaná yàawiría, wía yéewáidacaléca.

³ Iná Judas yàanàaca bànacalé inàlimaná néré, itéeri yáapichawa madécaná romanonái yàasu úwinái, áibanái nacái judíonái yàasu úwinái icuèyéica templo. Sacerdote íiwacanánái, fariseonái nacái nabànùacaté nàasu úwináíwa Judas yáapicha. Nadèniaca nacáapisàíwa. Naté nacái nàasu béeriasiwa, lámpara nacái nacamalápináwa, catácáiná nàwali.

⁴ Quéwa Jesús yáalíacawa càinácaalí namàníinápínaté irí, iná imusúacawa náipunita, yá isutáca yéemíawa nía:

—¿Cawinácué picutá? —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Náimaca irí:

—Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica wacutá —náimaca irí. Néese Jesús íimaca nalí:

—Núaquéi —íimaca yái Jesúsca. Judas, yái itéerica Jesús yùuwidenái náibàacaténani, ibàlùacawa néeni úwinái yáapicha.

⁶ Idété Jesús íimaca: “Núaquéi”, yáta cáaluca nía Jesús íicha, yá néerúacawa íicha, yá náuwàacawa cáli íinatalé nacalùniwa.

⁷ Néese Jesús isutáca yéemíawa nía àniwa:

—¿Cawinácué picutá? —íimaca. Néese náimaca àniwa:

—Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica wacutá —náimaca irí.

⁸ Iná Jesús íimaca nalí àniwa:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni nuináwanáwa núaquéi. Picutácáinácué núa, néese pimàacacué nèepùacawa níai núapichéeyéica —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Yá macáita ichàbacawa càide iyúwaté Jesús íimáanaté: “Núaniri, níai pièyéica nulí nùasunáipiná canácata néená yúuquéeriwa nuícha”, càité íimaca yái Jesúsca, iwàwacáináaté icùaca wía yùuwichàacáisi íicha, wía yéewáidacaléca.

¹⁰ Néese Simón Pedro, idènièrica espada machete nacáiri, yá iwatàaca espada yàalu irìcuísewa, yáalimáidaca ipéliacatata quéwa isasàacáita meedá asiali yùuwi yéewápuwáiséechúa yái íipidenéerica Malco, sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwicaca.

¹¹ Quéwa Jesús íimaca Pedro irí:

—Píiyàa piasu espadawa yàalu irìculéwa. Iwàwacutá nùuwichàacawa manuísíwata càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná —íimaca yái Jesúsca.

Jesús ante Anás

¹² Néeseté níai úwinái, náiwacali yáapichawa, nía nacái judíonái yàasu úwinái icuèyéica templo náibàaca Jesús. Yá nadacùaca náichawa icáapi.

¹³ Néese quéechacáwa natéca Jesús Anás icapèe néré. Caifás icuíricani yái Anásca. Néenialíté sacerdote íiwacalinácani yái Caifásca.

¹⁴ Yái Caifás, yácata icàlidéericaté judío íiwacanánái irí cayábáanápínaté cachàiníwanái nalíni abéeri asiali yéetácaalípinátéwa macái wenàiwica íichawalíná, ipíchaná romanonái inúaca macáita judíonái.

Pedro niega conocer a Jesús

¹⁵ Néese Simón Pedro, núa Juan nacái, wàacawa Jesús yáamiwáise déecuta. Wàanàaca sacerdote íiwacaliná icapèe néré, yá namàacaca nuwàlùacawa Jesús yáamiwáise capli ibàacháwalená irìculé, yácáiná sacerdote íiwacaliná yáalía iicáca núa.

¹⁶ Pedro ibàlùacawa bàacháwáiséeri inùma íicha. Iná nùacawa bàacháwa íicha nutécáténá Pedro núapichawa bàacháwa irìculé. Yá nusutáca wawàsi inanái íicha icuèchúaca capli inùma bàacháwáise umàacáanápíná Pedro iwàlùacawa. Yá umàacaca iwàlùacawa.

¹⁷ Néese usutáca uémíawa Pedro:

—¿Píasica nacái abéeri néená níai Jesús yéewáidacaléca? —úumaca Pedro irí. Néese Pedro íimaca ulí:

—Càmita núani —íimaca yái Pedroca, ipíchaná náibàacani.

¹⁸ Néese casalínicaté nàwali níai sacerdote yàasu wenàiwicaca iyéeyéica néeni, úwinái nacái icuèyéica templo, iná napucúadacaté quichái, yá nàanabàca. Pedro yàanabàca nacái náapicha quichái.

El sumo sacerdote interroga a Jesús

¹⁹ Idècunitàacá Pedro ìyaca bàacháwáise manuírì capìi íicha, yá capìi irìcu sacerdote íiwacaliná idàbacaté isutáca yéemìawa Jesús wàwali macáita wía yéewáidacaléca. Isutáca yéemìawa Jesús nacái càinácaalí ìwali yéewáida wenàiwica.

²⁰ Jesús íimaca irí:

—Càmita nuéwáida nía ibàacanéri iyú. Nudéca nucàlidaca tàacáisi macái wenàiwica yàacuésemi. Nudéca nuéwáidaca wenàiwica mamáalàacata judiónái yéewáidacàlu irìcu, templo irìcu nacái, aléde nàwacáidáyacacataléca macái judíoca.

²¹ ¿Cáná pisutá péemìawa núa? Pìa pisutáca péemìawa áibanái yéemièyéicaté nutàacái càinácaalí ìwali nuéwáidaca nía. Náalíacawa ìwali yái nucàlidéerica nalí —íimaca yái Jesúsca.

²² Idécanáami Jesús càì íimaca nalí, néese abéeri néená níái úwi icuèyéica templo inúaca Jesús inàni ìwali. Yá íimaca Jesús irí:

—Picá càì pitàaníca sacerdote íiwacaliná irí —íimaca.

²³ Jesús íimaca irí:

—Nutàanícaalí báawéeri iyú, picàlida nulíni càinácaalí báawéeri nutàaní. Quéwa càmicaalí nutàaní báawéeri iyú, néese canácata yéewaná picapèedáidaca núa —íimaca yái Jesúsca.

²⁴ Néese Anás ichùulíaca úwinái natéca Jesús nadacuèrimi Caifás yàatalé yái áiba sacerdote íiwacaliná.

Pedro niega otra vez a Jesús

²⁵ Idècunitàacá Pedro ibàlúaníca yàanabàca ìyaca, yá áibanái ìyéeyéica néeni nasutáca néemìawani:

—¿Càmitasica pía nacái abéeri néená níái Jesús yéewáidacaléca? —náimaca. Quéwa Pedro imànica ichìwawa àniwa. Yá íimaca nalí:

—Càmíirita núa —íimaca yái Pedroca, cáalucáináni, ipíchaná náibàacani.

²⁶ Néese sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwica, abéeri yéenasàiriná yái aslali Pedro isasèericaté yùuwi, yácata isutáca yéemìawa Pedro nacái. Yá íimaca Pedro irí:

—¿Càmitasica pía yái nuiquéricaté Jesús yáapicha bànacalé inàlimaná néeni? —íimaca.

²⁷ Yá Pedro imànica ichìwawa àniwa, íimaca càmitasa yáalía Jesús ìwali, yáta cawámai itàaca.

Jesús ante Pilato

²⁸ Néeseté natéca Jesús Caifás icapèe íicha gobernador romanosàiri icapèe nérépiná. Amaláca yàacawa nawicáu, iná càmita nawàlùawa gobernador càníiri judío icapèe irìculé, náimacáiná càmitasa nawàwa casacàaca nía Dios íicha ìwalíise yái nawàlúanácawa càníiri judío icapèe irìculé. Càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianá nía, casacàacaalí Dios iicáca nía yáté èerica, yá càmita náalimá nayáaca nayáacaléwa Pascua yàasuná culto yaalí.

²⁹ Iná gobernador Pilato imusúacawa icapèe íichawa itàanícaténá náapicha. Yá íimaca nalí:

—¿Càinácué ibáyawaná pirí yái aslatica? —íimaca.

³⁰ Néese náimaca irí:

—Càmicaalí imàni ibáyawanáwatá, néese càmita waté pìatalétáni —náimaca.

³¹ Pilato íimaca nalí àniwa:

—Pitécuéni piùwichàidacuéni càide iyúwa piawirináimi íiwitáise íimáaná —íimaca yái Pilatoca. Níái judíoca náimaca Pilato irí àniwa:

—Píacué romanonái icuèyéica wàasu cáli càmitacué pibatàa wanúaca wenàiwica cruz ìwali, wía judíoca —náimaca irí.

³² Càité namànica càide iyúwaté Jesús icàlidáanáte ìwaliwa nanúanápináténi cruz ìwali, níái càmiyéica judío.

³³ Pilato yèepùà iwàlùacawa icapèe manuírì irìculéwa. Yá imáidaca yàataléwa Jesús. Pilato íimaca Jesús irí:

—¿Píatasica judío icuèrinápiná? —íimaca.

³⁴ Jesús íimaca irí:

—¿Pisutásica péemìlawa núa pínáidacáináwa pisutáanápíná péemà núa, càmicaalí nacái, pisutásica péemìlawa núa áibanái icàlidacáiná píríni? —Ímaca yái Jesúsca.

³⁵ Pilato ímaca irí àniwa:

—¡Núa càmirita judío! Péenánái judíonái, nía nacái sacerdote íwacanánái nadéca natéca pía nùatalé nacháawàacaténá piináwaná ìwali. ¿Càiná báawéeriquéi pimànica? —Ímaca.

³⁶ Néese Jesús ímaca irí:

—Càmita nucua wenàiwica càide iyúwa èeri mìnánái icuáná yàasu wenàiwicawa cháí èeri irícu. Nucuaacalí càì nùasu wenàiwicawatá, yá nudèniaca nùasu úwináiwatá imàníyéipíná úwi ipíchaná nùuwidenái íbàaca núa presoíri iyú natécaténá núa judío íwacanánái yàatalétá. Quéwa càmita nucua nùasunáíwa èeri mìnánái íiwitáise ìwali —Ímaca yái Jesúsca.

³⁷ Néese Pilato isutáca yéemìlawa Jesús àniwa:

—¿Néeni, píatasica abéeri nacuèriná? —Ímaca. Néese Jesús ímaca.

—Báisíta, nuaquéi càide iyúwa píimáaná. Nacuèrináca núa. Numusúacaté nuicá èeri nucàlidacaténá nalí báisíri tàacáisi. Cawinácaalí wenàiwica iwàwéeyéica yáalíacawa báisíri tàacáisi ìwali, néemìaca cayába nucàlidáanáca nalíni —Ímaca yái Jesúsca.

³⁸ Néese Pilato ímaca Jesús irí:

—Canácata yáaliméeri yáalíacawa càirínácaalíni, yái píiméerica ìwali báisíricasa tàacáisica —Ímaca yái Pilatoca.

Jesús es sentenciado a muerte

Néese Pilato idécanáamité càì isutáca yéemìlawa Jesús, yá Pilato imusúacawa icapèè íchawa àniwa itàanícáténá judíonái yáapicha. Ímaca nalí:

—Càmita nuicá ìwali íbáyawaná yái asíalica.

³⁹ Quéwa, càide iyúwacué píiwitáise iyáaná, nuwasàapínacué píriwa abéeri presoíri Pascua yàasuná culto yaalíwa. ¿Piwàwasicué numàacaca yèepunícawa píri Jesús, yái judío icuèrináca? —Ímaca yái Pilatoca.

⁴⁰ Néese macáita néemíaníacawa:

—¡Càmírita! ¡Píwasàa walí Barrabás! —náimaca néemíaníacawa. Yái Barrabásca abéeri presoíri imàníricaté ùwicái romanonái yàasu gobierno ípunita.

19

¹ Néeseté Pilato ichùulíaca yàasu úwináíwa nacapèedáidaca Jesús mabàleta cachàiníri cabèesi iyú. Yá nacapèedáidaca Jesús báawanama àta ímami ichalàacatalétawa ícha.

² Néese úwinái namànica tuíri culèpi nacáiri icàyuwaníná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyàaca corona Jesús íwita ìwali nacuèrinásàiri naicácaténásatáni, naicáanícáténá meedá Jesús iquíniná. Néese náucaca ruana nacáiri Jesús ìwalíise, abéeri ruana nacáiri cáaléeri quíréeri nacái càiride iyúwa romano icuèriná íbàle, nacuèrinásàiri naicácaténásatáni.

³ Néese nàacawa yàatalé abéerinamata namanùbaca iyúwa, càide iyúwa nàaca nacáicaalí icàaluíniná, quéwa naicáanícáita iquíniná meedá, càmita báisíri iyú nàa icàaluíniná. Yá náimaca irí:

—¡Casímái piwàwa, pìyaca manùba èeri, píasa judío icuèrinásàirica! —náimaca, càide iyúwaté romano íiwitáise natàidáaná nacuèrináwa, naicáanícáténá meedá Jesús iquíniná. Yá nanúadáidaca Jesús inàni ìwali.

⁴ Néese Pilato imusúacawa àniwa itàanícáténá judíonái irí. Yá ímaca nalí:

—Piicácué yái, nudéca nutécuéca píataléni, yéewacaténácué píalíacawa càmita nuicá ìwali íbáyawaná, canásíwa —Ímaca.

⁵ Néese namusúadaca Jesús capíi irícuíse idènièri tuíri culèpi nacáiri icàyuwaníná íwita ìwaliwa, idènièri ìwalísewa bàlesi quíréeri nacái. Yá Pilato ímaca nalí:

—¡Piicácuéni, yácata yái asíalica! —Ímaca.

⁶ Néese sacerdote íwacanánái, nía nacái judíonái yàasu úwi icuèyéica templo, naicácanacáita Jesús, yá nadàbaca néemíaníacawa. Náimaca:

—¡Pinúacuéni! ¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca. Néese Pilato ímaca nalí:

—Píatacué ité itàtàawani cruz ìwali, càmicáiná nuicá ìwali ibáyawaná, canásiwa —ímaca.

⁷ Níái judíoca náimaca:

—Wadèniaca wàawirináimi yàasu tàacáisiwa ímérica iwàwacutáaná yéetácawa icàlidacáiná iináwanáwa Dios Irिकासani —náimaca.

⁸ Néese idécanáami Pilato yéemíaca natàacái, yá cáaluca manuísíwatani.

⁹ Yèepùà iwàlùacawa icapèe manuíri iriculéwa àniwa, yá Pilato isutáca yéemíawa Jesús:

—¿Síséeríná pía? —ímaca. Quéwa Jesús càmiirita itàaní.

¹⁰ Néese Pilato ímaca irí:

—¿Cáná càmita pitàaní nulí? Píalíacawa núalimá nuchùuliaca natàtàca pía cruz ìwali, íná iwàwacutá picàlidaca nulí piináwanáwa numàacáanápíná pèepunícawa càmicaalí piwàwa péetácawa —ímaca.

¹¹ Néese Jesús ímaca irí:

—Càmicaalí Dios ibatàa pimànica càide iyúwa iwàwáanátá, yá canácata píaliméeri pimànica nulítá, íná yáara wenàiwica ibànuèricaté núa presoíri iyú píatalé, máini yáwanái ibáyawaná píicha —ímaca yái Jesúsca.

¹² Yáta Pilato icutáca càinápinácaalí iyú yáalimá imàacaca Jesús yèepunícawa, quéwa judío íiwacanánái néemíanícawa:

—¡Pimàacacaalí yèepunícawa yái asàlica, néese càmita quirínama cayába píapicha emperador romanosàirica, yái píiwacalisíwa icuèrica macái cáli imanùbaca! ¡Cawinácaalí wenàiwica iwàwéerica icùaca wenàiwica iyúwa nacuèriná, yùuwideca imànica píiwacali emperador! —náimaca.

¹³ Néese, idécanáami Pilato yéemíaca natàacái, yá ichùuliaca úwinái natéénápiná Jesús capíi iricúise. Yá Pilato yáawinacawa yàasu yàalubáisi ínatawa yéemíacataléca wenàiwica iináwaná, ípidenácatalé Gabata hebreo itàacái iyú, áibaalí ípidenácatalé íba sàabadanaméeyéi.

¹⁴ Yáté èerica Pascua yàasuná culto ipíchawáiséeri, yáté judiónái nachùnìaca yàacàsi nayáacaténá nayáacaléwa Pascua yaalí, càmicáiná yéewaná náibaidaca Pascua yàasuná culto yaalí. Néese mawiénicaalíté machacànica èeri, yá Pilato ímaca judiónái irí:

—¡Píicácué yái picuèrináca! —ímaca.

¹⁵ Quéwa néemíanícawa:

—¡Pinúacuéni! ¡Pinúacuéni! ¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca. Pilato ímaca nalí:

—Càmita cayába nutàtàacué picuèriná cruz ìwali —ímaca. Quéwa sacerdote íiwacanánái náimaca:

—¡Canáca áiba wacuèriná emperador romanosàiri íicha! —náimaca.

¹⁶ Ináté Pilato yèepùadaca nalí Jesús natàtàacaténáni cruz ìwali. Yá natécani.

Jesús es crucificado

¹⁷ Néeseté natéca Jesús yàcalé íicha. Jesús itéca yàacawa yàasu cruzwa. Néese nàanàca néré ípidenácatalé La Calavera ímáanáca “Íiwitasi yáapimi ìyacatalé” (áibaalí ípidenácatalé Gólgota hebreo itàacái iyú).

¹⁸ Néese natàtàacani cruz ìwali. Yá natàtàaca nacái áibanái cruz ìwali. Nabàlùadaca abéeri cruz Jesús inanàcubàa, abéeri cruz nacái abéemàawáise. Yá nabàlùadaca Jesús yàasu cruz bamuchúamibàa nalí.

¹⁹ Pilato gobernador ichùulíacaté nachanàidaca tàacáisi Jesús yàasu cruz ìwali. Yá tàacáisi ímaca: “Jesús, Nazaret ìyacàlená néeséeri, yái judío icuèrináca.”

²⁰ Yá madécaná judío iléeca tàacáisi úwináicáiná natàtàacaté Jesús cruz ìwali mawiénita Jerusalén ìyacàlená irí. Yá náalimá naléeca tàacáisi natànàacáinaté másiba tàacáisi iyúni: hebreo itàacái iyú, latín itàacái iyú nacái, griego itàacái iyú nacái.

²¹ Ináté judiónái yàasu sacerdote íiwacanánái nàacawa Pilato yàatalé. Yá náimaca irí:

—Báawéeriquéi meedá yái tàacáisica pichùulièrica natànàaca íméerica ‘Judío icuèriná’, íná pichùulì natànàaca áibata àniwa. Pichùulì cà natànàanápíná: ‘Yái íméerica ìwaliwa judío icuèrinácasani’, cà pichùulìaca natànàanápínáni —námaca.

²² Quéwa Pilato ímaca nalí:

—Numàacaca càitanide iyúwa natànàanácani —ímaca.

²³ Néese idécanáami úwinái natàtàaca Jesús cruz ìwali, yá nàwacáidaca ibàlemi, naseríaca báinúacanama nàwaliwáacani, yá macái úwisàiri imanúbaca yeedáca iríwa abéeri yéená. Néese úwinái yeedáca ináawanimi cáaléeri càmlíri isucúacaná, yái wáluma ináawaniná iyàacanéeri chènuníise àta cáliaculénama.

²⁴ Iná úwinái námaca nalíwáaca:

—Picácué wacacanáidani, waseríanápíná wàwaliwáacani. Cayába wáucaca wáichawa suerte ìwalínápíná wáaliacaténáwa càinácaalí wéená yeedéeripíná wáichani —námaca. Càita namànica càide iyúwaté profeta itànàanáté tàacáisi Jesús inùmalicúise bàaluité. Càité ímaca “Naseríaca nàwaliwáaca nubàlemi, yá náucaca náichawa suerte nunáawanimi ìwalínápíná nacái, càinácaalí néená yeedéeripíná iríwani”, cà profeta itànàacaté tàacáisi Jesús inùmalicúise. Càité namànica níái úwináica.

²⁵ Jesús yáatúa ibàlùacawa mawiénita Jesús yàasu cruz irí, uénásàatúa nacái. Uyaca náapicha nacái María, úái Cleofas yàacawéetúaca. María Magdalena iyaca náapicha nacái.

²⁶ Jesús iicáca yáatúawa ibàluèchúacawa núapicha mawiénita cruz irí, núa yéewáidacaléca cáininéerica Jesús iicáca, yá Jesús ímaca yáatúa iríwa:

—Yái nuéwáidacaléca, piicá càinide iyúwa pìiriwa —ímaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Jesús ímaca nulí, núa Juanca:

—Picúa úa càide iyúwa píatúawa —ímaca yái Jesúsca. Yá nucúacaté úa nuénánái yáapichawa nucapèerícuwa idécanáamité Jesús yéetácawa.

Muerte de Jesús

²⁸ Néeseté Jesús yáaliacawa imáalàidacaté imànica macáita càide iyúwaté Dios ichùulianá imànica, íná Jesús ímaca:

—Macàlaca nuwàwa —ímaca nalí imànicaténá càide iyúwaté áiba profeta itànàanáté Dios itàacái bàaluité.

²⁹ Uyaca néeni catúa ipuniéchúawa uva ituní iyú càaméeri ìiracaná. Yá náisapiaca esponja wáluma nacáiri uva ituní iyú. Yá nadacúaca wáluma nacáiri isàbéeri hisopo yéetaná yàana ipùatalícu, yái hisopo sitúa nacáirica. Néese namichàidacani mawiénita Jesús inùma irí, yéewacaténá ibèrúcani.

³⁰ Yá Jesús ibèrúaca achúmanamata ísapiacaténá inùmawa iyú yái uva ituníca càaméeri ìiracaná, yéewacaténá itàaníca cachàiníiri iyú. Néese Jesús ímaca:

—Nudéca numáalàidaca numànica macáita càide iyúwaté Dios ichùulianá numànica —ímaca yái Jesúsca. Néese icùadaca íiwitawa, yá imàacaca icáucawa yàacawa iiná íchawa.

Un soldado abre con su lanza el costado de Jesús

³¹ Yaté èerica viernes ipíchawáiseté judionái iyamáidacawa Pascua yàasuná culto yaalí. Iná judionái càmitaté nawàwa yéetéeyéimiwa ichéecami ichanàacawa cruz ìwali nàasu sábadu irícu nayamáidacatáicawa. Yaté èerica nayamáidacatáicawa máiníríca iwàwacutácawa nalí namànicaténá nàasu cultowa ípidenéeri Pascua. Iná nasutáca Pilato ícha wawàsi ichùulianápíná úwinái inúaca imalàawa nacàwa yáapi, níái ichanèeyéicawa cruz ìwali néetacaténáwa ráunamáita, yéewacaténá áibanái nalicùadaca nachéecami cruz ícha.

³² Iná úwinái yàaca inúaca imalàawa icàwa yáapi yái idàbáanéerica nàanàaca. Namalàata nacái icàwa yáapi yái áiba natàtèerica mawiénita Jesús irí.

³³ Quéwa nàacawa Jesús yàatalé, yá naicáca yéetacatéwa, íná càmita nanúa namalàawa icàwa yáapi.

³⁴ Quéwa abéeri úwi isutàaca Jesús ibàlài irìcu ùlibàna iyú. Yáta íiranámi imusúacawa icháuná irìcuise úni nacáiri yèewi.

³⁵ Nudéca núcàlidacani iyúwaté nuicáanáténi, núa Juanca, nuicácáinaté Jesús yéetácatéwa ipíchawáiseté úwi isutàaca ibàlài irìcu ùlibàna iyú. Iná yéewa núcàlidacuéca pirí báisíiri iyúni. Núaliacawa núcàlidacuéca pirí báisíiri iyúni, peebáidacáténacué nacái Jesús itàacái.

³⁶ Namànicaté macáita Jesús irí càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi bàaluité Dios inòmàlicuise Mesías ìwali, yái judío icuèrinápiná Dios ibànuèripináté nalí. Profeta itànàacaté tàacáisi Dios inòmàlicuise. Dios ímacaté: “Picácué pimalàa yáapi, yái oveja wàlisàica pinuéricuéca Pascua yàasuná culto piná”, ímacaté yái Diosca.

³⁷ Aiba profeta nacái itànàacaté tàacáisi Dios inòmàlicuise Mesías ìwali. Profeta ímacaté: “Naicáidapiná irí, yái asìali nasutèericaté”, càité itànàaca yái profetamica.

Jesús es sepultado

³⁸ Néesetécáwa José, abéeri Arimatea iyacàlená mìnali, yàacawa Pilato gobernador yàatalé, yá isutáca Pilato ícha Jesús iinámi. Yái Joséca yeebáidacaté Jesús itàacái quéwa ibàacanéeri iyúta quéechacáwa cáalucáinaté José judío íiwacanánái ícha. Yá Pilato imàacaca José yeedáca Jesús iinámi, iná José yàaca yeedáca Jesús iinámi cruz ícha.

³⁹ Nicodemo nacái, yái yèericatéwa áiba catá itànáicaténá Jesús yáapicha, yàanàaca néré itéeri nacái treinta kilo pumèníiri isàni, yèewiàdéericaté pucháiba pumèníiyéi isàni íiwitáaná iyú, ípidenéeyéi mirra, áloe nacái áiba.

⁴⁰ Càité Nicodemo yeedáca Jesús iinámi José yáapicha. Yá néepùacani cáaléeri wáluma iyú náisapièricaté pumèníiri isàni iyú, Nicodemo itéerica. Namànicaté càide iyúwa judiónái imàníná yéetéeyéimiwa irí ipíchawáise nabàllaca nía.

⁴¹ Iyacaté bànacalé inàlimaná mawiénita irí yái nanúacatáica Jesús. Bànacalé inàlimaná yèewi iyaca wàlisàì càliculìi canácáwa nabàlièri yéetéerimiwa néré. Yái càliculìica áibanái íicacaté dúli ibàlài irìcu yéewanápiná càliculìicani, capìi imàdàaná nacáiri.

⁴² Naliadaca Jesús iinámi càliculìi irìculé mawiénicáiná cruz iríni yái càliculìica, catácáiná nacái yàacawa yáté èerica viernesca, ipíchawáise sábadò judiónái iyamáidacatáicawa.

20

La resurrección de Jesús

¹ Mapisáisiwata domingo irìcu, María Magdalena ùacatéwa càliculìi néré catácatái tàacáwa. Yá uicáca manuíri íba ibàluèricawa méetàucuta càliculìi inùma ícha, yái íba nabàllanáca càliculìi inùma. Yái càliculìica áibanái íicacaté dúli ibàlài irìcu yéewanápiná càliculìicani, capìi imàdàaná nacáiri.

² Néeseté upiàcawa wàatalé, yái Simón Pedro, núa Juan nacái yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca. Yá úumaca walí:

—¡Nadéca needáca Wáiwacali iinámi càliculìi irìcuise, yá càmita wáalíawa alénácaalí náucani! —úumaca.

³ Néese Pedro, núa nacái Juan, wàaca waicácaténá càliculìi nérépiná.

⁴ Wía asianái wapiàcawa pucháibanamata. Nupiàcawa cachàini Pedro ícha. Yá idàba nùanàaca càliculìi néré.

⁵ Yá núawia nuicáidaca càliculìi irìculé, yái càliculìi náiquéericaté dúli ibàlài irìcu iyúwa capìi imàdàaná. Nuicáca ibàlemi, yái néepùanácaté Jesús iinámi. Càmita quéwa nuwàlùawa càliculìi irìculé.

⁶ Néese, Simón Pedro yàanàa núamiwáise, yá iwàlùacawa càliculìi imàdàaná irìculé. Pedro nacái iicáca yái ibàlemica.

⁷ Iicáca nacái wáluma néepuèricaté iyú Jesús íiwitami. Méetàucuta irìlawa áiba wáluma ícha ituwièriwa cayába.

⁸ Néese núa Juan, yái idàbáanérica yàanàaca càliculli néré, nuwàlùacawa nacái nuicácaténá néré. Nuicáca iyúwa ìyáaná, yá nuebáidaca Jesús imichàacatéwa yéetácáisi ícha.

⁹ Càmicáinaté wáalía wéemàaca cayába quéechatécáwa càinácaalíté Dios itàacái íimáaná íméricaté ìwali iwàwacutáanápínaté Jesús imichàacawa yéetácáisi ícha.

¹⁰ Néese, wía pucháiba yéewáidacaléca wèepùacatéwa wacapèe néréwa.

Jesús se aparece a María Magdalena

¹¹ Quéwa María Magdalena uyamáacatéwa mawiénita càliculli irí. Idècunitàacá uícháanica, yá úawia uicáidaca càliculli imàdáná iriculé.

¹² Yá uicáca pucháiba ángel cabalèenaméeyéi ibàle yáawinéeyéicawa Jesús iinámi iriacatáicawa. Abéeri yáawinéeriwa Jesús íiwitami néeni. Aiba nacái yáawinéeriwa yàabàlimi néeni.

¹³ Níái ángelca náimaca ulí:

—Néeni, ¿cáná píicháaní? Càmita iwàwacutá píicháanica —náimaca. Yá úumaca nalí:

—Nadéca natéca Nuíwacali iinámi, yá càmita núalíawa alénacaalí náucani —úumaca úái María Magdalenaca.

¹⁴ Udécanacáita càì úumaca, néese uwènúaca uicáidaca uémaléwa báawata, yá abéeri wenàiwica ibàlùacawa néeni. Càmita quéwa úalíawa Jesúsani.

¹⁵ Néese Jesús íimaca ulí:

—¿Néeni? ¿Cáná píicháaní? Càmita iwàwacutá píicháanica. ¿Cawiná picutá? —íimaca yái Jesúsca. Uyúunáidéeri meedá icùaca bànacalé inàlimaná càliculli ìyacatáica. Iná úumaca irí:

—Píatasica idéca itécani, néese pimàni nulí cayábéeri, picàlida nulíni alénacaalí piriadani, nutécaténáni —úumaca irí. Yá uwènúacawa ícha àniwa.

¹⁶ Néese Jesús íimaca ulí:

—¡María! —íimaca ulí. Yá uèpùa uwènúa uicáidaca irí àniwa, yá úumaca irí hebreo itàacái iyú:

—¡Raboni! —úumaca irí (íimáanáca “Nuíwacali”). Yá úuwàa ulàcawa unùmáawawa Jesús irí, uíbbaca yàabàli ìwali ùacaténá icàaluíniná, càide iyúwaté judío íiwitáise ìyáaná.

¹⁷ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—¡Picá píibàa nùwali!, iwàwacutáacáiná numichàacawa Núaniri Dios yàataléwa. Pìawa picàlidacaténá nuénánái iríni, níara nuéwáidacaléca, siùcasíwata numichàapínacawa Núaniri Dios yàataléwa, Píaniri Dios yàatalécué nacái —íimaca yái Jesúsca.

¹⁸ Iná María Magdalena ùacawa ucàlidaca walíni, wía Jesús yéewáidacaléca. Yá úumaca walí:

—¡Wáiwacaliquéi nudéca nuicáca siùcasíwatàacáwa! —úumaca walí. Ucàlidaca nacái walí yái íimáanáca ulí.

Jesús se aparece a los discípulos

¹⁹ Néeseté idécanáami catáca walí yái domingomica, wía Jesús yéewáidacaléca wàwacáidáyacacawa capíi irícu. Yá wabàliacaté macái capíi inùma llave iyú cáalucáiná wía ipíchaná judío íiwacanánái nanúaca wía nacái. Yáta Jesús ìyaca wèewi. Yá íimaca walí:

—¿Néenicué? Matuíbanáicué pía —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Idécanáami càì íimaca walí, yá yáasáidaca waicá icáapiwa, útuwi yáami, ibàlèiricu nacáiwà ùlibàna yáami. Yá casímáica wawàwa waicácáiná báisícata Wáiwacaliciani.

²¹ Néese Jesús íimaca walí àniwa:

—Matuíbanáicué pía. Càide iyúwa Núaniri Dios ibànùanáté núa, càita nacái nubànùapínacué píawa pimànicaténacué càide iyúwa nuchùllaná —íimaca walí yái Jesúsca.

²² Néese Jesús ipùa icalésawa wapualé yáasáidacaténá wadèñianápiná wacáucawa wàlisàiwà. Yá íimaca walí:

—Peedácué nuícha Espiritu Santo, icuèripínacué píiwitáise.

²³ Aibanái iwènúadacaalí íiwitáisewa Dios irípiná, yá numàacaca pirícué nuíwítáisewa picàlidáanápinácué nalí Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha. Quéwa cawinácaalí càmiyéica iwènúada íiwitáisewa Dios irípiná, yá numàacaca pirícué nuíwítáisewa picàlidáanápinácué nalí Dios càmita imàaca iwàwawa nabáyawaná ícha —íimaca walí yái Jesúsca.

Tomás ve al Señor resucitado

²⁴ Tomás áibaalí ípidenéeri Gemelo, abéeri wéená wía Jesús yéewáidacaléca doce wamanùbaca, càmitaté ìya wáapicha Jesús yàanàacaalíte wèewiré.

²⁵ Néese wía Jesús yéewáidacaléca áibanái wáimaca Tomás irí:

—Wadéca waicáca Wáiwacaliwa —wáimaca. Quéwa Tomás íimaca walí:

—Càmicaalícáwa nuicá icáapi icháuná útuwi yáamica, yá nacái càmicaalícá numàaca nucáapi ipùatawa néeni útuwi yáami irícu, yá nacái càmicaalícá numàaca nucáapiwa ibàlài icháunálìcu ùlibàna yáami, yá càmitàacá nùalimá nuebáidaca cáucani —íimaca.

²⁶ Néeseté abéeri semana idenáami, wía Jesús yéewáidacaléca wàwacáidáyacacawa àniwa capìi irícu. Tomás ìyacaté néeni wáapicha. Néese éwita wabàlìacáanítaté capìi inùma llave iyú, macái capìi inùma, càicáaníta Jesús yàanàaca néré, ibàlùacawa wèewi. Yá itàidaca wía. Íimaca walí:

—¿Néenicué? Matuíbanáicué pía —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Jesús íimaca Tomás irí:

—Pimàaca picáapi ipùatawa nucáapi icháuná irícu útuwi yáamica, yá piicáida nucáapi irí. Pimàaca picáapiwa nubàlài icháuná irícu, ùlibàna yáamica. Picá píináidawa mamáalàacata càide iyúwa wenàiwica càmiiri yeebáida, néese jpeebáida nudéca numichàacawa yéetácáisi ícha! —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese Tomás íimaca Jesús irí:

—¡Nuíwacali, píacata Nucueriná Dios! —íimaca yái Tomásca.

²⁹ Jesús íimaca irí:

—Tomás, siùca peebáidaca átata piicácáiná núa. Casímáipináca áibanái yeebáidéeyéipiná nutàacái éwita càmiyéicáaníta iicá núa —íimaca yái Jesúsca.

El porqué de este libro

³⁰ Wía Jesús yéewáidacaléca waicácaté Jesús imànica madécaná wawàsi íiwitáise cachàiníiri iyúwa. Quéwa càmita nutànàa macáita cháí cuyàluta irícu.

³¹ Nudéca nutànàaca yái tàacáisica peebáidacaténácué Jesús itàacái Mesíascani, yái judío icuèrinápináca Dios ibànuèricaté walí, Dios Iiricani, yéewanápinácué pidèniaca picáucawa càmiiri imáalàawa chènuniré, píacué yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

21

Jesús se aparece a siete de sus discípulos

¹ Néesetécawa àniwa Jesús imàacaca yáawawa waicácani, wía yéewáidacaléca Galilea icalisaniná néeni, áibaalí ípidenéeri Tiberias icalisaniná. Càité imànica:

² Siete wamanùbaca wía ìyéeyéicaté néeni: Simón Pedro; Tomás nacái, áibaalí ípidenéeri Gemelo; Natanael nacái, Caná ìyacàlená mìnali, Galilea yàasu cáli íinatéeri yàcaléca; wía nacái Zebedeo yéenibe pucháibaca; áibanái nacái Jesús yéewáidacalé pucháiba.

³ Yá Simón Pedro íimaca walí:

—Nùacá nuíbàaca cubái —íimaca yái Pedroca. Néese wáimaca irí:

—Uwé. Wàata nacáiwá píapicha —wáimaca. Yá wàaca wawàlùacawa barca irículé. Yá máadáiní wacamáaca wèepunícawa táiyápinama. Quéwa canácata wacaméerica.

⁴ Néeseté amalácaalí yàacawa, yá Jesús imàacaca yáawawa waicácani càina íinata idècunitàacá wàyaca úni yáacubàa barca irícu. Quéwa wía yéewáidacaléca càmitaté wáalía waicácani.

⁵ Néese Jesús imáidaca walí calisa icàinalená íinatáise. Íimaca walí:

—¡Néenicué, nùacawéeyéiná! ¿Canátacué picaméeri? —íimaca imáidaca walí. Néese wáimaca irí:

—Canáca wacaméeri —wáimaca irí.

⁶ Néese Jesús íimaca walí:

—Piúcacué pìasu chinchorrowná yéewápuwáise barca íicha, yásí píibàacuéca nía —íimaca. Néese wamànica càide iyúwa ichùullianá wía, quéwa càmita wáalimá weedáca wàasu chinchorrowná úni yáacuise manùbacáiná níai cubáica iyéeyéica irìcu.

⁷ Néeseté núa Juan, yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca, núumaca Pedro irí:

—¡Yácata báisí Wáiwacali! —núumaca. Simón Pedro yéemàacanacáita Wáiwacalicaní, yá íwalica ibàlewa iwataacáinaté íchawani idècunitàacá íbaidaca. Yá Simón Pedro ipisàcawa úni yáaculé, yá imàlacawa càina ínatalépiná yàanàcaténá Jesús yàatalé ráunamáita wapíchalépiná.

⁸ Wía yéewáidacaléca áibanái wàanàaca càina néré barca irìcu. Yá wawatàidaca chinchorro ipuniériwa cubái iyú barca yáamísewa. Càmita máini déeculé wía càina íicha, cawàwanáta wàyaca cien metro idècuni càina íicha weedácaalíté níai cubáica.

⁹ Wamusúacanáamiwa barca irìcuise, yá waicáca abéeri cubái iriàdéeri quichái imení íinata pan yáapicha.

¹⁰ Jesús íimaca walí:

—Peedácué néená níai cubáica píibèyeyéica —íimaca yái Jesúsca.

¹¹ Yá Simón Pedro iwàlùacawa barca irìculé, yá iwataidaca chinchorro càina ínatalé, yái chinchorro ipuniéricawa manuínaméeyéi cubái iyú. Yá waputàaca nía, ciento cincuenta y tres namanùbaca manuínaméeyéi cubáica. Ewita manùbacáaníta nía, càicáaníta càmita namàdá chinchorro.

¹² Néese Jesús íimaca walí:

—Aqualé, piácué piyáaca piyáacaléwa —íimaca yái Jesúsca. Yá canácata wéená wía yéewáidacaléca isutéeri yéemlawa cawinácaalíni wáalíacáináwa Wáiwacalicaní.

¹³ Néese Jesús yàacawa quichái néré, yá yeedáca pan icáapi irìculéwa, yá iwacùaca walíni, wía yéewáidacaléca, yá iwacùaca nacái walí yái cubáica.

¹⁴ Yácata máisibáaná yàawiría Jesús imàacaca yáawawa waicácani wía yéewáidacaléca, idécanáamité imichàacawa yéetácáisi íicha.

Jesús habla con Simón Pedro

¹⁵ Néeseté wadécanáami wayáaca wayáacaléwa, yá Jesús íimaca Simón Pedro irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cáininásica piicáca núa náicha? —íimaca yái Jesúsca. Pedro íimaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, píalíacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí àniwa:

—Péewáida nùasu wenàiwica siùquéeyéica tàacáwa idàba yeebáidaca nutàacái. Picùa nía càide iyúwa oveja icuèriná icùacaalí oveja cáininéeri iyú, níai oveja púubanaméeyéi yáanaca —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese Jesús isutáca yéemlawa Pedro àniwa. Jesús íimaca irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cáininásica piicáca núa? —íimaca yái Jesúsca. Pedro íimaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, píalíacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí:

—Picùa nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Picùa nía càide iyúwa oveja icuèriná icùacaalí oveja cayábéeri iyú —íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese Jesús isutáca yéemlawa àniwani máisiba yàawiríanápiná. Jesús íimaca Pedro irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cayábasica piicáca núa? —íimaca yái Jesúsca. Yá achúmaca Pedro iwàwa, Jesús isutácaná yéemlawni máisiba yàawiría cáinináaná iicácani. Yá Pedro íimaca irí:

—Nuíwacali, píalíacawa macáita ìwali. Píalíacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí:

—Péewáida nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Péewáida nía nutàacái iyú càide iyúwa oveja icuèriná icutácaalí ipira iyáapínáwa.

¹⁸ Péemìa cayába. Bàaluité ùuculiricaalíté pía, yáté pìwalica pibàlewa, yá piàcatéwa àta alénacaalíté piwàwa piacawa, quéwa béericaalípiná pía, yásí piducúaca pianawa, yá áibanái nadacùapíná pìwallabàa, yá natépiná píawa càmicatalé piwàwa piacawa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Jesús icàlidaca Pedro iríni wémìacaténá Pedro yéetáanápínátéwa cruz ìwali, yáasáidacaténá èeri mìnánái irí cachàinica Dios íiwitáise Pedro yéetácaalípinátéwa Jesús ìwali yeebáidacáiná Jesús itàacái. Néese Jesús íimaca Pedro irí:

—¡Píawa núamiwáise! —íimaca yái Jesúsca.

El discípulo a quien Jesús quería mucho

²⁰ Néeseté Pedro iwènúacawa iicáidaca íinataléwa, yá iicáca nùacawa náamísewa, núa Juanca. Núacata yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca. Núacata yái yáawinéericatéwa mawiénita Jesús irí wayáacaalíté wayáacaléwa Pascua yaalí Jesús yáapicha; núacata yái isutéericaté yémìawa Jesús: “Nuíwacali, ¿cawiná yái itéeripínaca piùwidenái náibàacaténá pía?” núumacaté Jesús irí.

²¹ Néese Pedro iicáca núa, yá isutáca yémìawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿néeni yái asíalica? ¿Càinácaalí iyáanápíná? —íimaca yái Pedroca.

²² Jesús íimaca Pedro irí:

—Nuwàwacaalí iyaca àta nùanàacatalépináta àniwa, càmita iwàwacutá píalíacawa nuíwitáise. Iwàwacutá peebáidaca nutàacái mamáalàacata —íimaca yái Jesúsca.

²³ Iná áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nayúunáidaca càmínápiná nuétáwa. Quéwa Jesús càmita càí íima. Néese íimacaté: “Nuwàwacaalí iyaca àta nùanàacatalépináta àniwa, càmita iwàwacutá píalíacawa nuíwitáise”, càité íimaca yái Jesúsca.

²⁴ Núacata yái Juanca, Jesús yéewáidacalécaté, yái icàlidéerica Jesús iináwaná ìwali. Nudéca nutànàacuéca piríni. Macáita wáalíacawa nudéca nucàlidaca báisíiri iyúni.

²⁵ Jesús imànicaté manùba càmíiri nutànàa ìwali. Natànàacaalí macáita yái Jesús imàníricatá, yá cuyàluta napuníadaca macái cháí èeritá.

LOS HECHOS

La promesa del Espíritu Santo

¹ Nubànùà pirí cuyàluta, Teófilo, nùacawéeriná máiníri cáimiétacanáca. Bàaluité nutànàaca pirí yáara idàbáanéericaté cuyàlutaca nucàlidacaténá pirí macáita Jesús imànínáté, yéewáidáanáté nacái quéechatécáwa.

² Nucàlidacaté piríni nùasu idàbáanéerité cuyàluta irìcu cànínacaalíté Jesús imànica yèepunícaalítéwa cháí èeri irìcu àta imichàacatalétatéwa chènuniré. Ipíchawáiseté yàacawa èeri ícha, yá imáidaca yàataléwa yàasu apóstolnáiwa, íbaidéeyéipináté irí yáamirìcubàa. Néese Espíritu Santo íiwitáise iyú, Jesús yàalàaca nía náalíacaténáwa cànínacaalípináté iwàwacutáaná namànica.

³ Jesús yéetácadénáamitéwa, néese imichàacatéwa yéetácáisi ícha. Yá imàacaca yáawawa apóstolnái iicácani. Cuarenta èeri imàacacaté yàacawa yáawawa naicácani náalíacaténátéwa báisiiri iyú cáucani. Yéewáidaca nía nacái neebáidáanápíná Dios itàacái namànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁴ Idècunitàacá ìyaca yàasu apóstolnái yáapichawa, yáté Jesús yàalàaca nía ipíchanáté namusúacawa Jerusalén ìyacàlená ícha. Iimacaté nalí:

—Picùacué Espíritu Santo yàanàaca, yái Núaniri Dios íiméericaté ìwali ibànùanápínacué piríwani, càitade iyúwa núumáanacuéca pirí.

⁵ Báisíta Juan el Bautista ibautizacaté wenàiwicanái úni yáaculé. Quéwa mesúnamáita Dios ibànùacué piríwa Espíritu Santo, yái yàacawéeridéeripínacuéca píawa, ibautizacaténacué píiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú —ímaca yái Jesúsca.

Jesús asciende al cielo

⁶ Néeseté idècunitàacá nàwacáidáyacacawa Jesús yáapicha, yá apóstolnái náimaca nasutáca néemlàwani:

—Wáiwacali, ¿siùcatasica piwasàa wía romanonái ícha, wía judíoca, yéewacaténá píata icùaca wàasu cáli néeséeyéi? —náimaca.

⁷ Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmitacué iwàwacutá píalíacawa càníná èeri irìcucaalí Núaniri Dios imànipínacué pirí wawàsi. Abéerita Núaniri Dios yáaliéricawa. Càmita icàlida áibanái iríni càníná èeri irìcucaalípináni. Càmitacué iwàwacutá píalíacawa.

⁸ Quéwa Espíritu Santo iwàlùapínacué piwàwalìculéwa, yái yèeripínacuéca pichàiniwa chènuníseéricawa, yéewanápínacué pía picàlidaca nuináwaná ìwali, ipíchanacué cáluca piicáca wenàiwicanái. Càitacué nacái picàlidapíná nuináwaná ìwali Jerusalén ìyacàlená irìcu, Judea yàasu cáli néenibàa nacáiwa, Samaria yàasu cáli néenibàa nacái, nía nacái yàcalé déecubàanaméeyéica, cháí èeri irìcu —ímaca nalí yái Jesúsca.

⁹ Idécanáamité càì íimaca, idècunitàacá naicáidaca irí, yá imichàacatéwa náicha chènuniré. Yá iwàlùacawa acalèe yèewiré, càmita quirínama nadé naicácani.

¹⁰ Idècunitàacá Jesús imichàacawa, yá naicáidaca yáamísewa chènuniré. Yá pucháiba asíanái cabalèenaméeyéi ibàle namàacacaté níawawa apóstolnái iicáca nía.

¹¹ Yá náimaca apóstolnái irí:

—Píacué Galilea yàasu cáli néeséeyéica, ¿cánacué pibàlùa piicáidaca chènuniré? Yái Jesús siùquéerica tàacáwa imichàacawa chènuniré pèewísecué, yàanàpiná àniwa acalèe yèewíse càide iyúwa pidéénacué piicácáwa imichàacawa —náimaca níái ángelca.

Se escoge a Matías para reemplazar a Judas

¹² Néeseté apóstolnái yèepùacawa dúli íinatáise, ípidenéechúa Olivos, olivo inàlimanáca. Yá nàacawa Jerusalén ìyacàlená néré. Uái dúli yáawinéechúacawa mawiénita Jerusalén

iyacàlená ícha, batéwa abéeri kilómetro idècuni, càiride iyúwaté judíonái íiwitáise imàacáaná nèepunícawa sábadu irícu nayamáidacatáicawa.

¹³ Nàanàacaté yàcalé néré, yá macáita nayamáacawa abéeri capíi imàdáaná irícu iyéerica chènunibàa cáli inàni ícha. Once namanùbaca níái asíanáica iwàluèyécawa néré: Pedro, Juan nacái, Santiago nacái, Andrés nacái, Felipe nacái, Tomás nacái, Bartolomé nacái, Mateo nacái, Santiago nacái yái Alfeo ìirica, Simón nacái, áibaalí ípidenéeri Celote, Judas nacái, yái Santiago yéenasàirica.

¹⁴ Abédanamata náiwitáise náapichawáaca canánama nàwacáidáyacacawa nasutácaténá níawawa Dios ícha mamáalàacata, náapicha nacái abénaméeyéi inanáica, María nacái, Jesús yáatúaca, Jesús yéenanái nacái.

¹⁵ Néenialité Pedro imichàa ibàlùacawa nàacuésemi, níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, ciento veinte namanùbaca ìwacáidáyacuèyécawa néré. Yá íimaca nalí:

¹⁶ “Píacué nuénánáica, idéca ichàbacawa macáita càide iyúwa rey David itànàanáté Dios itàacái, Espíritu Santo inùmaliçuise. Bàaluitécáiná David itànàaca tàacáisi Judas Iscariotemi iináwaná ìwali, yái yèericatéwa náiwitápu níái úwinái íbèeyéicaté Jesús presocaténáté namànicani.

¹⁷ Yèepunícáinatéwa wáapicha, yái Judasmica. Iibaidacaté nacái Dios irí wáapicha”, íimaca yái Pedroca.

¹⁸ Sacerdote íiwacanánái iwènìacaté abéeri cáli Judas yàasu plata iyú yái nèericaté irí platamica imàníricaté ìwalíise ibáyawanáwa. Imulacàacatéwa yái Judas ichéecamica, yá yúuwàacawa isubèriacawa ìwaliabàawa balánamái, iyapicúami imusúacawa ícha canánama.

¹⁹ Néese, Jerusalén iyacàlená mìnánái yéemiacaalíté Judasmi iyáaná, yá nàaca ípidená yái cálica Acéldama, ímáanáca natàacái iyú: “Írái yàalu”.

²⁰ Pedro itànánáica nalí àniwa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Pedro íimaca nalí: “Càité rey David itànàacaté tàacáisi Judas Iscariotemi ìwali cuyàluta Salmos irícu. David íimacaté: ‘Máisapínáca icapèemica, canácata iyéeripíná icapèemi irícu’, càité David itànàaca. Itànàacaté àniwa: ‘Aiba wenàiwica àniwa íbaidapíná yáamirìcubàami’, càité David itànàaca Salmos irícu”, íimaca yái Pedroca.

²¹ Pedro idécanáamité icàlidaca nalíni Judasmi iináwaná ìwali, yá íimaca nalí àniwa: “Iyéeyéica wèewi níái asíanáica yèepuniyéicatéwa wáapicha èeri imanùbaca idècunitàacá Wáiwacali Jesús iyaca wáapicha.

²² Yèepuniyéicawa wáapicha Juan ibautizácatáiseté Jesús àta Wáiwacali imichàacatalétatéwa wáicha chènuniré. Càide iyúwaté rey David itànàanáté tàacáisi íméerica: ‘Aiba wenàiwica àniwa íbaidapíná yáamirìcubàami’, càita nacái iwàwacutá abéeri íbaidaca Dios irípiná wáapicha Judas yáamirìcubàami icàlidacaténá Jesús iináwaná ìwali idéca imichàacawa yéetácáisi ícha”, íimaca yái Pedroca.

²³ Iná macáita Jesús yéewáidacaléca manùbéeyéi needáca nèewísewa pucháiba asíanái. Abéeri ípidená José, áibaalí ípidená Barsabás, áibaalí ípidená nacái Justo, máisibaca ípidená. Yá nacái yàacawéerináca ípidená Matías.

²⁴⁻²⁵ Yá macáita nasutáca níawawa Dios ícha macáita namanùbaca iyúwa. Náimaca: “Wáiwacali, píacata yái yáliérica macái wenàiwica íiwitáise. Píasáida walí càirínácaalí néená níái pucháiba asíanáica píwàwéeri íbaidaca píri iyúwa apóstol Judas yáamirìcubàami, yái Judas íbaidacalémica Judas yúuquéricaté íchawa ibáyawaná ìwalísewa, yàacaténátéwa yúuwichàacatalépinácawa, yái infiernoca”, náimaca nasutáca Dios.

²⁶ Néese, iyúwaté judío íiwitáise iyáaná, náucaca náichawa suerte púubanaméeyéi íba, náalíacaténátéwa càirínácaalí néená Dios yeedéericaté íbaidéeripínáté Dios irí náapicha níái apóstolca. Yá needáca náicha Matías, íbaidéeripíná Dios irí náapicha. Yácata doce apóstol yéenáca, yái Matíasca.

2

La venida del Espíritu Santo

¹ Néenialité judiónái namànicaté nàasu cultowa ípidenéerica Pentecostés, yá macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàwacáidáyacacawa abéeri capíi irìcu.

² Yátaté néemìaca manuíri sànasi chènuníiséeri càide iyúwa wéemianá cachàiníiri cáuli isàna. Macáita yáawinéeyéicawa capíi irìcu néemìaca yái sànasica.

³ Yá naicáca quichái nacáiri ipèrùà manùba càide iyúwa waicáaná quichái. Yá quichái ipèrùà iseríacawa náiwita ìwali nàalimáwanama, macáita níai wenàiwicaca.

⁴ Yá Espíritu Santo iwàlùacawa nawàwaliculé canánama, icùacaténá náiwitáise. Yá nadàbaca nacàlidaca tàacáisi Dios inùmallicuise áiba cáli néeséeyéi itàacái iyú, yái tàacásica càimíiritécáwa nadé nàalíaca natàaníca iyú, càide iyúwa Espíritu Santo imàacáaná nacàlidacani.

⁵ Néenialité áibanái judío iyaca néeni Jerusalén iyacàlená irìcu, yàanèeyéicaté macái cáli néese. Níai judíoca neebáidacaté Dios itàacái cáalíacáiri iyú.

⁶ Judiónái yéemìacanacáita yái sànasi chènuníiséerica, yá manùba nàwacáidáyacacawa capíi néré. Néemìaca apóstolnái, áibanái nacái náapichéeyéica, nacàlidaca nalíni natàacái imanùbaca iyú. Macái wenàiwica yéemìaca itàacáiwa. Náináidacawa manuísíwata néemìaca natàacáiwa, níai manùbéeyéica judíoca yàanèeyéicaté capíi néré.

⁷ Yá judiónái nasutáca néemìawa níawáaca:

—¿Càinásica yéewaná natàaníca watàacái imanùbaca iyú? Ewita Galilea yàasu cáli néeséeyéicáaná nía canánama, càicáanáta natàaníca watàacái imanùbaca iyú.

⁸ ¿Càinásica yéewaná nàalimá nacàlidacani watàacái iyú?

⁹ Manùba cáli néeséeyéi wía: Partia yàasu cáli, Media yàasu cáli nacái, Elam yàasu cáli nacái, Mesopotamia yàasu cáli nacái, Judea yàasu cáli nacái, Capadocia yàasu cáli nacái, Ponto yàasu cáli nacái, Asia yàasu cáli nacái,

¹⁰ Frigia yàasu cáli nacái, Panfilia yàasu cáli nacái, Egipto yàasu cáli nacái, Libia yàasu cáli néeséeyéi nacái, iyéeyéica mawiénita Cirene yàasu cáli irí, Roma iyacàlená mìnaná nacái ipáchiyéyéica iyaca cháí,

¹¹ áibanái nacái judíosíwanái, áibanái nacái càimíiyéica judío iwènúadéyéicaté íiwitáisewa neebáidacaténá Dios itàacái iyúwa judíosíwanái, Creta yàasu cáli néeséeyéi nacái, Arabia yàasu cáli néeséeyéi nacái. Manùba cáli néeséeyéica wía, quéwa macáita wáalimáwanama wéemìaca natàaníca watàacái iyú nacàlidaca ìwali yái Dios imàníníca cayábéeri íiwitáise cachàiníiri iyúwa —náimaca nalíwáaca.

¹² Níai manùbéeyéi wenàiwicaca, càmitaté nàalíawa càinácaalí iyú yéewaná apóstolnái càì natàaníca madécaná tàacáisi iyú yéewanápiná manùbéeyéi cáli néeséeyéi yéemìaca itàacáiwa. Nasutáca néemìawa níawáaca:

—¿Càinásica yéewaná càì natàaníca? —náimaca nalíwáaca.

¹³ Abénaméeyéi quéwa naicáanicáita apóstolnái iquíniná meedá. Iná náimaca:

—¡Càméeyéica nía meedá! —náimaca naicáaníca.

Discurso de Pedro

¹⁴ Néeseté Pedronái, níai docéeyéica imanùbaca apóstolca, namusúacawa manùbéeyéi yèewíse, níai ciento veinte namanùbaca yeebáidéeyéica Jesús itàacái nacàlidacaténá manùbéeyéi wenàiwica iríni. Yá Pedro icàlidaca nalíni cachàiníiri tàacáisi iyú. Iimaca nalí: “Píacué, nuénánái judíoca, macáitacué pía nacái Jerusalén iyacàlená mìnanáica, péemíacué cayábani yái nucàlidéeripínacuéca piríwa.

¹⁵ Piyúunáidacuéca nacámaca níai wenàiwicaca. ¡Càmíirita! Canácata icàméeri mapisái yáawanáitacáwa a las nueveta.

¹⁶ Néese Dios idéca ibànùaca Espíritu Santo càide iyúwa profeta Joel icàlidáanáténi bàaluté, itànàanáté tàacáisi Dios inùmallicuise nacái. Dios íimacaté:

- 17 ‘Mawiénicaalí yái èeri imáalàacatáipináwa, yá nubànùapiná Espíritu Santo wenàiwicanái irí canánama, yàacawéeridacaténá nía; íná yéewanápinácué péenibe nacàlidaca tàacáisi nunùmaliçuise; nubànùapiná tàacáisi ùuculiyéi irí yéenáiwánási nacáiri iyú, béeyéi irí nacái náamacani iríçuisewa.
- 18 Néenialípiná nubànù Espíritu Santo nùasu wenàiwicanái iwàwalìculéwa, yàacawéeridacaténá nía, asìanái, inanái nacái, yéewanápiná nacàlidaca tàacáisi nunùmaliçuise.
- 19 Capìraléeri cáli irìcuwa nùasáidapiná naicá wawàsi nacalùadéeripiná naicáca, íinata nacái cáliquéi—irái, quichái, acalée nacáiri íisaca nacái.
- 20 Yái èeri icamaláná catéeripináwa, quéeri nacáiwai naiduéechúapiná quíirawaca càide iyúwa waicáaná irái, ipíchawáise nùasu èeri máini cayábéeri yàanàaca, caiyéininéeri nacái.
- 21 Quéwa macáita cawinácaalí wenàiwica isutéeyéica yáawawa nuícha nuicáanápiná napualé, nuwasàapiná níawa nùasu yùuwichàacáisi íichawa’, íimacaté yái Diosca, càité profeta Joel itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise.
- 22 “Íná péemìacué cayábani yái nucàlidéeripinácuéca píriwa, píacué israelitaca: Píaliacuécawa machacàníri iyú càinácaalíte iyáaná pèewibàa, yái Jesúsca, Nazaret iyacàlená néeséerica. Dios idéca yáasáidacuéca píriini, píaliacaténáwa Jesús ìwali, abéeri Dios néeséericani, yái Jesúsca. Dios imàacacaté Jesús imànica máiniíri cayábanaméeri wawàsi, càmirica wenàiwica idé imànica, yáasáidacaténácué píri Dios ibànùacani.
- 23 Ewitacué píaliacáanítatéwa ìwali Dios néeséericani, càicáanítacué píibàacaténi, pinúacaténáni. Quéwa bàaluitésíwa Dios íináidacatéwa imàacáanápiná áiba wenàiwica iyúudàacuéca píibàaca Jesús presoíri iyú, yéewanápinácué pimàacaca báawanaméeyéi asìanái itàtaacani cruz ìwali.
- 24 Quéwa Dios iwasàacaté Jesús yéetácáisi íicha, yáté imichàidaca Jesús yéetácáisi íicha càmicáiná yéetácáisi yáalimá imawèniadacani.
- 25 Yáté rey David icàlidacaté tàacáisi Jesús ìwali Dios inùmaliçuise. Jesús íimacaté Dios irí: ‘Nucuèriná Dios, nùaliacawa piyáanápiná núapicha càiripináta, piacawéeridaca nacái núa. Íná canácata yáaliméeri imàacaca nucaláacawa píicha, pía Nucuèriná Diosca.
- 26 Íná yéewa casímáica nuwàwa, yásí nucántàa nacái casímáiri iyú. Yá máini manuíca nuínáidapinácawa nuwàwawa píwali,
- 27 càmicáiná pimàacapiná núa càliculli irícu. Càmita nacái pimàacapiná ibadácawa yái nuináca, núa píasu wenàiwicaca mabáyawanéerica.
- 28 Pidéca pimàacaca cáuca núa, yá nuyanídapinácawa nùyacaalípináta píapicha’, íimacaté yái Jesúsca, càité David itànàaca Jesús itàacái.
- 29 “Píacué nuénánáica, macáitacué wáaliacawa wàawirimi rey David yéetacatéwa, yáté nabàliacani. Siùcade macáita wía judíoca wáaliacawa alénacaalí David yàasu càlicullimi iyaca cháí wèewibàa.
- 30 Profetacaté yái rey Davidmica, yá yáaliacatéwa nacái Dios imànicaté wawàsi David yáapicha cáimiétacanéeri iyú imàacáanápínaté rey David itaquérinámi icùaca israelitanái David yáamirìcubàami.
- 31 David icàlidacaté yái tàacáisi Dios inùmaliçuise, càide iyúwa David idéca nacáicaalí iicáca macáita yái ichàbáanápínacawa. Íná yéewa rey David icàlidacaté tàacáisi íiméerica Mesías icáuacáanápínatéwa, yái israelita icuèrinápínaca. David íimacaté nacái Mesías càminápínaté iyamáawa càliculli irícu, càminápínaté nacái iinámi ibadáwa.
- 32 Yái Jesúsca, Dios idéca icáuacáidacani, yá nacái macái wía, wadéca waicáca cáucani.
- 33 Dios idéca imichàidaca Jesús chènuniré, imàaca nacái yáawinacawa yéewápuwáise Dios irí, icùacaténá macáita Dios yáapicha chènuniré. Yá càide iyúwaté Jesús icàlidáaná walíni, Wáaniri Dios idéca imàacaca Jesús ibànùaca walí Espíritu Santo. Siùca èeri pidécuéca péemìaca, piicáca nacái càinácaalí iyú Espíritu Santo icùaca wenàiwicanái íiwitáise.

³⁴ Wáaliacawa Mesíascani yái Jesúsca, Dios ibànuèripinacaté icùacaténá wía, yácáiná rey David càmitaté imichàawa chènuniré icáuca yáapichawa, quéwa David icàlidacaté tàacáisi Mesías ìwali Dios inùmalicúise. David ímacaté:

‘Wacuèriná Dios ímacaté Nuíwacali irí: Píawinawa núapicha nuéwápuwáise picùacaténá núapicha macáita,

³⁵ idècunitàacá numawèniadaca pícha macái piùwidenáíwa, ímaca yái Diosca’,
càité David ímaca.

³⁶ “Píacué macái Israel itaquénáinámica, iwàwacutácué píaliacawa báisírircani: Yái Jesúsca, pinuéricatécué cruz ìwali, yácata Dios imàaquéerica Wáiwacalipiná, Mesías nacái, yái wacuèrinápináca, wía judíoca”, ímaca yái Pedroca.

³⁷ Néese níái wenàiwica ìwacáidáyaquéeyéicawa néré, néemiàcáiná Pedro yàasu tàacáisi, íná máini achúmaca nawàwa nabáyawaná ìwaliwa. Yá nasutáca néemiàwa Pedro, apóstolnái nacái. Yá náimaca nalí:

—Píacué wéenanáica, ¿càinásica iwàwacutá wamànica? —náimaca.

³⁸ Néese Pedro ímaca nalí:

—Píwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná. Pibautizácué nacáíwa Jesucristo ípidená ìwali píasáidacaténácué peebáidaca itàacái. Yásí Dios imàacacué iwàwawa pibáyawaná ícha. Ibànùapinácué píri Espíritu Santo icùacaténácué píiwitáise.

³⁹ Yái Espíritu Santoca, Dios iwàwéericuécaca yàaca píri, péenibe irí nacái, nalí nacái macáita ìyéeyéica déeculé, yácáiná Dios ibànùapiná Espíritu Santo nalí canánama, caw-ínácaalí Wacuèriná Dios iwàwéeyéica imáidaca yàasunáipináwa —ímaca yái Pedroca.

⁴⁰ Càita Pedro icàlidaca nalíni déecuiri iyú, yàalàa nacái nía. Imaca nalí:

—Píwènúadacué píiwitáisewa ipíchaná Dios yùuwichàidacuécaca pía náapicha níái cabáyawanéeyéi wenàiwicaca —ímaca yái Pedroca.

⁴¹ Inaté níái yeebáidéeyéicaté Pedro yàasu tàacáisi, nabautizácué. Tres mil namanùbaca níái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái yáté èerica.

⁴² Nàwacáidáyacacawa náapicha áibanái yeebáidéeyéica néemiàcaténá apóstolnái yéewáidáaná nía. Yá macáita neebáidaca cachàiniwaca. Abédanamata nacái náiwitáise, nàaca nacái nalíwáaca nàasuwa. Nàwacáidáyacacawa nasutácaténá níawawa Dios ícha, nawacùacaténá nàwaliwáaca pan, yái Santa Cenaca, nawàwalicaténá Jesús yéetácatéwa náichawalíná.

La vida de los primeros cristianos

⁴³ Néeseté apóstolnái ichùnìaca yàacawa manùbéeyéi cáuláiquéeyéi Dios íiwitáise iyú. Dios imàaca nacái namànica manùba cachàiniíri iyú càmiíri wenàiwica idé imànica. Iná Jerusalén ìyacàlená mìnánái cáaluca nawàwa náináidacáwacawa canánama.

⁴⁴ Macáita níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, abédanamata náiwitáise, nàaca nacái nalíwáaca nàasuwa.

⁴⁵ Yá nawéndaca nàasuwa càinácaalí nadènièrica nawacùacaténá iwènináami catúulécanéeyéi irí yeebáidéeyéica Jesús.

⁴⁶ Eeri imanùbaca nàwacáidáyacacawa templo irìculé nàacaténá Dios irí cayábéeri. Nàwacáidáyaca nacáíwa nacapèe irìculéwa nawacùacaténá nàwaliwáaca pan, yái Santa Cenaca nawàwalicaténá Jesús yéetácatéwa náichawalíná. Yá nayáaca nayáacaléwa náapichawáaca casíimáiri iyú nawàwalicúisewa.

⁴⁷ Jerusalén ìyacàlená mìnánái cáimiétaquéeri iyú naicáca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Eeri imanùbaca Wáiwacali iwàsàaca áibanái wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha néenanáicaténá nía, níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

3

Un cojo es sanado

¹ Aiba èerité Pedro, Juan nacái nàacawa templo néré a las trescatáica táicalé càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná nasutáca níawawa Dios ícha èeri imanùbaca.

² Macái èeri imanùbaca ìyacaté néré abéeri asìali éeruìri yàabàli, quéwa yáta imusúanátawa. Eeri imanùbaca áibanái itécani templo inùma nérépiná, yái templo inùma ípidenátatáica Hermosa. Néré isutáca plata wenàiwicanái ícha, níái iwàluèyéicawa templo irìculé. Isutáca náicha plata iwèniacaténá iyáapínáwa.

³ Iicáca Pedro, Juan nacái iwàluèyéiwa templo irìculépiná, yá isutáca náicha plata.

⁴ Idècunitàacá isutáca náicha plata, yá naicáidaca irí. Pedro ímaca irí:

—Piicáida walí —ímaca yái Pedroca.

⁵ Yái asìali éeruìri yàabàli iicáidaca nalí machacànita, iyúunáidacáiná nàapínaca irí plata.

⁶ Quéwa Pedro ímaca irí:

—Canáca nulí plata, orocáaníta canácata nulíni. Numànica piríwa yái núaliméerica numànica. Núumaca pirí Jesucristo Nazaret ìyacàlená néeséeri inùmalicuise, yái ichàiniadéerica núa, nuchùnìacaténá pía, pimichàawa pìipíná —ímaca yái Pedroca.

⁷ Yá Pedro íbàaca asìali icáapi yéewápuwáiséeri, yá Pedro imichàidaca ibàlùawa yái asìalica. Idècunitàacá imichàacawa yái asìalica, yáta cachàinica yàabàli.

⁸ Yá ipisìa ibàlùacawa. Yá idàbaca ìpìnaca. Iwàlùacawa Pedronái yáapicha templo irìculé, ipisianíca nacái yàacawa, yàaca Dios irí cayábéeri néeninamata.

⁹ Macáita wenàiwica ìyéeyéica templo irìcu naicáca ìpínáaníca. Néemìa nacái itàacái yàaca Dios irí cayábéeri.

¹⁰ Náináidacawa manuísíwata naicáidaca irí, cáalu nacái náináidacawa nawàwawa ìwali, yái asìali ichàbáanácawa, náalíacáinátéwa Dios íiwitáise ìyaca néré, náalíacáiná naicácani yái asìalica, náalíacáiná nacáíwa ìwali yáawinánáirimicawa isutáca náicha plata templo inùma néré ípidenátatáica Hermosa.

Discurso de Pedro en el Pórtico de Salomón

¹¹ Yái asìali éeruíricaté yàabàlimi, ichùnìericatéwa, càmita iwàwa nàacawa ícha yái Pedroca, Juan nacái. Nabàlùacawa abéeri imàdàaná néeni templo irìcuíri. Yái imàdàanáca ípidenátaté Pórtico de Salomón. Madécana wenàiwica náináidacawa manuísíwata néemíaca Pedronái iináwaná, íná napíacawa néré naicácaténá nía.

¹² Néese Pedro iicácaná nàwacáidáyacacawa, yá ímaca nalí: “¿Cánásicué máini píináidacawa manuísíwata piicáidaca walí, píacué israelitaca? Picácué píináidawa wadéca wachùnìaca yái asìalica wáiwitáise iyúwa meedáta. ¡Càmírita! Càmita nacái wadé wamàacaca ìpìnaca ìwalíse yái wamànínáca culto Dios irí.

¹³ Achúmatàacáwa nucàlidacué piríwani càinácaalí yéewaná ìpìnaca. Péemíacué cayába quéechacáwa: Wacuèriná Dios, yái Dios wàawirináimi Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái nèericaté icàaluíná, yácata imàaquéerica Jesús ìyaca cáimiétacanéeri iyú náicha canánama, íbaidéerica Dios irípiná. Yái Jesúsca presocatécué pimànicani, pimàacacaténaté càmiyéi judío inúacani, níái icuèyéica wàasu cáli. Néeseté gobernador Pilato iwàwacaalíte iwasàaca Jesús, yá pitàanícatecué báawéeri iyú Jesús ìwali, íná càmitatécué pimàaca Pilato iwasàacani.

¹⁴ Càmitacué pisutá Pilato iwasàanápínáténi, yái Jesús mabáyawanéerica imàníríca càide iyúwa Dios ichùullaná. Néeseté pisutácuéca Pilato ícha iwasàanápínátécué pirí abéeri inuéricaté wenàiwica.

¹⁵ Càita pinúacatécué yái yèerica wacáuca càmiíri imáalàawa. Quéwa Dios imichàidacaténi yéetácáisi ícha. Wía nacái, wadéca waicáca cáucani, yái Jesúsca.

¹⁶ Siúcade yái asìali piiquéricuéca cháí, píalíericué nacái piicáca, idéca ichùnìacawa cachàinícaténáni Jesús ípidená ìwali, ìpínacaténá, yeebáidacáiná Jesús itàacái. Dios idéca imàacaca wachùnìacani cayába, càide iyúwa piicáanacué macáitani, weebáidacáiná Jesús itàacái.

¹⁷ “Píacué nuénánáica, núalíacuécawa píwali, píiwacanánái nacái pinúacaalítecué Jesús, càmitacué báisíri iyú píalíacawa cawínácaalí yái pinuéricatécuéca.

¹⁸ Quéwa Dios imàacacatécué pimànica càide iyúwaté yàasu profetanái canánama nacàlidaca tàacáisi Dios inùmalicuise ìwali yái yàasu Mesíasca. Náimacaté

iwàwacutáanápínaté Mesías yéetácawa, yái wacuèrinápináca Dios ibànùèrica walí, wía israelitaca.

¹⁹ Iná, piwènúacuéwa Dios irí àniwa, piwènúadacué nacái píiwitáisewa Dios irípiná yéewacaténácué imàacaca iwàwawa pibáyawaná ícha. Piwènúadacaalícué píiwitáisewa pibáyawaná íchawa caquialéta, yá cawàwanáta Wacuèriná Dios imàacapínácué pìyaca matuíbanáiri iyú.

²⁰ Piwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná yéewanápinácué Dios ibànùaca pìatalé Jesús, yái Mesíasca. Bàaluité Dios íináidacawa imàacáanápínácué picuèrinápinácani, píacué israelitaca.

²¹ Quéwa iwàwacutá Jesucristo iyamáacawa chènuniré àta Dios ichùnìacataléta macái wawási càide iyúwaté profetanái ímáaná Dios inùmalícuíse, níái Dios yáasu profetaca íbaidéeyéicaté Dios irípiná bàaluité èeri.

²² Càité profeta Moisés íimaca wàawirináimi irí: ‘Aibaalípiná Wacuèriná Dios ibànùapínácué pìrì profeta péenátacuéwa, núíwítáise nacáirica. Peebáidacué macáita càide iyúwa ichùulianá pimànica.

²³ Macái cawínácaalí càmiyéica yeebáida iyúwa yái profetaca ichùulianápiná, Dios yùuwichàidapíná níawa càiripínáta’, íimacaté yái Moisésca.

²⁴ “Yá macáita profetanái, yái Samuel, nía nacái profetanái Samuel yáamísàna nacàlidacaté Mesías yéenáiwana íwalipínaté.

²⁵ Profetanái nacàlidacaté tàacáisi Dios inùmalícuíse íméericaté Dios ibànùanápínácué pìatalé picuèrinápiná. Siùca idéca ibànùacuéca pìataléni càide iyúwaté ímáaná. Dios imànicaté wawási cáimiétacanéri iyú wàawirináimi yáapicha imànínápínácué pìrì cayábéeri, píacué nataquénáinámica. Siùcade idéca imànicuéca pìrì cayábéeri càide iyúwaté ímáaná. Yácáiná Dios íimacaté wàawirimi Abraham irí: ‘Pitaquénáinámi ìwallíse numànipíná cayábéeriwa macái èeri mìnáná irí’, càité íimaca yái Diosca.

²⁶ Idécanáamité Dios imichàidaca Iiriwa yéetácáisi ícha, yá ibànùaca wía wacàlidacaténácué pìrì íináwaná íwali quéechatécáwa, imànicaténácué pìrì cayábéeri, píacué israelitaca, yéewanápiná macáitacué piwènúadaca píiwitáisewa pibáyawaná íchawa”, íimaca yái Pedroca.

4

Pedro y Juan ante las autoridades

¹ Idècunitàacá Pedro, Juan nacái nacàlidaca yái tàacáisi wenàiwicanái irí, yá sacerdotenái nàanàaca néré, yá nacái úwi íiwacalíná, níái úwi icuèyéica templo, abénaméeyéi saduceo nàanàaca náapicha nacái.

² Calúaca nía yácáiná Pedro, Juan nacái néewáidaca wenàiwicanái tàacáisi iyú ímérica Dios idéca yáasáidaca báisíiri iyú icáucàidáanápíná yéetéyéimiwa, Dios icáucàidacáináaté Jesús.

³ Yá úwinái náibàaca nía, presoca namànica Pedro, Juan nacái. Namàacaca nía presoíyéi ibànàlicu, máinicáiná catáca yàacawa, íná namàacaca nía néré táiyápinama.

⁴ Quéwa manùbéeyéi néená yéemièyéicaté Pedro icàlidáaná nalíni, neebáidaca Jesús itàacái. Macáita níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái batéwa cinco mil namanùbaca níawami asíanáita. Càmita naputàa càisimalénácaalí inanái, sùmanái nacái yeebáidéeyéica Jesús.

⁵ Néese mapisáináami àniwa, judío íiwacanánái sacerdotenái, judío icuèrinánái béeyéi nacái, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu nàwacáidáyacacawa Jerusalén iyacàlená néré.

⁶ Iyacaté néré náiwacanánái yèewi Anás, yái sacerdote íiwacalínáca. Nàyaca néré áibanái sacerdote nacái: Caifás, Juan nacái, Alejandro nacái, áibanái nacái sacerdote íiwacanánái yéenanáisiwa macáita.

⁷ Néese nachùulíaca natéca nàatalé Pedro, Juan nacái. Yá namàacaca Pedronái nabàlùacawa nàacuésemi. Yá nasutáca néemíawa Pedronái. Náimaca Pedronái irí:

—¿Cawiná íiwitáise iyú pidécué càì pimànica? ¿Cawinácué ichùulla pimànica càiri wawàsi? —námaca.

⁸ Néese Espíritu Santo icùaca Pedro íiwitáise. Yá icàlidaca nalíni:

—Píacué nuénánái judío íiwacanánáica, wacuèrinánái béeyéica nacái:

⁹ Pidécuéca pisutáca péemlawa wía ìwali yái wamànínáica cayábéeri cáuláiquéeri irí, píalíacaténácuéwa càinácaalí yéewaná asiali ichùnìacawa.

¹⁰ Uwé, wacàlidacué piríni yéewanápiná macáita Israel itaquénáinámi náalíacawa. Yái asialica ìyéerica cháì macáita wenàiwicanái yàacuésemi, idéca ichùnìacawa Jesucristo Nazaret ìyacàlená néeséeri ípidená ìwali, Jesús ichùullíacáiná wachùnìacani, yái Mesíasca Dios ibànuèrica walí wacuèrinápináca, wía judíoca. Pinúacatécué Jesús cruz ìwali, quéwa Dios icáucàidacaténi.

¹¹ Píacué nuénánáica israelita íiwacanánáica, báawacatécué piicáca Jesús, piyúunáidacáinácué canáca iwèni, quéwa Dios idéca imàacaca máini cachàiníri náicha canánama, yái Jesúsca. Péemiácué comparación: Càicuéca píade iyúwa wenàiwica imàniyéica íba icapèená. Nayúunáidaca báawaca abéeri íba, íná náucaca náichawani. Néese yái íbaca máini iwàwacutáca capìi irípiná áiba íba ícha canánama. Càita nacái Dios idéca imàacaca máiníri cáimiétacanáca náicha canánama yái Jesúsca, éwitacué piyúunáidacáaníta canáca iwèni.

¹² Canácata áiba Jesús ícha yáaliméeri iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, canácáiná áiba Jesús ícha cháì èeri irícu Dios imàaquéeri iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha —ímaca yái Pedroca.

¹³ Idécanáami náiwacanánái yéemiáca Pedro, Juan nacái nacàlidáaná macàaluíninátani Jesús iináwaná ìwali, yá náiwacanánái náináidacawa manuísíwata néemiáca Pedronái itàaníca cáalíacáiri iyú, níacáiná náiwacanánái náalíacawa càmitaté Pedronái yéewáidawa judíonái yàasu escuela irícu, íbaidéeyéica meedá nía nacái. Yá nawàwalica Pedronái nèepunicatéwa Jesús yáapícha.

¹⁴ Yái éeruícáté yàabàlimi nacái ichùnìericatéwa ibàlùacawa néré náapícha, íná judío íiwacanánái càmitaté náalimá natàaníca báawéeri iyú Pedronái ìwali.

¹⁵ Néeseté níai ìwacáidáyaquéeyéicawa nachùulláca úwinái namusúadaca Pedronái méetàucutá náicha achúmáanata. Yá namusúadaca Pedronái. Néese sacerdotenái natàaníca náapíchawáaca Pedronái ìwali.

¹⁶ Yá námaca nalíwáaca:

—¿Cáinápinásica wamàni nalí, níara asianáica? Macáita Jerusalén ìyacàlená mìnánái náalíacawa nadéca namànica yái càmiríca wenàiwica idé imànica. Iná càmita yéewa wáimaca càmitasa namàni càiri wawàsi.

¹⁷ Quéwa iwàwacutácué wàalàaca nía cachàiníri iyú ipíchaná nacàlidaca siúcáise de Jesúsmi iináwaná ìwali, ipíchaná macái wenàiwica nacàlidaca nalíwáaca mamáalàacata asiali iináwaná ìwali, yái éeruícáté yàabàlimi nachùnìerica —námaca.

¹⁸ Néese namáidaca Pedronái àniwa. Yá nàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca Jesús iináwaná ìwali, ipíchaná nacái néewáidaca wenàiwica Jesús ìwali.

¹⁹ Quéwa Pedro, Juan nacái námaca nalí:

—Wadéca wáináidacawa wamànínápiná càide iyúwa Dios ichùulláná wía. Néese píalíacuécawa càmita wadé weebáidacuéca pitàacái Dios itàacái ícha.

²⁰ Càmita yéewa masànaca wía. Iwàwacutá wacàlidaca ìwali yái waiquéerica, wéemièri nacái —námaca níai Pedronáica.

²¹ Néese náiwacanánái nàalàaca nía cachàiníri iyú, nabáuliaca nàuwichàidáanápiná Pedronái càmicaalí namàni càide iyúwa nachùulláná nía. Néese namàacaca Pedronái namusúacawa náicha. Càmita náalimá nàuwichàidaca Pedronái yácáiná macái wenàiwica yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái asiali ichùnìanácawa.

²² Yái asiali ichùnìericatéwa Dios íiwitáise iyú idèniacaté cuarenta camuí ichàbaníse.

Los creyentes piden confianza y valor

²³ Néeseté Pedro, Juan nacái idécanáamité nàacawa náicha, yá nàacawa nàwacáidáyacacawa nàacawéeyéiná yáapichawa. Pedronái icàlidaca nalí macáita yái sacerdote íiwacanánái ímáanacaté, nía nacái judío icuèrinánái béeyéica.

²⁴ Néemiàcanáami, yá macáita nasutáca níawawa Dios íicha abédanamata macáita namànùbaca iyúwa. Náimaca: “Wacuèriná Dios, cachàiníri náicha canánama, píacata yái imànìiricaté capìraléeri cáli, chá nacái èeriquéi, manuíri úni nacái, canánama wawàsi nacái iyéerica.

²⁵ Pía Wacuèriná Diosca, bàaluité Espíritu Santo icùaca pìasu wenàiwica rey David íiwitáise, yáara wàawirimica, yéewacáténaté icàlidaca tàacáisi pinùmalìcuíse. David íimacaté: ‘Canápináta meedá càmíiyéi israelita namànica ùwicái Dios íipunita. Canápináta meedá israelitanái náináidacawa namànínápiná ùwicái, càmíicáiná náalimá namawèniadaca náichawa Dios.

²⁶ Aibanái èeri mìnánái icuèrinánái, náiwacanánái nacái nàwacáidáyacacawa namànicaténá ùwicái Wacuèriná Dios íipunita, íipunita nacái yái Dios yàasu Mesíasca, Dios ibànùèripináca icùacaténá israelitanái’, càité íimaca yái Davidca.

²⁷ “Báisíta macáita idéca ichàbacawa càide iyúwaté profeta rey David itànàanáté tàacáisi Dios inùmalìcuíse: rey Herodes, gobernador Poncio Pilato nacái nàwacáidáyacacawa cháí Jerusalén ìyacàlená irìcu náapicha níái càmíiyéica israelita, israelitanái nacái, nanúacaténá Pìiri Jesús, pìasu wenàiwica mabáyawanéerica, yái Mesíasca pibànùèricaté icùacaténá israelitanái.

²⁸ Càité namànica macáita càide iyúwaté pìináidáanáwa iwàwacutáanápínaté ichàbacawa.

²⁹ Siùcade pía Wacuèriná Diosca, péemìa natàacái yái nabáulianáca nàuwichàidáanápíná wía. Pichàiniada wía, wía pìasu wenàiwicaca wacàlidacaténá pitàacái mamáalàacata, macàaluínínátani nacái yái Jesús iináwanáca.

³⁰ Pimàaca wachùnìaca cáuláiquéeyéi pichàini iyúwa. Pimàaca nacái wamànica yái càmíirica wenàiwica idé imànica Jesús íipidená ìwali weebáidacáiná yái Pìiri Jesús mabáyawanéerica, íibaidéerica nacái pìrìpiná”, càì nasutáca níawawa Dios íicha.

³¹ Néeseté idécanáami nasutáca níawawa Dios íicha, yá icusúacawa yái capìica nàwacáidacàaluca, yá Espíritu Santo icùaca náiwitáise macáita. Yá cachàinica nawàwa, nacàlidaca Dios itàacái macàaluínínáta.

Todas las cosas eran de todos

³² Abédanamata náiwitáise náapichawáaca níái manùba wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Canácata néená imáisanièri yàasuwa áibanái íicha, áibanái imáapùacaalíté wawàsi.

³³ Apóstolnái nacái namànicaté madécaná Dios ichàini iyú, mamáalàacata nacàlidaca nacái Wáiwacali Jesús iináwaná ìwali icáucàacatéwa. Yá Dios imànica cayábéeri nalí macáita manuísíwata.

³⁴⁻³⁵ Canácata nèewi áiba imáapuèri wawàsi, níacáiná cawinácaalí idènièyécaté bànacalé yàaluná, capìi nacái, nawéndaca nía, yá natéca iwènináami apóstolnái yàatalé. Yá apóstolnái nawacùaca iwènináami catúulécanéeyéi irí, àta càisimalénácaalí namáapuèrica.

³⁶ Càité ìyaca nèewi abéeri levita íipidenéerica José, íibaidéericaté Dios yàasu templo irìcu, abéeri Chipre yàasu iwàwata néeséeri. Apóstolnái nàacaté nacái íipidená Bernabé. (Yái íipidená Bernabé íimáanáca: “Yái aslali ichàiniadéerica wawàwa” íimáanáca).

³⁷ Yái Bernabé idèniacaté bànacalé yàaluná, yá iwéndacani. Yá itéca iwènináami apóstolnái yàatalé nayúudàacaténá catúulécanéeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

5

El pecado de Ananías y Safira

¹ Quéwa, ìyacaté áiba aslali íipidenéericaté Ananías, yàacawéetúa nacái íipidenéechúa Safira. Náináidacawa nawéndáanápíná bànacalé yàaluná, yá nawéndacani.

² Yáí asìali yeedáca iríwa iwènináami yééná, yá itéca nacái yééná apóstolnái yàatalé, yá imàacaca nalíni nawacùacaténáni catúulécanéeyéi irí, icàlidaca nacái nalíni idéCasa imàacaca macáita iwènináami. Yàacawéetúá nacái úalíacawa ìwali ùacawéeri yeedáanáca iríwa yééná.

³ Néese Pedro ímaca irí:

—Ananías, ¿cáná pimàaca Satanás ichùullaca píiwitáise pimànicaténá pichìwawa Espíritu Santo irí? Pidéca picàlidaca walí piináwanáwa pítéCasa wàatalé macáita iwènináami, quéwa pidéca peedáca píriwa iwènináami yééná yáí piwéndéerica pìasu cálimicawa.

⁴ Yáara bànacalé yàalunámica pìasusíwataté, càmitaté iwàwacutá piwéndacani, càmicaalí càì piwàwa. Néese pidécanáamité piwéndacani, yáté pìasusíwata yáí iwènináamica. Càmitaté iwàwacutá pimàaca macáitani ofrenda iyú càmicaalí càì piwàwatá. ¿Cáná yéewa píináidacawa pimànica yáí báawéerica? Càmitaté pimàni pichìwawa abéta wenàiwicanái iríta, néese pidéca pimànica pichìwawa Dios irí nacái —ímaca yáí Pedroca.

⁵ Yéemiacanacáitani, yáta Ananías yéetácawa ibàlùacawa, yá ichéecami yúuwàacawa. Macáita yéemièyéica iináwaná yéetáanáwa, yá cáaluca nía macáita manuísíwata.

⁶ Néese abénaméeyéi ùuculiyéi yàanàaca, yá néepùaca ichéecami wáluma iyú. Yá natéca nabàllawani.

⁷ Máisiba hora idénáami, yá Ananías yàacawéetúami ùanàaca uwàlùacawa néré nàwacáidacàalu irìculé. Càmicíhúaca yáalíawa yáí ichàbáanácawa.

⁸ Néese Pedro isutáca yéemiawa úa:

—Picàlida nulíni, ¿piwéndacaalítécué yáara bànacalé yàaluná, peedátésicué yáí iwènináamica picàlidéerimicué walíni? —ímaca yáí Pedroca. Yá úumaca irí:

—Báisíta, wadéca wamàacaca ofrenda iyú macáita yáí iwènináamica weedéerica —úumaca.

⁹ Néese Pedro ímaca ulí:

—¿Cánácué yéewa abédanamata píiwitáise píapichawáaca píalimáidáanápínácué piicáwa Espíritu Santo, yáí Wáiwacali ibànuèrica walí? Aca néese níara siùquéeyéica tàacáwa yàaca ibàllaca piacawéerimi. Siùca nacáide natépiná nabàllawa píá —ímaca yáí Pedroca.

¹⁰ Yáta uétácawa ubàlùacawa, yá uchéecami yúuwàacawa Pedro yàabàli idaní. Nawàlùacawa néré níái ùuculiyéica, yá nàanàaca uchéecami. Yá natéca nabàllawa úa ùacawéerimi idaníbàawa.

¹¹ Néese macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái, macáita nacái áibanái yéemièyéica yáí ichàbáanácawa, yá cáaluca nía manuísíwata.

Muchos milagros y señales

¹² Apóstolnái namànicaté nàacawa madécaná cayábéeri wawàsi wenàiwicanái irí, Dios íiwitáise iyú. Nàwacáidáyacacawa abéeri imàdáná irìculé templo irìcuírca. Yáí imàdánáca ípidenácaté Pórtico de Salomón.

¹³ Abénaméeyéi cáaluca nèepunícawa apóstolnái yáapicha. Aibanái wenàiwica cayábaca naicáca apóstolnái cáimiétaquéeri iyú.

¹⁴ Manùbéeyéi wenàiwica neebáidacaté Wáiwacali itàacái, asíanái, inanái nacái manùbéeyéi.

¹⁵ Iná nèepunída nàacawa cáuláiquéeyéi wenàiwica àyapullicubàa. Néese náawináidaca cáuláiquéeyéi yàalubáisi íinata, naliadaca nacái nía cusíduma nacáiri íinata. Nacùaca Pedro ichàbacawa néenibàa, imàacacaténá icáapiwa nàwali, càmicaalí nacái Pedro itáaná ichàbawa nàwalíise, yéewacaténaté uláicái ichàbacawa náicha.

¹⁶ Manùbéeyéi wenàiwica nàanàaca ìyéeyéica mawiénita Jerusalén ìyacàlená irí, natéca nacái néenánáwa cáuláiquéeyéi, nía nacái wenàiwica demonio yúuwicháidéeyéica. Yá macáita cáuláiquéeyéi nachùnìacawa.

Pedro y Juan perseguidos

17 Néeseté sacerdote íiwacaliná, nía nacái saduceo yéenáca ìyéeyéica yáapicha, calúaca naicáca apóstolnái, cayábacáiná wenàiwica naicáca apóstolnái sacerdotenái íicha.

18 Yá sacerdotenái náibàaca apóstolnái, yá náucaca nía presoíyéi ibànaliculé.

19 Táiyápita quéwa Wáiwacali yàasu ángel yàanàaca yàacùaca presoíyéi ibàna inùma. Yá imusúadaca nía néese. Yá ángel íimaca nalí:

20 “Pìacuéwa templo irìculé. Picàlidacué wenàiwicanái iríni yái tàacáisica íiméerica Wáiwacali iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha”, íimaca nalí yái ángelca.

21 Idécanáami néemiacani, yá nawàlùacawa templo irìculé mapisáita. Yá nadàbaca néewáidaca wenàiwicanái ìyéeyéica néeni. Idècunitàacá nàyaca néré, néese sacerdote íiwacaliná, nía nacái yáapichéeyéica nàanàaca templo néré, áiba imàdàaná irìculé quéwa. Yá nàwacáidaca Junta Suprema, níai israelita íiwacanánáica macáita. Yá nachùullaca úwinái yàaca yeedáca apóstolnái presoíyéi ibàna irìcuíse, natécaténá nía sacerdotenái yàatalépiná.

22 Uwináita quéwa nàanàaca presoíyéi ibàna néré, yá canáca néeni níai apóstolca. Yá úwinái yèepùà icàlidaca náiwacanánái iríwani.

23 Uwinái íimaca nalí:

—Wàanàaca presoíyéi ibàna ibàlìericawa cayába yái inùmaca. Níai úwi nacùaca cayábani, yái inùmaca. Quéwa, wàacùaca waicáwa presoíyéi ibàna inùmaca, yá canáca iyéeri irìcu — náimaca níai úwica.

24 Idécanáami néemiacani, néese sacerdote íiwacaliná, úwi íiwacaliná nacái, níai úwi icuèyéica templo, nía nacái sacerdote íiwacanánáica, càmita náalimá náalíacawa ìwali càinácaalí íimáaná, yá nasutáca néemíawa níawáaca càinácaalísica apóstolnái iyáaná.

25 Néese áiba aslali yàanàaca. Yá íimaca nalí:

—Níara aslanáica pibàlièyéicatécué presoíyéi ibànalícu, nabàlùacawa áiba imàdàaná irìcu, cháí templo irìcuírca. Néewáidaca nàyaca wenàiwica templo irìcu — íimaca.

26 Néese úwi íiwacaliná yàacawa úwinái yáapicha. Yá yeedáca níai apóstolca. Càmita quéwa inúadáida nía, cáalucáiná úwinái iicáca wenàiwica, ipíchaná wenàiwica nanúaca úwinái íba iyú.

27 Natéca apóstolnái Junta Suprema yàatalé. Néese sacerdote íiwacaliná íimaca apóstolnái irí:

28 —Wadéca wachùullacuéca pía machacànita cachàiníiri iyú càmínápiná quirínama péewáidaca wenàiwicanái ìwali yáara aslímica Jesúsca. Quéwa pidécuéca péewáidaca Jerusalén iyacàlená mìnánai canánama. Piwàwacué nacái picháawàaca waináwaná ìwali cabáyawanáca wía ìwalíise yái yéetáanácawa, yáara aslímica — íimaca nalí.

29 Quéwa Pedro, apóstolnái yáapichéeyéi nacái náimaca sacerdotenái irí:

—Iwàwacutá weebáidaca Dios itàacái, éwita wenàiwicanái ichùullacáanáita càmínápiná càì wamàni.

30 Wàawirináimi yàacaté Dios icàaluíniná, yái Dios imichàidéericaté Jesús yéetácáisi íicha, yái Jesús pinuéricatécué cruz ìwali.

31 Quéwa Dios idéca imàacaca Jesús wacuèrinápiná, yéewanápiná Jesús icùaca wenàiwicanái canánama. Dios imàacaca Jesús Wáiwacalipiná, wía Israel itaquénáinámica. Dios nacái imàacaca Jesús iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yéewanápiná wawènúadaca wáiwitáisewa wabáyawaná íichawa, Dios imàacacaténá iwàwawa wabáyawaná íicha.

32 Wáalíacawa báisíiricani yái tàacáisica, wacàlida nacái wenàiwicanái iríni, waicácáináni watuí iyúwa, yái Jesús, imichèericatéwa yéetácáisi íicha. Wacàlida ìwali yái waiquéerica. Espíritu Santo nacái iicácaté macáita yái ichàbáanácatéwa, íná yéewa wacàlidacani Espíritu Santo inùmalícuíse, yái Espíritu Santoca Dios ibànuèrica walí canánama, wía yeebáidéeyéica Jesús itàacái — íimaca nalí yái Pedroca.

33 Néese, idécanáami judío íiwacanánái néemiacani, yái Pedro itàacáica, yá calúaca nía. Nawàwa nanúaca Pedronái.

³⁴ Iyacaté quéwa judío íiwacanánái yèewi áiba asìali fariseonái yéená, ípidenéericaté Gamaliel. Yéewáidéeri wenàiwicanái Dios itàacái iyú, profeta Moisés itànèericaté. Cáimiétacanéeri yái Gamalielca. Yá imichàa ibàlùacawa. Yá ichùuliaca úwinái namusúadaca náichawa níái apóstolca achúmáanata. Yá úwinái imusúadaca apóstolnái.

³⁵ Néese, Gamaliel íimaca judío íiwacanánái irí:

—Píacué nuénánáica Israel itaquénáinámica. Péemìacué cayába. Cayábacué, pínáidacuéwa cayába ìwali quéechacáwa, yái pínáidéericuécá pimàínápiná nalí, níara asianáica.

³⁶ Píwàwalicué yáara asìalimica Teudas. Yàacatéwa icàlidaca ìwaliwa máinírira cachànicani, íná áibanái asianái cuatrocientos namanùbaca nèepunícawa yáapicha. Quéwa, áibanái nanúacani, yái Teudasmica, yá macáita yáapichéeyéimi naseríacawa. Yáté imáalàacawéi wawàsica.

³⁷ Néese àniwa, néenialíté watànàacaalíté wáipidenáwa gobierno irí, naputàacaténa wía, iyacaté néeni Judasmi, Galilea yàasu cáli néeséeri. Abénaméeyéi nàacatéwa yáapicha. Néese áibanái inúacani. Yá macáita naseríacawa níái yáapichéeyéimica.

³⁸ Iná nùalàacuécá pía, pimàacacué matuìbanáica níara asianáica apóstolca. Picácué pisàiwica nalí wawàsi. Wenàiwica íiwitáise iyúcaalí meedáni, yái tàacáisi néewáidéerica iyú wenàiwicanái, yásínica imáalàacawa.

³⁹ Quéwa Dios íiwitáisecaalíni, yá càmítacué píalimá pimáalàidacani. Iná cayábacué nuénánái, ipíchanácué pimànica ùwicái Dios íipunita —ímaca nalí yái Gamalielca. Néese judío íiwacanánái neebáca iyúwa Gamaliel yàalàaná nía.

⁴⁰ Yá namáidaca apóstolnái nàatalépináwa àniwa. Yá needáca apóstolnái ibàle, nanúadáidaca nía àicu iyú, treinta y nueve yàawiría nacapèedáidaca nía àicu iyú. Yá nachùuliaca apóstolnái càmínápiná quirínama nacàlidaca Jesús iináwaná ìwali. Néese namàacaca namusúacawa.

⁴¹ Níái apóstolca nèepùacawa judío íiwacanánái íicha. Casímáica nawàwa, nàaca nacái Dios irí cayábéeri, Dios iicácáinaté nía cáimiétaquéeri iyú, imàacáanápináté nàuwichàacawa Jesús irípiná, neebáidacáiná itàacái.

⁴² Apóstolnái càmítaté nayamáida néewáidaca wenàiwica, nacàlidaca nacái Jesús iináwaná ìwali, yái Mesíasca Dios ibànuèericaté icùacaténa israelitanái. Néewáidacaté wenàiwica èeri imanùbaca templo irìcu, wenàiwicanái icapèe irìcu nacái.

6

Se nombra a siete diáconos

¹ Néenialíté manùbáwanái nàacawa mamáalàacata níái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái. Madécaná judiónái itàaníyéica griego itàacái iyú nàanàacaté áiba cáli néese naicácaténaté judiónái yàasu culto Jerusalén iyacàlená néré. Nadécanáami neebáidaca Jesús ìwali, yá nayamáacawa néré. Nàyaca nèewi abénaméeyéi inanái inìrimi yéetéeyéimicawa íicha, íná canáca nalí nayáapiná. Apóstolnái iwacùacaté nayáapiná èeri imanùbaca níái imáapuèyéica yàacàsi, quéwa nawàwacutácaté quiríta yàacàsi níái itàaníyéica griego itàacái iyú. Iná níái itàaníyéica griego itàacái iyú natàanica áibanái judiónái ìwali báawéeri iyú, itàaníyéica hebreo itàacái iyú.

² Néese níái doce namanùbaca apóstol nàwacáidaca macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá apóstolnái íimaca nalí:

—Càmita cayába wayamáida wacàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí wawacùacaténa yàacàsi catúulécanéeyéi irí.

³ Iná píacué wéenánáica, picutácué siete namanùbaca asianái pèewiwa. Iwàwacutá cayába náiwitáise, càmíiyéi áibanái icháawàa ibáyawaná ìwali. Iwàwacutá nacái cáalíacáica nía, iwàwacutá nacái Espíritu Santo icùaca náiwitáise. Yásí wachùulia nawacùanápiná yàacàsi catúulécanéeyéi irí.

⁴ Néese wía apóstolca wasutápiná wíawawa Dios ícha mamáalàacata, wéewáidaca nacái wenàiwica Dios itàacái iyú, Jesús iináwaná ìwali —námaca níái apóstolca.

⁵ Yá abédanamata náiwitáise canánama ìwali yái apóstolnái icàlidéerica nalí ìwali. Yá needáca Esteban, abéeri yeebáidéerica Jesús itàacái manuísíwata, Espíritu Santo icuèri nacái Esteban íiwitáise. Needáca nacái Felipe, Prócoro nacái, Nicanor nacái, Timón nacái, Parmenas nacái, Nicolás nacái, yái Antioquía ìyacàlená mìnalica, abéeri cà míri israelita quéwa iwènúadéericaté íiwitáisewa Dios irípiná yeebáidacaténá càide iyúwa judíonái yeebáidáaná.

⁶ Néese natéca níái siete namanùbaca aslanái apóstolnái yàatalé. Yá apóstolnái isutáca nalí Dios, namàacaca nacáapiwa sietéeyéi ìwali náasáidacaténá macái wenàiwica irí náibaidáanápínaté Dios irí, níái sietéeyéica imanùbaca diáconoca.

⁷ Néeseté macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái nacàlidaca Dios itàacái Jesús iináwaná ìwali manùbéeyéi wenàiwica irí cachàiniwanái mamáalàacata. Yá máini manùbaca nía mamáalàacata Jerusalén ìyacàlená mìnanaí yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Manùbéeyéi nacái sacerdotenái judíonái neebáidaca Jesús itàacái.

Arrestan a Esteban

⁸ Abéeri diácono, ípidenéericaté Esteban, itàaníri cayába Dios íiwitáise iyú, ichùnìaca cáuláiquéeyéi wenàiwica. Imàni nacái yái cà mírica wenàiwica idé imànica, Dios íiwitáise iyú.

⁹ Nàyacaté Jerusalén ìyacàlená irìcu abénaméeyéi Esclavos Libertados nàasu yéewáidacàalu néená, Cirene yàasu cáli néeséeyéi, Alejandría ìyacàlená néeséeyéi nacái, Cilicia yàasu cáli néeséeyéi nacái, Asia yàasu cáli néeséeyéi nacái. Macáita natàaníca Esteban yáapicha, chàinisíri iyú wenàiwicanái yàacuésemi. Nasutáca néemìawa Esteban, náalimáidacaténá naicáwani, nawàwacáinaté náasáidaca càmitasa báisíiritáni, yái Esteban itàacáica.

¹⁰ Quéwa, canácata yéewaná namawèniadaca Esteban yàasu tàacáisi, itàanicáiná cáalíacáiri iyú, Espíritu Santo íiwitáise iyú.

¹¹ Néeseté nàaca áibanái irí plata nacàlidáanápíná nachìwawa néemìacasa Esteban itàaníca báawéeri iyú profeta Moisés ìwali, Dios ìwali nacái.

¹² Càité báawaca namànica Jerusalén ìyacàlená mìnanaí íiwitáise, nía nacái Jerusalén íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica profeta Moisés yàasu tàacáisi iyú. Yá napiacatéwa Esteban yàatalé, náibàacani, yá natécani nacháawàacaténá iináwaná ìwali, Junta Suprema yàacuésemi, níái judío íiwacanánái béeyéica.

¹³ Needáca áibanái àniwa natàanicaténá nachìwawa Esteban ìwali. Yá námaca Esteban ìwali:

—Yái aslìalica itàaníca mamáalàacata báawéeri iyú wàasu templo ìwali, yái wàasu templo mabayawanéerica. Itàaníca báawéeri iyú Dios itàacái ìwali, profeta Moisés itànèericaté.

¹⁴ Wadéca wéemìaca icàlidáaná Jesús Nazaret ìyacàlená néeséerimi imáalàidapínása wàasu templo, iwènúadapínása nacái wáiwitáise profeta Moisés itàacái ícha —námaca namànica nachìwawa.

¹⁵ Néese macáita náiwacanánáica, nía nacái yáawinéeyéicawa néré naicáidaca Esteban irí. Yá naicáca Esteban inàni icànaca càiride iyúwa ángel inàni icànáaná.

7

Defensa de Esteban

¹ Néeseté, sacerdote íiwacaliná isutáca yéemìawa Esteban asáisi báisícaalíni, yái námáanáca nacháawàanáca Esteban iináwaná ìwali.

² Néese Esteban íimaca nalí: “Píacué nuénánáica, wacuèrinánái béeyéi nacái, péemìacué nulí: Wacuèriná Dios icànéeri máini mèlumèluíri iyú, yácata imàaquéericaté yáawawa

wàawirimi Abraham iicácani Abraham ìyacaalíté Mesopotamia yàasu cáli ínata, ipíchawáiseté yàacawa ìyacaténá Harán ìyacàlená ìricu.

³ Dios ímacaté Abraham irí: ‘Pimàaca pìasu cáliwa, péenánái nacáíwa. Pìawa áiba cáli ré nùasáidéeripiná pírí’, ímacaté yái Diosca.

⁴ Néese Abraham yàacatéwa Caldea yàasu cáli íicha, yàacawa ìyacaténá Harán ìyacàlená ìricu. Néese Abraham yáaniri yéetácadénáamiwa, yá Dios itéca Abraham ínatalépiná yái cáliquéi càicuéca pìyacuéca siùcade.

⁵ Quéwa Dios càmítaté imàaca Abraham idèniaca yái cálica, ibatàa ibàlùacatáipináwa yàabàli iyúwa, càmítaté Dios yàaca cáli Abraham irí. Dios ímacáita Abraham irí yàanápínaté ìrini, yéewanápiná Abraham itaquénáinámi idèniaca yái cálica, Abraham yéetácadénáamitéwa, éwítaté méenibecáanítàacáwa yái Abrahamca yáté èerimicaté.

⁶ Dios icàlidacaté Abraham ìrini nacái itaquénáinámi nàyáanápínaté iyúwa canéeyéi yàasu cáli áiba cáli ínata. Dios ímacaté nàyáanápínaté néré càulenáwaca, áibanái yàasu wenàiwicápinaté nía, yá nacái yáara cáli néeseéyéica nàuwichàidáanápínaté Abraham itaquénáinámi cuatrocientos camuúpinaté.

⁷ Quéwa Dios ímacaté Abraham irí: ‘Nùuwichàidapiná níara ìyéeyéica áiba cáli ínata imàniyéipináca yàasu wenàiwicawa pitaquénáinámi. Yá pitaquénáinámi namusúapínáwa íicha yáara cálica, yásí nàapíná nucàaluíniná cháí Canaán yàasu cáli’, càité ímaca yái Diosca.

⁸ Dios imànicaalíté wawàsi Abraham yáapicha, yáté ichùuliaca Abraham imàniínápiná circuncisión yéenibe aslanái ìrìwa nawàwalicaténá Dios yàasu wenàiwicaca nía, yèeyéica icàaluíniná. Iná idécanáamité Abraham ìri Isaac imusúaca iicá èeri, yáté Abraham imànica circuncisión Isaac irí Isaac idèniacaalíté ocho èeri. Càita nacái Isaac imànicaté circuncisión ìri ìrìwa ípidenéericaté Jacob. Jacob imànicaté nacái circuncisión yéenibe aslanái ìrìwa doce namanùbaca. Néese Jacob yéenibe docéeyéica imanùbaca, níacata wàawirinámica, wía doce wamanùbaca Israel itaquénáinámi yàawiríaca.

⁹ “Wàawirinámica níai Jacob yéenibecaté. Néeseté báawaca naicáca naméeréeriwa José, cayábacáiná náichani. Yáté nawéndaca José áibanái ìrì natécaténáni Egipto yàasu cáli néré. Quéwa Dios yàacawéeridacaté José Egipto yàasu cáli néeni.

¹⁰ Yáté Dios iwasàaca José yùuwichàacáisi íicha. Dios imàacaca cáaliacáicani, yái Joséca, íná faraón, yái icuèricaté Egipto yàasu cáli, cayábacaté iicáca José. Yáté faraón imàacaca José icùaca yáapicha Egipto yàasu cáli. Imàaca nacái José icùaca faraón icapèe manuíri.

¹¹ “Néeseté máapicái ìyacaté Egipto yàasu cáli imanuíca, cháí wàasu cáli ínata nacái, ípidenácatalécaté Canaán. Yá macái wenàiwicanái yùuwichàacatéwa báawanama máapicái iyú. Wàawirináimi nacái càmítaté nàanàa nayáapínáwa cháí nàasu cáli ínatawa.

¹² Quéwa Jacob yéemíacaté Egipto yàasu cáli iináwaná nàwacáidacaté trigo ituíná Egipto yàasu cáli néeni. Iná Jacob ibànùacaté néré yéenibewa, níai wàawirinámica. Néeseté nàacawa Egipto néré idàbáanáté nàacawa.

¹³ Néeseté nàacawa néré pucháibáanáté yàawiríapíná, yáté José icàlidaca iináwanáwa yéenánái ìrìwa néenásàiricani. Iná yéewa, yái faraón icuèricaté Egipto yàasu cáli, yáaliacawa nacái José ìwali, càinácaalí ìwítáaná wenàiwicacani.

¹⁴ Néeseté José ibànùacaté tàacáisi yáaniri Jacob ìrìwa itéenápínaté yáapichawa yéenánáiwa macáita Egipto yàasu cáli nérépinaté. Nàyacaté setenta y cinco namanùbaca aslanái Jacob yéenibeca, itaquénái nacái, manùbéyéi inanái nacái.

¹⁵ Càité Jacob yàacawa ìyacaténá Egipto yàasu cáli ínata. Jacob yéetácawa néré máinicaalíté béericani. Wàawirináimi nacái béeyéicalíté nía, yá néetáté nacáíwa Egipto yàasu cáli ínata.

¹⁶ Néeseté Jacob yáapimi natécawa Siquem néréni nabàllacaténáni càliculli ìricu, yái càliculli Abraham iwènièricaté Hamor yéenibe íicha níai Siquem mìnánáca.

¹⁷ “Mawiénicaalíté néenáiwaná Dios imànicatáipínaté càide iyúwaté ímáaná Abraham irí, yáté madécanáca nía, níai Israel itaquénáinámica Egipto yàasu cáli néré.

18 Néeseté madécaná camuí idécanáamité José yéetácawa, yá áiba nacuèriná Egipto mìnali idàbaca icùaca Egipto yàasu cáli càmlíricaté yáaliáwa José iináwanámi ìwali.

19 Néese nacuèriná ichìwáidacaté wàawirináimi. Yáté imànica nalí báawéeri. Ichùuliaca náuca néenibewa quíraslinái néesaténátéwa.

20 Yáté èerica Moisés imusúaca iicá èeri. Yá cayábéeri Dios iicáca yái quíraslica. Moisés isèenái icùacani máisiba quéri nacapèe irícuwa.

21 Néese iwàwacutá namàacaca méetàuculétani. Quéwa faraón ídu yàanàaca yái sùmàica, yá uedácani uìripináwa, yá udàwinàacani càide iyúwa uìrisíwa.

22 Càité Moisés yéewáidacawa macái wawàsi ìwali Egipto yàasu cáli néeséeyéi yáalíanácawa. Yá Moisés itàanica cáaliacáiri iyú, cachàiníri nacái íiwitáise.

23 “Néese idécanáamité idèniaca cuarenta camuí, yá Moisés iwàwacaté ipáchiaca yéenanái yàataléwa, níai israelitaca.

24 Néré iicáca Egipto yàasu cáli néeséeri icapèedáidéeri israelitasàiri. Yá Moisés yàacawa iyúudàacaténá catúulécanéeri israelita. Moisés inúaca Egipto yàasu cáli néeséerica.

25 Moisés iyúunáidacáiná yéenanái yáaliacawa Dios imàacáanápínaté Moisés iwasàaca nía nàuwidenái íchawa, níai Egipto yàasu cáli néeséeyéica. Càmitaté quéwa càì nàináidacawa, níai israelitaca.

26 Néese mapisáináami àniwa Moisés yàanàaca pucháiba israelitanái ipéliayaquéeyéiwa. Yá Moisés iwàwa namàacáyacacawa. Iná íimaca nalí: ‘Abémisanacuéca pía, ¿cánacué pímaní báawéeri píriwáaca?’ íimaca yái Moisésca.

27 Néese yái aslali imàníricaté báawéeri yéenasàiri iríwa iwesíaca íchawa Moisés. Yá íimaca Moisés irí: ‘¡Pía càmlírita icùa wía! ¿Cáná yéewaná píalàa wáichawáaca wía?’

28 ¡Càmita píalímá pínúaca núa càide iyúwa pínúaná Egipto mìnali táquicha! íimaca.

29 Néese Moisés yéemìacaalíni, yá ipíacawa Egipto yàasu cáli íicha. Yá yàacawa Madián yàasu cáli néré. Moisés iyacaté néré càide iyúwa canéeri yàasu cáli. Néeseté yeedáca yàacawéetúapínáwa. Yá idèniaca yéenibewa pucháiba asianái.

30 “Néese áiba cuarenta camuí idénáami, yáté Moisés iyaca manacúali yùucubàa càinàwàiri mawiénita manuiri dúli irí íipidenéeri Sinaí. Yá Moisés iicáca Dios càiri iicácanáwade iyúwa ángel imàaquéerica yáawawa Moisés iicácani quichái yèewíse, maléenéeri àicu yèewíse, yeeméeriwa quichái iyú.

31 Yá Moisés icalùadacawa iicáca yái yéenáiwánási nacáirica. Néese yàacawa mawiénita iicácaténá cayábani, yá yéemìaca Wacuèriná Dios itàacái. Dios íimacaté Moisés irí:

32 ‘Núacata yái Dios píawirinái yèerica icàaluíniná. Núacata yái Dios icuèrica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái’, íimacaté yái Diosca. Yá Moisés itatácawa icalùniwa. Yá cáaluca iicáidaca néré.

33 Néese Wacuèriná Dios íimaca irí: ‘Píwatàa píichawa pízapatoníwa píacaténá nucàaluíniná, píbalùacáináwa nuípunita, núa mabáyawanéerica.

34 Báisíta nudéca nuicáca nàuwichàanáwa, níai wenàiwica cáininéeyéica nuicáca iyéeyéica Egipto yàasu cáli néré. Nudéca nuemìaca nasàna náicháanica manuísíwata. Iná nudéca nulicùacawa nuwasàacaténá nía nàuwidenái íchawa. Iná aquialé, nubànùapíná pía Egipto yàasu cáli néré’, íimaca yái Diosca.

35 “Ewitaté canácaníta iwèni naicáca Moisés náimacaalíté irí: ‘¡Pía càmlírita icùa wía, canáca yéewaná píalàa wáichawáaca wía!’ càì náimacaté, càicáaníta Dios ibànùacaté nalí Moisés nacuèrinápináca iwasèeripínacaté nía nàuwidenái íchawa. Yái Dios càiri iicácanáwade iyúwa ángel imàaquéerica yáawawa Moisés iicácani maléenéeri àicu yèewíse yeeméericawa quichái iyú, yácata yái Diosca yàacawéeridéericaté Moisés iwasàacaténaté, icùaca nacái níai israelitaca.

36 Yáté Moisés yàacawa Egipto yàasu cáli néré. Néese Moisés iwasàacaté wàawirináimi Egipto yàasu cáli íicha. Moisés imànicaté madécaná Dios ichàini iyú càmlíri idé áiba wenàiwica imànica, iwasàacaténaté israelitanái. Càité Moisés imànicani Egipto yàasu

cáli néeni, Mar Rojo yàasu manuíri úni néré nacái, manacúali yùucubàa càinàwàiri nacái idècunitàacá nèepunícawa chuiri cáli ínatabàa cuarenta camuí.

³⁷ Yácata Moisés icàlidéericaté wàawirináimi irí nacái: ‘Aibaalípiná Wacuèriná Dios ibànùapinácué piríwa profeta péenátacuéwa, nuíwitáise nacáirica’, ímacaté yái Moisésca.

³⁸ Yácata Moisés nacái iyéericaté Israel itaquénáinámi yáapicha ìwacáidáyaquéeyéicawa chuiri cáli néré néemìacaténá Dios itàanica nalí. Moisés itàanicaté Dios yáapicha càiri iicácanáwade iyúwa ángel Sinaí yàasu manuíri dúli ipùataliculé, yá Moisés icàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise wàawirináimi irí. Yácata Moisés nacái yeemièricaté Dios itàacái icàlidéerica càinácaalí iyú Dios yàaca wenàiwica nacáuca càmíiri imáalàawa, yéewacaténá Moisés icàlidaca walíni yái tàacáisica.

³⁹ “Wàawirináimi quéwa càmítaté nawàwa neebáidaca Moisés itàacái. Nawàwacaté náucaca náichawa meedáni, nawàwaté nacái nèepùacawa Egipto yàasu cáli néré.

⁴⁰ Inaté idècunitàacá Moisés iyaca Dios yáapicha Sinaí yàasu manuíri dúli ipùataliculé, yá wàawirináimi náimacaté Aarón irí, yái Moisés ibèerica: ‘Pimàni walí wàasu cuwáináipiná icuèyéipiná wía, càmicáiná wáallàwa càinácaalí iyáaná yáara Moisésca yeedéerimicaté wía Egipto yàasu cáli íicha’, náimaca.

⁴¹ Néeseté namànica ídolo, pacá yéenibe yéenáiwana, nàasu cuwáisàiripináwa. Yá nanúaca napirawa iyúwa sacrificio ídolo irí, nàacaténá cuwáisàiri icàaluíniná. Yá casíimáiri iyú namànicaté manuíri fiesta ídolo irípiná, nàacaténá cayábèeri nàasu cuwáisàiri iríwa, yái ídolo namàníricaté nacáapi iyúwa.

⁴² Inaté Dios iwènúadaca íiwitáisewa náicha, yá imàacaca nàaca dùlupùta icàaluíniná yéewacaténá nàuwichàacawa nabáyawaná ìwalísewa. Càité Dios yàasu profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Dios ímacaté:

‘Píacué israelitaca, bàaluité càmítacué pla cayába nucàaluíniná sacrificio iyú, ofrenda iyú nacái, idècunitàacá pèepunícawa cuarenta camuí manacúali yùucubàa càinàwàiri:

⁴³ ¡Càmíirita! Núalíacatéwa píacuéca mamáalàacata cuwáisàiri Moloc icàaluíniná, yá nacái cuwáisàiri Refán yàasu dùlupùta nacái, níara cuwáiná yéenáiwana pimàniyéicatécué picáapi iyúwa, pimànicaténácué nuícha culto nalípiná. Iná núucapinácué píawa píasu cáli íichawa, máini déeculé Babilonia iyacàlená íicha’, ímacaté yái Diosca.

⁴⁴ “Manacúali yùucubàa càinàwàiri, wàawirináimi nadèniacaté Dios yàasu manuíri capíima mabáyawanéeri íimamisíiri, yái nasutácatáipináca Dios íicha. Nacùacaté pucháiba íba sàabadéeyéi capíima irícu, níai íbaca Dios itànèyéicaté ìwali itàacáiwa. Namànicaté Dios yàasu manuíri capíima íimamisíiri càide iyúwa Dios ichùullánaté Moisés. Yaté Moisés ichùulla namànicani càide iyúwa iicáanaté yéenáiwana nacáiri irícuise Dios imàaquéericaté Moisés iicáca Sinaí yàasu manuíri dúli ipùataliculé.

⁴⁵ Néeseté wàawirináimi yeedáca Dios yàasu capíima nasèenáimi íichawa. Néese wàawirináimi yàanèyéicaté Josué yáapicha, natéca Dios yàasu capíima aléi wàasu cáli ínatalé idécanáamité namawèniadaca áibanái wenàiwica wàasu cáli íicha. Níara áibanái wenàiwicanái íiwitáanaca, Dios yúucacaté nía wàasu cáli íicha yàacaténaté nàasu cáli wàawirináimi irí. Wàawirináimi nadèniacaté yái manuíri capíima íimamisíiri àta rey David yàasu èeripínaté.

⁴⁶ Néeseté Dios imànica cayábèeri rey David irí, cayábacáiná iicáca David íiwitáise, íná David iwàwacaté imànica wàlisài capíisiwa Dios iyacatáipiná, yái Dios Jacob itaquénáinámi nèericaté icàaluíniná, níai wàawirináimica.

⁴⁷ Quéwa Dios imàacacaté rey David ìiri Salomón imànica Dios yàasu templo.

⁴⁸ Quéwa Dios chènuníiséeri càmíta ìya templo irícu wenàiwicanái imànírica icáapi iyúwa. Càité Dios yàasu profeta Isaías ímacaté Dios inùmaliçuise. Dios ímacaté:

⁴⁹ ‘Núacata yái Dios iyéerica chènuniré, máini nacái achúmèeri nuícha èeriquéi. Canácata wenàiwica yáalimèeri imànica nucapèe, nuyamáacatáipináwa,

⁵⁰ núcáiná máini manuiri náicha macáita yái wawàsi nudàbéericaté', ímacaté yái Diosca", ímaca nalí yái Estebanca.

⁵¹ Yá Esteban icàlidaca nalíni àniwa níai judío íiwacanánáica: "Píacué quéwa, mamáalàacatacué càmita piwàwa peebáidaca Dios itàacái. Càmitacué piwàwa péemíaca Dios itàacái. Píináidacuécawa piwàwalicuísewa càide iyúwa wenàiwica càmíiyéi yáallawa Dios ìwali. Piùwídecuécawa pimànica Espíritu Santo càiripináta. Píináidacuécawa càide iyúwa piawirináimi nánáidáanáwa bàaluité.

⁵² Piawirináimicué namànicaté báawéeri macáita Dios yàasu profetanái irí, níai icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalicuíse. Piawirináimicué nanúacaté wenàiwica icàlidéeyéicaté tàacáisi íiméericaté Jesús yàanàanápínaté yái mabáyawanéerica. Néese siúcade idéca yàanàaca yái mabáyawanéerica Jesucristo, quéwa picháawàacatécué Jesucristo, yáté pinúacuécani.

⁵³ Péemíacatécué Dios itàacái ángelnái icàlidéerica wàawirináimi irí, quéwa càmitacué peebáida yái tàacáisica", ímaca yái Estebanca.

Muerte de Esteban

⁵⁴ Néeseté idécanáami judío íiwacanánái yéemíaca Esteban icàlidáaná nalíni, yá máini calúaca nía. Yá naamíaca nayéiwa nalúa iyúwa.

⁵⁵ Quéwa Espíritu Santo icùaca Esteban íiwitáise, yá Esteban iicáidaca chènuniré, yá iicáca Dios iyacàle irìculé icànéerica Dios icamalá iyú. Esteban iicáca nacái Jesús ibàluèricawa Dios yéewápuwáise.

⁵⁶ Yá Esteban íimaca:

—Piicácué nacái núapichani. Nuicá capìraléeri cáli yàacuèricawa. Nuicá nacái yái asìali Dios néeséerica ibàluèricawa Dios yéewápuwáise —íimaca yái Estebanca.

⁵⁷ Quéwa judío íiwacanánái nabàllacáita meedá nàuiwa nacáapi iyúwa Esteban itàacái íicha. Néemíanicawa quéwanáta cachàiníri iyú. Yá napiaca náibàaca Esteban.

⁵⁸ Yá namusúadacani yàcalé íicha. Néese níai icháawèeyéica Esteban iináwaná ìwali náucaca náichawa nàasu ruana nacáiriwa. Abéeri asìali íipidenéeri Saulo icùaca nalípiná nàasu ruana nacáiri. Yá nadàbaca nanúaca Esteban íba iyú.

⁵⁹ Idècunitàacá nanúaca Esteban íba iyú, Esteban isutáca yáawawa Jesús íicha mamáalàacata, íimaca Jesús irí: "Nuíwacali Jesús, peedácatéta nucáuca", íimaca yái Estebanca.

⁶⁰ Néese Esteban yúuwàa ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa, yá íimaca cachàiníri iyú: "¡Nuíwacali, pimàaca piwàwawa nabáyawaná íicha yái nanúanáca núa!" íimaca yái Estebanca. Idécanáamité càì íimaca, yá yéetácawa Estebanca.

8

Saulo persigue a la iglesia

¹ Yái Saulo abédanamata íiwitáise náapicha, níai inuéyéicaté Esteban. Yáté èerica manùbéeyéi nàuwídecawa namànica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Jerusalén iyacàlená irìcu. Nadàbaca namànica ùwicái cachàiníri iyú yeebáidéeyéi íipunita. Iná macáita yeebáidéeyéica Jesús nèepùacawa Jerusalén iyacàlená íicha Judea yàasu cáli nérépiná, Samaria yàasu cáli nérépiná nacái. Níawamita apóstolnái càmíiyéi yèepùawa Jerusalén íicha.

² Abénaméeyéi asìanái yeebáidéeyéi Dios itàacái cáaliacáiri iyú natéca nabàllawa Estebanmi. Yá náichánáica íiwitáise cachàiníri iyú.

³ Quéwa Saulo iwàwacaté ímáalàidaca macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá itéca úwinái, iwàlùacawa nacapèe irìculé macáita íibàacaténá asìanái, inanái nacái, yá úwinái iwatàidaca nía nacapèe irìcuísewa, yá Saulo ibànùaca nía presoíyéi ibànaliculépiná.

Anuncio del evangelio en Samaria

⁴ Quéwa áibanái iwàwacutéeyéicaté ipìacawa Jerusalén iyacàlená ícha, nàacatéwa nacàlàlacawa madécaná yàcalé néré, yá àta alénácaalíté nàacawa nacàlidaca yái tàacáisi ímérica Jesús iwàsàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁵ Aiba Felipe, abéeri néená níái imusuéyéicatéwa Jerusalén iyacàlená ícha, yàacawa manuiri Samaria iyacàlená néré. Yá idàbaca icàlidaca nalí Cristo iináwaná ìwali.

⁶ Madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa néré, yá néemiaca cayábéeri iyú yái tàacáisi Felipe icàlidéerica, naicácáiná Felipe imànica madécaná Dios ichàini iyú yái cànírica wenàiwica idé imànica.

⁷ Felipe yúucacaté demonio madécaná wenàiwica ícha. Yá demonionái yàacawa yéemíaniyéiwa wenàiwicanái ícha. Felipe ichùnìaca nacái madécaná máapinéeyéi iiná, áibanái nacái éeruýéi yàabàli.

⁸ Iná yéewa casímáica nawàwa manuísíwata níái Samaria iyacàlená mìnanáica.

⁹ Quéwa iyacaté néeni abéeri asiali ípidenéerica Simón. Quéechatécáwa imànicaté imàliyéidewa yàcalé irìcu, yácáiná camàliquéericani, yái Simónca. Ichìwáidacaté Samaria iyacàlená mìnaná, ímacáináité ìwaliwa máinírìsa cachàinica íiwitáise.

¹⁰ Quéechatécáwa macáita Samaria iyacàlená mìnaná, sùmanái, béeyéi nacái macáita neebáidacaté Simón itàacái. Yá náimacaté nalíwáaca: “Yácata náimérica ìwali idènièricasa Dios íiwitáise manuiri”, náimacaté Simón ìwali.

¹¹ Quéechatécáwa néemiaca irí cayábéeri iyú yái Simónca, ichìwáidacáináité wenàiwica imàlica iyúwa madécaná camuí.

¹² Quéwa neebáidacaté yái cayábéeri tàacáisi Felipe icàlidéerica nalí, ímérica Dios icùaca yàasu wenàiwicawa, yái tàacáisi Jesucristo ìwali nacái, ínáté nabautizácawa, níái asianáica, inanái nacái, yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái.

¹³ Yái Simónca nacái yeebáidacaté Jesús iináwaná ìwali, yá ibautizácawa. Néese Simón yàacawa Felipe yáapicha, Simón íináidacáináwa manuísíwata iicáidaca Felipe irí Felipe imànicáiná manuísíwata madécaná wawàsi càníri wenàiwica idé imànica.

¹⁴ Néeseté apóstolnái iyéeyéica Jerusalén iyacàlená irìcu, néemiaca naináwaná Samaria iyacàlená mìnanáica neebáidacaté Dios itàacái Jesús ìwali, íná apóstolnái nabànùaca Pedro, Juan nacái nàacaténáwa Samaria iyacàlená néré.

¹⁵ Idécanáami nàanàaca Samaria iyacàlená néré, yá Pedronái nasutáca nalí Dios ibànùnápíná Espíritu Santo nawàwaliculé.

¹⁶ Càité apóstolnái isutáca Dios ícha càmicáinácáwa Espíritu Santo yàanàa Samaria iyacàlená mìnaná ìwali, ibatàa abéeri ìwalipíná, càmitàacáwa yàanàa nàwali. Nabautizácáitawa Wáiwacali Jesús ípidená ìwali, náasáidacaténá neebáidaca itàacái.

¹⁷ Néese Pedro, Juan nacái namàacaca nacáapiwa nàwali níái Samaria iyacàlená mìnanáica. Càité Espíritu Santo yàanàaca nàwali yàacawéeridacaténá nía.

¹⁸ Simón iicáca càinácaalí iyú Espíritu Santo yàanàaca nàwali apóstolnái namàacacaalíté nacáapiwa nàwali, yá Simón iwàwacaté yàaca plata apóstolnái irí nawéndacaténá irí yái Espíritu Santo ichàinica.

¹⁹ Simón íimaca nalí:

—Pìacué nacái nulí yái pichànicawa yéewanápiná nacái numàacacaalí nucáapiwa caw-ínácaalí ìwali, yásí yàanàaca nàwali yái Espíritu Santoca —íimaca yái Simónca.

²⁰ Yá Pedro íimaca irí:

—¡Pía imáalèripínácawa yàasu plata yáapichawa!, càmicaalí piwènúada píiwitáisewa báawéeri ícha, piyúunáidacáiná píalimápiná piwèniaca Espíritu Santo ichàini píasu plata iyúwa, yái Espíritu Santo Dios yèerica wenàiwicanái irí mawèníri iyú.

²¹ Canáca yéewaná peedápiná piríwani, càmicáiná cayába píiwitáise Dios iicápiná.

²² Piúca píichawa yái píiwitáisecawa báawéerica. Pisutá píawawa Dios ícha manuísíwata. Cawàwanáta imàaca iwàwawa píbáyawaná ícha, yái píináidáanácawa báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali.

²³ Nùaliácáináwa ipisíríca piwàwa lúasi iyú càide iyúwa ipisírí culáli, yá nacái píiwitáise báawéeri idacùaca pía —íimaca yái Pedroca.

²⁴ Yá Simón íimaca nalí:

—Pisutácué Dios íicha nulípiná ipíchaná imàacaca yàanàaca nùwali yái píiméerica nulí ìwali —íimaca.

²⁵ Néese níái apóstolca, nadécanáamité nacàlidaca naináwanáwa neebáidaca Jesús itàacái, nadécanáami nacái néewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yá nàacawa náicha. Nacàlidaca nacái yái cayábéeri tàacáisica Jesús ìwali áiba yàcalé irìcubàa Samaria yàasu cáli íinatéeyéica ìyaca. Càité nèepùacawa Jerusalén ìyacàlená néré àniwa.

Felipe y el funcionario etiope

²⁶ Néeseté àniwa Wáiwacali yàasu ángel íimaca Felipe irí: “Píawa sur iwéré àyapu irìcubàa yèericawa Jerusalén ìyacàlená íicha Gaza ìyacàlenámi nérépiná”, íimaca yái ángelca. Yáara àyapu yèericawa manacúali yùuculé càinàwàiri, canácatalé wenàiwica.

²⁷ Yá Felipe yàacawa. Néese Felipe yàanàaca asìali àyapulìcubàa, Etiopía yàasu cáli néeséeri. Yácata nàasu wenàiwica cachàiniíri, gobiernosàiri, íibaidéerica Etiopía yàasu cáli icuèrinásàatúa irí, icùaca ùasu cawèniíri. Quéechatécáwa yàacawa Jerusalén ìyacàlená néré yàacatená Dios icàaluíniná.

²⁸ Néeseté yái asìali yèepùacawa yàacawa yàasu cáli nérépináwa àniwa. Yàacawa yàasu carro irìcuwa, caballonái iwatàidéerica yèepunìcawa yáamiwáisewa. Yáawinéericawa ìyaca yàasu carro irìcuwa iléeri néeni Dios itàacái profeta Isaías itànèericaté cuyàluta irìcu.

²⁹ Yá Espíritu Santo íimaca Felipe irí àniwa: “Píawa yàatalé yái carroca”, íimaca yái Espíritu Santoca.

³⁰ Iná Felipe ipìacawa néré, yàanàaca carro yàatalé, yá Felipe yéemìaca etiopesàiri itàacái iléeca Dios itàacái profeta Isaías itànèericaté cuyàluta irìcu. Yá Felipe isutáca yéemìawani:

—¿Péemìasica càinácaalí íimáaná yái piléerica? —íimaca yái Felipeca.

³¹ Yá etiopesàiri íimaca irí:

—Càmìta yéewa nuémìaca càinácaalí íimáaná canácáiná yéewáidéeri núa —íimaca. Yá isutáca Felipe íicha wawàsi iwàlùanápíná yáawinacawa yáapìcha carro irìculé Felipe yéewáidacatenáni.

³² Yái tàacáisi etiopesàiri iléericaté íimaca:

“Natéca nanúawani càide iyúwa nanúacaalí napìrawa ovejawa iyúwa sacrificio, càide iyúwa cordero ibàlùacaalíwa nàacuésemi níái ídaluéyéica ichùna. Quéwa càmita itàaní nalí báawéeri iyú, níái imàníiyéica irí báawéeri, càmita nacái icuísca íichawa nía.

³³ Yá nawàwaca nabáiniadacani, naicáaníca iquíniná. Ewita càmicáanítaté imàni íbáyawanáwa, càicáaníta nàuwichàidacani. Canácata itaquénáinápiná nanúacáináni”, càité itànàaca yái profeta Isaíasca.

³⁴ Néese yái gobierno icuèriná etiopesàiri íimaca Felipe irí:

—Pimàni nulí cayábéeri, picàlida nulíni cawinácaalí wenàiwica ìwali profeta icàlidaca yái tàacáisica. ¿Icàlidasica ìwaliwata, áiba ìwalitasica nacái? —íimaca.

³⁵ Néese Felipe icàlidaca irí yái cayábéeri tàacáisi Jesús ìwali. Quéechatécáwa Felipe icàlidaca iríni càinácaalí íimáaná yái tàacáisi profeta Isaías itànèericaté. Isaías itànàacaté tàacáisi Dios inùmalìcuíse íiméerica Jesús yàanàanápínaté yùuwichàacatenátéwa, yái tàacáisi etiopesàiri iléericaté.

³⁶ Néese nachàbaca nàacawa úni néenibàa, yá gobierno icuèriná íimaca Felipe irí:

—Piicá úni; ¿cayábasica pibautizáca núa? —íimaca.

³⁷ Néese Felipe íimaca irí:

—Uwé, peebáidacaalí Jesús itàacái macái piwàwalìcuísewa —íimaca yái Felipeca. Néese asìali íimaca:

—Nuebáidaca Dios Iiricani yái Jesucristoca —íimaca.

³⁸ Néese etiopesàiri ichùuliaca nayamáidaca carro, yá nalicùacawa úni yáaculé, yá Felipe ibautizácani.

³⁹ Namichàacatéwa úni yáacuíse, yáta Espíritu Santo Wáiwacali ibànuèrica, itéca Felipe. Gobierno icuèriná càmita quirínama iicáca Felipe. Néese etiopesàiri yèepùa yàacawa yàasu cáli nérépináwa àniwa casímáica iwàwa manuísíwata.

⁴⁰ Yáta Felipe yàanàaca Azoto ìyacàlená néré, yá icàlidaca nalíni yái tàacáisi cayábéerica Jesús iináwaná ìwali. Néese Felipe ipáchiaca yèepunícawa macái yàcalé irìcubàa ìyéeyéica àyapu ìwalibàa, yá icàlidaca macái yàcalé irìcuni àta yàanàacatalétaté Cesarea ìyacàlená néré.

9

Conversión de Saulo

¹ Quéwa Saulo icutácaté mamáalàacata inúanápiná wenàiwicanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Iná Saulo yàacawa sacerdote íiwacaliná yàatalé.

² Saulo isutáca íicha ibànùanápiná tàacáisi Damasco ìyacàlená néré, judiónái yéewáidacàalu imanùbaca íiwacanánái irí, namàacacaténá Saulo íbàaca yeebáidéeyéi, asianái, inanái nacái, ìyéeyéica Damasco irìcu, itécaténá nía presoíri iyú Jerusalén ìyacàlená néré.

³ Idécanáamité Saulo yeedáca iríwa cuyàluta namanùbaca, yá yàacawa Damasco ìyacàlená nérépiná. Iyacaalíté mawiénita Damasco irí àyapulicubàa, yáta camalási chènuníséeri icànacaté Saulo itéese máini mèlumèluíri iyú.

⁴ Yá Saulo yúuwàa irìacawa cáli íinatalé, yéemìaca tàacáisi. Yái tàacáisi íimaca Saulo irí: “Saulo, ¿cáná piùwide pimànica núa?” íimaca yái tàacáisca.

⁵ Saulo isutáca yéemìawani: “¿Cawiná pía, Nuíwacali?” íimaca yái Sauloca. Yái tàacáisi íimaca Saulo irí: “Núacata yái Jesús. Núacata yái piùwidéerica pimànica. Catúulécanáca pimànica píawawa báawanama, pipéliacáiná nuípunita, càide iyúwa pacá ibawàacaalí cáiréeri ipùatalìcu”, íimaca yái Wáiwacalica.

⁶ Yá Saulo itatácawa icalùniwa. Néese íimaca: “Nuíwacali, ¿càinásica piwàwa numànica?” íimaca yái Sauloca. Néese Wáiwacali íimaca irí: “Pimichàawa pìanáwa yàcalé irìculé. Nérénica nacàlidaca piríwani càinácaalí iwàwacutá pimànica”, íimaca yái Wáiwacalica.

⁷ Aibanái Saulo yáapichéeyéica asianáica cáaluca nía báawanama néemìacáiná sànasi quéwa canéeyéita iiquéeri wenàiwicaca.

⁸ Néese Saulo imichàacawa cáli íicha. Yá yàacùaca ituíwa, quéwa càmita yéewa iicáidaca. Iná náibàacáita natéwa Saulo icáapi ìwali Damasco ìyacàlená irìculépiná.

⁹ Saulo ìyaca Damasco ìyacàlená irìcu máisiba èeri, càmita idé iicáidaca. Càníirita iyáa iyáacaléwa, ibatàa únipiná ìira.

¹⁰ Iyaca néré Damasco ìyacàlená mìnali íipidenéerica Ananías. Néese, Wáiwacali imàacaca yáawawa Ananías iicácani yéenáiwánási nacáiri irìcuíse. Yá íimaca Ananías irí: “¡Ananías!” íimaca yái Jesúsca. Néese Ananías íimaca: “¿Càiná, Nuíwacali?” íimaca yái Ananíasca.

¹¹ Yá Wáiwacali íimaca Ananías irí: “Pìawa irìcubàa yái àyapuca íipidenéerica Derecha. Piwàlùawa Judas icapèerìculé. Pisutá íichani, pitàanínápiná áiba asìali yáapicha, Tarso ìyacàlená néeséeri, íipidenéeri Saulo. Siùca isutáca ìyaca yáawawa Dios íicha.

¹² Idéca iicáca áiba asìali yéenáiwánási nacáiri irìcuíse íipidenéeri Ananías, iwàluèricawa imàacaca icáapiwa ìwali yéewanápiná idé iicáidaca àniwa”, íimaca yái Jesúsca.

¹³ Quéwa Ananías, idécanáami yéemìacani, yá íimaca: “Nuíwacali, madécaná nacàlidaca nulíni iináwaná ìwali, yáara asialica. Nadéca nacàlidaca nulíni ìwali imànica báawéeri nalí níara yeebáidéeyéica pitàacái Jerusalén ìyacàlená néeni.

¹⁴ Sacerdote íiwacanánái nadéca nachùullaca yàanàanápiná aléi itécaténá macáita wía presoíri iyú, wía isutéeyéica yáawawa píicha”, íimaca yái Ananíasca.

¹⁵ Quéwa Wáiwacali íimaca Ananías irí: “Pìawa matuíbanáiri iyú; nudéca nuedáca yái asialica icàlidacaténá nuináwaná ìwali áibanái wenàiwica irí, nalí nacái áiba cáli néeséeyéica, nacuèrinánái irí nacái, israelitanái irí nacái.

¹⁶ Núasáidapíná iríwa nuíwítáisewa càinácaalí iyú iwàwacutápiná yùuwichàacawa nulípiná, yeebáidacáiná nutàacái”, íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese Ananías yàacawa capíi néré, Saulo ìyacatalé ìyaca. Yá iwàlùacawa néré imàacaca icáapiwa Saulo ìwali. Yá Ananías íimaca Saulo irí:

—Nuénásàiri Saulo, Wáiwacali Jesús imàaquéericaté yáawawa piicácani àyapulìcubàa, yáquéi ibànùaca núa pìatalé yéewanápiná pidé piicáidaca àniwa, yéewanápiná nacái Espíritu Santo icùaca píiwítáise —íimaca yái Ananíasca.

¹⁸ Yáta cubái íimami nacáiri itúacawa Saulo ituírìcuíse, yá idé iicáidaca àniwa. Yá imichàacawa ibautizáacawa.

¹⁹ Néese Saulo iyáaca iyáacaléwa, cachàinica àniwani. Iyamáacawa néeni máisibáwanáita èeri náapicha níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái, iyéeyéica Damasco ìyacàlená irìcu.

Saulo predica en Damasco

²⁰ Néeseté Saulo idàbaca yèepunícawa yéewáidaca wenàiwica judíonái yéewáidacàalu irìcu. Icàlidaca nalíni Dios Iriquéi Jesúsca.

²¹ Macáita yéemièyéica Saulo icàlidáaná, naináidacawa manuísíwata néemìaca yàasu tàacáisi. Néese náimaca nalíwáaca:

—¿Cánásica yéewa imàni càì? Yái asialica yùuwidecaté imànica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesúsmi iináwaná ìwali Jerusalén ìyacàlená néeni. Yácata yái yàanèericaté aléi nacái itécaténá nía presoíri iyú, yéewanápiná sacerdote íiwacanánái yùuwichàidaca nía. ¿Cánásica iwàwa icàlidaca Jesúsmi iináwaná ìwali? —náimaca nalíwáaca.

²² Quéwa Saulo icàlidaca yàacawa cachàiníwanái. Yéewáidaca wenàiwica náalíacaténáwa Mesíasca yái Jesús, israelita icuèrinápináca Dios ibànùèripinácaté nalí. Itàanica cáalíacáiri iyú yái Sauloca, íná judíonái Damasco ìyacàlená mìnánái càmitaté yéewa namawènìadaca Saulo yàasu tàacáisi. Yá càmiyéi yáalíawa náiméeripíná irí. Iná masànacáicata nía íicha meedá.

Saulo escapa de los judíos

²³ Néesetécawa madécaná èeri idénáami, yá judío íiwacanánái natàanica náapichawáaca ibàacanéri iyúta quéwa, abédanamacaténá náiwítáise nanúanápináté Saulo.

²⁴ Quéwa Saulo yáalíacatéwa nawàwaca nanúacani. Nachùulìaca nàasu wenàiwicawa nacùanápiná yàcalé inùma imanùbaca, èeríapinama, táiyápinama nacái nanúacaténá Saulo.

²⁵ Iná níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái nawàlùadaca Saulo manuíchúa mapíiri irìculé. Yá táiyápi nalicùadaca Saulo mapíiri irìcu yéenúlusi ìwali chènuníiséeri ventana irìcubàa yàcalé iwáiná íinatáise, yàanàacaténá cáli iwéré méetàucuta yàcalé íicha. Càita idéca imusúacawa náicha yái Sauloca.

Saulo en Jerusalén

²⁶ Néeseté Saulo, idécanáamité yàanàaca Jerusalén ìyacàlená néré, yá iwàwacaté ìwacáidáyacacawa náapicha níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Quéwa macáita cáaluca naicácani, càmicáiná neebáida iwènúadacaté íiwítáisewa báisíiri iyú yeebáidáanáca Jesús itàacái.

²⁷ Quéwa Bernabé itéca Saulo yáasáidacaténáni apóstolnái irí. Bernabé icàlidaca nalíni Saulo iicácaté Wáiwacali àyapulìcubàa, Wáiwacali itàanicaté nacái Saulo yáapicha, Saulo icàlidacaté nacái macàaluínínátani yái tàacásica Jesús iináwaná ìwali Damasco ìyacàlená irìcu. Iná idécanáamité apóstolnái yéemìaca Bernabé icàlidaca nalí Saulo iináwaná, yaté needáca nàataléwa Saulo.

²⁸ Néese Saulo iyamáacawa náapicha Jerusalén ìyacàlená irìcu, yèepunícawa nacái náapicha. Icàlidaca cachàiníiri iyúni macàaluínínáta Wáiwacali iináwaná ìwali.

²⁹ Itàaní nacái náapicha áibanái judío itàaníyéica griego itàacái iyú, càmiyéica yeebáida Jesús ìwali. Saulo icàlidaca nalíni cachàiníri iyú macàaluínináta. Quéwa nawàwacaté nanúaca Saulo.

³⁰ Néese níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, náalíacáináwa áibanái nawàwaca nanúaca néenásàiri Saulo, yá natéca Saulo Cesarea ìyacàlená néré. Yá nabànùacani Cesarea ícha yàacaténáwa Tarso ìyacàlená nérépiná.

³¹ Inaté yéewa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái ìyéeyéica macái Judea yàasu cáli imanuíca, Galilea yàasu cáli néeséeyéi nacái, Samaria yàasu cáli néeséeyéi nacái, nàyaca matuíbanáiri iyú. Cachàiníwanái náiwitáise Dios ìwali, neebáidaca itàacái tàì íméri iyú, nadàwinàidaca náiwitáisewa Dios íiwitáise iyú. Nàaca Wáiwacali icàaluíniná. Espíritu Santo nacái iyúudàaca nía nawènúadánápinaté áibanái íiwitáise Wáiwacali irípiná, íná yéewa manùbáwanái nàacawa.

Curación de Eneas

³² Néenialité Pedro yàaca ipáchiaca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá yàaca ipáchiaca áibanái ìyéeyéica Lida ìyacàlená irícu.

³³ Pedro yàanàaca áiba asíali ípidenéeri Eneas. Irìanírìcáitawa yàalubái íinatawa ocho camuí, máapínacáináni, yái Eneasca.

³⁴ Néese Pedro íimaca irí:

—Eneas, siúcade Jesucristo ichùnìaca píawa. Pimichàawa peedá pìalubáíwa —íimaca yái Pedroca. Yáta Eneas imichàacawa.

³⁵ Macáita Lida ìyacàlená mìnánái, Sarón ìyacàlená mìnánái nacái naicáca Eneas imichàacawa, yá nawènúadaca náiwitáisewa Wáiwacali irípiná.

Resurrección de Dorcas

³⁶ Uyacaté inanái Jope ìyacàlená irícu yeebáidéechúa Jesús itàacái, ípidenéechúa Tabita, (íimáanáca Dorcas griego itàacái iyú). Uái inanáica umànicaté cayábéeri mamáalàacata. Uyúudàaca nacái catúulécanéeyéi wenàiwica.

³⁷ Néeseté, idècunitàacá Pedro ìyaca Lida ìyacàlená néeni, yá cáuláicaca Dorcas, yá uetácawa. Néese abénaméeyéi inanái nàapidáidaca uinámi, yá nàwalica ùwali ubàlemi, yá naliadaca úa capíi imàdáná irículé ìyéerica chènunibàa cáli inàni ícha.

³⁸ Yái Jope ìyacàlená ìyaca mawiénita Lida ìyacàlená irí, Pedro ìyacataléca. Níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái náalíacatéwa Pedro ìyaca Lida ìyacàlená irícu, yá nabànùaca pucháiba asíanái yèeyéipiná imáidaca Pedro. Náimaca irí: “Aquialé Jope ìyacàlená néré aquialésíwata”, náimaca.

³⁹ Yáté Pedro yàacawa náapicha. Idécanáamité yàanàaca néré, yá natécani néré Dorcasmi iriacataléca. Madécaná inanái inírimi yéetéeyéimicatéwa ícha nàyaca néré, nabàlùacawa Pedro itéese, ícháaníyéi, náasáidaca nacái Pedro iicá bàlesi, ruana nacái umàníyécate nali, úái Dorcasmica idècunitàacá cáuca úa.

⁴⁰ Néese Pedro ichùllacaté macáita namusúacawa capíi imàdáná irícuíse. Yá ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa, yá isutáca Dios ícha. Néese iicáidaca yéetéechúamiwa irí. Yá íimaca ulí: —¡Tabita, pimichàawa! —íimaca yái Pedroca. Yáta ùacùaca utuíwa. Uicáca Pedro, yá umichàaca úawinacawa.

⁴¹ Pedro íibàaca ucáapi ìwali, yá imichàidaca úa. Imáidaca níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nía nacái maníríyémica, yáasáidacaténá nali úa, cáuca úa àniwa.

⁴² Macáita Jope ìyacàlená mìnánái néemíaca uináwaná, yá madécaná wenàiwica iwènúadaca íiwitáisewa Wáiwacali irípiná.

⁴³ Yá Pedro iyamáacawa Jope ìyacàlená irícu madécaná èeri. Pedro ìyaca icapèe néeni áiba asíali ípidenéeri Simón ichùnìerica pírái íimamimi iwéndacaténá nía.

¹ Aiba asìali càmíiri judío ípidenéri Cornelio ìyacaté Cesarea ìyacàlená irìcu. Yái Cornelioca, náiwacalìcani níái romanonái yàasu úwinái yéénáca ípidenéri el Italiano.

² Yái Cornelioca yàaca Dios icàaluíniná cáalíacáiri iyú, macáita yéénánái yáapichawa. Imàaca nacái manùba plata ofrenda iyú iyúudàacaténá judíonái. Isutéeri yáawawa Dios ícha mamáalàacata.

³ Aiba èeri cawàwanáta a las trescatáita táica, Cornelio iicáca yéénáiwánási nacáiri: Yá iicáca amaléeri iyú Dios yàasu ángel iwàlùacawa Cornelio yàatalé. Yá ímaca Cornelio irí: “¿Cornelio!” ímaca yái ángelca.

⁴ Yá Cornelio iicáidaca ángel irí manuísíwata icalùni iyúwa. Yá ímaca ángel irí: “¿Càinásica piwàwa numànica pirípiná?” ímaca yái Cornelioca. Néese ángel ímaca irí: “Dios idéca yéemlaca yái pisutáanáca ícha, cayába nacái iicáca yái piyúudàanáca catúulécanéeyéi wenàiwica.

⁵ Siúcade pibànùca wenàiwica Jope ìyacàlená néré namáidacaténá néese Simón áibaalí ípidenéri Pedro.

⁶ Yái Pedroca ìyaca áiba asìali icapèe irìcu ípidenéri Simón ichùnìèrica pìrái ímamimi iwéndacaténá nía, idènièrica icapèewa manuíri úni idùlepi. Yái Pedroca icàlidapíná piríwani càinácaalí iwàwacutá pimànica”, ímaca yái ángelca.

⁷ Idécanáami yàacawa yái ángel itàanírica yáapicha, yá Cornelio imáidaca pucháiba yàasu wenàiwicawa. Imáidaca nacái abéeri úwi íbaidéeri Cornelio irí, yèrica Dios icàaluíniná manuísíwata, Cornelio yáaliérica cayábaca íiwitáise imànínápiná cayábéeri.

⁸ Cornelio icàlidaca nalíni macáita yái ángel icàlidéericaté irí. Yá Cornelio ibànùca nía Jope ìyacàlená nérépiná.

⁹ Néese mapisáináami àniwa, cawàwanáta machacànicaalíté èeri, yá nàyaca mawiénita Jope ìyacàlená irí. Yáta hora nacái Pedro, iyéerica Simón icapèe irìcu, yàacawa capìi ipùata sàabadéeri ínatalé, machacànicaalíté èeri. Pedro yàacawa néré isutácaténá yáawawa Dios ícha.

¹⁰ Máiní máapìcani íná iwàwa iyáaca iyáacaléwa. Quéwa idècunitàacá namànica iyáapíná, Pedro iicáca yéénáiwánási nacáiri.

¹¹ Yá iicáca capìraléeri cáli yàacùacawa, yá áiba wawàsi iricùacawa chènuníise cáli ínatalépiná, abéeri wawàsi càiri iyúwa manuíri sávana idacùacanéeri ipùata báinúacanama yéenúlusi iyú.

¹² Chái sávana irìcu nàyaca néeni macái cuwèesínái íiwitáaná, pìrái nacái, àapínái nacái, cuipìranái nacái, macái íiwitáaná iyéeyéica chái èeri irìcu.

¹³ Néese Pedro yéemlaca tàacáisi chènuníise. Yá tàacáisi ímaca: “Pimichàawa, Pedro. Pinúa piyáawa nía”, ímaca.

¹⁴ Néese Pedro ímaca: “Càmíiri, Nuíwacali. Canácatáita nuyáa níái casaquèeyéica waicáca, profeta Moisés ichùuliacáinaté wía judíoca pinùmàlicuise ipíchaná wayáaca nía”, ímaca yái Pedroca.

¹⁵ Néese tàacáisi ímaca irí àniwa: “Masacàacaalí Dios imànica áiba wawàsi, picá píima ìwali casacàacani”, ímaca yái tàacásica.

¹⁶ Máisiba yàawiríaté Pedro iicáca sávana nacáiri iricùacawa, yéemlaca nacái tàacáisi. Néese sávana yèepùca imichàacawa chènuniré àniwa.

¹⁷ Pedro ínáidacawa manuísíwata iwàwallicuise càninácaalí ímáaná yái yéénáiwánási nacáirica, máinícáiná càulenáca íchani. Idècunitàacá ínáidacawa ìwali, yá Cornelio yàasu wenàiwicanái nàanàaca capìi inùma néré. Nèepunícawa nasutáca néemlawa alénácaalí Simón icapèe ìya.

¹⁸ Nàanàaca néré, yá namáidaca cachàini nasutácaténá néemlawa asásí ìyacaalí néeni áiba asìali ípidenéri Simón, ípidenéri nacái Pedro.

¹⁹ Idècunitàacá Pedro ínáidacawa mamáalàacata ìwali yái yéénáiwánási nacáirica, yá Espíritu Santo ímaca irí: “Píicá, máisiba asíanáica níara icutá píca.

²⁰ Pimichàawa, pìawa nàatalé pèepuníináwa náapicha. Picá achúma pínáidacawa piwàwawa, néese manuí pínáidaca piwàwawa; nudéca nubànùaca nía pìatalé”, íimaca yái Espíritu Santoca. Iwàwacutácaté Espíritu Santo ichàiniadaca Pedro iwàwa bàaluitécáiná profeta Moisés ichùuliacaté judíonái càmínápiná nèepuníwa càmíiyéi judío yáapicha, íná Espíritu Santo ichàiniadaca Pedro iwàwa.

²¹ Néese Pedro yàacawa nàatalé, yá íimaca nalí:

—Núaquéi picutéericuéca. ¿Càinásicué piwàwa numànica pirípiná? —íimaca yái Pedroca.

²² Náimaca irí:

—Cornelio ibànùaca wía, abéeri úwi íiwacalíná, ìyéerica machacàníiri iyú Dios iicá, yèeri nacái Dios icàaluíná. Macái judíonái naicáca cáimiétaquéri iyúni, yá nacái cáinináca naicácani. Dios yàasu ángel ichùuliacaté Cornelio ibànùanápiná wenàiwica namáidacaténá pía, yéewacaténá piacawa icapèe néré yéewanápiná Cornelio yéemíaca yái picàlidéeripínáca irí —náimaca.

²³ Néese Pedro yeedáca yàataléwa nía. Yá nayamáacawa néeni Pedro yáapicha abéeri catá. Mapisáita àniwa yá Pedro yàacawa náapicha. Abénaméeyéi Jope ìyacàlená mìnáná yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàacawa náapicha.

²⁴ Néese mapisáita àniwa nàanàaca Cesarea ìyacàlená néré, cháí Cornelio icùacatáica nàanàaca. Ipíchawáiseté nàanàaca, yáté Cornelio imáidaca néré yéenanáiwá, yàacawéeyéiná nacáiwá cáininéeyéica Cornelio iicáca.

²⁵ Pedro yàanàaca icapèe néré, yá Cornelio imusúacawa ípunita yeedácaténá yàataléwani. Cornelio ibàlùacawa yùlulù ipùata iyúwa Pedro irí yàacaténá icàaluíná.

²⁶ Quéwa Pedro imichàidacani. Yá íimaca irí:

—Pimichàa pibàlùacawa. Asìalicata nacái núaquéi càide iyúwa pía —íimaca yái Pedroca.

²⁷ Idècunitàacá Pedro itàaníca yáapicha, yá iwàlùacawa iicáca madécaná wenàiwica ìwacáidáyaquéeyéiwa néré, càmíiyéi judío.

²⁸ Néese Pedro íimaca nalí:

—Píalíacuécawa judío íiwitáise càmita ibatàa wàwacáidáyacacawa píapichacué, píacué càmíiyéica judío, ibatàa wawàlùanápinátawa picapèe irìculé, càmitasa cayába càì wamàni. Quéwa Dios idéca yàalàaca núa càmínápiná quirínama casacàaca nuicáca áibanái, càmita nacái nuicáca nía iyúwa canéeri iwèni Dios irípiná nía.

²⁹ Iná namáidacaalíté núa, yá nùanàaca néese aquialéta, càmita báawa nuínáidacawa nuwàwawa ìwali. Iná siùcade nuwàwa núalíacawa càiná ìwalicalícué pimáida núa —íimaca yái Pedroca.

³⁰ Yá Cornelio íimaca irí:

—Báinúaca èerica néese siùcáade, chácataícaté èeri càide iyúwa siùcade, nùyacaté cháí nucapèe irìcuwa, imàaquéri íichawa iyáacaléwa, isutéeri yáawawa Dios íicha táicalénama. Yáté áiba asìali mèlumèlúiri ibàle imàacaca yáawawa nuicácani.

³¹ Íimaca nulí: ‘Cornelio, Dios idéca yéemíaca yái pisutáanáca íicha. Cayábaca Dios iicáca yái piyúudàanáca catúulécanéeyéi wenàiwica.

³² Pibànùa wenàiwica Jope ìyacàlená néré namáidacaténá néese áiba asìali íipidenéeri Simón, íipidenéeri nacái Pedro. Yái Pedro ìyaca áiba Simón icapèe irìcu, yáara ichùnìerica pìrái íimamimi iwéndacaténá nía, idènièrica icapèewa manuíri úni idùlepi’, càì íimaca nulí.

³³ Iná nubànùacaté nía ráunamáita nacutáca pía, yá pidéca pimànica nulí cayábéeri pìanàacáiná. Siùcade macáita wàyaca cháí Dios iicápiná, yá wawàwaca wéemíaca macáita tàacáisi Wacuèriná Dios ichùulìerica picàlidáanápiná walíni —íimaca yái Cornelioca.

Discurso de Pedro en casa de Cornelio

³⁴ Néeseté Pedro idàbaca icàlidaca nalíni. Yá íimaca nalí:

—Siùcade núalíacawa báisíiri iyú Dios càmita iicá abéeri wenàiwica íiwitáaná iyúwa cayábéeri áibanái íicha, néese iicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata.

³⁵ Néese, cayábaca Dios iicáca náiwitáise canánama, macái wenàiwica íiwitáaná yèeyéica icàaluíniná, imàniyéica nacái cayábéeri.

³⁶ Dios idéca icàlidaca walí tàacáisi, wía Israel itaquénáinámica. Dios icàlidaca walí yái cayábéeri tàacáisica ímérica Jesucristo imàacáanápíná wàyaca Dios yáapicha matuíbanáiri iyú. Yái Jesucristo, yácata macái wenàiwicanái liwacali.

³⁷ Píaliacuécawa cayába càinácaalíté ìya judiónái yàasu cáli imanuíca. Quéechatécáwa Juan el Bautista icàlidaca nalíni iwàwacutáaná wenàiwicanái ibautizácawa, náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa Dios irípiná. Néeseté Jesús idàbacaté yéewáidaca wenàiwica Galilea yàasu cáli íinata.

³⁸ Píaliacué nacáiwa Dios ibànùacaté Espíritu Santo Jesús ìwali icùacaténá Jesús íiwitáise manuísíwata, ichàniadacaténáni nacái, yái Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica. Píaliacué nacáiwa Jesús yèepunícate imànica yàacawa cayábéeri wenàiwicanái irí, ichùnìacaté nacái macáita wenàiwica Satanás yùuwichàidéeyéica. Càité Jesús idé imànica Dios yàacawéeridacáináni.

³⁹ Wadéca waicáca macáita yái Jesús imànìricaté Judea yàasu cáli íinata, Jerusalén iyacàlená irìcu nacái. Néese natàtàacani cruz ìwali, càité nanúacani.

⁴⁰ Néeseté máisiba èeri irìcu idécanáamité nanúacani, yá Dios icáucàidacani. Néese Dios ibànùacaté Jesús imàacaca yáawawa waicácani, wáaliacaténáwa cáucani.

⁴¹ Jesús càmitaté imàaca yáawawa macái wenàiwica iicácani. Néeseté imàacaca yáawawa waicácani, wía Dios íináidéeyéicatéwa ìwali bàalutité imàacáanápínaté iicáca cáucani, yái Jesúsca. Yá nacái wayáacaté wayáacaléwa yáapicha idécanáamité imichàacawa yéetácáisi íicha.

⁴² Néeseté Jesús ichùuliacaté wacàlidáanápíná israelitanái iríni, yái tàacáisi ímérica Dios idéca imàacaca Jesús icàlidáanápíná báawéeyéi íináwaná ìwali, cáuyéica, yéetéeyéimiwa nacái, yùuwichàidacaténá níawa càiripínata nabáyawaná ìwalísewa, èeri imáalàacaalípináwa.

⁴³ Ipíchawáiseté Jesús yàanàaca aléi èeri irìculé, yáté macáita profetanái nacàlidacaté íináwaná ìwali. Nacàlidacaté nacái Dios imàacáanápínaté iwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná íicha, Jesús yéetácáinatéwa nabáyawaná ìwalíse, cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái —ímaca yái Pedroca.

Los no judíos reciben el Espíritu Santo

⁴⁴ Néeseté idècunitàacá Pedro icàlidaca nalíni, yá Espíritu Santo iricùacawa nàwali icùacaténá náiwitáise macáita níái yéemiéyéica Pedro icàlidáaná nalíni, neebáidacáiná yái tàacáisica.

⁴⁵ Níái judío yeebáidéeyéica Jesús itàacái yàacawéeridéeyéica Pedro, náináidacawa manuísíwata naicáidaca càmiyéi judío irí Dios yàacáinaté Espíritu Santo càmiyéi judío irí nacái.

⁴⁶ Judiónái yéemìaca nacái càmiyéi judío itàaníca áiba tàacáisi iyú, càmiiri èeri mìnánái itàacái, nàaca nacái Dios irí cayábéeri.

⁴⁷ Néese Pedro íimaca:

—Dios idéca ibànùaca Espíritu Santo nàwali yàacawéeridacaténá níái càmiyéica judío càide iyúwaté ibànùaná Espíritu Santo wàwali, wía judíoca. Wàacué wabautizáca nacái níca. Canáca yéewaná wamáisanlaca náicha nabautizáanáwa —ímaca yái Pedroca.

⁴⁸ Yá Pedro ichùulíaca yáapichéeyéiwa ibautizáca níái càmiyéica judío Jesucristo íipidená ìwali náasáidacaténá neebáidaca Jesús itàacái. Néese níái càmiyéica judío nasutáca Pedro íicha iyamáanápínáwa náapicha máisibáwanái èeri.

11

Informe de Pedro a la iglesia de Jerusalén

¹ Néeseté apóstolnái, nía nacái yeebáidéeyéica Jesús itàacái iyéeyéicaté Judea yàasu cáli ínata néemìaca càmíiyéi judío iináwaná ìwali neebáidacaté Dios itàacái càide iyúwa judíonái yeebáidáanáté.

² Quéwa idécanáamité Pedro yèepùacawa Jerusalén iyacàlená néré àniwa, néese abénaméeyéi judío yeebáidéeyéica Jesús itàacái natàaníca ìwali yái Pedro imànínáca càmíiyéi judío yáapicha.

³ Náimaca Pedro irí:

—¿Cánáté pía pipáchiaca nàatalé níara càmíiyéica judío? ¿Cáná piyáa piyáacaléwa náapicha? —náimaca.

⁴ Néese Pedro icàlidaca nalí macáita yái idàbáanacaté ichàbacawa. Yá íimaca nalí:

⁵ —Nùyacaté Jope iyacàlená irìcu. Idècunitàacá nusutáca núawawa Dios íicha, yá nuicácaté yéenáiwanási nacáiri. Nuicácaté áiba wawàsi càiri iyúwa manuíri sávana iricùacawa chènuníise, idacùacanéeri ipùata báinúacanama yéenúlusi iyú. Yáté iricùacawa nùatalé.

⁶ Nuicáidacaté cayába irí nuicácaténá càinácaalí wawàsi ìya sávana irìcu, yá nuicáca macái píraí íiwitáaná, cuwèsináí nacái, àapináí nacái, cuipíranái nacái, macái íiwitáaná iyéeyéica cháí èeri irìcu.

⁷ Yáté nuémìaca tàacáisi. Íimaca nulí: ‘Pimichàawa, Pedro. Pinúa piyáawa nía’, íimaca nulí.

⁸ Quéwa núumacaté irí: ‘Càmíiri, Nuíwacali. Canácatáita nuyáa níai casaquèeyéica waicáca, profeta Moisés ichùuliacáináté wía judíoca pinùmalicuise ipíchaná wayáaca nía’, càì núumaca.

⁹ Néese yái tàacáisi chènuníiséerica íimacaté nulí àniwa. Íimaca nulí: ‘Masacàacaalí Dios imànica áiba wawàsi, yá picá píima ìwali casacàacani’, íimaca.

¹⁰ Máisiba yàawíríca nuicácaté sávana nacáiri iricùacawa, nuémia nacái tàacáisi. Yáté macáita yèepùca imichàacawa chènuniré àniwa.

¹¹ Yáta máisiba aslanái Cesarea iyacàlená néeséeyéi nàanàacaté nucapèe néré wàyacatáica. Náiwacali ibànùacaté nía nacutáanápíná núa.

¹² Yáté Espíritu Santo ichùullíca nùacawa náapicha, ipíchaná achúmaca nuínáidacawa nuwàwawa ìwali. Níai seis namanùbaca wéenanái nacái nàacatéwa núapicha. Macáita wawàlùacatéwa áiba asiali icapèe iriculé.

¹³ Yái asialíca icàlidaca walíni iicácaté ángel icapèe irìcu. Yá ángel íimacaté irí: ‘Pibànùca wenàiwíca Jope iyacàlená nérépiná namáidacaténá néese Simón íipidenéeri nacái Pedro.

¹⁴ Yái Pedroca icàlidapíná píriwani càinácaalí iyú píalímá piwasàaca píawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, pía nacái, péenanái nacái’, íimacaté yái ángelca.

¹⁵ Néeseté idécanacáita nudàbaca nucàlidaca nalíni, yá Espíritu Santo yàanàaca nàwali, yàacawéeridacaténá nía, càide iyúwaté Espíritu Santo yàanàanáté wàwali bàaluité.

¹⁶ Néeseté nuwàwalíca tàacáisi Wáiwacali icàlidéericaté walí. Íimacaté: ‘Báisíta Juan el Bautista ibautizácaté wenàiwicanái úni yáaculé. Quéwa mesúnamáita Dios ibànùapínacué píriwa Espíritu Santo, yái yàacawéeridéeripínacuéca pía, ibautizácaténacué píiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú’, íimaca yái Wáiwacalíca.

¹⁷ Uwé, Dios idéca yàaca Espíritu Santo càmíiyéi judío irí càide iyúwaté yàanáté walíni, wía judíoca, weebáidacaalíté Wáiwacali Jesucristo itàacáíwa, íná canáca yéewaná wapélicaca Dios íipunita, canáca yéewaná wamáisaníca náichani, yái Espíritu Santoca —íimaca yái Pedroca.

¹⁸ Néese níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái iyéeyéica Jerusalén iyacàlená irìcu, nadécanáami néemìaca yái tàacáisica, yá càmíita quirínama natàaníca báawéeri iyú Pedro ìwali, néese nàaca Dios irí cayábéeri. Yá náimaca:

—¡Dios idéca ibatàaca càmíiyéi judío nawènúadaca nacái náiwitáisewa irípiná yéewacaténá nacái nadènlaca nacáuacawa càmíiri imáalàawa, càide iyúwa wàyáaná, wía judíoca! — náimaca.

La iglesia de Antioquía

¹⁹ Nadécanáamité nanúaca Esteban Jerusalén iyacàlená néeni, yá nadàbacaté namànica ùwicái yeebáidéeyéi ípunita canánama. Iná napiacatéwa áibalépiná. Abénaméeyéi yàacatéwa Fenicia yàasu cáli nérépiná. Aibanái yàacatéwa Chipre yàasu iwàwata nérépiná. Aibanái yàacatéwa Antioquía iyacàlená nérépiná. Nacàlidacaté Jesucristo iináwaná ìwali abéta judíonái irí. Càmita nacàlida càmiyéi judío iríni.

²⁰ Aibanáita yeebáidéeyéi Jesús itàacái Chipre yàasu iwàwata néeséeyéi, Cirene iyacàlená mìnanaí nacái áibanái, nàanàacaté Antioquía iyacàlená iriculé. Nadàbacaté nacàlidacani càmiyéi judío irí. Nacàlidaca nalí Jesús iináwaná Wáiwacalicaní.

²¹ Wáiwacali íiwitáise cachàiníri iyacaté nalí, ínáté yéewa manùbéeyéi wenàiwica namàacaca náichawa náiwitáise bàaluisàimiwa, yá neebáidaca Wáiwacali itàacái.

²² Néese, níai yeebáidéeyéica Jesús, Jerusalén iyacàlená néeniyéica néemiaca Antioquía iyacàlená mìnanaí iináwaná. Yá nabànùaca Bernabé yàacaténaíwa Antioquía iyacàlená nérépiná.

²³ Bernabé yàanàacaté néré, yá yáaliacawa Dios imànica nalí cayábéeri. Iná casímáica Bernabé iwàwa, iyanídacawa náapicha. Yàalàaca nía, ichàiniadaca nacái nawàwa canánama, cachàinínápiná náiwitáise neebáidáanápíná mamáalàacata Wáiwacali itàacái tàì íméri iyú.

²⁴ Cayábéericáiná íiwitáise yái asialica, yái Bernabéca, Espíritu Santo icùacáiná íiwitáise. Yeebáida Dios itàacái manuísíwata tàì íméri iyú. Càita áibanái manùbéeyéi àniwa néemiaca Bernabé icàlidáaná nalíni, yá nawènùadaca náiwitáise nã neebáidacaténá Wáiwacali itàacái.

²⁵ Néeseté Bernabé yàacawa Tarso iyacàlená iriculé icutácaténá Saulo. Idécanáamité yàanàacani, yá itéca Saulo Antioquía iyacàlená néré.

²⁶ Bernabé, Saulo yáapicha nàyacaté néré abéeri camuí náapicha níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Néewáidacaté madécaná wenàiwica. Antioquía iyacàlená néeni áibanái nàacaté yeebáidéeyéi ípidenápíná cristianonái, ímáanaca Cristo yéewáidacalénái, Cristo yáapichéeyéi nacái ímáanaca.

²⁷ Néenialíté abénaméeyéi profeta itàaníyéica Dios inùmaliçuise nàacatéwa Jerusalén iyacàlená íicha, yá nàanàaca Antioquía iyacàlená néré.

²⁸ Abéeri néená, ípidenéeri Agabo, ibàlùacawa nàacuésemi, níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá Espíritu Santo icùaca Agabo íiwitáise icàlidacaténá nalí tàacáisi Dios inùmaliçuise. Yá icàlidaca nalíni iyáanápínáté máapicái cachàiníri iyú nãasu cáli néré, yái Israel yàasu cálica. Càité ichàbacawa néesetécaíwa idécunitàacá emperador romanosàiri Claudio icùaca macái cáli imanùbaca.

²⁹ Iná Antioquía iyacàlená mìnanaí yeebáidéeyéica Jesús itàacái náináidacatéwa nabànùanápínáté plata iyúwa ofrenda nayúudàacaténá áibanái yeebáidéeyéica Jesús iyéeyéica Judea yàasu cáli ínata. Macái wenàiwica imanùbaca nabànùaca plata iyúwata náalimáaná namàacaca ofrenda.

³⁰ Càité nàwacáidaca plata, yá nabànùacani iyúwa ofrenda náapicha níai Bernabé, Saulo nacái natécaténáni ancianonái irí icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Judea yàasu cáli ínata, nayúudàacaténá catúulécanéeyéi wenàiwica yeebáidéeyéi Jesús itàacái.

12

Muerte de Santiago y encarcelamiento de Pedro

¹ Néenialíté rey Herodes idàbaca yùuwideca imànica abénaméeyéi yeebáidéeyéi Jesús itàacái Jerusalén iyacàlená néeniyéica iyaca. Herodes idàbacaté yùuwichàidaca nía.

² Herodes ichùullaca úwinái iwichùaca Santiago íicha íiwita, yéetácaténátéwa, yámi Juan ibèerimica.

³ Néese, yái Herodesca, yáaliacawa casímáica judío íiwacanánái ìwali yái yéetáanácawéi Santiagomica, íná ichùullaca úwinái íibàaca Pedro nacái. Yá náibàacani judíonái yàasu culto Pascua yaalí nayáacaalíté pan càmiiri idènià levadura.

⁴ Idécanáamité náibàaca Pedro, néese Herodes ichùuliaca nacùaca Pedro presoíyéi ibànalìcu. Ichùuliaca nacùacani, níái úwinái báinúaca náiwitáaná imanùbaca. Nàyaca báinúacanama úwinái macái náiwitáaná imanùbaca. Herodes iwàwacaté ichàbáidaca Pedro judíonái irí nanúanápínáni Pascua yàasuná culto idénáami.

⁵ Càité Pedro ìyaca presoíyéi ibànalìcu. Nacùaca cayábani. Quéwa manùbéeyéi yeebáidéeyéica Jesús itàacái nasutáca Dios ícha Pedro irípiná manuísíwata mamáalàacata.

Dios libra de la cárcel a Pedro

⁶ Yáta catáca mapisáipínáta Herodes ichàbáidapínáté Pedro judíonái irí, nanúanápínáni, yá Pedro iimáca ìyaca bamuchúamibàa náicha pucháiba úwinái. Pedro nadacuèri pucháiba cadena iyú. Aibanái úwi ibàluèyéiwa presoíyéi ibàna inùma néeni nacùaca presoíyéi ibàna ipíchaná Pedro imusúacawa.

⁷ Yáta Dios yàasu ángel yàanàaca néré, ibàlùacawa mawiénita Pedro irí. Yá camalási ipuníada presoíyéi ibàna irìculé. Néese ángel icapèedaca Pedro ibàlài ìwali icawàidacani. Yá ímaca Pedro irí: “¡Caquialéta, pimichàawa!” ímaca yái ángelca. Yáta pucháiba cadena icaláacawa Pedro icáapi ícha.

⁸ Yá ángel ímaca Pedro irí: “Pìwali pibàlewa, pizapatonì nacáíwa”, ímaca yái ángelca. Idécanáami Pedro imànica càide iyúwaté ángel ímáaná irí, yá ángel ímaca irí àniwa: “Peedá pìasu ruana nacáiriwa, piúca pìwalìsewani. Pìawa núamiwáise”, ímaca irí yái ángelca.

⁹ Yá Pedro imusúacawa ángel yáamiwáise. Càmita yáalíawa asáisí báisícaalíni, ángel imusúadánacani presoíyéi ibàna irìcuíse. Pedro iyúunáidaca yéenáiwánási nacáiri càì iicáca meedá.

¹⁰ Nachàbacatéwa idàbáanéeyéi úwi ícha, néese nachàbacawa áibanái ícha àniwa icuèyéica presoíyéi ibàna. Nàanàaca inùma néré, yái manuiri inùma yáawami hierroírita, namusúacatáipínacawa carretera irìculé yàcalèricu, yá inùma yàacùacawa yàasu wawàsítawa meedá. Yá namusúacawa ícha. Nèepunícanáamiwa abéeri carretera irìcubàa, yáta ángel imàacaca Pedro abéerita.

¹¹ Néese átata Pedro yáalíacawa imusúacatéwa náicha. Yá ímaca iríwa: “Siùcade núalíacawa báisíiri iyú, Dios idéca ibànùaca yàasu ángelwa nùatalé imusúadacaténá núa Herodes ícha, náicha nacái níara judíoca iwàwéeyéica inúaca núa”, ímaca iríwa yái Pedroca.

¹² Idécanáami íináidacawa ìwali macáita ìyáaná, néese yàacatéwa María icapèe néré, úái Juan yáatúaca. Yái Juanca áibaalí ípidená Marcos. Quéechatécáwa madécaná wenàiwica ìwacáidáyacacawa néré, yá nasutáca nàyaca Dios ícha.

¹³ Pedro inúacaté bàacháwáiséerica iwáiná inùmaca, yá abéechúa mànacàu ípidenéechúa Rode umusúacawa capìi ícha, ùacatéwa mawiénita iwáiná inùma irí uémíacaténá néré cawinácaalí càì isàna néese.

¹⁴ Ualíaca uémíaca Pedro itàacái, quéwa càmita ùacua irí iwáiná inùma, máinícáiná casíimáica úa íná upíacawa capìi irìculé àniwa ucàlidaca nalíni Pedro ibàlùanáwa bàacháwáiséeri iwáiná inùma néeni.

¹⁵ Yá náimaca ulí:

—¡Máiwitáiseca pía! —náimaca ulí. Quéwa úumaca báisícatani. Néese náimaca:

—Canácani. Iwàwa cáurimica meedá yáara càì péemíaca isàna —náimaca ulí, nayúunáidacáiná úwinái nanúacatèni.

¹⁶ Idècunitàacá natàaníca capìi irìcu, quéwanáta Pedro inúaca mamáalàacata bàacháwáiséeri iwáiná inùma. Néese nàacùaca bàacháwáiséeri iwáiná inùma, yá naicáca Pedro ibàluèricawa néeni. Yá nàináidaca manuísíwata naicáidaca irí.

¹⁷ Néese Pedro yúucaca icáapiwa nalí masànacaténá nía. Yá icàlidaca nalíni càinácaalíte iyú Wáiwacali imusúadacani presoíyéi ibàna irìcuíse. Yá ímaca nacái nalí:

—Picàlidacué Santiago iríni, yái Wáiwacali iméeréerica. Picàlidacué nacái nalíni, níara yáapichéeyéica yeebáidéeyéica Jesús itàacái —ímaca yái Pedroca. Néese Pedro yàacawa náicha áibalépiná.

¹⁸ Néseté mapisáita àniwa, cáanáica úwinái naplanícawa presoíyéi ibàna irìcubàa nacutáca Pedro, néemíánica nacáíwa nalíwáaca lúasi iyú, càmicáiná nadé nàanàaca Pedro.

¹⁹ Herodes ichùuliacaté nacutácani, quéwa càmita náalimá nàanàacani. Iná Herodes isutáca yéemiàwa naináwaná, níái úwi icuèyéicaté Pedro presoíyéi ibàna irìcu. Yá ichùuliacaca yàasu wenàiwicawa nanúanápíná níái úwica. Néese Herodes yàacatéwa Judea yàasu cáli ícha iyacáténá Cesarea iyacàlená irìcu.

La muerte de Herodes

²⁰ Néseté calúaca rey Herodes áibanái yáapicha, Tiro iyacàlená mìnanáica, Sidón iyacàlená mìnánái nacái. Iná níái pucháiba yàcalé mìnanáica nataánica náapichawáaca, yá abédanamata namànica náiwitáisewa nàanápínáwa Herodes yàatalé nataánicaténá yáapicha éeréeri iyú, yéewacáténá cayábaca iicáca nía àniwa. Nàaca plata Blasto irí, abéeri Herodes yáapichéeri máiníri cachàini, nawàwacáinaté Blasto itàánica nawicáu Herodes yáapicha, yéewanápíná Herodes ibatàa nàyaca matuíbanáita. Iwàwacutácaté nàyaca cayába Herodes yáapicha nawèniacáténaté yàacàsi áiba cáli néeni Herodes icuèricaté.

²¹ Herodes imàacaca nalí abé èeri nàwacáidáyacáanápínáwa yàatalé. Idéca èeri yàanàaca, yá Herodes ìwalica ibàle cawèníriwa. Néese yàacawa wenàiwicanái yàacuésemi, yá yáawinacawa yàasu yàalubáisi chènuníri ínatawa.

²² Yá idàbaca icàlidaca nalíni. Néese níái wenàiwica yéemièyéica Herodes irí nadàbaca càì namáidáidaca: “¡Yái icàlidéerica walíni càmirita asìali, néese abéeri chènuníiséericani!” càì namáidáidaca mamáalàacata, Dioscáinásatáni, yái Herodesca, náimaca.

²³ Yáta Wáiwacali yàasu ángel ibànùaca uláicái Herodes ìwali, càmicáiná Herodes yàa Dios icàaluíniná, néese imàacacáita wenàiwicanái yàaca irí cayábéeri, Dioscáinásatáni, yái Herodesca, náimaca. Néseté Herodes yéetácawa cáiwíri iyú, enísi nacáiyéi iyáacáiná iyapicúa irìcuíse ipíchawáiseté yéetácawa.

²⁴ Quéwa níái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái nacàlidaca nàacawa Dios itàacái mamáalàacata áibanái wenàiwica irí. Yá manùbéeyéi neebáidacani macái yàcalé.

²⁵ Idécanáamité Bernabé, Saulo nacái namáalàidaca namànica náibaidacaléwa Dios irípiná, yáté nèepùacawa Jerusalén iyacàlená ícha. Yá natéca náapichawa Juan, ípidenéri nacái Marcos.

13

Bernabé y Saulo comienzan su trabajo misionero

¹ Madécaná Antioquía iyacàlená mìnánái neebáidacaté Jesús itàacái. Abénaméeyéi profeta, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica nàyacaté yeebáidéeyéi yèewi. Càica náipidená: Bernabé; Simón nacái, áibaalí ípidená Negro; Lucio nacái, Cirene yàasu cáli néeséeri; Manaén nacái, idàwinèericatéwa rey Herodes yáapicha, yái Herodes icuèricaté Galilea yàasu cáli; Saulo nacái áiba.

² Aiba èeri namànicaté nàyaca culto Wáiwacali irí, namàacaca náichawa nacái nayáacaléwa. Yáté Espíritu Santo ímacaté nalí: “Peedácué pèewísewa nulípiná níái Bernabé, Saulo nacái namànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná namànica”, ímaca yái Espíritu Santoca.

³ Néese nasutáca Dios ícha nalípiná àniwa, namàaca náichawa nacái nayáacaléwa mamáalàacata, yá namàacaca nacáapiwa nàwali, níái Bernabé, Saulo nacái. Néese nabànùaca nía, náibaidacáténaté Dios irípiná.

Los apóstoles en Chipre

⁴ Néseté namànica càide iyúwa Espíritu Santo ibànùaná nía, yá Bernabé, Saulo nacái nàacatéwa Seleucia iyacàlená néré, mawíéníri iyaca manuíri úni irí. Néenita nawàlùacawa nave irìculé, yá nàacawa úni yàasu iwàwata ínatalé ípidenácatalé Chipre.

⁵ Idécanaamité nàanàaca néré, yá nawàlùacawa Salamina ìyacàlená irìculé. Yá nadàbaca nacàlidaca nalí Dios itàacái judíonái yéewáidacàalu irìcu. Juan Marcos yàacawa náapicha nacái iyúudàacaténá nía.

⁶ Yá nàacawa iwàwata imanuíca macáita yàcalé imanùbaca ìyéerica iwàwata ínata. Yá nàanàacaté Pafos ìyacàlená néré. Nàanàaca judíosàiri ípidenéerica Barjesús. Yácata camàliquéeri. Itàaníca ichìwawa. Iimaca ìwaliwa itàanícasa Dios inùmalicuíseta, quéwa ichìwa meedá.

⁷ Yá camàliquéeri ìyaca gobernador yáapicha, yáí gobernador ípidenéerica Sergio Paulo, abéeri cáalíacáiri icuèricaté manùbéeyéi wenàiwica. Yáí gobernadorca imáidaca yàataléwa Bernabé, Saulo nacái, gobernador iwàwacáinaté yémìaca Dios itàacái.

⁸ Quéwa yáí camàliquéerica, ípidenéerica Elimas griego itàacái iyú, yùuwidaca imànica apóstolnái. Iwàwa nacái iwènúadaca gobernador íiwitáise ipíchaná yeebáidaca Dios itàacái.

⁹ Néese Saulo, ípidenéri Pablo griego itàacái iyú, Espíritu Santo icuèri íiwitáise, yá iicáidaca machacàniri iyú Elimas irí.

¹⁰ Yá íimaca irí:

—Pía cachìwéerica, báawéeri meedá, Satanás nacáiri íiwitáise, pía, nàuwidaca canánama cayábéeyéi íiwitáise. ¿Cáná càmita piyamáida piwènúadaca Dios itàacái pichìwa iyúwa?

¹¹ Iná siúcade Dios yùuwichàidapíná píawa. Matuípináca píawa maléena èerita. Càmita píalimá piicáca èeri icamaláwa —íimaca yáí Pabloca. Yáta catáca Elimas iicáca. Yá icutáca wenàiwica itécaténáni icáapi ìwali, càmicáiná yáalimá iicáca ituí iyúwa.

¹² Yá idécanaami gobernador iicáca càníacaalí iyáaná, yá yeebáidaca, íináidacáináwa manuísíwata Wáiwacali itàacái ichàini ìwali.

Pablo y Bernabé en Antioquía de Pisidia

¹³ Néeseté Pablo iwàlùacawa nave irìculé ìyéerica Pafos ídalutalená néeni yàacawéeyéiná yáapichawa. Yá nàacawa manuíri úni yáacubàa Perge ídalutalená néré, ìyéerica Panflia yàasu cáli ínata. Quéwa Juan Marcos yèepùacatéwa náicha Jerusalén ìyacàlená nérépiná.

¹⁴ Yá Pablo, Bernabé nacái nachàbacatéwa Perge ìyacàlená íicha, nàacawa machacànita Antioquía ìyacàlená irìculé. Yáí yàcalé ìyaca Pisidia yàasu cáli ínata. Yá nawàlùacatéwa judíonái yéewáidacàalu irìculé, sábado, judíonái iyamáidacatáicawa. Pablo, Bernabé nacái náawinacawa néré néemiacaténá naléeca Dios itàacái.

¹⁵ Néese judíonái yéewáidacàalu íiwacanánái naléeca nalí Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté, áibanái profeta itànèericaté nacái. Néese nabànùaca tàacáisi Pablonái irí. Yá náimaca Pablonái irí:

—Wéenanái, pidèniasicué tàacáisi píalèeripínacué iyú wenàiwica, ára picàlidacué walíni — náimaca Pablonái irí.

¹⁶ Néese Pablo imichàa ibàlùacawa, yá yúucaca nalí icáapiwa masànaanápíná nía. Yá íimaca nalí: “Péemiacué, píacué israelitaca, píacué nacái càmíiyéica judío, yèeyéica Dios icàaluíniná.

¹⁷ Yáí Dios icuèerica Israel itaquénáinami yeedácaté wàawirináimi yàasunáipínáwa. Dios imàacacaté madécana nía idècunitàacá nàyaca Egipto yàasu cáli ínata, càmíirica nàasu cáli. Néeseté Dios iwasàaca nía ichàini iyúwa íicha yáara cálica.

¹⁸ Ewitaté nawènúadacáaníta náiwitáisewa Dios íicha, càicáaníta icuacaté nía cuarenta camuí idècunitàacá nèepunícawa chuiri manacúali yúucubàa cànáwàiri, canácatalé wenàiwica.

¹⁹ Néeseté Dios imáalàidacaté siete namanùbaca wenàiwica íiwitáaná ìyéeyéicaté Canaán yàasu cáli ínata yàacaténaté nàasu cáli wàawirináimi irí.

²⁰ Càité Dios imànica wàawirináimi irí cawàwanáta cuatrocientos cincuenta camuí.

“Néeseté Dios ibànùaca nalí náiwacanánáipíná nacùacaténaté nía àta profeta Samuel yàasu èeripínaté.

²¹ Néeseté wàawirináimi nasutáca Dios ícha wawàsi imàacáanápínaté nalí abéeri rey icuèripiná nía. Yá Dios imàacaca nalí rey icuèripinácaté nía cuarenta camuí. Yái idàbáanéeri reyca ípidenácáté Saúl, yái Cis írìca, Benjamín itaquérinámi.

²² Néeseté Dios càmita quirínama ibatàa Saúl icùaca israelitanái. Yá Dios imàacacaté rey David icuèripináaté israelitanái Saúl yáamirìcubàami. Dios ímacaté David ìwali: ‘Yái Davidca, Isaí írìca, cayába nuicáca íiwitáise. Núalíacawa iwàwa imànica macáita càide iyúwa nuwàwáaná’, càì ímaca yái Diosca.

²³ Yái rey Davidca idèniaca itaquérinámiwa, ípidenéeri Jesús. Dios ibànùacaté Jesús iwasàacaténá Israel itaquénáinámi Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, càide iyúwaté Dios icàlidáaná bàaluité.

²⁴ Ipíchawáiseté Jesús yàanàaca, Juan el Bautista icàlidacaté tàacáisi macái Israel itaquénáinámi írì. Icàlidaca nalíni iwàwacutáanaté nawènúadaca náiwitáisewa Dios írìpiná, nabautizáanápíná nacáiwá, náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa báawéeri ícha.

²⁵ Néese mawiénicaté Juan yàasu èeri yéetáanápínatéwa, yá ímaca: ‘Núa cà míiri Mesías, icuèripiná israelitanái càide iyúwacué pínáidáanáwa nùwali, néese áiba yàanàpiná núamirìcubàawa máiníri cachàinica nuícha. Nuicáca núawawa iyúwa yàasu wenàiwica cà míiri cachàini náicha canánama, máinícáiná cayábéerica nuíchani’, ímacaté yái Juan el Bautistaca.

²⁶ “Píacué nuénánáica, Abraham itaquénáinámi, píacué nacái cà míiyéica judío yèeyéica Dios icàaluíniná, Dios idéca ibànùacuéca pirí yái tàacáisica píalíacaténácuéwa Jesús iwàwaca iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

²⁷ Siùcade nucàlidacué piríni. Níara Jerusalén ìyacàlená mìnánáica, nía nacái náiwacanánáica, càmitaté náalíawa cawinácaalíni yái Jesúsca. Siùcade mamáalàacata càmita náalía néemiaca càinácaalí ímáaná macáita tàacáisi profetanái itànèericaté Jesús iináwaná ìwali, éwita naléecáanítani néewáidacàalu írìcuwa sábadò imanùbaca nayamáidacatáicawa. Iná nachùullacaalíté úwinái inúaca Jesús, yáté judiónái namànicaté macáita càide iyúwaté profetanái itànàanaté tàacáisi Jesús iináwaná ìwali.

²⁸ Ewitaté càmicáaníta nàanàa Jesús ìwali ibáyawaná nanuéripiná ìwalíseni, càicáaníta nasutáca Pilato gobernador ícha wawàsi ichùullianápínaté úwinái natàtàaca Jesús cruz ìwali. Càité yéetácawa.

²⁹ Néese nadécanáamité namànica írì macáita càide iyúwaté Dios itàacái icàlidáanácani Jesús ìwali, yáté áibanái nalicùadacani cruz ìwalíse. Yá nabàlìacani.

³⁰ Quéwa Dios imichàidacaté Jesús yéetácáisi ícha.

³¹ Yáté manùba èeri Jesús imàacacaté yáawawa naicácani níái yèepuníyéicatéwa yáapicha Jerusalén ìyacàlená néré Galilea yàasu cáli ícha. Siùcade nacàlidaca nàacawa Jesús iináwaná ìwali wenàiwicanái írì.

³² “Càita wacàlidacuéca piríni yái cayábéeri tàacáisica: Dios idéca imànica macáita càide iyúwa icàlidáanaté cáimiétacanéeri iyúni wàawirináimi írì.

³³ Iná siùcade Dios idéca imànica walíni wía nataquénáinámica càide iyúwaté icàlidáaná tàacáisi wàawirináimi írì, íméerica imichàidáanápínaté Jesús yéetácáisi ícha. Yái rey Davidca nacái itànàacaté tàacáisi Jesús iináwaná ìwali pucháibáaná salmo írìcu, David itànàacáinaté tàacáisi Dios inùmalícuise. Dios ímacaté Iiri írìwa: ‘Píacata Nuírìca; siùcade nudéca numàacaca èeri mìnánái náalíacawa Nuírìca píá’, càì ímacaté yái Diosca.

³⁴ Dios icàlidacaté walíni imichàidáanápínaté Jesús yéetácáisi ícha ipíchaná iinámi ibadácawa. Càité Dios ímaca walí profeta Isaías yàasu tàacáisi iyú. Dios ímacaté israelitanái írì: ‘Nucàlidacaté rey David írì tàacáisi mabáyawanéeri, cáimiétacanéeri iyú machìwéeri nacái, íméerica numàínápínaté írì cayábéeri. Yá numànipínacué pirí macáita yái cayábéerica nucàlidéericaté ìwali David írì’, ímacaté yái Diosca.

³⁵ Báisíta Dios idéca imànica càide iyúwaté ímáaná, càmitaté imàaca Jesús iinámi ibadácawa, ínáté rey David itànàaca áiba salmo Dios Iiri inùmalícuise. Dios Iiri ímacaté:

‘Càmita pimàacapiná ibadácawa yái nuináca, núa pìasu wenàiwicaca mabáyawanéerica’, ímacaté yái Dios Írica.

³⁶ Uwé, siùcade macáita wáalíacawa rey David icùacaté israelitanái càide iyúwaté Dios iwàwáaná. Néeseté béericaalíténi, yá yéetácawa, yái Davidmica, yá nabàllacani yàawirináimi yàasu càliculli irìculéwa. Yáté ichéecami ibadácawa.

³⁷ Quéwa yái Jesús, Dios imichàidéericaté yéetácáisi íicha, càmitaté iiná ibadáwa.

³⁸⁻³⁹ Iná piacué nuénánáica, wacàlidacué pirí yái tàacásica: Peebáidacaalícué Jesús itàacái, yásí Dios imàacacué iwàwawa pibáyawaná íchawa. Bàaluité profeta Moisés itànàacaté Dios itàacái, yái tàacásica icàlidéericaté nalíni càinacaalíté Dios iwàwaca wàawirináimi nàyaca, wía nacái. Quéwa, éwita wamànicaalí macáita càide iyúwa Moisés itàacái íimáanáta, càicáaníta càmita Dios iicá wía iyúwa mabáyawanéeritá. Néese, siùcade weebáidacaalí Jesús itàacái, yásí Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha, mabáyawanáca iicáca nacái wía, éwita càmicáaníta mabáyawaná wía.

⁴⁰ Iná cayábacué, nuénánái, ipíchanacué Dios yàasu yùuwichàacáisi yàanàaca pìwali càide iyúwaté profetanái itànàanáaté tàacáisi Dios inùmalícuíse. Dios ímacaté:

⁴¹ ‘Péemiacué cayába, piacué báawéeyéica iicáca núa. Picalùadacuéwa, néese péetácuéwa, mesúnamáicáináta nubànùacué pìwali manuúri yùuwichàacáisi, càulenéeripiná peebáidaca iináwaná ìwali, éwita áibanái icàlidacáaníta pirícué yùuwichàacáisi iináwaná ìwali’,

càité íimaca yái Diosca”, ímacaté nalí yái Pabloca.

⁴² Yá Pablo imáalàidaca icàlidaca nalíni. Idècunitàacá namusúacawa judíonái yéewáidacàalu irìcuíse, yá càmíiyéi judío nasutáca Pablo íicha wawàsi yèepùanápinaté icàlidacaténá nalíni àniwa, yái tàacásica, áiba sábadopinaté nayamáidacatáicawa.

⁴³ Idécanáamité namáalàidaca namànica culto, yá namusúacawa macáita yéewáidacàalu íicha, yá manùbéeyéi judíonái yàacawa náapicha níai Pablo, Bernabé nacái; áibanái nacái càmíiyéi judío, yeebéeyéi quéwa càiyéide iyúwa judíonái yeebáidáaná Dios itàacái, níacata yèeyéicatéwa Pablonái yáapicha. Yá Pablonái yàalàaca nía neebáidáanápiná mamáalàacata Wáiwacali itàacái, yéewacaténá Dios imànica nalí cayábéeri.

⁴⁴ Néese áiba sábadò àniwa judíonái iyamáidacatáicawa, batéwa macáita wenàiwica iyéeyéica yàcalé irìcu nàwacáidáyacacawa néré néemiacaaténá Pablonái icàlidáaná nalí Wáiwacali itàacái.

⁴⁵ Quéwa abénaméeyéi judío íiwacanánái naicáciná madécaná wenàiwica ìwacáidáyaquéeyéicawa, yá calúaca níai judío íiwacanánáica, cayábacáiná wenàiwica iicáca náicha Pablonái, níai apóstolca. Yá judío íiwacanánái nadàbaca natàanica casaquèeri iyú Pablo ìwali. Natàaní nacái báawéeri iyú ìwali, yái tàacáisi Pablo icàlidéerica wenàiwicanái irí.

⁴⁶ Iná Pablo, Bernabé nacái nacàlidaca judíonái iríni macàaluínináta. Yá náimaca:

—Quéecháwanáimi iwàwacutácaté wacàlidacuéca piríni, piacué judíoca, quéwacué pidéca piwènúadaca píiwitáisewa Dios itàacái íicha, càmicáinácué piwàwa picáucawa càmíiri imáalàawa. Iná péemiacué cayába, siùcade wàaca wacàlidaca Dios itàacái càmíiyéi judío irí.

⁴⁷ Wáiwacali idéca ichùullaca wía, càide iyúwaté profeta Isaías itànàaná Dios itàacái. Wáiwacali ímacaté:

‘Nudéca nuedáca pía péewáidacaténá càmíiyéi israelita, càide iyúwa camalási icànacaalí nàwali, náalíacaténáwa nùwali. Picàlidáanápiná nalíni, nuwàwaca nuwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, macái èeri mìnánái ìyèeyéica macái cáli déecuíséeyéi’, íimaca walí yái Wáiwacalica —náimaca níai Pablonáica.

⁴⁸ Néese idécanáami càmíiyéi judío yéemiacani, yá casímáica nawàwa. Yá nàaca Dios irí cayábéeri itàacái ìwali. Yá macáita wenàiwica Dios yèeyéica icáuca càmíiri imáalàawa, neebáidaca Pablonái yàasu tàacáisi.

⁴⁹ Càité manùbéeyéi wenàiwica ìyèeyéica Pisidia yàasu cáli íinata néemíaca Wáiwacali itàacái.

⁵⁰ Quéwa abénaméeyéi judío natàanica báawéeri iyú Pablonái ìwali. Judíonái itàanica yàcalé ìiwacanánái yáapicha, náapicha nacái abénaméeyéi inanái cáimiétacanéeyéica yeebáidéeyéica càide iyúwa judíonái. Càita judíonái nawènúadaca yàcalé ìiwacanánái ìiwitáise nàuwidecaténá namànica apóstolnái. Yáté namusúadaca Pablonái nàasu cáli ìichawa.

⁵¹ Néese, Pablonái nachùpiaca cáli ichùmalé nàabàli ìichawa judíonái iicápiná càide iyúwa judío ìiwitáise ìyáaná, náasáidacaténá Dios yùuwichàidáanápínaté níái judíoca. Yá Pablonái yàacawa Iconio ìyacàlená néré.

⁵² Níacata quéwa Antioquía ìyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, casímáica nawàwa manuísíwata, Espíritu Santo nacái icùaca náiwitáise.

14

Pablo y Bernabé en Iconio

¹ Néeseté Pablo, Bernabé nacái, nàanàaca Iconio ìyacàlená irìculé, yá nawàlùacawa judíonái yéewáidacàalu irìculé. Yá nacàlidaca nalí Wáiwacali itàacái cáaliacáiri iyú, íná yéewa manùbéeyéi yeebáidaca nalíni, abénaméeyéi judío, áibanái nacái càmiyéi judío.

² Aibanáita quéwa judío càmiyéi yeebáida, nawènúadaca yàcalé mìnánái ìiwitáise, càmiyéica judío, nàuwidecaténá namànica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

³ Íná apóstolnái iyamáacatéwa néeni madécaná èerisíwata. Nacàlidaca nalí cáaliacáiri iyú Wáiwacali inùmalicuise. Yá Wáiwacali imàacaca nalí ichàiniwa nachùnìacaténá cáuláiquéeyéi wenàiwica. Imàaca nacái namànica yái càmirica wenàiwica idé imànica. Ináté yéewa macáita náaliacawa Pablonái icàlidaca tàacáisi Dios inùmalicuise, báisiri iyú.

⁴ Níái wenàiwica iyéeyéica yàcalé irìcu càmita abédanamata náiwitáise náapichawáaca. Abénaméeyéi yeebáidaca judío ìiwacanánái itàacái, áibanái abédanamata náiwitáise apóstolnái yáapicha.

⁵ Néeseté abénaméeyéi judío, áibanái nacái càmiyéi judío natàanica yàcalé ìiwacanánái yáapicha. Yá abédanamaca náináidacawa náibàanápíná Pablonái, nanúanápíná nacái nía íba iyú.

⁶ Quéwa Pablo, Bernabé nacái náaliacawa naináwaná ìwali, ínaté nàacawa náicha. Yá nàacawa áiba yàcalé néré ìipidenéeyéi Listra, Derbe áiba iyéeyéica Licaonia yàasu cáli íinata. Ináté Pablonái nèepunícawa yàcalé imanùbaca iyéeyéica mawiénibàa Listra, Derbe nacái íicha.

⁷ Nacàlidaca yái cayábéeri tàacáisica, íiméerica Jesús iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

Apedrean a Pablo en Listra

⁸ Iyacaté áiba Listra ìyacàlená mìnali, éeruiri yàabàli, càmiiri idé ìipìnánica. Yáawinánicawa meedá yácáináta imusúanáwa yáatúa íichawa. Canácatáita ìipìnání.

⁹ Yái asìali yéemìaca tàacáisi Pablo icàlidéerica. Néese Pablo iicáidaca irí. Yá Pablo yáaliacawa éeruiri yàabàli yeebáidaca cayába yéewanápíná ichùnìacawa.

¹⁰ Néese Pablo íimaca irí cachàiníri iyú:

—Pimichàawa pibàlùacawa machacàníri iyú piabàli iyúwa —ímaca yái Pabloca. Yáta éeruiri yàabàli ipisia imichàa ibàlùacawa. Yá idàbaca ìipìnánica.

¹¹ Níái wenàiwica idécanáami naicáca yái Pablo imànírira, yá néemíanicawa cachàiníri iyú. Néemíanicawa Licaonia yàasu cáli néeséeyéi itàacái iyú. Náimaca:

—¡Cuwáináica níái wenàiwicaca! ¡Nadéca nalicùacawa chènuníise wàatàna iyúwa asianái! —cài náimaca Pablonái ìwali.

¹² Náimaca Bernabé ìwali cuwáisàiricasani ìipidenéerica Zeus. Náimaca Pablo ìwali cuwáisàiricasani ìipidenéerica Hermes, Pablo icàlidacáiná tàacáisi wenàiwicanái irí.

¹³ Iyaca néré sacerdote icuèrica templo iyéerica mawiénita yàcalé inùma irí, yái nasutácàaluca nàasu cuwáisàiriwa ìipidenéeri Zeus. Yái sacerdoteca itéca pacá idèniyéica

ichílanáwa íiwinási. Yá itéca pacá Pablonái yàatalé. Yái sacerdoteca, wenàiwicanái nacái canánama nawàwacaté nanúaca pacá iyúwa sacrificio, nàacaténaté Pablonái icàaluíniná naicácáinaté Pablonái iyúwa chènuníiséeyéi.

¹⁴ Níái apóstolca, Bernabé, Pablo nacái idécanacáita náalíacawa wenàiwicanái nawàwáaná nàaca nacàaluíniná, yá Pablonái icacanáidaca ibàlewa càide iyúwaté judío íiwitáise ìyáaná máinícaalí achúmaca nawàwa. Yá Pablonái ipìacawa wenàiwicanái yèewiré, namáidáidaca napiacawa. Náimaca wenàiwicanái irí:

¹⁵ —Píacué wenàiwicaca, picácué càì pimàni. Wíacáiná wenàiwicanáita nacái càitade iyúwacué pía. Wadéca wàanàaca wacàlidacaténácué pirí tàacáisi cayábéeri íiméerica iwàwacutácué piwènúadaca píiwitáisewa íicha, yái canéerica iwèni wawàsica písutacaténácué píawawa cáuri Dios íicha, yái imànírícaté macáita waiquéerica chènuniré, dùlupùta yàasu cáli nacái, yá nacái èeriquéi, manuírí úni nacái, macáita nacái ìyéerica cháí èeri irícu.

¹⁶ Bàaluité Dios imàacaca wenàiwicanái canánama nàyaca iyúwaté nawàwáaná.

¹⁷ Mamáalàacata quéwa imànicatécué pirí cayábéeri imàacacaténácué píalíacawa cawínácaalíni. Ibànuèri unía. Yèeri walí cayábéeri bànacalé yàasu èeri irícuwa. Yèeri nacái wayáapíná casímáicaténá wawàwa —náimaca níái Pablonáica.

¹⁸ Ewita Pablonái icàlidacáaníta nalíni, níái wenàiwicaca, càicáaníta mamáalàacata máiní wenàiwica nawàwacaté nanúaca pacá iyúwa sacrificio Pablonái irí nàacaténá apóstolnái icàaluíniná.

¹⁹ Néese abénaméeyéi judío yàanàaca Antioquía ìyacàlená néese, ìyéerica Pisidia yàasu cáli íinata. Aibanái judío yàanàaca Iconio ìyacàlená néese nacái. Yá natàaníca nawènúadánápiná yàcalé mìnánái íiwitáise Pablo íicha nanúnápináni íba iyú. Inaté nanúadáida Pablo íba iyú nanúacaténáni. Nayúunáidaca néesatáidacaténí, íná nawatáidacani yàcalé irícuíse, yái Pabloca.

²⁰ Níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàwacáidáyacacawa Pablo itéesebàa, yá Pablo imichàacawa yèepùa iwàlùacawa yàcalé irículé àniwa. Néeseté mapisáináami àniwa, Pablo yàacatéwa Bernabé yáapicha Derbe ìyacàlená nérépiná.

²¹ Nacàlidaca nalíni Derbe ìyacàlená irícu yái tàacáisi íiméerica Jesús iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yá manùbéeyéi yeebáidaca Wáiwacali Jesús itàacái. Idécanáami nacàlidacani Derbe irícu, yaté nèepùa napáchiaca Listra ìyacàlená néré, Iconio ìyacàlená néré nacái, Antioquía ìyacàlená néré nacái, ìyéerica Pisidia yàasu cáli íinata.

²² Macái yàcalé imanùbaca Pablonái ichàiniadaca nawàwa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Pablonái yàalàaca nía cachàinínápiná náiwitáise neebáidánápiná mamáalàacata Wáiwacali itàacái tàì íiméeri iyú. Nacàlidaca nalíni nacái iwàwacutá wàuwichàacawa Wáiwacali irípináwa manùba yàawiría ipíchawáise wawàlùacawa Dios ìyacàle irículé, Dios icùacataléca macáita chènuniré.

²³ Yàcalé imanùbaca Pablonái ibàlùadaca ancianonái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nacuèrinánápiná, níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái macái yàcalé imanùbaca. Apóstolnái namàacacaté náichawa nayáacaléwa, nasutácaténá Wáiwacali íicha nalípiná icùanápiná wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái.

Pablo y Bernabé vuelven a Antioquía de Siria

²⁴ Néeseté Pablo, Bernabé nacái nachàbacawa Pisidia yàasu cáli, yá nàanàacaté Panfilia yàasu cáli néré.

²⁵ Yá nacàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí Perge ìyacàlená irícu. Néeseté Pablonái yàacawa Atalia íidalutalená néré.

²⁶ Atalia néeni nawàlùacatéwa nave irículé, yá nàacawa manuírí úni yáacubàa àta nàanàacatalétaté Antioquía ìyacàlená néré, namáalàidacáinaté namànica macáita

náibaidacaléwa Dios irípiná. Antioquía néesecciónáté áibanái ibànùacaté nía, nasutácanáamité Dios ícha Pablonái irípiná, náibaidáanápináté irí.

²⁷ Pablonái yàanàacaté Antioquía iyacàlená néré, yá nàwacáidaca Antioquía mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá Pablonái icàlidacaté nalíni Dios iyúudàacaté nía manuísíwata, Dios imàacáanáté nacái càmiyéi judío neebáidaca itàacái.

²⁸ Pablo, Bernabé nacái nàyacaté néeni madécaná èeri náapicha, níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

15

La reunión en Jerusalén

¹ Néenialité abénaméeyéi asíanái nàacatéwa Judea yàasu cáli ícha. Yáté nàanàaca Antioquía iyacàlená néré. Néese nadàbaca néewáidaca Antioquía iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Náimacaté iwàwacutáanása càmiyéi judío namànica nalíwa circuncisión càide iyúwaté profeta Moisés ichùullánáté judíonái imànica, néese, càmicaalí namàni nalíwa circuncisión, yá càmitasa Jesús iwasàa nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, náimaca.

² Pablo, Bernabé nacái nàalàaca nía cachàiníiri iyú báawacáiná Pablonái yéemíaca nàasu tàacáisi. Néese macáita náimaca nalíwáaca chàinisíiri tàacáisi iyú. Atata níai Antioquía iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nabànùaca Pablo, Bernabé nacái, áibanái nacái náapicha nàanápináwa Jerusalén iyacàlená néré. Iwàwacutá Pablonái nasutáca néemíawa apóstolnái, ancianonái nacái icuèyéica Jerusalén iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús. Iwàwacutá Pablonái nasutáca néemíawa nía càinácaalí Pablonái iwàwacutáaná ichùullaca càmiyéi judío namànica circuncisión iwali.

³ Ináté Antioquía iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nayúudàaca Pablonái nàasu àyapupiná, yá nabànùaca nía. Pablonái nàacatéwa nachàbacawa Fenicia yàasu cáli ínatalé, Samaria yàasu cáli nacái. Yá nacàlidacaté nalíni càmiyéi judío iináwaná iwali namàacacaté náichawa náiwitáise bàaluisàimiwa neebáidacaténá Dios itàacái. Macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, idécanáami néemíacani, yá casímáica néemíaca yái tàacáisica.

⁴ Néese Pablo, Bernabé nacái nàanàacaté Jerusalén iyacàlená néré. Yá macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Jerusalén iyacàlená mìnánái, apóstolnái nacái, ancianonái nacái icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, macáita natàidaca Pablonái cayábéeri iyú. Néese Pablo, Bernabé nacái nacàlidaca nalíni Dios iyúudàacaté nía manuísíwata.

⁵ Quéwa abénaméeyéi fariseo yeebáidéeyéica Jesús itàacái namichàacawa. Yá náimaca Pablonái irí:

—Iwàwacutácué wamànica circuncisión càmiyéi judío irí yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Iwàwacutácué nacái wachùullaca namàinínápiná càide iyúwaté profeta Moisés ichùullánáté wàawirináimi imànica —náimaca níai fariseoca.

⁶ Iná apóstolnái, ancianonái nacái nàwacáidáyacacawa natàanícáténá iwali yái wawàsica.

⁷ Idécanáami natàaníca nalíwáaca déecuíri iyú, néese Pedro imichàacawa itàaníca nalí. Yá íimaca nalí:

—Píacué nuénánáica, píalíacuécawa bàaluité Dios yeedáca núa pèewíisecué nucàlidacaténá tàacáisi càmiyéi judío irí, yái cayábéeri tàacáisica ímèerica Wáiwacali iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yéewanápiná neebáidaca Jesús itàacái.

⁸ Néese Dios, yái yáaliéerica wenàiwica íiwitáise, yáasáidacaté walí cayábaca iicáca càmiyéi judío iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios irípiná. Càité Dios yáasáidaca walíni yàacáináté nalí Espíritu Santo yàacawéeridacaténá nía càide iyúwaté yàaná walí Espíritu Santo.

⁹ Dios iicáca macáita wenàiwica abédanama, wía judíoca, nía nacái càmiyéica judío. Càica wáalíacawa Dios imàacáiná iwàwawa nabáyawaná ícha neebáidacáiná Wáiwacali itàacái,

íná masakàaca Dios iicáca náiwitáise éwita càmicáaníta namàni macáita iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi imànica.

¹⁰ Cayábaca Dios iicáca nía, íná ¿cánásicué piwàwa pimànica iyúwa Dios càminá iwàwa? Pichùullacaalícué namànica circuncisión, níara càmiyéica judío yeebáidéeyéica Jesús itàacái, pichùullacaalícué nacái namànica macáita càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi, yásí píalimáidacuéca piicáwa Dios, Dios imàacacáináté iwàwawa nabáyawaná ícha éwita càmicáaníta namàni iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná, yái càulenéri wawàsica càmirica wáalimá wamànica cayába, wàawirináimi nacái càmitaté náalimá namànica cayábani.

¹¹ Càmitacué cayába cà pimànica, macáicáináta wía judíoca weebáidaca Wáiwacali Jesús idéca imànica walí cayábéeri mawèníri iyú, iwasàanápínáté wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha ìwalíse yái weebáidáanáca Jesús, càide iyúwa nacái iwasàaná níara càmiyéica judío —ímaca yái Pedroca.

¹² Néese masànacata nía macáita. Yá néemíacaté Bernabé, Pablo nacái nacàlidaca nalíni Dios imàacacaté nalí ichàiniwa nàyacaalíté càmiyéi judío yèewi namànicaténá madécaná wawàsi càmiri áiba wenàiwica idé imànica.

¹³ Idécanáami natàaníca, yá Santiago ímaca nalí macáita:

—Píacué, nuénánáica, péemíacué nulí:

¹⁴ Simón Pedro idéca icàlidaca walíni càinácaalíté iyú Dios imànica cayábéeri càmiyéi judío irí quéecháwanáimi yeedácaténá nèewíse nacái yàasunáipínáwa, neebáidacáiná Jesús itàacái.

¹⁵ Càita nacái Dios yàasu profetanái náimacaté, nacàlidacaté Dios itàacái. Profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmálicuise. Dios ímacaté:

¹⁶ 'Néenálípiná nuèpùawa néese àniwa, yá numàacapíná àniwa rey David itaquénáinámi icùaca Israel yàasu cáli,

¹⁷ yéewanápiná israelitanái imàaquéeyéicawa nasutáca níawawa nuícha àniwa, càmiyéi israelita yáapicha yeebáidéeyéica nutàacái, níái wenàiwicaca numáidéeyéica nulípináwa.

¹⁸ Núa, Picuèrinácué Dios, núumacatécué piríni, yá báisíta numànipíná macáita càide iyúwaté núumáaná bàaluité',

ímacaté yái Diosca.

¹⁹ Iná nuínáidacawa càmita cayába wachùulla namànica circuncisión, yá nacái iyúwa profeta Moisés ichùullaná, níara càmiyéica judío imàaquéeyéica íchawa íiwitáise bàaluisàimiwa neebáidacaténá Dios itàacái.

²⁰ Iwàwacutácaíta watànàacuéca nalí tàacáisi wàalàacaténácué nía ipíchaná nayáaca iinási áibanái inuérica iyúwa sacrificio ídolo irípiná, yái cuwáiná yéenáiwána; càminápiná nacái naimá áiba yáapicha càmlíchúaca náinusíwa, càmirica nacái nanìrisíwa; càminápiná nacái nayáa iinási càmirica íiraná imusúawa ícha; càminápiná nacái nayáa irái.

²¹ Néese nawàwacaalí néewáidacawa ìwali yái tàacáisi profeta Moisés itànèricaté Dios inùmálicuise, yá cayábaca néewáidacawa ìwali, yáciná idàbáanátatéwa bàaluitémi áibanái judío nadéca néewáidaca wenàiwica profeta Moisés yàasu tàacáisi iyú, yá siùca nacáide macái yàcalé imanùbaca naléeca Moisés yàasu cuyàluta néewáidacàalu irìcuwa sábadu imanùbaca judíonái iyamáidacatáicawa —ímaca yái Santiagoca.

La carta a los no judíos

²² Néese apóstolnái, ancianonái nacái, macái nacái ìwacáidáyaquéeyéicawa néré Jerusalén iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéi Jesús itàacái, macáita nánáidacawa needáanápíná nèewísewa abénaméeyéi nabànùcaténá nía Antioquía iyacàlená néré náapicha níái Pablo, Bernabé nacái. Yá needáca Judas, áibaalí ípidenéri Barsabás; needáca Silas nacái, pucháiba asíanái cáimiétacanéeyéi nèewi níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

²³ Yá nabànùca náapicha cuyàluta. Yáté ímaca:

“Wía apóstolca, wía nacái ancianoca, péenánáicuéca Jesucristo ìwalísená, wawàwalicué pía wéenánái càmiyéica judío ìyéeyéica Antioquía ìyacàlená irìcu, Siria yàasu cáli ínata nacái, Cilicia yàasu cáli ínata nacái.

²⁴ Wadéca wéemìaca áibanái iináwaná ìwali, càmiyéica wabànùacué pìatalé, nasàiwicacuéca pirí wawàsi nàasu tàacáisi iyúwa. Iná càmitacué píalíawa càinácaalícué iwàwacutáanápíná pimànica, nacàlidacáinácué piríni iwàwacutáanásacué pimànica circuncisión. Náima nacái iwàwacutáanása pimànicuéca càide iyúwaté profeta Moisés ichùullianá wàawirináimi imànica, wía judíoca, éwita càmicáaníta wachùulla néewáidáanápínácué pía càiri tàacáisi iyú.

²⁵ Iná abédanamata wáináidacawa weedáanápíná aslanái wèewísewa nàacaténácué naicáca pía, náapicha níái wéenánáica Bernabé, Pablo nacái máiníyéica cáinináca waicáca.

²⁶ Níái Pablonáica, nadéca nacái nacàlidaca Wáiwacali Jesucristo itàacái náibaidacaténá irípiná, éwita áibanái iwàwacáaníta inúaca nía.

²⁷ Iná wabànùacué pìatalé Judas, Silas nacái natàanínápínácué píapicha, nacàlidáanápínácué pirí machacàniri iyúni macáita yái watànèericuéca pirí cuyàluta irìcu.

²⁸ Wíacáiná abédanamata wáiwitáise Espíritu Santo yáapicha càminápínácué wachùulla pimànica madécaná càulenéri wawàsi méetàuculé ícha yái máiníríca iwàwacutácuéca pimànica:

²⁹ Picácué piyáa iinási áibanái inuérica iyúwa sacrificio ídolo irí, yái cuwáiná yéenáiwána. Picácué nacái piyáa irái. Picácué nacái piyáa iinási càmiríca íraná imusúawa ícha. Picácué nacái piimá áiba yáapicha càmicácuéca píinusíwa, càmiríca nacái pinírísíwa. Piicácaalícué píchawa yái báawéeríca, yásí piyapínácué machacàniri iyú. Yácata imanúbaca. Wawàwalicuéca pía macáita”, càité íimaca yái cuyàlutaca.

³⁰ Càité Pablonái, idécanáamité natàaníca Jerusalén mìnánái yáapicha, yaté nàacawa náicha nèepùacaténáwa Antioquía ìyacàlená néré cuyàluta yáapicha. Nàanàaca néré, yá nàwacáidaca macáita wenàiwica yebáidéeyéica Jesús itàacái néré. Yá nàaca nalí yái cuyàlutaca.

³¹ Idécanáamité naléecani, yaté casímáica nawàwa manuísíwata cuyàluta ichàiniadacáinaté nawàwa.

³² Yái Judas, Silas nacái profetaca nía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliçuise. Iná yéewa Judas, Silas nacái nachàiniadaca yàcalé mìnánái iwàwa manuísíwata, nàalàa nacái nía cayábéeri iyú, níái Antioquía ìyacàlená mìnánáica yebáidéeyéica Jesús itàacái.

³³ Judas, Silas nacái nayamáacawa néré máisibáwanáita semana. Néeseté níái yebáidéeyéica Jesús itàacái nàwacáidáyacacawa namàacacaténá nèepùacawa náicha matuíbanáiri iyú Jerusalén ìyacàlená nérépiná àniwa, nacàlidacaténá nalíni níái ibànuyéicaté nía.

³⁴ Silas quéwa ínáidacatéwa iyamáanápínácuéca Antioquía ìyacàlená irìcu.

³⁵ Pablo, Bernabé nacái nayamáacawa Antioquía ìyacàlená néré. Néese Pablonái, áibanái nacái manúbéeyéi, néewáidaca wenàiwica, nacàlidaca nacái nalí Wáiwacali iináwaná ìwali.

Pablo comienza su segundo viaje misionero

³⁶ Aiba èerité Pablo íimaca Bernabé irí:

—Wàa wapáchiaca néré àniwa wéenánáiwa yebáidéeyéica Jesús itàacái macái yàcalé imanúbaca wacàlidacatalécaté Wáiwacali iináwanáwa. Wàa waicáca càinácaalí nàyaca — íimaca yái Pabloca.

³⁷ Néese Bernabé iwàwacaté itéca náapicha Juan áibaalí ípidenéri Marcos.

³⁸ Quéwa Pablo ínáidacawa càminápíná cayába natécani, Marcos yèepùacáinatéwa náicha Panfilia yàasu cáli néese, yá càmitaté iyamáawa náapicha íbaidacaténaté Dios irípiná náapicha, nacàlidacaalíte nàacawa Dios itàacái.

³⁹ Níái Pablo, Bernabé nacái, canáca yéewaná abédanama náiwitáise, canásíwa, íná nàacawa náichawáaca. Yá Bernabé itéca Marcos. Yáté nawàlùacawa nave irìculé nàacaténáwa manuíri úni yáacubàa, Chipre yàasu iwàwata nérépiná.

⁴⁰ Pablo nacái itéca Silas. Níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nasutáca nalí Dios iyúudàanápíná nía, yá nabànùaca náichawa Pablonái, náibaidáanápínaté Dios irípiná.

⁴¹ Yá Pablonái nachàbacawa Siria yàasu cáli ínatalé, Cilicia yàasu cáli nacái. Yá nachàiniadaca nawàwa néré níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, ìwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca.

16

Timoteo acompaña a Pablo y a Silas

¹ Néeseté Pablo, Silas nacái nàanàacaté pucháiba yàcalé néré ípidenéeyéica Derbe, Listra nacái. Nérété nàanàaca áiba ùculiri yeebáidéeri Jesús itàacái ípidenéri Timoteo. Yáatúa judíosàatúa, yeebáidéechúa Jesús itàacái. Yáanirimi quéwa griegosàiri, càmfirica judío.

² Listra ìyacàlená mìnánái yeebáidéeyéi Jesús itàacái, Iconio ìyacàlená mìnánái nacái nacàlidacaté Timoteo iináwaná ìwali, cayábéerica íiwitáise.

³ Yáté Pablo iwàwaca Timoteo yàacawa náapicha. Yá itéca Timoteo namànicaténá irí circuncisión báawacáicha judiónái iicáca Timoteo, níái judíoca ìyéeyéica yàcalé irícu Pablo iwàwéeyéica ipáchiaca, macái judíocáiná náalíacatéwa Timoteo yáanirimi ìwali griegosàirimicani, càmfiri judío.

⁴ Néese Pablonái ipáchiaca yèepunícawa yàcalé imanùbaca. Ata alénacaalí nàacawa nacàlidaca cuyàluta irícuíri tàacáisi nalí níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yái tàacáisi apóstolnái, ancianonái nacái Jerusalén mìnánáica natànèericaté cuyàluta irícu, nàalàacaténaté càmfiyéi judío.

⁵ Iná yéewa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca, néemíaca Pablonái yàalàaná nía, yá neebáidaca cachàiniwanái. Yá èeri imanùbaca áibanái mamáalàacata nawènùadaca náiwitáisewa neebáidáanápíná Jesús itàacái.

La visión que Pablo tuvo de un hombre de Macedonia

⁶ Néeseté Espíritu Santo càmita ibatàa Pablonái icàlidaca Dios itàacái Asia yàasu cáli néré. Iná nachàbacawa Frigia yàasu cáli ínatalé, Galacia yàasu cáli nacái.

⁷ Néese nàyacaalíté mawiénita Misia yàasu cáli irí, yá náináidacatéwa nawàlùanápínáwa Bitinia yàasu cáli ínatalépiná quéwa Espíritu Santo Jesús ibànùerica càmitaté ìmàaca nàacawa néré.

⁸ Néese nachàbacatéwa Misia yàasu cáli ínatalé. Yá nalicùacawa Troas ídalutalená néré.

⁹ Yá táiyápi Pablo iicácaté yéenáiwánási nacáiri, Dios néeséeri. Yá iicáca asiali Macedonia yàasu cáli néeséeri. Yái asiali ibàlùacawa isutáca Pablo ícha wawàsi manuísíwata. Yá ímaca Pablo irí: “Aquialé Macedonia yàasu cáli ínatalé, piyúudàa wía”, ímaca.

¹⁰ Néese Pablo iicácinaté yái yéenáiwánási nacáirica, ínaté wachùnìaca wàasuwa àyapu piná caquialéta wàacaténáwa Macedonia yàasu cáli néré, wáalíacáináwa báisíri iyú Dios ímáidacaté wía wacàlidáanápíná nalí cayábéeri tàacáisi Jesús iináwaná ìwali.

Pablo y Silas en Filipos

¹¹ Néeseté Pablo, Silas nacái, núa nacái náapicha, núa Lucas, wawàlùacatéwa nave irìculé, ìyéerica Troas ídalutalená néré. Yá wàacawa machacànita manuíri úni yáacubàa iwàwata néré ípidenéechúa Samotracia. Yá mapisáita àniwa wàacawa wàanàaca Neápolis ìyacàlená néré ìyéerica iwàwata ínata.

¹² Wàacawa cáli ínatabàa Neápolis ìyacàlená ícha àta wàanàacataléta Filipos ìyacàlená irìculé, nàyacataléca níái manùbéeyéi romanosíwa. Yái yàcaléca máiníri cachàinica Macedonia yàasu cáli yéená ínata. Wàyaca néeni cawàwanáta máisiba èeri.

¹³ Aiba sábadu judiónái iyamáidacatáicawa, Pablo, Silas nacái, núa nacái náapicha, wamusúacawa yàcalé ícha. Yá wàacawa inanábalé wéemiacáinaté judiónái iináwaná ìwali nasutáca níawawa Dios ícha néré. Abénaméeyéi inanái nàyaca néré nàwacáidáyacacawa nasutácaténá níawawa Dios ícha. Yá wáawinacawa néré, wacàlidaca nalí Dios itàacái.

¹⁴ Abéechúa néená ípidenéechúa Lidia, Tiatira ìyacàlená mìnalu. Uái Lidia iwéndéechúa cawèníiri wáluma cúulíiri capìraléwaca iicácanáwa. Uái inanái, yèechúa Dios icàaluíniná, uémíaca wacàlidáaná nalíni. Yá Wáiwacali imàacaca uebáidaca yái tàacáisi cayábéerica Pablo icàlidéerica nalí.

¹⁵ Yá ubautizáacawa, áibanái nacái ucapèe irìcuíyéica. Néese úumaca walí:

—Píináidacaalícuéwa nuebáidaca Wáiwacali itàacái báisíiri iyú, yásí aquialécué piyamáacuéwa nuénánái yáapicha —cài úumaca walí mamáalàacata àta wàacatalétatéwa wayamáacawa nacapèerìcu.

¹⁶ Néesetécáwa áiba èeri àniwa, wàacawa inanába nérépiná wasutácaténá wíawawa Dios ícha, yá wàanàaca áiba mànacàu demonio idacuèchúaca íiwitáise, íná yéewa uwicùlidaca demonio íiwitáise iyú. Wenàiwicanái ipáyaidaca uwicùlidacaténá. Uíwacanánái needácaté nalíwa manùba plata ùwalíise uái iwicùlidéechúaca, nàasu wenàiwicacáiná úa.

¹⁷ Uái mànacàuca udàbaca ùacawa wáamiwáise, wía Pablonáica. Yá uémíaníca ùacawa:

—Níái aslanáica, náibaidaca chènuníseeri Dios irípiná. Nàanàaca nacàlidacaténácué piríni Dios iwàwaca iwasàacuéca pía yàasu yùuwichàacáisi íichawa —úumaca wàwali, wía Pabloca.

¹⁸ Uémíanícawa ucàlidacani madécaná èeri àta maséecataléta Pablo yéemíaca usàna. Yá Pablo iwènúacawa, yá íimaca demonio irí idacuèrica uíwítáise:

—Jesucristo inùmalícuíse nuchùulla píacawa uícha —íimaca yái Pabloca. Yáta yàacawa uícha caquialéta yái demonioca.

¹⁹ Néese mànacàu íiwacanánái náalíacawa canácata quirínama needápinaté nalíwa plata ùwalíise, íná náibàaca Pablo, Silas nacái, yá natéca nía yàcalé íiwacanánái yàatalé, yàcalé mìnánái nàwacáidacàalu.

²⁰ Yá nacháawàaca Pablonái iináwaná ìwali jueznái irí. Yá náimaca Pablonái ìwali:

—Níái aslanáica judiónái meedá. Calúaca namànica wàyacàle mìnánái.

²¹ Néewáidaca wía wèepunínápináwa càide iyúwa áiba íiwitáisesi íimáaná méetàuculéerica wáiwítáise ícha. Càmita cayába weebáidani, romanocáiná wía, íná canáca yéewaná weebáidacani —náimaca.

²² Iná yàcalé mìnánái canánama nadàbaca néemíanícawa báawéeri iyú Pablonái ìwali, yá jueznái nachùullíaca needáca Pablonái ibàle. Yá nanúadáidaca Pablonái àicu iyú manùba yàawiría àta náiraná imusúacatalétawa nàwalíise.

²³ Idécanáami nanúadáidaca nía báawanama, yá náucaca Pablonái presoíyéi ibànaliculé. Yá nachùullíaca yái icuèricaté presoíyéi ibàna icùanápiná nía cayába.

²⁴ Yeebáca yái nachùullanácani, íná yái icuèrica presoíyéi ibàna itéca iwàlùadawa Pablo, Silas nacái presoíyéi ibànaná irìculé alé imáalàanácawa. Yá icàbadàaca nacàwa pucháiba tabla imiéyéi iwéré ipíchaná namusúacawa.

²⁵ Quéwa bamuchúami catá Pablo, Silas nacái nasutáca níawawa Dios ícha, nacántàaca nacái Dios irí, yá áibanái presoíyéi yéemíaca natàacái.

²⁶ Néese yáta cáli icusúacawa cachàiníiri iyú, íná yái presoíyéi ibànaca icusúacawa macáita cachàiníiri iyú. Yá presoíyéi ibàna inùma imanùbaca nàacúacawa macáita, cadena nacái nadacúanáca nía nacaláacawa náicha macáita níái presoíyéica ìyéeyéica presoíyéi ibànaliculé.

²⁷ Néeseté, yái aslali icuèrica presoíyéi ibàna icawàacawa. Yá iicáca presoíyéi ibàna inùma canánama yàacúacanéerica, yá imusúadaca yàasu espada machete nacáiriwa, inúacaténá yáawawa, iyúunáidacáiná nachùullíacatéwa ícha, níái presoíyéica.

²⁸ Quéwa Pablo imáidaca irí:

—¡Picá pinúa píawawa! ¡Wàyaca macáita! —íimaca yái Pabloca.

²⁹ Néese yái icuèrica presoíyéi ibàna ichùullaca yàasu wenàiwicawa itéenápiná irí quichái lámpara nacáiri, yá ipia iwàlùacawa Pablonái yàatalé itatácawa yàacawa icalùniwa. Yá ibàlùacawa yùulu ipùata iyúwa Pablonái irí.

³⁰ Yá imusúadaca nía presoíyéi ibàna irìcuíse, níai Pablonáica. Yá isutáca yéemìawa nía:
—Píacué aslanáica, ¿càinásica iwàwacutá numànica yéewanápiná Dios iwasàaca núa yàasu yùuwichàacáisi íchawa? —íimaca nalí.

³¹ Yá náimaca irí:
—Peebáidacaalí Wáiwacali Jesús itàacái, yásí Dios iwasàaca pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, nía nacái picapèe irìcuíyéica —náimaca irí.

³² Néese nacàlidaca irí Wáiwacali itàacái, nalí nacái iyéeyéica icapèe iricu, yái icuèrica presoíyéi ibàna.

³³ Yá néese, yaté horaca, bamuchúami catá, yái icuèrica presoíyéi ibàna íbaca Pablonái icháuná, nanúadáidacatabàaca nía àicu iyú. Yá ibautizácawa, yéenanái canánama nacái nabautizácawa.

³⁴ Néese yái icuèrica presoíyéi ibàna itéca nía icapèe iriculéwa. Yá yàaca nayáapiná. Yá cayábaca iwàwa, yéenanái nacái, neebáidacáiná Dios itàacái.

³⁵ Amalácaté yàacawa nawicáu, yá jueznái nabànùaca úwinái presoíyéi ibàna néré nachùuliacaténá nawasàaca Pablonái.

³⁶ Yái icuèrica presoíyéi ibàna íimaca Pablo irí:
—Níara juezca nachùullaca nuwasàacuéca pía, íná pimusúacuéwa matuíbanáita —íimaca Pablonái irí.

³⁷ Quéwa Pablo íimaca úwinái irí:
—Nadéca nanúadáidaca wía àicu iyú, wía romanosíwaca wenàiwicanái yàacuésemi. Càmitaté namàaca wacàlidaca waináwaná iwaliwa. Canácaté nacái nàanèeri wàwali wabayawaná nàuwichàidèeripiná wía iwaliise. Yá nadéca nàucaca wía presoíyéi ibànaliculé. Siùcade nawàwa nawasàaca wía ibàacanèeri iyú. Quéwa càmita wawàwa wamàni cà. Píacué picàlidaca nalí níani juezca níacaténáta iwasàa wía —íimaca yái Pablocá.

³⁸ Néese úwinái nacàlidaca jueznái iríni. Iná cáaluca jueznái néemìaca naináwaná iwali romanonáicáiná níai Pablonáica.

³⁹ Néese níai juezca nàacawa presoíyéi ibàna néré. Yá nasutáca Pablonái ícha wawàsi namàacáanápiná nawàwawa ícha yái báawéerica jueznái imàníricaté nalí. Yá jueznái iwasàaca nía presoíyéi ibàna ícha. Néese nasutáca Pablonái ícha wawàsi manuísíwata nèepùanápináwa yàcalé ícha.

⁴⁰ Pablonái namusúacawa presoíyéi ibàna ícha, yá napáchiaca Lidia néré. Idécanáami nàwacáidaca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yá Pablonái nachàiniadaca nawàwa Dios itàacái iyú. Néese Pablonái nèepùacawa náicha.

17

El alboroto en Tesalónica

¹ Pablo, Silas nacái napáchiacaté nèepunicawa, yá nachàbacawa Anfípolis iyacàlená irìcubàa, Apolonia iyacàlená nacái. Yaté nàanàaca Tesalónica iyacàlená néré. Iyaca néré judíonái yéewáidacàalu.

² Càide iyúwaté Pablo íiwitáise iyáaná, iwàlùacawa néewáidacàalu iriculé sábado imanùbaca, máisiba sábado irìcu judíonái iyamáidacatáicawa. Yá itàanica náapicha, icàlidaca nacái nalíni càinácaalí íimáaná yái tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmallicuíse.

³ Yá Pablo icàlidaca nalí tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmallicuíse Mesías iwali, yái israelita icuèrinápináca Dios ibànueripinácaté nalí. Pablo icàlidaca nalíni Mesías iwàwacutácaté yéetácawa, néese idécanáamité yéetácawa, yá iwàwacutácaté nacái icáucàacawa. Yá Pablo íimaca nalí:

—Yái Jesús nucàlidéericuéca pirí iináwaná iwali, yácata yái Mesíasca Dios ibànueripinácaté walí Wacuèrinápiná, wía judíoca —íimaca yái Pablocá.

⁴ Néese abénaméeyéi judío neebáidaca yái tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí. Yáté nèepunícawa Pablonái yáapicha. Madécaná griegonái yèeyéi Dios icàaluíniná, neebáidacaté Jesús itàacái, madécaná nacái inanái cáimiétacanéeyéi neebáida nacái.

⁵ Quéwa áibanái judío càmiyéi yeebáida Jesús itàacái, yá báawaca naicáca Pablonái, manùbacáiná wenàiwica nawàwa néemìaca Pablo itàacái. Yá judíonái nàwacáidaca áibanái báawéeyéi íiwitáise, níái machawàaquéeyéica ìyèeyéica calle irìcubàa, nawènúadánápiná yàcalé mìnánái íiwitáise canánama calúacaténá naicáca Pablonái. Yá wenàiwicanái ipìacawa, néemíanicawa, yá nawàlùacawa cachàiníiri iyú Jasón icapèe irìculé nacutácaténá Pablo, Silas nacái náibàacaténá nía natéenápiná nacái nía yàcalé íiwacanánái yàatalé nacháawàacaténá Pablonái iináwaná ìwali.

⁶ Quéwa canácaté néré níái Pablonáica, íná níái manùbéeyéi wenàiwicaca náibàaca Jasón, náibàaca nacái áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá nawatàidaca Jasónnái nacháawàacaténá naináwaná yàcalé íiwacanánái irí. Yá náimaca néemíanicawa:

—¡Níara Pablo, Silas nacái nadéca báawaca namànica macái èeri mìnánái íiwitáise calúacaténá naicáca wacuèriná emperador! ¡Iná càmita èeri mìnánái nàyaca matuíbanáiwaca! ¡Siùca Pablonái nadéca nawàlùacawa wàyacàle irìculé nacái!

⁷ ¡Yái Jasón idéca yeedáca nía icapèe irìculéwa! Macái namànica máiní méetàuculéeri wawàsi emperador itàacái íicha, yái wacuèriná emperador romanosàirica icuèrica macái cáli imanùbaca, náimacáiná ìyacasa áiba wacuèrinápiná, yáara ípidenéerimica Jesús — náimaca.

⁸ Idécanáamité néemìacani, yá báawaca náináidacawa nawàwawa, níái wenàiwicaca, nía nacái yàcalé íiwacanánáica.

⁹ Quéwa Jasón, áibanái nacái ìyèeyéica yáapicha, napáyaidaca náichawa plata iyú yàcalé íiwacanánái càide iyúwa yàcalé íiwacanánái ichùulianá napáyaidaca nía. Yásí namàacaca Jasónnái nèepunícawa.

Pablo y Silas en Berea

¹⁰ Néeseté níái Tesalónica ìyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nayúudàaca Pablo, Silas nacái namusúacawa caquialéta nàacaténáwa táiyápi Berea ìyacàlená nérépiná. Nàanàaca néré, yá nawàlùacawa judíonái yéewáidacàalu irìculé.

¹¹ Abénaméeyéi judío ìyèeyéica Berea ìyacàlená irìcu cáimiétacanéeyéica nía Tesalónica ìyacàlená mìnánái íicha, íná néemìaca cáalíacáiri iyú yái tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí. Eeri imanùbaca Berea ìyacàlená mìnánái yéewáidacawa tàacáisi ìwali profetanái itànèericaté Dios inùmallicuise, náalíacaténáwa asásí básiíricaalíni, yái tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí.

¹² Iná madécaná nawènúadaca náiwitáisewa neebáidacaténá Jesús itàacái. Aibanái nacái griegonái manùbéeyéi neebáida nacái, madécaná wenàiwica cáimiétacanéeyéi, inanái, asíanái nacái.

¹³ Quéwa abénaméeyéi judío Tesalónica ìyacàlená néeséeyéi néemìacaté Pablo iináwaná ìwali icàlidáaná Dios itàacái Berea ìyacàlená irìcu nacái, yá nàacawa néré. Yá báawaca namànica yàcalé mìnánái íiwitáise nawàwacaténá náibàaca Pablonái nàuwichàidacaténá nía.

¹⁴ Yásí níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nabànùaca Pablo caquialéta áiba yàcalé nérépiná ìyéerica manuíri úni idùlepi. Silas, Timoteo nacái nayamáacatéwa Berea ìyacàlená irìcu.

¹⁵ Níái itéeyéicaté Pablo nàacawéeridacani àta nàanàacatalétaté Atenas ìyacàlená néré. Néese nèepùacawa íicha. Pablo ibànùaca náapicha tàacáisi imáidacaténá Silas, Timoteo nacái nàanápinátéwa caquialéta Pablo yàatalépiná.

Pablo en Atenas

¹⁶ Inaté Pablo iyaca Atenas ìyacàlená irìcu. Icùaca iyaca nàanàaca néré níái Silas, Timoteo nacái. Yá báawaca Pablo iwàwa iicácáiná manùbéeyéi ídolo, yái cuwáiná yéenáiwana íbàluèyécawa néenibàa, Atenas ìyacàlená mìnánái isutéeyéica yáawawa íicha.

¹⁷ Iná Pablo itàaníca judíonái yáapicha néewáidacàalu irìcu, náapicha nacái áibanái yèeyéica Dios icàaluíniná. Icàlidaca nalí Jesucristo iináwaná ìwali. Nasutáca néemìawani

nacái. Eeri imanùbacata nacái Pablo itàanica áibanái yáapicha càiyéinácaalí ibàluèyécawa yàcalé bamuchúamibàa. Pablo iwàwaca iwènúadaca náiwitáise neebáidáanápíná Jesús itàacái.

¹⁸ Nàyaca néeni abénaméeyéi asianái yéewáidéeyéiwa epicureonái yàasu tàacáisi ìwali. Aibanái asianái nacái yéewáidéeyéiwa estoiconái yàasu tàacáisi ìwali. Aiba èeri nàanàaca Pablo. Yá nasutáca néemiawa níawáaca:

—¿Càinásica ìwali itàaní mamáalàacata yái asialica? —námaca nalíwáaca. Quéwa áibanái ìmaca Pablo ìwali:

—Cawàwanáta itàanica áibanái cuwáiná inùmalicuise áiba íiwitáaná cuwáiná wàasu cuwáiná ícha —námaca ìwali, Pablo icàlidacáiná nalí Jesús iináwaná ìwali imichàacatéwa yéetácáisi ícha.

¹⁹ Iná namáida natéwa Pablo nàwacáidacàalu néréwa ípidenácataléca Areópago, náiwacanánái ìwacáidáyacacatalécawa, cáaliacáiyéi nacái. Yá nasutáca néemiawa Pablo:

—¿Cawinásica yái wàlisài tàacáisi picàlidéerica?

²⁰ Picàlidacáiná walí áiba tàacáisi càmiricáwa wáaliáwa ìwali. Iná wawàwa wáaliacawa càinácaalí ímáaná yái tàacáisica —námaca Pablo irí.

²¹ Càité námaca Pablo irí níacáiná Atenas ìyacàlená mìnánáica, áibanái nacái ìyéeyéica nèewi, casímáica néemíaca natàanica èeríapinama macái wàlisài tàacáisi ìwali.

²² Iná Pablo yàa ibàlùacawa nàacuése mi níái ìwacáidáyacquéeyécawa Areópago néeni. Yá ìmaca nalí:

“Píacué, Atenas ìyacàlená mìnánáica, núaliacuécawa piináwaná ìwali pìanácué cuwáiná icàaluíniná manuísíwata.

²³ Nuchàbacáináte nuicáca níara manùbéeyéi pisutácatáicuéca, yá nàanàaca áiba altar tàacáisi ichanèericawa ìwali. Yá tàacáisi ìmaca: ‘Dios irípiná, yàara càmirica wáaliáwa ìwali’, íméeri. Quéwa péemiacué cayábani. Yái Dios pièricuécawa irí cayábéeri càmiricué pialía ìwali, yáca Dios yái nucàlidéericuécawa pirí iináwaná ìwali.

²⁴ “Dios idàbacaté cháí cáli. Idàbaté nacái macáita wawàsi ìyéerica. Náiwacalica nacái macái cáli chènuníiséeyéica, yá nacái cáliquéi. Càmita Dios ìya templo irícu wamàníríca wacáapi iyúwa.

²⁵ Canáca imáapuèri wáicha wamànírípiná irí. Abéerita Dios yái yèerica wacáuca, yèeri wacalésa nacái, yèeri nacái macáita wàasu.

²⁶⁻²⁷ “Dios idàbacaté abéeri asialí, abéechúa inanái nacái. Wàawirináimicaté níá, wía èeri mìnánáica canánama, ìyéeyéica macái cáli. Dios ichùullícaté wàwali macáita càinápinácaalí wàasu èeri, càinápinácaalí nacái wàasu cáli, wacutácaténá wáaliacawa Dios ìwali, éwita càmicáanáta wáalimá waicácani watuí iyúwa. Quéwa càmita càulená wáaliacawa ìwali.

²⁸ Dios yèericáiná wacáuca, wachàini nacái, càide iyúwa nacái námáaná níara abénaméeyéi pèewi itànèeyéica tàacáisi íméerica: ‘Wíacata nacái Dios yéenibe’, cà natànàaca.

²⁹ Dios yéenibecáiná wía, íná càmita cayába wáináida Dios yéenáiwánáca yái ídoloca, yái yéenáiwánási wenàiwica imàníríca oro ícha ídolopiná, yá nacái platéechúa ídoloca, íbéechúa ídoloca nacái iyúwa nayúunáidáaná Dios yéenáiwánácani.

³⁰ Bàaluité èeri, càmitaté wàawirináimi yáaliáwa, íná Dios ìidenícaté yái namànínáca. Quéwa siúcade ichùullíca wawènúadáanápíná wáiwitáisewa wabáyawaná íchawa, wamàacacaténá wáichawa yái wabáyawaná wamàníríca.

³¹ Dios idéca ichùullíca wawènúadáanápíná wáiwitáisewa; idéca imàacaca abé èeripíná icàlidáanápíná báisíiri iyú èeri mìnánái íbáyawaná ìwali, yémíacaténá naináwaná ìwali cáaliacáiri iyú. Dios idéca imàacaca abéeri asialí icàlidáanápíná naináwaná ìwali yùuwichàidacaténá níá. Idéca yáasáidaca walí canánama càirínácaalíni, yái Jesúsca, Dios imichàidacáináte Jesús yéetácáisi ícha”, ìmaca nalí yái Pabloca.

³² Néese Atenas mìnánái idécanáami néemíaca iináwaná imichàanáwa yéetácáisi ícha, yá abénaméeyéi nèewi naicáanica Pablo iquíniná. Quéwa áibanái ìmaca Pablo irí:

—Wawàwaca picàlidaca walí àniwani, áibaalípiná —náimaca Pablo irí.

³³ Iná Pablo yèepùacawa náicha.

³⁴ Quéwa abénaméeyéi nèewi nàacawa Pablo yáapicha, yá neebáidaca iríni. Abéeri ípidená Dionisio, abéeri néenáca, níai Areópagoca. Aiba yeebáidéechúa, uípidená Dámaris. Aibanái náapicha nacái neebáidacaté Jesús itàacái.

18

Pablo en Corinto

¹ Néeseté Pablo yàacawa Atenas ìyacàlená ícha Corinto ìyacàlená nérépiná.

² Corinto ìyacàlená irícu Pablo yàanàaca abéeri judío ípidenéeri Aquila, abéeri Ponto yàasu cáli néeséeri. Achúma èerité ipíchawáiseté Pablo yàanàaca néré, Aquila yàanàacaté Italia yàasu cáli néese, yàacawéetúa Priscila yáapichawa. Iwàwacutácaté namusúacawa Italia yàasu cáli ícha, yácáiná emperador romanosàiri Claudio, icuèricaté macái cáli imanùbaca, ichùullacaté macái judiónái imusúacawa Roma ìyacàlená ícha. Inaté níai Aquilanáica nàacatéwa Italia yàasu cáli ícha, néese nàanàacaté Corinto ìyacàlená néré. Yá Pablo ipáchiaca níai Aquilanáica.

³ Pablo iyamáacatéwa íbaidacaténá náapicha náibaidacáiná yái wawàsi Pablo yáliérica íbaidaca, caplíma ímamisírica.

⁴ Néese sábadó imanùbaca judiónái iyamáidacatáicawa, Pablo iwàlùacawa néewáidacàalu irículé. Yá icàlidaca nalí Jesús iináwaná ìwali. Iwàwacaté nacái iwènúadaca náiwitáise neebáidáanápíná Jesús itàacái, níai judíoca, nía nacái càmíiyéica judío.

⁵ Silas, Timoteo nacái nàanàacaalíté Pablo yàatalé Macedonia yàasu cáli néese, yáté Pablo imàacaca íchawa yàasu íbaidacalésíwa caplíma ímamisírica icàlidacaténá mamáalàacata Jesús itàacái, iwènúadacaténá nacái judiónái íiwitáise neebáidáanápíná Jesús itàacái, nàasu Mesíascani, yái nacuèrinápináca Dios ibànuèricaté judiónái irí.

⁶ Quéwa abénaméeyéi judío nàuwídeca namànica Pablo, yá nadàbaca natàaníca ìwali báawéeri iyú. Néese Pablo icusúaca napualé yàasu ruana nacáiriwa càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná, yáasáidacaténá Dios yùuwichàidáanápínáté nía. Yá ímaca nalí:

—Píacué judíoca, piùwichàapínáwa píbáyawaná ìwalíisecuéwa. Canácata nubáyawaná ìwalíise yái piùwichàanápínácuéca, nùalàacáinácué pía yùuwichàacáisi íchaná. Sìucade nùacawa nùacàlidacaténá yái tàacáisica càmíiyéi judío irí —ímaca yái Pabloca.

⁷ Yá Pablo imusúacawa judiónái yéewáidacàalu irícuise. Yá iwàlùacatéwa áiba asiali icapèe irículé càmíiri judío, ípidenéerica Ticio Justo. Yái asiali yèericaté Dios icàaluíniná. Idèniaca icapèewa judiónái yéewáidacàalu idaníbàa.

⁸ Iyacaté áiba judío ípidenéeri Crispo, yácata abéeri néewáidacàalu íiwacali. Yái Crispo yeebáidacaté Wáiwacali itàacái, macái yéenánái yáapichawa. Madécaná Corinto ìyacàlená mìnánái nacái néemíaca Jesús iináwaná ìwali, yá neebáidaca Jesús itàacái, yá nabautizá nacáíwa, náasáidacaténá neebáidaca Jesús.

⁹ Néese áiba catá Wáiwacali ímaca Pablo irí yéenáíwanási nacáiri irícuise: “Píca cáalu pía. Picàlida nalí nutàacái mamáalàacata, píca masàna pía.

¹⁰ Núacáináta píapicha íná canácata yáaliméeri imànica píri báawéeri, nudènìacáiná madécaná nùasu wenàiwicawa judiónái yeebáidéeyéipíná nutàacái yá yàcaléquéi”, ímaca yái Wáiwacalica.

¹¹ Càité Pablo iyamáacawa abéeri camuí y medio Corinto ìyacàlená irícu. Yá yéewáidaca wenàiwicanái Dios itàacái iyú.

¹² Quéwa néenialíté Galión gobernador icuacaté Acaya yàasu cáli. Néese madécaná judío nàwacáidáyacacawa, yáté náibàaca Pablo. Yá nawatàidaca Pablo nacháawàacaténá iináwaná ìwali Galión gobernador irí.

¹³ Yá náimaca gobernador irí:

—Yái asìalica icàlidaca yèepunícawa iwènúadaca wenàiwicanái íiwitáise nàacaténá Dios icàaluíniná iyúwa càmlíná romanonái íbatàa wamànica —náimaca.

¹⁴ Néese Pablo batéwa idàbaca itàaníca, quéwa yái Galión íimaca judíonái irí:

—Isàiwicacaalí áiba wenàiwica irí wawàsítá, càmiccalí nacái, imànicaalí íbáyawanáwa manuísíwatatá, yásí báisíta nuìdenàca quiríta nuémìacaténácué cayába písana picháawànácué íináwaná ìwali, píacué judíoca.

¹⁵ Quéwa písu wawàsicué meedáni, pitàanicaténácué piríwáaca chàinisíri iyú, canéeri iwèni tàacáisi ìwali, náipidená ìwali nacái, ìwali nacái yái pichùullanácuéca. Pichùnìacué píawamitani yái wawàsica càmicáiná nuwàwa nuémìacuéca písu wawàsi íináwaná ìwali — íimaca yái gobernadorca.

¹⁶ Yá yúucaca íchawa nía capíi irìcuíse, yái capíi imàdàanáca gobernador yéemìacataléca wenàiwica íináwaná ìwali.

¹⁷ Néese macáita náibàaca Sóstenes, áiba judíonái yéewáidacàalu íiwacali. Yá nacapèedáidacani gobernador íipunita. Quéwa matuíbanái meedá Galión íicáca yái namàníríca.

Pablo vuelve a Antioquía y comienza su tercer viaje misionero

¹⁸ Néeseté Pablo iyamáacatéwa Corinto ìyacàlená irìcu madécaná èeri mamáalàacata. Néese itàaníca náapicha níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái icàlidacaténá nalí íináwanáwa yàanápínáwa náicha, yá namàacaca yàacawa matuíbanáita. Néeseté Pablo iwàlùacawa nave irìculé náapicha níái Priscila, Aquila nacái yàacaténáwa manuíri úni yáacubàa Siria yàasu cáli nérépiná. Quéechatécáwa nàanàca Cencrea íidalutalená néré. Yá nayamáidacawa néré maléena èerita. Ipíchawáiseté nawàlùacawa nave irìculé àniwa, Pablo idalúaca íiwita íbáináwa imáalàidacáinaté imànica áiba íibaidacalési càide iyúwa icàlidáanaté Dios iríni, iyúwaté judío íiwitáise ìyáaná.

¹⁹ Néeseté nàacawa àniwa manuíri úni yáacubàa àta nàanàcataléta Efeso íidalutalená néré. Yá Pablo yàacawa náicha, níái Priscila, Aquila nacái iwàlùacaténáwa judíonái yéewáidacàalu irìculé. Yá itàaníca judíonái yáapicha ìwacáidáyaquéeyéicawa néré.

²⁰ Yá nasutáca Pablo íicha wawàsi manuísíwata iyamáanápínáwa náapicha quiríta yéewáidacaténá nía, quéwa càmitaté iwàwa iyamáacawa néré.

²¹ Ipíchawáiseté Pablo yàacawa náicha, yá íimaca nalí: “Iwàwacutá nùyaca Jerusalén ìyacàlená irìcu áiba èeríwa nuicácaténá náapicha mesúnamáita áiba culto namànírípináca. Quéwa Dios iwàwacaalí nuèpùacawa néese àniwa, yásí nuèpùacué nupáchiaca pía àniwa”, íimaca yái Pabloca. Néeseté Pablo iwàlùacawa nave irìculé, yàacaténáwa manuíri úni yáacubàa. Yá yàacawa Efeso ìyacàlená íicha.

²² Idécanáami Pablo yàanàca Cesarea íidalutalená néré, yaté yàacawa cáli íinatabàa Jerusalén ìyacàlená néré itàidacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Idécanáamité itàidaca nía néré, yaté yàacawa Antioquía ìyacàlená néré.

²³ Néese ípáchiaca nía néré achúmáanata, yá yàacatéwa náicha àniwa, yèepunícáténáwa yàcalé imanùbaca Galacia yàasu cáli íinatabàa, Frigia yàasu cáli íinatabàa nacái. Càité yèepuní íchàiniadaca nawàwa macáita níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

Apolos predica en Efeso

²⁴ Néenialíté áiba judío íipidenéeri Apolos, Alejandría ìyacàlená néeséeri yàanàacaté Efeso ìyacàlená néré. Yái Apolos yáalíaca icàlidaca Dios itàacái cáalíacáiri iyú, yéewáidacaté nacáíwa cayábéeri iyú tàacáisi ìwali profetanái, áibanái nacái itànèericaté Dios inùmalícuíse, íná yéewa yáalíacawa ìwali cayába.

²⁵ Apolos yéewáidacatéwa tàacáisi ìwali icàlidéerica càinácaalí Wáiwacali iwàwáaná wàyaca. Yá icàlidaca Wáiwacali íináwaná ìwali manuísíwata macái iwàwalícuísewa. Yéewáida wenàiwicanái amaláwaca Jesús ìwali, éwita yáalíacáanítawa abéerita ìwali yái Juan el Bautista íbautizáanaté wenàiwica iwènúadéeyéicaté íiwitáisewa Dios irípiná.

²⁶ Yá Apolos idàbaca icàlidaca macàaluíninátani judíonái yéewáidacàalu irìcu. Quéwa Priscila, Aquila nacái idécanáamité néemiaca Apolos, yá natécani méetàucuta nàataléwa nacàlidacaténá amaláwaca iríni macáita yái Wáiwacali iináwanáca.

²⁷ Néese Apolos iwàwacaté yàaca icàlidaca Wáiwacali itàacái Acaya yàasu cáli néré. Níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nawàwacaté nayúudàacani yàasu àyapu piná. Yá nabànùaca yáapicha cuyàluta wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica Jesús itàacái Acaya yàasu cáli néeni, natàidáanápínani cayábéeri iyú, yái Apolosca. Yàanàacaté Acaya yàasu cáli néré, yá Apolos iyúudàaca nía manuísíwata, níái Dios imàníiyéica irí cayábéeri mawèníiri iyú imàacáanápíná neebáidaca Jesús itàacái.

²⁸ Yácáiná Apolos icàlidacani macái wenàiwica yàacuésemi, cachàiníiri iyú nacái imawèniadaca nàasu tàacáisi níái judíoca. Icàlidacaté nalí machacàníiri iyúni càinácaalí ímáaná tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmaliçuise, yáasáidacaténá Mesíascani yái Jesúsca, judío icuèrinápiná Dios ibànùericaté nalí.

19

Pablo en Efeso

¹ Idècunitàacá Apolos iyaca Corinto iyacàlená irìcu, yá Pablo yàacawa ichàbacawa dúlinaméeri cáli néenibàa. Yá yàanàaca Efeso iyacàlená irìculé. Néré Pablo yàanàaca abénaméeyéi yeebáidéeyéi.

² Yá ímaca nalí:

—¿Dios ibànùasicué pirí Espíritu Santo, peebáidacaalítécué? —Ímaca yái Pabloca. Yá náimaca irí:

—Càmíiri. Canácata wéemièricáwa Espíritu Santo iináwaná ìwali yàanàaná —náimaca.

³ Néese Pablo isutáca yéemiawa nía àniwa:

—¿Càirínácaalícué tàacáisi peebáidaté ìwali, nabautizácaténácué píá? —Ímaca yái Pabloca. Néese náimaca irí:

—Weebáidacaté yái tàacáisi Juan el Bautista yéewáidéericaté iyú wenàiwica wawènúadánápínaté wáiwitáisewa Dios irípiná —náimaca.

⁴ Pablo ímaca nalí:

—Juan ibautizácaté wenàiwica náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa Dios irípiná. Juan icàlidacaté nalí nacái iwàwacutáanápínaté neebáidaca áiba itàacái, yái yàanèripínacaté Juan yáamirìcubàa, yái Jesúsca —Ímaca yái Pabloca.

⁵ Idécanáami néemiacani, yá nabautizáca Wáiwacali Jesús ípidená ìwali, neebáidacáiná itàacái.

⁶ Néese Pablo imàacaca icáapiwa nàwali, yá Espíritu Santo yàanàaca yàacawéeridacaténá nía, yá natàaníca áiba tàacáisi iyú, càníiri èeri mìnánái itàacái. Nacàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise.

⁷ Cawàwanáta doce namanùbaca aslanáica níái yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái.

⁸ Néese Pablo iyamáacatéwa nèewi Efeso iyacàlená néré máisiba quéeri. Eeri imanùbaca icàlidaca nalíni judíonái yéewáidacàalu irìcu. Icàlidaca nalíni macàaluínináta, itàaní nacái náapicha, iwènúadaca náiwitáise náalíacaténáwa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáíwa.

⁹ Quéwa abénaméeyéi judío báawaca néemiaca Pablo yàasu tàacáisi, yá càmita nawàwa neebáidacani. Natàaníca wenàiwicanái irí báawéeri iyú tàacáisi ìwali, yái cayábéeri tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí. Iná Pablo yàacawa náicha, càmita quirínama icàlida nalíni judíonái yéewáidacàalu irìcu. Itécaté nacái yáapichawa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá nàacawa Tirano yàasu yéewáidacàalu irìculé. Yáté Pablo icàlidaca nalí Dios itàacái èeri imanùbaca.

¹⁰ Pablo icàlidacaté nalíni pucháiba camuí. Inaté yéewa macáita Asia yàasu cáli néeseeyéi néemiaca Wáiwacali iináwaná ìwali. Judíonái, nía nacái càníiyéica judío néemiata nacái.

¹¹ Yá Dios imàacaca Pablo ichùnàca manùbéeyéi máiníyéi cáuláicaca.

¹² Abénaméeyéi naliadaca Pablo yàasu panuelo, ibàle yéená nacái cáuláiquéeyéi ìwali, yá nachùniacawa níái cáuláiquéeyéica. Pablo yúucaca demonio wenàiwicanái ícha nacái.

¹³ Quéwa áibanái judío yàanàcaté ipáchiaca néré náucacatená demonio wenàiwicanái ícha. Nawàwacaté náucaca demonio wenàiwica ícha Wáiwacali Jesús ípidená iyú. Yá náimaca demonionái irí: “Jesús inùmalicúise wachùuliacuéca piacawa, yái Jesúsca Pablo icàlidéerica iináwaná ìwali”, náimaca.

¹⁴ Càité siete asíanái judionái imànica. Náaniri ípidenáté Esceva, abéeri sacerdote íiwacalináca.

¹⁵ Quéwa áiba èeri náalimáidacaté náucaca demonio asiali ícha, yá demonio ímaca nalí: “Núalíaca nuicáca Jesús. Núalía nacáíwa Pablo ìwali. Càmitacué núalía nuicáca pía”, ímaca nalí yái demonioca.

¹⁶ Yáta yái asiali demonio idacuèri íiwitáise, ipisiacawa nàwali, níái sietéeyéica imanùbaca asíanáca. Yá inúadáidaca nía cachàiníri iyú báawanama macáita, yá inúadáidaca nía canánama cáiwíri iyú, àta nèepùacatalétawa napiacawa capíi irícuise, mabàleta, cacháunéeyéi báawanama.

¹⁷ Néese macáita Efeso iyacàlená mìnánái, judionái canánama, càmiyéi judío nacái, néemàcaté naináwaná ìwali, níái sietéeyéi asíanáca, íná yéewa cáaluca macáita wenàiwica manuísíwata, yá naináidacawa cáimiétaquéeri iyú Wáiwacali Jesús ìwali.

¹⁸ Madécaná wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nabàlùacawa wenàiwicanái yàacuésemi, yá nacàlidaca náichawa nabáyawanáwa namàníricaté.

¹⁹ Madécaná nacái camàliquéeyéi natéca nàasu cuyàlutawa manùbawaca, yái cuyàluta icàlidéerica sapíi ìwali, namàlica ìwali nacái. Yá neemáca nàasu cuyàlutawa macáita Efeso iyacàlená mìnánái iicápiná náasáidacatená nawènúadacaté náiwitáisewa namàlica íchawa. Aibanái napatàcaté nawèni níái cuyàlutamica, yá nawèni cincuenta mil namanùbaca dracma, yái cincuenta mil èeri iwènicatái.

²⁰ Càité manùbéeyéi wenàiwica yéemíaca Wáiwacali itàacái, yá neebáidacani, madécanéeyéi wenàiwicaca.

²¹ Idécanáamité ichàbacawa yái wawàsica, yá Pablo ínáidacatéwa ipáchíanápiná Macedonia yàasu cáli néré, Acaya yàasu cáli néré nacái yàacatenáwa àniwa Jerusalén iyacàlená nérépiná. Imacaté nacái idécanáamité ipáchiaca Jerusalén iyacàlená néré, yá nacái iwàwacutápinaté yàacawa Roma iyacàlená néré, ímaca.

²² Iná yéewa Pablo ibànùacaté pucháiba wenàiwica iyúudèeyéicani nàacatenáwa ipíchalépiná Macedonia yàasu cáli néré. Níái yàacawéeyéiná náipidená Timoteo, Erasto nacái. Idècunitàacá nèepunícawa nérépiná, yá Pablo iyamáacawa Asia yàasu cáli néré achúma èerita.

El alboroto en Efeso

²³ Néenialité áibanái nadàbaca natàanica báawéeri iyú nàwali níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Iná abénaméeyéi Efeso iyacàlená mìnánái báawaca naicáca Dios itàacái, calúaca nacái naináidacawa.

²⁴ Abéeri asiali ípidenéri Demetrio báawacaté imànica Efeso mìnánái íiwitáise nàuwidecatená namànica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Demetriocáiná imànírité platéeri yéenáiwánási cawèníri. Imànicaté achúmèeri capíi platéeri, templo nacáiyéi iicacánáwa nasutàcàlu níawawa nàasu cuwáisàatúa íchawa ípidenéchúa Artemisa. Aibanái imàníyéi achúmanaméeyéi capíi platéeri, càasuca máiní nía Demetrio yáapicha.

²⁵ Iná Demetrio ìwacáidaca nía, áibanái yáapicha imàníyéica platéeri wawàsi, yá ímaca nalí canánama: “Píacué asíanáca, píalíacuécawa wàyaca càasuíri iyú ìwalíise yái wáibaidacaléca.

²⁶ Pidécuéca piicáca, péemíaca nacái yáara Pablo icàlidéerica yèepunícawa tàacáisi. Itàníirica wáibaidacalé ìwali, níái ídolo cuwáiná yéenáiwáná wamàníyéica, Pablo ímaca

càmìtasa báisí Diosca nía. Càita Pablo idéca iwènúadaca manùbéeyéi wenàiwica íiwitáise cuwáinái ícha cháí Efeso ìyacàlená irìcu, macái Asia yàasu cáli néenibàa nacái.

²⁷ Máiníri báawaca, cawàwanáta imáalàacawa wáicha yái wáibaidacaléca, càmicáiná quirínama wenàiwica iwènìapíná yái ídoloca wamàníríca. Ua nacái wasutácàalu iináwaná imáalàapínacawa wáicha, úara manuíchúa temploca wasutácàalu wíawawa wàasu cuwáisàatúa ícha ípidenéechúaca Artemisa, wenàiwica iyamáidacaalí nàaca ucàaluíniná, úái macái wenàiwica yèechúaca icàaluíniná, wía wenàiwicanái canánama Asia yàasu cáli ínatéeyéica ìyaca, macái èeri mìnánái nacái”, ímaca yái Demetrioca.

²⁸ Néese Demetrio yáapichéeyéi idécanáami néemìaca Pablo iináwaná, yá máiní báawaca nawàwa ìwalíse. Yá nadàbaca néemíanícawa cachàiníri iyú, néemíanícawa mamáalàacata: “¡Cayábéechúaca wàasu cuwáisàatúa Artemisaca, wía Efeso ìyacàlená mìnánáica!” càì néemíanícawa mamáalàacata.

²⁹ Yá manùbéeyéi wenàiwica naplacawa néemìaca nasàna àta máiwitáise cataléta madécaná Efeso ìyacàlená mìnánái. Yá náibàaca Gayo, Aristarco nacái, níái Pablo yàacawéeyéináca, Macedonia yàasu cáli néeséeyéica. Yá naplacawa nawatàidaca nía manuírí nàwacáidacàalu iriculéwa, ìyéerica Efeso ìyacàlená irìcu.

³⁰ Néese Pablo iwàwacaté iwàlùacawa néré icàlidacaténáni manùbéeyéi wenàiwica irí. Quéwa áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái càmita nabatàa Pablo iwàlùacawa néré.

³¹ Aibanái nacái, Asia yàasu cáli icuèrinánáica, Pablo yàacawéeyéináca nía, nabànùaca tàacáisi Pablo irí isutácaténá ícha wawàsi manuísíwata ipíchanaté iwàlùacawa néré.

³² Yá nàwacáidacàalu irìcu abénaméeyéi néemíanícawa nàyaca abéeri wawàsi. Aibanái nacái néemíanícawa nàyaca áiba wawàsi nacái máiwitáise cáiná nía canánama meedá. Manùbéeyéi nèewi càmita náalíawa càinápinácaalí wawàsi ìwali nàwacáidáyacacatéwa.

³³ Néese abénaméeyéi judío ìyeyéica néeni náibàaca nawesíaca asíali ípidenéeri Alejandro, ibàlùacaténáwa macái wenàiwica yàacuésemi. Yá áibanái wenàiwica nacàlidacani Alejandro irí. Néese yái Alejandro yúucaca icáapiwa manùbéeyéi wenàiwica irí masànacaténá nía, Alejandro iwàwacáinaté icàlidaca judiónái iináwaná ìwali manùbéeyéi wenàiwica irí náalíacaténáwa canácasa judiónái imàníri ibáyawanáwa.

³⁴ Quéwa idécanacáita manùbéeyéi wenàiwica náalíacawa judíocani, yái Alejandroca, yá nadàbaca néemíanícawa. Pucháiba hora néemíanícawa mamáalàacata macáita namanùbaca iyúwa abéeri isàna iyú. Náimaca: “¡Cayábéechúaca wàasu cuwáisàatúa Artemisaca, wía Efeso ìyacàlená mìnánáica!”, càì náimaca néemíanícawa mamáalàacata.

³⁵ Néeseté áiba Efeso ìyacàlená mìnánái icuèriná iwàwaca icàlidaca nalíni. Idécanáami masànaca imànica nía, yá ímaca nalí: “Píacué Efeso mìnánáica. Macái èeri mìnánái náalíacawa wàyacàle Efeso iináwaná, wía icuèyéica cayába templo wasutácàalu wíawawa wàasu cuwáisàatúa Artemisa íchawa, náalía nacáiwa wacùaca Artemisa uenáiwánami, yáara náiméerica ìwali yúuwéericasawa chènuníse bàaluté cuwáinái yàasu cáli ícha.

³⁶ Macái èeri mìnánái náalíacawa báisícani, íná matuíbanáicué pía. Picácué máiwitáise píawa, pimànicáichacué wawàsi máiwitáiseeri iyú.

³⁷ Níacáiná asíanáica pitéeyéicuéca aléi, càmita nayéedua wawàsi irìcuíse, yáara wasutácàalu wíawawa Artemisa ícha, càmita nacái natàaní báawéeri iyú ùwali.

³⁸ Yái Demetrioca, áibanái nacái íbaidéeyéica yáapicha nawàwacaalí nacháawàaca naináwaná ìwali jueznái irí, yá ìyaca jueznái yéemièripíná nataacái. Macáita náalimá nacháawàayacacawa machàcaníri iyú yàcalé íiwacanánái irí.

³⁹ Piwàwacaalícué áiba wawàsi, yá iwàwacutácué pisutáca náicha wawàsi níara yàcalé íiwacanánáica, nàwacáidáyacapínácaalíwa, càide iyúwa wacuèrinánái romanonái ichùullaná wamànica.

⁴⁰ Máiníri báawaca yái pimànírícuéca cháí. Cawàwanáta romanonái icháawàaca waináwaná ìwali, wía Efeso ìyacàlená mìnánáica, náimapíná wamànica ùwicái wacuèrinánái romanonái ípunitawa. Náiwacanánái yéemíacaalí càinácaalícué pimàníni

cháí bàwina, yásí nasutá néemiawa núawa cánácué yéewaná pimàni máini máiwitáiséeri iyú. Càmita núalimápiná nucàlidaca nalíwani”, ímaca yái yàcalé icuèrináca.

⁴¹ Néese yái yàcalé icuèriná idécanáami icàlidaca nalíni, yá ichùuliaca nèepùacawa. Néese macáita namusúacawa nàwacáidacàalu irìcuísewa, yá nàaca náichawáaca, nèepùacawa nacapèe néréwa.

20

Viaje de Pablo a Macedonia y Grecia

¹ Idécanáamité imáalàacawa yái Efeso ìyacàlená mìnanaí imànínáca máiwitáiséeri iyú, yá Pablo imáidaca yàataléwa níái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yàalàacaténá nía. Néese idécanáami ichàiniadaca nawàwa, yá yàacawa náicha Macedonia yàasu cáli nérépiná.

² Pablo ipáchiaca macái yàcalé imanùbaca iyéeyéica Macedonia yàasu cáli ínata. Yá ichàiniadaca nawàwa manuísíwata, yàalàaca nía déecuiri iyú níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Néese Pablo yàanàaca Grecia yàasu cáli néré.

³ Yá iyamáacawa néré máisiba quéeri. Néeseté mawiénica yéenaiwaná iwàlùanápínatéwa nave irìculé yàacaténáwa manuiri úni yáacubàa Siria yàasu cáli nérépiná. Yá yéemiaca judiónái iináwaná naináidáanáwa namàníinápiná irí báawéeri. Iná iwènúadaca íiwitáiséwa, yá íináidacawa yèepùanápínatéwa cáli ínatabàa, ichàbacaténáwa àniwa Macedonia yàasu cáli ínatalé.

⁴ Nàa nacáíwa yáapicha áibanái ípidenéeyéi: Sópater, yái Pirro ìirica, Berea ìyacàlená mìnali; Aristarco nacái, Segundo nacái, níái pucháiba asianáica Tesalónica ìyacàlená mìnanaíca; Gayo nacái, Derbe ìyacàlená mìnalic; Timoteo nacái; Tíquico nacái, Trófimo nacái, níái pucháiba asianáica Asia yàasu cáli néeséeyéica.

⁵ Níái asianáica nàacatéwa wapíchalépiná, wía Pablo, núa Lucas nacái, nacùacaténá wàanàaca Troas ídalutalená néré.

⁶ Néese idécanáamité ichàbacawa Pascua yàasuná culto, judiónái iyáacaalíte pan càmiiri idènia levadura, yáté wàacawa Filipos ídalutalená ícha manuiri úni yáacubàa nave irìcu. Néese báinúaca èeri idénáami, mapisáináami àniwa, yá wàanàaca níái wáapichéeyéicawa Troas ídalutalená néré. Yá wayamáacawa néré siete èeri.

Visita de Pablo a Troas

⁷ Néeseté domingo irìcu, wàwacáidáyacacawa náapicha níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái wawacùacaténá wàwaliwáaca pan, yái Santa Cenaca. Yá Pablo icàlidaca nalí. Iwàwacutápinaté Pablo yàacawa náicha mapisáita, íná icàlidaca nalí àta bamuchúamicataléta catá.

⁸ Wàwacáidáyacacatéwa abéeri imàdáná irìculé iyéerica chènunibàa cáli inàni ícha. Nàyaca néré madécaná lámpara ipucuyéicawa nacamalá piná.

⁹ Néese abéeri ùuculliri ípidenéeri Eutico yáawinéeriwa ìyaca ventana irìcu. Pablo itàanicáiná mamáalàacata, yá cadapùleca báawanama yái ùucullirica. Yá iimáca íchawa yáawinacawa. Néese icaláacawa ventana irìcuíse, máisiba pisoíri ichènunica. Yá yéetáacawa.

¹⁰ Pablo iricùacawa ùuculliri yàatalé. Néese Pablo yáawia iicáidaca ùucullirimi irí, yá Pablo yeedácani yùucutaléwa. Yá ímaca nalí níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái:

—Picácué cáalu pía. Cáucani —ímaca yái Pabloca.

¹¹ Néeseté Pablo yèepùa iwàlùacawa nàwacáidacàalu irìculé chènuniréerica. Yá iwacùaca nalí pan, yái Santa Cenaca, iyáaca iyáacaléwa náapicha nacái, yá Pablo icàlidacaté nalí mamáalàacata, àta amaláacataléta wawicáu. Néese yàacawa náicha.

¹² Néese yái ùucullirica, yèepùacawa yéenanái yáapichawa, icáucàacáináatéwa, íná yéewa casíimáica nawàwa manuísíwata.

Viaje desde Troas a Mileto

¹³ Néseté wàacawa Pablo ipíchalépiná. Wàacawa nave irìcu manuíri úni yáacubàa àta wàanàacatalétaté Aso ídalutalená néré wáipunitáidacaténá Pablo néré càide iyúwaté iwàwáaná, iwàwacáináté yàacawa néré cáli ínatabàa.

¹⁴ Wàanàaca Pablo Aso ídalutalená néré, yá iwàlùacawa wàatalé nave irìculé. Yá wàacawa manuíri úni yáacubàa Mitilene ídalutalená néré.

¹⁵ Néseté wàacawa Mitilene ícha. Wàacawa abé èeri manuíri úni yáacubàa. Néese wàacawa mawiénita Quío yàasu iwàwata irí. Néese mapisáita àniwa wàanàaca Samos ídalutalená néré, idécanáamité wayamáidacawa Troguilio ídalutalená néré. Néese mapisáita àniwa wèepùa wàacawa. Yá wàanàaca Mileto ídalutalená néré.

¹⁶ Càité wèepunícawa càmicáináté Pablo iwàwa idècunìacawa manùba èeri Asia yàasu cáli ínata. Càmitaté nacái iwàwa yàacawa Efeso ìyacàlená néré. Néese, iwàwacaté yàanàaca caquialéta Jerusalén ìyacàlená néré iwàwacáináté iicáca náapicha judiónái yàasu culto ípidenéerica Pentecostés.

Discurso de Pablo a los ancianos de Efeso

¹⁷ Idècunitàacá Pablo ìyaca Mileto ídalutalená néré, yáté ibànùaca tàacáisi Efeso ìyacàlená néré imáidacaténá ancianonái icuèyèica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Efeso ìyacàlená mìnanaí.

¹⁸ Idécanáamité ancianonái nàanàaca yàatalé, yá Pablo ímaca nalí: “Píaliacuécawa nuináwaná ìwali, càinácaalíté nùyacuéca pèewi èeri imanùbaca nùanàacatáiseté Asia yàasu cáli ínatale àta siùca nacáide.

¹⁹ Macái èerité nùyaca pèewi íbaidéeri Wáiwacali irípiná. Càmitaté cachàini nuicáca núawawa. Máini achúmacaté nuwàwa nàwali níara càmiyèicaté yeebáida Wáiwacali itàacái. Nùuwichàacaté nacáwa cáiwíiri iyú judiónái nawàwacáináté imànica nulí báawéeri.

²⁰ Ewitaté nùuwichàacáanítawa manuísíwata, càicáaníta càmitaté numáisanía píchacué tàacáisi iyúudèeripínacuécaté pía, íbatàa abéeri tàacáisipínata idècunitàacá nucàlidacuéca píriní nàwacáidacàalu néré, nacapèe irìcu nacái.

²¹ Nùalàacaté níara judíoca, càmiyéi judío nacái. Núumacaté nalí iwàwacutáaná nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná neebáidáanápíná nacái Wáiwacali Jesús itàacái.

²² Iná siùcade nùacawa Jerusalén ìyacàlená nérépiná. Espíritu Santo idéca ichùulíaca nùanápínáwa néré, càmita quéwa núalíawa càinápinácaalí namànica nulí néré.

²³ Núalíacáitawa abéeri wawàsi. Yàcalé imanùbaca Espíritu Santo icàlidaca nulíni náucáanápíná núa presoíyéi ibànaliculé, nùuwichàanápíná nacáwa madécaná yàawiría.

²⁴ Quéwa càmita nuicá nucáuacawa iyúwa máiníiri cawènica nulí. Abéerita nuwàwacáita numáalàidaca numànica nuíbaidacaléwa casímáiri iyú, yá nuíbaidacalécawa Wáiwacali Jesús ichùulíerica numànica, nucàlidáanápíná tàacáisi wenàiwicanái irí, yá cayábéeri tàacáisi ímèerica cáinináca Dios iicáca wenàiwica.

²⁵ “Siùcade núalíacawa báisíiri iyú càmitacué píicá núa quirínama, píacué nucàlidéeyéicaté irí yá tàacáisica icàlidéerica càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa.

²⁶ Iná siùcade nuwàwacué nucàlidaca píriní, canáca nubáyawanácué píwalíise, pèetácaalícuéwa píbayawaná yáapichawa, nùalàacáinátécué pía.

²⁷ Nucàlidacatécué píri macái tàacáisi Dios iwàwéericuécawa píaliacawa ìwali; càmitacué nubàa pícha tàacáisi, íbatàa abéeripínata, càmitacué nubàa píchani.

²⁸ Iná píicácué píchawa cayába, pícuacué píiwitáisewa báawéeri ícha. Pícuacué nacái macáita níara yeebáidéeyéica Jesús itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa píyacàle nérécué, yáciná Espíritu Santo imàacacué pícuaca Dios yàasu wenàiwica Dios iwènièyèicaté Iiri íiraná iyúwa.

²⁹ Núalíaca nacáwa nùacanáamiwa píchacué, yásí áibanái nàanàaca píatalécué iwàwéeyéica iwènúadacuéca píiwitáise Wáiwacali íchawa càide iyúwa caluéyéi cuwèesi lobo namáalàidacaalí ovejanái.

³⁰ Abénaméeyéi péenacué, áiba èeriwa néewáidaca wenàiwicanái nachìwa báawéeri iyúwa, nachìwáidacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàacaténáwa cachìwéeyéi yáapicha.

³¹ Iná piicacué píchawa cayába. Piwàwalicué cayába nùalàacatécué pía máisiba camuí èeríapi, táiyápi nacái. Nùalàacatécué pía macáita manuísíwata, nuícháanicaté nacái píwalicué.

³² “Siúcade nuénánái numàacacué Dios icùaca pía, péewáidáanápínacué nacáíwa tàacáisi ìwali, yái nucàlidéericatécué pirí ímérica cáinináca Dios iicáca èeri mìnánái. Dios itàacái yáalímácué ichàiniadaca píiwitáise Dios ìwali, yáalímácué nacái imàacaca píalíacawa cayába ìwali yái cawènírica Dios yèeripínacuéca piríwa áiba èeriwa, náapicha macáita yàasu wenàiwicaca Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa.

³³ Càmitaté nuwàwa nùasupínáwa áibanái yàasu plata, nabàle nacái.

³⁴ Píalíacuécawa nuíbaidacaté cachàiniiri iyú nucáapi iyúwa nuwèniacaténaté càinácaalí wawàsi wamápuèricaté, núa nacái, núpachéeyéi nacái.

³⁵ Nucàlidacatécué pirí càiripínáta iwàwacutáanacué wáibaidaca, wayúudàacué nacái catúulécanéeyéi wenàiwica. Piwàwalicué Wáiwacali Jesús itàacái. Yá ímacaté walí: ‘Casímái cachàini wía wàacaalí áibanái irí yái namápuèrica, ícha yái nàanáca walí cawèníri’, càité ímaca yái Wáiwacalica”, ímaca yái Pabloca.

³⁶ Idécanáami Pablo icàlidaca nalíni, yá ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa. Yá isutáca Dios ícha náapicha.

³⁷ Néese macáita náicháanica achúmaca nawàwa Pablo yàacáinatéwa náicha. Yá asianái nàanalícua Pablo nasùsua nacái inàni ìwali, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, namàacacaalí yèepùacawa náicha wenàiwica cáininéeri naicáca.

³⁸ Yá máini achúmaca nawàwa Pablo ímacáinaté nalí camínápinaté yèepùa iicáca nía quirínama. Néese nàaca nàacawéeridaca Pablo àta nàanàacataléta nave néré.

21

Viaje de Pablo a Jerusalén

¹ Wàacanámítéwa náicha níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yá wawàlùacawa nave irìculé. Néese wàacawa manuíri úni yáacubàa machacànita Cos yàasu iwàwata nérépiná. Néese mapisáita àniwa wàacawa Rodas yàasu iwàwata néré. Néese wàacawa Pátara ídalutalená néré.

² Néese idècunitàacá wàyaca Pátara ídalutalená néré, yaté wàanàaca nave yèericawa Fenicia yàasu cáli nérépiná. Yá wawàlùacawa irìculé. Yá wàacawa náapicha.

³ Wàacawa manuíri úni yáacubàa, yá waicáca Chipre yàasu iwàwata. Yá wàacatéwa yéewápuwáise ícha àta wàanàacalétaté Siria yàasu cáli néré. Yá wawàlùacatéwa Tiro ídalutalená néré iwàwacutáacáinaté nave imàacaca yàasusi néré.

⁴ Néese Tiro iyacàlená néré wacutáca áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yá wayamáacawa náapicha néré siete èeri. Espíritu Santo icàlidacaté nalí Pablo yùuwichàanápínatéwa Jerusalén iyacàlená néré, iná nasutáca Pablo ícha wawàsi manuísíwata ipíchaná yàacawa néré.

⁵ Quéwa idécanáami wayamáacawa néré siete èeri, yaté wàacawa náicha. Macái níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nàacawéetúanái nacái, néenibe nacái, nàacawéeridacaté wía yàcalé ícha. Néese wabàlùacawa wàulù ipùata iyúwa càina ínatalé wasutácaténá wíawawa Dios ícha néré.

⁶ Néese wacàlidacaté nalí wàanápínáwa náicha. Yá wawàlùacawa nave irìculé. Nèepùacawa nacái nacapèe néréwa.

⁷ Yá wàacatéwa Tiro ídalutalená ícha manuíri úni yáacubàa àta wàanàacataléta Tolemaida ídalutalená néré. Yaté wadéca wamáalàidaca wèepunínáwa manuíri úni yáacubàa.

Wàanàacaté Tolemaida ìyacàlená néré, yá watàidaca abénaméeyéi yeebáidéeyéi Jesús itàacái. Yá wayamáacawa náapicha abé èeri.

⁸ Néese té mapisáita àniwa Pablo, wía nacái yèepuníyécawa yáapicha, wàacawa náicha cáli ínatabàa. Néese wàanàaca Cesarea ìyacàlená néré. Yá wawàlùacawa Felipe icapèe irìculé, yái icàlidéerica Wáiwacali itàacái áibanái irí. Yái Felipe abéeri néená níái sietéeyéica imanùbaca diáconoca, iyúudèyécáté apóstolnái quéecháwanáimi Jerusalén ìyacàlená irìcu. Yá wayamáacawa Felipe yáapicha.

⁹ Yái Felipe idèniacaté báinúaca yéenibe inanáiwá maniríyéi. Níái inanáica, profetaca nía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliçuise.

¹⁰ Wayamáacatéwa néré máisibáwanái èerita, yá áiba profeta yàanàaca néré, Judea yàasu cáli néeseeri ípidenéeri Agabo, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçuise.

¹¹ Idécanáami Agabo yàanàaca wàatalé, yá yeedáca Pablo yàasu cinturón. Néese yái profeta Agabo idacùaca yàabàliwa, icáapi nacáiwá Pablo yàasu cinturón iyú. Yá Agabo ímaca walí:

—Espíritu Santo ímaca: Níara judío Jerusalén ìyacàlená mìnánáica idacùapíná yái cinturón íiwacalica presocaténá namànicani, namàacacaténá càmíyéi judío yùuwichàidacani — ímaca yái profetaca.

¹² Wéemìacáináni, níái nacái Cesarea ìyacàlená mìnánáica, íná wasutáca Pablo ícha wawàsi manuísíwata ipíchaná yàacawa Jerusalén ìyacàlená néré.

¹³ Néese Pablo ímaca walí:

—¿Cánácué pícháani? ¿Cánácué piwàwa cáaluca pimànica núa? Nudéca nuínáidacawa numàacáanápíná nadacùaca núa, nanúacaténá nacái núa Jerusalén ìyacàlená néré Wáiwacali Jesús ìwalíse, Dios iwàwacaalí càì namànica —ímaca yái Pabloca.

¹⁴ Yá càmita wáalimá wawènúadaca Pablo íiwitáise, íná masànaca wía. Wáimacáita walíwáaca:

—Wasutácué irí Wáiwacali íchawa imànínápíná irí càide iyúwa Dios iwàwáaná —wáimaca.

¹⁵ Néese wachùnìaca wàasuwa wàacaténáwa. Yá wàacawa Jerusalén ìyacàlená néré.

¹⁶ Nàa nacáiwá wáapicha abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesús itàacái Cesarea ìyacàlená néeseeyéi. Wàanàacaté Jerusalén ìyacàlená néré, yá natéca wía Mnasón icapèe néré, abéeri asiali béerína yeebáidéericaté Jesús itàacái madécaná camuí. Yá wayamáacawa yáapicha néré.

Pablo visita a Santiago

¹⁷ Idécanáamité wàanàaca Jerusalén ìyacàlená néré, néese níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái natàidaca wía casímáiri iyú.

¹⁸ Néese mapisáita àniwa Pablo yàacawa wáapicha wapáchiacaténá Santiago. Nàyaca nacái néré macáita ancianonái, icuèyéica Jerusalén ìyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

¹⁹ Yá Pablo itàidaca nía. Néese icàlidaca nalíni éeréeri iyú macáita yái Dios imànírìcaté càmíyéi judío yèewi Pablo icàlidacaalíté nalí Wáiwacali itàacái.

²⁰ Níái ancianoca idécanáami néemiacani, yá nàaca Dios irí cayábéeri. Néese náimaca Pablo irí:

—Uwé, wéenasàiri, péemì cayábani, píalíacawa madécaná mil namanùbaca judíonái neebáidaca Jesús itàacái. Yá macáita náimaca mamáalàacata iwàwacutáanása wía judíoca wamànica càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi imànica, éwita weebáidacáaníta Jesús itàacái.

²¹ Níái judíoca yeebáidéeyéica Jesús itàacái nadéca néemìaca áibanái cachìwéeyéi icàlidaca piínáwaná ìwali péewáidacasa macái judíonái iyéeyéica áiba cáli nayamáidáanápíná namànica càide iyúwa profeta Moisés ichùullánáté. Náimaca píalàacasa judíonái ipíchaná namànica circuncisión néenibe aslanái iríwa, ipíchaná nacái namànica càide iyúwa wáiwitáise ìyáaná, wía judíoca, náimaca.

²² ¿Càinásica wamàni? Báisíta néemìapiná piináwaná ìwali pìanàaná aléi Jerusalén ìyacàlená irìculé.

²³ Cawàwanáta cayábaca pimànicaalí càide iyúwa wàalàaná pía. Nàyaca wèewi cháí báinúaca asianái iwàwacutéeyéica íbaidaca Dios irípiná càide iyúwaté nacàlidáaná irí.

²⁴ Pité nía píapichawa pimànicaténá náapicha culto càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná, masacàanápínacué judíonái iicáca pía, piwàlùanápinácuéwa templo irìculé. Piwèna nacái nalípiná pìrái nawàwacutéerica namàacaca ofrenda iyú sacrificio piná templo néré. Yásí náalimá nadalúaca náiwita íbáináwa, náasáidacaténá nadéca namáalàidaca namànica náibaidacaléwa Dios irípiná. Càita macái judíonái náalíapínacawa càminápiná báisíri yái néemièricaté piináwaná ìwali pimànicáiná machacànìiri iyú càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wamànica, wía judíoca.

²⁵ Quéwa watànàacaté cuyàluta càmiyéi judío irí yeebáidéeyéica Jesús itàacái, náalíacaténáwa càmita iwàwacutá namànica càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wamànica wía judíoca. Abéerita iwàwacutá càmita nayáa iinási áibanái imàaquéerica ídolo irí iyúwa sacrificio, yái cuwáinái yéenáiwana. Iwàwacutá nacái càmita nayáa irái. Iwàwacutá nacái càmita nayáa iinási càmirica íiraná imusúawa íicha. Iwàwacutá nacái càmita naimá áiba wenàiwica yáapicha càmíichúaca náinusíwa, càmirica nacái nanìrisíwa —ímaca yái Santiagoca.

Arrestan a Pablo en el templo

²⁶ Néeseté mapisáita àniwa Pablo itéca níai báinúaca asianáica. Imànica náapicha culto nacáiri, nàapída náichawa nacái càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná masacàanápíná judíonái iicáca nía. Néese iwàlùacawa templo irìculé icàlidacaténá sacerdotenái irí càiná èeri irìcucaalípinaté namáalàidaca namànica náibaidacaléwa Dios irípiná, natécatáipínacaté nàasu ofrendawa namàacacaténá Dios iríni sacrificio piná.

²⁷ Iwàwacutácaté nacùaca siete èeri. Batéwacaalíté namáalàacawa níai sieteca èeri, namàacacatáipínaté pìrái ofrenda iyú, yá Pablo ìyaca templo irìcu. Abénaméeyéi judío Asia yàasu cáli néeséeyéi naicáca Pablo templo irìcu. Yá natàanica báawéeri iyú Pablo ìwali báawacaténá namànica áibanái wenàiwica íiwitáise calúanápiná naicáca Pablo, níai wenàiwica iyéeyéica templo irìcu.

²⁸ Càité judíonái néemíanícawa wenàiwicanái irí: “¡Píacué israelitaca, piyúudàacué wía! Yái asialiquéi yèepuníriwa macái cárita, yéewáida yèepunícawa macái wenàiwica báawacaténá naicáca wía, wía judíoca. Yéewáidaca nía nacái náináidacaténáwa báawéeri iyú Dios itàacái ìwali, profeta Moisés itànèericaté. Yéewáidaca nacái báawáanápíná naicáca templo. Idéca nacái itéca càmiyéi judío aléi templo irìculé casacàacaténá imànica templo Dios íicha, yái Dios yàasu templo masaquèerica”, náimaca Pablo ìwali.

²⁹ Càité nacháawàaca Pablo iináwaná ìwali, naicácáinaté Pablo Jerusalén ìyacàlená irìcu, Trófimo yáapicha, Efeso ìyacàlená mìnali, càmirica judío. Iná nayúunáidaca Pablo itécaté yáapichawa Trófimo templo irìculé.

³⁰ Iná madécaná wenàiwica nàanàaca napíacawa, néemíanícawa, máiwitáiséeri iyú, níai Jerusalén ìyacàlená mìnaná manùbéeyéica. Yá náibàaca Pablo nawatàidacani templo irìcuíse. Idécanacáita namusúadacani, yá áibanái nabàliaca íicha templo inuma imanùbaca.

³¹ Idècunitàacá nanúacani, yá romanonái yàasu úwi íiwacalíná yéemlaca naináwaná namànica máiwitáiséeri iyú, níai Jerusalén ìyacàlená mìnaná macáita.

³² Yá ráunamáita itéca yàasu úwináiwá, náiwacanánái yáapichawa, yá nalicúa napíacawa wenàiwicanái yèewiré. Níai manùbéeyéi wenàiwicaca, naicácanacáita úwi íiwacalíná, yàasu úwinái yáapichawa, yá nayamáidaca nanúadáidaca Pablo.

³³ Néese úwi íiwacalíná yàacawa nàatalé, yá íbàaca Pablo. Yá ichùullaca úwinái nadacùaca Pablo pucháiba cadena iyú. Néese úwi íiwacalíná isutáca yéemlawa nía cawinácaalíni, càinácaalí báawéeri nacái imànica yái Pabloca.

³⁴ Quéwa níái wenàiwicaca abénaméeyéi néemíanícawa nacàlidaca abéeri wawàsi. Aibanái yéemíanícawa nacàlidaca nàasu wawàsita nacáíwa áibalé áiba ícha. Yái úwi íiwacalináca càmita asái yéemìacani, namànicáiná madécaná nasànawa. Yá ichùullaca yàasu úwináíwa natéénápiná Pablo nacapèe irìculéwa.

³⁵ Nàanàaca escalera néré, úwinái icapèe yàasu yàawa irìculé, yá iwàwacutáca úwinái iwàacutáidaca Pablo nacùacaténá náichani, níái manùbéeyéi caluéyéi wenàiwicaca, iwàwéeyéica inúacani.

³⁶ Nàacáináwa Pablo yáamiwáise néemíanícawa mamáalàacata: “¡Pinúacuéni!” náimaca néemíanícawa.

Pablo se defiende delante de la gente

³⁷ Batéwa úwinái iwàlùadaca Pablo nacapèe irìculéwa, quéwa Pablo itàaníca griego itàacái iyú úwi íiwacaliná irí. Pablo íimaca irí:

—¿Càmitasica pimàaca nutàaníca píapicha abéeri wawàsi? —íimaca yái Pabloca. Néese úwi íiwacaliná íimaca Pablo irí:

—Càmita núalía píalía pitàaníca griego itàacái iyú.

³⁸ Nuyúunáidacáita píaca Egipto yàasu cáli néeséeri, yái itéericaté báinúaca mil na-manùbaca asianái inuéyéica wenàiwica manacúali yùuculé càinàwàiri imànicaténá úwi romanonái yàasu gobierno íipunita —íimaca.

³⁹ Néese Pablo íimaca irí:

—Judíocata núa. Numusúacatéwa Tarso ìyacàlená irìcu, yái yàcalé máiníiri cachàinica Cilicia yàasu cáli íinatéerica ìyaca. Pimàni nulí cayábéeri, pimàaca nucàlidaca nalíni, níái wenàiwicaca —íimaca yái Pabloca.

⁴⁰ Néese úwi íiwacaliná imàacaca Pablo itàaníca. Iná Pablo ibàlùacawa escalera íinata. Yá yúucaca icáapiwa nalí, masànacaténá nía, níái manùbéeyéi judíoca. Néese idéca masànaca nía, yá icàlidaca nalíni natàacái iyú, hebreo iyú.

22

¹ Pablo íimacaté nalí: “Péemìacué, nuénánái, siùcade nucàlidacué pírí nuináwanáwa”, íimaca nalí yái Pabloca.

² Idécanacáita néemíaca itàaníca natàacái iyú, hebreo iyú, yá masànata cachàiníwanái nabàlùacawa néemíaca irí.

³ Íimaca nalí àniwa yái Pabloca: “Judíoca núaquéi. Numusúacatéwa Tarso ìyacàlená irìcu, Cilicia yàasu cáli íinata. Quéwa nudàwinàacatéwa cháí Jerusalén ìyacàlená néeni. Gamaliel yéewáidacaté núa. Nuéwáidacatéwa macái tàacáisi ìwali Dios ichùulièricaté iyú wàawirináimi. Máiní nuwàwaca numànica iyúwa Dios iwàwáaná càide iyúwa píacué siùcade.

⁴ Bàaluité numànica ùwicái náipunita, níái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái. Nubànùacaté nía yéewacaténá úwinái inúaca nía. Nudacùacaté nía, asianái, inanái nacái yéewacaténá úwinái itéca nía presoíyéi ibànalìculé.

⁵ Sacerdote íiwacaliná, nía nacái Jerusalén ìyacàlená íiwacanánái macáita náalimá nacàlidaca nuináwaná ìwali nuedacaté náicha cuyàluta judíonái yéewáidacàalu íiwacanánái irípiná, ìyeyéicaté Damasco ìyacàlená irìcu. Nùacatéwa néré nuibàacaténá nía presoíri iyú nutécaténá nía Jerusalén ìyacàlená nérépiná nàuwichàacaténátéwa, níái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái”, íimaca yái Pabloca.

Pablo cuenta su conversión

⁶ Pablo íimaca nalí àniwa: “Nùacatéwa àyapullìcubàa Damasco ìyacàlená nérépiná, yá machacànicaalíté èeri nùyaca mawiénita Damasco irí, yáta camalási chènuníisèeri icànaca núa cachàiníri iyú.

⁷ Inaté núuwàacawa nulliacawa nucalùniwa cáli íinatalé. Néese nuémíaca tàacáisi chènuníise. Yá íimaca nulí: ‘Saulo, ¿cáná piùwide pimànica núa?’, íimaca nulí.

⁸ Néese nusutáca nuémìawani: ‘¿Cawiná pía, Nuíwacali?’ núumaca irí. Yá tàacáisi íimaca nulí: ‘Jesús Nazaret ìyacàlená néeséerica núaquéi, yái piùwidéerica pimànica’, íimaca nulí.

⁹ Aibanái núapichéeyéica naicáca camalási, íná cáaluca nía. Càmita quéwa neebá tàacáisi itàaníríca núapicha.

¹⁰ Néese núumaca irí: ‘Nuíwacali, ¿càiná iwàwacutá numànica?’, núumaca irí. Yá Wáiwacali ímaca nulí: ‘Pimichàawa, pianáwa Damasco iyacàlená iriculé; nérénica nacàlidaca piríwani macáita iwàwacutéeripiná pimànica’, ímaca nulí.

¹¹ Yái camalásica matuícate imànica núa, íná núapichéeyéica natéca núa nucáapi ìwaliwa, yá wàanàacaté Damasco iyacàlená iriculé.

¹² “Iyacaté néré áiba asìali ípidenéri Ananías. Níara judíoca iyéeyéica Damasco iyacàlená irícu, natàanicaté cáimiétaquéri iyú Ananías ìwali, cáaliacáiri iyúcáiná yeebáidaca Dios itàacái, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise.

¹³ Yá Ananías yàanàacaté nùatalé iicacáténá núa. Yàanàacaté itàidaca núa cayábéeri iyú. Yá ímaca nulí: ‘Nuénàsàiri Saulo, catuíca píawa’, ímaca nulí. Yáta catuíca núa. Yáté nùalimá nuicácani, yái Ananíasca.

¹⁴ Néese ímaca nulí: ‘Yái Diosca, wàawirináimi yeebáidéericaté itàacái, idéca yeedáca pía píaliacáténáwa càinácaalí iwàwáaná pimànica. Idéca imàacaca piicáca Jesús, yái mabáyawanéerica. Idéca imàaca nacái péemíaca Jesús itàaníca píapicha.

¹⁵ Iná picàlida macáita èeri mìnanaí iríwani, yái piiquéerica, yái péemièrica nacái.

¹⁶ Siúcade picá pidècuníawa. Pimichàawa, pibautizáanáwa, písutá píawawa Wáiwacali ícha imàacáanápíná iwàwawa pibáyawaná ícha’, càité Ananías ímaca nulí”, ímaca yái Pabloca.

Pablo cuenta cómo fue enviado a los no judíos

¹⁷ Néeseté Pablo ímaca nalí àniwa: “Nuèpùacanámítéwa Jerusalén iyacàlená iriculé, yá nùacatéwa templo iriculé nusutacáténá núawawa Dios ícha.

¹⁸ Idècunitàacá nusutáca Dios ícha, yá nuicáca Wáiwacali yéenáiwanási nacáiri iríçuise. Yá ímaca nulí: ‘Pèepùawa Jerusalén iyacàlená ícha caquialéta, càmicáiná neebáidapíná piríwani, yái picàlidéerica nunùmaliçuise’, ímaca yái Wáiwacalica.

¹⁹ Néese núumaca irí: ‘Nuíwacali, náaliacawa nuináwaná ìwali nùanátéwa néewáidacàalu imanùbaca iriculé, yáté nuíbàaca nutéwa wenàiwica presoíyéi ibànaliculé, níai yeebáidéeyéica pitàacái. Nuchùuliacaté nacái úwinái icapèedáidaca nía.

²⁰ Nanúacaalíté Esteban íba iyú, yái icàlidéericaté tàacáisi pinùmaliçuise, yá nubàlùacatéwa néeni abédanamata nacái nuíwítáise náapicha, nucùacaté nacái nàasu ruana nacáiri, níara inuéyéicaté Esteban’, càité núumaca Wáiwacali irí.

²¹ Quéwa Wáiwacali ímaca nulí: ‘Píawa, nubànùacáiná piacawa déeculé picàlidacáténá nacái nuináwaná ìwali càmiyéi judío irí’, càité ímaca nulí yái Wáiwacalica”, ímaca yái Pabloca.

Pablo en manos del comandante

²² Néemíacanacáita yái Pablo icàlidéerica càmiyéi judío ìwali, yá càmita quirínama judíonái yéemíaca Pablo iríni. Néese nadàbaca néemíanícawa cachàiníiri iyú Pablo ìwali. Náimaca néemíanícawa: “¡Pinúacuéni, yái asìalica! ¡Cayábéerica yéetácawéi!” náimaca néemíanícawa.

²³ Idècunitàacá néemíanícawa, yá nacusúa nàasu ruana nacáiriwa, náucaca nacái cáli ichùmálé chènuniré, mánicáiná calúaca nía.

²⁴ Iná úwi íiwacaliná ichùullaca úwinái itéca Pablo nacapèe iriculéwa. Yá ichùullaca nacapèedáidaca Pablo cabèesi iyú, icàlidacáténá nalí iináwanáwa, báisíiri iyúta, náaliacáténáwa cáná yéewa wenàiwicanái néemíanícawa Pablo ìwali. Uwi íiwacaliná càmitaté yáaliáwa càmicáiná yéemíaca hebreo itàacái, yái tàacáisi Pablo icàlidéericaté iyúni wenàiwicanái irí.

²⁵ Quéwa, idécanáami úwinái nadacùaca náichawa Pablo nacapèedáidacáténáni, yá Pablo ímaca áiba capitán irí ibàluèricawa néeni. Pablo ímaca capitán irí:

—Báawéeriquéi picapèedáidáanáuéca núa, romanosàiricáiná núa, càmiricáwaca juez yéemíaca icàlidáaná iináwanáwa —ímaca yái Pabloca.

²⁶ Iná capitán yàacawa úwi íiwacaliná yàatalé. Ímaca irí:

—Cayába, picá pimàni irí báawéeri, yái asìalica. Romanosàiriquéi —íimaca.

²⁷ Néese, úwi íiwacaliná yàacawa Pablo yàatalé, isutácáténá yéemìawa Pablo. Yá íimaca Pablo irí:

—¿Báisi romanosàirica pía? —íimaca. Néese Pablo íimaca irí:

—Báisíta, núaquéi —íimaca yái Pabloca.

²⁸ Néese úwi íiwacaliná íimaca Pablo irí àniwa:

—Iwàwacutácáté nupáyaidaca madécaná plata iyú, namàacacáténaté romanosàirica núa —íimaca. Quéwa Pablo íimaca irí:

—Emperador imànicaté cayábéeri nusèenáimi judíonái irí, imàacacaté romanonáica nía. Càicata romanonái ìiricata núaquéi, íná yéewa romanosàirisíwacata núa —íimaca yái Pabloca.

²⁹ Níai úwinái idacuèyéicaté Pablo nacapèedáidacáténáni, néemìacáiná iináwaná romanosàiricani, yá nèepùacasíwa Pablo íicha. Yá nacái cáaluca úwi íiwacalináca, ichùullacáináaté úwinái idacùacani, yái Pabloca, romanosàirica.

Pablo ante la Junta Suprema de los judíos

³⁰ Néese mapisáináami àniwa, úwi íiwacaliná iwàwacaté yéemìaca machacàníiri iyú ìwali cáná yéewa judíonái icháawàaca Pablo iináwaná ìwali. Yá iwasàaca cadena Pablo íicha. Néese ichùullaca nàwacáidáyacacawa macái sacerdote íiwacanánái, Junta Suprema nacái, níai judío icuèrinánái béeyéica. Néese itéca Pablo nàatalé, yá imàacaca Pablo ibàlùacawa nàacuésemi.

23

¹ Néeseté Pablo iicáidaca machacàníiri iyú nalí níai Junta Supremaca. Yá íimaca nalí:

—Píacué nuénánái, Dios yáalíacawa nudéca nùyaca machacàníiri iyú Dios iicá sùmàicaalíté núa àta siùca nacáide —íimaca yái Pabloca.

² Néeseté Ananías yái sacerdote íiwacalináca ichùullaca áiba ibàluèriwa mawiénita Pablo irí icapèedáanápiná Pablo inùma.

³ Néese Pablo íimaca irí:

—¡Dios yùuwichàidapiná píawa, pía pucháibéeri íiuitáiseca! Báisícaalí píawinawa néré péemìacáténá nuináwaná ìwali càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná, néese, ¿cáná pichùulla namànica, yái nacapèedáanáca núa? —íimaca yái Pabloca.

⁴ Néese níai ìyéeyéica néré náimaca Pablo irí:

—¡Picá picuísá píichawa Dios yàasu sacerdote íiwacaliná! —náimaca.

⁵ Néese Pablo íimaca àniwa:

—Píacué nuénánáica, càmítaté núalíawa sacerdote íiwacalinácani, núalíacáináwa Dios itàacái íimaca: ‘Píacué pitàani báawéeri iyú picuèriná ìwaliwa’, íimaca yái Dios itàacáica.

⁶ Néese Pablo yáalíaca iicáca nía, níai Juntaca. Yáalíacawa saduceonái yéenáca abénaméeyéi nèewi, fariseonái yéenáca áibanái nèewi. Iná Pablo íimaca nalí cachàiníiri iyú:

—Píacué nuénánáica, fariseoca núaquéi. Fariseonáicaté nacái nùawirinámica. Nùyaca cháí presoíri iyú áibanáicáiná icháawàaca nuináwaná ìwali nuebáidacáiná Dios icáucáidáanápiná yéetéeyéimiwa wenàiwica áiba èeriwa —íimaca yái Pabloca.

⁷ Néese idécanacáita icàlidaca nalíni, yá níai fariseoca, saduceonái nacái nadàbaca néemíaníicawa nalíwáaca ùuléeri tàacáisi iyú.

⁸ Níacáiná saduceoca náimaca càmítasa yéetéeyéimiwa nacáucàapináwa, canása nacái ángelnái, canása nacái wenàiwica iwàwa cáuri. Quéwa fariseonái neebáidaca macáita.

⁹ Yá macáita néemíaníicawa nalíwáaca lúasi iyú. Néese abénaméeyéi fariseo yéewáidéeyéi wenàiwica templo ìricu namichàacawa, yá náimaca:

—Yái asìali càmíta imàni báawéeri. Cawàwanáta ángel idéca itàaníca yáapicha, càmicaalí nacái cawàwanáta wenàiwica iwàwa cáuri idéca icàlidaca irí tàacáisi —náimaca.

¹⁰ Néese, nadàbaca napéliayacacawa, yá icalùadacawa yái úwi íiwacalináca íináidacawa namàdáidáanápiná náichawáaca yèewi yái Pabloca. Iná úwi íiwacaliná ichùullaca yàasu

úwináíwa nawasàanápíná Pablo judíonái ícha cachàiníiri iyú. Yá úwinái itéca Pablo úwinái icapèe néré.

¹¹ Néese té táiyápi Wáiwacali imàacaca yáawawa Pablo iicácani. Yá ímaca Pablo irí: “Picá cáalu pía, iwàwacutácáiná picàlidaca nuináwaná ìwali wenàiwicanái irí Roma ìyacàlená irìcu, càide iyúwa picàlidáanácáwa nalíni cháí Jerusalén ìyacàlená irìcu”, ímaca yái Wáiwacalica.

Planes para matar a Pablo

¹² Mapisáita àniwa abénaméeyéi judío abédanama namànica náiwitáisewa náapichawáaca nanúanápíná Pablo. Néese náimaca nalíwáaca Dios ípidená ìwali càminápinaté nayáa nayáacaléwa, ibatàa únipíná nàira àta nanúacataléta Pablo. Náimaca Dios inúanápínaté nía càmicaalí namàni càide iyúwa náimáanaté, náimacáinása cà Dios ípidená ìwali, náimaca.

¹³ Càité náimaca cuarenta ichàbaníise aslanáica.

¹⁴ Iná nàacawa sacerdote íiwacanánái yàatalé, yàcalé íiwacanánái néré nacái. Yá náimaca: —Wadéca wamànica wawàsi wáapichawáaca Dios ípidená ìwali, Dios inúanápíná wí wayáacaalí wayáacaléwa ipíchawáise wanúaca Pablo.

¹⁵ Iná píacué, nía nacái Junta Suprema, pisutácué úwi íiwacaliná ícha wawàsi yeedáanápíná píatalé Pablo táwicha. Píimacué úwi íiwacaliná irí piwàwáanácúé péemíaca Pablo ináwaná ìwali quiríta cayábéeri iyú. Yásí wacúacani wanúacaténáni ipíchawáise yàanàaca píatalécué —náimaca.

¹⁶ Quéwa Pablo yéenasàatúa ìiri yéemíacaté nawàwáanaté nanúaca Pablo. Yá yàacawa úwinái icapèe néré icàlidacaténá Pablo iríni.

¹⁷ Néese Pablo imáidaca capitán. Yá Pablo ímaca capitán irí:

—Pité yái ùucullirica píiwacali yàataléwa, yáara úwi íiwacalináca, iwàwacutácáiná ùuculliri icàlidaca irí wawàsi —ímaca yái Pabloca.

¹⁸ Yá capitán itéca ùuculliri úwi íiwacaliná yàatalé. Yá ímaca úwi íiwacaliná irí:

—Yái Pablo presoírca idéca imáidaca núa. Yá isutáca nuícha wawàsi nutéénápíná píatalé yái ùucullirica. Iwàwacutása icàlidaca píri wawàsi —ímaca.

¹⁹ Néese úwi íiwacaliná itéca ùuculliri icáapi ìwaliwa, yá itécani méetàucuta áibanái ícha. Yá ímaca ùuculliri irí:

—¿Càinása píwàwa picàlidaca nulí? —ímaca.

²⁰ Néese ùuculliri ímaca irí:

—Abénaméeyéi judío nadéca abédanama namànica náiwitáisewa náapichawáaca nasutáanápíná pícha wawàsi pitéénápíná Pablo táwicha Junta Suprema yàatalé nawàwacáinása néemíaca Pablo ináwaná ìwali cayábéeri iyú.

²¹ Picánica quéwa peebá, nadèniacáiná cuarenta ichàbaníise aslanáica icuèyéi ibàacanéeri iyú nanúacaténáni. Yá nadéca namànica wawàsi náapichawáaca Dios ípidená ìwali, Dios inúanápíná nía, nayáacaalí nayáacaléwa ipíchawáise nanúaca Pablo. Siúcade nadéca nachùnìaca macáita. Abéta iwàwacutá nasutá pícha wawàsi —ímaca.

²² Néese úwi íiwacaliná imàacaca ùuculliri yàacawa ícha. Ichùulìaca ùuculliri càminápiná icàlida áibanái iríni.

Envían a Pablo ante Félix el gobernador

²³ Néeseté úwi íiwacaliná imáidaca pucháiba yàasu capitánwa. Yá ichùulìaca nàwacáidáanápíná doscientos namanùbaca úwi, yèeyéiwa yàabàli iyúwa, setenta namanùbaca úwi nacái yèeyéiwa caballo ínata, áiba doscientos namanùbaca úwi itéeyéica yàasu ùlibànawa. Ichùulìaca namusúacawa Jerusalén ìyacàlená ícha nàacaténáwa Cesarea ìyacàlená nérépiná a las nuevecatái catá.

²⁴ Ichùulìaca nacái nachùnìanápíná caballonái yéewacaténá Pablo yàacawa caballo ínata. Ichùulìaca macáita nacúanápíná cayábani yái Pabloca, natéénápínáni gobernador Félix yàatalé.

²⁵ Yá ibànùaca náapicha cuyàluta. Yá cuyàluta ímaca:

²⁶ “Núa, Claudio Lisias, nuwàwalica pía manuísíwata, pía máiníiri cáimiétacanáca Félix gobernador.

²⁷ Níái judíoca náibàacaté yái asialica, yá nawàwacaté nanúacani, quéwa nuémíacanácaíta iináwaná ìwali romanosàiricani, yá nùacawa nàatalé nùasu úwinái yáapichawa nuwasàacaténáni judíonái ícha, yái asialica.

²⁸ Néese nuwàwacaté nùalíacawa càiná ìwalísecaalí nacháawàaca iináwaná ìwali, íná nutécani judíonái yàasu Junta yàatalé, níái judío íiwacanánáica.

²⁹ Càì meedá nacháawàaca iináwaná ìwali nàawirináimi íiwitáise ìwaliwa, quéwa càmita nàanàa ìwali ibáyawaná nanuérípiná ìwalíseni, càmita nacái wáuquéerípináni presoíyéi ibànalículé.

³⁰ Quéwa nuémíacáinaté judíonái iináwaná ìwali náináidacatéwa nanúanápínáni, íná nubànùacani pìatalé. Nudéca nacái nusutáca náicha, níara icháawèyécica iináwaná ìwali nàanápíná pìatalé nacàlidacaténá piríni càinácaalí báawéeri wawàsi nadènìlaca yáapicha. Yácata imanùbaca, núa Claudio Lisias”, íimacaté yái cuyàlutaca.

³¹ Néeseté úwinái namànicaté càide iyúwa náiwacali ichùulíanaté nía. Yá needáca natéwa Pablo táiyápicáwa Jerusalén iyacàlená ícha àta nàanàacataléta Antípatris iyacàlená néré.

³² Néese mapisáita àniwa, níái úwi yèepuníyécicawa yàabàli iyúwa nèepùacawa úwinái icapèe néré Jerusalén iyacàlená irículé. Aibanái úwi yèeyécicawa caballo íinata nàaca natéca Pablo mamáalàacata.

³³ Nàanàacaté Cesarea iyacàlená néré, yá úwinái yàaca cuyàluta gobernador irí. Nachàbáida nacái irí Pablo.

³⁴ Gobernador iléecanáami cuyàluta, yá isutáca yéemíawa síisáanéericaalí yái Pabloca. Néese gobernador yéemíacáiná Cilicia yàasu cáli néeséericani, yá gobernador íimaca Pablo irí:

³⁵ —Nàanàacaalípiná níara icháawèyécica piináwaná ìwali, yásí nuémí piináwanáwa — íimaca. Néese gobernador ichùulìlaca úwinái icùaca Pablo cayába Herodes icapèe manuírí irícu.

24

Defensa de Pablo ante Félix

¹ Néeseté cinco èeri idénáami, yáté Ananías, yái sacerdote íiwacaliná, yàanàaca Cesarea iyacàlená néré. Abénaméeyéi Jerusalén iyacàlená íiwacanánái yàanàaca Ananías yáapicha, abogado nacái ípidenéeri Tértulo. Yá nàacawa Félix gobernador yàatalé nacháawàacaténá Pablo iináwaná ìwali.

² Néese úwinái natéca Pablo néré, yá Tértulo idàbaca icháawàaca Pablo iináwaná ìwali. Tértulo íimaca Félix gobernador irí:

—Cayábéeri píiwitáise, pía gobernador, pidéca picùaca wía cayába. Siùcade wàyaca matuíbanáiri iyú picùacáiná wía cayába, pidéca nacái pimànica madécaná cayábéeri wawàsi piyúudàacaténá wàasu cáli néeséeyéi.

³ Iná macái wía àta alénácaalí wàyaca, wàaca pirí cayábéeri càirípináta, pía máiníiri cáimiétacanáca Félix.

⁴ Quéwa càmita wawàwa wasàiwicaca pirí wawàsi mamáalàacata, abéerita wasutáca pícha wawàsi pimánínápiná walí cayábéeri péemíanápíná wasàna quiríta.

⁵ Wadéca wáalíacawa máiní báawéerica íiwitáise yái asialica. Macái cáli íinata báawaca imànica macái judío íiwitáise náapichawáaca. Yácata náiwitápu níara nazarenoca, yebáidéyécica áiba tàacáisi méetàuculéerica wàawirináimi íiwitáise ícha.

⁶ Iwàwacaté nacái casacàaca imànica wàasu templo Dios ícha. Iná wáibàacani wàuwichàidacaténáni càide iyúwa wàawirináimi yàasu tàacáisi ichùulíaná wamànica.

⁷ Quéwa yáara úwi íiwacaliná Lisias iwàlùacatéwa wèewiré, yá itéca wáichani cachàiníiri iyú.

⁸ Néese Lisias icàlidacaté walí iwàwacutáanása nàanàaca pìatalé, níái iwàwéeyéica icháawàaca iináwaná ìwali. Quéwa píalimá pisutáca péemìawani, yái úwi íiwacalináca iyéerica Jerusalén ìyacàlená irìcu, píalíacaténáwa machàcaníri iyú ìwali yái wacháawàanáca iináwaná ìwali, yái asialica —ímaca yái abogadoca.

⁹ Càita nacái áibanái judío ibàluèyécawa néré náimaca Félix irí abédanamatasa náiwitáise nacháawàaca Pablo iináwaná ìwali.

¹⁰ Néese gobernador yúucaca icáapiwa Pablo irí yáasáidacaténá imàacaca Pablo icàlidaca iináwanáwa. Yá Pablo ímaca:

—Casímáica nuwàwa nucàlidáanápíná pirí nuináwaná ìwaliwa, càinácaalí ìwallíse nacháawàaca núa. Pidéca picùaca wàasu cáli madécaná camuí, pidéca nacái péemíaca waináwaná, íná yéewa pialíacawa cayába càinácaalí wàyaca càide iyúwa wàawirináimi íiwitáise iyáaná, wía judíoca.

¹¹ Píwàwacaalí pisutáca péemíawa áibanái, yásí pialíacawa nùwali nùanàacaté Jerusalén ìyacàlená néré doce èeri néese siùcáade, nùacaténáté Dios icàaluíniná.

¹² Càmita nàanàa núa itàaníríca chànísíríca tàacáisi iyú wenàiwicanái yáapicha templo irìcuta. Càmita nacái nuwènúada wenàiwicanái íiwitáise calúacaténá núa namàníinápíná máiwitáiséeri iyú. Càmita nacái numàni càì judíonái yéewáidacàalu irìcu, áibacatalé Jerusalén ìyacàlená irìcubàa nacái.

¹³ Níái wenàiwica iyéeyéica cháì càmita náalimá náasáidaca pirí báisícani yái nacháawèerica nuináwaná ìwali ìwallíse.

¹⁴ Quéwa nucàlida piríni nuíbaidaca Dios irípiná, yái Dios wàawirináimi nèericaté icàaluíniná. Yá nuebáidaca càide iyúwa ímáaná yái tàacáisi ípidenéerica Wàlisàì Ayapu, yái tàacásica níái wenàiwicaca íméerica ìwali cànírisa báisíta, quéwa nuebáidaca mamáalàacata macáita tàacáisi profeta Moisés icàlidéericaté, profetanái nacái natànèericaté Dios inùmalícuise.

¹⁵ Nuebáida nacái Dios icáucàidáanápíná macái yéetéeyéimiwa, cayábéeyéi, báawéeyéi nacái, càide iyúwa níái judíoca yeebáidáaná nacái.

¹⁶ Iná núalimáidaca numànica macáita machacàníríca iyú càiripínáta amalácaténá nuíwítáise wenàiwicanái iicápiná, Dios iicápiná nacái.

¹⁷ “Táquicha tàacáwa, nuèpunícanáamiwa áiba cálire máisibáwanáita camuí, yá nuèpùacawa aléi nùasu cáli ínataléwa nutécaténá plata nuénánái catúulécanéeyéi iríwa, numàacacaténá nacái plata ofrenda iyú Jerusalén ìyacàlená néeni.

¹⁸⁻¹⁹ Néese nùyacaté templo irìcu, numàacacaténáté ofrenda, idécanáamité namànica culto nacáiri, nùapída nuíchawa nacái càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná masacàacaténá naicáca núa, càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianá wàawirináimi imànica, ipíchawáise nawàlùacawa templo irìculé. Canáca máiní wenàiwica núapícha, càmita nacái wawènúada wenàiwicanái íiwitáise namànicaténá máiwitáiséeri iyú. Néeseté abénaméeyéi judío Asia yàasu cáli néeséeyéi nàanàaca núa néré. Níaté báawaca imànica wenàiwicanái íiwitáise calúacaténáté naicáca núa. Iná iwàwacutá níata yàanàaca aléi pìatalé nacháawàacaténá nuináwaná ìwali báisícaalíté naicáca numànica nubáyawanáwa.

²⁰ Càmicaalí níara Asia yàasu cáli néeséeyéica nàanàaca, yá pimàaca níái judío iyéeyéica cháì nacàlidaca piríni càirínácaalí nubáyawaná nàanàaca nùwali nubàlùacaalítéwa judíonái yàasu Junta Suprema yàacuésemi, níái judío icuèrinánái béeyéica.

²¹ Abéerita wawàsi ìwallíse cawàwanáta náalimá nacháawàaca nuináwaná ìwali: Nubàlùacaalítéwa Junta Suprema yàacuésemi, yá nucàlidacaté nalíni cachàiníríca iyú: ‘Pidécuéca picháawàaca nuináwaná ìwali nuebáidacáiná Dios icáucàidáanápíná yéetéeyéimiwa’, càité núumaca”, ímaca yái Pabloca.

²² Néese Félix idécanáamité yéemíacani, yá ichùuliaca íchawa níái judíoca, yéemíacaténása nacháawàaná Pablo iináwaná ìwali quiríta áiba èeripínása, yácáiná Félix yáalíacatéwa càinácaalíté nàyaca níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yái tàacáisi áibanái yàaca ípidená Wàlisàì Ayapu. Yá Félix ímaca nalí:

—Nucùaca yàanàaca yáara úwi íiwacaliná Lisiasca, yásí nuémìacué quiríta ìwali, yái pìasu wawàsica —íimaca yái Félixca.

²³ Néese Félix ichùullaca úwisàiri capitán icùanápina Pablo presoíri iyú, quéwa imàacáanápina Pablo yèepunícawa matuíbanáita capíi irìcubàata, imàaca nacái Pablo yàacawéeyéina napáchiacani, nayúudàacaténani, càinácaalí wawàsi Pablo imáapuèri.

²⁴ Néeseté másiba èeríwanái idénáami, yá Félix yàanàaca àniwa yàacawéetúa Drusila yáapichawa, abéechúa judíosàatúa. Yá Félix ichùullaca needáca yàatalé Pablo. Yá yéemiaca Pablo icàlidaca nalí Jesucristo iináwaná ìwali, yái tàacáisi íiméerica iwàwacutáaná wenàiwica yeebáidaca Jesucristo itàacái.

²⁵ Néese Pablo icàlidaca nalíni iwàwacutá wàyaca machacàníri iyú, iwàwacutá wacùaca wáiwitáisewa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, yá nacái Dios yùuwichàidáanápina báawéeyéi wenàiwica imáalàapinaaalíwa yái èeriquéi, ínáté cáaluca Félix. Yá íimaca Pablo irí:

—Siùcade pèepùawa wáicha. Aibaalípiná numáidaca pía àniwa nudèniacaalíta èeri —íimaca yái Félixca.

²⁶ Félix iwàwacaté nacái Pablo yàaca irí plata iwasàacaténani, íná Félix imáidaca yàataléwa Pablo manùba yàawiría itàanicaténá yáapicha.

²⁷ Néeseté pucháiba camuí idénáami, Félix càmita quirínama icùa yáara cálica. Yá Porcio Festo icùaca cáli Félix yáamirìcubàa. Félix iwàwacaté cayábaca judiónái iicàceni, ínáté imàacaca Pablo presoíyèi ibànàlicu.

25

Pablo delante de Festo

¹ Néeseté Festo yàanàaca Cesarea ìyacàlená néré icùacaténá cáli. Yá másiba èeri idénáami àniwa, Festo yàacatéwa Cesarea ìyacàlená íicha Jerusalén ìyacàlená nérépiná.

² Idécánáami Festo yàanàaca Jerusalén néré, yá sacerdote íiwacanánái, nía nacái judío máiniyèi cachàinica icháawàaca Pablo iináwaná ìwali Festo irí.

³ Nasutáca Festo íicha wawàsi imànínápiná nalí cayábèeri ichùullaca úwinái natéénápiná Pablo Jerusalén ìyacàlená néré, níacáiná judíoca nadèniaca nàasu wenàiwicawa icuèyèica Pablo yàanàaca àyapulìcubàa nanúacaténani.

⁴ Quéwa Festo icàlidaca nalíni iwàwacutáanáaté romanonái icùaca Pablo Cesarea ìyacàlená néeni, yá nacái Festo yèeripináté néréwa mesúnamáita, íimaca.

⁵ Yá Festo íimaca judiónái irí:

—Iná iwàwacutácué píiwacanánái nàacawa núapicha Cesarea ìyacàlená néré. Néese báisicaalíté Pablo imànica ibáyawanáwa, yásí yéewacué picháawàaca iináwaná ìwali —íimaca yái Festoca.

⁶ Festo iyamáacawa Jerusalén ìyacàlená irìcu ocho èeri, cawàwanáta diez èeri. Yáté yèepùacawa Cesarea ìyacàlená néré. Néese mapisáináami àniwa yáawinacawa yàalubái ínatawa yéemiacaaténá wenàiwicanái iináwaná. Yá Festo ichùullaca úwinái itéca yàatalé Pablo.

⁷ Pablo iwàlùacawa néré, néese níái judío yàanèyèicaté Jerusalén ìyacàlená íicha nàacawa Pablo yàatalé. Yá nacháawàaca Pablo iináwaná ìwali; náimaca Pablo imànica madécana wawàsi báawèeri, éwita càmicáaníta náalimá náasáidaca báisicatani, yái náiméerica ìwali.

⁸ Néese Pablo íimaca Festo irí icàlidacaténá iináwaná ìwaliwa:

—Càmitaté numàni áiba wawàsi méetàuculéeri judío yàawirináimi íiwitáise íicha, càmita nacái numàni áiba báawèeri wawàsi judiónái yàasu templo irí, càmitaté numàni ùwicái emperador romanosàiri íipunita, yái icuèrica macái cáli imanùbaca —íimaca yái Pabloca.

⁹ Quéwa Festo iwàwacaté casímáica judiónái iicàceni yái Festoca, íná isutáca yéemlàwa Pablo:

—¿Piwàwasica piàcawa Jerusalén ìyacàlená néré nuémìacaténá piináwaná ìwali néré judío ìiwacanánái yàacuésemi wáallíacaténáwa asáisi iwàwacutácaalí wàuwichàidaca pía ìwalíise yái wawàsi nacháawèerica pía ìwalíise? —Íimaca yái Festoca.

10 Néese Pablo íimaca irí:

—Nùyaca cháí emperador romanosàiri yàasu gobierno ichùullíacataléca péemíaca nuináwaná ìwali, wenàiwica icháawàacaalí nuináwaná ìwali, càide iyúwa iwàwacutáaná péemíaca nulí, romanosàiricáiná núa. Canáca yéewaná judiónái néemíaca nuináwaná ìwali nàuwichàidacaténá núa. Píalíacawa cayábéeri iyú canáca nubáyawaná judiónái irí.

11 Báisícaalí numànicaté nubáyawanáwa nanuéripiná ìwalíise núatá, yá càmíta nusutá nawasàanápíná núa yéetácáisi ííchatá. Càmíta quéwa báisí yái nacháawèerica nuináwaná ìwalíise, íná iwàwacutá càmíta pèepùada nalí núa. Nuwàwaca emperador romanosàiri yéemíaca nuináwaná ìwali —íimaca yái Pabloca.

12 Néeseté Festo itàaníca áibanái asianái yáapícha, níái yáapíchéeyéica yàalèeyéicani. Festo itàaníca náapícha, néese íimaca Pablo irí:

—Pidéca pisutáca nuícha wawàsi nubànùanápíná pía emperador yàatalé yéemíacaténá piináwaná ìwali, íná nubànùapíná pía néréwa —íimaca yái Festoca.

Pablo ante el rey Agripa

13 Néeseté máisibáwanáita èeri idénáami, rey Agripa yàanàaca Cesarea ìyacàlená néré, Berenice yáapícha. Nàanàacaté natàidacaténá Festo, yái gobernadorca.

14 Yá nayamáacawa máisibáwanáita èeri, íná Festo icàlidaca rey Agripa irí Pablo iináwaná ìwali. Yá Festo íimaca rey Agripa irí:

—Iyaca cháí abéeri asíali Félix imàaquéericaté presoíyéi ibànalícu, ípidenéerica Pablo.

15 Nupáchiacaalíte Jerusalén ìyacàlená néré, níara sacerdote ìiwacanánáica, nía nacái Jerusalén ìyacàlená ìiwacanánáica, nacháawàaca nulí iináwaná ìwali. Nawàwacaté numàacaca nanúacani.

16 Yáté nucàlidaca nalíni càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía romanoca, càmíta wachùulla nanúaca wenàiwica àta iicáacataléta cawinácaalí icháawèeyéica iináwaná ìwali, yéewacaténá icàlidaca iináwaná ìwaliwa nacái, yái wawàsi nacháawèerica iináwaná ìwalíise.

17 Iná idécanáamité nàanàaca aléi, yáté càmíta núuca èeri. Néeseté mapisáita àniwa núawinacatéwa nùasu yàalubáisi íinatawa nuémìacataléca nacháawàaná wenàiwica iináwaná ìwali. Yá nuchùullíaca úwinái needáca nùataléwa yái asíalica.

18 Néese níái icháawèeyéicaté iináwaná ìwali càmíta nacàlida ìwali báawéeri wawàsi càide iyúwa nuínáidáanátéwa nacháawàanápínáté iináwaná ìwali.

19 Nacháawàacáitaté iináwaná ìwali meedá ìwalíise yái nàawirináimi íiwitáiseca. Nacháawàa nacái iináwaná ìwali icàlidacáinása tàacáisi áiba asíalimi ìwali ípidenéerimicaté Jesús, yéetéericatéwa quéwa náimaca Pablo icàlidacasa mamáalàacatani cáunásani, yái Jesúsca.

20 Càmícaíná núalíawa cainápinácaalí numàníiripiná ìwali yái wawàsica, yá nusutácaté nuémíawa Pablo asáisi iwàwacaalí yàacawa Jerusalén ìyacàlená néré nuémìacaténá néré yàasu wawàsi.

21 Quéwa isutáca nuícha wawàsi nubànùanápínáni emperador yàatalé, yái emperador romanosàiri wèericuéca ímíétacaná, icuèrica macái cáli imanúbaca, yéewacaténá emperador yéemíaca nacháawàaca yái asíali iináwaná ìwali. Iná nuchùullíaca úwinái icùaca Pablo presoíyéi ibànalícu àta núalimáacataléta nubànùacani emperador yàatalé —íimaca yái Festoca.

22 Néese rey Agripa íimaca Festo irí:

—Núacáanítani nuwàwa nuémíaca yáara asíali icàlidáaná iináwaná ìwaliwa —íimaca yái Agripaca. Yá Festo íimaca irí:

—Táwícha péemíawani —íimaca yái Festoca.

²³ Néese mapisáináami àniwa Agripa, Berenice nacái nàanàaca máiní cáimiétaquéeri iyú, nabàle cawèñiri yáapichawa, namanùbaca yáapichawa nacái manùbéeyéi. Yá nawàlùacawa capìi imàdàaná manuíri irìculé, nàwacáidacàalu néemìacataléca wenàiwica iináwaná ìwali. Uwi íiwacanánái nawàlùacawa náapicha, nía nacái Cesarea iyacàlená íiwacanánái máiníyéica cachàini. Néese Festo ichùuliaca úwinái yeedáca Pablo. Yá natéca Pablo.

²⁴ Néese Festo íimaca nalí, níái manùbéeyéi wenàiwicaca:

—Rey Agripa, píacué nacái ìwacáidáyaquéeyéicawa wáapicha. Yácata aslálí. Madécaná judío nadéca nacháawàaca nulí iináwaná ìwali Jerusalén iyacàlená néeni, cháí Cesarea iyacàlená nacái. Mamáalàacata néemíanicawa nulí, nasutáca numàacáanápíná nanúacani.

²⁵ Quéwa càmita nùanàa ìwali ibáyawaná nuchùulièripíná nanúacani ìwalíise. Táquicha tàacáwa isutáca nuícha wawàsi nubànùnápínáni emperador yàatalé, yái emperador wèerica íimiétacaná, yéewacaténá emperador yéemìaca yàasu wawàsi, asáisi ìwàwacutácaalí nàuwichàidacani. Iná nudéca nuínáidacawa nubànùnápíná Pablo yàacaténáwa emperador yàatalé.

²⁶ Quéwa càmita núalíawa càinácaalí ìwàwacutáanápíná nutànàaca nuíwacali emperador iríwa, càmicáiná nùanàa ìwali ibáyawaná, yái Pabloca. Iná nudéca nùwacáidaca macáitacué pía, pía nacái rey Agripa wasutácaténá wéemíawa cayábani píacuésemi, píalàacaténá núa, yéewanápíná nutànàaca cuyàluta emperador irí, wacàlidacaténá irí càinácaalí ibáyawaná, yái asàlica.

²⁷ Canápináta meedá nubànùnáná presoíri càmicaalí nutànàa càiná ìwalíisecaalí nacháawàaca iináwaná ìwali —íimaca yái Festoca.

26

Pablo presenta su caso ante el rey Agripa

¹ Néeseté rey Agripa íimaca Pablo irí:

—Yá numàacaca picàlida piináwaná ìwaliwa —íimaca yái Agripaca. Néese Pablo imichàidaca icáapiwa napualé. Yá idàbaca icàlidaca nalíni:

² “Casíimáica nuwàwa nucàlidáanápíná piríni siùcade, pía rey Agripa, máiníiri cáimiétacanáca, nucàlidáanápíná pirí nuínáwaná ìwaliwa machacàníiri iyú, nucàlidacaténá ìwali yái wawàsi judiónái nacháawèerica núa ìwalíise.

³ Casíimáica nuwàwa nucàlidáanápíná piríni, píalíacáináwa ìwali macáita yái wáiwitáiseca, wía judíoca; píalía nacáywa ìwali yái wawàsica càmirica abédanamata wáiwitáise ìwali. Iná nusutáca pimàníinápíná nulí cayábéeri péemìacaténácáwa cayába nuínáwaná ìwali”, íimaca yái Pabloca.

La vida de Pablo antes de su conversión

⁴ Pablo íimacaté nalí: “Macái judiónái náalíacawa nùwali càinácaalíté nùyaca sùmàicaalíté núa àta siùca nacáide àniwa nùasu cáli néese, Jerusalén iyacàlená irìcu nacái.

⁵ Càmita nawàwa nacàlidaca piríni, quéwa náalía nacáywa fariseonái yéénaca núa ùuculíricatáiseté núa àta siùca nacáide, yá nudéca nùyaca càide iyúwa fariseo íiwitáise iyáaná madécaná camuí. Càide iyúwa píalíanáwa, wía fariseoca weebáidaca machacàníiri iyú macáita càide iyúwa wàawirináimi íiwitáise íimáaná wàanápíná Dios icàaluíniná. Píalía nacáywa canáca áibanái judío yeebáidéeyéi macáita cáalíacáiri iyú cachàiníwanái wáicha, wía fariseoca.

⁶ Siùcade nadéca nacháawàaca nuínáwaná ìwali nuebáidacáiná Dios imàníinápíná walí cayábéeri càide iyúwaté icàlidáanáté cáimiétacanéeri iyúni wàawirináimi irí, icáucàidáanápíná yéetéeyéimiwa áiba èeripíná.

⁷ Macái wía Israel itaquénáinámi doce wàawiría wamanùbaca wacùaca Dios imàníinápíná càide iyúwaté icàlidáaná walíni, icáucàidáanápíná wía áiba èeriwa. Iná wàaca Dios icàaluíniná, wáibaida nacái irípiná èeríapinama, táiyápinama nacái. Yácata wawàsíira ìwalíise yái judiónái icháawàaca nuínáwaná ìwali siùcade, pía rey Agripa, nuebáidacáiná

càide iyúwa náimáaná neebáidacasa nacái, yái tàacáisi ímérica Dios icáucàidáanápíná yéteyéimiwa.

⁸ ¿Cánásicué càmita peebáida Dios icáucàidáaná yéteyéimiwa?” ímaca yái Pabloca.

Pablo cuenta cómo perseguía a los cristianos

⁹ Pablo ímacaté nacái: “Bàaluité, éwita nuebáidacáaníta Dios icáucàidáanápínaté yéteyéimiwa, càicáaníta nuyúunáidaca iwàwacutáaná nùuwichàidaca wenàiwicanái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái, yái Nazaret iyacàlená néesérica, càmicáinaté nuebáida icáucàacatéwa.

¹⁰ Càité numànica Jerusalén iyacàlená irìcu. Yáté sacerdote íiwacanánái nabànùaca núa, núucacaténá nía presoíyéi ibànaliculé, madécaná yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Néese úwinái inúacaalíté nía, yá abédanamata nuíwitáise náapicha, níái inuéyéicaté nía.

¹¹ Manùba yàawiría nùuwichàidaca nía núalimáidacaténá nuicáwa nía, nawènúadáanápíná náiwitáisewa Jesús íicha. Càité numànica macái judiónái yéewáidacàalu irìcu namanùbaca. Máinicáiná calúaca báawanama nuíwitáise náapicha, ínáté càmita nuyamáawa cháí wàasu cáli ínata, néese nùaca nacái nucutáca nía àta áiba yàcalé iyéeyéica méetàuculé wàasu cáli íicha, nùuwichàidacaténáté nía”, ímaca yái Pabloca.

Pablo cuenta otra vez su conversión

¹² Pablo ímacaté nalí nacái: “Nùacatéwa nùuwichàidacaténá nía Damasco iyacàlená néré, idécanáamité sacerdote íiwacanánái nabànùaca núa nuíbàanápínaté wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

¹³ Péemìa cayába, pía rey, nuèpunícatéwa àyapulicubàa machacànicaalíté èeri, yáté nuicáca camalási chènuníse icànéricaté cachàiníri iyú èeri íicha. Yá icànaca núa mèlumèluwaca, nía nacái núapichéeyéica.

¹⁴ Néese macáita wáuwàacawa waliacawa wacalùniwa cáli ínatalé, yá nuémíaca tàacáisi. Yá ímaca nulí hebreo itàacái iyú: ‘Saulo, ¿cáná piùwide pimànica núa? Catúulécanáca pimànica píawawa báawanama, pipéliacáiná nuípunita, càide iyúwa pacá ibawàacaalí cáiréri ipùatalìcu’, ímaca nulí.

¹⁵ Néese núuma irí: ‘¿Cawiná pía, Nuíwacali?’ núumaca irí. Néese Wáiwacali ímaca nulí: ‘Núacata yái Jesús, yái piùwidéerica pimànica.

¹⁶ Siùcade pimichàa pibàlùacawa, nudéca numàaca núawawa piicáca núa píibaidacaténá nulípiná, picàlidáanápíná nacái wenàiwicanái irí yái siùquéerica tàacáwa piicáca, yá nacái núasáidéeripínáca pirí.

¹⁷ Yá nuwasàapínáca píawa judiónái íichawa, càmiyéi judío íicha nacái. Siùcade nubànùapía picàlidacaténá nutàacái càmiyéi judío irí.

¹⁸ Nubànùapíná píawa nàatalé picàlidacaténá nalí nutàacái, amalácaténá náiwitáise, nàyacaténá Dios icamaláná irìcu, ipíchaná nàyaca mamáalàacata càide iyúwa Satanás ichùulláná nía, néese nèepunícaténáwa Dios yáapicha; yéewanápíná nacái neebáidaca nutàacái, Dios imàacacaténá iwàwawa nabáyawaná íicha, numàacacaténá nacái Dios yàasu wenàiwicaca nía, Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa, neebáidacáiná nutàacái’, càité ímaca nulí yái Wáiwacalica”, ímaca yái Pabloca.

Pablo obedece a la visión

¹⁹ Pablo ímacaté àniwa: “Iná, pía rey Agripa, nudéca numànica càide iyúwa Wáiwacali ichùulláná numànica irìcuíse yái yéenáiwánási nacáiri chènuníiséerica.

²⁰ Quéechatécáwa nucàlidaca itàacái Damasco iyacàlená mìnánái irí. Néese nucàlidacani Jerusalén iyacàlená mìnánái irí, macái Judea yàasu cáli imanuíca nacái. Nucàlidaca nacái càmiyéi judío iríni nawènúadacaténá náiwitáisewa Dios irípiná, namànínápíná cayábéri náasáidacaténá nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná.

²¹ Càiri wawàsi ìwalíté judiónái náibàacaté núa templo irìcu nanúacaténá núa.

²² Quéwa Dios idéca iyúudàaca núa àta siùca nacáide. Yá nucàlidaca nuèpunícawa Dios itàacái mamáalàacata macái irí, púbéeyéi irí, béeyéi irí nacái. Nucàlidaca nalí abéerita yái tàacáisi profetanái itànèericaté, yá nacái profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicuise, ímèerica càinácaalí Mesías imànínápinaté, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèripináté walí.

²³ Níacáiná profetanái itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicuise ímèerica iwàwacutáanápínaté Mesías yéetácawa, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèripináté walí, wía judíoca. Profetanái ímacaté nacái idécanáamité Mesías yéetácawa, yáté Mesías iyáanápínaté idàbáanéeri wenàiwica Dios icáucàidéripináté iyacaténá càiripináta, icàlidéeripináté tàacáisi judiónái irí, càmiyéi judío irí nacái, yái tàacáisi ímèerica Dios iwàwa iwasàaca nía yàasu yùuwichàacáisi íchawa”, ímaca yái Pabloca.

Pablo trata de convencer a Agripa de que se haga cristiano

²⁴ Idècunitàacá Pablo icàlidaca nalí iináwanáwa, yá Festo ímaca Pablo irí cachàiníiri iyú:
—¡Máiwitáiseca pía meedá, Pablo! Pidéca péewáidacawa báawanama madécaná wawàsi ìwali íná máiwitáiseca pía —ímaca yái Festoca.

²⁵ Quéwa Pablo ímaca irí:

—Càmíirica máiwitáise núaquéi, pía Festo máiníiri cáimiétacanáca. Néese nucàlidaca báisíiri tàacáisi cáiwitáiséeri iyú.

²⁶ Iyaca cháí rey Agripa, yáaliéricawa cayába ìwali yái wawàsi nutàanírira ìwali, íná yéewa manuíca nuínáidacawa nuwàwawa nucàlidáanápíná iríni, núalíacáináwa báisícata rey Agripa yáalíacawa cayába ìwali yái wawàsica, càmicáiná nutàaní wawàsi ìwali wenàiwicanái imànírira ibàacanéeri iyú —ímaca yái Pabloca.

²⁷ Néese Pablo icàlidaca àniwa rey Agripa iríni. Pablo ímaca irí:

—Rey Agripa, máiníiri cáimiétacanáca, ¿peebáidasica tàacáisi profetanái icàlidéericaté Dios inùmalicuise? Núalíacawa peebáidacani —ímaca yái Pabloca.

²⁸ Néese Agripa ímaca Pablo irí:

—¿Cánásica piwàwa piwènúadaca nuíwitáise ráunamáita meedá yéewanápiná cristianoca núa nuebáidáanápíná Jesús itàacái? —ímaca yái rey Agripaca.

²⁹ Néese Pablo ímaca irí:

—Núalimácaalí nuwènúadaca píiwitáise Jesús irípiná ráunamáita, càmicaalí nacái éeréeri iyú, yásí casíimáipíná nuwàwa, nusutácáinácué pirí Dios, pía rey Agripa, macái nacái yéemièyéica nutàacái siùca, macáitacué peebáidacaténá Jesús itàacái càide iyúwa nuebáidáaná, abéerita càmlínápinácué nadacua pía cadena iyú càide iyúwa nùyáaná —ímaca yái Pabloca.

³⁰ Idécanáami cà Pablo ímaca, yá rey Agripa imichàa ibàlùacawa, gobernador nacái, Berenice nacái, macáita náapicha níái yáawinéeyécawa néré.

³¹ Yá nàacawa méetàucuta natàanicaténá ìwali yái wawàsica. Yá náimaca nalíwáaca:

—Yáara asìali càmita imàni ibáyawanáwa nanuèripiná ìwalliseni, càmlíripiná nacái náucacani presoíyéi ibànalículé —náimaca.

³² Néese rey Agripa ímaca Festo irí:

—Càmicaalíte isutá píicha wawàsítá pibànùanápínaté emperador yàataléni, emperador yéemlanápiná iináwaná, yá píalimácaté pimàacaca yèepunícawa matuíbanáiri iyútá —ímaca yái rey Agripaca.

27

Pablo enviado a Roma

¹ Néeseté náináidacawa nabànùanápíná wía abéemàalé manuíri úni íicha, Roma iyacàlená nérépiná, iyéerica Italia yàasu cáli íinata. Iná nachàbáidaca presoíyéi áiba capitán irí, níái presoíyéi Pablo, áibanái nacái presoíyéi yáapicha. Yái capitán ípidená Julio, abéeri náiwacali níái úwi ípidenéeyéica Emperador yàasu úwinái.

² Núa nacái Lucas nùacawa náapicha. Yá wawàlùacawa nave irìculé, Adramitio ídalutalená néré. Yái nave yèeripinátéwa madécaná ídalutale nérépiná, iyéeyéica Asia yàasu cáli ínata. Iya nacái wáapicha yái Aristarco, Tesalónica iyacàlená mìnali, yái yàcalé iyéerica Macedonia yàasu cáli ínata. Yá wadàbaca wàacawa manuiri úni yáacubàa.

³ Mapisáináami àniwa wàanàaca Sidón ídalutalená irìculé. Yá capitán Julio imànicaté cayábéeri Pablo irí, imàacaca Pablo yàaca ipáchiaca yàacawéeyéiná néréwa nàacaténá irí càinácaalí wawàsi Pablo imáapuèri.

⁴ Wamusúacatéwa Sidón ídalutalená néese, yá wachàbacawa mawiénita Chipre yàasu iwàwata irí, ùyaca apáuwáise wáicha úái iwàwataca. Càité wàacawa cáulicáiná ipùa wáipunita.

⁵ Yá wàacatéwa manuiri úni yáacubàa náaliméerica machacànita níái cáli Cilicia, Panflia nacái. Yá wàanàaca Mira ídalutalená irìculé Licia yàasu cáli ínatéeri iyaca.

⁶ Mira néeni capitán Julio yàanàacaté áiba nave Alejandría iyacàlená néeséeri, yèeripinátéwa Italia yàasu cáli nérépiná. Yá capitán ichùullaca wawàlùacawa nave irìculé, wàacaténáwa nave irìcu yáapicha.

⁷ Yaté wàacawa máisibáwanái èerita éérénamata, manuiri úni yáacubàa. Máini càulenáca wàacawa mawiénita Gnido ídalutalená ícha. Néese cáulicáiná ipùa wáipunita mamáalàacata, yá wàacawa mawiénita Salmón irí. Uyaca wéewápuwáise úái iwàwataca ípidenéechúa Creta.

⁸ Máini càulenáca wàacawa mawiénibàata cáli irí, yái Creta yàasu iwàwataca, àta wàanàacataléta ídalutale néré ípidenacataléca Buenos Puertos. Iyaca mawiénita Lasea iyacàlená irí.

⁹ Wadéca wáucaca madécaná èeri. Càulenápináté wàanápinátéwa manuiri úni yáacubàa, mawiénicáinaté unìabé. Iná Pablo yàalàaca nave íiwacanánái.

¹⁰ Pablo íimaca nalí:

—Píacué, asíanáica, núalíacawa yái àyapuca máini yáwanáiripiná càulenáca. Iná imáalàapinácawa wáicha yái naveca, nave íisanái nacáywa macáita. Yá cawàwanáta nacái wéetápinácawa —íimaca yái Pabloca.

¹¹ Quéwa capitán yeebáidaca nave íiwacanánái irí Pablo itàacái ícha.

¹² Báawaca yái ídalutaca unìabépi iná càmitaté yéewa wayamáacawa néenibàa. Yá manùbéeyéi néená nayúunáidaca cayábapináca wèepùacawa néesetá, yéewanápiná wàanàaca Fenice ídalutalená néré, Creta yàasu cáli ínatéeri iyaca. Yái Fenice ídalutalená iyaca síisámàade èeri iwàlùacatalécawa iná càmita cachàini cáuli ipùaca néeni unìabépi. Iná nawàwacaté nayamáacawa Fenice ídalutalená néré unìabépi.

La tempestad en el mar

¹³ Néeseté cáuli idàbaca ipùaca síisade cuculíawa èeri iwali, iná nayúunáidaca cawàwanáta wáalimáaná wàacawa àniwa manuiri úni yáacubàatá. Yá wàacawa ídalutale ícha, yá wàacawa mawiénita Creta yàasu iwàwata irí.

¹⁴ Quéwa achúmáanata àniwa cáuli ipùaca nave ípunita àniwa. Yái cáuli máiniiri cachàinica ípidenéri Noreste. Yá cáuli iwesíaca nave déeculé cáli ícha.

¹⁵ Néese cáuli iwesiácáiná yái naveca, yá càmitaté wáalimá wàacawa alénácaalí wawàwa wàacawa. Iná iwàwacutácaté wamàacaca nave yàacawa. Yá úni yàalaca iwatáidaca wía.

¹⁶ Yá wachàbacatéwa úamísewa, úái iwàwata achúméechúaca ípidenéechúaca Cauda. Càmita máini cachàini cáuli ipùaca néré, iná yéewa wamicháidaca barca achúméechúaca nave irìculé càulenéri iyú, úái barca achúméechúaca nave itéechúacaté yáamiwáisewa.

¹⁷ Nadécanáami namicháidaca barca nave irìculé, yá nadacùaca nave iwàllabàa ipíchaná nave isubèriacawa. Néese cáaluca nía náináidacawa wàabácawa càina ínatalé, yái càina ípidenérica Sirte, iyéerica úni yáaculé mawiénita Libia yàasu cáli irí. Iná nalicùadaca macáita vela nave ícha ipíchaná cáuli itéca wía Sirte yàasu càina ínatalé. Yá namàacaca cáuli itéca nave éeréta.

18 Mapisáináami àniwa cáuli ipùaca mamáalàacata cachàiníiri iyú. Yá nadàbaca náucaca macái wawàsi iyéerica nave irìcu úni yáaculé, misàacaténá quiríta yái naveca.

19 Mapisáináami àniwa, yá wáucaca nave yàasunámi úni yáaculé. Càité cáuli ipùaca wía máisiba èeri.

20 Madécaná èerita càmitaté wadé waicáca èeri, dùlupùta nacái catácáiná máini íná wayúunáidaca wéetápinácawatá cachàinicáiná ipùaca wàwali yái cáulica.

21 Canáca wayéeri madécaná èeri, íná Pablo ibàlùacawa wèewi icàlidacaténá walíni. Yá íimaca walí:

—Píacué asianáica, cayába cachàinitésicué pirítáni peebáidacaalícuécá nutàacáita, ipíchanaté wèepùacawa Creta yàasu iwàwata íchatá, yá càmita yúuwàawa wàwali yái báawéericatá, càmita nacái wáuca wàasuwatá.

22 Quéwa siúcade, picácué achúma piwàwa. Nave imáalàapinácawa, quéwa canáta yéetériwa wéénaca.

23 Táiyápicáiná bàwina Dios, yái nuíbaidéerica irípiná, nuèrica nacái icàaluíniná ibànùaca ángel imàacáanápiná yáawawa nuicácani.

24 Yá ángel íimaca nulí: ‘Picá cáalu píawa, Pablo, iwàwacutácáiná picàlidaca piináwaná ìwaliwa emperador romanosàiri irí, yái icuèrica macái cáli imanùbaca. Dios idéca yéemiaca pisutáaná íicha, íná icùapiná canánama yéetácáisi íicha níái píapichéeyéica iyéeyéica nave irìcu’, íimaca nulí yái ángelca.

25 Íná píacué asianáica, manuícué píináidacawa piwàwawa, nuebáidacáiná Dios itàacái, núaliacawa nacái báisíiri iyú macáita íchàbáanápinácawa càiwade iyúwa ángel íimáaná nulí.

26 Abéerita nave ibacápináwa áiba iwàwata iwérewa —íimaca nalí yái Pabloca.

27 Càité wachàbaca pucháiba semana wèepunínáwa manuíri úni yáacubàa, yá wàyaca manuíri úni yáacubàa ípidenéeri Adriático. Abéeri catá úni yàalaca iwatáidaca wía éeréta abéemàalé manuíri úni íicha. Bamuchúamibàa catá níái íibaidéeyéica nave irìcu náináidacawa mawiénica wía cáli irí.

28 Náalimáidaca idepuíwaca yái única. Idepuíwaca iyaca treinta y seis metros. Néese achúmáanata àniwa náalimáidaca idepuíwaca àniwa. Idepuíwaca àniwa veintisiete metros meedá.

29 Inaté cáaluca nía náináidacawa nave inúanápiná yáawawa íba iwéré iyéerica úni yáacubàa. Natúadaca báinúaca imiéyéi ancla nave yàapùa néese cáaléeyéi cadena ìwali ipíchaná nave yàacawa máini. Yá nasutáca níawawa Dios íicha manuísíwata amaláanápiná nawicáu.

30 Néese níái íibaidéeyéica nave irìcu nawàwaca nachúuliacawa nave íicha ibàacanéri iyú ipíchaná néetácawa. Íná nadàbaca nalicùadaca achúméechúa barca úni yáaculé, càide iyúwa natúadaca nacáicalí áiba ancla nave íidacua néeni.

31 Quéwa Pablo icàlidacani úwinái irí, capitán irí nacái. Yá Pablo íimaca nalí:

—Nachúuliacaalíwa wáicha níái íibaidéeyéica nave irìcu, yásí péetácuécawa macáita — íimaca yái Pabloca.

32 Íná úwinái nadalúaca barca íiyaná, yá ucaláacawa úni yáaculé, úái barcamica.

33 Amalácaté yàacawa wawicáu, yá Pablo yàalàaca wía wayáanápinaté wayáacaléwa. Yá íimaca walí:

—Pucháiba semana canátacué piyéeri, canátacué nacái piimáaná cayába.

34 Íná nusutácué píicha wawàsi manuísíwata piyáanápinácué piyáacaléwa achúmáanata, pichàinipinácuéwa. Canácata yéetéeripináwa. Canácatacué nacái picháunáwa —íimaca yái Pabloca.

35 Idécanáami càí íimaca, yá Pablo yeedáca pan icáapi irìculéwa. Yá yàaca Dios irí cayábéeri wàacuésemi wía iyéeyéica nave irìcu. Yá isubèriadaca iríwani, yá idàbaca iyáacani.

36 Íná yéewa manuíca wáináidacawa wawàwawa macáita, yá wayáaca wayáacaléwa nacái.

37 Wamanùbaca wía nave irìcuíyéica, doscientas setenta y seis wamanùbaca wía wenàiwicaca.

³⁸ Néese idécanáamité macáita wayáaca wayáacaléwa càide iyúwaté wawàwáaná, yá wáucaca trigo ituíná imàaquéerimiwa macáita úni yáaculé, misàacaténá quiríta yái naveca.

Se hunde el barco

³⁹ Néeseté amaláca wawicáu, yá níai íbaidéeyéica nave irícu, càmitaté náalía naicáca yái iwàwataca. Yá naicáca úni iwènuériwa wiúcataléca úni quéwa càina iyacatalé. Yá nawàwaca nawàlùadaca nave néré càina ínatalépiná.

⁴⁰ Iná nadalúaca ancla íyaná, yá namàacaca nacaláacawa úni yáaculé níai anclamica. Yá nawasàaca manuíri téna nacáiri namachacàniacaténá nave. Néese namichàidaca vela ibàlùawa nave ídacualé, cáuli itécaténá wía àniwa. Yá nave idàbaca yàacawa càina nérépiná.

⁴¹ Naveta quéwa yàabácawa dàalanama cáli iwéré, iyéerica úni yáacu cálica. Dàalanamaca yàanàaca càina iwéré yái nave ídacuaca, canásíwa yéewaná imusúacawa càina ícha. Nave yàapùami ibacácawa màladàca ichàini iyú.

⁴² Inaté úwinái nawàwa nanúaca macáita presoíyái, ipíchaná nachúuliacawa namàlacawa náicha cáli nérépiná.

⁴³ Capitánta quéwa iwàwa icùaca Pablo náicha, íná càmita ibatàa úwinái inúaca nía. Néese capitán ichùuliacawa cawinácaalí yáaliyéyica imàlacawa napisianápináwa nave ícha quéechacáwa namàlacaténátéwa cáli iwérépiná.

⁴⁴ Néese capitán ichùuliacawa áibanái nawatácawa àicu ínata, níai àicu nave yéemamica, cawinácaalí camíiyéyica yáalía imàlacawa. Càité macáita wadéca wàanàaca cáli iwéré. Canáta wéená yéetáanáwa.

28

Pablo en la isla de Malta

¹ Idécanáamité macáita wàanàaca cáli iwéré, yá nacàlidaca walí iwàwata ípidenéechúaca Malta.

² Abénaméeyéi Malta néeséeyéi namànicaté walí cayábéeri, yá napucúadaca walí manuíri quichái, máinicáiná casalínica wàwali yúuwàacáiná wía uníaca. Yá namáidaca wía macáita wàanabàcaténá.

³ Yá Pablo yàanàidaca abéeri ibàpi quichái. Quéwa idécanacáita iriàdacani quichái irìculé, yáta àapi ipisìa ipìacawa quichái yèewíise. Néese yaamía ichanàacawa Pablo icáapi ìwali, yái àapica.

⁴ Níai Malta mìnanáica naicácáiná àapi yaamíaca Pablo icáapi ìwali ichanàacawa, yá náimaca nalíwáaca: “Yá asialiquéi cawàwacanéeri inúaca wenàiwica. Ewita cáucáanítani manuíri úni ícha, càicáaníta wàasu cuwáisàatúa càmita imàacapíná cáucani”, náimaca nalíwáaca.

⁵ Quéwa Pablo yúucaca àapi quichái irìculé icáapi ìwalísewa. Yá canácata iyáaná yái Pablocá.

⁶ Macáita nacùaca yéenacawa yái Pablocá àapi iyú. Nacùaca nacái yúuwàanápiná yéetácawa aquialéta. Idécanáami nacùaca mamáalàacata yéetácaténáwa, yá canácata naicá iyáaná. Néese nadàbaca náináidacawa áiba wawàsi ìwali àniwa, cuwáisàirica cámináni, yái Pablocá, náimaca.

⁷ Iyacaté asiali ípidenéeri Publio, yácata iwàwata icuèrináca, idèniaca ibànacalewa mawiénita néré. Yá Publio yeedáca wía yàataléwa, imànica walí cayábéeri, icùaca wía, yàaca nacái wayáapíná másiba èeri.

⁸ Iyaca nacái néré Publio yáaniri. Irièricáitawa meedá yàasu cama ínatawa, iculuériwa, ísuadéeri nacái. Yá Pablo yàaca iicáca néréni. Idécanáami Pablo isutáca irí Dios, yá Pablo imàacaca icáapiwa Publio yáaniri ìwali, yá ichùnìacani.

⁹ Iná áibanái Malta yàasu iwàwata néeséeyéi cáuláiquéeyéi nàanàaca wàatalé, yá nachùnìacawa.

¹⁰ Iná nàaca walí manùba wàasupiná mawèníri iyú. Néese, máisiba quéeri idénáami, wawàlùacawa áiba nave irìculé àniwa, yá nàaca walí macáita wawàsi wamáapuèrica wàacaténáwa àniwa.

Pablo llega a Roma

¹¹ Wàyacaté máisiba quéeri Malta yàasu iwàwata íinata. Néeseté wawàlùacawa nave irìculé iyéericaté uniabépinama Malta yàasu iwàwata néeni. Alejandría iyacàlená néeséericani, yái naveca, ípidenéeri Cástor, Pólux yáapicha, níara romanonái yàasu cuwáináica. Yá wàacatéwa Malta yàasu iwàwata íicha.

¹² Yá wàacatéwa manuíri úni yáacubàa àta wàanàacataléta Siracusa íidalutalená irìculé. Yá wàyaca yàcalé irìcu máisiba èeri.

¹³ Néeseté wawàlùacawa nave irìculé àniwa, yá wàacawa àniwa mawiénibàata cáli irí. Yá wàanàaca Regio íidalutalená néré. Mapisáináami àniwa cáuli ipùaca cuculíawa èeri ìwali, yá iwesiaca nave wàacaténáwa manuíri úni yáacubàa àniwa. Yá pucháiba èeri idénáami, wàanàacaté átata Puteoli íidalutalená néré. Yá wamàacaca nave, wàacaténáwa cáli íinatabàa.

¹⁴ Abénaméeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái iyéeyéica néré nasutáca wáicha wawàsi wayamáanápínáwa náapicha abéeri semana. Iná wayamáacatéwa náapicha. Néese, abéeri semana idénáami, yá wàacawa náicha, cáli íinatabàa, Roma iyacàlená nérépiná.

¹⁵ Abénaméeyéi Roma iyacàlená mìnánái, yeebáidéeyéi Jesús itàacái, néemìacaté waináwaná ìwali. Iná namusúacawa yàcalé íicha náipunitáidacaténá wía àyapulicubàa. Yá wàanàaca nía Foro de Apio iyacàlená irìcu. Macáita wàacawa àniwa, yá wàanàaca áibanái yeebáidéeyéi Jesús itàacái Tres Tabernas iyacàlená irìcu. Pablo iicácáiná nía, íná yàaca Dios irí cayábéeri, yá manuíca íináidacawa iwàwawa.

¹⁶ Wàanàacaté Roma iyacàlená irìculé, néese capitán ichàbáida presoíyéi áiba asìali irí, yái icuèrica presoíyéi ibàna. Quéwa capitán imàacaca Pablo iyaca méetàuculé presoíyéi ibàna íicha áiba capli irìcuta. Iyaca nacái Pablo yáapicha abéeri úwi icuèripináni.

Pablo en Roma

¹⁷ Idécanáami wàyaca néeni máisiba èeri, yá Pablo imáidaca yàataléwa judío íiwacanánái iyéeyéica Roma iyacàlená irìcu. Néese nàwacáidáyacacawa néré, yá Pablo íimaca nalí:

—Nuénánái, canáca nubáyawaná judionái irí. Canáca nacái numàníri áiba wawàsi càmíri wàawirináimi íiwitáise imàaca wamànica. Ewita canácánita numàníri nubáyawanácawa, càicánita abénaméeyéi judío Jerusalén iyacàlená mìnánái nachàbáidacaté núa presoíri iyú romanonái irí.

¹⁸ Néese romano íiwacanánái nasutáca néemlawa nuináwaná ìwali, yá nawàwacaté nawasàaca núa, càmicáinaté nàanàa nùwali nubáyawaná nanuérípiná núa ìwalíise.

¹⁹ Quéwa càmitaté judionái iwàwa numusúacawa, ínáté iwàwacutácaté nusutáca romanonái íicha wawàsi nabànùanápínáté tàacáisi emperador irí emperadorcaténá yéemlaca nucàlidaca irí nuináwaná ìwaliwa. Càmita quéwa nuwàwa nucháawàaca nuénánái judío iináwaná ìwaliwa. Canáca nudènièri náapicha báawéeri wawàsi.

²⁰ Iná nudéca numáidacuéca nùataléwa pía nucàlidacaténácué pirí nuináwaná ìwaliwa, nualíacaténácué nacáiwá píwali. Presocaté namànica núa, idacuèriwa cadena iyú, nucàlidacáinaté nalí Mesías ìwali, yái wacuèricaté Dios ibànùanápínáté walí wacuèrinápiná, wía israelitaca —ímaca nalí yái Pabloca.

²¹ Néese níái judío íiwacanánáica náimaca Pablo irí:

—Canácatàacá wéemièri piináwaná ìwali, canácáiná nabànùèri walí cuyàluta Judea yàasu cáli néese. Aibanái wéénánái judíoca nadéca nàanàaca aléi, quéwa canáta nacháawèeri walí piináwaná ìwali.

²² Wawàwaca wéemlaca càinácaalí píináidacawa, wáalíacáináwa macái cáli imanùbaca abénaméeyéi judío natàanica báawéeri iyú nàwali, níara yeebáidéeyéica áiba tàacáisi wàawirináimi íiwitáise íicha —náimaca Pablo irí.

²³ Yá namàacaca abé èeri nàwacáidáyacacatáipináwa néemìacaténá Pablo icàlidaca iináwaná ìwaliwa. Néeseté madécaná wenàiwica ìwacáidáyacacawa Pablo ìyacatáica. Yá Pablo icàlidaca nalíni èeríapinama, yái tàacáisi ímérica Dios iwàwaca wenàiwicanái nawènúadaca náiwitáisewa neebáidáanápíná Jesús iináwaná Mesíascani, yái nacuèrinápínáca Dios ibànùeripínacaté nalí, càide iyúwaté Dios ichùullánaté profeta Moisés itànàaca tàacáisi Jesús ìwali, iyúwa nacái profetanái itànàanáté tàacáisi Jesús ìwali Dios inùmalicúise.

²⁴ Néeseté abénaméeyéi judío neebáidaca yái tàacáisi Pablo icàlidéerica Jesús ìwali. Aibanái càmiyeyita yeebáida iríni.

²⁵ Càmita abédanamata náiwitáise náapichawáaca íná nadàbaca nèepùacawa Pablo ícha. Iná Pablo ímaca nalí:

—Báisiiri iyúta profeta Isaías icàlidacaté tàacáisi Espíritu Santo inùmalicúise pìawirináimi irícué. Isaías ímacaté:

²⁶ ‘Dios ichùulláca nucàlidacuéca piríni, yái tàacáisica: Ewitacué péemiacáaníta mamáalàacata piùwi iyúwa, càicáanítacué canácatáita píalíapínacuéwa càinácaalí ímáaná. Ewitacué piicácaaníta madécaná wawàsi pituí iyúwa, càicáanítacué canácatáita píalíapíná piicácani. Càì ibànùacuéca pirí tàacáisi yái Diosca. Yá ímaca nulí àniwa yái Diosca:

²⁷ Níái wenàiwicaca, Israel itaquénáinámica, cadapùleca náiwitáise, cadapùleca neebáca nutàacái. Càica níade iyúwa màuwíyeyí, càmita nawàwa néemíaca nutàacái. Nadéca naimáidaca natuíwa, càmiyeyí iwàwa yáalíacawa càinácaalí ímáaná yái nutàacáica, ipíchaná nawènúadaca náiwitáisewa báawéeri ícha, nuwasàacaténá nía nùasu yùuwichàacáisi íchawa. Càité ímaca nulí yái Diosca’, ímacaté yái profeta Isaíasca.

²⁸ Péemiacué cayábani, siúcade Dios iwàwaca iwasàaca áibanái wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, níái càmiyeyéica judío. Níata yeebáidapínácani yái Dios itàacáica —ímaca nalí yái Pabloca.

²⁹ Idécanáami càì Pablo ímaca, yá judíonái yèepùacawa ícha, namusúacawa itàaníyeyéica iríwáaca cachàiníiri iyú, náimaca nalíwáaca chàinisíiri iyú náapichawáaca.

³⁰ Néese pucháiba camuí macáinaméeri Pablo ìyacaté capíi irícu. Pablo ipáyaidaca capíi íiwacali. Yá Pablo itàidaca cayába macáita cawinácaalí yèeyéica ipáchiacani.

³¹ Matuíbanáiri iyú icàlida nalíni yái cayábéeri tàacáisica, ímérica càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáíwa. Yéewáida nacái nía Wáiwacali Jesucristo ìwali. Canáca isàiwiquéeri Pablo irí wawàsi néré, néese namàacaca itàaníca matuíbanáita.

ROMANOS

Saludo

¹ Núa Pablo, Jesucristo yàasu wenàiwicaca núa, nutànàacué pirí cuyàluta. Dios imáidacaté núa, yàasu apóstolcaténá núa, ibànùacaténá núa nuíbaidáanápíná abéerita Dios irípiná. Dios imáidaca núa nucàlidacaténá itàacái cayábéeri áibanái irí, yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

² Bàaluté Dios icàlidacaté wenàiwicanái iríni, yái tàacáisi cayábéerica. Yáté Dios imàacaca yàasu profetanái itànàaca inùmaliçuéni, yái tàacáisica.

³⁻⁴ Yácata tàacáisi icàlidéerica walí Dios Iri ìwali, ípidenéeri Jesucristo, yái Wáiwacalica. Abéeri rey David itaquérinámicani, yái Wáiwacalica, imusuéricaté iicá èeri càide iyúwa wenàiwica. Quéwa éwita wenàiwicacánítani, càicáníta idènìaca íiwitáisewa mabáyawanéeri càide iyúwa Dios iyáaná. Idécanáamité Wáiwacali yéetácawa, néese imichàacatéwa yéetácáisi ícha. Càité Dios yáasáidaca Dios Iiricani, yái Wáiwacali Jesucristo cachàinírira íiwitáise.

⁵ Jesucristo yéetácatéwa nuíchawalíná, íná Dios idéca imànica nulí cayábéeri manuísíwata mawèníri iyú ibànùanápíná núa iyúwa yàasu apóstol nucàlidacaténá tàacáisi inùmaliçuéni. Càité Dios imànica yéewanápíná iyaca wenàiwicanái macái cáli imanùbaca yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, imàníyéica nacái càide iyúwa ichùullaná nía.

⁶⁻⁷ Píatacué nacái, peebáidacuéca Jesucristo itàacái, píacué iyéeyéica Roma iyacàlená irícu. Iná nutànàacué pirí cuyàluta. Cáininácué Dios iicáca pía, idéca nacái imáidacuéca pía yéewacaténácué Jesucristo yàasu wenàiwicaca pía. Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namànínápínácué pirí cayábéeri manuísíwata, mawèníri iyú, namàacáanápínácué nacái pìyaca matuíbanáita.

Pablo quiere visitar Roma

⁸ Quéechacáwa nuwàwa nùaca Dios irí cayábéeri pìwalicué Jesucristo ípidená ìwali, peebáidacáinácué Wáiwacali itàacái. Nùaca Dios irí cayábéeri pìwalicué canánama nuémìacáiná wenàiwica nacàlidacué piínáwaná ìwali macái cáli imanùbaca, náimaca peebáidacuéca Jesucristo itàacái.

⁹ Nuíbaida Dios irípiná macái nuchàini iyúwa nucàlidáanápíná yái cayábéeri tàacáisica Dios Iri iináwaná ìwali. Dios yáalíacawa nusutáca ícha pirípinácué mamáalàacata.

¹⁰ Nusutáca Dios ícha mamáalàacata imàacáanápínácué nupáchiaca pía átata bàalutécáiná nuwàwacaté nupáchiacuéca pía àta siùca nacáide.

¹¹ Nuwàwacáiná nuicácuéca pía nuéwáidacaténácué pía iyúwa Espíritu Santo yéewáidáaná núa peebáidacaténácué mamáalàacata tàì íméeri iyú cachàiníwanái.

¹² Yá nuchàiniadapínácué piwàwa Dios itàacái iyú, càita nacáicué pichàiniadapíná nuwàwa Dios itàacái iyú, yái peebáidéericuéca, nuebáidéerica nacái.

¹³ Píacué nuénánáica, nuwàwacué píalíacawa abéeri wawàsi: Madécaná yàawiría nuwàwacaté nùaca nuicácuéca pía, quéwaté càmitàacá nudé nùalimá. Nuwàwatécué nùacawa pìatalé nuéwáidacaténácué pía Dios itàacái iyú yéewanápíná mamáalàacata áibanái wàlisàna neebáidaca pèewi càide iyúwaté áibanái yeebáidáaná áiba cáli íinata nucàlidacaalíté nalí Dios itàacái.

¹⁴ Nudènìaca manuírri numawènìacálewa Dios yáapicha, Dios imànicáiná nulí cayábéeri manuísíwata. Iwàwacutá nuéwáidaca cáimiétacanéeyéi wenàiwica, nía nacái càmíyéica cáimiétacaná, nía nacái cáalíacáiyéica, nía nacái càmíyéica cáalíacái.

¹⁵ Iná máinícué nuwàwaca nuéwáidaca pía nacái ìwali yái tàacáisi cayábéerica, píacué iyéeyéica Roma iyacàlená irícu.

El poder del evangelio

¹⁶ Càmita báí nucàlidaca yáí tàacáisi cayábéerica, Dios ichàini manuírícáináni, yáaliméerica iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, macáita cawinácaalí yeebáidéeyéica itàacái. Wáalíacawa judíonái irípinéericani yáí tàacáisica, Dios yàasu wenàiwicacáinaté nía quéechatécáwa. Quéwa siuca càmíiyéi judío nacái neebáidaca Dios itàacái.

¹⁷ Yáí tàacáisi yáasáidaca walí càinácaalí iyú mabáyawanáca Dios iicáca wía. Ewita cabáyawanácaaníta wía, càicáaníta mabáyawanáca Dios iicáca wía weebáidacaalí Dios. Càité nacái áiba profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmalìcuíse. Yáté íimaca: “Cawinácaalí wenàiwica Dios iiquéerica mabáyawanéeri iyú ìwalíise yáí yeebáidáanáca Dios, yácata ìyéeripiná càiripináta càmíiri imáalàawa Dios yáapicha”, íimacaté yáí profetaca.

La culpa de la humanidad

¹⁸ Quéwa wáalíacawa Dios, yáí ìyéerica chènuniré, yùuwichàidapiná manuísíwata macáita wenàiwica càmíiyéica yàa icàaluíniná, imàniyéica nacái báawéeri áibanái irí. Níái wenàiwicaca imàniyéica ibáyawanáwa, nadéca nawènúadaca náiwitáisewa báisíiri tàacáisi íicha, càmíicáiná nawàwa neebáidacani.

¹⁹ Nadéca náalíacawa cayába Dios íiwitáise ìwali Dios yáasáidacáinaté nalíni, càinácaalí íiwitáise iyaca.

²⁰ Ewita càmíicáaníta yéewa wenàiwica iicáca Dios, càicáaníta yéewa náalíacawa Dios íiwitáise ìwali, ìwalíise macáita yáí Dios imànicaléca cháí èeri irícu. Bàaluité èeri Dios idàbacatáiseté macáita àta siuca nacáide, èeri mìnánái idéca iicáca amaléeri iyúni yáí Dios imànicaléca, íná canáca yéewaná báawéeyéi wenàiwica íimaca càmítasa náalíawa cachàinírira Dios càiripináta.

²¹ Ewitaté náalíacáaníta Dios íiwitáise ìwali, càicáaníta càmítaté nàa icàaluíniná, yáí Dios cachàinírira. Càmítaté nacái nàa irí cayábéeri. Néeseté nadàbacaté náináidacawa máiwitáiseeri iyú meedá, báawéeri nacái, namàacacáiná nawàwawa canéeri iwèni wawàsi ìwali, yá catéeyéica íiwitáise nía, càmíiyéica yéewa yáalíacawa Dios ìwali.

²² Náimacaté cáalíacáiyéicasa nía, quéwa máiwitáiseeyéica nía meedá.

²³ Càmítaté nawàwa nàaca Dios icàaluíniná, yáí cachàinírira íiwitáise, icànéeri mèlumèluíri iyú icamaláná irícuwa, càmíirica yéetáwa. Nàacáita meedá nàasu cuwáinái yéenáiwaná icàaluínináwa, wenàiwica yéetéeripináwa yéenáiwanáca, cuipìranái nacái, cuwèsinái nacái, àapínái nacái. Càité nàaca cuwáinái icàaluíniná Dios íicha.

²⁴ Iná Dios idéca iwènúacawa náicha, yá imàacaca nàyaca càì nabáyawaná yáapichawa máinícáiná nawàwa namànica wawàsi càmíirica Dios ibatàa wenàiwica imànica. Yá nadéca namànica náapichawáaca máiní báawéeri iyú.

²⁵ Dios idéca iwènúacawa náicha càmíicáiná nawàwa náalíacawa báisíiri Dios ìwali. Nadéca nàaca nacàaluíniná, níara wawàsi Dios idàbéeyéicaté. Càmita nàa Dios icàaluíniná, yáí báisíiri Cadàbacáirica, éwita iwàwacutácáaníta wàaca irí cayábéeri càiripináta. Báisíta, amén.

²⁶ Iná Dios idéca iwènúacawa náicha, yá imàacaca nàyaca nabáyawaná yáapichawa máinícáiná nawàwa namànica wawàsi nainá iyúwa, yáí wawàsi càmíirica Dios ibatàa wenàiwica imànica. Inaná càmita quirínama naimá aslanái yáapicha, néese naimáca inaná yáapicha meedá.

²⁷ Càité nacái aslanái càmita quirínama naimáca inaná yáapicha. Yáté máiní nawàwaca naimáca aslanái yáapicha meedá. Yá aslanái naimáca nanacáiri yáapichawa, namànica máiní báawéeri iyú náapichawáaca. Nadéca naméeràacawa namànicaténá càiri báawéeri, íná Dios yùuwichàidaca nainá manuísíwata.

²⁸ Càmíicáinaté nawàwa naicáca Dios cáimiétaquéeri iyú, íná Dios idéca iwènúacawa náicha, yá imàacaca nàyaca nabáyawaná yáapichawa máinícáiná nawàwa náináidacawa casaquèeri iyú, canéeri iwèni wawàsi ìwali nacái. Càita namànica wawàsi càmíirica cayába wenàiwica imàinína.

²⁹ Máiní namànica macái báawéeri íiwitáaná. Máiní namànica báawéeri áibanái irí. Máiní nawàwa needáca nalíwa madécaná cawèníri. Máiní náináidacawa mamáalàacata

càinápinácaalí náalimá namànica báawéeri áibanái irí. Báawaca naicáca áiba wenàiwica idènièrica cawèníri wawàsica náicha. Nanúaca wenàiwica. Nacuísáyacaca nacáíwa. Nachìwáidaca nacáí áibanái. Nacàlidaca báawéeri tàacáisi áibanái ìwali ibàacanéeri iyú náicha.

³⁰ Natàanica báawéeri iyú áibanái ìwali. Nàuwidaca namànica Dios. Càmita nàa áibanái ímiétacaná. Cachàiníiyéi iicáca yáawawa áibanái íicha. Canùmaséeca nacáí nía. Náináidacawa mamáalàacata namànicaténá áiba íiwitáaná báawéerica wàlisài. Càmita neebáida nasèenái itàacáíwa.

³¹ Càmita náalíawa Dios ìwali, canásíwata. Càmita namàni càide iyúwa náimáaná. Càmita cáininá naicáca néenáníwa. Càmita nawàwa namàacaca nawàwawa áibanái íbáyawaná íicha. Càmita catúulécana naicáca áibanái.

³² Níái báawéeyéica náalíacawa amaléeri iyú Dios idéca íimaca iwàwacutáaná néetácawa nabáyawaná ichùullacawa, cawinácaalí wenàiwica imàníiyéica càiri báawéeri. Quéwa namànica nabáyawanáwa mamáalàacata. Casímáica nacáí naicáca áibanái imànica càiri báawéeri iyúwa namàníiná.

2

Dios juzga conforme a la verdad

¹ Iná cabáyawanáca pía nacáí, judíocaalí pía, càmicaalí nacáí, càmírícaalí judío pía. Pidéca cabáyawanáca piicáca áibanái íiwitáise. Pidéca picàlidaca nacáí iwàwacutáanása Dios yùuwichàidaca nía nabáyawaná ìwalísewa. Pidéca càì píimaca áibanái ìwali, íná pidéca càì píimaca píwaliwata nacáí pimànicáiná pibáyawanáwa càide iyúwata nacáí namàníiná. Iná cabáyawanáca pía nacáí.

² Quéwa wáalíacawa Dios icàlidaca wenàiwica iináwaná ìwali machacàníri iyú, báisíri iyú nacáí. Iná Dios íimacaalí cabáyawanáca wenàiwicanái, iwàwacutáaná nacáí nàuwichàacawa nabáyawaná ichùullacawa, yá wáalíacawa Dios idéca icàlidacani báisíri iyú.

³ Néese pía, pidéca cabáyawanáca piicáca áibanái, quéwa pidéca pimànica càide iyúwa namàníiná, íná càmita píalimá piwasàaca píawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

⁴ Máiní cayábéeri Dios íiwitáise, iwàwéeri imànica cayábéeri wenàiwicanái irí mamáalàacata. Cà míri yùuwichàida wenàiwica caquialéta namànicaalí nabáyawanáwa néese icùaca nawènúadacaténá náiwitáisewa nabáyawaná íichawa. Càì Dios iicáca pipualé iwàwacáiná iwènúadaca píiwitáise báawéeri íicha. Quéwa caná iwèni piicáca yái cayábéerica Dios imàníríca píri.

⁵ Càmita piwàwa Dios imànica píri cayábéeri, càmita nacáí piwàwa piwènúadaca píiwitáisewa Dios irípiná, pimàacacaténá píichawa yái báawéerica pimàníríca. Iná píwacáida píyaca píriwa piùwichàanápínáwa áibaalípiná Dios yùuwichàidacaalípiná báawéeyéi wenàiwica èeri imáalàacaalípináwa. Néenialípiná Dios yéemìlaca macáí wenàiwica imanùbaca iináwaná ìwali icàlidacaténá càinácaalípiná iwàwacutáaná nàuwichàacawa nabáyawaná ichùullacawa.

⁶ Yásí Dios yàaca macáí wenàiwica imanùbaca iwèni, ìwalíse yái namàníríca cháí èeri irícu.

⁷ Abénaméeyéi nadéca namànica cayábéeri mamáalàacata máinicáiná nawàwa nàyaca càiripináta, cáimiétacanéeri iyú chènuniré Dios yáapícha, nàyacaténá Dios icamaláná mèlumèluíri irícu. Dios imàcapiná nadènìlaca yáapícha nacáucawa cà míri imáalàawa.

⁸ Quéwa áibanái càmita nawàwa Dios icùaca nía, cà míiyéi nacáí yeebáida báisíri tàacáisi, néese neebáida meedá iyúwa náiwitáise báawéeri ichùulláná nía. Dios yùuwichàidapíná nía manuísíwata báawacáiná iicáca náiwitáise.

⁹ Nàuwichàapínacawa manuísíwata, máinípiná achúmaca nawàwa nacáí, macáita níái wenàiwicaca imàníiyéica íbáyawanáwa. Macáita wáalíacawa Dios yùuwichàidáanápíná judiónái, quéwa càmita yùuwichàida abéta nía, néese yùuwichàidapíná cà míiyéi judío nacáí.

¹⁰ Quéwa macáita cawinácaalí wenàiwica imàniyéica cayábéeri, Dios imàacapiná nàyaca yáapicha chènuniré icamaláná mèlumèlúiri irícu, cáimiétaquéeri iyú, matuíbanáiri iyú nacái càiripináta. Macáita wáaliacawa càipiná Dios imànica judíonái irí, quéwa càmita abéta judíonái irí, néese càmiyéi judío irí nacái.

¹¹ Dios yàapiná macái wenàiwicanái iwèni machacàníiri iyú càmicáiná Dios iicá áiba wenàiwica íiwitáaná iyúwa cayábéeri áibanái íicha.

¹² Iná macáita imàniyéica ibáyawanáwa càmiyéica yáaliawa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèricaté, néetápinácawa méetàuculé Dios íicha càiripináta nabáyawaná ichùullacawa, namànírira méetàuculé Dios itàacái íicha. Nía nacái imàniyéica ibáyawanáwa éwita náaliacáaníta Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèricaté, Dios yúuwichàidapiná nía càide iyúwa itàacái íimáaná.

¹³ Càmita mabayawaná Dios iicá wenàiwica néemìlacaalícáita meedá itàacái. Néese mabayawanáca Dios iicáca cawinácaalí imàniyéica càide iyúwa itàacái ichùullaná nía.

¹⁴ Quéwa áibaalí abénaméeyéi càmiyéi judío, éwita càmicáaníta náaliawa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèricaté, càicáaníta áibaalí namànica cayábéeri wawàsi càide iyúwa Dios itàacái ichùullaná wía, áibaalícáiná nawàwa namànica cà. Namànicaalí cayábéeri, yá náiwitáise iyaca nalí càiride iyúwa tàacáisi ichùulìerica namànica cayábéeri.

¹⁵ Namànicaalí cayábéeri, yá náasáidaca náaliacawa nawàwalicúsewa Dios iwàwaca wamànica cayábéeri. Náaliacáiná cayábéeri ìwali báawéeri íichaná, íná náasáidaca náaliacawa càinácaalí Dios iwàwáaná wamànica. Náaliapinácawa nawàwalicúsewa nadéca namànica cayábéeri, càmicaalí nacái nadéca namànica nabáyawanáwa.

¹⁶ Càipiná náaliacawa èeri imáalàacaalípináwa, càide iyúwa nucàlidáanácué pirí Dios itàacái cayábéeri; Dios imàacapiná Jesucristo yéemìaca macái báawéeyéi iináwaná ìwali yúuwichàidacaténá nía nabáyawaná ìwalíse, yái báawéerica namànírira ibàacanéeri iyú.

Los judíos y la ley de Moisés

¹⁷ Picàlidaca piacawa piináwanáwa judíoca pía. Píimaca nacái cayábacasa Dios iicáca pía pidèniacáiná Dios itàacái profeta Moisés itànèricaté. Cáimacáica piicáca piawawa áibanái íicha nacái píaliacáináwa báisíiri Dios ìwali, piacáiná nacái icàaluíniná.

¹⁸ Picàlidaca piacawa píaliánásawa càinácaalí Dios iwàwáaná pimànica. Picàlidaca nacái piináwanáwa, Dios itàacái idéca yéewáidaca pía, píaliacaténáwa cayábéeri ìwali báawéeri íichaná.

¹⁹⁻²⁰ Pidéca manuíca píináidaca piwàwawa piwáliwa píalimácáinása péewáidaca wenàiwica càmiyéica yáaliawa Dios ìwali, càide iyúwa watécaalí matuíri icáapi ìwali. Càita nacái píináidacawa píalimáaná amaláca pimànica áibanái íiwitáise, iyéeyéica càide iyúwa náiwitáise catéeri ichùullaná nía namànicáiná nabáyawanáwa. Càita píináidacawa pidèniacáiná Dios itàacái profeta Moisés itànèricaté, yái báisíiri tàacáisi imàaquéerica cáaliacáica nía cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéicani.

²¹ Pía, yéewáidéerica áibanái, ¿cáná càmita péewáida piawawa? Pidéca píalàaca áibanái ipíchaná nayéedùu. Néeni pía, ¿cáná piyéedùu?

²² Pidéca píalàaca áibanái ipíchaná naimáca áiba yáapicha càmicáicáca náinusíwa, càmirica nacái nanìrisíwa. Néeni pía, ¿cáná pimàni cà? Pidéca picàlidaca báawacasa piicáca ídolonái, níara cuwáiná yéenáiwánaca, néese, ¿cáná piwàlùawa ídolo yàasu templo iriculé, wenàiwica isutácàalu nàasu cuwáiná íichawa? Báawéeriquéi piwàlùanácawa néré piyéedùacaténá nàasu cawèníiri.

²³ Máini cáimacáica piicáca piawawa áibanái íicha pidèniacáiná Dios itàacái profeta Moisés itànèricaté, quéwa pidéca píasáidaca caná iwèni piicáca Dios càmicáiná pimàni càide iyúwa itàacái íimáaná.

²⁴ Càité nacái áiba profeta icàlidacaté Dios itàacái machacàníiri iyú israelitanái irí. Iimacaté nalí: “Níara càmiyéica israelita naicácáinácué pimànica píbayawanáwa, íná máini

natàanica báawéeri iyú Picuèrinácué Dios ìwali pibáyawaná ìwalíse, píacué israelitaca”, ìmacaté yái profetaca.

²⁵ Báisíta, áibacaalí judío yeebáida cayába Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté, yá cayábaca Dios iicáca íiwitáise náicha níara càmiyéica judío cabáyawanéeyéica. Quéwa càmicaalí judío imàni càide iyúwa Dios itàacái íimáaná, néese éwita judíocáanítani, càicáaníta báawaca Dios iicáca íiwitáise càide iyúwa cabáyawanéeri càmiíri judíocaalítáni.

²⁶ Néese, áibacaalí càmiíri judío imàni càide iyúwa Dios itàacái íimáaná, yá cayábaca Dios iicáca íiwitáise càide iyúwa judíocaalítáni, éwita càmicáaníta judíoni.

²⁷ Cawinácaalí càmiírica judío yeebáida Dios itàacái, profeta Moisés itànèericaté, yá éwita càmicáaníta judíoni, càicáaníta cayábaca Dios iicáca íiwitáise judíonái íicha càmiyéica imàni càide iyúwa Dios itàacái íimáaná, éwita nadènìacáaníta Dios itàacái.

²⁸ Càmita Dios iicáca wenàiwica càide iyúwa yàasunáywa ìwalíse meedá yái nadènìanáca nasèenáywa judíonái, nadènìaná nacái judíonái iicácanáwa ínatabàawa meedá.

²⁹ Néese Dios iicáca iyúwa yàasunáywa cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái báisíiri iyú. Canéeri iwèni meedáni judíonái namànicaalí circuncisión càide iyúwa Dios itàacái ichùullaná judíonái imànica, càmicaalí nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná báisíiri iyú. Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái báisíiri iyú, yásí Dios iicáca nía iyúwa yàasunáywa, éwita càmicáaníta judío nía.

3

¹ Iná cawàwanáta áiba iwàwa isutáca yéemlawa núa: “¿Càinásica cayábéeri wawàsi judíonái idènia áibanái wenàiwica íicha? ¿Dios imànicatésica cayábéeri cachàiníwanái judíonái irí imàníyéica circuncisión càide iyúwa Dios ichùullaná judíonái imànica?” càì áibanái iwàwa isutáca yéemlawa núa cawàwanáta.

² Báisíta, Dios idéca imànica madécaná cayábanaméeri wawàsi judíonái irí. Yái wawàsi cayábéeri náicha canánama, yácata Dios itàacái Dios imàaquéericaté quéechatécáwa judíonái irí.

³ Wáalíacawa abénaméeyéi judío nadéca nawènúadaca náiwitáisewa Dios íicha. Quéwaté Dios càmiíri imáaláida yái wawàsica imàníricaté nàawirináimi yáapicha bàaluté.

⁴ ¡Càmírita! Dios càmiíri itàaní chiwái iyúwa. Ewitasica cachìwacaalí macái wenàiwicatá, càicáaníta Dios imànìpiná càirìpináta báisíiri iyútáni, càide iyúwa íimáaná. Càitè nacái áiba profeta itànàaca tàacáisi Dios inùmaliçuise, yá íimaca:

“Pía Dios, áibanái náimaca càmitasa báisí pitàacái, quéwa píasáidapíná macái wenàiwicanái irí báisíiricaní yái pitàacáica pimànicaalípiná macáita machacàníiri iyú càide iyúwaté píimáaná”,

ìmacaté yái profetaca.

⁵ Wía èeri mìnánica wamànica wabáyawanáwa chái èeri irícu, quéwa canáca Dios ibáyawaná, canásíwa. Iná cawàwanáta abénaméeyéi judío báawéeyéi íiwitáise nawàwa náimaca: “Cayábaca wamànicaalí wabáyawanáwa manuísíwata yéewacaténá macái èeri mìnánái náalíacawa máini cayábéeri wáichani, yái Diosca. Càipíná wayúudàaca Dios, íná càmita Dios icúa wenàiwica machacàníiri iyú yùuwichàidacaalí wía, wayúudàacáináni”, càì abénaméeyéi judío náimaca. Núumacáita meedá càide iyúwa abénaméeyéi íináidáanápináwa cawàwanáta.

⁶ ¡Càmírita! Báisícaalí càmita Dios imàni wenàiwica irí machacàníiri iyútá, yá canáca yéewaná Dios yùuwichàidaca nía nabáyawaná ìwalísetá.

⁷ Aibanái báawéeyéi nacái nawàwa náimaca: “Cayábaca wamànicaalí wachìwawa áibanáicaténá yáalíacawa máini machìwéerica Dios, cayábéeri nacái èeri mìnánái íichani, yái Diosca. Iná canáca yéewaná Dios yùuwichàidaca wía, wayúudàacáináni”, càì áibanái báawéeyéi náimaca.

⁸ Néese náima àniwa: “Wàacué wamànica báawéeri manuísíwata wayúudàacaténá Dios manuísíwata”, càì áibanái báawéeyéi náimaca. Aibanái iwàwéeyéica imànica nulí báawéeri,

nadéca nacàlidaca nachìwawa nùwali, náimaca nuéwáidacasa wenàiwica càiri cachìwéeri tàacáisi iyú. Quéwa cawinácaalí càiyéica ímaca, Dios yùuwichàidapíná níawa nabáyawaná ìwalísewa.

Todos somos culpables

⁹ Iná báisíta wía judíoca, càmita cayába wía áibanái ícha. Nudéca núasáidaca cabáyawanáca wía judíoca càide iyúwa macái èri mìnánái cabáyawanáaná nía. Macáita nacái wabáyawaná idéca idacùaca wía iyúwa presoíyéi.

¹⁰ Càité profetanái natànàcaté Dios itàacái. Náimaca:

“¡Canácata wenàiwica imàníríca cayábéeri! ¡Canásíwata, ibatàa abéeri piná!

¹¹ Canásíwata nacái yáaliériwa Dios íiwitáise ìwali, canácata icutéeri yáaliacaténáwa Dios ìwali.

¹² Macáita nacái náucacawa nèepunícawa déeculé Dios ícha. Macáita nadéca nawènúadaca náiwitáisewa cayábéeri ícha, namànicaténá nabáyawanáwa meedá. Canácata imàníríca cayábéeri, canásíwata.

¹³ Càica nacanápide iyúwa càlicullí yàacuèricawa, nacàlidacáiná casaquèeri tàacáisi càiride iyúwa yáséeri chéecáimi isàni. Cáanáica nachìwa. Namànica áibanái irí báawéeri natàacái iyúwa càide iyúwa àapi yùuwichàidacaalí wía iculále iyúwa.

¹⁴ Cáanáica nalúa, nacúisaca náichawa áibanái báawéeri tàacáisi iyú.

¹⁵ Caquialéta nàaca nanúaca wenàiwica canéerica ibáyawaná.

¹⁶ Ata alénácaalí nàya nàuwichàidaca wenàiwica.

¹⁷ Càmita náalimá nayúudàaca áibanái iyáanápiná matuíbanáiri iyú náapichawáaca.

¹⁸ Canásíwacatáita náalíawa iwàwacutá cáaluca naicáca Dios”, càité náimaca níái profetaca itànèeyéicaté tàacáisi Dios inùmalìcuíse.

¹⁹ Wáaliacawa Dios imàacacaté profetanái itànàaca càiri tàacáisi judíonái irí, wía idènièyéica Dios itàacái wáaliacaténáwa canáca yéewaná wáimaca mabáyawanáca wía, yácáiná Dios itàacái bàaluisàimi yásáidaca walí cabáyawanáca macáita, wía èri mìnánáica, iwàwacutá nacái Dios yùuwichàidaca wía canánama wabáyawaná ìwalísewa.

²⁰ Iwàwacutá Dios yùuwichàidaca wía canánama canácáiná wenàiwica Dios iiquéeripíná mabáyawanéeri iyú, canácáiná wenàiwica yáaliméerica imànica macáita càide iyúwa tàacáisi ímáaná profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalìcuíse. Yái tàacáisi bàaluisàimica yásáidacáita walí cabáyawanáca wía, wía imàníyéica ibáyawanáwa.

La salvación es por medio de la fe

²¹⁻²² Quéwa Dios idéca yásáidaca walí áiba wawàsi wàlisài, càinácaalí yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía, éwita càmicáanáita wáalimá wamànica macáita càide iyúwa itàacái bàaluisàimi ímáaná. Wáaliacawa báisícani, yái wawàsi wàlisàica, Dios itàacái bàaluisàimi icàlidacáiná walíni, yái Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalìcuíse, áibanái profeta nacái. Mabáyawanáca Dios iicáca wía cawinácaalí wéená yebáidéerica Jesucristo. Càita Dios imànica abédanamata macái wenàiwica irí cawinácaalí yebáidéerica, cáininacáiná Dios iicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata.

²³ Dios imànica abédanamata macáita irí, níacáiná macáita namànica nabáyawanáwa, yá canácata imàníríca càide iyúwa Dios iwàwáaná cayábáanápiná Dios iicáca nía.

²⁴ Quéwa Dios idéca imànica walí yái cayábéerica mawèníiri iyú nacái: Mabáyawanáca iicáca wía. Càita Dios idéca iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, cawinácaalí yebáidéeyéica Cristo Jesús.

²⁵ Dios imàacacaté Cristo yéetácawa wáichawalíná. Cristo yéetácáináitéwa, íná Dios imàacaca iwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná ícha, cawinácaalí yebáidéeyéica Cristo yéetácatéwa nabáyawaná ìwalíse. Càita Dios imáalàidacaté wáicha wàuwichàanápinatéwa méetàuculé Dios ícha càiripínáta. Dios imànicaté càì yásáidacaténaté imànica macáita machacàníiri iyú, éwitaté ìdenìacáanáita wàawirináimi namàníná nabáyawanáwa bàaluité.

²⁶ Dios imàacacaté Cristo yéetácawa wabáyawaná ìwalíse yáasáidacaténá siùcade Dios imànica ìyaca macáita machacàníri iyú, iwàwacutácáináté mabáyawanéeri wenàiwica yùuwichàacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú èeri mìnánáí ibáyawaná ìwalíse. Mamáalàacata nacáí Dios imànica macáita machacàníri iyú mabáyawanácaalí iicáca wenàiwica cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesús yéetácátéwa nabáyawaná ìwalíse.

²⁷ Càì Dios imànica walí mabáyawanácaténá iicáca wía. Iná canáca yéewaná wáimaca wadéca wamànica cayábéeri yéewanápinása mabáyawanáca Dios iicáca wía. ¡Canásíwa! Canáca yéewaná cáimacáí waicáca wíawawa áibanáí íicha. Càmita wamàni macáita càide iyúwa Dios itàacáí ichùllaná wía, yáí tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuíse. Néese mabáyawanáca Dios iicáca cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo.

²⁸ Iná yéewa wadéca wáalíacawa cayábani: Mabáyawanáca Dios iicáca wenàiwicanáí neebáidacaalí Jesucristo. Càmita mabáyawaná Dios iicá nía ìwalíse yáí namànínáca càide iyúwa Dios itàacáí bàaluisàimi íimáná.

²⁹ Dios cà mírita abéta judíonáí icuèrináca. Nacuèrináta nacáí níái cà míiyéica judío.

³⁰ Yácáiná abéerita yáí Diosca. Canácata íicha áiba, yáí Diosca iiquéerica mabáyawanéeri iyú macáí wenàiwica yeebáidéerica Jesucristo. Càì Dios imànica judíonáí irí, cà míiyéí judío irí nacáí.

³¹ Quéwa, éwita wáalíacáanítawa mabáyawanáca Dios iicáca wenàiwicanáí neebáidacaalí Jesucristo, càicáaníta càmita caná iwèni waicáca yáí tàacáisi bàaluisàimica Dios imàaquéericaté wàawirináimi irí. Néese wawàwa wáasáidaca máiníri cawènicani.

4

El ejemplo de Abraham

¹⁻² Néese, cawàwanáta abénaméeyéí judío nawàwa náimaca nulí: “Wàawirimi Abraham imànicaté cayábéeri ínáté yéewa cayábaca Dios iicácani”, càì nawàwa náimaca. Quéwa càmitaté Dios iicá Abraham mabáyawanéeri iyú ìwalíse yáí cayábéerica Abraham imàníricaté. Mabáyawanácaalíté Dios iicáca Abraham ìwalíse yáí cayábéerica Abraham imàníricatá, yáté yéewa Abraham cáimacáica iicáca yáawawa áibanáí íichatá. Quéwa, canácaté yéewaná Abraham cachàinica iicáca yáawawa Dios iicá.

³ Canácaté yéewaná Abraham cáimacáica iicáca yáawawa yácáiná Dios itàacáí profeta itànèericaté íimaca: “Abraham yeebáidacaté Dios, ínáté mabáyawanáca Dios iicáca Abraham”, càì íimaca Dios itàacáí profeta itànèericaté.

⁴⁻⁵ Uwé, macáita wáalíacawa wenàiwica íibaidacaalí cháí èeri irícu, yásí nàaca iwèni. Càmita nàa iríni mawèníri iyú, néese iwàwacutá íibaidaca yeedácaténá iríwa plata. Quéwa càmita càì Dios yàaca yàasu wenàiwica iwèniwa. Dios imànica nalí cayábéeri mawèníri iyú. Cawinácaalí yeebáidéerica Dios, yáí Diosca iwàwéerica mabáyawanáca iicáca wenàiwica cabáyawanéeyéí, yásí mabáyawanáca Dios iicáca cawinácaalí yeebáidéerica Dios, éwita càmicáanítàacá imàni wawàsi cayábéeri Dios iicáca.

⁶ Càité nacáí rey David itànàaca Dios itàacáí bàaluté. David íimacaté casímáica cawinácaalí wenàiwica Dios iiquéerica mabáyawanéeri iyú éwita càmicáanítàacá imàni macáita càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁷ Càité David itànàaca:

“¡Casímáica wenàiwicanáí Dios imàaquéeyéica iwàwawa ibáyawaná íicha, càinácaalí báawéeri namàníricaté!

⁸ ¡Casímáica wenàiwica cà mírica Wacuèriná Dios iicá cabáyawanéeri iyú!”
càité íimaca David.

⁹ David càmitaté icàlida wàwali abéta wía judíoca casímáiná wía. Néese icàlidacaté nàwalini nacáí níái cà míiyéica judío, cawinácaalí yeebáidéeyéipináté Jesucristo. Wadéca wacàlidaca mabáyawanácaté Dios iicáca Abraham yeebáidacaalíté Dios.

¹⁰ Mabáyawanácaté Dios iicáca Abraham ipíchawáiseté namànica Abraham irí circuncisión.

¹¹ Quéechatécáwa mabáyawanáca Dios iicáca Abraham bàaluité Abraham yeebáidacaalíté Dios. Néeseté namànica circuncisión Abraham irí. Càité circuncisión iyú Dios yáasáidaca mabáyawanácaté iicáca Abraham yeebáidacaalíté Dios. Cayábacaté Dios iicáca Abraham íiwitáise Abraham yeebáidacaalíté Dios ipíchawáiseté judíocani yái Abrahamca. Iná yéewa yái Abrahamca, càicanide iyúwa nàawirimi macái càmiyéi judío yeebáidéeyéica Dios. Càita mabáyawanáca Dios iicáca càmiyéi judío nacái, neebáidacaalí Dios, éwita càmicáaníta namàni circuncisión.

¹² Yácata judíonái yàawirimi nacái, yái Abrahamca, cawinácaalí judíonái yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná ipíchawáiseté judíocani.

La promesa se cumple por medio de la fe

¹³ Píaliacuéwa Abraham iyacaté cawàwanáta quinientos camuí ipíchawáiseté Moisés yàasu èerité. Bàaluité Dios icàlidaca Abraham irí cáimiétacanéri iyúni yàanápínaté Abraham irí macái cáli iyéerica cháí èeri irícu, itaquénáinámi irí nacái Abraham yáapicha. Quéwaté Dios càmiírta icàlida Abraham irí càiri tàacáisi cáimiétacanéri iyú ìwalíse yái Abraham imànínáca càide iyúwa Dios itàacái íimáaná profeta Moisés itànèericaté, bàaluitécáiná canátàacáwa Moisés yàasu cuyàluta Abraham yàasu èerité. Néese Dios icàlidacaté Abraham iríni Abraham yeebáidacaalíté Dios imànínápinaté Abraham irí cayábéeri. Yáté mabáyawanáca Dios iicáca Abraham.

¹⁴ Abénaméeyéi judío náimaca iwàwacutáanása wamànica càide iyúwa profeta Moisés yàasu cuyàluta íimáaná yéewanápináca Dios imànica walí cayábéeri, yái cayábéerica Dios icàlidéericaté ìwali Abraham irí cáimiétacanéri iyú. Quéwa càmita báisi nataacái. Báisicaalítáni, yá canéerica iwèni meedátáni, yái weebáidáanáca Dios, canéerica iwèni nacái yái tàacáisi Dios icàlidéericaté Abraham irítá, canácáináta wenàiwica yáaliméeri imànica macáita càide iyúwa profeta Moisés yàasu cuyàluta íimáaná.

¹⁵ Càmita yéewa cayába wáapicha Dios profeta Moisés yàasu tàacáisi iyú, yácáiná Dios itàacái yáasáidaca cabáyawanáca wía, iwàwacutá nacái Dios yúuwichàidaca wía wabáyawaná ìwalísewa. Dios itàacái ìyaca cháí èeri irícu, íná yéewa wáalíacawa cabáyawanáca wía macáita, wía èeri mìnánáca.

¹⁶ Wáalíacawa canácata wéená yáaliméerica imànica macáita machacàníiri iyú càide iyúwa Dios itàacái íimáaná. Iná iwàwacutá Dios imànica walí cayábéeri mawèníiri iyú, wía yeebáidéeyéica Dios, yéewacaténá macáita wía Abraham itaquénáinámica, weedáca walíwa yái cayábéerica Dios icàlidéericaté ìwali cáimiétacanéri iyú wàawirimi Abraham irí, wía judíoca, píacué nacái càmiyéica judío. Yái cayábéerica, càmiírta abéta walípiná, wía judíoca yeebáidéeyéica Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté. Néese Dios imànipiná cayábéeri càmiyéi judío irí canánama nacái, cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná. Càita Dios iicáca Abraham iyúwa wàawirimi, macáita wía yeebáidéeyéica Dios.

¹⁷ Dios icàlidacaté càiri tàacáisica Abraham irí bàaluité. Dios íimacaté: “Nudéca numàacaca pía madécaná wenàiwica íiwitáaná yàawiripiná pía”, íimacaté yái Diosca. Iná mabáyawanáca Dios iicáca madécaná wenàiwica íiwitáaná cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná. Yácata Wacuèriná Dios wàawirimi Abraham yeebáidéericaté, yái Diosca icáucàidéerica yéteyéimiwa, yáaliméeri nacái idàbaca wawàsi càmiírca wía ìya siúca.

¹⁸ Ewitaté máinícaaníta béericani yái Abrahamca, càicáaníta Abraham yeebáidacaté Dios itàacái yéewanápinaté idèniaca ìiriwa. Ináté “Madécaná wenàiwica íiwitáaná yàawiricani”, yái Abrahamca, càide iyúwaté Dios icàlidáaná iríni: “Manùbéeyéipiná pitaquénáinámica”, íimacaté yái Diosca.

19 Abraham idèniacaalíté batéwa cien camuí, yáté yeebáidacaté Dios mamáalàacata, éwitaté Abraham yáaliacáanítawa néetáanápínátéwa mesúnamáita, yái Abrahamca, úa nacái yàacawéetúa Saraca. Càité Abraham yeebáidaca Dios, éwita máinicáaníta béeyéica nía nadèniánápínáté néenibewa.

20 Abraham yeebáidacaté Dios mamáalàacata. Càmitaté Abraham iwènúada íiwitáisewa tàacáisi íicha Dios icàlidéericaté irí cáimiétacanéri iyú imàacáanápínáté quéenibeca Abraham. Yeebáidacaté Dios manuísíwata cachàiniwanái mamáalàacata. Yàacaté nacái Dios irí cayábéeri.

21 Yáté Abraham yeebáidaca macái ichàini iyúwa cachàinica Dios, yáaliméericaté imànica macáita càide iyúwaté íimáaná Abraham irí cáimiétacanéri iyú.

22 Abraham yeebáidacaalíté Dios tàì íiméeri iyú, yá mabáyawanácaté Dios iicácani.

23 Càmitaté natànà abéerita Abraham ìwali mabáyawanácaté Dios iicácani.

24 Néese natànàacaté càiri tàacáisi wàwali nacái, mabáyawanáciná Dios iicáca wía weebáidacaalí Dios, yái Dios imichàidéericaté Wáiwacali Jesús yéetácáisi íicha.

25 Dios imàacacaté Jesús yéetácawa wabáyawaná ìwalíise iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Néeseté Dios imichàidaca Jesús yéetácáisi íicha yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía.

5

Libres de culpa

1 Iná siúcáisede mabáyawanáca Dios iicáca wía, wía yeebáidéeyéica Wáiwacali Jesucristo itàacáíwa. Mabáyawanáca Dios iicáca wía, iná cayábaca wáapicha Dios matuíbanáiri iyú Wáiwacali Jesucristo ìwalíise, Wáiwacali yéetácáinátéwa wabáyawaná ìwalíise.

2 Cristo yéetácátéwa wáichawalíná, iná cayábaca Dios iicáca wía, imànica walí cayábéeri, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Yá manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali, casímái nacái wawàwa idècunitàacá wacùaca wàyáanápíná chènuniré Dios yáapicha icamaláná mèlumèluíri irícu, cáimiétaquéri iyú nacái, càide iyúwa Dios ìyáaná.

3 Càita nacái casímáica wawàwa siúcáisede iwàwacutácaalí wàuwichàacawa. Wáaliacáináwa yùuwichàacáisi yéewáidaca wía yéewacaténá màulenáca wía, cachàini nacái wáiwitáise Wáiwacali ìwaliwa wàideniánápíná wàuwichàanáwa mamáalàacata.

4 Màulenácaalí wía, yásí wáasáidaca weebáidaca Wáiwacali itàacáíwa tàì íiméeri iyú. Idécanáami càì wáasáidaca cachàinica wáiwitáise, yásí máini cachàiniwanái manuíca wáináidaca wawàwawa Wáiwacali ìwaliwa wáalimáanápíná wàideníaca wàuwichàanáwa mamáalàacata àta wàanàacataléta chènuniré.

5 Néese manuícaalí wáináidaca wawàwawa, yá càmita báì wía, yáciná Dios imànipíná walí cayábéeriwa chènuniré càide iyúwaté íimáaná walí. Wáaliacawa Dios imàniánápíná càì ibànùacáináté Espíritu Santo wawàwalículé, yái Espíritu imàaquéerica wáaliacawa macái wawàwalícuísewa cáinináca Dios iicáca wía manuísíwata.

6 Wáaliacawa cáinináca Dios iicáca wía, bàaluitécáiná càmicaalíté wáalimá wawasàaca wíawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yáté Cristo yàanàaca aléi èeri irículé yàasu èerité, yáté yéetácawa wáichawalíná, wía báawéeyéica.

7 Máini càulenáca wéetácawa áiba wenàiwica íichawalíná wayúudàacaténáni, éwita cayábéericáaníta íiwitáiseni. Quéwa cayábasíwéericaalí íiwitáise, yá cawàwanáta abénaméeyéi yéetápinácawa íichawalíná nayúudàacaténáni.

8 Quéwa Dios ibànùacaté Cristo yéetáanápínátéwa wáichawalíná éwitaté cabáyawanáciná wía. Càité Dios yáasáidaca walí cáinináca iicáca wía.

9 Siúcáisede mabáyawanáca Dios iicáca wía Cristo yéetácáinátéwa wáichawalíná, iná yéewa wáaliacawa báisíri iyúcani Cristo iwasàanápíná wíawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, èeri imáalàapínácaalíwa.

10 Wáaliacawa Dios iwasàanápíná wíawa, bàaluitécáiná idècunitàacá wàuwideca wamànica Dios, yáté cáinináca Dios iicáca wía, iwàwacaté nacái imànica walí cayábéeri, Dios

Iiri yéetácáinátéwa wabáyawaná ìwalíse. Iná yéewa cayábaca wáapicha Dios siúcáisede matuíbanáiri iyú. Néeseté Cristo imichàacatéwa yéetácáisi ícha, iná yéewa wáalíacawa báisíiri iyúcani Cristo iwasàanápíná wíawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, íiwitáise cáuri iyúwa, cachàiníiri nacái, cayábacáiná wáapicha Dios siúcáisede matuíbanáiri iyú.

¹¹ Yá nacái casímáica wawàwa Dios yáapicha Wáiwacali Jesucristo ìwalíse, cayábacáiná wáapicha Dios matuíbanáiri iyú Cristo yéetácáinátéwa wáichawalíná.

Adán y Cristo

¹² Bàaluité, yái idàbáanéericaté asialica imànicaté ibáyawanáwa; càité idàbaca wenàiwicanái imànica ibáyawanáwa chái èeri irícu. Càité nacái idàbaca néetácawa méetàuculé Dios ícha nabáyawaná ichùullacawa. Càité nacái yéetácáisi yàanàaca macái wenàiwicanái ìwali macáicáináta namànicaté nabáyawanáwa.

¹³ Ipíchawáiseté Dios imàacaca itàacáíwa profeta Moisés irí israelitanái irípiná, yáté macái èeri mìnánái yàawirináimi namànicaté nabáyawanáwa. Ináté néetácawa nabáyawaná ichùullacawa. Càmicáalíté wenàiwica yáalíawa Dios iwàwáaná nàyaca machacàníiri iyútá, yá càmítaté cabáyawaná níatá. Quéwa náalíacatéwa.

¹⁴ Yáté wenàiwicanái yéetácawa Adán yàasu èericatáiseté àta profeta Moisés yàasu èerité nacái namànicáináté nabáyawanáwa éwita càmicáanítaté nayáa àicu iyacaná càide iyúwaté Adán iyáaná abéeri àicu iyacaná íiwitáaná càmirícaté Dios ibatàa wenàiwica iyáaca. Siúcade wéewáidacuéwa Adán ìwali, Cristo ìwali nacái, yái yàanèeripínacaté madécaná camuí Adán idénáami.

¹⁵ Quéwa yái Adán ibáyawanámicaté, máini áiba íiwitáanáde ícha yái cayábéerica Dios imàníríca walí mawèníiri iyú. Madécaná wenàiwica néetácawa abéeri asiali ibáyawaná ìwalíse, yái Adánca, quéwa Dios idéca imànica walí cayábéeri manuísíwata mawèníiri iyú wía madécaná wenàiwicaca. Dios idéca imànica walí cayábéeri abéeri asiali ìwalísená, yái Jesucristoca.

¹⁶ Abéeri asiali ibáyawaná, yái Adánca, máini áiba íiwitáanáde ícha yái cayábéerica Dios imàníríca walí mawèníiri iyú. Cabáyawanáca macáita wenàiwica Adán ibáyawaná ìwalíse quéwa Dios idéca imànica cayábéeri mawèníiri iyú wenàiwicanái irí abéeri asiali ìwalísená, yái Jesucristoca, mabáyawanácaalíté Dios íicáca wenàiwica imàníyéicaté ibáyawanáwa manuísíwata.

¹⁷ Báisíta wenàiwicanái néetácatéwa abéeri asiali ibáyawaná ìwalíse, yái Adánca. Quéwa Dios imànica walí cayábéeri manuísíwata mawèníiri iyú, iná yéewa wáalíacawa báisíiri iyúcani, wía Dios iiquéeyéica mabáyawanéeri iyú, wàypíná cáimiétaquéri iyú, casímáiri iyú nacái wacáuca wàlisài yáapichawa abéeri asiali ìwalísená, yái Jesucristoca.

¹⁸ Càité Adán ibáyawaná cabáyawanácaté imànica macái wía èeri mìnánáica Dios yùuwichàidáanápínaté wía. Quéwa Jesucristo imànicaté cayábéeri càide iyúwaté Dios iwàwáaná yéetáanápínatéwa wabáyawaná ìwalíse yéewacaténá mabáyawanáca Dios íicáca macáita wía.

¹⁹ Íimáanáca cabáyawanáca wía madécaná wenàiwicaca abéeri asiali ibáyawaná ìwalíse yái báawéerica abéeri asiali imànírícaté, yái Adánca, càmirícaté imàni càide iyúwaté Dios íimáaná. Càita nacái mabáyawanáca Dios íicápiná wía madécaná wenàiwicaca ìwalíse yái cayábéerica abéeri asiali imànírícaté, yái Jesucristoca, yái yeebáidéericaté iyúwa Dios ichùullaná imànica.

²⁰ Dios imàacacaté itàacáíwa profeta Moisés irí yéewacaténá wenàiwicanái yáalíacawa máini cabáyawanáca nía. Quéwa éwita wamànicáanítaté wabáyawanáwa manuísíwata, càicáanáta Dios imànicaté walí cayábéeri mawèníiri iyú manuísíwata cachàiníwanái wabáyawaná manuíri ícha.

²¹ Quéechatécáwa wenàiwica néetácatéwa méetàuculé Dios ícha càiripínáta nabáyawaná ichùullacawa. Quéwa siúcáisede Dios, yái cayábéeri íiwitáiseca, icùuca wía imànicaténá walí

cayábéeri mawèníri iyú, yá mabáyawanáca Dios iicáca wía, yàaca nacái wacáuca cà míri imáalàawa Wáiwacali Jesucristo yéetácái ìwálíse.

6

Muertos respecto al pecado pero vivos en Cristo

¹ Cawàwanáta áibanái iyúunáidaca nùasu tàacáisi ímáanáca cayábaca càicaalí wáimaca: “Wamànicué wabáyawanáwa mamáalàacata manuísíwata yéewanápiná macái èeri mìnanaí náalíacawa máiníri cayábaca Dios íiwitáise néemíacáiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná manuíri ícha”, càì áibanái íináidacawa.

² ¡Càmírita! Wía yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái càmita iwàwacutá wamànica wabáyawanáwa quirínama. Péemíacué comparación: Wenàiwica yéetéerimiwa càmita yáalimá imànica quirínama ibáyawanáwa cháí èeri írìcu. Càita nacái wía. Càica wíade iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa ibáyawaná íchawa, íná iwàwacutá càmita quirínama wamànica wabáyawanáwa. Wamànicaalí wabáyawanáwa mamáalàacata, càmita wáalimá wàyaca abédanamata Dios yáapicha.

³ ¿Càmitasicué píalíawa wadàbacaté wàyaca càide iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa ibáyawaná íchawa? Càité wadàbaca wàyaca weebáidacaalíté Cristo Jesús itàacái wabautizáanápínatéwa wáasáidacatená weebáidaca. Siúcade wàyacáiná abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yái yéetéericatéwa wáichawalíná, íná iwàwacutá wàyaca càide iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa ibáyawaná íchawa, càminápiná quirínama wamàni wabáyawanáwa.

⁴ Yái wabautizáanácawa, yácata yéetácáisi yéenáiwanaí nacáiri. Càide iyúwa nabàllíacaalí yéetéerimiwa càliculí írìculé, càita nacái walicúacatéwa úni yáaculé càide iyúwa wéetáca nacáicaalíwa Cristo yáapicha wabautizácaalítéwa wáasáidacatená weebáidaca Cristo itàacái. Wabautizácaalítéwa, yáté wáasáidaca wadàbacaté wàyaca iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa ibáyawaná íchawa. Wabautizácaalítéwa, yáté wáasáidaca Dios yàacaté wacáuca wàlisài yéewanápiná wàyaca wàlisài wáiwitáise yáapichawa càide iyúwaté Wáaniri Dios cachàiníri íiwitáise imichàidáanáté Cristo yéetácáisi ícha.

⁵ Wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha, íná wadéca wadàbaca wàyaca iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa, càide iyúwaté Cristo yéetáanáwa. Càita nacái báisíri iyú wadèniaca siúcáisede wacáuca wàlisàiwa Cristo yáapicha.

⁶ Wáalíacawa Dios idéca ichuìdaca wáicha wabáyawaná, yái wáiwitáise bàaluisàimi ichànica, Cristo yéetácái ìwálíse, yái natàtèericaté cruz ìwali, yéewanápiná chuìca wáicha wabáyawaná, yéewanápiná nacái càmita wamàni mamáalàacata wabáyawanáwa, iyúwa áibanái yàasu wenàiwicanái iwàwacutáaná íbaidaca mawèníri iyú náiwacali íríwa.

⁷ Càide iyúwa yéetéerimiwa càminá imàni ibáyawanáwa quirínama cháí èeri írìcu, càita nacái wàyaca iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa ibáyawaná íchawa, íná iwàwacutá càmita quirínama wamàni wabáyawanáwa.

⁸ Wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha, íná wadéca wadàbaca wàyaca iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa, càide iyúwaté Cristo yéetáanáwa. Íná yéewa wáalíacawa báisíri iyúcani wàyaca abédanamata Cristo yáapicha.

⁹ Cristo idéca imichàacawa yéetácáisi ícha, íná yéewa wáalíacawa càmita quirínama yéetáwa àniwa. Càmita quirínama yéetácáisi yáalimá imawèniadacani.

¹⁰ Cristo yéetácatéwa abé yàawiríata ichuìdacatená wáicha wabáyawaná càiripináta, yái wabáyawaná ichànica, quéwa siúcáisede Cristo ìyaca càiripináta Dios yáapicha imànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹¹ Càitacué nacái pía. Cristo Jesús yéetácatéwa píchawalínacué, néeseté icáucàacawa, íná iwàwacutacué piicáca píawawa iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa ibáyawaná íchawa, piyacáinácué abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Íná picácué pimàni pibáyawanáwa. Néese piyacué iyúwa cáuyéi wenàiwica Dios írìpiná, iyúwa wenàiwica imichèeyéicatéwa

yéetácáisi íicha, pìyacáinácué abédanamata Cristo Jesús yáapicha píibaidacaténácué Dios irípiná cáimiétaquéri iyú.

¹² Iná picácué pimàaca píiwitáise cabáyawanéeri ichùullaca pía pimàínápiná pibáyawanáwa iyúwa píiwitáise cabáyawanéeri iwàwáaná.

¹³ Picácué pimàaca píiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaca pía iyúwa píiwacali pimàínápinácué mamáalàacata pibáyawanáwa piiná iyúwa, píiwitáise iyú nacáíwa. Néese pimàacacué píawawa Dios irí pimànicaténácué cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná. Bàaluitécáiná pìyacatécué déeculé Dios íicha iyúwa yéetéyéimiwa pibáyawanácué yáapichawa, quéwa siùcade iwàwacutácué pimàacaca píawawa Dios irí pìyacaténácué càide iyúwa píiwitáise wàlisài íimáaná picáuca wàlisài yáapichawa, pimànicaténácué cayábéeri macái píiwitáise iyúwa càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹⁴ Bàaluité píiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullacatécué pía. Yá Dios íimacaté cabáyawanácuéca pía, iwàwacutáanácué nacái piùwichàacawa pibáyawaná ichùullacawa. Quéwa Dios idéca imànicuécá pirí cayábéeri mawèníiri iyú imàacáanápináté iwàwawa pibáyawaná íichacué, íná siùcade iwàwacutácué càmita pimàni càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullanácué pía, néese Dios ichàiniadapinácué píawa pimànicaténácué càide iyúwa iwàwáaná.

Un ejemplo tomado de la esclavitud

¹⁵ Wáaliacawa Dios idéca imànica walí cayábéeri càì mawèníiri iyú: Mabáyawanáca iicáca wía éwita càmicáanáta wamàni macáita càide iyúwa iwàwáaná. Néese siùcade cawàwanáta áibanái nayúunáidaca nùasu tàacáisi íimáanáca cayábaca wamànicaalí wabáyawanáwa Dios imàacacáiná iwàwawa wabáyawaná íicha éwita càmicáanáta wamàni macáita iyúwaté profeta Moisés ichùullaná. ¡Càmírira!

¹⁶ Péemìacué comparación: Píalíacuéwa pimàacacaalícué píawawa áiba wenàiwica irí pimànicaténá càide iyúwa ichùullanácué pía, yásì yàasu wenàiwicaca imànicuécá pía íibaidéeripiná irí mawèníiri iyú. Iwàwacutácué nacái pimànica càide iyúwa ichùullaná pía. Càita nacái píacué: Pimàacacaalícué pibáyawaná ichùullaca pía, yásì pibáyawaná yàasu wenàiwicaca imànipinácuéca píawa, yá péetápinácuéca méeatàuculé Dios íicha pibáyawaná yáapichawa. Quéwa pimànicaalícué càide iyúwa Dios ichùullaná pía, yásì Dios yàasu wenàiwicaca imànipinácuéca píawa, yá pìyapinácuéca machacàníiri iyú.

¹⁷ Quéwa nùaca Dios irí cayábéeri pìwalicué. Bàaluité pimànicatécué càide iyúwaté pibáyawaná ichùullanácué pía, quéwa siùcade peebáidacuéca tàì íiméeri iyúni yái tàacáisi cayábéerica Dios ibànuèricaté wenàiwica irí néewáidacaténácué iyú pía.

¹⁸ Dios idéca iwasàacuéca pía píiwacali bàaluisàimi íichawa, yái pibáyawaná ichàinica ichùulièricatécué pía. Yá pidécuéca pidàbaca pìyaca machacàníiri iyú càide iyúwacué Píiwacali wàlisài ichùullanácué pía, yái Wáiwacali Jesucristoca.

¹⁹ (Nucàlidacuéca nùyaca piríni càide iyúwa wenàiwica itàaníná aliséeri tàacáisi iyú càmicáinácué píalía péemìaca cayábani càinácaalí íimáaná, càulenácáinácué píichani.) Quéechatécáwa pimàacacatécué pibáyawaná ichùullaca pía pimànicaténáté pibáyawanáwa casaquèeri manuísíwata. Quéwa siùcade iwàwacutácué pimàacaca píawawa Dios irí pìyacaténácué machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, píibaidacaténácué Dios irípiná mabáyawanáwaca macái pichàini iyúcuéwa.

²⁰ Pimànicaalítécué càide iyúwa pibáyawaná ichùullanácué pía, yáté càmitacué píibaida Dios irípiná, ínáté càmitacué pimàni cayábéeri pìyacaténácué machacàníiri iyú.

²¹ Píalíacuéwa cayába càmitaté pìya casímáiri iyú, néese pibáyawanácué itécate yàacawa pía irìculé yái yéetácáisica càmírira imáalàawa. Báicuéca pía siùca ìwalíse yái pimàníricatécué, íná canéerica iwèni piríni yái iyúwaté pìyáaná bàaluité.

²² Quéwa Dios idéca ichùidacuéca píicha pibáyawaná, yái píiwitáise bàaluisàimi ichàinica. Yá pidécuéca pidàbaca píibaidacuéca Dios irípiná iyúwa yàasu wenàiwica. Yá pidécuéca

peedáca piríwa yái cayábéeri iwènica: Dios imàacacué píibaidaca irípiná mabáyawanéeri iyú cháí èeri irícu, yá nacái imàacapínacué pìyaca yáapicha chènuniré càiripináta.

²³ Abéericata nawèni needáca nalíwa cawinácaalí imàníiyéica ibáyawanáwa. Needáca nalíwa meedá yéetácáisi. Quéwa Dios imànica walí cayábéeri mawèníri iyú, yàaca wacáuca càníri imáalàawa Wáiwacali Cristo Jesús yáapicha, wía yeebáidéeyéica itàacái.

7

Un ejemplo tomado del matrimonio

¹ Píacué nuénánái judíoca, yáaliyéicawa tàacáisi ìwali profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicuise. Píalíacuéwa yái tàacáisi ichùuliaca wenàiwica abéta idècunitàacá cáucani yái wenàiwicaca.

² Péemiacué comparación: Dios itàacái íimaca walí, caníríchúa inanái càmita udé uèpùacawa unìri íichawa àta yéetacatalétawa uícha, íimacáiná càì yái tàacásica Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. Quéwa unìri yéetacaalíwa uícha, yá imáalàacawa yái matrimonioca, yásí canáca ubáyawaná éwita uedácaalí ulíwa áiba àniwa.

³ Iná uimácaalí áiba asìali yáapicha cànírica unìrisíwa idècunitàacá cáuca yái unìrica, yá umànica ubáyawanáwa. Quéwa unìri yéetacaalíwa uícha, yá imáalàacawa yái matrimonioca. Yásí úalimá ucàsàacawa áiba asìali yáapicha mabáyawanéeri iyú.

⁴ Càita nacái píacué nuénánáica. Bàaluité máini cabáyawanácuéca pía, ínáté càmitacué píalimá pimànica càide iyúwaté Dios itàacái íimáaná, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté. Quéwa Cristo yéetacatéwa píichawalínacué, íná yéewa càicuéca píade iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa profeta Moisés yàasu tàacáisi íicha. Càmitacué quirínama yáalimá ichùuliaca pía. Siúcáisede Cristo yàasu wenàiwicacuéca pía, yái imichèericatéwa yéetácáisi íicha. Càita wáalimá wamànica cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Bàaluité wàyaca wabáyawaná yáapichawa, yáté wéemíaca Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté íiméerica càinácaalí Dios iwàwaca wàyaca machacàníri iyú. Wáalíacatéwa càirínacaalí wawàsi Dios imáisaniericaté wamànica, ínáté máini wawàwacaté wamànica càiri wawàsi. Iná yái wabáyawanáca itécaté yàacawa wía yéetácáisi irículé méetàuculé Dios íicha càiripináta.

⁶ Quéwa idéca chuica wáicha wabáyawaná, yái wáiwitáise bàaluisàimi ichànica, ichùulíericaté wamànica wabáyawanáwa méetàuculé Dios itàacái íicha. Iná Dios idéca iwàsàaca wía wáibaidacaténá irípiná wacáuca wàlisàì yáapichawa Espíritu Santo yèerica walí. Càmita quirínama iwàwacutá wamànica càide iyúwa wabáyawaná ichùullaná wía, yái wáiwitáise bàaluisàimica càníri iwàwa wamànica càide iyúwa Dios itàacái íimáaná, yái bàaluisàimi tàacásica profeta Moisés itànèericaté.

El pecado que está en mí

⁷ Cawàwanáta áibanái wenàiwica iyúunáidaca nùasu tàacáisi íimáanáca báawaca meedáni yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. ¡Càmírita! Néese, máini cayábéericani yái tàacásica, quéwa núalíacáinatéwa Dios imáisaníata nuwàwaca numànica nubáyawanáwa, íná máini nuwàwacaté numànica nubáyawanáwa. Càmicaalíté tàacáisi imáisaníata nuwàwaca numànica nubáyawanáwatá, yá càmitaté máini nuwàwa numànica nubáyawanáwatá.

⁸ Quéwa máini cachànicaté mamáalàacata yàacatéwa nubáyawaná ìwalíise yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicuise, yái tàacáisi imáisaniericaté nuwàwaca numànica nubáyawanáwa. Yá nubáyawaná yáalimáidacaté núa ìwalíise yái Dios itàacáica, imàacáanápiná nuínáidacawa numànínápiná nubáyawanáwa macái íiwitáaná, macái wawàsi Dios imáisanierica wamànica. Càmicaalí wáalíawa Dios imáisaníaca wamànica áiba wawàsi báawéeri, néese càmita máini wawàwa wamànica yái wawàsi báawéerica.

⁹ Bàaluité càmita núalía Dios imáisaníaca wawàwaca wamànica wabáyawanáwa, ínáté nùyaca matuíbanáita, càmita achúma nuínáidacawa nuwàwawa nubáyawaná ìwaliwa. Quéwa idécanáamité núalíacawa Dios càmita iwàwa wáináidacawa wamànínápiná wabáyawanáwa,

yá máini cachànicaté mamáalàacata yàacatéwa nubáyawaná ichàini nuwàwáanápínaté numànica nubáyawanáwa. Yá núaliacatéwa cabáyawanáca núa, iwàwacutáanápínaté nacái nuétácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta nubáyawaná ichùullacawa.

¹⁰ Dios imàacacaté itàacái cayábéeriwa profeta Moisés irí yásáidacaténá walí càinácaalí iwàwacutáaná wamànica wàyacaténá casímáiri iyú, mabayawanéeri iyú nacái Dios yáapicha. Quéwa nubáyawaná ichìwáidaca núa numàníinápíná nubáyawanáwa, íná yái tàacáisica imàacacaté núaliacawa cabáyawanéerica núa, iwàwacutáanápínaté nacái nuétácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta.

¹¹ Yáté nubáyawaná yáalimáidaca núa Dios itàacái cayábéeri ìwallise, yáté nubáyawaná ichìwáidacaté núa. Yá nubáyawaná cabáyawanáca imànicaté núa Dios itàacái iyú, nuétáanápínatéwa méetàuculé Dios ícha càiripináta nubáyawaná ichùullacawa.

¹² Máini cayábéericani, yái tàacáisica Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí, imáisanìacáiná wamànica wabayawanáwa. Máini cayábéerica nacái yái tàacáisi imáisanìerica wawàwaca wamànica wabayawanáwa. Yái tàacáisica yéewáidaca wía wàyacaténá machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Cayábéericani yái tàacáisica iyúudàacáiná wía wàyacaténá casímáiri iyú.

¹³ Yái cayábéeri tàacáisica profeta Moisés itànèericaté, canáca yéewaná wayúunáidaca báawéericani ìwallise yái íimáanáca iwàwacutáca wéetácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta wabayawaná ichùullacawa. ¡Càmíirita! Néese máinicáiná cabáyawanáca núa, íná núaliacáinatéwa Dios itàacái cayábéeri imáisanìaca numànica nubáyawanáwa, ínaté máini nuwàwaca numànica nubáyawanáwa, yá iwàwacutácaté nuétáanápínáwa méetàuculé Dios ícha càiripináta. Iná yéewa núaliacawa amaléeri iyúni, máini báawacani yái nubáyawanáca, nubáyawanácainá ichùullaca numànica nubáyawanáwa éwita núaliacáanáta Dios itàacái cayábéeri imáisanìaca numànica càiri.

¹⁴ Wáaliacawa báisíiri iyú cayábéericani yái tàacáisica profeta Moisés itànèericaté yácáiná Espíritu Santo imàacacaté Moisés itànàacani. Quéwa báawéeri meedá nuíwítáise càide iyúwa macái èeri m̀nanaí íiwítáise ìyáaná: Nubáyawaná ichùullaca núa cachàiníiri iyú numàníinápíná nubáyawanáwa, càide iyúwa áiba náiwacali báawéeri íiwítáise ichùullaná cachàiníiri iyú yàasu wenàiwicawa íbaidéerica irí mawèníiri iyú càiripináta.

¹⁵ Càmita núalía cáná yéewa nuíwítáise càica ìyaca; càmita numàni càide iyúwa nuwàwáaná, néese, numànicáita meedá báawéeri wawàsi càmirica nuwàwa numànica, yái máiníirica báawaca nuicáca.

¹⁶ Báawaca nuicáca yái numàníirica, càita nudéca núsáidaca núaliacawa cayábéerica Dios itàacái, báisíirica nacái.

¹⁷ Iná núa, idènièrica wàlisài íiwítáisewa, càmita nuwàwa numànica nubáyawanáwa. Quéwa éwita càmicáanáta nuwàwa numànica nubáyawanáwa, càicáanáta nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaca numàníinápíná nubáyawanáwa.

¹⁸ Núaliacawa canáca irí cayábéeri, yái nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéerica. Ewita nuwàwacáanáta numànica cayábéeri, càicáanáta càmita núalimá càì numànica nuchàini iyúwa.

¹⁹ Càmita numàni cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná, néese numàni mamáalàacata nubáyawanáwa, yái càmirica nuwàwa numànica.

²⁰ Iná numànicaalí yái càmirica nuwàwa numànica, yá càmita núa yái iwàwéerica imànica ibáyawanáwa, néese nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéeri, yácata ichùulièrica numàníinápíná nubáyawanáwa.

²¹ Càì ichàbaca núa, macái èerita nuwàwacatáita numànica cayábéeri, càmita yéewa numànicani, néese numànicáita yáawami nubáyawanáwa.

²² Máini cáinináca nuicáca Dios itàacái.

²³ Quéwa ìyaca nuwàwalicu áiba chàinisi càmirica imàaca nuínáidacawa machacàníiri iyú, ipéliéri nacái nuíwítáise wàlisài íipunita. Yácata nuíwítáise, yái cachàini, yái nuíwítáise

bàaluisàimi cabáyawanéerica, idacuèrica núa iyúwa presoíri.

²⁴ ¡Máiní achúmaca nuwàwa! ¿Cawiná iwasàapiná núa ícha yái nubáyawaná ichàinica iwàwéerica itéca núa yéetácáisi irìculé, nuétácaténáwa méetàuculé Dios ícha càiripináta nubáyawaná ichùullacawa?

²⁵ Abéericata Dios yáaliméeri ichuìdaca nuícha nubáyawaná ìwalíse yái cayábéerica Wáiwacali Jesucristo imàníricaté nulípiná, íná nùaca Dios irí cayábéeri. Càita nùyaca cháí èeri irìcu: Nuwàwaca numànica càide iyúwa Dios ichùullaná wamànica, quéwa nuíwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaca núa mamáalàacata numànínápiná nubáyawanáwa. Quéwa Dios idéca ichuìdaca nuícha nubáyawaná.

8

La vida conforme al Espíritu de Dios

¹ Iná yéewa wáalíacawa Dios càmita yùuwichàidapiná wíawa wabáyawaná ìwalísewa in-fierno irìcu, yái manuíri quicháica, wía ìyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

² Yácáiná Espíritu Santo yàaca wacáuca cà míri imáalàawa, wía ìyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Yá Espíritu Santo ichàini ichuìdaca wáicha wabáyawaná, yéewanápiná càmita iwàwacutá wamànica mamáalàacata càide iyúwa wabáyawaná ichùullaná wía, yái wáiwitáise bàaluisàimica iwàwéerica itéca wía yéetácáisi irìculé, wéetácaténáwa méetàuculé Dios ícha càiripináta.

³ Dios imàacacaté itàacáíwa profeta Moisés irí, quéwa wáalimáidacaalíté wamànica càide iyúwa yái tàacáisi ímáaná, yáté càmita wáalimá wachuìdaca wáichawa wabáyawanáwa máinicáinaté wawàwa wamànica wabáyawanáwa, wía èeri mìnanáica. Quéwa Dios idéca imànica walí yái cayábéerica cà míricaté wáalimá wamànica: Dios ibànùacaté Iiriwa càiride iyúwa waicacánáwa, wía èeri mìnanáí imàniyéica ibáyawanáwa. Dios ibànùaca Iiriwa yéetáanápináwa iyúwa sacrificio wabáyawaná ìwalíse. Càité Dios yùuwichàidaca Iiriwa wabáyawaná ìwalíse ichuìdacadaténá wáicha wabáyawaná.

⁴ Dios imànicaté càí yéewanápiná wáalimá wàyaca machacàníri iyú càide iyúwa ichùullaná wía irìculé yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. Iwàwacutácáiná càmita wamàni càide iyúwa wáiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri iwàwáaná, néese iwàwacutá wamànica càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná wamànica.

⁵ Cawinácaalí wenàiwica imànírica càide iyúwa íiwitáise cabáyawanéeri iwàwáaná, ínáidacawa meedá wawàsi ìwali isíimáidéeripinácani báawéeri iyú. Quéwa cawinácaalí imànírica càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, ínáidacawa imànicaténá wawàsi casíimáiripináca Dios iicá.

⁶ Cawinácaalí wenàiwica imàaquéeyéica yáawawa namànicaténá càide iyúwa náiwitáise cabáyawanéeri iwàwáaná, yá náiwitáise itépiná níawa yéetácáisi irìculé méetàuculé Dios ícha càiripináta nabáyawaná ìwalísewa. Quéwa cawinácaalí imàaquéeyéica yáawawa namànicaténá càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, nadèniaca nacáucawa cà míri imáalàawa, nàya nacáí matuíbanáiri iyú, cayábacáiná náapicha Dios.

⁷ Cawinácaalí wenàiwica imàaquéeyéica yáawawa namànicaténá càide iyúwa náiwitáise cabáyawanéeri iwàwáaná, nàuwideca namànica Dios, càmicáiná náalimá namànica càide iyúwa Dios itàacáí ímáaná, càmita nacáí nawàwa namànica càí.

⁸ Iná cawinácaalí ìyéeyéica càide iyúwa náiwitáise cabáyawanéeri ichùullaná nía, càmita náalimá namànica yái casíimáirica Dios iicá.

⁹ Píacué quéwa, càmitacué pìya càide iyúwa bàaluisàimi íiwitáisesi ìyáaná, néese núalíacué pìyaca càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, yácáiná Espíritu Santo ìyacué piwàwalicu yáacawéeridacadaténacué pía. Cawinácaalí wenàiwica canéerica irí Espíritu Santo Cristo ibànùerica walí, cà mírica Cristo yàasu wenàiwicacani.

¹⁰ Cristo ìyacaalícué piwàwalicu, yá cáuca Espíritu Santo imànica píiwitáise càiripináta, éwitacué yái piínaca pidènièricuécá cháí èeri irìcu yéetácáanítawa áibaalíwa,

machawàacacáiná wainá macáita ìwalíise yáí wàawirimi Adán ibáyawanáca. Cáuca Espíritu Santo imànicuéca píiwitáise, mabáyawanácáinácué Dios iicáca pía.

¹¹ Wáaniri Dios icáucàidacaté Jesús yéetácáisi íicha. Néeseté Dios ibànùaca Espíritu Santo iyacaténá wawàwalícu. Espíritu Santo iyacaalícué piwàwalícu, yásí Dios icáucàidapínacué píawa wàlisàì iyú yéetácáisi íicha áibaalípiná càide iyúwaté Dios icáucàidáanaté Cristo yéetácáisi íicha. Yá Dios icáucàidapínacué píawa Espíritu Santo ichàini iyú, yáí Espíritu iyéericuéca piwàwalícu.

¹² Iná nuénánái, wáaliácáináwa Dios icáucàidapíná wíawa, iná iwàwacutá wamànica càide iyúwa Espíritu Santo ichùullianá wía. Picácué wamàni iyúwa wáiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullianá wía.

¹³ Pimànicaalícué piacawa càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullianá, yá péetápinácuécawa méetàuculé Dios íicha càiripináta. Quéwa pimàacacaalícué Espíritu Santo iyúudàacuéca pichuidaca píichawa pibáyawanáwa, yáí píiwitáise bàaluisàimi ichàinica, yá píyapínacuéca càiripináta.

¹⁴ Macái imàníiyéca càide iyúwa Espíritu Santo yàalàaná nía, níacata Dios yéenibe.

¹⁵ Yáí Espíritu Santo Dios ibànùerica walí càmíta máini ichùullia wía cachàiníri iyú, càmíta nacái cáalu imànica wía, càide iyúwa áiba náiwacali ichùullianá yàasu wenàiwicawa cachàiníri iyú. Néese Espíritu Santo imàacaca Dios yéenibeca wía, iná yéewa wamáidaca Dios irí: “¡Pía Wáaniri!” càì wáimaca Dios irí.

¹⁶ Yáí Espíritu Santoca, yácata icàlidéerica walíni wawàwalícuíse, Dios isùmanáireca wía.

¹⁷ Dios yéenibecáiná wía, iná Dios yàapíná walí cawèníri càide iyúwaté íimáaná cáimiétacanéeri iyú. Yá weedápiná yáí cawènírica Cristo yáapichawa, wàuwichàacáináwa Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái, wàyacaténá cáimiétaquéeri iyú yáapicha chènuniré icamaláná mèlumèluíri irícu.

La gloria que ha de venir

¹⁸ Nuicáca iyúwa achúméerína meedá yáí wàuwichàanáca wáí èeri irícu nuínáidacáináwa ìwali yáí wàyáanápináca cáimiétaquéeri iyú Wáiwacali yáapichawa chènuniré icamaláná mèlumèluíri irícu wacùacaténá yáapicha macáita.

¹⁹ Macáita wawàsi Dios idàbéericaté chái èeri irícu, capìraléeri cáli íinata nacái, macáita máini natuíyàaca wéenáiwana yàanàaca caquialéta, Dios yáasáidacatáipínacata yéenibeca wía.

²⁰ Dios yùuwichàidacaté macáita wawàsi idàbéericaté, iná càmíta máini cayábaca nàyaca siúcade, Dios íináidacáinátéwa yùuwichàidáanápinaté nía. Quéwa Dios iwàwacaté iwasàaca macáita wawàsi yùuwichàacáisi íicha áibaalípiná.

²¹ Macái wawàsi Dios idàbéericaté, áibaalípiná Dios iwasàapíná níawa báawéeri íicha, càmíta quirínama nacái nabadáca, néese nàypíná cayábéeri iyú wáapicha, wía Dios yéenibeca, wàypínacáiná mabáyawanáwaca, cáimiétaquéeri iyú nacái Dios icamaláná mèlumèluíri irícu.

²² Wáaliácawa macái wawàsi Dios idàbéericaté chái èeri irícu, capìraléeri cáli íinata nacái, macáita yáí iyéerica idéca yùuwichàacawa déecuíri iyú Dios idàbacatáiseté yùuwichàidaca nía àta siùca nacáide, èeri mìnánái ibáyawaná ìwalíise. Yá macáita nàuwichàacawa, càide iyúwa inanái ùuwichàacaalíwa umusúadacaténá iicá èeri.

²³ Càmíta abéta yùuwichàacawa yáí macáita wawàsi Dios idàbéerica, wíacáanáta nacái wàuwichàacawa, wía Dios yèeyéicaté irí Espíritu Santo wáaliacaténáwa Dios imàinínápiná walí cayábéeri càide iyúwaté íimáaná walí. Wàuwichàacawa wáináidacawa wawàwalícuísewa idècunitàacá watuíyàaca wéenáiwana yàanàaca, Dios yáasáidacatáipínáta yéenibeca wía imichàidacaalípiná wíawa yéetácáisi íicha.

²⁴ Dios idéca iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa, imànicaténá walí cayábéeri áibaalípiná wapíchalécáwa. Imáalàidacaalíté imànica walí yáí cayábéerítá, yá càmíta iwàwacutá watuíyàacatáni.

²⁵ Quéwa càmitàacá yéewa waicáca yái cayábéeri watuíyèrica siùcade, íná iwàwacutá watuíyàaca mamáalàacatani, matuíbanáiri iyú, càmita nacái waméyáawa watuíyàacani.

²⁶ Càita nacái Espíritu Santo iyúudàaca wía, ichàiniadaca wáiwitáise, càmicáiná wáalíawa cayába càinácaalí iwàwacutáaná wasutáca Dios ícha càide iyúwa iwàwacutáaná wáalíacawa. Quéwa Espíritu Santo isutáca walípiná Dios ícha manuíwata. Isutáca walí Dios ícha tàacáisi iyú càmíríca yéewa èeri mìnánái yáalímá icàlidaca nataacái iyúwa.

²⁷ Diosca, yái yáalíerica wawàwa, yáalía nacái yéemíaca càinácaalí ímáaná yái tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica, yácáiná Espíritu Santo isutáca walí Dios ícha càide iyúwa Dios iwàwáaná, wía Dios yéenibeca.

Más que victoriosos

²⁸ Wáalíacawa macáita yái wachàbáanácawa, wía Dios yàasunáica, Dios idéca imàacaca ichàbacawa, iyúudàacaténá wía, yéewanápiná wàyaca càide iyúwa iwàwáaná, wía cáininéeyéica iicáca Dios, Dios imáidéeyéica càide iyúwaté ínáidáanáwa imáidáanápinaté wía yàasunáipínáwa.

²⁹ Dios yáalíacatéwa wàwali bàalutésíwa, yáté ínáidacawa imàacáanápinaté wadèníaca waicácanáwawa Dios Iiri iicácanáwa nacáiri, wadèníacaténá nacái wáiwitáisewa càide iyúwa Dios Iiri íiwitáise iyáaná yéewanápiná wabèericani, yái Iirica, icuèrica wía manúbéeyéica.

³⁰ Wía Dios ínáidéeyéicatéwa ìwali quéechatécáwa imàacáanápinaté wàyaca càide iyúwa Iiri iyáaná, wíacata Dios imáidéeyéicaté yàasunáipínáwa. Wía Dios imáidéeyéicaté yàasunáipínáwa, wíacata nacái mabáyawanéeyéicaté Dios iicá. Wía Dios iiquéeyéicaté mabáyawanéeri iyú, wíacata nacái Dios ínáidéeyéicatéwa ìwali imàacáanápiná wàyaca cáimíétacanéri iyú yáapicha chènuniré icànéeyéipíná Dios icamaláná mèlumèluíri iyú.

³¹ ¡Iná péemíacué cayábani, nuénánái! ¡Dios yàacawéeridacáiná wía, íná canácata yáalíméerica imáalàidaca wía!

³² Dios càmitaté imáisaníaca wáicha Iiriwa, càmitaté nacái icúa Iiriwa yùuwichàacáisi ícha, néese Dios ibànùacaté Iiriwa yéetáanápinatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíise. Dios imànicáinaté walí yái cayábéeri manuíwéerica, íná yéewa wáalíacawa báisíiri iyúcani Dios yàanápiná walíni Iiri yáapichawa, macáita yái wamáapuèrica.

³³ ¡Canácata yáalíméeripíná icháawàaca wabáyawanámi iináwaná ìwali Dios irí, wía Dios yeedéeyéicaté yàasunáipínáwa! Yácáiná idéca mabáyawanáca Dios iicáca wía.

³⁴ ¡Canácata yáalíméeripíná yúucaca wía infierno irículé wabáyawanámi ìwalíise!, yácáiná Cristo Jesús yéetácatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíise, imichàacaté nacáiwa yéetácáisi ícha. Yáté yàacawa chènuniré yáawinacaténáwa Dios yéewápuwáise icùacaténá macáita Dios yáapicha. Jesucristo isutáca iyaca Dios ícha walípiná mamáalàacata, itàaníca wawicáu Dios yáapicha.

³⁵ ¡Canácata yáalíméeripíná yeedáca wía Cristo ícha, yái cáininéerica iicáca wía! Ewita wàuwichàacaalíwa, éwita nacái máinícaalí achúmaca wáináidaca wawàwawa, éwita nacái nàuwichàidacaalí wíawa Wáiwacalí ìwalíise weebáidacáiná itàacái, éwita máapicaalí wía manuíwata, éwita catúulécanácaalí wía, éwita máinícaalí nawàwa namànica walí báawéeri, éwita nanúacaalí wíawa, càicáaníta canácata yáalíméeri yeedáca wía Cristo ícha, yái cáininéerica iicáca wía.

³⁶ Aiba profeta icàlidacaté Dios itàacái bàaluté íméerica càinácaalí Dios yàasu wenàiwicanái yùuwichàanápinatéwa. Iimacaté:

“Mamáalàacata nawàwa nanúaca wía weebáidacáiná pitàacái. Càide iyúwa wenàiwica itécaalí ipírawa oveja alé yàatalé inuérica pírái, càita nacái nawàwa nanúaca wía”, íimacaté yái profetaca.

³⁷ Quéwa éwita wàuwichàacáanítawa càiri wawàsi ìwalíise, càicáaníta wamawènladaca wàacawa macái báawéeri íiwitáaná, cachàiniwanái mamáalàacata nacái wáiwitáise Wáiwacalí Jesucristo ìwaliwa, ichàini iyú nacái, iyúudàacáiná wía, yái Wáiwacalica cáininéericaté iicáca wía, yéetáanápinatéwa wáichawalíná.

³⁸ Nùaliácáináwa báisíiri iyúcani canácata yáaliméeri yeedáca wía Dios ícha yái cáininéerica iicáca wía. Ewita wéetácaalíwa, éwita wàyacaalí quiríta nacái, càicáaníta canácata yáaliméeri yeedáca wía Dios ícha. Angelnái nacái, demonio íwacanánái nacái càmita náalimá needáca wía Dios ícha. Canácata báawéeriquéi yáaliméeri yeedáca wía Dios ícha, yái báawéerica ìyéerica siùcade, càita nacái báawéeri iyéeripiná wapíchalécáwa, canácata yáaliméeripiná yeedáca wía Dios ícha.

³⁹ Ewita wàacaalíwa dùlupùta yàasu cáli néré, càita nacái walicùacaalíwa depuíwalé cáli iriculé, càicáaníta canácata yáaliméeri yeedáca wía Dios ícha. ¡Yá canáca áiba wawàsi Dios idábéericaté yáaliméeripiná yeedáca wía Dios ícha, yái wáliéricawa cáinináca iicáca wía ibànùacáináté Wáiwacali Cristo Jesús yéetáanápínátéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíise!

9

Dios ha escogido a Israel

¹ Núa, yeebáidéerica Cristo itàacái, núumacué piri báisíiri iyú, càmitacué nacái nuchìwáida pía. Espíritu Santo imàacacáiná matuíbanáica nuwàwa, íná yéewa nùaliácawa nucàlidacani báisíiri iyú.

² Máini catúulécanáca numànica nuwàwawa nuénánái israelitanái ìwaliwa, achúma nacái nuwàwa mamáalàacata nàwali.

³ Máini cáinináca nuicáca nuénánáisiwawa, nùawiría yéénánái, ínaté batéwa nuwàwacaté càmita Cristo yàasu wenàiwica núa Dios yùuwichàidáanápínaté núa càiripináta nùalimácaalí nuétácawa nuénánái israelita íchawalínáwa, nuwasàcaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Quéwa càmita yéewa nuétácawa náichawalíná nabáyawaná ìwalíise, éwita cáininácaaníta nuicáca nía manuísíwata.

⁴ Israel itaquénáinámica nía. Dios yeedácaté nía yàasunáipináwa iicácaténá nía iyúwa yéénibewa. Bàaluité Dios ìyacaté nàacuésesemi icamaláná mèlumèluíri iricuwa. Imànicaté nacái náapicha wawàsi icùanápínaté nía. Imàacacaté nacái itàacáiwa profeta Moisés irí, yéewacaténá israelitanái yáaliácawa càinácaalíté Dios iwàwáaná nàyaca. Dios yéewáidacaté nía nacái namànicaténá culto nàacaténá Dios icàaluíná. Icàlidacaté nacái nalí cáimiétacanéeri iyúni imànínápínaté nalí cayábéeri manuísíwata.

⁵ Níái israelitaca, níacata wàawirináimi itaquénáinámica. Néeseté Wáiwacali, yácata israelitanái yàasu Mesías, yái nacuèrinápínáca Dios ibànùericaté nalí. Wáiwacali yàanàacaté aléi èeri iriculé, yaté imusúaca iicá èeri iyúwa israelitasàiri. Yái Wáiwacali, yácata Wacuèriná Diosca cachàinírira náicha canánama, icuèrica nacái macáita, íná wàacué Wáiwacali iríwa cayábéeri càiripináta. Báisíta, amén.

⁶ Quéwa éwita càmicáaníta macáita Israel itaquénáinámi neebáida Dios itàacái, càicáaníta Dios càmita yúuca íchawa itàacáiwa icàlidéericaté nalí cáimiétacanéeri iyú, íméerica imànínápíná nalí cayábéeri. Quéwa càmita Dios iicá macáita Israel itaquénáinámi iyúwa yàasunáíwa, báisí israelitanáisiwaca, níacáiná abénaméeyéi néená càmita neebáida Jesu-cristo itàacái.

⁷ Dios càmita iicá iyúwa yàasunáíwa macáita Abraham itaquénáinámi, yácáiná Dios càì ímacaté Abraham irí: “Nuicápiná iyúwa nùasunáíwa pìiri Isaac itaquénáinámi”, càì ímacaté yái Diosca, éwita Abraham idènìacáanítaté yéénibewa áibanái.

⁸ Iná yéewa wáaliácawa Dios càmita iicá iyúwa yéénibewa macáita Abraham itaquénáinámi, néese níawamita cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios itàacái Dios icàlidéericaté Abraham irí cáimiétacanéeri iyú, íméerica Dios imànínápínaté cayábéeri Abraham itaquénáinámi irí.

⁹ Dios icàlidacáináté Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú imàacáanápínaté quéenibeca Abraham. Yaté càì Dios ímaca: “Aiba camuípiná numàacapiná quéenibeca piri úara píacawétúaca Saraca, yá udènìapínáca uìriwa”, ímacaté yái Diosca.

10 Iyaca áiba wawàsi nacái: Wàawirimi Abraham ìiri ípidenéericaté Isaac idènìacaté yéenibewa yàacawéetúa Rebeca yáapichawa. Pucháiba aslanáica níara Isaac yéenibeca. Ibèeri ípidenáté Esaú, iméeréeri nacái ípidenáté Jacob.

11-13 Quéwa ipíchawáiseté namusúa naicá èeri, ipíchawáiseté nacái namànica cayábéeri, báawéeri nacái, yáté Dios ímaca Rebeca irí: “Ibèeri íbaidapiná iméeréeri iríwa”, càité ímaca yái Diosca. Càité nacái profeta itànàacaté tàacáisi nàwali Dios inùmalìcuíse. Dios ímacaté: “Cáininacaté nuicáca Jacob, quéwa càmítaté nuedá Esaú nùasu wenàiwicapináwa”, càité ímaca yái Diosca. Càita wáaliacawa Dios yeedáca nía yàasu wenàiwicanáipináwa càide iyúwaté íináidáanáwa. Yásí imáidaca wenàiwica yàasunáipináwa quéwa càmíta ìwalíse yái namàníríca.

14 Iná cawàwanáta áibanái ímaca báawacasa Dios íiwitáise càmícáiná imáida wenàiwica yàasunáipináwa ìwalíse yái namàníríca. ¡Càmíríta!

15 Dios ímacáinaté profeta Moisés irí: “Nuicápiná napualé cawinácaalí nuwàwéeyéica nuicáca ipualé. Càita nacái catúulécanápiná nuicáca cawinácaalí nuwàwéeyéica nuicáca itúulécaná”, càité Dios ímaca.

16 Iná yéewa wáaliacawa Dios càmíta iicá wenàiwica ipualé ìwalíse yái nawàwéerica, ìwalíse nacái yái namàníríca macái nachàini iyúwa. Néese iicáca napualé íináidacáinaté imànínápiná nalí cayábéeri.

17 Càité nacái bàaluité Dios ímacaté faraón irí, yái icuèricaté Egipto yàasu cáli. Dios ímacaté: “Nudéca numàacaca picùaca pìasu cáliwa nùasáidacaténá nuchàiniwa macái èeri mìnánái irí numànicaalípiná pírí wawàsi caiyéininéeri. Iná yéewa macái èeri mìnánái yéemlápíná nuináwaná ìwali”, ímacaté yái Diosca.

18 Càita wáaliacawa catúulécanáca Dios iicáca cawinácaalí Dios iwàwéeyéica iicáca itúulécaná. Dàalaca nacái imàacaca áibanái íiwitáise dàalacaténá náináidacawa nawàwalìcuísewa.

19 Cawàwanáta píimaca píináidacawa píríwa: “Dios imànicáiná càì, íná canáca yéewaná Dios yùuwichàidaca báawéeyéi wenàiwica Dios imàacacáiná namànica nabáyawanáwa”, càì píináidacawa cawàwanáta.

20 Picá càì píimaca. Wenàiwicacáiná pía meedá, canáca yéewaná pisutáca péemlawa Dios caná yéewa imàni wawàsi. Péemlwa comparación: Canácatáita càì catúa ímaca irí yái imàníríca úa: “¿Cáná càì pímaníca núa?”, càmíta yéewa úuma úái catùaca.

21 Yái imàníríca catúa yáalimá imànica íbái iyúwata iwàwáaná imànicani. Iná imànica íbái yéená úasíwaná, yéenáta nacái imàni áiba iwàsape iyú.

22 Càita nacái báisírí iyú Dios yéewa imànica càide iyúwa iwàwáaná. Dios yéewa yùuwichàidaca manuíswata ichàini manuírí iyúwa macáita wenàiwica Dios íináidéeyéicatéwa yùuwichàidáanápiná nía, cawinácaalí imàníyéica íbáyawanáwa. Dios idéca ìidenìaca yái namànínáca nabáyawanáwa déecuírí iyú.

23 Càita nacái Dios imànica yeedácaténá wía yàasunáipináwa. Dios íináidacatéwa catúulécanáanápináté iicáca wía, imànínápináté nacái walí cayábéeri manuíswata. Íináidacaté nacáiwa imàcáanápiná wáyaca cáimiétacanéeri iyú yáapicha chènuniré ica-maláná mèlumèluírí irícu. Càì imànica walí yásáidacaténá íiwitáise cachàiníríwa macái wenàiwica irí.

24 Iná Dios idéca imáidaca wía yàasunáipináwa, abénaméeyéi wéenanái wía judíoca, abénaméeyéi nacái càmíyéi judío.

25 Càité nacái profeta Oseas itànàacaté tàacáisi bàaluité Dios inùmalìcuíse. Dios ímacaté: “Aibanái càmíyéité nucua bàaluité, nucùapiná níawa áibaalípiná. Nía nacái càmíyéica áibanái iwàwa bàaluité, cáininápináca nuicáca níawa.

26 Alé núumacatalécaté nalí: ‘Càmíyéicué pía nùasu wenàiwica’, alé núumapináca nàwaliwa nuénibeca nía, núa cáuri Diosca”, ímacaté yái Diosca.

²⁷ Bàaluité profeta Isaías ímacaté israelitanái ìwali: “Ewita manùbéeyéicáaníta níái Israel itaquénáinámica càide iyúwa càina imuluí, càicáaníta càmiyéipiná manùba nía Dios iwasèeyéipiná yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

²⁸ Yácáiná Wacuèriná Dios imànipiná mesúnamáita macáita càide iyúwaté ímáaná imànínápinaté cháí èeri irìcu”, càité ímaca yái Isaíasca.

²⁹ Càité nacái profeta Isaías ímaca bàaluité:

“Wacuèriná Dios, cachàiníri náicha canánama, càmicaalíte ichàiniada wéenibe yéetácáisi íchatá, wía israelitaca, yáté càica wíatáde iyúwa pucháiba yàcalémi Sodoma, Gomorra nacái, Dios imáalàidéeyéicaté nabáyawaná ìwalísewa”,
càité ímaca yái profetaca Isaías.

Los judíos y el evangelio

³⁰ Péemíacué cayábani. Abénaméeyéi càmiyéi judío, càmiyéicaté nacái icutá Dios cayábáanápiná iicáca nía, mabáyawanáca Dios iicáca nía, cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesucristo.

³¹ Quéwa, israelitanái càmitaté càì namànica. Nadènacaté tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise icàlidéerica càinácaalíte israelitanái iwàwacutáaná nàyaca machacàníri iyú Dios iicápiná. Néese máiníté nàalimáidaca namànica macáita cayábéeri iyú càide iyúwa yái tàacáisi ímáaná, náimacáinaté mabáyawanáca Dios iicáca nía ìwalíse yái cayábéerica namàníricaté. Quéwa càmitaté mabáyawaná Dios iicáca nía.

³² Nucàlidacué piríni siúcade cáná yéewa càmita mabáyawaná Dios iicáca nía: Nawàwacáiná cayábaca Dios iicáca nía ìwalíse yái namànínáca cayábéeri iyú càide iyúwa profeta Moisés ichùllánaté nàawirináimi. Càmita nawàwa cayábaca Dios iicáca nía ìwalísecáita yái neebáidáanáca Dios. Iná yéewa nacaláacawa Dios ícha Jesucristo ìwalíse, báawacáiná naicáca Cristo yéetáanáwa cruz ìwali. Càita Jesucristo iyaca nalí siúcade iyúwa manuíri íba wenàiwica yúuwèeriwa iwéré cáiwíri iyú.

³³ Càité nacái áiba profeta itànàcaté tàacáisi bàaluité Dios inùmaliçuise Jesucristo ìwali. Yái Jesucristoca càicanide iyúwa manuíri íba. Dios ímacaté:

“Càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí cayábéeri íba manuíri idàbacaténá imànica caplí dàalanama, càita nacái nubànùapiná abéeri wenàiwica israelitanái iríwa nacuèrinápiná máiníri cayábaca, níara iyéeyéica Jerusalén iyacàlená iricu, áibaalí ípidenacatalé Sión. Quéwa abénaméeyéi néená càmitapiná neebáida itàacái, calúa nacái naicápinácani. Quéwa abénaméeyéi néená neebáidapiná itàacái, íná càmita achúma nawàwa neebáidáaná ìwalísewa, yácáiná Dios imànipiná nalíwa macáita càide iyúwaté ímáaná nalí”,
ímacaté yái Diosca.

10

¹ Píacué nuénánáica, máiní nuwàwaca Jesucristo iwasàaca israelitanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná nusutáca Dios ícha nalípiná mamáalàacata neebáidáanápiná.

² Núalimá nucàlidaca nàwali yái cayábéerica: Níái israelitaca máiní nawàwaca nàaca abéerita Dios icàaluíniná, quéwa càmita nàalíwaca cayába càinácaalí Dios iwàwáaná.

³ Càmita nawàwa neebáidaca Cristo yéetácátéwa yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca nía. Nawàwaca meedá namànica nachàini iyúwani, cayábáanápináca Dios iicáca nía ìwalíse yái cayábéerica namànírira. Càmita nawàwa neebáidaca Cristo càide iyúwa Dios iwàwáaná, yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca nía.

⁴ Abéericata Cristo yái yáaliméerica imànica macáita càide iyúwa Dios itàacái ímáaná profeta Moisés itànèericaté. Iná yéewa macáita cawinácaalí yeebáidéeyéica Cristo itàacái, mabáyawanáca Dios iicáca nía.

⁵ Bàaluité profeta Moisés itànàcaté càinácaalí wenàiwica nàalimáaná nàyaca machacàníri iyú namànicaalí macáita càide iyúwa Dios itàacái ímáaná Moisés itànèericaté.

Moisés íimacaté: “Cawinácaalí wenàiwica imàníirica macáita càide iyúwa Dios ichùulìaná, yácata iyéeripiná casímáiri iyú”, càité íimaca.

⁶ Quéwa mabáyawanáca Dios iicáca wenàiwica cawinácaalí yeebáidéeyéica Cristo. Dios itàacái profeta Moisés itànèricaté íimaca: “Picá càì pínáidacawa: ‘Canácata yáaliméeripiná íiríacawa chènuniré’”, càité íimaca Moisés. Yái tàacáisi íimáanáca càmita iwàwacutá weedáca Cristo chènuníise iyúudàacaténá wía.

⁷ Moisés íimacaté nacái: “Picá nacái pínáidawa: ‘Canácata yáaliméeripiná iricùacawa yéetéeyéimiwa yèewiré’”, càité íimaca Moisés. Yái tàacáisi íimáanáca càmita iwàwacutá weedáca Cristo yéetácáisi íicha iyúudàacaténá wía. Càmita iwàwacutá wamànica càiri càulenáca wawàsi yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía.

⁸ Péemìla Dios itàacái íiméerica: “Yái tàacáisi iyaca mawiénita pirí pinùmalìcu, piwàwalìcu nacái”, càì íimaca Dios itàacái. Yácata tàacáisi wacàlidéerica íiméerica iwàwacutáaná weebáidaca Jesucristo, yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía.

⁹ Picàlidacaalí áibanái irí Jesús iináwaná ìwali Wacuèriná Dioscani, peebáidacaalí nacái piwàwalìcuísewa Dios imichàidacaté Jesús yéetácáisi íicha, yásí Jesucristo iwasàaca píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

¹⁰ Weebáidacaalí wawàwalìcuísewa, yásí mabáyawanáca Dios iicáca wía. Càita nacái wacàlidacaalí áibanái irí waináwanáwa weebáidaca Jesucristo itàacái Wacuèriná Dioscani, yásí iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

¹¹ Aiba profeta itànàacaté Dios itàacái icàlidéerica tàacáisi Wáiwacali Cristo ìwali: “Cawinácaalí yeebáidéeyéica itàacái, càmita achúma nawàwa neebáidáaná ìwalìsewa, yácáiná Dios imànìpiná nalí macáita càide iyúwaté íimáaná nalí”, càì íimaca Dios itàacái.

¹² Cáinináca Dios iicáca wía abédanamata, judíocaalí wía, càmicaalí judío wía nacái wadèniacáiná abéerita Wáiwacaliwa, macáita wía yeebáidéeyéica Wáiwacali Cristo itàacáiwa. Wáiwacali imàni nacái cayábéeri manuísíwata nalí macáita yèeyéica icàaluíniná.

¹³ Càicáinaté áiba profeta itànàaca Dios itàacái Wáiwacali Cristo ìwali: “Macáita cawinácaalí isutéeyéica Wáiwacali íicha iicáanápiná napualé, yá Wáiwacali iwasàapínáca níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha”, íimacaté yái profetaca.

¹⁴ Iná yéewa wáalíacawa iwàwacutáaná wàaca wacàlidaca Wáiwacali iináwaná ìwali áibanái wenàiwica irí, càmicáiná náalimá nasutáca íicha iicáanápiná napualé, yái càmíricáwaca neebáida itàacái. Càmita nacái náalimá neebáidaca ìwali yái càmíricáwaca néemìla iináwaná ìwali. Càmita nacái náalimá néemìlaca iináwaná ìwali canácaalí áibanái icàlidéeyéipiná nalí itàacái.

¹⁵ Càmita nacái wenàiwicanái yàa icàlidaca nalí itàacái càmicaalí áibanái ibànùla nía. Càité profeta itànàaca Dios itàacái bàaluité: “¡Máiní casímáica waicáca nàanàanáca wàatalé, níái itéeyéica walí cayábéeri tàacáisi!” càité íimaca.

¹⁶ Quéwa càmita neebáida Jesucristo itàacái iwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Càité profeta Isaías itànàacaté Dios itàacái bàaluité. Íimacaté: “Wáiwacali, canácata yeebáidéerica walí wàasu tàacáisi, yái wacàlidéerica nalí pinùmalìcuíse”, càité íimaca yái Isaíasca.

¹⁷ Iná yéewa wáalíacawa iwàwacutá wenàiwicanái yéemìlaca áiba icàlidaca nalí Cristo itàacái yéewacaténá neebáidaca Cristo.

¹⁸ Quéwa nusutáca nuémìlawa: ¿Cawàwanáta càmitaté néemìla Dios itàacái, yái tàacáisi icàlidéerica Dios iináwaná ìwali? ¡Báisíta, nadéerica néemìlaquéera! Yácáiná Dios itàacái áiba profeta itànèricaté íimaca:

“Macái èeri mìnaná àta alénácaalí nàyaca cháì èeri irìcu náalíacawa iyaca abéeri Dios, naicácáiná macáita wawàsi Dios idàbéericaté cháì èeri irìcu, capìraléeri cáli íinata nacái”,
càité íimaca yái profetaca.

19 Yá nuèpùà nusutáca nuémìawa àniwa: ¿Càmìtasica israelitanái yáalátéwa Dios yeedáanápínaté càmíyeyí israelita yàasunáipínáwa? Báisíta, nadéerica néemìaquéera, yácáiná profeta Moisés itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Dios ímacaté:

“Píacué israelitaca, piicápinácué numànica cayábéeri càmíyeyí israelita irí, yásí máinícué báawaca píináidacawa, calúacuéca nacái piicáca nía, níai piyúunáidéeyéicuéca càmíyeyíca yáalimá yáalíacawa Dios ìwali”, ímacaté yái Moisésca.

20 Néese càmítaté cáalu profeta Isaías, yá itànàacaté càiri tàacáisica àniwa Dios inùmaliçuise. Dios ímacaté:

“Nudéca numàacaca náalíacawa nùwali, níara càmíyeyíca israelitaca, càmíyeyícaté iwàwa yáalíacawa nùwali. Nudéca nacái núasáidaca nuíwitáise cachàiníriwa nalí, níara càmíyeyícaté isutá yéemìawa nuináwaná ìwali”, càité ímaca yái Diosca, càmíyeyí israelita ìwali.

21 Isaías itànàacaté Dios itàacái nacái israelitanái ìwali. Dios ímacaté: “Mamáalàacata núalimáidacaté nuwènúadaca náiwitáise báawéeri ícha, níai israelitaca càmíyeyíca yeebáida nutàacái, càmíyeyí nacái iwàwa nucùaca nía”, ímacaté yái Diosca.

11

El Israel escogido

1 Iná cawàwanáta áibanái iyúunáidaca Dios idéca yúucaca íchawa yàasu wenàiwicawa cáininéeyéica Dios iicáca, níai israelitaca. ¿Càmírita!, núacáiná nacái israelitaca núa, Abraham itaquérinámi, Benjamín yàawíríca yéénaca núa.

2 Bàaluitésíwa Dios yeedáca israelitanái yàasu wenàiwicanáipínáwa, yá siùcade càmíta yúuca íchawa nía. Píalíacuéwa càinácaalí Dios itàacái icàlidáaná profeta Elías ìwalité. Elías isutácaté Dios ícha, yáté Elías icháawàaca israelitanái iináwaná ìwali Dios irí. Elías ímacaté Dios irí:

3 “Nuíwacali, israelitanái nadéca nanúaca pìasu profetanái, nadéca namáalàidaca pìasu altar canánama, nàawirinámi nàacatalécaté picàaluíniná. Abéericata núa iyaca quiríta. Nawàwata nacái quéwa nanúaca núa”, ímacaté yái Elíasca.

4 Quéwa Dios ímacaté Elías irí: “Nudéca nucùaca nía báawéeri ícha, nùasu wenàiwicawa israelitanái siete mil namanùbaca aslanái càmíyeyíca yàa cuwáisàiri Baal yéénaiwaná icàaluíniná”, ímacaté yái Diosca.

5 Càita nacái siùcade nàyaca mamáalàacata máisibáwanáita israelitanái Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa íináidacáinatéwa imànínápiná nalí cayábéeri mawèníri iyú.

6 Dios càmíta yeedá nía yàasunáipínáwa ìwalíse yái cayábéerica namàníríca irípiná nachàini iyúwa. Néese Dios yeedáca nía yàasu wenàiwicapínáwa iwàwacáiná imànica nalí cayábéeri mawèníri iyú. Dios imànicaté nalí cayábéeri mawèníri iyú yeedácaalíté nía yàasunáipínáwa, éwita càmícanítaté namàni cayábéeri.

7 Iná càica nàyaca: Madécaná israelitanái nawàwacaté Dios iicáca nía mabáyawanéeri iyú, quéwa Dios càmítaté càì imàni. Néese abénaméeyéi israelitanái Dios íináidéeyéicatéwa yeedáanápínaté nía yàasunáipínáwa, mabáyawanáca Dios iicáca nía. Quéwa áibanáica, dàalacaté Dios imàacaca náiwitáise dàalacaténá náináidacawa, càulenácaténaté neebáidacani, níai càmíyeyíca iwàwa yeebáidaca Dios itàacái.

8 Càité nacái profetanái itànàaca Dios itàacái israelitanái ìwali. Náimacaté: “Dios imàacacaté dàalaca náiwitáise, dàalacaténá náináidacawa, càmíyeyípiná yáalía yéemìlaca càinácaalí báisíri tàacáisi ímáaná. Càita nacái nía siùcade. Péemìacué comparación: Càica níade iyúwa wenàiwica idènièyeyéica ituíwa càmíri náalimá naicáidaca iyú, idènièyeyéica nacái yùuwiwa càmíri náalimá néemìlaca iyú”, càité náimaca níai profetaca.

9 Rey David itànàacaté nacái Dios itàacái israelitanái ìwali. Ímacaté:

“Nàasu cayábéeri yàacàsi, cawèníri wawàsi nacái ichìwáidapíná nía, nayúunáidacaténá cayábaca náapicha Dios. Néese, ráunamáita Dios yúuwichàidapíná nía nabáyawaná ìwalísewa.

¹⁰ Càipínáca níade iyúwa matuíyéi, càmíciná náalíawa Dios yúuwichàidáanápíná níawa. Dios imàacapíná báawéeri yúuwàacawa nàwali, yá nàuwichàapínácawa mamáalàacata”, caité ímaca yái Dios itàacáica.

La salvación de los no judíos

¹¹ Iná cawàwanáta áibanái iyúunáidaca Dios idéca yúucaca íchawa judíonái càiripínáta nabáyawaná ìwalíse, yái càmínáca neebáida Jesús itàacái. ¡Càmírira! Dios càmítaté imàaca naméeràacawa yúucacaténá íchawa nía meedá càiripínáta. Néese Dios iwàwacaté càmíiyéi judío yeebáidaca Jesús itàacái yéewanápíná judíonái íicáca càinácaalí càmíiyéi judío nàyáaná casímáiri iyú Dios yáapicha, yéewacaténá judíonái iwènúadaca íiwitáisewa neebáidacaténá nacái Jesucristo itàacái.

¹² Càmítaté judíonái yeebáida Cristo itàacái, iná Dios idéca imàacaca càmíiyéi judío yeebáidaca. Càita càmíiyéi judío nadéca nàanàaca cayábéeri wawàsi càmíciná judíonái yeebáida Cristo itàacái. Iná yéewa wáaliacawa Dios imànínápíná máini cayábéeri cachàiníwanái macái èeri mìnánái irí judíonái iwènúadapínácaalí íiwitáisewa Dios irípiná àniwa yéewacaténá manùbéeyéi neebáidaca Cristo itàacái.

¹³ Quéwa siúcade nuwàwacué nucàlidaca pirí wawàsi, píacué càmíiyéica judío. Dios idéca ibànùaca núa nucàlidacaténá itàacái càmíiyéi judío irí, iná máini cawènica nuicáca yái nuíbaidacalécawa, nuwàwaca nacái nuíbaidaca Dios irípiná cachàiníri iyú.

¹⁴ Nuwàwaca nuénánái judíonái íicáca càinácaalícué pìyáaná casímáiri iyú Dios yáapicha, yéewacaténá nawàwaca neebáidaca Cristo itàacái càide iyúwacué peebáidáaná. Càita cawàwanáta núalimá nuwènúadaca náiwitáise Cristo irípiná iwasàacaténá nía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

¹⁵ Dios idéca iwènúacawa judíonái íicha càmícináté nawàwa neebáidaca Cristo itàacái, iná siúcade yáalimá cayábaca Dios macái èeri mìnánái yáapicha. Iná yéewa wáaliacawa Dios imànínápíná máini cayábéeri cachàiníwanái mamáalàacata macái èeri mìnánái irí judíonái nawènúadacaalípiná náiwitáisewa Dios irípiná àniwa. ¡Yásí máinípiná cayábaca walíni càide iyú wenàiwica ícáucàacaalíwa yéetácáisi íicha!

¹⁶ Péemiàcué comparación: Judíonái imànicaalí idàbáanéeri pan ofrenda piná namàacacaténáni Dios irí sacerdotenái iyáapíná, yásí Dios yàasucani, yái idàbáanéeri panca namànírira íbesi íicha panpiná. Dios yàasucáináni, yái idàbáanéerica panca, iná Dios yàasuca yái íbesica macáirita. Càita nacái wamàacacaalí àicu ipìchu ofrenda iyú Dios irí, yásí Dios yàasuca nacái àicu yàanaca canánama. Yái comparaciónca ímáanáca càicanide iyúwa judíonái yàawirináimi. Dios yàasu wenàiwicacaté nía idàbáanéeyéicaté, iná yéewa wáaliacawa áibaalípiná Dios yàasu wenàiwicapínáca nacái nataquénánáimi, níái judíoca.

¹⁷ Péemiàcué áiba comparación: Dios íicáca yàasu wenàiwicawa càide iyúwa olivo yéetaná. Quéechatécáwa yàasu wenàiwicaca níái judíoca. Néeseté abénaméeyéi néená nawènúadaca náiwitáisewa Dios íicha. Ináté càmita quirínama Dios yàasu wenàiwica nía, càide iyúwa wawichùacaalí báawéeri yàanami olivo yéetaná íicha. Néese Dios imáidacaté pía, pía càmírira judío yàasu wenàiwicacaténá pía judíonái yáamirìcubàa, càide iyúwa wachanàidacaalí áiba íiwitáaná olivo yàanata ànalímáiséerica idàbáanéeri yàanamica yáamirìculé càyacanácacaténáni olivo yéetaná ìwali. Yái yàanaca ànalímáiséeri wachanàidéerica olivo yéetaná ìwali ímáanáca càicanide iyúwa pía, pía càmírira judío yeebáidéerica Cristo itàacái, yéewacaténá Dios yàasu wenàiwicaca pía, càide iyúwaté judíonái iyáaná quéechatécáwa.

¹⁸ Picá cáimacái piicáca píawawa náicha níái Dios yàasu wenàiwica idàbáanéeyéimica, níái judíoca. Piyúunáidacaalí cayábaca pía judíonái íicha, néese piwàwali càmita yéewa cachàinica pía Dios yàasu wenàiwica idàbáanéeyéi íicha, níara judíonái yàawirináimi yeebáidéeyéicaté

Dios itàacái bàaluité, càide iyúwa àicu yàana càmíiná yéewa càiyacanácani ichàini iyúwa méetàuculé àicu ipìchu ícha.

¹⁹ Cawàwanáta càì píimaca: “Quéwa Dios iwichùacaté idàbáanéeri yàanami ichanàidacaténá núa olivo yéetaná ìwali. Càita Dios imàacaca yàasu wenàiwicaca núa, íná cayábéerica núa judíonái ícha”, càì piwàwa píimaca cawàwanáta.

²⁰ Cayába, nuénásàiri, picá càì píináidacawa. Piwàwali Dios yúucacaté íchawa nía càmíyéicaté yeebáida itàacái, idéca nacái imàacaca yàasu wenàiwicaca pía peebáidacáiná Jesucristo, càide iyúwa wawichùacaalí báawéeri yàanami olivo yéetaná ícha wachanàidacaténá áiba íiwitáaná olivo yàana àicu ìwali. Càité Dios imànica pirí cayábéeri, íná picá cachàini piicáca píawawa judíonái ícha, néese píaca Dios icàaluíniná, picá píichawa cayába nacái, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa.

²¹ Càmicáináaté Dios imàaca iwàwawa nabáyawaná ícha níái idàbáanéeyéimica yàanaca, níái judíoca càmíyéica yeebáida Cristo itàacái. Iná yéewa wáalíacawa càmíta imàacapíná iwàwawa pibáyawaná ícha pimànicaalí pibáyawanáwa mamáalàacata càide iyúwaté judíonái imàníná.

²² Iná píináidawa cayába Dios ìwali máiníri cayábaca íiwitáise, quéwa máiníri cachàinica íiwitáise nacái. Dios imànicaté cachàini nalí icaléyéicatéwa Dios ícha nabáyawaná ìwalísewa, néese imànicaté pirí cayábéeri. Quéwa iwàwacutá peebáidaca itàacái mamáalàacata, piwènúadacaténá píiwitáisewa pibáyawaná íchawa. Càmicaalí càì pimàni, yásí yúuca íchawa pía càide iyúwa wawichùacaalí báawéeri yàanami olivo yéetaná ícha.

²³ Quéwa judíonái nawènúadacaalí náiwitáisewa neebáidacaténá Cristo itàacái, yásí Dios yàasu wenàiwicaca nía àniwa, càide iyúwa wachanàidacaalí olivo yàanami àniwa olivo yéetaná ìwali wàlisàì iyú, cachàiníricáiná Dios imànicaténá càì.

²⁴ Péemià comparación: Wáalimá wamànica càulenéeri wawàsi wachanàidáaná ànalímáiseeri àicu yàana cayábéeri olivo yéetaná ìwali idàwinàacaténáwa, íná yéewa wáalíacawa càmíríca máiní càulenáca wachanàidaca olivo yàanamisíwa olivo yéetaná ìwali, yái yàanamica wawichuèricaté olivo yéetaná ícha. Càita nacái Dios imànica: Dios imàacacaté yàasu wenàiwicaca pía, éwita càmicáanáta judío pía, íná yéewa wáalíacawa imàacáanápiná yàasu wenàiwicapíná nía àniwa níái judíoca, neebáidacaalí Cristo itàacái, idàbáanéeyéicáináaté Dios yàasu wenàiwicaca nía bàaluité.

La salvación final de los de Israel

²⁵ Píacué nuénánáica, nuwàwacué píalíacawa wawàsi ibàacanéeri ìwali ipíchanácué máiní cáimacáica piicáca píawawa israelitanái ícha. Dios idéca imàacaca dàalaca náiwitáise achúma èrita, níái israelitaca. Càipíná israelitanái ìyaca àta macáita càmíyéi judío néená neebáidacataléta Jesucristo itàacái, macáita càmíyéi judío Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa.

²⁶ Idécanáami càì ichàbacawa, yásí Dios iwasàapíná Israel itaquénáinámi canánama Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Càica wáalíacawa bàaluitécáiná profetanái itànàacaté tàacáisi Dios inùmalícuíse. Càité Dios íimaca:

“Yái iwasèeripínáca israelitanái yàanàapíná Sión ìyacàlená néese. Yá iwènúadapíná náiwitáise nabáyawaná íchawa, níái Jacob itaquénáinámica.

²⁷ Càipíná numànica nalíwa machacàníri iyúni càide iyúwaté numànínáté wawàsi nàawirináimi yáapicha, numàacáanápináté nuwàwawa nabáyawaná ícha”, íimacaté yái Diosca.

²⁸ Siúcade manùbéeyéi judío yéená càmítàacáwa neebáida yái tàacáisi icàlidéerica Jesucristo iwàwaca iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, íná Dios íicáca judíonái iyúwa yùuwidenáíwa. Nàuwídecaté namànica Dios, néeseté píacué càmíyéica judío pidàbacatécué péemíaca Dios itàacái peebáidacaténácué náamirícubàa. Quéwa cáinináca Dios íicáca judíonái mamáalàacata imànicáináaté wawàsi nàawirináimi yáapicha yeedáanápináté nía yàasunáipínáwa.

²⁹ Cáinináca Dios iicáca judíonái mamáalàacata càmicáiná Dios yèepùadapiná náichawa yái cayábéeri wawàsica imànìiricaté nàawirináimi yáapicha, càmita nacái Dios yúucapiná íchawa nía, níái wenàiwica Dios imáidéeyéicaté yàasunáipináwa.

³⁰ Bàaluité càmitacué pimàni càide iyúwaté Dios iwàwáaná. Quéwa siùcade càmicáiná judíonái imàni càide iyúwa Dios iwàwáaná, íná catúulécánáca Dios iicácuéca píá, píacué càmiyéica judío.

³¹ Càide iyúwacué càmináté pimàni càide iyúwa Dios iwàwáaná, càita nacái siùcade judíonái càmita namàni càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càide iyúwa Dios iicáanacué pipualé càmicáinaté judíonái yeebáida, càita nacái Dios iicápiná judíonái ipualé àniwa.

³² Dios iicápiná judíonái ipualé Dioscáiná idéca cabáyawanáca iicáca macái wenàiwica íiwitáaná, yéewanápiná Dios iicáca macái wenàiwicanái ipualé abédanamata.

³³ ¡Máini manuíswata Dios iicáca wenàiwicanái ipualé, imànicaténá nalí cayábéeri manuíswata! ¡Máiniri cáaliacáicani áibanái ícha canánama yái Diosca! ¡Máini nacái yáaliacawa macái wawàsi ìwali! Canácata yáaliméerica yáaliacawa macáita wawàsi Dios íináidéericawa ìwali; càita nacái canácata yáaliéricawa cayába Dios íiwitáise ìwali macáiswata.

³⁴ Càité áiba profeta itànàaca Dios itàacái íiméerica: “Canácata yáaliméerica yáaliacawa cayába càinácaalí Wacuèriná Dios íináidáanáwa. Canácata nacái yáaliméerica yàalàaca Dios.

³⁵ Macáita yái Dios idènièrica, càmitaté áibanái yàaca iríni, íná Dios càmita imawèniá áibanái ícha wawàsi, càmita nacái iwàwacutá ipáyaidaca íchawa imawènlacálewa”, íimacaté yái profetaca.

³⁶ Canácata cachàinírira Dios ícha, Dios idàbacáinaté macáita wawàsi, yá nacái Dios icùaca macáitani, yá nacái macáita yái iyéerica, iyaca Dios irípiná. ¡Iná wàacué Dios irí cayábéeri càiripináta! Báisíta, amén.

12

La vida consagrada a Dios

¹ Píacué nuénánáica, Dios idéca iicáca wapualé manuíswata imànicaténá walí cayábéeri, íná nùalàacué píá manuíswata pimàacáanápinácué píawawa Dios irí iyúwa cáuri ofrenda, mabayawanéeri nacái, casímáiri nacái Dios iicáca. Yácata báisíiri culto Dios iwàwéericuéca pimànica irí, píacaténácué Dios icàaluíniná cáiwitáiséeri iyú.

² Picácué quirínama píyaca càide iyúwa èeri mìnánái iyáaná siùcade, níái càmiyéica yáaliawa Dios ìwali. Néese píwènúadacué yái plínáidáanáca yéewacaténácué píyaca píiwitáise wàlisài yáapichawa, yéewanápinácué nacái píaliacawa Dios íiwitáise ìwali, càinácaalí Dios iwàwáanácué pimànica cayábéeri, mabayawanéeri iyú, casímáirica Dios iicáca.

³ Dios idéca imànica nulí cayábéeri mawèniiri iyú imàacáanápiná nuíbaidaca irípiná. Ichùullaca núa nùalàanápinácué píá. Iná núumacué pirí: Picácué máini cachàini píicáca píawawa càmicaalícué máini cachàini píá. Néese, iwàwacutácué plínáidacawa píwaliwa cáiwitáiséeri iyú. Picácué píalimáida pimànica áiba píibaidacaléwa Dios irípiná càmicaalí Dios imàaca pirí càiri chàinisi píibaidacaténá cà. Néese pimànicué píibaidacaléwa Dios irípiná, yái íibaidacalési Dios imàaquéericuéca pirí càiri chàinisi pimànicaténáni, yái chàinisi Dios imàaquéericatécué pirí idàbacaalítécué peebáidaca itàacái.

⁴ Péemiácué comparación: Abéericata yái waináca, quéwa wadèniaca wàwaliséeriwa madécaná. Iya nacái wáiwita, wacáapi nacái, wàbàli nacái, wàuwi nacái, watuí nacái. Macái wàwaliséeri imanùbaca nadèniaca náibaidacaléwa méetàucunamata náichawáaca.

⁵ Càita nacái wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Ewita manùbéeyéicáníta wía, càicáníta wàyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica Cristo ichàini iyú. Yá waicáyacacawa càide iyúwa abémisana, càide iyúwa wainá idèniáná ìwalíséeriwa madécaná quéwa abéericata yái waináca.

⁶ Dios imàacacaté walí chàinisi wáalimáwanama méetàucunamata wáichawáaca càide iyúwa iwàwáaná imàacaca walíni. Iná iwàwacutá wamànica cayábéeri walíwáaca

wayúudàayacacaténáwa, wáibaidáanápíná Dios irí càide iyúwa Dios imàacáanaté walí chàinisi. Wadèniacaalí chàinisi Dios néeséeri wacàlidacaténá tàacáisi inùmaliçuise, yásí iwàwacutá wacàlidaca tàacáisi inùmaliçuise càide iyúwa Dios imàacáaná wáaliacani.

⁷ Wadèniacaalí chàinisi Dios néeséeri wayúudàacaténá áibanái, yásí iwàwacutá wayúudàaca nía cayábéeri iyú. Cawinácaalí wéenáca Dios imàaquéericaté irí chàinisi yéewáidacaténá áibanái wenàiwica Dios itàacái iyú, iwàwacutá yéewáidaca nía cachàiníiri iyú.

⁸ Cawinácaalí wéenáca Dios imàaquéericaté irí chàinisi yàalàanápíná áibanái ichàiniadacaténá nawàwa, iwàwacutá imichàidaca áibanái íiwitáise mamáalàacata. Cawinácaalí wéenáca yéerica caweníiri iyúudàacaténá áibanái, iwàwacutá càmíirica canùmasée yàasu ofrenda ìwaliwa. Cawinácaalí wéenáca icuèrica wía icùacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwàwacutá icùaca wía cáaliacáiri iyú. Cawinácaalí wéenáca Dios imàaquéericaté irí chàinisi iicácaténá catúulécaneeyéi ipualé iyúudàanápíná nía, iwàwacutá iyúudàaca nía casímáiri iyú.

Deberes de la vida cristiana

⁹ Cáininácué piicáyacacawa báisíiri iyú. Pimàacacué píichawa píiwitáise báawéeriwa. Pimànicué mamáalàacata abéerita yái cayábéerica.

¹⁰ Iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa iyúwa abémisana. Iwàwacutácué piicáyacacawa iyúwa cachàiníiyéi íichawáaca, cáimiétaquéeri iyú nacái.

¹¹ Cachànicué píiwitáise, picácué ínu pía. Píibaidacué Wáiwacali irípiná cachàiníiri iyú macái pichàini iyúwa.

¹² Piyánídacuéwa casímáiri iyú wacùacáinácué wàyáanápíná càiripináta Dios yáapicha. Píideníacué piùwichàanáwa matuíbanáiri iyúni piùwichàacaalícuéwa Wáiwacali irípiná peebáidacáinácué itàacái. Picácué piméyáawa pisutáca píawawa Dios íicha mamáalàacata.

¹³ Piyúudàacué wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái. Pimàacacué nalí yái namáapuèrica. Pitàidacué cayába cawinácaalícué ipáchiyéyéica pía, níai yeebáidéeyéica Jesucristo, peedácaténácué pìataléwa nía.

¹⁴ Aibanáicaalí imànicué pirí báawéeri, pisutácué nalí Dios imànínápíná nalí cayábéeri. Picácué pisutá Dios íicha yùuwichàidáanápíná nía.

¹⁵ Casímáicué piwàwa náapicha cawinácaalí casíméeyéica iwàwa. Píacawéeridacué nacái cawinácaalí achúméeyéica iwàwa.

¹⁶ Abédanamacué píiwitáise píapichawáaca. Picácué cachàini piicáca píawawa áibanái íicha, néese píacawéeridacué wenàiwica càmíiyéica cachàini áibanái íicha canánama. Picácué píináidawa máini cáaliacáica pía áibanái íicha.

¹⁷ Aibanáicaalí imànicué pirí báawéeri, picácué pimàni nalí báawéeri píipuináwa. Piyacué machacàníiri iyú macái wenàiwica iicápiná.

¹⁸ Pimànicué píalimáanáta pìyacaténá matuíbanáiri iyú áibanái yáapicha macáita.

¹⁹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, áibanáicaalí imànicué pirí báawéeri, picácué pimàni nalí báawéeri píipuináwa, néese, pimàacacué Dios yùuwichàidaca nía. Càité áiba profeta itànàaca tàacáisi bàaluité Dios inùmaliçuise. Dios íimacaté: “Núacata yái yùuwichàidéeripínáca wenàiwica nabáyawaná ìwalisewa, yásí nùaca nawèniwa, macáita imàníiyéica báawéeri áibanái irí”, íimacaté yái Diosca.

²⁰ Càité nacái Dios íimaca: “Máapicaalí piùwide, pía iyáapíná. Macàlacaalí iwàwa, pía ìira úni. Pimànicaalí irí càì cayábéeri, yásí báicani ibáyawaná ìwaliwa, yái yùuwidéenáca imànica pía”, íimacaté yái Diosca.

²¹ Picácué piwàwali yái báawéerica imàníiricatécué pirí, ipíchaná imawènladacuéca píiwitáise cayábéeri. Picácué pimàni irí báawéeri àniwa píipuináwa. Néese pimànicué irí cayábéeri pimawènladacaténá íiwitáise báawéeri, píacawéeridacaténácué pimànicani.

13

¹ Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwàwacutácué macái peebáidaca natàacái níái icuèyéicuéca pìasu cáli, Díoscáiná idéca yàaca nachàini nacùanápínacué pìasu cáli, idéca nacái Dios imàacaca nacùaca wenàiwica.

² Iná cawinácaalí càmíyéica yeebáida yàasu cáli icuèrinánái itàacáiwa, nàuwidaca namànica Dios yái imàaquéerica nàasu cáli icuèrinánái icùaca wenàiwica. Néese cawinácaalí càmíyéica càì yeebáida, nàuwichàapínacawa.

³ Níái icuèyéica wàasu cáli càmita nàya nacalùadacaténá wenàiwica imàníyéica cayábéeri, néese nàyaca nacalùadacaténá wenàiwica imàníyéica báawéeri áibanái irí. Pìwàwacaalí pìyaca macàaluínináta náicha níái icuèyéica pìasu cáli, néese pìya machacàníiri iyú, yásí cayábaca naicáca píawa, níái icuèyéica pìasu cáli.

⁴ Níái icuèyéica pìasu cáli, idéca Dios imàacaca nacùaca wenàiwicanái, imànicaténá pìrí cayábéeri. Quéwa pimànicaalí báawéeri, yásí iwàwacutá cáluca pía náicha, Díoscáiná imàacaca nàuwichàidaca wenàiwicanái báawéeyéi íiwitáise. Dios imàacaca nacùaca wenàiwicanái nàuwichàidacaténá machacàníiri iyú cawinácaalí imàníríca báawéeri áibanái irí.

⁵ Iná iwàwacutá wamànica càide iyúwa nachùullaná wía, níái icuèyéica wàasu cáli. Càmita meedá weebáidaca nía ipíchaná wàuwichàacawa, néese weebáidaca nía wáaliacáináwa wawàwalicúsewa Dios iwàwa wamànica càide iyúwa nachùullaná wía.

⁶ Dios imàacacué nacùaca pìasu cáli, iná iwàwacutácué pipáyaidaca nía càide iyúwa gobierno ichùullanácué pipáyaidaca píchawa nía, náibaidacáiná iyúwa Dios imàacáaná náibaidaca.

⁷ Pimànicué macái picuèrinánái iríwa càide iyúwa nachùullaná pía, níái icuèyéicuéca pìasu cáli. Pipáyaidacué píchawa níái yeedéeyéica plata gobierno irípiná. Pipáyaidacué nacái níái yeedéeyéica plata pìasu cawèniyéi ìwalísecuéwa gobierno irípiná. Càita nacái pìacué nacàaluíniná níái iwàwacutéeyéica pìaca icàaluíniná. Càita nacái pìaca náimiétacaná níái iwàwacutéeyéica pìaca límiétacaná.

⁸ Picácué pimawènìca áibanái íicha wawàsi mamáalàacata, plata nacái, idécanáamicué pimawènìacále yàasu èeri yàanàaca pipáyaidáanápínacué píchawani. Iyacáinácué pìrí abéeri wawàsi cayábéeri iwàwacutéericuéwa pimànica, yái cáinináanácuéca piicáyacacawa. Canácatáita wáaliméeripiná wamáalàidaca wapáyaidaca wáichawa macáita yái wamawènìacálecawa cáinináanápíná waicáca áibanái wenàiwica càiripináta càide iyúwa Dios itàacái ichùullaná wía, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmallicúse.

⁹ Càité íimaca yái tàacáisca: “Picá piimá áiba wenàiwica yáapicha càmíichúaca píinusíwa, càmíríca pinírísiwa nacái, picá pinúa wenàiwica, picá piyéedù, picá picàlida pìchìwawa áibanái ìwali, picá piwàwa pìasupínáwa áibanái yàasu”, càì íimaca yái Dios itàacáica. Nàyaca nacái áiba wawàsi Dios ichùulièyéica wamànica, quéwa macáita yái ichùullacanásica íimáanáca abéeri wawàsi, càide iyúwa yái ichùullacanási maléenéeri íimáaná: “Cáininá piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa pimànicaténá nalí abéerita cayábéeri”, càì íimaca yái Dios itàacáica.

¹⁰ Cáininácaalí waicá áibanái wenàiwica, càmita wamàni nalí báawéeri, iná cáininácaalí waicáca áibanái wenàiwica, yásí wamànica wàacawa macáita càide iyúwa Dios itàacái íimáaná.

¹¹ Aiba wawàsi nacái, iwàwacutácué piwàwalica máiní báawéerica yái èerica wàyáanáca siùcade, iwàwacutá nacái wacawàacawa wadapùle íichawa wáibaidacaténá cachàiníiri iyú Dios irípiná, yácáiná mawiéníwanáica wéenáiwaná Wáiwacali iwasàcatáipíná wíawa. Mawiéníwanáica walíni íicha yáara èerimicaté wadàbacatáicaté weebáidaca itàacái.

¹² Mesúnamáita imáalàapínacawa wáicha yái èeriquéi, siùcade amaláca yàacawa wawicáu yáara wéenáiwanápináca Wáiwacali iwasàcatáipínáca wíawa, iná iwàwacutá wamàacaca wáichawa wáiwitáise catéeriwa ipíchaná wamànica càide iyúwa èeri mìnánái catéeyéi íiwitáise imàníná. Yá wamànicué cayábéeri màulenácaténá wía Dios icamaláná irìcu

wamànicaténacué cayábéeri macái wenàiwica iicápiná. Càipiná wamànica ùwicái Satanás ípunita, càide iyúwa úwinái ìwalicaalí quírameníri bàlesi dàaléeri nabàlùcaténáwa tàì íméri iyú nàuwidenái ípunitawa.

¹³ Yá wamànicué machacàníri iyú macái wenàiwica iicápiná càide iyúwa wenàiwica iyéeyéica Dios icamaláná irìcu. Picácué wacàma wàyaca. Picácué nacái wamàni báawéeri fiesta máaléquéeri iyú. Picácué nacái waimáca náapicha níara iiméeyéica aslanái yáapicha plata ìwalinápiná; càita nacái picácué wamàni wáalaniwa. Picácué nacái wacuisáyacawa chàinisíri iyú. Picácué nacái báawa waicáca áibanái nàasu cawèníri ìwalísewa.

¹⁴ Néese piyacué càide iyúwa Wáiwacali Jesucristo iyáanaté, yásí Wáiwacali icùacué píawa wàuwide Satanás ícha, càide iyúwa úwinái ibàle dàaléeri icùacaalí úwinái nàuwidenái íchawa. Yá picácué picutá pisímáidacaténá píiwitáise bàaluisàimiwa ipíchanacué pimànica pibáyawanáwa.

14

No critiques a tu hermano

¹ Nàyaca abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, quéwa càmiyéi cachàini íiwitáise Wáiwacali ìwali càmicáiná náalíawa càinácaalí iwàwacutáaná nàyaca, càmita nacái náalíawa cayába ìwali yái cayábéerica Dios imànírira walí mawèníri iyú mabáyawanácaténá iicáca wía. Quéwa picácué báawa piicáca nía càmiyéica cachàini íiwitáise, néese piacawéeridacué nía. Picácué pitàaní náapicha chàinisíri iyú piwènúadacaténá náiwitáise nánáidáanápínáwa càide iyúwacué píináidáanáwa.

² Níacáiná abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nánáidacawa cayábacani nayáacaalí macái yàacàsi íiwitáaná, iinási nacái, quéwa áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nayáaca yáawami bànacalé, àicu iyacáná nacái, ipíchaná nayáaca iinási áibanái inuérimica nàacaténá ídolo icàaluíniná, níai cuwáiná yéenáwanáca. Cáaluca nayáaca iinási càmicáiná cachàini náiwitáise Wáiwacali ìwali. Càmitàacá manuí nánáidacawa nawàwawa Wáiwacali ìwali.

³ Uwé, cawinácaalí iyéerica macái yàacàsi íiwitáaná, iwàwacutá càmita cachàini iicáca yáawawa yéenasàiri íchawa, yái càmirica cachàini íiwitáise Wáiwacali ìwali. Yái iyéerica macái yàacàsi íiwitáaná iwàwacutá càmita iicáaní yéenasàiri iquínináwa, càmita nacái caná iwèni iicácani, iyúwa càmiri yáalíawa nacái. Càita nacái yái càmirica iyáa macái yàacàsi íiwitáaná iwàwacutá càmita itàaní báawéeri iyú ìwali yái wenàiwica iyéerica macái íiwitáaná, cayábacáiná Dios iicáca íiwitáise.

⁴ Péemà comparación: Canáca yéewaná pitàanica báawéeri iyú áiba asìali yàasu wenàiwica ìwali. Cayábacaalí íiwacali iicáca yái íbaidacalési yàasu wenàiwica imànírira írí, càita nacái báawacaalí iicáca yái wawàsi yàasu wenàiwica imànírira, yácata íiwacali yàasu wawàsica, càmirica piàsu wawàsi. Càita nacái canáca yéewaná pitàanica báawéeri iyú áiba wenàiwica ìwali yeebáidéerica Wáiwacali itàacái, Wáiwacali yàasu wenàiwicacáináni, càmirica piàsu. Quéwa Wáiwacali yáalimá iyúudàaca yàasu wenàiwicawa imànínapíná càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná.

⁵ Abénaméeyéi nacái nánáidacawa máiníri cayábaca abé èeri macái semana imanùbaca áiba èeri ícha canánama. Quéwa áibanái wenàiwica naicáca macái èeri imanùbaca abédanamata. Iwàwacutá náalimáwanama náalíacawa machacàníri iyú càinácaalí Dios iwàwáaná namànica.

⁶ Cawinácaalí ínáidéericawa máiníri cayábaca abé èeri macái semana imanùbaca, càì imànica yàacaténá Wáiwacali icàaluíniná. Càita nacái cawinácaalí iiquéerica macái èeri imanùbaca abédanamata, càì imànica yàacaténá Wáiwacali icàaluíniná. Cawinácaalí iyéerica macái yàacàsi íiwitáaná, càì imànica yàacaténá Wáiwacali icàaluíniná, yàaca nacái Dios írí cayábéeri iyáacalé ìwaliwa. Aiba wenàiwica càmita iyáa macái yàacàsi íiwitáaná ipíchaná iyáaca iinási áibanái inuérimica nàacaténá ídolo icàaluíniná, níai cuwáiná yéenáwanáca.

Càmicaalí iwàwa iyáaca iinási, yá càì imànica yàacaténá Wáiwacali icàaluíniná, yàaca nacái Dios irí cayábéeri iyáacalé ìwaliwa.

⁷ Wía yeebáidéeyéica Wáiwacaliwa, càmita wàya walípináwa, càmita nacái wéetáwa walípináwa.

⁸ Néese wía yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacáíwa, idècunitàacá wàyaca cháì èeri irìcu, yá wàyaca wáibaidacaténá Wáiwacali irípináwa. Càita nacái wéetácaalípináwa, yásí wéetácawa càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná. Iná idècunitàacá wàyaca cháì èeri irìcu, càita nacái wéetápinácaalíwa, yá Wáiwacali yàasunáica wía mamáalàacata.

⁹ Wáiwacali yàasunáica wía, yácáiná Cristo yéetácatéwa, yáté nacái yèepùaca cáuca àniwa Náiwacalicaténáni níara yéetéyémicawa, nía nacái cáuyéica cháì èeri irìcu.

¹⁰ Iná picá pitàaní báawéeri iyú áiba wenàiwica ìwali yeebáidéerica Jesucristo itàacái. Picá nacái caná iwèni piicácani. Iwàwacutácáiná macáita wàacawa áibaalípiná wabàlùacaténáwa Dios ípunita yéewanápiná Dios icàlidaca waináwaná ìwali, càinácaalíté wamàníná, wáináidaca nacáíwa cháì èeri irìcu.

¹¹ Wáalíacawa báisíricatani, áiba profetacáiná itànàacaté yái tàacáisi Dios inùmalícuíse. Dios ímacaté:

“Péemíacué cayábani, núumacáiná cáimiétacanéeri iyúni, núa Picuèrinácuéca Dios, macái wenàiwicanái ibàlùapínacawa yùlulù iyúwa nuípunita, yá nàapínaca nulí cayábéeriwa”, ímacaté yái Diosca.

¹² Iwàwacutápiná macáita wía wacàlidaca waináwaná ìwaliwa Dios irí, càinácaalíté wamàníná, wáináidaca nacáíwa cháì èeri irìcu.

No hagas tropezar a tu hermano

¹³ Iná picácué watàníca báawéeri iyú áibanái ìwali yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néese píalimáidacué càminápiná pimàni áiba wawàsi imàaquéeripíná áibanái imànica ibáyawanáwa.

¹⁴ Núa, yeebáidéerica Wáiwacali Jesús itàacái, núalíacawa báisíiri iyúcani càmita yáalimá casacàaca yàacàsi irínáamitawa, íná càmita báawa wayáacani. Quéwa áibacaalí wenàiwica casacàacaalí iicáca yái yàacàsica ídolo cuwáiná yéenáíwaná ìwalíse, yá casacàaca iríni, yái yàacàsica, íná báawaca iyáacani.

¹⁵ Quéwa áibanái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái naicácaalí piyáaca yàacàsi casaquèerica naicáca ídolo ìwalíse, níái cuwáiná yéenáíwanáca, nadàbacaalí nacái nayáacani càide iyúwa piyáaná piyáacaléwa, yá namànica nabáyawanáwa, achúma nacái nawàwa ìwalíse, nayúunáidacáiná Dios càmita iwàwa nayáaca iinási áibanái inuérimica nàacaténá cuwáiná icàaluíniná. Yá càmita pimàni cayábéeri, càmita nacái cáininá piicáca áibanái. ¡Picá pimàni càiri wawàsi imàaquéerica áiba wenàiwica icalíacawa Dios itàacái ícha, piwàwacáiná piyáaca meedá áiba yàacàsi íiwitáaná! Picá piimáicha Cristo yéetácatéwa íchawalíná nacái.

¹⁶ Ewita càmicáaníta báawa píriní yái wawàsica, càicáaníta càmita cayába pimànicani áibanáicaalí itàníca báawéeri iyú Dios itàacái ìwali ìwalíse yái pimànírica.

¹⁷ Dios càmitaté imáida wía icùacaténá wía iyúwa yàasu wenàiwicanái yéewanápiná meedá wayáaca yàacàsi, wàira nacái càide iyúwa wawàwáaná. Néese Dios icùaca wía wàyacaténá machacàníiri iyú, matuíbanáiri iyú nacái wáapichawáaca, casímáiri iyú nacái Espíritu Santo ìwalíse.

¹⁸ Cawinácaalí càì íbaidéerica Cristo irípiná, cayábaca Dios iicácani. Yá nacái áibanái wenàiwicanái iicáca cáimiétaquéri iyúni.

¹⁹ Dios iwàwacáiná càì wàyaca, íná wamànicué wáalimáanáta macái wachàini iyúwa wàyáanápiná matuíbanáiri iyú wáapichawáaca yéewanápiná wachàiniadaca wawàwawáaca, yéewacaténá cachàiníwanái mamáalàacata wáiwitáise canánama Wáiwacali ìwaliwa.

²⁰ Dios imàacaca yàacawa cayábéeri wawàsi péenàsàiri iwàwalìculé, yáì càmírica cachàini íiwitáise Wáiwacali ìwali. Iná picá pimàaca piyáacalé imáalàidaca yáì cayábéerica Dios imàaquéerica péenàsàiri iwàwalìculé. Báisíta masacàaca macáì yàacàsi, quéwa abéericaalí wéená icaláacawa Dios ícha wayáacalé ìwalíse, yá wamànica wàacawa irí báawéeri.

²¹ Aiba wenàiwica imànicaalí ibáyawanáwa iicácáiná piyáaca iinási, pìira nacáì ìiracalési ipuíri, pimàni nacáì áiba wawàsi, yá cayába cachàiniwanáì pimàacacaalí píchawa macáita yáì wawàsica, ipíchaná áiba wenàiwica imànica ibáyawanáwa, icaláacáichawa Dios ícha ìwalíse yáì pimànírira.

²² Píalíacaalíwa càmita pimàni pibáyawanáwa piyáacaalí iinási áibanáì inuérimica yàacaténá ídolo icàaluíniná, yá cayábaca càì píinàidacawa abéerita Dios iicápiná, quéwa picá canùmasée pía ìwali áibanáì yàacuésemi. Casímáica iwàwa cawinácaalí yáaliéricawa càmita imàni wawàsi Dios iiquéerica báawéeri iyú.

²³ Quéwa áiba wenàiwica càmita yáalíawa cayába asáisi Dios imàacacaalí iyáaca áiba yàacàsi, ìira nacáì. Néese iyáacaalí yáì yàacàsica, yáì cabáyawanácani, càmícáiná yáalíawa cayába iwàwalìcuísewa asáisi Dios imàacacaalí iyáacani. Wamànicaalí wawàsi càmírica wáalíawa cayába wawàwalìcuísewa Dios imàacáaná wamànicanì, yá wamànica wàacawa wabáyawanáwa.

15

Agrada a tu prójimo, no a ti mismo

¹ Abénaméeyéì wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáì, càmitàacá náalíawa cayába, íná càmita máini cachàini náiwitáise Wáiwacali ìwali. Uwé, wía yeebáidéeyéica tàì ìiméeri iyú, iwàwacutá wàidenìacani matuíbanáiri iyú càmicaalítàacá abénaméeyéì wenàiwica náalíawa macáita, wayúudàacaténá nía, níáì càmíiyéica cachàini íiwitáise Wáiwacali ìwali. Iwàwacutá nacáì càmita wamàni càide iyúwa wawàwáanáwa meedá, wasímáidáanápiná meedá wíawawa.

² Macáita wía iwàwacutá wayúudàaca áibanáì yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáì yéewanápiná cachàinica náiwitáise Wáiwacali ìwali cachàiniwanáì mamáalàacata.

³ Cristocáiná càmitaté imàni càide iyúwaté iwàwáaná isímáidáanápiná meedá yáawawa, néese imànicaté càide iyúwa áiba profeta itànàanáté tàacáisi Cristo inùmaliçuíse. Cristo ìimacaté Dios irí: “Níáì icuíséeyéica íchawa pía báawéeri iyú, nadéca nacuísaca náichawa núa nacáì”, ìimacaté yáì Cristoca.

⁴ Macáì yáì tàacáisi profetanáì itànèericaté bàaluité Dios inùmaliçuíse Dios imàacacaté natànàacani yéewáidacaténá wía. Yáì tàacáisi yéewáidaca wía, ichàiniada nacáì wawàwa wàidenìacaténá wàuwichàanáwa matuíbanáiri iyú cachàiniwanáì, àta wàanàacatalépináta chènuniré.

⁵⁻⁶ Yá nusutáca Dios ícha pirípinácué, yáì iyúudèerica wàidenìaca wàuwichàanáwa matuíbanáiri iyú, ichàiniadéerica nacáì wawàwa. Nusutácué Dios ícha pirípiná iyúudàanápinácué pìyaca matuíbanáiwaca píapichawáaca, càide iyúwaté Cristo Jesús iyáaná, yéewanápinácué píaca Dios irí cayábéeri abédanamata càide iyúwa wenàiwicanáì icántàacaalí abédanamata macáita namanùbaca iyúwa, píacaténácué Dios irí cayábéeri, yáì Wáiwacali Jesucristo Yáanirica.

El evangelio es anunciado a los no judíos

⁷ Iná iwàwacutácué piicáyacacawa iyúwa abémisana éwita abénaméeyéì càmícáanítàacá náalíawa macáita, Cristocáiná yeedácatécué pía yàasunápináwa, macáitacué pía, yéewacaténá macáita náalíacawa máini cachàinica Dios, nàanápiná irí cayábéeri.

⁸ Nuwàwacué nucàlidaca piríni Cristo yàanàacaté chènuníise iyúudàacaténá judíonáì. Càité Cristo imànica càide iyúwaté Dios icàlidáaná wàawirináimi iríni cáimiétacanéeri iyú. Càité Cristo imànica yáasáidacaténá Dios imànica machacànírira iyúni càide iyúwa icàlidáaná wenàiwicanáì iríni cáimiétacanéeri iyú.

⁹ Cristo yàanàacaté yéewacaténá càmíiyéi judío nacái nàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái Dios iicáanáca wenàiwicanái ipualé. Càité profetanái itànàaca tàacáisi Cristo íméricaté Dios irí. Cristo ímacaté:

“Iná nùapíná pírí cayábéeriwa càmíiyéica israelita yàacuésesemi, nucántàapíná nacái píipidená ìwaliwa nucàlidacaténá piináwaná ìwali cáimiétaquéri iyú”,
ímacaté yái Cristoca.

¹⁰ Càita nacái profeta Moisés itànàacaté tàacáisi Dios inùmallicuise. Moisés ímacaté:

“¡Píacué càmíiyéica israelita, casímáicué piwàwa israelitanái yáapicha, Dios yàasu wenàiwicanáica!”
ímacaté yái Moisésca.

¹¹ Aiba profeta nacái itànàacaté tàacáisi Dios inùmallicuise. Yáté ímaca:

“¡Píacué Wacuèriná Dios irí cayábéeri, macáitacué pía càmíiyéica israelita!”
ímacaté yái profetaca.

¹² Profeta Isaías itànàacaté nacái tàacáisi Dios inùmallicuise. Isaías ímacaté:

“Isaí ìiri rey David itaquénáinámi nàyaca siúcade iyúwa àicumi yùuquériwa, càmíicáiná cachàini nía. Quéwa càide iyúwa wàlisàì àicu achúméri ibacácaalíwa àicu ipìchu yèewíise, idàwinàacaténáwa wàlisàì iyú àniwa, càita nacái abéeri rey David itaquérinámi imichàapínácawa icùacaténá càmíiyéi israelita, yásí neebáidapíná itàacáíwa”,

ímacaté yái Isaíasca, icàlidacaténáté Cristo icùanápínáté càmíiyéi israelita.

¹³ Nusutácué Dios ícha píripínácué yái imàaquéerica manuíca wáináidaca wawàwawa ìwali. Nusutáca Dios ícha imàacáanápínácué casímáica piwàwa manuísíwata, matuíbanáicaténácué píiwitáise, píacué yeebáidéeyéica itàacái. Nusutáca Dios ícha imàacáanápínácué manuíca píináidaca piwàwawa ìwali manuísíwata, Espíritu Santo ichàini iyú.

¹⁴ Píacué nuénánáica, núaliacawa máini cayábacuéca píiwitáise, máini cáaliacáiyéicuéca nacái pía, píaliacué nacái càinácaalí iwàwacutáanácué píalàayacacawa éeréeri iyú.

¹⁵ Quéwa nudéca nutànàacuéca píri yái cuyàlutaca nucàlidacaténácué píri abénaméeyéi wawàsi ìwali machacàníiri iyú, macàaluínináta, ipíchanácué píimáichaca nía. Nudéca càì numànicani Dios imànicáináté nulí cayábéeri mawèníiri iyú imàacáanápíná nuíbaidaca Jesucristo irípiná.

¹⁶ Dios idéca ichùulíaca nuíbaidáanápíná Jesucristo irí nuyúudàacaténá càmíiyéi judío. Nuíbaidaca Dios irípiná càide iyúwa sacerdote imàacacaalí ofrenda Dios irí. Nucàlidaca càmíiyéi judío iríni, yái Dios itàacáica ímérica Jesucristo iwàwaca iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Cawinácaalí yeebáidéeyéica yái tàacásica nucàlidéerica nalí, càica níade iyúwa nùasu ofrenda numàaquéerica Dios irí. Casímáica Dios iicáca nía Espíritu Santocáiná idéca masacàaca imànica náiwitáise, íná Dios iicáca nía iyúwa cayábéeri ofrenda, mabáyawanéeri nacái.

¹⁷ Cristo Jesús idéca iyúudàaca núa, yái Cristo Jesús neebáidéerica itàacái. Cristo iyúudàacáiná núa, íná càmíiyéi judío nadéca neebáidaca itàacái; yá máini casímáica nuwàwa siúcade ìwalíise yái nuíbaidacaléca Dios irípiná.

¹⁸ Canácatáita nuwàwa nucàlidaca nuináwanáwa canùmaséeri iyú, néese nuwàwacáita nucàlidaca Cristo iináwaná ìwali, càinácaalí cayábéeri wawàsi Cristo imàníríca nuíbaidacalé ìwalíise, nùasu tàacáisi ìwalíise nacái, iwènúadacaténá càmíiyéi judío íiwitáise neebáidacaténá Dios itàacái.

¹⁹ Neebáidaca Cristo itàacái naicácináté numànica Dios ichàini iyú yái càmíríca wenàiwica idé imànica. Càité Cristo imáidaca nía Espíritu Santo ichàini iyú, yái Espíritu Dios yàatanáiséerica. Càita nudéca numàalàidaca nucàlidaca nalíni yái tàacásica ímérica Cristo iwàwaca iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Nudéca nucàlidacani Jerusalén ìyacàlená mìnánái irí, nalí nacái iyéeyéica áiba cáli íinata canánama, àta nùanàacatalétaté Iliria yàasu cáli néré.

²⁰ Càité núalimáidaca macáí nuchàini iyúwa nucàlidáanápínaté nalíni alé càmicatalécaté néemiatécáwa Cristo iináwaná ìwali náalíacaténáwa Cristo iwàwaca iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Càmitaté nuwàwa nuéwáidaca wenàiwica alé áibanáí yéewáidacatalécaté nía Cristo ìwali, nuwàwacáinaté nucàlidaca abéta nalíni, cawinácaalí càmíyéicaté yéemìacáwa Cristo iináwaná ìwali.

²¹ Càita nucàlidaca nalíni numànicaténá càide iyúwaté áiba profeta itànàaca tàacáisi Dios inùmalicúise. Profeta itànàacaté wenàiwicanáí néemianápínaté Cristo iináwaná ìwali: “Níái càmíyéicaté yéemìacáwa iináwaná ìwali, náalíapínáca ìwali; yá néemìapínáca iináwaná ìwali, yái càmíricaté néemìacáwa”, íimacaté yái profetaca.

Pablo piensa ir a Roma

²² Manùba yàawiría máadáini nuwàwacaté nupáchiacuéca pía, quéwa càmitaté núalimá máinicáinaté càulenáca núa nuèpunícáinátéwa nucàlidaca Cristo iináwaná ìwali.

²³ Quéwa nudéca numáalàidaca numànica nuíbaidacaléwa Dios irípiná cháí áiba cáli íinata, íná yéewa nupáchiapínácuéca píawa càide iyúwaté nuwàwáaná numànica madécaná camuí.

²⁴ Nuínáidacawa núalimáanápíná nupáchiacuéca pía nùapínácaalíwa España yàasu cáli nérépináwa. Néese idécanáami nupáchiacuéca pía casímáiri iyú maléena èeripíná, yá nusutácué píicha wawàsi piyúudàanápínácué núa nùacaténáwa España yàasu cáli nérépináwa.

²⁵ Quéwa siùcade nùacáwacawa Jerusalén iyacàlená nérépináwa nutécaténá nalí plata, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁶ Nutépiná nalí plata néré áibanáicáiná wéenanáí càmíyéi judío, Macedonia yàasu cáli néeséeyéi, Acaya yàasu cáli néeséeyéi nacái, nadéca namàacaca plata ofrenda iyú nabànùacaténá nalíni níara wéenanáí judío catúulécanéeyéica iyéeyéica Jerusalén iyacàlená néré.

²⁷ Nadéca nàwacáidaca plata casímáicáiná nawàwa nayúudàanápíná judiónáí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Canácata ichùulìericaté nàwacáidáanápíná plata. Néese nadéca namànica cayábéeri, níacáiná càmíyéi judío imawèniaca judiónáí íicha cayábéeri. Quéecháwanáimi judiónáí neebáidacaté Jesucristo itàacái, néese nàacatéwa nacàlidáanápíná càmíyéi judiónáí iríni. Càité judiónáí iwacùacaté yái cayábéeri wawàsica càmíyéi judío irí, nayúudàacaténá càmíyéi judío íiwitáise. Íná càmíyéi judío imawèniaca judiónáí íicha cayábéeri, íná siùcade iwàwacutá càmíyéi judío iyúudàaca judiónáí nàasu wawàsi iyúwa èeri irìcúrica, níara judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càipíná càmíyéi judío iwacùaca cayábéeri wawàsi judiónáí iríwa, yái plataca iyúudèeripínáca judiónáí.

²⁸ Íná nudécanáami numáalàidaca numànica yái wawàsica nùanápíná nalí yái ofrendaca, yásí nùacawa España yàasu cáli nérépináwa, yá nupáchiapínácué píawa nùwaliwa ipíchawáise nùacawa España yàasu cáli nérépiná.

²⁹ Núalíacawa cayába nùapínácaalícuéwa pìatalé, yá Cristo imànipíná nulí cayábéeri manuísíwata.

³⁰ Píacué nuénánáica, núalíacawa cáininácuéca piicáca Wáiwacali Jesucristo, núalíaca nacáíwa Espíritu Santo idéca imàacaca cáinináca waicáyacacawa. Íná nusutácué píicha wawàsi manuísíwata pisutáanápínácué nulí Dios piyúudàacaténácué numànica ùwicái Satanás íipunita.

³¹ Pisutácué Dios íicha nulípiná icùanápíná núa náicha abénaméeyéica càmíyéica yeebáida Jesucristo itàacái iyéeyéica Judea yàasu cáli íinata. Pisutácué nacái Dios íicha yéewanápíná casímáiri iyúca wéenanáí judiónáí Jerusalén iyacàlená mìnánáí needáca nalíwa yái ofrendaca nutéeripínáca nalí.

³² Pisutácué Dios íicha nulípiná imàacáanápínácué nùacawa pìatalé casímáiri iyú, Dios iwàwacaalí càì numànica, nuicácaténácué pía, wachàiniadacaténá wawàwawáaca.

³³ Nusutácué Dios ícha pirípinácué imàacáanápínácué macáita pìyaca matuíbanáiri iyú. Báisíta, amén.

16

Saludos personales

¹ Siúcade nucàlidacué pirí wéenasàatúa Febe iináwaná ìwali, cayábéechúa íiwitáise, yebáidéechúa Jesucristo itàacái. Udéca uíbaidaca Dios irípiná nèewiré níara yebáidéeyéica Jesucristo itàacái iyéeyéica Cencrea iyacàlená irìcu.

² Pitàidacué úa cayába Wáiwacali ípidená ìwali iyúwa péenasàatúacué, peedácaténácué pìataléwa úa, càide iyúwa iwàwacutáaná wamànica wéenanái iríwa, cawinácaalí yebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Piyúudàacué nacái úa càirínácaalí wawàsi umáapuèri, uyúudàacáiná madécaná wéenanáíwa, núacáaníta nacái.

³ Nuwàwali nacái úara Prisca, ùacawéeri Aquila nacái, níara yàcawéeridéeyéicaté núa wáibaidacaalíté Cristo Jesús irípiná.

⁴ Achúmacaté néetácawa nawasàacaténá núa áibanái ícha iwàwéeyéicaté inúaca núa. Iná nùaca nalí cayábéeri, càita nacái macáita wéenanái càmiyéica judío nàaca nalí cayábéeri, níara wéenanái iyéeyéica yàcalé imanùbaca, yebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁵ Càita nacái nuwàwali wéenanái alé iwacáidáyaquéeyéicawa namànicaténá culto nacapèe irìcu, yái nacapèeca Prisca, Aquila nacái. Nuwàwali nùacawéerináwa cáininéerica nuicáca ípidenéeri Epenetoca. Yái Epenetoca, yácata idàbáanéeri wenàiwica yebáidéericaté Cristo itàacái Asia yàasu cáli néeni.

⁶ Nuwàwali nacái María, íbaidéechúaca cachàiníiri iyú Dios irípiná pèewi.

⁷ Nuwàwali Andrónico, Junias nacái, nùasu cáli néeséeyéica. Nàyacaté núapicha pre-soíyéi ibànalìcu. Apóstolca nía, caináwanéeyéica, namànicáiná cayábéeri manuísíwata. Neebáidacaté Cristo itàacái nupíchawáise.

⁸ Nuwàwali Ampliato, nùacawéeriná cáininéerica nuicáca yebáidéerica Wáiwacali itàacái.

⁹ Nuwàwali nacái Urbano, wàacawéeriná íbaidéerica wáapicha Cristo irípiná. Nuwàwali nacái yáara cáininéerica nuicáca Estaquis.

¹⁰ Nuwàwali nacái Apeles yásáidéericaté manùbàawiría yebáidaca Cristo itàacái tàì íméeri iyú yùuwichàacaalítéwa Cristo irípiná. Nuwàwali nacái Aristóbulo yéenanái.

¹¹ Nuwàwali nacái nùasu cáli néeséeri ípidenéerica Herodión, Narciso yéenanái nacái yebáidéeyéica Wáiwacali itàacái.

¹² Nuwàwali nacái úara Trifena, úa nacái Trifosa, níara inanái íbaidéeyéica Wáiwacali irípiná. Nuwàwali nacái úara cáininéechúaca waicáca wéenasàatúa Pérsidaca, íbaidéechúaca cachàiníiri iyú Wáiwacali irípiná.

¹³ Nuwàwali Rufo yebáidéerica Wáiwacali itàacái cayábéeri iyú. Nuwàwali nacái yátúa imànìchúacaté nulí cayábéeri càide iyúwa nùatúasiwa.

¹⁴ Nuwàwali nacái níara aslanáica Asíncrito, Flegonte nacái, Hermes nacái, Patrobas nacái, Hermas nacái, nía nacái wéenanái iyéeyéica náapicha yebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁵ Nuwàwali nacái yáara Filólogo, úara Julia nacái, yái Nereo nacái, yéenasàatúa nacái, Olimpas nacái, macáita nacái iyéeyéica náapicha yebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁶ Pitàidáyacuéwa cayábéeri iyú. Macáita yebáidéeyéica Cristo itàacái iwacáidáyaquéeyéicawa imànica culto yàcalé imanùbaca, nawàwalicuéca pía.

¹⁷ Píacué nuénánáica, piicácué píchawa cayába cawinácaalí icàlidéeyéicuéca pirí áiba tàacáisi càmiiricuéca imàaca abédanamata píiwitáise píapichawáaca, imàaquéericué nacái píseríacawa píchawáaca. Nawàwacué náalímáidaca pía, pimànínápinácué píbáyawanáwa, pítaanícaténácué píwaliwáaca báawéeri iyú. Piicácué píchawa nía, càmicáiná namàni càide iyúwa ímáaná yái tàacásica péwáidéericatécuéwa ìwali. Píacuéwa náicha.

¹⁸ Iwàwacutácué piacawa náicha càmicáiná náibaida Wáiwacali Jesucristo irípiná. Néese náibaidacáita nasímáidacaténá níawawa meedá. Nàaca wenàiwica icàaluíniná, natàanica éeréeri iyú, cayábéeri tàacáisi iyúca nacái casímáiri wenàiwica yéemìaca. Càita natàanica nachiwáidacaténá wenàiwica bàsabàséeyéica íiwita, càmiíyéica yáalíawa cayába báisíiri tàacáisi ìwali.

¹⁹ Ata alénácaalí nùacawa, yá macáita náalíacuéca piináwaná ìwali peebáidacuéca Jesucristo itàacái, íná casímáica nuwàwa. Nuwàwacué cáalíacáica pía pimànínapíná cayábéeri mamáalàacata, ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa.

²⁰ Pimànicaalícué cayábéeri mamáalàacata, càmicaalícué nacái peebáida cachìwéeyéi itàacái, yásí yái Dios imàaquéerica wàyaca matuíbanáiri iyú iyúudàapínácué pimawènladaca píichawa Satanás, machawàacacaténácué píichani, càide iyúwa àapimi piabàli yáapiré. Nusutácué Wáiwacali Jesucristo íicha pirípinácué imànínapínácué pirí cayábéeri.

²¹ Timoteoca, yái nùacawéerináca cháí íibaidéerica núapicha Dios irípiná, iwàwalicuéca pía. Níái nùasu cáli néeséeyéi Lucio, Jasón nacái, Sosípater nacái iyéeyéica cháí núapicha, nawàwalicuéca pía.

²² Núa, Tercio, nutànàaca yái cuyàlutaca Pablo irípiná, nuwàwalicué pía Wáiwacali íipidená ìwali, weebáidacáiná itàacái.

²³ Gayo nacái iwàwalicué pía, yái nùyéerica icapèe irìcu, núa Pabloca. Yái Gayoca imàaquéerica nacái icapèewa nàwacáidáyacacaténáwa namànica culto macáita yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Erasto iwàwalicué nacái pía, yái icuèrica gobierno yàasu plata cháí yàcalé irìcu. Wéenasàiri Cuarto iwàwalicué nacái pía.

²⁴ Nusutácué Wáiwacali Jesucristo íicha pirípinácué imànínapínácué pirí cayábéeri canánama. Báisíta, amén.

Alabanza final

²⁵ Wàacué Dios irí cayábéeri, yái yáaliméericuéca dàalanamaca imànica pía, pimànicaalícué càide iyúwa tàacáisi íimáaná, yái tàacáisi nucàlidéerica wenàiwicanái irí, yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Dàalanama Dios imànipínácué píawa pimànicaalícué càide iyúwa tàacáisi íimáaná nuéwáidéerica iyú wenàiwica Jesucristo iináwaná ìwali. Yá nucàlidaca nalíni càinácaalíté Dios íináidáanáwa iwàwacutáanápináté wamànica. Dios idéca yásáidaca walíni yái tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái íicha bàaluitésíwa ipíchwáiseté idàbaca èeri.

²⁶ Quéwa siùcáise de Dios imàacaca wáalíacawa, waléecaalí tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmálicuése. Càita nacái wacàlidaca yái tàacáisi càide iyúwa Dios ichùullaná wía, yái Dios càmiírca imáalàawa. Yái tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái íicha icàlidaca càinácaalíté Dios íináidáanáwa imànínapínáté. Siùcade Dios imàacaca wenàiwica macái cáli néeséeyéi yéemìaca yái tàacáisi Dios ibèericaté náicha. Siùcade Dios imàacaca wenàiwica yeebáidacani.

²⁷ ¡Iyaca abéerita Dios, canáca íicha áiba cáalíacáiri, íná wàacué irí cayábéeri càiripináta Jesucristo ìwalíise! Báisíta, amén.

1 CORINTIOS

Saludo

¹ Núa Pablo, nutànàacué pirí cuyàluta. Dios idéca imáidaca núa nuíbaidacaténá Jesucristo irípiná iyúwa apóstol, Jesucristo ibànùacaténá núa càide iyúwa Dios iwàwáaná nucàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali wenàiwicanái irí. Yái wéenàsàiri Sóstenes yeebáidéerica Jesucristo itàacái iyaca nacái núapicha cháí. Yá Sóstenes itànàacuéca pirí núapichani, yái cuyàlutaca.

² Nutànàacué pirí cuyàluta píacué Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iyéeyéica Corinto ìyacàlená irìcu. Peebáidacáinácué Cristo Jesús itàacái, íná pìyacuéca abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yá nacái Dios idéca masacàaca imànicuéca píiwitáise yàasunáicaténácué pía, íbaidéeyéipiná abéerita Dios irípiná. Dios idéca imáidacuéca pía yàasunáipináwa, náapicha macáita wenàiwica isutéeyéica yáawawa Wáiwacali Jesucristo ícha macái cáli ínata, yái Wáiwacali, Náiwacali nacái.

³ Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípiná, Wáiwacali Jesucristo nacái namàníinápinácué pirí cayábéeri mawèníiri iyú manuísíwata, namàacáanápinácué pìyaca matuíbanáiri iyú.

Bendiciones por medio de Cristo

⁴ Nùaca cayábéeri Dios irí pìwalicué mamáalàacata Dioscáiná idéca imànicuéca pirí cayábéeri mawèníiri iyú Cristo Jesús ìwalíise, yái pìyéericuéca abédanamata yáapicha.

⁵ Piyacáinácué abédanamata Cristo Jesús yáapicha, íná Dios idéca càasuca imànicuéca pía madécaná chàinisi chènuníiséeri iyú. Íná yéewa píalimácué picàlidaca Cristo iináwaná ìwali cayábéeri iyú. Píalíacué nacáíwa cayába ìwali yái tàacáisi báisíríca.

⁶ Càita peebáidacuéca tàì íméeri iyú yái tàacáisi icàlidéerica Cristo iináwaná ìwali. Peebáidacuéca Cristo itàacái, íná yéewa pìyacuéca siùcade machacàníiri iyú Dios iicápiná. Càita píasáidacuéca báisírícani, yái tàacáisica.

⁷ Íná canáta pimáapuèricuéca chàinísica quiríta Dios néeséeri idècunitàacá picùacuéca Wáiwacali Jesucristo yàanàaca àniwa.

⁸ Yá Dios ichàiniadapínácué piwàwawa peebáidacaténácué itàacái àta èeri imáalàacatalépinátawa yéewanápiná canáta yéewanácué nacháawàaca pía Wáiwacali Jesucristo yàanàacaalí àniwa.

⁹ Dios imàni càiripináta càide iyúwa icàlidáaná. Yá idéca imáidacuéca pía yàasu wenàiwicapináwa pìyacaténácué abédanamata Dios líri yáapicha, yái Wáiwacali Jesucristoca.

Divisiones en la iglesia

¹⁰ Píacué nuénánáica, nusutácué pícha manuísíwata Wáiwacali Jesucristo ípidená ìwali yàasu wenàiwicacáinácué pía, abédanamacué pimànica píiwitáisewa; picácué quirínama píseríaca píchawáaca. Abédanamacué píiwitáise canánama píapichawáaca, abéeri íiwitáisesi iyúta.

¹¹ Càicuéca núumaca pirí, píacué nuénánáica, níacáiná Cloé uénánái nacàlidaca nulíni picuísáyacáanásacuéwa pìyaca.

¹² Nuémíacuéca piináwaná ìwali abénaméeyéi péená ímaca: “Núacata Pablo yéewáidacalé píchacué”; áibanái nacái íma: “Núacata Apolos yéewáidacalé píchacué”; càita nacái áibanái náimaca: “Núacata Pedro yéewáidacalé píchacué”; áibanái nacái íma: “Núacata Cristo yéewáidacalé píchacué”, càì náimaca.

¹³ Quéwa abéericata yái Cristoca, càimíríta wáalimá waseríacani, wíacáiná yeebáidéeyéica Cristo itàacái, càica wíade iyúwa Cristo iiná iyéerica cháí èeri irìcu. Canáca yéewaná waseríaca Cristo iiná. Íná báawéeriquéi píseríanácuéca píchawáaca. Núa nacái, Pablo, càmitaté nuétáwa píchawalínácué píbáyawaná ìwalíise. Càmitatécué nacái píbautizáwa

nuípidená ìwali. Iná báawéeriquéi picàlidáanácúéca pìwaliwáaca nuéwáidacalécúéca pía áibanái ícha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁴ ¡Nùaca Dios irí cayábéeri canácáinaté nubautizéerica péenácúéca, ipíchanácúé píimaca pìwaliwa nuéwáidacalécúéca pía áibanái ícha! Níawamita Crispo, Gayo, níai nubautizéeyéicaté nùyacaalítécúé píapicha.

¹⁵ Iná caná yéewaná náimaca nabautizáanásawa nuípidená ìwali.

¹⁶ Quéwa nubautizácaté nacái Estéfanos yéenanái, quéwa càmita núalimá nuwàwalica asáisi nubautizácaalíté áibanái.

¹⁷ Càmicáinaté Cristo ibànùacúé núa pìyacàle néré nubautizáanápíná madécaná wenàiwica. Néese Cristo idéca ibànùaca núa nucàlidacaténá wenàiwicanái iríni Cristo iwàwa iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Quéwa càmita nucàlida cayábanaméeri tàacáisi iyúni càide iyúwa casímáiná èeri mìnánái yéemìaca cà míiyéica yeebáida Dios itàacái. Càmita nuwàwa nucàlidacani èeri mìnánái yáaliacái iyú, ipíchanácúé wenàiwicanái iimáichaca abéerita yái Cristo yéetáanácawa iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yái Cristo yéetéericatéwa cruz ìwali wáichawalíná.

Cristo, poder y sabiduría de Dios

¹⁸ Wacàlidaca wèepunícawa yái tàacáisica: Cristo yéetácatéwa wáichawalíná cruz ìwali, íná yéewa yáalimá iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Aibanái yèeyéipinácawa infierno iriculé néemìacaalí yái tàacáisica, yá naicácani iyúwa máiwitáiséeyéi itàacái, náimaca càmitasa yéewa cáiwitáiséeyéi yeebáidacani. Quéwa wía Cristo iwasèeyéipiná Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, wéemìaca cáaliacáiri iyúni, yái tàacáisica, wáaliacáináwa weebáidacaalí yái tàacáisi Cristo ìwali, yásí Dios iwàlisàidaca wáiwitáise cayábéeri iyú íiwitáise cachàiníri iyúwa.

¹⁹ Càité nacái profeta itànàaca Dios itàacái. Dios íimacaté:

“Yá numáalàidapíná náicha náaliacái, níai íináidéeyéicawa cáaliacáica nuícha nía, cayábéeyéi nacái iicáca èeri mìnánái yáaliacái. Càipíná nacái núsáidaca càmita báisi náaliacawa”, íimaca yái Diosca.

²⁰ Iná canáca iwèni meedá yái náaliacáica, níai èeri mìnánái cà míiyéica yeebáida Dios, éwita nánáidacáanítawa cáaliacáica nía, néewáida nacái áibanái, náalía nacái natàaníca èeri yàasu wawàsi ìwali. ¡Dios idéca yásáidaca canáca iwèni meedá yái èeri mìnánái yáaliacáica cà míiyéica yeebáida Dios!

²¹ Máini cáaliacáica Dios áibanái ícha canánama. Dios íináidacatéwa cà míinápínaté imàaca èeri mìnánái yáaliacawa ìwali náaliacái iyúwa. Néese Dios íináidacatéwa iwasàanápínaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, ìwallíse yái weebáidáanáca tàacáisi ímèerica Cristo yéetácatéwa wáichawalíná cruz ìwali. Aibanái èeri mìnánái cà míiyéica yeebáida Cristo, caná iwèni naicáca yái tàacáisica.

²² Abénaméeyéi judío náimaca neebáidáanápínása Cristo itàacái naicácaalí wamànica áiba wawàsi cà míirica wenàiwica idé imànica wásáidacaténá wadèniaca Dios ichàini chènuníiséeri. Nía nacái cà míiyéica judío, caná iwèni naicáca yái tàacáisica càmicáiná ìya abédanamata náaliacái yáapicha, yái èeri mìnánái yáaliacáica.

²³ Quéwa wacàlidaca yái tàacáisica: Yái Jesucristoca, yácata Mesías, Dios ibànùericaté icùacaténaté judionái. Néese yái Mesíasca yéetácatéwa wáichawalíná cruz ìwali. Judionái yéemìacaalí yái tàacáisica, càmita nawàwa neebáidacani. Nía nacái cà míiyéica judío néemìacaalí yái tàacáisica, yá caná iwèni naicácani iyúwa máiwitáiséeyéi itàacái.

²⁴ Quéwa wía Dios imáidéeyéica yàasunáipínáwa, judíocaalí wía, càita nacái cà micaalí judío wía, weebáidaca yái Mesíasca, ípidenéerica Cristo, yéetéericatéwa cruz ìwali, wáaliacáináwa Cristo idèniaca Dios ichàini manuiri, idènia nacái Dios yáaliacái iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

²⁵ Dios ibànùacaalíté Cristo yéetácaténáwa wáichawalíná, yaté caná iwèni èeri mìnánái iicáca yái Dios imànírira, quéwa Dios imànicaté máini cáaliacáiri iyú macái èeri mìnánái

yáaliacái ícha. Naicácaté Cristo iyúwa machawàaquéeri wenàiwica, yéetácáinátéwa máiní báawéeri iyú cruz ìwali, quéwa wáaliacawa Cristo yáasáidacaté iyaca walí Dios ichàini máiníri manuíca macái èeri mìnánái ichàini ícha.

²⁶ Píacué nuénánáica, iwàwacutácué piwàwalica Dios imáidacatécué pía yàasunáipináwa nàyacaalítécué pèewi máisibáwanáita cáaliacáiri èeri mìnánái íiwitáise iyú, máisibáwanái péenácué nacái ichùulièyéicaté áibanái wenàiwica, càitacué nacái pisèenáimi càmitaté máiní càasuca nía, càmita nacái máiní cachàinica nía cháí èeri irìcu.

²⁷ Aibanái èeri mìnánái càmiyéi yeebáida Dios naicácuéca pía iyúwa máiwitáiseyéi, quéwa Dios yeedácatécué pía yàasunáipináwa ibáiniadacaténa wenàiwica ínáidéeyéicawa cáaliacáica nía áibanái ícha canánama. Càita nacái èeri mìnánái iicácuéca pía iyúwa machawàaquéeyéi, quéwa Dios yeedácatécué pía yàasunáipináwa ibáiniadacaténa wenàiwica cachàiníyéica iicáca yáawawa.

²⁸ Dios yeedácatécué pía yàasunáipináwa, píacué áibanái iiquéeyéica iyúwa báawéeyéica meedá, iyúwa canéeyéica iwèni nacái, iyúwa càmiyéica máiní cachàini cháí èeri irìcu, iyúwa wawàsi càmirica ìya. Càita Dios yeedácatécué pía yáasáidacaténa caná iwèni iicáca èeri mìnánái ichàini, cawinácaalí cáimacáiyéica iicáca yáawawa áibanái ícha canánama.

²⁹ Iná canáca yéewaná cachàinica wenàiwica iicáca yáawawa Dios yàacuésemi, ibatàa abéeripiná.

³⁰ Quéwa Dios idéca imàacacué piyaca abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Dios imàaca nacái Cristo yáasáidaca walí Dios íiwitáise cáaliacáiri. Dios nacái mabáyawanáca iicáca wía ìwalíise yái Cristo yéetánácawa wáichawalíná. Cristo nacái masacàaca imànica wáiwitáise wabáyawaná ícha yéewacaténa wáibaidaca abéerita Dios irípiná, iwasàaca nacái wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

³¹ Iná canáca yéewaná cachàinica waicáca wíawawa. Càité profeta itànàaca Dios itàacái íiméerica: “Picá picàlida piináwaná ìwaliwa máinícasa cayábéerica pía áibanái iicácaténa pía cáimiétaquéeri iyú; néese picàlida Wáiwacali iináwaná ìwali, macáita yái cayábéerica Wáiwacali imànírira pirí, yéewacaténa áibanái iicáca Wáiwacali cáimiétaquéeri iyú”, íimaca yái Dios itàacáica.

2

El mensaje de Cristo crucificado

¹ Quéwacué nuénánái bàaluté nùanàacaalítécué pìatalé, nucàlidacatécué pirí yái tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái ícha; siúcáisede Dios imàacaca wacàlidacuéca piríni, íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Càmitaté nucàlidacué piríni càulenéri tàacáisi iyú, càmita iyú nacái yái èeri mìnánái yáaliacáica càmiyéica yeebáida Dios.

² Néeseté nùyacaalítécué píapicha, yaté nuínáidacawa nucàlidáanápínacué pirí abéerita Jesucristo iináwaná ìwali, abéerita yái tàacáisi íiméerica Jesucristo yéetacatéwa cruz ìwali wáichawalíná, iwasàacaténa wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

³ Càmitaté nucàlidacué piríni nuchàini iyúwa núaliacáinátéwa nuwàwacutáca Dios iyúudàaca núa. Nutatácatéwa nucalùniwa Dios iicá máiníacáináté nuwàwaca numànica macáita càide iyúwaté Dios ichùulianá núa.

⁴ Nutàanícaalíté píapichacué, nucàlidacaalíté nacái pirí yái tàacáisica, càmitaté nuwàwa nuchìwáidacuéca pía èeri mìnánái yàasu tàacáisi iyú, nuwènúadacaténaaté píiwitáise. Néese, Espíritu Santoquéi iwènúadéericatécué píiwitáise Dios ichàini iyú peebáidacaténaaté Jesucristo itàacái.

⁵ Càité Dios imàacaca nucàlidacuéca piríni yéewacaténa macáita náaliacawa càmitacué yáalimá èeri mìnánái yáaliacái iwènúadaca píiwitáise Dios irípiná, néese abéericata Dios ichàini idéca imàacacué peebáidaca Jesucristo.

Dios se da a conocer por medio de su Espíritu

⁶ Quéwa wacàlidaca tàacáisi yáasáidéerica Dios yáaliacái wenàiwicanái irí wàyacaali wenàiwicanái yáapicha yeebáidéeyéica Jesucristo tàì íméeri iyú. Quéwa yái yáaliacáisi wacàlidéerica iyú nalíni, càmiricata èeri mìnanaí yáaliacái, níai càmiyéica yeebáida Dios, càmiricata nacái náaliacái níai icuèyéica yái èeriquéi, imáalèeripinácawa mesúnamáita.

⁷ Néese wacàlidaca nalí tàacáisi yáasáidéerica nalí Dios yáaliacái, yái tàacáisi Dios ibèericaté èeri mìnanaí ícha. Bàaluité ipíchawáiseté Dios idàbaca èeriquéi, néenialité Dios ínáidacawa imàacáanápínaté wàyaca yáapicha chènuniré cáimiétacanéeri iyú, icànéyéipínaca mèlumèluíri iyú nacái, wacùacaténá yáapicha macáita. Quéwa, quèechatécáwa càmitaté Dios icàlida wenàiwicanái iríni.

⁸ Níara èeri mìnanaí icuèrinánaca inuèyéicaté Wáiwacali cruz ìwali, càmitaté náaliawa Dios ínáidacatéwa imàinínápínaté walí cayábéeri. Náaliacaalítéwa ìwalítá, yá càmitaté nanúa Wáiwacalítá, yái máiníríca cáimiétacanáca, cachàiníríca nacái íiwitáise, icànéerica mèlumèluíri iyú chènuniré, icuèrica macáita Dios yáapicha.

⁹ Quéwa Dios idéca imàacaca wáaliacawa ìwali yái cayábéerica imàinírípináca walí. Càité profeta itànàaca Dios itàacái íméerica:

“Dios idéca ichùnìaca nalípiná cayábéeri wawàsi, níai cáininéeyéica iicáca Dios, yái cayábéeri wawàsi càmiríca waca wenàiwica iicá, càmiríca waca nacái néemìà iináwaná ìwali, yá nacái càmiríca waca náináidawa ìwali”,
ímaca yái Dios itàacáica.

¹⁰ Yácata wawàsi Dios imàaquéerica Espíritu Santo yéewáidaca wía ìwali, yácáiná Espíritu Santo yáaliaca Dios íiwitáise ìwali macáita, àta càinácaalí Dios ínáidáanáwa iwàwallicúsewa nacái, yái càmiríca áiba yáaliá yéemìaca càinácaalí ímáaná.

¹¹ Canáca áiba wenàiwica yáaliériwa càinácaalí áiba wenàiwica ínáidáanáwa iwàwallicúsewa. Abéericata yái wenàiwica yáaliéricawa càinácaalí ínáidáanáwa iwàwallicúsewa. Càita nacái abéericata Espíritu Santo yái yáaliéricawa càinácaalí Dios ínáidáanáwa iwàwallicúsewa.

¹² Dios càmitaté ibànua wawàwalliculé áiba wenàiwica íiwitáise, néese ibànùacaté walí Espíritu Santo yéewacaténá Dios íiwitáise iyaca wawàwallicu, yéewanápiná wáaliacawa ìwali yái wawàsi cayábanaméerica Dios yèerica walí.

¹³ Wéewáidacué pía píaliacaténácué ìwali yái cayábéerica Dios imàiníríca walí, yá wacàlidacuéca píriní càide iyúwa Espíritu Santo yéewáidáaná wía, yái Espíritu Dios néeséerica. Càmitacué wacàlida píriní èeri mìnanaí yáaliacái iyú yái néewáidéericawa ìwali cháí èeri írìcu. Néese wacàlidacué píriní píaliacaténácuéwa Dios íiwitáise ìwali càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáanácué ímaca píri, píacué idènièyéica iwàwallicuwa yái Espíritu Santo.

¹⁴ Aibanái càmiyéica idènià Espíritu Santo nawàwallicuwa, càmita neebáida iyúwa Espíritu Santo Dios néeséeri yéewáidáaná wía, caná iwènicáiná naicáca Espíritu Santo yàasu tàacáisi. Càmita nacái náaliá néemìaca càinácaalí ímáaná, níacáiná níawamita cawínácaalí idènièyéica Espíritu Santo iwàwallicuwa, níata yáaliá yéemìaca càinácaalí ímáaná yái Espíritu Santo yàasu tàacáisica.

¹⁵ Quéwa wía idènièyéica Espíritu Santo iwàwallicuwa wáaliaca cayábéeri ìwali báawéeri íchaná. Canáca yéewaná èeri mìnanaí nayúunáidaca wáináidacawa máiwitáiséeri iyú wawàwallicúsewa.

¹⁶ Càulenáca náichani, yái iyúwa wáináidáanáwa càmicáiná nadènià Cristo íiwitáise càide iyúwa wadèniáná. Càité nacái profeta itànàaca Dios itàacái íméerica: “Canáca wenàiwica yáaliériwa càinácaalí Wáiwacali ínáidáanáwa iwàwallicúsewa. Eeri mìnanaí nacái càmita náalimá nàalàaca Wáiwacali nacàlidacaténá iríni càinácaalí iwàwacutáanápíná imànica”, càì ímaca. Quéwa wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái, wíata yáaliáwa ìwali yái Cristo ínáidáanácawa iwàwallicúsewa wadèniacáiná Cristo íiwitáise.

3

Compañeros de trabajo al servicio de Dios

¹ Néeni, píacué nuénánáica, ¿cánacué càmitàacá pibatàa Espíritu Santo yéewáidaca pía? ¿Cánacué píináidawa mamáalàacata iyúwa èeri mìnanáí canéeyéica irí Espíritu Santo? Iná càmitaté núalimá nuéwáidacuéca pía càulenéri tàacáisi iyú Cristo ìwali, néeseté iwàwacutácué nuéwáidaca pía màulenéri tàacáisi iyú càide iyúwa sùmanáicaalícué pía, càmiyéica yáalía yéemìaca càinácaalí ímáaná, yái càulenéri tàacáisica.

² Nuéwáidacatécué pía éeréri iyú càide iyúwa nàacaalí quìraslì ìiraca ìinisi càmicáiná yáalimá iyáaca iinási. Nuéwáidacatécué pía màulenéri tàacáisi iyú, càmicáinácué píalía péemìaca càinácaalí ímáaná yái càulenéri tàacáisica. ¡Siùca nacáide mamáalàacata càmitacué píalía péemìacani!

³ ¡Càmitacué píalía péemìaca càinácaalí càulenéri tàacáisi ímáaná pidèniacáinácué èeri mìnanáí íiwitáise mamáalàacata! Núalíacawa báawacuéca piicáyacacawa pìasu cawèníiri ìwalísewáaca, báawacué nacái piicáyacacawa macáicáiná péenácué iwàwaca áibanái iicácani iyúwa cachàiníiri áibanái íicha canánama ichùullacaténácué pía macáita. Iná picuísáyacacuécawa pìyaca nacái, píseríacuéca píchawáaca nacái. Iná pidèniacuéca mamáalàacata èeri mìnanáí íiwitáise, mamáalàacata nacái pimànicuéca pìlacawa càide iyúwa èeri mìnanáí imàníiná càmiyéica yeebáida Cristo itàacái.

⁴ Abénaméeyéi péenácué íimaca: “Núacata Pablo yéewáidacalé píchacué”, càì náimaca; áibanái nacái íimaca: “Núacata Apolos yéewáidacalé píchacué”, càicaalícué píimaca, yá pèepunícuécawa càide iyúwa èeri mìnanáí íináidáanáwa báawéeri iyú.

⁵ Càmitacué cayába càì píináidacawa, càmiyéicáiná cachàini wía áibanái íicha, núa Pablo, yá nacái Apolos. Dios yáasu wenàiwicaca wía, íibaidéeyéica irípiná. Wacàlidacatécué píri Wáiwacali íináwaná peebáidacaténácué itàacái. Wadéca wamànica yái wáibaidacalécawa Wáiwacali imàaquéricaté walí.

⁶ Péemìacué comparación: Abéeri náiwacali idèniaca ibànacale yàalunáwa. Yá ibànùaca yàasu wenàiwicawa ibànacaténá néré. Néese ibànùaca yàasu wenàiwicawa áiba yùucùacaténá néré úni, ipíchaná chuìca cáli. Yá Dios imàacaca bànacalé idàwinàacawa cayába. Càita nacái Wáiwacali ibànùacaté núa pìatalécué nuíbaidáanápinaté irí pèewibàa nuéwáidáanápinácué pía itàacái iyú quéecháwanáimi; néeseté Wáiwacali ibànùacaté Apolos íibaidacaténá irípiná núamirìcubàa yéewáidacaténácué pía mamáalàacata Cristo ìwali cachàiníicaténácué píiwitáise Cristo ìwali. Quéwa abéericata Dios yái imichàidéericuéca píiwitáise.

⁷ Iná núa ibànéericaté Dios itàacái piwàwalìcu, Apolos nacái yái icuèricatécué pía núamirìcubàa, càmiyéi cachàini wía áibanái íicha, yácáiná Diosca yái abéericata imichàidéericatécué píiwitáise.

⁸ Apolos, núa nacái wáibaidaca Dios irípiná wáapichawáaca, Dios yàasu wenàiwicacáiná wía. Càmita cachàini abéeri wéená áiba wéená íicha, néese Dios idéca imàacaca walí wáibaidacalépiná méetàucunamata wáichawáaca. Quéwa Dios yàapiná nawèni cawinácaalí íibaidéeyéica irípiná. Yàapiná nawèni ìwalíise yái namàníináca náibaidacaléwa Dios imàaquérica nalí.

⁹ Wíata íibaidéeyéi Dios irípiná wáapichawáaca, quéwa píacué, càicuéca píade iyúwa Dios ibànacale, cáininéerica Dios iicáca, iyúwa nacái cayábéeri capìi Dios imànírìca iyaca. Iná Dios ibànùaca wía wáibaidacaténá irípiná wayúudáanápinácué pía.

¹⁰ Péemìacué comparación: Aiba wenàiwica iwàwacaalí imànica cayábéeri capìi íba icapèená, yásí quéechacáwa ibànùaca yàasu wenàiwicawa irìadacaténá néré cachàiníiri íba ibàlùadacatáipináca íinata capìi iwáiná. Néese capìi íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa áibanái náawináidacaténá cayábanaméeyéi íba capìi iwáinápiná. Nabàlùadaca capìi iwáiná cachàiníiri íba íinata, yái íba idàbáanéeri wenàiwica irìadéerica. Yái Dios, càicanide iyúwa náiwacali ichùulièrica namànica capìi. Quéchatécáwa Dios ibànùacaté núa yàasu wenàiwica nucàlidacaténá wenàiwicanái irí Jesucristo iináwaná ìwali. Siùcade Dios ibànùaca

áibanái yéewáidacaténá wenàiwica mamáalàacata. Quéwa cawinácaalí Dios ibànuèrica yéewáidacaténá wenàiwica, iwàwacutá iicáca íchawa cayába imànicaténá machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

11 Yái Jesucristoca, càicanide iyúwa idàbáanéeri íba cachàiníiri nalladéerica cayábéeri iyú nabàlùadacatáipináca ínata capíi iwáiná. Yái nuéwáidáanáca wenàiwica Jesucristo ìwali, càicanide iyúwa nalladacaalí cayábéeri iyú idàbáanéeri íba cachàiníiri. Canáca yéewaná áibanái yéewáidaca wenàiwica méetàuculé ícha yái tàacáisca, canácáiná áiba Jesucristo ícha weebáidéeripiná itàacái iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

12 Wéewáidacaalí wenàiwica cáalíacáiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, nàyacaténá machacàníiri iyú, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yásí càica wíade iyúwa wenàiwica ichanàidéeyéica cawèníiri wawàsi capíi iwáinápiná, yái oroca, quírameníiri plata nacái, cawèníiri íba nacái, yái cayábanaméeri wawàsi càníirica yéewa quichái imáalàidaca. Quéwa wéewáidacaalí nía canéeri iwèni tàacáisi iyú, càníirica iyúudàa nàyaca machacàníiri iyú Dios iicápiná, yásí càica wíade iyúwa wenàiwica ichanàidéeyéica púuba capíi iwáinápiná, masicái nacái, sitùa íbáiná nacái, yái wawàsi quichái imáalàidéeripináca.

13 Aiba èriwa, èeri imáalàacatáipinátawa, Dios yáasáidapiná amaláwacani yái wáibaidéerica írípiná, quichái yéenáiwana yàanàapinácaalí. Néesequé quichái yáalimáidapiná iicáwa wáibadacalé wamàníirica Dios írípiná cawiná íiwitáanácaalíni. Càipiná Dios yáasáidaca asáisi cayábacaalíni, càmicaalí nacái caná iwèni, yái wéewáidáanáca wenàiwica.

14 Wéewáidacaalí wenàiwica cayába nàyacaténá machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí yái wáibaidéerica Dios írípiná ìidenìapiná quichái, càide iyúwa cawèníiri íba icapèená càníirica yeemáwa, yásí Dios yàapináca wawèniwa, wía yàasu wenàiwicawa.

15 Quéwa càmicaalí wéewáida wenàiwica cayába nàyacaténá machacàníiri iyú Dios iicápiná, yásí quichái imáalàidapiná yái wáibaidéerica, càide iyúwa quichái yeemácaalí capíi idènièrica iwáináwa masicái meedá, yásí yái wáibaidéerica imáalàapinácaawa wáicha, càmita nacái Dios yàapiná wawèni. Quéwa éwita yái wáibaidéerica imáalàacaalíwa wáicha, càicáaníta cáupiná wíawa quichái ícha iyúwa wenàiwica ipìacaalíwa quichái ipèrùa yèewíise, yá càmita wamáalàapináwa.

16 Abénaméeyéi wenàiwica namànica manuíri capíi ípidenéeri templo, yá nawàlùacawa nàacaténá Dios icàaluíniná. ¿Càmitasicué píalíawa Dios yàasu temploca pía Espíritu Santo iyacáinácué piwàwalícu?

17 Abéerita Dios írípinácué pía, càide iyúwa Dios icapèe. Píacatacué yái Dios yàasu temploca. Iná áibacaalí báawa imànicuéca píiwitáise cachìwéeri tàacáisi iyú, yásí Dios yùuwichàidapiná manuísíwatani.

18 Picácué pínáidawa máiníná cáalíacáica pía. Aibacaalí péenácué ínáidawa máiníná cáalíacáicani èeri mìnanaí yáalíacái iyú, iwàwacutá iwènúadaca íiwitáisewa ícha yái ínáidáanácaawa iicácaténá yáawawa iyúwa càníirica cáalíacái áibanái ícha. Càita yáalimá cáalíacáicani báisíiri yáalíacáisi iyú, yái yáalíacáisi yàanèerica Dios néese.

19 Caná iwèni Dios iicáca èeri mìnanaí yáalíacái càide iyúwaté profeta itànàaná Dios itàacái íméerica: “Dios yùuwichàidapiná nía cawinácaalí cáimacáiyéica iicá yáawawa, níái icàlidéeyéica náalíanásawa manùba wawàsi ìwali chái èeri mìnanaí íiwitáise iyú. Yái báawéerica nawàwéerica namànica áibanái íri, Dios imàacapiná yàanàaca nàwali idècunitàacá nachìwáidaca áibanái náalíacái iyúwa”, ímaca.

20 Càité nacái áiba profeta itànàaca Dios itàacái íméerica: “Wacuèriná Dios yáalíacawa canáca iwèni meedá yái náináidáanácaawa cawinácaalí ínáidéeyéica cáalíacáica èeri mìnanaí yáalíacái iyú”, ímaca.

21 Iná picácué cachàini piicáca píawawa ìwalíise yái áiba wenàiwica yéewáidáanáca pía, náiméerica ìwali cayábéericasani áibanái ícha yéewáidéeyéi wenàiwica. Iwàwacutácué cayábaca piicáca nía canánama abédanamata Dios imàacacáinácué píri macáita.

²² Dios imàacacué pirí núa Pabloca, yá nacái Apolosca, yá nacái Pedro wéewáidacaténacué pía. Dios imàacacué pirí yái èeriquéi pìyacaténacué cháí èeri irìcu. Imàacacué pirípiná nacái yéetácáisi. Imàacacué pirí nacái siùca èeride, macái èerita wapíchalépinácáwa nacái. Càicué Dios imàacaca pirí macáita.

²³ Yá Cristo yàasu wenàiwicacuéca nacái pía, Cristocáiná nacái Dios yàasu wenàiwicaca.

4

El trabajo de los apóstoles

¹ Càita iwàwacutácué pìináidacawa wàwali, wía apóstolca, íbaidéeyéica Cristo irípiná, Cristo ibànùacáiná wía wéewáidacaténacué pía iyú yái cayábéeri tàacáisica Dios ibèericaté áibanái ícha. Siùcáisede Dios imàacaca wáalíacawa cayábéeri tàacáisi ìwali.

² Wenàiwica íbaidacaalí áiba irí, iwàwacutá imànica càide iyúwa íiwacali ímáaná irí.

³ Iná càmita nuínáidawa ìwali yái píimáanacuéca nùwali, píimacaalícué nùwali càmitasa nuíbaida cayába. Càita nacái càmita nuínáidawa ìwali yái áibanái ímáanáca nùwali. Núa nacái canáca yéewaná nùmaca nuíbaidacasa cayába Dios irípiná càmicáiná nùalimá nùalíaca nuíwítáisewa càide iyúwa Dios yáalíanáwa.

⁴ Càmita nuwàwali asáisi numànicaalíté áiba wawàsi báawéeri, quéwa cawàwanáta nudéca numànica áiba wawàsi càmirica nùalíawa ìwali. Abéericata Wáiwacali yái yáaliéricawa, yácata yái icàlidéeripináca nuínáwaná ìwali asáisi nuíbaidacaalíté irípiná cayába, càita nacái canéerica iwènicaalí meedáni, yái numàníricaté.

⁵ Iná picácué picàlida áibanái iináwaná ìwali càmitasa náibaida cayába Dios irípiná. Picùacué Wáiwacali yàanàanápíná, yásí yáasáidapíná amaléeri iyú yái wamàníríca ibàacanéeri iyú. Yáasáidapíná nacái càinácaalíté wáináidáanáwa wawàwalícuísewa wèepunícaalíté wáibaidaca Dios irípiná. Néese cayábacaalí Dios iicá yái wamàníríca, yásí Dios icàlidapíná wamànicaté cayábéeri.

⁶ Píacué nuénánáica, nùlàacuéca pía càiri tàacáisi iyú nuyúudàacaténacué pía, yéewanápinácué nacái pìyaca càide iyúwa Apolos íyáaná, núa nacái, ipíchanácué picutáca áiba tàacáisi Dios itàacái ícha, yéewanápinácué nacái cayábaca piicáca abédanamata macáita wenàiwica íbaidéeyéica Dios irípiná, nía nacái yéewáidéeyéicuéca pía. Báawéeriquéi cachàinínácuéca piicáca píawawa ìwalíse yái pidèñanácuéca áiba yéewáidéericuéca pía píiméericuéca ìwali cayábéericasani áibanái ícha canánama.

⁷ Néeni, ¿cánácué yéewa cáimacái piicáca píawawa áibanái ícha canánama? ¿Càmitasicué píalíawa Dioscata yái yèerica pirí macáita pidèñericuéca? Dios yàacáinácué piríni, néese ¿cánácué yéewa cachàinica piicáca píawawa càide iyúwa pídeca nacáicaalícué peedáca piríwani píchàini iyúwa?

⁸ Piyúunáidacuéca píalíacawa macáita wawàsi Dios ìwali. Piyúunáidacuéca pìyaca càide iyúwa càasuíyèi idènièyéica manùba cawèníri, càmiyéica iwàwacutá áibanái iyúudàca. Piyúunáidacuéca píalíacawa macáita yái iwàwacutéericuéca píalíacawa, íná càmitacué píwàwa wéewáidaca pía quirínama. Piicácuéca píawawa iyúwa èeri mìnánái icuèrinánái càmiyéica iwàwacutá wayúudàca. Dios imàacacaalícué picùaca macái wenàiwica cachàiníri iyútá, yá nucùacuéca nía píapichatá. Quéwa càmita nacuèriná núa cháí èeri irìcu, canásíwata.

⁹ Wía apóstolca, càmita yéewa wàya iyúwa èeri mìnánái icuèrinánái, nuínáidacáináwa cawàwanáta Dios idéca imàacaca wàuwichàacawa manuísíwata, wía apóstolca. Báawaca èeri mìnánái iicáca wía iyúwa presoíyèi imàníyéica ibáyawanáwa manuísíwata, yéetéeyéipínacawa máini báawéeri iyú nabáyawaná ìwalísewa. Eeri mìnánái, ángelnái nacái nánáidacawa manuísíwata naicáidaca walí idècunitàacá wàuwichàacawa.

¹⁰ Madécaná wenàiwica naicáca wía iyúwa máiwitáiséeyèi wàuwichàacáináwa Cristo irípiná. Quéwa piicácuéca píawawa iyúwa cáiwitáiséeyèi Cristo itàacái ìwalíse. Píimacuéca càmitasa pímaní iyúwa máiwitáiséeyèi ipíchanácué píuwichàacawa iyúwa wía. Eeri mìnánái iicáca wía iyúwa machawàaquéeyèi càmicáiná wéewáida wenàiwica èeri mìnánái yáalíací

iyú. Néese piicácuéca píawawa iyúwa cachàiniyéica íiwitáise, cáimiétacanéeyéica nacái, quéwa èeri mìnánái iicáca wía iyúwa canéeyéi iwèni, wía apóstolca.

¹¹ Mamáalàacata àta siùca nacáide wàuwichàaca máapicái, macàlaca nacái wawàwa, canáca nacái wabàle cayába. Aibaalí nacapèedáidaca wía. Canáca nacái wacapèesíwa.

¹² Wáibaida nacái wacáapi iyúwa cachàiníri iyú àta chamàlecataléta wía wawèniacaténá wayáawa. Aibanái icuísaca íichawa wía, quéwa wasutáca nalí Dios imànínapíná nalí cayábéeri. Nàuwidèca namànica wía quéwa wàidenìaca yái báawéerica namànírira walí.

¹³ Natàanica báawéeri iyú wàwali, quéwa càicáaníta watàanica nalí éeréeri iyú quéwanáta. Mamáalàacata àta siùca nacáide namànica walí càide iyúwa náucacaalí náichawa báawéeri yáaséerimi, casaquèeri wawàsi natunuéerica bàacháwalìcuíse.

¹⁴ Càmita núumacué pirí càì nubàiniadàanápínacué pía, néese nuwàwacáita nùalàacuéca pía càide iyúwa nuénibewa, cáininácáinacué nuicáca pía.

¹⁵ Yácáiná éwitasica diez mil namanùbaca yàanàacaalí néewáidacaténacué pía Cristo ìwali, càicáaníta càmítacué pidènià madécaná pisèenáiwa. Núacata càide iyúwacué píaniri, bàalutécáiná nucàlidacué pirí Cristo Jesús iináwaná, yáté peebáidacuéca itàacái, ìwasàanápínacué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

¹⁶ Iná nusutácué píicha wawàsi manuísíwata pimànicaténacué càide iyúwa numàníná, càide iyúwacué píaniricaalícué núa.

¹⁷ Nudéca nubànùacuéca pìatalé Timoteo, yái nuiquéerica iyúwa nuìriwa cáininéerica nuicáca Wáiwacali ìwalíse. Núalíacawa Timoteo ìwali imànínapíná cayábéeri mamáalàacata càide iyúwa nusutáaná íicha. Nubànùacaté Timoteo iwàwalicaténacué pía càinácaalí nùyaca mamáalàacata càide iyúwa iwàwacutáaná wenàiwica ìyaca yeebáidéerica Cristo Jesús itàacái. Càita nuéwáidaca wenàiwica nàyacaténá càì macái níái yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái macái cáli íinata, àta alénácaalí nuèpuníwa.

¹⁸ Abénaméeyéi péenacué cachàinica naicáca níawawa nayúunáidacáiná cáaluca nùaca nupáchiacuéca pía.

¹⁹ Quéwa nuwàwacué nùacawa nuicáca pía mesúnamáita Wáiwacali imàacacaalí numànica càì. Yásì nùacawa nuicácaténá yái náiméerica náalimáanása namànica náibaidacaténása Dios irípiná, náimaca, níara cachàiniyéica iicáca yáawawa. Càmita nùawa néré nuémìacaténácaita nasàna meedá, náimaca cachàinínása nía.

²⁰ Càmita nuwàwa nuémìaca nacàlidacáicata naináwanáwa, yácáiná cawinácaalí wenàiwica Dios icuèyéica náasáidaca Dios yàasu wenàiwicaca nía idènièyéica Dios ichàini náibaidacaténá Dios irípiná cachàiníri iyú, nàyacaténá nacái machacàníri iyú. Càmita nacàlidacáita meedá naináwaná ìwaliwa nadènanása Dios ichàini.

²¹ Néeni, ¿cáinásicué piwàwa numànica? ¿Piwàwasicué nùanàaca pìatalé nùuwichàidacaténacué pía pibáyawaná ìwalísewa, yái cachàinínacuéca piicáca píawawa? Càmicaalícué piwàwa nùacawa pìatalé nùuwichàidacaténacué pía, néese piwènúadacué píiwitáisewa píináidacaténáwa machacàníri iyú, piicácaténacué píawawa iyúwa càmíiyéica cachàini, yéewacaténacué nùalàaca pía éeréeri iyú cáininácáinacué nuicáca pía.

5

Juicio sobre un caso de inmoralidad

¹ Macáita nacàlidacué nalíwáaca piináwaná ìwali báawéeri iyú ìyacáiná abéeri péenacué yeedéericaté iríwa yátúanáwa, úara yáaniri yàacawétúaca. ¡Máini báawéerica yái namànírira pèewi! Ewita èeri mìnánái càmícáaníta neebáida Jesucristo itàacái, càicáaníta càmita máini namàni càiri báawasíwéeri wawàsi, càide iyúwacué péená imàníiná.

² ¿Cánacué cachàini piicáca píawawa mamáalàacata? ¡Iwàwacutácué máini achúmaca piwàwa manuísíwata pibáyawaná ìwaliwa! Yái asìali imànírira càiri báawéeri, iwàwacutácué piúcaca pèewísewani yái asìalica.

³ Ewita càmicáaníta nùyaca píapichacué néré, càicáaníta nuicáca núawawa iyúwacué abéeri péená. Nudéca nuínáidacawa nùuwichàidáanápíná yái asìalica càide iyúwa nùyaca nacáicaalícué píapicha néré. Yái Wáiwacali Jesucristo idéca ichùuliaca núa nucàlidáanápíná càinácaalí iwàwacutáanápíná yùuwichàacawa yái imànírica càiri báawasíwéerica.

⁴ Pìwacáidáyacacuéwa, yá píináidacuéwa nùwali càide iyúwa nùyaca nacáicaalícué píapicha, nùalàacaténacué pía. Yásí Wáiwacali Jesús cachàiníiri íiwitáise iyapínacué píapichawa.

⁵ Iná iwàwacutácué pèepùadaca yái asìalica Satanás irí yéewanápíná Satanás imáalàidaca iiná uláicái iyú àta yéetácatalépinátawa ipíchaná yùuwichàacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú càiripinátawa Wáiwacali Jesús yàanàacaalípiná àniwa.

⁶ Picácué picàlida piináwanáwa canùmaséeri iyú cayábáanásacué pía idècunitàacá pimàacacué abéeri péená imànica càiri báawéeri. Píalíacuéwa comparación íiméerica: “Nèewàadacaalí achúmanamata levadura íbesi yèewi, yá levadura imàacaca macáita íbesi inísàapínacawa”, càì íimaca yái comparaciónca wabáyawaná ìwali. Yái levadura ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica ibáyawaná. Iná pimàacacaalícué abéeri péená imànica ibáyawanáwa mamáalàacata, yásí mesúnamáita macáitacué pía pimànipíná piacawa pibáyawanáwa.

⁷ Iná piúcacué pèewísewa yáara levadura nacáirica íiwitáise, yái péenacuéca imànírica báawéeri, ipíchanacué báawaca imànica píiwitáise canánama. Yásí píalimácué piyaca wàlisài iyú, mabáyawanéeri iyú nacái. Càicuéca píade iyúwa wàlisài pan, càimíiri idènia levadura, Dioscáiná idéca yúucacué pícha yái báawéerica pimàníricaté. Càide iyúwa judiónái nanúacaalí oveja wàlisài nàasu culto Pascua yaalíwa nawàwalicaténá iyúwaté Dios iwasàaná nía, càita nacái wàasu Cordero íipidenéerica Cristo yéetácatéwa iwasàacaténá wía, wàyacaténá wàlisài iyú.

⁸ Judiónái namànica nàasu Pascuawa, yá náucaca náichawa macáita levadura. Càita nacái, wáucacué wáichawa yái levadura nacáirica wáiwitáiseca bàaluisàimica. Picácué wàya quirínama wabáyawaná yáapichawa. Càide iyúwa pan càmicaalí idènia levadura, càita nacái iwàwacutá wàyaca masaquèeri wáiwitáise yáapichawa, watàanicué nacái báisíiri iyú.

⁹ Bàaluité nutànàacatécúé pirí áiba cuyàluta nùalàacaténacué pía ipíchanacué piacawéeridaca wenàiwica iiméeyéica áiba yáapicha càimíchúaca náinusíwa, càmíirica nacái nanìrisíwa.

¹⁰ Quéwa càmitacué píalía péemíaca cayábani càinácaalíté ímáaná yái núuméricatécúé pirí. Càmita nuchùuliacué piánápínáwa déeculé náicha macái èeri mìnánái càimíyéica yeebáida Jesucristo itàacái, níái iiméeyéica áiba yáapicha càimíchúaca náinusíwa, càmíirica nacái nanìrisíwa, nía nacái iwàwéeyéica yeedáca iríwa macái wawàsi cawèníiri, nía nacái cayéedéeyéica, nía nacái yèeyéica ídolo icàaluíniná, yái cuwáinái yéenáiwánáca. Càmitàacá píalimácué piacawa náicha àta péetácatalétacuéwa piacaténáwa èeri íicha.

¹¹ Càmitaté càì nuchùuliacuéca pía, néese nùalàacatécúé pía ipíchaná piacawéeridaca wenàiwica icàlidéeyéica iináwaná ìwaliwa neebáidáanása Jesucristo itàacái quéwa namàni nàacawa càiri báawéeri: Naimáca áiba yáapicha, càimíchúaca náinusíwa, càmíirica nacái nanìrisíwa; nawàwaca needáca nalíwa macái wawàsi cawèníiri; nàaca ídolo icàaluíniná yái cuwáinái yéenáiwánáca; natàaníca báawéeri iyú áibanái ìwali, áibaalí nacái nacàmaca; áibaalí nacái nayéedùaca, quéwa mamáalàacata nacàlidaca naináwanáwa neebáidáanása Jesucristo itàacái. Picácué piacawéerida nía; picácué piyáa piyáacaléwa náapicha.

¹²⁻¹³ Dios càmitacué ichùulia wàuwichàidaca èeri mìnánái càimíyéica yeebáida Jesucristo itàacái. Néese Diosta yùuwichàidapíná níawa. Quéwa cawínácaalí iyéeyéica pèewibàa, nacàlidacaalí naináwanáwa neebáidáanása Jesucristo itàacái, quéwa namànica nabáyawanáwa, néese iwàwacutácué picháawàaca naináwaná ìwali, píalàacaténacué nía cachàiníiri iyú. Iná piúcacué pèewísewa yái imànírica ibáyawanáwa.

Pleitos ante jueces no creyentes

¹ Aiba yeebáidéri Jesucristo itàacái imànicaalícué pirí báawéeri, ¿cánacué picháawàa iináwaná ìwali jueznái irí càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái? Báawéeriquéi pimànínacuéca cà. Néese iwàwacutácué picháawàaca iináwaná ìwali Dios yàasu wenàiwica irí, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa, nachùnìacaténácué pirí yái wawàsica.

² Píacué Dios yàasu wenàiwicaca, píalíacuéwa Dios imàacáanápínácué péemíaca èeri mìnánái iináwaná ìwali èeri imáalàacaalípináwa picàlidacaténácué iwàwacutáanà nàuwichàacawa càiripinátawa nabáyawaná ìwalísewa. Iná yéewa píalimácué péemíaca piináwanáwáaca achúméerína wawàsi ìwali cháí èeri irícu pichùnìacaténácué wawàsi piríwáaca, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

³ Píalíacuéwa nacái wéemianápiná nacái ángelnái iináwaná ìwali wacàlidacaténá cayábacaalíni, báawacaalí nacái, èeri imáalàacaalípináwa. Iná màulenáca meedá péemíacuéca piináwanáwáaca cháí èeri irícu, pichùnìacaténácué piríwáacani, yái achúméeri wawàsica.

⁴ Iná abéeri péenácué yeebáidéerica Jesucristo itàacái cháí èeri irícu imànicaalícué pirí báawéeri, ¿cánacué picháawàa iináwaná ìwali jueznái irí picàlidéeyéica iináwaná canápinéeyéicasa nía, níara càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái?

⁵ Núumacué pirí càí báicaténácué pía, piwènúadacaténácué píiwitáisewa. ¿Càmitasicué ìya abéeri péená yáaliméeri yéemíacuéca piináwaná, ichùnìacaténácué píichawáaca yái wawàsica?

⁶ ¡Báawéeriquéi pipélianácuéca, picháawàayaca nacáywa jueznái irí, quéwa báawéeriquéi cachàiníwanái picháawàanácuéca piináwaná ìwaliwáaca jueznái irí càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái!

⁷ Picháawàacaalícué piináwaná ìwaliwáaca, yá pidécuéca pimàacaca báawéeri icàbadàacuéca pía, càmitacué nacái pimàni càide iyúwa Dios iwàwáaná. Aiba yeebáidéri Jesucristo itàacái, imànicaalícué pirí báawéeri, iyéedùacaalícué píicha píasu nacái, yá cayába cachàiníwanái piidenìacaalícué piùwichàanáwa masànatatá, ipíchaná èeri mìnánái càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái naicácuéca pipéliayacacawa.

⁸ ¡Quéwacué càmita piidenìani, néese pimànicuéca càí pibáyawanáwa cachàiníwanái: Pimànicuéca áibanái irí báawéeri, piyéedùacuéca nàasu, éwita pimanùbacacáaníta nía!

⁹⁻¹⁰ Píalíacuéwa báawéeyéi íiwitáise càmita nawàlùapínáwa Dios ìyacàle irìculé, yái icùacataléca chènuníserica. Picácué pibatàa áibanái ichìwáidaca pía cachìwéeri tàacáisi iyú. Càmíiyéipíná iwàlùawa Dios ìyacàle irìculé cawinácaalí imàníiyéica yáalaniwa; nía nacái yèeyéica ídolo cuwáinái yéenáiwáná icàaluíniná; nía nacái iiméeyéica inanái yáapicha càmíichúaca náinusíwa, nía nacái iiméeyéica asìali yáapicha càmíirica nanìrisíwa; nía nacái asìanái imàaquéeyéica áiba asìali iduìca, áibanái nacái asìanái iiméeyéica inacáiri yáapichawa; nía nacái iyéeduèeyéica; nía nacái iwàwéeyéica yeedáca iríwa macái wawàsi cawèníri, nía nacái icàméeyéica; nía nacái itàaníiyéica báawéeri iyú áibanái ìwali, nía nacái ipéliéyéica áibanái nayéedùacaténá nàasu. Nía càmíiyéipínáta iwàlùawa Dios ìyacàle irìculé chènuniré.

¹¹ Càitécué abénaméeyéi péená ìyacaté ipíchawáiseté piwènúadacuéca píiwitáisewa Dios irípiná peebáidacaténácué Jesucristo itàacái. Quéwa Dios idéca imàacacué iwàwawa pibáyawaná ícha càide iyúwa idéca nacáicaalícué íbaca píichani. Idéca nacái yeedácuéca pía yàasu wenàiwicapínáwa mabáyawanácaténá iicácuéca pía. Càita Dios idéca imànicuéca pirí cayábéeri Wáiwacali Jesucristo ípidená ìwali, yéetácáinátéwa wáichawalíná. Dios idéca imàacacué yàasu wenàiwicaca pía Espíritu Santo ichàini iyú, yái Espíritu Dios ibànuèricuéca piwàwaliculé.

La santidad del cuerpo

¹² Abénaméeyéi nacàlidaca: “Càmicaalí Dios imáisanà numànica áiba wawàsi, yásí cayábaca numànica macái wawàsi nuwàwéerica numànica”, càí náimaca. Quéwa, núumacué

pirí, éwita Dios càmicáaníta imáisanla wamànica áiba wawàsi, càicáaníta càmíta macái wawàsi iyúudàa wía, áibanái nacái. Báisíta Dios imàacaca wamànica càide iyúwa wawàwáaná càmicaalí báawa yái wawàwéerica wamànica, quéwa iwàwacutá wacùaca wíawawa ipíchaná yái wawàsi wawàwéerica wamànica idacùaca wía cachàiníri iyú àta càmicataléta wáalimá wamàacaca wáichawani. Báawaca wamàacacaalí áiba wawàsi idacùaca wáiwitáise.

¹³ Nacàlidaca báisíri iyúni náimacaalí yàacàsi ìwali watùra irípinéerica, watùra nacái wayáacalé irípiná. Báisíta, Dios imàacaca wayáaca macái yàacàsi wawàwéerica. Quéwa áibaalípiná Dios imáalàidapíná yàacàsi, watùra nacái càmicáiná iwàwacutá wayáaca wayáacaléwa quirínama. Quéwa wainá càmíta ìya càide iyúwa yàacàsi; namànicáita nachìwawa meedá náimacaalí cayábacasa waimáca áibanái yáapicha cawinácaalí wawàwéeri, càmicáaníta wáinusíwani, càita nacái càmicáaníta wanìrisíwani. Càmíta báisí natàacái, néese, yái waináca, yácata Wáiwacali yàasu weebáidacaténá itàacái. Wáiwacali nacái wainá irípinéeri, ichàiniadacaténá wainá, yéewanápiná wáibaidaca irípiná.

¹⁴ Càide iyúwaté Dios imichàidáaná Wáiwacali yéetácáisi íicha, càita nacái imichàidapíná wíawa yéetácáisi íicha íiwitáise cachàiníri iyúwa, yái chàinisi imichàidéericaté iyú Wáiwacali.

¹⁵ ¿Càmitasicué píalíawa piíná ìwaliwa Cristo iiná ìwalíséericani? Yácáiná wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái, càica wíade iyúwa Cristo iiná ìyéerica cháí èeri irìcu. ¡Iná máini báawaca abéericaalí wéená imànica ibáyawanáwa inanái yáapicha iiméechúaca aslanái yáapicha plata ìwalínápiná! ¡Picácué wamàni càiri báawéeri!

¹⁶ ¿Càmitasicué píalíawa asìali iimácaalí inanái yáapicha iiméechúaca aslanái yáapicha plata ìwalínápiná, yásí níai pucháibaca abéericata nainá? Càité profeta itànàca Dios itàacái nàwali cawinácaalí iiméeyéica yáapichawáaca: “Dios iicáca níai pucháibaca iyúwa abéeri wenàiwica”, càí íimaca.

¹⁷ Quéwa wenàiwica yeebáidacaalí Wáiwacali itàacái, yásí ìyaca abédanamata Wáiwacali yáapicha.

¹⁸ Iná píacuéwa náicha caquialéta cawinácaalí iimáidéeyéicuéca pía piimáanápiná áiba yáapicha càmiríca pinìrisíwa, càmlíchúaca nacái píinusíwa. Macái áiba nabáyawaná íiwitáaná càmíta imàni báawéeri nainá iríwa, quéwa cawinácaalí iiméeyéica áiba yáapicha càmiríca nanìrisíwa, càmlíchúaca nacái náinusíwa, namànica nabáyawanáwa nainá iríwa.

¹⁹ ¿Càmitasicué píalíawa piíná ìwalicuéwa Espíritu Santo yàasu templocani, yái Espíritu Santo Dios imàaquéericatécué pirí, yá nacái Espíritu Santo ìyacuéca piwàwalìcu? Càmitacué píiwacali píawawa.

²⁰ Yái Diosca, yácatacué Píiwacali, Dioscáiná iwènìacatécué pía cawèníri wawàsi iyú, yái Iiri íiranáca. Iná picácué pimàni pibáyawanáwa piíná iyúwa, néese pìyacué mabáyawanéeri iyú yéewanápiná áibanái náalíacawa máini cayábéerica íiwitáise yái Diosca.

7

Consejos sobre el matrimonio

¹ Siúcade nucàlidacué piríni yái pisutéericuéca péemíawa núa ìwali pibànùacaalítécué nulí cuyàluta. Báisíta cayábaca càmicaalí aslanái idunùca inanái ìwali.

² Quéwa madécaná wenàiwica nawàwaca naimáca áiba yáapicha, càmlíchúaca náinusíwa, càmlíríca nacái nanìrisíwa, íná cayábacata macái aslanái yeedáca íinuwa, macái inanái nacái uedáca unìriwa.

³ Iwàwacutá asìali iimáca íinusíwa yáapichawa càide iyúwa iwàwacutáaná imànica. Càita nacái iwàwacutá inanái uimáca unìrisíwa yáapichawa.

⁴ Uái inanáca càmíta uiná íiwacalu úa, néese unìri yàasucani. Càita nacái asìali, càmíta iiná íiwacalini, néese íinu yàasucani.

⁵ Picácué pimáisanla piínáwa píinu íichawa, pinìri íicha nacáiwa, càmicaalícué abédanama píiwitáise píapichawáaca quéechacáwa càmlínápiná piimá píapichawáaca maléená èerita

pisutáanápínacué Dios ícha manuísíwata. Pidécanáamicué pimáalàidaca pimànica càì, néese iwàwacutácué pèepùa piimá píapichawáaca àniwa ipíchanácué càmita píalimá picùaca píawawa, yá Satanás yáalimáidacuéca pía pimànínapíná pibáyawanáwa áiba yáapicha.

⁶ Càmitacué nuchùulla pía peedáanápíná piríwa píacawéeripínáwa, quéwa piwàwacaalícué picásàacawa, yá cayábacani.

⁷ Macái wenàiwica náalimácaalí nàyaca abéeritatá càide iyúwa nùyáaná canéeri ínutá, yá cayábacatáni, quéwa càmita macái náalimá nàyaca abéerita. Néese Dios imàacaca walí wáalimáwanama madécaná chàinisi íiwitáaná wáibaidacaténá irípiná, wadèñanápíná wáalimáwanama wáibaidacaléwa méetàucunamata wáichawáaca. Dios imàaca abénaméeyéi wéená nàyaca abéerita casímáiri iyú. Imàaca áibanái wéená nàyaca nàacawéeri yáapichawa casímáiri iyú.

⁸ Núumacué pirí píacué máinuíyéica, maníríyéi nacái, píacué nacái inìrimi yéetéyémicawa ícha, cayábaca piyamáacaalícuéwa abéerita càide iyúwa nùyáaná abéerita.

⁹ Quéwa càmicaalícué píalimá picùaca píawawa ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, yásí iwàwacutácué peedáca pinìriwa, píinu nacáiwa, cayábacáiná cachàníwanái picásàacaalícuéwa máinicáichacué píináidáanicawa píimáanápíná áiba yáapicha.

¹⁰⁻¹¹ Quéwa nuchùuliacué pía, píacué cáinuíyéica, píacué nacái caníríyéica càide iyúwaté Wáiwacali ímáaná walí, càminápíná inanái imàaca inìriwa, càita nacái càminápíná asìali imàaca ínuwa. Càmíricata núa meedá yái ichùulièricuéca pía, néese Wáiwacalícata yái ichùulièricuéca càminápíná pimàni càì. Quéwa inanái uèpùacaalíwa unìri íchawa, iwàwacutá uyamáacawa abéechúata, canáca yéewaná uedá ulíwa áiba àniwa. Néese càmicaalí quirínama uwàwa ùyaca abéechúata, yá iwàwacutá unìri, úa nacái nawènúadaca náiwitáisewa nalíwáaca nàyacaténá abédanamata náapichawáaca àniwa.

¹² Siúcade nuwàwacué nùalàaca pía quiríta càide iyúwa nuínáidáanáwa, píacué áibanái yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái. Càmita Wáiwacali ichùulla núa nùalàanápínacué pía tàacáisi iyú núuméeripínacuéca pirí, quéwa nuínáidacawa cayábacani. Péemlàcué: Abéeri asìali yeebáidéeri Jesucristo itàacái ínucaalí càmíchúa yeebáida, quéwa uwàwacaalí ùyaca yáapicha, iwàwacutá asìali yeebáidéerica Jesucristo càmita imàaca íchawa úa.

¹³ Càita nacái inanái yeebáidéechúa Jesucristo itàacái unìricaalí càmíri yeebáida, quéwa iwàwacaalí ùyaca úapicha, iwàwacutá inanái yeebáidéechúa Jesucristo càmita umàaca uíchawani.

¹⁴ Cayábaca nayamáacawa náapichawáaca, yácáiná Dios iicáca iyúwa yàasu wenàiwicapínáwa yái asìalica ùwalíise úái ínuca yeebáidéechúaca Jesucristo. Càita nacái Dios iicáca iyúwa yàasu wenàiwicapínáwa úái inanáica ìwalíise yái unìrica yeebáidéerica Jesucristo. Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo, càmicaalícué piyamáawa píacawéeri yáapichawa càmírica yeebáida, yá cawàwanátacué péenibe càmita neebáida Jesucristo itàacái; néese piyamáacaalícuéwa píacawéeri yáapichawa, péenibe yáapichawa nacái, yásí Dios iicácuéca péenibe iyúwa yàasu wenàiwicapínáwa.

¹⁵ Quéwa yái unìrica, úa nacái ínuca, càmiíyéica yeebáida Jesucristo itàacái máinícaalí nawàwaca nèepùacawa nàacawéeri íchawa yeebáidéerica, pimàacacué nèepùacawa náicha. Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmitacué iwàwacutá piyamáacawa píacawéeri yáapichawa càmírica yeebáida nawàwacaalí nèepùacawa píchacué càmicáiná Dios iwàwa wapéliayacacawa, néese Dios idéca imáidaca wía wàyáanápíná matuíbanáiri iyú.

¹⁶ Nawàwacaalícué nèepùacawa pícha, pimàacacué nèepùacawa ipíchanácué pipéliayacacawa, càmicáinácué píalíawa, píacué inanáica, asáisi píalimácaalí piwènúadaca pinìri íiwitáisewa Dios irípiná. Càita nacái píacué asianáica, càmitacué píalíawa asáisi píalimácaalí nacái piwènúadaca píinu íiwitáisewa Dios irípiná.

¹⁷ Píalimáwanama macáitacué iwàwacutáca píyaca càide iyúwaté Wáiwacali imàacáanátécué pirí chàinisi píibaidacaténácué irí. Càmicaalícué báawa yái píibaidacaléca,

néese pìyacué càide iyúwaté pìyáaná Dios imáidacaalítécué pía. Càita nùalàaca macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, ìwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca.

¹⁸ Dios imáidacaalí asìali namàníricaté irí circuncisión, càmita iwàwacutá iwènúadaca yàasu circuncisiónwa. Càita nacái Dios imáidacaalí asìali càníricaté namàni irí circuncisión, càmita iwàwacutá imàacaca namànica iríni siùcade.

¹⁹ Picácué achúma pínáidáanícawa piwàwawa circuncisión ìwali, cáininácáiná Dios iicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata. Abéerita pínáidacuéwa pimànínapíná machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²⁰ Càmicaalícué báawa píibaidacalé, néese iwàwacutácué macáita pìyaca càide iyúwa pìyáanáaté quéecha Dios imáidacaalítécué pía.

²¹ Aibanái yàasu wenàiwicacaalíté pía íibaidéericaté mawèníri iyú Dios imáidacaalíté pía, picá achúma piwàwawa ìwali. Quéwa namàacacaalí pèepunícawa matuíbanáita, yá cayábaca pèepunícawa máiwacalináwaca.

²² Cáinináca Dios iicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata, íná áibanái yàasu wenàiwicacaalíté pía íibaidéerica mawèníri iyú Dios imáidacaalíté pía peebáidáanápínaté Wáiwacali itàacái, néese siùcade éwita áibanái yàasu wenàiwicacáaná pía mamáalàacata, càicáaná itàacái iwàwacutá piwàwalica Wáiwacali idéca iwasàaca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha píibaidacaténá Wáiwacali irípiná; càita nacái pía yèepuníricatéwa máiwacalináwaca cháí èeri irícu Dios imáidacaalíté pía, siúcáisede Cristo yàasu wenàiwicaca pía íibaidéeripíná Cristo irí càiripínáta.

²³ Dios iwènìacatécué pía cawèníri wawàsi iyú, yái Iiri íiranáca. Iná picácué pínáidáanícawa ìwali yái èeri mìnánái íimáanáca pìwali. Picácué nacái cáimacái piicáca píawawa iyúwa èeri mìnánái.

²⁴ Iná píacué nuénánáica, càmicaalícué báawa píibaidacalé, néese iwàwacutácué pìyaca mamáalàacata càide iyúwa pìyáanáatécué Dios imáidacaalítécué pía.

²⁵ Siùcade nùalàacué pía nàwali níara càníyéicáwaca icásàawa. Wáiwacali càmita imàaca nulí tàacáisi nuchùlìanápíná nía quéwa nùalimá nùalàaca nía Dios iyúudàacáiná núa manuísíwata, iicáciná nupualé, yéewanápíná nùalàaca wenàiwica cáalíacáiri iyú.

²⁶ Nuínáidacawa cayábaca macáita wenàiwica nayamáacaalíwa càide iyúwa nùyáaná máinuta, manírta nacái macáicáinácué càulenápíná wàasu èeri siùcade, nàuwichàidapínacaalí wía Cristo ìwalíise, weebáidacáiná itàacái.

²⁷ Quéwa cáinucaalí pía, picá pimàaca píichawa úa. Máinucaalí pía, cayábaca càmicaalí peedá píinuwa.

²⁸ Quéwa peedácaalí píinupínáwa, càmita pimàni píibáyawanáwa. Càita nacái mànacàu uedácaalí unríwa, càmita cabáyawaná úa. Quéwa níái cáinuíyéica, nía nacái caníríyéica nàypíná càulenéeri iyú cháí èeri irícu, iwàwacutáciná nàuwichàacawa Cristo irípiná. Iná nùalàacuéca pía ipíchanácué máiní pìyaca càulenéeri iyú.

²⁹ Píacué nuénánáica càicué nuwàwaca nùalàaca pía: Iyaca wapíchalé achúma èerínata meedá, íná siùcade cawínacaalí idènièyéica yàacawéeriwa, iwàwacutá náibaidaca Wáiwacali irípiná càide iyúwa náalimáanáta cachàiníri iyú.

³⁰ Càita nacái cawínacaalí achúméeyéica iwàwa yéenanái yéetéeyéimiwa ìwaliwa iwàwacutá náibaidaca Wáiwacali irípiná càide iyúwa càníyéi achúma iwàwa. Cawínacaalí nacái imàníyéica fiesta iwàwacutá nàyaca cáimiétaquéri iyú càide iyúwa càníyéi máiní casíimái iwàwa náibaidacaténá cáalíacáiri iyú Wáiwacali irípiná. Cawínacaalí nacái iwènìyéica wawàsi iwàwacutá càmita máiní cáinináca naicáca nàasuwa, néese iwàwacutá náináidacawa càide iyúwa canéeyéica yàasu, náibaidacaténá cachàiníri iyú Wáiwacali irípiná.

³¹ Cawínacaalí nacái imàníyéica yàasu wawàsiwa cháí èeri irícu needácaténá nalíwa plata, iwàwacutá càmita máiní báawaca nawàwa náináidáanícawa nàasu cawèníri ìwaliwa cháí èeri irícuírta, yáciná mesúnamáita imáalàapínáca macáita yái waiquérica cháí èeri irícu.

³² Càmitacué nuwàwa pínáidáanícawa báawanama cháí èeri yàasu wawàsi ìwali. Máinucaalí asìali, yásí ìnàidacawa Wáiwacali yàasu wawàsi ìwali imànicaténá càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná casímáicaténá imànica Wáiwacali iwàwa.

³³ Quéwa cáinucaalí asìali, yá iwàwacutá ìnàidacawa cháí èeri yàasu wawàsi ìwali casímáicaténá imànica ìnu iwàwawa. Yá asìali càmita yáalimá íbaidaca macáí ichàini iyúwa ìnu irípináwa, Wáiwacali irípiná nacáí.

³⁴ Càita nacáí manìríchúá, áiba inanái nacáí cà míichúaca icásàawa, nàináidacawa Wáiwacali yàasu wawàsi ìwali, casímáicaténá namànica Wáiwacali iwàwa, namàacacaténá naináwa, náiwitáise nacáíwa Dios irí, náibaidacaténá cachàinìri iyú irípiná. Quéwa áiba inanái canìríchúaca iwàwacutá únáidacawa cháí èeri yàasu wawàsi ìwali usímáidacaténá unìriwa.

³⁵ Càita nùalàacuéca pía nuyúudàcaténácué pía. Càmita numáisanìacué picásàacawa, néese núumacué pirí càì pìyacaténácué cáimiétaquéri iyú, píibaidáanápinácué nacáí Wáiwacali irípiná macáí pichàini iyúwa.

³⁶ Quéwa áibacaalí asìali ìnàidawa càmita cayába imáisanìacaalí mamáalàacata íduwa ucásàacawa béerucáiná úa, uwàwacaalí ucásàacawa nacáí, yásí cayábaca úaniri imàacacaalí ucásàacawa. Càmita namàni nàyaca nabáyawanáwa, níái icásèeyéicawa.

³⁷ Quéwa áibacaalí idèna íduwa, càmicaalí iwàwacutá ídu icásàacawa asìali yáapicha, càmicaalí nacáí uwàwa ucásàacawa, úaniri nacáí ìnàidacaalíwa cà míinápiná imàaca ucásàacawa yáapicha yáí asìalica, yá úaniri imànica ìyaca cayábéeri wawàsi.

³⁸ Iná cawinácaalí imàaquéerica íduwa icásàacawa imànica cayábéeri wawàsi. Quéwa cawinácaalí cà míirica imàaca ucásàacawa imànita nacáí cayábéeri yáwanái.

³⁹ Uái canìríchúaca canáca yéewaná umàaca uíchawa unìriwa. Iwàwacutá uyamáacawa yáapicha idècunitàacá cáucani. Quéwa yéetácaalíwa uícha, yásí úalimáca udéca ucásàacawa àniwa yáapicha cawinácaalí asìali máinuírca uwàwéerica, quéwa iwàwacutá ucásàacawa abéeri yáapicha yeebáidéerica Jesucristo itàacáí.

⁴⁰ Quéwa nuínáidacawa casímáinápiná cachàiníwanái uwàwa cà micaalí uedá unìripináwa àniwa. Càita nuínáidacawa, nuebáida nacáí Espíritu Santo Dios néeséeri idéca iyúudàaca nuínáidáanáwa càì.

8

Los alimentos consagrados a los ídolos

¹ Siúcade nucàlidacué piríni ìwali yáí pisutéericuécá péemìawa núa ìwali pìasu cuyàluta irìcuwa: yáí iinási áibanái inuéerica iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo cuwáináí yéenáíwaná icàaluíniná, càide iyúwa náiwitáise ìyáaná, níara áibanáica cà míiyéica yeebáida Jesucristo itàacáí. Pidécuéca píimaca cáaliacáicasacué pía macáita. Cayábacué nuénánái, ipíchanácué cáimacáica piícáca píawawa píalíacáí ìwalísewa. Cayába cachàiníwanái cáininácaalícué píicáyacacawa, yéewanápinácué píiwitáise idàwinàacawa Dios íiwitáise iyú peebáidacaténácué itàacáí tàì líméeri iyú.

² Cawinácaalí iyúunáidéerica yáaliacawa madécaná wawàsi ìwali, càmitàacá yáaliawa cayába càide iyúwa iwàwacutáaná yáaliacawa.

³ Quéwa cawinácaalí cáinináca iicáca Dios, yásí Dios yáalía iicáca yáí wenàiwicaca, cayábaca Dios iicáca íiwitáise nacáí.

⁴ Pisutácatécué péemìawa núa asásí cayábacaalícué piyáaca iinási nanuéerica iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo icàaluíniná, níái cuwáináí yéenáíwanáca. Càitacué núumaca pirí ìwali: Báisíta canéerica iwèni meedáni, canáca nacáí ichàini yáí ídoloca, cuwáisàiri yéenáíwanáca meedáni cháí èeri irìcu, canácáiná áiba báisíiri Dios íicha, abéerita yáí Diosca.

⁵ Báisíta nàyaca madécaná demonio íiwacanánái cachàiníiyéi báawéeyéi íiwitáise icuèyéica yàasu cáliwa chènuníseeri cáuli irìcubàa, cháí èeri irìcu nacáí èeri mìnánái yèeyéica lípidená cuwáináí (ímáanáca diosnáí). Madécaná wenàiwica nàaca demonio icàaluíniná, wenàiwica icàlidéyéica ìwali cuwáináicasa nía.

⁶ Quéwacué canáca walí áiba wèeripiná icàaluíniná ícha yái abéerita Wáaniri Diosca. Wáaniri Dios imànicaté macáita, íná wawàwa wàyaca càide iyúwa iwàwáaná. Iya nacái abéerita Wacuèriná, yái Wáiwacali Jesucristoca, yái idàbéericaté macáita, àta wía nacái, Wáaniri Dios irípiná.

⁷ Quéwa càmítacué macái wéená náalía néemìaca cayába cànácaalí ímáaná yái tàacáisica. Càmita cachàini náiwitáise Dios ìwali càmícáinácá náalía cayába. Níai wéenanái yéewánéeyéita yàaca ídolo cuwáisàiri yéenáiwaná icàaluíniná ipíchawáiseté nawènúadaca náiwitáisewa neebáidacaténá Jesucristo itàacái. Nayáacaalí nayáacaléwa áibanái yáapicha, nawèniacaalí iinási nacái yàcalé irìcu, yá náalíacawa áibanái nadéca nanúaca yái pìràimica iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo icàaluíniná. Abénaméeyéi wéená iyáacaalí yái iinásica, yá nayúnáidaca càmíta báisí Dios imàaca nayáacani. Quéwa nayáacani quéwanáta. Íná nadàbaca náináidacawa méetàuculé Dios ícha, yá báawaca náiwitáise ìwalíse yái namànínáca wawàsi náináidéerica Dios imáisaníaca namànica.

⁸ Báisíta càmíta cayába Dios iicáca wía ìwalíse meedá yái wayéerica, íná càmíta cayábáwanái Dios iicáca wía áiba wawàsi ìwalíse wayáacaalíni. Càita nacái càmíta báawa Dios iicáca wía ìwalíse yái càmírira wayáa.

⁹ Quéwacué éwita Dios imàacacáaníta piyáaca iinási áibanái inuérica iyúwa sacrificio ídolo cuwáisàiri yéenáiwaná irí, càicáaníta iwàwacutácué piicá píchawa cayába ipíchanácué abéeri wéenasàiri càmírira yeebáida tàì íméeri iyú imànica íbáyawanáwa iicácáinácué piyáacani, yái iinásica.

¹⁰ Píacáiná yáaliéricawa Dios imàacaca piyáaca yái iinásica, néese píawinacaalíwa piyáacaténá piyáacaléwa ídolo yàasu templo néré, nawacùacataléca iinási nanuérimica iyúwa sacrificio ídolo irí, yá cawàwanáta abéeri wéená càmírira yeebáida tàì íméeri iyú iicáca pía néré, néese iwàlùacawa néré nacái iyáacaténá yái iinásica, éwita ínáidacáanítawa càmíta Dios iwàwa imànica càì.

¹¹ Pidéca píimaca píwaliwa píalíánásawa madécaná, quéwa yái píalíacáica càmíta iyúudàa péenásàiri yái càmírira yeebáida tàì íméeri iyú, néese pidéca pímanica irí máini báawéeri píalíacái iyúwa, yá cawàwanáta yéetápinácawa méetàuculé Dios ícha íbáyawaná yáapichawa, yái péenásàirica, éwitaté Cristo yéetácáanítawa nacái íchawalíiná.

¹² Íná péewáidacaalícué péenánáíwa càmíiyéica yeebáida tàì íméeri iyú namàníinápiná áiba wawàsi náináidéerica ìwali càmírira Dios iwàwa namànica, yá pímanícuéca píacawa píbáyawanáwa péenánái iríwa, Cristo irí nacái.

¹³ Íná yái nuyáanáca iinási imàacacaalí nuénásàiri imànica íbáyawanáwa nuyáacalé ìwalíse, yásí cayába cachàiníwanái càmíinápiná quirínama nuyáaca iinási, ipíchaná núalimáidaca nuicáwa nuénásàiriwa àta imànicataléta íbáyawanáwa.

9

Los derechos de un apóstol

¹ Ewita apóstolcáaníta núa, yái Dios íbànuèrica, càicáaníta càmíta nuèpuníwa càide iyúwa ísíimáidáaná núa meedá, néese nuwàwaca nuyúudàaca áibanái. Báisíta Dios imàacacaté núa apóstolpiná, íná canáca ichùulièri núa cháì èeri irìcu. Nudéca nuicáca Wáiwacali Jesús. Píacué nacái yáasáidéeyéica apóstolca núa bàaluitécáiná piwènúadacuéca píiwitáisewa Dios irípiná nuíbaidacaalíté Wáiwacali irípiná pèewibàa, nucàlidáanápinácué píri iináwaná ìwali.

² Cawàwanáta áibanái càmíta naicá núa càide iyúwa apóstol, yái Dios íbànuèrica, quéwa píalíacuéwa báisíiri iyú apóstolca núa, bàaluitécáiná piwènúadacuéca píiwitáisewa peebáidacaténá Wáiwacali itàacái, nucàlidacaalítécué píri iináwaná ìwali. Càita Dios yáasáidacuéca píri apóstolca núa.

³ Natàanícaalí báawéeri iyú nùwali, náimacaalí nacái càmítasa apóstolca núa, yásí càì núuma nalíwa:

⁴ Dios ibànùacaté núa iyúwa apóstol nucàlidacaténá Wáiwacali iináwaná, íná Dios imàacaca nusutáca nuyáapínáwa wenàiwicanáí ícha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁵ Dios imàaca nacái macái apóstol idènìaca ínuwa yeebáidéechúa Jesucristo itàacái, imàaca nacái apóstol itéca yáapichawa úa idècunitàacá yèepunícawa icàlidacaténá Dios itàacái, càide iyúwa áibanáí apóstol namàníná, nía nacái Wáiwacali yéénánáí iméeréerináica, Pedro nacái. Íná nudènìacaalí nuínuwatá, yá cayábaca nutéca núapichawa úatá.

⁶ Dios imàaca nacái Bernabé, núa nacái wayamáidaca wáibaidaca wacáapi iyúwa, wasutácaténácué pícha wayáapínáwa idècunitàacá wacàlidaca pirícué Dios itàacái. Quéwa éwita Dios ibatàacáaníta wamànica càì, càicáaníta càmítaté wasutácué pícha wayáapínáwa, néese wíata ipáyaidaténi.

⁷ Péemìacué comparaciòn: Píalíacuéwa úwináí càmìta nawènìà nayáapínáwa. Càita nacái wenàiwica ibànacaalí ibànacalewa abéyéeri uva yéetaná, càmìta iwàwacutá ipáyaidaca iyáacaténá yàasu uva ìyacanáwa. Càita nacái abéeri icùacaalí áibanáí ipìra ovejanáí, canáca imáisanìeri ìiraca leche yeedéerica ovejanáí ícha. Càita nacái Dios imàacaca apóstolnái isutáca iyáapínáwa wenàiwicanáí ícha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái Dios ibànùacáiná apóstolnái nàatalé.

⁸ Picácué píináidawa núumáanáca càiri tàacáisi nuíwítáise iyúwa meedá, bàaluitécáiná Dios càì ímaca imàacacaalíté itàacáiwa profeta Moisés irí, Moisés icàlidacaténáté israelitanáí iríni.

⁹ Càité Moisés itànàaca tàacáisi bàaluité Dios inùmalícuíse: “Picácué pidacúa pacá inùma ituínási ícha idècunitàacá uíbaidaca pirí ubawàidaca ituínási, ùlùacaténá ituínási iwìralè, néese pimàacacué uyáacani idècunitàacá uíbaidaca uèpunícawa”, ímaca. Dios ímacaté càì walí wáalíacaténáwa catúulécánáca iicáca pacá, quéwa iwàwacutácué wáalíacawa áiba wawàsi quiríta.

¹⁰ Dios ímacaté càì icàlidacaténá walí iwàwacutáanáca wayúudàaca wenàiwica iyúudèeyéica wía. Dios ichùullacaté Moisés itànàanápínaté yái tàacáisi wamànicaténá cayábéeri nalí cawinácaalí yéewáidéeyéica wía Dios itàacái iyú. Péemìacué comparaciòn: Asìali ichùnìacaalí cáli nabànacatáipíná, yá iwàwacutá namàacaca yeedáca yàasupínáwa quíiracaalí yái ìyacanásica. Càita nacái cawinácaalí yùlulèrica ituínási iwìralè, iwàwacutá namàacaca yeedáca yàasupínáwa. Càita nacái wía yéewáidéeyéicuéca píá, Dios imàacaca wasutácuéca pícha wayáapínáwa.

¹¹ Wabànacatécúé Dios itàacái piwàwalícu, íná cayábaca wasutácué pícha weedácaténá wàasupínáwa, yái wayáapíná, wabàlepiná nacái, wayamáacatáipíná nacái cháì èeri irícu.

¹² Dios imàacacáiná áibanáí yéewáidéeyéicuéca píá isutácuéca píchani, yá máiní cachàiníwanáí Dios imàaca wasutácuéca píchani, wíacáináté idàbàanéeyéicaté icàlidacuéca pirí Jesucristo iináwaná. Quéwa, éwita Dios imàacacáaníta wasutácuéca pícha wayáapínáwa, càicáaníta càmìta càì wamànica. Néese wàidenìacaté wàuwichàanáwa wáibaidaca wawènìanápíná wayáawa ipíchanácué báawaca péemìaca Cristo itàacái ìwalíise yái wasutáanácuéca wayáapínáwa pícha.

¹³ Píalíacuéwa naináwaná ìwali, cawinácaalí íibaidéeyéica templo irícu. Needáca nayáawa templo irícuíse. Ímáanáca, cawinácaalí inuéyéica píráí iyúwa sacrificio, needáca nalíwa iinási yéénáimi, macái píráí yééná nanuérica neemácaténáni altar ínata.

¹⁴ Càita nacái Wáiwacali idéca ichùullaca cayábàanápíná nàyaca náibaidacalé ìwaliwa namànìirica Dios irípiná, cawinácaalí icàlidéeyéica yái tàacáisi cayábéerica, íná cayábaca nasutáca nayáapínáwa wenàiwicanáí ícha yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái. Yácata nawèni, níái icàlidéeyéica Dios itàacái.

¹⁵ Quéwa canácatáita càì numànité nùyacaalítécúé píapícha, càmìta nacái nutànàacué pirí cuyàluta siùca píacaténácué nulí wawàsi. ¡Máiní casímáica nuwàwa nucàlidacúé pirí Dios itàacái mawènìiri iyú! ¡Cayába cachàiníwanáí nulítáni nuétácaalíwatá ipíchaná nuyamáidaca nucàlidaca Dios itàacái mawènìiri iyú!

16 Càmita cachàini nuicá núawawa ìwalìse yáì nucàlidáanaca Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Néese nucàlidacani Cristo ichùullacáiná núa. ¡Máiní báawéeri yùuwichàacáisi yàanèripináca nùwali càmicaalí nucàlida yáì tàacáisica wenàiwicanáì irí!

17 Iná nucàlidacaalíté yáì tàacáisica nuíwitáise iyúwa meedátá, yá nuedácaté wenàiwicanáì ícha nuwènìpináwatá. Quéwa càmita nucàlidani nuíwitáise iyúwa, néese Dioscata yáì ichùulièrica nucàlidacani.

18 Yácata nuwèni yáì: Casímáica nuwàwa nucàlidacáiná mawèníri iyúni yáì tàacáisica ímérica Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Càita nucàlidaca mawèníri iyúni: Ewita Dios imàacacáaníta nusutácué pícha nuyáapináwa nucàlidacáinácué pirí itàacáì, càicáaníta càmita càì nusutácuéca píchani.

19 Ewita càmicáaníta áibanáì yàasu wenàiwica núa íbaidéerica mawèníri iyú, càicáaníta numàacaca núawawa càide iyúwa macáì wenàiwicanáì yàasu wenàiwica íbaidéerica mawèníri iyú nuyúudàanápíná áibanáì wenàiwica manùbéeyéì nawènúadàanápíná náiwitáisewa Cristo irípiná.

20 Nùyacaalí judíonáì yáapicha, yá nùyaca càide iyúwa náiwitáise iyáaná nuyúudàacaténá nawènúadaca náiwitáisewa Cristo irípiná. Càita nacáì numànica nùyacaalí náapicha níáì càimíyéica judío yeebáidéeyéica tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí bàaluité; yá nùaca Dios icàaluíniná náapicha càide iyúwa náiwitáise iyáaná, yéewacaténá néemíaca nucàlidaca nalí Cristo iináwaná ìwali, éwitacué càmicáaníta iwàwacutá wamànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná wàacaténá Dios icàaluíniná, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacáì.

21 Càita nacáì nùyacaalí náapicha níáì càimíyéica judío, càimíyéica ìya Moisés yàasu tàacáisi ìwali, yá càmita numàni iyúwa wenàiwica imànírìca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná, nuwàwacáiná nuwènúadaca náiwitáise Cristo irípiná. Quéwa éwita càmicáaníta numàni càide iyúwa wenàiwica ìyéerica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná, càicáaníta nuebáidaca mamáalàacata Dios itàacáì càide iyúwa Cristo ichùullianá núa.

22 Nùyacaalí áibanáì yáapicha càimíyéica yeebáida tàì íméeri iyú, yá nuèpua nùyaca càide iyúwa abéeri néená, nuicá nacáì cáimiétaquéri iyú yáì nánáidàanácawa, càmita nuicáaní naquíniná. Càita nùyaca náapicha nuyúudàacaténá neebáidaca Jesucristo itàacáì cachàiníwanáì. Iná núalimáidaca nùyaca abédanamata náapicha macáì wenàiwica íiwitáaná numànicaténá àta càinácaalí núalimáanáta numànica nuyúudàacaténá abenaméeyéì nawènúadaca náiwitáisewa Cristo irípiná yéewacaténá iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

23 Càita numànica yéewacaténá madécaná wenàiwica yéemíaca yáì tàacáisi cayábéerica ímérica Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, nuwàwacáiná nacáì Dios imànica nulí cayábéeri náapicha níáì yeebáidéeyéica Cristo.

24 Péemíacué comparación: Píalíacuéwa ìwali yáì napìanínácawa carrera ìwali, yá macáita napìanícawa, quéwa abéerita yáì imawèniadéerica áibanáì yeedáca iríwa cawèníri. Càide iyúwa níáì ipìaníyécawa cachàinírìca iyú carrera ìwali, càita nacáì iwàwacutácué píibaidaca Dios irípiná cachàinírìca iyú, píalimáidacué macáì píchàini iyúwa pímanícaténá càide iyúwa ichùullianácué pía. Càicué pímaní peedácaténácué píriwa yáì cawènírica Wáiwacali yèeripináca yàasu wenàiwicanáì iríwa chènuniré.

25 Cháì èri irìcu macáita iwàwéeyéica isàiwicaca deporte needácaténá nalíwa cawèníri, néewáidacawa cachàinírìca iyú yéewacaténá cachàinica nainá; namàacaca náichawa macáì wawàsi imànírìca báawéeri nainá irí. Yá néewáidacawa cachàinírìca iyú needácaténá nalíwa abéeri corona, laurel ibáiná icàyuwaniná. Quéwa báinásírìca corona yèepùaca chuica ráunamáita, yá imáalàacawa, néese wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáì wáibaidaca cachàinírìca iyú Wáiwacali irípináwa weedácaténá walíwa áiba cawèníri càimírìca imáalàawa ìyéerica chènuniré.

²⁶ Núcata cà míri iyúwa matúri ipiánicaalíwa éeruwaca, càmita nacái iyúwa áiba inúadáidéeri cáuli meedá. Néese núaliacawa càinácaalí Wáiwacali iwàwáaná numànica, yá nuíbaidaca cachàiníri iyú Wáiwacali irípiná.

²⁷ Nucùaca núawawa, nuiná nacáiwa cachàiníri iyú ipíchaná numànica nubáyawanáwa, ipíchaná nacái numànica áiba wawàsi cà mírica iyúudàa áibanái, càmicáiná nuwàwa Wáiwacali imáisanìaca nuíbaidáanápíná irí quirínama idécanáami nuéwáidaca áibanái.

10

Consejos contra la idolatría

¹ Píacué nuénánáica, picácué piimáicha macái wàawirináimi israelitanái namusúacatéwa profeta Moisés yáapicha Egipto yàasu cáli íicha. Néseté idècunitàcá nèepunícawa nàacawa manacúali yùucubàa càináwàiri, yáté Dios imàacaca manuúri acalèe yàacawa napíchalépiná yásáidacaténaté alénácaalí iwàwacutá nàacawa. Macáita nèepunícacatéwa acalèe yáapíise, catámèeri irícu ùuléeri íicha. Macáitaté nàacawa Moisés yáapicha, yá nachàbacatéwa chuúri cáli ínatabàa Mar Rojo yàasu manuúri úni ìwallabàa.

² Càité macáita abédanama namànicaté náiwitáisewa Moisés yáapicha namànicaténaté iyúwa Moisés ichùulianá nía càide iyúwaté nadéca nacáicaalí nabautizácawa nèepunícáinatéwa Moisés yáapicha acalèe yáapíise, úni ìwallabàa nacái.

³ Càité nacái macáita nayáacaté chènuníiséeri yàacàsi Dios yèericaté nalí, yái pan nacáirica ípidenéericaté maná.

⁴ Macáita nacái nàiracaté úni Dios imàaquéericaté imusúacawa íba yèewíise. Yái Cristo yàacawéeridéericaté yèepunícawa nía, càicanide iyúwa cachàiníri íba Cristo yàacáinaté nacáuca.

⁵ Quéwaté báawaca Dios iicáca náiwitáise batéwa macáita, ínáté Dios inúaca nía, yá nachéecami icàlálacatéwa manacúali yùucubàa càináwàiri.

⁶ Càité nachàbacawa. Dios yùuwichàidacaté nía yéewáidacaténá wía ipíchaná wawàwaca báawéeri càide iyúwaté nawàwáaná báawéeri.

⁷ Iná picácué pía ídolo cuwáináí yéenáiwana ícàaluíniná càide iyúwaté abénaméeyéi nanúanaté píraí, nayáaca nacái iinási nàacaténá ídolo ícàaluíniná. Càité profeta itànàaca Dios itàacái íiméerica: “Níara wenàiwicaca náawinacatéwa nayáacaténá iinási, yáté nàiraca nacái, néese namichàacatéwa nasàiwicacaténá náapichawáaca, yá naimáca náapichawáaca”, íimaca.

⁸ Píacué nuénánái, picácué waimá áiba yáapicha cà mírichúaca wáinusíwa, cà mírica nacái wanírísíwa, càide iyúwaté abénaméeyéi imànínáté. Yáté veintitres mil namanùbaca néetácawa Dios inúacáinaté nía nabáyawaná ìwalíise.

⁹ Picácué nacái wáalimáida waicáwa Cristo càide iyúwaté abénaméeyéi namànínáté nabáyawanáwa mamáalàacata néese Dios yùuwichàidacaté nía. Yáté néetácawa àapi iyú Dios ibànuyéica nèewiré.

¹⁰ Picácué picúisa píchawa Dios càide iyúwaté abénaméeyéi nacúisáidacaté Dios, yáté Dios ibànùaca yàasu ángelwa inuérica wenàiwica, yá inúacaté nía.

¹¹ Càité ichàbacawa. Dios yùuwichàidacaté wàawirináimi yéewáidacaténá wía ipíchaná wamànica càide iyúwa namànínáté. Néseté áibanái profeta natànàacaté Dios itàacái nàalàacaténá wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, wía ìyéeyéica siùcade ipíchawáise èeri imáalàacawa.

¹² Iná píináidacaalícuéwa cachàinica píiwitáise, cáaliacáiri nacái, iwàwacutácué piicá píchawa cayába ipíchaná picaláacawa Dios íicha pimànicáichacué pibáyawanáwa.

¹³ Pidàbacaalícué piwàwaca pimànica pibáyawanáwa, néese piwàwalícué macái èeri mìnánái nachàbaca càiri wawàsi yáalimáidéerica nía namànínápíná nabáyawanáwa. Quéwa cayábéeri Dios íiwitáise, imànírira nacái machacàníri iyú càide iyúwa íimáaná, yá iyúudáapínácué pía ipíchaná pimànica pibáyawanáwa. Iná yéewa píalimácué

manuica pínáidacawa piwàwawa Dios ìwali càminápinácué imàaca càulenéri wawàsi yáalimáidaca pía cachàiníwanái ícha yái píaliméericuécá pìidenìaca. Néese càulenéri wawàsi yáalimáidacaalícué pía pimànínapíná pibáyawanáwa, yásí Dios iyúudàacué píawa yéewacaténá pìidenìaca mamáalàacatani ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa. Càipíná Dios iyúudàapínácué píawa, íná càmitacué iwàwacutá pimànica pibáyawanáwa.

¹⁴ Iná píacué nuénánái nuwàwéeyéica, picácué piacawéerida wenàiwica yèeyéica ídolo cuwáinái yéénaiwaná icàaluíniná. Piyacué déeculé náicha cawinácaalí imàníyéica càì.

¹⁵ Núaliacawa cáiwitáisecuécá pía, íná nutàanicué pirí nuwàwacáinácué pínáidacawa cáaliacáiri iyú ìwali yái núuméericuécá pirí. Yásí píaliacuéwa báisícataani.

¹⁶ Macái imanùbaca wamànicaalí Santa Cena, yá wasutáca Dios ícha cayábacaténá imànica walí uva ituní, wàa nacái Dios irí ìwali cayábéeri, yácáiná uva ituní ímáanáca càicanide iyúwa Cristo íraná imusuéricatéwa ícha cruz ìwali wáichawalíná. Macái imanùbaca wàiracaalí yái uva ituníca, yá wásáidaca wàyaca abédanamata Cristo yáapicha, yéetácáinatéwa cruz ìwali wáichawalíná. Macái imanùbaca wayáacaalí wáalimáwanama pan yééná wasubèriadéerica, yá wásáidaca wàyaca abédanamata Cristo yáapicha, Cristo iiná yùuwichàacáinatéwa cruz ìwali wáichawalíná.

¹⁷ Ewita manùbéeyéicáaníta wía, càicáaníta macáita wayáaca abéeri pan yééná macáita wamanùbaca iyúwa. Càita wásáidaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha, éwita manùbéeyéicáaníta wía.

¹⁸ Pìwàwalicué Dios ichùullacaté Israel itaquénáinámi bàaluité. Abédanamata namànica náiwitáisewa náapichawáaca nayáacaalíté iinási macáita namanùbaca iyúwa, yái píráimi nanuéricaté iyúwa sacrificio cáuri Dios irí.

¹⁹ Càmita núuma nàaca Dios icàaluíniná cawinácaalí inuényéica pírái iyúwa sacrificio ídolo irí. Càmita báisí cáurica yái ídolo cuwáisàiri yéénaiwanáca, íná canáca iwèni meedá. Yá nacái pírái iinámi neeméerica ídolo irí, càmirita cachàini áiba iinási íiwitáaná ícha.

²⁰ Néese nuwàwacué píaliacawa nàwali níara áibanái yèeyéica ídolo icàaluíniná. Namàaca iinási iyúwa sacrificio ídolo irí, quéwa càmita nàa Dios icàaluíniná, néese nàaca demonio icàaluíniná. Iná càmitacué nuwàwa piyáaca náapichani idècunitàacá nàaca ídolo ímiétacaná fiesta irícu, ipíchanácué piyaca abédanamata demonio yáapicha, náapicha nacái níara yèeyéica demonio icàaluíniná.

²¹ Càmitacué Dios imàaca píiraca uva ituní Santa Cena yaalí Wáiwacali yàasu copa irícuíse, píiracaalícué nacái demonio yàasu copa irícuíse. Càita nacái càmitacué Dios ibatàa piyáaca piyáacaléwa Santa Cenaca Wáiwacali yàasu mesa iwéré, piyáacaalícué piyáacaléwa nacái demonio yàasu mesa iwéré, aléera namànicataléca fiesta nadécanáami nanúaca pírái iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo cuwáinái yéénaiwaná icàaluíniná.

²² ¡Picácué wamàni càì ipíchanácué máini báawaca Wáiwacali iicáca wáiwitáise! ¡Picácué wayúunáida cachàiníwanáca wía Wáiwacali íchawa! Canáca yéewaná wamànica irí càiri báawéeri wawàsi.

La libertad y el amor cristiano

²³ Abénaméeyéi nacàlidaca: “Càmicaalí Dios imáisanla wamànica áiba wawàsi, yásí cayábaca wamànica càinácaalí wawàsi wawàwéerica wamànica”, càì náimaca. Quéwa núumacué pirí, éwita Dios càmicáaníta imáisanla wamànica áiba wawàsi, càicáaníta càmita macái wawàsi iyúudàa wía, áibanái nacái. Báisíta Dios imàacaca wamànica càide iyúwa wawàwáaná, càmicaalí báawa yái wawàwéerica wamànica, quéwa càmita macái wawàsi imàaca wáiwitáise idàwinàacawa Dios íiwitáise iyú weebáidacaténá itàacái tàì íiméeri iyú, wayúudàacaténá nacái áibanái neebáidáanápínáni.

²⁴ Picácué wacutácáita wasíimáidáanápíná wíawawa meedá, néese wacutácué wayúudàacaténá áibanái nadàwinàidaca náiwitáisewa Dios íiwitáise iyú àta neebáidacataléta itàacái tàì íiméeri iyú.

²⁵ Piyáacué macáita cawinácaalí iinásica piwènièricuéca nawéndacataléca iinási; picácué pisutá péemlawa nía iwéndéeyécani píalíacaténácuéwa asásí áibanái inúacaalíté yái píráimica nàacaténá ídolo cuwáinái yéenáiwana ícàaluíná, achúmacáichacué piwàwa ìwali. Dios imàacacué piyáacani íná piwèniacué matuíbanáiri iyúni.

²⁶ Càmitacué iwàwacutá achúmaca piwàwa yàacàsi ìwali Wáiwacali yàasucáiná macái wawàsi èeri irìcuíríca.

²⁷ Néese áibacaalí cà míiri yeebáida Jesucristo itàacái, imáidacaalícué piyáaca piyáacaléwa yáapicha, piwàwacaalícué nacái piyáaca yáapicha, néese piyáacué macáita yàacàsi yèericuéca piyáa. Picácué nacái pisutá péemlawa nía iinási ìwali píalíacaténácuéwa asásí áibanái inúacaalíté yái píráimica iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo cuwáinái yéenáiwana ícàaluíná, achúmacáichacué piwàwa.

²⁸ Quéwa áibacaalícué cà yàlàaca pía: “Yái iinásica, nadéca nanúacani iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo cuwáinái yéenáiwana ícàaluíná”, càicaalícué íma píri, néese picácué piyáani pimànicáichacué báawéeri irí yái yàlèericuéca pía ipíchaná iwènúadaca íiwitáisewa Dios ícha, càmicáiná yeebáida tàì ímèeri iyú néese iyúunáidaca Dios imáisanìerica wayáaca yái iinásica.

²⁹⁻³⁰ Abénaméeyéi càmitàacá neebáida tàì ímèeri iyú, íná machawàacaca náináidacawa. Cáaluca namànica wawàsi cà míiricué cáalu pimànica, càmicáiná náalíawa cayába càide iyúwacué píalánáwa. Nayúunáidaca báawáanápíná Dios iicáca nía yàacàsi ìwalíse. Quéwa cawàwanátacué piwàwa cà píimaca nulí: “Dios idéca imàacaca numànica càide iyúwa nuwàwáaná càmicaalí báawa yái nuwàwéerica numànica, íná canáca yéewaná áiba imáisanìaca numànicani achúmacáicha meedá iwàwa. Nudéca nùaca Dios irí cayábèeri yàacàsi ìwali, íná canáca yéewaná áiba itàaníca báawéeri iyú nùwali nuyáacalé ìwalísewa”, càicué piwàwaca píimaca cawàwanáta.

³¹ Báisíta, quéwa péemíacué nulí, nuénánái. Càinácaalícué wawàsi piyáaca, càinácaalícué wawàsi nacái pimànica, pimànicué abéerita yái imàaquéerica áibanái iicáca Dios cáimiétaquèeri iyú.

³² Picácué pimàni wawàsi cà áibanáicaalícué iicá pimànicani yá nacaláacawa Dios ícha, yá namànica nabáyawanáwa, macáita cawinácaalí nía, judíocaalí nía, cà míiyéicaalí judío nía, nía nacái Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéca Jesucristo itàacái.

³³ Núa nacái, àta càinácaalí numànica, núalimáidaca nuyúudàaca macái wenàiwica íiwitáaná. Càmita nucutá numànicaténá abéerita yái isímáidèeripínáca núa, néese nucutáca numànicaténá yái iyúudèeripínáca manùbéeyéi wenàiwica, yéewanápíná nawènúadaca náiwitáisewa Cristo irípiná iwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

11

Las mujeres en el culto

¹ Piyacué nacái càide iyúwa nùyaná càide iyúwa nacái Cristo iyáanaté.

² Píacué nuénánáica, iyéeyéca Corinto iyacàlená irícu, nadéca nacàlidacuéca nulí píináwaná ìwali. Cayábèeriquéi piwàwalíinácuéca núa mamáalàacata, pimànicuéca nacái mamáalàacata càide iyúwa nucàlidáanátécué píri tàacáisi.

³ Quéwa nuwàwacué píalíacawa áiba wawàsi: Càide iyúwa Dios ichùullianá Cristo, yá Cristo yeebáidaca Dios itàacái, càita nacái Cristo ichùullíaca macái asianái yeebáidéeyéca itàacái; néese càide iyúwa Cristo ichùullianá macái asianái yeebáidéeyéca itàacái, yá neebáidaca itàacái, càita nacái macái asianái idènièyéca ínuwa iwàwacutá nachùullíaca náinuwa, yá iwàwacutá nacái inanái neebáidaca nàacawéeri itàacáiwa.

⁴ Asíali ibàllíacaalí íiwitawa idècunitàacá isutáca yáawawa Dios ícha, icàlida nacái tàacáisi Dios inùmalícuíse, càmita yàa Cristo ímiétacaná.

⁵ Quéwa càmicaalí inanái ibàlìa uíwítawa idècunitàacá usutáca Dios ícha, ucàlida nacái tàacáisi Dios inùmalicuise, càmita ùa unìri ímiétacanáwa, néese càica úade iyúwa inanái nàuwisèechúaca ícha íiwita ibáiná macáita.

⁶ Càmicaalí inanái ibàlìa uíwítawa, iwàwacutá udalúaca uíchawa uíwita ibáináwa. Quéwa báicaalí udalúaca uíwita ibáináwa macáita, iwàwacutá ubàliaca uíwítawa.

⁷ Iwàwacutá asiali càmita ibàlìa íiwítawa. Dios idàbacaté idàbáanéeri asiali quèechatécáwa iyúwa Dios iicácanáwa, íná iwàwacutá asianái yáasáidaca cachàiníríca Dios íiwítáise. Quéwa iwàwacutá inanái yáasáidaca cáimiétacanáca unìri.

⁸ Bàaluitécáiná Dios idàbacaalíté idàbáanéeri asìlica, càmitaté Dios iwènúada inanái ibàlài yáapi asiali iyú ùacawéeripiná, néese Dios yeedácaté asiali ibàlài yáapi, yá iwènúadacaté yáapi inanái iyú asiali yàacawétúapiná.

⁹ Càmitaté Dios imàni asiali inanái írìpiná. Néese Dios imànicaté inanái asiali írìpiná. Iná iwàwacutá inanái uebáidaca unìri itàacáíwa.

¹⁰ Dios imànicaté inanái asiali írìpiná, íná iwàwacutá inanái ubàliaca uíwítawa, ángelnái iicácaná úa.

¹¹ Quéwa wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, cáinináca Dios iicáca wía abédanamata: Asianái càmita nàya isicúa canácaalí inanái, càita nacái inanái càmita nàya isicúa canácaalí asiali.

¹² Ewitaté Dios iwènúadacáaníta asiali ibàlài yáapi idàbáanéechúa inanái iyú, asiali yàacawétúapiná, càicáaníta siùcade asianái imusúaca iicá èri inanái ícha. Quéwa Dios idàbacaté macáita, wía èri mìnánáca.

¹³ ¿Càinásicué píináidacawa? ¿Cayábasica inanái usutácaalí Dios ícha càmicaalícáwa ubàlìa uíwítawa?

¹⁴ ¿Càmitasica macáita wáalíacawa cáalacaalí asiali íiwita ibáiná idàwinàcawa, yásí báawaca áibanái iicácani?

¹⁵ Quéwa cáalacaalí inanái íiwita ibáiná idàwinàcawa, yá casímáica uicácani, úalíacáináwa Dios imàacaca ulí uíwita ibáiná uépùacaténá uíwítawa iyú.

¹⁶ Quéwa abénaméeyéi péenacué iwàwacaalí itàaníca chàinisíiri iyú ìwali yái tàacáisica, càmicáiná nawàwa namànica càide iyúwa núumáanacué pirí, yá nùalàaca nía cachàinírí iyú namànínápiná iyúwa núumáaná. Wía apóstolca, macáita nacái Dios yàasu wenàiwicaca yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmita wamàni càiri méetàuculéeri wawàsi, iyúwacué pimàníná.

Abusos en la Cena del Señor

¹⁷ Siùcade nutànàacué pirí áiba wawàsi ìwali, quèwacué càmita núalimá núumaca cayábéeri pìwali càmicáinácué pimàni cayába. Macái imanùbaca pìwacáidáyacacaalícuéwa, yá pimànicuéca báawéeri piríwáaca, càmitacué piyúudàayacawa.

¹⁸ Quèechacáwa nuwàwacué nutànàaca piríni iyúwa áibanái icàlidáanacué piináwaná ìwali. Càì nàimaca: Pìwacáidáyacacuécawa pimànicaténá culto, quèwa càmitacué abédanama píiwítáise, íná piwènúadacuéca píiwítáisewa píichawáaca. Batéwa nuínáidacawa báisícáni yái nàimáanacuéca pìwali.

¹⁹ ¡Pìwènúadacuéca píiwítáisewa píichawáaca cachàinicáinácué piicáca píawawa píichawáaca piwàwacáinácué áibanái nàináidacawa abéericatacué pía níái yeebáidéeyéica Cristo itàacái báisíiri iyú!

²⁰ Piseríacuécawa píichawáaca, íná éwítacué pìwacáidáyacacáanítawa, càicáaníta càmitacué pimàni Santa Cena machacànírí iyú càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná.

²¹ Yàanàcáiná yàasu èericatái piyáacaténá piyáacaléwa píapichawáaca ipíchawáise pimànicuéca Santa Cena, yá ráunamáita piyáacuéca piyáacaléwa méetàucunamata píichawáaca, yái yàacàsi píitéericuéca píapichawa. Néese áibanái catúulécanéeyéica yàanèeyéicué píamísewa canéeyéica írì yàacàsi natéeripiná, yá máapica nía, quèwa áibanái càasuíyéi nacàmaca nàiracáiná manuí uva ituní.

²² Píacué càasuíyéica, ¿cánácué càmita piyáa piyáacaléwa picapèèrìcutawa ipíchawáisecuéca pìanàaca? ¿Cánácué báawa piicáca Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái? ¿Cánácué pibáiniada catúulécanéeyéi wenàiwica canéeyéica irí yàacàsi natéeripiná? Piyúunáidacuéca nucàlidáanápíná pirí pimànicuéca cayábéeri. ¡Càmírita! ¡Càmitacué pimàni cayábéeri!

La Cena del Señor

²³ Bàaluité Wáiwacali yéewáidacaté núa càinácaalí iwàwacutáaná wamànica yái Santa Cenaca. Càita nacái nuéwáidacatécué pía: Yátaté catáca, ipíchawáiseté Judas itéca úwinái Wáiwacali Jesús yàatalé náibàacaténani, yá Wáiwacali yeedáca pan icáapi irìculéwa.

²⁴ Néese idécanáamité yàaca Dios irí cayábéeri pan ìwali, yá isubèriadacani. Yá íimaca: “Yácata nuiná yái, yéetèeripinácuécawa píchawalíná ipíchanácué Dios yùuwichàidacuéca pía pibáyawaná ìwalísewa. Piyáacuéni yái panca piwàwalíripinácué càinácaalí nuétácawa píichawalíná”, íimaca yái Wáiwacalica.

²⁵ Càité nacái idécanáamité nayáaca nayáacaléwa, yá Jesús yeedáca copa icáapi irìculéwa, abéechúa copa idènièchúa irìcuwa uva ituní. Yá íimaca: “Yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuèripinácawa nuíchawa cruz ìwali pirípinácué, ipíchaná Dios yùuwichàidacuéca pía pibáyawaná ìwalísewa. Yái uva ituníca yáasáidacuéca pirí báisírìcani yái wàlisài wawàsi Dios imànírìca wenàiwicanái yáapicha iwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Macái imanùbaca pìiracaalícuéni, piwàwalícué càinácaalí nuétácawa píichawalíná”, íimacaté yái Wáiwacalica.

²⁶ Iná nuénánái, piyáacáinácué yái panca, pìiracáinácué nacái yái uva ituníca, íná píasáidacuéca piacawa áibanái irí càinácaalíté iyú Wáiwacali yéetácawa wáichawalíná cruz ìwali. Pimànicué càì àta Wáiwacali yàanàacataléta àniwa.

Cómo se debe tomar la Cena del Señor

²⁷ Iná macái imanùbaca pimànicaalícué Santa Cena, iwàwacutácué piwàwalica yái pan íimáanáca càicanide iyúwa Wáiwacali iiná, yá nacái uva ituní copa irìcuírìca íimáanáca càicanide iyúwa Wáiwacali íiraná. Néese abéericaalí péenácué càmita iyáa yái panca cáimiétaquéeri iyú, ìira nacái yái uva ituníca, yá imànica íbáyawanáwa Wáiwacali irí, càmicáiná íicá cáimiétaquéeri iyú Wáiwacali iiná, íiraná nacái.

²⁸ Iná ipíchawáise wayáaca pan, wàira nacái uva ituní copa irìcuíse, iwàwacutá wáináidacawa wáalimáwanama wawàwalícuísewa Dios íicápiná asáisi íyacaalí áiba báawéeri wawàsi wamànírìca iwàwacutéerica wacàlidaca wáichawa quéechacáwa Dios irí ipíchawáise wayáaca, wàiraca nacái yái Santa Cenaca.

²⁹ Macái imanùbaca wayáacaalí yái panca, wàiracaalí nacái yái uva ituníca, iwàwacutá wawàwalica íimáanáca càicanide iyúwa Wáiwacali iiná, íiraná nacái, yéetáacáinatéwa wáichawalíná cruz ìwali. Càmicaalí càì wáináidacawa, néese wáalimáidaca Dios yùuwichàidáanápíná wíawa.

³⁰ Manùbéeyéi péenácué nadéca namànica càì, íná cáuláicaca nía, machawàacaca nacái nía. Abénaméeyéi nadéca néetácawa.

³¹ Quéwa wáináidacaalíwa wáalimáwanama wawàwalícuísewa cayába Dios íicápiná asáisi íyacaalí áiba wawàsi báawéeri wamànírìca iwàwacutéerica wacàlidaca wáichawa Dios irí, néese càmita iwàwacutá Wáiwacali yùuwichàidaca wía.

³² Quéwa Wáiwacali yùuwichàidacaalí wía, yá imànica càì yéewáidacaténá wía, wawènúadáanápíná wáiwitáisewa báawéeri íicha, ipíchaná Dios yúucaca wía infierno irìculé náapicha áibanái èeri mìnánái càimíyéica yeebáida itàacái.

³³ Iná nuénánái, macái imanùbaca pìwacáidáyacacaalícuéwa piyáacaténá piyáacaléwa píapichawáaca, iwàwacutácué picúaca macáita pimanùbacaaná yàanáca.

³⁴ Máinícaalí máapica abéeri péenácué, néese iwàwacutá iyáaca iyáacaléwa icapèè néenitawa, ipíchaná Dios yùuwichàidacuéca pía ìwalíse yái càimínácuéca piyáaca piyáacaléwa machacànírì iyú macáita pimanùbaca iyúwa, ipíchaná Dios yùuwichàidaca wenàiwica

idènièyéica cayába yàacàsi nayáacáiná nayáacaléwa cadénama ipíchawáise catúulécanéeyéi yàanàaca. Néeni, nùanàapinàcaalícué nupáchiaca pía, yá nuchùnìaca áiba wawàsi, yá pisutéericuécá péemìlawa núa ìwali pìasu cuyàluta irìcuwa.

12

Los dones espirituales

¹ Píacué nuénánáica, nuwàwacué nucàlidaca pírì áiba wawàsi píalíacaténácuéwa ìwali yáì chàinisica Espíritu Santo imàaquéerica walí wáalimáwanama, wáibaidacaténá Wáiwacali irípináwa.

² Píalíacuéwa cayába bàaluité càmítacué peebáida Jesucristo itàacái, íná demonionái iméeràidacatécué pía iyúwa máiwitáiséeyéi pìacaténaté madécaná ídolo icàaluíniná, níara cuwáiná yéenáwanáca, càmíiyéica yáalimá itàaníca.

³ Bàaluité càmítacué ídolo iyúudàa pía, íná siùcade nuwàwacué nucàlidaca pírìni càinácaalícué píalimá píalíacawa asáisi wenàiwica itàanícaalí Espíritu Santo inùmaliçuíse: Cawinácaalí itàaníyéica báawéeri iyú Jesús ìwali, náimacaalí nacái càmítasa Dios yáì Jesúsca, yásí píalíacuéwa càmíta natàaní Espíritu Santo ichàini iyú. Néese áibanáicaalí íma: “Yáì Wáiwacali Jesús, yácata Wacuèriná Dios”, càicaalí náima, yásí píalíacuéwa náimaca càiri tàacáisi Espíritu Santo ichàini iyú.

⁴ Càmíta abédanama Espíritu Santo imàaca wáalimáwanama wachàini wáibaidacaténá Wáiwacali irípináwa. Quéwa abéerita yáì Espíritu Santo imàaquéerica walí ichàiniwa, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁵ Càmíta abédanama macáita yáì wáibaidacaléca Wáiwacali irípiná, néese wadèniaca wáalimáwanama wáibaidacaléwa méetàucunamata wáichawáaca. Quéwa abéerita yáì Wáiwacali ichùulièrica wáibaidáanápíná irí.

⁶ Wadèniaca chàinisi wáalimáwanama Dios imàaquéerica walí méetàucunamata wáichawáaca, wáibaidacaténá Wáiwacali irípináwa, quéwa abéerita yáì Diosca ichàiniadéerica wía canánama, wamànicaténá macáita yáì iwàwéerica wamànica.

⁷ Dios idéca imàacaca macái wáalimáwanama chàinisi yáasáidéerica wadèniaca Espíritu Santo, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái yéewanápiná wayúudàayacacawa.

⁸ Espíritu Santo ichàiniadaca abénaméeyéi wéená yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái natàanícaténá cáalíacáiri iyú nàalàacaténá áibanái. Néese Espíritu Santo ichàiniadaca áibanái wéená néewáidacaténáwa cachàiníiri iyú nacàlidáanápíná Dios itàacái cayábéeri iyú áibanái irí.

⁹ Espíritu Santo ichàiniadaca nacái abénaméeyéi wéená manuícáténá náináidaca nawàwawa Dios ìwali neebáidacaténá tàì íméeri iyú. Ichàiniadaca nacái abénaméeyéi nachùnìapíná cáuláiquéeyéi.

¹⁰ Espíritu Santo ichàiniadaca nacái áibanái wéená namàníinápíná wawàsi càmíiri wenàiwica idé imànica. Aibanái wéená nacái Espíritu Santo ichàiniadaca nía nacàlidacaténá tàacáisi Dios inùmaliçuíse. Espíritu Santo nacái imàacaca áibanái wéená yáalíacawa càirínácaalí wenàiwica icàlidaca iyaca tàacáisi báisíiri iyú Espíritu Santo inùmaliçuíse, yá nacái càirínácaalí icàlidaca iyaca cachìwéeri tàacáisi demonio inùmaliçuíse. Aibaalí nacái Espíritu Santo imàaca abénaméeyéi wéená itàaníca áiba tàacáisi iyú càmíirica èeri mìnánái itàacái. Espíritu Santo ichàiniada nacái áibanái wéená yéewanápiná nacàlidaca walíni wataacái iyú cànácaalí ímáaná yáì tàacáisica áibanái icàlidéerica càmíirica èeri mìnánái itàacái iyú.

¹¹ Abéerita Espíritu Santo imàaquéerica walí chàinisi wáibaidacaténá Wáiwacali irípináwa. Yá Espíritu Santo iwacùaca walí chàinisi wáalimáwanama càide iyúwa iwàwáaná.

Todos pertenecemos a un solo cuerpo

¹² Péemìacué comparación: Wainá idèniaca ìwalíiséeriwa madécaná: níái wacáapica, wacàwa nacái, wàabàli nacái, watuí nacái, wàuwí nacái, madécaná áiba ìwalíiséeri nacái.

Quéwa éwita wainá idènìacáaníta ìwalíséeriwa madécaná, càicáaníta abéericatani, yáí waináca. Càica ímaca yáí comparaciónca. Uwé, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái, càica wíade iyúwa Cristo iiná ìyéerica cháí èeri irìcu. Càide iyúwa abéeri wenàiwica iiná idènìaná ìwalíséeriwa madécaná, càita nacái iyaca madécaná wééná, madécaná wenàiwica íiwitáaná nacái.

¹³ Càica wíade iyúwa abéeri wenàiwica iiná, yácáiná Espíritu Santo abédanamata imànica wáiwitáise wáapichawáaca, macái wía judíocaalí wía, càita nacái càmiyéica judíocaalí wía, càita nacái áibanái yàasu wenàiwicacaalí wía, càita nacái yèepuníyéicaalíwa máiwacalináwaca wía. Càica wíade iyúwa abéeri wenàiwica iiná. Wabautizáanáwa iyú wáasáidaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca càide iyúwa abéeri wenàiwica iiná, iyacáiná abéerita Espíritu Santo iwàluèricatéwa wawàwalìculé macáita, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁴ Péemìacué comparación: Abéeri wenàiwica iiná càmita idènìna ìwalíséeriwa abéerita, nèese idènìaca ìwalíséeriwa madécaná.

¹⁵ Cawàwanáta yàabàli íima: “Càmíricata núa icáapi, íná canéerica iwèni núa meedá, càmiíricata iiná ìwalíséeri”, càì ímaca cawàwanáta. Quéwa éwita càì ímaca, càicáaníta mamáalàacata iiná ìwalíséericani.

¹⁶ Càita nacái yùuwicaalí càì ímaca: “Càmíricata núa ituí, íná canéerica iwèni núa meedá, càmiíricata iiná ìwalíséeri”, càì ímaca cawàwanáta. Quéwa éwita càì ímaca, càicáaníta mamáalàacata iiná ìwalíséericani.

¹⁷ Iná ituícaalí macáita yáí wainácatá, ¿càinásica wáalimá wéemàca? Càita nacái yùuwicaalí macáita yáí wainácatá, ¿càinásica wáalimá wamàca pumèníiri isàní?

¹⁸ Quéwa Dios idéca imàacaca macái wainá ìwalíséeyéi alénácaalí iwàwa imàacaca nía.

¹⁹ Abéeri ìwalíséericaalí yáí waináca macáitatá, yá canáca wainá macáiritá.

²⁰ Báisíta, éwita wainá idènìacáaníta ìwalíséeriwa madécaná, càicáaníta abéerita yáí waináca.

²¹ Canáca yéewaná watuí ímaca wacáapi irí càì: “Càmita nuwàwacutá pía”; càita nacái canáca yéewaná wáiwita ímaca wàabàli irí: “Càmita nuwàwacutá pía”.

²² Néese yáí wainá ìwalíséeri waiquéerica iyúwa machawàaquéeri náicha canánama, yácata máiníiri wawàwacutáca.

²³ Yá wainá ìwalíséeri càmiírica máiní cayábaca iicácanáwa, yáta wamànírica irí cayábéeri wáiyàanápíná ìwali cayába, cawèníiri nacái. Yá nacái wainá ìwalíséeri báirica wamàacaca áibanái iicá, yáta iwàwacutéerica wamànica irí cáimiétaquéeri iyú cachàiníwanái, wáiyàanápíná ìwali ibàlepiná càiripináta.

²⁴ Quéwa wainá ìwalíséeri cayábéerica iicácanáwa, càmita máiní iwàwacutá wàaca ímiétacaná, íná càmita wáiyàa ibàle. Càita Dios idéca ichùnìaca wainá wamànicaténá cáimiétaquéeri iyú cachàiníwanái irí yáí wainá ìwalíséerica waiquéerica iyúwa càmiíri cachàini náicha canánama. Càita ímaca walí yáí comparaciónca, wáalícaténáwa càica wíade iyúwa Cristo iiná ìyéerica cháí èeri irìcu.

²⁵ Dios imàacaca wàyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica iiná yéewanápiná abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca, yéewanápiná nacái waicáyacacawa catúlécaneéri iyú, yéewacaténá nacái wamànica cayábéeri walíwáaca abédanamata, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁶ Abéericaalí wééná yùuwichàacawa, yá achúmaca wawàwa macáita. Càita nacái namànicaalí cáimiétaquéeri iyú abéeri wééná irí, yásí casímáica wía macáita.

²⁷ Iná macáitacué pía, càicuéca píade iyúwa Cristo iiná ìyéerica cháí èeri irìcu, yá píacué canánama píalimáwanama abéeri Cristo iiná ìwalíséerica pía, yáí Cristo iináca ìyéerica cháí èeri irìcu.

²⁸ Iná Dios iwàwaca wáibaidaca wáapichawáaca Wáiwacali irípináwa, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Quéechacáwa Wáiwacali ibànùaca abénáméeyéi wééná iyúwa apóstolnái, nèepunícaténáwa áibalé nacàlidacaténá Wáiwacali iináwaná ìwali, yéewanápiná áibanái iwènùadaca íiwitáisewa Jesucristo irípiná; abénáméeyéi wééná yàanàaca apóstolnái

yáamirìcubàa, níái profetaca icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmàlicuíse. Néese Dios imàacaca áibanái wéená yéewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Dios imàaca nacái áibanái imànica yái càmírica wenàiwica idé imànica; imàaca nacái abénaméeyéi ichùnìaca cáuláiquéeyéi wenàiwica; imàaca nacái abénaméeyéi iyúudàaca áibanái; imàaca nacái abénaméeyéi wéená icùaca wenàiwica; imàaca nacái áibanái itàanica áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnánái itàacái.

²⁹ Càmita apóstol macái wía, Wáiwacali ibànueyéica wacàlidacaténá iináwaná ìwali. Càmita nacái profeta macái wía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmàlicuíse. Càmita nacái macái wéewáida wenàiwica. Càmita nacái macái wamànica yái càmírica wenàiwica idé imànica.

³⁰ Càita nacái càmita macái wadèna Dios ichàini wachùnlanápiná cáuláiquéeyéi. Càmita nacái macái watàaní áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnánái itàacái. Càmita nacái macái wáalía wacàlidaca càinácaalí íimáaná yái tàacáisi càmírica èeri mìnánái itàacái.

³¹ Pisutácué Dios íicha manuísíwata imàacáanápinácué pírì chàinisi máiníri wamáapùaca náicha canánama, piyúudàacaténácué wía macáita, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Quéwa ìyaca áiba wawàsi máiníri cayábaca cachàiníwanái náicha canánama. Siùcade nuéwáidapínácué pía ìwali.

13

El amor

¹ Iyaca áiba wawàsi cayábéeri náicha canánama chàinisi. Yácata cáinináanaca waicáca áibanái wenàiwica. Nutàanícaalí áiba èeri mìnánái itàacái iyú càmíricáwaca nuéwáidawa ìwali, nutàanícaalí nacái ángelnái itàacái iyú, quéwa càmicaalí cáininá nuicáca wenàiwica, yá canéerica iwèni meedá nutàacái càide iyúwa báawéeri sànasi nanúadáidacaalí lata nacáiri, quírápieli nacái.

² Ewita nucàlidacaalí tàacáisi Dios inùmàlicuíse, éwita nacái núalíacaalí macái wawàsi ìwali Dios ibèericaté áibanái íicha; éwita nacái nuémíacaalí càinácaalí íimáaná macái íiwitáaná Dios yáalíacáica; éwita nacái manuícaalí nuínáidaca nuwàwawa Dios ìwali tàì íiméeri iyú nuedácaténá manuíri dúli yàalu íichawa áibacatalépiná, càicáaníta canéerica iwèni núa meedá, càmicaalí cáininá nuicáca wenàiwica.

³ Ewita nuwacùacaalí macáita nùasuwa catúulécanéeyéi irí, éwita nacái numàacacaalí neemáca núa Dios ìwalíise càmicáiná numéyáawa nuebáidaca itàacái, càicáaníta canéerica iwèni núa meedá, càmicaalí cáininá nuicáca wenàiwica.

⁴ Cawinácaalí cáininéerica iicáca wenàiwica, yácata yáaliméerica ìidenìaca yùuwichàanáwa matuíbanáiri iyú áibanái imànicaalí irí báawéeri, càmíricata nacái calúa ráunamáita áibanái yáapicha. Iicáca áibanái ipualé iyúudàanápiná nía. Càmíricata nacái báawa iicáca íichawa áibanái nàasu cawèníri ìwalíise. Càmíricata nacái canùmasée, càmicáiná cachàini iicáca yáawawa.

⁵ Cawinácaalí cáininéerica iicáca wenàiwica, càmíricata cáimacái iicáca yáawawa, càmírica nacái imàni áibanái irí báawéeri; càmírica nacái ichùulla áibanái cachàiníri iyú namànínapíná abéerita càide iyúwa iwàwáaná namànica. Ewita áibanái yáalimáidacáaníta iicáwani, càicáaníta càmita calúani, càmita nacái iwàwali mamáalàacata yái báawéerica áibanái imànírica irí, néese imàacaca iwàwawa íicha.

⁶ Càmita casíimái iicáca wenàiwica namànica nabáyawanáwa nàuwichàidacaténá áibanái, néese casíimáica iwàwa iicáca wenàiwicanái ìyaca machacàníri iyú.

⁷ Cawinácaalí cáininéerica iicáca áibanái wenàiwica, càmíricata icháawàa naináwaná ìwali ráunamáita namànicaalí báawéeri, néese imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha; iicáca nacái macáita wenàiwica iyúwa cayábéeyéipíná íiwitáise; ituíyàa nacái nawènúadánápiná náiwitáisewa namànicaténá cayábéeri; yá ìidenìaca macáita càiripínáta matuíbanáiri iyú, éwita càulenácáaníta íichani.

⁸ Dios iwàwaca cáinináca waicáca áibanái càiripínáta cháì èeri irìcu, áibaalípiná nacái idécanáami èeri ímáalàacawa. Yá áibaalípiná càmíripínáta iwàwacutá wenàiwica nacàlidaca

tàacáisi Dios inùmaliçuise. Càmiripináta nacái natàanica áiba tàacáisi iyú càmirica èeri m̀nanái itàacái. Càmiripináta nacái iwàwacutá néewáidaca wenàiwica Dios yáaliacái iwali.

⁹ Aibaalípiná Dios imàacapiná nachàbacawa wáicha macáita yái wawàsica, yácáiná éwita Dios imàacacáaníta wáaliacawa siùcade, càicáaníta wáalía yéenáta meedá. Dios imàacaca abénaméeyéi wéená nacàlidaca tàacáisi inùmaliçuise, quéwa náalimá nacàlidaca yéenáta meedá nacái.

¹⁰ Quéwa Cristo yàanàapinácaalí cachàiníri íiwitáise yáapichawa, icamalá irícu nacáiwá icùacaténá macáita, yásí wáaliacawa macáita, yá nacái imáalaapinácaawa yái càmináca wáaliawa cayába siùcade.

¹¹ Péemiacué comparación: Sùmàicaalíté núa, yáté nutàanica sùmài íiwitáise iyú, càité nacái nuínáidacawa iyúwa sùmài, quéwa idécanáamité béerica núa, yáté numàacaca nuíchwéi sùmàináca nuíwitáise.

¹² Càita nacái wía, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái cháí èeri irícu. Siùcade càmita wáaliawa Dios iwali cayába, quéwa áiba èeriwa, yásí wáaliacawa cayába. Siùcade wáalía wéemíaca yéenáta meedá càinácaalí íimáaná yái Dios yáaliacáica, càide iyúwa waicácaalí wíawawa samànéechúa inàni chapúaca irículé, quéwa áiba èeriwa waicápiná Dios inàni amaláwaca. Siùcade wáaliacawa yéenáta meedá Dios iwali, quéwa áiba èeriwa wapíchalépinácaawa, yásí wáaliacawa amaláwaca Dios íiwitáise iwali càide iyúwa Dios yáaliánáwa wáiwitáise iwali.

¹³ Càide iyúwa núumáaná, macáita yái chàinisi Dios imàaquéerica walí wáibaidacaténá irípiná, áiba èeriwa Dios imàacapiná nachàbacawa wáicha. Quéwa càmiyéipináta nachàbawa wáicha níái máisiba wawàsica: yái weebáidáanáca Jesucristo, yá nacái wáaliánácaawa idéca iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yá nacái cáinináanáca waicáca áibanái. Níái máisiba wawàsica canácatáita nachàbawa wáicha, quéwa cachàinica náicha canánama yái cáinináanáca waicáca áibanái.

14

El hablar en lenguas

¹ Píalimáidacué manuísíwata cáinináanápiná piicáca áibanái. Néese pituíyàacué nacái Dios imàacáanápinácué pirí chàinisi píibaidacaténá Wáiwacali irípiná. Cayába cachàiníwanái pituíyàacaalícué Dios imàacáanápiná pirí chàinisi picàlidáanápinácué tàacáisi Dios inùmaliçuise pimanùbacaaná itàacái iyúwa, piyúudàacaténácué nía.

² Càì núumacuéca pirí yácáiná áibacaalí itàaní áiba tàacáisi iyú càmirica èeri m̀nanái itàacái, càmita iyúudàa nía yàasu tàacáisi iyúwa, néese itàanicáita Dios yáapicha, canáciná áibanái yáaliáná yéemíacani càinácaalí íimáaná, éwita néemíacáaníta isàna. Espíritu Santo ichàiniadacani icàlidacaténá càiri tàacáisi ibàacanéeri wawàsi iwali càmirica èeri m̀nanái itàacái iyú, quéwa itàanica tàacáisi càmirica yáalía càinácaalí íimáaná. Iná yái tàacáisi càmita iyúudàa áibanái.

³ Quéwa cawinácaalí icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçuise pitàacái iyúcué, yáta iyúudàacué pía yéewáidacáinácué pía pidàwinàidacaténá píiwitáisewa Dios íiwitáise iyú cachàinínápinácué píiwitáise Dios iwali. Yái icàlidéericuéca pirí tàacáisi Dios inùmaliçuise pitàacái iyú, yáta imíchàidacuéca píiwitáise, ichàiniadacué nacái piwàwa peebáidacaténácué Dios tàì íiméeri iyú.

⁴ Cawinácaalí itàanírica Dios yáapicha áiba tàacáisi iyú càmirica èeri m̀nanái itàacái, yáta ichàiniadéerica íiwitáisewa Dios iwali. Quéwa cawinácaalí icàlidéericuéca pirí tàacáisi Dios inùmaliçuise pitàacái iyú, yáta iyúudàacué pía pidàwinàidacaténá píiwitáisewa Dios íiwitáise iyú cachàinícaténácué píiwitáise Dios iwali, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁵ Macáita péenácué idèniacaalí chàinisi itàanicaténá áiba tàacáisi iyú càmirica èeri m̀nanái itàacái, yá cayábaca casímáicáiná nuicáca yái pimàninácuéca càì. Quéwa cayába cachàiníwanái nuwàwa picàlidacaalícué tàacáisi Dios inùmaliçuise péenánái itàacái iyúwa. Cayába cachàiníwanái yái picàlidáanácuéca tàacáisi Dios inùmaliçuise péenánái itàacái

iyúwa, ícha yái pitàanínácuéca áiba tàacáisi iyú, càmicaalícáwa nacái picàlidacué nalí cànácaalí ímáaná yái tàacáisi picàlidéericuéca. Iwàwacutácué picàlidaca nalíni natàacái iyú, piyúudàacaténácué nadàwinàidaca náiwitáisewa Dios íiwitáise iyú, cachàinícaténá náiwitáise Dios ìwali.

⁶ Iná nuénánái nupáchiacaalícué pía, yá nutàanícaalícué pirí áiba tàacáisi iyú càmíríca èeri mìnánái itàacái, yá càmitacué pialía péemíaca cànácaalí ímáaná nùasu tàacáisi. Numànicaalí càì, néese nùasu tàacáisi càmita iyúudàacué pía. Iná canéerica iwèni meedá pirícuéni, yái nùasu tàacáisica. Quéwa nucàlidacaalícué piríni machacàníiri iyú pitàacái iyú, yái tàacáisi Dios imàaquéerica nùalíaca ìwali, nucàlidacaalícué nacái pirí pitàacái iyúni cànácaalí ímáaná yái báisiiri tàacáisica, nucàlidacaalícué nacái pirí tàacáisi Dios inùmalícuése pitàacái iyú, nuéwáidacaalícué pía nacái Dios ìwali, yásí nùasu tàacáisi iyúudàacuéca pía, yéewanápinácué peebáidaca Dios itàacái tàì íiméeri iyú.

⁷ Péemíacué comparación: Napùliacaalí flauta íwa nacáiri namànicaténá música, nanúacaalí arpa nacái, càmicaalí namàni música machacàníiri iyú, néese áibanái càmita náalía néemíaca cawinácaalí música íiwitáanáquéi càì namànica.

⁸ Néeni, nucàlidacué pirí áiba comparación ùwicái ìwali: Aibacaalí ipùlía trompeta imáidacaténá úwinái, càmicaalí ipùlía amaláwaca, néese càmita náalíawa iwàwacutáaná nachùnìaca nacáapisàíwa namànicaténá ùwicái.

⁹ Càitacué nacái pía: Càmicaalícué pitàaní pitàacái iyúwa péewáidacaténá wenàiwica amaléeri tàacáisi iyú náalíerica néemíaca cànácaalí ímáaná, néese càmitacué náalía néemíaca pìasu tàacáisi. ¡Yái tàacáisi picàlidéericuéca nalí càmita iyúudàapíná nía!

¹⁰ Báisiiri iyúcata ìyaca madécaná íiwitáaná èeri mìnánái itàacái cháì èeri írìcu. Nía nacái itàaníyéica càì náalíaca néemíacani, natàacáicáináni.

¹¹ Quéwa càmicaalí nùalía nuémíaca cànácaalí tàacáisi ímáaná áiba wenàiwica icàlidéerica nulí, yásí nuínáidacawa ìwali áiba cáli néeséericani nùasu cáli ícha. Càita nacái íináidacawa nùwali càmicáiná nùalía nuémíaca cànácaalí itàacái ímáaná.

¹² Càita nacái pitàanícaalícué áiba tàacáisi iyú, càmíríca èeri mìnánái itàacái, yásí áibanái càmita náalimá néemíaca cànácaalí pìasu tàacáisi ímáaná, yá càmitacué piyúudàa nía. Iná piwàwacáinácué Dios imàacaca pirí chàinisi píibaidacaténácué írípíná cachàiníiri iyú, yá pituíyáacué Dios imàacáanápinácué pirí chàinisi yéewacaténácué piyúudàaca wenàiwica manuísíwata yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nadàwinàidacaténá náiwitáisewa Dios ìwali, neebáidacaténá itàacái tàì íiméeri iyú.

¹³ Iná cawinácaalí wenàiwica Dios imàaquéerica írì chàinisi itàanícaténá áiba tàacáisi iyú càmíríca èeri mìnánái itàacái, iwàwacutá isutáca Dios ícha imàacáanápiná írì chàinisi icàlidacaténáni áibanái írì natàacái iyúwa cànácaalí ímáaná yái tàacáisica.

¹⁴ Càita nacái núa: Espíritu Santo imàacacaalí nusutáca Dios ícha áiba tàacáisi iyú càmíríca èeri mìnánái itàacái, yá nusutáca Dios ícha manuísíwata, quéwa càmita nùalíawa cànácaalí nùasu tàacáisi ímáaná. Nutàanícaalí càì, yá càmita nudé nuyúudàaca wenàiwica nùasu tàacáisi iyúwa.

¹⁵ Iná nucàlida pirí cànácaalí numànínápináca: Nusutápiná Dios ícha áiba tàacáisi iyú càmíríca èeri mìnánái itàacái, nucántàa nacái Dios írì tàacáisi iyú càmíríca èeri mìnánái itàacái. Quéwa nusutápiná Dios ícha nacái wenàiwica itàacái iyú, nucántàa nacái Dios írì wenàiwica itàacái iyú.

¹⁶ Càita numànica yácáiná, wàacaalí cayábéeri Dios írì manuísíwata áiba tàacáisi iyú càmíríca èeri mìnánái itàacái, néese níái áibanái yéemièyéica wasàna càmicaalí náalíawa néemíacani yái tàacáisica, yá càmita yáalimá abédanama náiwitáise wáapicha iyúwa wàaná Dios írì cayábéeri, càmicáiná náalía néemíacani, cànácaalí ímáaná yái wasutéerica.

¹⁷ Cawàwanáta wàaca cayábéeri Dios írì cayábéeri iyú, quéwa áibanái wenàiwica íiwitáise càmita idé idàwinàacawa Dios íiwitáise iyú, neebáidacaténá itàacái tàì íiméeri iyú, càmicáiná náalía néemíaca cànácaalí wàasu tàacáisi ímáaná.

¹⁸ Nùaca Dios irí cayábéeri nutàanicáiná Dios yáapicha cachàiniwanái píchacué canánama áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnánái itàacái, idècunitàacá nùyaca nulínáamitawa méetàucuta áibanái ícha nusutácáténá núawawa Dios ícha.

¹⁹ Quéwa culto irícu, nùyacaalí áibanái yèewi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yásí cayába cachàiniwanái núumacaalí cinco namanùbaca palabra nataacái iyú náaliérica néemiaca càinácaalí ímáaná nuéwáidacáténá nía ícha yái núumáanáca diez mil namanùbaca palabra áiba tàacáisi iyú càmírica náalía néemiaca càinácaalí ímáaná.

²⁰ Píacué nuénánáica, picácué píináidawa càide iyúwa sùmài íináidáanáwa càmíyeyi yáalíawa cayába. Píyacué càide iyúwa sùmanái càmíyeyéica yáalíawa madécaná báawéeri ìwali. Quéwa píináidacuéwa cáaliacáiri iyú càide iyúwa béeyéi, píaliacáténácué péemiaca yái núuméricuéca pírí ìwali yái tàacáisi càmírica èeri mìnánái itàacáica.

²¹ Bàaluité profeta itànàaca tàacáisi Dios inùmaliçuise. Dios ímacatè: “Nutàanípíná israelitanái yáapicha quéwa áiba cáli néeséeyéi itàacái iyú. Nubànùapíná càmíyeyi israelitanái nacàlidacáténá tàacáisi nunùmaliçuise israelitanái irí, quéwa éwita numànicáanáta càì, càicáanáta níái israelitaca càmita neebáidapíná nutàacáíwa”, ímaca Wacuèriná Dios.

²² Iná watàanicaalí áiba tàacáisi iyú, càmírica èeri mìnánái itàacái, yá càmita wáasáida Dios ichàini wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, néese wáasáidaca Dios ichàini áibanái irí càmíyeyéica yeebáida Jesucristo ìwali. Quéwa wacàlidacaalí tàacáisi Dios inùmaliçuise watàacái iyúwa, yá càmita wáasáida Dios ichàini áibanái irí càmíyeyéica yeebáida Jesucristo itàacái, néese wáasáidaca Dios ichàini wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²³ Néese culto irícu, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, macáicaalícué pitàanica áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnánái itàacái iyú, yá cawàwanáta áiba wenàiwica iwàlùacawa càmírica yáalíawa ìwali yái pimànínacuéca, áiba nacái càmíri yeebáida Jesucristo itàacái. Yásí néemiacuéca pisàna, yá náináidacawa máiwitáiséeyéicuéca pía macáita.

²⁴ Quéwa macáicaalícué picàlida tàacáisi Dios imàaquéerica pírí pitàacái iyúwa, yá nacái áibacaalí wenàiwica iwàlùacawa càmírica yáalíawa ìwali yái pimànínacuéca, áiba nacái càmírica yeebáida Jesucristo itàacái, yásí nawàwalica nadéca namànica nabáyawanáwa, náaliacáiná néemiaca macáita yái picàlidéericuéca, nataacái iyúcaínáni.

²⁵ Iná néemiacaínáni, yá náaliacawa Dios iicáca náiwitáise, iyúwa náináidáanáwa nawàwalícuésewa ibàacanéeri iyú áibanái ícha. Yásí nabàlùacawa nàulù ipùata iyúwa nàacáténá Dios icàaluíniná, nàacáténá nacái irí cayábéeri. Yá nacàlidapínácué piináwaná ìwali nacái Dios iyáanácué píapicha báisíri iyú.

Háganlo todo decentemente y con orden

²⁶ Uwé, píacué nuénánáica, macái imanùbaca pimànicaalícué culto, abénaméeyéi péenácué icántàapíná salmos nàacáténá Dios irí cayábéeri, abénaméeyéi péenácué nacái yéewáida wenàiwica Dios itàacái iyú, áibanái péenácué nacái icàlidaca tàacáisi Dios imàaquéerica náaliacawa, áibanái péenácué itàanica áiba tàacáisi iyú, càmírica èeri mìnánái itàacái, áibanái péenácué nacái icàlidaca càinácaalí ímáaná yái tàacáisica. Quéwa, píicácué píchawa cayába yéewanápiná macáita yái pimàníricuéca culto irícu iyúudàaca wenàiwica nadàwinàidacáténá náiwitáisewa Dios íiwitáise iyú neebáidáanápiná Dios tàì íiméeri iyú, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁷ Natàanicaalí culto irícu áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnánái itàacái, pimàacacué pucháiba itàanica, áibacaalí ìya, néese pimàacacué máisiba wenàiwica itàanica abéerinamata. Iwàwacutá nacái áiba iyaca néré píapichacué icàlidacáténácué pírí càinácaalí ímáaná, yái tàacáisi nacàlidéerica.

²⁸ Quéwa canácaalí áiba icàlidéeripínácué pitàacái iyúni, càinácaalí ímáaná yái tàacáisi áibanái iwàwéerica icàlidaca, iwàwacutá masànaca nía culto irícu, ipíchaná natàanica áiba tàacáisi iyú. Iwàwacutá natàanica Dios yáapicha nàyacaalí nalínáamitawa méetàucuta áibanái ícha.

²⁹ Càita nacái nàyaçaalí abénaméeyéi péenácué icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmallicuise, pimàacacué pucháibata itàanica, áibacaalí ìya, néese pimàacacué máisiba wenàiwica itàanica abéerinamata. Iwàwacutá áibanái yéemiacani yái nacàlidéerica, náináidacaténáwa cáaliacáiri iyú ìwali, yéewanápiná náaliacawa asáisi báisicaalí natàanica Dios inùmallicuise.

³⁰ Quéwa Dios imàacacaalí tàacáisi áiba wenàiwica irí yáawinéericawa néré, yási yái idàbàanéeri wenàiwicaca iwàwacutá yáawinacawa imàacacaténá áiba icàlidaca nacái nalíni.

³¹ Càita piacué macáita icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmallicuise, píalimácué picàlidacani abéerinamata yéewanápiná macáita néemiacà cànicaalí tàacáisi Dios imàaquéerica píaliacawa, nachàiniadacaténá nawàwawa.

³² Cawinácaalí icàlidaca tàacáisi Dios inùmallicuise náalimá masànaca namànica níawawa iyacaalí áiba iwàwéerica icàlidaca tàacáisi Dios imàaquéerica irí.

³³ Càita iwàwacutácué pimànica culto càmicáiná Dios ibatàa macáita nacàlidaca tàacáisi macáita namanùbaca iyúwa, néese imàaca natàanica abéerinamata. Càmita iwàwa wamànica culto canéerica iwèni iyúwa máiwitáiséeyéi. Iwàwacutácué pimànica nacái càide iyúwa macáita Dios yàasu wenàiwica imàníná, níara áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca.

³⁴ Iná iwàwacutá masànaca inanái culto irìcu. Canáca yéewaná inanái itàanica culto irìcu. Néese iwàwacutá nàaca nàacawéeri ímiétacanáwa, neebáida nacái itàacái, càide iyúwa Dios itàacái ímáaná profeta Moisés itànèericaté.

³⁵ Néeni, inanái nawàwacaalí náaliacawa wawàsi ìwali, iwàwacutá nasutáca néemìlawa nàacawéeriwa nacapèe néenitawa, báawacáiná inanái itàanica culto irìcu.

³⁶ Piwàwalicué Dios itàacái càmirica píapicha idàbatéwa. Càmitacué nacái pía abéta yeebáidani. Iná iwàwacutácué peebáidaca càide iyúwa Dios itàacái ímáaná.

³⁷ Báisicaalícué píalimá picàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí, càita nacái báisicaalícué Espíritu Santo imàacacaté pirí chàinisi cáaliacáicaténácué pía, yási píaliacuéwa Wáiwacali ichùullacaté nutànàanápinácué pirí yái tàacáisica. Iná iwàwacutácué peebáidacani.

³⁸ Quéwa nàyaçaalí abénaméeyéi càmiyéica iicá nùasu tàacáisi iyúwa Wáiwacali itàacái, picácué péemia nalí, càmicáiná natàaní báisíiri iyú Dios inùmallicuise.

³⁹ Iná nuénánái, pituýàacué Dios imàacáanápinácué pirí chàinisi picàlidacaténá tàacáisi inùmallicuise. Picácué pimáisanà áibanái itàanica áiba tàacáisi iyú càmirica èeri mìnánái itàacái.

⁴⁰ Quéwa iwàwacutácué pimànica macáita machacàníiri iyú culto irìcu, pimàacacué wenàiwica icàlidaca tàacáisi abéerinamata, áiba itàaní áiba yáamíise.

15

La resurrección de Cristo

¹ Siúcade piacué nuénánáica, nuwàwacué nucàlidacuéca pirí àniwa piwàwalicaténáni yái tàacáisica nucàlidéericatécué pirí, yái tàacáisi íméerica Cristo iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Yácata tàacáisi peebáidéericatécué, siùca nacáide peebáidacuéca pìyacani tàì íiméeri iyú.

² Yási Cristo iwasàacué píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha peebáidacaalícué mamáalàacata yái tàacáisi nucàlidéericatécué pirí, báisicaalícué peebáidacaté Cristo itàacái.

³ Quéechaté nucàlidacuéca pirí yái tàacáisi cachàiníiri náicha canánama càide iyúwaté Cristo yéewáidáaná núa. Nucàlidacatécué pirí Cristo yéetácatéwa wáichawalíná ipíchaná Dios yùuwichàidaca wía wabáyawaná ìwalísewa càide iyúwa Dios itàacái ímáaná profetanái itànèericaté.

⁴ Nucàlidacatécué pirí nacái nabàllacaté Cristo càliculli irìculé, quéwa imichàacatéwa yéetáacáisi íicha máisiba èeri irìcu càide iyúwaté ímáaná nacái Dios itàacái profetanái itànèericaté.

⁵ Nucàlidacatécué pirí nacái Cristo imàacacaté yáawawa Pedro iicácani, néese imàacacaté yáawawa naicácani, níái doce namanùbaca apóstolca, Cristo ibànuèyèicaté nacàlidacaténá itàacái.

⁶ Néeseté Cristo imàacaca yáawawa naicácani, áibanái quinientos ichàbaníiséeyéica yeebáidéeyéica itàacái. Yá batéwa macáita néená iyaca siùcade nutànàacaalícáwa yái cuyàlutaca, quéwa abénaméeyéi néená nadéca néetácawa.

⁷ Néeseté Cristo imàacaca yáawawa iméeréeri iicácani, yái Santiagoca, néeseté macáita apóstolnái naicácaté Cristo nacái.

⁸ Néeseté idécanáami imàacaca yáawawa macái áibanái iicácani, yáté átata imàacaca nacái yáawawa nuicácani. Iná nuicáca núawawa càiride iyúwa sùmài càmíricáwa imusúawa yàasu èeri irìcuwa, máinicáinaté námíseca Wáiwacali imáidaca núa ibànùacaténá núa iyúwa apóstol.

⁹ Núacata càmíri cachàini náicha canánama níái apóstolca, Wáiwacali ibànuèyéica nacàlidacaténá iináwaná. Canácaté yéewaná núumaca nùwaliwa apóstolca núa nuplàdáidacáinaté Dios yàasu wenàiwica, nùuwichàidacaténaté nía, níái yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái.

¹⁰ Quéwa Dios idéca imànica nulí cayábéeri mawèníri iyú imáidáanápínaté núa yéewanápínaté apóstolca núa, éwita nùuwichàidacáanítaté yàasu wenàiwica manuísíwata. Yá càmita caná iwèni yái imáidáanáca núa, nuíbaidacáiná irípiná cachàiníwanái macái áibanái apóstol ícha. Quéwa càmita càì numànica nuchàini iyúwa, néese Dios yái imàníríca nulí cayábéeri mawèníri iyú, yácata iyúudèrica núa.

¹¹ Quéwa éwita wáibaidacáaníta Dios irípiná, níái áibanái apóstol, núa nacái, càicáaníta iyaca áiba wawàsi cachàiníri wáicha canánama, yácata yái tàacáisi wacàlidéericuécá pirí, yái tàacáisi peebáidéericatécué nacái.

La resurrección de los muertos

¹² Wadéca wacàlidacuécá pirí Cristo imichàacatéwa yéetácáisi ícha, quéwa abénaméeyéi péenacué náimaca càmítasa wenàiwicanái imichàawa yéetácáisi ícha. Báawéeriquéi nacàlidáanáca càiri cachìwéeri tàacáisi.

¹³ Càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íchatá, néese iwàwacutá nacái wáimaca càmítaté báisi Cristo imichàacawatá.

¹⁴ Néese, càmicaalíté báisi Cristo imichàacawatá, yá canéerica iwènitáni yái tàacáisica wacàlidéerica. Yá nacái canéerica iwèni meedáni yái peebáidáanáca Jesucristo itàacáitá.

¹⁵ Quéwa iyaca áiba wawàsi báawéeri yáwanái: Càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íchatá, néese àta wía apóstolca wadéca wacàlidaca wachìwawa Dios ìwalítá, wacàlidacáiná Dios imichàidacaté Cristo yéetácáisi ícha. Quéwa càmicaalípiná Dios imichàida yéetéeyéimiwatá, néese iwàwacutá wacàlidaca càmítaté Dios imichàida Cristotá.

¹⁶ Yácáiná càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawatá, néese càmítaté báisi nacái Cristo imichàawatá.

¹⁷ Càmicaalí Cristo imichàacatéwa yéetácáisi íchatá, néese iwàwacutá canéerica iwèni meedátáni yái peebáidáanacuéca Cristo itàacái, yá piyacuécá mamáalàacata pibáyawaná yáapichawatá.

¹⁸ Càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íchatá, néese áibanái yeebáidéeyéimicaté Cristo itàacái ipíchawáiseté néetácawa nadéca náucacawa Dios íchatá.

¹⁹ Wadéca wawènúadaca wáiwitáisewa ícha macáita yái èeri irìcuíríca, weebáidáanápíná Cristo itàacái wacùanápíná cayábéeri èerica yàanèripínáca, wáalíacáináwa wamichàanápínáwa yéetácáisi ícha. Iná càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íchatá, yá wadéca weebáidaca cachìwéeri tàacáisitá, iwàwacutá nacái áibanái iicáca wía càiyéide iyúwa yùuwichèeyéiwa catúulécaneeri iyú cachàini áibanái ícha canánama.

²⁰ ¡Quéwa Cristo idéca imichàacawa yéetácáisi ícha báisíri iyú! Yácata yái idàbánéericaté imichàacawa yéetácáisi ícha càmíripíná quirínama yéetácawa àniwa. Càita nacái yácata

Cristo idàbáanéerica wamanùbaca ná yéénáca, wía manùbéeyéica imichèeyéipinácawa yéetácáisi ícha càide iyúwa bànacalé imusúacaalíwa cáli irìcuíse wenàiwica yeedátaténá iyacaná manùba.

²¹ Bàaluité wàawirimi Adán, yái idàbáanéericaté wenàiwica, imànicaté ibáyawanáwa, ínáté yéetácáisi iwàlùacatéwa irìculé èeriquéi. Néese Cristo imànicaté cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, íná yéewa idéca iwàlùacawa aléi èeri irìculé yái wamichàanápínácawa yéetácáisi ícha.

²² Macáita wía Adán itaquénáinámi wéetápinácawa wadèniacáiná wàawirimi Adán íiwitáise cabáyawanéeriwa. Càide iyúwa macáita wía wadèniáná abéeri wàawirimi, yái Adánca, càita nacái wía íyeyéica abédanamata Cristo yáapicha wamichàapínácawa yéetácáisi ícha wadèniacáiná wacáuca wàlisàiwica càmíiri imáalàawa.

²³ Quéwa Dios idéca íináidacawa imàacáanápíná wamichàacawa yéetácáisi ícha Cristo yáamíise: Quéchatécáwa Cristo imichàacatéwa càide iyúwa idàbáanéeri needáca iyacanásica nabànacale íchawa. Néese Cristo yàanàapíná àniwa, yásí macáita wamichàapínácawa, wía yàasu wenàiwicaca.

²⁴ Néese èeri imáalàacaalípináwa, yásí Cristo imáalàida nachàini, macái èeri m̀nanái icuèrinánáica, demonio íiwacanánái nacái. Néese idécanáami Cristo imànica macáita càide iyúwa Dios ichùullanáni, yásí Cristo yèpùadapíná macáita Yáaniri Dios iríwa àniwa, Dios icùacaténá macáita.

²⁵ Iwàwacutácáiná Cristo icùaca macáita siúcáisede idècunitàacá Dios imawèniadaca macáita Cristo yùuwidenái.

²⁶ Yái wàuwide namáalàidáanáca canánama, yácata yái yéetácáisica; yá Dios imawèniadéeripíná, imáalàidapíná nacái yéetácáisi, iwasàapínacaalí wía yéetácáisi ícha.

²⁷ Dios idéca imàacaca Cristo icùaca macáita, íná yéewa wáalíaca iyaca abéerita càmíirica Cristo ichùulla, yái Yáaniricawa yái Diosca.

²⁸ Aibaalípiná idécanáami Dios imawèniadaca macáita Cristo yùuwidenái, néese Cristo, yái Dios Iirica, imàacapíná yáawawa Dios irí, imànicaténá càiripínáta càide iyúwa Dios ichùullaná, yái imàaqueericaté Cristo icùaca macáita. Yásí Dios icùaca macáita càiripínáta, macáita yái òyéerica.

²⁹ Néese abénaméeyéi péenácué nadéca neebáidaca Jesucristo itàacái, nawàwacáiná nadèniaca nacáucawa càmíiri imáalàawa áiba èeriwa néenánáimi yáapichawa, níara yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái. Yá nadéca nabautizácawa náasáidacaténá nàyanápiná àniwa néenánáimi yáapichawa áiba èeriwa. Quéwa càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íchatá, néese canéerica iwèni meedátáni, yái wenàiwicanái ibautizáanáca nàwalíná.

³⁰ Néeni càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íchatá, néese canéerica iwènitáni wèepunícaalíwa wacàlidacaténá Jesucristo íináwaná ìwali áibalé nawàwacataléca nanúaca wía macái èeri imanùbaca.

³¹ Báisíta nuénánái, áibanái iwàwaca inúaca núa macái èeri imanùbaca; càita nacái báisíta máini casímáica nuicácuéca pía peebáidacáinácué Wáiwacali Jesucristo itàacái.

³² Chá nacái Efeso iyacàlená irìcu nawàwacaté nanúaca núa, níái áibanái càmíiyéica yeebáida, caluéyéi cuwèesi nacáiyéi íiwitáise, iwàwéeyéicaté imàdáidaca nuèwi. Quéwa càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íchatá, yá canéerica iwèni meedátáni yái nùuwichàanácawa Wáiwacali irípiná. Piicácué píichawa cawinácaalí càmíiyéica yeebáida yéetéeyéimiwa imichàanápínáwa, náimacáiná càiri cachìwéeri tàacáisi: “Wàacué wayáaca wayáacaléwa cadénama, wàira nacái manuí, táwìchacáiná wéetápinácawa, néese canáca wía, canáca nacái yùuwichàidéeripíná wíawa wabáyawaná ìwalíse”, náimaca.

³³ Picácué pimàaca nachìwáidaca pía, néese píacuéwa náicha, càide iyúwa áiba tàacáisi ímáaná cáalíacáiri iyú: “Wamàacacaalí báawéeyéi íiwitáise yàacawéeridaca wía, yásí namáalàidaca wáicha wáiwitáise cayábéeri”, íimaca.

³⁴ Piwènúadacué píiwitáisewa báawéeri ícha pínáidacaténácuéwa cáiwitáiseeri iyú càide iyúwacué iwàwacutáaná pìyaca machacànìiri iyú; yá picácué pimàni quirínama pibáyawanáwa. Càì nùumacué pìrì báicaténácué pía, nùalíacáináwa abénaméeyéicué pèewi càmitàacáwa náalía Dios ìwali báisfiri iyú.

Cómo resucitarán los muertos

³⁵ Abénaméeyéi péenácué càmita neebáida yéetéyéimiwa imichàanápínáwa yéetácáisi ícha, íná namànica naquíniwa ìwali, yá náimaca: “Càmita náalimá nacáucàacawa, níai yéetéyéimicawa. ¿Càirínásica chéecáisi íiwitáaná iyú namusúapínáwa càlicullì irìcuíse?” càì náimaca naicáaníca.

³⁶ ¡Natàanicáita máiwitáiseeri iyú meedá! Péemiacué comparación: Wabànacaalí bànacalé íimi cáli irìculé, néese bànacalé íimi iwàwacutá iyaca càiride iyúwa yéetéerimiwa yéewanápíná iyaca yái bànacaléca.

³⁷ Yái íimi wabànéerica, càmfírìta íimi yái imusuéricawa cáli irìcuíse. Wabànacáita bànacalé íimi, cawàwanáta trigo ituíná íimi, càmicaalí áiba bànacalé íimi nacái.

³⁸ Yái ibaquéericawa Dios yàa iicácanáwa càide iyúwa Dios iwàwáaná. Macái bànacalé íimi íiwitáaná, Dios idéca imàacaca idèniaca bànacalé iicácanáwa càide iyúwa Dios iwàwáaná.

³⁹ Càita nacái iinási càmita abédanamani. Wíá èeri mìnánáica wadèniaca waináwa áiba íiwitáanáta. Cuwèesínái nadèniaca nacái naináwa áibata. Cuiprà iiná, áiba íiwitáanáta nacái. Cubái iiná, áiba íiwitáanáta nacái.

⁴⁰ Càita nacái níara ìyéeyéica chènuniré nadèniaca naináwa áibata ícha yái naináca macáita níai ìyéeyéica cháí èeri irìcu. Quéwa chènuníseeyéi áibata nadèniaca cayábéeri naicácanáwa èeri irìcuíyéi ícha, yácáiná chènuníseeyéi iináca icànaca mèlumèluíri iyú.

⁴¹ Càita nacái níai ìyéeyéica capìraléeri cáli íinata. Nadèniaca nacamaláwa áibata. Néese èeri udèniaca ucamaláwa áibata. Néese quéeri udèniaca ucamaláwa áibata. Néese dùlupùta nadèniaca nacamaláwa áibata. Nía nacái dùlupùtaca nadèniaca nacamaláwa méetàucunamata náichawáaca. Càita íimaca comparaciónca.

⁴² Càipíná nacái namichàacawa níai yéetéyéimicawa. Idécanáami nabàliaca wainámi cáli irìculé, yá wainámi ibadápínácawa, quéwa wainá imichèeripínácawa yéetácáisi ícha, càmfírìta yéewa ibadácawa.

⁴³ Yá nabàliaca wainámi càlicullì irìculé, chéecáisi báawéeri iicácanáwa, néese wainá icáuquèeripínácawa icànápíná mèlumèluíri iyú, cayábéeri iicácanáwa. Nabàliaca wainámi machawàaquéeri néese cachàinipínàcani yái waináca imichèeripínácawa càlicullì ícha.

⁴⁴ Nabàliaca wainámi, cháí èeri irìcuírìca, néese wainá chènuníseeri imichàapínácawa, ìyacáiná wainá èeri irìcuírìca, càita nacái ìyaca wainá chènuníseeri.

⁴⁵ Càité profeta itànàaca Dios itàacái bàalutí: “Idécanáamité Dios imànica wàawirimi Adán iiná, yái idàbàanéericaté wenàiwicaca, yaté Dios cáucaté imànica Adán ìyacaténaté cháí èeri irìcu iyúwa èeri mìnali”, íimaca yái Dios itàacáica. Quéwa máiní cachànica Cristo íiwitáise Adán ícha, yácáiná idécanáamité Cristo yéetácawa, yaté imichàacatéwa yéetácáisi ícha yàacaténá wacáuca càmfírì imáalàawa.

⁴⁶ Siùca càmita wadèniaca chènuníseeri iicácanáwa idècunitàacá wàyaca cháí èeri irìcu. Wadèniaca èeri irìcuírìca iicácanáwa quéechacáwa, néesePINÁ wadèniaca chènuníseeri iicácanáwa.

⁴⁷ Dios imànicaté cáli ichùmalé wàawirimi Adán iyú, yái asìali idàbàanéerimica. Yaté èeri mìnalicani, yái Adánca. Néeseté Cristo yàanàaca, yaté chènuníseerìcani.

⁴⁸ Wíá ìyéeyéica cháí èeri irìcu, wadèniaca waináwa cháí èeri irìcuírìca càide iyúwaté yái asìali iiná Dios idàbéericaté cáli ichùmalé ícha asìalipíná, yái wàawirimi Adánca. Néese, weebáidacaalí Cristo itàacái wàyacaténá chènuniré, yásí wadèniapíná waináwa chènuníseeri càide iyúwa Cristo ìyáaná, yái chènuníseerica.

⁴⁹ Càide iyúwacué wadèñanà iicácanáwa yái wàawirimi Adán Dios idàbéericaté cáli ichùmalé ícha asìlìpiná, càita nacái wadèñìpiná iicácanáwa yái Cristo yàanèricaté chènuníse.

⁵⁰ Píacué nuénánáica, nuwàwacué nucàlidaca pirí áiba wawàsi: Yái wainá idènièrica íranáwa chái èeri irìcu càmíripiná yéewa iwàlùacawa Dios ìyacàle irìculé Dios icùacataléca macáita, wainá imáalàacáináwa áiba èeriwa. Iná càmìta yáalimá iwàlùacawa néré càmìcatalépináca imáalàawa.

⁵¹ Quéwacué nuwàwa píaliacawa áiba wawàsi Dios ibèericaté wenàiwicanái ícha, quéwa siùcade imàacaca wáaliacawa. Wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmìta wéetápináwa canánama, quéwa Dios iwènùadapiná wíawa macáita wàlisanácaténá waicácanáwa.

⁵² Wéemìapiná trompeta isàna, yái trompeta namáalàidánáca canánama, yásí abéerìcuíseta Dios iwàlisàidapiná waináwa ráunamáita càide iyúwa bàli ímacaalí watuí. Yácáiná wéemìapiná trompeta isàna, yásí namichàacawa càliculli irìcuíse macái yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái. Namichàapinácawa yéetácáisi ícha nainá wàlisài yáapichawa, càmíiyéipiná yèepùa yéetácawa quirínama. Yásí wíaca nacái cáuyéica Dios iwènùadapiná wíawa wàlisanácaténá waicácanáwa.

⁵³ Yácáiná wainá èeri irìcuírìca càmìta yéewa ìyaca càiripináta, íná iwàwacutá Dios iwàlisàidaca wainá wadèñacaténá waináwa wàlisài càmíri imáalàawa.

⁵⁴ Néese idécanáami Dios iwàlisàidaca wainá, wadèñacaténá waináwa wàlisài càmíri imáalàawa, yásí wàyapiná càiwade iyúwaté profetanái itànàanaté Dios itàacái bàaluité. Náimaca: “Yái yéetácáisi idéca imáalàacawa. Dios idéca imáalàidaca wáichani, yái wàuwidaca yéetácáisica.

⁵⁵ Pía yéetácáisi, càmìta quirínama yéewa pimawènladaca wía. Pía càliculli, càmìta quirínama yéewa piùwichàidaca wía, canácáiná quirínama píiwi”, càipiná wáimaca.

⁵⁶ Yái wabáyawanáca ìyaca càide iyúwa yéetácáisi íiwica, yácáiná wabáyawaná ìwalíse, iwàwacutácaté wéetáanápínacawa méetàuculé Dios ícha càiripináta. Yá nacái yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí càicanide iyúwa idéca nacáicaalí yàaca wabáyawaná ichàini, wíacáiná wáaliacaalítéwa càinácaalí wawàsi Dios imáisanièri wamànica, néese máiníté cachàiníwanái wawàwaca wamànica wabáyawanáwa.

⁵⁷ Quéwa Wáiwacali Jesucristo yéetácatéwa wáichawalíná, íná idéca iwasàaca wía ícha yái wéetáanápínacawa méetàuculé Dios ícha càiripináta; càita nacái Wáiwacali Jesucristo yéetáaná ìwalíse, Dios iyúudàaca wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa. ìnà wàacué Dios irí cayábéeri!

⁵⁸ Iná píacué nuénánáica cáininéeyéica nuicáca, cachànicué píiwitáise, píibaidacué mamáalàacata Wáiwacali irípiná cachàiníwanái, píaliacáinácúéwa cawèníricani, yái píibaidéericuéca Wáiwacali ichàini iyú.

16

La colecta para los hermanos

¹ Siùcade nucàlidacué pirí ìwali yái ofrenda pìwacáidéeripinácuéca pibànùacaténácué plata iyúwa ofrenda catúulécaneeyéi irí, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Pìwacáidacué ofrenda càide iyúwa nucàlidáanaté nali áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca Galacia yàasu cáli ínatéeyéica ìyaca.

² Domingo imanùbaca semana ìwali, macáitacué pía canánama iwàwacutácué pìwacáidaca yéena yái plata peedéericuéca piríwa. Yá picùacué méetàucutani. Iná nùanàapínacaalí néré, càmìtacué iwàwacutá pimichàidaca plata picùacaalícué méetàucutani semana imanùbaca.

³ Néese nùanàapínacaalí néré, yásí nubànùaca wenàiwica natécaténá plata Jerusalén ìyacàlená nérépiná, cawinácaalí wenàiwica peedéeyéicuéca pèewisewa natécaténá pìasu ofrenda néré. Yá nubànùapiná náapicha cuyàluta nali níara yeebáidéeyéica Jesucristo

itàacái iyéeyéica Jerusalén iyacàlená irìcu, natàidacaténá nía cayába níái péenácuéca pibànuyèyèipinácuéca néré.

⁴ Nuínáidacaalíwa cayábaca nùacaalíwa nacái, yásí nàacawa núapicha.

Planes de viaje de Pablo

⁵ Nùapinácuéwa pìatalé, yá iwàwacutá nuchàbaca Macedonia yàasu cáli néenibàa. Nudécanáami nuchàbacawa néenibàa, yá nùanàapinácué pìyacàle néréwa Corinto iyacàlená néré.

⁶ Cawàwanátacué nupáchiaca píawa achúma èerita, càmicaalí càì, yá nùyapinácué píapichawa unìabépinama. Néese píalimápinácué piyúudàaca núa nùwacáidacaténá wawàsi numàluwepináwa alénacaalí iwàwacutápiná nùacawa.

⁷ Càmitacué nuwàwa nupáchiaca pía malééná èeri meedá, néese nuwàwacuéca nùyaca píapicha madécaná èeri Wáiwacali imàacacaalícué nùyaca píapicha.

⁸ Quéwa nuyamáapinácawa cháì Efeso iyacàlená irìcu àta judiónái imànicatalépináta nàasu cultowa ípidenéerica Pentecostés.

⁹ Nuwàwa nuyamáacawa quiritàacáwa cháì, nàyacáiná madécaná wenàiwica iwàwéeyéica yéemìaca Jesucristo iináwaná ìwali, íná nuíbaidacáwaca cháì Wáiwacali irípiná, éwita nàyacáaníta nacái madécaná wàuwideca, càmiyéica iwàwa nuéwáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú.

¹⁰ Timoteo yàanàacaalícué pìatalé, pitàidacué cayábani casímáicaténá iwàwa píapichacuéwa. Pimànicuè irí cayábèeri íbaidacáiná Wáiwacali irípiná càide iyúwa núa.

¹¹ Iná piicácué píichawa cayába ipíchaná abèeri péenácué caná iwèni iicáca Timoteo. Néese piyúudàacué Timoteo yàasu àyapu ìwali yàanápínáwa matuíbanáiri iyú nùatalé, nucùacáiná yàanàaca náapicha níara áibanái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹² Néeni, nudéca nusutáca wawàsi manuísíwata wéenasàiri Apolos ícha yàanápínácué ipáchiaca pía áibanái wéenanái yáapicha. Quéwa siùca càmitàacáwa iwàwa yàacawa. Nésecáwa ipáchiapínácué píawa idèniacatáita wawàsi.

Saludos finales

¹³ Piicácué píichawa cayába. Peebáidacué Jesucristo itàacái tàì íimèeri iyú mamáalàacata. Picácué cáalu pía, néese píináidacuéwa cáiwitáiséeri iyú càide iyúwa béeyéi asianái.

¹⁴ Macáita yái pimàníricuèca, pimànicuè cáininéeri iyúni, piyúudàacaténácué áibanái.

¹⁵ Siùcade píacuè nuénánáica, píalíacuè naináwaná ìwali níara Estéfanos yéénánáica iyéeyéicuèca píapicha. Níacata idàbáanéeyéicaté yeebáidaca Jesucristo itàacái Acaya yàasu cáli íinata. Yá nadéca namàacaca níawawa Dios irí nayúudàacaténácué pía, píacuè yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁶ Nuwàwacuè pimànica càide iyúwa nàalàanácuè pía, níái Estéfanos yéénánáica, cawínacaalí nacái inacáiyéica iyúudèeyéica wenàiwica, íbaidéeyéica nacái Wáiwacali irípiná.

¹⁷ Casímáica nuwàwa níacáiná áibanái péenácuè nadéca nàanàaca nùatalé, níái Estéfanos, Fortunato nacái, Acaico nacái. Nadéca namànica nulí cayábèeri càmirícuè píalimá pimànica canácáinácuè pía núapicha.

¹⁸ Nadéca nachàiniadacuèca piwàwa, nuwàwa nacái. Iwàwacutácuè piicáca cáimiétaquèeri iyú macái wenàiwica iyéeyéica càide iyúwa nàyáaná.

¹⁹ Nawàwalicuè pía níái iwacáidáyaquèeyéicawa yàcalé imanùbaca cháì Asia yàasu cáli íinata, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Yái Aquila, úái nacái yàacawéetúaca Prisca nawàwalicuè pía manuísíwata Wáiwacali ípidená ìwali, náapicha macáita iwacáidáyaquèeyéicawa nacapèe irìcu namànicaténá culto.

²⁰ Macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái cháì nawàwalicuè pía. Pitàidáyacuèca cayábèeri iyú.

²¹ Núa Pablo nutànàacuè pirí yái achúmèerína tàacáisica nucáapi iyúwa nuwàwalicáinácuè pía.

²² Aibanáicaalí càmita cáininá iicáca Wáiwacali Jesucristo, Dios yùuwichàidapiná níawa. ¡Pía, Wáiwacali, pìawa sísaara caquialéta!

²³ Nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha pirípinácué imàínápinácué pirí cayábéeri mawèníri iyú.

²⁴ Nuwàwalicué pía manuísíwata cáininácáiná nuicácuéca pía Cristo Jesús ìwalíise.

2 CORINTIOS

Saludo

¹ Núa Pablo, Jesucristo imáidéericaté yàasu apóstolcaténá núa ibànùacaténá núa càide iyúwa Dios iwàwáaná. Núa Pablo, Timoteo yáapicha, yái wéenàsàiri yeebáidéerica Jesucristo itàacái, wawàwalicué pía. Nubànùacué pirí cuyàluta, píacué Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa Corinto ìyacàlená irìcu, píacué nacái Dios yàasu wenàiwica ìyéeyéica macái Acaya yàasu cáli ínata.

² Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namànínapínácué pirí cayábéeri mawènìiri iyú, namàacáanápínácué nacái pìyaca matuìbanáiri iyú.

Sufrimientos de Pablo

³ Wàacué cayábéeri Dios irí, yái Wáiwacali Jesucristo Icuèriná Diosca, Yáaniri nacái, yácáiná yái Diosca, yácata Wáaniri ìiquéerica watúulécaná, ichàiniadéerica nacái wáiwitáise macái èerita achúmacaalí wawàwa.

⁴ Macái imanùbaca wàuwichàacaalíwa, yásí Dios ichàiniadaca wawàwa yéewacaténá wáalimá wachàiniadaca áibanái iwàwa, cawínácaalí yùuwichèeyéicawa. Yá wachàiniadaca nawàwa càide iyúwa Dios ichàiniadáná wawàwa.

⁵ Wáalimá wachàiniadaca áibanái iwàwa yácáiná éwita iwàwacutácáaníta wàuwichàacawa manuísíwata Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái, càicáaníta Cristo ichàiniadaca wawàwa manuísíwata nacái yéewacaténá wàidenìaca wàuwichàanáwa.

⁶ Siùcade wía apóstolca wàuwichàacawa wacàlidacáinácué pirí Jesucristo iináwaná ìwali yéewacaténácué ichàiniadaca piwàwa, iwasàacaténácué pía nacái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Quéwa Dios idéca ichàiniadaca wawàwa, wía apóstolca, yéewacaténá wachàiniadacuéca piwàwa, píalíacaténácué nacáiwa Dios iyúudàanápínácué pìidenìaca piùwichàanáwa piùwichàapínácaalíwa càide iyúwa wàuwichàanáwa Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái.

⁷ Manuíca wáináidacawa wawàwawa piwalicué píalimáanápínácué pìidenìaca piùwichàanáwa Cristo irípiná, wáalíacáináwa càide iyúwa piùwichàanácuéwa wáapicha Cristo irípiná, càita nacái Dios ichàiniadacué piwàwa siùcade càide iyúwa ichàiniadáná wawàwa.

⁸ Píacué wéenánáica, wawàwacuéca piwàwalica wàuwichàacatéwa manuísíwata Asia yàasu cáli ínata. Máiníacáinaté càulenéerica yái wàuwichàanácawa, yáté càmita wáalimá wàidenìaca quirínamani wachàini iyúwa. Yáté wayúunáidaca wéetáanápínácatéwa néré.

⁹ Wía apóstolca waicácaté wíawawa càide iyúwa nacháawèeyéi nanuéyéipínáca. Quéwa cayábacaté walíni yái wàuwichàanácawa, wéewáidacáinatéwa càminápiná wáibàa wawàwawa wachàini iwéréwa, néese Dios iwérépiná wáibàaca wawàwawa yái Dios icáucàidéerica wenàiwica yéetácáisi ícha.

¹⁰ Dios iwasàacaté wía ícha yái wéetáanápínácatéwa máini báawéeri iyú, wía apóstolca. Iwasàaca nacái wía mamáalàacata siùcade. Manuíca wáináidacawa wawàwawa Dios ìwali iwasàanápíná wíawa madécaná yàawiría.

¹¹ Quéwa iwàwacutácué piyúudàaca wía pisutácué Dios ícha walípiná. Manùbéeyéicaalí isutá Dios ícha walípiná, yásí manùbéeyéi nàpiná nacái Dios irí cayábéeri icùacáiná wía cayábéeri iyú.

Por qué no fue Pablo a Corinto

¹² Iyaca áiba wawàsi isíimáidéerica wawàwa, wía apóstolca, yái wáalíanácawa wawàwalicuésewa wadéca wàyaca masaquèeri wáiwitáise yáapichawa cháí èeri irìcu machìwéeri iyú nacái Dios iicá, yá máini càì wàyacaté wàyacaalítécué píapicha. Càmitaté càì wàyaca wáalíacái iyúwa, néese Dios imànicaté walí cayábéeri mawènìiri iyú iyúudàacaté wía wàyáanápínaté càì pèewibàa.

13-14 Macáí wàasu cuyàluta irìcu watànèericuéca pirí, wacàlidacué piríni machacànìiri iyú, machìwéeri iyú nacáí, piléecaténácué péemìawani màulenéeri iyú càinácaalí ìmáaná. Nuwàwacué macáita manuíca pínáidaca piwàwawa nùwali, càide iyúwa batéwa macáitacué pínáidáanáwa nùwali siùcade. Càitacué nuwàwa pínáidacawa yéewanápiná casímáica wawàwa macáita. Yáalimápinácué casímáica piwàwa wàwali, wía apóstolca, ìwalíise yái wéewáidáanácatécué pía, càide iyúwa yáalimáanápiná casímáica wawàwa pìwalicué néenialípiná Wáiwacali Jesús yàanàacaalí àniwa.

15 Manuícate nuínáidacawa nuwàwawa pìwalicué, casímáinácué pía núapicha, íná quéechatécáwa nuínáidacatéwa nupáchianápinácué pía pucháibàawiría nuyúudàacaténácué pía.

16 Quéechatécáwa nuwàwacatécué nupáchia pía nuèpunícaalítéwa Macedonia yàasu cáli nérépiná. Nuwàwacaté nacáí nupáchia pía àniwa nuèpùacaalítéwa Macedonia yàasu cáli néese. Càité nuwàwacatécué piyúudàaca núa nùanápinátéwa Judea yàasu cáli nérépiná.

17 Néese càmitaté nua pìatalécué càide iyúwaté nucàlidáanácué piríni. Quéwa picácué pínáidawa càmitaté nuínáidawa cáimiétacanéeri iyú. Picácué pínáidawa nutàaníca càide iyúwa èeri mìnali pucháibéeri íiwitáise, ímérica “báisíta” inuma iyúwa quéwa ínáidacáitawa iwàwalícuísewa “càmita”.

18 ¡Càmíirita pucháiba íiwitáise núaqué! Dios yáalíacawa watàanínácuéca pirí báisíiri iyú, càita nacáí càmitacué wáima pirí “báisíta” wáináidacaalíwa iwàwalícuísewa “càmita”.

19 Núa Pablo, yá nacáí Silvano, áibaalí ípidenéeri Silas, yá nacáí Timoteo, wadéca wacàlidacuéca pirí Cristo Jesús ìináwaná ìwali, yái Dios Írica. Càmita pucháibéeri íiwitáise yái Cristo Jesúsca. Cristo càmita íma “báisíta” ínáidacaalíwa iwàwalícuísewa “càmita”, néese yái Cristo càicanide iyúwa Dios yàasu tàacáisi ímérica “báisíta”, Cristo icàlidacáiná macáita báisíiri iyú, imàni nacáí càide iyúwa ìmáaná.

20 Cristo idéca imànica macáita càide iyúwaté Dios icàlidáanáaté ìwali. Iná macáí imanùbaca wàacaalí Dios irí cayábéeri, yá wáimaca “Amén”, Cristo Jesús ìwalíise, ímáanáca “báisíta”, weebáidacáiná Cristo Jesús itàacái.

21 Yái Diosca, yácata ichàiniadéerica wía apóstolca, píacué nacáí ipíchaná wawènúadaca wáiwitáisewa Cristo ícha. Dios idéca ibàlùadaca wía yàasunáipináwa, wáibaidáanápiná írí.

22 Dios idéca ibànùaca Espíritu Santo wawàwalículé, íná yéewa wáalíacawa báisíiri iyúcani Dios yàasunáica wía, wáalíca nacáíwa Dios imàníinápiná walí macáita yái cayábéerica icàlidéericaté walí ìwali.

23 Quéwa éwitaté nucàlidacáanítacué pirí nùanápináté pìyacàle Corinto néré nupáchiacaténácué pía, càicáanáta càmitaté nùawa néré. Siùcade nuwàwaca nucàlidacuéca piríni cáná yéewaná càmitaté nùawa néré. Nucàlidacué piríni Dios yéemíapiná: Càmitaté nuwàwa nùuwichàidacuéca pía cachàiníiri iyú pibáyawaná ìwalísewa ipíchanácué máiní achúmaca piwàwa nùwalíise. Inaté nuínáidacawa cawàwanáta cayábáwanái pirícuéni càmicaalípinaté nùawa pìatalé ráunamáita.

24 Wía apóstolca, wáalíacawa peebáidacuéca Jesucristo itàacái tàì íméeri iyú, íná càmita wawàwa wachùulíacuéca pía cachàiníiri iyú peebáidáanápinácué càide iyúwa iwàwacutáanácué peebáidaca. Néese wawàwacáitacué wayúudàaca pía casímáicaténácué piwàwa.

2

1 Inaté nuínáidacawa càminápinátécué nupáchia pía caquialéta àniwa ipíchanácué máiní achúmaca piwàwa báawanama. Nùacaalítéwa pìatalécué ipíchawáiseté piwènúadaca píiwitáisewa pibáyawaná íchawatá, yá iwàwacutácaté nùuwichàidacuéca pía cachàiníiri iyútá.

2 Máinícaalícué achúmaca numànica piwàwa, néese càmitacué yéewa wasímáidáyacacawa.

3 Inaté càmitacué nupáchia pía, néeseté nubànùacuéca pirí cuyàluta, pichùnìacaténácué wawàsi ipíchawáise nùanáca pìatalécué, càmicáináaté nuwàwa nùacawa néré achúmacaténá

nuwàwa pìwalicué, yácaíná nuwàwacué casímáica pimànica nuwàwa. Manuícate nuínáidacawa nuwàwawa nacái pìwalicué casímáinápínaté piicáca nùacawa pìatalé casímáiri iyú.

⁴ Bàaluité nutànàacuéca pirí yáara quéechéeri cuyàlutaca nùalàacaténácué pía cachàiníiri iyú, néeseté máini achúmaca nuínáidáanícawa nuwàwawa. Catúulécanáca numànicaté nuwàwawa manuísíwata àta nuícháanícataléta. Quéwa càmitaté nutànàacué pirí cuyàluta achúmáanápínácué piwàwa, néese nutànàacatécúé pirí yáara cuyàluta pialíacaténácuéwa máini cáinináca nuicácuéca pía manuísíwata.

Perdón para el que había ofendido a Pablo

⁵ Yái imàníricaté ibáyawanáwa pìatalécúé, achúmacaté imànicuécá piwàwa canánama. Càita nacái achúmacaté imànica nuwàwa. Quéwa siùcade càmita nuwàwa nucháawàaca iináwaná iwali mamáalàacata cachàiníiri iyú, néese nuwàwaca numàacaca nuwàwawa ibáyawaná ícha, yùuwichàacáinátéwa manuísíwata.

⁶ Batéwa macáitacué pidéca piúcaca píchawani, íná idéca yùuwichàacawa ibáyawaná ichùullacawa. Càmitacué iwàwacutá piùwichàidaca mamáalàacatani.

⁷ Iná siùcade iwàwacutácué pimàacaca piwàwawa ibáyawaná ícha. Pichàiniadacué iwàwa nacái ipíchaná máini achúmaca iwàwa àta yúucacalétawa píchacué càiripináta.

⁸ Iná nusutácué pícha manuísíwata píasáidáanápínácué cáinináca piicácani, peedácué pèewiréwa àniwani.

⁹ Nutànàacatécúé pirí iwali yái wawàsica nùalimáidacaténácué nuicáwa pía nùalíacaténátéwa asáisi pimànicaalícué càide iyúwa nuéwáidáanácué pía.

¹⁰ Iná siùcade pimàacacaalícué piwàwawa áiba wenàiwica ibáyawaná ícha, yásí nacái numàacaca nuwàwawa ícha. Yá nudéca numàacaca nuwàwawa Cristo iicápiná péenásàiricué ibáyawaná ícha, yái báawéerica imàníricaté nulí, nuwàwacáinácué casímáica piwàwa macáita.

¹¹ Wamàacacué wawàwawa ibáyawaná ícha ipíchanácué Satanás imawèniadaca wía. Wáalíacáináwa báisíiri iyú Satanás yáalimáidaca wenàiwica namànínápíná nabáyawanáwa.

Intranquilidad de Pablo en Troas

¹² Nùanàacaté Troas iyacàlená néré nucàlidacaténá nalí Cristo itàacái, yá Dios imàacacaté numànica cachàiníiri iyú nuíbaidacaténá Wáiwacali irípiná, nucàlidáanápíná iináwaná madécaná wenàiwica irí.

¹³ Quéwa achúmacaté nuwàwa nuínáidacawa càmicáiná nùanàa nùacawéerináwa Tito yái nuiquéerica iyúwa nuénásàiriwa, yeebáidacáiná Jesucristo itàacái. Néese càmicáináté nùanàa Tito néré, ínáté nucàlidaca nuináwanáwa Troas iyacàlená mìnáná irí nùacaténáwa náicha, yá nùacatéwa Macedonia yàasu cáli nérépiná.

Victoriosos en Cristo

¹⁴ Quéwa nùaca Dios irí cayábéeri imawèniadacáiná wáicha wàuwidenái càiripináta, níara càmiyéica iwàwa wacàlidaca Cristo Jesús iináwaná, yái wàyéerica abédanamata yáapicha. Nùaca Dios irí cayábéeri nacái imàacacáiná wacàlidaca itàacái madécaná wenàiwica irí. Yá Wáiwacali iináwaná icàlàllacawa macái cáli ínata càide iyúwa pumèníiri isàni icàlàllanáwa.

¹⁵ Yá cayábaca Dios iicáca wacàlidáaná Cristo iináwaná. Càica wíade iyúwa pumèníiri incienso isàni Cristo yèerica Dios irí iyúwa ofrenda, Cristo iyacáiná wawàwalicu. Yá Cristo iináwaná icàlàllacawa macái wenàiwica íiwitáaná irí. Icàlàllacawa wenàiwicanái irí Cristo iwásèyéipínáca Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha neebáidacáiná Cristo itàacái. Càita nacái Cristo iináwaná icàlàllacawa wenàiwicanái irí yúuquéeyéipínáca Dios ícha càmicáiná neebáida Cristo itàacái.

¹⁶ Yái Wáiwacali itàacáica càicanide abénaméeyéi iríni iyúwa chéecáisimi isàni inuérica wenàiwica, cawinácaalí yúuquéeyéipínáca Dios ícha nàuwichàapínácanáwa càiripináta. Néese yái Wáiwacali itàacáica càicanide áibanái iríni iyúwa pumèníiri isàni yèerica wenàiwica

icáuca càmíri imáalàawa, cawinácaalí wenàiwica Cristo iwasèeyéipináca Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha nàypinácaína Dios yáapicha càiripináta. Quéwa, canácata wenàiwica yáaliméeri icàlidaca Wáiwacali itàacái ichàini iyúwa meedá.

¹⁷ Wacàlida wèepunícawa Dios itàacái quéwa càmita càì wamàni weedácaténá walíwa plata càide iyúwa madécaná áibanái imàníná. Néese wacàlidaca Dios itàacái machiwéeri iyú Dios iicápiná càide iyúwa wenàiwica Dios ibànuyéica báisícáináta wawàwa wamànica càide iyúwa Dios ichùllaná wamànica, wàyacáiná nacái abédanamata Cristo yáapicha.

3

El mensaje del nuevo pacto

¹ Wadéca càì wacàlidaca waináwanáwa, wía apóstolca, íná cawàwanáta abénaméeyéi péenacué iyúunáidaca wadábaca watàanica wàwaliwa canùmaséeri iyú càide iyúwacué abénaméeyéi péená icháawàanáté wía quéechatécáwa. Quéwa càmita càì wamànica. Càita nacái càmita iwàwacutá wáasáidacuéca pírí cuyàluta áibanái itànèrica waináwaná ìwali píalícaténacuéwa Dios ibànuyéica wía. Càmitacué nacái iwàwacutá wasutáca pícha cuyàluta picàlidáanacué waináwaná ìwali áibanái irí needácaténá nàataléwa wía. Madécaná áibanái yéewáidéeyéicué pía nadéca nasutáca pícha càiri cuyàluta, quéwa càmita càì wamànica.

² Canáca iwàwacutácué walí pícha cuyàlutaca píacáinacué càicuéca píade iyúwa cuyàluta icàlidéeripiná waináwaná ìwali áibanáicaalí iwàwa yáalíacawa wàwali asáisi Dios ibànùacaalí wía, bàaluitécáiná peebáidacatécué Jesucristo itàacái wacàlidacaalítécué pírí iináwaná. Càicuéca píade iyúwa cuyàluta Dios itànèrica wawàwalicu wáalícaténáwa Dios ibànùacaté wía, wía apóstolca. Macái wenàiwica náalíacawa peebáidacatécué Jesucristo itàacái wacàlidacaalítécué pírí iináwaná.

³ Macáita náalíacawa amaléeri iyú càicuéca píade iyúwa cuyàluta Cristo itànèrica wáibaidacalé iyú peebáidacáinacué Cristo itàacái wacàlidéericuéca pírí. Càmitacué càì píade iyúwa cuyàluta wenàiwica itànèrica tinta iyú. Càmitacué càì píade iyúwa tàacáisi natànèrica íba ìwali càide iyúwaté Dios itànàanáté itàacáiwa íba ìwali profeta Moisés irípiná. Néese cáuri Dios idéca ibànùacuéca Espíritu Santo piwàwa cáuri irículé yáasáidacaténa Cristo yàasunáicuéca pía. Iná yéewa macáita náalíacawa Dios ibànùacaté núa nucàlidacaténaacué pírí itàacái.

⁴ Cristo idéca imàacaca manuíca wáináidacawa wawàwawa Dios ìwali, wía apóstolca, yá wáalíacawa báisíiri iyú Dios ibànùacaté wía wacàlidacaténaacué pírí itàacái.

⁵ Càmita wáalimá wacàlidaca Dios itàacái wachàini iyúwa meedá, néese macáita yái wamànírca Dios idéca ichàiniadaca wía wamànícáténáni.

⁶ Dios idéca ichàiniadaca wía wáibaidacaténa irípiná, wacàlidáanápiná yái tàacáisica icàlidéerica wàlisài wawàsi ìwali, yái wawàsi Dios imànírca wenàiwicanái yáapicha icùanápiná nía iyúwa yàasunáiwá. Yái wawàsi wàlisài càmírca càide iyúwa wawàsi bàaluisàimica profeta Moisés itànèricaté iináwaná ìwali, yái tàacáisi íméricaté Dios icùanápinaté israelitanái namànicaalí càide iyúwa ichùllaná nía. Yái bàaluisàimi tàacáisica Moisés itànèricaté icháawàaca wía wéetáanápináwa càmícáiná wáalimá wamànica macáita càide iyúwa ímáaná. Quéwa siúcade Dios ichàiniadaca wía wéewáidacaténaacué pía wàlisài wawàsi ìwali Dios imànírca wáapicha wawàwalícuíse, yàaca walí Espíritu Santo, yái Espíritu yèerica wacáuca càmíri imáalàawa.

⁷ Bàaluité Dios itànàacaté itàacáiwa íba sàabadéeyéi ìwali, profeta Moisés yéewáidacaténa wàawirináimi israelitanái. Máinícáiná Dios icànaca mèlumèluíri iyú, íná yéewa idécanáamité Moisés íyaca Dios yáapicha yeedácaténá Dios íicha yái bàaluisàimi tàacáisica, yaté Moisés inàni icànaca nacái máiní mèlumèluíri iyú. Israelitanái càmítaté náalimá naicáidaca Moisés inàni irí máinícáiná inàni icànaca. Quéwaté yái camalásica ichacàcawa yàacawa Moisés inàni íicha. Ewita yái bàaluisàimi tàacáisica yáasáidacáanáta iwàwacutáaná wéetácawa

wabáyawaná ichùullacawa, càicáanítaté yàanàaca aléi èeri irìculé máiní mèlumèluíri iyú yàanàacáináté Dios néese.

⁸ ¡Iná yéewa wáaliacawa Dios imàninápiná walí cayábéeri cachàiniwanái, wía Dios imàniyéica yáapicha wàlisài wawàsi imàacáanápiná Espíritu Santo iwàlùacawa wawàwaliculé!

⁹ Núumacué pirí àniwa; éwita yái bàaluisàimi tàacáisica icháawàacáaníta wía wéetáanápinátéwa wabáyawaná ichùullacawa, càicáanítaté Dios yáasáidaca wenàiwicanái irí ichàini manuúriwa icànéerica mèlumèluíri iyú imàacacaalíté itàacáywa profeta Moisés irí. ¡Iná yéewa wáaliacawa máiní cayábéericani cachàiniwanái yái wàlisài wawàsica Dios imànírica wáapicha iicácaténá wía iyúwa mabáyawanéeyéi, cayábacaténá nacái imànica wáiwitáise!

¹⁰ Báisita yái tàacáisi bàaluisàimica yàanàacaté mèlumèluíri iyú. Quéwa siùcade waicácani iyúwa càmirica máiní cawènica yácáiná wàlisài wawàsi idéca yàanàaca, máiníri cayába cachàiniwanái quéechéerimi ícha.

¹¹ Càide iyúwaté tàacáisi bàaluisàimi yàanàanáté mèlumèluíri iyú éwitaté imáalàapinátéwa, càita nacái cayábéeri cachàiniwanái yái wàlisài wawàsica iyamáacáináwa càiripináta wáapicha.

¹² Wáaliacawa wàlisài wawàsi iyamáanápináwa càiripináta, iná wacàlidaca Dios itàacái macàaluínináta, càmita nacái wamáisanà Dios itàacái wenàiwica ícha.

¹³ Càmita iwàwacutá wamànica càide iyúwa profeta Moisés imànináté. Idécanáamité Moisés icàlidaca Dios itàacái israelitanái irí, yá ibàllacaté inàniwa wáluma iyú ipíchaná israelitanái iicáca camalási ichacàca yàacawa inàni ícha, yái camalásica càmirica icàna càiripináta.

¹⁴ Quéwa càmitaté náalía néemìaca càinácaalí ímáaná yái Dios itàacáica, matuícáináté náiwitáise. Siùca nacáide naléecaalí yái tàacáisica bàaluisàimica Dios imàaquéericaté profetanái irí, yá mamáalàacata càmita náalía néemìacani càinácaalí ímáaná matuícáiná náiwitáise càide iyúwa cáucuúri wáluma idéca nacáicaalí ibàllaca náiwita. Càmita idé catuúca náiwitáise yácáiná abéerita Cristo yáalimá imàacaca náalía néemìacani, quéwa càmita neebáida itàacái.

¹⁵ Ata siùca nacáide naléecaalí macáita yái cuyàlutaca profeta Moisés itànèericaté, yá mamáalàacata càmita náalía néemìaca càinácaalí ímáaná, càide iyúwa cáucuúri wáluma idéca nacáicaalí ibàllaca náiwita.

¹⁶ Quéwa áibacaalí israelita iwènúada íiwitáisewa Wáiwacali irípiná, yásí Wáiwacali imàacaca yáaliaca yéemìaca Dios itàacái, càide iyúwa Wáiwacali idéca nacáicaalí yeedáca cáucuúri wáluma wenàiwica íwita ícha, yéemìacaténá Dios itàacái.

¹⁷ Wáiwacali ìyaca abédanamata Espíritu Santo yáapicha, iná wadèniacáiná Espíritu Santo, yásí Espíritu Santo iwasàaca wía wacàlidacaténá Dios itàacái macàaluínináta, wáaliacaténá wéemìaca nacái càinácaalí ímáaná.

¹⁸ Péemiacué comparación: Càmita wabàlìa wanàniwa cáucuúri wáluma iyú. Càita nacái macáita wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmita wabàa Wáiwacali íiwitáisewa áibanái wenàiwica ícha. Càide iyúwa chapúa íibàacaalí èeri icamaláná quírameníwaca, icànacaténá èeri icamaláná iyú, càita nacái Espíritu Santo imàacaca wáasáidaca áibanái irí máiní cayábéerica Wáiwacali íiwitáise. Càide iyúwa waicáidaca nacáicaalí Wáiwacali yéenáiwaná iríwa icànéerica mèlumèluíri iyú chapúa irícuíse, càita nacái wamàacaca wawàwawa Wáiwacali ìwaliwa, weebáida nacái itàacái, iná yéewa Espíritu Santo imàacaca wáiwitáise iwènúaca yàacawa Wáiwacali íiwitáise iyúwa, wàyacaténá càide iyúwa Wáiwacali ìyáaná. Macái yàawiría imanùbaca wadèniaca Wáiwacali íiwitáisewa cachàiniwanái. Càita Wacuèrinásàiri imànica wawàwalìcu, yái Espíritu Santoca.

4

¹ Iná wía apóstolca, càmita cáalu wacàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali. Càmita nacái

waméyáawa, Dios iicácáiná wapualé, imáidaca wía wáibaidacaténá irípiná.

² Càmita wamàni wawàsi báawéeri ibàacanéri iyú iwàwacutéerica báica wía ìwalíise. Càmita wéewáida wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú. Càmita nacái wawènúada Dios itàacái wachìwáidacaténá áibanái. Néese wacàlidaca Dios itàacái abéerita, machacànìiri iyú, yái báisìiri tàacáisica. Càita wamànica macáita báisìiri iyú yéewacaténá macái wenàiwica náalíá watàaníca báisìiri iyú Dios iicápiná.

³ Wacàlidaca amaléeri iyúni yái tàacáisi íméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha. Abénaméeyéi wenàiwica càmita náalíá néemiaca cayábani cainácaalí ímáaná, quéwa níawamita yúuquéeyéipinácawa méetàuculé Dios íicha càiripináta.

⁴ Càmicáiná neebáida íná yéewa Satanás idéca matuíca imànica náiwitáise, yái Satanás, nàasu cuwáisàiricani ichùulièrica èeri mìnanaí íiwitáise. Càide iyúwa matuíyéimi càminá náalimá naicáca camalási icànéeri mèlumèluíri iyú, càita nacái Satanás matuíca imànica náiwitáise, níái càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái, ipíchaná náalíacawa máini cayábéericani yái tàacáisi wacàlidéerica Cristo iináwaná ìwali, yái Cristo cachàiníríca íiwitáise icànéerica mèlumèluíri iyú, cáimiétacanéri náicha canánama, yáasáidéerica walí cainácaalí Dios íiwitáise ìyaca, Dioscáináni yái Cristoca.

⁵ Wía apóstolca, càmita wacàlida tàacáisi wàwaliwa yéewacaténá cayábaca wenàiwica iicáca wía, néese wacàlidaca Jesucristo ìwali Wacuèriná Dioscani. Wáimacáita nacái wàwaliwa piasu wenàiwicacuéca wía wáibaidacaténácué pirí cáininácáiná waicáca Jesús.

⁶ Wacàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali, yácáiná Dios idéca imàacaca wáalíacawa ìwali. Bàaluitésíwa canácaté camalási cháí èeri irícu. Néeseté Dios ichùuliacaté camalási icànanápinaté catéeri irícuíse. Càita nacái Dios idéca imàacaca icamaláwa icànaca wawàwalículé amalácaténá wáiwitáise yéewanápiná wáalíacawa Dios íiwitáise ìwali máini cayábéericani. Jesucristo yáasáidaca walí amaléeri iyú cainácaalí Dios íiwitáise ìyaca, Dioscáináni yái Jesucristoca.

El vivir por la fe

⁷ Yá wadèniaca Dios icamaláná wawàwalícuwa, íná wáalíacawa Dios ìwali. Wadèniaca nacái ichàini wàyacáiná abédanamata Jesucristo yáapícha. Yái camalásica, chàinisi nacái càicanide iyúwa wawàsi máinìiri cawènica, cayábéeri nacái iicacánáwa, iwàwacutéeri wacàlidaca ìwali áibanái irí. Quéwa wadèniaca yái cawèníríca wawàsica wainá machawàaquéeri irícuwa càiride iyúwa catùu mawèníchúa, bàcabàquéechúaca meedá, ibái icatùalenáca. Càita wáasáidaca Dios néeséericani yái chàinisi manuírica ìyéerica wawàwalícu. Càmita wáibaida wachàini iyúwa.

⁸ Íná éwita máinicáaníta càulenáca namànica walí macái watéesebàa, càicáaníta wáalimá wáibaidaca Dios irípiná. Ewita nacái achúmacáaníta wáináidáanicawa wawàwawa ìwalíise yái wàuwichàanácawa, càicáaníta càmita wawènúada wáiwitáisewa Dios íicha.

⁹ Napíadáidaca nàuwichàidáanápiná wía, quéwa Dios càmiirita imàaca wía abéerita. Náucaca wía cáli ínatalé, quéwa càmitàacá namáalàida wía.

¹⁰ Ata alénácaalí wàacawa, yá abénaméeyéi iwàwaca inúaca wía, íná wàyaca càiripináta càide iyúwa Jesús ìyáanaté, yái yáaliéricatéwa yéetáanápinátéwa cáiwíiri iyú. Càita wàuwichàacawa cháí èeri irícu wáasáidacaténá macái wenàiwica irí cáuca Jesús, yái icuèrica wía báawéeri íicha.

¹¹ Idècunitàacá wàyaca cháí èeri irícu, yá macái èeri imanùbaca abénaméeyéi iwàwaca inúaca wía weebáidacáiná Jesús itàacái, wacàlidacáiná nacái iináwaná. Càita wáasáidaca áibanái irí wadènianá Jesús icáuca càmiiri imáalàawa éwita wainá yéetácanítawa áibaalípiná.

¹² Wacàlidacatécué pirí Jesucristo iináwaná, íná áibanái iwàwaca inúaca wía, quéwa pidécuéca peedáca piríwa picáucawa càmiiri imáalàawa peebáidacáinácué Jesucristo itàacái.

¹³ Bàaluté profetanái itànàaca tàacáisi Dios inùmaliúise íméerica: “Nuebáidaca Dios íná nucàlidaca wenàiwicanái irí manuíca nuínáidacawa nuwàwawa Dios ìwali”, càí ímaca yái

tàacáisica. Càita nacái wía, wadéca weebáidaca Dios càide iyúwaté profetanái yeebáidáaná, íná wacàlidaca nacái áibanái irí Dios iináwaná.

¹⁴ Wacàlidaca Dios iináwaná wáaliácáináwa Dios imichàidacaté Wáiwacali Jesús yéetácáisi íicha. Càita nacái wáaliácawa Dios imichàidáanápíná wía yéetácáisi íicha wàyacáiná abédanamata Jesús yáapicha. Yá Dios itépiná wía yàataléwa, píacáanítacué nacái.

¹⁵ Wía apóstolca, wàuwichàacawa wayúudàacaténacué píá. Yá manùbéeyéicalícué péená nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná, yásí manùbéeyéi nàapíná Dios irí cayábéeri ìwali yái cayábéerica imànírica nalí, yéewacaténá manùbéeyéi yáwanái náalimá náaliácawa máiní cayábéerica Dios íiwitáise.

¹⁶ Iná càmita waméyáawa wacàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali. Ewita wainá máinicáaníta béeri yàacawa, càicáaníta Dios iwàlisàida yàacawa wáiwitáise èeri imanùbaca.

¹⁷ Ewita wàuwichàacáanítawa manuísíwata Cristo irípiná madécaná èeri, càicáaníta waicáca wàuwichàanáwa cháí èeri irícu iyúwa achúméeri wawàsi ichàbéeripínacawa wáicha ráunamáita máinicáiná manuísíwéerica yái cawènírica wadènièripínaca càiripínata chènuniré ìwalíise yái wàuwichàanácawa Cristo irípiná, yácáiná wàyapíná máiní cáimiétaquéri iyú Dios yáapicha chènuniré, icànéeyéi mèlumèluíri iyú càiripínata.

¹⁸ Iná càmita máiní wáináidáanícawa ìwali yái wàuwichàanácawa, càmícáiná cawèni waicá yái wawàsi iyéerica cháí èeri irícu, yácáiná macáita yái iyéerica cháí èeri irícu imáalàapínacawa mesúnamáita. Néese wamàacaca wawàwawa ìwali yái cawèníri chènuníserica càmíricáwaca waicá, iyéerica néré wàyacatalépináca càiripínata, wáaliácáináwa yái chènuníserica càmíricáwaca wadé waicáca siúcade iyéeripíná càiripínata èeri càmíri imáalàawa.

5

¹ Wáaliácawa wainá iyaca càide iyúwa capli wadènièrica cháí èeri irícu, càide iyúwa nacái caplima càmírica iya càiripínata. Néese wéetácaalíwa càide iyúwa capli imáalàacaalíwa, yá wadèniapíná waináwa chènuníseri, Dioscáiná idéca ichùnìaca walípináni, càiride iyúwa wacapèepíná chènuníserica càmírica imáalàawa, càmírica wenàiwica imànicalé ícáapi iyúwa.

² Iná yéewa idècunitàacá wàyaca cháí èeri irícu wainá èeri irícuírca yáapichawa, yá máiní wawàwaca wàwalica wainá wàlisàíwa chènuníserica.

³ Yá wàwalipíná wainá wàlisàíwa néré càide iyúwa wàwalicaalí wabàlewa.

⁴ Idècunitàacá wàyaca cháí èeri irícu wainá irícuwa, yá achúmaca wawàwa wáináidacawa wainá ìwaliwa, wawàwacáiná wàwalica wainá wàlisàíwa, yéewanápíná wainá èeri irícuíri iwènúacawa wàlisàí iyú ìwalíise yái wacáuca càmírica imáalàawa Dios yèeripínaca walí.

⁵ Dios idéca màulenáca imànica wía wàwalicaténá wacáuca wàlisàíwa. Dios idéca nacái imàacaca walí Espíritu Santo yàacawéeridacaténá wía yéewanápíná wáaliácawa báisíiri iyúcani Dios yàanápíná walí wacáuca wàlisàí càide iyúwa íimáanáté walí.

⁶ Iná yéewa manuícá wáináidacawa wawàwawa Dios ìwali mamáalàacata. Wáaliácawa idècunitàacá wàyaca cháí èeri irícu wainá irícuwa, wàyaca càide iyúwa canéeyéi yàasu cáli, càmícáináca wàya Wáiwacali yáapichawa.

⁷ Càmitàacá wáalimá waicáca Wáiwacaliwa, quéwa weebáidacani wáiwitáise iyúwa idècunitàacá wàyaca cháí èeri irícu.

⁸ Manuícá nacái wáináidacawa wawàwawa Wáiwacali ìwaliwa. Wáaliáca nacáíwa cayábáanápíná cachàiníwanái walíni wéetácaalíwa wamusúacaténáwa wainá íichawa wàacaténá wàyaca chènuniré Wáiwacali yáapichawa. Càita máiní wawàwa wàyaca yáapicha.

⁹ Iná wáalimáida wamànica càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná càiripínata idècunitàacá wàyaca wainá irícuwa cháí èeri irícu, càita nacái wéetácaalíwa wàacaténá wàyaca Wáiwacali yáapichawa.

¹⁰ Yácáiná wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái, iwàwacutápiná macáita wabàlùacawa Cristo íipunita áibaalípiná chènuniré, Cristo icàlidacaténá waináwaná ìwali, càinácaalíté wamànica

wàyacaalíté cháí èeri irìcu wainá irìcuwa. Wáibaidacaalí cayábéeri iyú Cristo irípiná, yásí yàaca wawèni. Quéwa càmicaalí wáibaida cayába irípiná, càita nacái canácaalí iwèni yái wáibaidacaléca, yá canáca wàasu cawèníri.

El mensaje de la paz

¹¹ Iná wáaliacáináwa iwàwacutáca wàaca Wáiwacali iyéinináwa, wía apóstolca, íná wáalimáidaca cachàiníri iyú wáasáidacaténá áibanái irí watàaníca báisíri iyú, Dios idéca nacái ibànùaca wía. Dios yáaliacawa wàwali cayábéeri iyú, ìwali nacái yái wamàníríca. Yá nuwàwacué pialíacawa nacái Dios idéca ibànùaca wía.

¹² Picácué píináidawa watàanicáita wàwaliwa cayábéeri iyú meedá càide iyúwaté abénaméeyéi péenácué icháawàaná waináwaná ìwali quéechatécáwa. Càmita cáimacái waicá wíawawa áibanái ícha, néese wawàwacáita pialíacuécawa càinácaalí wamànica, càinácaalí watàanica nacái wawènúadacaténá wenàiwica íwitáise Dios irípiná. Càita wacàlidacuéca píriní casímáicaténácué piicáca wía, wía yéewáidéeyéicatécué píá. Iná áibanái ímacaalícué píri càmitasa Dios yáasu apóstol núa, íbaidéerica Dios irípiná, yásí pialimácué pimawèniadaca nàasu tàacáisi, níara cachàiníyéica iicáca yáawawa iyúwa cayábéerica iicácanáwa, icàlidéeyéi nacái máini cayábéeri iyúni, quéwa càmita báisí nawàwa náibaidaca Dios irípiná náiwitáise cayábéeri yáapichawa.

¹³ Abénaméeyéi péenácué nadéca náimaca wàwali máiwitáise casa wía máinicáiná wáibaidaca Dios irípiná cachàiníri iyú, wacàlidacáiná nacái itàacái macái wachàini iyúwa. Quéwa wadéca wamànica càì cáininácáiná waicáca Dios, wawàwa nacái áibanái yàaca irí cayábéeri. Néese macáitacué pialíacawa wadéca wéewáidaca píá éeréeri iyú, cáimiétaquéeri iyú nacái càide iyúwa cáiwitáiseeyéi. Wadéca càì wamànica wayúudàacaténácué píá.

¹⁴ Wáaliacawa cáinináca Cristo iicáca wía manuísíwata, íná yéewa máini wawàwaca wáibaidaca irípiná macái wacáuca iyúwa wáaliacáináwa báisíri iyúcani abéeri wenàiwica, yái Cristoca, idéca yéetácawa macái wenàiwica íchawalíná. Iná yéewa Dios iicáca macái wenàiwica càide iyúwa nadéca nacáicaalí néetácawa nabáyawaná ichùullacawa.

¹⁵ Cristo idéca yéetácawa macái wenàiwica íchawalíná, yéewanápiná cawinácaalí ìyeyéica cháí èeri irìcu yeebáidéeyéica Cristo itàacái càmita nàya càide iyúwa nawàwáanáta meedá, néese iwàwacutá nàyaca càide iyúwa Cristo iwàwáaná, yái yéetéericatéwa wáichawalíná, imichèericaté nacáiwa yéetácáisi ícha wàwalinápiná.

¹⁶ Iná siúcáisede càmita waicá áibanái càide iyúwa èeri mìnánái iicáaná wenàiwica. Ewita bàaluité canácaáníta iwèni waicáca Cristo, càide iyúwa èeri mìnali meedá, càicáanáta siúcade càmita quirínama wáináidacawa ìwali càì.

¹⁷ Iná cawinácaalí wenàiwicaca ìyéerica abédanamata Cristo yáapicha, Dios idéca iwàlisàidaca íwitáise. Yái iyúwaté ìyáaná quéechatécáwa idéca ichàbacawa ícha, yá idéca idàbaca ìyaca wàlisài iyú.

¹⁸ Dioscata yái imàníríca càiri cayábéeri wenàiwicanái irí. Cristo yéetácatéwa wáichawalíná, íná Dios idéca iwènúadaca wáiwitáise irípiná, yá siúcáisede cayábaca wáapicha Dios, idéca nacái Dios imáidaca wía wáibaidacaténá irípiná, wacàlidacaténá itàacái macái wenàiwica irí yéewanápiná neebáidacani, cayábacaténá náapicha Dios nacái.

¹⁹ Yái tàacáisi ímáanáca, Cristo yéetácatéwa èeri mìnánái íchawalíná nabáyawaná ìwalíise, yéewanápiná cayábaca náapicha Dios, yá Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha, cawinácaalí yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Dios idéca ichùullaca wacàlidáanápiná yái tàacáisi wenàiwicanái irí.

²⁰ Iná Cristo ibànùeyéica wía wacàlidacaténá itàacái wenàiwicanái irí. Wacàlidacuéca píri Cristo itàacái Dios imáidacáinácué píá wàasu tàacáisi iyú. Yá wasutácué pícha wawàsi manuísíwata Cristo inùmalicuise piwènúadáanápinácué píiwitáise wa Dios irípiná yéewanápinácué cayábaca píapicha Dios.

²¹ Cristo càmitaté imàni íbáyawanáwa; quéwa Dios yùuwichàidacaténi wáichawalíná càide iyúwa cabáyawaná nacáiricani, yái Cristoca. Dios yùuwichàidacaté Cristo càide iyúwa

idéca nacáicaalí macái èeri m̀nanái ibáyawaná ìyaca ìwali, yái Cristo mabáyawanéerica. Càité Dios imànica yéewanápiná mabáyawanáca ìicáca wía, wía ìyeyéica abédanamata Cristo yáapicha, Cristo yùuwichàacáinátéwa yùuwichàacáisi iyú yàanèeripinátéwa wàwali wabáyawaná ìwalísewa.

6

¹ Iná siùcade wáibaidacáinácué Dios irípiná píapicha, yá wasutácué pícha wawàsi càminápinácué piùca píchawa yái cayábéeri Dios imànìricuécá piri mawèníri iyú iwasàacaténácué pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

² Bàalutécáiná profeta itànàcaté Dios itàacái. Dios ímacaté: “Nuémìcaté pisutáaná nuícha nuwàwacaalíté nuicáca pipualé; yáté nuwasàaca pía nùasu yùuwichàacáisi íchawa nuyúudàcaténá pía”, càì ímaca yái Diosca. Siùcade wéenanái, idéca wéenáiwaná yàanàca cayábéeri iyú Dios ìicácaténá wapualé siùcade, íná iwàwacutá wenàiwica isutáca Dios ícha siùca. ¡Siùca Cristo iwàwaca iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha!

³ Wáalimáidaca macái wachàini iyúwa wàyacaténá machacànìiri iyú càiripináta ipíchaná áibanái báawaca naicáca Dios itàacái wacàlidéerica nalí, néese càmita nawàwa nawènúadaca náiwitásewa Dios irípiná. Wàyaca machacànìiri iyú càmicáiná wawàwa áibanái itànica báawéeri iyú ìwali yái wáibaidáanáca Dios irípiná.

⁴ Néese càinácaalí wawàsi wamàni, yá wáalimáidaca wáasáidaca Dios yàasu wenàiwicaca wía íbaidéeyéica irípiná. Càita wáasáidaca Dios yàasu wenàiwicaca wía: Wàidenìlaca wàuwichàanáwa máini matuíbanáiri iyú, éwita canácaalí walí wawàsi wamápuèrica, càita nacái áibanáicaalí càulenáca namànica walíni.

⁵ Càita nacái wàidenìlaca wàuwichàanáwa matuíbanáiri iyú éwita nacapèedáidacaalí wía, càita nacái náucacaalí wía presoíyéi ibànaliculé, càita nacái báawacaalí namànica yàcalé m̀nanái íiwitáise àta napiacatalétawa nàwacáidáyacacawa nanúacaténá wía. Càita nacái wàidenìlaca wàuwichàanáwa matuíbanáiri iyú éwita iwàwacutácaalí wáibaidaca cachàinìiri iyú àta máinìcataléta chamàleca wía, càita nacái càmicaalí waimá cayába táiyápinama wáibaidacaténá Dios irípiná, wasutácaténá ícha nacái, càita nacái máapicaalí wía canácáiná wayáapiná.

⁶ Càita wamànica wáasáidacaténá Dios yàasu wenàiwicaca wía íbaidéeyéica irípiná. Wàyaca masaquèeri iyú; wáalíaca báisìiri tàacáisi; càmita calúa wía ráunamáita áibanái yáapicha, wamàni nacái nalí cayábéeri; Espíritu Santo ìyaca wawàwalicu; cáinináca waicáca wenàiwica báisìiri iyú yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càita wáasáidaca Dios yàasu wenàiwicaca wía íbaidéeyéica irípiná.

⁷ Càita nacái wacàlidaca yái tàacáisi báisìirica, wamànica nacái Dios ichàini iyú yái càmirica wenàiwica idé imànica. Yái wàyáanáca machacànìiri iyú, càicanide iyúwa wacáapisài chènuníiséerica wapéliéripiná iyú Dios irípiná. Càita wamànica ùwicái Dios irípiná: Wamànica ùwicái Satanás ípunita wawènúadacaalí wenàiwica íiwitáise Dios irípiná. Wàyacaalí nacái machacànìiri iyú, yásí wacùaca wíawawa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa.

⁸ Abénaméeyéi wenàiwica nàaca wáimiétacaná. Aibanái nacái caná wawèni naicáca wía. Abénaméeyéi natàanica wàwali cayábéeri iyú; áibanái nacái natàanica wàwali báawéeri iyú. Naicáca wía càide iyúwa cachìwéeyéi éwita wacàlidacáaníta yái báisìiri tàacásica.

⁹ Namànica walí báawéeri càide iyúwa càmicaalí náalía naicáca wía, éwita náalíacáaníta naicáca wía cayába. Naicáca wía iyúwa yéetéeyéipináwa, quéwa cáuca wía. Nàuwichàidaca wía manuísíwata quéwacá càmita nanúa wía.

¹⁰ Naicáca wía iyúwa achúméeyéi iwàwa, yá báisícata áibaalí achúmaca wawàwa, quéwa wayanídacawa mamáalàacata wawàwalicuísewa. Ewita catúulécanácáaníta wía, càicáaníta wadéca wawacùaca yái báisìiri cawènírica madécaná wenàiwica irí, yái tàacáisi ímèerica

Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Wàyaca càide iyúwa canásíwéeyéi yàasu, quéwa Dios yáapicha wadèñaca macáita.

¹¹ Píacué wéenánáica Corinto ìyacàlená mìnánáica, wadéca wacàlidacuéca pírí macáita iyúwa wáináidáanáwa. Càmitacué wabàa pícha wáiwitáisewa.

¹² Càmita wawènúada pícha wáiwitáisewa, néese cáinináca waicácuéca pía mamáalàacata. Quéwa càmitacué máini cáininá piicáca wía.

¹³ Iná nusutacué pícha wawàsi càide iyúwa abéeri nániri isutáaná yéenibe íchawa wawàsi: Cáininácué piicáca wía báisíri iyú càide iyúwa cáinináanácué waicáca pía.

Somos templo del Dios viviente

¹⁴ Picácué picásàawa náapicha níara càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái, càita nacái picácué pimàni wawàsi náapicha, càmicáiná yéewa abédanamacué píiwitáise náapicha; yácáiná cawinácaalí iwàwéerica ìyaca machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná càmita yéewa abédanama íiwitáise áiba wenàiwica yáapicha càmíríca iwàwa ìyaca machacàníri iyú. Càide iyúwa càmíiná yéewa camalási yàacawéeridaca catéeri, càita nacái càmita yéewa abédanama amaléeri íiwitáise catéeri íiwitáise yáapicha.

¹⁵ Càide iyúwa càmíiná yéewa abédanamata Cristo íiwitáise Satanás yáapicha, càita nacái cawinácaalí yeebáidéerica Jesucristo itàacái càmita nacái yéewa abédanamata íiwitáise yáapicha abéeri càmíríca yeebáida Jesucristo itàacái.

¹⁶ Péemíacué comparación: Canáca yéewaná wenàiwica itéca ídolonái, níai cuwáináí yéenáiwanáca, Dios yàasu templo irìculé, yái capli wenàiwica isutàcaluca Dios ícha, càmicáinácué yéewa wàaca cuwáináí icàaluíniná wàacaalí Dios icàaluíniná. Píacué, càicuéca píade iyúwa cáuri Dios yàasu templo, cáuri Dios ìyacáinácué piwàwalícu. Dios ìyacáinácué píapicha, íná canáca yéewaná pìyaca abédanamata áibanái yáapicha càmiyéica yeebáida Dios. Dios idéca càì ímaca wàwali, wía yàasu wenàiwicaca:

“Nùypiná nèewibàa, nuèpunípiná nacáíwa náapicha; núatapiná Nacuèriná Dios, níatapiná nacái nùasu wenàiwica”,
càì ímaca yái Diosca.

¹⁷ Iná Wáiwacali ímaca walí nacái:

“Pimusúacuéwa nèewíse, píacué nacáíwa náicha; picácué pimàni pibáyawanáwa náapicha, níara casaquèeyéica íiwitáise. Néese nuedápinácué píawa nùasu wenàiwicapináwa.

¹⁸ Núatapiná Píaniricué, píatapinácué nacái nuénibewa”,
ímaca yái Wáiwacalica, yái cachàiníríca náicha canánama.

7

¹ Iná péemíacué cayába, píacué wéenánái cáininéeyéica waicáca, nudéca nucàlidacuéca píríni càide iyúwa Dios ímáanáté cáimiétacanéeri iyú imàníinápiná walí. Iná iwàwacutá wacùaca wíawawa masaquèeri iyú méetàuculé báawéeri ícha ipíchaná wamànica wabáyawanáwa wainá iyúwa, wáiwitáise iyú nacáíwa. Iwàwacutácué wàaca Dios iyéininá, wamàaca irí nacái wíawawa wáalímáidacaténá wàyaca mabáyawanéeri iyú.

La conversión de los corintios

² Píacué wéenánáica, wasutacué pícha wawàsi cáinináanápinácué piicáca wía àniwa. Canácatacué báawéeri wamàníríté pírí. Càmitaté nacái wawènúadacué píiwitáise cayábéeri ícha. Canátaté wachìwáidáanácué pía.

³ Càmita càì núuma nucháawàacaténácué pía. Càide iyúwaté núumáanácué pírí quéechatécáwa: Cáininácuéca nuicáca pía manuísíwata, idècunitàacá nùyaca cháì èeri irìcu, càita nacái wéetácaalíwa.

⁴ Manuíca nuínáidacawa nuwàwawa píwalícué pimàníinápinácué machacàníri iyú càide iyúwa núumáaná. Máini casímáica nuicácuéca pía nacái pimànicáinácué cayábéeri. Ewita wàuwichàacáanítawa manuísíwata, wía apóstolca, càicáaníta nuchàiniadaca nuwàwawa casímáiri iyú manuísíwata nuémíacáinácué piináwaná ìwali.

⁵ Wàanàacatáiseté aléi Macedonia yàasu cáli ínatalé, càmita wadé wayamáidacawa matuíbanáiri iyú, néese namànica walí máini càulenéri iyú àta alénacaalí wàacawa. Abénaméeyéi nawàwaca napéliaca wía. Yá nacái achúmaca wáináidacawa wawàwawa wacalúniwa wawàwalícuísewa.

⁶ Quéwa Dios, yái ichàiniadéerica nawàwa, cawinácaalí achúméeyéica iwàwa, ichàiniadacaté wawàwa nacái Tito yàanàacaalíté wàatalé.

⁷ Càmiiritaté abéta Tito ìwali casímáica wawàwa yàanàanáca, néese casímáicaté wawàwa pichàiniadacáinacué Tito iwàwa ìyacaalítécué píapicha. Tito icàlidacaté walí máinícué piwàwa piicáca wía. Icàlidacaté nacái walí achúmáanácué piwàwa nùwaliná, máinícué nacái piwàwaca pimànica càide iyúwa nùlànacué pí. Inaté nuémíacáinaté càiri tàacáisi, íná casímáicaté nuwàwa máini cachàiniwanái.

⁸ Ewitaté nùasu quéechéeri cuyàluta nutànèericatécué pírí achúmacaté imànicuéca piwàwa, càicáaníta siùca càmita achúma nuwàwa ìwali. Quéechatécáwa achúmaca nuwàwa nùalíacáinatéwa achúmaca nùasu quéechéeri cuyàluta imànicuéca piwàwa achúma èeripínataté.

⁹ Siùca quéwa casímáica nuwàwa. Càmita casímái nuwàwa ìwali yái achúmáanácuéca piwàwa, néese casímáica nuwàwa piwènúadacáinatécué píiwitáisewa Dios irípiná àniwa achúmacáinacué piwàwa ìwalíse yái báawéerica pimáníricatécué. Achúmacatécué piwàwa càide iyúwa Dios iwàwáaná, íná yéewa yáara quéechéeri cuyàlutaca nutànèericatécué pírí idéca iyúudàacuéca pí.

¹⁰ Achúmacaalí wawàwa wabáyawaná ìwaliwa càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí wawènúadaca wáiwitáisewa báawéeri ícha Jesucristo iwasàacatená wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Néese càmita quirínama iwàwacutá achúmaca wawàwa ìwalíse. Quéwa áibanái èeri mìnanaí càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái, achúmacaalí nawàwa iwàwacutácáiná nàuwichàacawa nabáyawaná ichùuliacawa cháí èeri irìcu, càmita nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná. Iná néetápinácawa nabáyawaná yáapichawa méetàuculé Dios ícha càiripináta.

¹¹ Idéca achúmacuéca piwàwa pibáyawaná ìwalícuéwa càide iyúwa Dios iwàwáaná, jíná Dios idéca imànicuéca pírí cayábéeri manuísíwata! Dios idéca imàcacué pínáidacawa cáalíacáiri iyú ìwali yái báawéeri wawàsica, ínaté pidécuéca pichùnìacani ipíchanacué cabáyawanáca pí ìwalíse mamáalàacata. Yá máini calúcatécué piicáca yái báawéeri wawàsica namáníricaté pèewi. Cáalucatécué nacái pí càmicáinacué piwàwa Dios yùuwichàidacuéca pí. Néeseté piwàwacuéca piicáca núa. Piwàwacatécué nacái piùwichàidaca péenásàiri imáníricaté ibáyawanáwa. Iná pidécuéca píásáidaca càmita quirínama cabáyawanáca pí ìwalíse yái wawàsi báawéerica.

¹² Iná nutànàacaalícué pírí yáara quéechéeri cuyàlutaca, báisícata nuínáidacatéwa nùyaca ìwali yái wenàiwica imáníricaté ibáyawanáwa, nuyúudàacatená nacái yái yùuwichèericawa báawéeri ìwalíse. Quéwa máini cachàiniwanái nuínáidacatéwa nùyaca pìwalícué canánama yéewanápinaté píásáidacuéca Dios iicápiná cáinináanácuéca piicáca wía.

¹³ Càita Dios idéca ichàiniadaca wawàwa yéewacatená casímáica wía àniwa.

Quéwa máini casímáica cachàiniwanái wawàwa waicáca casímáiná Tito iwàwa, yácáiná macáitacué pidéca pichàiniadaca iwàwa manuísíwata.

¹⁴ Ipíchawáiseté Tito yàaca ipáchiacuéca pí, yaté nucàlidaca iríni cayábaca nuicácuéca píiwitáise, càmitaté nacái báí núa pìwalísecué. Néese càide iyúwa wacàlidáanácué pírí abéerita yái báisíiri tàacásica, càita nacái báisírira macáita yái wáimáanácaté Tito irí wáimacaalíté irí casímáicué waicáca píiwitáise.

¹⁵ Yá cáinináca Tito iicácuéca pí cachàiniwanái mamáalàacata iwàwalicáiná peebáidacatécué itàacái, pitàidacatécué nacái cayábéeri iyúni, cáimiétaquéeri iyú nacái.

¹⁶ ¡Yá casímáica nuwàwa nùalímáciná manuícá nuínáidacawa nuwàwawa pìwalícué nùalíacáináwa báisíiri iyúcani casímáináca waicáyacacawa àniwa!

8

Generosidad en las ofrendas

¹ Píacué wéenánáica wawàwacué wacàlidaca piríni siùcade càinácaalí iyú Dios idéca imànica cayábéeri nalí níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, ìwacáidáyaquéeyéicawa cháí Macedonia yàasu cáli ínata.

² Ewita nàuwichàacáanítawa manuísíwata Jesucristo irípiná neebáidacáiná itàacái, càicáaníta máiní casímáica nawàwa. Máiní catúulécanáca nía quéwa nadéca namàacaca manùba plata Dios irípiná manuiri ofrenda iyú càide iyúwa càasuíyí.

³ Nudéca nuicáca nutuí iyúwani namàacaca plata Dios irípiná iyúwata nadèlaná. Núalíacawa nacái nadéca namàacaca ofrenda casímáiri iyú manuísíwata cachàiníwanái lícha yái náalimáanáca namàacaca plata Dios irí ofrenda iyú, càide iyúwaté nawàwáaná nawàwallicúsewa.

⁴ Nasutácaté wáicha wawàsi manuísíwata wamàacáanápínaté namàacaca plata Dios irí ofrenda iyú càide iyúwaté áibanái imàacáanaté ofrenda nayúudàacaténá wéenánái catúulécanéeyéi, yeebáidéeyéi Jesucristo itàacái.

⁵ Níái Macedonia yàasu cáli néeseeyéica nadéca namàacaca manùba plata manuiri ofrenda iyú cachàiníwanái lícha yái watuíyèericaté. Quéechatécáwa namàacaca níawawa Wáiwacali irí namànicaténá càide iyúwa iwàwáaná, neebáidacaté nacái walí namànicaténaté càide iyúwa wàalàaná nía Dios inùmalicúse, néese namàacacaté plata ofrenda iyú Dios irípiná.

⁶ Iná wadéca wasutáca Tito lícha wawàsi yàanápínacawa pìatalécué àniwa yeedácaténácué pícha yái manuiri ofrenda pidàbéericuécáwaca pìaca irí bàaluité.

⁷ Pidécuéca pimànica cayábéeri iyú manuísíwata. Pidécuéca peebáidaca Jesucristo itàacái tàì íméeri iyú. Pidécuéca nacái picàlidaca Dios itàacái cayábéeri iyú. Pidécuéca píalíacawa Dios itàacái ìwali, pidécuéca píibaidaca cayába Dios irípiná. Pidécuéca nacái cáinináca piicáca áibanái manuísíwata càide iyúwa wéewáidáanácué píá, íná iwàwacutácué pimàacaca manuísíwéeri ofrenda nacái Dios irípiná casímáiri iyú, piyúudàacaténácué catúulécanéeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁸ Càmitacué càì nùumaca pirí nuchùulíacaténácué píá cachàiníiri iyú pimàacáanápínácué plata ofrenda iyú Dios irípiná. Néese nuwàwacáitacué píalíacawa áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nadéca namàacaca ofrenda casímáiri iyú, nuwàwacáinácué numicháidaca píiwitáise píásáidacaténácué cáinináca piicáca áibanái báisíiri iyú.

⁹ Yácáiná píalíacuéwa Wáiwacali Jesucristo imànicaté walí cayábéeri mawèníiri iyú. Ewitaté máinicáaníta càasucani Dios yáapícha icùacáinaté macáita chènuníise, càicáaníta imàacaca íchawa yàasu cawèníriwa macáita, yá ìyacaté cháí èeri irícu iyúwa canéeri yàasu cáininácainá iicácuéca píá. Iná yéewa càasucuéca píá siùcáise de cawèníiri chènuníséeri iyú Wáiwacali itúulécaná ìwalíise.

¹⁰ Nuwàwaca nuyúudàacuéca píá, íná nucàlidacué pirí siùcade càinácaalí nuínáidacawa píasu ofrendapíná ìwali: Aiba camuímíté pidàbacatécué píwacáidaca píasu ofrendawa, pimàacacatécué plata Dios irípiná casímáiri iyú.

¹¹ Siùca nùalàacué píá píwacáidáanápíná mamàalàacatani càide iyúwacué píalimáanáta àta pimàalàidacatalétacué píwacáidaca yái plata picàlidéericatécué nulí ìwali. Pimànicué nacái casímáiri iyúni càide iyúwaté pidàbáanaté pimànicani.

¹² Báisícaalí wenàiwica iwàwa imàacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú, yásí cayábaca Dios iicáca yàasu ofrenda. Dios càmita isutá wáicha wawàsi càmíríca wadèna.

¹³ Càmita nuchùulla píá píanápínácué píasuwa macáita piyúudàacaténácué áibanái àta canáacatalétacué pirí yái pimáapuèrica.

¹⁴ Néese nùumacué pirí cayábaca piyúudàacaalícué nía nàyacaténá càide iyúwacué píyáaná, càmiyéica máiní càasu pícha, càita nacái càmiyéicué máiní catúulécaná pícha. Siùcade pidèniácué píasuwa cayába piyúudàacaténácué catúulécanéeyéi wenàiwica. Néese

áibaalípiná nadèniaca nàasuwa cayába, yásí náalimá nayúudàacuéca pía, càmicaalícué pidèniá yái pimáapuèrica. Càitacué píalimápiná piyaca abédanamata.

¹⁵ Cayábaca iyacaalí càide iyúwaté Dios imàníná israelitanái irí bàaluité. Dios imàacacaté pan nacáiri yúuwàacawa chènuníse israelitanái nàwacáidacaténáni nayáapináwa. Yá Dios yàasu profeta itànàacaté Dios itàacái ímèérica: “Abénaméeyéi ìwacáidacaté manùba maná quéwa càmitaté nadèniá manùba ícha yái namáapuèrica. Càita nacái abénaméeyéi ìwacáidacaté achúmáanata maná quéwa nadèniacaté macáita namáapuèrica”, càì ímaca. Iná iwàwacutá wayúudàaca áibanái yeebáidéeyéi Jesucristo itàacái.

Tito y sus compañeros

¹⁶ Nùaca Dios irí cayábéeri imàacacáinaté Tito cáininácuéca iicáca pía càide iyúwa cáinináanácué nuicáca pía nacái. Iná yéewa Tito iwàwaca iyúudàacuéca pía.

¹⁷ Iná nusutácaalíté Tito yàanápinácué pìatalé, yáté yeebáca nulí casímáiri iyú. Iwàwacáinácué nacái iyúudàaca pía, iná idéca íináidacawa yàanápinácué iicáca pía siùcade.

¹⁸ Iyaca cháí áiba wéenasàiri cayábéeri iináwaná, yeebáidéérica Jesucristo itàacái, yánica wabànùacani Tito yáapicha. Macái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca nacàlidaca iináwaná ìwali cayábéeri iyú yái wéenasàirica, íbaidacáiná cayába Dios irípiná icàlidacaténá yái tàacáisi ímèérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

¹⁹ Yá nacái níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nadéca needácani yái wéenasàirica yàacawéeridacaténá wía, iyúudàaca nacái watéca ofrenda, yéewacaténá wàaca Wáiwacali ímiétacanáwa, wásáidacaténá nacái wawàwaca wayúudàaca wenàiwica catúulécanéeyéi, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁰ Wawàwa watéca wáapichawani yái wéenasàirica cayábéeri iináwaná ipíchaná áibanái itàaníca báawéeri iyú wàwali ofrenda ìwalíse, yái wàwacáidéérica wàyaca, manuícáináni, yái ofrendaca.

²¹ Wawàwa càì wamànica wáalimáidacáiná wamànica machacàníiri iyú macáitani, càmiricata abéta Wáiwacali iicápiná, néese macái wenàiwica iicápiná nacái.

²² Wabànùaca nacái náapicha áiba yeebáidéeri Jesucristo itàacái, yái yáasáidéérica walí madécaná yàawiría íbaidáaná Dios irípiná cachàiníiri iyú. Siùca nacái máiní cachàiníwanái iwàwaca iyúudàacuéca pía manuícáiná íináidacawa iwàwawa pìwalícué manuísíwata, yéemìacáinácué piináwaná piwàwáanácué piyúudàaca áibanái.

²³ Aibacaalícué isutá yéemìawa pía Tito ìwali, yá picàlidacuéni nalí nùacawéerinácani, íbaidéérica nacái núapicha Dios irípiná wayúudàacaténácué pía. Nasutácaalícué nacái néemìawa pía nàwali níái áibanái wéenanáica Tito yáapichéeyéica, yá picàlidacué nalí càì, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái níaca ibànùca nía, náibaida nacái Cristo irípiná yéewacaténá áibanái yàaca Cristo icàaluíná.

²⁴ Iná nàanàapinácaalícué pìatalé, yá píasáidacué nalí cáininácuéca piicáca nía báisíiri iyú, yéewanápiná macáita wenàiwica áiba cáli néeséeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái náalíacawa pimànicuéca cayábéeri, náalíacaténá nacáíwa wacàlidacatécué piináwaná ìwali machacàníiri iyú, watàanícaalíté cayábéeri iyú pìwalícué.

9

La colecta para los hermanos

¹ Càmita iwàwacutá nutànàacuéca pirí àniwa ìwali yái plasu ofrendapináca, pìwacáidéeripinácuéca piyúudàacaténácué catúulécanéeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

² Núalíacáináwa cayábacuéca píiwitáise, núalíaca nacáíwa piwàwacué pìwacáidaca plata pimàacacaténáni Dios irípiná ofrenda iyú. Càita nucàlidacué casímáiri iyú piináwaná ìwali càiripináta nalí níái Macedonia yàasu cáli néeséeyéica. Nudéca nucàlidacuéca nalí

piináwaná ìwali, píacué iyéeyéica Acaya yàasu cáli íinata, píináidáanátécué pìwacáidaca ofrenda idé abéeri camuíca néese. Iná yéewa batéwa macáita iyéeyéica cháí Macedo-
nia yàasu cáli íinata nadéca namichàidaca náiwitáisewa néemiacáinácué piináwaná ìwali
pimàacáanápínácué plata Dios irí ofrenda iyú, íná nawàwaca namàacaca plata Dios irípiná
ofrenda iyú nacái.

³ Quéwa nubànùacuéca pìatalé níái wéenanáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái
ipíchanácué càmitàacáwa pimàni càide iyúwa nucàlidáanátécué piináwaná ìwali cayábéeri
iyú piasu ofrenda ìwalipiná. Nuwàwaca báisíta pimáalàidacuéca pìwacáidacani ipíchawáise
nùanàacuéca pìatalé càide iyúwaté nucàlidáaná áibanái irí piináwaná ìwalicué.

⁴ Aibanái Macedonia yàasu cáli néeseeyéi nàanàacaalí núapicha pìatalécué, càmita
nuwàwa nàanàacuéca pía càminácáwa pìwacáida ofrenda, ipíchaná báica wía ìwalíise
yái wacàlidáanáca manuíca wáináidacawa wawàwawa pìwalicué pìwacáidáanápínácué
ofrenda. Yá nacái báipínácué píawa canácaalícué piasu ofrenda piyúudàacáténácué áibanái
yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁵ Iná nudéca nuínáidacawa nusutáanápíná náicha wawàsi níái wéenanáica
yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nàanápínácué napáchiaca pía quéecha nupíchalécáwa,
nayúudàacáténácué pimáalàidaca pìwacáidaca piasu ofrendawa càide iyúwaté picàlidáaná
bàaluité. Iná pimáalàidacanámícué pìwacáidaca piasu ofrendawa cayába, yásí náalíacawa
pimàacacué plata Dios irípiná casímáiri iyú piwàwacáinácué piyúudàaca áibanái
yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néeni càmicaalícuécáwa pimáalàida pìwacáidaca ofrenda,
yásí áibanái náináidacawa càmitacué báisí piwàwa pimàacaca plata Dios irípiná ofrenda
iyú, nayúunáidapíná nacái weedácuéca píchani cachàiníiri iyú.

⁶ Péemiacué cayába comparación: Aibacaalí wenàiwica ibàna achúmáana, yásí yeedáca
yàacàsi achúmanamata; quéwa ibànacaalí manuí, yásí yeedáca manùba yàacàsi. Càita nacái
pimàacacaalícué achúméeri ofrenda, yásí Dios imànicuéca pirí achúméerína cayábéeri;
quéwa pimàacacaalícué manuíri ofrenda, yásí Dios imànicuéca pirí cayábéeri àniwa
manuísíwata.

⁷ Iwàwacutá macái wenàiwica imanùbaca imàacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú
càide iyúwa íináidáanáwa iwàwalicuíséwa. Cáinináca Dios iicáca wenàiwica imàaqueeyéica
ofrenda casímáiri iyú. Càmita Dios iwàwa wamàacaca plata ofrenda iyú báawacaalí
wawàwa ìwalíise, càide iyúwa áibanái idéca nacáicaalí ichùullíaca wía cachàiníiri iyú.

⁸ Dios yáalimá imànicuéca pirí macái cayábéeri íiwitáaná manuísíwata càiripináta
pidèniacáténácué macáita pimáapuèricuéca, pidèniacáténácué nacái piasuwa cayába
piyúudàacáténácué macái íbaidacalési íiwitáaná cayábéeri.

⁹ Càité profeta itànàacaté Dios itàacái bàaluité:

“Yái wenàiwica cayábéerica íiwitáise idéca yàaca catúulécanéeyéi yàasupiná manuísíwata.
Imànipíná áibanái iríwa machacàníiri iyú càiripináta”,

cài íimaca.

¹⁰ Dios yàacuéca walí bànacalé íimi wabànacáténácué wabànacalewa. Yàacué nacái walí
yàacàsi wayáapíná. Càita nacái Dios yàapínácué pirí macáita yái pimáapuèrica. Dios
imàacapínácué pidèniaca piasuwa cayába pìacáténácué catúulécanéeyéi yàasupiná. Néese
Dios imàacapínácué piasu ofrenda iyúudàaca nía manuísíwata. Yásí Dios imànicuéca piríwa
cayábéeri manuísíwata, yéewanápínácué piyúudàaca áibanái àniwa.

¹¹ Càipínácué pidèniapínácué macái cawèníiri íiwitáaná yéewanápínácué píaca
catúulécanéeyéi yàasupiná manùba. Pibànùacaalícué piasu ofrendawa núapicha
catúulécanéeyéi irípiná, yásí níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nàapíná Dios irí
cayábéeri piasu manuíri ofrenda ìwalíise.

¹² Yácáiná watépinácué piasu ofrenda catúulécanéeyéi irí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái,
quéwa càmiricata abéta wàa nalí yái wawàsica namáapuèrica, néese wachàiniadapíná
nawàwawa nacái nàacáténá Dios irí cayábéeri manuísíwata.

¹³ Nàapíná Dios irí cayábéeri, yácáinácué pìasu ofrenda yáasáidapíná nalíwa peebáidacuéca Cristo itàacái cayábéeri pimànicaténá càide iyúwa Cristo ichùullánacué pía. Nàapíná nacái Dios icàaluíná ìwalíse yái manuírí ofrenda pimàaquéericuécá piyúudàacaténá nía, áibanái nacái.

¹⁴ Yá nacái nasutápinácué Dios ícha pirípinácué manuísíwata, máiní cáininéeri iyú, Dios imànicáinácué pirí cayábéeri mawèníri iyú.

¹⁵ Wàacué Dios irí cayábéeri imànicáiná walí cayábéeri mawèníri iyú manuísíwata, quéwa máiní manuí cachàiníwanái ícha yái wáaliméeripínáca wacàlidaca èeri mìnánái itàacái iyú!

10

La autoridad de Pablo como apóstol

¹ Núa Pablo, nùalàacué pía manuísíwata, quéwa éeréeri iyúta nacái càide iyúwa Cristo yàalàaná wenàiwica éeréeri iyú, imàni nacái cayábéeri wenàiwica irí. Abénaméeyéi péenacué náimaca nùwali cáalucasa nuicácuéca pía, náimaca nacái nùalàacasa wenàiwica éeréeri iyú idècunitàacá nùyaca piápicha, quéwa náimaca nùyacaalícué déeculé píicha, yá nùalàacuécasa pía cachàiníri iyú, náimaca.

² Uwé, nusutácué píicha wawàsi manuísíwata, picácué píalimáida piicáwa núa nùacaalípiná nupáchiacuéca pía, ipíchaná iwàwacutáca nùalàaca nía cachàiníri iyú níara péenacuéca icháawèyeyéica nuínáwaná ìwali náimacáiná numànicasa càide iyúwa èeri mìnánái imàníná càimíyeyéica yeebáida Dios. Nudéca nuínáidacawa nùalàanápíná nía cachàiníri iyú nùyacaalípinácué piápicha càmicaalíca nawa nùwàda náiwitáisewa báawéeri ícha.

³ Báisícata iwàwacutá wàyaca cháí èeri irícu càide iyúwa macái èeri mìnánái, quéwa càmita wamàni ùwicái Dios irípiná càide iyúwa èeri mìnánái imàníná ùwicái nàuwidenái ípunitawa nacáapisài iyúwa èeri irícuíríca.

⁴ Yái wacáapisài càimíríca càide iyúwa èeri mìnánái icáapisài, néese yái Dios ichàiníca, yácata wacáapisài yáaliméeríca imáalàidaca Satanás imànicálé cachàiníríca, yái Satanás idacùanáca wenàiwica íiwitáise.

⁵ Iná yéewa Dios ichàini iyú wáasáidaca cachíwéeríca nàasu tàacáisi cawinácaalí ichíwáidéeyéica áibanái ipíchaná neebáidaca Jesucristo itàacái. Wáasáidaca nacái cachíwéeyéica nía, cawinácaalí cáimacáiyéica iicáca yáawawa, icàlidéeyéica cachíwéeri tàacáisi ipíchaná wenàiwica yeebáidaca Dios. Wadèniacáiná yái wacáapisàicawa, yái Dios ichàiníca, íná yéewa wáalimá wawènúadaca wenàiwica íiwitáise Cristo irípiná neebáidacaténá itàacái.

⁶ Càita nacái Dios ichàini iyú wáalimá wàuwichàidaca níara abénaméeyéi péenacuéca càimíyeyéica iwàwa imànica càide iyúwa wàalàaná nía, pidécanáamicué pimànica machacànírí iyú càide iyúwa wáimáaná.

⁷ Càmitacué píalimá píináidacawa machacànírí iyú piicácáinácué wenàiwica iicácanáwa meedá, ínacué piicáca núa càide iyúwa machawàaquéeri. Aibanáicaalí pèewi icàlida iináwanáwa Cristo yáasunáicasa nía, iwàwacutá nawàwalíca Cristo yáasunáica nacái wía, wía apóstolca.

⁸ Cawàwanáta piyúunáidacuéca canùmaséeca núa nucàlidacáiná madécaná ìwali yái wachùullánápínácuéca pía, quéwa càmita báipíná núa nutàacái ìwalísewa yácáiná núasáidapínácué piríwa amaléeri iyú Wáiwacalí idéca imàacaca wàalàacuéca pía wayúudàacaténácué pidàwinàidaca píiwitáisewa Dios íiwitáise iyú cachàinícaténácué píiwitáise Dios ìwali. Càmitaté imàaca walí ichàiniwa wamáalàidacaténácué pía.

⁹ Càmitacué nuwàwa piyúunáidaca nuwàwaca nucalùadaca pía nùasu cuyàluta iyúwa.

¹⁰ Aibanái íimaca nutànàacasa cachàinírí tàacáisi cuyàluta irícu, nùalàacaténá wenàiwica cachàinírí iyú, quéwa náimaca càmitasa nùalimápiná nutàaníca cayába nùyacaalípinácué piápicha, náimaca nacái càmitasa cachàini nuíwítáise nuchùullánápíná wenàiwica, náimaca.

¹¹ Quéwa níara icàlidéeyéica càì iwàwacutá náalíacawa cachàinínápiná wáiwitáise wamànicaténá cachàiníri iyú wàyacaalípinácué píapicha càide iyúwa wabànùanácuéca pírí cachàiníri tàacáisi cuyàluta iyú.

¹² Nàyaca abénaméeyéi pèewi icàlidéeyéica ìwaliwa máiníyéicasa cayábaca nía. Quéwa péemíacué cayábani, càmita báisi cáalíacáica nía. Náimaca cawinácaalí wenàiwica ìyéerica càide iyúwa nàyaná, máinicasa cayábaca íiwitáise, náimaca. Iná cáimacáica naicáca níawawa áibanái ícha máinicáinása cayábéerica náiwitáise, náimaca. Càmita numàni càì, báawacáináni.

¹³ Càmita watàani wàwaliwa canùmaséri iyú. Wacàlidacáita wáibaidacalé iináwanáwa, yái íbaidacalési Dios imàaquéerica walí wamàinínápiná irí. Dioscata yái yáasáidéerica walí alénácaalí iwàwa wáibaidaca irípiná. Imàacacaté wàanàca pìatalécué Corinto ìyacàlená néré.

¹⁴ Inaté càmita wachàbawa ícha yái Dios imàacacataléca wáibaidaca irípiná wàalàacaténácué píá, wàyacaalítécué píapicha. Wítaté idàbàanéeyéi yàanàca pìatalécué icàlidéeyéica yái cayábéeri tàacásica Cristo iináwaná ìwali.

¹⁵ Aibacaalí íbaidaté Dios irípiná pèewi icàlidacaténácué pírí Jesucristo itàacái, yá cayábaca. Càmita watàani áibanái íbaidacalé ìwali càide iyúwa wadéca nacáicaalí wamànicani. Càmita nacái wamàni áiba wawàsi ícha yái wáibaidacaléca Dios imàaquéerica wamànica irípiná. Néese wawàwacué wáibaidaca àniwa Dios irípiná pèewi wayúudàacaténácué peebáidaca Jesucristo itàacái cachàiníwanái. Yásí píalimácué piyúudàaca wàanápináwa áibalé wáibaidacaténá Dios irípiná càide iyúwa imàacáaná walí wáibaidacalépiná.

¹⁶ Wawàwa nacái wàacawa déeculé yáwanái pìasu cáli íchacué wacàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali iwasàaca wenàiwica Dios yáasu yùuwichàacáisi ícha. Càmita quéwa wawàwa wéewáidaca wenàiwica áiba yàcalé irícu áibanái yéewáidacatalécaté nía Jesucristo ìwali, càmicáiná wawàwa watàaníca canùmaséri iyú càide iyúwa wadéca nacáicaalí wéewáidaca wenàiwica néré ipíchawáiseté áibanái yàanàca néré néewáidacaténá nía.

¹⁷ Picácué canùmasée píá pìwaliwa, néese pitàanicué cayábéeri iyú Wáiwacali ìwali. Picàlidacué Wáiwacali idéca imànicuéca pírí cayábéeri. Iwàwacutácué cawènica piicáca yái Wáiwacali icàlidáanáca piináwaná ìwali pidécuéca pimànica cayábéeri.

¹⁸ Wawàwacaalí áibanái iicáca wía cáimiétaquéeri iyú, iwàwacutá càmita wáima wàwaliwa máinicasa cayábaca wía. Néese iwàwacutácué wamànica càide iyúwa Wáiwacali ichùullaná yéewacaténá Wáiwacali icàlidaca waináwaná ìwali cayábéeri iyú.

11

Pablo y los falsos apóstoles

¹ Cawàwanátacué píalimá pìideníaca nutàanínáca nùwaliwa achúmáana iyúwa máiwitáiseeri, càide iyúwa canùmaséri. Pìideníacué achúmáanata. Càmita báisi nuwàwa nutàaníca càì quéwa iwàwacutá nucàlidacuéca píríni, máinicáinácué ráunamáita piwènúadaca píiwitáisewa báisíri tàacáisi ícha.

² Máinicué cáinináca nuicáca píá càide iyúwa cáinináaná Dios iicácuéca píá. Dios, núa nacái càmita wawàwa piwènúadacué píiwitáisewa Cristo ícha. Péemíacué comparación: Cayábacaalí mànacàu íiwitáise, càmita uimá ùuculliri yáapicha. Néese ucùaca úawawa masaquèeri iyú aslanái ícha àta uedácataléta ulíwa uníriwa cáininácaténá uicáca abéerita yái unírísiwaca. Càitacué nacái píá: Nuwàwacué picùaca píawawa masaquèeri iyú cachìwéeri tàacáisi ícha yéewanápinácué cáinináca piicáca abéerita Cristo.

³ Quéwa achúmaca nuwàwa nuínáidacawa pìwalicué cawàwanáta pimàacáanápinácué Satanás ichìwáidaca píá. Bàaluté Satanás ichacamàanicawa cáalíacáiri àapi iyú. Satanás icàlidacaté cachìwéeri tàacáisi Eva irí, úái idàbàanéechúaté inanáica. Yaté Satanás yáalimáidacaté úa uyáanápináté abéeri íiwitáaná àicu ìyacaná, yái íiwitáaná càmirícaté

Dios ibatàa wenàiwica iyáaca. Achúmaca nuwàwa nuínáidacawa pìwalicué cawàwanáta Satanás yàasu wenàiwica ichìwáidacuéca pía piwènúadánápinácué píiwitáisewa Cristo ícha, piméyáacáténácué cáinináca piicáca abéerita Cristo mabáyawanéeri iyú.

⁴ Achúmaca nuwàwa nuínáidacawa pìwalicué, casímáicáinácué péemiaca natàacái cachìwéeri níara yèpuníyécawa icàlidaca áiba tàacáisi Jesús ìwali áibalé ícha yái tàacáisica wacàlidéerica. Piwàwacuéca peebáidaca áiba tàacáisi ícha yái tàacáisi wacàlidéerica Espíritu Santo ìwali càide iyúwacué peebáidaca nacáicaalí áiba yàacawéeridéericuéca pía Espíritu Santo ícha. Casímáica nacái peebáidacuéca áiba tàacáisi méetàuculéeri ícha yái peebáidéericatécúé Jesucristo ìwali iwasàanáca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁵ Uwé, nuínáidacawa càmita caná nuwèni náicha níara cachìwéeyéica icàlidéeyéica ìwaliwa apóstolcasa nía, níara peebáidéeyéicuéca irí, piiquéeyéicuéca iyúwa máiniyéi cayábaca íiwitáise yéewáidaca.

⁶ Báisícata càmita nucàlida tàacáisi èeri mìnánái yáalíacái iyú íná píináidacuécawa càmita núalimá nutàaníca ibaniéri tàacáisi iyú. Quéwa núalíacawa cayábéeri iyú ìwali yái tàacáisi nucàlidéericuéca pirí. Madécaná yàawiriaté wásáidacuéca pirí Dios idéca imàacaca wáalíacawa cayába, piicácaalítécúé càinácaalí wamàni pèewibàa.

⁷ Bàaluité nucàlidacatécúé pirí yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yáté càmita nuchùulla pipáyaidánápinácué núa. Néese nuíbaidacaté nucáapi iyúwa nuwèncaténáté nuyáapináwa. Quéwa siúcade píimacuéca canácasa iwèni yái tàacáisi nucàlidéericatécúé pirí càmicáinaté nucobracué pía, nùyacáinaté nacái iyúwa càmirica cachàini píichacué. Iná calúacuéca pía núapicha siúcade càide iyúwa nudéca nacáicaalí numànicuéca pirí báawéeri manuísíwata. Quéwa càmitaté nucobracué pía nuwàwacáinaté nuyúudàacuéca pía yéewanápinácué piyaca cáimiétaquéeri iyú Dios yáapicha.

⁸ Aibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nàacaté nulí plata iyúwa ofrenda nuwèncaténáté nuyáawa iyú idècunitàacá nuéwáidacatécúé pía.

⁹ Néeseté imáalàacatéwa nuícha yái plata idècunitàacá nùyaca píapichacué, quéwa càmitaté nusutácué pícha plata éwitaté canácáaníta nulí yái numáapuèrica, yá canácaté wenàiwica nusàiwiquéeri irí wawàsi yàanápináté nuyáapiná, ibatàa abéeri piná. Néeseté áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nàanàacaté Macedonia yàasu cáli néese, yá nàacaté nulí plata iyúwa ofrenda, ínáté yéewa nudèncaca yái numáapuèrica. Càité nuwàwaca numànica ipíchanaté nusàiwicacué pirí wawàsi píacaténácué nuyáapiná, ipíchanaté càulenácuéca píchani. Siúca nacáide nuwàwa numànica càì mamáalàacata.

¹⁰ Càide iyúwa núalíánáwa báisíiri tàacáisi ìwali, yái icàlidéerica Cristo iináwaná ìwali, càita nacái nudéca nuínáidacawa nucàlidáanápiná mamáalàacata Cristo iináwaná ìwali mawèníiri iyú aléera píasu cálicué imanuíca, yái Acaya yàasu cálica, yéewanápiná casímáica nuwàwa ìwalíse càiripináta yái càmínáca nusàiwicacué pirí wawàsi nuedánápinácué pícha plata nulípináwa.

¹¹ Néeni, ¿cánásica nutàaní càì? ¿Càmicáinásica cáininá nuicácuéca pía? Càmirita. ¡Dios yáalíacawa cáinináca nuicácuéca pía manuísíwata!

¹² Quéwa nuwàwa nucàlidaca nuèpunicawa mamáalàacata Cristo iináwaná ìwali mawèníiri iyú numawèncaténá níara cachìwéeyéica icàlidéeyéica ìwaliwa náibaidacasa Dios irípiná càide iyúwa núa. Quéwa nasutácué pícha nawènipináwa, íná càmita báisí náibaida Dios irípiná càide iyúwa núa.

¹³ Níacáináta meedá cachìwéeyéi icàlidéeyéica iináwaná ìwaliwa Cristo yàasu apóstolcasa nía, quéwa nachìwáidacáita wenàiwica meedá.

¹⁴ Núalíacatéwa namànínápináté càì, namànicáiná càide iyúwa náiwacali Satanás imàníná. Satanás yáalimáicáiná imàacaca yáawawa cacamalánéeri iyú wenàiwica iicácaténáni càide iyúwa mèlumèluíri ángel Dios néeséeri ichìwáidacaténá wenàiwica namànínápiná nabáyawanáwa.

15 Iná yéewa wáaliacawa Satanás yàasu wenàiwica íbaidéeyéica irí namànica càide iyúwa Satanás imàniná. Yá náimaca nàwaliwa cayábanaméeyéicasa íiwitáise nía, íbaidéeyéicasa Dios irípiná, quéwa nachìwáidacáita wenàiwica meedá. ¡Iná nàuwichàapinácawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú càiripináta namànicáiná nabáyawanáwa!

Sufrimientos de Pablo como apóstol

16 Nusutácué pícha wawàsi àniwa, picácué píináidawa máiwitáiseca núa. Càmita báisi nuwàwa nutàanica càì nucàlidacaténá máini nùwaliwa, quéwa iwàwacutá nutàanicuéca pirí iyúwa máiwitáiseeri máinicáinácué piwàwaca piwènúadaca píiwitáisewa Jesucristo ícha. Iná iwàwacutá canùmaséeca núa nacái achúmáanata, càide iyúwa níara áibanái cáimacáiyéica iicá yáawawa. Quéwa càmita báisi nuwàwa nutàanica iyúwa nía.

17 Wáiwacali càmita iwàwa wacàlidaca wàwaliwa máinicasa cayábaca wía. Quéwa iwàwacutá canùmaséeca núa achúmáanata càide iyúwa máiwitáiseeri piwàwacáinácué péemlaca máiwitáiseeyéi itàacái meedá, níara canùmaséeyéica iicáca yáawawa.

18 ¡Iwàwacutá canùmaséeca núa nacái, nucàlidacaténá nuináwanáwa máiwitáiseeri iyú càide iyúwa wenàiwica cachàiníiri iicáca yáawawa áibanái ícha! Càita iwàwacutá nutàanicuéca pirí nuyúudàacaténácué pía, máinicáinácué piwàwaca péemlaca yáawamita máiwitáiseeyéi itàacái.

19 Càmitacué máini cáaliacáicuéca pía càide iyúwa píináidáanáwa, quéwa piicácuéca píawawa iyúwa máiniyéica cáaliacáica áibanái ícha, iná yéewa píidenlacuéca nía casímáiri iyú níara máiwitáiseeyéica.

20 Iná yéewa casímáica piicáca níara cachìwéeyéica yéewáidéeyéicuéca pía, éwita nachùuliacáanítacué píibaidaca nalí, éwita nacái nayáacáanítacué macáita píasu yàacàsi, éwita nacái nachìwáidacáanítacué pía, éwita nacái nanúacáanítacué pinàni ìwali.

21 Càmita wamànicué pirí càiri wawàsi, iná piicácuéca wía iyúwa machawàaquéeyéi càmíicáináte wamànicué pirí báawéeri. Yá nacái piwàwacuéca píbáiniadaca wía ìwalíse yái càmíinácuéca wamàni pirí cachàiníiri iyú.

Quéwa càmíicáiná cáalu níara cachìwéeyéica nacàlidáanápíná nàwaliwa máini canùmaséeri iyú, iná iwàwacutá canùmaséeca núa macàaluínináta nacái iyúwa máiwitáiseeri éwita càmíicáaníta nuwàwa nutàanica càì báawacáináni. Quéwa iwàwacutá núsáidacuéca pirí apóstolca núa, Dios ibànuèrica yéewáidéeripinácué pía.

22 Níara cachìwéeyéica nacàlidaca hebreoca nía. Núa nacái hebreosàirita, itàanírira hebreo itàacái iyú. Nacàlidaca nacái israelitaca nía. Núacáanítani israelitasàirita, Israel itaquérinámíicáiná núa. Nacàlida nacái Abraham itaquénáinámica nía. Núacáanítani Abraham itaquérinámíita nacái.

23 Náimaca náibaidáanása Cristo irípiná. Núacáaníta nacái máini cachàiníwanái náicha, quéwa càmita báisi nuwàwa nucàlidaca càiri wawàsica nùwaliwa, níacáiná abéta máiwitáiseeyéi natàanica càì canùmaséeri iyú nàwaliwa. Quéwa iwàwacutá nucàlidacuéca pirí càì píalíacaténácuéwa báisícata apóstolca núa, Dios ibànuèrica. Yá nudéca nuíbaidaca Cristo irípiná cachàiníiri iyú náicha. Nudéca nùuwichàacawa cachàiníwanái náicha. Nùuwidenái yúucaca núa presoíyéi ibànaliculé manùba yàawiría náicha. Aibanái máini nacapèedáidacaté núa cachàiníwanái náicha. Manùba yàawiría áibanái iwàwacaté inúaca núa.

24 Cinco yàawiriaté judiónái nàuwichàidaca núa. Cinco yàawiriaté nacapèedáidaca núa cabèesi iyú treinta y nueve yàawiría.

25 Máisibàawiría nacapèedáidacaté núa àicu iyú. Abé yàawiriaté nanúadáida núa íba iyú nanúacaténáté núa. Máisibàawiriaté nùacawa manuiri úni yáacubàa nave irìcu, yáté nave nasawíacawa wáicha. Abé yàawiriaté batéwa nuisicùmáacawa nùyaté táiyápinama, abé èeri nacái manuiri úni yáaculé, nuwatácawa àicu ínata.

26 Nudéca nuèpunicawa madécaná yàawiría, déculé nacái nucàlidacaténá Dios itàacái. Nudéca nuchàbacawa caiyéininéeri inanába yáacubàa; iwàwacutácaté nuèpunicawa

cayéedéeyéi yèewibàa nacái. Nuicácaté nacái cáalunáiri nùasu cáli néeséeyéi yèewiwa, càmiyéi nacái nùasu cáli néeséeyéi yèewi. Nuicácaté nacái cayéininéeri yàcalé irìcu, nawàwacataléca nanúaca núa, càita nacái manacúaliré, manuíri úni yáacubàa nacái. Nudéca nuicáca cáalunáiri nèewi nacái abénaméeyéi cachìwéeyéi icàlidéeyéica iináwaná ìwaliwa neebáidacasa Jesucristo itàacái.

²⁷ Nudéca nuíbaidaca cachàiníiri iyú. Nudéca nacái nùuwichàacawa càulenéri wawàsi iyú, nuíbaidacaténá Dios irípiná, íná madécaná yàawiría càmita nùalimá nuimáca cayába. Nudéca nùuwichàacawa máapicái iyú macàláaná nacái nuwàwa. Madécaná yàawiría càmita nudé nuyáaca nuyáacaléwa. Nudéca nacái nùuwichàacawa casalíníiri iyú, canácaté nacái nubàle cayába.

²⁸ Nàyaca nacái manùba áiba wawàsi càulenéri nuícha. Càita nacái macái èeri imanùbaca catúulécanáca numànica nuwàwawa nàwali macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa macái cáli imanùbaca.

²⁹ Aibacaalí càmiiri yeebáida Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú, yá achúmaca nuwàwa máinicáiná nuwàwaca nuyúudàaca núa. Aibacaalí icaláawa Dios ícha imànicaténá ibáyawanáwa ìwalise yáì nachìwáidáanácani, yá achúmaca nuwàwa báawanama, báawa nacái nuínáidacawa.

³⁰ Iwàwacutácaalí canùmaséeca núa péemìacaténácué nulí, yá cayába cachàiniwanáì canùmaséecaalí núa ìwali yáì wawàsi yáasáidéerica machawàacaca nùatá, yéewacaténá macáita náaliacawa abéericata Diosca yáì ichàiniadéerica núa.

³¹ Wáiwacali Jesucristo Yáaniri, yáì Icuèriná Diosca, yáì wèeripináca irí cayábéeri càiripináta, yáaliacawa nucàlidáaná nuináwanáwa báisíiri iyú.

³² Nùyacaalíté Damasco ìyacàlená irìcu, yáì gobernador íbaidéericaté rey Aretas irí ichùullacaté yàasu úwináíwa nacùanápínáté macái iwáiná inùmaca, yáì yàcalé itéeséerica iwáináca, náibàanápínáté núa.

³³ Quéwa áibanáì nayúudàacaté núa, yá nalicùadacaté núa manuíri mapíiri irìcu yéénúlusi ìwali chènuníséeri ventana irìcubàa yàcalé iwáiná ínatáise nùanàacaténá cáli iwéré méetàucuta yàcalé ícha. Càité numusúacawa náicha.

12

Visiones y revelaciones

¹ Canápináta meedáni wacàlidacaalícué waináwaná ìwaliwa canùmaséeri iyú, quéwa níara cachìwéeyéica nacàlidaca canùmaséeri iyú nàwaliwa, náimaca nadéca naicáca yéenáíwanási nacáiri Dios néeséeri, íná iwàwacutá nacái nucàlidaca Wáiwacali idéca imàacaca nuicáca yéenáíwanási nacáiri yáasáidacaténá nulí wawàsi ibàacanéri iyú.

² Catorce camuí néese siùcade, núa, yáì yeebáidéerica Cristo itàacái, nùacatéwa chènuniré Dios itécáinaté núa aquialénamata àta nùanàacataléta máisibáaná cáli chènuníséeri néré, yáì Dios ìyacàle chènuníséerica. Càmita nùalíawa asásí nùacaalítéwa néré nuiná yáapichawa, càmicaalí nuwàwa cáuri iyú. Diosta yáalíawa.

³ Nùaliacawa Dios itécaté núa aquialénamata paraíso néré, quéwa càmita nùalíawa asásí nùacaalítéwa nuiná yáapichawa, càmicaalí nuwàwa cáuri iyú nùawa. Abéerita Dios yáalíawa.

⁴ Nùacatéwa paraíso néré, yá nuémìacaté tàacáisi máiníríca ibàacanáca íná Dios càmita ibatàa wenàiwica icàlidaca áibanáì iríni.

⁵ Ewita máinicáanáta cayábéericani yáì nuchàbáanácawa paraíso néré, càicáanáta càmita nuwàwa nutàaníca nùwaliwa canùmaséeri iyú, néese nucàlidacáita machawàacáanáca núa cháì èeriquéi.

⁶ Nuínáidacaalíwa nucàlidáanápíná cayába nuináwaná ìwaliwatá, yá càmita nutàaní máiwitáiséeri iyútá, néese nucàlida cáimiétaquéeri iyútáni, báisícáinatáni, yáì nùuméeripinácatá. Quéwa càmita numànipiná càì ipíchaná áibanáì iyúunáidaca máiní

yáwanáica cachàini núa ícha yái naicáanáca núa, ícha nacái yái néemianáca nucàlidaca Dios itàacái.

⁷ Yáara yéenáiwánási nacáiri nuiquéericaté, máini yáwanáiri ichùnica, máini nacái Dios yáasáidaca nulí wawàsi ibàacanéeri iyú, íná ipíchaná máini cachàinica nuicáca núawawa áibanái ícha, yáté Dios imàacaca nulí uláicái. Yái uláicáica cáiwica nulíni càide iyúwa manuiri tuíri iyacaalí wainálìcu cáiwíiri iyú. Siùcade Satanás yùuwichàidaca núa mamáalàacata iyú yái uláicáica. Càita Dios imàacaca nùuwichàacawa ipíchaná máini cáimacáica nuicáca núawawa càide iyúwa wenàiwica cachàinírìca iicáca yáawawa áibanái ícha.

⁸ Máisiba yàawiriaté nusutáca Wáiwacali ícha yeedáanápinaté nuícha yái uláicáica.

⁹ Quéwa Wáiwacali ímaca nulí: “Càmíiri. Quéwa núata píapicha. Càmita pimáapúa áiba wawàsi ícha yái cáinináanáca nuicáca pía. Machawàacacaalí pía, yásí wenàiwica naicápiná nuchàini amaléeri iyú cachàiniwánái. Naicácaalí pimànica cachàiníiri iyú éwita machawàacacáaníta pía, yásí náaliacawa pimànicani nuchàini iyú”, càì ímaca nulí yái Wáiwacalica. Iná casímáica núa machawàacáanáca núa, yéewanápiná Cristo ichàini iyamáacawa nùwali, núsáidacaténá áibanái irí cachàinírìca Cristo íiwitáise.

¹⁰ Iná yéewa cayábaca nuwàwa machawàacáanáca núa, namàniná nacái nulí báawéeri nabáiniadacaténá núa; cayába nacái nuwàwa éwita catúulécanaalí núa, nàuwichàidacaalí nacái núa Cristo ìwalíse nuebáidacáiná Cristo itàacái, càulenácaalí nacái namànica nulíni. Máinicaalí machawàacaca núa, yásí máini cachàiniwánái Cristo ichàini iyamáacawa nùwali.

Preocupación de Pablo por la iglesia de Corinto

¹¹ Nudéca nucàlidaca nuináwaná ìwaliwa canùmaséeri iyú càide iyúwa máiwitáiséeri. Càmita báisi nuwàwa nutàanica càì, quéwa iwàwacutá numànicani càmicáinácué picàlida nuináwaná ìwali cayábéeri iyú. Cayába cachàinitésicatáni picàlidacaalítécué nuináwaná cayábéeri iyútá, càmicáiná caná nuwèni náicha níara cachìwéeyéica peebáidéeyéicuéca irí icàlidéeyéica ìwaliwa apóstolcasa nía Dios ibànuèyéicasa máiniyéicasa cayábaca áibanái apóstol ícha. Ewita canéeri iwènicáaníta núa, càicáaníta Dios imàacaca cachàinica núa náicha.

¹² Bàaluité nùyacaalícué píapicha, yá numànicaté mamáalàacata báisiiri apóstol íbaidacalé, yái càmirìca wenàiwica idé imànica, ínaté yéewa píaliacuéwa báisiiri iyúcani Dios ibànuèrica núa.

¹³ Iyacaté abéeri wawàsi càmirìcaté numànicué pirí numànírìcaté áibanái irí canánama, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái macái áiba cáli imanùbaca: Yái nusutáanáca náicha nuyáapináwa, nuimácatápiná nacái. Inácué cawàwanáta báawacuéca piicáca núa meedá càide iyúwa nudéca nacáicaalí numànicuéca pirí báawéeri càmicáinaté nusàiwicacué pirí wawàsi ipíchanácué nuínataléca piríni. Báawacaalícué piicáca núa, nusutácué píicha wawàsi pimàacáanápinácué piwàwawa ícha.

¹⁴ Siùcade màulenáca núa nupáchiacaténácué pía àniwa máisibàawiríanápiná. Yá mamáalàacata càmitacué nusutápiná nuyáapináwa píicha, ipíchanácué nusàiwicaca pirí wawàsi. Yácáiná càmita cáininá nuicácuéca píasu plata, néese cáinináca nuicácuéca pía. Càmitacué nucutá píwacáidáanápiná plata nulípiná, yácáiná nuicácuéca pía càide iyúwa nuénibewa, yá píaliacuéwa sùmanái càmita nàwacáida plata nasèenái irípináwa.

¹⁵ Càita nacái núucapiná macáita nùasuwa casímáiri iyú, nuyúudàacaténácué pía. Yá nacái iwàwacutácaalí numàacaca nucáucawa numànicaténácué pirí cayábéeri, yá cayábaca. Càita nuwàwacué nuyúudàaca pía éwitacué pimànicáaníta nulí càide iyúwa càmiyéi máini cáinináca iicáca núa, éwita máinicáanítacué cáinináca nuicáca pía.

¹⁶ Báisíta, càmitatécué nusutá píicha nuyáapináwa, quéwa abénaméeyéi péenácué nacàlidaca nùwali nudéca nuchìwáidacuéca pía nuchìwa iyúwa, náimaca nacái nudéca nuedácuéca píicha plata máaliacanéeri iyú.

17 Quéwa, pialiacuéwa cayába càmítaté nachìwáidacué pía needácatená pícha plata nulípiná níái nubànùeyéicatécué pìatalé.

18 Nusutácaté wawàsi Tito ícha ipáchianápinátécué pía. Nubànùacaté nacái áiba yeebáidéeri Jesucristo itàacái yàacáténátéwa Tito yáapícha. Pialiacuéwa Tito càmítaté ichìwáidacué pía yeedácaténácué pícha plata nulípiná. Pialiacuéwa báisíiri iyúcani wía pucháibaca, núa Pabloca, Tito nacái wadéca wamànicuéca pírí abédanamata abédanamacáiná wáiwitáise wáapichawáaca.

19 Cawàwanátacué plínáidacawa wacàlidacáitacué pírí waináwanáwa càide iyúwa wawàwaca nacáicalí wáasáidacuéca pírí mabáyawanáca wía. Quéwa càmíta wawàwa wamànica cà, néese watàanica Dios iicápiná Cristo yáasu wenàiwicacáiná wía. Yá macáita yái wacàlidéericuéca pírí cháí cuyàluta irìcu, wadéca wacàlidacuéca píríni yéewanápinácué pidàwinàidaca plíiwitáisewa Dios íiwitáise iyú peebáidacáténácué itàacái tàì íiméeri iyú, píacué wéénánái cáininéeyéica waicáca.

20 Achúmaca nuwàwa nuínáidacawa cawàwanáta càmíta nùanàapínácué pìyaca càide iyúwa nuwàwáaná nùanàacaalípinácué nuicáca pía. Càita nacái achúmaca nuwàwa nuínáidacawa cawàwanátacué càmíta plànàapíná núa casímáiri núa píapichacuéwa. Nuínáidacawa cawàwanáta nàyacué abénaméeyéi péená icuísáyaquéeyéiwa, abénaméeyéi nacái báawéeyéica iicáca áibanái wenàiwica nàasu cawèníiri ìwalíse, abénaméeyéi nacái caluéyéica, abénaméeyéi nacái cachàiníyéica iicáca yáawawa, abénaméeyéi nacái itàaníyéica báawéeri iyú áibanái ìwali, abénaméeyéi nacái icuíséeyéica íchawa áibanái, abénaméeyéi nacái cáimacáiyéica iicáca yáawawa áibanái ícha, abénaméeyéi nacái càmíyéica iwàwa abédanaméeri íiwitáise áibanái yáapícha.

21 Achúmaca nuwàwa nuínáida nacáíwa cawàwanáta Nucueríná Dios imàacapíná báica núa pìwalísecué, nùanàacaalípinácué pìatalé àniwa, yá nacái cawàwanáta iwàwacutápiná nuícháanícuéca pìwali, manùbéeyéicalí péenácué nadéca nèepùaca namànica nabáyawanáwa àniwa bàaluitéericuise àta siuca nacáide, càmíyéicáwa nacái iyamáida iimáca áiba yáapícha càmíchúaca náinusíwa, càmíríca nacái nanírísíwa.

13

Advertencias y saludos finales

1 Yácata máisibéeri yàawiríaná nupáchianápinácué pía. Profeta Moisés itànàacaté Dios itàacái íiméerica: Aibanáicalí iwàwa icháawàaca wenàiwica ibáyawaná nàuwichàidacáténáni, iwàwacutá natéca náapichawa pucháiba wenàiwica nacàlidacáténá iináwaná càmicaalí máisiba nacái. Uwé, nùapínácuéwa pìataléwa máisibàawiríanápiná nùalàacáténácué pía báawéeri íichaná. Càmicaalícué peebáida, yásí nùuwichàidacué píawa.

2 Píacué imàníyéicaté ibáyawanáwa manuísíwata bàaluité, canánamacué nacái pía. Nùalàacué pía macáita àniwa idècunitàacá nùyaca déeculécué pícha càide iyúwaté nùalàanácué pía bàaluité nùyacaalítécué píapícha yái pucháibáaná yàawiríanáca. Néeni nupáchiaacalícué pìatalé àniwa, yá càmíta quirínama numàni nalí cayábéeri iyú, níara imàníyéica yàacawa ibáyawanáwa mamáalàacata.

3 Cachàinipíná numànicuéca píríwa picàlidacáinácué piwàwacasa pialiacawa asáisi nutàanícaalí Cristo inùmalícuise. Cristo càmíta yùuwichàidapínácué píawa machawàaquéeri iyú, néese cachàiníiri iyúpinácué yùuwichàida píawa.

4 Báisíta natàtàacaté Cristo cruz ìwali idècunitàacá iyaca cháí èeri irìcu iyúwa machawàaquéeri. Quéwa siúcáisede iyaca Dios yáapícha, idèniaca nacái macáita Dios íiwitáise cachàiníiri. Càita nacái machawàacaca wía cháí èeri irìcu càide iyúwaté Cristo iyáanaté quéwa wàyaca abédanamata Cristo yáapícha, íná yéewanápiná wàyaca Dios ichàini iyú, wayúudàacáténácué pía.

⁵ Picácué pialimáida piicáwa wía, néese píináidacuéwa piwàwalicuísewa asáisi báisícaalícué peebáidacaté Cristo itàacái. Nuínáidacawa pialíacuéwa Cristo iyacué piwàwalícu. Quéwa, canácaalíni, ñéese cué càmitàacá peebáida Cristo báisíiri iyú!

⁶ Nutuíyàaca pialimáanápínacué pialíacawa báisíiri iyúcani wadéca weebáidaca Cristo báisíiri iyú, Cristo idéca ibànùaca wía nacái wáibaidacaténá irípiná iyúwa yàasu apóstolnáí.

⁷ Wasutáca Dios ícha pirípinácué nacái ipíchánacué pimànica pibáyawanáwa. Càmita wasutá Dios càí píásáidacaténácué wadéca wéewáidacuéca pía cayába, néese wawàwacáitacué pimànica cayábéeri, éwitasica áibanái ínáidacawa càmita apóstol wía, càmícaíná wàuwichàidacué pía wáasáidacaténá báisíríca apóstolca wía idènièyéica Dios ichàini wàuwichàidacaténá báawéeyéi.

⁸ Yácaíná iwàwacutá wamichàidaca wenàiwica íiwitáise namànínápíná cayábéeri, càide iyúwa Dios itàacái báisíiri íimáaná. Canáca yéewaná watuíyàaca namànica nabáyawanáwa yéewanápiná wàuwichàidaca nía.

⁹ Iná wàanàacaalípinácué platalé, yá wàanàacaalícué pía yeebáidéeyéi iyaca tàì íiméeri iyú, càmicaalí nacái iwàwacutá wàuwichàidacuéca pía pibáyawaná ìwalísewa, yásí cayábaca wawàwa éwitasica áibanái iicáca wía iyúwa machawàaquéeyéi càmícaíná wáasáida Dios ichàini wàuwichàidacaténácué pía. Wawàwacáita peebáidacuéca Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú, cachàinacaténácué píiwitáise ìwali. Yá wasutácué Dios ícha pirípinácué mamáalàacata ichùnìanápínácué píiwitáise cayábéeri iyú.

¹⁰ Nudéca nutànàacuéca pirí yái cuyàlutaca ipíchawáise nùacué nuicáca pía. Nùanàacaalícué pía imàníyéi yàacawa ibáyawanáwa nùanàacaalípinácué platalé, yásí iwàwacutá numànicuéca pirí cachàiniiri iyú, nudènàcaíná Wáiwacali ichàini nucùacaténácué pía. Iná nutànàacué pirí yái cuyàlutaca quéechacáwa piwènúadacaténácué píiwitáisewa báawéeri ícha. Wáiwacali càmita imàaca nulí ichàiniwa nuwènúadánápínácué píiwitáise Dios ícha, néese imàacaca nulí ichàiniwa nuyúudàacaténácué pía yéewanápinácué cachàinica píiwitáise Dios ìwali.

¹¹ Yáta imanùbaca, píacué nuénánáica. Nuwàwacué pìyaca casíimáiri iyú. Picutácué pìyacaténá machacàníiri iyú Dios iicápiná. Pimichàidacué píiwitáisewa peebáidacaténácué iyúwa nùalàaná pía. Abédanamacué pimàni píiwitáisewa píapichawáaca. Piyacué nacái matuíbanáiri iyú píapichawáaca. Yásí yéewapínácué Dios iyaca píapicha, yái Dios imàaquéerica wàyaca matuíbanáiri iyú, imàaquéerica nacái cáinináca waicáyacacawa.

¹² Pitàidáyacacuéwa cayábéeri iyú.

¹³ Macáita níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìyéeyéica cháì nawàwalícué pía.

¹⁴ Nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha imànínápínácué pirí cayábéeri mawèníiri iyú; càita nacái nusutáca Dios ícha imàacáanápínácué pialíacawa piwàwalicuísewa cáininácuéca Dios iicáca pía; càitacué nacái abédanamáanápíná píiwitáise Espíritu Santo yáapicha càiripináta.

GÁLATAS

Saludo

¹ Núa Pablo nubànùacué pirí cuyàluta. Apóstolca núa, Dios ibànùèrica nucàlidacaténá itàacái wenàiwicanái irí. Càmitaté wenàiwica níái càì imàaca núa apóstolpiná càmitaté nacái wenàiwica níái càì ibànù núa nucàlidacaténá Dios itàacái. Néese yái Jesucristoca yácata ibànùèrica núa. Idéca nacái Dios ibànùaca núa, yái Wáaniri Dios imichàidéericaté Jesucristo yéetácáisi ícha.

² Macáita níái wéenánáica núapichéeyéica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nawàwalicuéca pía. Nubànùacué pirí cuyàluta píacué macáita yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca Galacia yàasu càli ínatéeyéica ìyaca.

³ Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namànínápinácué pirí cayábéeri mawèníri iyú namàacáanápinácué nacái piyaca matuíbanáiri iyú.

⁴ Yái Jesucristo imàacacaté icáucawa yéetácáténáwa wáichawalíná, ipíchaná Dios yùuwichàidaca wía wabáyawaná ìwalísewa. Càité Jesucristo imànica iwasàacaténá wía ícha yái báawéeri èrica càide iyúwaté Wáaniri Dios iwàwáaná imànica walí, yái Wacuèriná Diosca.

⁵ ¡Iná wàacué Dios irí cayábéeri càiripináta, yái cachàiníri íiwitáiseca ìyéerica chènuniré cáimiétaquéeri iyú, icànéeri nacái icamaláná mèlumèluíri irícuwa! Báisíta, amén.

No hay otro mensaje de salvación

⁶ Máinícué achúmaca nuwàwa nuínáidacawa nuémíaca piináwaná ìwali, càulenáca nacái nuebáidaca yái náimáanáca píwalicué píwènùadacasacué píiwitáisewa caquialéta Dios ícha. Dios idéca imáidacuéca pía yéewanápinácué Cristo imànica pirí cayábéeri mawèníri iyú quéwa pidécuéca píwènùadaca píiwitáisewa peebáidacaténácué cachìwéeri tàacáisi áibanái ímèerica ìwali iwasàanápinásacué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁷ Quéwa canáca áiba tàacáisi báisíri iwasèeripináca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Néese nàyaca meedá áibanái píatalécué imèniadéeyéicuéca pía cachìwéeri tàacáisi iyú íná báawaca píiwitáise píapichawáaca. Nawàwa nacái nawènùadaca Dios itàacái báawacaténá namànicaní, yái tàacáisi icàlidéerica Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁸ Quéwa, péemlacué cayába, áibanáicaalí icàlidacué pirí áiba tàacáisi méetàuculéeri ícha yái wacàlidéericatécué pirí, yásí Dios yùuwichàidacani càiripináta. Càita nacái nucàlidacaalícué pirí áiba tàacáisi, yásí Dios yùuwichàidaca núa càiripináta. Càita nacái chènuníséeri ángel icàlidacaalícué pirí áiba tàacáisi, yásí Dios yùuwichàidacani càiripináta.

⁹ Nudéca nucàlidacuéca piríni quéwa siúcade nucàlidacuéca pirí àniwani: Aibacaalí icàlidacué pirí áiba tàacáisi méetàuculéeri ícha yái wacàlidéericatécué pirí, yá Dios yùuwichàidéeripiná càiripináta.

¹⁰ Càmita quirínama nucutá cayábacaténá meedá wenàiwicanái iicáca núa, néese nucutáca cayábacaténá Dios iicáca yái numànírira. ¡Núalimáidacaalí mamáalàacata numànica meedá càide iyúwa casímáiná wenàiwicanái iicácatá, néese càmita Cristo yàasu wenàiwica núatá!

Cómo llegó Pablo a ser apóstol

¹¹ Píacué nuénánáica, nuwàwacué píalíacawa ìwali yái tàacáisi nucàlidéericuéca pirí Jesucristo ìwali, yái tàacáisi ímèerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Càmitaté èeri mìnánái níái càì ichùnìaca yái tàacáisi náalíacái iyúwa.

¹² Càmitaté wenàiwicanái níái càì imàaca nulí yái tàacáisica. Càmita nacái néewáida núa càì. Néese Jesucristocata yái imàaquéerica núalíacawa nucàlidacaténá wenàiwicanái iríni.

¹³ Pidécuéca péemìaca nuináwaná ìwali càinácaalíté numànica bàaluité nuèpunícaalítéwa càide iyúwa judíonái yéewáidáaná. Píalíacuéwa nùuwichàidacaté Dios yàasu wenàiwica mamáalàacata, máini báawéeri iyú, níara yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái. Nunúacaté manùbéeyéi numáalàidacaténá nía.

¹⁴ Nuèpunícáinátéwa càide iyúwa judío líwitáise iyáaná, yáté máini numànica cachàiníiri iyú náicha madécaná nunacáiyéicawa nuénánái judíoca máinícáináté cachàiníwanái náicha numànicaté macáita machacàníiri iyú càide iyúwa wàawirináimi judío líwitáise ímáaná.

¹⁵ Quéwa ipíchawáiseté numusúaca nuicáca èeri, Dios yeedácaté núa nuíbaidacaténá irípiná. Yá cáininácáiná Dios iicáca núa, íná imànica nulí cayábéeri mawèníiri iyú imáidáanápináté núa nuíbaidacaténá irípiná. Néese Dios íináidacatéwa imàacáanápináté nuicáca Jesucristo. Yáté nuicácani.

¹⁶ Dios imàacacaté núalíacawa Dios Iiricani yái Jesucristoca, yéewanápiná nucàlidaca yái tàacáisi Jesucristo ìwali càmiyéi judío irí. Idécanáamité Dios imàacaca nuicáca Iiri, yá càmitaté nuwàwacutá áibanái wenàiwica yéewáidáanápináté núa.

¹⁷ Càmitaté nacái nùawa Jerusalén iyacàlená néré nuicácaténá níara apóstolca, Dios imáidéeyéicaté nupíchawáise. Càmitaté nusutá nuémíawa nía nùasu tàacáisi ìwali Dios imàaquéericaté nulí. Néeseté nùacatéwa machacànita Arabia yàasu cáli néré. Néesetécawa nuèpùacawa Damasco iyacàlená néré.

¹⁸ Néeseté máisiba camuí idénáami, yá nùacatéwa átata Jerusalén iyacàlená néré, nupáchiacaténáté Pedro néré, idàbáanáaté nùacawa yéewanápiná núalía nuicáca Pedro. Yáté nuyamáacawa Pedro yáapicha quince èeri.

¹⁹ Quéwa canácata nuiquéeri áibanái apóstol, abéerita Santiagoquéi nuicá, yái Wáiwacali iméeréerica.

²⁰ Núumacué pirí báisíiri iyú, abéerita Jesucristo yái càì imàaquéericaté núalíacawa itàacái. Dios yáalíacawa nucàlidacuéca pirí báisíiri iyúni.

²¹ Néese idécanáamité nupáchiaca néré, yáté nùacawa Siria yàasu cáli néré, Cilicia yàasu cáli néré nacái.

²² Níara wéénánái yeebáidéeyéicaté Cristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicatéwa yàcalé imanùbaca Judea yàasu cáli íinata, càmiyéicáwaté yáalía iicáca núa.

²³ Néemíacáitaté nuináwaná ìwali. Càì náimacaté nùwali: “Yáta yùuwichàidéericaté wía bàaluité, yái iwàwéericaté imáalàidaca wía ìwalíse yái weebáidáanáca Jesucristo itàacái, siùcade yàaca yàalàaca wenàiwica neebáidáanápiná Jesucristo itàacái”, càì náimacaté nùwali.

²⁴ Yá nàacaté Dios irí cayábéeri nùwali Dios iwènúadacáináté irípináwa nuíwitáise.

2

Los otros apóstoles aceptan a Pablo

¹ Néeseté catorce camuí idénáami, yáté nuèpùa nùacawa Jerusalén iyacàlená néré àniwa Bernabé yáapicha, yá nutécaté Tito núapichawa.

² Nùacatéwa néré Dios ichùullíacáináté nùanápináwa néré. Néeseté Jerusalén iyacàlená néenibàa nùacawa nàatalé níara nacuèrinánái cáimiétacanéeyéica, watàanícáténá wáapichawáaca méetàucuta áibanái íicha. Yá nucàlidacaté nacuèrinánái irí yái tàacáisica nucàlidéerica càmiyéi judío irí, íméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Nuwàwacaté cayábaca néemíaca nùasu tàacáisi ipíchanáté canáca iwèni yái íibaidacalésica numàníricaté Dios irípiná, càita nacái yái íibaidacalési numànírica siùcade.

³ Néenialíté abénaméeyéi cachìwéeyéica nacàlidacaté iwàwacutáanása namànica circuncisión Tito irí, yái núapichéerica griegosàiri, càmirica judío. Quéwa níái nacuèrinánáica càmitaté nachùulla Tito namànínápiná irí circuncisión.

⁴ Níara ichùulièyèicaté namàníinápíná circuncisión Tito irí, cachìwéeyéica nía meedá icàlidéeyèicaté iináwanáwa neebáidáanása Jesucristo itàacái. Nawàlùacatéwa wèewiré ibàacanéri iyú. Yá nawàwacaté nacháawàaca waináwaná iwali càmíicáináté wamàni macái càulenéri wawàsi profeta Moisés ichùulièricaté israelitanái imànica nàacaténáté Dios icàaluíniná. Quéwa Cristo Jesús iwasàacaté wía Moisés yàasu tàacáisi íicha. Càité cachìwéeyéi namànica nawàwacáináté nadacùaca wía wamàníinápínáté àniwa càide iyúwa Moisés ichùulianá israelitanái bàaluité.

⁵ Quéwa càmítaté weebá natàacái ibatàa abéeri momentopináta, wawàwacáináté wacùacuéca pirípináni yái tàacáisi báisíríca íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha mawèníri iyú.

⁶ Níái nacuèrinánái áibanái iiquéeyéica cáimiétaquéri iyú, càmítaté nachùulia nucàlidáanápíná áiba wawàsi wàlisài càmíiyéi judío irí, néese cayábacaté naicáca nucàlidáanáté Jesucristo iináwaná. Quéwa càmítaté nucutá cayábáanápíná naicáca núa éwita cáimiétacanéeyéicáaníta nacuèrinánáica nía, càmíicáiná Dios iicá abéeri wenàiwica iyúwa cayábéeri áibanái íicha.

⁷ Càmítaté nachùulia nucàlidáanápínáté áiba wawàsi wàlisài, néese náimacaté nùwali báisícata Dios ichùuliacaté nucàlidáanápíná itàacái càmíiyéi judío irí, yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha; càité nacái Dios ichùuliacaté Pedro icàlidáanápíná yái tàacáisi judiónái irí.

⁸ Dios ibànùacáináté Pedro iyúwa apóstol icàlidacaténá Jesucristo iináwaná iwali judiónái irí. Càita nacái Dios ibànùaca núa iyúwa apóstol nucàlidacaténáni càmíiyéi judío irí.

⁹ Ináté Santiago, Pedro nacái, Juan nacái, níái áibanái iiquéeyèicaté iyúwa nacuèrinánáiwa, níata yáaliacatéwa Dios imànicaté nulí yái cayábéerica mawèníri iyú, imàacacaténáté nucàlidaca itàacái càmíiyéi judío irí. Néeseté náibàaca nacáapiwáaca wáapicha, núa, Bernabé nacái náasáidacaténá casímáica naicáca wía iyúwa nàacawéeyéináwa iyúudèeyéica nía. Yáté abédanamata náiwitáise nacái wáapicha wacàlidáanápínáté Jesucristo iináwaná iwali càmíiyéi judío irí idècunitàacá áibanái apóstol íibaidaca Dios irípiná nacàlidacaténá itàacái judiónái irí.

¹⁰ Nasutácaté wáicha abéeri wawàsi meedá wayúudàanápínáté catúulècanéeyéi wenàiwica, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càita núalimáidaca numànica cáaliacáiri iyú càiripínáta.

Pablo reprende a Pedro en Antioquía

¹¹ Quéwa Pedro idécanáamité yàanàaca Antioquía iyacàlená néré, néese nùalàacani cachàiníri iyú imànicáináté yàacawa áiba wawàsi báawéeri. Càité imànica:

¹² Quéechatécáwa Pedro imànicaté cayábéeri, yáté iyáaca iyáacaléwa wéenanái yáapicha, níara càmíiyéica judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néeseté abénaméeyéi judío yàanàaca néré nacái, níái judío Santiago ibànuyéicaté néré, Jerusalén iyacàlená néeséeyéi. Idécanáamité nàanàaca, yá báawacaté naicáca Pedro, yàacawéeridacáináté càmíiyéi judío. Ináté Pedro iwènúacawa càmíiyéi judío íicha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmítaté iyáa iyáacaléwa náapicha càì quirínama cáalucáináté Pedro iicáca níái judío yàanèeyèicaté Jerusalén néese, casacàacáiná judiónái iicáca càmíiyéi judío.

¹³ Néeseté áibanái judío iyéeyèicaté yàcalé irícu yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, abédanamata namànica náiwitáisewa Pedro yáapicha, namànicaténá càide iyúwa pucháibéeyéi íiwitáise. Yáté càmíta quirínama Bernabé yàacawéeridaca wéenanái càmíiyéi judío.

¹⁴ Nuicácaté càmíta namàníiná càide iyúwa báisírí tàacáisi yéewáidáaná wía, yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha mawèníri iyú, cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo. Ináté nùalàaca Pedro cachàiníri iyú nàacuésemi macáita níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwacáidáyaquéeyèicatéwa néré. Núumacaté Pedro irí: “Pía judíosàirica, quéechatécáwa píacawéeridacaté wéenanái

càmíiyéica judío càide iyúwa cà míri judío, pialíacáinátéwa cáinináca Dios iicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata, íná ¿cáná pichùulia càì nàyaca càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, níái wéénánái cà míiyéica judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái?” càité núumaca Pedro irí.

Los judíos y los no judíos alcanzan la salvación por la fe

¹⁵ Néeseté núumaca Pedro irí: “Pía, núa nacái, wíata asáiyéi iyúwa judiónái, càmitaté wamàni iyúwa cà míiyéi judío imàníiná, cà míiyéica yeebáida Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté.

¹⁶ Quéwa éwita judíocáaníta wía, càicáaníta wáaliacawa càmita mabáyawaná Dios iicáca wía ìwalíse yái wamàníináca càide iyúwa Dios itàacái íimáaná profeta Moisés itànèericaté. Néese mabáyawanáca Dios iicáca wía abéerita ìwalíse yái weebáidáanáca Jesucristo. Iná wía nacái judíoca wadéca weebáidaca Jesucristo yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía ìwalíse yái weebáidáanáca Jesucristo, càmita ìwalíse yái wamàníináca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná. Canácáiná wenàiwica Dios iiquéeri mabáyawanéeri iyú ìwalíse yái imàníináca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná”, núumacaté Pedro irí.

¹⁷ Uwé, càita weebáidaca: Mabáyawanáca Dios iicáca wía wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha. Iná áibanái judío cà míiyéi yeebáida Cristo náimaca wàwali càicasa wíade iyúwa cà míiyéi judío cabáyawanéeyéica, càmicáiná wachùulia wenàiwica namànica macáita càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná. Iná náimaca Cristo idécasa cabáyawanáca imànica wía. ¡Càmíirita!

¹⁸ Néese cabáyawanáca wía báisíiri iyú wèepùacaalí wéewáidaca wenàiwica iwàwacutáanápinása namànica càide iyúwa profeta Moisés yàasu tàacáisi ichùullianá yéewacáténáca cayábaca Dios iicáca wía. Wadéca wáasáidaca càmita Dios iicáca wía mabáyawanéeri iyú ìwalíse yái cayábéerica wamànírica.

¹⁹ Yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí yáasáidacaté nulí iwàwacutáanáaté nuétácawa nubáyawaná ichùulliacawa càmicáináaté nudé numànica macáita machacàníiri iyú càide iyúwa Dios itàacái ichùullianá wía. Quéwa Cristo yéetácatéwa cruz ìwali nuíchawalíná ipíchaná Dios yùuwichàidaca núa nubáyawaná ìwalísewa. Siùcade nùyaca abédanamata Cristo yáapicha. Iná yái tàacáisi Dios imàaquéericaté Moisés irí càmita quirínama icháawàaca nubáyawaná. Càmita nacái nucutá Dios iwasàaca núa yàasu yùuwichàacáisi íichawa ìwalíse yái numàníináca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná. Càité Dios imànica nulí nùyacáténá machacàníiri iyú siùcade càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²⁰ Siùcáisede càmita nùya núcáuca iyúwa, néese Cristo icáuca iyúcata càì nùyaca. Iná yéewa idècunitàacá nùyaca cháí èeri irìcu, yá nuebáidaca Dios Iiri itàacái, yái cáininéericaté iicáca núa, imàaquéericaté nacái icáuca yéetácaténáwa nuíchawalíná.

²¹ Càmita caná iwèni nuicáca yái Dios imàníináca walí cayábéeri mawèníiri iyú, néese núaliacawa Cristo yéetácatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíse yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía. Néeni, mabáyawanácaalíte Dios iicáca wía ìwalíse yái wamàníináca càide iyúwa itàacái bàaluisàimi ichùullianá wamànicá, yá canáca iwèni meedá yái Cristo yéetáanácaawatá.

3

La ley o la fe

¹ ¡Píacué Galacia yàasu cáli néeséeyéica, càmitacué píináidawa cáaliacáiri iyú! Aiba wenàiwica idéca ichiwáidacuéca pía, íná píináidacuécawa máiwitáiséeri iyú, yá pidécuéca peebáidaca cachìwéeri tàacáisi. Nucálidacatécué pirí Jesucristo iináwaná ìwali máini machacàníiri iyú. Nucálidacatécué pirí Cristo yéetáanáatéwa cruz ìwali wáichawalíná. Yáté pialíacuéwa cayába amaléeri iyúni caná yéewaná Jesucristo yéetácatéwa, càide iyúwa nudéca nacáicaalícué numàacaca piicàcani pituí iyúwa.

² Péemiàcué cayábani: Píaliàcuéwa Espíritu Santo càmitaté iwàlùawa piwàwalìculé ìwalìse yáì pimànínácuéca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná, yáì tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. ¡Càmírita! Néese Espíritu Santo iwàlùacatécué piwàwalìculé peebáidacáináté yáì tàacáisi péemièricatécué, yáì Jesucristo iináwanáca, iwasàa wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná píaliàcatécué amaléeri iyúni Espíritu Santo càmitacué iwàlùawa piwàwalìculé ìwalìse yáì pimànínácuéca iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná.

³ ¿Cánásicué yéewaná máini máiwitáiseca pía? Pidàbacatécué pèepunícawa Cristo yáapicha Espíritu Santo ichàini iyú, iná siùcade, ¿cánácué piwàwa píalimáidaca pìyaca machacànìiri iyú pichàini iyúcuéwa meedá?

⁴ Yáì Espíritu Santo idéca imànicuéca pirí madécaná cayábéeri. ¿Cánácué piwàwa piúcaca píichawa siùcade meedá macáita yáì cayábéerica? ¡Nutuíyàaca càmlínápinácué pimàni cà!

⁵ Dios idéca imàacacuéca pirí Espíritu Santo, yá siùcade Dios imànica ìyaca pèewi yáì canáca áiba yáaliméeri imànica. Dios càmitacué imàni pirí càiri cayábéeri ìwalìse yáì pimànínácuéca càide iyúwa itàacáì bàaluisàimi ímáaná, yáì tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. Néese Dios imànicuéca pirí yáì cayábéerica ìwalìse yáì peebáidáanácuéca tàacáisi péemièricatécué Cristo ìwali.

⁶ Abraham yeebáidacaté Dios, yáté mabáyawanáca Dios iicàceni.

⁷ Iná iwàwacutácué píaliàcawa cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná, Dios iicáca nía iyúwa báisiyeyéi Abraham itaquénáinámi.

⁸ Dios itàacáì yáasáidaca walí Dios ínáidacatéwa bàaluité iwasàanápináté càmlíyeyéi judío nabáyawaná íchawa, yéewacaténa mabáyawanáca iicáca nía, cawinácaalí yeebáidéeyéipinacaté Dios. Càité Dios icàlidaca Abraham iríni bàaluité, yáì tàacáisi cayábéerica. Dios ímacaté Abraham irí: “Numànipiná cayábéeriwa macáì èeri mìnáná irí yeebáidéeyéica núa càide iyúwa peebáidáaná”, ímacaté yáì Diosca.

⁹ Iná yéewa macáita wenàiwica cawinácaalí yeebáidéeyéica, Dios imànica nalí cayábéeri càide iyúwaté imàníná Abraham iríni, yáì yeebáidéericaté Dios nacáì.

¹⁰ Abénaméeyéi wenàiwica iwàwaca mabáyawanáca Dios iicáca nía ìwalìse yáì namànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Quéwa càmita náalimá namànica machacànìiri iyú macáita càide iyúwa yáì tàacáisi ichùulianá namànica. Iná cabáyawanáca nía, iwàwacutá nacáì néetácawa nabáyawaná ichùuliacawa, yácáiná áiba profeta itànàacaté Dios itàacáì íméerica: “Iwàwacutá yéetácawa ibáyawaná ichùuliacawa cawinácaalí càmlírìca imàni mamáalàacata macáita càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ichùulianá”, ímaca.

¹¹ Iná wáaliàcawa amaléeri iyúni canácata wenàiwica mabáyawanéeripiná Dios iicáca ìwalìse yáì imànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Yácáiná áiba profeta itànàacaté Dios itàacáì íméerica: “Mabáyawanáca Dios iicáca níawamita yeebáidéeyéica Dios. Nàyapiná Dios yáapicha càiripináta”, ímaca yáì Dios itàacáica.

¹² Quéwa yáì tàacáisi Moisés itànèericaté càmlírìta ichùulia wenàiwica yeebáidáanápiná Dios, néese yáì tàacáisi ímacáita meedá: “Cawinácaalí imànírica càide iyúwa yáì tàacáisi ímáaná, yáta mabáyawanéeripiná Dios iicáca”, ímaca. Quéwa canácata èeri mìnali yáaliméeri imànica càide iyúwa yáì tàacáisi ímáaná, ináté iwàwacutá macáita wéetácawa wabáyawaná ichùuliacawa.

¹³ Cristo idéca iwasàaca wía ícha yáì yùuwichàacáisi yàanèeripináca wàwali ìwalìse yáì càmlínáca wamàni càide iyúwa Dios itàacáì ímáaná, yáì tàacáisi Moisés itànèericaté. Dios imàacacaté yàasu yùuwichàacáisi yàanàaca Cristo ìwali yéetacaténa wáchawalíná. Wáaliàcawa Dios yàasu yùuwichàacáisi yàanàacaté Cristo ìwali yácáináté áiba profeta itànàacaté Dios itàacáì íméerica: “Cawinácaalí nachanàidéerica àicu ìwali yéetacaténa, náimapiná ìwali Dios idéca yùuwichàidacani manuísíwata”, ímaca.

¹⁴ Càité Cristo Jesús yéetacatéwa píchawalínácué yéewanápiná Dios imànicuéca nacáì pirí yáì cayábéerica icàlidéericaté ìwali Abraham irí, píacué càmlíyeyéica judío

yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái, yéewanápiná nacái macáita wía weedáca Espiritu Santo wawàwalliculéwa càide iyúwa Dios ímáaná weebáidacaalí Jesucristo itàacái.

La ley y la promesa

¹⁵ Píacué nuénánáica, siúcade nucàlidacué pirí comparación nàwali níai cháí èeri irìcuíyéica: Aslali imànicaalí wawàsi áiba wenàiwica yáapicha, yá natànàaca nàasu wawàsi iináwaná ìwaliwa cuyàluta irìcu. Néese natànàaca náipidenáwa cuyàluta irìcu náasáidacaténa cawèníricani, yái wawàsi namànírìca náapichawáaca. Yá canáca yéewaná áiba wenàiwica yúucaca yái wawàsica, càmita nacái yéewa áiba wenàiwica itùculiàdaca tàacáisi quiríta.

¹⁶ Càité nacái Dios icàlidaca Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú imànínápinaté Abraham irí cayábéeri, itaquérinámi irí nacái. Yái tàacáisi càmita íma “itaquénáinámi”, ímáanáca manùbéeyéi, néese íma “itaquérinámi”, ímáanáca abéeri wenàiwica. Yái Abraham itaquérinámi yácata yái Cristoca.

¹⁷ Yácata nuwàwéericuéca núumaca pirí: Dios imànicaté wawàsi Abraham yáapicha, néese cawènírica Dios imànica yái wawàsi ípidená ìwaliwa máini cáimiétacanéeri iyú. Néeseté cuatrocientos treinta camuí Abraham yàasu èeri idénáamité àniwa, yá Dios imàacacaté itàacáiwa profeta Moisés irí, nalípiná níara israelitaca. Moisés yàasu tàacáisi càmita yéewa canéerica iwèni imànica yái idàbáanéeri wawàsica Dios imànírìcaté Abraham yáapicha. Càmita nacái yéewa Moisés yàasu tàacáisi canéerica iwèni imànica Dios itàacái bàaluitéeri cachàiniwanái Moisés yàasu tàacáisi ícha, Dios icàlidacáinaté Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú madécaná camuí Moisés yàasu tàacáisi ipíchawáiseté.

¹⁸ Càmita Dios imàni walí cayábéeri ìwalise yái wamànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Néese Dios icàlidacaté Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú imànínápinaté nalí cayábéeri mawèníiri iyú, cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná. Iná wáaliacawa càmita yéewa weedáca walíwa yái cayábéerica ìwalise yái wamànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná.

¹⁹ Siúcade cawàwanáta áibanái iwàwa isutáca yéemiawa núa cánaté yéewaná Dios imàacaca itàacáiwa profeta Moisés irí ichùullacaténaté israelitanái. Uwé, Dios imàacacaté nalí itàacáiwa yéewanápiná wáaliacawa cabáyawanáca macái èeri mìnaná, càmita nacái wamàni càide iyúwa Dios ímáaná. Iwàwacutácaté namànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná àta Abraham itaquérinámi yàanàacatalétaté aléi èeri irìculé, yái Cristoca, Dios icàlidéericaté irí cáimiétacanéeri iyú imàacáanápinaté Cristo imànica cayábéeri èeri mìnaná irí. Dios imàacacaté tàacáisi yàasu ángelnái iríwa nacàlidacaténaté itàacái Moisés irí, néese Moisés ichùullacaté israelitanái namànínápinaté càide iyúwa Dios ímáaná.

²⁰ Quéwa abéerita yái Dios itàanírìcaté Abraham irí, càmitaté Dios ibànua ángelnái nacàlidacaténaté Abraham irí Dios imànínápinaté irí cayábéeri mawèníiri iyú. Iná yái wawàsi Dios imànírìcaté cáimiétacanéeri iyú Abraham yáapicha, cachàinírìcani Moisés yàasu tàacáisi ícha.

El propósito de la ley

²¹ Yái tàacáisi nucàlidéericuéca pirí càmita ímáaná profeta Moisés yàasu tàacáisi yùuwide imànica Dios itàacái, yáara wawàsi Dios imànírìcaté cáimiétacanéeri iyú Abraham yáapicha. ¡Càmíirita! Néese Dios càmita mabayawaná iicáca wía ìwalise yái wamànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ichùullaná wía. Iná Moisés yàasu tàacáisi càmita yáalimá yàaca wacáuca càmiri imáalàawa.

²² Càita nacái Dios itàacái icàlidaca walíni: Wabayawaná ichàini idacùaca wía iyúwa presoíyéi, macáita wía èeri mìnánáca. Càica Dios itàacái ímaca yéewanápiná cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesucristo náalimáanápiná needáca nalíwa yái cayábéerica Dios íméericaté cáimiétacanéeri iyú imànínápinaté nalí.

²³ Ipíchawáiseté Jesucristo yàanàaca aléi èeri irìculé, wía judíoca càmitaté yéewa weebáidacani iwasàacaténa wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Yái tàacáisi profeta Moisés

itànèricaté Dios inùmaliçuise ichùulìcaté wía cachàinìiri iyú, idacùacaté wía nacái iyúwa presoíyéi, cabáyawanácáinaté wía. Càité wàyaca, wía judíoca, àta Dios imàacacatalétaté wáaliacawa iwàwacutáanáté weebáidaca Jesucristo.

²⁴ Péemìacué comparación: Càasuíri asìali idènìaca yàasu wenàiwicawa icuèrica íiwacali yéenibewa. Càita nacái yái Moisés yàasu tàacáisica, càicaténide iyúwa Dios yàasu wenàiwica icuèricaté wía judíoca àta Cristo yàanàacatalétaté yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía ìwalíise yái weebáidáanáca Cristo.

²⁵ Quéwa Cristo idéca yàanàaca, íná weebáidaca itàacái. Càmita quirínama profeta Moisés yàasu tàacáisi icùaca wía, càide iyúwa càasuíri yàasu wenàiwica càmita icùa íiwacali yéenibewa, béeyéicalí nía. Néese Cristo icùaca wía siùcáisede.

²⁶ Yá nacái Dios yéenibecuéca pía macáita, píacué càmiyéica judío peebáidacáinácué Cristo Jesús itàacái. Yá pìyacuéca abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

²⁷ Bàaluité pibautizácuécawa píasáidacaténácué peebáidaca Cristo Jesús, yá pidàbacatécué pìyaca abédanamata Cristo yáapicha, pìyacuéca nacái siùcade càide iyúwa Cristo íiwitáise iyáaná.

²⁸ Cáinináca Dios iicáca wía macáita abédanamata. Canácata wenàiwica Dios iiquéerica iyúwa áiba íiwitáaná judíonái íicha, judíocaalí wía, càita nacái càmiyéicaalí judío wía, càita nacái áibanái yàasu wenàiwicacaalí wía, càita nacái yèepunícaalíwa máiwacalináwaca wía, càita nacái asìanáicaalí wía, càita nacái inanáicaalí wía, néese wàyacaalí abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yá cayábaca Dios iicáca wía macáita abédanamata.

²⁹ Yá nacái Cristo yàasunáicaalícué pía, yásí Dios iicácuéca pía iyúwa Abraham itaquénáinámi nacái. Càipiná nacái Dios imànicuécaca píriwa yái cayábéerica càide iyúwaté icàlidáanáté Abraham iríni cáimiétacanéri iyú.

4

¹⁻² Siùcade nucàlidacué píri comparación píaliacaténácuéwa profeta Moisés yàasu tàacáisi ìwali, yái áiba íiwitáanáca tàacáisi Jesucristo itàacái íicha. Cawinácaalí wenàiwica imàníyéica mamáalàacata càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná nawàwacáiná cayábaca Dios iicáca nía, càica níade iyúwa càasuíri ìiri idècunitàacá sùmàicani. Càmitàacá yéewa idènìaca yáaniri yàasu cawèníriwa. Iwàwacutá imànica càide iyúwa icuèrinánái íimáaná. Iná càicanide iyúwa nàasu wenàiwica íibaidéerica mawèníri iyú càiripináta. Quéwa yái sùmài yáanirica idéca imàacaca abé èeripiná, béericatalépináta yái ìirica. Iná yéewa yàanàacaalí ùuculliri yàasu èeri, yásí namàacaca idènìaca yáaniri yàasu cawèníriwa. Yái ùucullirica, càicanide iyúwa wía iyéyéica abédanamata Jesucristo yáapicha. Wáaniri Dios idéca yàaca walí yái cawènírica: Idéca iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa ìwalíise yái weebáidáanáca Jesucristo.

³ Bàaluité càicuéca wíade iyúwa yái sùmài nachùulièricaté. Wàyacaté càide iyúwa nàasu wenàiwica íibaidéeyéica mawèníri iyú càiripináta, demonionái idacùacáinaté wáiwitáise bàaluité, níara báawéeyéica ángelca icuèyéica yàasu cáli chènuníséeyéiwa, ichùulièyéica nacái èeri mìnánái íiwitáise càmiyéica yáalía Dios ìwali.

⁴ Quéwa Dios íináidacatéwa ibànùanápínáté ìiriwa aléi èeri irìculé, íná yéenáiwana yàanàacaalíté, yáté Dios ibànùaca ìiriwa imusúacaténáwa abéechúa inanái íicha. Judíosaìricatèni, íná imànicaté càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, iyúwa nacái Dios itàacái íimáaná, yái tàacáisi profeta Moisés itànèricaté ichùulìcaténá judíonái.

⁵ Dios ibànùacaté ìiriwa iwasàacaténá wía íicha yái càulenéri tàacáisi profeta Moisés itànèricaté Dios inùmaliçuise, wía judíoca. Càité Dios ìiri iwasàaca wía, iwasàacué nacái pía, Dios yeedácaténá wía macáita yéenibepináwa. Iná càmita iwàwacutá wamànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná cayábáanápíná Dios iicáca wíatá.

⁶ Néese yáasáidacaténá Dios yéenibeca wía, yá Dios ibànùaca walí Espíritu Santo wawàwaliculé, yái Espíritu Dios ìiri ibànùerica. Iná yéewa wáimaca Dios irí Espíritu Santo íiwitáise iyú: “¡Pía, Wáaniri, cáininéerica waicáca!” íná yéewa wáimaca.

⁷ Càita Dios isùmàireca pía, càmita quirínama demonio idacùa píiwitáise càmicáiná nàasu wenàiwica pía quirínama, néese Dios Iiri idéca iwasàaca pía náicha. Siùcáise de Dios isùmàireca pía, íná Dios idéca nacái iwasàaca pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

Pablo se preocupa por los creyentes

⁸ Píacué càmiyéica judío, bàaluité càmitacué pialíawa Dios ìwali, yáté càicuéca píade iyúwa demonio yàasu wenàiwica, demonionái idacùacáinácué píiwitáise, pìacaténaté nacàaluíná, níara cuwáináica, ípidenéyéica diosná, bàaluitécáiná piyúunáidacuéca báisíri Diosca nía.

⁹ Quéwacué siùcade pialíacuécawa Dios ìwali. Cayába cachàini núumaca Dios idéca iicácuéca pipualé quéechatécáwa imànicaténácué pirí cayábéeri. Iná ¿cánácué piwàwa pèepùacawa Dios ícha peebáidacaténá demonio itàacái àniwa, níái canápinéyéica càmiyéicué yáalimá iyúudàaca pía? ¿Cánácué piwàwa pimàacaca nadacùaca píiwitáise àniwa? Pidàbacaalícué pimànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná cayábáanápíná Dios iicácuéca pía, yásí càicuéca píade iyúwa wenàiwica iwàwéyéica demonio nadacùaca íiwitáise.

¹⁰ Aibanái idéca ichìwáidacuéca pía, íná pidécuéca pidàbaca pimànica macái culto íiwitáaná càide iyúwa judionái imàníná sábadò irìcu, áiba èeri nacái, quéri imanùbaca nacái, camuí imanùbaca nacái. Càitacué pimànica madécaná culto cayábáanápínácué máadáini Dios iicáca pía, piyúunáidacáinácué piwasàanápíná píawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha ìwalíise yái pimànínáca culto.

¹¹ Iná máini achúmaca nuwàwa nuínáidacawa pìwalicué cawàwanáta canáca iwèni yái nuéwáidáanátécuéca pía. Peebáidacaalícué cachìwéyéi yàasu tàacáisi, yásí canáca iwèni meedá yái nuéwáidáanátécuéca pía.

¹² Píacué nuénánáica, nusutacué pícha wawàsi manuísíwata. Piyacué càide iyúwa nùyaná. Càmita numàni mamáalàacata càulenéri wawàsi judionái imàníríca cayábáanápíná náapícha Dios. Néese nuíbàaca nuwàwawa abéerita Jesucristo iwéré iwasàacaténá núa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha càide iyúwacué píbàanáté piwàwawa Jesucristo iwéré peebáidacaalítécué itàacái quéechatécáwa. Bàaluité nùyacaalítécué píapícha, càmitaté pimàni nulí báawéeri.

¹³ Pialíacuéwa nùuwichàacatéwa uláicái iyú quéechatécáwa nucàlidacaalítécué pirí yái tàacáisi íméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹⁴ Yái nùuwichàanácawa uláicái iyú yáalimáidacatécué iicáwa pía báawáanápínáté piicáca núa, nùasu tàacáisi nacái, máinicáiná báawaca yái uláicáica. Quéwacué càmitaté báawa piicáca núa uláicái ìwalíise. Càmitaté nacái piúca píchawa núa, néese pitàidacatécué núa cayábéeri iyú, peedácatécué núa pìataléwa càide iyúwa idéca nacáicaalí Dios yàasu ángel yàanàaca pìatalécué; pimànicatécué nulí cayábéeri càide iyúwa idéca nacáicaalí Jesucristo yàanàaca pìatalécué!

¹⁵ ¿Cánácué càmita casímái piwàwa núapícha càide iyúwaté quéechatécáwa? Núalimácué nucàlidaca piináwaná ìwali cayábéeri iyú máinícuéca piwàwacaté piyúudàaca núa, ínaté píalimácaalícué pimúsúadaca pituíwa pimàacacaténácué nutuípinátáni, yá pimànicatécué càiritá.

¹⁶ Quéwa siùcade nuínáidacawa cawàwanátacué piicáca núa càide iyúwa piùwidewa, ìwalíise yái nucàlidáanátécué pirí báisíri tàacáisi.

¹⁷ Níara cachìwéyéica nàacué picàaluíná, namànícuéca pirí máini cayábéeri iyú nacái cáininácaténácué piicáca nía, quéwa càmitacué nawàwa pirí cayábéeri. Nawàwacué báawaca piicáca wía piicácaténácué níata cáimiétaquéri iyú.

¹⁸ Cayábaca nuémíaca áibanái iináwaná ìwali namànicaalícué pirí cayábéeri nawàwacáiná nayúudàacuéca pía. Cayábaca nacái namànicaalícué pirí cayábéeri càiripínáta, càmírítá abéta nùyacatáitacué píapícha.

¹⁹ Píacué cáininéeyéica nuicáca càide iyúwa nuénibewa, máinicué achúmaca nuínáidacawa nuwàwawa pìwalicué àniwa càide iyúwa achúmáaná inanái iwàwa ùuwichàacaalíwa cáiwíiri iyú umusúadacaténá iicá èeri. Yá nùuwichàapináwa nuwàwalicúisewa mamáalàacata àta peebáidacataléta Cristo itàacái tàì ímèeri iyú pidèniacaténácué Cristo íiwitáise manuísíwata.

²⁰ ¡Máinicué nuwàwaca nùyaca píapicha siúcade nutàanicaténácué píapicha éeréeri iyúta, càmicáiná nùalía cayába càinácaalícué iwàwacutáaná nùumaca pirí!

El ejemplo de Agar y Sara

²¹ Picàlidacué nulí abéeri wawàsi, píacué càmiyéica judío iwàwéeyéica idacùaca íiwitáisewa pimànicaténácué càide iyúwa càulenéeri tàacáisi ímáaná, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté ichùullacaténáté judiónái. Báisícaalícué piwàwa pimànica càide iyúwa yái tàacáisi ímáaná Dios iwasàanápínácué pía yàasu yùuwichàacáisi íichawa, néese ¿cánácué càmitàacá péewáidawa ìwali cayábéeri iyú píalíacaténácuéwa càinácaalí ímáaná?

²² Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté íimaca: Abraham idèniacaté íinuwa idàbáanéechúa ípidenéechúaca Sara, càmicíhúaca yàasu wenàiwica. Idèniacaté nacái íinuwa ípidenéechúa Agar, úái Sara yàasu wenàiwicaca íbaidéechúaca nalí mawèníiri iyú càiripináta. Abraham idèniacaté ìriwa Ismael Agar yáapicha. Idèniacaté nacái ìriwa Isaac Sara yáapicha.

²³ Uái Agarca, nàasu wenàiwica íbaidéechúaca nalí, udéericaté, néese umusúadaca iicá èeri càide iyúwa macái èeri mìnaná imàníiná. Quéwa úái Saraca, càmicíhúataté nàasu wenàiwica, umusúadacaté iicá èeri Dios imànicáinaté yái càmirica wenàiwica idé imànica, càmicáinaté yáalimá Sara udéericu, quéwa Dios ichàiniadacaté úa udèniacaténá uèriwa Abraham yáapicha càide iyúwaté Dios icàlidáaná Abraham iríni quéechatécáwa, cáimiétacanéeri iyú.

²⁴ Yái tàacáisi pucháiba inanái ìwalírica yáasáidaca walí comparación. Níai pucháiba inanáica ímáanáca càicanide iyúwa pucháiba wawàsi Dios imàníricaté wenàiwicanái yáapicha yàasu wenàiwicacaténáté nía. Abéeri wawàsi yácata yái Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté ichùullacaténá israelitanái nàyamáacaalítéwa mawiénita manuíri dúli irí ípidenéeri Sinaí, Dios imànicatáicaté náapicha wawàsi icùanáté nía. Yái Moisés yàasu tàacáisica, càicanide iyúwa Agar, úái nàasu wenàiwica íbaidéechúacaté mawèníiri iyú càiripináta. Péemíacué comparación: Macái sùmài imusuéricatéwa nàasu wenàiwica íicha iwàwacutácaté íbaidaca yáatúa íiwacali iríwa mawèníiri iyú càiripináta. Càita nacái cawinácaalí wenàiwica iwàwéeyéica ísimáidaca Dios ìwalíse yái namàníináca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná, càica níade iyúwa áibanái yàasu wenàiwica íbaidéeyéica mawèníiri iyú càiripináta.

²⁵ Iná Agar ímáanáca càicanide iyúwa Sinaí yàasu manuíri dúli, iyéerica Arabia yàasu cáli ínata. Siúcade Jerusalén iyacàlená mìnaná càmiyéi yeebáida Jesucristo itàacái càica níade iyúwa Agar yéenibe, úái nàasu wenàiwica íbaidéechúacaté mawèníiri iyú càiripináta, níacáiná judiónái namànica mamáalàacata càide iyúwa bàaluisàimi tàacáisi ímáaná Moisés itànèericaté ichùullacaténá israelitanái, quéwa canácatáita náalimá càì nawasàaca níawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

²⁶ Quéwa úái Saraca, càmicíhúataté nàasu wenàiwica, ímáanáca càicanide iyúwa wàyacàlepiná chènuníiséeri ípidenácataléca wàlisài Jerusalén, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Canácata idacuèri wía iyúwa nàasu wenàiwica íbaidéeyéica mawèníiri iyú càiripináta, Jesucristocáiná idéca iwasàaca wía íicha yái càulenéeri tàacáisica Moisés ichùulíericaté iyú israelitanái.

²⁷ Wáalíacawa wadèniaca wàyacàlepináwa yái Jerusalén iyacàlená chènuníiséerica, yácáiná áiba profeta itànàacaté comparación Jerusalén ìwali Dios inùmalícuise. Càica ímáanáca yái comparaciónca: Píacué Jerusalén iyacàlená chènuníiséeri mìnanáca. Aibanái iicácuéca pía iyúwa máisibáanata meedá càide iyúwa abéechúa inanái càmicíhúaca yáalimá idèniaca yéenibewa. Quéwa, siúcade casímáicué piwàwa manuísíwata, pimáidacué casímáiri iyú

nacái. Manùbapínacué pía náicha níara imàníyéica mamáalàacata càide iyúwa profeta Moisés yàasu tàacáisi bàaluisàimi ímáaná cayábáanápíná Dios iicáca nía, càica ímáanáca yái comparaciónca.

²⁸ Píacué nuénánáica, càicuéca píade iyúwa Abraham ìiri ípidenéericaté Isaac. Píatacué Dios iiquéeyéica iyúwa Abraham itaquénáinámi. Píatacué Dios icàlidéeyéicaté ìwali Abraham irí itaquénáinápínaté nía, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁹ Quéwa siùcade áibanái judío càmlíyéica yeebáida Jesucristo itàacái namànica walí báawéeri càide iyúwa Agar ìiri Ismael imànínaté báawéeri Sara ìiri irí, ípidenéericaté Isaac. Yái Ismael imusúacaté iicá èeri càide iyúwa macái èeri mìnanaí iyáaná, quéwa Espíritu Santo imànicaté yái càmlírica wenàiwica idé imànica yéewacáténaté Isaac imusúa iicá èeri. Càita nacái Espíritu Santo idéca imàacaca Dios yéenibeca wía. Yá nacái judiónái imàníyéica mamáalàacata càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi bàaluisàimi ímáaná nàuwichàidaca wía.

³⁰ Dios ímacaté Abraham irí bàaluité: “Pichùulia píchawa úái Agarca, piasu wenàiwicaca íbaidéechúaca pirí mawèníri iyú; pibànua úapicha uìri nacái, nàacáténáwa déeculé pícha; canácáiná yéewanápiná íbaidéechúa pirí uìri yeedáca piasumi yáapicha yái pìiri Isaac, pidènièrica píinu Sara yáapichawa, úái càmlíchúaca íbaida mawèníri iyú càiripináta”, càité ímaca.

³¹ Iná píacué nuénánáica, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmita cà wíade iyúwa Agar yéenibe, íbaidéeyéipínaté mawèníri iyú càiripináta càide iyúwa áibanái yàasu wenàiwica meedá. Càmita iwàwacutá wamànica mamáalàacata càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi bàaluisàimi ímáaná. Néese càica wíade iyúwa Sara yéenibe, úái càmlíchúacaté áibanái yàasu wenàiwica, Jesucristocáiná idéca iwasàaca wía, yéewacáténá Dios yéenibeca wía.

5

Firmes en la libertad

¹ Cristo idéca iwasàaca wía ícha yái càulenéri tàacáisica profeta Moisés ichùulièricaté iyú israelitanái. Iná càmita iwàwacutá wamànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná cayábáanápíná wáapicha Dios Cristo yéetácáinatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíse iwasàacáténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná cachànicué píiwitáise pèepunícáténacuéwa macàaluínínawaca. Aibanái iwàwa idacùacuéca píiwitáise àniwa iyúwa nàasu wenàiwica iwàwacutéeyéica íbaidaca cachàini mawèníri iyú càiripináta. Náimaca iwàwacutáanásacué pimànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi bàaluisàimi ímáaná cayábáanápíná Dios iicácuéca pía. Picácué peebá nachíwa.

² Péemíacué nulí cayába. Núa Pablo núumacué pirí, píacué càmlíyéica judío, pimàacacaalícué cachìwéeyéi namànicuéca pirí circuncisión piwasàanápínacué píawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, néese càmitanica Cristo iwasàacué píawa.

³ Nuwàwa nucàlidacuéca pirí àniwani: áibacaalí aslali imàacacaalí namànica irí circuncisión cayábáanápíná Dios iicácani, yásí iwàwacutáca imànica macáita machacàníri iyú càide iyúwa Moisés ichùulianaté israelitanái.

⁴ Píacué iwàwéeyéica mabáyawanáca Dios iicáca pía ìwalíse yái pimànínacuéca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Péemíacué cayába: Pidécuéca piwènúadaca píiwitáisewa Cristo ícha, piúcacáinácué píichawani, yái cayábéerica Dios iwàwéericuéca imànica pirí.

⁵ Quéwa wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, Espíritu Santo imàacaca wáalíacawa, imàaca nacái weebáidaca mabáyawanáanaca Dios iicáca wía.

⁶ Wía iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha, canáta iwèni Dios irí áibanái imànicaalí walí circuncisión, càita nacái càmicaalí namàni walí circuncisión. Abéerita iwàwacutá weebáidaca Jesucristo itàacái. Báisícaalí weebáidaca, yásí wamànipíná áibanái irí cayábéeri cáininéeri iyú.

⁷ Quéchatécáwa peebáidacatécué cayába. ¿Cánácué pimàaca áibanái cachìwéeyéi iwènúadaca píiwitáise ícha yái báisíri tàacáisica?

⁸ Càmirita Dios yái imèniadéericuéca pía; néese Dios idéca imáidacuéca pía iwasàacaténácué pía ícha yái càulenéri wawàsica.

⁹ Aiba comparación ímaca: “Nèewìadacaalí achúmanamata levadura íbesi yèewi, yásí levadura imàacaca macáita íbesi inísàacawa”, càì ímaca. Càita nacái pimàacacaalícué áiba wenàiwica yéewáidacuéca pía cachìwéeri tàacáisi iyú, yásí mesúnamáita macáita piméeràapínácuécawa báisíri tàacáisi ícha.

¹⁰ Quéwa manuica nuínáidacawa nuwàwawa Wáiwacali ìwali càminápinácué plínáidawa áibalé ícha yái nuínáidáanácawa. Núalía nacáiwá Dios yùuwichàidáanápiná abédanama macáita cawinácaalí imèniadéericuéca pía cachìwéeri tàacáisi iyú.

¹¹ Píacué nuénánáica píalíacuéwa cayába càmita nuchùulia wenàiwica namàninápiná nalíwa circuncisión cayábáanápiná Dios iicáca nía. Nucàlidacaalí mamáalàacata nalítáni, yásí judiónái càmita nàuwichàida mamáalàacata nùatá nùasu tàacáisi ìwalísewa, níacáiná judíoca nawàwaca macáita namànica circuncisión, náimacáiná càmitasa cayába Dios iicáca wenàiwica càmiyéica imàni circuncisión. Quéwa báawaca meedá judiónái iicáca nucàlidáaná Cristo ìwali yéetáanátéwa cruz ìwali wáichawalíná iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹² Quéwa níara imèniadéeyéicuéca pía cachìwéeri tàacáisi iyú pimàacacaténácué namànica pirí circuncisión cayábáanápiná Dios iicáca pía, néese ¿cáná càmita nèepùawa píchacué náiriadacaténá naináwatá? Báawacáiná Dios iicáca yái nachùulianácuéca pimànica circuncisión, píacué càmiyéica judío.

¹³ Néeni píacué nuénánáica, Dios idéca imáidacuéca pía iwasàacaténácué pía yéewanápinácué pèepunicawa matuìbanáiri iyú. Càmitacué iwàwacutá pimànica càide iyúwa càulenéri tàacáisi ímáaná Moisés itànèericaté, quéwa picácué pimàni máiwitáiséeri iyú meedá càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi iwàwáaná imànica mamáalàacata. Néese piyúudàayacacuéwa píasáidacaténácué cáinináca piicáyacacawa.

¹⁴ Macáita tàacáisi Moisés itànèericaté Dios inùmalícuíse ímáanáca abéerita wawàsi. Càì ímaca yái abéerita ichùullícanásica máiníri iwàwacutáca weebáidaca: “Cáininá piicáca áibanái wenàiwica, càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa”, càì ímaca.

¹⁵ Picácué picuísáyacawa, càita nacái picácué pitàaní báawéeri iyú piríwáaca càide iyúwa cuwèsinái yaamíayacacaalíwa, nayáayacaca nacáiwá. Pimànicaalícué càiri báawéeri, néese càmitacué quirínama cáinináca piicáyacacawa, yá nacái càmitacué quirínama peebáida Cristo itàacái.

Los deseos humanos y la vida por el Espíritu

¹⁶ Iná núumacué pirí: Píyacué càide iyúwa Espíritu Santo ichùullianácué pía. Picácué pimàni càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi iwàwáanácué pimànica pibáyawanáwa.

¹⁷ Yácáiná wáiwitáise bàaluisàimi yùuwideca imànica Espíritu Santo. Càita nacái Espíritu Santo yùuwideca imànica wáiwitáise bàaluisàimi iwàwéerica wamànica wabáyawanáwa. Yá máiní nàuwidéyacacawa náipunitawáaca íná càulenácuéca pimànica cayábéeri càide iyúwa piwàwáaná.

¹⁸ Quéwa Espíritu Santo icùacaalícué píiwitáise, néese càmita yéewa Moisés yàasu tàacáisi bàaluisàimi icháawàacuéca pibáyawaná, pimànicáinácué cayábéeri càide iyúwa Dios ichùullíaná.

¹⁹ Macáita wáalíacawa càinácaalí iyú namànica níara yèepuníyécawa càide iyúwa náiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullíaná nía: Naimáca áiba yáapicha càmiíchúaca náinusíwa, càmirica nacái nanìrisíwa; namàni nacái nainá iyúwa casaquèeri wawàsi càmirica Dios ibatàa wenàiwica imànica; namànica macái báawéeri íiwitáaná máléquéri iyú, mabáiníri iyú áibanái yàacuésemi.

²⁰ Nàaca cuwáinái yéenáiwana icàaluíniná, níái ídoloca; namàni nacái namàliyéidewa namáidacaténá demonionái iyúudàanápíná nía; nàuwidéyacacawa náipunitawáaca. Nacúisáyacacawa; báawaca naicáyacacawa nàasu cawèníri ìwalísewáaca. Ráunamáita calúaca nía. Namànica macái wawàsi nalípináwa meedá; càmita nawàwa abédanaméeri náiwitáise áibanái yáapicha; naseríaca náichawáaca.

²¹ Nawàwa needáca nàasupináwa áibanái wenàiwica yàasu; nanúaca wenàiwica; icàméeyéi nacái; camùnica nía, iyéeyéica máini manuí iyáacaléwa; yá namànica macái báawéeri íwitáaná. Càita nùalàacuéca pía siùca àniwade càide iyúwaté nucàlidáanácué pírí bàaluité: Macái wenàiwica imàniyéica iyaca ibáyawanáwa càì mamàalàacata, canáca yéewanápiná nawàlùacawa Dios iyacàle irìculé Dios icùacataléca macáita chènuniré.

²² Quéwa Espíritu Santo icùacaalí wáiwitáise, yásí cáinináca waicáca áibanái; cayábaca nacái wawàwa; matuíbanáica nacái wáiwitáise; wàidenàca nacái wàuwichàanáwa matuíbanári iyú áibanái imànicaalí walí báawéeri; cayábaca nacái wáiwitáise; wamàni nacái áibanái irí cayábéeri; wamànica macáita machacàníri iyú yéewanápiná manuica áibanái ínáidacawa iwàwawa wàwali.

²³ Espíritu Santo icùacaalí wáiwitáise, yá càmita cáimacái waicá wíawawa áibanái ícha; wacùca nacái wíawawa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa. Iná wamàacacaalí Espíritu Santo icùaca wáiwitáise, yásí wamànica wàyaca càide iyúwa Dios itàacái ichùullaná wía.

²⁴ Càide iyúwaté natàtàná Jesucristo cruz ìwali, càita nacái wía Jesucristo yàasunáica, wadéca wawènúacawa wáiwitáise bàaluisàimi íchawa, càide iyúwa wadéca nacáicaalí watàtáaca wáiwitáise bàaluisàimiwa cruz ìwali yéetácaténáwa, macáita yái wabáyawanáca wawàwéerica wamànica. Càita iwàwacutá waicáca wíawawa iyúwa yéetéeyéimiwa càmíiyéica yáalimá imànica ibáyawanáwa, ipíchaná wamànica wabáyawanáwa.

²⁵ Espíritu Santo idéca yàaca wacáuca wàlisài càmíríca imáalàawa, iná iwàwacutá wamàacaca Espíritu Santo icùaca wáiwitáise wamànicaténá càide iyúwa ichùullaná wía.

²⁶ Picácué cáimacái waicáca wíawawa áibanái ícha. Picácué nacái wáalimáidaca waicá wíawáaca calúanápiná wamàniyacacawa. Picácué nacái báawa waicáyacacawa wàasu cawèníri ìwalísewáaca.

6

Ayúdense unos a otros

¹ Píacué nuénánáica, píalíacaalíwa abéeri péená idéca imànica isicúata ibáyawanáwa, néese abénaméeyéi pèewi Espíritu Santo icuèyéica íwitáise níata iwàwacutá iyúudàacani iwènúadacaténá íwitáisewa Dios irípiná àniwa, nàalàacani nacái imàacáanápíná íchawa ibáyawanáwa. Quéwa iwàwacutácué píalàacani éeréeri iyú. Piicácué píichawa cayába nacái ipíchaná Satanás yáalimáidacuéca pía nacái pimàníinápínácuéca pibáyawanáwa.

² Piyúudàayacacuéwa piwènúadánápiná píiwitáisewa Dios irípiná àniwa pibáyawaná íchacuéwa. Càipínácué pimànica càide iyúwaté Cristo ichùullaná wía, wía yeebáidéeyéica itàacái.

³ Picácué cachàini waicáca wíawawa áibanái ícha, wíacáiná èeri mìnánái, càmita báisí cachàinica wía. Cáimacáicaalí waicáca wíawawa áibanái ícha, yásí wachìwáidacáita wíawawa meedá.

⁴ Macáitacué iwàwacutá píináidacawa piwàwalícuísewa ìwali yái pimàníricuéca asáisí cayábacaalíni. Néese cayábacaalíni, yásí yáalimácué casímáica pía piwàwalícuísewa ìwali yái pimànírica. Iwàwacutácué càmita cáimacái piicáca píawawa áibanái ícha.

⁵ Macáicáináta wía èeri mìnánáica áibaalí wawàwaca wamànica wabáyawanáwa, canácáiná mabáyawanéeri cháì èeri irìcu.

⁶ Cawinácaalícué yéewáida pía iyú yái Dios itàacái ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, píacué yàasupiná macái píasu yéenáwa cayábéeri íwitáaná imanùbaca píacaténácué iwèni.

⁷ Abénaméeyéi cachìwéeyéi náimaca càmítasa yéewa Dios iicáca yái pimàníricuéca, càmítasa nacái yùuwichàidapínacué píawa pibáyawaná ìwaliwa. Quéwa nachìwa meedá. Picácué peebá nalí. Càmítacué yéewa pìchìwáidaca Dios, piicáanícáténácáita iquíniná meedá. Péemiácué comparación: Aiba ibànacaalí bànacalé ími, yásí yeedáca yái bànacalé íiwítáaná iyacanáca yàasu èeri irìcu. Càita nacái, càinácaalícué pimànica, yásí Dios yàapínacué piwèni.

⁸ Cawinácaalí imànírìca ibáyawanáwa càide iyúwa íiwítáise cabáyawanéeri iwàwáaná, yéetápinácawa yùuwichàacáténáwa càiripínáta. Quéwa cawinácaalí imànírìca càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, yeedápináca iríwa icáucawa càmíri imáalàawa Espíritu Santo yèeripínáca irí.

⁹ Iná iwàwacutá càmita waméyáawa wamànica cayábéeri, yácáiná càmicaalí waméyáawa wamànica cayábéeri, yásí Dios yàapíná walí wàasu cawèníriwa áibaalípiná yéenáiwana yàanàacatalépináca.

¹⁰ Iná chácátáinápinácaalí wáalimáca wamànica cayábéeri, iwàwacutá wamànica cayábéeri macái iríta, cachàiníwanái nacái nalí waiquéeyéica iyúwa wéenanáisiwawa neebáidacáiná Jesucristo itàacái.

Advertencias y saludos finales

¹¹ ¡Piicácué yái manuírì letra nutànèricuéca pirí siùcade nutànàacáténacué pirí yái achúméerìina tàacáisca nucáapi iyúwa!

¹² Níara ichùuliéyéica pimànínápinácué piríwa circuncisión nacàlidaca càiri cachìwéeri tàacáisi cayábacáténácáita áibanái judiónái iicáca nía meedá. Càmita nawàwa judiónái yùuwichàidaca nía ìwalíise yái nacàlidáanáca tàacáisi íiméerica Jesucristo yéetáanátéwa cruz ìwali wáichawalíná iwasàacáténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

¹³ Níara judíoca càmita namàni macáita càide iyúwa profeta Moisés yàasu tàacáisi ichùulláná judiónái imànica. Canácata yáaliméerica imànica macáita machacànírì iyú càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná. Nawàwacáita nacàlidaca naináwanáwa pìwalícué canùmaséeri iyú meedá; nawàwa nacàlidaca nachùuliacuécasa pía pimànicáténacué circuncisión áibanáicáténá yáallacawa néewáidacalécuéca pía, níai cachìwéeyéica.

¹⁴ Quéwa càmita nuwàwa nucàlidaca nuináwanáwa canùmaséeri iyú. Néese nuwàwa nucàlidaca abéerita Wáiwacali Jesucristo iináwaná ìwali, yéetácatéwa cruz ìwali iwasàacáténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Cristo yéetácatéwa cruz ìwali nuíchawalíná, íná nuicáca núawawa nacái càide iyúwa wenàiwica yéetéerícatéwa íicha macái wawàsi báawéerica èeri mìnánái iwàwéerica numànica. Canéeri nulí iwèni macáita yái báawéerica, càmita quirínama nuwàwa numàni càì.

¹⁵ Néese, wàyacaalí abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yá canéeri walí iwèni wasèenáì imànicaalí walí circuncisión, càita nacái càmicaalí namànité walí circuncisión. Abéerita cawènírica walí yái Dios iwàlìsàidáanáca wáiwítáise, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁶ Nusutácué Dios íicha pirípinácué imàcáanápiná pìyaca matuíbanáiri iyú, iicáanápinácué pipualé nacái, macáitacué pía yeebáidéeyéica càide iyúwa nucàlidáanácué piríni, macáitacué pía nacái Dios yàasu wenàiwicaca báisírì iyú.

¹⁷ Siùcáisede càmita nuwàwa áibanái íimaca càmítasa Jesús ibànùu núa, nasàiwicacáténá nulí wawàsi. Yái cabèesi yáaminá nùwalíseerica yáasáidaca amaléeri iyú nudéca nùuwichàacawa Jesús irípiná yàasu wenàiwicacáiná núa.

¹⁸ Píacué nuénánáca, nusutácué Wáiwacali Jesucristo íicha pirípinácué imànínápiná pirí cayábéeri mawèníri iyú, macáitacué pía. Báisíta, amén.

EFESIOS

Saludo

¹ Núa Pablo, nubànùacué pirí cuyàluta, núa abéeri Jesucristo yàasu apóstol. Jesucristo ibànùaca núa nucàlidacaténá wenàiwicanái irí tàacáisi càide iyúwa Dios iwàwáaná, Dios imáidacáiná núa. Nubànùacué pirí cuyàluta, píacué Dios yàasu wenàiwicaca yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái iyéeyéica Efeso iyacàlená irícu.

² Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namànínapínácué pirí cayábéeri mawèníri iyú, namàacáanápínácué nacái pìyaca matuìbanáita.

Bendiciones espirituales en Cristo

³ Wàacué Dios irí cayábéeri, yái Wáiwacali Jesucristo Yáanirica, Dioscáiná idéca imànica walí cayábéeri Cristo ìwalíse, yái wàyéerica abédanamata yáapicha, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Dios idéca imànica walí macái cayábéeri íiwitáaná chènuníseeri iyúudèeripiná wáiwitáise, wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha.

⁴ Dios yeedácaté wía yàasu wenàiwicacaténá wía, ipíchawáiseté idàbaca èeri yáaliacáinatéwa Cristo yéetáanápínatéwa wáichawalíná. Dios yeedácaté wía imàacacaténá wàyaca yáapicha chènuniré, wáibaidacaténá nacái abéerita Dios irípiná mabáyawanéeri iyú Dios iicápiná.

⁵ Cáininácáinaté Dios iicáca wía èeri ipíchawáiseté, ínáté ínáidawa yeedáanápínaté wía iicácaténá wía iyúwa yéenibewa. Jesucristo yéetácatéwa wáichawalíná càide iyúwaté Dios ínáidáanátéwa. Iná Dios iicáca wía iyúwa yéenibewa.

⁶ Iná wàaca Dios irí cayábéeri mamáalàacata imànicáiná walí cayábéeri manuísíwata mawèníri iyú. Càité Dios imànica walí cayábéeri, imàacacaté Iiri yéetácawa wáichawalíná, yái Iirica cáininéerica Dios iicáca.

⁷ Cáininácáiná Dios iicáca wía, íná ibànùacaté Iiriwa yéetácaténátéwa wáichawalíná. Dios Iiri íraná imusúacatéwa ícha cruz ìwali yéetácaalítéwa wáichawalíná, íná Dios idéca iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, imàaca nacái iwàwawa wabáyawaná ícha, bàaluitécáiná Dios iwàwacaté imànica walí cayábéeri mawèníri iyú. Dios imànicáiná wenàiwicanái irí cayábéeri manuísíwata càníri imáalàawa.

⁸ Dios idéca yáasáidaca walí cáinináca iicáca wía. Wáaliacawa cáinináca iicáca wía imàacacáiná cáaliacáica wía wáaliacaténáwa macái wawàsi ìwali, yái iwàwacutéerica wáaliacawa ìwali wàyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁹ Dios imàaca nacái wáaliacawa yàasu cayábéeri ìwali, yái cayábéerica Dios iwàwéericaté imànica walí, cànírité wenàiwicanái yáaliawa ìwali quéechatécáwa. Dios ínáidacáinaté ibànùanápínaté Cristo aléi èeri irículé imànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹⁰ Aibaalípiná Dios imànipiná càide iyúwaté ínáidáanáwa imànínapíná alétade yéenáiwana yàanàacatalépináta. Càipiná Dios imànica: Imàacapiná Cristo icùaca macáita iyéerica chènuniré, chá nacái èeri irícu.

¹¹ Dios yeedácaté wía èeri ipíchawáiseté imàacacaténá wàyaca abédanamata Cristo yáapicha, wía yeebáidéeyéica itàacái, yéewanápiná weedáca walíwa yái cawènírica càide iyúwaté Dios ínáidáanáwa imàacáanápínaté walíni, yái Dios imànírica macái wawàsi machacàníri iyú, cayábéeri iyú nacái càide iyúwa iwàwáaná imànicani.

¹² Dios idéca càì imànica walí, wía judíoca, níai idàbáanéeyéicáwaca yeebáidaca Cristo ìwali yéewanápiná wàyaca machacàníri iyú cháì èeri irícu, yéewacaténá áibanái canánama yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái manuíri cayábéerica Dios imànírica mawèníri iyú wenàiwicanái irí.

¹³ Píacué nacái càníiyéica judío, bàaluité péemlàcuéca yái báisíri tàacáisi icàlidéerica Cristo iwàwaca iwasàaca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yá peebáidacatécué Cristo

itàacái. Inaté Dios imàacacué pìyaca abédanamata Cristo yáapicha, Dios imàacacué nacái Espíritu Santo iwàlùacawa piwàwaliculé càide iyúwaté Dios ímáaná, píalíacaténácuéwa Dios yàasunáica píá.

¹⁴ Espíritu Santo iyacáiná wawàwalicu íná yéewa wáalíacawa báisíiri iyú Dios imàacáanápíná walí macáita yái cawènírica càide iyúwa icàlidáaná walíni, áiba èeriwa idécanáami imáalàidaca iwasàaca wía, wía yàasunáica, yéewacaténá áibanái canánama yàapínáca Dios irí cayábéeri ìwali yái cayábéeri manuíríca Dios imànírica mawèníri iyú wenàiwicanái irí.

Pablo pide a Dios que dé sabiduría a los creyentes

¹⁵ Nudéca nuémíacuéca piináwaná ìwali íná yéewa núalíacawa peebáidacuéca Wáiwacali Jesús itàacái. Nudéca nuémíaca nacái cáininácuéca piicáca macái Dios yàasu wenàiwicanái.

¹⁶ Iná nùaca Dios irí cayábéeri mamáalàacata pìwalicué. Yá nusutácué Dios ícha píripínácué.

¹⁷ Nusutácué Dios ícha píripínácué, yái Wáiwacali Jesucristo Icuèrináca, yái Wáaniri Dios cachàiníríca íiwitáise, icànéeríca mèlumèluíri iyú. Nusutácué Dios ícha píripínácué imàacáanápíná cáalíacáica píá Espíritu Santo yáalíacái iyú, píalíacaténácué péemíaca cayába càinácaalí ímáaná yái tàacáisica, píalíacaténácué nacái Dios ìwali cayábéeri iyú cachàiníwanái mamáalàacata.

¹⁸ Nusutácué Dios ícha píripínácué amalácaténá imànica píiwitáise píalíacaténácuéwa ìwali yái cawènírica Dios imàaquéeripínácuéca píri. Dios idéca imáidacuéca píá picùanápínácué imàacaca píriní, cawèníricáináni yái cayábéeríca, manuísíwata nacái, áibaalícaíná Dios imàacapínácué pìyaca yáapicha chènuniré cáimiétacanéeri iyú manuísíwata, máiní mèlumèluíri iyú nacái, píacué Dios yàasu wenàiwicaca.

¹⁹ Nusutácué nacái Dios ícha píripínácué píalíacaténácuéwa Dios ichàini ìwali máiní manuírí càníri imáalàawa nacái, càníri nacái yéewa wáalimáidacani, càinácaalí imanuíca, yái ichàini manuíríca ìyéeríca wawàwalicu, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Yái ichàinica ìyéeríca wawàwalicu, yácata Dios ichàini manuíríca Dios yáasáidéericaté cachàiníri iyú, manuísíwata nacái imichàidacaalíté Cristo yéetácáisi ícha.

²⁰ Dios imichàidacaté Cristo yéetácáisi ícha cachàiníri íiwitáise iyúwa, néeseté Dios imàacaca ichàini iyúwa Cristo yáawinacaténátéwa Dios yéewápuwáise chènuniré icùacaténá macáita Dios yáapicha. Yácata Dios ichàini manuíríca ìyéeríca wawàwalicu.

²¹ Dios imichàidacaté Cristo chènuniré, yá imàacacaté Cristo icùaca macái chàinisi íiwitáaná, macái íiwitáisesi íiwitáaná nacái, macái nacuèrinánái íiwitáaná nacái, macái náiwacanánái íiwitáaná nacái, macái wawàsi ìyéeríca nacái. Siúcáisede Cristo icùaca macáita, icùapíná macáita nacái áibaalí iwàlísàidacaalípiná macáita.

²² Dios idéca imàacaca Cristo irí macái íiwitáisewa, Cristo icùacaténá macáita. Dios idéca nacái ibàlùadaca Cristo wáiwitápupíná icùacaténá wía macáita, wía yeebáidéeyéica itàacái.

²³ Wíacáiná yeebáidéeyéica Cristo itàacái, càica wíade iyúwa Cristo iiná cháí èeri irícu, wáiwitápucáináni yái Cristoca, yái icuèeríca macáita, iyaca macáita nacái, yáaliméeri nacái imànica macáita càide iyúwa iwàwáaná.

2

Salvos por el amor de Dios

¹ Bàaluité pìyacatécué iyúwa yéetéeyéimiwa píbáyawaná ìwalísewa píucacáinácuéwa Dios ícha.

² Pèepunícatécuéwa píbáyawaná yáapichawa, pímanícaínátécué càide iyúwa èeri mìnánái imàníná, iyúwa nacái Satanás iwàwáaná, yái ichùulíeríca demonionái ìyéeyéica cáuli irícu, ichùulíeríca nacái èeri mìnánái íiwitáise càníryéica yeebáida Dios itàacái.

³ Càité wàyaca nacái macáita bàaluité, wía judíoca. Yá wamànicaté macáita càide iyúwaté wawàwáaná wamànica meedá macáita wawàsi Dios imáisanieríca wamànica.

Wamànicaté wabáyawanáwa càide iyúwaté wáiwitáise cabáyawanéeri iwàwáaná, iyúwaté nacái wáináidáaná wamànínapíná. Báawacáinaté wáiwitáise, ínáté iwàwacutáca Dios yùuwichàidaca wía manuísíwata, iyúwa áibanái èeri mìnánái canánama càmiyéica judío.

⁴ Quéwa Dios iicácaté wapualé manuísíwata, yáté máini cáinináca iicáca wía.

⁵ Ewitaté wàyacáaníta càide iyúwa yéetéeyéimiwa, wáucacáinácuéwa Dios ícha wabáyawaná ìwalísewa, càicáaníta cáininácaté Dios iicáca wía. Ináté imàacacué wàyaca abédanamata Cristo yáapicha. Càité Dios yàaca wacáuca cà míri imáalàawa. Pidécuéca pimúsúacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha Dioscáiná imànicatécué pirí yái cayábéerica mawèníri iyú.

⁶ Wàyacáiná abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yái imichèericatéwa yéetácáisi ícha, íná Dios iicáca wía càide iyúwa idéca nacáicaalí Dios imichàidaca wía yéetácáisi ícha, Dioscáiná idéca yàaca wacáuca wàlisài wàyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Dios iicáca wía nacái càide iyúwa wadéca nacáicaalí wáawinacawa Cristo Jesús yáapicha chènuniré wacúacaténá macáita Cristo yáapicha, yái yáawinéericatéwa néré icúacaténá macáita.

⁷ Càita Dios idéca imànica walí yéewacaténá yáasáidaca càiripináta cáinináca iicáca wía manuísíwata èeri cà míri imáalàawa, yáasáidacaténá nacái imànínáca walí cayábéeri mawèníri iyú Cristo Jesús yéetácáinatéwa wáichawalíná, yái wàyéerica abédanamata yáapicha.

⁸ Dios idéca iwasàacuéca pía yàasu yùuwichàacáisi ícha, Dioscáiná imànicatécué pirí yái cayábéerica mawèníri iyú peebáidacáinatécué Cristo Jesús. Càmitacué píalimá píibaidaca ìwalínápiná peedácaténácué piríwani yái iwasàanácuéca pía. Néese Dioscata yái yèericuéca piríni mawèníri iyú.

⁹ Canáca wáaliméeri wamànica Dios iwasàacaténá wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, íná càmita yéewa canùmaséeca wía ìwali, cachànicaténá waicáca wíawawa áibanái ícha.

¹⁰ Yácáiná Dioscata yái idàbéerica wía wàlisài iyú wàyacaténá abédanamata Cristo Jesús yáapicha yéewanápiná wamànica cayábéeri càide iyúwaté Dios ínáidáanáwa bàaluité wàwali wamànínapínaté cayábéeri.

La paz que tenemos por medio de Cristo

¹¹ Iná piwàwalicué càinácaalíté pìyáaná bàaluité. Càmitacué judío pía íná judíonái náimacuéca pìwali “càmiyéi imàni circuncisión”, níacáiná judíonái namànica circuncisión asíanái ímami ìwali. Yá náimaca nalíwáaca “wía imàniyéica circuncisión”, náimaca. Iná báawaca judíonái iicáca càmiyéi judío iyúwa casaquèeyéi Dios ícha.

¹² Piwàwalicué càinácaalíté pìyáaná: Bàaluité càmitacué píalíawa Cristo ìwali. Càmitacué Israel itaquénáinámi yéena pía. Càmitacué Dios imànité píapicha wawàsi imànicaténaté pirí cayábéeri càide iyúwaté imàníná wawàsi israelitanái yáapicha. Piyacatécué cháí èeri írìcu canéeyéitaté icuèriná Dios, càmitaté nacái píalíawa Dios ìwali. Canátatécué pirí abéeri iyúudèeripínácué pía.

¹³ Quéwa Cristo Jesús íraná imusúacatéwa ícha cruz ìwali, yáté yéetácawa wáichawalíná. Inácué siùcáise de pìyaca abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Píacué càmiyéica judío, iyéeyéicaté iyúwa yúuquèeyéiwa Dios ícha, Dios idéca imawiénidacuéca írìwa pía, Cristo Jesús yéetácáinatéwa píchawalínácué.

¹⁴ Cristo imàacaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca, wía yeebáidéeyéica itàacái. Abéerita wenàiwica íwítáaná imànica wía, wía judíoca, píacué nacái càmiyéica judío. Cristo imáalàidacaté wáicha nacái canánamani yái wàuwidéyacáanácawa càide iyúwa idéca nacáicaalí imáalàidaca manuiri iwáiná iyéericaté bamuchúamibàa wáicha.

¹⁵ Cristo imáalàidacaté iiná iyúwani, yái wàuwidéyacáanácawa yéetácáinatéwa cruz ìwali. Bàaluitécáiná Dios ichùullaca israelitanái imànínapíná madécaná càulenéeri wawàsi masacàacaténaté Dios iicáca náiwitáise. Quéwa Cristo yéetácatéwa imáalàidacaténá ichàini, yái tàacáisi bàaluisàimica, íná Cristo idéca iwasàaca macái wenàiwicanái. Yá imàacaca

wàyaca càide iyúwa abéerita wenàiwica íiwitáaná wàlisàna, wía judíoca, píacué nacái càmiyéica judío, wàyacaténá abédanamata Cristo yáapicha. Càité imàacaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca.

¹⁶ Cristo yéetácáinatéwa cruz ìwali, yá imáalàidacaté wàuwidéyacáanáwa, wía pucháiba íiwitáaná wenàiwicaca. Yá Cristo imàacaca cayábaca wáapicha Dios, yá idéca imàacaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca càide iyúwa abéeri wenàiwica.

¹⁷ Cristo yàanàacaté chènuníise icàlidacaténá walí macáita yái cayábéeri tàacáisca wáalíacaténáwa càinácaalí yéewa cayábaca wáapicha Dios, píacué càmiyéica judío iyéeyéicaté iyúwa yúuquéeyéiwa Dios íicha, wía nacái judíoca, yáaliyéicatéwa Dios iináwaná ìwali.

¹⁸ Cristo yéetacatéwa wáichawalíná, íná cayábaca wáapicha Wáaniri Dios, macáita wía, píacué nacái, Espíritu Santo iyúudàacáiná wía macáita.

¹⁹ Iná càmitacué pìya iyúwa canéeyéi yàasu cáli, iyúwa nacái càmiyéi wéenánái, píacué càmiyéica judío, néese pìyacuéca wáapicha iyúwa wàasu cáli néeséeyéi, wía Dios yàasu wenàiwicaca, yá Dios yéenibecuéca pía wáapicha.

²⁰ Càicué pía wáapicha iyúwa capìi ibàluèricawa cachàiníiri íba íinata. Níara apóstolca, profetanái nacái, càica níade iyúwa cachàiníiri íba capìi ibàluèricawa íinata, nacàlidacáinaté tàacáisi Dios inùmalícuíse quéechatécáwa, yéewacaténá wenàiwicanái yeebáidaca Jesucristo itàacái. Yái Jesucristoca, càicanide iyúwa capìi yàasu íba cachàiníiri náicha canánama, máiníiri iwàwacutácawa capìi irípiná, Wáiwacalíicáináni, yái Jesucristo wàyéerica abédanamata yáapicha.

²¹ Càide iyúwa wenàiwicanái ibàlùadacaalí íba icapèená, càita nacái macáita wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái iwàwacutá abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca macáita càide iyúwa wamànica nacáicaalí templo abéta Wáiwacalí irípináwa, wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha.

²² Iná píacué iyéeyéica abédanamata Cristo yáapicha, abédamacué píiwitáise píapichawáaca yéewanápinácué pìyaca càide iyúwa templo Dios iyéerica irícu, Espíritu Santo iyacáinácué piwàwalícu.

3

Pablo encargado de llevar el evangelio a los no judíos

¹ Dios idéca imànicuéca pirí cayábéeri mawèníiri iyú, píacué càmiyéica judío, íná yéewa presoca núa, núa Pablo, nucàlidacáiná Cristo Jesús itàacái càmiyéi judío irí.

² Núalíacawa pidécuéca péemàca nuináwaná ìwali Dios imànínaté nulí cayábéeri mawèníiri iyú ichùulínaté nucàlidáanápínácué pirí itàacái, píacué càmiyéica judío.

³ Dios idéca imàacaca núalíacawa càinácaalíté ínáidacawa imànínápíná, càmiríté imàaca áibanái yáalía ìwali. Dios idéca imàacaca núalíacawa, yá nudéca nucàlidacuéca piríni maléenéeri cuyàluta irícu.

⁴ Pílécaalícuéni, yásí píalíacuéwa núalíacawa ìwali yái tàacáisi Dios ibèericaté áibanái íicha, Cristo yáasáidéerica nulí.

⁵ Bàaluté Dios càmita imàaca wenàiwicanái yáalíacawa yái tàacáisi ìwali, quéwa Dios idéca imàacaca Espíritu Santo yáasáidaca nalíni, níái Dios yàasu apóstolca, profetanái nacái, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmalícuíse siúcade.

⁶ Yácata tàacáisi ibàacanéeri: Níái càmiyéica judío, neebáidacaalí yái tàacáisi cayábéeri íméerica Cristo Jesús iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yá Dios imànipínaca naliwa cayábéeri manuísíwata abédanamata càide iyúwa imàníná cayábéeri judiónái irí, cawinácaalí yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái, nàyacáiná iyúwa abéeri wenàiwica iiná, yái Cristo iináca, judiónái yáapicha, Dioscáiná idéca imànica wawàsi nacái càmiyéi judío yáapicha imànínápíná nalí cayábéeri nàyacaalí abédanamata Cristo Jesús yáapicha, càide iyúwa Dios imàníná cayábéeri judiónái irí.

⁷ Dios idéca imànica nulí càiri cayábéeri mawèníiri iyú: Imàacaca nuíbaidaca irípiná nucàlidacaténá yái tàacáisica. Càité Dios imànica nulí cayábéeri mawèníiri iyú, ichàiniadaca nacái núa íiwitáise cachàiníiri iyúwa.

⁸ Núacata yái camíirica cachàini náicha canánama Dios yàasu wenàiwicaca, quéwa Dios idéca imànica nulí càiri cayábéeri mawèníiri iyú: Imàacaca nucàlidaca cayábéeri tàacáisi camíiyéi judío irí, yái tàacáisi icàlidéerica walí máini cayábéerica Cristo íiwitáise, imàni nacái wenàiwica irí cayábéeri manuísíwata. Canácata wenàiwica yáaliméeri iputàaca yái cawèníirica Cristo idènièrica, yá nacái cayábéeri manuírica Cristo imàníirica wenàiwicanái irí.

⁹ Yácata Dios, yái idàbéericaté macáita, idéca ichùullaca nucàlidáanápíná macái wenàiwica irí càinácaalíté Dios íináidacawa ibàacanéeri iyú bàaluitésíwa, yái tàacáisi Dios ibèericaté bàaluitésíwa.

¹⁰ Càité Dios imànica yéewanápíná macái ángel íiwacanánái iyéeyéica chènuniré, demonio íiwacanánái nacái icuèyéica yàasu cáliwa cáuli irícu, náalíacawa átata cayábéeri iyú máini cáalíacáica Dios áibanái íicha canánama imànicaténá macái íiwitáanata càulenéeri wawàsi. Càì nadéca náalíacawa naicácáiná Dios imàacaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca, macáita wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwasàacaténá wía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

¹¹ Dios idéca imànica càide iyúwaté íináidáanáwa bàaluitésíwa èeri ipíchawáiseté. Yá Wáiwacali Jesucristo idéca imànica macáita cayábéeri iyú càide iyúwaté Dios iwàwáaná Wáiwacali imànica.

¹² Néese wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha, yá macàaluínináta wasutáca wíawawa Dios íicha wamawiénidacaténáni. Yá manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali wasutácaténá íicha weebáidacáiná Cristo itàacái.

¹³ Iná nusutácué píicha wawàsi manuísíwata camíinápinácué píináidáaníwa ìwalíise yái nùuwichàanácuécawa píwalíise nucàlidacáinaté píricué Dios itàacái. Néese pichàiniadacué píwàwawa, yácáiná yái nùuwichàanácawa imàacaca áibanái íicácuéca pía cáimiétaquéeri iyú.

El amor de Cristo

¹⁴ Iná nubàlùacawa nùlulù ipùata iyúwa Wáaniri Dios irí nùacaténá icàaluíniná.

¹⁵ Macáita Dios yàasunái iyéeyéica cháí èeri irícu, nía nacái iyéeyéica chènuniré, Dios idéca idàbaca nía.

¹⁶ Yái Wáaniri Dios, máini cachàinica íiwitáise náicha canánama, icànéeri nacái mèlumèlúiri iyú mamáalàacata, imàníiri nacái walí cayábéeri mawèníiri iyú càiripínáta camíiri imáalàawa. Nusutácué Wáaniri Dios íicha píripínácué ichàiniadáanápíná píiwitáise manuísíwata Espíritu Santo ichàini manuíri iyú.

¹⁷ Nusutácué Dios íicha píripínácué imàcáanápíná peebáidaca Cristo itàacái yéewanápínácué Cristo iyaca píwàwalícu. Càipínácué cachàinica píiwitáise Cristo ìwali càide iyúwa manuíri àicu idèniacaalí ipìchuwa depuíwalé cáli irículé, cáininácaténácué píicáca Dios, áibanái nacái.

¹⁸ Yásí píalimácué píalíacawa náapicha macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Cristo itàacái cáinináca Cristo íicáca wía manuísíwata, bàaluitésíwa èeri ipíchawáiseté, àta siùca nacáide, càiripínátawa, camíiri imáalàawa, yácáiná àta alénácaalí wàacawa, néréta nacái cáinináca Cristo íicáca wía.

¹⁹ Iná nusutácué Dios íicha píripíná píalíacaténáwa cáinináca Cristo íicáca wía manuísíwata, máini manuíri íicha yái wáaliméerica wáalíacawa càinácaalí imanuíca. Càicué nusutáca píri Dios iyáanápínácué píwàwalícu manuísíwata icùacaténácué píiwitáise macáita, yái Dios máiniirica cayábaca náicha canánama.

²⁰ Siùcade, wàacué Dios irí cayábéeri, yái cachàiníirica íiwitáise náicha canánama, yáaliméerica imànica walí cayábéeri máinisíwata manuíri cachàiníwanái íicha yái wasutéerica, manuísíwata íicha nacái yái wáináidéericawa, yái Dios ichàiniadéerica wía ichàini iyúwa iyéerica wawàwalícu.

²¹ ¡Wàacué Dios irí cayábéeri wía yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái, iyéeyéica abédanamata yáapicha! ¡Wàacué irí cayábéeri càiripináta èeri càníiri imáalàawa! Báisíta, amén.

4

Unidos por el Espíritu

¹ Iná núaquéi presoíri nucàlidacáiná Wáiwacali itàacái, nusutácué pícha wawàsi manuísíwata pìyáanápínácué machacàníiri iyú càide iyúwa iwàwacutáaná nàyaca caw-inácaalí Dios imáidéeyéica yàasunápináwa, Dioscáiná idéca imáidacuéca pía.

² Picácué cáimacái piicáca píawawa áibanái ícha. Picácué calúa píiwitáise, néese iwàwacutácué casímáica píiwitáise áibanái yáapicha. Cáininácué piicáyacacawa pìidenàcaténácué piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú áibanái imànicaalícué píri báawéeri.

³ Píalimáidacué macái pichàini iyúwa yéewanápinácué abédanamata píiwitáise píapichawáaca, càide iyúwacué Espíritu Santo iyúudàaná pía, yéewanápinácué píyaca matuíbanáiri iyú píapichawáaca iyúwa abéeri wenàiwica.

⁴ Weebáidacáiná Cristo Jesús itàacái, íná càica wíade iyúwa Cristo iiná, yái abéerita iináca iyéerica cháí èeri irícu. Abéericata nacái yái Espíritu Santoca. Càita nacái Dios idéca imáidaca wía abédanamacaténá wáiwitáise wacùnápíná abéerita yái iwasàanápínáca wíawa yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

⁵ Iyaca walí abéerita Wáiwacali. Weebáidaca abéerita tàacáisi. Iyaca abéerita wabau-tizáanáwa.

⁶ Iyaca abéerita Dios, yái Wáanirica macáita, yái icuèrica wía macáita, iyúudèrica nacái wía macáita, iyéerica nacái wawàwalícu macáita.

⁷ Quéwa Cristo idéca imàacaca walí wáalimáwanama cayábéeri chàinisi wamanùbaca nacáitawa, càide iyúwa iwàwáaná imàacaca walíni, wáibaidacaténá irípiná, wamànicaténá irí wáibaidacaléwa wáalimáwanama.

⁸ Iná càì íimaca yái Dios itàacáica áiba profeta itànèericaté Cristo ìwali:

“Imichàacatéwa chènuniré, itéeri

yáamiwáisewa yùuwidenáíwa,

manùbéeyéi presoíyéica idacuèyécawa.

Idéca yàaca cayábéeri chàinisi wenàiwicanái irí náibaidacaténá irípiná”,

íimaca yái tàacáisica.

⁹ Néeni, ¿píalíasicué càinácaalí íimáanáquéi tàacáisi íiméerica “Cristo imichàacatéwa”? Yá íimáanáca Cristo iwàlùacatéwa quéechatécáwa càlicullí irículé, infierno irículé nacái.

¹⁰ Yái Cristo iricuèricatéwa, yácata imichèericaté nacáíwa chènuniré Dios yàatalé, yái cáli chènuníseerica náicha canánama, icùacaténá macáita Dios yáapicha, cáimiétacanéeri iyú, mèlumèluíri iyú nacái. Càité Cristo imànica ipuníadacaténáté macáita íiwitáise iyúwa. Iná yéewa iyaca macáita, icùaca nacái macáita depuíwalé náicha canánama àta chènuníse náicha canánama nacái, yácáiná Dioscani yái Cristoca.

¹¹ Cristo imàacacaté walí cayábéeri chàinisi wáalimáwanama wáibaidacaténá irípiná. Idéca imàacaca abénaméeyéi wéená apóstolnáipíná nía, ibànùacaténá nía madécaná yàcalé néré nacàlidacaténá iináwaná ìwali. Idéca imàacaca abénaméeyéi wéená profetanáipíná nía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliçúse; Cristo imàacaca abénaméeyéi wéená icàlidaca yái cayábéeri tàacáisica íiméerica Cristo iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha; Cristo idéca imàacaca abénaméeyéi wéená pastornáipíná nía nacùacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Cristo itàacái abéeri yàcalé mñaná. Imàaca abénaméeyéi yéewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú.

¹² Càita Cristo idéca ichàiniadaca wía, wía yàasu wenàiwicaca wáibaidacaténá irípiná, wayúudàacaténá áibanái, wamichàidacaténá nacái náiwitáise níái yeebáidéeyéica Cristo itàacái, càiyéide iyúwa Cristo iiná cháí èeri irícu.

¹³ Iwàwacutácué càì wamichàidaca wáiwitáisewáaca àta weebáidacataléta abédanama Dios Iiri itàacái tàì ìmèeri iyú, àta nacái wáaliacatalétawa Dios Iiri ìwali báisìiri iyú càide iyúwa ìiwitáise iyáaná. Càipiná cachàini yàacawa wáiwitáise Cristo ìiwitáise iyú iyúwa béeyéi wenàiwica àta wáalimáacataléta wàyaca machacànìiri iyú, cáaliacáiri iyú nacái càide iyúwa Cristo iwàwáaná wàyaca.

¹⁴ Càicaalí wàyaca, néese càmita wèepunípináwa càide iyúwa sùmanái iwènúadéeyéica ráunamáita ìiwitáisewa madécaná yàawiría, càiyéide iyúwa ída cachàinìiri cáuli, màladàca nacái iwatèeyéica. Càmita wamàacapiná macái wàlisàì tàacáisi iméeràidaca wía Dios ícha càide iyúwa cáuli itécaalí cáli ichùmalé déeculé. Càmita wabatàapiná nachìwáidaca wía níara cachìwéeyéica imàníyéica càide iyúwa cachìwéeri tàacáisi ímáaná.

¹⁵ Néese iwàwacutá cáinináca waicáca áibanái wataánicaténá nalí éeréeri iyú wacàlidáanápíná nalí yáì báisìiri tàacáisica yéewanápíná wadàwinàidaca wáiwitáisewa Cristo ìiwitáise iyú càide iyúwa béeyéi wamànicaténá càide iyúwa Cristo iwàwáaná, wáiwitápucáináni, wía yeebáidéeyéica itàacái, càiyéide iyúwa Cristo iiná iyéerica cháì èri irìcu.

¹⁶ Iná macáita wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái càiyéide iyúwa Cristo iiná, wàyaca abédanamata Cristo yáapicha, wáiwitápucáináni. Abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca càide iyúwa abéeri wenàiwica iiná. Yá nacái cachàinicaalí macái wééná ìiwitáise Cristo ìwali, wáibaidacaalí cayába Cristo irípiná nacái, yásí cachàinica wáiwitáise yàacawa macáita, wamichàida nacái wáiwitáisewáaca cáininácaténá waicáyacacawa.

La nueva vida en Cristo

¹⁷ Yácata tàacáisi númèericuécá pirí, nuchùlièricuécá iyú pía nacái Wáiwacali ípidená ìwali Wáiwacali ichùullacáinaté nucàlidáanápínácué piríni: Picácué píya quirínama càide iyúwa áibanái iyáaná càimíyéica yeebáida Dios itàacái, imàníyéi nacái càide iyúwa ímáaná áiba ìiwitáisesi canéerica iwèni.

¹⁸ Catáca meedá náiwitáise nabáyawaná ìwalísewa. Canáca nacáuca wàlisàì càimíiri imáalàawa Dios yéerica wenàiwica irí, càmicáiná nálía Dios ìwali. Càmita nálía Dios ìwali matuícáiná náiwitáise.

¹⁹ Dàalaca náiwitáise ichàbanamawa, càmita quirínama báica nía nabáyawaná ìwalísewa, càmita nacái achúma nawàwa ìwali. Càmita quirínama náinàidacawa napíchaléwa nabáyawaná ìwaliwa, nadéca namàacaca níawawa namànicaténá náapichawáaca máini báawéeri wawàsi nainá iyúwa áibanái yàacuésemi, yá namànica casaquèeri wawàsi macái ìiwitáanáta máiwitáiseeri iyú nasímáidáanápíná níawawa.

²⁰ Quéwa càmitatécué píalía Cristo ìwali píyáanápínácué meedá iyúwa nàyaná, níái càimíyéica yáalíawa.

²¹ Núaliacawa pidécuéca péemíaca Cristo iináwaná ìwali, idéca nacái Cristo yéewáidacuécá pía píaliacaténácuéwa càirínacaalí yáì báisìiri tàacáisica.

²² Piúcacué píchawa píiwitáise bàaluisàimiwa yáì iyúwaté píyáaná bàaluité, yáì píiwitáise yáaséerimica. Bàaluité píwàwacatécué pimànica yáì càimírica Dios ibatàa wenàiwica imànica, ínáté píiwitáise bàaluisàimi ichìwáidacatécué pía.

²³ Pimàacacué Dios iwàlisàidaca píiwitáise píwàwallcu.

²⁴ Piyacué píiwitáise wàlisàì yáapichawa, yáì píiwitáiseecuécá Dios idàbéericaté, Dios ìiwitáise inacáripíná píyacaténácué machacànìiri iyú, mabáyawanéeri iyú nacái càide iyúwa báisìiri tàacáisi ímáaná.

²⁵ Iná picácué pitàaní pichìwawa áibanái irí. Néese pitàanícué báisìiri iyúta piríwáaca iwàwacutácáiná abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca wíacáiná canánama wáalimáwanama, abéeri Cristo iiná ìwalíseerica wía, yáì Cristo iiná iyéerica cháì èri irìcu.

²⁶ Calúacaalícué pía, picácué pimàni pibáyawanáwa, néese piúcacué píchawa píluúwa ipíchawáise èri iwàlùacawa; pimàacacué caquialéta nacái píwàwawa ícha càirínacaalí báawéeri áibanái imànìiri pirí.

²⁷ Calúacaalícué pía déecuiri iyú, yásí màulenáca Satanás yáalimáidacuéca pía, pimàinínápinácué pibáyawanáwa.

²⁸ Cawinácaalí péenácué cayéedéeri, iwàwacutá iyamáidaca iyéedùaca íbaidacaténá machacànìiri iyú icáapi iyúwa yéewanápiná idènìaca yàasuwa cayába iyúudàacaténá catúulécanéeyéi wenàiwica.

²⁹ Picácué pitàaní báawéeri wawàsi ìwali, néese pitàanícué cayábéeri wawàsi ìwali, càirínácaalí wawàsi iwàwacutéerica wenàiwicanái yéemìaca, abéerita yái wawàsi iyúudèeripináca wenàiwica yéemièyécúéca picàlidáaná, pimichàidacaténácué náiwitáise, yéewanápiná Dios imànica nalí cayábéeri mawènìiri iyú ìwallise yái picàlidéericuéca nalí.

³⁰ Picácué pitàaní báawéeri wawàsi ìwali ipíchanácué achúmaca pimànica Espíritu Santo iwàwa, yái Dios mabáyawanéerica. Yái Espíritu Santoca idéca iwàlùacuécawa piwàwaliculé yáasáidacaténácué Dios yàasunáica pía. Càipiná Espíritu Santo imànica èeri imáalàacaalípináwa, Dios iwasàacaalípinácué píawa macái yùuwichàacáisi ícha.

³¹ Piúcacué píchawa yái báawáanáca piicáyacacucawa. Piúcacué píchawa pilúawa. Picácué picuísáyacacawa, càita nacái picácué pitàaní áibanái ìwali báawéeri iyú; càita nacái piúcacué píchawa macáita píiwitáise báawéeriwa.

³² Néese cayábacué píiwitáise píapichawáaca, càita nacái catúulécanácué piicáyacacawa, pimàacacué piwàwawa ícha càirínácaalí báawéeri péenàsàiri imànìirica pirí, càide iyúwa Dios imàacáanáte iwàwawa wabáyawaná ícha Cristo yéetácáinátéwa wáichawalíná.

5

Como deben vivir los hijos de Dios

¹ Píacué Dios yéenibeca, cáininéeyéica Dios iicáca, pìyacué càide iyúwa Dios ìyáaná.

² Cáininácué piicáyacawa, càita nacái cáininácué piicáca Dios, áibanái nacái, càide iyúwaté cáinináaná Cristo iicáca wía, yá imàacacaté icáucawa yéetácáténátéwa wáichawalíná iyúwa sacrificio. Yá casímáicaté Dios iicáca Cristo cáininácáináté Cristo iicáca wía imàacáanápináté icáucawa wáichawalíná. Dios iicáca Cristo yéetáanáwa iyúwa cayábéeri ofrenda, sacrificio nacái neeméerica pumènìiri isàni yáapicha.

³ Píacué nuénánáica, Dios yàasunáicáinácué pía, íná iwàwacutácué canácatáita piimá áiba wenàiwica yáapicha càimíirica pinìrisíwa, càimíchúaca nacái píinusíwa. Càita nacái iwàwacutácué canácatáita pimàni casaquèeri wawàsi piiná iyúwa, càita nacái picácué piwàwa piásupináwa áibanái yàasu.

⁴ Picácué picàlida casaquèeri tàacáisi. Càita nacái picácué picàlida tàacáisi canéeri iwèni càide iyúwa máiwitáiseeyéi. Càita nacái picácué piicáaní casaquèeri tàacáisi ìwali. Macái tàacáisi casaquèeri, càmita iyúudàa wenàiwica. Néese, cayába cachàiníwanái piacaalícué Dios irí cayábéeri.

⁵ Dios imàacapiná walí cayábéeri cawènìirica, wía Dios yéenibeca áiba èeriwa wawàlùacaalípináwa chènuniré, yái yàcalé Cristo icùacataléca macáita Dios yáapicha. Quéwa píalíacuéwa canácata néená iwàluèeripináca néré, ibatàa abéeri néená piná, cawinácaalí càmiyéica yeebáida Cristo itàacái, nía nacái iiméeyéica áiba yáapicha càimíirica nanìrisíwa, càimíchúaca nacái náinusíwa, nía nacái imànìiyéica casaquèeri wawàsi iiná iyúwa, nía nacái iwàwéeyéica yàasupináwa áibanái yàasu, Dios iicáciná nía iyúwa wenàiwica yèeyéica ídolo cuwáinái yéenáivaná icàaluíná cáininácáiná naicáca cawènìiri wawàsi Dios ícha.

⁶ Picácué pibatàa áibanái ichìwáidaca pía cachìwéeri tàacáisi iyú pimànicáichacué càiri báawéeri máinícáiná báawaca Dios iicáca yái namànìirica, yásí yùuwichàida nía manuísíwata, cawinácaalí càmiyéica imàni càide iyúwa Dios ichùullaná.

⁷ Iná picácué piacawéerida wenàiwica imànìiyéica càiri báawéeri.

⁸ Bàaluité piyacatécué catéeri píiwitáise yáapichawa, pimànicáinátécué pibáyawanáwa, quéwa siúcáise de piyacuéca amaléeri píiwitáise yáapichawa, piyacuéca nacái iyúwa camalási cháì èeri irícu, piyacáinácué abédanamata Wáiwacali yáapicha, piásáidacáinácué nacái áibanái

irí cainácalí Dios íwítáise ìyaca. Iwàwacutácué pìyaca càide iyúwa wenàiwica amaléeyéi íwítáise, ìyéeyéica mabáyawanéeri iyú càide iyúwa báisìiri tàacáisi ímáaná.

⁹ Wèepunícaalíwa amaléeri wáiwítáise yáapichawa càide iyúwa Dios iwàwáaná wàyaca mabáyawanéeri iyú, yásí cayábéeri wáiwítáise, wàyaca nacái machacànìiri iyú, wèepuní nacáíwa càide iyúwa báisìiri tàacáisi ímáaná.

¹⁰ Píalimáidacué pimànica yái casímáirica Wáiwacali iicáca.

¹¹ Picácué pimàni pibáyawanáwa canéerica iwèni náapicha níara áibanái yèepuníyécawa catéeri íwítáise yáapichawa, càmíiyéica yáalíawa Dios ìwali, néese pìalàacué nía náalíacaténáwa báawaca Dios iicáca yái namànìirica.

¹² Iwàwacutácué pìalàaca nía namàacáanápíná náichawa yái báawéerica namànìirica, máinicáiná báawacani yái namànìirica nainá iyúwa ibàacanéeri iyú áibanái íicha, íná báica natàaníca ìwali.

¹³ Quéwa pìalàacaalícué nía Dios itàacái iyú, yásí náalíacawa namànica nàacawa nabáyawanáwa.

¹⁴ Iná càì íimaca áiba tàacáisi:

“Pía yèepuníricawa íwítáise catéeri yáapichawa, pimànicáiná pibáyawanáwa matuíbanáiri iyú Dios íicha, càica píade iyúwa wenàiwica ìiméerica iyaca, iyúwa nacái yéetéerimiwa; íná iwàwacutá piwènúadaca píiwítáisewa pibáyawaná íichawa càide iyúwa wenàiwica icawàacaalíwa idapùle íichawa, iyúwa nacái yéetéerimiwa imichàacaalíwa yéetácáisi íicha, yásí amaláca Cristo imànica píiwítáise pìyacaténá machacànìiri iyú Cristo icamaláná irìcu”,

íimaca yái tàacáisica.

¹⁵ Iná piicácué píichawa cayába, picùacué píawawa pìyacaténácué machacànìiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Picácué pìya càide iyúwa máiwítáiséeyéi wenàiwica, néese pìyacué cáalíacáiri iyú.

¹⁶ Picácué piúca èeri máiwítáiséeri iyú, néese píalimáidacué pimànica cayábéeri èeri imanùbaca, idècunitàacá wàyaca cháì èeri irìcu ipíchawáise èeri imáalàacawa, máinicáiná èeri mìnáná imànica ibáyawanáwa siùcade.

¹⁷ Picácué máiwítáise pía, néese péewáidacuéwa píalíacaténácuéwa cainácalí Dios iwàwáanácué pimànica.

¹⁸ Picácué picàma ipíchanácué pimáalàidaca píawawa máiwítáiséeri iyú, néese pimàacacué Espíritu Santo icùaca píiwítáise manuísíwata pimànicaténácué càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹⁹ Pitàanicúé pìacawa piríwáaca Wáiwacali iináwaná ìwali. Pimichàidacué píiwítáisewáaca salmos iyú, himnos iyú nacái, cantos iyú nacái ichàiniadéeyéica wáiwítáise Espíritu Santo ichàini iyú. Picántàacué manuísíwata casímáiri iyú Wáiwacali irí, pìacué nacái irí cayábéeri.

²⁰ Pìacué mamáalàacata Wániri Dios irí cayábéeri ìwali yái macáita imàaquéericuéca pirí. Pìacué Dios irí cayábéeri Wáiwacali Jesucristo íipidená ìwali, pìyacáinácué abédanamata Jesucristo yáapicha.

La vida familiar del cristiano

²¹ Cáimiétaquéeri iyúcué piicáyacawa, péemìacué piríwáaca nacái pìacaténácué Cristo icàaluíná.

²² Píacué inanái canìríiyéica, pimànicúé càide iyúwa pinìri ichùulíaná pía, pimànicaténácué càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná.

²³ Iwàwacutácué peebáidaca pinìri itàacáíwa Dioscáiná idéca imàacaca píiwítápupínáni, yái pinìrica, càide iyúwa Dios imàacáaná wáiwítápupíná yái Cristoca, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Cristo idéca nacái iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, wía càiyéide iyúwa Cristo iiná cháì èeri irìcu. Càica wíade iyúwa Cristo iiná wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha.

²⁴ Néese càide iyúwa iwàwacutáaná wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái wamànica càide iyúwa Cristo ichùullaná wía, càita nacái piacué inanái canìriiyéica iwàwacutácué pimànica macáita càide iyúwa pinìri ichùullaná pía.

²⁵ Piacué aslanái cáinuíyéica, iwàwacutácué cáinináca piicáca pínuwa, càide iyúwaté cáinináaná Cristo iicáca wía, wía yeebáidéeyéica itàacái. Yá Cristo imàacacaté icáucawa yéetáanápínátéwa wáichawalíná.

²⁶ Cristo imànicaté càì yeedácaténá wía yàasunáipínáwa idécanáamité masacàaca imànica wáiwitáise báawéeri íicha itàacái iyúwa wabautizácaalítéwa wáasáidacaténaté weebáidaca itàacái.

²⁷ Cristo imànicaté càì yéewanápiná imàacaca wabàlùacawa ípunita chènuniré icànéeyéipíná mèlumèlúri iyú, cayábéeyéi iicácanáwa, canéeyéi íbáyawaná ibatàa achúméerína piná, néese mabáyawanéeyéi Cristo irípiná, wía yeebáidéeyéica itàacái.

²⁸ Asiali idènlàcaalí ínuwa, yá iwàwacutá cáinináca iicáca úa càide iyúwa cáinináaná iicáca yáawawa. Cawinácaalí cáininéerica iicáca ínuwa, imànica ìyaca iríwa cayábéeri, Dios iicácaíná níái pucháibaca iyúwa abéeri wenàiwica.

²⁹ Canáca asiali báawéeri iicáca iináwa, néese icùaca iináwa yàacàsi iyú, bàlesi iyú nacái. Càita nacái iwàwacutá asiali iicáca ínuwa càide iyúwa iicáaná iináwa, icùacaténá úa cáininéeri iyú, càide iyúwa Cristo icùaná wía cáininéeri iyú, wía yeebáidéeyéica itàacái.

³⁰ Cristo icùaca wía wàyacáiná iyúwa iiná cháì èeri irìcu. Wía nacái, càica wíade iyúwa Cristo iiná ìwalíséeyéi, wía yeebáidéeyéica itàacái wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha càide iyúwa inanái uyáaná abédanamata unìri yáapichawa.

³¹ Dios itàacái icàlidacaté walíni, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalícúse. Íimaca: “Iná asiali yàacawa yáaniri íchawa, yáatúa íicha nacáwa, ìyacaténá abédanamata ínu yáapichawa. Néese idécanáami asiali iimáca úapicha, yásí Dios iicáca níái pucháibaca iyúwa abéeri wenàiwica”, càì íimaca.

³² Máini iwàwacutá wawàwalica yái cayábéeri tàacáisica Dios yáasáidéerica walí asiali ìwali ínu yáapichawa, quéwa nuwàwa nuéwáidacuéca pía comparación iyú, Cristo ìwali, yàasu wenàiwicanái yáapichawa nacái, wía yeebáidéeyéica itàacái.

³³ Iná nucàlidacuéca píri àniwani, iwàwacutácué macáita péená cáinináca iicáca ínuwa càide iyúwa cáinináaná iicáca yáawawa. Càita nacái piacué canìriiyéica, iwàwacutácué piicáca pinìriwa cáimiétaquéri iyú, pimànicué nacái càide iyúwa ichùullaná pía.

6

¹ Piacué sùmanái, peebáidacué càide iyúwa pisèená ichùullanácué pía píasáidacaténácué cáinináca piicáca Wáiwacali, cayábacáiná pimànicaalícué càì.

²⁻³ Iyaca abéeri ichùullacanási máinírícué iwàwacutá piwàwalica, icàlidéericuéca píri càinácaalí Dios ichùullaná pimànica. Dios íimacaté cáimiétacanéri iyú imànínapíná cayábéeri nalí cawinácaalí yeebáidéeyéica yái tàacáisica ímérica: “Piacué nacái píaniri íimiétacanáwa, píatúa íimiétacaná nacáwa, casíimáicaténácué piwàwa, pìyacaténácué nacái madécaná èeri cháì èeri irìcu”, càité íimaca yái Diosca.

⁴ Néenicué pía quéenibéeyéica, picácué pichùulla péenibewa lúasi iyú mamáalàcata ipíchanácué píalimáidaca piicáwa nía àta calúacataléta náiwitáise. Néese pidàwinàa nía neebácaténá pitàacái. Péewáidacué nía nacái, píalàacué nía, pimicháidacué nacái náiwitáise neebáidacaténá Wáiwacali itàacái, cáininácaténá nacái naicáca Wáiwacali.

⁵ Piacué áibanái yàasu wenàiwicaca íibaidéeyéica mawèníri iyú, peebáidacué píiwacanáiná itàacáwa ichùulièyéicuéca pía cháì èeri irìcu. Piacué náimiétacaná, nacàaluíná nacái, báisíri iyú. Píibaidacué nalí cachàiníri iyú càide iyúwa píibaidaca nacáicaalí Cristo irípiná.

⁶ Píibaidacué nalí cayábéeri iyú càiripínáta, càimíríca abéta naicáidacaalícué píri cayábaténácaíta naicácué pía meedá, néese píibaidacué iyúwa Cristo yàasu wenàiwica

íibaidéeyéica irípiná, pimànicaténácué càide iyúwa Dios iwàwáaná macái pichàini iyúwa báisíri iyú.

⁷ Pimànicué píibaidacaléwa casímáiri iyú càide iyúwa píibaidaca nacáicaalí Wáiwacali irípiná, càmíríca èeri m̀nanáí irí meedá.

⁸ Càicué píibaida píalíacáinácuéwa Wáiwacali yàanápiná walí cawèníyèi wamanùbaca nacáitawa ìwallíse yáí cayábéerica wamànírìca, áibanáí yàasu wenàiwicacaalí wía íibaidéeyéica mawèníri iyú, càita nacái wèpunícaalíwa máiwacalináwaca.

⁹ Píacué wenàiwica íiwacanánáica, pimànicué cayábéeri pìasu wenàiwicanáí iríwa càide iyúwa nuchùllíaná nía náibaidáanápinácué pirí cayába. Picácué píbáulia pícapèedáidáanápiná nía náibaidacaténácué pirí cachàiníri iyú. Píwàwalicué Wáiwacali chènuníisèeri ichùlliácuéca pía, càita nacái ichùlliácué pìasu wenàiwica, cáininácáiná Wáiwacali íicáca macái wenàiwica íiwítáaná abédanamata, càmíta nacái íicá abéeri wenàiwica iyúwa cayábéeri áibanáí íicha.

Las armas espirituales del cristiano

¹⁰ Néese nuénánáí, cachànicué píiwítáise Wáiwacali ìwali, íiwítáise manuírí iyú.

¹¹ Càide iyúwa úwisàiri ìwalícaalí íbàlewa dàaléeri hierro nacáiri ipíchaná yùuwidenáí isutàacani, càita nacái picùacué píawawa Dios ichàini iyú macáita. Peedácué piríwa Dios íicha píiwítáise íbàllíanápináwa hierro nacáiri cachànicaténácué píiwítáise macàaluínínta Satanás íipunita, càide iyúwa úwisàiri íbàllùacaalíwa tàì íiméeri iyú yùuwidenáí íipunitawa. Iwàwacutácué cachàinica píiwítáise Dios ichàini iyú ipíchaná yáí ícháawàidéerica wía íipidenéeri Satanás imawèniadacuéca pía, yáí cachìwéerica yáalímáidéerica wenàiwica namàníinápiná nabáyawanáwa.

¹² Càmicáiná wamàni úwi èeri m̀nanáí íipunita, néese wamànica wàacawa úwi náipunita níara canéeyéica íiná, canéeyéica yáapi, demonio íiwacanánáica cáuli irìcuíyéica, níái báawéeyéica ángel ichùllièyéica èeri m̀nanáí catéeyéi íiwítáise.

¹³ Iná peedácué piríwa píiwítáise íbàllíanápináwa hierro nacáiri, Dios imàaquéericuéca pirí cachànicaténácué píiwítáise càinácaalí báawéeri èeri náalímáidacatáitacué pía. Màulenácaalícué pimànica píiwítáisewa ùwicáí piná, yásí píalímácué píbàllùacawa tàì íiméeri iyú Satanásnáí íipunita yéewanápinácué càmíta pimàni píbáyawanáwa.

¹⁴ Càide iyúwa úwisàiri íbàllùacaalíwa tàì íiméeri iyú yùuwidenáí íipunitawa, càita nacái cachàinica píiwítáise Wáiwacali ìwali mamáalàacata ipíchanácué Satanás imawèniadaca pía. Càide iyúwa úwisàiri idacùacaalí ìwallabàawa yàasu cinturónwa ipíchaná íbàle hierro nacáiri ícaláacawa íicha, càita nacái picùacué cayába píawawa báisíri tàacáisi iyú. Yáí úwisàiri ìwalíca ìwallabàawa dàaléeri íbàlewa yùucutalícubàawa ipíchaná yùuwidenáí isutàacani. Càita nacái iwàwacutácué pìyaca machacàníri iyú mabáyawanéeri iyú nacái picùacaténácué píawawa ipíchanácué Satanás imawèniadaca pía.

¹⁵ Néese àniwa càide iyúwa úwisàiri ìwalícaalí izapatoníwa yéewanápiná imusúacawa caquialéta imànicaténá ùwicáí, càita nacái péewáidacuéwa cayába picàlidacaténácué áibanáí irí yáí tàacáisi cayábéerica íiméerica Cristo imàacaca wenàiwica nàyaca matuíbanáiri iyú Dios yáapícha.

¹⁶ Máiní iwàwacutá úwisàiri ícáapíca yàasu manuírí escudowa, yáí wawàsi dàaléerica, cáucuírí nacái úwisàiri ítéerica ícáapi irìcuwa íchacàidacaténá íichawa ípíèrica ípualé chucùlu yeeméericawa ípiacawa ípualé. Càita nacái peebáidacué Cristo itàacáí tàì íiméeri iyú picùacaténácué píawawa Satanás íicha, yáí báawéerica yáalímáidéerica wía cachàiníri iyú càide iyúwacué íchàwidàaca nacáicaalí wía chucùlu yeeméeri iyúwa, wamànicaténá wabáyawanáwa, waméyáacaténáwa weebáidaca Cristo itàacáí.

¹⁷ Néese àniwa càide iyúwa úwisàiri íbàllíacaalí íiwítawa dàaléeri càyúwa nacáiri iyú ipíchaná nanúaca íiwíta, càita nacái iwàwacutácué píwàwalíca Cristo idéca íwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, íná éwitacué Satanás ícháawàacáanáta píináwaná ìwali Dios irí, càicáanáta càmítacué iwàwacutá pimànica píbáyawanáwa. Néese càide

iyúwa úwisàiri yeedácaalí espada machete nacáiri ipéliacaténá yùuwidenáíwa, càita nacáiri iwàwacutácué peedáca piríwa Dios itàacái, yáí wacáapisà Espíritu Santo imàaquéerica walí, péewáidacué nacáíwa Dios itàacái ìwali, píalíacaténácuéwa ìwali piwàwalicuísewa, yéewanápinácué picàlidaca áibanáí iríni. Càita píalimácué pimànica ùwicái Satanás ípunita.

¹⁸ Píacué pimànica ùwicái Satanás ípunita èeri imanùbaca: Picácué piméyáawa pisutáca píawawa Dios ícha. Pisutácué Dios ícha manuísíwata càiripináta, càide iyúwa Espíritu Santo iyúudàanácué pisutáca Dios ícha. Piicácué píchawa cayába, pichàniadacué píiwitásewa, picácué piúca piwàwawa, néese pisutácué Dios ícha nalípiná, macáita Dios yàasu wenàiwicaca.

¹⁹ Pisutácué nacáiri Dios ícha nulípiná imàacáanápiná núalíacawa càinácaalí iwàwacutáaná núumaca nucàlidacaténá cayába yáí tàacáisi cayábéerica ímérica Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, nucàlidacaténáni macàaluínináta áibanáí irí, yáí tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanáí ícha bàaluité quéwa yáí imàaquéerica wáalíacawa ìwali siúcade.

²⁰ Dios idéca ibànùaca núa nucàlidacaténá inùmalícuíse yáí tàacáisi cayábéerica. Siúcade nùyaca presoíri iyú nucàlidacáiná áibanáí iríni càide iyúwa Dios ibànùaná núa nucàlidáanápináni. Iná pisutácué Dios ícha nulípiná nucàlidáanápiná itàacái macàaluínináta.

Saludos finales

²¹ Yá nubànùacué píatalé yáí Tíquico, wéenasàiri cáininéerica waicáca iyúudèeri cayába nacáiri wáibaidacaténá Wáiwacali irípináwa. Yá Tíquico icàlidapinácué pirí nuináwaná ìwali, ìwali nacáiri yáí numànírica.

²² Iná nubànùacué píataléni icàlidacaténácué pirí waináwaná ìwali. Càipiná ichàniadacué piwàwawa.

²³ Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué Wáiwacali Jesucristo nacáiri namàacáanápinácué piyaca matuíbanáiri iyú, píacué macáita wéenanáica, cáininácaténácué piicáyacacawa nacáiri, peebáidacáinácué Jesucristo itàacái.

²⁴ Nusutácué Dios ícha nacáiri pirípiná imànínápinácué pirí cayábéeri mawèníiri iyú macáitacué píaca cáininéeyéica íicáca Wáiwacali Jesucristo mamáalàacata báisíiri iyú càiripináta.

FILIPENSES

Saludo

¹ Núa Pablo, Timoteo yáapicha, Jesucristo yàasu wenàiwicaca wía, íbaidéeyéica irípiná. Watànàacué pirí cuyàluta piácué Filipos ìyacàlená mìnánáica, piácué Dios yàasu wenàiwicaca ìyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha, macáitacué pía yeebáidéeyéica itàacái, piácué nacái ancianonáica, diácononái nacái canánama.

² Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namàníinápinácué pirí cayábéeri mawèníri iyú, namàacáanápinácué piyaca matuíbanáiri iyú.

Oración de Pablo por los creyentes

³ Nùaca Nucuèriná Dios iríwa cayábéeri macái imanùbaca nusutácaalí ícha pirípinácué.

⁴ Nusutáca Dios ícha pirípinácué, yá macái yàawiríata mamáalàacata nusutácué Dios ícha pirípiná canánama casímáiri iyú.

⁵ Casímáicué nuwàwa pìwali piyúudàacáinácué núa nucàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali áibanái irí náalíacaténáwa iwàwa iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Piyúudàacatécué núa bàaluité idàbacatáisetacué péemiaca Jesucristo iináwaná ìwali àta siuca nacáide.

⁶ Bàaluité peebáidacuéca Jesucristo itàacái, yáté Dios idàbacatécué imànica íbaidacalé cayábéeriwa piwàwalicuise, yáté imàacacué pirí píiwitáise wàlisài pimànicaténácué cayábéeri. Càita nacái núalíacawa báisíiri iyú Dios imànipinácué yái íbaidacalé cayábéeriwa piwàwalicuise mamáalàacata àta imáalàidacataléta ichùnìacuéca píiwitáise cayábéeri iyú néenialípiná Jesucristo yàanàpinácaalí àniwa.

⁷ Cayábéeriquéi nuínáidáanácawa càì pìwalicué casímáiri iyú cáininácáinácué nuicáca pía, Dios imànicáinácué pirí cayábéeri nacái càide iyúwa imàníiná nulí cayábéeri siuca idècunitàacá nùyaca cháì presoíyéi ibànalicu, càita nacái macái yàawiríata nubàlùacaalíwa náipunita nacái níái nacuèrinánáica nucàlidacaténá nalí nuináwanáwa nuebáidáaná Jesucristo itàacái, núsáidacaténá nacái báisíiricani yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁸ Dios yáalíacawa máini cáinináca nuicácuéca pía macáita Jesucristo imàacacáiná cáinináca nuicácuéca pía manuísíwata.

⁹ Nusutácué Dios ícha pirípinácué iyúudàanápinácué pía cáininacaténá piicáyacacawa cachàiniwanái mamáalàacata, imàacáanápinácué nacái cáalíacáica pía manuísíwata píalíacaténácuéwa càinácaalí Dios iwàwáaná pimànica, píalíacaténácué piicáca cayábéeri báawéeri íchaná.

¹⁰ Càita nusutácué Dios ícha pirípinácué píalíacaténácuéwa piicáca cayábéeri báawéeri íchaná, pimànicaténácué nacái cayábéeri cachàiniwanái mamáalàacata. Càicaalícué pimànica, yásí píalimácué piyaca masaquèeri iyú, canácata yáaliméeripiná icháawàacuéca piináwaná ìwali Cristo yàanàpinácaalí àniwa.

¹¹ Pimànicué cayábéeri manuísíwata Jesucristo ichàini iyú yéewacaténá áibanái wenàiwica nánáidacawa cayába Dios ìwali, natàanicaténá nalíwáaca cayábéeri iyú Dios ìwali nacái.

Para mi la vida es Cristo

¹² Piácué nuénánáica, nadéca náucaca núa presoíyéi ibànalículé báawacáiná naicáca yái nucàlidáanáca Jesucristo iináwaná ìwali. Quéwa nuwàwacué píalíacawa macáita yái nuchàbáanácawa iyúudàaca áibanái wenàiwica nacàlidacaténá yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

13 Iná yéewa macáita wenàiwica, nía nacái úwi ìyéeyéica nacuèriná icapèe manuíri irícuwa, càita nacái macáita áibanái wenàiwica ìyéeyéica cháí yàcalé, náaliacawa nuináwaná ìwali presoca núa nuebáidacáiná Cristo itàacái.

14 Nía nacái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìyéeyéica cháí yàcalé, batéwa macáita nachàiniadaca náiwitáisewa idécanáami naicáca núa presoíyéi ibànalícu. Naicácaíná nuidenìaca nùuwichàanáwa matuíbanáiri iyú, íná cachàinica náiwitáise manuísíwata cachàiníwanái. Càmita cáalu nacàlidaca Dios itàacái, néese náibàaca nawàwawa Wáiwacali iwéré iyúudàanápíná nía nacái.

15 Báisíta abénaméeyéi nèewi nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali báawacáiná naicáca caináwanáca náicha núa. Nawàwaca namawèniadaca núa meedá. Quéwa áibanái nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali cayábéeri náiwitáise yáapichawa.

16 Nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali cáininácáiná naicáca núa, náaliacáináwa Dios idéca imàacaca presoca núa nucàlidacaténá madécaná wenàiwica irí càinácaalí ímáaná yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

17 Quéwa níara báawéeyéica iicáca núa nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali caináwanácaténá nuícha nía. Càmita báisi nawàwa nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali, néese nawàwa meedá càulenáca cachàiníwanái namànica nulíni presocáiná núa.

18 Quéwa éwita nacàlidacáanáta Cristo iináwaná ìwali báawacáiná naicáca núa, càicáanáta càmita achúma nuwàwa ìwali. Néese casímáica nuwàwa, càide iyúwa casímáiná nuwàwa nacàlidacaalí Cristo iináwaná ìwali cáininácáiná naicáca núa.

19 Yá mesúnamáita casímáica cachàiníwanái nuwàwa núaliacáináwa macáita yái namànírira iyúudàanápíná numusúacawa cayába, pisutácáinácué Dios íicha nulípiná, Espíritu Santo nacái iyúudàaca núa, yái Espíritu Jesucristo ibànuèrica yàacawéeridacaténá wíá.

20 Núaliacáináwa báisíiri iyú nuwàwalícuísewa Dios càminápiná íbáiniada núa ìwalíise yái nuebáidáanáca itàacái nucùacaténá iyúudàaca nutàanica nalí; néese núaliacawa iyúudàanápíná núa nutàanícáténá macàaluínináta nàacuésemi macáita. Manuíca nuínáidaca nuwàwawa Dios ìwali iyúudàanápíná núa càide iyúwa iyúudàaná núa càiripináta núsáidacaténá cayábéeri iyú cachàiníwanái máini cayábéericani, yái Cristoca, cachàiníri nacái íiwitáise. Càipíná Dios iyúudàaca núsáidaca cáimiétacanéericani yái Cristoca, idècunitàacá nùyaca cháí èeri irícu, càita nacái nuétácaalíwa.

21 Nuwàwa núsáidaca cachàinírira íiwitáise yái Cristoca, núacáiná nudéca numàacaca núawawa Cristo irí numànicaténá abéerita càide iyúwa iwàwáaná idècunitàacá nùyaca cháí èeri irícu; néese nanúacaalí núa Cristo ìwali nuebáidacáiná itàacái, yá cayába cachàini nulíni íichéi nùyáanáca cháí èeri irícu níacáiná madécaná yáwanái wenàiwica néemìapíná Cristo iináwaná ìwali nuétáaná ìwalíise, yá nacái nùyapínáca yáapicha chènuniré.

22 Quéwa núaliacawa núalimá nuíbaidaca mamáalàacata Cristo irípiná nuyamáacaalícáwa cháí èeri irícu. Iná càmita núalíwa càirínácaalí nuwàwéeri náicha, yái nucáuca cháí èeri irícuírira, càmicaalí nucáuca chènuníséeri.

23 Máini càulenáca núaliacaténáwa càirínácaalí náicha nuwàwéeri numànica. Nuínáidacaalíwa abéerita nùwaliwa, yá nuwàwa nuétácaawa yéewanápíná nùyaca Cristo yáapicha chènuniré cayábacáiná cachàinica nulíni nùyáanáca néeni íicha èeriquéi.

24 Quéwa, nuwàwalicaalícué píá, yá núaliacawa iwàwacutácué nùyaca píapicha cháí èeri irícu, nuyúudàacaténácué píá.

25 Núaliacáináwa iwàwacutáanácué nuyúudàaca píá quiríta, íná yéewa nuebáidaca nuwàwalícuísewa nùyáanápinácué mamáalàacata píapicha cháí èeri irícu nuchàiniadacaténácué píiwitáise peebáidacaténácué Jesucristo itàacái manuísíwata cachàiníwanái mamáalàacata, casímáiri iyú nacái.

26 Iná nùyapínácaalícué píapicha àniwa, yásí cáimiétaquéri iyúpiná piicáca Cristo Jesús nùwalíisená, icùacáiná núa cayába.

²⁷ Péemìacué abéeri wawàsi: Máinícué iwàwacutáca pìyaca machacànìiri iyú càide iyúwa Cristo iyáanáté, yéewanápiná áibanái iwàwaca yéemìaca Cristo iináwaná ìwali. Càita nùacaalí nupáchiacuéca pía, càmicaalícué nacái nùawa pìatalé, yá nuwàwacué nuémìaca piináwaná ìwali peebáidacuéca Jesucristo itàacái tàì ímèeri iyú, abédanamacacué nacái píiwitáise píapichawáaca Espíritu Santo ichàini iyú. Càita iwàwacutácué pimànica ùwicái Dios irípiná: Píibaidacué Dios irípiná cachàinìiri iyú píapichawáaca picàlidacaténácué macàaluínináta yáì tàacáisica, yéewanápiná áibanái yeebáidaca Jesucristo itàacái, yéewacaténá iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

²⁸ Picácué máiwitáise pía picalùniwa piùwidenái ìwalísewa, ibatàa abé yàawirípiná. Piùwidenái iicácaalícué pìidenìaca piùwichàanáwa Cristo irípiná matuìbanáiri iyú, yásí náalíacawa amaléeri iyú nàuwichàanápinácawa càiripináta nabáyawaná ìwalísewa. Càipiná nacái Dios imàacacué píalíacawa Jesucristo idéca iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

²⁹ Dios idéca imànicuéca pirí yáì cayábéerica Cristo ìwalísená: Dios imàacacué peebáidaca Cristo itàacái, càita nacái Dios imàacacué piùwichàacawa Cristo irípiná cháì èeri irìcu, peebáidacáinácué itàacái.

³⁰ Píacué, núa nacái abédanamata wamànica wàacawa ùwicái Dios irípiná. Càita wamànica ùwicái: Wàuwichàacawa Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái. Bàaluité piicácuéca namànica nulí báawéeri nùyacaalítécué píapicha. Pidécúca péemìaca nuináwaná ìwali àniwa namànica nulí báawéeri mamáalàacata cháì. Càita numànica nùacawa ùwicái Dios irípiná.

2

La humillación y la grandeza de Cristo

¹ Píacué nuénánáica, núalíacawa Cristo idéca imichàidacuéca píiwitáise, pidécúca pichàiniadaca piwàwawa nacái cáinináicáinácué Cristo iicáca pía. Núalíacawa nacái Espíritu Santo yàacawéeridacuéca pía. Càita nacái núalíacawa piicáanácué áibanái ipualé, cáinináca piicácuéca nía nacái.

² Iná yéewa píalimácué casímáica pimànica nuwàwa pimànicaalícué càì: Abédanamacué píiwitáise píapichawáaca, píacué macáita. Cáininácué piicáyacawa. Abédanamacué piwàwa píináidacawa, píibaidacué cachàinìiri iyú Dios irípiná macáita pimanùbaca iyúwa.

³ Picácué pimàni piríwata cayábéeri yéewanápiná meedá caináwanácuéca pía áibanái ícha; càita nacái picácué cáimacái piicáca píawawa. Néese iwàwacutácué piicáca píawawa iyúwa càimíiri cachàini áibanái ícha. Picácué picutá cachàinícaténá pimànica píawawa áibanái ícha, néese piicá áibanái iyúwa cayábéeyéi íiwitáise píicha.

⁴ Picácué pimàni abéerita piríwata cayábéeri, néese picutácué piyúudàacaténá áibanái, pimànicaténácué nalí cayábéeri.

⁵ Píináidacuéwa càide iyúwaté Cristo Jesús íináidáanáwa.

⁶ Càité Cristo Jesús imànica: Ewitaté Dioscáanítani, yáì Cristo Jesúsca, càicáaníta càmitaté cachàini imànica yáawawa áibanái ícha macáicaténáté yàaca icàaluíniná càiride iyúwa abéeri Dios inacáiri.

⁷ Néese iwàwacáináté imànica càide iyúwaté Dios iwàwáaná, ínáté Cristo Jesús imàacaca íchawa ichàini manuúriwa, yá nacái icamalánáwa icànéerica mèlumèluíri iyú chènuniré Dios yáapicha. Yáté Cristo Jesús imànica yáawawa iyúwa Dios yàasu wenàiwica íbaidacaténá Dios irí, yá imusúcaté iicá èeri iyúwa wenàiwica.

⁸ Yèepunícatéwa iiná èeri irìcuíri yáapichawa, yá ìyacaté càide iyúwa càimíiri cachàini náicha canánama. Dios ichùulícaté Cristo Jesús yéetáanápínátéwa, yá Cristo Jesús imànicaté càide iyúwaté Dios ichùullianáni. Càmitaté yéetáwa càide iyúwa macái èeri mìnánái yéetáanáwa, néese yùuwichàacaté yéetácáisi máinìiri báawaca, báiri nacái wenàiwica iicáca nanúacáináténi cruz ìwali càide iyúwa nanúaná wenàiwica imànìirica íbáyawanáwa manuúsiwata.

- ⁹ Ináté idécanáamité Jesús imichàacawa yéetácáisi íicha, yá Dios imàacacaté Jesús ìyaca cáimiétacanéeri iyú áibanái íicha canánama, yéewacaténá macáita yàaca Jesús iyéininá iyúwa Dios.
- ¹⁰ Càité Dios imànica Jesús irí yéewanápiná macáita nàaca Jesús icàaluíniná, macáita níara ìyéeyéica chènuniré, nía nacái èeri irìcuíyéica, nía nacái yéetéeyéimicawa. Càipiná nàaca Jesús iyéininá Dioscáiná idéca imàacaca cachàinicaní náicha canánama.
- ¹¹ Yá macáita nacàlidapiná Jesucristo ìwali Wáiwacalicaní, cachàiníríca náicha canánama icuèrica macáita. Càipiná nàaca Wáaniri Dios irí cayábéeri Jesucristo ìwali.

Los cristianos son como luces en el mundo

¹² Iná píacué nuénánáica cáininéeyéica nuicáca, càide iyúwacué peebáidáanáté nutàacái nùyacaalícué píapicha bàaluité, càita nacái nuwàwacué peebáidaca nutàacái tàì íiméeri iyú cachàiníwanái mamáalàacata idècunitàacá nùyaca déeculé píchacué. Jesucristo idéca iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, íná píalímáidacué macái pichàini iyúwa pimànínapínacué càide iyúwa Dios iwàwáaná pìcaténácué iyéininá cáimiétaquéeri iyú, ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa.

¹³ Píalímápinácué càì pimànica Dioscáiná idéca imàacacué pirí píiwitáise cayábéeri yéewacaténácué píwàwaca pimànica cayábéeri, Dios nacái iyúudàacuéca pía pimànicaténácué càide iyúwa iwàwáaná.

¹⁴ Picácué pitàaní lúasi iyú, picácué nacái pitàaní piríwáaca chàinisíiri iyú, ìwalíise yái iwàwacutéericuéca pimànica, néese píibaidacué Dios irípiná píapichawáaca.

¹⁵ Pimànicué càì, yéewanápinácué canácata áibanái yáaliméeri icháawàaca pibáyawaná, càmítacué nacái pucháiba píiwitáise. Dios yéenibecáinácué pía, íná pìyacué mabáyawanéeri iyú nèewi níái èeri mìnánái báawéeyéica íiwitáise, iméerèeyéicawa. Càicuéca píade cháì èeri irìcu iyúwa dùlupùta ipucuyéeyéicawa catéeri irìcu, píalíacáinácué Dios ìwali.

¹⁶ Picàlidacué nalí yái básíiri tàacáisica yéewanápiná nadèniaca nacáucawa càmíiri imáalàawa. Iná pimànicaalícué càide iyúwa nuéwáidáanácué pía, yá casímáipináca nuwàwa pìwalíisecué Cristo yàanàacaalípiná nùalíacáináwa cawèníricani yái nuéwáidáanácuéca pía. Cawènírica nacái yái nuíbaidacaléca Dios irípiná.

¹⁷ Péemíacué comparación: Judiónái imàacacaalí pìrái ofrenda iyú Dios irípiná nàacaténá irí cayábéeri, yá nàucùaca quíiréeri uva ituní cáli ínatabàa iyúwa sacrificio yéewacaténá cawèníri cachàiníwanái namànica nàasu ofrendawa Dios irípiná. Càita nacái peebáidacuéca Jesucristo itàacái, piùwichàacuéca irípiná nacái. Yácatacué pìasu ofrenda Dios irípiná. Uwé, cawàwanáta Dios iwàwaca nuétácawa Cristo ìwali càide iyúwa sacrificio íiranámi imusúacaalíwa íicha cáli ínatabàa. Càita nùalímácué cawènica cachàiníwanái numànica pìasu ofrendawa Dios irípiná, yái peebáidáanácuéca Jesucristo itàacái, piùwichàanácuéwa irípiná nacái. Quéwa éwita nanúacaalí núa, càicáaníta casímáica núa, nuyanídacawa píapichacué nacái.

¹⁸ Casímáicué píwàwa, piyanídacuéwa nacái núapicha.

Timoteo y Epafrodito

¹⁹ Wáiwacali Jesús iwàwacaalí càì, yá nuwàwaca nubànùacuéca pìatalé Timoteo mesúnamáita ipáchiacaténácué pía, nuwàwacáinácué icàlidaca nulí piínáwaná ìwali casímáicaténá nuwàwa.

²⁰ Yá nubànùacué pìatalé Timoteo canácáiná núapicha áiba wenàiwica íináidéeriwa abédanamata núapicha, iyúudàacaténácué pía càide iyúwa nuwàwáaná.

²¹ Macáita níara áibanáica náináidacáitawa nàasu wawàsi ìwaliwa. Càmita máini nawàwa namànica càide iyúwa Jesucristo iwàwáaná.

²² Quéwa píalíacuécawa Timoteo iináwaná ìwali ìyaca machacàníiri iyú, íibaida nacái Dios irípiná núapicha, wacàlidacaténá Dios itàacái, yá Timoteo iyúudàaca núa càide iyúwa asíali iyúudàacaalí yáaniriwa.

²³ Iná nuwàwaca nubànùacani iicácaténácué pía, idécanacáita núalíacawa càinácaalí namànínapíná nulí cháí presonái ibànaná irícu.

²⁴ Quéwa manuíca nuínáidaca nuwàwawa Wáiwacali ìwali nùanápíná nuicácuéca pía caquialéta, Wáiwacali iwàwacaalí numànica càì.

²⁵ Càita nacái nuínáidacawa iwàwacutáaná nubànùacuéca pìatalé wéenasàiri Epafrodito, yái yeebáidéerica Jesucristo itàacái, íbaidéerica núapicha Dios irípiná, wamànicaténá ùwicái Satanás ípunita Jesucristo irípiná. Bàaluté pibànùacatécué nùatalé yái Epafroditoca iyúudàanápínaté núa.

²⁶ Máiní Epafrodito iwàwaca iicácuéca pía macáita. Achúmaca iwàwa manuísíwata pìwalicué péemíacáinaté iináwaná ìwali iculúanátéwa.

²⁷ Báisíta iculúacatéwa, batéwa nacái yéetácawa, quéwa Dios iicácaté ipualé. Dios iicácaté nacái nupualé, íná càmítaté imàaca Epafrodito yéetácawa máinícaícha achúmaca nuwàwa cachàiníwanái náicha macáita yái wawàsica imàaquéerica achúmaca nuwàwa.

²⁸ Iná máiní cachàiníwanái nuwàwaca nubànùacuéca pìataléni caquialéta casímáicaténácué piwàwa piicáca àniwani. Piicácaalípinácué Epafrodito iyaca cayába siùca, yásí matuíbanáica nuwàwa.

²⁹ Pitàidacué Epafrodito casímáiri iyú càiride iyúwa péenasàiri yeebáidacáiná Wáiwacali itàacái; pìacué nacái náimiétacaná càiripínáta, cawinácaalí cayábéeyéica íiwitáise càide iyúwa Epafrodito iyáaná.

³⁰ Batéwaté yéetácawa íbaidacáinaté cachàiníri iyú Cristo irípiná. Yúuwichàacatéwa cáalunáiri iyú iyúudàacaténaté núa, imànicaténaté nulí cayábéeri píchawalínácué, yái cayábéerica càmíricuéca píalimá pimànica nulí déeculécáinácué pía nuícha.

3

Lo verdaderamente valioso

¹ Siúcade nuénánái casímáicué piwàwa Wáiwacali ìwali, yàasu wenàiwicacáinácué pía. Yá casímáica nuwàwa nutànàacuéca pírí àniwani càide iyúwa nudéénácué nutànàacáwa píríni iwàwacutácáinácué píalíacawa péemíaca cayábani.

² Iná péemíacué cayábani: Piicácué píchawa cayába níara báawéeyéica íiwitáise, yèpuníyécawa càide iyúwa íbaidacanacáiyéi Dios irí, quéwa namànicáita nabáyawanáwa meedá. Nachùullíaca càmíiyéi judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nadalúanápíná naináwa circuncisión iyú càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná.

³ Picácué péemíaca nalí, wíacáiná Dios yàasunáisíwaca wía, wía yèeyéica Dios icàaluíniná báisíri iyú càide iyúwa Espíritu Santo imichàidáaná wáiwitáise. Yá casímáica wàyaca abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Càmita nacái cáimacái waicáca wíawawa ìwalíse yái wáaliméerica wamànica wachàini iyúwa.

⁴ Idécaalí Dios yàasu wenàiwicaca wía ìwalíse yái wamàníricatá, yáté Dios yàasu wenàiwicaca núa ráunamáita áibanái íicha canánamatá, máinícainá judíosíwaca núa.

⁵ Namànicaté nulí circuncisión nudèniacaalíté ocho èeri, càide iyúwaté Dios ichùullíaná judiónái imànica nawàwalicaténaté Dios yàasu wenàiwicaca nía. Israelitaca núa, Israel itaquérinámícainá núa, Benjamín itaquénáinámi yéénaca núa, yái Israel íirimicaté ípidenéericaté Benjamín. Núacata hebreosíwa, hebreosíwacáiná macáita nùawirinámica, càmíiyéité icásàawa càmíiyéi israelita yáapicha. Nutàaníca nacái hebreo itàacái iyú, càmítaté nacái núuca nuíchawa israelita íiwitáise nùyacaténaté iyúwa càmíiri israelita. Yá nuéwáidacatéwa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèericaté, yá fariseocaté núa yeebáidéericaté manuísíwata càide iyúwa fariseonái yéewáidáaná, níái yeebáidéeyéica cachàiníri iyúni náicha canánama.

⁶ Máinícaínaté nuebáidacaté cachàiníri iyú fariseonái yàasu tàacáisi, ínaté nùuwichàidaca nùacawa níara yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái. Nùyacaté machacàníri iyú càide iyúwa

profeta Moisés ichùllanáté wàawirináimi, ínáté canácata yáaliméeri icháawàaca núa Moisés yàasu tàacáisi ìwalíse.

⁷ Bàaluité cawèníricaté nulí nuicáca macáita yái wawàsica quéwa siúcáisede caná iwèni nulí nuicácani, núalíacáináwa càmita yéewa iwasàaca núa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, néese nuwàwaca Cristo icùaca núa.

⁸ Càita nacái nuicáca macái wawàsi càiride iyúwa canéeri iwèni ícha yái Nuíwacali Cristo Jesúsca, máinicáiná cawènica nuicácani, nuwàwa nacái núalíaca ìwali manuísíwata. Nuebáidacáináaté Cristo, yáté yúucacawa nuícha macáita yái wawàsi judío íiwitáise ìwalíríca. Siúcáisede nuicáca yái wawàsica iyúwa náuquéerimi wawàsi báawéeri nuwàwacáiná nudèniaca Cristo Jesús Nuíwacalipináwa, nuwàwacáiná nacái núalíaca nùacawa ìwali manuísíwata cachàiniwanái mamáalàacata àta nùanàacataléta yàatalé chènuniré.

⁹ Nuwàwa nacái nùyaca abédanamata Cristo yáapicha càiripináta. Núalíacawa càmiripiná mabáyawaná Dios iicáca núa ìwalíse yái numànínáca càide iyúwa itàacái ímáaná, yái tàacáisi profeta Moisés itànèricaté Dios inùmalícuise; néese manuíca nuínáidaca nuwàwawa Dios ìwali mabáyawanáanápíná iicáca núa ìwalíse yái nuebáidáanáca Cristo.

¹⁰ Máini nuwàwaca núalíaca Cristo ìwali, nudèniacaténá ichàini nuwàwalícu, yái chàinisi Cristo idènièrica imichàacáinátéwa yéetácáisi ícha, nùuwichàacaténáwa írípíná nacái nuebáidacáináni, àta nuíwitáise iyacataléta càide iyúwaté Cristo íiwitáise iyáanáte yéetácaalítéwa.

¹¹ Càita nuwàwaca nùyaca càide iyúwa Cristo iyáanáte numichàacaténáwa yéetácáisi ícha càide iyúwaté Cristo icáucàanátéwa.

La lucha por llegar a la meta

¹² Càmitàacá macáita nuíwitáise ìya càide iyúwa Cristo Jesús íiwitáise iyáaná. Càmitàacá nacái mabáyawaná núa càide iyúwa Cristo iyáaná. Quéwa núalimáida nùacawa mamáalàacata nùyacaténá càide iyúwa Cristo iyáaná, yácáiná Cristo Jesús idéca yeedáca núa yàasu wenàiwicapínáwa.

¹³ Píacué nuénánáica, núumacué pirí àniwa, càmitàacá núalimá nùyaca càide iyúwa Cristo iyáaná. Néese càì numànica: Numàacaca nuwàwawa ícha macáita yái numàníricaté bàaluité. Yá càmita quirínama nuínáidacawa ìwali, néese nuchàiniadaca nuíwitáisewa numànicaténá yái iyéerica nupíchalé núalimáidáanápíná macái nuchàini iyúwa nùyacaténá càide iyúwa Cristo iyáaná.

¹⁴ Nuchàiniadaca nuíwitáisewa, yá núalimáidaca nùacawa mamáalàacata macái nuchàini iyúwa nùyacaténá iyúwa Cristo iyáaná càide iyúwa wenàiwica ipianíríca cawèniacawà ìwali ipiacaalíwa cachàiníri iyú àta yàanàacataléta carrera yàasu imáalàacataléwa néré yeedácaténá íríwa cawèníri premio. Càita nacái nùapínacaalíwa chènuniré, yá Dios imàacapíná nulí yái cawènírica Dios imáidéerica wía weedáanápíná walíwa Cristo Jesús ìwalíse, weebáidacáiná itàacái.

¹⁵ Báisícaalícué cachàinica píiwitáise Jesucristo ìwali peebáidacaténácué itàacái tàì íiméeri iyú, néese iwàwacutácué píináidacawa càide iyúwa núumáanácué pirí. Iyacaalí abéeri wawàsi píináidéericuécawa ìwali méetàuculé nuícha, yásí Dios imàacacué píalíacawa nacái càide iyúwa iwàwacutáanácué píalíacawa.

¹⁶ Quéwa iwàwacutá wàyaca machacàníri iyú báisíri tàacáisi ìwali càide iyúwa Dios imàacáaná wáalíacawa.

¹⁷ Píacué nuénánáica, píimànicué càide iyúwa nùyáaná. Piicáidacué nalí níara wenàiwicaca iyéeyéica càide iyúwaté wàyáanácué pèewibàa, wía apóstolca, píalíacaténácuéwa càinácaalí iwàwacutáaná píyaca.

¹⁸ Nudéca nucàlidacuéca piríni madécaná yàawiría, quéwa siúca nucàlidacué pirí àniwani nutuíyáa yáapichawa: Madécaná wenàiwica nacàlidaca naináwanáwa neebáidáanása Cristo itàacái báisíri iyú, quéwa nàuwideca namànica Cristo, canácáiná iwèni naicáca Cristo yéetáanácawa cruz ìwali wáichawalíná.

19 Quéwa èeri imáalàacaalípináwa, yásí nàuwichàacawa càiripináta, níara báawéeyéica íiwitáise. Camùnica nía, nayáaca nayáacaléwa máini cadénama, namànicaténá càide iyúwa natúra iwàwáaná meedá. Yá cáimacáica naicáca níawawa nabáyawaná iwaliwa, yái báawéerica namànírica, yái wawàsi iwàwacutéericuécá báica wamànica. Náináidacawa mamáalàacata èeri írìcuíri wawàsi ìwali.

20 Wía quéwa wadèniaca wàasu cáliwa chènuniré. Wacùaca nacái Wáiwacali Jesucristo yàanàaca chènuníise, yái iwàsèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

21 Néese Wáiwacali Jesucristo iwàlisàidapiná wainá machawàaquéerica cayábéeri iyú iyacaténá càide iyúwa iiná chènuníiséeri iyáaná, icànéerica mèlumèluíri iyú. Càipiná imànica ichàini iyúwa, idèniacáiná ichàiniwa icùacaténá macáita.

4

Alégrese siempre en el Señor

1 Iná peebáidacué Wáiwacali tàì íiméeri iyú, píacué nuénánáica cáininéeyéica nuicáca. Máini nuwàwaca nuicácuéca pía àniwa. Píacué cáininéeyéica nuicáca, píatacué isíimáidéeyéica nuwàwa. Càicuéca píade iyúwa yái cawènírica Dios yèeripináca nulí píasáidacáinácué cawènica Dios iicáca yái nuíbaidacaléca írípiná.

2 Nusutáca wawàsi uícha úara Evodiaca, uícha nacái úara Síntiqueca abédanamáanápiná náiwitáise náapichawáaca càide iyúwa abémisana neebáidacáiná Wáiwacali itàacái.

3 Píá nacái íibaidéerica Dios írípiná núapicha cayábéeri iyú, nusutáca píicha wawàsi píwènúadánápiná náiwitáise nalíwáaca, níara pucháiba inanáica abédanamacaténá náiwitáise, nayúudàacáinaté wamànica úwi Dios írípiná wacàlidacaténáté yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwàsàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, wáibaidacaalíté Dios írípiná Clemente yáapicha, áibanái yáapicha nacái idènièyéica íipidenáwa cuyàluta írìcu chènuniré, yái cuyàluta idènièrica náipidená canánama wenàiwica Dios yèeyéica icáuca camíiri imáalàawa.

4 Casímáicué píwàwa càiripináta Wáiwacali ìwali. Yá núumacué pirí àniwani: ¡Casímáicué píwàwa!

5 Pimànicué áibanái írì éeréeri iyú yéewacaténácué macái wenàiwica náalíacawa cayábéericuécá píiwitáise. Mawiénica Wáiwacali yéenáiwana yàanàacaténá àniwa.

6 Picácué achúma píináidáanicawa píwàwawa áiba wawàsi ìwali càinácaalícué pichàbáanáwa, néese picàlidacué Dios írì macáita, macái imanùbaca pisutácaalícué píawawa Dios íicha. Pisutácué nacái íicha wawàsi. Píacué nacái írì cayábéeri.

7 Yásí Dios imàacacué matuíbanáica píiwitáise manuísíwata, manuísíwéeri cachàiníwanái mamáalàacata íicha yái èeri mìnaná yáaliméerica yáalíacawa ìwali. Yá nacái Dios icùapinácué píwàwa, píiwitáise nacái, píyacáinácué abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

Piensen en todo lo que es bueno

8 Néese, ìyaca abéeri wawàsi quiríta nucàlidéeripinácué pirí nuénánái: Píináidacuéwa macái báisíiri tàacáisi ìwali. Píináidacué nacáiwa macái cáimíetacanéeri wawàsi ìwali, píináidacuéwa ìwali nacái macáita yái iwàwacutéerica wamànica wàyacaténá machacàníiri iyú. Píináidacué nacáiwa macái wawàsi ìwali camíirica yáalimáida wenàiwica imànínápiná íbáyawanáwa, càita nacái macái wawàsi cayábéeri iicacánáwa, càita nacái macái wawàsi cayábéeri iináwaná. Píináidacué nacáiwa ìwali macái cayábéeri íiwitáaná, ìwali nacái macáita wacàlidéerica iináwaná cayábéericani.

9 Pimànicué càide iyúwaté nuéwáidáanácué pía, càide iyúwa nacái nùalàanácué pía. Pimànicué nacái càide iyúwaté nucàlidáanácué pirí, càide iyúwaté nacái píicáanácué numànica. Pimànicué càì, yásí Dios yàacawéeridacuéca píawa, yái imàaquéerica matuíbanáica wáiwitáise.

Ofrendas de los filipenses para Pablo

¹⁰ Casímáica nuwàwa manuísíwata Wáiwacali ìwali piwàwalicáinácué núa àniwa. Núalíacawa càmitacué piimáichaté núa, néese càmitaté píalimácué piyúudàaca núa.

¹¹ Nudèniaca siùcade yái numáapuèrica, íná càmita nutànàa pirí cuyàluta pibànùanápínacué nulí ofrenda àniwa, núacáiná nudéca nuéwáidacawa casímáinápiná nùyaca iyú càinácaalí nudènièrica.

¹² Aibaalí nùyaca catúulécanéeri iyú. Aibaalí nacái nùyaca càasuíri iyú. Nudéca nuéwáidacawa matuíbanáicaténá nùyaca cháí èeri irícu càinácaalí nùyáaná, éwita máapicaalí núa, càita nacái nudèniacaalí cayába nuyáacaléwa, càita nacái nudèniacaalí madécaná nùasuwa, càita nacái canácaalí nulí yái numáapuèrica.

¹³ Càinácaalí iyú iwàwacutá nùyaca, núalimá nuideniaca macáita yácáiná Cristo ichàiniadaca núa.

¹⁴ Quéwa, pidécuéca pimànica nulí cayábéeri manuísíwata pibànùacaalíté nulí plata, áiba wawàsi nacái numáapuèricaté.

¹⁵ Bàaluité nucàlidacatécué pirí yái tàacáisica ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Néeseté nuèpùacawa piasu cáli íchacué, yáara Macedonia yàasu cálica, nùacaténáté nucàlidaca yái tàacáisica áibanái irí. Píalíacuéwa nuèpùacaalítéwa píchacué, píacué Filipos iyacàlená mìnanaí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yáté abétacué pía ibànuericaté nulí plata, áiba yàasusi nacái iyúwa ofrenda piyúudàacaténácué núa, piwàwacáinácué píaca Dios irí cayábéeri ìwali yái nucàlidáanácuéca pirí itàacái.

¹⁶ Càita nacái ipíchawáiseté nùacawa Macedonia yàasu cáli ícha, idècunitàacá nùyaca Tesalónica iyacàlená néré, yáté pibànùacatécué nulí plata, áiba yàasusi nacái iyúwa ofrenda máisibáwanái yàawiría nudèniacaténáté yái numáapuèrica.

¹⁷ Càmita nuínáidawa nùasu ìwaliwa meedá nuedácaténá nulíwa nùasupináwa, néese nuwàwaca Dios imànicuéca pirí cayábéeri manuísíwata piyúudàacáinácué núa.

¹⁸ Nudéca nuedáca macáita yái pibànuericatécué nulí, yá nudèniaca cayábáwanái ícha yái numáapuèrica. Pibànùacatécué nulí plata, áiba yàasusi nacái Epafrodito yáapicha, íná yéewa nudèniaca cayábáwanái ícha yái numáapuèrica. Yái piasu ofrenda pibànuericuéca nulí, càicanide iyúwa pumèníiri isàni neemérica nàacaténá Dios irí cayábéeri, yá casímáica Dios iicácuéca yái pimànírira piyúudàacaténácué núa.

¹⁹ Iná Nucuèriná Dios imàacapínacué pirí manuísíwata macáita pimáapuèricuéca cháí èeri irícu, píacué iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha, Dios idèniacáiná máini manuísíwata cawèníiri chènuniré.

²⁰ ¡Wàacué Wáaniri Dios iríwa cayábéeri càiripináta! Báisíta, amén.

Saludos finales

²¹ Nuwàwali macáita níara Dios yàasu wenàiwicaca iyéeyéica néeni yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Níái wéenanái iyéeyéica cháí núapicha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nawàwalicué pía nacái.

²² Macáita níái Dios yàasu wenàiwicaca iyéeyéica cháí yàcalé, nía nacái íbaidéeyéica emperador romanosàiri icapèèricu nawàwalicué pía nacái.

²³ Yá nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha pirípinácué imànínápinácué pirí cayábéeri mawèníiri iyú macáita.

COLOSENSES

Saludo

¹ Núa Pablo, abéeri Jesucristo yàasu apóstol, Jesucristo ibànuèrica nucàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali wenàiwicanáí irí càide iyúwa Dios iwàwáaná. Nubànùacué pirí cuyàluta. Yáí wéénàsàiri Timoteo yeebáidéerica Jesucristo itàacáí iyaca núapicha, ìwàwalicuéca pía nacáí.

² Nutànàacué pirí cuyàluta píacué wéénánáica, Dios yàasu wenàiwicaca ìyéeyéica Colosas iyacàlená irícu yeebáidéeyéica Cristo itàacáí tàì íiméeri iyú. Nusutácué Wáaniri Dios íicha pirípinácué imàcáanápínácué pirí cayábéeri mawèníri iyú, imàcáanápínácué pìyaca matuìbanáiri iyú nacáí.

La oración de Pablo por los creyentes

³ Macáí imanùbaca wasutácaalí Wáaniri Dios íicha pirípinácué, yáí Wáiwacali Jesucristo Yáanirica, yá wàaca irí cayábéeri pìwalicué.

⁴ Wadéca wéemìacuéca piináwaná ìwali peebáidacuéca Cristo Jesús itàacáí, cáininácué nacáí piicáca macáita Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacáí.

⁵ Píalimácuéca cáinináca piicáca nía píalíacáinácuéwa pìyáanápíná chènuniré Dios yáapicha casímáiri iyú. Pidécuéca pidàbaca picùaca pìyáanápínácué néré péemìacáinaté yáí báisíiri tàacáisi cayábéerica icàlidéerica Jesucristo iwàwaca iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Yáté peebáidacuécani.

⁶ Yáí báisíiri tàacáisica áibanáí icàlidéericatécué pirí, idéca manùbéeyéí yéemìacani, yá neebáidacani macáí cáli íinata. Yá macáí wenàiwica íiwítáaná nèewi nàyaca abénaméeyéí yeebáidéeyéica yáí tàacáisi càide iyúwacué peebáidáaná, bàaluitécáiná péemìacuéca cáinináca Dios iicácuéca pía báisíiri iyú.

⁷ Wéénàsàiri cáininéerica waicáca íipidenéerica Epafras, yéewáidacatécué pía báisíiri tàacáisi iyú. Yáí Epafras íibaidaca Dios irípiná wáapicha. Yá siùcade Epafras íibaidaca mamáalàacata Cristo irípiná cachàiníri iyú.

⁸ Epafras idéca icàlidacuéca walí piináwaná ìwali. Icàlidaca walí Espíritu Santo idéca ichàiniadacuéca pía cáininácaténácué piicáca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí.

⁹ Ináté wéemìacanáitacué piináwaná ìwali, yá càmìta wayamáida wasutáca Dios íicha pirípinácué imàcáanápínácué píalíacawa càinácaalícué iwàwáaná pimànica, imàcáanápíná nacáí cáalíacáicuéca pía, cáiwítáisecaténá nacáí píalíacaténácuéwa cayábéeri ìwali báawéeri íichaná.

¹⁰ Dios imànicaalícué pirí càì, yásí píalimácué pìyaca càide iyúwa iwàwacutáaná Wáiwacali yàasu wenàiwica imànica, pimànicaténácué mamáalàacata cayábéeri càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná wamànica, pimànicaténácué píibaidacaléwa macáí cayábéeri íiwítáaná Dios irípiná idècunitàacá píalíacuécawa Dios ìwali cayábéeri iyú cachàiníwanáí mamáalàacata.

¹¹ Wasutácué Dios íicha nacáí pirípinácué ichàiniadáanápínácué pía íiwítáise chènuníiséeri iyúwa, yáí icànéerica mèlumèluíri iyú. Càitacué píalimá píideniaca macáí wawàsi matuìbanáita, tàì íiméeri iyú nacáí.

¹² Càita nacáí píalimácué píaca Wáaniri Dios irí cayábéeri casímáiri iyú, yáí màulenéericuéca imànica pía cayábéeri iyú, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, peedácaténácué piríwa yáí cawènírica Dios yèeripínaca yàasu wenàiwicanáí iríwa Dios iyacàle cacamaléeri irícu.

¹³ Dios idéca iwasàaca wía Satanás íiwítáise catéeri íicha, íná càmìta quirínama Satanás idacua wáiwítáise; Dios idéca imàcaca líriwa icùanápiná wía, yáí lírica cáininéerica Dios íicáca.

¹⁴ Yáí Dios Iirica yéetácatéwa wáichawalíná, ipíchaná Dios yùuwichàidaca wía wabáyawaná ìwalísewa. Càita Dios Iiri idéca iwasàaca wía íiraná iyúwa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Iná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha, wía yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái.

La paz con Dios por medio de la muerte de Cristo

¹⁵ Càmita wáalimá waicáca Dios watuí iyúwa, quéwa yái Cristo, yácata Dios yéenáiwana wáaliméerica waicáca. Yácata Dios Iirica, ìyéericaté ipíchawáiseté idàbacawa macáita yái ìyéerica.

¹⁶ Dios imàacacaté Iiri idàbaca macáita yái ìyéerica, macáita ìyéerica capíraléeri cáli íinata, cháí èeri irícu nacái. Idàbacaté macáita yái waiquéerica, yá nacái càmlíricáwa wáalimá waicáca. Dios Iiri idàbacaté macáita ángelnái icuèyéica yàasu cáliwa chènuníiséeyéi. Dios Iiri idàbacaté irípináwa macáita yái ìyéerica.

¹⁷ Cristo ìyacaté macái wawàsi ipíchawáise, yá siùca Cristo icùaca macáita namànicaténá càide iyúwa iwàwacutáaná namànica.

¹⁸ Cristo nacái icùaca wía, ichùullaca wía nacái, wía yeebáidéeyéica itàacái. Càide iyúwa wenàiwica íiwitáise ichùullaná iináwa, càita nacái wáiwitaca yái Cristoca, wíacáiná càica wíade iyúwa Cristo iiná cháí èeri irícu. Cristoca yái yèerica macái wawàsi icáuca, imàacacaté nacái weebáidaca itàacái. Yácata yái idàbáanéericaté imichàacawa yéetácáisi íicha. Iná Cristo icùaca macái wawàsi, cachàinicáiná íiwitáise, manuírí íiwitáise nacái náicha macáita yái wawàsica Cristo imàníricaté.

¹⁹ Dios íináidacatéwa iwàwáaná íiwitáise manuírí ìyaca Cristo iwàwalícu máiní manuísíwata.

²⁰ Dios iwàwacaté nacái Cristo yéetácawa wáichawalíná cruz ìwali, ipíchaná wàuwichàacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú wabáyawaná ìwalísewa. Yáté Cristo íiraná imusúacatéwa íicha cruz ìwali. Càité Dios iwàwaca imànica yéewacaténá cayábaca iicáca macái wawàsi, níái macáita ìyéeyéica cháí èeri irícu, nía nacái ìyéeyéica chènuníiséeri cáli íinata.

²¹ Quéechatécáwa càmitacué Dios yàasu wenàiwica pía, iyúwa canéeyéi yàasu cáli. Bàaluité Dios yùuwidecuéca pía manuísíwata, pimànicáinatécué píbáyawanáwa.

²² Quéwacué Dios idéca cayábaca iicácuéca píiwitáise imàacacáinaté iwàwawa píbáyawaná íicha, Cristo yùuwichàacáinaté yéetácáisi iiná yáapichawa, yái iiná èeri irícurica. Dios idéca càì imànicuéca pirí itécaténácué pía ibàlùadánápinácué pía lípunitawa, masaqueèeyéipiná íiwitáise, mabáyawanéeri iyú nacái.

²³ Quéwa píwàwacaalícué píyaca Dios yáapicha, iwàwacutácué peebáidaca Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú mamáalàacata. Picácué piméyáa picùaca Jesucristo iwasàanápíná píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, néese peebáidacué mamáalàacata càide iyúwa nacàlidáanátécué pirí cayábéeri tàacáisi. Yácata tàacáisi madécaná wenàiwica íiwitáaná yéemièerica macái cáli íinata. Núa nacái Pablo, nudéca nucàlidaca wenàiwicanái iríni.

Pablo encargado de servir a la iglesia

²⁴ Siùca casíimáica nuwàwa nùuwichàacawa cháí presoíyéi ibànalícu ìwalíse yái nucàlidáanácuéca pirí Jesucristo iináwaná, madécaná áibanái wenàiwica irí nacái, nuwàwacáiná núsáidaca áibanái irí càinácaalíté Cristo yùuwichàanáwa náichawalíná imàacacaténá yàasu wenàiwicaca nía, cawinácaalí yeebáidéeyéica itàacái, ìyéeyéipiná càiwade iyúwa Cristo iiná ìyéerica cháí èeri irícu.

²⁵ Dios idéca ichùullaca nuíbaidáanápínácué pirí, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nuyúudàacaténácué pía. Dios ichùullacaté núa nucàlidáanápíná itàacái wenàiwicanái irí, quéwa iwàwacutáca nucàlidaca itàacái macáita, àta yái tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái íicha.

²⁶ Bàaluitésíwa, èeri ipíchawáiseté, néenialíté Dios ibàacaté yái tàacáisi macái ángelnái íicha. Néeseté idécanáami idàbaca wenàiwicanái, yáté ibàaca náichani nacái, yái tàacáisica. Iná madécaná mil camuí Dios idàbacatáiseté èeri àta siùca nacáide, idéca ibàaca yái

tàacáisica wenàiwicanái ícha. Quéwa siùca Dios imàacaca yàasu wenàiwicanái yáalíacawa ìwali.

²⁷ Píacué càmíyéica judío, Dios iwàwacatécué imàacaca pialíacawa ìwali yái tàacáisi máiníri cayábaca, máiníri nacái cawènica, Dios ibèericaté áibanái ícha. Yácata yái tàacáisica: Dios idéca imàacacué Cristo iyaca piwàwalicu, pialíacaténacuéwa pìyáanápíná chènuniré Dios yáapicha, cáimiétacanéeri iyú, mèlumèluíripíná picamalá yáapichawa.

²⁸ Wíá apóstolca, wacàlidaca Cristo itàacái wenàiwicanái irí. Wàalàaca nía éeréeri iyú macái wenàiwica íiwitáaná. Wéewáida nacái macái wenàiwicanái macáita Dios yáalíacái iyú náalíacaténá néemíaca cayábani, cànínacalí ímáaná wawàwacáiná wabàlùadaca nía Dios ípunita cachàiníyéi íiwitáise Cristo ìwali.

²⁹ Iná nuíbaidaca Dios irípiná cachàiníri iyú macái nuchàini iyúwa, yái chàinisi Cristo imàaquéerica nulí.

2

¹ Nuwàwacué pialíacawa nusutácué Dios ícha pirípiná manuísíwata, píacué Colosas iyacàlená mìnánáica. Càita nacái nusutáca Dios ícha nalípiná níara Laodicea iyacàlená mìnánáica, macáita nacái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmíyéicáwa iicá núa.

² Nusutácué Dios ícha pirípiná canánama Dios ichàiniadánápínacué piwàwa, yéewanápiná nacái cáinináca piicáyacacawa abédanamata. Nusutácué Dios ícha nacái imàacáanápínacué pialíacawa manuísíwata Cristo ìwali. Yái Jesucristoca, yácata tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái ícha, quéwa siùca Dios imàacaca wáalíacawa Jesucristo ìwali.

³ Dios iwàwa wáalíacawa Cristo ìwali, yácáiná Cristo idènìaca macáisíwata Dios yáalíacái, máini cayábéerica. Iná wáalíacaalíwa Cristo ìwali, yásí imàaca wáalíacawa macái wawàsi ìwali Dios iwàwéerica wáalíacawa ìwali.

⁴ Núumacué pirí còi ipíchanacué nachìwáidaca pía cachìwéeri tàacáisi iyú casímáirica wenàiwicanái yéemíaca, níái càmíyéica yáalía Dios ìwali.

⁵ Ewitacué canácáaníta núa píapicha siùca, càicáanítacué nuwàwali pía mamáalàacata càide iyúwa nùyaca nacáicaalícué píapicha. Yá casímáica nuwàwa nuémíacué piináwaná ìwali abédanamacué píiwitáise píapichawáaca pìyacaténacué machacàníri iyú Dios iicápiná, peebáidánacué nacái Cristo itàacái tàì íméri iyú.

La nueva vida en Cristo

⁶ Pidécuéca peebáidaca Wáiwacali Jesucristo iwasàanápínacué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, iná iwàwacutácué pìyaca abédanamata Wáiwacali yáapicha.

⁷ Càide iyúwa manuíri àicu ipìchu ibàlùacaalíwa depuíwalé cáli irícu, yá canácata yáaliméeri iwatàacani, càita nacái iwàwacutácué peebáidaca Jesucristo itàacái mamáalàacata tàì íméri iyú càide iyúwatécué néewáidáaná pía. Píacué nacái cayábéeri Dios irí mamáalàacata.

⁸ Piicácué píichawa cayába ipíchanacué áibanái iwènúadacuéca píiwitáise báisíri tàacáisi ícha nawàwacáiná nachìwáidacuéca pía nàasu cachìwéeri tàacáisi iyúwa. Càmita nacàlida Cristo itàacái, càmita nacái Cristo iyúudàa nía. Néese nacàlidacáita meedá càide iyúwa èeri mìnánái íiwitáise ímáaná, yá nacái nàawirináimi yàasu tàacáisica. Nacàlida nacái demonionái yàasu tàacáisi, níara demonio ichùulièyéica èeri mìnánái íiwitáise namànicaténá nabáyawanáwa.

⁹ Picácué péemí cachìwéeyéi irí yácáiná yái Cristoca, yácata abéerita wenàiwica idènièrica macáita Dios íiwitáise cachàiníri manuísíwata.

¹⁰ Dios íiwitáise cachàiníri idéca ipuníadacuéca piwàwa pìyacáinácué abédanamata Cristo yáapicha, yái Cristo ichùulìerica macái ángelnái íiwitáaná, demonionái nacái, macáita icuèyéica yàasu cáliwa chènuníiséeyéi, chái èeri irícu nacái. Iná cachàinírìca náicha canánama yái Cristoca.

¹¹ Péemíacué comparación: Dios ichùulíacaté judíonái namàninápináté circuncisión néenibe aslanái iríwa nawàwalicaténáté Dios yàasunáica nía. Yái circuncisión ímáanáca

càicanide iyúwa Dios idéca nacáicaalí idalúaca náicha náiwitáise cabáyawanéeri. Càité Dios iwàwaca judíonái imànica àta Cristo yàanàacatalétaté. Siùca pìyacáinacué abédanamata Cristo yáapicha, íná Cristo idéca ichuìdacuéca pícha píiwitáise cabáyawanéeri càide iyúwa idéca nacáicaalí idalúacuéca pícha báawéeri. Càitacué Cristo yáasáidaca yàasu wenàiwicaca pía.

¹² Càita nacái ímáaná yái pibautizáanacuécawa: Quéchatécué piricùacaalítéwa úni yáaculé, yá píasáidacatécué Cristo idéca ichuìdacuéca pibáyawaná machawàacacatenácué pibáyawaná iyúwa yéetéerimiwa. Iná càicatécué píade iyúwa yéetéeyéimiwa Cristo yáapicha càliculí irìcu, piricùacaalítécuéwa úni yáaculé. Néese pimichàacaalítécuéwa úni yáacuise, yaté píasáidacuéca pidàbacaté pìyaca picáuca wàlisài yáapichawa càide iyúwa pidéca nacáicaalícué pimichàacawa yéetácáisi ícha Cristo yáapicha, peebáidacáinaté cachàinírira Dios íiwitáise, yái imichàidéericaté Cristo yéetácáisi ícha.

¹³ Bàaluité càicuéca píiwitáise iyúwa yéetéeyéimiwa, pimànicáinatécué pibáyawanáwa. Inaté càmitacué píalimá pimànica cayábéeri càide iyúwa yéetéerimiwa càmlíná yáalimá imànica cayábéeri, píiwitáise cabáyawanéeri idacùacáinatécué pía. Quéwa Dios idéca cáuca imànicuéca píiwitáise pìyacáinacué abédanamata Cristo yáapicha. Dios idéca imàacaca iwàwawa macáita wabáyawaná ícha, ìwalíse yái Cristo yéetáanácawa wáichawalíná.

¹⁴ Bàaluité càmita wamàni càide iyúwaté Dios ichùulianá wamànica imàacacaalíté itàacáiwá profeta Moisés irí. Inaté yái tàacáisi icháawàacaté waináwaná ìwali. Dios itàacái ímacaté iwàwacutáanaté wàuwichàacawa wabáyawaná ichùullacawa. Yái yùuwichàacáisica càicanide iyúwa wamawènacále manuírí iwàwacutéerica wapáyaidaca wáichawa càiripináta càmicáinaté wáalimá wamànica macáita machacànírí iyú càide iyúwa Dios itàacái ímáaná. Quéwa Dios idéca imáalàidaca wáicha yái wamawènacáleca imàacacáinaté iwàwawa wabáyawaná ícha Cristo yéetácáinatéwa cruz ìwali wáichawalíná. Iná càmita iwàwacutá wàuwichàacawa càiripináta wabáyawaná ichùullacawa. Dios idéca iwasàaca wía ícha.

¹⁵ Cristo yéetácáinatéwa cruz ìwali wáichawalíná, yaté Dios imawènìadaca demonionái ichàini, níara demonio íiwacanánáica ichùulièyéica èeri mìnánái íiwitáise. Yá Dios ibáiniadaca nía macàaluínináta macái chènuníiséeyéi iicápiná. Yá nacái Dios imàacaca Cristo itéca yáamísewa demonio íiwacanánái presoírí iyú, càide iyúwa cachàinírí úwi íiwacaliná itécaalí yáamísewa yùuwidenáiwá idécanáami úwi íiwacaliná imawènìadaca nía.

Busquen las cosas que son del cielo

¹⁶ Iná càmitacué iwàwacutá péemìaca nalí níara áibanái icháawèyéica piináwaná ìwali piyáacalé ìwalísewa, ìwalíse nacái yái càmlínacuéca pimàni judíonái yàasu manuírí culto macái camuí imanùbaca, macái quèeri imanùbaca nacái, macái semana imanùbaca nacái, sábado irìcu, judíonái iyamáidacatáicawa.

¹⁷ Bàaluité Dios ichùullacaté israelitanái namànínápinaté macáita yái wawàsica nàináidacatenátéwa ìwali nacuèrinápináca Dios ibànùeripinaté nalí, yái Cristoca. Quéwa Cristo yàanàacaté aléi èeri irìculé, íná càmita iwàwacutá wamànica wàacawa quirínama yái wawàsica iyúwa áibanái cachìwéeyéi nàimáanacué píri siùca.

¹⁸ Péemìacaalícué cachìwéeyéi irí, yásí nachìwáidacué píawa; picácué péemìa nacháawàaná piináwaná ìwali. Càita nacàlidaca nèepunícawa nàasu tàacáisi cachìwéeriwa: Nàimaca iwàwacutáanása wàyaca máini catúulécanéeri iyú, wamàacáanása nacái wáichawa wayáacaléwa cayábáanápínása Dios iicáca wía. Nàimaca nacái iwàwacutáanása wàaca ángelnái icàaluíniná, wasutáanása náicha wawàsi natàanínápiná wawicáu Dios yáapicha, cachìwéeyéi ímacáiná càmitasa Dios iwàwa yéemìaca wasutáaná ícha. Nacàlidaca nachìwawá nacái naicácasa yéenáiwánási nacáiri Dios néeséeri. Yá nacái máini cáimacáica naicáca níawawa manuísíwata náiwitáise èeri irìcuírí ìwalísewa.

¹⁹ Càmita nàya abédanamata Cristo yáapicha, yái icuèrica wía, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Cristo ichùullaca wía càide iyúwa wenàiwica íiwitáise ichùulianá iináwa, wíacáiná

càica wíade iyúwa Cristo iiná ìyéerica cháí èeri irìcu. Cristo ichàiniadaca wawàwa, imàacacué nacái abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca wamànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²⁰ Piyacáinácué abédanamata Cristo yáapicha, yái yéetéericatéwa píchawalínacué, íná yéewa càicuéca píade iyúwa wenàiwica yéetéericatéwa Cristo yáapicha demonionái ícha, níara demonio ichùulièyéica èeri m̀nanái íiwitáise. Iná càmítacué quirínama iwàwacutá p̀yaca càide iyúwa èeri m̀nanái íiwitáise iyáaná. Càmítacué iwàwacutá peebáidaca iyúwa cachìwéeyéi ichùullianacué pía.

²¹ Càita nacàlidaca nachìwawa cayábáanápínasacué Dios iicáca pía. Náimaca: “Picácué piduǹa yái wawàsi ìwali; picácué piyáa yái yàacàsica; picácué peedáni picáapi irìculéwa”, náimaca.

²² Macáita yái tàacáisica nacàlidacáita wawàsi ìwali imáalèeripínacawa, íná càmíta iwàwacutá wéem̀laca ǹasu tàacáisi irí, Dios imànicáinaté yàacási wayáapíná. Níara cachìwéeyéica nachùullaca wenàiwica, néewáidaca nacái nía èeri m̀nanái ỳasu tàacáisi iyú.

²³ Báisita madécaná wenàiwica iyúunáidaca cáaliacáica nía cawinácaalí yeebáidéeyéica cachìwéeyéi itàacái, áibanáicáiná nayúunáidaca náalimáaná nàaca Dios icàaluíniná cayábéeri iyú cachàiníwanái náicha canánama namànicaalícáita càulenéri wawàsi, ǹayacaalí nacái máini catúulécanéeri iyú, namàacacaalí náichawa nayáacaléwa, ǹauwichàidacaalí nacái naináwa báawanama. Quéwa macáita yái canéeri iwèni wawàsica càmíta iyúudàa wía wadacùacaténá wáichawa wáiwitáise báawéerica, yái ichùulièrica wamàniínápiná wabáyanáwa.

3

¹ Iná p̀yacáinácué abédanamata Cristo yáapicha, yái imichèericatéwa yéetácáisi ícha, íná siuca p̀yacuéca picáuca ẁalisài yáapichawa, càide iyúwa pidéca nacáicaalícué pimichàacawa Cristo yáapicha yéetácáisi ícha. Iná iwàwacutácué pimànica càide iyúwa Cristo ichùullianá pía peedácaténácué piríwa yái cayábéeri cawènírica ìyéerica chènuniré, Cristo ìyacataléca yáawinacawa Dios yéewápuwáise icùacaténá macáita Dios yáapicha.

² Píináidacuéwa ìwali yái cawèníri ìyéerica chènuniré peedéeripínacuéca piríwa áibaalípiná. Picácué píináidawa mamáalàacata ìwali yái èeri irìcuírca.

³ Càicuéca píade iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa Cristo yáapicha. Càide iyúwa yéetéerimiwa càmíná ínáidawa quirínama èeri irìcuírca ìwali, càita nacái picácué píináidawa mamáalàacata èeri ỳasu wawàsi ìwali. Cristo, yái ìyéerica abédanamata Dios yáapicha, icùaca iyaca picáuca càmíri imáalàawa Dios irípiná íbàacanéeri iyú áibanái èeri m̀nanái ícha.

⁴ Piyacáinácué abédanamata Cristo yáapicha, íná abéerica Cristo yái yèericuéca picáuca càmíri imáalàawa. Aibaalípiná Cristo yàanàapíná àniwa, yásí p̀yapínacué icamaláná mèlumèluírca irìcu Cristo yáapicha, picùapíná macáita Cristo yáapicha, yái ìyéerica chènuniré máinírca cáimiétaquéri iyú naicáca, icùacáiná macáita.

La vida antigua y la vida nueva

⁵ Aibaalípiná p̀yapínacué Cristo yáapicha chènuniré, íná siuca cháí èeri irìcu pimànicuè ùwicái cachàinírca iyú ípunita yái píiwitáise bàaluisàimica, yái ichùulièricuéca pimànica píbayawanáwa mamáalàacata: Picácué píimá áiba yáapicha càmírca pinírca, càmíchúaca nacái píinusíwa. Picácué pimàni báawéeri píiná iyúwa, yái wawàsi càmírca Dios íbatàa wenàiwica imànica. Picácué nacái pimàni càide iyúwa píiwitáise báawéeri iwàwáaná pimànica. Picácué piwàwa peedáca piríwa mamáalàacata macái wawàsi cawèníri. Cáinínacalícué píicáca cawèníri wawàsi, yá piacuéca èeri irìcuírca wawàsi icàaluíniná Dios ícha, íná pimànicuéca càide iyúwa wenàiwica yéeyéica ídolo cuwáiná yéenáwaná icàaluíniná Dios ícha.

⁶ Cawinácaalí imàníyéica cà ǹauwichàapínacawa manuísíwata áibaalípiná Dios ỳasu ỳuwichàacáisi caiyéininéeri yàanàapínacalí ǹawali, càmícáiná neebáida Dios itàacái.

⁷ Càitécué pimànica bàaluté píináidacáinatécuéwa ìwali yái èeri irìcuírca.

⁸ Quéwa siùca pimàacacué píchawa macáita yái báawéerica. Picácué calúa píiwitáise, càita nacái picácué calúa pía ráunamáita. Picácué báawa piicáca áibanái. Picácué picuísa píchawa áibanái, càita nacái picácué pitàaní nàwali báawéeri iyú. Picácué pitàaní casaquèeri tàacáisi iyú.

⁹ Piwènúacatécuéwa píiwitáise bàaluisàimi íchawa, ícha nacái yái báawéerica pimàníricatécué ipíchawáiseté peebáidaca Jesucristo itàacái, íná picácué picàlida pichìwawa piríwáaca.

¹⁰ Siùcade pidènìacuéca wàlisài píiwitáisewa iyéerica càide iyúwa wàlisài wenàiwica. Yá píiwitáisecué wàlisài idàwinàacawa yàacawa Dios íiwitáise inacáiripiná, yéewanápinácué píalíacawa cayába Dios ìwali, yái Dios idàbéericatécué pía.

¹¹ Weebáidacaalí Cristo itàacái, yá cayábaca Dios iicáca wía macáita abédanamata, Cristo ìwalíise, judíocaalí wía, càmiyéicaalí judío wía nacái, imàníyéicaalí circuncisión wía nacái, càmiyéicaalí imàni circuncisión nacái wía, yàanèyéicaalí áiba cáli néese wía nacái, càmiyéicaalí yáalía wía nacái, áibanái yàasu wenàiwicacaalí wía nacái, íbaidéyéica mawèníri iyú, náiwacanánáicaalí wía nacái. Iyaca abéerita wawàsi iwàwacutéeri macáita wamànica: Iwàwacutá wadènìaca Wáiwacaliwa abéerita macáita, yái Cristoca. Yá nacái Cristo iyaca wawàwalìcu macáita.

¹² Cáinináca Dios iicácuéca pía. Dios idéca yeedáca pía yàasu wenàiwicacaténácué pía. Iná piyacué machacàníri iyú. Piicácué áibanái itúulécaná báisíri iyú. Pimànicué áibanái irí cayábéeri. Picácué cachàini piicá píawawa áibanái ícha, néese iwàwacutácué piicáca áibanái iyúwa cachàiniyéica pícha. Pìdenìacué piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú áibanái imànicaalícué pirí báawéeri.

¹³ Aibacaalí péenácué imàni pirí báawéeri, yá pìdenìacuéni, néese pimàacacué piwàwawa ícha, yái báawéerica imàníricuéca pirí. Càide iyúwa Wáiwacali imàcáanátécué iwàwawa píbayawaná ícha, càita nacái pimàacacué piwàwawa ícha yái báawéerica áiba péená imàníricuéca pirí.

¹⁴ Iyaca abéeri wawàsi cachàiníri náicha canánama, yái cáinináanaca waicáyacacawa. Cáininácaalí waicáyacacawa, yásí abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca manuísíwata.

¹⁵ Pimàacacué Cristo iyúudàaca pía piyacaténácué matuíbanáiri iyú píapichawáaca yácáiná Dios imáidacatécué pía abédanamacaténácué píiwitáise píapichawáaca càide iyúwa Cristo iiná iyéerica cháí èeri irícu. Píacué Dios irí cayábéeri ìwali macáita yái cayábéerica Dios imàníricuéca pirí.

¹⁶ Píináidacuéwa mamáalàacata Cristo itàacái ìwali piwàwalìcuésewa píalíacaténácué péemìaca manuísíwatani. Péewáidáyacacuéwa Dios yáalíacái iyú. Pichàiniadacué piwàwawáaca nacái cáalíacáiri iyú. Picántáacué cachàiníri iyú piacaténácué Dios irí cayábéeri. Picántáacué Dios irí salmos iyú, himnos iyú nacái, canciones iyú nacái, iyúwa Espíritu Santo iyúudàanácué picántàaca.

¹⁷ Càinácaalícué wawàsi pimàni, càinácaalícué nacái picàlida, pimànicué macáita Wáiwacali Jesús ípidená ìwali, píasáidacaténácué íiwitáise áibanái irí. Píacué Wáaniri Dios irí cayábéeri nacái Wáiwacali Jesús ípidená ìwali.

Deberes sociales del cristiano

¹⁸ Píacué inanái caníríyéica, peebáidacué piníri itàacáiwa, yácáiná cawinácaalí inanái yeebáidéechúaca Wáiwacali itàacái iwàwacutá umànica càide iyúwa ùacawéeri ichùullaná úa.

¹⁹ Píacué aslanái cáinuíyéica, cáininácué piicáca píinuwa, pimànicué ulí cayábéeri. Picácué piùwichàida úa. Picácué nacái pitàaní ulí ípisíri tàacáisi iyú.

²⁰ Píacué sùmanáica, peebáidacué pisèená itàacáiwa macáita casímáicáiná Wáiwacali iicácué pimàni càì.

²¹ Píacué aslanái quéenibéyéica, picácué píalimáida piicáwa péenibenáwa àta calúacataléta náiwitáise, ipíchaná achúmaca nawàwa manuísíwata, yá càmita quirínama neebáidacué pitàacái.

²² Píacué áibanái yàasu wenàiwicaca, íbaidéeyéica mawèníri iyú píiwacali iríwa, pimànicué macáita càide iyúwa píiwacali ichùullaná pía cháí èeri irícu. Pimànicué cayábani yái píibaidacalécawa, cànírica abéta píiwacali iicáidacaalícué pirí, cayábacaténácáita iicácué pía meedá, néese píibaidacué cayába càiripináta píiwitáise cayábéeri yáapichawa báisíri iyú, píasáidacaténacué píaca Dios icàaluíná.

²³ Cawinácaalícué pimàni, pimànicué cayábani casímáiri iyú càide iyúwacué píibaidaca nacáicaalí Wáiwacali irí, cànírica wenàiwica irí meedá.

²⁴ Càicué pimàni píalíacáinacuéwa Wáiwacali yàanápínacué pirí yàasu cawèníri yéénawa yàacaténacué piwèni áibaalípiná píànàcaalícué chènuniré, píibaidacáinacué Cristo irípiná, yái Píiwacalisíwacué abéerita.

²⁵ Quéwa cawinácaalí imànírica íbáyawanáwa, Dios ipáyaidapínáni yùuwichàacáisi iyú, íwalíse yái báawéerica imànírica, càmicáiná Dios iicá áiba wenàiwica íiwitáaná iyúwa cayábéeri áibanái ícha, néese iicáca macái wenàiwica abédanamata.

4

¹ Píacué náiwacanánái iwàwacutácué picùaca píasu wenàiwicawa machacàníri iyú. Picácué piùwichàida nía máiwitáiséeri iyú, néese pimànicué nalí cáalíacáiri iyú. Piwàwalícué pidèníca Píiwacaliwa chènuníiséeri. Yá áibaalípiná iwàwacutácué picàlidaca piínáwanáwa irí càinácaalícué cayábéeri, báawéeri nacái pimànírica cháí èeri irícu.

² Píacué wéénánaica, picácué piméyáawa pisutáca píawawa Dios ícha. Néese pisutácué píawawa Dios ícha manuísíwata. Yá píacué Dios irí cayábéeri.

³ Pisutácué nacái Wáiwacali ícha walípiná imàacáanápíná wacàlidaca yái cayábéeri tàacáisica áibanái irí mamáalàacata, wacàlidacaténá nacái nalí yái tàacáisi càníricaté wenàiwica yáalía ìwali, yái tàacáisi íméerica Cristo iwasàaca càníiyéi judío Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná pisutácué Dios ícha nulípiná ipíchaná cáaluca núa, nùyacáiná siùca cháí presoíyéi ibànalícu nucàlidacáiná yái tàacáisica wenàiwicanái irí.

⁴ Pisutácué nulí Dios amalácaténá numànica nalí yái tàacáisica yéewanápiná náalíaca néemíacani, càinácaalí ímáaná.

⁵ Piicácué píichawa cayába, pimànicué cáalíacáiri iyú, iwàwacutácaalícué pimànica wawàsi nèewi níara áibanái càníiyéica yeebáida Jesucristo itàacái. Càicaalínácaalícué píalimá picàlidaca nalí Wáiwacali iínáwaná ìwali, yá picàlidacué nalíni.

⁶ Iwàwacutácué pitàanáca éeréeri iyú càiripináta, cáiwitáiséeri iyú nacái. Iwàwacutácué píalíaca picàlidaca machacàníri iyú nalíni, macáita cawinácaalí wenàiwica isutéeyéica yéemíawa pía.

Saludos finales

⁷ Wéénàsàiri cáininéerica waicáca ípidenéerica Tíquico icàlidapínacué piríwa macáita nuínáwaná. Tíquico yàacawéeridaca wía cayába, íbaidaca nacái Wáiwacali irípiná núapicha.

⁸ Iná nubànùacué píataléni icàlidacaténacué pirí waináwaná ichàiniadacaténacué píiwitáise Wáiwacali ìwali.

⁹ Onésimo yái wéénàsàiri cáininéerica waicáca, píyacàle néeséericué nacái, yàapínacawa Tíquico yáapicha. Yásí nacàlidacué piríwa macáita ìwali càinácaalí iyáaná cháí.

¹⁰ Aristarco yái iyéerica presoíri iyú núapicha presoíyéi ibànalícu, iwàwalícuéca pía. Càita nacái Marcos, yái Bernabé yéénàsàirináca, iwàwalícuéca pía nacái. Nudéca nucàlidacuéca pirí Marcos ìwali, ipáchiacaalícué pía, yá pitàidacué cayábéeri iyúni.

¹¹ Aiba wenàiwica ípidenéeri Jesús, áibaalí ípidenéeri Justo, iwàwalícuéca pía nacái. Níacata abéta judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái íbaidéeyéica núapicha, wacàlidacaténá càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Càita nachàiniadaca nuwàwa.

¹² Epafra abéericué píyacàle néeséeri íbaidéerica Cristo irípiná iwàwalícuéca nacái pía. Yá mamáalàacata isutácuéca Dios ícha pirípinacué manuísíwata cachàinacaténacué píiwitáise

Jesucristo ìwali, pimàacáanápínacué píawawa nacái Dios irí pimànicaténacué càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹³ Nùaliacawa Epafra isutácué Dios ícha pirípinácué manuísíwata, càita nacái Epafra isutácué Dios ícha nalípiná níara Laodicea ìyacàlená mìnánáica, Hierápolis ìyacàlená mìnánáica nacái.

¹⁴ Lucas nacái yái cadeplàcáirica cáininéerica waicáca, iwàwalicuéca píá nacái. Càita nacái Demas iwàwalicuéca píá.

¹⁵ Nuwàwali níara wéénánáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái Laodicea ìyacàlená mìnánáica. Nuwàwali nacái Nínfa, nía nacái ìwacáidáyaquéeyéicawa ucapèèrìculé namànicaténá culto.

¹⁶ Pidécánáamicué piléeca yái cuyàluta piríwáaca, yá pibànùacuéni naléecaténáni, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, Laodicea ìyacàlená mìnánáica. Píacué nacái, piléecué nacái yáara cuyàlutaca nubànuèrica nalí Laodicea néré.

¹⁷ Píimacué càì Arquipo irí: “Píibaida cayába pimànicaténá píibaidacaléwa càide iyúwa Wáiwacali ichùulianá pimànica irípináni”, càì núumaca Arquipo irí.

¹⁸ Núa Pablo nutànàacué pirí yái tàacáisi achúméerínaca nucáapi iyúwa nuwàwalicáinacué píá. Pisutácué Dios ícha nulípiná presocáiná núa. Nusutácué nacái Dios ícha pirípinácué imànínápinácué pirí cayábéeri mawèníri iyú.

1 TESALONICENSES

Saludo

¹ Núa Pablo, Silvano yáapicha, áibaalí ípidenéeri Silas, Timoteo yáapicha nacái nutànàacué pirí cuyàluta, píacué wéenánái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái Tesalónica iyacàlená mñanái, píacué iyéeyéica abédanamata Wáaniri Dios yáapicha, Wáiwacali Jesucristo yáapicha nacái. Wawàwalicué pía. Wía apóstolca, wasutáca Dios ícha pirípinácué imànínápinácué pirí cayábéeri mawèníri iyú, imàcáanápinácué pìyaca matuíbanáiri iyú nacái.

El ejemplo de fe que daban los de Tesalónica

² Macái imanùbaca wasutácaalí Dios ícha pirípinácué, wàaca irí cayábéeri pìwalicué macáita.

³ Wàaca Wáaniri Dios iríwa cayábéeri mamáalàacata píibaidacáinácué Dios irípiná cachàiníri iyú peebáidacáinácué Jesucristo itàacái. Wáalía nacáywa piyúudàacuéca áibanái manuísíwata cáininácuéca píicáca Dios. Wáalía nacáywa picùacuéca manuísíwata Wáiwacali Jesucristo yàanàanápiná àniwa, íná yéewa pìideniàacuéca piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú idècunitàacá namànicuéca pirí báawéeri ìwalíse yái peebáidáanácuéca Jesucristo itàacái.

⁴ Píacué wéenánáica, cáininácuéca Dios iicáca pía. Wáalíaca nacáywa Dios idéca yeedácuéca pía yàasu wenàiwicacaténácué pía.

⁵ Wacàlidacaalítécué pirí Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, càmitaté wacàlidacáitacué piríni yáawami tàacáisi iyú meedá, néese wacàlidacatécué piríni Espíritu Santo ichàini iyú, wáalícaté nacáywa báisíiri iyú báisícani yái tàacáisi wacàlidéerica. Píalíacué nacáywa amaléeri iyú wàyacaté machacàníri iyú pèewibàa, wayúudàacaténácué pía, íná píalíacuéwa wacàlidacaté pirí Dios itàacái báisíiri iyú.

⁶ Wía apóstolca, wáalíacawa Dios yàasunáica píacué, bàaluitécáiná pidàbacué pìyaca machacàníri iyú càide iyúwa wáasáidáanátécué pirí, càide iyúwaté nacái Wáiwacali iyáaná. Yá peebáidacatécué Jesucristo itàacái casímáiri iyú, càide iyúwaté Espíritu Santo imàcáanácué casímáica pía, éwitaté áibanái càmiyeyí yeebáida nàuwichàidacáanítacué pía báawanama peebáidacáinácué Jesucristo itàacái.

⁷ Càita píasáidacuéca áibanái irí càinácaalí iwàwacutáaná neebáidaca, macáita yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iyéeyéica Macedonia yàasu cáli ínata, Acaya yàasu cáli ínata nacái.

⁸ Wáalíacawa pímacacué madécaná áibanái náalíacawa Wáiwacali itàacái ìwali, cànírica abéta níara iyéeyéica Macedonia yàasu cáli ínata, nía nacái iyéeyéica Acaya yàasu cáli ínata, néese macái cáli imanùbaca manùbéeyeyí wenàiwica náalíacué píináwaná ìwali. Náalíacawa peebáidáanácué Dios itàacái, íná càmita iwàwacutá wacàlidacuéca nalí píináwaná ìwali.

⁹ Néese, níata icàlidaca iyaca walí píináwanácué ìwali, íná náalíacawa wapáchíanácué pía bàaluité, píitadacatécué wía cayába, péemíacatécué nacái wàasu tàacáisi. Píyamáidacatécué píaca ídolo icàaluíná, níara cuwáiná yéenáiwanáca, yá pímacacatécué píawawa cáuri Dios irí, yái báisírira, peebáidacaténácué itàacái, píibaidacaténácué irípiná nacái.

¹⁰ Nacàlidaca nacái walí picùacuéca Jesús yàanàaca chènuníse àniwa, yái Dios írica, Dios imichàidéericaté yéetácáisi ícha. Yácata Jesús iwasèerica wía Dios yàasu manuírira yùuwichàacáisi ícha, yái yùuwichàacáisi yàanèeripináca èeri imáalàacaalípináwa.

2

El trabajo de Pablo en Tesalónica

¹ Iná píacué wéenánáica pialíacuéwa Dios imànicatécué pirí cayábéeri wapáchiacaalícué pía bàaluité.

² Péemìacatécué waináwaná ìwali, wía apóstolca, ipíchawáiseté wàanàacué pìatalé, yáté Filipos iyacàlená mìnanaí namànicaté walí máini báawéeri, natàanicaté nacái wàwali báawéeri iyú idècunitàacá nàuwichàidaca wía ìwalíise yái wacàlidáanáca Jesucristo itàacái. Quéwa Dios iyúudàacaté wía wàanàacaténáté pìyacàle nérécué wacàlidáanápinácué piríni macàaluínináta, yái tàacáisica ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, éwitaté áibanáí nàuwidécáaníta namànica wía manuísíwata.

³ Càmitaté wacàlidacué pirí cachìwéeri tàacáisi, càmita nacái watàanicué pirí wachìwàidacaténácué pía meedá, weedácaténácué pícha plata.

⁴ Néese Dios yáalimáidacaté iicáwa wía asáisi wáibaidacaalí irípiná machacàniri iyú, wía apóstolca. Néese idécanáamité cayábaca Dios iicáca iyúwaté wáibaidáaná irí, yá ibànùacaté wía wacàlidáanápináté yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Iná yéewa wacàlidaca wenàiwicanáí iríni. Càmita wáalimáida wasíimáidacáita wenàiwica meedá wàasu tàacáisi iyúwa, néese wacàlidaca Dios itàacái càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái Dios yáliérica wawàwa.

⁵ Píalíacué nacáíwa càmitaté wachìwàidacué pía cachìwéeri tàacáisi iyú càide iyúwa èri mìnanaí iwàwáaná yéemíaca. Càmitaté wamàni càí weedáanápinácué pícha cawèníri. Càmitaté nacái wamàni wawàsi ibàacanéri iyú weedácaténácué pícha plata. Càité wàyacué pèewibàa machacàniri iyú Dios iicá.

⁶ Càmitaté wawàwa wenàiwica naicáca wía iyúwa máiniyéica cayába áibanáí íicha. Càmitacué wacutá pícha càiri, áibanáí íicha nacái, ibatàa abéeri piná, éwita Dios imàacacáaníta walí cáimiétacanéri íibaidacalési, wía apóstolca. Càité nacái, éwita Dios imàacacáaníta walí íiwitáisewa wachùullacaténácué pía cachàiníri iyú, càicáaníta càmitaté wamàni càí.

⁷ Càmitaté wachùullacué pía cachàiníri iyú, éwita Cristo yàasu apóstolcáaníta wía. Néese watàanicatécué pirí éeréeri iyú. Wamànicatécué pirí càide iyúwa inanáí udàwinàacaalí uénibewa, ucùa nacái nía cáininéri iyú.

⁸ Càité nacái cáinináca waicácuéca pía íná wawàwacaté wacàlidacuéca pirí Dios itàacái cayábéeri, yá wáibaidacaté macái wachàini iyúwa wayúudàacaténácué pía. ¡Yá wacàlidacatécué pirí Dios itàacái mamáalàacata cáininácáiná waicácuéca pía!

⁹ Píacué wéenánáica, pialíacuéwa wáibaidacaté wacáapi iyúwa mamáalàacata cachàiníri iyú wawènicaténáté wayáapináwa, wàyacaalíte pèewibàa. Càmitaté wawàwa wáinataléca pirícuéni, íná wáibaidacaté èriápinama, táiyápinama nacái ipíchanácué wacutáca pícha wayáapináwa idècunitàacá wacàlidacatécué pirí Dios itàacái.

¹⁰ Píalíacuéwa amaléeri iyúni wàyacatécué pèewibàa machacàniri iyú piicápinácué, mabáyawanéri iyú nacái Dios iicá.

¹¹ Píalíacué nacáíwa wàalàacatécué pía, wamichàidacatécué píiwitáise, wachàiniadacatécué piwàwa, píacué abéechúanaméeyéica càide iyúwa nàaniri cayábéeri íiwitáise imàníná yéenibe iríwa.

¹² Wàalàacatécué pía pimànínápinácué càide iyúwa iwàwacutáaná Dios yàasu wenàiwica imànica, yái Dios imáidéericuéca pía icùacaténácué pía iyúwa Picuèriná, pìyacaténácué nacái Dios icamaláná mèlumèluíri irícu chènuniré.

¹³ Iyaca áiba wawàsi nacái wèerica Dios irí cayábéeri ìwalíise mamáalàacata: Bàaluité péemàcanáamicué wacàlidaca pirí Dios itàacái, yáté peebáidacuécani pialíacáinatéwa Dios itàacáicani báisíri iyú, càmita càide iyúwa wenàiwica itàacái meedá. Báisíta Dios itàacáicani, iwàlisàidéericuéca píiwitáise piwàwalícuísewa, píacué yeebáidéeyéicani.

¹⁴ Iná píacué wéenánáica, peebáidacáinácué Jesucristo itàacái, ínáté ìwalíise píasu cáli néeséeyéi nàuwichàidacatécué pía, níai càmlíyéica yeebáida. Yá piùwìchàacatécuéwa càide iyúwa Dios yàasu wenàiwica nàuwichàanátéwa, níara yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái

Judea yàasu cáli íinata, bàaluitécáiná néenánái nacái judíonái nàuwichàidacaté nía ìwallise yái neebáidáanáca Jesucristo itàacái.

¹⁵ Níara judíoca nanúacaté Wáiwacali Jesús, càide iyúwaté nàawirináimi inúanaté Dios yàasu wenàiwica profetanái icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalicuise. Judíonái yùuwichàidacaté wía nacái, náucaca wía nacái nàasu cáli íichawa. Càmita namàni càide iyúwa casímáiná Dios iicáca. Nàuwideca namànica macái wenàiwica.

¹⁶ Macái imanùbaca wawàwacaalí wacàlidaca Dios itàacái càmiyéi judío irí, yéewacaténa Jesucristo iwasàaca nía nacái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, judíonái càmita namàaca wacàlidaca Dios itàacái càmiyéi judío irí. Càita máini namànica nabáyawanáwa, níai judíoca. Quéwa átata Dios yàasu yùuwichàacáisi máiníri manuica idéca yàanàaca mawiéniré nalí, yàanàacaténa nàwali mesúnamáita.

Pablo desea visitar otra vez a los de Tesalónica

¹⁷ Píacué wéenanáica, achúmacaté wawàwa iwàwacutácáinaté wàacawa píchacué, achúma èeripináté, yáté éwita càmicáaníta waicácué pía, càicáaníta wawàwalicué pía mamáalàacata wawàwalicuise. Iná wawàwacaté wàacawa pìatalécué máinicáinaté wawàwaca wapáchiacuéca pía.

¹⁸ Yáté wáináidacawa wapáchíanápináté píacué. Núa, Pablo nuwàwacaté nupáchiacuéca pía madécaná yàawiría quéwa càulenacaté Satanás imànica nuíchani, íná càmitaté núalimá nùanàaca néré.

¹⁹ Wía apóstolca, máinité wawàwaca waicácuéca pía casímáicáinacué pimànica wawàwa wacùacáinacué wabàlùanápináwa píapicha Wáiwacali Jesucristo íipunita áiba èeriwa Wáiwacali yàanàacaalípiná àniwa. Néenialípiná, jmáini casímáipináca wawàwa pìwalicué peebáidacáinacué Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú!

²⁰ Báisíta, wacàlidapinacué piináwaná ìwali casímáiri iyú, pimànicáinacué máini cayábéeri.

3

¹ Néeseté máini nuwàwacaté nuémìaca piináwaná ìwalicué, quéwa càmitaté núalimá nùaca nupáchiacuéca pía. Càmicáinaté núalimá nuidenìaca mamáalàacata yái càmináca núalíawa, ínáté nuínáidacawa nuyamáanápinátéwa abéerita Atenas iyacàlená néré.

² Yáté nubànùaca wéenasàiri Timoteo yeebáidéerica Jesucristo itàacái, ipáchiacaténaacué pía. Yái Timoteo abéeri wéená wía íibaidéeyéica Dios irípiná, wía icàlidéeyéica yái cayábéeri tàacásica Cristo iináwaná ìwali. Yáté nubànùacué pìatalé Timoteo imichàidacaténaacué píiwitáise, ichàiniadacaténaacué piwàwa nacái, yéewanápinacué peebáidaca Jesucristo itàacái mamáalàacata tàì íiméeri iyú.

³ Nubànùacaté Timoteo pìatalécué yàalàacaténaacué pía, báawacáichacué piwàwa piùuwichàacái ìwallisewa, ipíchanacué piwènúadaca píiwitáisewa Jesucristo íicha. Píalíacuéwa iwàwacutáaná wàuwichàacawa cà, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁴ Càita nacái bàaluité wàyacaalítécué píapicha, yáté wacàlidacué pirí áibanái nàuwichàidáanápiná wía, weebáidacáiná Jesucristo itàacái. Siùca píalíacuéwa wadéca wadàbaca wàuwichàacawa càide iyúwaté wacàlidáanacué piríni.

⁵ Iná càmicáinaté núalimá nuidenìaca quirínamani, yái càminácuéca núalía piináwaná ìwali, yáté nubànùaca Timoteo isutacaténaacué yéemìawa pía yéewanápiná núalíacuéca piináwaná ìwali asáisi peebáidacaalícué Jesucristo itàacái mamáalàacata tàì íiméeri iyú. Nubànùacatécué pìataléni achúmacáinaté nuwàwa nuínáidacawa pìwalicué cawàwanáta Satanás yáalimáidacatécué pía piwènúadáanápinacué píiwitáisewa Jesucristo íicha. Càita Satanás iwàwa imànica yéewanápiná canáca iwèni, yái wacàlidéericuéca pirí Dios itàacái bàaluité.

⁶ Quéwa siùcade Timoteo idéca yèepùacawa pìyacàle néesecué, yáara Tesalónica iyacàlenáca. Yá idéca icàlidaca walí cayábáanacué piináwaná peebáidacáinacué Jesucristo itàacái mamáalàacata tàì íiméeri iyú, cáinináicáinacué nacái piicáyacacawa. Idéca icàlidaca

walí piwàwallínacué wía cáininéeri iyú mamáalàacata, máini nacái piwàwacué piicáca wía càide iyúwa wawàwáanacué waicáca pía.

⁷ Iná piacué wéenánáica, éwita wàuwichàacáanítawa manuísíwata, càicáaníta wadéca wachàiniadaca wawàwawa, wía apóstolca, wéemiacáinacué piináwaná ìwali peebáidacuéca Jesucristo itàacái mamáalàacata tàì ìméri iyú.

⁸ Yá wáalimá wàidenìaca yùuwichàacáisi wéemiacáinacué piináwaná ìwali càimínacué piméyáawa peebáidaca Wáiwacali itàacái tàì ìméri iyú.

⁹ Càmiripináta wayamáida wàaca Dios irí cayábéeri piináwaná ìwalísecué, yá nacái pimánínacuéca cayábéeri. Iná yéewa casímáica wía Dios iicápiná pìwalínacué.

¹⁰ Eeríapinama, táiyápinama nacái wasutáca Dios ícha manuísíwata imàacáanápíná waicácuéca pía watuí iyúwa wéewáidacaténacué pía mamáalàacata iwàwacutácáinacué píalíacawa áiba wawàsi ìwali peebáidacaténacué Jesucristo itàacái tàì ìméri iyú.

¹¹ Wía apóstolca, wawàwaca Wáaniri Dios, Wáiwacali Jesucristo nacái nayúudàaca wía yéewanápiná wáalimáca wapáchiacuéca pía mesúnamáita.

¹² Wasutá Wáiwacali ícha pirípinacué, imàacáanápínacué cáinináca piicáyacacawa cachàiníwanái mamáalàacata, càita nacái cáinináanápínacué piicáca áibanái wenàiwica canánama, càide iyúwa cáinináaná waicácuéca pía.

¹³ Càita nusutáca Wáiwacali ícha pirípinacué ichàiniadáanápínacué píiwitáise, yéewanápinacué mabáyawanáca Dios iicáca pía Wáiwacali Jesús yàanàacaalípiná macáita yàasunái mabáyawanéeyéi yáapichawa èeri imáalàapínácaalíwa. Báisíta, amén.

4

La vida que agrada a Dios

¹ Siúcade piacué wéenánáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, wasutácué píicha wawàsi manuísíwata, wàalàacué pía nacái Wáiwacali Jesús inùmalícuise. Piyacué machacàniri iyú cachàiníwanái mamáalàacata casímáicaténacué Dios iicáca píiwitáise càide iyúwacué pidàbáanáté pìyaca péemiacanacáitacué wéewáidaca pía.

² Péemiacatécué cayába yái tàacáisi wacàlidéericatécué pirí Wáiwacali Jesús inùmalícuise.

³ Dios iwàwacué pìyaca mabáyawanéeri iyú píibaidacaténacué abéerita irípiná. Càmita iwàwacué piimáca áiba yáapicha càmiríca pinírísiwa, càmicúca nacái píinusíwa.

⁴ Càita Dios iwàwacué pìyaca, yéewanápiná cawinácaalí asìali iwàwéerica icásàacawa yáalimá yeedáca iríwa ínupínáwa mabáyawanáwaca, iyacaténá úapicha cáimiétaquéeri iyú.

⁵ Aibanái wenàiwica càmiyéica yáalíwa Dios ìwali needáca inanái máinicáiná nawàwacáita naimáca náapicha meedá. Càmita báisi naicáyacacawa cáimiétaquéeri iyú. Picácué pimàni càì.

⁶ Picácué nacái piimá áiba asìali ínupínáwa yáapicha, càita nacái áiba inanái inìri yáapicha. Pimànicaalícué càiri báawéeri áiba wenàiwica irí, yásí Wáiwacali yùuwichàidacué píawa manuísíwata, càide iyúwacué wàalàanáté pía cáimiétaquéeri iyú.

⁷ Dios càmita imáida wía wamánínápiná wabáyawanáwa casaquèeri iyú, néese imáidaca wía wàyacaténá mabáyawanéeri iyú, yéewanápiná wáibaidaca abéerita irípiná.

⁸ Yái tàacáisi nùalèericuéca iyú pía, càmirírita meedá wenàiwica yàasu tàacáisi, néese Dios itàacáicani, iná cawinácaalí càmiríca yeebáida yái tàacáisi, idéca yúucaca íchawa Dios, yái Dios ibànuèericuéca Espíritu Santo piwàwalículé. Yái Espíritu Santo ípidená ímáanáquéi “Yái Mabáyawanéerica” ímáanáca, Espíritu yàanàacáinaté mabáyawanácaténá imànica wía.

⁹ Quéwa càmita iwàwacutá nùalàacuéca pía cáinináanápínacué piicáyacacawa Dioscáiná idéca yéewáidacuéca pía càì, iná nùalíacawa cáininacuéca piicáca áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁰ Wáalíacawa cáininacuéca piicáca macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iyéeyéica Macedonia yàasu cáli ínata. Quéwa wasutácué píicha wawàsi manuísíwata,

píacué wéenánáica, cáinináanápínacué cachàiníwanái mamáalàacata piicáca macáita yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹¹ Píalimáidacué pìyacaténá matuíbanáiri iyú áibanái yáapicha. Picácué máini pisutáida péemlawa áibanái yáasu tàacáisi ìwali, néese píibaidacué picáapi iyúwa càide iyúwaté wàalàanacué pía.

¹² Píibaidacué cachàiníiri iyú yéewanápiná áibanái càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái naicácuéca pía cáimiétaquéeri iyú, pidèlàcaténacué nacái yái pimáapuèrica, ipíchanacué picutáca piyáapínáwa áibanái íicha.

El regreso del Señor

¹³ Píacué wéenánáica, wawàwacué píalíacawa càinácaalí nàyanápiná níara yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái achúmacáichacué piwàwa manuísíwata càide iyúwa achúmáaná èeri mìnánái iwàwa càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái. Achúmaca nawàwa manuísíwata càmicáiná nacúa néenánáimi imichàacawa yéetácáisi íicha.

¹⁴ Wadéca weebáidaca Jesús iináwaná ìwali yéetácátéwa, néese imichàacaté nacáiwa yéetácáisi íicha. Càita nacái weebáidaca Dios imichàidáanápíná yéetéeyéimiwa yéetácáisi íicha, níai yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái. Nacáucami yàanàpiná Jesús yáapicha namichàacaténáwa yéetácáisi íicha Jesús yàanàpinácaalí àniwa.

¹⁵ Iná wacàlidacué pírí yái tàacáisi càide iyúwa Wáiwacali yéewáidáaná wía: Wía cáuyéicáwaca mamáalàacata cháí èeri irìcu Wáiwacali yàanàacaalípiná, càmita wàwa napíchalé chènuniré níai yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái.

¹⁶ Wéemìapíná chènuníséeri tàacáisi imáidéerica wía cachàiníiri iyú, yá ángel íiwacalíná imáidapíná nacái wíawa, yá nacái Dios yáasu trompeta casànapíná wéemlawa napullacaalíni. Yásí Wáiwacali iricùapínáwa chènunibàata. Néese níai yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Cristo itàacái, níata idàbapíná icáucàacawa quéechacáwa.

¹⁷ Néese wía cáuyéicáwaca wamichàapínacawa náapichawa cáuli iriculé, wawàlùacaténáwa acalèe yèewiré wáipunitáidacaténá Wáiwacaliwa capíraléeri cáli íinatalé. Càipíná wàyaca Wáiwacali yáapichawa càiripínáta.

¹⁸ Iná pichàiniadacué piwàwawáaca iyú yái tàacáisi cayábéerica ipíchanacué máini achúmaca piwàwa péenánái yéetácaalíwa píicha.

5

¹ Píacué nuénánáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmitacué iwàwacutá nutànàaca pírí tàacáisi ìwali yái Wáiwacali yéenáiwánaca yàanàcatáipínáta, càisimalénácaalí camuí ìya wapíchalé.

² Píalíacuéwa cayába canáca èeri mìnánái yáaliériwa càicaalínápínácaalí Wáiwacali yàanàaca àniwa. Càide iyúwa cayéedéeri yàanàacaalí táiyápi càmicatáita wenàiwicánái íináidawa ìwali, càita nacái Wáiwacali yàapínáwa néese àniwa càmicatáita èeri mìnánái icúa yàanàaca.

³ Néenialípiná wenàiwica nacàlidapíná cà: “Cayába macáita. Canáca ùwicái. Wàyaca matuíbanáita”, càipíná náimaca. Néese ráunamáita yùuwichàacáisi yàanàapínacawa nàwali cáiwíiri iyú imáalàidacaténá nía, càide iyúwa inanái idàbacaalí yùuwichàacawa isicúasíwata umusúadacaténá iicá èeri. Yásí càmita náalimá napíacawa Dios yáasu yùuwichàacáisi íicha.

⁴ Quéwa píacué wéenánáica càmitacué catá píiwitáise, píalíacáinacuéwa Dios ìwali. Iná càmitacué Wáiwacali yéenáiwáná icalùada píawa, yàanàapínácaalí càide iyúwa cayéedéeri icalùadacaalí wenàiwica.

⁵ Amalácáinacué píiwitáise macáita, píalíacáinacuéwa Dios ìwali, picùacáinacué nacái Wáiwacali yàanàaca. Càmita wàya càide iyúwa catéeyéi íiwitáise ìyáaná, càmiyéica yáalía Dios ìwali.

⁶ Iná iwàwacutá wamichàidaca wáiwitáisewa wacùanápíná Wáiwacali yàanàaca. Picácué wàya iyúwa iiméeyéi meedá, càmiyéica icúa Jesús yàanàanápíná. Yá waicáidacué Wáiwacali

íipunitawa cáalíacáiri iyú, wacùacaténá wíawawa ipíchaná wawènúadaca wáiwitáisewa Wáiwacali íchawa.

⁷ Aibanái catéeyéica íiwitáise càmita náalíawa Dios ìwali. Càica níade iyúwa wenàiwica iiméeyéica meedá táiyápinama, iyúwa nacái wenàiwica icàméeyéica catéeri irícu.

⁸ Quéwa wía amaléeyéica íiwitáise, icuèyéica nacái Wáiwacali yàanàanápíná, iwàwacutá wacùaca wíawawa cayába ipíchaná wamànica wabáyawanáwa. Iwàwacutá weebáidaca Jesucristo itàacái, càita nacái cáininácué waicáyacacawa, càita nacái manuícué wáináida wawàwawa Jesucristo ìwali iwasàanápíná wíawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Wamànicaalí càì, yásí wacùapíná wíawawa cayába Satanás ícha ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, càide iyúwa úwisàiri ìwalicaalí icáyuwaniwa, ibàle nacáiwa dàaléeri hierro nacáiri icùacaténá yáawawa yùuwidenái íchawa.

⁹ Dioscáiná càmitaté yeedá wía yàasunápináwa imàacáanápíná yàasu manuíri yùuwichàacáisi yàanàaca wàwali, néese idéca yeedáca wía iwasàacaténá wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa ìwalíse yái Wáiwacali Jesucristo yéetáanácawa wáichawalíná.

¹⁰ Jesucristo yéetácatéwa wáichawalíná wàyacaténá yáapicha càiripínáta, éwita nacái wéetácaalíwa, càita nacái cáucaalícáwa wía áiba èeriwa Jesucristo yàapínacaalíwa néese àniwa.

¹¹ Iná pimichàidacué píiwitáisewáaca mamáalàacata, pichàiniadacué nacái piwàwawáaca càide iyúwa pimànínacué placawa siùcade.

Pablo aconseja a los hermanos

¹² Píacué wéenanáica wasutácué pícha wawàsi manuísíwata, piacué ancianonái íimiétacaná, níái íibaidéeyéica Dios irípiná pèewibàa, nacùacaténácué pía, nàalàacaténácué pía Wáiwacali itàacái iyú, piacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹³ Iwàwacutácué piaca ancianonái íimiétacaná, cáininácué nacái piicáca nía manuísíwata ìwalíse yái íibaidacalésica namànírica Dios irípiná, yái nacùanácuéca pía. Piyacué matuíbanáita piapichawáaca.

¹⁴ Wachùullacué pía, piacué wéenanáica, plalàacué cachàiníiri iyú níara péená càmiíyéica iwàwa íbaidaca. Pichàiniadacué nawàwa nacái cawinácaalí achúméeyéica ínáida iwàwawa, nàuwichàacái ìwalísewa. Piyúudàacué nacái níara machawàaquéeyéica íiwitáise, càmiíyécáwaca yeebáida tàì íiméeri iyú. Pimànicué macáita irí éeréeri iyú mamáalàacata.

¹⁵ Aibanáicaalí imànicué pirí báawéeri, picácué pimàni irí báawéeri nacái píipuináwa, néese píalimáidacué pimànica cayábéeri piríwáaca càiripínáta, macái wenàiwica irí nacái.

¹⁶ Cayábacué piwàwa càiripínáta.

¹⁷ Pisutácué píawawa Dios ícha mamáalàacata.

¹⁸ Píacué Dios irí cayábéeri càinácaalícué piyáaná, càicáinácué Dios iwàwa pimànica, piacué yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái.

¹⁹ Càide iyúwa càmicaalí wachacàida cayábéeri quichái iyúudèerica wía, càita nacái picácué pimáalàida píchawa yái cayábéerica Espíritu Santo imàníricuéca piwàwalícuíse.

²⁰ Picácué caná iwèni piicáca nataacái níái wenàiwica Espíritu Santo ichàiniadéeyéica nacàlidacaténá tàacáisi Dios inùmalícuíse.

²¹ Quéwa píináidacuéwa cáalíacáiri iyú ìwali macái tàacáisi péemièricuéca píalíacaténácuéwa asáisi báisícaalí Dios itàacáicani, néese peebáidacué abéerita yái cayábéeri tàacáisica.

²² Piwènúacuéwa macái báawéeri íiwitáaná ícha.

²³ Wasutáca Dios ícha pirípinácué, yái Dios matuíbanáirica imànica wáiwitáise, masacàanápínácué imànica píiwitáise píibaidacaténácué abéerita Dios irípiná, icùanápínácué nacái píiwitáise manuísíwata, piwàwa nacái, piiná nacái mabáyawanéeri iyú àta Wáiwacali Jesucristo yàanàacataléta àniwa.

²⁴ Càipíná Dios imànicuéca piríni. Yái Dios imáidéericatécué pía yàasunáicaténácué pía, imànipínácué pirí macáita càide iyúwa icàlidáanácué piríni.

Saludos y bendición final

²⁵ Píacué wéenánáica, pisutácué Dios ícha walípiná nacái.

²⁶ Pitàidacué cayábéeri iyú macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁷ Nuchùliacué pía Wáiwacali inùmalicuise, piléecué yái nùasu cuyàlutaca nalí macáita níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁸ Yá wasutáca Wáiwacali Jesucristo ícha pirípinácué, imànínapinácué pirí cayábéeri mawèníiri iyú.

2 TESALONICENSES

Saludo

¹ Núa Pablo, Silvano yáapicha, áibaalí ípidenéeri Silas, Timoteo yáapicha nacái, nutànàacué pirí cuyàluta, píacué wéenánái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái Tesalónica iyacàlená irícu, píacué iyéeyéica abédanamata Wáaniri Dios yáapicha, Wáiwacali Jesucristo yáapicha nacái. Wawàwalicué pía.

² Wasutáca Wáaniri Dios ícha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namànínapínacué pirí cayábéeri mawèníri iyú, namàacáanápínacué nacái piyaca matuíbanáiri iyú.

Dios juzgará a los pecadores cuando Cristo vuelva

³ Píacué wéenánáica, casímáica wàaca Dios irí cayábéeri càiripináta piwalicué. Yá cayábaca cà wamànica peebáidacáinacué piacawa Jesucristo itàacái manuísíwata cachàiníwanái, yá nacái wáalíacawa cáinináanacué yáwanái piicáyacacawa mamáalàacata.

⁴ Iná wacàlidacuéca piináwaná ìwali casímáiri iyú áibanái irí Dios yàasu wenàiwicaca yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái macái yàcalé wapáchiacatabàa. Wacàlidaca nalíni piideníanacuéca piùwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú, peebáidáanacué nacái mamáalàacata Jesucristo itàacái éwitacué áibanái nàuwichàidacáanítacué pía madécaná yàawiría, éwitacué nacái piùwichàacáanítawa madécaná càulenéeri wawàsi iyú.

⁵ Iná yéewa wáalíacawa amaléeri iyú Dios yàanápíná macái wenàiwica iwèni machacàníri iyú, namànicaalí cayábéeri, càita nacái namànicaalí nabáyawanáwa. Siùcade piùwichàacuécawa piyaca ìwalíse yái peebáidáanacuéca iyúwa Dios ichùulíanacué pía, quéwa càmítacué piméyáawa peebáidaca. Iná Dios icàlidapínacué piináwaná ìwali pimànínacuéca cayábéeri, yá imàacapínacué piwàlùacawa Dios iyacàle irìculé Dios icùacataléca yàasu wenàiwicanáwa càiripináta chènuniré.

⁶ Dios yàapíná macái wenàiwica iwèni machacàníri iyú, yùuwichàidapíná nacái níara wenàiwica nabáyawaná ìwalísewa, níai yùuwichàidéeyéicuéca pía siùcade.

⁷ Dios yàapíná macái wenàiwica iwèni machacàníri iyú, imàacapínacué nacái piyamáidacawa piùwichàacái íchawa càide iyúwa imàacáanápíná wayamáidaca nacáiwa. Càipíná Dios imànica walí macáita néenialípiná Wáiwacali Jesús yàanàacaalípiná chènuníse mèlumèluíri iyú, quichái ipèrùa yèewíse yàasu cachàiníyèi ángel yáapichawa.

⁸ Yá Wáiwacali Jesús yàanàapíná yùuwichàidacaténá wenàiwica nabáyawaná ìwalísewa, níai càmíyéica iwàwa yáalíaca Dios ìwali, macáita nacái càmíyéica yeebáida yái tàacáisi íméerica Wáiwacali Jesucristo iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁹ Yá Wáiwacali yúucapíná íchawa nía déeculé, nàuwichàacaténáwa nabáyawaná ìwalísewa càiripináta, èeri càmíri imáalàawa, yá càmita quirínama naicáca Wáiwacali, yái mèlumèluíríca iicácanáwa, icuèrica macáita cáimiétacanéeri iyú, máinícáiná cachàinica íiwitáise manuíri.

¹⁰ Càipíná Wáiwacali imànica nalíwa néenialípiná yàanàacaalípiná àniwa. Yàapínacawa néese àniwa yéewacaténá macáita yàasunái, wía yeebáidéeyéica itàacái, wàaca irí cayábéeri manuísíwata cáimiétaquéeri iyú casímáiwaca. Núalía nacáiwa piicáanápínacué Wáiwacali yàanàaca, piapínacué nacái irí cayábéeri, peebáidacáinacué iyúwaté wacàlidáaná pirí Wáiwacali iináwaná.

¹¹ Wáalíacawa piánápínacué Wáiwacali irí cayábéeri néenialípiná, íná wasutáca Wacuèriná Dios ícha pirípinácué mamáalàacata. Wasutáca Dios ícha iyúudàanápínacué pía piyacaténacué càide iyúwa wenàiwica Dios imáidéeyéica nàyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càita nacái wasutáca Dios ícha pirípinácué ichàiniadáanápínacué pía íiwitáise cachàiníri iyúwa, pimànicaténacué macái cayábéeri wawàsi piwàwéericuéca pimànica, yá nacái piíbaidacalécuéca pimàníríca peebáidacáinacué Jesucristo itàacái.

¹² Càita wasutáca Dios ícha pirípinácué yéewanápiná áibanái nacái nàapínáca Wáiwacali Jesús irí cayábéeri naicácaalípiná ichàniadacuéca pía pimànicaténá cayábéeri, yéewanápiná nacái piácué iyéeyéica abédanamata Wáiwacali Jesús yáapicha piásáidacuéca áibanái irí cayábéeri íiwitáisevani, yái Wáiwacalica. Píalimápinácué pimànica càì yácáiná Wacuèriná Dios, Wáiwacali Jesucristo nacái nayúudàacuéca pía mawèníri iyú.

2

Aclaraciones sobre el regreso del Señor

¹ Siùcade piácué wéenanáica, píalíacuéwa Wáiwacali Jesucristo yàanàanápiná àniwa. Píalíacué nacáíwa Dios ìwacáidáanápiná wíawa Wáiwacali Jesucristo yàatalé. Siùcade wawàwaca wéewáidacuéca pía ìwali quiríta.

² Cawàwanáta abénaméeyéi cachìwéeyéi nacàlidapínácué piríni idéca ichàbacawéi Wáiwacali yéenáiwana yàacaténáwa néese àniwa. Wasutácué pícha wawàsi manuísíwata ipíchaná piúcáida piwàwawa picalùniwa caquialéta iyúwa sícusìcuíyéi iwàwa. Picácué cáalu pía áibanái cachìwéeyéi náimacaalícué pirí nacàlidacasa tàacáisi Dios inùmalícuise ímérica idéca ichàbacawéi Wáiwacali yéenáiwana, càita nacái néewáidacaalícué pía iyú càiri cachìwéeri tàacásica. Cawàwanáta náasáidapínácué pirí cuyàluta náimérica ìwali nutànàacasacué piríni, quéwa picácué peebáida nachìwa, picácué nacái cáalu pía.

³ Picácué pimàaca áibanái ichìwáidacuéca pía áiba tàacáisi cachìwéeri iyú, ibatàa abéeri tàacáisi iyúpináta. Ipíchawáise Wáiwacali yéenáiwana yàanàaca yàacaténáwa néese, yá madécaná wenàiwica nawènúadapíná náiwitáiseva Dios ícha manuísíwata, yá càmita nawàwapíná Dios icùaca nía. Abéeri asiali nacái yàanàapíná, máiníri cabáyawanáca, Satanás inacáiri íiwitáise, yáalimáidéeripíná èeri mìnanaí namànínápiná nabáyawanáwa. Máinípiná báawacani, yái asialica, íná Dios idéca ínáidacawa imáalàidáanápináni báisíri iyú.

⁴ Yái asiali yàanèeripínáca, yácata Dios yúuwidesíwaca báawéerica náicha canánama. Yá máinípiná cáimacáica iicáca yáawawa. Icàlidapíná ìwaliwa cachàinicasani Dios ícha, cachàinisa nacáicani macái cuwáinái ícha áibanái yèeyéica icàaluíná, íná ichùulápiná èeri mìnanaí yàaca icàaluíná Dios ícha. Néese imànipíná càiri báawasíwéeri: Ibàlùadapíná yàasu manuiri yàalubáisiwa Dios yàasu templo irícu, yá yáawinacawa néré icùacaténá macáita, Dioscáinásani, càipíná ímaca yéewacaténá èeri mìnanaí yàaca icàaluíná. Yá icàlidapínáca iináwanáwa Dioscani.

⁵ Núalíacawa piwàwalícuéca cayábani yái tàacáisi nucàlidéericatécúé pirí. Bàaluité nùyacaalítécúé piapícha, yáté nucàlidacuéca pirí iináwaná ìwali yáara máiníri cabáyawanáca yàanèeripínáca áibaalípiná.

⁶ Siùcade píalíacuéwa càirínácaalí chàinisi càmiritàacá ibatàa yáasáidacawa yáara máiníri cabáyawanáca, àta idécatalépináta yéenáiwana yàanàaca, Dios imàaquéerica irí yàanàacatáipíná.

⁷ Dios imàacaca wáalíacawa Satanás idéca idàbaca iwènúadaca wenàiwicanái íiwitáise Dios ícha. Quéwa càmitàacá idé Satanás yáalimá imànica macáita yái báawéerica iwàwéerica imànica, iyacáiná siùcade abéeri imáisanierica Satanás imànica macáita càide iyúwa iwàwáaná imànica. Aibaalípiná yàapínacawa èeri ícha yái càmiricáwaca ibatàa Satanás imànica macáita yái iwàwéerica imànica. Idécanáami yàacawa èeri ícha, yásí Satanás yáalimápiná imànica macáita càide iyúwa iwàwáaná cháí èeri irícu.

⁸ Néese yáara máiníri cabáyawanáca wenàiwica yáasáidapínacawa cháí èeri irícu, yái asiali Wáiwacali Jesús inuéripínáca caquialéta itàacái iyúwa. Wáiwacali yàanàapíná cachàiníri íiwitáise yáapichawa, icamalá mèlumèluíri irícu nacáíwa, yá Wáiwacali imáalàidapínacani yáara máiníri cabáyawanáca.

⁹ Quéwa néenialípiná, idécunitàacá iyaca cháí èeri irícu, yáara máiníri cabáyawanáca, yásí Satanás ichàniadapínacani manuísíwata idènàcaténá ichàini manuiriwa. Yásí yáara

máiníiri cabáyawanáca imànipiná madécaná wawàsi cachàiníiri iyú cànmíiri wenàiwica idé imànica ichìwáidacaténá wenàiwica.

¹⁰ Imànipiná nacái macái báawéeri íiwitáaná ichìwáidacaténá wenàiwica Dios yùuwichàidéeyéipiná nabáyawaná ìwallise càiripináta càmicáiná cáininá naicáca báisíiri tàacáisi neebáidacaténáni. Dios yùuwichàidapiná nía càmicáiná neebáida báisíiri tàacáisi yéewanápiná Jesucristo iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

¹¹ Càmicáiná nawàwa neebáidaca báisíiri tàacáisi, íná Dios imàcapiná cachìwéeri tàacáisi ichìwáidaca nía, neebáidacaténáni cachàiníiri iyú.

¹² Càipiná Dios imànica yáasáidacaténá yùuwichàidáanápiná càiripináta macáita wenàiwica cànmíiyéica iwàwa yeebáidaca yái báisíiri tàacáisica, néese casímáica meedá namànica nabáyawanáwa.

Escogidos para ser salvados

¹³ Quéwa wía apóstolca, iwàwacutá wàaca Dios irí cayábéeri càiripináta pìwalicué, píacué wéenanáica cáininéeyéica Wáiwacali iicáca. Wàaca Dios irí cayábéeri bàaluitécáiná Dios yeedácuéca pía èeri ipíchawáise iwasàacaténácué pía yàasu yùuwichàacáisi íichawa, Espíritu Santo imàacacáinácué Dios yàasu wenàiwicaca pía, peebáidacáinácué nacái yái báisíiri tàacáisica.

¹⁴ Dios iwàwacáináaté iwasàacuéca pía, íná Dios ibànùacaté wía wacàlidacaténácué pirí yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Càita Dios imáidacatécué pía yàasunáicaténácué pía, yéewanápinácué pìyaca Wáiwacali Jesucristo yáapicha cáimiétacanéeri iyú, icamaláná mèlumèlúiri irìcu nacái càide iyúwa Wáiwacali iyáaná.

¹⁵ Íná píacué wéenanáica, cachànicué píiwitáise Jesucristo ìwali, peebáidacué itàacái mamáalàacata tàì íiméeri iyú. Picácué píimáicha yái wacàlidéericatécué pirí wàyacaalícué píapicha bàaluité. Picácué nacái píimáicha yái tàacáisi wacàlidéericuéca pirí cuyàluta irìcu watànèericuéca pirí.

¹⁶ Yá wasutáca Wáiwacali Jesucristo íicha pirípinácué, Wáaniri Dios íicha nacái, yái cáininéerica iicáca wía, imànírira nacái walí cayábéeri mawèníiri iyú. Càita idéca ichàiniadaca wawàwa càiripináta, imàaca nacái manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali imànínápiná walí cayábéeri càide iyúwa icàlidáanáaté walíni.

¹⁷ Yá wasutáca Dios íicha pirípinácué ichàiniadáanápinácué piwàwa, imàacáanápinácué nacái pimànica cayábéeri mamáalàacata macái íiwitáanáta, pitàanícaténácué nacái yáawamita cayábéeri wawàsi ìwali.

3

Oren por nosotros

¹ Píacué wéenanáica, iyaca nacái áiba wawàsi quiríta wawàwéericuéca wacàlidaca pirí: Pisutácué Dios íicha walípiná imàacáanápiná wacàlidaca Wáiwacali itàacáiwa áibanái irí caquialéta macái cáli imanùbaca. Pisutácué Dios íicha imàacáanápiná madécaná wenàiwica neebáidaca Wáiwacali itàacái cáimiétaquéeri iyú càide iyúwacué peebáidáaná.

² Pisutácué Dios íicha nacái icùanápiná wía báawéeri íicha, nàyacáiná abénaméeyéi wenàiwica máiníiyéica báawaca íiwitáise, iwàwéeyéica imànica walí báawéeri càmicáiná macái wenàiwica yeebáida Wáiwacali itàacái.

³ Quéwa Wáiwacali imànica macáita càiripináta càide iyúwa íimáaná, íná yéewa wáalíacawa ichàiniadáanápinácué píiwitáise peebáidacaténácué itàacái mamáalàacata, tàì íiméeri iyú, icùanápinácué pía nacái Satanás íicha, ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa.

⁴ Manuíca wáináidaca wawàwawa Wáiwacali ìwaliwa iyúudáanápinácué pía pimànicaténácué piacawa mamáalàacata càide iyúwa wachùulianácué pía.

⁵ Wasutáca Wáiwacali íicha pirípinácué iyúudáanápinácué cáinináca piicáca Dios càide iyúwa cáinináanácué Dios iicáca pía. Càita nacái wasutáca Wáiwacali íicha

ichàiniadáanápínacué píiwitáise pìidenìacaténacué piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú càide iyúwaté Cristo ìidenìaná yùuwichàanáwa.

El deber de trabajar

⁶ Píacué wéénánáica, wachùuliacué pía Wáiwacali Jesucristo íiwitáise iyúwa, picácué piacawéerida cawinácaalí péenacué càmirica iwàwa íbaidaca, càmirica nacái ìya càide iyúwa wéewáidáanacué pía.

⁷ Píalíacuéwa càinácaalí iwàwacutáanacué pìyaca pimànicaténacué càide iyúwaté wáasáidáanacué pírí wàyacaalítécué píapicha. Néenialí wàyacaalítécué píapicha, wía apóstolca, wáibaidacaté wawèniacaténá wayáapínáwa.

⁸ Càmitaté nacái wayáacué pícha yàacási mawèníiri iyú. Néese wía apóstolca wáibaidacaté cachàiníiri iyú èeríapi, táiyápi nacái wapáyaidacaténá wayáapínáwa, ipíchanacué piùwichàacawa wàwalíise, càmicáinaté wawàwa wáinatalécuéca píríni, ibatàa abéeri péená irí.

⁹ Ewita Dios imàacacáaníta wasutácuéca pícha wayáapínáwa mawèníiri iyú wéewáidacáinacué pía, càicáaníta càmitaté wamàni cà. Néese wáibaidacaté cachàiníiri iyú wáasáidacaténacué pírí càinácaalí iwàwacutáanacué píibaidaca cachàiníiri iyú.

¹⁰ Wàyacaalítécué píapicha, yáté wachùuliacuéca pía càiri tàacási iyú íimérica: Aibacaalí péenacué càmita iwàwa íbaidaca, picácué pía iyáapíná.

¹¹ Quéwa wadéca wéemíacuéca piináwaná ìwali ínucué pèewibàa abénaméeyéi péená, càimíyéica íbaida ibatàa achúméerína íbaidacalési piná. Càmita nabatàa áibanái íbaidaca, néese nasàiwicaca nalí wawàsi meedá.

¹² Níara ínuyéica, càimíyéica íbaida, wachùulia nía, wasutáca náicha wawàsi manuísíwata nacái Wáiwacali Jesucristo íiwitáise iyúwa, náibaidáanápíná matuíbanáiri iyú needácaténá nayáapínáwa.

¹³ Píacué wéénánáica, picácué chamàle pimànica cayábéeri ipíchaná piméyáacawa, néese pimànicué piacawa cayábéeri mamáalàacata.

¹⁴ Aibacaalí péenacué càmita imàni càide iyúwa wachùulianáni cháí cuyàluta irícu, picàlidacué iináwaná ìwali macái wenàiwicanái yàacuésemi, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Picácué piacawéeridani, yéewacaténá báicani ibáyawaná ìwaliwa.

¹⁵ Quéwa picácué piùwide pimànica yái wenàiwicaca, néese pìalàacué éeréeri iyútani, càide iyúwacué pìalàaca nacáicaalí péenásàiriwa.

Bendición final

¹⁶ Wasutáca Wáiwacali íicha pírípínacué, yái imàaquéerica matuíbanáica yàasu wenàiwica iwàwa, imàacáanápíná matuíbanáicuéca piwàwa càiripínáta càinácaalícué pìyáaná. Wasutáca Wáiwacali íicha pírípínacué yàacawéeridáanápínacué pía manuísíwata.

¹⁷ Núa Pablo nutànàacué pírí yái achúméerína tàacásica nucáapi iyúwa nuwàwalicáinacué pía. Càita nutànàacani macái nùasu cuyàluta irícuwa. Càì nutànàacani píalíacaténacuéwa càinácaalí iicacánáwa, ipíchanacué áibanái ichìwáidaca pía.

¹⁸ Nusutácué Wáiwacali Jesucristo íicha pírípínacué, imànínápínacué pírí cayábéeri mawèníiri iyú, píacué canánama.

1 TIMOTEO

Saludo

¹ Núa Pablo nubànùaca pirí cuyàluta. Núa Pablo Jesucristo yàasu apóstol, Dioscáiná ibànùaca núa nuíbaidáanápíná irí. Yái Diosca, yácata iwasèerica wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Wáiwacali Jesucristo nacái ibànùaca núa, yái Jesucristo imàaquéerica manuíca wáináidaca wawàwawa ìwali imànínápíná walí macáita càide iyúwaté ímáaná walí.

² Nutànàaca pirí cuyàluta Timoteo, píacata nuiquéerica càiride iyúwa nuìriwa báisíta peebáidacáiná Jesucristo itàacái, càide iyúwa nuebáidáaná nacái. Yá nusutáca Wáaniri Dios ícha pirípiná, Wáiwacali Cristo Jesús nacái, namànínápíná pirí cayábéeri mawèníri iyú, naicáanápíná nacái pipualé namàacáanápíná nacái matuíbanáica piwàwa.

Advertencia contra enseñanzas falsas

³ Pimàni càide iyúwaté nùlàaná pía ipíchawáiseté nùacawa pícha Macedonia yàasu cáli nérépiná. Nuwàwaca piyamáacawa aléera Efeso iyacàlená irícu píalàacaténá cachàiníri iyú áibanái wenàiwica néeníyéica iyaca nayamáidáanápíná néewáidaca wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú.

⁴ Píalàa nía nacái cachàiníri iyú ipíchaná neebáidaca nàawirináimi yàasu cachìwéeri tàacáisiwa, ipíchaná nacái néewáidacawa mamáalàacata áiba tàacáisi cachìwéeri ìwali náiméerica ìwali icàlidacasa càinácaalí nàawirináimi imàníná bàaluité, ipíchaná nacái nacàlidaca mamáalàacata macáita nàawirináimi ípidenáwa madécaná. Wenàiwicanái yéewáidacaalíwa nàwali, yá nasutáca néemiawa níawáaca mamáalàacata, natàaníca náapichawáaca chàinisíri iyú nacái. Yái tàacáisi cachìwéerica càmita iyúudàa wenàiwica neebáidáanápíná Dios itàacái nàyacaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Dios idéca ichùullaca wía cáinináanápíná waicáyacacawa. Wáalimá càì wamànica masacàacaalí wáiwitáise macái báawéeri ícha, wawènúadacaalí nacái wáiwitáisewa Dios irípiná imàacacaténá iwàwawa wabáyawaná ícha, weebáidacaalí nacái Jesucristo itàacái báisíri iyú.

⁶ Abénaméeyéi càmita càì nàyaca nawènúacáinátéwa Dios itàacái ícha, yá naméeràacawa déeculé báisíri tàacáisi ícha. Siùcade natàaníca náapichawáaca chàinisíri iyú canéeri iwèni wawàsi ìwalíise meedá.

⁷ Náimaca nawàwacasa néewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicuise, quéwa càmita náalía néemiaca càinácaalí ímáaná Moisés yàasu tàacáisi. Nayúunáidaca náalía néemiaca yái tàacáisica, íná manuíca náináidaca nawàwawa nàwaliwa néewáidáanápíná wenàiwica, quéwa càmita náalía néemiaca tàacáisi néewáidéerica iyú wenàiwica.

⁸ Wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, wáalíacawa cayábéericani, yái profeta Moisés yàasu tàacáisica, cayábaca nacái wéewáidacaalí iyú wenàiwica yái tàacáisica, quéwa iwàwacutá wéewáidaca nía càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁹ Iwàwacutá wawàwalica Dios itàacái càmita imáisanà wamànica cayábéeri, néese icháawàaca naináwaná ìwali cawinácaalí imàníyéica ibáyawanáwa, càníyéica nacái iwàwa yeebáidaca Dios itàacái. Càì namànica: Nàuwideca namànica Dios, namànica nabáyawanáwa; càmita nàa Dios iyéininá, caná iwèni naicáca áibanái yàanáca Dios icàaluíniná; nanúaca náaniriwa, náatúa nacáiwa, nanúa nacái áibanái wenàiwica.

¹⁰ Naimáca áiba yáapicha càníchúaca náinusíwa, cànírica nanìrisíwa nacái, aslanái naimáca nanacáiri yáapichawa, inanái naimáca nanacáichúa yáapichawa nacái; náibàaca wenàiwica plata ìwalínápíná; nacàlidaca nachìwawa, nachìwáida nacái áibanái, nacháawàaca áibanái iináwaná ìwali nachìwa iyúwa. Càita áibanái wenàiwica nàyaca imàníyéica macái báawéeri íiwitáaná méetàuculé ícha yái yéewáidacalésica machacànírica. Iná Dios

itàacái profeta Moisés itànèericaté icháawàaca naináwaná ìwali, ìmaca iwàwacutáanápíná nàuwichàacawa nabáyawaná ìwalìsewa.

¹¹ Moisés yàasu tàacáisi báisírìca ìyaca abédanamata yáapicha yái tàacáisi Dios imàaquéerica nulí, nucàlidacaténá áibanái ìrìni yéewanápíná náalíacawa Jesucristo iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ìicha, yái Dios mèlumèluírìca ìicácanáwa; iwàwacutá wàaca Dios icàaluíná.

Gratitud por la misericordia de Dios

¹² Yá nùaca Wáiwacali Jesucristo ìrì cayábéeri, yái ichàiniadéerica núa. Nùaca ìrì cayábéeri bàalutécáiná ìicáca núa càiride iyúwa abéeri imàníripináté càide iyúwa ichùulianá núa, yáté imàacaca nuíbaidaca ìrìpiná.

¹³ Càita idéca imànica nulí yái cayábéerica éwitaté nutàanicáaníta báawéeri iyú Jesús ìwali quéechatécáwa, nùuwichàidacaté nacái wenàiwica yeebáidéeyéicaté itàacái, numànicaté nacái nalí báawéeri manuísíwata iyúwa wenàiwica cáimacáiri ìicáca yáawawa áibanái ìicha. Quéwa Dios ìicácaté nupualé càmicáináté núalláwa nùuwichàidáanáté nùacawa yàasu wenàiwicanái ìpìchawáiseté nuebáidaca Jesucristo itàacái.

¹⁴ Yá Wáiwacali idéca imànica nulí cayábéeri mawèníri iyú manuísíwata. Yá imàacaca nuebáidaca itàacái, cáinináca nacái ìicáca núa. Càita wàyaca, wía iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yeebáidéeyéica itàacái.

¹⁵ Nucàlidacué pirí báisísíwéeri tàacáisi. Iwàwacutá macáita yeebáidacani: Cristo Jesús yàanàacaté aléi èeri ìrìculé iwasàacaténá cabáyawanéeyéi wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ìicha. Nùacata yái cabáyawanéerica náicha canánama èeri ìrìcuíyéica cabáyawanéeyéica.

¹⁶ Dios ìicácaté nupualé, núa cabáyawanéerica náicha canánama, yéewacaténá Jesucristo yásáidaca macáita wenàiwica ìrì máini cayábéerica ìiwitáise, náalíacaténáwa nacái càmita yùuwichàida wenàiwica ráunamáita, néese icùaca déecuiri iyú yéewanápíná wenàiwica nawènúadaca ìrìpiná náiwitáisewa. Càipíná náalíacawa néemìapínacaalí nuínáwaná ìwali, náalíacaténáwa Dios ìicáanápíná napualé nacái neebáidacaalí Jesucristo itàacái needácaténá nalíwa nacáucapínáwa càmlíri imáalàawa.

¹⁷ ¡Wàacué Dios ìrì cayábéeri manuísíwata càiripináta, wàacué iyéininá nacái cáimiétaquéri iyú, yái Wacuérina Dios càmlírìca imáalàawa, càmlíri nacái yéetáwa, càmlíri nacái yéewa èeri mìnánái ìicáca, yái abéericata Dios! Báisíta, amén.

¹⁸⁻¹⁹ Néeni, Timoteo, nuíquéri càiride iyúwa nuírìwa, nuchùuliacaté pía píalàanápíná cachàiníri iyú níara yéewáidéeyéica wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú. Càì nuchùulíaca pía pímanícaténá cayábéeri ùwicái cachìwéeyéi ìipunita, píawèniadacaténá nía báisírìca tàacáisi iyú. Píalímápiná píawèniadaca nía peebáidacaalí mamáalàacata yái tàacáisi báisírìca, píwènúadacaalí nacái píiwitáisewa càiripináta píbáyawaná ìichawa. Iwàwacutá pímanica càide iyúwaté abéenaméeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nacàlidáanáté tàacáisi píwali Dios ìnùmalìcuíse. Náimacaté píibaidáanápínáté Dios ìrì cáalíacáiri iyú. Áibanái càmitaté nawènúada náiwitáisewa nabáyawaná ìichawa báisírìca iyú, ìná nadéca naméyàaca neebáidaca yái báisírìca tàacáisica.

²⁰ Càita nadéca namànica níara Himeneo, Alejandro nacái. Iná nudéca numàacaca nía yéewanápíná Satanás yùuwichàidaca nía namàacacaténá náichawa yái natàanínáca báawéeri iyú Dios ìwali.

2

Instrucciones sobre la oración

¹ Quéechacáwa nuwàwa píalàaca níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nasutáanápíná Dios ìicha macái èeri mìnánái ìrìpiná. Iwàwacutá wasutáca Dios ìicha nalípiná, wàaca nacái Dios ìrì cayábéeri nàwali macáita.

² Iwàwacutá wasutáca Dios ícha nalípiná níai icuèyéica cáli, nalí nacái macáita icuèyéica wenàiwicanái, yéewacaténá wàyaca matuíbanáita, yéewanápiná nacái wàaca Dios icàaluíniná matuíbanáiri iyú, yéewanápiná nacái wàyaca cáimiétaquéeri iyú macái wenàiwicanái iicápiná.

³ Cayábéeriquéi wasutáanaca Dios ícha nalípiná, casímái nacái Dios yéemìlaca yái wasutáanaca ícha nalípiná, yái Dios iwasèerica wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

⁴ Cayábaca Dios yéemìlaca wasutáaná ícha nalípiná Dioscáiná iwàwaca Jesucristo iwasàaca macái wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha; Dios iwàwa nacái náalíacawa ìwali yái báisíiri tàacáisica.

⁵ Iyacáiná abéerita Dios. Iyaca nacái abéerita wenàiwica yáaliméerica itàanáca Dios yáapicha èeri mìnánái iwicáu, yái wenàiwica ípidenéerica Jesucristo. Canácata áiba Jesucristo ícha yáaliméerica imàacaca wàyaca abédanamata Dios yáapicha.

⁶ Jesucristo imàacacaté icáucawa macái èeri mìnánái íchawalíná iwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, càide iyúwaté Dios yásáidáaná walí iwàwacáinaté wáalíacawa.

⁷ Dios imàacacaté apóstolca núa ibànùacaténá núa nucàlidáanápiná càiri tàacáisi inùmàllicúse Jesucristo iináwaná ìwali. Núumaca pirí báisíiri iyú, càmita nuchìwa: Dios ibànùaca núa nuéwáidacaténá càmiyéi judío báisíiri tàacáisi iyú, neebáidacaténá Jesucristo itàacái.

⁸ Iná àta alénacaalí nàwacáidáyacacawa, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nuwàwaca asíanái isutáca Dios ícha. Namíchàidacaalí nacáapiwa nasutácaténá Dios ícha, iwàwacutá masacàaca nawàwa mabáyawanéeri iyú càide iyúwa cayábáaná Dios iicáca. Iwàwacutá càmita calúa nía, càmita nacái natàaní náapichawáaca chàinisíiri iyú.

⁹ Cayábaca nacái inanái nadènlacaalí nabàlewa iyúwa cáimiétacanéeyéi inanái, ipíchaná asíanái naicáidaca nalí, néese náináidacawa inanái ìwali báawanama. Cayábaca càmicaalí nachùnà náiwita ibáináwa máini cawèníiri iyú, oro yáapicha, cawèniyéi tùliquichi yáapicha nacái, cawènichúa íba perla yáapicha nacái. Cayábaca nacái càmicaalí nàwalica máiniiri cawènica bàlesica.

¹⁰ Càmita cayába inanái náasáidaca meedá nadènlaca madécaná cawèníiri, néese cayábaca inanái náasáidacaalí nadéca namàacaca níawawa Dios irí nàacaténá iyéininá báisíiri iyú. Càì náalimá náasáidaca náiwitáisewa: Iwàwacutá namànica cayábéeri áibanái irí.

¹¹ Iwàwacutá masànaca inanái culto irìcu, néemìacaténá asíanái yéewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú. Iwàwacutá nacái inanái nàaca náimiétacaná, cawinácaalí asíanái yéewáidéeyéica wenàiwicanái.

¹² Càmita numàaca inanái yéewáidaca asíanái Dios itàacái iyú culto irìcu macái wenàiwica yàacuésemi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càmita nacái numàaca inanái ichùullaca asíanái, néese iwàwacutá masànaca inanái néemìacaténá asíanái yéewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú.

¹³ Canáca yéewaná inanái ichùullaca asíanái, Dios idàbacáinaté Adán quéecha, néeseté idàbaca Eva, níara idàbàanéeyéicaté wenàiwicaca, wàawirinámica nía, wía èeri mìnánáica canánama.

¹⁴ Yái Adán càmitaté Satanás ichìwáidani, néese Satanás icàlidacaté ichìwawa inanái irí, yá uebáidacani, uyáacaté abéeri àicu iyacaná càmiricaté Dios ibatàa nayáaca. Càité umànica ubáyawanáwa quéechaté. Iná yéewa wáalíacawa canáca yéewaná inanái ichùullaca asíanái.

¹⁵ Quéwa níai inanáica namusúapínacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha namànicaalí càide iyúwa iwàwacutáaná namànica néenibe iríwa, neebáidacaalí nacái mamáalacata Jesucristo itàacái cáalíacáiri iyú càide iyúwa cáimiétacanéeyéi, cáininácaalí nacái naicáca áibanái. Iwàwacutá nacái masacàaca náiwitáise macái báawéeri ícha, náibaidacaténá Dios irí mabáyawanéeri iyú.

Cómo deben ser los dirigentes

¹ Báisíta cayábaca máinícaalí abéeri iwàwaca íbaidaca Dios irípiná iyúwa anciano icùacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Báisíta máiní cayábéeri, cáimiétacanéerica nacái yái anciano íbaidacaléca Dios irípiná.

² Iná cawinácaalí íbaidéerica Dios irípiná iyúwa anciano icùacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwàwacutá ìyaca machacànìiri iyú yéewanápiná càmita áibanái yáalimá icháawàaca iináwaná ìwali, ipíchaná náimaca anciano imànica íbáyawanáwa. Iwàwacutá anciano idèniaca abéechúata ínuwa. Iwàwacutá nacái icùaca yáawawa cáimiétaquéeri iyú ipíchaná imànica íbáyawanáwa. Iwàwacutá nacái casímáica yeedáca yàataléwa áibanái nayamáacaténáwa icapèe iricu, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái yèepuníyécawa déeculé icapèe íchawa. Iwàwacutá nacái anciano yáalimá yéewáidaca wenàiwica cayába.

³ Càmita nacái anciano icàma. Càmita nacái ipélicia, néese càníiri calúa iwàwa, càmita nacái iwàwa itàaníca chàinisíiri tàacáisi iyú. Càmita icutá mamáalàacata yeedácaténá iríwa manùba plata.

⁴ Iwàwacutá anciano icùaca icapèerìcuíyéiwa cayába. Iwàwacutá yéenibe neebáidaca itàacái, nàa nacái límiétacaná manuísíwata.

⁵ Iwàwacutá càì anciano icùaca icapèerìcuíyéiwa, yácáiná càmicaalí yáalimá icùaca cayába icapèerìcuíyéiwa, néese càmita nacái yáalimá icùaca Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁶ Iná iwàwacutá anciano càníirica wàlisài yeebáidaca Jesucristo itàacái, ipíchaná cachàinica iicáca yáawawa áibanái ícha, yá imànica íbáyawanáwa, néese Dios yùuwichàidacani càide iyúwaté Satanás cachàinínáté iicáca yáawawa Dios ícha, yaté imànica íbáyawanáwa, iná Dios yùuwichàidapinácani báawanama càiripináta.

⁷ Iwàwacutá nacái anciano ìyaca machacànìiri iyú yéewanápiná áibanái càníiyéica yeebáida Jesucristo itàacái, naicáca cáimiétaquéeri iyúni, yái ancianoca. Càmicaalí càì anciano ìyaca, yá cawàwanáta áibanái itàaníca ìwali báawéeri iyú, néese Satanás yáalimáidacani imànínápiná íbáyawanáwa.

Cómo deben ser los diáconos

⁸ Càita nacái diácononái: Iwàwacutá nàyaca cáimiétaquéeri iyú, càníiyéita cachíwa, néese namànica càide iyúwa náimáaná; càníiyéita nacái icàma, càníiyéita nacái iwàwa imànica yàasu wawàsi báawéeriwa needácaténá nalíwa plata.

⁹ Iwàwacutá diácononái yeebáidaca tàì íméeri iyú yái tàacáisi báisírira weebáidéerica, Dios imàaquéerica wáalíacawa ìwali. Iwàwacutá nacái masacàaca diácononái íiwitáise.

¹⁰ Yá iwàwacutá piicáca náiwitáise quéecha asásí náibaidacaalí cayába Dios irípiná, nàyacaalí nacái machacànìiri iyú. Néese càmicaalí namàni nabáyawanáwa, yásí náalimáca náibaidaca Dios irípiná iyúwa diácono.

¹¹ Càita nacái inanái íbaidéeyéica Dios irípiná iyúwa diácono. Iwàwacutá nàyaca cáimiétaquéeri iyú, càníiyéica itàaní áibanái ìwali báawéeri iyú, càníiyéita nacái icàma, namànica nacái macáita náibaidacaléwa machacànìiri iyú càide iyúwa iwàwacutáaná namànicani.

¹² Iwàwacutá diácono idèniaca abéechúata ínuwa. Iwàwacutá nacái icùaca yéenibewa cayába, icapèerìcuíyéi nacáiwa.

¹³ Iwàwacutá càì nàyaca níái diáconoca, níacáiná, náibaidacaalí cayába Dios irí, yásí áibanái iicáca nía cáimiétaquéeri iyú, yá nacái manuípínaca diácononái íináidaca iwàwawa, cachàiníiri yáwanái náiwitáise nacàlidacaténá naináwanáwa macàaluínínáta neebáidáaná Cristo Jesús itàacái.

La verdad revelada de nuestra religión

¹⁴ Nutuíyàaca núalimáanápiná nùaca nupáchiaca pía mesúnamáita, quéwa siùcade nutànàaca píri cuyàluta.

¹⁵ Iná càmicaalí nùalimá nùacawa pìatalé mesúnamáita, càicáaníta píalíapínacawa càinácaalí iwàwacutáaná wàyaca, wía Dios yéenibeca, cáuri Dios yàasunáica, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Iwàwacutá wéewáidaca wenàiwica càiripináta báisíiri tàacáisi iyú.

¹⁶ Macáita wáalíacawa báisíiri iyú, máini cachàiníríca yái tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwica ícha bàaluité quéwa siùca Dios idéca imàacaca wáalíacawa ìwali. Yácata tàacáisi icàlidéerica walí càinácaalí iwàwacutáaná weebáidaca:

Cristo yàanàacaté aléi èeri irìculé càide iyúwa wenàiwica. Néese Espíritu Santo icàlidacaté Cristo ìwali mabáyawanéericani, ángelnái nacái naicácani. Aibanái nadéca nacàlidaca iináwaná wenàiwicanái irí; abénaméeyéi èeri mìnánái neebáidaca itàacái; néeseté Cristo imichàacawa chènuniré àniwa, iyacaténá cáimiétacanéri iyú, icamaláná mèlumèlúri irìcu nacáiwá.

4

Los que se apartarán de la fe

¹ Quéwa Espíritu Santo icàlidaca yái tàacáisi amaléeri iyú: Aibaalípiná maléená èeri ipíchawáise èeri imáalàacawa, yásí abénaméeyéi nawènúadaca náiwitáisewa Jesucristo ícha, càmita quirínama neebáidapíná itàacái. Néese neebáidapíná demonionái itàacái cachìwéeri, demonionái yàasu yéewáidacalési cachìwéeri nacái.

² Néenialípiná wenàiwica néemìapíná pucháibéeyéi íiwitáise irí, cachìwéeyéi nacái. Níara cachìwéeyéica náalíapínacawa cabáyawanáca nía, quéwa càmita quirínama báipíná nía nabáyawaná ìwaliwa, càmita nacái achúma nawàwa ìwali, néese namànipíná mamáalàacata nabáyawanáwa.

³ Níara cachìwéeyéica càmita nabatàa wenàiwica nacásàacawa. Namáisaníaca wenàiwica iyáaca abénaméeyéi yàacàsi íiwitáaná, quéwa Dios idéca imàacaca wenàiwicanái icásàacawa; Dios iwàwaca nacái nàaca irí cayábéeri náinu ìwaliwa, nanìri ìwali nacáiwá. Dios idéca nacái idàbaca macái yàacàsi íiwitáaná wayáapíná idécanáami wàaca irí cayábéeri ìwali, yái yàacàsica, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yáaliyéycawa báisíiri tàacáisi ìwali nacái.

⁴ Cayábaca wayáacaalí macái yàacàsi íiwitáaná, cayábacáiná macáita yái Dios idàbacaléca íná càmita iwàwacutá wáucaca wáichawa áiba yàacàsi, néese weedácani casímáiri iyú idécanáami wàaca Dios irí cayábéeri ìwali.

⁵ Cayábaca wayáacaalíni Dios itàacái íimacáiná walí cayábacani, yá nacái wasutáaná Dios ícha masacàaca imànica walí macáita yàacàsi.

Un buen siervo de Jesucristo

⁶ Iwàwacutá péewáidaca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Péewáida nía iyú yái tàacáisi yàacàsi ìwalíríca, píalàa nía nacái ipíchaná neebáidaca cachìwéeyéi yàasu tàacáisi. Péewáidawa mamáalàacata nacái ìwali yái tàacáisi icàlidéerica walí càinácaalí iwàwacutáaná weebáidaca Jesucristo itàacái. Peebáida nacái mamáalàacata yái cayábéeri yéewáidacalésica càide iyúwa pidàbáanáté peebáidacani àta siùca nacáide. Càicaalí pímaníca, yásí píibaidapíná píacawa Jesucristo irípiná cayábéeri iyú.

⁷ Eeri mìnánái càmiyéi yáalía Dios ìwali nacàlidaca nàasu tàacáisiwa canéerica iwèni, máiwitáiséerica, cachìwéerica nacái, càide iyúwa abénaméeyéi béeyéi inanái icàlidáaná wenàiwica irí. Píuca píichawa macáita càiri tàacáisi. Picá péemí nalí. Néese péewáidawa cachàinírí iyú píyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁸ Cayábaca walíni cachàinícaalí wainá cháí èeri irìcu idècunitàacá wàyaca cháí maléená èeri. Quéwa cayába cachàini walíni càiripináta wàyacaalí machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, yácáiná càicaalí wàyaca, yá cayábaca Dios iicáca wáiwitáise siùcade. Néese áiba èeriwa wàyapínáca yáapícha càiripináta.

⁹ Báisícata yái tàacáisica. Iwàwacutá macái wenàiwica yeebáidacani.

¹⁰ Iná wáibaidaca cachàiníri iyú, weebáidacáiná cáuri Dios, manuícáténá wáináidaca wawàwawa ìwali càiripináta, yái iwasèrica macái wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹¹ Càita iwàwacutá pichùullaca nàyaca, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, péewáida nacái nía, iyú yái tàacáisica nucàlidéerica pirí.

¹² Timoteo, picá pimàaca caná piwèni naicáca pía, éwita ùuculliricáaníta pía. Néese píasáida nalí cainácaalí iwàwacutáaná nàyaca machacàníri iyú níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Pitàaní abéerita cayábéeri wawàsi ìwali. Píya machacàníri iyú wenàiwicanái iicápiná. Cáininá piicáca áibanái, piyúudàanápíná nía. Peebáida Dios. Iwàwacutá masacàaca píiwitáise macái báawéeri ícha.

¹³ Pilée nalí Dios itàacái macái imanùbaca nàwacáidáyacacaalíwa, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái: Pimichàida náiwitáise mamáalàacata neebáidáanápíná cachàiníwanái; péewáida nía nacái Dios itàacái iyú àta nùanàacataléta pìatalé.

¹⁴ Picá pibatàa imáalàacawa pícha yái chàinisi Dios imàaquéericaté pirí píibaidáanápíná irí, bàaluité ancianonái imàacacaalíté icáapiwa pìwali, nacàlidacaté nacái tàacáisi pìwali Dios inùmallicuise ímèerica píibaidáanápínaté Dios irípiná.

¹⁵ Pimàni mamáalàacatani macái pichàini iyúwa càide iyúwa núumáaná pirí, yéewacáténá macáita wenàiwica náalimá naicáca pimànica piacawa cayábéeri cachàiníwanái mamáalàacata.

¹⁶ Picúa piawawa wenàiwica ibáyawaná ícha. Péewáidawa mamáalàacata Dios itàacái ìwali, néese péewáida wenàiwica cáalíacáiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Pimànicaalí càì, yásí piwasàaca piawawa cachìwéeyéi yàasu tàacáisi ícha. Càita nacái piwasàapíná nía cachìwéeri tàacáisi ícha, níara yéemièyéica pirí.

5

Cómo portarse con los creyentes

¹ Picá pialàa nía cachàiníri iyú, níara béeyéica asianáica, néese pialàa nía éeréeri iyú càide iyúwa pialàaca nacáicaalí píaniriwa éeréta. Pialàa nacái ùuculliyéi càide iyúwa pialàaca nacáicaalí péenásàiriwa.

² Pialàa béeyéi inanái càide iyúwa pialàaca nacáicaalí píatúawa éeréta. Pía ùucullirica, péewáidacaalí mànacanái, piicá nía càiyéide iyúwa péenásàatúanái, picúa nacái piawawa càiripináta ipíchaná pimànica piáyawanáwa.

³ Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nàyacuéca pèewi abénaméeyéi inanái inìrimi yéetéeyéimicawa ícha. Piyúudàacué níara manìríyémica canéeyéica yéenibe, canéeyéica nacái yéenanái iyúudèyéipíná nía.

⁴ Quéwa manìríchúami idèniacaalí yéenibewa, càita nacái udèniacaalí utaquénáíwa, yásí iwàwacutá nayúudàaca úa quéecha nàacáténá uímiétacaná càide iyúwa Dios ichùullaná. Iwàwacutá nayúudàaca úa nèepùadacáténá yái cayábéerica nasèenáimi imàniricaté nalí, casíimáicáiná Dios iicáca namànica ulí cayábéeri.

⁵ Nàyaca abénaméeyéi inanái manìríyémimi catúulécánásíwéeyéi, canácáiná néenanái iyúudèyéipíná nía. Níara manìríyémica náibàaca nawàwawa Dios iwéré iyúudàanápíná nía, yá nasutáca níawawa Dios ícha èeríapinama, táiyápinama nacái. Iná iwàwacutácué piyúudàaca nía, piacué Dios yàasu wenàiwicaca.

⁶ Quéwa càmítacué iwàwacutá piyúudàaca áiba manìríchúami ùyacaalí meedá càasuíri iyú usíimáidacáténá úawawa. Càmita uínáidawa Dios ìwali, íná ùyaca càide iyúwa yéetéechúamiwa.

⁷ Càita iwàwacutá pichùullaca níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nàyáanápíná machacàníri iyú ipíchaná áibanái nacháawàaca naináwaná ìwali.

⁸ Aiba icàlidacaalí iináwanáwa yeebáidacasa Jesucristo itàacái, quéwa càmita iyúudàa yéenanáíwa, icapèerìcuíyéi nacáíwa, idéca iyamáidaca yeebáidaca Jesucristo itàacái. Báawéerica íiwitáise áibanái ícha càmíyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁹ Aiba manìríchúami iwàwacaalí íbaidaca abéerita Dios irípiná mamáalàacata uyúudàacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yá iwàwacutá udènìaca sesenta camuí. Iwàwacutá nacái abéeríichúamica inìri.

¹⁰ Iwàwacutá nacái caináwanáca úa íwallise yái umànínáca áibanái irí cayábéeri; idàwinèechúa yéenibewa cayába nàyacaténá machacànìiri iyú; yeedéechúa wenàiwica ucapèericuléwa casímáiri iyú, ùacaténá nayáapíná; iyúudèechúa cayába áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái uíbaidáanápíná nalí càide iyúwa nàasu wenàiwica íbéerica wenàiwicanái yàabàli; iyúudèechúa nacái cawinácaalí yùuwichèeyéicawa; ímáanáca uwàwacaalí umànica macái cayábéeri íwitáaná áibanái irí.

¹¹ Pitànàacaalí inanái ípidená cuyàluta irìcu, náibaidacaténá abéerita Dios irípiná càiripináta, picá pitànàa náipidená cawinácaalí manìríyémica càmíiyéitàacáwa idènìaca sesenta camuí; níacáiná abénaméeyéi manìríyémimi nawènúadapíná náiwitáisewa náibaidacalé íchawa náiméericaté ìwali namànínápínása Cristo irípiná nawàwacáiná needáca nalíwa nanìripínáwa àniwa.

¹² Néese namànicaalí càì, yá cabáyawanáca nía càmicáiná namàni càide iyúwaté nacàlidáaná quèecha náibaidáanápínása abéerita Dios irípiná mamáalàacata nayúudàacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹³ Abénaméeyéi inanái nacái napáchiaca nàacawa meedá capli imanùbaca, yá ínua náibaidaca meedá; càmìta ínucáita nía meedá, néese nadàbaca natàaníca áibanái ìwali báawéeri iyú; máini nawàwaca náalíacawa áibanái yàasu tàacáisi ìwali; néese nacàlidaca áibanái irí tàacáisi càmíirica cayába nacàlidaca nalí.

¹⁴ Iná nuwàwaca nacásàacawa àniwa níara manìríyémica, inìrimi yéetéeyéimicawa ícha, cawinácaalí inanái càmíiyéitàacáwa idènìaca sesenta camuí, nadàwinàacaténá nacái néenibewa, nacúa nacái nacapèewa àniwa, ipíchaná wàuwidenái itàaníca báawéeri iyú wàwali, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁵ Níacáiná abénaméeyéi manìríyémimi nadéca nawènúadaca náiwitáisewa Jesucristo ícha namànicaténá càide iyúwa Satanás iwàwáaná.

¹⁶ Abéechúa inanáicaalí yeebáidéechúa Jesucristo itàacái, udènìacaalí uenánáiwa inanáiwa inìrimi yéetéeyéimicawa ícha, yá iwàwacutá uyúudàaca nía, ipíchaná níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwàwacutá nayúudàaca nía. Yásí níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái náalimá nayúudàaca inanái manìríyémimi canéeyéica yéenanái iyúudèeyéipíná nía.

¹⁷ Iwàwacutá níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái namàacaca nàasu platawa ofrenda iyú napáyaidacaténá ancianonái íbaidéeyéica mamáalàacata Dios irípiná, icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica. Anciano icùacaalí nía cayába, íbaidacaalí cachàinìiri iyú Dios irípiná mamáalàacata icàlidacaténá nalí Dios itàacái, yéewáidacaténá nía mamáalàacata nacái, yá iwàwacutá namàacaca nàasu platawa ofrenda iyú pucháiba yàawiriéricatái ícha yái ofrenda namàaquéerica áiba anciano irí, nàacaténá iwèni yéewanápíná anciano idènìaca cayába iyáapínáwa, yéenibe yáapichawa.

¹⁸ Cayábaca Dios íicáca namànica càì bàaluitécáiná profeta itànàaca tàacáisi Dios inùmaliçuise. Dios íimacaté: “Picácué pidacúa pacá inùma ituínási ícha, idècunitàacá uíbaidaca pírí ubawàidaca ituínási ùlùacaténá iwìralè, néese pimàacacué uyáacani idècunitàacá uíbaidaca uèpunicawa”, íimacaté yái Diosca. Càité nacái Wáiwacali íimaca: “Iwàwacutácué pìlaca iwèni yái íbaidéericuéca pírí”, íimaca.

¹⁹ Picá péemia irí cawinácaalí icháawàaca anciano iináwaná ìwali canácaalí pucháiba, càmicaalí nacái máisiba icháawèyéica anciano iináwaná ìwali.

²⁰ Quéwa cawinácaalí imàníyéica ibáyawanáwa mamáalàacata, iwàwacutá pìlaca nía cachàinìiri iyú macái wenàiwica yàacuésemi cáalucaténá áibanái namànica nabáyawanáwa, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

21 Nuchùuliaca pía Dios iicápiná, Jesucristo iicápiná nacái, mabáyawanéeyéi ángel iicápiná nacái, pimànínapíná macáita càide iyúwa núumáaná pirí siùcatàacáwa. Caw-inácaalí imàníyeyéica ibáyawanáwa, pialàa nía cachàiníri iyú, níai yeebáidéyeyéica Jesucristo itàacái. Pialàa nía, iwàwacutá nacái càmita cayába piicáca abéeri wenàiwica áibanái ícha, néese pialàa nía macáita abédanamata, cawinácaalí imàníyeyéica ibáyawanáwa.

22 Picá pimàaca picáapiwa mesúnamáita asàli ìwali pibàlùadacaténani iyúwa anciano icuèrinápiná wenàiwica yeebáidéyeyéica Jesucristo itàacái. Picúa piicáwani asásí yèpunícaalíwa machacàníri iyú, isicúacáicha cabáyawanéericani yái asálica idécanáami pibàlùadacani iyúwa anciano. Pibàlùadacaalí càiri anciano, néese imànicaalí ibáyawanáwa, yásí cabáyawanáca pía nacái, càide iyúwa pidéca nacáicaalí piyúudàaca imànica ibáyawanáwa. Picúa píawawa masacàawaca macái báawéeri ícha.

23 Núaliacawa pidéca piyamáidaca pìiraca uva ituní píasáidacaténá càmita piwàwa picàmaca iyúwa áibanái báawéeyéi. Quéwa cáuláicaca pidèerìcubàa madécaná yàawiría, íná nùalàaca pía ipíchaná pìiraca yáawami únita, néese pèewìada achúmanamata uva ituní úni yèewi pìiracaténani iyúwa dabé.

24 Píináidawa cáaliacáiri iyú ipíchawáise pibàlùadaca áiba anciano nacuèrinápiná. Abénaméeyéi namànica nabáyawanáwa amalánama wenàiwicanái yáliéricawa ìwali ipíchawáise áibanái icháawàaca naináwaná ìwali, quéwa áibanái namànica nabáyawanáwa ibàacanéri iyú, càmita nacái wáaliáwa ìwali madécaná èeripíná.

25 Càita nacái waicáca amalánamata yái cayábéerica abénaméeyéi imànírira. Aibanái nacái namànica cayábéeri ibàacanéri iyú quéwa càmita yéewa ibàacawa càiripínata, yái cayábéerica namànírira.

6

1 Níara áibanái yàasu wenàiwicaca yeebáidéyeyéica Jesucristo itàacái, iwàwacutá nàaca náiwacali icàaluínináwa cáimiétaquéri iyú náibaidacáiná irí, ipíchaná áibanái càmiyeyéica yeebáida Jesucristo itàacái natàanica báawéeri iyú Dios ìwali, ìwali nacái yái tàacáisi wéewáidéerica iyú wenàiwica.

2 Náiwacalicaalí yeebáida Jesucristo itàacái, iwàwacutá càmita nayamáida nàaca icàaluíniná cáimiétaquéri iyú mamáalàacata, éwita néenasàiricáanítani Jesucristo ìwalísená. Néese iwàwacutá náibaidaca irí cachàiníwanái mamáalàacata nayúudàacaténani, náiwacalíciná yeebáidaca Jesucristo itàacái, iwàwacutá nacái cáinináca naicácani, néenasàiricáinani, Jesucristo ìwalísená.

La verdadera riqueza

3 Aibacaalí yéewáidaca wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú, càmicaalí nacái abédanama íiwitáise yeebáidacaténá yái báisíri tàacáisi Wáiwacali Jesucristo yéewáidéericaté iyú wenàiwica, càmicaalí nacái yeebáida yái tàacáisi icàlidéerica càinácaalí iwàwacutáaná wáyaca, yá cáimacáica iicáca.

4 Máiní cachàinica iicáca yáawawa meedá áibanái ícha, quéwa càmita báisí yáaliáwa, ibatàa abéeri wawàsipíná, càmita yáaliáwa. Cáuláicaca íiwitáise máiníciná iwàwa icuísaca íchawa áibanái canéri iwèni tàacáisi ìwalíse; yá idécanáami natàanica náapichawáaca chàinisíri iyú, yá báawaca áibanái iicáca nía náimacáiná náaliacasa nacàlidaca máiní cáaliacáiri iyúni. Néese càmita yáalimá abédanamata náiwitáise náapichawáaca, yá nadàbaca nacuíáyacacawa máiní báawéeri iyú. Néese nadàbaca nayúunáidaca báawaca áibanái íiwitáise canánama. Càmita náalimá manuíca náináidaca nawàwawa áibanái ìwali.

5 Néese napéliyacacawa mamáalàacata níai báawéeyéica íiwitáise, càmiyeyéica yáalía báisíri tàacáisi ìwali. Nacàlidaca naináwanáwa meedá neebáidánasa Jesucristo itàacái, quéwa càmita neebáida báisíri iyúni. Nacàlidacáita naináwanáwa càì needácaténá nalíwa plata.

⁶ Báisíta weedáca walíwa cawèníiri wàyacaalí càide iyúwa Dios iwàwáaná, quéwa yái cawèníirica iyaca wawàwallcu Dios imàacacáiná casímáica wía cayábacaalí waicáca wàasuwa Dios imàaquéerica walí, matuíbanáicaalí nacái wía cawèníiri wawàsi ícha.

⁷ Canápináta meedá cáinináaná waicáca cawèníiri wawàsi, bàaluitécáiná canáca watéeri wáapichawa wamusúacaalíté waicá èeri; càita nacái canácata watéeripiná wáapichawa wàacaalíwa èeri ícha.

⁸ Néese wadèniacaalí wayáapináwa, wabàlepiná nacáiwa, yásí yéewa casímáica wawàwa.

⁹ Quéwa cawinácaalí iwàwéeyéica càasuca, neebáidaca Satanás itàacái, yáalimáidacáiná nía namànínapiná nabáyawanáwa, yá nacaláacawa Dios ícha, yá nabáyawaná íbàaca nía càide iyúwa trampa íbàacaalí cuwèesi ráunamáita. Néese máini nawàwa namànica madécaná báawéeri wawàsi máiwitáiséeri iyú, yái báawéerica càmirica iyúudàa wenàiwica, néese iwatàidéerica nía yéetácáisi irìculé, càide iyúwa wenàiwica isicùmacaalíwa depuúwéeri úni yáaculé.

¹⁰ Cawinácaalí wenàiwica cáininéerica iicáca plata, imànica macái báawéeri íiwitáaná yeedácaténá iríwa mamáalàacata plata. Abénaméeyéi nacái cáininéeyéica iicáca plata nadéca nawènúadaca náiwitáiséwa Jesucristo ícha nacutácaténá mamáalàacata plata, néese nadéca needáca nalíwa manuísíwéeri yùuwichàacáisi, íná achúmaca nawàwa siùca nàuwichàacáináwa.

La buena lucha de la fe

¹¹ Quéwa pía, Timoteo, píacata Dios yàasu wenàiwicaca íbaidéerica Dios irípiná, íná piúca píchawa macáita yái báawéerica namàníirica. Píalimáida macái pichàini iyúwa pìyacaténá machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Pía Dios icàaluíná, peebáida itàacái, cáininá nacái piicácani, piidenla piùwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú.

¹² Píalimáida macái pichàini iyúwa pimànicaténá cayábéeri ùwicái Dios irípiná. Yácata cayábéeri ùwicáica: yái picàlidáanáca báisíiri tàacáisi íiméerica iwàwacutá wenàiwica yeebáidaca Jesucristo itàacái. Càì iwàwacutá pimànica, yásí peedápiná piríwa picáucawa càmiri imáalàawa. Dioscáiná imáidacaté pía pimànicaténá càì. Dios imáidacáinaté pía, íná yéewa picàlidacaté cayába piináwanáwa madécaná wenàiwicanái yàacuésemi peebáidáaná Jesucristo itàacái.

¹³ Siùcade Dios, yái yèerica nacáuca, macáita yái ìyéerica, yéemìaca yái nuchùullanáca pía. Jesucristo nacái yéemìaca yái nuchùullanáca pía, yái Jesucristo icàlidéericaté cayábéeri tàacáisi, icàlidacaté nacái iináwanáwa machacàníiri iyú Poncio Pilato irí.

¹⁴ Íná nuchùulla pía Dios iicápiná, Jesucristo iicápiná nacái, pimàni macáita càide iyúwa nuchùullanáca pía. Picá piwènúada yái tàacáisica, íbatàa abéeri tàacáisi piná, ipíchaná iwàwacutá nùalàaca pía cachàiníiri iyú. Pimàni mamáalàacata càiripináta càide iyúwa nuchùullanáca pía àta Wáiwacali Jesucristo yàanàacataléta àniwa.

¹⁵ Dios imàacapiná Wáiwacali Jesucristo yàacawa néese àniwa yéenáiwaná yàanàacaalíwa càide iyúwa abéerita Dios yáalíanáwa, chácaalínápiná èeri irìcucaalí. Càipiná Dios imànica abéericáináta Dios máiniíri cayábaca, cachàiníirica nacái náicha canánama; yácata Wacuèriná nacái cachàiníirica áibanái nacuèrinánái ícha canánama; yácata Wáiwacali nacái cachàiníirica áibanái íiwacanáiná ícha canánama.

¹⁶ Yái Diosca, yácata abéerita càmirica imáalàawa, ìyéerica icamaláná irìcuwa canácatalé áiba yáaliméeri yàanàaca mawiéniré irí, máinicáiná mèlumèluírìcani. Canácata èeri mìnali iiquéericaté Dios. Canácata nacái èeri mìnali yáaliméeri iicácani. ¡Macáita nàapiná abéerita Dios iyéininá càiripináta, yái Dios cachàiníirica náicha canánama èeri càmiri imáalàawa! Báisíta, amén.

¹⁷ Píalàa níara càasuýéica idènièyéica cháì èeri yàasu cawèníiri. Píalàa nía ipíchaná cáimacái naicáca níawawa áibanái ícha. Iwàwacutá nacái càmita manuí náináidaca nawàwawa nàasu cawèníiri ìwaliwa, càmicáiná yéewa nàasu cawèníiri icùaca nía báawéeri ícha, yá nacái nàasu cawèníiri imáalàapinácawa áibaalípiná. Néese iwàwacutá manuíca

náináidaca nawàwawa Dios ìwali icùanápíná nía, yái Dios imàaquéerica walí madécaná wawàsi casímáicaténá wawàwa.

¹⁸ Pichùulìa càasuíyèi namànica cayábéeri áibanái irí nayúudàacaténá nía. Cayába namànicaalí áibanái irí cayábéeri manuísíwata nadèniacáiná manùba cawèníiri. Iwàwacutá casímáica nàaca catúulécanéeyèi irí càinácaalí wawàsi catúulécanéeyèi imáapuèrica.

¹⁹ Càasuíyèi imànicaalí càì, yásí nadèniapínáca cawènisíwéeri nàasuwa áiba èeriwa, yái nacáuca báisírira càmírira imáalàawa.

Encargo final a Timoteo

²⁰ Timoteo, pímanì cayába píibaidacaléwa Dios imàaquéericaté pírí picàlidáanápíná yái báisírira tàacáisica. Picá peebá èeri mìnánái yàasu tàacáisi canéeri iwèni, casaquèeri nacái. Aibanái nacái nawàwa natàaníca náapichawáaca chàinisírira wawàsi iyú nàasu tàacáisi cachìwéeri ìwaliwa. Náimaca cáalíacáicasa nía quéwa càmita báisí náalíacawa. Picá peebá nalí.

²¹ Abénaméeyèi nadéca neebáidaca nàasu yéewáidacalési cachìwéeri, yá nadéca nawènúadaca náiwitáisewa Jesucristo íicha.

Nusutácué Dios íicha píripínácué imànínápínácué pírí cayábéeri mawèníiri iyú.

2 TIMOTEO

Saludo

¹ Núa Pablo nubànù pirí cuyàluta. Núacata abéeri apóstol Jesucristo ibànùerica càide iyúwa Dios iwàwáaná. Jesucristo ibànùaca núa Dios ímacáiná té imàcáanápiná wenàiwica nadènlaca nacáucawa cà míri imáalàawa cawinácaalí iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

² Nubànù pirí cuyàluta, Timoteo cáininéerica nuicáca càiride iyúwa nuìriwa. Nusutáca Wáaniri Dios ícha pirípiná, Wáiwacali Jesucristo nacái namàínápiná pirí cayábéeri mawèníri iyú, naicáanápiná nacái pipualé, namàcáanápiná nacái pìyaca matuìbanáiri iyú.

Dar testimonio de Cristo

³ Nusutáca Dios ícha pirípiná èeríapi, táiyápi nacái, yá nùaca Dios irí cayábéeri pìwali, yái Dios nuìbaidéerica irípiná, nuèrica nacái icàaluíniná matuìbanáiri iyú nùyacáiná machacàniri iyú càide iyúwaté nùawirináimi yàaná Dios icàaluíniná.

⁴ Macái yàawiría nusutácatáita Dios ícha pirípiná, máini nuwàwa nùaca nuicáca pía, nuwàwalicáiná achúmacaté piwàwa manuísíwata nuèpùacaalítéwa pícha. Iná nuwàwa nuicáca pía àniwa casíimáicaténá nuwàwa manuísíwata.

⁵ Yá nùaca Dios irí cayábéeri pìwali nùalíacáináwa peebáidaca Jesucristo itàacái báisíiri iyú macái piwàwalícuísewa. Quéechatécáwa pírumi Loida uípidená, píatúami nacái Eunice uípidená, neebáidacaté Jesucristo itàacái, yá nùalíacawa báisíiri iyú peebáidáaná nacái.

⁶ Iná càì nùalàaca pía: Càide iyúwa wapucúadacaalí quichái capèrùacaténáni, càita nacái iwàwacutá picáucàidaca chàinisi Dios imàaquéericaté pirí numàacacaalíté nucáapiwa pìwali; yá pimàni píibaidacaléwa cachàiníri iyú, yái íbaidacalésica Dios imàaquéericaté pirí, íchùulíerica nacái pimànica.

⁷ Píalimá pimànica píibaidacaléwa cachàiníri iyú yái íbaidacalésica Dios imàaquéericaté pirí, Dioscáiná idéca yàaca walí Espíritu Santo. Yái Espíritu Santo cà mírita cáalu imànica wía, néese ichàiniadaca wía wáibaidacaténá Dios irípiná, imàaca nacái cáinináca waicáca Dios, áibanái wenàiwica nacái, iyúudàaca nacái wacùaca wíawawa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, yéewacaténá nacái wamànica macáita cáalíacáiri iyú.

⁸ Picá báì picàlidaca áibanái irí Wáiwacali iináwaná. Picá nacái báì pía nùwalíse, yái nùuwichàanácawa presoíri iyú Wáiwacali irípiná nucàlidacáiná iináwaná. Néese píidenà yùuwichàacáisi núapicha wacàlidacáiná tàacáisi íméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Píalimá píidenàca piùuwichàanápináwa yácáiná Dios yàaca píchàini.

⁹ Dios idéca iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Ichùulíaca wàyaca mabáyawanéeri iyú nacái. Càmitaté iwasàa wía, imáida wía nacái ìwalíse yái wamàníirica wachàini iyúwa. Néese iwasàacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, imáida wía nacái íináidacáiná téwa imàínápinaté walí cayábéeri mawèníri iyú, cáininácinaté nacái iicáca wía ìwalíse yái cayábéerica Cristo Jesús imàníripinacaté walí. Bàaluitécáiná èeri ipíchawáiseté, néenialíté cáinináca Dios iicáca wía.

¹⁰ Siúcade Dios imàacaca wáalíacawa cáinináca iicáca wía, iwàwa nacái imànica walí cayábéeri mawèníri iyú. Càì yásáidaca walíni: Ibànùacaté Jesucristo, yái iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Jesucristo idéca imáalàidaca wáicha yái yéetácáisica imàaquéeripiná wéetácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta, íná càmita quirínama iwàwacutá cáaluca waicáca wéetáanápináwa. Wéetácaalíwa, yá wéetápinácawa Dios icáapirìcuta, íná càmita cáalu wía. Jesucristo idéca nacái imàacaca wáalíacawa

wàyáanápínacué càiripínáta wacáuca cà míiri imáalàawa yáapichawa weebáidacaalí Jesu-
cristo itàacái.

¹¹ Dios idéca ichùulíaca nucàlidáanápíná yái tàacáisica. Yá ibànùaca núa iyúwa apóstol
nuéwáidacaténá wenàiwicanái iyú yái tàacáisica.

¹² Iná siùcade nùuwichàacawa presoíri iyú. Quéwa càmita báí núa ìwálíse yái
nùuwichàanácawa Jesucristo irípiná, núalíacáiná ìwali yái nuebáidéerica, yái Jesucristoca,
núalíaca nacáíwa báisíiri iyú cachàiníricani icùacaténá núa yéewanápíná nuebáidaca itàacái
mamáalàacata àta yàanàacataléta àniwa.

¹³ Píà picàlidaca machacàníiri iyúni yái tàacáisi càide iyúwaté péemìaná nucàlidaca piríni.
Peebáida mamáalàacata Cristo Jesús itàacái, cáininá piicáca Dios, wenàiwicanái nacái càide
iyúwa Cristo Jesús ichàiniadáná píà.

¹⁴ Picùca cayába yái tàacáisi cayábéerica Dios imàaquéericaté pirí, ipíchaná áibanái
iwènúadacani. Picùca cayábani Espíritu Santo ichàini iyú, yái Espíritu ìyéerica wawàwalìcu,
ichàiniadéerica nacái wía.

¹⁵ Píalíacawa macáita Asia yàasu cáli néeséeyéi nadéca namàacaca núa abéerita. Càita
nacái nawènúacatéwa nuícha níara Figelo, Hermógenes nacái, yaté càmita nayúudàa núa
quirínama idécanáamité romanonái yúucaca núa presoíyéi ibànalìculé.

¹⁶ Quéwa Onesíforo idéca iyúudàaca núa, íná nusutáca Dios ícha iicáanápíná napualé,
níái Onesíforo icapèèricúséeyéica, yácáiná Onesíforo idéca iyúudàaca núa madécaná
yàawíría, yá ichàiniadacaté nuwàwa. Càmitaté báí ipáchiaca núa éwita presocáaníta núa
presoíyéi ibànalìcu.

¹⁷ Néese idécanáamité Onesíforo yàanàaca aléi Roma ìyacàlená irìculé, yaté icutáca núa
mamáalàacata àta yàanàacataléta núa cháí presoíyéi ibànalìcu.

¹⁸ Yá nusutáca Dios ícha iicáanápíná Onesíforo ipualé, imàni nacái irí cayábéeri
néenialípiná Jesucristo yàanàacaalípiná àniwa. Píalíaca nacáíwa Onesíforo iyúudàacaté wía
nacái wàyacaalíté néeni Efeso ìyacàlená irìcu.

2

Un buen soldado de Jesucristo

¹ Iná Timoteo, nuiquéerica càiride iyúwa nuíriwa, pimàaca Dios ichàiniadaca píiwitáise
Cristo Jesús ichàini iyú, yái imàníríca pirí cayábéeri mawèníiri iyú piyacáiná abédanamata
yáapicha.

² Bàaluité péemìlaca nucàlidaca yái tàacáisica madécaná wenàiwica yàacuése. Siùcade
iwàwacutá péewáidaca áiba asíanái, pichùulla nacái nacàlidaca Jesucristo itàacái. Iwàwacutá
cayábéeyéica íiwitáise, yeebáidéeyéica tàì íiméeri iyú, imàníiyéica nacái machacàníiri iyú
càide iyúwa náimáaná. Iwàwacutá nacái náalíaca néewáidaca áibanái wenàiwica iyú yái
tàacáisica.

³ Píidenà piùwichàanáwa Jesucristo irípiná wáapicha wía yéewáidéeyéica wenàiwica
Jesucristo itàacái iyú càide iyúwa cayábéeri úwisàiri lídenlaná yùuwichàanáwa imànicaténá
càide iyúwa íiwacalí iwàwáaná.

⁴ Péemìla comparación: Uwisàiri càmita ìya càide iyúwa cà míiyéi úwi, néese yeebáidaca
íiwacalí iríwa iwàwacáiná isíimáidaca íiwacaliwa, yái imáidéericani. Càita nacái iwàwacutá
pimàacaca píawawa Cristo Jesús irí píibaidacaténá irí cachàiníiri iyú.

⁵ Iwàwacutá pimànica càide iyúwa wenàiwica isàiwicacaalí deporte imawènìadacaténá
áibanái. Canáca yéewaná yeedáca iríwa cawèníiri premio yái coronaca, càmicaalí isàiwica
machacàníiri iyú càide iyúwa nachùnìaná deporte. Càita nacái iwàwacutá péewáidacawa
cachàiníiri iyú, píibaida nacái machacàníiri iyú pimànicaténá macáita càide iyúwa Jesu-
cristo iwàwáaná; yásí yàaca piríwa cawèníiri píapínacaalíwa chènuniré.

⁶ Iwàwacutá pimànica càide iyúwa wenàiwica íbaidacaalí ibànacalewa cachàiníiri iyú, yá yáalimá iyáaca idàbáanéeri ibànacale iyacanáwa. Càita nacái iwàwacutá píibaidaca cachàiníiri iyú Jesucristo irí, néese yàapínaca piríwa cawèníiri chènuníséerica.

⁷ Píináidacawa cayába ìwali yái tàacáisi siùquéerica tàacáwa nucàlidaca pirí, yásí Wáiwacali imàacaca píalíacawa macáita piwàwacutéerica píalíacawa ìwali.

⁸ Píalimápiná pìidenàca piùwichàanáwa piwàwalicaalí Jesucristo, yái wenàiwica Dios imichàidéericaté yéetácáisi íicha. Yácata rey David itaquérinámi nacái, yái Jesucristoca. Càì nucàlidaca yái tàacáisica íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

⁹ Yá nàuwichàidaca núa nucàlidacáiná yái tàacáisica. Yá nadéca nadacùaca núa cadena iyú cháì presoíyéi ibànalicu, càide iyúwa cabáyawanéeri. Quéwa yái Dios itàacáica, càmita náalimá nadacùacani, néese áibanái icàlidaca yàacawa mamáalàacatani.

¹⁰ Iná nuèdenà macái yùuwichàacáisi nalípiná níai wenàiwica Dios yeedéeyéica yàasunáipináwa. Càì nùuwichàacawa yéewanápiná neebáidaca Cristo Jesús itàacái iwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yéewanápiná nàyaca yáapicha cáimiétacanéeri iyú, nacamaláná mèlumèluíri irícu nacáiwa càiripináta.

¹¹ Báisíricata yái tàacáisica íiméerica:

Weebáidaca Jesucristo itàacái, yái yéetéericatéwa wáichawalíná, íná càica wíade iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa ibáyawanámi íichawa. Yá wàypiná nacái Jesucristo yáapicha càiripináta;

¹² wàidenàcaalí yùuwichàacáisi Jesucristo irípiná, yá wacùapínaca macáita yáapicha áiba èeriwa; quéwa wáimacaalí càmitasa yàasunái wía, càita nacái íimápináca càmita yàasunái wía;

¹³ cawàwanáta wawènúadapíná wáiwitáisewa íicha, quéwa Jesucristo imànipiná macáita càide iyúwa íimáaná càmicáiná yéewa iwènúadaca íiwitáisewa áiba íiwitáisesi ìwali.

Un trabajador aprobado

¹⁴ Picàlida nalí àniwani, yái tàacáisi nucàlidéericaté pirí ìwali, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Píalàa nía Dios iicápiná ipíchaná natàanica náapichawáaca chàinisíiri iyú canéeri iwèni wawàsi ìwali. Canéerica iwèni yá tàacáisi natàanírira ìwali. Natàanicaalí càiri canéeri iwèni wawàsi ìwali, càmita nayúudàa wenàiwica, néese báawaca namànica wenàiwicanái íiwitáise cawinácaalí yéemiéyéica nàasu tàacáisi, íná càmita neebáida Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú.

¹⁵ Píalimáida macái pichàini iyúwa píibaidacaténá cayábéeri iyú Dios irípiná, casíimáicaténá Dios iicáca yái pimánírira, càide iyúwa abéeri yàasu wenàiwica íbaidacaalí cayába, yá càmita iwàwacutá báicani ìwalíse yái imànírica. Yá picàlidaca machacàníiri iyú nalíni, yái tàacáisi báisírira Dios itàacáica.

¹⁶ Picá pitàaní wenàiwica yáapicha natàanicaalí máiwitáiséeri iyú cháì èeriquéi yàasu tàacáisi cachìwéeri ìwali, méetàuculéeri tàacáisi nacái, níacáiná itàaníiyéica máiwitáiséeri iyú càiri wawàsi ìwali naméeràidaca wenàiwica déeculé Dios íicha, nàyacaténá iyúwa càmlíná Dios iwàwa.

¹⁷ Yái nàasu tàacáisi néewáidéerica iyú wenàiwica máini báawaca imànica wenàiwicanái íiwitáise. Nàasu tàacáisi idàwinàacawa wenàiwicanái iwàwalicu càide iyúwa cháunási ibadéericawa iyáacaalí yàacawa wainá máuláiquéerica. Càita néewáidaca wenàiwica níara Himeneo, Fileto nacái.

¹⁸ Nadéca naméeràacawa báisíiri tàacáisi íicha. Nadéca nawènúadacani. Nacàlidaca nachíwawa meedá càì: Náimaca idéca íchàbacawa wáicha yái namichàanàcawa yéetácáisi íicha. Càita nadéca báawaca namànica abénaméeyéi íiwitáise íná càmita neebáida Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú.

¹⁹ Quéwa cachàinírira càiripináta, yái Dios itàacái báisírira, càide iyúwa manuírira íba wabàlùadéeripináca íinata manuísíwéeri capíi. Iyaca nacái tàacáisi íba ìwali, yái tàacáisi

ímérica: “Wáiwacali yáalíacawa cawinácaalí níái yàasu wenàiwicaca”, càì ímaca. Yá ímaca àniwa: “Cawinácaalí icàlidéeyéica iináwanáwa Wáiwacali yàasu wenàiwicaca nía, neebáidaca nacái itàacái, iwàwacutáca namàacaca náichawa macái nabáyawanáwa namànírica”, ímaca.

²⁰ Péemla comparación: Càasuíri icapèe manuíri irìcu nàyaca madécaná quirápieli íiwitáaná. Nadènìaca abénaméeyéi cawèníyeyéi quirápieli oro imànicaná, quírameníri plata imànicaná nacái. Iyaca nacái abénaméeyéi quirápieli cà míyeyéica cawèni, cáli imànicaná, àicu imànicaná nacái. Yá capìi íiwacali icùaca càiripináta níái cawèníyeyéica quirápielica, quéwa áibaalípiná yúucaca meedá íchawa quirápieli canéeyéica iwèni. Càita nacái àta alénacaalí nàyaca Wáiwacali yàasunái, yá iyaca nèewi abénaméeyéi cà míyeyéica yàasu.

²¹ Iná abéeri Wáiwacali yàasu wenàiwica icùacaalí cayába yáawawa masaquèeri iyú ipíchaná imànica íbáyawanáwa, yásí yáalimá íbaidaca cayába Wáiwacali irípiná, imànicaténá àta càinácaalí cayábèeri íbaidacalési Wáiwacali ichùulìerica imànica, càide iyúwa nacùacaalí cawèníri quirápieli abéerita capìi íiwacali irípiná.

²² Iná picá pimàni càide iyúwa abénaméeyéi ùuculliyéi iwàwáaná imànica meedá, néese pimàni cayábèeri macái pichàini iyúwa. Peebáida Jesucristo itàacái. Cáininá piicáca Dios, áibanái wenàiwica nacái. Píya matuíbanáiri iyú náapicha cawinácaalí masaquèeyéica íiwitáise isutéeyéica yáawawa Wáiwacali Jesucristo ícha.

²³ Picá pitàaní náapicha cawinácaalí iwàwéeyéica itàanica canéeri iwèni wawàsi ìwali càide iyúwa máiwitáiseeyéi cà míyeyéica yáalíawa. Píalíacawa natàanicaalí càiri wawàsi ìwali, yá nadàbaca natàanica náapichawáaca chàinisíiri iyú, tàacáisi ùulèeri iyú nacái.

²⁴ Pía íbaidéerica Wáiwacali irípiná iwàwacutá càmita pipélicia piacawa, néese iwàwacutá cà mírica calúa píiwitáise macái wenàiwica yáapicha. Iwàwacutá nacái píalíaca péewáidaca wenàiwica cayába. Iwàwacutá nacái plidenìaca piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú áibanái imànicaalí píri báawéeri, càmicaalí nacái nawàwa néewáidacawa.

²⁵ Abénaméeyéi nàuwideca namànica báisíiri tàacáisi. Píalàa nía éeréeri iyú. Iwàwacutá càmita cáimacái piicáca píawawa náicha. Càì iwàwacutá pimànica yéewacaténá cawàwanáta Dios imàacaca nawènúadaca náiwitáiseewa neebáidacaténá yái báisíiri tàacáisica,

²⁶ yéewacaténá nacái Dios iwasàaca nía Satanás ichàini ícha. Satanás idéca íbàaca nía càide iyúwa trampa íbàacaalí cuwèsi. Dios iwasàacaalí nía, yásí náalimá namànica càide iyúwa Dios iwàwáaná.

3

Cómo será la gente en los tiempos últimos

¹ Iwàwacutá píalíacawa abéeri wawàsi: Aibaalípiná maléena èeri ipíchawáise èeri imáalàacawa, yá máinípiná càulenáca wenàiwica nàyaca cháì èeri irìcu.

² Máinípiná cáinináca wenàiwica naicáca níawawa áibanái ícha, cáininápiná nacái naicáca plata, máiní cáimacáca naicápiná níawawa áibanái ícha. Cachàinipiná nacái naicáca níawawa. Natàanípiná báawéeri iyú Dios ìwali. Càmita neebápiná nasèenái ichùulíacawa. Càmita nàapiná cayábèeri tàacáisi quirínama áibanái irí, Dios irí nacái. Caná iwèni naicápiná áibanái yàanáca Dios icàaluíniná.

³ Càmita cáininá naicápiná néenánaiwa. Càmita abédanamata náiwitáise áibanái yáapicha matuíbanáiri iyú. Nacàlidapiná nachìwawa báawéeri iyú áibanái ìwali. Càmita nacùapiná níawawa cayába íná namànipiná macái íiwitáaná báawéeri namàlìawalé iyúwa. Caluéyéipiná íiwitáise iyúwa cuwèsinái. Nàuwidepiná namànica macái íiwitáaná cayábèeri.

⁴ Yá nacháawàpiná nanacáiyeyéiwa nàuwidenái iríwa. Ráunamáita namàni nàacawa nabáyawanáwa máiwitáiseeri iyú ipíchawáise náináidacawa ìwali yái namàníripináca. Yá máiní cayábapiná naicáca níawawa áibanái ícha. Nawàwapiná namànica meedá càinácaalí wawàsi ísímáidéeripiná nawàwa. Càmita nacutápiná náalíacaténá Dios ìwali namànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Pucháibéeyéipiná íiwitáise, namànipiná càide iyúwa wenàiwica yèeyéica Dios icàaluíná báisíri iyú, quéwa nachìwa iyúwa meedá. Càmita namàacapiná Dios icùaca náiwitáise nàyacaténá machacàníri iyú. Pìawa náicha cawinácaalí imàníyéica càì.

⁶ Picá piacawéerida wenàiwica imàníyéica càì nàyacáiná nèewi abénaméeyéi aslanáí ichìwáidéeyéica wenàiwica namàacáanápíná nawàlùacawa nacapèe iriculé. Néese nachìwáidaca máalíawáiséeyéi inanái, bàsabàséeyéi íiwita, máiníyéi cabáyawanáca, imàníyéica madécaná báawéeri namàlìawalé iyúwa càide iyúwa máiníná nawàwa namànica.

⁷ Ewita níara inanáica néewáidacáanítawa mamáalàacata áiba tàacáisi wàlisài ìwali, càicáaníta canácatáita náalimá náalíaca néemìaca càinácaalí límáaná yáì tàacáisi báisírìca.

⁸ Níái cachìwéeyéica nàuwideca namànica báisíri tàacáisi, càide iyúwaté pucháiba camàliquéeyéi lípidenéeyéicaté Janes, Jambres nacái. Bàaluité nàuwideca namànicaté profeta Moisés, icàlidéericaté Dios itàacái. Siùca nacáide, níái báawéeyéica máiní éruca náiwitáise, náináidacawa abéerita báawéeri ìwali. Caná nawèni Dios iicáca nía càmicáiná neebáida Jesucristo itàacái báisíri iyú.

⁹ Quéwa càmita náalimápiná nawènúadaca wenàiwicanáí íiwitáise mamáalàacata macáicáiná wenàiwica náalimápiná náalíacawa máiwitáiseca nía. Néese nachàbapínacawa càide iyúwaté nachàbáanáwa, níara pucháiba yùuwidéeyéicaté imànica profeta Moisés.

El último encargo de Pablo a Timoteo

¹⁰ Quéwa Timoteo, pidéca peebáidaca cayába càide iyúwaté nuéwáidáaná wenàiwica báisíri tàacáisi iyú. Píalía nacáíwa càinácaalí nùyaca, càinácaalí nacái nuínáidaca numànica. Píalíacawa càinácaalí nuebáidaca Dios, càinácaalí nacái núalimáidaca mamáalàacata nuéwáidacaténá wenàiwica éeréeri iyú. Píalíacawa cáinináca nacái nuicáca Dios, áibanáí wenàiwica nacái. Píalíacawa càinácaalí nuìdenlaca nùuwichàanácawa Wáiwacali irípiná.

¹¹ Píalía nacáíwa càinácaalíté nàuwichàidaca núa, yá nùuwichàacawa Wáiwacali irípiná nuíbaidacáiná irí. Píalíacawa macáita ìwali yáì nuchàbáanácátéwa nàuwichàidacaalíté núa Antioquía ìyacàlená irìcu, Iconio ìyacàlená irìcu nacái, Listra ìyacàlená irìcu nacái. Píalíacawa ìwali yáì nùuwichàanácátéwa quéwa Wáiwacali iwasàacaté núa náicha canánama.

¹² Báisíta macáita cawinácaalí iwàwéeyéica ìyaca machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná nàyacáiná abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yá áibanáí yùuwichàidapíná níawa Cristo Jesús ìwali.

¹³ Quéwa níái báawéeyéica, nía nacái ichìwáidéeyéica wenàiwica namànipiná nàacawa mamáalàacata nabáyawanáwa cachàiníwanáí, yá nachìwáidapíná wenàiwica mamáalàacata, nachìwáidaca nacái níawawa.

¹⁴ Quéwa pía Timoteo, iwàwacutá peebáidaca yáì tàacáisica mamáalàacata, pimàni nacái càide iyúwa péewáidáanátéwa, iyúwa nacái píalíanáwa báisírìcata yáì tàacáisi péewáidéericawa ìwali, píalíacáináwa néewáidacaté pía báisíri tàacáisi iyú, níara yéewáidéeyéicaté pía.

¹⁵ Pìwàwali píalíacátéwa Dios itàacái ìwali sùmàicatáiseta pía àta siùca nacáide, yáì tàacáisi profetanáí itànèericaté Dios inùmalícuise. Píalíacawa Dios itàacái ìwali íná yéewa cáalíacáica pía. Píalía nacáíwa peebáidacaalí Cristo Jesús itàacái, yá iwasàapíná píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

¹⁶ Macáita yáì Dios itàacáica Dios imàacacaté wenàiwica náalíacawa càinácaalíté iwàwacutáaná natànàaca itàacái inùmalícuise. Iná cayábaca wéewáidaca wenàiwicanáí Dios itàacái iyú, wàalàaca nía nacái cachàiníri iyú namànicaalí nabáyawanáwa. Yá cayábéerica Dios itàacái wéewáidacaténá iyú wenàiwica, wawènúadacaténá náiwitáise Dios irípiná, wáasáidacaténá nacái càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníri iyú Dios iicá.

17 Iná iwàwacutá wía Dios yàasu wenàiwicaca wéewáidacawa Dios itàacái ìwali yéewacaténá wáalíacawa, yéewacaténá nacái wáalimá wamànica cànínacaalí cayábéeri wawàsi Dios ichùulièrica wamànica.

4

1 Nuchùulìa pía manuísíwata Dios iicápiná, Cristo Jesús iicápiná nacái, yái yàanèripináca icàlidacaténá macái èeri mìnanaí iináwaná ìwali, cànínacaalí báawéerica namànica, yùuwichàidacaténá nía nabáyawaná ìwalisewa, níai cáuyéica, nía nacái yéetéeyéimicawa. Nuchùulìaca pía manuísíwata Cristo Jesús yàacáináwa néese àniwa icùacaténá macáita.

2 Nuchùulìaca pía manuísíwata picàlidáanápíná báisíiri tàacáisi wenàiwicanái irí. Picàlida nalíni mamáalàacata éwita càmicaalí nawàwa néemìaca piríni. Pìalàa nía cachàiníiri iyú cawinácaalí imàníiyéica ibáyawanáwa, piwènúadacaténá náiwitáise nabáyawaná íchawa. Pimichàida náiwitáise namàníinápíná cayábéeri. Picá piméyáa péewáidaca nía càmicaalí neebáida caquialéta, néese péewáida nía éeréeri iyú mamáalàacata.

3 Picàlida nalíni siúcade, mesúnamáicáináta càmita wenàiwica nawàwa néemìaca irí yái tàacáisi báisíirica. Néese nacutápiná nalíwa meedá máini madécaná yéewáidéeyéipináca níawa, icàlidéeyéipináca nalí abéerita tàacáisi nawàwéerica néemìaca, cànínacaalí wàlisàì tàacáisi itiquilíadáidéeripiná nàui. Nàwacáidapíná nalíwa càiyéi yéewáidéeyéica wenàiwica nawàwacáiná namànica nabáyawanáwa nasímáidacaténá níawawa.

4 Nawènúapínacawa báisíiri tàacáisi ícha, yá càmita quirínama nawàwapíná néemìacani, néese naméeràacawa meedá neebáidaca èeri mìnanaí yàasu tàacáisi cachèwéeri càide iyúwa abénaméeyéi béeyéi inanái icàlidáaná.

5 Quéwa pía Timoteo, píináidawa mamáalàacata machacàníiri iyú. Pìidenia yái piùwichàanácawa. Picàlida mamáalàacata yái tàacáisi íméerica Cristo Jesús iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Pimàni cayába macáita píibaidacalécawa càide iyúwa Dios ichùulìaná pimànica.

6 Iwàwacutá píibaidaca cachàiníiri iyú Dios irípiná núamirìcubàami, yácáiná nuénáiwaná idéca yàanàaca nuétácatáipináwa Wáiwacali ìwali, iná nuétápináwa càide iyúwa sacrificio Wáiwacali ìwali.

7 Nudéca nuíbaidaca Jesucristo irípiná cachàiníiri iyú càide iyúwa úwisàiri imànicaalí cayábéeri ùwicái. Nudéca numáalàidaca numànica nuíbaidacaléwa Jesucristo irípiná càide iyúwa wenàiwica imáalàidacaalí ipianícawa carrera ìwali. Càmitaté nuwènúawa Dios ícha, néese nuebáidaca yái tàacáisi báisíirica mamáalàacata.

8 Càide iyúwa nàacaalí corona wenàiwica irí, yái wenàiwica ipianíricatéwa carrera ìwali imawèniadaca nacái áibanái, càita nacái siúcade iyaca nulí nùasu cawèníiri chènuniré, Wáiwacali yèeripináca nulí yàacaalíwa néese àniwa, numànicáiná cayábéeri machacàníiri iyú càide iyúwa iwàwáaná. Yái Wáiwacali, cayábéerica íiwitáise, icùaca wenàiwica machacàníiri iyú, yùuwichàidapíná nacái báawéeyéi. Càmita nulípiná abéerita yàacani, yái cawèníirica, néese yàapíná cawèníiri macái wenàiwica irí cawinácaalí máini iwàwéeyéica iicáca Wáiwacali yàacawa néese àniwa cáininácáiná naicácani.

Instrucciones personales

9 Pimàni macáita càide iyúwa iwàwacutáaná pimànica piacaténáwa nùatalé mesúnamáita.

10 Nuwàwacutáca pía, Demascáiná idéca imàacaca núa abéerita cáininácáiná iicáca èeri mìnanaí íiwitáise. Idéca yàacawa Tesalónica iyacàlená néré. Crescente idéca yàacawa Galacia yàasu cáli néré. Tito nacái idéca yàacawa Dalmacia yàasu cáli néré.

11 Abéerita Lucasquéi ìya núapicha. Píapicutáca Marcos pitécaténáni píapichawa iyúudàacáiná núa cayábéeri iyú nuíbaidacaténá Dios irípiná.

12 Nuwàwacutáca Marcos iyúudàaca núa nubànùacáiná Tíquico yàacaténáwa Efeso iyacàlená néré.

¹³ Idècunitàacá pìanàaca nùatalépiná, peedá nulí nùasu ruana nacáiri núuquéri nùwalísewa, numàaquéricaté Carpo icapèe irìcu, Troas iyacàlená néeni. Peedá nacái nùasu cuyàluta imanùbaca iwawanèericawa. Máini nuwàwacutáca nacái nùasu cuyàluta iwawanèericawa canánama, níai piráí ímamáimica namànírica cuyàluta piná.

¹⁴ Alejandro yáí íbaidéerica hierro idéca imànica nulí báawéeri manuísíwata. Wáiwacali yùuwichàidapínacani ìwalíse yáí báawéerica imànírica.

¹⁵ Piicá píichawa cayábani yáí aslìlica ipíchaná imànica pirí báawéeri nacái máinicáina yùuwidaca imànica yáí tàacáisi wacàlidéerica.

¹⁶ Quéechatécáwa nubàlùacaalítéwa nàacuéseimi níai yàcalé íiwacanánáica, yá nucàlidacaté nalí nuináwaná ìwaliwa yáí nùuwidenáí icháawàanáca nuináwaná ìwali. Yaté canáca áibaquéí yàacawéeridéeripínacaté núa. Macáicata namàacacaté núa abéerita. Nusutáca Dios ícha nalípiná, ipíchaná yùuwichàidaca nía ìwalíse yáí namàacáanacaté núa abéerita.

¹⁷ Quéwa Wáiwacali idéca yàacawéeridaca núa, ichàiniadaca nacái nuíwitáise, íná yéewa nudéca numáalàidaca nucàlidaca yáí tàacáisi íméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yéewacaténaté macáita càmiyéi judío néemiaca Jesucristo iináwaná ìwali. Wáiwacali iwasàacaté núa cáalunáiri ícha càide iyúwa idéca nacáicaalí iwasàaca núa león inùma ícha, cháwi quíréeri nacáirica.

¹⁸ Yá núalíacawa Wáiwacali iwasàanápíná núawa macái báawéeri íiwitáaná ícha, yá itépiná núawa cayábacatalé chènuniré Wáiwacali icùacataléca macáita. ¡Néese macáita nàapíná irí cayábéeri càiripínáta, yáí icuèripínáca macáita cáimiétacanéri iyú, icamaláná mèlumèluíri irìcuwa càiripínáta! Báisíta, amén.

Saludos y bendición final

¹⁹ Nuwàwali níara Prisca, Aquila nacái, nía nacái Onesíforonáica.

²⁰ Erasto iyamáacatéwa Corinto iyacàlená irìcu. Numàacacaté Trófimo iculuéricawa Mileto iyacàlená irìcu.

²¹ Pimàni macáita iyúwata píalimáanáta, píacaténáwa mesúnamáita nùatalé ipíchawáise uníabéca. Nawàwali pía macáita níai ìyéeyéica cháí yàcalé, níai Eúbulo, Pudente nacái, Lino nacái, úa nacái Claudia, macáita nacái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²² Pía Timoteo, nusutáca Wáiwacali Jesucristo ícha pirípiná ichàiniadánápíná píiwitáise. Píacué canánama, nusutácué Dios ícha nacái pirípinácué imàníinápínácué pirí cayábéeri mawèníri iyú manuísíwata, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

TITO

Saludo

¹ Núa, Pablo, nubànù pirí cuyàluta, pía Tito. Núa íbaidéerica Dios irípiná. Nucàlida tàacáisi nacái Jesucristo inùmaliçuise. Numàni còi yéewanápiná macáita wenàiwica Dios yeedéeyéica yàasu wenàiwicapináwa neebáidaca Dios itàacái tòi íméeri iyú, yéewanápiná nacái náalíacawa macáita yái tàacáisi yéewáidéerica wía wáalíacaténáwa cànácaalí Dios iwàwa wàyaca cháí èeri írìcu.

² Nuíbaida Dios irípiná, nutàani nacái Jesucristo inùmaliçuise núalíacáináwa báisíiri iyúcani Dios yáalimá imàacaca wàyaca yáapicha càiripináta. Yái Diosca, yái càmírica cachíwa, icàlidacaté tàacáisi bàaluitésíwa èeri ipíchawáise. Dios icàlidacaté cáimiétacanéeri iyúni, yàanápiná wacáuca càmíri imáalàawa. Wáalía nacáiwa imànínapiná còi.

³ Sjúcáise de Dios imàacaca wáalíacawa tàacáisi iwali Dios icàlidéericaté. Yá wáalíacawa iwali yái tàacáisica, Dios ibànucáinaté wenàiwica neewáidacaténá wía. Yácata yái tàacáisica Dios ichùulíerica nucàlidaca wenàiwicanái irí, yái Dios iwàsèericaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

⁴ Nubànù pirí cuyàluta, Tito. Báisíta, nuicáca pía càiride iyúwa nuíriwa weebáidacáiná Jesucristo itàacái. Nusutáca Wáaniri Dios ícha pirípiná, Jesucristo nacái, yái iwàsèericaté wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, namànínapiná pirí cayábéeri, namàacáanápiná nacái pìyaca matuíbanáiri iyú.

El trabajo de Tito en Creta

⁵ Numàacacaté pía Creta yàasu iwàwata ínata pimànicaténá yái íbaidacalési càmíricáwaca numáalàida numànica nèewi níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Nuwàwa nacái pibàlùadaca ancianonápiná macái yàcalé imanùbaca nacuèrinánápináca níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Iwàwacutá nacái ancianonái nàyaca càide iyúwaté núumáná pirí.

⁶ Càita iwàwacutá ancianonái nàyaca: Iwàwacutá anciano ìyaca mabáyawanéeri iyú yéewanápiná càmita áibanái yáalimá icháawàaca iináwaná iwali, ipíchaná náimaca imànica ibáyawanáwa. Iwàwacutá anciano idèniaca abéechúata ínuwa. Yéenibe nacái iwàwacutá neebáidaca Jesucristo itàacái. Iwàwacutá anciano yéenibe nàyaca machacàníiri iyú yéewanápiná càmita áibanái yáalimá icháawàaca naináwaná iwali, ipíchaná áibanái náimaca anciano yéenibe nawàwánása namànica meedá macái báawéeri íwítáaná, càmítasa nacái neebáida náaniri itàacáiwa.

⁷ Yácaíná anciano íbaidaca Dios irípiná, icùacaténá Dios irípiná yàasu wenàiwica, íná iwàwacutá anciano ìyaca mabáyawanéeri iyú yéewanápiná càmita áibanái yáalimá icháawàaca iináwaná iwali. Iwàwacutá càmírita canùmasée yái ancianoca, càmíri cachèini íicáca yáawawa. Càmita nacái calúa. Càmita nacái icàma. Càmita nacái icuísá íchawa wenàiwica. Càmita ínáidawa mamáalàacata yeedácaténá iríwa plata.

⁸ Néese, iwàwacutá anciano itàidaca wenàiwica cayába, cawinácaalí yèepuníyécawa déeculé icapèe íchawa, anciano yeedáanápiná yàataléwa nía, nayamáacaténáwa icapèèicu. Iwàwacutá casímáica nacái anciano imànica yáawamita cayábéeri áibanái irí. Iwàwacutá cáimiétacanéeri, cáalíacáiri nacái, yái ancianoca. Iwàwacutá ìyaca machacàníiri iyú. Iwàwacutá anciano yàaca Dios icàaluíná. Iwàwacutá anciano icùaca yáawawa ipíchaná imànica ibáyawanáwa.

⁹ Iwàwacutá nacái anciano yeebáidaca tòi íméeri iyúni yái tàacáisi báisíirica wéewáidéerica iyú wenàiwica yéewanápiná anciano yáalimá yàalàaca wenàiwica báisíiri tàacáisi iyú, yéewanápiná nacái anciano yáalimá imawèniadaca cachíwéeyéi wenàiwica

báisiiri tàacáisi iyú cawinácaalí cachìwéeyéica yéewáidéeyéica wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú.

¹⁰ Pibàlùada ancianonáipiná càide iyúwa núumáaná pirí, manùbacáiná wenàiwica càmita neebáida nacuèrinánái itàacáíwa. Manùba wenàiwica natàaníca máiwitáiséeri iyú meedá. Nachìwáidaca nacái áibanái wenàiwica. Abénaméeyéi judío yéewáidéeyéica wenàiwica, máini cachìwéeyéica nía cachàiníwanái áibanái ícha, náimacáiná iwàwacutáanása càmiyéi judío imànica circuncisión idécanáami neebáidaca Jesucristo itàacái. Nachìwacáita meedá, níai judío icàlidéeyéica càiri tàacáisica.

¹¹ Cawinácaalí ancianonái pibàlùadéeyéica iwàwacutá nachùullaca masànaanápiná níara icàlidéeyéica càiri cachìwéeri tàacáisica, níacáiná cachìwéeyéica nadéca nawàlùacawa abénaméeyéi icapèerìculé, néese cachìwéeyéi iméeràidaca wenàiwica báisiiri tàacáisi ícha, canánama níai capìirìcuíyéica. Naméeràidaca áibanái néewáidacáiná nía meedá chìwái iyú, càmiirica báisi tàacáisica, yéewanápiná needáca nalíwa plata nachìwa iyúwa meedá.

¹² Iwàwacutá ancianonái ichùullaca masànaanápiná níara cachìwéeyéica, bàaluitécáiná iyacaté áiba cáaliacáiri Creta yàasu cáli néeséeri. Yá ímacaté yàasu cáli néeséeyéi ìwaliwa: “Níai Creta yàasu cáli néeséeyéi nachìwáidaca áibanái wenàiwica mamáalàacata. Càica níade iyúwa caluéyéi cuwèsi. Inuca nacái nía, càita nacái camùnica nía. Nawàwaca nayáaca nayáacaléwa cadénama meedá, napuníadacaténá natúrawa”, ímacaté yái cáaliacáirica.

¹³ Yái cáaliacáirica Creta yàasu cáli néeséeri itàanicaté báisiiri iyú yàasu cáli néeséeyéi ìwaliwa. Iná pialàa nía cachàiníiri iyú, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái neebáidáanápiná tòi íméeri iyú abéericata yái tàacáisi báisiirica.

¹⁴ Pialàa nía nacái ipíchaná neebáidaca cachìwéeri tàacáisi áibanái icàlidéerica ichìwa iyúwa, judíonái yàawirináimi yàasu tàacáisimica. Pialàa nacái nía ipíchaná neebáidaca iyúwa cachìwéeyéi ichùullaná namànica, níai càmiyéica yeebáida báisiiri tàacáisi.

¹⁵ Pialàa nacái nía cachàiníiri iyú. Cayábacaalí wenàiwicanái íiwitáise, yásí cayábacani macáita yái namànirica. Néese, báawacaalí wenàiwicanái íiwitáise, yá càmiccaalí neebáida Dios itàacái, yásí báawacani macáita yái namànirica. Càita nàyaca: Náináidacawa báawéeri ìwali, càmita báí nía nabáyawaná ìwaliwa.

¹⁶ Pialàa nía cachàiníiri iyú, níara cachìwéeyéica. Ewita nacàlidacáaníta naináwaná ìwaliwa Dios yàasu wenàiwicacasa nía, càicáaníta náasáidaca càmita Dios yàasu wenàiwica nía. Náasáidaca càmita Dios yàasunáica nía, namànicáiná wawàsi báawéerica Dios iicá, càmicáiná nacái neebáida càide iyúwa Dios iwàwáaná namànica. Canácatáita namàni cayábéeri.

2

La sana enseñanza

¹ Tito, iwàwacutá péewáidaca wenàiwica nàyáanápiná machacàníiri iyú càide iyúwa báisiiri tàacáisi ímáaná.

² Péewáida béeyéi aslanái ipíchaná nacàmaca, iwàwacutá cáimiétacanáca nía, iwàwacutá nacái nacùaca níawawa ipíchaná namànica nabáyawanáwa. Iwàwacutá neebáidaca Dios itàacái tòi íméeri iyú. Iwàwacutá cáinináca naicáca Dios báisiiri iyú. Iwàwacutá nacái nàidenìaca nàuwichàanáwa matuìbanáiri iyú áibanáicaalí imàacaca nàuwichàacawa neebáidacáiná Jesucristo itàacái.

³ Càita nacái péewáida béeyéi inanái. Iwàwacutá nàyaca càide iyúwa inanái iyáaná yeebáidéeyéica Dios itàacái. Iwàwacutá càmita natàaní báawéeri iyú áibanái ìwali. Iwàwacutá càmita nàira mamáalàacata ìiracalési ipuúri. Iwàwacutá béeyéi inanái néewáidaca áibanái namànínápiná cayábéeri.

⁴ Iwàwacutá nacái béeyéi inanái nàyaca machacàníiri iyú néewáidacaténá mànacanái canrìiyéica cáinináanápiná naicáca nanrìriwa, néenibe nacáíwa.

⁵ Iwàwacutá nacái béeyéi inanái néewáidaca mànacanái canìriiyéi nacùanápiná níawawa ipíchaná namànica nabáyawanáwa. Iwàwacutá nacái càmita nánáidawa áiba asìali ìwali càmírìca nanìrisíwa. Iwàwacutá nacái béeyéi inanái néewáidaca mànacanái canìriiyéi náibaidáanápiná néenánái irípináwa nacapèericuwa, namànínápiná nacái cayábéeri áibanái irí, namànínápiná nacái càide iyúwa unìri íimáaná ulí. Iwàwacutá mànacanái namànica còi ipíchaná áibanái itàaníca báawéeri iyú Dios itàacái ìwali.

⁶ Càita nacái pìalàaca ùculìiyéi nacùanápiná níawawa ipíchaná namànica nabáyawanáwa.

⁷ Pimàni abéerita yái cayábéerica yéewanápiná pinacáiyéi ùculìiyéica náaliacawa cainácaalí iwàwacutáaná nàyaca. Péewáida nía cáimiétacanéeri iyú abéta báisìiri tàacáisi iyú.

⁸ Pitàani nacái báisìiri iyú yéewanápiná áibanái càmita náalimá nacháawàaca pía ìwalíise, yái pitàanínáca. Pitàani báisìiri iyú càiripináta, báicaténá piùwidenái càmíicáiná nàanàa pìwali wawàsi nacháawàanápiná pía ìwalíise.

⁹ Néese, pìalàa nacái níara áibanái yàasu wenàiwica íbaidéeyéica mawèníiri iyú áiba wenàiwica irí neebáidáanápiná càiripináta náiwacali itàacáíwa, càide iyúwa ichùullianá nía. Iwàwacutá namànica càide iyúwa náiwacali iwàwáaná. Pìalàa nía nacái ipíchaná natàaníca lúasi iyú náiwacali yáapichawa, náiwacali ichùulliacaalípiná náibaidaca.

¹⁰ Pìalàa níara íbaidéeyéica mawèníiri iyú áibanái irí ipíchaná nayéedùaca náiwacali yàasuwa. Iwàwacutá namànica cayábéeri náiwacali iríwa mamáalàacata, matuíbanáicaténá náapichani, yái náiwacalica. Iwàwacutá namànica cayábéeri mamáalàacata yéewanápiná áibanái nacái neebáidaca walí yái tàacáisi wacàlidéerica Dios ìwali, yái iwasèericaté wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa.

¹¹ Cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwàwacutá nàyaca machacàníiri iyú, càide iyúwaté núumáaná pirí, Dioscáiná idéca yáasáidaca amaléeri iyú èeri mìnánái iríni náaliacaténáwa iwàwaca iyúudàaca wenàiwica còi: Iwàwaca iwasàaca nía yàasu yùuwichàacáisi íichawa.

¹² Dios idéca imànica walí yái cayábéerica, íná yéewa wáaliacawa iwàwacutáaná wayamáidaca wamànica macái wawàsi càmírìca Dios iwàwa. Iwàwacutá nacái càmita wawàwa quirínama wamànica càide iyúwa èeri mìnánái nawàwáaná namànica, níái càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái. Néese, idècunitàacá wàyaca cháí èeri irícu, iwàwacutá wacùaca wíawawa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa. Iwàwacutá wamànica cayábéeri, iwàwacutá nacái wàyaca càide iyúwa Dios iwàwáaná wàyaca.

¹³ Càita iwàwacutá wàyaca idècunitàacá wacùaca yàanàaca yái wáaliéricawa yàanàanápiná àniwa, yái Jesucristoca. Dios imànica walí cayábéeri Jesucristo ìwalíise. Yái Jesucristo, yácata Wacuèriná cachàinírìca íiwítáise, iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Wacùaca Jesucristo yàanàanápiná àniwa icamalá cachàinírìri irícuwa, cáimiétacanéeri iyú nacái, máini nacái cachàinírìca íiwítáise icùacaténá macái èeri mìnánái.

¹⁴ Jesucristo imàacacaté yáawawa yéetácaténátéwa wáichawalíná, yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha macáita. Jesucristo imàacacaté yáawawa wáichawalíná masacàcaténá imànica wáiwítáise, yéewacaténá nacái yàasu wenàiwicaca wía, yéewanápiná nacái casímáica wamànica cayábéeri càiripináta.

¹⁵ Iná pía Tito, péewáida wenàiwica iyú yái tàacáisi nutànèerica pirí. Pìalàa níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái namànínápiná càide iyúwa nutànàaná pirí cháí cuyàluta irícu. Pìalàa cachàinírìri iyú cawinácaalí càmíiyéica yeebáida càide iyúwa nuéwáidáaná wenàiwica. Péewáida nía, pìalàa nía cachàinírìri iyú, Dioscáiná idéca ibànùaca pía, pìalàacaténá nía. Picá pimàaca caná iwèni naicáca pìasu tàacáisi.

3

Deberes de los creyentes

¹ Tito, iyaca áiba wawàsi pimànírìpiná: Pìwàwali nía, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, neebáidáanápiná nacuwèrinánái itàacáíwa, nía nacái náiwacanánái áibanái.

Iwàwacutá namànica càide iyúwa náiwacanánái ímáaná nali. Iwàwacutá casímáica namànica cayábéeri càiripináta.

² Iwàwacutá càmita quirínama natàaní báawéeri iyú áibanái ìwali. Iwàwacutá càmita nacái natàaní náapichawáaca chàinisíiri iyú. Iwàwacutá nacái naicáca áibanái ipualé. Iwàwacutá nacái cáimiétaquéeri iyú naicáca macái wenàiwica càiripináta.

³ Tito, picàlida nali àniwani, namànínápíná càide iyúwa nutànàaná pirí, bàaluitécáiná wía macáita wamànicaté wabáyawanáwa. Bàaluité máiwitáiseocaté wía meedá, càmítaté nacái weebáida Dios itàacái. Bàaluité weebáidaca cachìwéeri tàacáisi. Bàaluité wawàwaca wamànica mamáalàacata macái báawéeri íiwitáaná càide iyúwa èeri mìnánái nawàwáaná namànica càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái. Mamáalàacataté wáináidacawa wamànínápíná wabáyawanáwa. Wawàwacaté wàsupínáwa áibanái yàasu. Aibanái báawacaté naicáca nacái wía. Wía nacái báawacaté waicáyacacawa.

⁴ Quéwa, éwítaté wamànicáanáta càì, càicáanítaté Dios yáasáidaca walí iicáca wenàiwica ipualé, cáinináca nacái Dios iicáca wenàiwica, yái Diosca iwasèericaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

⁵ Yásí Dios iwasàacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Càmítaté iwasàa wía ìwalíise yái cayábéerica wamàníricaté. Néese iwasàacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, iicácináté wapualé, imàacacáináté nacái iwàwawa ícha yái báawéerica wamàníricaté. Espíritu Santo ichàini iyú, Dios iwasàacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, imàacaca nacái wàyaca wáiwitáise wàlisài yáapichawa, wàyacaténá wàlisài iyú.

⁶ Dios idéca ibànùaca walí Espíritu Santo iyúudàacaténá wía manuísíwata. Dios yáalimá imànica càì yácáiná Jesucristo yéetacatéwa wáichawalína, iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁷ Dios iwasàacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, yéewanápiná weedáca walíwa Dios ícha wacáuca wàlisài càmíiri imáalàawa, wía Dios yéenibeca. Manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali yàanápíná walíni, yái wacáuca càmíiri imáalàawa, Dioscáiná iicacaté wapualé, mabáyawanacaté nacái iicáca wía.

⁸ Iná báisícáiná nutàacái nutànèerica pirí, iná iwàwacutá péewáidaca nía cachàiníiri iyú nùasu tàacáisi iyú, níara yeebáidéeyéica Dios itàacái. Péewáida nía yéewanápiná náalimáidaca cachàiníiri iyú namànicaténá cayábéeri càiripináta. Yái tàacáisi nuéwáidéerica iyú pía, cayábéeri tàacáisica, iyúudàa nacái wenàiwica.

⁹ Iwàwacutá nacái càmita pitàaní mamáalàacata áibanái yáapicha canéeri iwèni wawàsi ìwali. Picá péemíia cachìwéeri tàacáisi irí wàawirináimi judío icàlidéericaté nachìwa iyúwa. Picá nacái pitàaní chàinisíiri iyú áibanái yáapicha càinácaalí ímáaná tàacáisi profeta Moisés itànèericaté. Picá picuísáyacawa áibanái yáapicha ìwali, yái wawàsica. Pitàánícaalí càì chàinisíiri iyú, càmita piyúudàa wenàiwica. Canéeri iwèni meedá walítáni wacuísáyacacaalíwa mamáalàacata ìwali yái tàacáisica.

¹⁰ Néese áibacaalí yéewáida wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, néese pichùulla iyamáidáanápíná yéewáidaca nía càì. Néese, càmicaalí iyamáida yéewáidaca nía càì, yá píalàani abé yàawíríia quiríta imàacáanápíná íchawani. Néese, càmicaalí imàaca íchawani, yá picá pibatàa iyaca náapicha níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹¹ Píalíacáináwa cawinácaalí yéewáidéeyéica wenàiwica cachìwéeri tàicáisi iyú, nadéca naméeràacawa báisíiri tàacáisi ícha, iná namànica nabáyawanáwa meedá. Càita náasáidaca cabáyawanáca nía.

Instrucciones personales

¹² Uwé, Tito, iyaca abéeri wawàsi quiríta: Nubànùapíná píatalé Artemas, càmicaalí Tíquico. Yàanàacaalípiná píatalé, píacàatétawa píipunitáidacaténá núa Nicópolis iyacàlená néré, nuínáidacáináwa nuyamáanápínáwa néenibàa unìabépinama.

¹³ Piyúudàa nacái yáara abogado ípidenéerica Zenas, Apolos nacái nachùnìacaténá nàasuwa nèepùanápínáwa Creta yàasu cáli ícha. Pimàni nali iyúwa píalimáanáta pimànica, yéewanápíná nadènlaca macáita càinácaalí namáapuèrica nàacaténáwa.

¹⁴ Càita nacái macái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwàwacutá casímáica nayúudàaca áibanái nadènlacaténá yái namáapuèrica. Namànicaalí cà, yásí cawènica Dios iicáca náibaidacalé namànírira irípiná.

Saludos y bendición final

¹⁵ Yáta imanùbaca nutànàaca pirí, Tito. Macáita níai núapichéeyéica cháí yeebáidéeyéica Jesucristo, nawàwalica pía. Wawàwali nacái macáita níara píapichéeyéica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, cáininéeyéica iicáca wía. Wasutácué Dios ícha pirípinácué imàínápínácué pirí cayábéeri, macáitacué pía.

FILEMÓN

Saludo

¹ Núa Pablo iyéerica presoíri iyú Cristo Jesús irípiná, nucàlidacáiná iináwaná ìwali, nubànù pírí cuyàluta. Wéénàsàiri nacái yeebáidéerica Jesucristo itàacái, yái Timoteoca, iwàwalica pía. Wabànù pírí cuyàluta, pía Filemón, wàacawéeriná cáininéerica waicáca íbaidéerica Dios irípiná wáapicha.

² Wawàwali nía nacái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa namànicaténá culto picapèe irìcu, úa nacái wéénàsàatúa Apphíaca, yá nacái Arquipo, wàacawéeriná yàacawéeridéerica wía wamànicaténá ùwicái wàuwide Satanás ípunitawa.

³ Nusutácué Wáaniri Dios ícha pírípinácué canánama, Wáiwacali Jesucristo nacái, namàníinápinácué pírí cayábéeri manuísíwata, namàcáanápínácué nacái matuíbanáica pía.

El amor y la fe de Filemón

⁴⁻⁵ Nùaca Nucuèriná Dios iríwa cayábéeri pìwali macái imanùbaca nusutácaalí Dios ícha pírípiná, pía Filemón, nuémàcáiná piináwaná ìwali, cáinináca piicáca Wáiwacali Jesús, peebáidaca nacái Wáiwacali itàacái tãí íméeri iyú, cáinináca nacái piicáca macáita Dios yàasu wenàiwica.

⁶ Nusutáca Dios ícha pírípiná, pía Filemón, yeebáidéerica abédanamata wáapicha, yéewanápiná píalíacawa machacànìiri iyú ìwali macáita yái cayábéerica wadènièrica weebáidacáiná Cristo itàacái.

⁷ Cayábaca nuwàwa manuísíwata píapicha, pía nuénàsàirica, cáininácainá piicáca núa, íná yéewa manuíca nuínáidaca nuwàwawa; casímáica nuwàwa nacái pichàiniadacáiná nawàwa, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

Pablo pide un favor para el esclavo Onésimo

⁸⁻¹⁰ Iná éwita Dios imàacacáaníta nuchùullaca pía Cristo yàasu apóstolcáiná núa nuchùullacaténá pía ìwali, yái iwàwacutéeripínaca pimànica, càicáaníta nuwàwa nusutáca pícha wawàsi manuísíwata cáininácainá nuicáca pía. Núa Pablo, máini béerica, presoca nacái núa Cristo Jesús irípiná, nusutáca pícha wawàsi Onésimo iwicáu, yái nuiquéerica càiride iyúwa nuìriwa, nuwènúadacáiná té íiwitáise cháí preso ibànalícu yeebáidáanápíná Jesucristo itàacái.

¹¹ Aibaalíté yái Onésimo iyacaté pírí canéeri iwèni pìasu wenàiwicaca. Quéwa siúcáisede Onésimo yáalimá iyúudàaca pía cayába, càide iyúwa iyúudàaná núa.

¹² Yásí nubànùaca Onésimo píatalépiná àniwa, yái Onésimo cáininéerica nuicáca manuísíwata. Pimàni irí cayábéeri càide iyúwa pimàníná nulí.

¹³ Iyamáacaalíwa núapichatá, yá cayábaca nuwàwatá, yéewanápiná yáalimá iyúudàaca núa mamáalàacata píamirìcubàata, idècunitàacá presoca núa nucàlidacáiná wenàiwicanái irí Wáiwacali Jesucristo itàacái.

¹⁴ Càmita quéwa nuwàwa Onésimo iyamáacawa núapicha càmicaalí piwàwa numànica càì. Càmicaalí nacái piwàwa Onésimo iyamáacawa núapicha, yá canáca yéewanáwa iyamáacawa núapicha. Càmita nuwàwa nuchùullaca pía cachàinìiri iyú pimàcáanápíná Onésimo iyamáacawa núapicha. Néese nuwàwaca pimàaca iyamáacawa núapicha càicaalíta piwàwa.

¹⁵ Cawàwanáta Dios imàacacaté Onésimo yàacawa pícha achúma èerínata, yéewacaténá Dios yèepùadaca pírí càiripínátani.

¹⁶ Càmita quéwa Dios yèepùada pírí Onésimo pìasu wenàiwicapínániwatá meedá. Siúcáisede Onésimo iyaca pírí cayábéeri ícha pìasu wenàiwica meedá: Iyaca pírí siúcáisede péenàsàirisíwa Wáiwacali ìwalíisená. Máini cáinináca nuicácani, quéwa iwàwacutá cáinináca

piicácani cachàiniwanái, càmita iyúwa piicáaná áiba wenàiwica meedátá, néese iyúwa piicáaná péenásàirisíwawa Wáiwacali ìwalísená.

¹⁷ Piicácaalí núa iyúwa péenásàiriwa Wáiwacali ìwalísená, yá nusutáca pícha wawàsi pitàidáanápíná Onésimo cayábéeri iyú càide iyúwa pitàidáaná núa.

¹⁸ Imànicaalítésica pirí báawéeri, imawèniacaalí pícha plata nacái iyéedùacáináté pìasu, yásí nuíchata peedá yái imawènièrica pícha.

¹⁹ Núa Pablo nutànàaca piríni nucáapi iyúwani nuípidená yáapichawa nupáyaidapíná píawa Onésimo imawèniacále. Picá piimáicha nucàlidacaté pirí Wáiwacali itàacái, pidèniacaténá picáucawa càmlíri imáalàawa. Numànicáináté pirí cayábéeri manuí, íná iwàwacutá pimànica nulí cayábéeri peebá nusutáaná pícha.

²⁰ Báisíta, nuénásàiri, nuwàwaca pimànica nulí cayábéeri peebáidacáiná Wáiwacali itàacái. Pisímáida nuwàwa, pía nuénásàirica yeebáidéerica Cristo itàacái.

²¹ Nutànàa piríni núaliacáináwa báisíri iyú pimànínapíná càide iyúwa nuwàwáaná. Núalía nacáiwa pimànínapíná cachàiniwanái ícha yái nusutéerica pícha.

²² Aiba wawàsi quiríta, pimàni nulí cayábéeri, pichùnla nulí nùyacatáipínáwa, nucàacáiná Dios imàacáanápíná nùacawa pìatalécué nùyacaténácué píapicha, càide iyúwacué pisutáaná Dios ícha nulípiná.

Saludos y bendición final

²³⁻²⁴ Yái Epafra iwàwalica pía, yáca nùacawéeriná presoírca cháí presoíyéi ibànalicu icàlidacáiná Cristo Jesús iináwaná ìwali. Nía nacái áibanái iyúudèyeyéica nuíbaidáanápíná Dios irípiná, yái Marcos, Aristarco nacái, Demas nacái, Lucas nacái, nawàwalica pía.

²⁵ Nusutáca Wáiwacali Jesucristo ícha imànínapínácué pirí cayábéeri ichàiniadacaténácué piwàwa.

HEBREOS

Dios ha hablado por medio de su Hijo

¹ Bàaluité Dios imàacacaté yàasunáí wenàiwica profetanáí icàlidaca tàacáisi inùmalicúise judiónáí yàawirináimi irí. Profetanáí icàlidacaté Dios itàacái madécaná yàawiríá idécanáamité néemìaca itàacái náamacani irìcuísewa, yéenáiwánási nacáiri irìcuíse nacái. Néeseté nacàlidaca Dios itàacái wàawirináimi irí, wíá judíoca. Càité Dios itàanicaté wàawirináimi yáapicha icàlidacaténá nalí máisibáawanáita wawàsi ìwali Dios imànìiripinacaté.

² Quéwa siùca ipíchawáise èeri imáalàacawa, Dios idéca ichùullaca Iiriwa icàlidáanápíná walí tàacáisi Dios inùmalicúise, yáasáidacaténá walí Dios íiwitáise càinácaalíte Dios ínáidáaná imànínápíná walí. Bàaluité Dios ichùullaca Iiriwa idàbáanápínaté macáí wawàsi. Néese Dios imàacaca Iiri icùanápiná macáita.

³ Dios Iiri icànaca Dios icamaláná mèlumèluíri iyú, cachàiníiri íiwitáise nacáí càide iyúwa Dios iyáaná. Macáita yáí Dios Iiri íiwitáise, yá nacáí macáita yáí Dios Iiri imànìirica yáasáidaca walí Dios íiwitáise. Iná yéewa wáaliacawa báisiiri iyú, Dioscani, yáí Dios Iirica, yáí icuèrica, ichùulièrica nacáí macáí wawàsi itàacái máiníiri cachàini iyúwa, macáita yáí iyéerica cháí èeri irìcu, chènuniré nacáí. Dios Iiri yéetacatéwa wáichawalíná masacàacaténá imànica wáiwitáise wabáyawaná íichawa, yéewanápíná cayábaca wáapicha Dios nacáí. Néeseté imichàacawa chènuniré, yá idéca yáawinacawa Dios yéewápuwáise icùacaténá macáita cáimiétacanéri iyú Dios yáapicha.

El Hijo de Dios es superior a los ángeles

⁴ Yáí Dios Iiri máiní cachàinìirica íiwitáise náicha macáí ángelnáí. Càì wáaliacawa Dioscáiná idéca imàacaca Iiri icùaca macáita, icùaca nacáí ángelnáí. Néese càmita Dios imàaca ángelnáí icùaca macáita.

⁵ Canácáiná Dios icàlidáaná ángel irí “Nuìrica píá”, ibatàa abéeri piná. Néese Dios idéca íimaca Jesús irí:

“Nuìrica píá, siùca èeri nudéca numàacaca macáita náaliacawa Nuìrica píá”, íimaca yáí Diosca. Càita nacáí canáca Dios icàlidáaná ángel ìwali “Nuìricani”, ibatàa abéeri piná. Néese Dios idéca íimaca Jesús ìwali càiri tàacáisi. Dios íimacaté:

“Núacata Yáaniri, yácata nacáí Nuìri”,

íimaca yáí Diosca.

⁶ Quéwa Dios ibànùacaalíte yáí idàbáanéeri Iiricawa aléi èeri irìculé, yáté Dios íimaca yàasu ángelnáí iríwa:

“Píacué Nuìri icàaluíná, macáita píacué nùasu ángelca”,

íimaca yáí Diosca.

⁷ Càì Dios íimaca yàasu ángelnáí iináwaná ìwaliwa:

“Nudàbaca nùasu wenàiwicawa ángelnáíwa náibaidacaténá nulí, natécaténá tàacáisi caquialénamata càide iyúwa cáuli ipianáwa; nùasu ángelnáí íibaidéeyéica nulí, càica níade iyúwa quicháí ipèrù”,

íimaca yáí Diosca.

⁸ Quéwa Dios íimaca Iiri iríwa:

“Píá Dios, picùapíná macáita càiripínáta, picùapíná nía cayába, machacànìiri iyú nacáí.

⁹ Casímáica pimànica abéerita cayábéeri. Báawa nacáí piicáca báawéeri. Iná núa Picuèriná Dios numàacapíná picùaca macáita casímáiri iyú náicha canánama píapichéeyéica”,

íimaca yáí Diosca.

¹⁰ Dios íimaca nacáí Iiri iríwa:

“Pía, Nuíwacali, bàaluité pidàbacaté yái èeriquéi; piácata imàníricaté macáita iyéerica chènuniré.

11 Yá macáita yái wawàsica namáalàapinácawa macáita, quéwa pìyapiná càiripináta. Macáita isíamipináca nía càide iyúwa bàlesi.

12 ¡Càide iyúwa wenàiwica ituwìacaalí ibàlewa, yá pituwìapiná yái pidàbacaléca, cháí èeriquéi, chènuníise nacái, pimàníinápiná áiba àniwa wàlisài iyú! Quéwa pía, canácatáita piwènúadapiná píiwitáisewa áiba íiwitáisesi ìwali. Néese pìyapiná càiripinátawa, camíiripináta imáalàawa”,

ímaca yái Diosca.

13 Canácatáita Dios imàacaté ángel icùaca yáapicha macáita, ibatàa abéeri piná. Quéwa Dios idéca ímaca Iiri iríwa:

“Píawinawa núapicha nuéwápuwáise picùacaténá núapicha macáita idècunitàacá numawèniadaca píicha macái piùwidenái”,

ímaca yái Diosca.

14 Iná cachàinica Dios Iiri íiwitáise náicha ángelnái canánama, níacáiná ángelca, Dios yàasu wenàiwicaca nía meedá, íbaidéeyéica irí. Cáuli nacáiyéica nía macáita, camíiyéica yéewa waicáca watuí iyúwa. Dios ibànùaca nía aléi èeri irìculé nayúudàacaténá wía, wía Jesucristo iwasèeyéipináca Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

2

No hay que descuidar la salvación

1 Dios idéca itàanica walí Iiri itàacái irìcubàawa, yái cachàiníiri íiwitáiseca náicha ángelnái canánama, íná iwàwacutá weebáidaca cayábani, cáaliacáiri iyú nacái yái tàacáisi Dios Iiri icàlidéerica walí ipíchaná wawènúadaca íicha wáiwitáisewa.

2 Bàaluité Dios ibànùaca itàacáiwa ángelnái yáapicha, yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí icàlidacaténaté wàawirináimi israelitanái irí càinácaalíté iwàwacutáaná nàyaca machacàníiri iyú càide iyúwaté Dios iwàwáaná. Cawinácaalíté imànírica ibáyawanáwa, camíirica nacái yeebáida yái tàacáisica, yáté nàuwichàidacani ráunamáita càide iyúwaté Dios itàacái ímáaná.

3 Càmicáinaté náalimá namusúacawa yùuwichàacáisi íicha, íná yéewa wáaliacawa càmita wáalimá wachúuliacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha wawènúadacaalí wáiwitáisewa Jesucristo íicha, yái imànírica walí càiri cayábéeri manuísíwata iwasàanápiná wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Yái Wáiwacali, yácata idàbéericaté icàlidaca yái tàacáisica íiméerica Jesucristo iwàwaca iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Néese níái yéemiéyécaté icàlidaca nalíni, nacàlidacaté walíni.

4 Càita nacái Dios idéca yáasáidaca walí báisíiricani yái tàacáisica imàacacáinaté ichàiniwa yàasu wenàiwicanái iríwa namànicaténá macái íiwitáanáta cachàiníiri wawàsi camíirica áibanái idé imànica. Wáaliacawa báisíiricani yái tàacáisica Dioscáiná idéca ibànùaca Espíritu Santo wawàwalìculé, yái imàaquéerica walí chàinisi wáalimáwanama càide iyúwa iwàwáaná, wáibaidacaténá Dios irípiná.

Jesucristo, hecho como sus hermanos

5 Dios càmita imàacapiná ángelnái icùaca wàlisài èeri wacàlidéerica iináwaná ìwali, yái wàlisài èeri Dios imàníripináca wàlisài iyú. Néese imàacapiná wenàiwicanái icùaca yái èerica.

6 Càita ímaca Dios itàacái profeta itànèericaté:

“Pía Dios, éwita máinicáaníta cachàinica píiwitáise, càicáaníta pidéca picùaca wenàiwicanái, pidéca nacái piicáca wapualé, wía camíiyéica cachàini.

7 Pidéca pidàbaca wía, yá siúcade machawàacaca wía ángelnái íicha achúma èerínapináta; quéwa áiba èeriwa pimàacapiná máiníyéi cachàinica wía wacamaláná mèlumèluíri irìcuwa, wacùacaténá macáita yái pidàbacaléca;

⁸ yá pimàacapiná wachùuliaca macáita”, ímacaté yái profetaca, nàwali níai yeebáidéeyéica Dios. Càita Dios idéca ínáidacawa imàacáanápíná wacùaca macáita. Canácata áiba wawàsi càmíripíná wacùa, wía yeebáidéeyéica itàacái. Quéwa càmitàacáwa wacùa macáita siùcade.

⁹ Néese wadéca wáallacawa Jesús iináwaná ìwali idéca yàanàaca aléi èeri irìculé, yái Dios imàaquéricaté iyaca iyúwa machawàaquéri ángelnái ícha achúma èerínaté. Cáinináca Dios iicáca wenàiwica ínáté iwàwaca Jesús yéetácawa macái wenàiwica íchawalíná. Jesús yùuwichàacaté yái yéetácáisica, íná Dios idéca imàacaca máiníri cachàinica Jesús, mèlumèluíri icamaláná yáapichawa icùacaténá macáita chènuníse.

¹⁰ Macáita yái wawàsi iyéerica iyaca Dios irípiná, bàaluité nacái Dios idàbacaté macáita. Dios iwàwaca yéenibe macáita nàyaca cáimiétacanéri iyú Dios yáapicha chènuniré, icamaláná mèlumèluíri irìcu. Ináté iwàwacutá Dios imàacaca Jesucristo yùuwichàacawa cruz ìwali, yéewacaténaté Jesucristo imànica macáita machacàníri iyú càide iyúwaté Dios ínáidáanáwa. Iná Jesucristo idéca imànica macáita yéewanápiná Wáiwitápuca yàacawa, iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, wía Dios yéenibeca.

¹¹ Jesucristoquéi masaquèerica imànica wáiwitáise wabáyawaná íchawa, imàacacaténá Dios yàasu wenàiwicaca wía íbaidéeyéipíná Dios irípiná. Iná yéewa Dios Iiri, wía nacái Dios yéenibeca wadèlaca Wáaniriwa abéerita, yái Diosca. Iná càmita báí Dios Iiri icàlidaca waináwaná ìwali, yéenánáca wía.

¹² Càité Dios Iiri ímaca Yáaniri Dios iríwa. Abéeri profeta itànàacaté yái tàacáisica Dios Iiri inùmalicuíse. Dios Iiri ímacaté:

“Nucàlidapíná piináwaná ìwali nuénánái iríwa, nucántàapíná nacái himnos nàacuésemi níai yeebáidéeyéica pitàacái”,

ímacaté yái Dios Iirica.

¹³ Iimacaté nacái:

“Nuebáidapíná Dios itàacái”,

ímacaté yái Dios Iirica. Iimacaté nacái àniwa:

“Cháta nùyaca, náapicha níai nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, níai wenàiwicaca Dios yèeyéica nulí nucuèyéipíná”,

ímacaté yái Dios Iirica.

¹⁴ Wía Dios yéenibeca, èeri mìnánáca wía, idènièyéica iináwa, íraná nacáiwa. Càita nacái Jesús yàanàacaalíté aléi èeri irìculé, imusúaca iicá èeri, idèlàcaté iináwa, íraná nacáiwa càide iyúwa macái èeri mìnánái. Jesús iyacaté cháí èeri irìcu iyúwa èeri mìnali, néeseté nanúacani. Càité Jesús yéetácawa wáichawalíná imawènìadacaténaté yái icháawàidéerica waináwaná ìwali, yái Satanásca, idènièricaté ichàiniwa inúacaténaté wenàiwica.

¹⁵ Jesús yéetácatéwa wáichawalíná, íná idéca iwasàaca wía wacalùni íchawa, wía iyéeyéicaté mamáalàacata iyúwa presoíyéi wacalùni iyúwa idacuèricaté wía, máinicáiná cáalucaté waicáca wéetáanápínatéwa. Siùcáisede càmita iwàwacutá cáaluca waicáca yéetácáisi.

¹⁶ Jesús càmítaté yàanà aléi èeri irìculé iyúudàacaténaté ángelnáita, néese yàanàacaté chènuníse iyúudàacaténá wía yeebáidéeyéica Dios itàacái, Dios iiquéeyéica càiyéide iyúwa Abraham itaquénáinámi.

¹⁷ Ináté iwàwacutá Jesús iyaca cháí èeri irìcu càide iyúwa èeri mìnalisíwa, yéewanápiná ibàlùacawa Dios ípunita íbaidacaténá Dios irípiná càide iyúwa sacerdote íwacalíná, itàanírira wawicáu Dios yáapicha, imànírira macáita machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, iiquéerica wía nacái catúulécanéri iyú, wía yeebáidéeyéica itàacái. Jesús íbaidaca iyaca Dios irípiná càide iyúwa sacerdote íwacalíná imànicaténá walí yái cayábéerica: Itàaníca wawicáu Dios yáapicha isutácaténá Dios ícha wawàsi imàacáanápíná iwàwawa wabáyawaná ícha. Jesús yáalimá càì isutáca Dios ícha wawàsi Jesús

yéetácáinátéwa wáichawalíná iyúwa sacrificio wabáyawaná ìwalíise, yùuwichàacaténátéwa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú wáichawalíná.

¹⁸ Jesús yùuwichàacatéwa manuísíwata càide iyúwa èeri mìnali, Satanás nacái yáalimáidacaté Jesús cachàiníri iyú imànínápináté ibáyawanáwa càide iyúwa Satanás yáalimáidáaná macái èeri mìnaná, íná siúcáise de Jesús yáalimá iyúudàaca wía, macái imanùbaca Satanás yáalimáidacaalí wía.

3

Jesús es superior a Moisés

¹ Iná píacué nuénánáica, Dios yàasu wenàiwicanái, Dios idéca imáidacuéca pía yàasunáicaténá pía. Iná iwàwacutácué pínáidacawa cáaliacáiri iyú Cristo Jesús ìwali. Yái Cristo Jesús, yácata Dios yàasu apóstol cayábéeri náicha canánama, Dios ibànuèrica chènuníise icàlidacaténá walí Dios itàacái. Yácata nacái Dios yàasu sacerdote íiwacaliná itàanírira wawicáu Dios yáapicha isutácaténá Dios íicha wawàsi imàacáanápiná iwàwawa wabáyawaná íicha, yái Cristo Jesús weebáidéerica itàacái.

² Jesús idéca imànica macáita cayábéeri iyú, machacàníri iyú nacái càide iyúwa Dios ichùullianá imànica, càide iyúwaté profeta Moisés íibaidáanáté cayába Dios íri icùacaténáté Dios yàasunái wenàiwica israelitanái, càide iyúwa wenàiwica icùacaalí áiba wenàiwica icapèe.

³ Quéwa iwàwacutá waicáca Jesús cáimiétaquéri iyú Moisés íicha, càide iyúwa caw-ínacaalí imànírira capíi, cáimiétacanéericaní capíi íicha.

⁴ Macái capíi iyéerica, idéca áiba wenàiwica imànicaní, quéwa Dios idàbacaté macái wawàsi iyéerica cháí èeri írìcu, chènuniré nacái.

⁵ Càité nacái Moisés, yái Dios yàasu wenàiwicaca, íibaidacaté cayába Dios íripiná icùacaténáté Dios yàasunái wenàiwica israelitanái. Iwàwacutácaté Moisés icàlidaca tàacáisi Dios inùmalícuíse israelitanái íri càinácaalíté Dios íimáanápináté wenàiwicanái íri Moisés idénáami.

⁶ Quéwa Cristo, yái Dios Íirica, icùaca Dios icapèe cayábéeri iyú, càide iyúwa iwàwacutáaná capíi íiwacalí líri icùaca yáaniri icapèewa. Càica wíade iyúwa yái Dios icapèeca, wíacáiná yeebáidéeyéica Dios itàacái, Dios íicáca wía càiride iyúwa icapèewa, weebáidacaalí itàacái mamáalàacata tàí íiméeri iyú, casímáiri iyú nacái àta wéetácatalétawa, wacùacaténá Dios imànica walí cayábéeri càide iyúwa íimáaná walí.

Reposo del pueblo de Dios

⁷ Iná iwàwacutá weebáidaca Cristo itàacái, càide iyúwaté profeta itànàaná Dios itàacái Espíritu Santo inùmalícuíse. Íimacaté:

“Siúcade péemíacaalícué yái tàacáisi Dios íiméerica píri,

⁸ píacúé piwènúada píiwitáisewa Dios íicha càide iyúwaté píawirináimi israelitanái imàníná nàuwidecaalíté namànica Dios bàaluité, iyúwa nacái náalimáidáanáté naicáwa Dios nèepunícaalítéwa manacúali yùucubàa càináwàiri.

⁹ Píawirináimicúé yáalimáidacaté íicáwa núa, éwitaté naicácaníta madécaná cayábéeri numànírira nalí nuíwítáise cachàiníri iyúwa cuarenta camuí bàaluité.

¹⁰ Ináté máiní báawaca nuicácaté náiwítáise níara wenàiwicaca, yáté núumaca nàwali: ‘Máiní nawàwa naméeràacawa nuícha càiripináta, càmita nawàwa nucùaca nía, càmita nacái nawàwa náalíacawa nutàacái ìwali nàyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa nuchùullianá nía’, càité núumaca.

¹¹ Máiníicáináté báawaca nuicáca náiwítáise, ínaté núumaca nàwali cáimiétacanéeri iyú, càminápináté nawàlùawa ínatalé yái cálica nuchùnìerica nùasunái íripináwa”, íimacaté yái Espíritu Santoca.

¹² Píacué nuénánáica, píicácué píichawa cayába báawacáichacué piwàwa cáuri Dios íicha, piùwídecáichacué píimànica Dios càmicáinácué peebáida itàacái cayába.

¹³ Néese pimichàidacué píiwitáisewáaca èeri imanùbaca, cachàinicaténácué píiwitáise peebáidáanápínácué Jesucristo itàacái idècunitàacá wàyaca cháí èeri irìcu siùcade càide iyúwa tàacáisi ímáaná profeta itànèricaté Dios inùmaliçuise. Pimichàidacué píiwitáisewáaca ipíchanácué pibáyawaná ichìwáidaca pía, ipíchaná nacái piùwide pimànica Dios.

¹⁴ Weebáidacaalí Cristo itàacái tàì íméeri iyú mamáalàacata àta wéetacatalétawa càide iyúwa weebáidáanáté quèchatécáwa, yásí wadèniaca nacái cayábéeri Cristo yáapichawa, yái cawènírica Dios imàaquéeripínáca Cristo irí.

¹⁵ Iná càì Dios itàacái yàalàaca wía:
 “Siùcade, péemìacaalícué yái tàacáisca Dios íméerica pirí, picácué piwènúada píiwitáisewa Dios ícha càide iyúwaté piawirináimi israelitanái imàíná nàuwidecaalíté namànica Dios bàaluité”,

càì ímaca.

¹⁶ Píaliácuéwa profeta Moisés itécaté israelitanái yàawirináimi Egipto yàasu cáli ícha. Néeseté macáita néemìaca Dios itàacái icàlidacáináté nalí itàacáíwa càinácaalíté iwàwáaná nàyaca machacàníri iyú, quéwa nàuwidecaté namànica Dios, níara manùbéeyéica, càmitaté nawàwa namànica càide iyúwa Dios ichùullaná nía.

¹⁷ Ináté máini báawaca Dios iicáca náiwitáise cuarenta camuí bàaluité, níai imàniyéicaté yàacawa íbáyawanáwa. Yáté néetácawa manacúali yùucubàa càinàwàiri.

¹⁸ Níai càmiyéicaté imàni càide iyúwaté Dios ichùullaná, Dios icàlidacaté nàwali cáimiétacanéeri iyú càminápináté nawàlùawa ínatalé yái cáli ípidenacataléca Canaán Dios ichùnièricaté yàasunái irípináwa.

¹⁹ Iná wáaliacawa naináwaná ìwali càmitaté nawàlùawa càmicáináté neebáida Dios itàacái.

4

¹ Dios idéca icàlidaca walíni wáaliacaténáwa báisiri iyú imàacáanápíná wawàlùacawa irìculé yái wayamáidacataléca wàyacaténá Dios yáapicha chènuniré, quéwa iwàwacutá waicáca wáichawa cayába ipíchanácué abenaméeyéi péená càmita náalimápiná nawàlùacawa néré ìwalíse yái càmináca neebáida.

² Iwàwacutá weebáidaca wéemìacáináté nacái yái tàacáisi cayábéerica íméerica Dios iwasàaca wenàiwica yàasu yùuwichàacáisi íchawa, càide iyúwaté israelitanái yéemianáté, níara wenàiwicaca profeta Moisés yáapichéeyéicaté. Quéwaté yái tàacáisca, càmitaté iyúudàa nía, càmicáináté neebáida càide iyúwa áibanái yeebáidáanáté.

³ Quéwa wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, wawàlùapínáca wawàlùacawa irìculé yái wayamáidacatalépináca wàyacaténá Dios yáapicha chènuniré. Càité Dios ímaca ìwali yái wenàiwicanái iyamáidacataléca Dios yáapicha. Dios ímacaté:

“Máinicáináté báawaca nuicáca náiwitáise, ínáté núumaca nàwali cáimiétacanéeri iyú càminápináté nawàlùawa irìculé yái wenàiwicanái iyamáidacataléca núapicha chènuniré”,

càité ímaca yái Diosca, éwitaté ichùnìacáaníta yái nayamáidacatalépinácatéwa. Wáaliacawa Dios imáalàidacaté imànica macáita íbaidacaléwa idécanáamité idàbaca yái èeriquéi, chènuníse nacái.

⁴ Aiba profeta itànàacaté càiri tàacáisi Dios inùmaliçuise sietená èeri ìwali. Iimacaté:

“Dios iyamáidacatéwa macái íbaidacalé íchawa sietená èeri irìcu”,

ímaca.

⁵ Quéwa, càmitaté nawàlùawa, càmicáináté neebáida Dios itàacái, càide iyúwaté áiba profeta itànàaná tàacáisi Dios inùmaliçuise. Dios ímacaté:

“Càmìta nawàlùapínáwa irìculé yái wenàiwicanái iyamáidacataléca núapicha chènuniré”, ímacaté yái Diosca.

⁶ Néese áibanái iwàlùapínáca wawàlùacawa irìculé yái nayamáidacataléca Dios yáapicha chènuniré quéwa càmita níai idàbàanéeyéicaté yéemìaca yái tàacáisi icàlidéerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha càmicáináté neebáida Dios itàacái.

⁷ Iná Dios idéca imàacaca áiba wéenáiwánápiná, yácata siùca èeri yéewacaténá wenàiwicanái iwàlùacawa. Dios imàacacaté rey David icàlidaca tàacáisi inùmaliçuise wáalíacaténáwa wéenáiwáná iwaliwa. Rey David itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise madécaná camuí idécanáamité profeta Moisés yáapichéeyéi yéetácawa. Càité David itànàacaté Dios itàacái càide iyúwa númáanácué pirí siùca tàacáwa cháí cuyàluta irìcu. David ímacaté: “Siùcade péemlàcaalícué yái tàacáisica Dios ímérica pirí, picácué piwènúada píiwitáisewa Dios ícha”, ímacaté.

⁸ Idécanáamité profeta Moisés yéetácawa, yáté Josué icùacaté israelitanái Moisés yáamirìcubàami. Yá Josué itecaté israelitanái Canaán yàasu cáli ínatalé. Quéwa madécaná camuí Josué idénáami, yáté Dios yèepùacaté itàníca áiba néenáiwáná iwali yàasu wenàiwicanái iwàlùacatalépinácatéwa irìculé yái nayamáidacatalécawa Dios yáapicha. Càita wáalíacawa càmirita wayamáidacatalépináwa yái cáli Canaán.

⁹ Néese Dios icùaca ìyaca mamáalàacatani, yái wayamáidacatalépináacawa chènuniré wàyacaténá Dios yáapicha, wía yàasu wenàiwicaca.

¹⁰ Níacáiná iwàlùeyéipináacawa néré nàyacaténá Dios yáapicha, nayamáidapináacawa náibaidacalé íchawa, nàuwichàacái ícha nacáwa càide iyúwaté Dios iyamáidáanáwa íbaidacalé íchawa, idécanáamité idàbaca macáita yái èeriquéi, chènuníise nacái.

¹¹ Iná iwàwacutá weebáidaca Dios itàacái mamáalàacata macái wachàini iyúwa yéewacaténá wawàlùacawa irìculé yái wayamáidacatalépináacawa Dios yáapicha chènuniré ipíchaná wamànica càide iyúwaté níai Moisés yáapichéeyéimica càmináté neebáida Dios.

¹² Dios itàacái idèlàcáiná cáuri Dios ichàini. Máini cachàiníríca yái Dios itàacáica, càide iyúwa espada machete nacáiri báipunitácanaméeri caserúnica. Quéwa espada yáalimácáita íríadaca íinási, yáapi nacái, néese cachàiníríca Dios itàacái macái espada ícha yáalimácáiná iwàlùacawa depuìwalé wawàwalìculé, yáalimá nacái iwàlùacawa irìculé yái wáiwitáise wabèerica áibanái ícha, yá Dios itàacái yáasáidaca asáisi cayábacaalí wáiwitáise, càita nacái báawacaalí wáiwitáise, yái wáináidáanácawa wawàwalìçuisewa càmiríca áibanái yáalíawa iwali.

¹³ Canácata wéená yáaliméeri ibàacawa Dios ícha, wía Dios idàbéeyéicaté, macái wawàsi nacái Dios idàbéericaté. Dios yáalíaca iicáca wáiwitáise macáita amaláwaca. Néese áibaalípiná iwàwacutápiná wabàlùacawa Dios ípunita wacàlidáanápíná irí waináwanáwa.

Jesús es el gran sumo sacerdote

¹⁴ Yái Jesús, yái Dios Iirica, yácata sacerdote íiwacaliná cachàinírí íiwitáise. Jesús ichàbacatéwa macái cáli ìyéeyéica chènuniré àta iwàlùacatalétawa aléera Dios yàatalé chènuníiséerica. Dios Iiri iwàlùacatéwa néré iyúudàacaténá wía, itànícaténá wawicáu Dios yáapicha. Iná weebáidacué Jesús itàacái tàí íméri iyú mamáalàacata.

¹⁵ Yái Jesús, yácata sacerdote íiwacaliná itàníríca wawicáu Dios yáapicha, yáaliméerica iicáca watúlécana, wía càmiyéica cachàini, Jesús yùuwichàacáinatéwa càide iyúwa wàuwichàanáwa. Jesús yùuwichàacatéwa Satanás yáalimáidacaalíténi quéwa càmitaté Jesús imàni ibáyawanáwa.

¹⁶ Iná wamawiénidacué Dios wáiwitáise iyúwa macàaluínináwaca wasutácaténá Wacuèriná Dios íchawa, yái cáininéerica iicáca wía. Wasutácué Dios ícha iicáanápíná wapualé, imàníinápíná nacái walí cayábéeri mawèníri iyú iyúudàacaténá wía chácaalínacaalí wawàwacutá iyúudàaca wía.

5

¹ Píalíacuéwa judíonái needácaté nèewísewa abéeri néenáwa sacerdote íiwacalinápíná íbaidacaténáté Dios irípiná. Yáté sacerdote íiwacaliná itànícaté nawicáu Dios yáapicha, imàacacaté nacái ofrenda, inúacaté nacái pirái iyúwa sacrificio judíonái ibáyawaná iwaliise, isutácaténáté Dios ícha wawàsi imàcáanápíná iwàwawa nabáyawaná ícha.

² Aibaalíté sacerdote íiwacaliná imànicaté ibáyawanáwa, wenàiwicacáiná meedáni càide iyúwa wía macáita. Ináté yéewa yàalàaca wenàiwicanái éeréeri iyú namànicaalíté nabáyawanáwa níái càmíiyéica yáalíawa.

³ Sacerdote íiwacaliná imànicáinaté ibáyawaná nacáíwa, ínáté iwàwacutáca inúaca pìrái iyúwa sacrificio ibáyawaná ìwalísewa, càide iyúwaté iwàwacutáaná nacái imànica sacrificio Dios irí macái judíonái ibáyawaná ìwalíse, isutácaténáté Dios ícha wawàsi imàacáanápíná iwàwawa nabáyawaná ícha macáita.

⁴ Canácaté yáaliméeri ibàlùadaca yáawawa iyúwa sacerdote íiwacaliná, wenàiwicanái iicácaténáni cáimiétaquéeri iyú, néeseté iwàwacutá Dios imáidacani íbaidacaténáté Dios irí càide iyúwaté Dios imáidáanáté Aarón, yái idàbáanéerité sacerdote íiwacalináca.

⁵ Càita nacái Cristo. Càmitaté Cristo idé ibàlùadaca yáawawa iyúwa sacerdote íiwacaliná itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha, néese Dioscata yái càì imàaquéericaté Cristo sacerdote íiwacalinásíwapíná, itàaníríca wawicáu Dios yáapicha, yái Cristo waiquéerica cáimiétaquéeri iyú. Wáalíacawa Dios idéca imànica càì, Dios íimacáinaté Cristo ìwali:

“Nuíríca pía, siùca èeri nudéca numàacaca macáita náalíacawa Nuíríca pía”, íimacaté yái Diosca.

⁶ Càité nacái profeta itànàacaté áiba tàacáisi Dios íiméericaté Cristo irí. Dios íimacaté:

“Sacerdoteca pía càiripínáta, íbaidéerica nulípiná, itàaníríca núapícha nùasu wenàiwicanái iwícau càide iyúwaté sacerdote Melquisedec íbaidáanáté nulípiná”, íimaca yái Diosca.

⁷ Idècunitàacá Cristo ìyacaté cháì èeri irícu, yáté isutáca yáawawa Dios ícha manuísíwata àta ituíyáa imusúacatalétatéwa ituí ícha. Càité Jesús isutáca yáawawa Dios ícha, yái Dios yáaliméericaté iwasàacani yéetácáisi ícha, ipíchanáté Jesús yéetácawa ipíchawáiseté natàtàacani cruz ìwali. Yáté Dios yéemíaca Cristo isutáaná, Cristo yàacáinaté Dios iyéininá, yeebáídaté nacái Dios itàacái.

⁸ Càité Cristo, éwitaté Dios íiricáanítani, càicáaníta yùuwichàacatéwa yéewáidacaténátéwa yeebáídacaca Dios itàacái.

⁹ Cristo imànicáinaté macáita càide iyúwaté Dios ichùullánáni, íná yéewa Cristo yáalímá iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha càiripínáta, macáita yeebáídeyéica Cristo itàacái.

¹⁰ Yáté Dios imàacaca Cristo sacerdote íiwacalinápináca, itàanicaténá wawicáu Dios yáapícha càide iyúwa sacerdote Melquisedec imànínaté bàaluité.

Peligro de renunciar a la fe

¹¹ Nuwàwaca nucàlidacuéca pírí madécaná tàacáisi Cristo ìwali yái itàaníríca wawicáu Dios yáapícha. Quéwa máinícué càulenáca nucàlidaca píríni càmíicáinácué píwàwa píalíaca péemíacani, càinácaalí ímáaná.

¹² Pidécuéca peebáídacaca Jesucristo itàacái madécaná camuí, íná iwàwacutácué péewáídacaca áibanái wenàiwica quéechacáwatá. Quéwa càmitàacá péewáídacué áibanái. Néese iwàwacutá mamáalàacata wéewáídacuéca pía iyú yái wawàsi màulenéerica yáwanáica Dios itàacái yéewáídeerica iyú wía. Pidécuéca pèepùacawa machawàacaca píináídacawa iyúwa sùmài. Iwàwacutá wéewáídacuéca pía màulenéeri tàacáisi iyú càide iyúwa quírasíi ìiracaalí ìinisi càmíicáiná idé iyáaca dàaléeri ìinási. Càicuéca píade càmíicáiná píalía péemíaca càinácaalí ímáaná yái càulenéeri tàacáisica.

¹³ Cawinácaalí càmíiyéica yáalía yéemíaca càinácaalí ímáaná yái càulenéeri tàacáisica, càica níade iyúwa quírasíi ìiréeyéi ìinisi. Càmita náalía cayába macái càulenéeri tàacáisi ìwali Dios íiméerica walí, càmita nacái náalía cayábéeri ìwali báawéeri íchaná, càide iyúwa quírasíi càmíiná idé iyáaca ìinási.

¹⁴ Quéwa cawinácaalí yáalíerica yéemíaca càinácaalí ímáaná yái càulenéeri tàacáisica Dios íiméerica walí, càica níade iyúwa béeyéi yáalíeyéica iyáaca dàaléeri yàacàsi. Nadéca

namànica cayábéeri madécaná yàawiría, íná náináidacawa cayába, náalía nacái cayábéeri ìwali báawéeri íchaná.

6

¹⁻² Iwàwacutá wéewáidacawa wáináidacaténáwa Dios itàacái ìwali iyúwa béeyéi íiwitáise. Bàaluité wadàbacaté weebáidaca Cristo itàacái, yá wéewáidacatéwa idàbáanéeri tàacáisi ìwali, yái tàacáisi wéemièricaté nacàlidáaná walí. Nacàlidacaté walí iwàwacutáaná wawènúadaca wáiwitáisewa Dios irípiná, iwàwacutá nacái wayamáidaca wamànica wabáyawanáwa, itéericaté yàacawa wía yéetácáisi irìculé, iwàwacutá nacái weebáidaca Dios itàacái. Nacàlidacaté walí nacái cáná yéewaná iwàwacutáca wabautizácawa. Nacàlidacaté walí nacái ancianonái namàacaca nacáapiwa wáiwita ìwali wadàbacaalíté weebáidaca Jesucristo itàacái nasutácáténá walí Dios áibanái yàacuésemi. Bàaluité nacái nacàlidacaté walí Dios imichàidáanápíná yéetéeyéimiwa, yùuwichàidapíná nacái macái báawéeyéi wenàiwica càiripínáta. Bàaluité wéemiàca cayába yái idàbáanéeri tàacáisica. Iwàwacutá càmita waimáicha yái tàacáisi màulenéerica wéemièricaté quéechatécáwa, quéwa iwàwacutá wachàbacani siùcade wéewáidacaténáwa quiríta càulenéeri tàacáisi ìwali.

³ Siùcade wéewáidacuéwa càulenéeri tàacáisi ìwali wadàwinàidacaténá wáiwitáisewa cáalíacáiri iyú Dios imàacacaalí wamànica càì.

⁴ Aibanáicáiná abénaméeyéi wenàiwica nadéca néemiàca báisíiri tàacáisi. Náalíacawa Dios imànica cayábéeri mawèníiri iyú imàacáaná iwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná ícha. Nadéca naicáca càinácaalí iyú Espíritu Santo icùaca wenàiwica íiwitáise namànicaténá cayábéeri.

⁵ Náalíaca nacáiwa cayábéericani yái Dios itàacáica, náalíaca nacáiwa Dios yáasáidáanápíná ichàiniwa áibaalípiná iwàlìsàidacaalí yái èeriquéi.

⁶ Néese nawènúadacaalí náiwitáisewa Jesucristo ícha nèepùacaténá nacaláacawa Dios ícha, yá càmita náalimá nèepùacawa nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná àniwa, namànicáiná báawéeri Dios Iiri irí àniwa náucacaténá náichawani, càide iyúwa nadéca nacáicaalí natàtàacani cruz ìwali àniwa, namàacacaténá áibanái iicáanica Dios Iiri iquíniná àniwa. Abédanamata namànica náiwitáisewa báawéeyéi yáapicha inuéyécáté Dios Iiri.

⁷ Càica níade iyúwa waicáaná cáli ìiracaalí unía yúuwàacaalíwa cáli ìwali, Dios imànicáiná cáli irí yái cayábéerica, quéwa cáli idàwinàida báawéeri bànacalé meedá. Péemiàcué comparación: Cáli idàwinàidacaalí bànacalé cayába nalí níái ibànéeyéicani, yásí nacùaca cayábani, yái cálica. Càita nacái Dios imànica cayábéeri mawèníiri iyú wenàiwicanái irí. Neebáidacaalí itàacái, namànicaalí cayábéeri càide iyúwa iwàwáaná, yásí Dios imàaca nalí cayábéeri manuísíwata cachàiníwanái mamáalàacata.

⁸ Quéwa áiba cáli idàwinàidacaalí báawéeri tuíri canéerica iwèni meedá, áwa yúuba nacái, yásí caná iwèni cáli íiwacali iicáca yái cálica, yá yeemáca meedá yái báawéerimica. Càita nacái wenàiwica càmíiyéica yeebáida Dios itàacái: Dios íináidapínácawa imáalàidáanápíná nía, yásí mesúnamáita neemápinácawa quichái iyú.

La esperanza que nos mantiene firmes

⁹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, éwitacué càì nùalàaca pía, càicáaníta càmitacué càì nuínáidacawa pìwali, néese núalíacawa peebáidáanáciuca Jesucristo itàacái iwàsàcaténáciué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹⁰ Dios icùacáiná wenàiwica machacàníiri iyú, íná càmita iimáichapíná yái cayábéerica pimáníricuéca. Càmita iimáicha nacái yái piyúudàanáciuca áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái píasáidacaténá cáinináca piicáca Dios, càide iyúwacué piyúudàaná píacawa nía mamáalàacata nacái.

¹¹ Quéwa máini nuwàwaca macáita cáinináciuca piicáca áibanái mamáalàacata àta imáalàacatalétawa yái èeriquéi, yéewacaténáciué peedáca piríwa píasu cawèníiriwa macáita, yái cayábéerica Dios imàaquéeripínáciuca piríwa.

¹² Càmitacué nuwàwa pèepùà ínucuéca pía àniwa, néese nuwàwa pìyacuéca càide iyúwa níara ìyéeyéica siùca Dios yáapicha chènuniré yeedéeyéica iríwa yái cawènírica Dios icàlidéericaté nalí ìwali cáimiétacanéri iyú imàacáanápínaté nalíni neebáidacáinaté itàacái mamáalàacata tàì íiméeri iyú.

¹³ Bàaluité Dios icàlidacaté Abraham irí ìwali yái imàníinápínacaté Abraham irí cayábéeri, yásí Dios icàlidacaténi ípidená yáapichawa, cáimiétacanéri iyú nacái, yéewacaténiaté Abraham yáalíacawa Dioscata yái imàníiripínacaté irí yái cayábéerica. Càita Dios icàlidacaté Abraham iríni ípidená yáapichawa canácáiná áiba cachàiníri Dios ícha, canáca nacái áiba yáaliméeri imànica càide iyúwa Dios imàníiná.

¹⁴ Yáté Dios íimaca Abraham irí: “Báisiricata núuma pirí, numànipiná piríwa cayábéeri manuísíwata. Numàacapiná nacái manùbéeyéipiná níara pitaquénáiná”, íimacaté yái Diosca.

¹⁵ Dios icàlidacáinaté càì Abraham iríni, íná Abraham icùacaté mamáalàacata matuíbanáiri iyú. Néese càité Dios imànica iríni, imàacacaté quéenibeca yái Abrahamca; yá Abraham idèniacaté ìriwa ípidenéericaté Isaac, càide iyúwaté Dios ímáaná Abraham irí cáimiétacanéri iyú.

¹⁶ Péemiacué comparación: Aiba wenàiwica báawéeri íiwitáise iwàwacaalí áibanái yeebáidaca itàacái, yá icàlidaca nalíni Dios ípidená yáapicha, cachàinicáiná wenàiwica íchani, yái Diosca. Néese idécanáami càì icàlidacani, yásí áibanái càmita nawàwa náimaca càníinápíná báisí itàacái náimacáiná Dios yùuwichàidapíná casa nía.

¹⁷ Quéwa Dios càmita imàni càide iyúwa wenàiwica imàníiná. Néese Dios iwàwacaté yáasáidaca amaléeri iyúni yéenibe iríwa báisiricani yái itàacáica, wía yàasu wenàiwicaca Dios imàaquéeyéipínaca irí yái cawènírica càide iyúwaté icàlidáaná walí cáimiétacanéri iyúni. Dios iwàwacaté yáasáidaca amaléeri iyú walíni, imàníinápíná walí macáita machacàníri iyú, càide iyúwaté ímáaná wáalíacaténiáwa càníiripíná iwènúada íiwitáisewa ícha yái wawàsi imàníiricaté wáapicha. Inaté Dios icàlidacaténi ípidená yáapichawa Abraham irí cáimiétacanéri iyú, Abraham yáalíacaténiáwa báisirí iyúcani Dioscata yái imàníiripínacaté irí cayábéeri.

¹⁸ Iná Dios idéca yáasáidaca walíni pucháiba wawàsi iyú, níai pucháiba wawàsi càmiyéica idé iwènúacawa, yái Dios itàacáica, yá nacái Dios ípidenáca. Wáalíaca nacái Dios, yái cachàinírica íiwitáise, càníri yéewa cachíwa itàacái ìwaliwa, ípidená ìwali nacáiwa. Iná yéewa wáalimá manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali tàì íiméeri iyú, yái ichàiniadéerica wawàwa, wía isutéeyéica yáawawa Dios ícha icùanápiná wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Yá wadéca weebáidaca itàacái, wáalíaca nacáiwa báisirí iyú iwasàanápíná wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

¹⁹ Néese wáalíacáináwa báisirí iyú Dios iwasàanápíná wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, íná yéewa cachàinica wáiwitáise weebáidáanápíná Jesucristo itàacái mamáalàacata. Péemiacué comparación: Càica wíade iyúwa nave lancha nacáiri yèericawa manuíri úni yáacubàa. Yái naveca idèniaca yàasu ancla imiériwa yéenúlusi ìwalíri úni yáaculé ipíchaná nave iméeràacawa cáuli iyú, màladàca ichàini iyú nacái. Càita wía nacái. Càmita waméeràawa Dios ícha, wàyacáiná abédanamata Jesús yáapicha, yái iwàluèricatéwa Dios yàatalé, aléera yáawàaná ínatawáise ìyéerica templo irícu chènuníserica.

²⁰ Jesús iwàluèricatéwa néré yàacùacaténiá walí wawàlùanápínáwa néré Dios yàatalé, Dios imàacacáinaté Jesús sacerdote íiwacalíná càiripínáta itàaníri wawicáu Dios yáapicha càide iyúwaté sacerdote Melquisedec íbaidáanaté Dios irí bàaluité.

7

Jesús, sacerdote de la misma clase que Melquisedec

¹ Bàaluité Melquisedec, yácata Salem ìyacàlená icuèrináca, sacerdote nacáicani íbaidéericaté Dios irípiná, yái Dios chènuníserica, itàanícaténiaté Dios yáapicha

wenàiwicanái iwicáu. Néenialité Abraham imànica ùwicái áiba yàcalé icuèrinánái ípunita iwasàcaténá náicha ìirináwa ípidenéericaté Lot. Néseté idécanáamité Abraham imawèniadaca nacuèrinánái, yásí Abraham yèpùacawa ùwicái ícha. Yáté Melquisedec yàaca ípunitáidaca Abraham, itàidacatenáténi. Melquisedec isutácaté Dios ícha imànínápiná cayábéeri Abraham irí.

² Dios iyúudàacaté Abraham, ínáté Abraham imàacaca cawèníri yàasusi ofrenda iyú Melquisedec irí. Abraham yèpùadacaté madécaná cawèníri nacuèrinánái ícha, níai nacuèrinánái íbèyeyícaté Abraham ìiriná imanùbacaaná yáapicha. Néese macái néená níai diéyéica cawèníyeyí yàasusica, Abraham imàacacaté abéerinama néená Melquisedec irí ofrenda iyú, Dios iyúudàacáinaté Abraham. Melquisedec ípidená ímáanáca “Yái Wacuèriná mabáyawanéerica, icuèrica wía machacàníri iyú”, ímáanáca. Salem ìyacàlená ípidená ímáanáquéi “Matuíbanái”; íná Melquisedec icuèricáinaté Salem ìyacàlená, íná yéewa ímáanáquéi nacái “Yái Wacuèrináca, wía ìyeyéyéica matuíbanáiri iyú, cayábacáiná wáapicha Dios”, ímáanáquéi.

³ Profetanái càmítaté nacàlida walí Melquisedec yáanirimi ìwali, yáatúami nacái, yàawirináimi nacái. Càmítaté nacàlida walí càicaalínácaalíté Melquisedec imusúa iicá èeri, càita nacái càicaalínácaalíté yéetáwa. Iná yéewa yái Melquisedec càicanide iyúwa Dios Iiri, abéeri sacerdote ìyéerica càiripináta, itàanírira Dios yáapicha wenàiwicanái iwicáu.

⁴ Iná pínáidacuéwa cayába ìwali yái Melquisedec, cachàinírircani macái wenàiwica ícha bàaluté. Cachàinícaté Melquisedec wàawirimi Abraham ícha, ínáté Abraham imàacaca cawèníri yàasusi ofrenda iyú Melquisedec irí. Macái néená níai diéyéica yàasusica cawèníyeyéica, Abraham imàacacaté abéerinama néená Melquisedec irí, yái cawèníri yàasusi Abraham yèpùadéericaté náicha níai nacuèrinánáica Abraham imàníyeyícaté ípunita ùwicái.

⁵ Píalíacuéwa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèericaté. Yái tàacáisi icàlidaca Leví itaquénáinámi ìwali níacata iwàwacutéyeyícaté íbaidaca Dios irí iyúwa sacerdotenái. Dios imàacacaté sacerdotenái yeedáca cawèníri yàasusi ofrenda piná néenánái íchawa, níai israelitaca. Macái néená níai diéyéica yàasusica israelitanái yeedéyeyícaté iríwa, sacerdotenái yeedácaté náicha abéerinama néená iyúwa ofrenda Dios irípiná. Càité sacerdotenái icobra nía, éwita néenánáicáaníta nía, nadèniacáanítaté nacái nàawirimiwa abéerita, yái Abrahamca.

⁶ Quéwa yái Melquisedec éwitaté càmíicáaníta Leví itaquérinámmini, càicáanítaté yeedáca ofrenda Abraham ícha; macái néená níai diéyéica yàasusica Abraham idènièricaté, Abraham imàacacaté abéerinama néená Melquisedec irí ofrenda iyú, cachàiníicáinaté Melquisedec Abraham ícha éwitaté Dios icàlidacáanítaté Abraham irí cáimíétacanéeri iyú imànínápináté Abraham irí cayábéeri. Melquisedec nacái icàlidacaté cayábéeri tàacáisi Abraham ípidená ìwali yéewacatenáté Dios imànica Abraham irí cayábéeri, Melquisedec yáalimácináté itàaníca Dios inùmaliçuise.

⁷ Iná yéewa macáita wáalíacawa cachàiníicaté Melquisedec Abraham ícha, yácáinaté Melquisedec yáalimácaté icàlidaca cayábéeri tàacáisi Abraham ípidená ìwali yéewacatenáté Dios imànica cayábéeri cachàiníwanái Abraham irí.

⁸ Chái èeri irícu israelitanái yèewi sacerdotenái yeedáca ofrenda néenánái israelita íchawa; macái néená níai diéyéica yàasusica wenàiwica yeedéerica iríwa, sacerdotenái yeedáca abéerinama néená iyúwa ofrenda Dios irípiná. Quéwa idécanáamité béeyéica níai sacerdoteca, yáté néetácawa, quéwa profetanái natànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise Melquisedec ìwali càide iyúwa Melquisedec iyaca nacáicaalí siùcáisede mamáalàacata càiripináta. Iná yéewa wáalíacawa cachàinírira Melquisedec áibanái sacerdote ícha canánama.

⁹⁻¹⁰ Bàaluté Abraham imàacacaalíté cawèníri yàasusi ofrenda iyú Melquisedec irí, néenialité càmítacá imusúa iicá èeri yái Abraham itaquérinápinácaté ípidenéericaté Leví,

yái macái sacerdotenái yàawirimica. Siùca sacerdotenáica níai Leví itaquénáinámi, yá needáca ofrenda israelitanái ícha; macái néená níai diéyéica yàasusi israelitanái yeedéerica iríwa, Leví itaquénáinámi yeedáca abéerinama néená iyúwa ofrenda. Bàaluité Abraham idèniatàacáwa nía iiná irícuwa, níara Leví itaquénáinámi, Leví nacái, Melquisedec yàacaalíté ípunitáidaca Abraham. Iná yéewa wáalimá wáimaca nàwali níai sacerdoteca, Leví itaquénáinámica, namàacacaté ofrenda Melquisedec irí, yácáinaté nàawirimi Abraham imàacacaté cawèníri yàasusi ofrenda iyú Melquisedec irí madécaná camuí ipíchawáiseté namusúa naicá èeri. Càica wáaliacawa cachàinírira Melquisedec macái sacerdotenái ícha canánama, níai Leví itaquénáinámica.

11 Néeseté madécaná camuí Abraham idénáamité, Dios imàacacaté itàacáíwa Israel itaquénáinámi irí. Yáté Dios yeedáca Leví itaquérinámi ípidenéericaté Aarón, yéenibe yáapichawa náibaidacáténaté Dios irí iyúwa sacerdotenái, itàaníyéipinacaté Dios yáapicha wenàiwicanái iwicáu. Quéwa càmítaté yéewa Aarón itaquénáinámi iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha càmícáinaté sacerdotenái yáalimá mabáyawanáca imànica wenàiwicanái. Inaté iwàwacutáca Dios ibànùaca Cristo, yái áiba íiwitáaná sacerdote Aarón itaquénáinámi ícha, yái Cristo iyéerica càide iyúwaté Melquisedec iyáanaté.

12 Dios imàacacáiná walí wàlisài íiwitáaná sacerdote, yái Cristoca, íná iwàwacutá iyaca áiba wàlisài tàacáisi sacerdote ìwali, áiba íiwitáaná tàacáisi profeta Moisés yàasu tàacáisi ícha, yái tàacáisi Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise.

13 Wáaliacawa iwàwacutáca iyaca wàlisài tàacáisi càmícáiná Leví itaquérinámi yái Wáiwacalica, yái Dios itàacái icàlidéerica walí ìwali. Wáiwacali idèniaca áibata yàawiríawa náicha níai sacerdote yàawiríaca. Canácatáita Wáiwacali yàawiría yéená íbaidaté Dios irí iyúwa sacerdote.

14 Wáaliacawa Judá itaquérinámicaní yái Wáiwacalica. Bàaluité Dios ímacaté abéeri Judá itaquérinámi icùanápinaté israelitanái. Càmítaté Dios ichùullia profeta Moisés yeedáanápínaté Judá itaquénáinámi náibaidacáténaté Dios irí iyúwa sacerdotenái itàaníyéipinaté Dios yáapicha wenàiwica iwicáu.

15 Iná wáaliacawa amaléeri iyú iyaca áiba wàlisài sacerdote íiwitáaná, yácáiná Cristo, yácata wàlisài sacerdoteca íbaidéerica Dios irípiná càide iyúwaté Melquisedec iyáanaté, itàanícáténá wawicáu Dios yáapicha.

16 Bàaluité Dios yeedáca Leví itaquénáinámi sacerdotenáipinaté nía íbaidéeyéipiná irí. Quéwa càmíta Dios imàaca walí Cristo sacerdotepiná yàawiría ìwalísewa, néese Dios imàacaca sacerdotecani yái Cristoca, Cristo idèniacáiná icáuca cachàiníririwa yái càmírira imáalàawa, càmírira nacái áiba yáaliméeri imáalàidaca.

17 Wáaliacawa báisírircani Dioscáiná idéca càì ímaca Wáiwacali irí: “Sacerdoteca pía càiripináta, íbaidéerica nulípiná, itàanírira núapicha nùasu wenàiwicanái iwicáu càide iyúwaté sacerdote Melquisedec íbaidáanaté nulípiná”, ímaca yái Diosca.

18 Yái quéechéericaté tàacáisica Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí icàlidacaté nalíni cànácaalíté iyú sacerdotenái iwàwacutáaná íbaidaca Dios irí, àta Wáiwacali yàanàacatalétaté. Dios idéca iwènùacawa ícha yái quéechéeri tàacáisimica sacerdotenái ìwalírira, machawàacacáinaté nía, níai sacerdoteca, càmíyéicaté yáalimá iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

19 Níai sacerdoteca náibaidacaté Dios irí càide iyúwaté Dios ichùullianá profeta Moisés icàlidáanápínaté nalíni. Quéwa càmítaté náalimá mabáyawanáca namànica wenàiwica Dios iicá. Néese siùcade wadèniaca Cristo, yái cayábéeri náicha canánama sacerdoteca, mabáyawanéerica imànica wía Dios iicápiná, imàaquéeri nacái wamawiénidaca Dios wáiwitáise iyúwa.

20 Dios icàlidacaté tàacáisi ípidená yáapichawa cáimiétacanéeri iyú wáaliacáténáwa báisíriri iyú Dios idéca imàacaca sacerdotecani càiripináta yái Wáiwacalica, itàanícáténá wawicáu

Dios yáapicha.

²¹ Dios càmitaté icàlida càiri tàacáisi áibanái sacerdote ìwali, níai Leví itaquénáinámica. Néese Dios icàlidacaté tàacáisi ípidená yáapichawa cáimiétacanéeri iyú wáalíacaténáwa báisíiri iyú idéca imàacaca sacerdotecani càiripináta yái Wáiwacalica. Iná càì Dios ímaca Cristo irí:

“Núa, Picuèriná Dios, nucàlidacaté tàacáisi nuípidená yáapichawa cáimiétacanéeri iyú yéewacaténá macáita náalíacawa báisíiri iyúcani, yá canácatáita nuwènúadapiná nuíwítáisewa ícha. Núumacaté pirí: ‘Sacerdoteca pía càiripináta, íbaidéerica nulípiná, itàanírica núapicha nùasu wenàiwicanái iwicáu càide iyúwaté sacerdote Melquisedec íbaidáanáté nulípiná’, càité núumaca pirí”,

ímacaté yái Diosca Wáiwacali irí.

²² Jesús ìyacáiná sacerdote càiripináta itàanícaténá wawicáu Dios yáapicha, íná wáalíacawa Jesús idéca imànica walípiná wàlisài wawàsi Dios yáapicha cayábéeri ícha yái bàaluisàimi wawàsica, Dios imàníricaté israelitanái yáapicha icùanáté nía iyúwa yàasu wenàiwicanáíwa. Yái wàlisài wawàsi Jesús imànírica walípiná Dios yáapicha ímáanáca Dios icùanápiná wía càiripináta, Jesús ìyacáiná càiripináta.

²³ Manùbocaté níai sacerdoteca bàaluisàna, Leví itaquénáinámica, càmicáinaté nadé náibaidaca Dios irípiná càiripináta néetácáinatéwa nàacawa, ínáté càmita náalimá natàanica Dios yáapicha wenàiwicanái iwicáu càiripináta.

²⁴ Quéwa Jesús càmiripiná yéetáwa, íná yéewa íbaidaca Dios irípiná càiripináta iyúwa sacerdote itàanícaténá wawicáu Dios yáapicha; càmiripiná Jesús imàaca íchawa íbaidacaléwa áiba sacerdote irí, canásíwata.

²⁵ Iná yéewa Jesús yáalimá iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha báisíiri iyú càiripináta, wía yeebáidéeyéica Jesús itàacái, wamawiénidacaténá Dios wáiwítáise iyúwa Jesús ìyacáiná càiripináta isutácaténá Dios ícha walípiná, itàanícaténá wawicáu Dios yáapicha nacái.

²⁶ Iná Jesús, yácata sacerdote íiwacaliná báisíirica íbaidéerica Dios irípiná, yái wawàwacutéerica itàanícaténá wawicáu Dios yáapicha. Yá mabáyawanéericaní, càmirírica nacái yáalimá imànica íbáyawanáwa. Yái Jesúsca, yácata áiba íwítáaná wenàiwica cabáyawanéeyéi wenàiwica ícha, ìyéerica siúcáisede déeculé náicha, Dios imichàidéericaté chènuniré náicha canánama níai cáli chènuníiséeyéica, icùacaténá macáita Dios yáapicha.

²⁷ Càmita iwàwacutá Jesús íbaidaca càide iyúwa áibanái sacerdote íiwacanánái. Iwàwacutácaté nanúaca píraí namànicaténá sacrificio Dios irí èeri imanùbaca. Quéechacáwa nanúacaté píraí iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa nasutácaténáté Dios ícha wawàsi imàacáanápíná iwàwawa nabáyawaná ícha. Néeseté nanúaca áiba píraí iyúwa sacrificio àniwa wenàiwicanái íbáyawaná ìwalíse cayábacaténá Dios íicáca náiwítáise. Càmita iwàwacutá Jesús imàni càì, néese Jesús imànicaté abéta sacrificio abé yàawiríata, cawènírica càiripináta, imàacacaté ícáucawa wáichawalíná, nanúacaténáténi cruz ìwali, yùuwichàacaténátéwa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú wabáyawaná ìwalíse.

²⁸ Dios ichùullacaté profeta Moisés yeedáanápínáté Aarón itaquénái náibaidacaténáté Dios irí iyúwa sacerdote íiwacanánái, itàaníyéipínacaté Dios yáapicha wenàiwicanái iwicáu. Quéwa èeri mìnánái meedá nía, cabáyawanéeyéica. Néeseté madécaná camuí Moisés idénáamité, Dios icàlidacaté tàacáisi ípidená yáapichawa cáimiétacanéeri iyú wáalíacaténáwa báisíiri iyúcani idéca imàacaca sacerdote íiwacalinácaní, yái Íirica mabáyawanéerica, imànírica macáita càide iyúwa Dios ichùullaná, yéewacaténá íbaidaca Dios irípiná càiripináta iyúwa sacerdote íiwacaliná, itàanírica wawicáu Dios yáapicha.

8

¹ Péemìacué cayába, ìyaquéi walí sacerdote íiwacaliná, yái Cristoca, itàanírìca wawicáu Dios yáapìcha. Cristo idéca yáawinacawa Dios yéewápuwáise chènuniré icùacaténá macáita Dios yáapìcha.

² Yá Cristo íibaidaca ìyaca iyúwa sacerdote báisírì templo irìculé ìyéerica chènuniré, Wacuèriná Dios imàníricaté, càníirica wenàiwica imàni.

³ Iwàwacutácaté macái sacerdote íiwacaliná imàaca cawènírì yàasusi ofrenda iyú Dios irí, iwàwacutácaté nacái inúaca pìrái iyúwa sacrificio Dios irí wenàiwicanái ibáyawaná ìwalíse yéewacaténaté Dios imàacaca iwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná ícha bàaluité. Iná iwàwacutácaté Jesucristo imàacaca cayábéeri wawàsi nacái Dios irí ofrenda piná.

⁴ Jesucristo ìyacaalícáwa siùca cháí èeri irìcutá, càmita judiónái ibatàa íibaidaca Dios irí templo irìcu iyúwa sacerdotetá, càmicáiná Leví itaquérinàmini, yái Jesucristoca; yá nacái judiónái nadèniaca mamàalàacata néenánaiwa sacerdote íibaidéeyéica templo irìcu inuéyéica pìrái iyúwa sacrificio wenàiwicanái ibáyawaná ìwalíse càide iyúwaté profeta Moisés ichùullianaté nàawirinàimi, manùbacáiná níái judíoca càníiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁵ Quéwa canéerica iwèni meedáni yái náibaidacaléca siùcáise, níái judiónái yàasu sacerdoteca, náibaidacáiná cháí èeri irìcu meedá. Nàasu templo, yácata báisírì templo yéenaiwaná meedáni, yái báisírì templo ìyéerica chènuniré, Dios ìyacále báisírìca. Càica wàalíacawa bàaluitécáiná ipíchawáiseté profeta Moisés ichùullaca israelitanái imànica Dios yàasu capìima mabáyawanéeri, yái capìima íimamisírìca, israelitanái isutácatáipiná Dios ícha, yáté Dios íimaca Moisés irí: “Píibaida cáalíacáiri iyú. Pimàni macáita cayába càide iyúwa yái núasáidéerica pìrì capìima yéenaiwanápiná manuírì dúli ínatale ípidenéerica Sinaí”, íimaca yái Diosca. Càité Dios yásáidaca Moisés irí báisírì templo chènuníséeri yéenaiwanápiná yéewacaténaté Moisés yáalíacawa càinácaalíté iyú iwàwacutáaná namànica Dios yàasu capìima mabáyawanéeri israelitanái isutácatáipináté Dios ícha cháí èeri irìcu.

⁶ Quéwa siùcáise Jesucristoca, yái íibaidéerica Dios irípiná iyúwa sacerdote íiwacaliná itàanicaténá wawicáu Dios yáapìcha, yácata imànírìca ìyaca culto máiniírì cayába cachàiniwanái ícha yái culto sacerdotenái imànírìca cháí èeri irìcu. Càita Jesucristo idéca imàacaca wàyaca abédanamata Dios yáapìcha Jesucristocáiná idéca imànica walípiná wàlisài wawàsi Dios yáapìcha, Dios icùaná wía. Yái wàlisài wawàsi, cayábéericanì bàaluisàimi wawàsi ícha Dios imàníricaté israelitanái yáapìcha, Dioscáiná idéca icàlidaca walíni cáimiétacanéeri iyú imànínapiná walí cayábéeri cachàiniwanái.

⁷ Yái quéechéericaté wawàsi càmita iyúudàa wenàiwicanái cayába imàacacaténá mabáyawanáca nía Dios iicápiná, iná iwàwacutácaté Dios imànica wàlisài wawàsi wenàiwicanái yáapìcha.

⁸ Quéwa cabáyawanácaté Dios iicáca níara israelitaca namànicáinaté nabáyawanáwa. Càí íimaca Dios itàacái profeta itànèericaté Dios inùmalícuíse:

“Wacuèriná Dios íimaca: Aibaalípiná numànipiná wàlisài wawàsi náapìcha níái Israel itaquénainámica, Judá itaquénainámi nacái, nucùanápiná nía cayábéeri iyú.

⁹ Yái wàlisài wawàsica càníripiná càide iyúwa bàaluisàimi wawàsi numàníricaté nàawirinàimi yáapìcha bàaluité numusúadacaalíté nía Egipto yàasu cáli ícha càide iyúwa wenàiwica itécaalí líriwa icáapi ìwali. Néese càmicáinaté namàni càide iyúwaté nuchùullaná nía, ináté núucaca nuíchawa nía, íimaca yái Diosca.

¹⁰ Néese Dios íimaca àniwa: Aibaalípiná ipíchawáise èeri imàalàacawa, yá numànipiná náapìcha wawàsi àniwa, nucùanápiná nía, níái Israel itaquénainámica. Càipiná numànica nalí, núa Nacuèriná Diosca: Numàacapiná nuíwitáise náiwitalìcu, náalíacaténáwa nutàacái ìwali nawàwalícuísewa, yéewanápiná neebáidaca machacànírì iyú càide iyúwa nuchùullaná nía. Yá núapínacata Nacuèriná Diosca, níapínacata nacái nùasu wenàiwica cáininéeyéica nuicáca.

¹¹ Càmita iwàwacutápiná néewáidáyacacawa náalíacaténá nùwali, níái náapichéeyéica, nía nacái néenánáica, macáicáiná náalíapináca nùwali, macáita púubéeyéi, béeyéi nacái.

¹² Yá numàacapináca nuwàwawa nabáyawaná ícha, càmita quirínama nuèpùà nuwàwalica yái báawéerica namàníricaté, ímacaté yái Diosca”,
cài ímaca yái profetaca.

¹³ Dios idéca icàlidaca walí yái tàacáisica wàlisài wawàsi ìwalíríca, yái wawàsi Dios imànírica wáapicha Jesucristo ìwalíise, íná yéewa wáalíacawa Dios idéca iicáca quéechéeri wawàsi càiride iyúwa éwisàimi, yái wawàsi Dios imàníricaté abéta israelitanái yáapicha, Leví itaquénáinámi íbaidacaténáté Dios irí iyúwa sacerdotenái. Yá idéca imáalàacawa yái éwisàimi wawàsica sacerdotenái ìwalíríca, Dioscáiná idéca imàacaca íchawani.

9

El templo terrenal y el templo celestial

¹ Quéchatécáwa Dios imànicaté wawàsi israelitanái yáapicha, imàacacaténá Leví itaquénáinámi íbaidaca irí iyúwa sacerdotenái. Yáté Dios icàlidacaté profeta Moisés iríni, càinácaalíté iyú iwàwacutáaná sacerdotenái imànica culto cháí èeri irícu Dios yàasu capìima mabayawanéeri irículé, yái manuírí capìima ímamisíríca, israelitanái isutácatáipináca Dios ícha bàaluité.

² Namànicaté manuírí capìima idènièricaté imàdàanáwa pucháiba. Idèniècaté inùmawa abéeri yáawàaná. Ínatawáise yái capìima inùma wáluméerica ìyacaté idàbàanéeri imàdàanáca ípidenéerité Mabáyawanéeri. Imàdàaná irícu ìyacaté abéeri lámpara, àicu cáiwínáca nacáiri iicácanáwa, sietéericaté icamalá imanùbaca. Iyacaté néeni abéeri mesa nacái, naliadéericaté ínata pan namàaquéericaté Dios irí ofrenda iyú sacerdotenái iyáapiná.

³ Bamuchúamibàa capìima irícu ìyacaté áiba yáawàaná, wáluma cáucuírí iyú. Ínatawáise yái pucháibáanáca yáawàaná, ìyacaté áiba imàdàaná capìima imáalàanáwa. Yái imàdàaná, yácata Dios ichàini ìyacataléca, yái Dios mabayawanéerica náicha canánama, ínáté imàdàaná ípidenacaté Mabáyawanéeri náicha canánama.

⁴ Iyacaté oroírí altar mesa nacáiri ìyéericaté mawiénita pucháibáanáca yáawàaná irí. Neemácaté pumèníri isàni altar ínata nàacaténá Dios icàaluíniná. Iyacaté nacái Dios yàasu yàalusi nacáiri mabayawanéeri nachanàidéeri macáita ínatabàa oro iyú. Yàalusi nacáiri irículé náawináidacaté oroíchúca catùca ipuniéchúawa maná iyú, yái pan nacáirica Dios ibànuericaté nalí chènuníise nayáapiná. Náawináidacaté nacái Aarón yàasu àicu yàalusi nacáiri irículé, yái Aarón yàasu àicu yèepuèricaté imusúadaca íwínáwa àniwa. Náyacaté nacái íba yàalusi nacáiri irícu, níái pucháiba sàabadéeyéica íba Dios itànèeyéicaté ìwali itàacáywa diez namanùbaca tàacáisi israelitanái yeebáidacaténáté iyúwa Dios ichùulláná nía.

⁵ Pucháiba querubín yéenáiwaná ángel càanabáiyéi náipunitawáaca nabàlùacawa nalíwáaca yàalusi nacáiri inùmabàalé ínata, naicáidaca yàalusi inùma irí. Dios ichàini icamaláná icànacaté mèlumèluírí iyú bamuchúamibàa náicha níái querubín yéenáiwanáca. Querubín yàanabái ipùata yàanàacaté iwéréwáaca yàalusi nacáiri inùmabàalé iwicáulé. Yái yàalusi nacáiri inùmabàalé ípidenéericaté “Dios imàacacatái iwàwawa wabayawaná ícha”. Sacerdote íiwacalíná idàchlacaté pírái íranámi yàalusi inùmabàalé ìwali yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa israelitanái íbáyawaná ícha. Quéwa canáca nulí èeri cayába siùcade nucàlidáanápiná macáitani ìwali yái wawàsica.

⁶ Càité nachùnìaca capìima bàaluité. Sacerdotenái nawàlùacatéwa èeri imanùbaca irículé yái capìima imàdàanáca idàbàanéerica namànicaténá culto Dios irí càide iyúwaté Dios ichùullánáté nía nàanápínáté Dios icàaluíniná.

⁷ Quéwa abéericata sacerdote íiwacalíná iwàlùacatéwa irículé yái imàdàaná imáalàidàanáca abé yàawíríata camuí imanùbaca, aláera Dios ichàini icamaláná

mèlumèluíri iyacatáica, yái Dios mabáyawanéerica náicha canánama. Sacerdote íiwacaliná iwàlùacaalítewa néré, iwàwacutácaté itéca pìrái íiranámi. Itéca pìrái íiranámi yái inuéricaté iyúwa sacrificio ibáyawaná ìwalísewa, yéewacaténáté Dios imàacaca iwàwawa sacerdote íiwacaliná ibáyawaná íicha. Itécaté nacái áiba pìrái íiranámi sacerdote inuéricaté macái israelitanái ibáyawaná ìwalíse, Dios imàacacaténáté iwàwawa nabáyawaná íicha, yái báawéerica càmlíricaté náalíawa namànicaté.

⁸ Quéwa sacerdotenái imànicaté culto èeri imanùbaca idàbáanéeri imàdàaná irìcu nàacaténá Dios icàaluíniná. Càita Espíritu Santo yáasáidaca walí wáaliacaténáwa idècunitàacá namànicaté culto idàbáanéerica capìima imàdàaná irìcu, yáté canáca yéewaná macái wenàiwica yàacawa mawiénita Dios irí, canácáináté áiba yáaliméeri mabáyawanáca imànica nía Dios iicá. Càide iyúwa canáanáté yéewaná nawàlùacawa áiba imàdàaná irìculé naicácaténáté Dios ichàini icamaláná mèlumèluíri, càité nacái canácaté yéewaná wenàiwica nàacawa chènuniré nàyacaténá Dios yáapicha, càmitaté nacái yéewa nàyaca abédanamata Dios yáapicha.

⁹ Iná Espíritu Santo yéewáidaca wía siùca comparación iyú ìwali yái capìimami bàaluisàimica, capìima yàasu wawàsi ìwali nacái. Ewitaté namàacacáaníta ofrenda Dios irí, nanúacaté nacái pìrái iyúwa sacrificio Dios irí imàacacaténáté iwàwawa nabáyawaná íicha càide iyúwaté ichùulláná nía, càicáaníta càmitaté yáalimá pìrái íiranámi mabáyawanáca imànica nía Dios iicá, níai yèeyéicaté Dios icàaluíniná pìrái íiranámi iyú.

¹⁰ Yái bàaluisàimi tàacáisica càmitaté idé iwàlisàidaca wenàiwica íiwitáise nàyacaténáté machacànìiri iyú, néese yéewáidacáita nía meedá càirínácaalíté yàacàsi Dios imàaquèeri nayáaca, càirínácaalí wawàsi nacái Dios imàaquèeri nàiraca, càinácaalíté iyú nacái iwàwacutáaná nàapìdaca náichawa masakàacaténá Dios iicáca nía. Yái bàaluisàimi tàacáisica ichùullacaté wenàiwica nachùnìanápínáté nàinatabàawa; yéewáidacaté nía Dios ìwali nacái, àta yéenáiwana yàanàacatalétaté Dios ichùnìanápínáté cayába wàlisài wawàsi yàasu wenàiwicanái yáapichawa Cristo ìwalíse.

¹¹ Quéwa Cristo yàanàacaté. Siùcáisede Cristoca yái sacerdote íiwacaliná íibaidéerica Dios irípiná, itàanícáténá wawicáu Dios yáapicha. Yá Cristo imànica iyaca walí cayábèeri càmlíricaté wenàiwica yáalíawa ìwali bàaluité. Imichàacatéwa chènuniré, déeculé capìraléeri cáli íicha, càide iyúwaté sacerdote íiwacaliná ichàbáanátéwa irìcubàa yái capìima imàdàanáca idàbáanéerica. Yá Cristo iwàlùacatéwa templo chènuníiséeri irìculé, yái báisìiri temploca, cayábèeri íicha, mabáyawanéeri íicha nacái yáara capìimami bàaluisàimica. Yái templo chènuníiséerica, càmlírita wenàiwica imànicaléta, càmlírita nacái ìya cháí èeri irìcu.

¹² Cristo iwàlùacatéwa irìculé yái mabáyawanácataléca náicha canánama, Dios iyacatái chènuníiséerica, quéwa càmitaté Cristo ité chivo íiranámi, pacá yéenibe íiranámi nacái; néese Cristo itécaté íiranátawa iyúwa sacrificio yéetácáinátéwa macái wenàiwica íichawalíná. Càité iwàlùacawa abé yàawiríata imànicaténáté sacrificio; càmita quirínama iwàwacutá yèepùà imànica sacrificio àniwa. Cristo idéca iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha càiripínáta.

¹³ Bàaluité Dios ichùullaca sacerdotenái nadàchlàdaca toro íiranámi, chivo íiranámi nacái wenàiwica ìwali níai wenàiwicaca Dios iiquéeyéicaté iiná casaquèeri iyú. Nachùchùaca becerra imenínáami wenàiwica ìwali nacái Dios iicácaténá nainá masaquèeri iyú yéewacaténáté nasutáca níawawa Dios íicha àniwa. Macáita yái wawàsica namànicáitaté wenàiwica ínatabàa meedá.

¹⁴ Quéwa cawènicáináté níara wawàsi bàaluisàimica masakàacaténáté Dios iicáca wenàiwica iiná, jíná yéewa wáaliacawa cawènica Cristo íiraná cachàiníwanái náicha, masakàanápíná imànica wáiwitáise Dios iicápiná! Yácáiná Cristo imàacacaté icáucawa Espíritu Santo ichàini iyú, yái càmlírica imáaláawa. Càité Cristo yéetácawa imànicaténáté càide iyúwa Dios iwàwáaná. Yéetácatéwa iyúwa mabáyawanéeri sacrificio wabáyawaná ìwalíse. Cristo yéetácatéwa wáichawalíná, íná yéewa íiraná masakàaca imànica wáiwitáise

canánama ícha yáí báawéerica wamànírira itéericaté yàacawa wía yéetácáisi irìculé. Iná siucáisede wáalimá wáibaidaca cáuri Dios irípiná.

¹⁵ Inaté càì Jesucristo iyúudàaca wía: Yéetacatéwa wáichawalíná yéewacaténá itàanica wawicáu Dios yáapicha. Càita Jesucristo imànica walípiná wàlisài wawàsi Dios yáapicha cayábacaténá Dios iicáca wía. Cristo yéetacáinatéwa wáichawalíná, iná Dios idéca imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, yáí báawéerica wamànírira itéericaté idècunitàacá wàyacaté càide iyúwa bàaluisàimi tàacáisi ímáaná. Càité Jesucristo imànica walí yéewanápiná wía Dios imáidéeyéica weedáca walíwa yáí cawènírica càmírira imáalàawa Dios icàlidéerica walí ìwali càmíetacanéeri iyú yàanápiná walíni.

¹⁶ Péemlàcué comparación romanonái ìwitàise ìwali: Ipíchawáise romanosàiri yéetacawa, yásí itànàaca cuyàluta icàlidacaténáni càide iyúwa iwàwáaná naseríaca yàasumi idècanáami yéetacawa. Quéwa canéeritàacá iwèni yáí cuyàlutaca àta náalíacatalétawa báisíiri iyúcani yéetacatéwa, yáí itànèericaté cuyàluta.

¹⁷ Iná càmíritàacá cawèni yáí cuyàlutaca idècunitàacá cáucani yáí itànèericani, iná canáca yéewaná áiba wenàiwica yeedáca nalíwa yàasu cawèníri càide iyúwaté icàlidáaná nalíni. Quéwa yéetacanáamiwa yáí itànèericaté cuyàluta, yásí cawènírica nalí cuyàluta, níái yeedéeyéipináca iríwa yàasumi.

¹⁸ Càité nacái Dios imànicaté quéechéeri wawàsi israelitanái yáapicha, yáté càmíritàacá cawèni yáí bàaluisàimi tàacásica àta nanúacatalétaté pìrái iyúwa sacrificio. Inaté israelitanái inúaca pìrái iyúwa sacrificio cawènicaténaté namànica nalíwa yáí wawàsi Dios imànírira itéericaté náapicha.

¹⁹ Bàaluité profeta Moisés iléecaté Dios itàacái macái israelitanái irí, yáí tàacáisi Dios ichùulíerica neebáidaca nàyacaténaté machacàníri iyú Dios iicá. Néese Moisés yeedáca púubanaméeri hisopo yéetaná yàana idènièrica pumèníri ibáináwa. Yá yéepùaca hisopo yéetaná yàana quíréeri lana iyú. Néese ísapíadacatèni pacá yéenibe íranámi iyú, chivo íranámi iyú nacái, yèewìadéerica úni yèewi. Yá idàchìadacaté íranámi cuyàluta ìwali, yáí cuyàluta idènièricaté Dios itàacái Dios ichùulíericaté israelitanái yeebáidaca. Néese Moisés idàchìadacaté nacái pìrái íranámi macái wenàiwica ìwali, yáí pìrái íranámi yèewìadéerimica úni yèewi, masacàacaténaté Dios iicáca nía.

²⁰ Néese Moisés ímacaté nalí: “Yácata íranámi, yáí pìráimica yéetéerimicawa pibáyawaná ìwalísecué masacàacaténácué Dios iicáca pía, yéewanápiná cawènica yáí wawàsica Dios imànírira icáca píapicha, peebáidáanápiná iyúwa ichùulíanácué pía”, ímacaté nalí yáí Moisésca.

²¹ Moisés idàchìadacaté nacái pìrái íranámi Dios yàasu manuírira capíima ìwali, yáí nasutácatáipináca Dios ícha. Idàchìadaca pìrái íranámi macái yàalubáisi imanùbaca ìwali nacái iyéerica capíima irìcu, nía nacái quírápieli nacáiyéica iwàwacutéeyéicawa nalí culto irípiná nàacaténaté Dios icàaluíná.

²² Càide iyúwa ímáaná yáí bàaluisàimi tàacáisi Dios imàaquéericaté nalí, iwàwacutácaté namànica càiri culto pìrái íranámi iyú batéwa macái wawàsi ìwalíná masacàacaténaté namànicaní Dios iicá. Canácaté Dios imàacáaná iwàwawa nabáyawaná ícha càmicaalíté nanúa napírawa yéewanápinaté pìrái íraná imusúacawa náicha wenàiwica ibáyawaná ìwalíse. Iwàwacutácaté pìrái yéetacawa wenàiwica íchawalíná. Càita nacái càmicaalíté Jesucristo yéetáwa wáichawalínátá íranácaténá yàapíidáidaca wáiwitáisetá, yá canáca yéewaná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íchatá.

El sacrificio de Cristo quita el pecado

²³ Càité iwàwacutáca nanúaca pìrái iyúwa sacrificio masacàacaténá namànica manuírira capíima pìrái íranámi iyú, capíima yàasu wawàsi nacái, yáí capíima ímamisíirica, nasutácatáipináca Dios ícha bàaluité. Yáí capíimaca, yácata chènuníséeri templo yéenáiwánaca. Quéwa yáí wawàsi chènuníséericáwaca iwàwacutácaté cayábéeri íranámi

pìrái íranámi ícha, yáí pìrái íranámi masaquèericaté imànica bàaluisàimi capìima cháí èeri irìcu.

²⁴ Càmicáináté Cristo iwàlùawa irìculé yáí capìima wenàiwica imàníricaté. Yáí bàaluisàimi capìimaca yáasáidacácata walí meedá càiride iyúwa báisíiri temploca chènuniséeri iicacánáwa. Cristo quéwa iwàlùacatéwa Dios yàatalé chènuniré náicha macái capìraléeri cáli chènuniséeyéica. Siùca Cristo ibàlùacawa Dios ípunita itàanícáténá wawicáu Dios yáapicha.

²⁵ Camuí imanùbaca bàaluité israelitanái yàasu sacerdote íiwacaliná iwàlùacatéwa irìculé yáí mabáyawanácataléca náicha canánama Dios ichàini icamaláná icànacataléca capìima imàdáná irìcu. Ináté sacerdote íiwacaliná iwàlùacawa néré madécaná yàawiriaté itécaténá pìrái íranámi. Càmitaté sacerdote íiwacaliná ité íranáwa. Quéwa Cristo iwàlùacatéwa chènuniré itécaténá néré íranáwa, yá càmitaté Cristo imàni càide iyúwa judiónái yàasu sacerdote íiwacaliná imàníná.

²⁶ Iwàwacutácaalíté Cristo iwàlùacawa néré camuí imanùbacatá, yásí iwàwacutá yéetácawa madécaná yàawiriatá èeri idàbacatáise bàaluité àta siùca nacáide. Quéwa siùca ipíchawáise èeri imáalàacawa Cristo idéca iwàlùacawa aléi èeri irìculé imàacacáténáté yáawawa yéetacáténátéwa iyúwa sacrificio abé yàawiriatá càiripináta. Càité ichuìdaca wáicha wabáyawaná.

²⁷ Dios icàlidacaté iwàwacutáanápíná macái wenàiwica yéetácawa abé yàawiriatá, néese idécanáami néetácawa, yá Dios yùuwichàidapíná báawéeyéi wenàiwica.

²⁸ Càita nacái Cristo imàacacaté yáawawa yéetacáténáwa iyúwa sacrificio abé yàawiriatá yéewanápínáté madécaná wenàiwica ibáyawaná ìyaca ìwali. Néese yàanàpiná àniwa quéwa càmita quirínama yéetácawa wenàiwicanái ibáyawaná ìwalíise, néese yàanàpiná ìwasàacáténá yàasu wenàiwicawa, wía icuèyéica yàanàaca.

10

¹ Bàaluité Dios imàacacaté itàacáíwa profeta Moisés irí icàlidacáténáté israelitanái iríni yéewanápínáté náaliacawa Dios iwàwaca nàyaca machacàníiri iyú. Quéwa yáí bàaluisàimi tàacáisi càmitaté yáasáida nalí amaléeri iyú macáita yáí cayábéerica Cristo imàníripinácaté walí. Iná yáí bàaluisàimi tàacáisica càmitaté idé mabáyawanáca imànica wenàiwica Dios iicá, níai inuèyéica pìrái iyúwa sacrificio Dios irí camuí imanùbaca nabáyawaná ìwalísewa nàacáténá Dios icàaluíná.

² Yáí bàaluisàimi tàacáisi yáalimácaalíté mabáyawanáca imànica wenàiwicatá, yá nayamáidacaté nanúaca pìrái iyúwa sacrificiotá bàaluitécáiná mabáyawanácaalíté níatá, yá càmitaté nèepùa achúmaca nánáidacawa nawàwawa nabáyawaná ìwaliwatá.

³ Quéwa nanúacáináté pìrái iyúwa sacrificio, yáté nawàwalica nabáyawanáwa camuí imanùbaca.

⁴ Càmicáináté yéewa toro íranámi, chivo íranámi nacái imáalàida wenàiwica ibáyawaná.

⁵ Iná Cristo iwàlùacatéwa aléi èeri irìculé, yáté íimaca Dios irí:

“Pía, Dios, càmita quirínama piwàwa wenàiwicanái inúaca pìrái iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa, càmicáiná yéewa pìrái íranámi imáalàidaca wenàiwica ibáyawaná, néese pidéca pibànùaca núa iyúwa wenàiwica nuétacáténáwa wenàiwicanái ibáyawaná ìwalíise.

⁶ Càmita quirínama casímái piicáca wenàiwicanái inúaca ipìrawa iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa, càmicáiná yéewa pìrái íranámi imáalàidaca wenàiwica ibáyawaná.

⁷ Iná númacaté pirí: ‘Nudéca nùanàaca aléi èeri irìculé càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi pinùmalicuíse numànicaténá càide iyúwa piwàwáaná, pía Dios’ ”,

íimacaté yáí Cristoca.

⁸ Quéchatécáwa Cristo íimaca càmita quirínama Dios iwàwa sacrificio, càmita quirínama nacái casímáica iicáca wenàiwica inúaca pìrái iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa, éwita

Dios itàacái bàaluisàimi ichùullacáanítaté namànica càì. Càmita quirínama cayába Dios iicáca nàasu sacrificio, càmicáiná yéewa pìrái íiranámi imáalàidaca wenàiwica ibáyawaná.

⁹ Néese Cristo íimaca Dios irí àniwa: “Nudéca nùanàaca aléi èeri irìculé numànicaténá càide iyúwa piwàwáaná, píá Dios”, íimacaté yái Cristoca. Yái tàacáisica íimáanaca Cristo imáalàidáanápínaté macáita sacrificio bàaluisàna imàacacaténaté yáawawa iyúwa sacrificio náamirìcubàa, yéetáanápínatéwa wenàiwicanái ibáyawaná ìwalíise.

¹⁰ Idéca mabáyawanáca Dios iicáca wía wáibaidacaténá abéerita Dios irípiná, Jesucristo imànicáináté càide iyúwaté Dios iwàwáaná imàacacáináté yáawawa iyúwa sacrificio yéetáanápínáwa abé yàawiríata càiripínáta wenàiwicanái ibáyawaná ìwalíise.

¹¹ Iyaca sacerdote judíosàiri inuérica pìrái iyúwa sacrificio Dios irí israelitanái ibáyawaná ìwalíise èeri imanùbaca. Namànica yái sacrificio bàaluisànamica madécaná yàawiría éwita càmicáaníta yéewa pìrái íiranámi imáalàidaca wenàiwica ibáyawaná.

¹² Quéwa Jesucristo imàacacaté yáawawa yéetáanápínáwa iyúwa sacrificio wenàiwica ibáyawaná ìwalíise càiripínáta. Néeseté imichàacawa chènuniré, yá yáawinacatéwa Dios yéewápuwáise icùacaténá macáita Dios yáapicha.

¹³ Siùca Jesucristo iyamáacawa chènuniré idècunitàacá Dios imawèniadaca íicha yùuwidenái. Yásí áibaalípiná Dios imáalàidapíná imawèniadaca Jesucristo yùuwidenái.

¹⁴ Yácáiná Jesucristo imàacacaté yáawawa yéetáanápínáwa wáichawalíná abé yàawiríatá, yáté mabáyawanáca imànica wía Dios iicápiná càiripínáta, wía Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa wáibaidacaténá abéerita Dios irípiná.

¹⁵ Espíritu Santo nacái icàlidaca walí tàacáisi wáalíacaténáwa báisíiri iyúcani càmita iwàwacutá Jesucristo yèepùà yéetácawa wáichawalíná àniwa. Càité Espíritu Santo íimaca:

¹⁶ “Aibaalípiná ipíchawáise èeri imáalàacawa, yá numànipíná náapicha wàlisài wawàsi àniwa nucùanápíná nía, núa Nacuèriná Diosca. Càipíná numànica nalí, núa, Nacuèriná Diosca. Numàcapíná nuíwitáisewa nawàwalículé, náalíacaténáwa nutàacái ìwali náiwitalìcuwa, yéewanápíná neebáidaca machacàníiri iyú càide iyúwa nuchùulianá nía,

¹⁷ càmita quirínama nuèpùà nuwàwalica nabáyawaná, yái báawéerica namàníiricaté”, íimacaté yái Espíritu Santoca.

¹⁸ Dios idéca imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha, íná càmita quirínama iwàwacutá wanúaca pìrái iyúwa sacrificio wabáyawaná ìwalíisewa.

Debemos acercarnos a Dios

¹⁹ Iná píacué nuénánáica, siùcáisede manuíca wáináidaca wawàwawa wáalimáanápíná wawàlùacawa macàaluínínáta irìculé yái mabáyawanácataléca náicha canánama, Dios iyacàle chènuníiséerica, Jesucristo yéetácáinátéwa wáichawalíná, itéenápínaté néré íiranáwa, Dios imàacacaténá iwàwawa wabáyawaná íicha. Càité Jesucristo yàacùaca wáapunápíná yéewanápíná wamawiénidaca Dios wáiwitáise iyúwa.

²⁰ Jesucristo idéca yàacùaca walí wàlisài àyapu cáuri wawàlùacaténáwa irìculé yái Dios iyacàleca chènuníiséerica. Yái Jesucristo yácata wáapuná cáurica imàaquéerica wamawiénidaca Dios, Jesucristo yéetácáinátéwa wáichawalíná, néese imichàacatéwa chènuniré déeculé macái chènuníiséeri cáli íicha. Péemlacué comparación: Bamuchúamibàa judiónái yàasu templo irìcu iyacaté manuíri yáawàaná wáluma cáucúri iyú ibàlièricaté Dios ichàini wenàiwicanái ituí íicha. Ináté canáca yéewaná wenàiwica nàacawa Dios yàatalé. Quéwaté, Jesucristo yéetácáinátéwa wáichawalíná, yáté yái manuíri yáawàanáca ica-canacatéwa bamuchúamibàa cáli iwérénama, pucháibawaca yèewi, wáalíacaténáwa wáalimá wàacawa Dios yàatalé siùcáisede Jesucristo yéetácái ìwalíise. Yá nacái Jesucristo iináca, càicanide iyúwa yái yáawàanáamica, iwàwacutácáináté Jesucristo iiná icanacáca cruz ìwali yéetácáténáwa wáichawalíná yéewanápínaté yàacùaca walí wáapunápíná wàacaténáwa Dios yàatalé.

21 Iyaca walí Jesús yái sacerdote íiwacaliná cachàinírica, íbaidaca Dios irípiná, itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha. Jesúscata yái icuèrica Dios yàasu templo chènuníseérica, icuèrica nacái wía, wía Dios yéenibeca.

22 Iná wamawiénidacué Dios wáiwitáise iyúwa, wàacaténá icàaluíniná báisíiri iyú. Wáibàacué wawàwa nacáiwa Dios iwéré cachàiníiri iyú yeedáanápíná wía yàataléwa, yácáiná Jesús íiraná idéca yàapídáidaca wáiwitáise wabáyawaná íchawa, Jesús yéetácáinatéwa wáichawalíná. Iná càmita iwàwacutá achúmaca wáináidacawa wawàwawa wabáyawanámi iwaliwa, yácáiná Espíritu Santo masacàcaté imànica wáiwitáise wabautizácaalítéwa úni yáaculé.

23 Cachàinicué wáiwitáise mamáalàacata Dios iwali, picácué nacái wawènúada wáiwitáisewa Dios íicha, néese weebáidacué Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú càide iyúwa wacàlidáaná waináwanáwa weebáidáaná, yácáiná Dios imànipíná walíwa macáita yái cayábéerica càide iyúwaté icàlidáaná walíni cáimiétacanéeri iyú.

24 Wamichàidacué wáiwitáisewáaca cáininácaténá waicáyacacawa cachàiníwanái mamáalàacata, wamànicaténá nacái cayábéeri.

25 Picácué wayamáida wàwacáidáyacacawa wamànicaténá culto, wàaca nacái Dios icàaluíniná. Picácué wamàni càide iyúwa náiwitáise iyáaná níara abénaméeyéi càmíiyéica iwacáidáyacawa wáapicha, néese wachàiniadacué wawàwawáaca siúcade. Iwàwacutá càì wamànica cachàiníwanái mamáalàacata wáalíacáináwa mawiénica Wáiwacali yéenáwaná yàanàcatáipíná, èeri imáalàanápíná nacáiwa.

26 Wamànicaalí wàacawa wabáyawanáwa mamáalàacata wémìacadénáami yái báisíiri tàacáisica Jesucristo iwali, yá canáca walí quirínama áiba yéetéeripínáwa iyúwa sacrificio wáichawalíná wabáyawaná íwalíse, canácáiná áiba Jesucristo íicha Dios íiquéeri càiride iyúwa cawèníiri yéetáanápínáwa wáichawalíná.

27 Iná wáucacaalí wáichawa Jesucristo, yá iyaca walí wapíchalépiná abéta Dios yàasu yùuwichàacáisi máiníiri caiyéinináca, cáaluíri waicáca, yá nacái manuíri quichái caluérica, ípucuéricawa iyaca cachàiníiri iyú, yeeméeripínáca Dios yùuwidenái.

28 Bàaluité áibacaalí wenàiwica càmita imàni càide iyúwa Dios itàacái íimáaná, yái bàaluisàimi tàacáisica profeta Moisés icàlidéericaté nalí Dios inùmálicuise, néese iyacaalíté nacái pucháiba wenàiwica, càmicaalí máisiba nacái icháawèyéciani, náalíacáinaté imànica íbáyawanáwa, yáté càmita nacuèrinánái iicá ipualé, néese nanúacani ráunamáita.

29 Iná píalíacuéwa nàuwichàanápínácawa manuísíwata cachàiníwanái nayamáidacaalí neebáidaca Dios Iiri namànicaténá irí báawéeri, càide iyúwa nabawáidaca nacáicaalíni nàabàli iyúwa; càide iyúwa nacái casacàaca nacáicaalí naicáca Dios Iiri íiraná, caná iwèni naicácáiná Dios Iiri yéetáanáwa wáichawalíná; càide iyúwa nadéca nacáicaalí natàanica nacái báawéeri iyú naquíniwa Espíritu Santo iwali, yái cáininéerica iicáca wía. Yái Dios Iiri íiranáca, yácata cawèníirica imànica wàlisài wawàsi Dios imàníirica wáapicha iwasàcaténá wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa. Yái Jesucristo íiranáca masacàaca imànica wáiwitáise wabáyawaná íichawa Dios iicápiná.

30 Wáalíacawa Wacuèriná Dios idéca íimaca: “Núacata yái yùuwichàidéeripínáca wenàiwica imàníiyéica íbáyawanáwa. Núacata yái yèeripínáca nawèni”, íimaca yái Diosca. Idéca íimaca nacái: “Núa Dios, nùuwichàidapíná nùasu wenàiwicawa namànicaalí nabáyawanáwa”, íimaca yái Diosca.

31 ¡Máiníiri caiyéinináca yùuwichàacáisiquéi cáuri Dios yùuwichàidacaalí wíawa!

32 Quéwa piwàwalicué càinácaalíté iyú pidàbaca péemìaca yái cayábéeri tàacáisica Jesucristo iwali, píideníacatécué nacái piùuwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú áibanái imànicaalíté píipunita manuíri ùwicái peebáidacáiná Jesucristo itàacái.

33 Abénaméeyéicué píapichéeyéi nàuwichàacatéwa manuísíwata Wáiwacali irípiná macái wenàiwica yàacuésemi. Aibanái càmíiyéi yeebáida Wáiwacali natàanicaté máini báawéeri

iyú nàwali, naicáani nacái naquíniná, nàuwichàidacaté nacái abénaméeyéi. Achúmacatécué piwàwa nàwali nàuwichàacáinátéwa.

³⁴ Pidécuéca piicáca napualé cáininéeri iyú pitécaténácué nayáapiná, níai píapichéeyéica yùuwichèeyéicatéwa presoíyéi ibànalicu, neebáidacáináté Jesucristo itàacái. Pìidenìacatécué nacái piùwichàanáwa casíimáiri iyú piùwidenái imelùdacaalítécué pìasuwa píaliacáinácuéwa pìdenìaca áiba pìasuwa cà míiri imáalàawa chènuniré cayábéeri ícha yái pìasumica cháí èeri irìcuírìca.

³⁵ Picácué piméyáawa, néese manuícué píináidaca piwàwawa Dios ìwali; peebáidacaalícué Dios itàacái tàì íméri iyú mamáalàacata, yásí yàacué píriwa cawèníiri manuísíwéeri chènuniré.

³⁶ Iwàwacutácué cachàinica píiwitáise mamáalàacata pìidenìacatécué piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú, pímanícaténácué càide iyúwa Dios iwàwáaná yéewanápinácué peedáca píriwa nacái yái cawènírica Dios icàlidéericatécué píri ìwali cáimíétacanéri iyú.

³⁷ Iwàwacutá wàidenìaca wàuwichàanáwa quiríta wacùanápiná Cristo yàacawa néese, càide iyúwa Dios itàacái ímáaná profeta itànèericaté. Càì ímacaté:

“Caquialésiwata yàanàapínaca yái yèeripínacawa néese, cà míirita nacái idècunìlawa càiripínata.

³⁸ Nùasu wenàiwica nuiquéerica mabáyawanéri iyú yeebáidacáiná núa, ìyapíná càiripínata yeebáidacaalí mamáalàacata nutàacái, quéwa iwènúadacaalí nuícha íiwitáisewa icalùni ìwalísewa, néese càmita cayába nuicá íiwitáise”, ímaca yái Diosca.

³⁹ Quéwacué cà míiyéi néená wía, níara iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios ícha icalùni ìwalísewa, yásí namáalàacawa. Néese wíata yái yeebáidéeyéica Dios itàacái mamáalàacata, Jesucristo iwasèeyéipínaca Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

11

Lafe

¹ Báisícaalí weebáidaca Dios, yásí wáaliacawa báisíiri iyúcani wawàwalícuísewa Dios imàníinápiná walí càide iyúwa icàlidáaná walíni; báisícaalí weebáidaca Dios, yásí wáaliacawa báisíiri iyúcani ìyaca báisíiri wawàsi cà míiricáwa wadé waicáca watuí iyúwa.

² Cayábacaté Dios iicáca abénaméeyéi wàawirináimi israelitanái íiwitáise bàaluité neebáidacáináté Dios.

³ Weebáidacáiná Dios íná yéewa wáaliacawa Dios idàbacaté macáita itàacái iyúwa, macái wawàsi ìyéerica cháí èeri irìcu, chènuníseeyéi cáli ínata nacái macáita, íná yéewa wáaliacawa Dios iwènúadacaté wawàsi cà míirica wadé waicáca imànicaténá macáita yái waiquéerica.

⁴ Bàaluité Abel yeebáidaca Dios ínaté imànica càide iyúwaté Dios ichùullánani. Abel inúacaté ipìrawa iyúwa sacrificio ibáyawaná ìwalísewa, isutácaténá Dios ícha imàcáanápiná iwàwawa Abel ibáyawaná ícha. Cayábacaté Dios iicáca yái Abel imàníináca. Iná mabáyawanácaté Dios iicáca Abel. Quéwa Abel ibèeri ípidenéericaté Caín càmitaté imàni càide iyúwaté Dios ichùulláná. Néese Caín yàacáita Dios irí ibànacale ìyacanáwa meedá, cà míiricaté Dios ichùulla wenàiwicanái imàaca Dios irí nabáyawaná ìwalísewa. Inaté cayábéeri Dios iicáca Abel íiwitáise Caín ícha. Iná éwita Abel yéetácanítatéwa madécaná camuí néese siúcade, càicáaníta siúcade wéemìaca iináwaná ìwali, yásí wawàwalica càinácaalíté iyú yeebáidáaná Dios, yá wáaliacawa iwàwacutáaná weebáidaca Dios nacái.

⁵ Bàaluité Enoc nacái yeebáidaca Dios, yáté Dios itécani chènuniré méetáanánamata icáuca yáapichawa. Càmitaté quirínama nàanàaca Enoc cháí èeri irìcu Dios itécáináténi. Dios itàacái profeta itànèericaté icàlidaca walí Enoc iináwaná: Ipíchawáiseté Dios itéca Enoc chènuniré, Enoc iyacaté machacàníiri iyú ínaté cayábaca Dios iicáca íiwitáise.

⁶ Quéwa càmita wáalimá wàyaca iyúwa casímáiná Dios iicáca càmicaalí weebáidani. Wawàwacaalí wamawiénidaca Dios wáiwitáise iyúwa wáaliacaténá ìwali, iwàwacutáca weebáidaca ìyaca cáuri Dios. Iwàwacutá weebáidaca nacái Dios iicáanápíná wapualé, imàaca nacái iwàwawa wabáyawaná ícha, wía icutéeyéicani manuísíwata wáaliacaténá ìwali.

⁷ Bàaluité Noé nacái yeebáidacaté Dios. Néese Dios yàalàacáináté Noé yùuwichàacáisi íchaná, yái ichàbéeripinacatéwa ipíchalé, cà míritécáwaca idé Noé iicáca, ínáté Noé yeebáidaca Dios itàacái. Noé imànicaté manuíri arca lancha nacáiri iwasàanápínáté yéenanáíwa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yái manuíri yéesacáica imáalàidéeripinacaté macái èeri mìnanaí. Noé yeebáidacaté Dios, ínáté yái arca Noé imànírica yáasáidacaté cabáyawanáca macái èeri mìnanaíca, iwàwacutáanáté nacái néetácawa nabáyawaná ichùullacawa. Quéwa Noé yeebáidacáináté Dios, ínáté mabáyawanáca Dios iicácani iwasàanápínáté Noé Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁸ Bàaluité Abraham nacái yeebáidaca Dios, ínáté Dios imáidacaalíténi, yáté Abraham yeebáidaca irí, yá yàacawa yàasu cáli íchawa yàacaténátéwa áiba cáli nérépiná Dios yèeripinacaté irí. Abraham imusúacaalítéwa yàasu cáli íchawa, càmitaté yáalíawa alénácaalí yàawa.

⁹ Càmitaté Abraham iméyáawa, néese yeebáidacaté Dios mamáalàacata, éwitaté iwàwacutácaaníta yèepunícawa iyúwa canéeri yàasu cáli idécanámité yàanàaca ínatalé yái cáli Dios icàlidéericaté irí iináwaná ìwali cáimiétacanéeri iyú, yàanápínáté Abraham iríni. Càmitaté Abraham imàni icapèewa néenibàa, néese yèepunícáitawa yàacawa, ìyacaté mamáalàacata ímamisíiri capìima irícu. Càité nàyaca nacái níái Abraham ìiri ípidenéericaté Isaac, Isaac ìiri nacái ípidenéericaté Jacob. Éwitaté Dios càmicáanítacá yàa nalí yái cálica càide iyúwa icàlidáanáté nalíni cáimiétacanéeri iyú, càicáanítaté neebáidaca Dios mamáalàacata yàanápínáté nalíni áibaalípinácáwa.

¹⁰ Càité Abraham ìyaca iyúwa canéeri yàasu cáli icùacáináté yàanàanápíná áiba yàcalé íwítáaná néré, yái cayábéeri yàcalé chènuníséerica, ibàluèricawa cachàiníiri íba ínata cà mírica imáalàawa, yái yàcalé Dios idàbéericaté.

¹¹ Sara nacái, úái Abraham ínuca, yeebáidéechúa Dios itàacái. Éwitaté càmicáaníta yéewa quéenibeca úa máinicáináté béeruca úa, Abraham nacái máinicaté béericani, càicáanítaté Dios ichàiniadaca Abraham idèniánápínáté ìriwa Sara yáapicha Abraham yeebáidacáináté Dios imàníinápínáté macáita machacàníiri iyú càide iyúwaté icàlidáaná Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú.

¹² Càité Abraham idènlaca ìriwa yái Isaac, éwitaté máinicáaníta béericani yái Abrahamca, nayúunáidéeri yéetápinacatéwa mesúnamáita. Néeseté Abraham ìiri ípidenéericaté Isaac idèniacaté yéenibe nacáíwa, itaquénái nacáíwa madécaná. Iná yéewa siùca nàyaca manùbéeyéi Abraham itaquénáinámi càide iyúwa dùlupùta imanùbaca chènuníséeyéica, iyúwa nacái imanùbaquéi manuíri úni yàasu càina imuluíca cà mírica wáalimá waputàaca.

¹³ Macáita níái Abrahamnáica yeebáidéeyéicaté Dios itàacái, neebáidacaté Dios mamáalàacata tàì íméeri iyú àta néetacatalétawa, éwitaté càmicáanítaté needá nalíwa cayábéeri wawàsi Dios icàlidéericaté nalí iináwaná ìwali cáimiétacanéeri iyú yàanápínáté nalí nía. Quéwa neebáidacáiná Dios tàì íméeri iyú, ínáté yéewa naicáca yái cayábéerica náiwitáise iyúwa, cà míiri natuí iyúwa, yái cayábéerica Dios imàníripinacaté nataquénáinámi irí cháì èeri irícu, chènuniré nacái. Casímáicaté nawàwa naicácaínáténi náiwitáise iyúwa càide iyúwa waicácaalí wenàiwica déecuíséericáwaca wáicha, wamáidacani watáidacaténáni casímáiri iyú idècunitàacá wàacawa wáipunitáidacani. Càité nacái níái Abrahamnáica, casímáiri iyúca nèepunícáitawa nàacawa iyúwa canéeyéi yàasu cáli náaliacáinátéwa napáchiacáita nèepunícawa irícu yái èeriquéi, nadèniacáináté nàasu cálipináwa chènuniré.

¹⁴ Cawinácaalí càì icàlidéeyéica iináwanáwa náasáidaca amaléeri iyú nacutáca nàacawa natuíyàaca nàasu cálipináwa cà mírica cháì èeri irícuíri.

¹⁵ Càmitaté naináidawa ìwali yáara cáli nàacatáiseocaté. Naináidacaalítéwa ìwalitá, yáté náalimá nèepuacawa nérétá.

¹⁶ Quéwa nawàwacaté nàasu cálipináwa cayábáwanáiri, yái Dios yàasu cáli chènuníiséerica, Dios icùacataléca macáita. Iná camírita báí nàwalíse yái Diosca, néese casímáica yéemíaca nacàlidáaná naináwanáwa nadèniaca Nacuèrináwa, yái Diosca. Càì wáaliacawa càmita báí Dios nàwalíse, Dioscáiná idéca ichùniaca nalípiná cayábéeri yàcalé chènuniré.

¹⁷ Abraham yeebáidaca Dios tàì íiméeri iyú mamáalàacata éwitaté Dios yáalimáidacáaníta iicáwani asáisi báisícaalí Abraham yàaca Dios iyéininá. Càité Dios yáalimáidaca iicáwa Abraham: Ichùullacaté Abraham inúanápinaté ìriwa Isaac iyúwa sacrificio yàacaténaté Dios icàaluíniná. Càmita báisí Dios iwàwaca wanúaca irí wenàiwica, néese càicáicaté Dios yáalimáidaca iicáwa Abraham. Yá Abraham iwàwacaté yeebáidaca Dios itàacái, íná íináidacatéwa inúanápiná Isaac iyúwa sacrificio Dios irí, yái abéerita ìrica, éwitaté Dios icàlidacáaníta Abraham iríni cámiétacanéeri iyú imàacáanápinaté Isaac idèniaca madécaná itaquénáíwa, Abraham itaquénáínámipiná.

¹⁸ Càité Dios íimaca Abraham irí idècunitàacá sùmàicani yái Isaac: “Nuicápiná iyúwa nùasunáíwa pìiri Isaac itaquénáínámi”, íimacaté yái Diosca.

¹⁹ Quéwa Abraham íináidacatéwa inúanápinaté ìriwa Dios irí Abraham yeebáidacáinaté Dios yáalimá imichàidacani yéetácáisi íicha, yái Isaac, Abraham yáaliacáináwa cachàinírira yái Diosca. Achúmacaté Abraham inúa ìriwa, càmita imáisaníia Dios íichani, yái Isaac. Quéwa Dios imáidacaté Abraham irí ichùullacatéwa Abraham ipíchanaté inúa ìriwa. Iná Abraham yeebáidacáinaté Dios, ínáté yéewa Abraham yeedáca ìriwa cáuritàacáwa, càide iyúwa Dios idéca nacáicaalí imichàidaca Isaac yéetácáisi íicha.

²⁰ Càité nacái Isaac yeebáidaca Dios. Iná icàlidacaté tàacáisi Dios inùmalícuíse íiméerica Dios imànínápinaté cayábéeri Jacob irí, Esaú irí nacái, níái Isaac yéenibe asíanáica.

²¹ Jacob nacái yeebáidacaté Dios, ínáté maléénacaalí irí èeri ipíchawáise yéetácawa, Jacob icàlidacaté tàacáisi Dios inùmalícuíse itaquénáí íipidená ìwaliwa, níái José yéenibe pucháiba ùuculiyéica. Yái tàacáisi íimacaté Dios imànínápinaté nalí cayábéeri. Yá Jacob éwitaté machawàacacáanítani béecái iyú, càicáanítaté íináidacawa cáaliacáiri iyú. Yáté imichàacawa quiríta yàasu cama íichawa, yá íibàaca ichaquèewa ìpináanírira ìwali icùadánápiná íiwitawa, yàacaténá Dios icàaluíniná. Càité Jacob yeebáidaca Dios éwitaté iwàwacutácáaníta itéca yéenibewa macáita Egipto yàasu cáli néré.

²² José nacái yeebáidacaté Dios, ínáté maléénacaalí irí èeri ipíchawáise yéetácawa, yá José icàlidacaté yéénánái iríwani, níái israelitaca, namusúanápinatéwa Egipto yàasu cáli íicha áibaalípinaté. José yeebáidacaté Dios iyúudánápinaté israelitanái, íná José ichùullacaté nía natéénápinaté yáapimi chácátáinápinácaalíté namusúawa Egipto yàasu cáli íicha, nabàllacaténaté yáapimi áiba cáli néré, yái cáli Dios imàaquéricaté Abraham irí.

²³ Néeseté nacái Moisés isèenái neebáidacaté Dios iyúudánápinaté nía, nía nacái néenánái israelitaca. Iná idécanáamité Moisés imusúaca iicá èeri, yá isèenái icùacaténi íbàacanéeri iyú máisiba quéeri cayábacáinaté naicáca iicacánáwa yái sùmàì yáanaca càiride iyúwa wenàiwica íibaidéeripinaté Dios irípiná. Egipto yàasu cáli icuèriná ichùullacaté israelitanái nanúanápinaté néenibewa asíanáica, quéwa càmita cáalu Moisés isèenái, ínáté càmita namàni càide iyúwaté egipcionái icuèriná ichùullaná nía.

²⁴ Moisés nacái yeebáidacaté Dios. Quéchatécáwa Egipto yàasu cáli icuèriná íidu udàwinàacaté Moisés càide iyúwa ùriwa. Quéwa idécanáamité béerica Moisés, càmitaté iwàwa náimaca ìwali itaquéricani, yái faraón icuèricaté Egipto yàasu cáli.

²⁵ Néese cayába cachàiníwanái iicacaté yùuwichàanápináwa Dios yàasu wenàiwica yáapicha, níái israelitaca, íicha yái íyáanápinácaté càasuíri iyú achúma èerínata náapicha níái Egipto yàasu cáli íiwacanánáica, imàníiyéicaté íbáyawanáwa casímáiri iyú.

²⁶ Moisés yáalimápinácaté idèniaca macáita cawèníiri íyéericaté Egipto yàasu cáli icuèriná irí, naicáacáinaté Moisés càiride iyúwa faraón ìri, quéwa Moisés imàacacaté íichawa

macáita, cawènicáiná cachàiníwanáí iicácaté yáí yùuwichàanápínacatéwa Dios irípiná càide iyúwa Cristo yùuwichàanápínacatéwa áibaalípinaté. Càité Moisés ínáidacawa yeebáidacáinaté Dios yàanápínaté cawèníri nali chènuniré cawinácaalí yùuwichèyeyéicawa Dios irípiná neebáidacáiná itàacái.

²⁷ Moisés yeebáidacaté Dios, ínáté yéewa itéca israelitanáí Egipto yàasu cáli ícha, macàaluínináta rey ilúa ícha, yáí icuèricaté Egipto yàasu cáli. Yáté cachàinica Moisés íiwitáise Dios ìwali imànicaténaté càide iyúwa Dios ichùullianáni. Moisés imànicaté cachàiníri iyú macàaluínináta càide iyúwa iicáidaca nacáicaalí mamáalàacata Dios irí, yáí Dios càmirica yéewa waicáca.

²⁸ Moisés yeebáidacaté Dios itàacái, ínáté ichùullaca israelitanáí namànica idàbáanéerité Pascua yàasuná culto càide iyúwaté Dios icàlidáaná Moisés iríni. Iná israelitanáí nanúacaté napirawa oveja yéenibe. Macái capii imanùbaca irìcuíyeyé iwàwacutácaté nanúaca abéeri oveja wàlisàí. Néese napusúa oveja íiranámi nacapèe inùma ìwaliwa ipíchaná Dios yàasu ángel inuérica wenàiwica inúaca israelitanáí idàbáanéeyéica néenibe asíanáica.

²⁹ Càita nacái israelitanáí neebáidacaté Dios, ínáté nachàbacawa Mar Rojo yàasu manuírí úni ìwallabàa. Dios yàacùaca yèewi yáí única nachàbáanápínáwa abéemàalé. Yáté nàacawa chuírí cáli ínatabàa. Càité Dios imàacaca napiacawa nàuwidenáí íchawa níái Egipto yàasu cáli néeséeyéica. Néese egipcionáí nawàwacaté nachàbacawa nacái náibàacaténaté israelitanáí, quéwa Dios imàacaca ibàllacawa yáí única, ínáté Egipto yàasu cáli néeséeyéi nàisicùmacawa.

³⁰ Néese israelitanáí neebáidacaté Dios, ínáté Dios iyúudàaca nía namànicaténaté ùwicái nàuwidenáí ípunitawa, áiba yàcalé mìnanáí, ípidenacataléca Jericó. Nàipínáanica Jericó itéesebàa siete èeri, yáí yàcalé iwáiná itéesebàa càide iyúwaté Dios ímáaná nali, yáté iwáiná yúuwàacawa.

³¹ Ua nacái Rahab, Jericó ìyacàlená mìnaluca. Quéechatécáwa uimácaté asianáí yáapicha plata ìwalínápiná. Quéwa uwènúadacaté úiwitáisewa ubáyawaná íchawa, yá uebáidacaté Dios itàacái. Ináté pucháiba israelitanáí yàanàacaalíté Jericó ìyacàlená néré naicáanápínaténi ipíchawáiseté macái israelitanáí imànica ùwicái Jericó ípunita, yáté Rahab ubàaca nía Jericó ìyacàlená yàasu úwináí ícha. Uyúudàacáinaté israelitanáí, íná càmitaté nanúa úa namawèniadacaalíté Jericó ìyacàlená. Yáté càmita uétáwa náapicha níái Jericó ìyacàlená mìnanáica càmiyeyéicaté yeebáida Dios itàacái.

³² Iyaca madécaná càiri tàacáisi nàwali áibanáica yeebáidéeyéicaté Dios. Canáca nulí cayába èeri nucàlidacaténá naináwaná ìwali macáita, níái Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, rey David, Samuel, áibanáí profeta nacái.

³³ Israelitanáí neebáidacáinaté Dios, ínáté Dios iyúudàaca namànica ùwicái Canaán yàasu cáli mìnanáí ípunita needácaténaté nàasu cáli. Dios iyúudàacaté israelita íiwacanánáí nacùaca wenàiwicanáí machacàníri iyú. Dios imànicaté nali madécaná cayábéeri càide iyúwaté ímáaná nali cáimiétacanéeri iyú. Dios icùacaté nacái áibanáí ipíchaná león cháwi nacáiri iyáaca nía, íná yéewa nabàllacaté cháwináí inùma Dios ichàini iyú.

³⁴ Dios icùacaté áibanáí nacái manuírí quicháí ícha. Aibanáí neebáidacáinaté Dios, íná Dios iwasàacaté nía nàuwidenáí íchawa iwàwéeyéicaté inúaca nía espada machete nacáiri iyú. Aibanáí canáca cayába nachàini, quéwa Dios yàacaté nachàinipiná neebáidacáinaté itàacái, yá namànicaté ùwicái cachàiníri iyú, yá namawèniadaca nàuwidenáí yàasu úwináíwa.

³⁵ Inanáí nacái neebáidacaté Dios, íná Dios icáucàidacaté nali néenibe yéetácáisi ícha.

Quéwa áibanáí néetácatéwa cabèesi iyú càmicáinaté nawènúada náiwitáisewa Dios ícha nàuwidenáí nacapèedáidacaalíté nía. Càmitaté nawènúada náiwitáisewa Dios ícha nawàwacáinaté namichàacawa yéetácáisi ícha áiba èeripiná nàyáanápíná cayába Dios yáapicha.

³⁶ Aibanáí nàuwichàacatéwa nàuwidenáí iicáanicaalíté naquíniná, nacapèedáida nacái nía, nadacùaca nía cadena iyú, náucacaté nía presoíyeyéi ibànaliculé neebáidacáinaté Dios itàacái.

³⁷ Aibanái nacái néetácawa nàuwidenái nanúacáináté nía íba iyú, nasiéráidacaté nía nacái, nanúacaté nía nacái espada machete nacáiri iyú. Níái yeebáidéeyéicaté Dios itàacái nèepunícatéwa macapèeta. Canáca nabàle cayába, nàwalica nabàlewa oveja ímami, cabra ímami nacái. Catúulécanácaté nía, naméeràacawa. Aibanái yùuwichàidacaté nía. Aibanái imànicaté nalí báawéeri.

³⁸ Ewitaté canácáaníta nawèni èeri mìnanaí iicáca nía, càicáaníta cawènica nía èeri mìnanaí ícha, máinicáináté báawaca èeri mìnanaí íwitàise. Nèepunícatéwa canácatelé wenàiwica manacúali yùucubàa càinàwàiri, dúli yèewibàa nacái, nacutácaté utàwi nàyáanápínáté cáli irìculé, íba yéecalìcubàa nacái.

³⁹ Macáita nía neebáidacaté Dios, íná mabáyawanácaté Dios iicáca nía. Quéwa càmitaté needá nalíwa yái cayábéerica Dios icàlidéericaté nalí ìwali cáimiétacanéeri iyú imàcáanápínáté nalíni.

⁴⁰ Yácáiná Dios ínáidacatéwa wàwali, àta wamusúacataléta waicá èeri, imànínápínáté walí cayábéeri cachàiníwanái mamáalàacata náapicha, yéewanápiná Dios yàaca macáita wacáuca cà míiri imáalàawa náapicha, áibaalí èeri imáalàacaalípináwa.

12

Fijemos la mirada en Jesús

¹ Madécanácaté nía, níái wenàiwica iyéeyéicaté cháí èeri irìcu yeebáidéeyéicaté Dios itàacái. Siúcáise de nàyaca chènuniré, iyúwa manuírì acalèe wawicáulé, iicáidéeyéica walí naicácaténá càinácaalí wàyáaná. Wadéca wéemìaca naináwaná, íná wáaliacawa iwàwacutá weebáidaca Dios tàì ímèeri iyú nacái. Péemìacué comparación: Iwàwacutácaalí wenàiwica ipianícawa carrera ìwali, yá imàacaca íchawa macái wawàsi imiéri, càmita nacái idacua yàabàliwa, iwàwacáiná ipianícawa cayába cachàiníri iyú. Càita nacái wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái: Wamàacacué wáichawa macái yái càulenéerica imànica walíni, wamàacacué wáichawa nacái wabáyawanáwa idacuèrica wía. Néese wáibaidacué cachàiníri iyú Dios irípiná; wàidenìacué wàuwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú; weebáidacué Dios nacái tàì ímèeri iyú yéewanápiná wàanàaca chènuniré.

² Manuícué wáináidaca wawàwawa mamáalàacata Jesús ìwali. Jesús yeebáidacáináté Dios tàì ímèeri iyú náicha canánama, íná nacái yáalimá iyúudàaca wía weebáidacaténá Dios mamáalàacata àta wàanàacataléta chènuniré. Jesús yùuwichàacatéwa cruz ìwali, càide iyúwa báawéeyéi yùuwichàanáwa máini báiri iyú, cáiwíri iyú nacái namànicáiná nabáyawanáwa manuírì cachàiníwanái náicha canánama. Quéwa éwitaté nawàwacáaníta nabáiniadaca Jesús nanúacaalíténi, máini nacái cáiwíricani, càicáaníta Jesús iicácaté yùuwichàanáwa càiride iyúwa achúmèeri wawàsi meedá yáaliacáinátéwa casímáinápináté iwàwa manuísíwata chènuniré yùuwichàacáisi idénáami. Néese idécanáamité icáucàacawa, yá imichàacatéwa chènuniré yáawinacawa Dios yéewápuwáise icúacaténá macáita Dios yáapicha.

³ Iná píináidacuéwa Jesús ìwali, yái ìidenìericaté manuírì yùuwichàacáisi cabáyawanéeyéi imànicáináté irí máini báawéeri, nacúisáidacaté náichawani cachàiníri iyú. Píináidacuéwa Jesús ìwali cachàinícaténácué píiwitàise ìwali, ipíchaná chamàleca píibaidaca Dios irípiná, machawàacacáichacué nacái pía picalùniwa, Jesús yùuwichàacáinátéwa cachàiníwanáicué píicha.

⁴ Càmitàacáwa piùwichàacuéwa manuísíwata àta péetacatalétawa iyúwaté Jesús yéetánáwa. Iná picácué ìnu pía, néese pimànicué ùwicái manuísíwata cachàiníwanái píibáyawaná ípunitawa pimànicáichacué píibáyawanáwa. Pìidenìacué nacái piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú càinácaalí báawéeri áibanái imàníricuécá píri ìwalíise yái peebáidáanáca Jesús itàacái.

⁵ Picácué píimáicha càinácaalíté Dios yàalàanácué pía, Dios yéenibecáinácué pía. Càì ímaca Dios itàacái profeta itànèericaté:

“Péemìa nulí nuìri, picá caná iwèni piicáca Wacuèriná Dios imàacáaná piùwichàacawa yéewáidacaténá pimànica cayábéeri; picá nacái máini achúmaca piwàwa yùuwichàidacaalí pía cachàiniiri iyú pibáyawaná ìwalísewa.

⁶ Yácáiná Wacuèriná Dios yéewáidaca wía yùuwichàacáisi iyú wía cáininéeyéica Dios iicáca; yùuwichàida nacái wía macáita wamànicaalí wabáyawanáwa, wía Dios yeedéeyéica yéenibepináwa”,
ímaca yái Dios itàacáica.

⁷ Piideniacué piùwichàanáwa Dios yùuwichàidacaalícué pía. Càicué imànica pirí yéenibecáinácué pía. Macáita wenàiwica quéenibéeyéi néewáidaca néenibewa, nacapèedaca nía nacái namànicaalí nabáyawanáwa. Càita nacái Dios imàacacué piùwichàacawa yéewáidacaténácué piideniaca mamáalàacatani, yùuwichàidacuéca pía nacái pimànicaalícué pibáyawanáwa.

⁸ Càmicaalícué Dios yùuwichàida pía càide iyúwa yùuwichàidáaná yéenibewa canánama, néese càmitacué Dios yéenibesíwa pía, néese canéeyéica yáaniricuéca pía meedá.

⁹ Càita nacái bàaluité sùmanáicaalíté wía, yáté wasèenáí chái èeri irìcu néewáidacaté wía, nàuwichàidacaté wía nacái wamànicaalíté wabáyawanáwa, yáté wàaca náimiétacaná. Iná Wáaniri Dios chènuníséeri yéewáidacaalí wía yùuwichàacáisi iyú, yá iwàwacutá weebáca cachàiniíwanái, yùuwichàidacaalí wía nacái wabáyawaná ìwalísewa chái èeri irìcu, wadènanápiná yáapicha wacáucawa càmiiri imáalàawa.

¹⁰ Bàaluité wasèenáí chái èeri irìcuíyéica néewáidacaté wía, nàuwichàidacaté wía nacái achúma èerita càide iyúwaté nawàwáaná. Quéwa Dios yéewáidaca wía yùuwichàacáisi iyú, yùuwichàidaca wía nacái wamànicaalí wabáyawanáwa. Dios yùuwichàidaca wía imànicaténá walí cayábéeri, iyúudàacaténá wía nacái, yéewanápiná wàyaca mabáyawanéeri iyú càide iyúwa Dios iyáaná.

¹¹ Dios yéewáidacaalí wía yùuwichàacáisi iyú, yùuwichàidacaalí wía nacái wabáyawaná ìwalísewa, yá achúmaca wawàwa yátaca èericani cáiwicáiná walíni. Quéwa idécanáami yùuwichàacáisi ichàbacawa, yá wéewáidacaalíwa cayába, yásí wàyaca machacàniiri iyú, matuíbanáiri iyú nacái càide iyúwa Dios iwàwáaná, cayábaca nacái wáapicha Dios.

El peligro de rechazar la voz de Dios

¹² Iná pimichàidacué píiwitáisewa wàlisài iyú píibaidacaténácué Dios irípiná cachàiniiri iyú. Pichàiniadacué piwàwawa Dios ìwali piideniàcaténácué piùwichàanáwa.

¹³ Piyacué machacàniiri iyú càide iyúwa báisiiri tàacáisi íimáaná yéewanápinácué píapichéeyéi càmiíyéi máini cachàinica íiwitáise Jesús ìwali càmita nacaláawa Dios íicha, ipíchaná nacái naméeràacawa íicha nabáyawaná ìwalísewa.

¹⁴ Picutácué píalimáanáta piyacaténácué macái wenàiwicanái yáapicha matuíbanáiri iyú. Càita nacái píalimáidacué piyaca mabáyawanéeri iyú, yácáiná cawinácaalí càmiirica ìya mabáyawanéeri iyú, càmita yáalimá ìyaca Wáiwacali yáapicha.

¹⁵ Piicácué píichawa cayába ipíchaná abéeri péenácué iwènúadaca íiwitáisewa Dios íicha, yái imànírira walí cayábéeri mawèniiri iyú. Cawinácaalí iwènúadéerica íiwitáisewa Jesucristo íicha, càicanide iyúwa bànacalé idènièrica ìyacaná ipisíriwa, iculálecáináni, inuérica wenàiwica. Càita nacái cawinácaalí iwènúadéerica íiwitáisewa Jesucristo íicha, càmita iwàsàapiná yáawawa Dios yáasu yùuwichàacáisi íicha, néese báawaca meedá imànica áibanái íiwitáise Jesucristo íicha.

¹⁶ Piicácué píichawa ipíchaná abéeri péenácué íimáca áiba yáapicha càmiirica unìrisíwa, càita nacái càmiíchúca íinusíwa. Cayábacué nacái ipíchanácué caná iwèni piicáca yái cayábéerica Dios iwàwéericuécaca imànica pirí. Picácué píináidawa iyúwaté Esaú íináidáanáatéwa, yái Jacob ibèerica bàaluité. Caná iwèni Esaú iicácaté yái cayábéerica Dios iwàwéericaté imànica irí, yái Isaac ìirica idàbáanéerica. Iná abé yáawiriaté, máinicáinaté máapica yái Esaúca, íná iwéndacaté íichawani yái cayábéerica Dios imàníiripinácaté irí. Iwéndacani iméeréeri iríwani, yàacàsi ìwaliná.

17 Píalíacuéwa, Esaú yèepùacaalíté iwàwaca yáaniri icàlidaca cayábéeri tàacáisi Esaú ípidená ìwali Dios inùmalícuíse yéewacáténáté Dios imànica cayábéeri Esaú írí idécanáamité Isaac yéetácawa, càmitaté Isaac yeebá Esaú írí éwitaté Esaú ícháanícáaníta manuísíwata Dios imànínápináté írí cayábéeri. Càité Dios yùuwichàidaca Esaú canácáiná iwèni Esaú iicáté Dios imànínápináté írí cayábéeri.

18 Dios idéca imànicuéca pírí cayábéeri cachàiníwanái náicha níái israelitanái yàawirináimica. Bàaluté Dios ichùulíaca nabàlùanápínáwa manuíri dúli ípunita, ípidenéerica Sinaí, néemìacáténá Dios icàlidaca nalí itàacáíwa. Níái israelita naicáidacaté dúli írí ipucuéricawa manuíri quichái iyú, ibàlièrica nacáíwa catéeri iyú; cachàiníri cáuli nacáí ipùaca manuíri dúli ìwali.

19 Néese israelitanái néemìacaté trompeta isàna máiníri cachàini; néemìa nacáí Dios itàacáí idècunitàacá itàaníca nalí. Níái yéemièyèicaté Dios itàacáí, nasutáca Dios ícha wawàsi manuísíwata ipíchanáté itàaníca nalí àniwa, máinícáináté cáaluca néemìaca itàacáí.

20 Càité nasutáca Dios ícha càmicáináté náalimá nàideníaca yáí tàacáisi Dios ichùulièricaté iyú níá. Càí ímaquéí tàacásica: “Cawinácaalí wenàiwica, pírái nacáí yèericawa mawíénita manuíri dúli írí, iwàwacutácué pinúacani íba iyú, càmicaalí nacáí ùlibàna iyú”, ímacaté yáí Diosca.

21 Máinícáiná caiyéininéerica yáí naiquéericaté néeni, ínáté profeta Moisés ímaca: “Nutatácawa nucalùniwa”, ímaca yáí Moisésca.

22 Quéwa píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí pidécuéca pìanàaca mawíéniré cáuri Dios iyacàle írí, áibaalí ípidenácatalé Sión yàasu manuíri dúli, yáí Dios iyacàle ípidenéerica wàlisài Jerusalén chènuníséeri, alé madécaná mil namanùbaca ángelnái iwacáidáyacatalécawa nàacáténá Dios írí cayábéeri.

23 Dios yéenibe nacáí nadéca nàwacáidáyacacawa néenibàa idènièyéica ípidenáwa cuyàluta chènuníséeri írìcu. Pidécuéca pìanàaca mawíéniré Dios írí yáí ícùerica macáita machacàníri iyú, yáí yùuwichàidéripínáca báawéeyéi wenàiwica. Pidécuéca pìanàaca mawíéniré nalí níara wenàiwica cayábanaméeyéica íiwitáise iyéeyéica siùcáisede Dios yáapicha mabáyawanéeri iyú.

24 Pidécuéca pìanàaca mawíéniré Jesús írí nacáí, yáí imànírìca walípiná wàlisài wawàsi Dios yáapicha, Dios icùanápíná wía iyúwa yéenibewa. Jesús yéetácátéwa wáichawalíná, íná yéewa íraná idéca yàapídáidacuéca píiwitáise píbáyawaná íchawa. Yáí Jesús íranáca yáasáidaca walí Dios iwàwa imànica walí cayábéeri mawèníri iyú, iwasàacáténá wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Jesús íraná càmita imàni càide iyúwa Abel íranámi. Bàaluté Abel íbèeri ípidenéeri Caín inúacaté Abel. Caín iicácaalíté iméeréeri íranámiwa cáli ínatabàa, yá cáaluca Caín, ínáidacawa cawàwanáta áiba inúaca ípuináni, Abel ìwalíse. Caín yáalíacaté nacáíwa Dios yùuwichàidáanápínáténi. Quéwa Jesús íraná yáasáidaca walí Dios iwàwa imàcaca iwàwawa wenàiwicanái íbáyawaná ícha.

25 Iná piicácué píichawa cayába ipíchanácué píwènúadaca píiwitáisewa Jesucristo ícha, yáí icàlidéerica walí Dios itàacáí. Càmicáináté israelitanái neebáida Dios itàacáí iyúwa profeta Moisés icàlidáanáté nalíni cháí èeri írìcu, ínáté càmita náalimá napiacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná wáalíacawa máinípiná cachàiníwanái wàuwichàanápínáwa wawènúadacaalí wáiwitáisewa Jesús ícha, yáí chènuníséerica icàlidéerica walí Dios itàacáí siùcáisede.

26 Bàaluté nàyacaté manuíri dúli itéesebàa, ípidenéeri Sinaí, yáté Dios itàacáí icusúacaté cáli cachàiníri iyú. Quéwa Dios idéca ímaca walí: “Abé yàawíríata àniwa nucusúapíná cáli, macáí capìraléeri cáli chènuníséeri nacáí, numáalàidacáténá macáita”, ímaca yáí Diosca.

27 Yáí tàacáisi íiméerica “abé yàawíríata àniwa” ímáanáca Dios imáalàidapíná idàbacaléwa macáita cháí èeri írìcu, chènuníse nacáí, yéewanápíná yáawamita wawàsi càmlírìca imáalàawa iyamáapínáwa.

²⁸ Càmíripináta imáalàawa yáí wawàsi Dios imàníricaté wáapicha imàacáanápíná wacùaca macáita. Iná wàacué Dios irí cayábéeri, wàacué nacái Dios icàaluíniná báisíri iyú càide iyúwa iwàwáaná wàaca iyéiníná.

²⁹ Yácáiná Wáaniri Dios càicanide iyúwa caiyéininéeri quichái imáalàidéerica macáita, yùuwichàidapínacáiná manuísíwata macái báawéeyéi wenàiwica càide iyúwa manuírí quichái yeemácaalí macái báawéeri.

13

Como agradecer a Dios

¹ Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, picácué piyamáida cáinináca piicáyacacawa mamáalàacata càide iyúwa abémisana.

² Picácué piimáicha pitàidaca wenàiwicanái cayábéeri iyú, peedácaténácué pìataléwa nía, cawinácaalí áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái yèpuníyécawa déecuise icapèe íchawa. Abénaméeyéi Dios yàasu wenàiwica nadéca càì namànica cayábéeri, yá needácaté nàataléwa ángelnái Dios ibànuèyéica càiyéide iyúwa wenàiwica iicácanáwa. Inaté Dios imànica nalí cayábéeri.

³ Catúulécánácué piicáca presoíyéi, piyúudàacué nía, ipíchaná nàuwichàacawa máiní. Piwàwalicué nía càide iyúwa pìyaca nacáicaalí náapicha néeni, nàyacáiná presoíyéi ibànalicu neebáidacáiná Jesucristo itàacái. Piyúudàacué wenàiwica yùuwichèeyécawa ìwalíise yáí neebáidáanáca Jesucristo itàacái. Piicácué piwènúawa náicha, áibaalícáiná cawàwanáta iwàwacutácué càì piùwichàacawa nacái.

⁴ Iwàwacutácué piicáca cáimiétaquéri iyú macáita cawinácaalí idènièyéica inìriwa, ínu nacáíwa. Picácué piimá áiba yáapicha càmíichúaca pínusíwa, càmíríca nacái pinìrisíwa. Yácáiná Dios yùuwichàidapíná macáita imàníyéica yáalaniwa, cawinácaalí nacái ìiméeyéica áiba wenàiwica yáapicha càmíichúaca ínusíwa, càmíríca nacái unìrisíwa.

⁵ Picácué cáininá piicáca plata. Casímáicué piicáca yáí pidènièricuéca siùca. Picácué achúma pínáidáanicawa piwàwawa càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca wawàsi pimáapuèrica. Yácáiná Dios idéca ímaca: “Càmíripináta numàaca pía, càmita nacái núuca nuíchawa píawa”, ímaca walí yáí Diosca.

⁶ Iná yéewa wáalimá wáimaca macàaluínináta: “Nuíwacali iyúudàapíná núawa; íná càmita cáalupíná núa. Càmita cáalupíná nuicá càinácaalí báawéeri áibanái imàníripínáca nulí”, càì wáimaca.

⁷ Piwàwalicué níara picuèrinánáimi ancianonái icàlidéeyéicatécué pirí Dios itàacái. Piwàwalicué càinácaalíté nàyáaná machacànìiri iyú, àta néetácatalétawa. Piwàwalicué neebáidáanáaté Jesucristo tàì íméeri iyú éwitaté áibanái inúacáaníta nía. Néese pìyacué nacái càide iyúwaté nàyáaná, neebáidáanáaté nacái Jesucristo itàacái.

⁸ Jesucristo canácatáita iwènúada íiwitáisewa áiba íiwitáisesi ìwali. Càide iyúwaté íiwitáise ìyáaná bàaluité, càita nacái ìyaca siùcáisede, càiripináta nacáíwa èeri càmírí imáalàawa.

⁹ Iná picácué pibatàa áibanái iméeràidacué pía méetàuculé ícha yáí tàacáisi peebáidéericuéca. Aibanái nawàwacué peebáidaca madécaná tàacáisi yàacàsi ìwalíríca icàlidéerica walí càirínácaalí yàacàsi wáalimá wayáaca. Macáita yáí canéerica iwèni tàacáisi yàacàsi ìwalíríca canácatáita idé iyúudàaca wenàiwica náalíacaténáwa Dios ìwali. Néese macái wenàiwica yeebáidéeyéica càiri tàacáisi, càmita cachàini náiwitáise Wáiwacali ìwali. Cayába cachàini walíni wamàacacaalí Dios imànica walí cayábéeri mawèníri iyú ichàiniadáanápiná wawàwa.

¹⁰ Bàaluité sacerdotenái inúacaalíté piráí iyúwa sacrificio macái israelitanái ibáyawaná ìwalíise, yáté càmita Dios ibatàa nayáaca yáí iinásica. Càita nacái siùca, macáita inuèyéica pìrái Dios irí mamáalàacata nawàwacáiná cayábaca Dios iicáca náiwitáise, canáca yéewaná náalíacawa Dios ìwali. Yácáiná Dios idéca imàacaca walí áiba sacrificio íiwitáaná, cayábéeri

macái pìrái ícha. Yái Jesucristo, yéetácatéwa wáichawalíná iyúwa sacrificio cruz ìwali wabáyawaná ìwalíse yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha.

¹¹ Bàaluité sacerdote íiwacalíná itécaté pìrái íranámi Dios yàasu manuírí capìima imàdàaná irìculé, yái israelitanái isutácatáipináca Dios ícha. Itéca irái imàdàaná irìculé, mabáyawanácateléca náicha canánama, Dios íchàini ìyacatalécaté. Idàchìadacaté irái yàalusi nacáiri ìwali, imànicaténáté ofrenda nacáiri Dios irí, isutácaténáté Dios ícha wawàsi imàacáanápínáté iwàwawa israelitanái ibáyawaná ícha. Quéwa neemácaté pìrái iinámi méetàucuta nàyacàle íchawa.

¹² Càité nacái Jesús yùuwichàacawa, yéetácawa méetàucuta yàcalé ícha. Yéetácatéwa wáichawalíná, wía yàasu wenàiwicaca, yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, Dios yeedácaténá wía yàasunáipináwa íbaidéeyéipináca abéerita Dios irípiná. Càita Jesús yàapídáidaca wáiwitáise wabáyawaná íchawa íraná iyúwa, yéetácáinatéwa wáichawalíná.

¹³ Càide iyúwa Jesús yàanátéwa méetàucuta yàcalé ícha yùuwichàacaténátéwa, càita nacái iwàwacutácué wàyaca méetàuculé èeri mìnánái íwitáise ícha. Càide iyúwaté Jesús yùuwichàanáwa wáichawalíná, càita nacái iwàwacutá wèepunícawa yáapicha, wàuwichàaca nacáiwá irípiná weebáidacáiná itàacái.

¹⁴ Chái èeri irícu canácata wàyacàle ìyéerica càiripináta. Néese wèepunícawa wàacawa nérépiná yái yàcalé yàanèripináca chènuníise áibaalípiná, yái Dios ìyacàleca, wàlisàì Jerusalén.

¹⁵ Jesucristo yéetácatéwa wáichawalíná, íná wàacué Dios irí cayábéeri càiripináta Jesucristo ìwali. Yái wàanáca cayábéeri Dios irí, yácata wàasu sacrificio wamàaquéerica Dios irí ofrenda iyú càide iyúwa iwàwacutáaná wamàacaca iríni wàacaténá icàaluíná. ¡Íná wacàlidacué áibanái irí Dios iináwaná ìwali cayábéeri íwitáise!

¹⁶ Picácué piméyáawa pimànica cayábéeri áibanái irí. Piyúudàacué áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái piasu iyúwa casímáicáiná Dios iicáca wamàníná irí càiri sacrificio, wàacaténá icàaluíná.

¹⁷ Peebáidacué natàacái níara picuèrinánáicuéca ancianonáica. Pimànicué nacái càide iyúwa náimáaná nacùacáinácué pía. Nawàwa nacùacuéca pía cayába náaliacáináwa iwàwacutá nacàlidaca naináwanáwa Dios irí càinácaalíté iyú nacùanácuéca pía. Peebáidacaalícué natàacái, yá casímáica náibaidaca Dios irí. Quéwa, càmicáalícué peebáida natàacái, yá achúmaca nawàwa náibaidacalé ìwalísewa, yá nacái Dios yùuwichàidapínácué píawa.

¹⁸ Pisutácué Dios ícha walípiná. Wáaliacawa wadéca wáalimáidaca wamànica cayábéeri càiripináta, íná càmita báì wía ìwalíse yái wamàníríca.

¹⁹ Nusutácué píicha wawàsi manuísíwata pisutáanápínácué Dios ícha nulípiná imàacáanápíná nuèpùacawa pìatalécué caquialéta.

Bendición y saludos finales

²⁰ Nusutácué Dios ícha pirípiná, yái imàaquéerica matuíbanáica wáiwitáise, yá nacái imichàidéericaté Wáiwacali Jesús yéetácáisi ícha, yái Wacuèriná cachàiníríca icuèerica wía cayába càide iyúwa pastor icùacaalí ipírawa ovejanái. Dios icáucàidacaté Jesús, imàacaca nacái Wacuèrinápinácani Jesús yéetácáinatéwa wáichawalíná, íná yéewa Wáiwacali Jesús íraná cawènica imànica yái wàlisàì wawàsica Dios imàníríca wáapicha icùanápiná wía càiripináta.

²¹ Yá nusutácué Dios ícha pirípinácué ichàiniadàanápínácué pía píalimácaténácué pimànica macái íwitáaná cayábéerica càide iyúwa Dios iwàwáaná. Nusutáca Dios ícha nacái imàacáanápíná macáita wàyaca càide iyúwa iwàwáaná Jesucristo íwitáise cachàiníríca iyú. ¡Wàacué cayábéeri Cristo irí, yái ìyéerica cáimiétacanéeri iyú, icànéeri nacái mèlumèluírí iyú, icuèripiná nacái macáita càiripináta! Báisíta, amén.

²² Píacué nuénánáica, nusutácué pícha pínáidáanápínácuéwa cáalíacáiri iyú ìwali yái nùalàanácuéca pía cháí achúméerína cuyàluta irìcu, nutànàacáináni nuchàiniadacaténácué píwàwa mamáalàacata.

²³ Nuwàwaca nucàlidacuéca nacái pirí wéenasàiri Timoteo iináwaná nadéca namàacaca yèpunícawa presoíyéi ibànaná ícha. Yànàacaalí caquialéta nùatalé, yásí nutéca núapichawani, nupáchiacaténácué píawa.

²⁴ Nuwàwalicué macáita picuèrinánái ancianonái, macáita nacái níara Dios yàasu wenàiwica canánama. Níái Italia yàasu cáli néeséeyéica yebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nawàwalicué pía.

²⁵ Nusutácué Dios ícha píripínácué macáita imànínápinácué pirí cayábéeri manuísíwata mawèníiri iyú.

SANTIAGO

Saludo

¹ Núa, Santiago, yái Dios yàasu wenàiwica íbaidéerica irípiná, Wáiwacali Jesucristo yàasu wenàiwicaca nacái núa. Nuwàwalicué pía, píacué doce namanùbaca Israel itaquénánámi nàawiría icàlalièyéicawa macái cáli ínata.

La sabiduría que viene de Dios

² Píacué nuénánáica, iwàwacutácué casímáica piicáca yái piùwichàanácawa macái yùuwichàacáisi íiwitáaná iyú.

³ Píalíacáinácuéwa piùwichàacaalíwa Dios irípiná peebáidacáiná Dios, yásí péewáidacuéwa píideníacaténá yùuwichàacáisi matuíbanáiri iyú, cachàiníiri píiwitáise yáapichacuéwa.

⁴ Quéwa píalimáidacué píideníaca piùwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú cachàiníwanái cachàiníacaténácué píiwitáise Dios ìwali. Yásí píalimácué pimànica macáita càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Aibacaalí péenácué cà míri yáalíwa cayába càinácaalí iwàwacutáaná imànica iyacaténá machacàníiri iyú, yá iwàwacutá isutáca yáawawa Dios ícha imàacáanápíná cáalíacáicani, yásí Dios imàaca cáalíacáicani. Càmicáiná Dios imáisanía wáicha wáalíacáica, néese imàacacué walí manuísíwatani, càmita nacái icuísa íchawa wía wasutácaalí ícha imàacáanápíná caalíacáica wía.

⁶ Quéwa iwàwacutá manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali wasutácaalí ícha imàacáanápíná cáalíacáica wía. Cawinácaalí wenàiwica cà mírica manuí ínáidaca iwàwawa Dios ìwali, càmita yáalimá yeebáida Dios tàì íméeri iyú, néese iméeràacawa méetàuculé Dios ícha. Càicanide iyúwa màladàca manuíri úni ìwali, cáuli itéeri abéemàalé, néese yèepùacawa abéemàa iwéré àniwa.

⁷ Yái ínáidéericawa càì, càmita Wáiwacali imàacapíná cáalíacáicani.

⁸ Càmita Dios imànipíná irí cayábéeri yácáiná yái wenàiwica éeruírca íiwitáise ínáidacawa abéeri wawàsi ìwali siùcatái, néese táwichanáami ínáidacawa áiba wawàsi ìwali àniwa, yá càmita yáalimá iyaca machacàníiri iyú macái èeri imanùbaca.

⁹ Catúulécanácaalí áiba wenàiwica, yá iwàwacutá casímáica iwàwa Dioscáiná iicácani càiride iyúwa cáimiétacanéeri.

¹⁰ Càasucaalí áiba wenàiwica, yá iwàwacutá nacái casímáica iwàwa càmicáiná cayába Dios iicácani yàasu cawèníiri ìwalíise. Níacáiná macái càasuíyéi wenàiwicaca nadèniaca maléená èeri nàyacaténá cháì èeri irícu, càide iyúwa macái wenàiwica. Càica níade iyúwa íiwinási íbàlùacaalíwa masicái yèewi manacúalibàa, cà mírica ìya càiripínáta. Càita nacái càmita càasuíyéi idècuníawa cháì èeri irícu càiripínáta.

¹¹ Eeri imusúacaalíwa, yá ùuleca máini. Yá chuìca yái masicáica, néese íiwiná nacái icaláacawa. Yá imáalàacawa cayábéeri iicácanáwa. Càita nacái càasuíri yéetápináwa, idècunitàacá imànica ìyaca yàasu wawàsiwa yeedácaténá iríwa plata mamáalàacata.

Pruebas y tentaciones

¹² Aibaalí wawàwacaalí wamànica wabáyawanáwa, quéwa càmicaalí càì wamàni, yásí casímáica wawàwa manuísíwata. Wadécanáami wáasáidaca càmita wawènúada wáiwitáisewa Dios ícha, yásí Dios yàaca walí wacáuca cà míri imáalàawa càide iyúwaté Dios icàlídáaná cáimiétacanéeri iyúni yàanápíná nacáuca cà míri imáalàawa macáita cáininéeyéica iicáca Dios.

¹³ Píwàwacaalícué pimànica píbayawanáwa, píacué píináidawa Dios yáalimáidáaná pía pímanínápínácué píbayawanáwa. Canácatáita Dios iwàwa imànica íbayawanáwa, càita nacái canácatáita yáalimáida wenàiwica namànínápíná nabáyawanáwa.

¹⁴ Néese píiwitáise báawéeri, yácata imáidéerica pía, yáalimáida nacái pía, néese idacùaca pía àta máinícataléta piwàwaca pimànica pibáyawanáwa.

¹⁵ Néese máinícáiná piwàwaca pimànica pibáyawanáwa, íná pimànica pibáyawanáwa. Pimànicaalí piacawa pibáyawanáwa mamáalàacata àta péetacatalétawa, yásí piwàlùacawa irìculé yái yéetácáisi càmirica imáalàawa méetàuculé Dios ícha càiripináta.

¹⁶ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca. Picácué píima Dios idéca itàanica pirí piwàwalicuise piwàwacaténásacué pimànica pibáyawanáwa.

¹⁷ Macáita yái cayábéerica wadènièrica, Dios yái iyéerica chènuniré, idéca imàacaca walíni, yái Wáaniri Dios idàbéericaté camalási chènuníseyéi, níái èeri, quéri, dùlupùta nacái. Quéwa yái Wáaniri Dios càmirita càide iyúwa èeri iyáaná, yái èeri iwènuéricawa yàacawa, càmiri nacái icàna cayába càiripináta. Néese Wáaniri Dios canácatáita iwènúada íiwitáisewa áiba íiwitáisesi ìwali.

¹⁸ Dios idéca yàaca wacáuca càmiri imáalàawa weebáidacaalíté báisíiri tàacáisi. Càité Dios imànica càide iyúwaté iwàwáaná, yéewanápiná Dios yéenibeca wía, cayábéeyéi áiba wawàsi ícha macáita Dios idàbéericaté cháí èeri iricu.

La verdadera religión

¹⁹ Iná piwàwalicué cayábani, píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca: Macáitacué pía iwàwacutácué péemìaca cáaliacáiri iyúni áibanái itàanicaalícué píapicha, yéewáidacaalí nacáicué pía. Néese píináidacuéwa cayába ipíchawáise pitàanica. Picácué nacái calúa pía ráunamáita.

²⁰ Cawinácaalí caluérica íiwitáise, càmita yáalimá imànica càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²¹ Iná pimàacacué píichawa casaquèeri píiwitáisecawa, yá nacái pibáyawaná manuéricawa. Néese peebáidacué yái tàacáisi báisírira píiwitáise cayábéeri iyúwa, yái tàacáisi néewáidéericuécá iyú pía; peebáidacaalícué yái tàacásica, yásí Jesucristo iwasàacué píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

²² Báisíta iwàwacutácué péemìaca yái tàacásica, quéwa péemìacaalícáita meedáni, néese càmicaalícué pimàni càide iyúwa ímáaná, yá pichìwáidacáitacué píawawa meedá. Piyúunáidacuécá cayábaca Dios iicáca píiwitáise, quéwa báawaca iicácué píiwitáise.

²³ Aibacaalí yéemìacáita Dios itàacái, néese càmita imàni càide iyúwa ímáaná, càicanide iyúwa wenàiwica iicacaalí inàniwa chapúalìculé.

²⁴ Yá iicáca yáawawa chapúalìculé. Néese iwènúacanacáitawa chapúa ícha, yá iimáichaca caquialéta càinácaalí iicacánáwa, íná càmita ichùnà yáawawa.

²⁵ Weebáidacaalí Dios itàacái cayábéeri, yásí Dios ichuìdaca wáicha wabáyawaná yéewanápiná càmita quirínama iwàwacutá wamànica càide iyúwa wabáyawaná ichùulianá wía, Dios itàacáicáiná imáisanìaca wamànica wabáyawanáwa, quéwa yàalàaca wía wamànicaténá cayábéeri. Iná yéewa càmicaalí waimáicha Dios itàacái, wamànicaalí nacái càide iyúwa ímáaná, yá casímáica Dios imànica wawàwa ìwali yái wamànírira.

²⁶ Picàlidacaalícué piináwanáwa peebáidáanása Dios itàacái, quéwa càmitacué píalimá picùaca pinùmawa ipíchaná pitàanica báawéeri iyú, yá pichìwáidacáitacué píawawa, canáca iwèni nacái yái picàlidáanáca peebáidáanáscué Dios itàacái. Piyúunáidacuécá cayábaca Dios iicáca píiwitáise, quéwa báawaca meedá iicácué píiwitáise.

²⁷ Piwàwacaalícué píasáidaca Wáaniri Dios irí peebáidáaná itàacái báisíiri iyú, yá pimànicué cà: Piyúudàacué sùmanái canéeyéica isèená, nía nacái inanái inìrimi yéetéeyéimicawa ícha ipíchaná nàuwichàacawa. Picácué nacái pimàni pibáyawanáwa càide iyúwa áibanái èeri mìnánái imàníná.

2

Advertencia contra la discriminación

¹ Píacué nuénánáica, yeebáidéeyéica Wáiwacali Jesucristo itàacái, yái cachàinírira íiwitáise, icànéerica mèlumèlúiri iyú, yá nacái icuèrica macáita cáimiétacanéri iyú Dios

yáapicha. Picácué piicá abéeri wenàiwica íiwitáaná iyúwa cayábéeri áibanái íicha, néese cáininácué piicáca macái wenàiwica abédanamata.

² Piwacáidáyacatáicawa piacaténácué Dios icàaluíniná, néese áiba càasuíri iwàlùacaalíwa pèewiré idènièrica anillo oro yáawamíyéita, ibàlewa cawèníri nacái. Yáta nacái áiba catúulécanéeri iwàlùacaalíwa, idènièrica ibàlewa éewisàimi, báawéeri meedá.

³ Néese, càmitacué pimàni cayábéeri, pitàidacaalícué cayábani yái idènièrica ibàlewa cayábéeri, yá nacái píimacuéca irí: “Píawinawa cháí cayábéeri yàalubáisi íinata”, quéwa píimacuéca catúulécanéeri irí: “Pibàlùawa alé, càmicaalí nacái piwàwa pibàlùacawa alé, yá píawinawa alé cáli íinata”, càicuéca pidéca píimaca.

⁴ Pimànicaalícué càiri báawéeri, yá pucháibacuéca píiwitáise piyaca, càmitacué cáininá piicáyacacawa abédanamata. Yá nacái píináidacuécawa báawéeri iyú meedá, piicácinácué càasuíri càiride iyúwa cayábéeri catúulécanéeri íicha.

⁵ Péemíacué cayábani, piacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca: Dios idéca yeedáca yàasunáipináwa níara iyéeyéica catúulécanéeri iyú cháí èeri irícu neebáidacaténá itàacái tàí íiméeri iyú, yéewanápiná iwasàaca nía yàasu yùuwichàacáisi íicha càide iyúwaté Dios icàlidáaná cáimiétacanéeri iyúni imànínápiná nalí cayábéeri, macáita cáininéeyéica iicácani.

⁶ Iná, ¿cánácué máini báawaca piicáca catúulécanéeyéi wenàiwica càiyéide iyúwa canéeyéi iwèni? ¿Cánácué pibáiniada nía? ¿Càmitasicué píalíawa càasuíyéi nàuwichàidacuéca pía, namànicué nacái píri báawéeri needácaténácué píicha piasu ipíchanácué nacái pidèniaca yái pimáapuèrica? Yá natécuéca pía yàcalé icuèrinánái yàatalé nacháawàacaténácué piináwaná ìwali càmicaalícué píalimá pipáyaidaca píichawa pimawèniacálecawa.

⁷ Níara càasuíyéica naicáanica Jesucristo iquíniná, natàanica nacái báawéeri iyú ìwali, yái cayábéerica íiwitáise, cáimiétacanéeri nacái, yeedéericuéca pía yàasu wenàiwicanáipináwa.

⁸ Pimànipinácué cayábéeri pimànicaalícué machacàníri iyú càide iyúwa Dios ichùullianácué pía, yái ichùullianási cachàinírira náicha canánama íiméerica: “Cáininá piicáca áibanái càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa”, càita iwàwacutácué pimànica áibanái irí cayábéeri.

⁹ Quéwa càmicaalícué cáininá piicáca macái wenàiwica abédanamata, yá pimànicuéca piacawa pibáyawanáwa, cabáyawanácuéca pía nacái càmicáinácué pimàni càide iyúwa Dios itàacái ichùullianá wía.

¹⁰ Cabáyawanácuéca pía, éwitacué pimànicáaníta batéwa macáita iyúwa Dios ichùullianá, càicáaníta cabáyawanácuéca pía pimànicaalícué abéeri wawàsi càmírícué Dios iwàwa pimànica. Yá cabáyawanácuéca pía iyúwa wenàiwica imàníiyéica macái báawéeri íiwitáaná.

¹¹ Cabáyawanácuéca pía éwitacué pimànicáaníta abéeri wawàsi báawéeri, yácáiná abéericata yái Diosca ichùulièricaté wía càmínápiná wamàni wabáyawanáwa macái íiwitáanáta. Dios íimaca: “Picá piimá áiba wenàiwica yáapicha cà míchúaca píinusíwa, cà mírica nacái pinírisíwa”, íimaca yái Diosca. Càita nacái Dios íimaca: “Picá pinúa wenàiwica”, íimaca. Iná éwita càmicáanítacué piimá áiba yáapicha cà míchúaca píinusíwa, cà mírica nacái pinírisíwa, càicáaníta cabáyawanácuéca pía pinúacaalícué wenàiwica. Càmitacué pimàni càide iyúwa Dios itàacái ichùullianá wía.

¹² Weebáidacaalí Dios itàacái, yásí iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa. Dios icàlidápiná waináwaná ìwali, asáisi wamànicaalíté càide iyúwa itàacái íimáaná. Iná iwàwacutácué pitàanica cáalíacáiri iyú, piyacué nacái machacàníri iyú Dios iicápiná.

¹³ Níacáiná cawinácaalí cà míiyéica iicá áibanái ipualé, càmitapiná Dios iicá napualé áibaalípiná yùuwichàidacaalí níawa, quéwa cawinácaalí iiquéeyéica áibanái ipualé, yásí Dios iicápiná napualé. Yá Dios iwasàapináca níawa yàasu yùuwichàacáisi íichawa.

Hechos y no palabras

¹⁴ Piacué nuénánáica, caná iwèni Dios iicáca yái picàlidáanáca peebáidáanácué Dios càmicaalícué pimàni cayábéeri píasáidacaténácué peebáidaca Dios báisíri iyú. Dios càmita iwasàapinácué píawa yàasu yùuwichàacáisi íichawa píšana iyúwa meedá yái càí píimacuéca.

¹⁵ Iyacaalícué pèewi asìali càmicaalí nacái inanái, yeebáidéeyéi Dios itàacái, canácaalí nabàlepiná, canácaalí nacái nayáapiná namáapuèrica yáta èrica, yá iwàwacutácué piyúudàaca nía.

¹⁶ Néese abéeri péenácué ímacaalí nalí: “Píacuéwa cayába pìwalicué pibàlewa, píacué piyáaca nacái piyáacaléwa cadénama”, ímacaalí nalí quéwa càmita yàa nalí yái namáapuèrica, yá canéerica iwèni meedá itàacái, càmicáiná itàacái iyúudàa nía.

¹⁷ Càita nacáicué pía: Báisícaalícué peebáidaca Dios, yá pimànipinácué áibanái irí cayábéeri. Càmicaalícué pimàni áibanái irí cayábéeri, yá píasáidacuéca càmitacué peebáida Dios báisíiri iyú.

¹⁸ Quéwa cawàwanátacué piwàwaca píimaca nulí: “Abénaméeyéi yeebáidaca Dios báisíiri iyú, éwita càmicáanáta namàni áibanái irí cayábéeri. Aibanái càmita neebáida Dios quéwa namànica áibanái irí cayábéeri”, càicué piwàwaca píimaca nulí cawàwanáta. Quéwa pidécuéca piwènúacawa. Càmitacué píináidawa machacàníiri iyú. Càmicaalícué pimàni áibanái irí cayábéeri, yá pidécuéca píasáidaca càmita peebáida Dios báisíiri iyú. Cawinácaalí yeebáidéerica Dios báisíiri iyú, yácata imànírira áibanái irí cayábéeri.

¹⁹ Pidécuéca peebáidaca iyaca abéerita Dios. Yá cayábéeriquéi peebáidáanácuéca cà, quéwa macái demonio neebáidaca nacái iyaca abéerita Dios, yá natatácawa nacalùniwa náalíacáináwa Dios yùuwichàidáanápiná níawa. Iná peebáidacaalícáita iyaca abéerita Dios, càmitacué pimàni máiníiri cayábaca wawàsi demonionái ícha.

²⁰ Picácué máiwitáise pía. Iwàwacutácué píalíacawa, càmicaalícué pimàni cayábéeri áibanái irí, yá píasáidacuéca càmitacué peebáida Dios báisíiri iyú.

²¹ Mabáyawanátaté Dios iicáca wàawirimi Abraham ìwalíise yái imànírira càide iyúwaté Dios ichùulianáni. Dios isutátaté Abraham ícha inúanápiná ìriwa, yái Isaac, Dios iwàwacáináaté yáalimáidaca iicáwa Abraham asáisi yeebáidacaalí Dios tàì íméeri iyú. Yáté achúmaca Abraham inúaca ìriwa iyúwa sacrificio Dios irípiná, quéwa Dios imáidacaté Abraham irí ipíchanáté inúaca Isaac. Abraham yeebáidacaté Dios tàì íméeri iyú, íná mabáyawanáca Dios iicácani.

²² Abraham yeebáidacaté Dios, imànicaté nacái càide iyúwaté Dios ichùulianáni. Càité nacái Abraham yáasáidaca yeebáidacaté Dios tàì íméeri iyú.

²³ Càité ichàbacatéwa càide iyúwaté áiba profeta itànàanáté Dios itàacái íméerica: “Abraham yeebáidacaté Dios, ínáté mabáyawanáca Dios iicácani”, càì ímaca. Néese náimacaté Abraham ìwali Dios yàacawéerinácani, imànicáináaté càide iyúwa Dios ichùulianáni.

²⁴ Iná píalíacuéwa cawinácaalí yeebáidéerica Dios tàì íméeri iyú imànicaténá càide iyúwa Dios ichùulianáni, yácata Dios iiquéerica mabáyawanéeri iyú, ìwalíise yái cayábéerica imànírira, càímírira abéta ìwalíise yái yeebáidáanáca Dios.

²⁵ Càité nacái úara Rahab, càímíchúa israelita. Quéechatécáwa uimácaté asianái yáapicha plata ìwalínápiná, quéwa uwènúadacaté úiwitáisewa Dios irípiná. Néese uyúudàacaté pucháiba wenàiwica israelitanái ibànuèyéicaté. Ubàaca nía nàuwidenái íchawa. Uyúudàaca nía nacái namusúacaténáwa áiba àyapulicubàa báawéeyéi wenàiwica ícha. Ináté mabáyawanáca Dios iicáca úa.

²⁶ Péemiácué comparación: Càide iyúwa wenàiwica iiná yéetáanáwa idécanáami iwàwa cáuri yàacawa ícha, càita nacái cawinácaalí íméerica ìwaliwa yeebáidáanása Dios, quéwa càmita imàni cayábéeri áibanái irí, yá canéerica iwèni meedá yái itàacáica iyúwa chéecáisimi, càmicáiná yeebáida Dios báisíiri iyú.

3

La lengua

¹ Píacué nuénánái, iwàwacutácué càmita manùbéeyéi péená nabàlùadaca níawawa néewáidacaténá wenàiwica. Cayábacué nuénánái ipíchanácué Dios yùuwichàidaca píawa.

Píaliacuéwa Dios yùuwichàidáanápíná wíawa manuísíwata áibanái ícha, wía yéewáidéeyéica wenàiwica, càmicaalí wàya machacàníri iyú càide iyúwa Dios itàacái ímáaná.

² Madécaná yàawíría macáita wía watàanica càmiri máini cáaliacáiri iyú. Càulenáca wacùaca wanùmawa ipíchaná watàanica báawéeri iyú. Cawinácaalí càmirica imàni ibáyawanáwa itàacái iyúwa, yá béerica íiwitáise, yáaliéri nacái icùaca yáawawa macái cáaliacáiri iyú, ipíchaná imànica ibáyawanáwa.

³ Péemiacué comparación: Wachanàidaca achúméeri freno caballo inùmaliçulé yéewanápiná caballo imànica càide iyúwa wawàwáaná. Càita wáalimá wawènúadáidaca manuiri caballo.

⁴ Càita nacái nave manuínaméeyéi, lancha nacáiyéi yèeyéicawa manuiri úni yáacubàa cáuli iyú. Ewita manuínaméeyéicáaníta nía, éwita nacái cachàiníri cáuli iwatàidacáaníta nía nacái, càicáaníta yái itéerica nave yáalimá iwènúadáidaca manuiri nave càide iyúwa iwàwáaná achúméeri téna nacáiri iyú.

⁵ Càita nacái iyaca wanène; achúméeri wainá ìwalíséericani yái wanèneca, quéwa yáaliméeri imànica madécaná wawàsi, wáalimácáiná wamànica wanène iyúwa cayábéeri manuí, báawéeri nacái manuíta. Yái wàasu tàacáisi imusuéricawa wanùma irìcuíse càicanide iyúwa achúméeríina quichái idàbacaalí yeemáca manuiri ànalíma. Càmicaalí áiba ichacàidani, yásí quichái yeemáca ànalíma macáita. Càita nacái wía, éwita achúmáacáaníta yái wanèneca, càicáaníta yáalimá imànica áibanái irí báawéeri manuísíwata, càmicaalí wacùaca watàacáywa ipíchaná watàanica báawéeri iyú.

⁶ Càica wàasu tàacáisi iyacade iyúwa quichái wáalimácáiná wamànica máini báawéeri áibanái irí watàacái iyúwa, madécaná íiwitáaná báawéeri. Yái tàacáisi báawéerica imusuéricawa wanùma irìcuíse, casacàaca imànica wáiwitáise macái. Satanás, yáara demonio íiwacalínaca, yácata náiwacalica macáita wenàiwicaca itàaníyéica báawéeri iyú mamáalàacata. Watàanicaalí báawéeri iyú, yásí watàacái báawéeri máini báawaca imànica yàacawa macáita yái wamàníríca cháí èeri irìcu, càmita nacái wáalimá wàyaca casímáiri iyú áibanái yáapícha.

⁷ Wía èeri mìnánaca, wáalimá macàalunica wamànica madécaná íiwitáaná píraí, cuwèsínái nacái, cuipìranái nacái, àapínái nacái, áibanái cuwèsi nacái iyéeyéica manuiri úni yáaculé. Yá wáalimá wéewáidaca nía namànicaténá càide iyúwa wawàwáaná.

⁸ Quéwa canácata wenàiwica idéeri macàalunica imànica inènewa icùanápínáni ipíchaná itàanica báawéeri iyú. Yái watàacái báawéerica càmita quirínama iwàwa iyamáacawa. Càicanide iyúwa àapi iculále inuérica wenàiwica, wáalimácáiná wàuwichàidaca áibanái wenàiwica báawanama watàanicaalí báawéeri iyú nàwali.

⁹ Máini éeruiri wáiwitáise: Wàaca cayábéeri Wáaniri Dios iríwa wanène iyúwa. Néese wanène iyúwa nacái watàanica báawéeri iyú áibanái wenàiwica ìwali, wacúisaca wáichawa nía nacái, níái wenàiwica Dios idàbéeyéica nàyacaténá càide iyúwa Dios inacáiyéi.

¹⁰ Abéerita wanùma irìcuíse imusúacawa cayábéeri tàacáisi Dios irí, báawéeri tàacáisi wenàiwicanái irí nacái. Píacué nuénánaca, càmita cayába wamàni càì.

¹¹ Péemiacué comparación: Canáca yéewaná ipísíri úni imusúacawa dápú néenibàa yáapichéi úni cayábéerica.

¹² Càita nacái higuera yéetaná càmita yáalimá yàaca walí olivo iyacaná. Càmita yéewa uva yéetaná abéya nacáiri yàaca walí higo iyacaná. Càmita yéewa puíwéeri dápú yàaca walí cayábéeri úni wáiréeripíná. Càita nacái càmita wáalimá watàanica báawéeri iyú báisícaalí cayábaca wáiwitáise wawàwalícuísewa.

La verdadera sabiduría

¹³ Báisícaalícué cáaliacáica pía, cáiwitáise nacái càide iyúwa picàlidáanáciué piínáwanáwa, néese píyacué machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Picáciué nacái cáimacái piicáca píawawa áibanái ícha. Càita píalimáciué píasáidaca cáaliacáicuéca pía báisíri iyú.

14 Quéwa máinícaalícué báawaca piicáca áibanái nàasu cawèníri ìwalíse, piwàwacaalícué nacái pichùllaca áibanái canánama, iwàwacutácué càmíta piyúunáidaca cáaliacáica pía áibanái ícha, néese píasáidacuéca càmítacué píalía báisíri tàacáisi.

15 Pimànicaalícué càì, yásí wáaliacawa píiwitáise píiméericuécá ìwali cáaliacáicasani càmíirita yái náaliacáica Dios imàaquéerica wenàiwica irí. Néese cué cháì èeri irìcuírca meedá yái píiwitáiseca càide iyúwa èeri mìnanaí íináidáanáwa, Satanás ichùllacáiná náiwitáise.

16 Ata alénacaalí nàyaca wenàiwica báawéeyéica iicáca áibanái nàasu cawèníri ìwalíse, nía nacái iwàwéeyéica ichùllaca áibanái canánama, yásí napéliaca níawáaca, namànica nacái macái íiwitáaná nabáyawanáwa.

17 Quéwa cawinácaalí idènièyéica yáaliacáíwa Dios néeséerica, yá wáaliacawa ráunamáita cawinácaalí nía, nàyacáiná machacàníri iyú náiwitáise masaquèeri yáapichawa. Masacàacáiná náiwitáise, íná yéewa nàyaca nacái matuíbanáiri iyú áibanái yáapicha. Càmíiyéi nacái calúa íiwitáise, yéemièyéica áibanái irí cáaliacáiri iyú. Naicáca áibanái ipualé, yá nayúudàaca catúulécaneyéi. Cayábaca naicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata, natàanica machacàníri iyú, càmíta nacái nachìwáida wenàiwica, néese namànica áibanái irí cayábéeri.

18 Wayúudàacaalí áibanái ìyáanápiná matuíbanáiri iyú náapichawáaca, yásí wía nacái wàyapiná matuíbanáiri iyú. Néese áibanái iicápiná càinácaalí wàyaca, yá nawàwapiná namànica cayábéeri nacái.

4

La amistad con el mundo

1 Píacué judíoca, ¿cánácué pimàni ùwicái píipunitawáaca? ¿Cánácué nacái pipélica píapichawáaca? Nucàlidacué píriwani. Máinícué piwàwaca peedáca píriwa cawèníri wawàsi casíimáicaténácué piwàwa, íná pipéliacuéca píapichawáaca.

2 Piwàwacuéca peedáca píriwa cawèníri wawàsi, néese càmíicáinácué pidé peedácani, yásí pinúacuéca wenàiwica peedácaténá yàasumi. Yá báawacuéca piicáca áibanái wenàiwica nàasu cawèníri ìwalíse, néese càmíicáinácué píalimá peedáca píriwani, íná pimànicuéca ùwicái píipunitawáaca, pipélica nacái píapichawáaca peedácaténácué áibanái yàasu. Càmítacué pidé peedáca píriwani yáara piwàwéerica càmíicáinácué pisutá Dios íchani.

3 Néese éwita pisutácaanáitacué Dios íchani, càmítacué yàa píriini, báawacáinácué píiwitáise pisutáca Dios íchani, písimáidacáténácué píawawa meedá báawéeri iyú.

4 ¡Píacué wenàiwicaca iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios ícha! ¿Càmítasicué píalíawa pidécuéca piùwide pimànica Dios, cáininácainácué piicáca èeri irìcuíyéi íiwitáise? Cawínácaalí iwàwéerica ìyaca càide iyúwa èeri irìcuíyéi íiwitáise íimáaná, idéca yùuwide imànica Dios.

5 Càmíirica caná iwèni yái tàacáisica áiba profeta itànèericaté Dios inùmalícuíse. Iimaca: “Máini cáinináca Dios iicáca wía, íná càmíta iwàwa wawènúadaca ícha wáiwitáisewa ipíchaná cáinináca waicáca Dios ícha áiba”, íimaca.

6 Quéwa Dios iyúudàaca wía cachàiníwanái mamáalàacata imànicaténácué walí cayábéeri mawèníri iyú càide iyúwaté profeta itànàaná Dios itàacái bàaluité. Iimacaté: “Dios yùuwideca imànica wenàiwica icàlidéeyéica iináwanáwa càmítasa nawàwacutá Dios, quéwa Dios imànica cayábéeri mawèníri iyú nalí cawinácaali yáaliéyécawa nawàwacutáca Dios iyúudàaca nía”, íimaca.

7 Íná pimàacacué Dios icùaca píiwitáise, pimànicaténácué càide iyúwa íimáaná. Pibàlùacuéwa tàì íiméeri iyú Satanás íipunita, picácué peebá irí, yásí ipíacuécawa píicha.

8 Piwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná, yá iicácuéca pipualé imànicaténácué píri cayábéeri mawèníri iyú. ¡Píacué cabáyawanéeyéica, pimàacacué píichawa yái báawéerica pimànírícuéca! ¡Masacàacué pimànica piwàwawa píbayawaná íichawa, yái

píináidéericuécawa báawéeri iyú piwàwalicuísewa, píacué pucháibéeyéica íiwitáiseca! Càmitacué píalimá cáinináca piicáca Dios cáininácaalícué piicáca èeri írìculyéi íiwitáise càmiyéica yáalía Dios ìwali.

⁹ ¡Píicháanicué ìwali yái báawéerica pimàníricuécaw! ¡Picácué casímáica piicáanica pibáyawaná ìwaliwa, néese píicháanicué ìwali! ¡Pimàacacué píichawa yái casímáiná piwàwa pibáyawaná ìwaliwa, néese iwàwacutácué achúmaca piwàwa pibáyawaná ìwaliwa!

¹⁰ Picàlidacué píichawa yái báawéerica pimànírica Wáiwacali imàacacaténácué iwàwawa pibáyawaná ícha. Yásí imànicuécaw píri cayábéeri.

No juzgar al hermano

¹¹ Píacué nuénánáica, picácué pitàaní báawéeri iyú pìwaliwáaca. Pitàanicaalícué báawéeri iyú áiba wenàiwica ìwali, càita nacái báawacaalícué piicácani ìwalíise yái imànírica, càmitacué pimàni iyúwa Dios ichùulianá cáinináanápínácué piicáyacacawa. Càmitacué piicá Dios itàacái cáimiétaquéeri iyú, néese píasáidacuécaw báawaca piicáca Dios itàacái càiride iyúwa wawàsi canéerica iwèni. Quéwa pimànicaalícué càì, yá píasáidacuécaw piicáca píawawa càiride iyúwa cachàinírira Dios ícha, picàlidacáinácué càmitasa iwàwacutá pimànica càide iyúwa Dios itàacái ímáaná.

¹² Iyaca abéerita Dios, yái imàaquéerica walí itàacáiwa. Piwàwalicué nacái yái Dios imàaquéerica walí itàacáiwa, yácata nacái yùuwichàidéeripínáca báawéeyéi wenàiwica, iwàsèeripíná nacái áibanái wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná canáca yéewanácué pitàanica báawéeri iyú áiba wenàiwica ìwali, abéericáináta Diosquéi yáaliéricaw wenàiwica íiwitáise.

Inseguridad del día de mañana

¹³ Siúcade péemiácué cayába píacué icàlidéeyéica càì: “Siúcade wàacaww áiba yàcalé írìculé, táwicha nacái. Yá wayamáapínáca néesibàa abéeri camuí. Yá wamànipíná wàasu wawàsiwa weedácaténá walíwa plata mamáalàacata”, càicué píimaca.

¹⁴ ¡Picácué càì píimaca, càmicáinácué píalíaww càinápinácaalí píchàbáanápínáwaw táwicha èeri! Canácata wéená iyéeri càiripínáta cháì èeri írìcu. Càide iyúwa waicácaalí samànéeri achúmasíwata, néese yáta canácani, càita nacái wàyaca cháì achúma èerínata. Càmita wáalíaww càicaalínápíná wéetáwa.

¹⁵ Iwàwacutácué càì píimaca: “Wáiwacali iwàwacaalí wamànica càì, yásí wàyaca néenibàaww, wamànica nacái wawàsi”, càicué iwàwacutá píimaca.

¹⁶ Quéwa máinicué piwàwaca pitàanica canúmaséeri iyú, cachàinicáinácué piicáca píawawa. Báawaca meedá Dios iicáca yái cáimacáinácuécaw piicáca píawawa.

¹⁷ Cawinácaalí yáaliérica càinácaalí iwàwacutáaná imànica cayábéeri, néese càmicaalí imàni càì, yá imànica iyaca íbáyawanáwaw.

5

Advertencias a los ricos

¹ ¡Péemiácué cayábani, píacué judío càasuíyéica càmiyéica yeebáida Dios itàacái! ¡Píicháanicué, péemánicaww nacái ìwali yái báawéeri yùuwichàacáisi yàanèeripínácuécaww pìwali!

² Yá báawapínácuécaw píichani macáita píasu cawènírica. Cuwée iyáapínácuécaw píicha pibàle cayábéerica.

³ Yá cayàmipínácuécaw píichani macáita yái píasu oroca, plata nacái. Cayàmicaalípinácué píichani, yásí macáita náalíacuécaw píináwaná ìwaliwa càmitacué piyúudàa catúulécaneéeyéi píasu plata iyúwa, yái plata cáininéericuécaw piicáca. Yácué píasu cawèníri imáalàapínácuécaww píicha, néese piùwìchàapínácuécaww cáiwíri iyú. Pidécaww píwacáidaca madécana cawèníri píasupínáwaw maléená èeri ípíchawáise èeri imáalàacaww.

⁴ Pìasu plata yáasáidapiná cabáyawanácuéca píawa, yái plata càmiricuéca pìà wenàiwica irí íbaidéeyécatécué pìrì needácaténácué pìrì pìbànacale iyacaná. Yái Wáiwacali cachàinírìca náicha canánama, ichùulièrica nacái chènuníiséeyéi úwi, idéca yéemìaca catúulécanéeyéi ícháaníca irí, níái íbaidéeyéicuéca pìrì, nacháawàanácué piináwaná iwali, yá Wáiwacali yùuwichàidapínácué píawa.

⁵ Chái èeri irìcu pìyacuéca cayábèeri iyú, càasuíri iyú nacái. Pidèniacuéca macáita yái piwàwéerica casímáicaténácué piwàwa. Pidécuéca piyáaca cadénama, yá walíibàacuéca píà càide iyúwa pìrái walíibèeyéi nawalíibàidéeyéica cayábèeri yàacàsi iyú ipíchawáise nanúaca nía. ¡Yá máinícué mawiénica pìasu èeri Dios yùuwichàidacatáipínácué píawa càide iyúwa natécaalí pìrái nanúacaténá nía!

⁶ Picàlidacuéca pichìwawa picháawàacaténá mabáyawanéeyéi iináwaná iwali, néese pinúacuéca nía, éwita càmicáanítacué napélia píà.

La paciencia y la oración

⁷ Quéwa, píacué nuénánáica yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái, pìdenìacué piùwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú àta Wáiwacali yàanàacataléta. Péemìacué comparación: Yái ibànèerica ibànacalewa iwàwacutá icùaca mamáalàacata matuíbanáiri iyú àta idàbacataléta unía yúuwàacawa. Néese iwàwacutá icùaca quirita àta unía imáalàacatalétawa àniwa yeedácaténá bànacalé iyacaná.

⁸ Càita nacái picùacué mamáalàacata matuíbanáiri iyú, peebáidacué tàì ímèeri iyú nacái mawiénicáiná Wáiwacali yéenáiwana yàanàanápíná.

⁹ Píacué nuénánáica, picácué pitàaní pìrìwáaca lúasi iyú, ipíchaná Dios yùuwichàidacuéca píawa. Yá mawiénica Dios yàasu èeri yùuwichàidáanápíná wenàiwica, càide iyúwa wenàiwica ibàlùacaalíwa capì inùmalícu ipíchawáise iwàlùacawa.

¹⁰ Píacué nuénánáica, iwàwacutácué pìyaca càide iyúwa profetanái icàlidéeyéicaté tàacáisi Wacuèriná Dios inùmalícuíse. Yáté nàuwichàacawa Dios irípiná neebáidacáinaté itàacái, quéwa nàidenìacaté nàuwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú.

¹¹ Wáaliacawa casímáica nía siúcáise de bàaluitécáiná nàidenìaca nàuwichàanáwa matuíbanáiri iyú Dios irípiná. Píalíacuécawa Job iináwaná iwali. Satanás yáalímáidacaté iicáwani cachàiníri iyú. Ewitaté Job yùuwichàacáanítawa manuísíwata, càicáaníta ìdenìacaté yùuwichàanáwa mamáalàacata; càmitaté iwènúada íwítáisewa Dios ícha. Píalíacué nacáwa idécanáamité Job yùuwichàacawa manuísíwata, néeseté Wacuèriná Dios imànicaté irí cayábèeri manuísíwata, máinícáiná Dios iicáca wapualé, catúulécaná nacái iicáca wía.

¹² Quéwa péemìacué cayábani nuénánái yái tàacáisi máinírìca cachàini: Picácué píima “Báisi báisísíwata, Dios yáaliéricawa”, picácué càì píima. Picácué nacái càì píima capìraléeri cáli ípidená iwali, cáli ípidená iwali nacái, càinácaalí áiba wawàsi ípidená iwali nacái. Píimacaalícué “Báisíta”, iwàwacutácué báisírìca pitàacáica. Píimacaalícué “Càmita”, iwàwacutácué báisírìca pitàacáica. Picácué píima: “Báisi báisísíwata, Dios yáaliéricawa”, ipíchanácué Dios yùuwichàidaca píawa.

¹³ Aibanáicaalí péenácué yùuwichàacawa, iwàwacutá nasutáca níawawa Dios ícha. Aibanáicaalí casímái iwàwa, iwàwacutá nacántàaca casímáiri iyú Dios irí nàacaténá irí cayábèeri.

¹⁴ Aibacaalí cáuláica, iwàwacutá imáidaca ancianonái, níara icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Iwàwacutá imáidaca nía nasutácaténá irí Dios, napusúacaténá nacái séenási ipùdàlìcu idècunitàacá nasutáca irí Dios Wáiwacali ípidená iwali.

¹⁵ Yá manuícaalí ancianonái íináidaca iwàwawa Dios iwali ichùníanápíná cáuláiquéeri, náaliacáináwa Wáiwacali iwàwaca ichùnìaca cáuláiquéeri, yásí ichùnìacawa yái cáuláiquéerica, yá Wáiwacali yeedápináca íchani, yái uláicáica. Cáuláiquéeri imànicaalíté ibáyawanáwa, yásí Wáiwacali imàacaca iwàwawa ibáyawaná ícha.

¹⁶ Iná picàlidacué píchawa yái báawéerica pimàníricuéca piríwáaca, pisutáyacacuéwa píchawáaca pimàacáanápínacué piwàwawa ícha yái pibáyawanácuéca. Néese pisutácué pìwaliwáaca Dios ícha ichùníanápínacué pía. Cayábacaalí wáiwitáise Dios iicápiná, wàyacaalí nacái machacàníri iyú, néese wasutácaalí wíawawa Dios ícha, yásí Dios imànicué walí cayábéeri manuísíwata.

¹⁷ Piwàwalicué càinácaalíté ìyáaná Dios yàasu profeta ípidenéericaté Elías. Yácata abéeri asíali wanacáiri, quéwa Elías isutácaté Dios manuísíwata ipíchanaté unía yúuwàacawa, yéewacáténaté báawéeyéi wenàiwica nàuwichàacawa nabáyawaná ichùuliacawa. Yá máisiba camuí y medio canácaté unía; Dios imànicaté càide iyúwa Elías isutáaná ícha.

¹⁸ Néese Elías isutácaté Dios ícha àniwa unía yúuwàacáténáwa àniwa, yá yèpùaca unía yúuwàacawa àniwa cáli ìwali, yèpùà bànacalé yàaca ìyacanáwa.

¹⁹ Píacué nuénánáica, áiba péenácué iwènúadacaalí íiwitáisewa Dios itàacái ícha, néese piyúudàacaalícué iwènúadaca íiwitáisewa Dios irípiná àniwa, yá pimànicuéca piacawa cayábéeri manuísíwata.

²⁰ Péemíacué cayábani, cawinácaalí iwènúadéerica áiba wenàiwica ibáyawaná íchawa, idéca icùaca cabáyawanéeri ipíchaná yéetácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta. Yá nacái Dios imàacapiná iwàwawa ibáyawaná manuírí ícha.

1 SAN PEDRO

Saludo

¹ Núa Pedro abéeri apóstol Jesucristo ibànùèrica nucàlidacaténá itàacái. Nutànàacué pirí cuyàluta píacué càmíiyéica ìya yàasu cáli ínatawa, ìyéeyéica Ponto yàasu cáli ínata, Galacia yàasu cáli ínata nacái, Capadocia yàasu cáli ínata nacái, Asia yàasu cáli ínata nacái, Bitinia yàasu cáli ínata nacái.

² Nutànàacué pirí cuyàluta, píacué Wáaniri Dios yeedéeyéica yàasu wenàiwicanápináwa càide iyúwaté ínáidáanáwa bàaluité. Dios idéca ibànùaca Espíritu Santo piwàwalìculéué masacàacaténáacué imànica píiwitáise, yéewanápináacué píibaidaca abéerita Dios irípiná, pimànicaténáacué nacái càide iyúwa ichùullaná. Jesucristo íraná imusúacatéwa ícha cruz ìwali yéetácaalítéwa píchawalínáacué, píacué yeebáidéeyéica itàacái, íná Dios idéca imàacacué iwàwawa píbáyawaná ícha. Nusutáacué Dios ícha píirípináacué imànínápináacué pirí cayábéeri mawèníri iyú manuísíwata, imàacáanápináacué nacái pìyaca matuíbanáiri iyú.

Una vida de esperanza

³ Wàacué Dios irí cayábéeri, yái Wáiwacali Jesucristo Yáanirica. Dios idéca iicáca wapualé manuísíwata, íná idéca iwàlisàidaca wáiwitáise wadènìacaténá wacáuca wàlisàíwa chènuníisérica. Càita Dios idéca imànica walí cayábéeri Jesucristo imichàacáinátéwa yéetácáisi ícha. Íná yéewa manuícá wáináidaca wawàwawa idécunitàacá wacùaca Dios imànínápiná walí càide iyúwaté ímáaná.

⁴ Dios idéca iwàlisàidacuéca píiwitáise yàacaténáacué pirí pìasu cawèníripináwa chènuníisérica. Siúcáisede Dios icùaca ìyaca píirípináacué pìasu cawèníri cayábéeri, càmíirica yéewa áiba imáalàidacani càiripináta.

⁵ Peebáidacáináacué Dios itàacái, íná icùacuéca pía ichàini iyúwa, iwasàacaténáacué pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa èeri imáalàacaalípináwa, càide iyúwaté ínáidáanáwa imànínápináacué pirí cayábéeri macáita naicápiná.

⁶ Íná yéewa casímáicuéca píwàwa siúcáisede éwitàacáwa cawàwanáta iwàwacutáacué píuwichàacawa manuísíwata achúma èeríinatàacá, manuírì yùuwichàacáisi iyú.

⁷ Péemíacué comparación: Nawasàaca oro ùuléri quichái iyú needácaténá ícha macái wawàsi casaquèeri yéewanápiná masacàasíwaca yái oroca, cawèníirica nacái, quírameníri nacái. Càita nacái yái píuwichàanáacuécawa yáalímáidacué iicáwa pía píasáidacaténáacué peebáidaca Jesucristo itàacái báisíri iyú. Píidenìacaalícué píuwichàanáwa matuíbanáiri iyú, yásí Dios iicácuéca peebáidáaná càiride iyúwa máiníri cawènica macái oro ícha, orocáiná imáalàapínáacáitawa meedá áiba èeriwa. Íná peebáidacaalícué Jesucristo itàacái tàì íméeri iyú, éwitacué píuwichàacáanítawa, yá Dios icàlidapínáacué píináwaná cayábéeri iyúwa, imàacapínáacué nacái pìyaca cáimiétacanéeri iyú yáapicha, picamaláná mèlumèluíri irícuwa, Jesucristo yàacaalípináwa néese àniwa.

⁸ Cáinináacuéca píicáca Jesucristo éwitacué càmíicáanítàacáwa pidé píicácani pítuí iyúwa. Càita nacái peebáidacuéca itàacái siúca, yái càmíiricuécáwaca píicá, íná yéewa píyanídadacuéca casímáiri iyú manuísíwata Dioscáiná idéca isímáidacuéca pía. Eeri mánaná càmíta náalímá nacàlidacani natàacái iyúwa cánácué yéewaná casímáica pía.

⁹ Peebáidacáináacué Jesucristo, íná idéca iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹⁰ Bàaluité Dios yàasu profetanái icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalícuíse néewáidacatéwa Dios itàacái ìwali cachàiníri iyú náalíacaténáwa cànápinácaalíté iyú wenàiwicanái yáalímá iwasàaca yáawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Yáté nacàlidaca Dios itàacái íméerica Dios imànínápinátécué pirí cayábéeri mawèníri iyú.

11 Bàaluité Espíritu Santo, Cristo ibànùèrica, imàacacaté Dios yàasu profetanái yáaliacawa Cristo yàanàanápínaté, yùuwichàanápínaté nacáíwa, ìyáanápínaté nacáí cáimiétacanéeri iyú chènuniré icamaláná mèlumèluíri irìcuwa Dios yáapicha icùacaténá macáita. Néese profetanái néewáidacatéwa cachàiníri iyú náalíacaténáwa cawinápinácaalí wenàiwicacani, yáí wenàiwica Dios imàaquéericaté nacàlidaca iináwaná ìwali ipíchawáiseté yàanàaca, càita nacáí càicaalínápinácaalíté yéenáiwaná yàanàaca. Néese profetanái náináidacatéwa mamáalàacata ìwali náalíacaténáwa càinácaalíté ìimáaná yáí tàacáisi Espíritu Santo imàaquéericaté nalí.

12 Quéwa Dios imàacacaté profetanái náaliacawa càminápínaté nàasu èeri pinátani yáí tàacáisi Espíritu Santo imàaquéericaté nacàlidaca Dios inùmalicúise; néese Dios imàacacaté náaliacawa yàacaté nalí tàacáisi píripínacué ìyèyéipínacaté madécaná camuí náamiwáise. Pidécuéca péemíaca Dios yàasu apóstolnái icàlidáaná píri Cristo itàacái, ìmérica Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Nacàlidacatécué píri Espíritu Santo ichàini iyú, yáí Espíritu Cristo ibànùèrica chènuníse. ¡Máini Dios yàasu ángelnái chènuníseeyéi nawàwaca náalíaca néemíaca càinácaalí iyú Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha!

Dios nos llama a una vida santa

13 Iná pimichàidacué píiwitáisewa pínáidacaténácuéwa cáaliacáiri iyú. Picácué picàma, néese pìyacué cáimiétaquéri iyú, píicáténácué píichawa cayába. Manuícué pínáidaca píwàwawa Dios ìwali picùacaténácué matuíbanáiri iyú Dios imàínápinácué píri cayábéeri mawèníri iyú Jesucristo yàanàacaalípiná àniwa.

14 Picácué pimàni píbáyawanáwa càide iyúwacué pimàíná bàaluité ipíchawáiseté píalíaca Dios ìwali. Néese peebáidacué Wáaniri Dios itàacái.

15 Pìyacué mabáyawanéeri iyú, mabáyawanéericáiná yáí Diosca imáidéericuéca pía.

16 Càité nacáí profeta itànàaca Dios itàacái bàaluité; Dios ímacaté: “Pìyacué mabáyawanéeri iyú, mabáyawanéericáiná núa”, ímaca yáí Diosca.

17 Píalíacuéwa càmita Dios iicá abéeri wenàiwica íiwitáaná càiride iyúwa cayábéeri áibanái ícha, néese yùuwichàidapíná canánama báawéeyéi, ìwalíse yáí báawéerica namànírica. Iná píimacaalícué Dios ìwali Wáaniricani, yá íwàwacutácué píaca iyéininá mamáalàacata idècunitàacá pìyacuéca cháí èeri irìcu.

18 Dioscáiná idéca iwasàacuéca pía ícha yáí píiwitáisemica canéerica iwèni, yáí píawirináimi íiwitáiseca. Píalíacuéwa máinírícáté cawènica Dios iríni yáí iwasàanacatécué pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Càmitaté ipáyaidani oro iyú, càmita nacáí quírameníri plata iyú, yáí wawàsi imáalèripínacawa.

19 Néese Dios iwasàacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa Cristo íiraná cawèníri iyú, Cristo yéetácáinatéwa iyúwa sacrificio wáichawalíná. Bàaluité Dios ichùuliaca yàasu wenàiwica nanúanápínaté cordero iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa, yáí oveja wàlisài cayábéeri, canéerita isacàa. Càita nacáí Cristo, yáí cayábéerica íiwitáise, mabáyawanéeri nacáí yéetacatéwa wáichawalíná yéewacaténá Dios imàacaca íwàwawa wabáyawaná ícha.

20 Bàaluitésíwata èeri ipíchawáiseté, yaté Dios íináidacawa ibànùanápínaté Cristo yéetáanápínáwa èeri mìnánái íchawalíná. Cristo idéca yàanàaca maléená èeri ipíchawáise èeri imáalàacawa, iyúudàacaténácué pía.

21 Cristo idéca imàacacué peebáidaca Dios itàacái, yáí Dios imichàidéericaté Cristo yéetácáisi ícha. Néeseté Dios imàacaca Cristo ìyaca yáapicha chènuniré cáimiétacanéeri iyú, icamaláná mèlumèluíri irìcuwa icùacaténá macáita. Càita peebáidacuéca Dios, picùacuéca pìyaca nacáí Dios imàínápinácué píri cayábéeri.

22 Peebáidacuéca càide iyúwa ìimáaná yáí tàacáisi báisírira, íná Dios idéca masacàaca imànicuéca píiwitáise cáininácaténácué píicáca áibanái báisírira iyú cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, píicáanápínácué nía càiyéide iyúwa péenánáíwa Wáiwacali

ìwalísená. Iná iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa mabáyawanéeri iyú, báisíiri iyú nacái, macáitacué pichàini iyúwa.

²³ Dios idéca iwàlisàidacuéca píiwitáise pidèniacaténácué picáucawa chènuníiséerica. Càmitacué Dios yàa picáuca imáalèeriwa càide iyúwacué pisèenáimi imànínáté cháí èeri írìcu. Néese yái Dios cáurica, cà mírica imáalàawa, idéca iwàlisàidacuéca píiwitáise itàacái iyúwa, yái tàacáisi peebáidéericuéca.

²⁴ Càité nacái profeta itànàacaté Dios itàacái ímérica:

“Càide iyúwa masicái idaluériwa imáalàacaalíwa ráunamáita, càide iyúwa nacái íiwichi yúuwàacaalíwa masicái íicha, càita nacái wía wenàiwicaca canánama: Ewita càasuýéicaalí wía, cáalíacáiyéicaalí wía nacái, càicáníta wàyacáita maléená èerita cháí èeri írìcu.

²⁵ Quéwa Wáiwacali itàacái iyaca càiripináta”, càité íimaca yái profetaca. Yái Wáiwacali itàacái, yácata tàacáisi nacàlidéericatécué píri píalíacaténácuéwa Jesucristo iwasàacuéca pía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

2

¹ Iná piúcacué píichawa píiwitáise báawéerimiwa macái íiwitáaná, macái chìwái nacái, macái nacái pucháibáanácué píiwitáiseca, yá nacái macái báawáanácué piicáca áibanái nàasu cawèníiri ìwalíse, yá nacái macái báawéeri tàacáisi íiwitáaná picàlidéericuéca áibanái ìwali.

² Péemìacué comparación: Máini quìraslínái icutáca ìnisi yáawamita nachàiniadacaténá naináwa. Càita nacái iwàwacutácué péewáidacawa Dios itàacái ìwali cachàiníiri iyú, yái machìwéeri tàacáisica, pichàiniadacaténácué píiwitáiseca Dios ìwali, àta Jesucristo yàanàacataléta iwasàacaténácué pía macái báawéeri íicha.

³ Càita iwàwacutácué péewáidacawa Dios itàacái ìwali píalíacáinácuéwa báisíiri iyúcani Wáiwacali iicáca wapualé manuísíwata.

Cristo, la piedra viva

⁴ Abédanamacué pimànica píiwitáiseca Wáiwacali yáapicha mamáalàacata. Péemìacué comparación: Aibanái imàniyéicaté íba icapèená, náucacaté náichawa abéeri íba canácáináté iwèni naicácani. Càita nacái abénaméeyéi èeri mìnanaí caná iwèni naicáca Wáiwacali, quéwa Dios idéca ibàlùadacani iyúwa abéeri cachàiníiri náicha canánama. Yái Wáiwacali, càicanide iyúwa manuíri íba cáuri Wáiwacali yàacáiná wacáuca cà míri imáalàawa.

⁵ Píacatacué càiyéide iyúwa cáuyéi íba, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Dios idéca ìwacáidacuéca pía irípináwa. Càicuéca píade iyúwa manuíri templo cayábéeri, Dios imànírira icapèepináwa, Espíritu Santo ìyacaténá írìcu. Dios idéca masacàaca imànicuéca píiwitáise píibaidacaténácué abéerita irípiná càide iyúwa sacerdotenái mabáyawanéeyéi, isutéeyéica Dios íicha áibanái irípiná, pimànicaténácué nalí cayábéeri nacái, pimàacacaténácué nacái píawawa Dios irí, píacaténácué irí cayábéeri nacái. Yácata sacrificio Dios iwàwéericuéca pimànica irípiná píiwitáise cayábéeri yáapichawa. Yá casímáipinácué Dios iicáca píasu sacrificio píyacáinácué abédanamata Jesucristo yáapicha, yái yéetéericatécué píichawalíná píbáyawaná ìwalíse.

⁶ Aiba profeta itànàacaté càiri tàacáisi bàaluité Dios inùmalícuíse. Dios íimacaté:

“Càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí cayábéeri íba manuíri idàbacaténá imànica capli dàalanama, càita nacái nubànùapiná israelitanái iríwa nacuèrinápiná, níai ìyéeyéica Jerusalén ìyacàlená írìcu, áibaalí ípidenéeri Sión. Máini cayábéeri íiwitáise yái nacuèrinápináca nubànùeripináca nalíwa, máini nacái nùasu wenàiwicanái iwàwacutácani. Càicanide iyúwa cayábéeri íba manuíri, máiníiri iwàwacutáca nacái capli irípiná, yái íba wenàiwica needéerica nadàbacaténá namànica capli. Cawinácaalí yeebáidéeyéipináca itàacái, yái nacuèrináca, càmita achúma nawàwa

neebáidáaná ìwalísewa, numànipinácáiná nalíwa macáita càide iyúwaté núumáaná nalí”,
càité ímaca yái Diosca.

⁷ Máinicué cawènica pírí yái íbaca, yái Jesucristoca, píacué yeebáidéeyéica itàacái, quéwa Dios imànipiná cachàiníri iyú áibanái irí càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái càide iyúwa yàasu profetanái itànàaná Dios itàacái bàaluité. Náimaca:

“Níái imàniyéicaté íba icapèená, náucacaté náichawa abéeri íba, canácáinaté iwèni naicácani. Quéwa siùcade máiníri iwàwacutácawa capíi irípiná yái íba náuquéricaté”, ímacaté yái profetaca icàlidacáténaté Jesucristo iináwaná.

⁸ Càita nacái áiba profeta itànàacaté Dios itàacái Jesucristo ìwali. Iimacaté:

“Aibanái càmítapiná neebáida itàacái, calúapiná nacái naicácani”,
cài ímaca yái tàacáisica. Siùca báawaca naicáca Jesucristo càmícáiná neebáida Dios itàacái. Yá Dios yúuwichàidapiná níawa càide iyúwaté ínáidáanáwa bàaluité.

⁹ Quéwa Dios idéca yeedácuéca pía yéenibepináwa, íná yéewa càicuéca píade iyúwa abéeri wenàiwica yàawiría. Wacuèriná Dios idéca imàacacué pía sacerdotenáipiná, píibaidacáténácué irípiná, písutacáténá Dios ícha wenàiwicanái irípiná, píacáténácué nacái cayábéeri Wacuèriná Dios iríwa. Càicuéca píade iyúwa abéeri cáli néeséeyéi mabáyawanéeyéica, Dios yeedéeyéica yàasu wenàiwicapináwa íbaidéeyéipiná abéerita Dios irípiná. Càita Dios idéca imànicuéca pírí yéewanápinácué picàlidaca iináwaná ìwali idéca imànica madécaná cayábéeri ichàini manuírí iyúwa, yái Dios imáidéericatécué pía catéeri ícha, yái píbáyawanáca pimàníricatécué càmicaalíté píalía Dios ìwali. Dios idéca imáidacuéca pía amalacáténácué imànica píiwitáise yéewanápinácué píyaca Dios icamála írìcu, náapicha macáita yáaliéyéica Dios ìwali.

¹⁰ Bàaluité píyacuéca càide iyúwa canéeyéi yàawiría, quéwa siùcade Dios icuèyéicuéca pía. Bàaluité càmítacué píalíawa Dios iicáca pipualé, quéwa siùcáisede píalíacuéwa Dios iicáca pipualé manuísíwata.

Vivan para servir a Dios

¹¹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, nusutácué píicha wawàsi manuísíwata píicáanápinácué píawa iyúwa wenàiwica yèepuníyécawa déeculé yàasu cáli íchawa, idècunitàacá píyacuéca cháí èeri írìcu, yácáinácué píasu cáli ìyaca chènuniré. Picácué pimàni báawéeri càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi iwàwáaná, yái píiwitáise imàníricuéca ùwicái píipunita, ipíchanácué picaláacawa Dios ícha.

¹² Píyacué machacàníri iyú cháí èeri írìcu yéewanápiná áibanái càmíiyéica yeebáida Dios naicáca yái cayábéerica pimàníricuéca. Siùca natàanicué píwali báawéeri iyú càide iyúwacué pídéca nacáicalícué pimànica píbáyawanáwatá. Quéwa pimànicalícué cayábéeri siùcade, yásí áibaalípiná nàapináca Dios irí cayábéeriwa Dios yéemíacaalípiná èeri mìnánái iináwaná ìwali càinácaalíté namànírica, càinácaalíté nacái nàyaca.

¹³ Pimànicué càide iyúwa nachùulíanácué pía, macáita icuèyéicuéca píasu cáli, píasáidacáténácué cayábéeri íiwitáise yái Wáiwacalica. Peebácué itàacái yái náiwacalínaca icuèricuéca píasu cáli.

¹⁴ Pimànicué càide iyúwa nachùulíanácué pía, níara gobernadoriná náiwacalíná ibànuyéicuéca píatalé nacapèedáidacáténá báawéeyéi íiwitáise, namànicaténá nacái áibanái irí cáimiétaquéri iyú, cawínácaalí imàníyéica cayábéeri.

¹⁵ Dios iwàwacáinácué pimànica cayábéeri, yéewanápinácué càmíta náalimá nacháawàaca píináwaná ìwali, áibanái máiwitáiséeyéica càmíiyéica iwàwa yáalíacawa.

¹⁶ Báisíta pídèniacué abéerita Píiwacaliwa chènuníiséerica, yái iwasèericatécué pía báawéeri ícha. Quéwa càmíta Wáiwacali iwasàacué pía pimànicaténácué píbáyawanáwa meedá. Néese pimànicué abéerita càide iyúwa Dios ichùulíaná, yàasu wenàiwicacáinácué pía.

¹⁷ Piicácué macái wenàiwica cáimiétaquéri iyú. Cáininácué piicáca macái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, níacáinácué péenánáica nía Wáiwacali ìwalíisená. Píacué Dios icàaluíná. Píacué nacái ímiétacaná yái wenàiwica icuèricuéca pìasu cáli.

El ejemplo del sufrimiento de Cristo

¹⁸ Píacué áibanái yàasu wenàiwicaca, íbaidéeyéica mawèníri iyú. Peebáidacué píiwacali itàacáiwa cáimiétaquéri iyú, càmita abéta níai ichùulièyéicuéca pía éeréeri iyú, néese nía nacái báawéeyéica íiwitáise, imàníyéicuéca pírí báawéeri.

¹⁹ Cayábaca Dios iwàwa iicáca pìideníacuéca yùuwichàacáisi matuúbanáiri iyú mabáyawanácaalícué pía, piùwichàacaalícuéwa càì pìsíimáidacaténá Dios.

²⁰ Quéwa pimànicaalícué pibáyawanáwa, néese pìideníacaalícué piùwichàanáwa matuúbanáiri iyú nàuwichàidacaalícué pía, néese càmitacué cawèni Dios iicáca piùwichàanáwa, cabáyawanácáinácué pía meedá. Quéwa nàuwichàidacaalícué pía ìwalíise yái cayábéerica pimàníríca, néese pìideníacaalícué piùwichàanáwa matuúbanáiri iyú, yásí cawènica Dios iicácué piùwichàanácawa.

²¹ Yácáiná Dios imáidacatécúé pía pìideníacaténácué piùwichàanáwa matuúbanáiri iyú nàuwichàidacaalícué pía ìwalíise yái cayábéerica pimàníríca. Cristo yùuwichàacáinátéwa píchawalínácué yáasáidacaténácué pírí iwàwacutácué pimànica càide iyúwaté Cristo imàníná.

²² Canácatáita Cristo imànité ibáyawanáwa, canásíwata. Càmitaté ichìwáida wenàiwica, ibatàa abéeripináta.

²³ Nacuísacaté náichawani báawéeri iyú, quéwa càmitaté itàaní báawéeri iyú nalí. Nàuwichàidacaté Cristo, quéwa canátaté íbáulianá nía. Néese imàacacaté yáawawa Dios irí mamáalàacata, yái yùuwichàidéeripináca báawéeyéi wenàiwica machacànírí iyú.

²⁴ Cristocata yái itéericaté ìwaliwa wabáyawaná yùuwichàanápinátéwa wabáyawaná ìwalíise iiná iyúwa cruz ìwali. Yáté Cristo yéetácatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíise, yéewanápiná wamàacaca wáichawa yái báawéerica wamàníríca. Càité Cristo yéetácawa yéewanápiná wàyaca machacànírí iyú Dios iicápiná. Nacapèedáidacaté Cristo cabèesi iyú báawanama ipíchawáiseté natàtàacani cruz ìwali. Inácué Cristo icháuná ìwalíise idéca píiwitáise ichùnìacawa pibáyawaná íchacuéwa.

²⁵ Quéchatécáwa piméeràacatécúéwa méetàuculé Dios ícha càide iyúwa ovejanái iméeràacaalíwa canéeyéica icuèriná. Quéwa pídecúéca piwènúadaca píiwitáisewa Cristo irípiná yái icuèricuéca píiwitáise cáininéeri iyú càide iyúwa pastor icùacaalí yàasu ovejanáwa.

3

Cómo deben vivir los casados

¹⁻² Càita nacái píacué inanái caníríyéica, pimànicué càide iyúwa pinírí iwàwáaná. Yásí níara abénaméeyéi càmiyéicatàacáwa yeebáida Jesucristo itàacái nawènúadapiná irí náiwitáisewa, éwitacué càmicáanáta píalàa nía báawanama, naicáciná pimànicuéca cayábéeri, piyacaalícué machacànírí iyú nacái pinírí yáapichawa píacaténácué ímiétacaná càide iyúwa Dios ichùullanácué pía.

³ Píacué inanái caníríyéica, picácué máiní pínáidáanicawa ìwali càinácaalícué iicácanáwa. Picácué máiní pichùnìaca píiwita íbáináwa cawèníri iyú. Càita nacái picácué máiní picùada píwaliwa oroírí tùliquìchi cawènírica. Picácué nacái máiní picutáca pibàlepináwa máinírí cawènica.

⁴ Néese pichùnìacué cayába píiwitáisewa piwàwallicúsewa. Picácué cachàini piicáca píawawa áibanái ícha, néese pimànicué áibanái irí éeréeri iyú. Yásí casíimáicué Dios iicáca píiwitáise càiride iyúwa wawàsi cayábéeri iicácanáwa, càmirí imáalàawa.

⁵ Càité nacái inanái namànica bàaluité, Dios yàasu wenàiwicaca. Nachùnìacaté náiwitáisewa cayábéeri iyú nawàwallicúsewa bàaluité, yáté cawènica Dios iicáca náiwitáise.

Manuícaté naináidaca nawàwawa Dios ìwali imàninápináté nalí cayábéeri càide iyúwaté ìmáaná nalí. Namànicaté nacái càide iyúwa nàacawéeri iwàwáaná.

⁶ Càité Sara imànica, úái Abraham ínuca. Umànicaté càide iyúwa Abraham iwàwáaná. Yáté úumaca ìwali “nuíwacali”. Yá càicuéca píade iyúwa Sara ídunái pimànicaalícué cayábéeri piàcawéeri iríwa, càmicaalí nacái cáalu piácué.

⁷ Càita nacái piácué aslanái cáinuíyéica. Piyacué píinu yáapichawa cáaliacáiri iyú. Peedácué ùasupiná piacaténácué uímiétacaná. Pimànicué càì ulí cayábéeri cáaliacáiri iyú càmicáiná cachàini úa càide iyúwacué cachàiníná píá. Piácué uímiétacaná nacái Dioscáiná idéca imànica ulí cayábéeri mawèníri iyú yàacaténá ucáuca càníri imáalàawa càide iyúwa imàninácué píri. Piácué uímiétacaná yéewanápiná Dios yeebácuéca píri pisutáanácué ícha.

Los que sufren por hacer el bien

⁸ Siùcade péemiácué cayába, macáitacué píá. Abédanamacué pimànica píiwitáisewa piápichawáaca, piicáyacacaténácuéwa catúulécanéeri iyú, cáininéeri iyú nacái, abémisanacáinácué píá Wáiwacali ìwalísená. Piicácué pipualéwáaca. Picácué cáimacái piicáca piawawa áibanái ícha.

⁹ Picácué pimàni irí báawéeri cawinácaalí imàníricuéca píri báawéeri. Picácué nacái picuísani éwita icuísacaalícué píá. Néese pitàanícué irí cayábéeri iyú, pimànicué irí cayábéeri nacái, Dioscáiná imáidacatécué píá imànicaténácué píri cayábéeri.

¹⁰ Càité áiba profeta idéca itànàaca Dios itàacái:

“Piwàwacaalí piyaca manùba èeri casímáiri iyú, yá iwàwacutá picùaca pinènewa pitàanicáicha báawéeri tàacáisi, picùa nacái pinùmawa ipíchaná picàlidaca pichìwawa.

¹¹ Piwènúada píiwitáisewa báawéeri ícha, yá pimàni cayábéeri. Píalimáida macái pichàini iyúwa piyacaténá matuíbanáiri iyú áibanái yáapicha; picácué pipélicia nía.

¹² Yácáiná Wacuèriná Dios icùaca wenàiwica iyéeyéica machacàníri iyú Dios iicápiná, yeebá nacái nasutáaná ícha; quéwa Dios yùuwideca imànica wenàiwica imàniyéica íbáyawanáwa”,

ímaca yái Dios itàacáica.

¹³ Batéwa macái wenàiwica cayába naicápinácué píawa pimànicaalícué cayábéeri mamáalàacata, yá càmitacué nàuwichàida píawa.

¹⁴ Quéwa éwita nàuwichàidacaalí píawa ìwalíse yái cayábéerica pimàníricuéca, càicáaníta Dios imànipinácué píri cayábéeri. Picácué cáalu píá piùwidenái íchawa. Picácué nacái achúma píináidacawa piwàwawa.

¹⁵ Néese piácué Píiwacali Cristo icàaluínináwa macái piwàwalícuéca. Aibanáicaalícué isutá yéemiáwa píá càinácaalí peebáidéerica, yá picàlidacué nalí Jesucristo iináwaná, yái peebáidéericuéca itàacái. Picàlidacué nalíni cáimiétaquéeri iyú, éeréeri iyú nacái.

¹⁶ Pimànicué cayábéeri, yéewanápiná áibanái itàanicaalícué píwali báawéeri iyú peebáidacáinácué Cristo itàacái, yásí báica nía natàacái báawéeri ìwaliwa, pimànicáinácué abéerita yái cayábéerica.

¹⁷ Pimànicaalícué píbáyawanáwa, yásí piùwichàapinácuéwa píbáyawaná ichùuliacawa. Quéwa caná iwèni Dios iicá yái piùwichàanácuéca cabáyawanáinácué píá meedá. Quéwa Dios imàacacaalícué áibanái yùuwichàidaca píá ìwalíse yái cayábéerica pimàníricuéca, yásí máini cawènica Dios iicácuéca piùwichàanáwa, càmicáinácué cabáyawaná píá.

¹⁸ Yácáiná Cristo nacái yùuwichàacatéwa mabáyawanéeri iyú. Cristo yéetácatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíse, abé yàawiríata, néese càmita quirínama yéetácawa. Cayábéericaté íiwitáise yái Cristoca, quéwa càicáaníta yùuwichàacatéwa wáichawalíná, wía báawanaméeyéica itécaténá wía Dios yàatalé, yéewanápiná nacái cayábaca wáapicha Dios. Yéetácatéwa càide iyúwa wenàiwica, quéwa cáucaté iwàwa cáuri mamáalàacata.

¹⁹ Néese idécanáamité Cristo yéetácawa, yáté yàacawa iwàwa cáuri iyú yàacaténáté iicáca infierno irìculé icàlidacaténáté nalí tàacáisi, níara yéetéeyéimicawa báawéeyéica íiwitáise nadacuèyéica presoíri iyú.

²⁰ Níacata càmiyéicaté yeebáida Dios itàacái bàaluité Noé yàasu èerimité. Idècunitàacá Noé imànicaté arca, yái manuíri lancha nacáirica, yáté Dios idècunìacawa quiríta nawènúadacaténáté náiwitáisewa báawéeri íicha, níara èeri mìnanaíca. Ochocaté namànùbaca níai Noénáica yeebáidéeyéicaté Dios itàacái nawàlùacaténátéwa arca irìculé, yá cáucaté nía manuíri yéesacái íicha, inuéricaté áibanái èeri mìnanaí canánama.

²¹ Yái yéesacái íimáanáca càicanide iyúwa wabautizáanáwa úni yáaculé, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càide iyúwaté arca iwasàanáté Noénái úni yéesacái íicha, càita nacái Jesucristo iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha weebáidacaalí Jesucristo itàacái wabautizácaténáwa úni yáaculé. Jesucristo yáalimá iwasàaca wía imichàacáinatéwa yéetácáisi íicha. Yái wabautizáanáca, càmita íimáaná wàapìdacáita wáichawa meedá, néese íimáanáca wasutáca Dios íicha wawàsi imàacáanápíná iwàwawa wabáyawaná íicha, ichàiniadacaténá wía nacái yéewanápíná wàyaca machacàníri iyú Dios iicápiná.

²² Jesucristo imichàacatéwa chènuniré, yá ìyaca siùcáisede Dios yéewápuwáise icùacaténá macáita Dios yáapicha, macáita ángelnái, macáita demonio íiwacanánái nacái icuèyéica yàasu cáliwa chènuníiséyeyéi, cháí èeri irìcu nacái.

4

Servir según los dones recibidos de Dios

¹ Cristo yùuwichàacatéwa iiná iyúwa, íná càita nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa yéewanápínácué màulenáca pía piùuwichàacaténáwa Cristo irípiná matuíbanáiri iyú. Wàuwichàacaalíwa wainá iyúwa Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái, yásí chuìca wáicha wabáyawaná, yái wáiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéerica.

² Néese idècunitàacá piyacuéca cháí èeri irìcu, yá pimànipínácué càide iyúwa Dios iwàwáaná, càmiiritacué càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi iwàwáaná.

³ Bàaluité piúcacatécué madécaná èeri pimànicaténácué càide iyúwa èeri mìnanaí imàníiná càmiyéica yeebáida Dios itàacái. Pimànicatécué báawéeri macái íiwitáaná mamáalàacata mabáiníri iyú áibanái yàacuésemi. Pimànicatécué nacái piíná iyúwa yái càmiírca Dios ibatàa wenáiwica imànica. Picàmacatécué nacái manuíri fiesta irìcu, piyáacaalítécué piyáacaléwa manuí máiwitáiséeri iyú áibanái yáapicha icàméeyéicué píapicha báawanama, imàníyéicatécué píapicha nacái máiní báawéeri wawàsi nainá iyúwa piacaténácué ídolo icàaluíniná, níai cuwáiná yéenáiwanáca.

⁴ Siùcacué piacawéeyéiná bàaluisàna náináidacawa naicáidacuéca pirí, natàanicué nacái píwali báawéeri iyú càmicáinácué quirínama piacawéeridaca nía namànicaalí nabáyawanáwa manuísíwata máaléquéeri iyú.

⁵ Quéwa áiba èeriwa iwàwacutápiná nabàlùacawa Dios íipunita, yái Dios icàlidéeripínáca iwàwacutáaná nàuwichàacawa nabáyawaná ichùullacawa, macáita báawéeyéi, níai cáuyéicáwaca, nía nacái yéetéeyéimicawa.

⁶ Níai yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái cháí èeri irìcu néemìacaté yái cayábéeri tàacáisica yéewanápínáté nadèniaca nacáucawa càmiíri imáalàawa Dios yáapicha, éwitaté iwàwacutácaníta néetácawa càide iyúwa macái èeri mìnanaí.

⁷ Siùca mawiénicani yái èeri imáalàanápínáca. Iná picùacué píawawa cayába pisutácaténácué píawawa Dios íicha cáimiétaquéeri iyú iyúwa cáalíacáiyéi.

⁸ Máiní iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa. Cáininácaalí waicáca áibanái, yásí wamàacaca wawàwawa nabáyawaná íicha, càinácaalí báawéerica namànírca walí, yéewanápíná nacái Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha.

⁹ Peedácué pìataléwa áibanái wenàiwica casímáiri iyú, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Picácué calúa pía ìwalíise, néese piyúudàacué wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nèepunícaalíwa déeculé nacapèe íchawa.

¹⁰ Dios idéca imàacacué pirí chàinisi abéechúanaméeri iyú pimànicaténácué píbidacaléwa Dios irípiná. Dios imàacacué pirí piasu cawèníri nacái, càide iyúwa iwàwáanácué imàacaca piríni, yéewanápinácué piyúudàayacacawa. Iná pimànicué cayábéeri piríwáaca càide iyúwa Dios ichàiniadánácué pía.

¹¹ Picàlidacaalícué Dios itàacái, picàlidacué nalíni càide iyúwa Dios itàacái ímáaná. Piyúudàacaalícué áibanái, piyúudàacué nía càide iyúwa Dios imàacáanácué pirí chàinisi. Càinácaalícué pimàni, pimànicué macáita machacàníri iyú, mabáyawanéeri iyú nacái yéewanápiná áibanái wenàiwica neebáidaca Jesucristo itàacái nàacaténá Dios irí cayábéeri. Jesucristo icùapiná macáita càiripináta íiwitáise cachàiníri iyúwa, icànéerica mèlumèluíri iyú chènuniré. Báisíta, amén.

Sufrir como cristianos

¹² Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca. Manuíri yùuwichàacáisi idéca yàanàaca pìwalícué. Picácué pínáidawa manuísíwata piicáca yái manuírí yùuwichàacáisica yáalimáidéericuécá iicáwa pía càide iyúwa quichái masacàacaalí imànica oro, yáasáidacaténá asásí básiacaalícué peebáida Cristo. Picácué pínáidawa camínápinácué iwàwacutá piùwichàacawa.

¹³ Néese casímáicué piwàwa manuísíwata píalimácáinácué pìdenìlaca piùwichàanáwa Cristo irípiná càide iyúwa Cristo ìdenìanáté yùuwichàanáwa, yéewanápinácué piyanídacawa cachàiníwanái Cristo yàanàacaalípiná cachàiníri iyú, icamaláná mèlumèluíri irícuwa, icùacaténá macáita íiwitáise cachàiníri iyúwa.

¹⁴ Casímáipinácué piwàwa áibanái itàanícaalícué pìwali báawéeri iyú ìwalíise yái peebáidáanácuéca Cristo itàacái. Yá casímáipinácué piwàwa yácáiná Espíritu Santo yàacawéeridacuéca pía mamáalàacata icùacaténácué píiwitáise Dios ichàini manuírí iyú.

¹⁵ Càmita nutàaní yùuwichàacáisi ìwali yàanèerica èeri mìnánái ìwali inuèyéica wenàiwica, nía nacái cayéedéeyéica, nía nacái imàníiyéica báawéeri áibanái irí; nía nacái máiníiyéica iwàwaca isutáca yéemìlawa áibanái yàasu tàacáisi ìwali.

¹⁶ Quéwa piùwichàacaalícuéwa ìwalíise yái peebáidáanácuéca Cristo itàacái, picácué báí pía ìwalíise, néese pía Dios irí cayábéeri náalíacáinácué pìwali Cristo yàasu wenàiwicaca pía.

¹⁷ Idéca yàanàaca nàasu èeri Dios idàbacatáipináta yùuwichàidaca èeri mìnánái nabáyawaná ìwalíise. Quéechacáwa Dios yùuwichàida wía siùca, wía Dios yéenibeca. Dios idéca idàbaca imàacaca wàuwichàacawa càide iyúwa wenàiwica icapèedáidacaalí yéenibewa, íná yéewa wáalíacawa máinípiná cachàiníwanái Dios yùuwichàidaca èeri mìnánái manuísíwata, cawínácaalí camíiyéica yeebáida Dios itàacái.

¹⁸ Iwàwacutá wàuwichàacawa manuísíwata cháí èeri irícu, éwita Dios yàasu wenàiwicacáníta wía, Dios yéewáidacáiná wía yùuwichàacáisi iyú àta wàacatalétawa èeri íicha. Iná wáalíacawa Dios yùuwichàidáanápiná cabáyawanéeyéi wenàiwica càiripináta, cawínácaalí nacái báawéeyéica iicá Dios.

¹⁹ Iná wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, Dios iwàwacaalí wàuwichàacawa Cristo irípiná, yá iwàwacutá wamànica cayábéeri mamáalàacata, wamàacacué nacái wíawawa Dios icáapi irículé icùacaténá wía, yái Dios idàbéericaté wía, imàníiripináca nacái walí càide iyúwaté ímáaná.

5

Consejos para los creyentes

¹ Siùcade nuwàwaca nùalàacuéca pía píacué ancianoca icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwacáidáyaquèyèicawa yàcalé imanùbaca. Ancianoca

núa nacái càide iyúwacué pía. Nuicácaté Cristo yùuwichàacawa cruz ìwali, yá nucàlidaca iináwaná ìwali. Néese Cristo yàanàapinácaalí àniwa icamaláná mèlumèlúri irìcuwa, yásí wàyapiná Cristo yáapicha cáimiétacanéeri iyú, wacùacaténá yáapicha macáita.

² Píacué ancianoca, picùacué Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, níara wenàiwica Dios imàaquéeyéicuéca picùaca. Péewáidacué nía, picùacué nía cáininéeri iyú càide iyúwa pastor icùacaalí yàasu ovejanáwa. Picùacué nía casímáiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Píacué ancianoca, picácué picutá madécaná plata. Néese píibaidacué Dios irípiná picùacaténácué yéenibe cayába macái pichàini iyúwa piwàwalicuésewa.

³ Picácué pichùulla nía cachàiníiri iyú; picácué piwàwa náiwacalicuéca pía, níai Dios imàaquéeyéicuéca picùaca. Néese picùacué nía cayábéeri iyú, pìyacué nacái machacàiníiri iyú Dios iicápiná, píasáidacaténácué nalí càinácaalí Dios iwàwáaná nàyaca.

⁴ Yá áibaalípiná Wáiwacali yàanàapiná, yái Wáiwacalisíwaca, wía ancianoca icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càide iyúwa pastor icùacaalí yàasu ovejanáwa cáininéeri iyú. Wacùacaalí nía cayábéeri iyú, yásí Wáiwacali yàapiná walí wàasu coronawa càmíiri imáalàawa, wáiwita ìwalíripiná, yá wàyapiná Wáiwacali yáapichawa icamaláná mèlumèlúri irìcu càiripináta, cáimiétacanéeri iyú, wacùacaténá macáita yáapicha.

⁵ Càita nacái píacué càmíiyéica máini béeyéi, pìacué ancianonái límiétacaná, níai icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Pimànicué nacái càide iyúwa nàalàanácué pía. Píacué píimiétacanáwáaca piyúdàayacacuéwa, picácué cáimacái piicáca píawawa, càide iyúwa Dios itàacái íimáaná, abéeri Dios yàasu wenàiwica itànèericaté:

“Dios yùuwidaca imànica wenàiwica icàlidéeyéica iináwanáwa càmítasa nawàwacutá Dios, quéwa Dios imànica cayábéeri mawèníiri iyú nalí cawinácaalí yáaliyéyécawa nawàwacutáca Dios iyúudàaca nía”,

íimaca yái Dios itàacáica.

⁶ Iná pìacué Dios icàaluíniná, yái cachàinírira náicha canánama; pimànicué nacái càide iyúwa ichùullanácué pía. Picácué máini cachàini piicáca píawawa Dios iicápiná, picácué máini cáimacái piicáca píawawa. Néese áibaalípiná yàanàacatáipinátacué péenáiwaná, èeri imáalàapinácaalíwa, yásí Dios imànicué pirí cayábéeriwa wenàiwicanái iicápiná.

⁷ Picàlidacué Dios irí yái cáalúunácuéca plínáidacawa, néese manuícué plínáidaca Dios ìwali, píibàacué piwàwawa iwéré, Dioscáiná iwàwalicuéca pía mamáalàacata, icùacuéca nacái pía.

⁸ Picùacué cayába píawawa cáalíacáiri iyú ipíchanácué pimànica píbayawanáwa. Píicácué píichawa cayába ipíchanácué piùwide Satanás yáalimáidaca pía, piwènúadacáichacué píiwitáisewa Dios íicha. Satanás, yái icháawáidéerica waináwaná ìwali, yèepunícawa yáalimáidaca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, imàacacaténá nacaláacawa Dios íicha càide iyúwa león cháwi nacáiri caluérica yèepunícaalíwa, íicháanáca, canàicáináni, icutáca iyáapináwa wenàiwica.

⁹ Peebáidacué Jesucristo itàacái cachàiníiri iyú, yéewacaténácué píbàlùacawa tàì íiméeri iyú Satanás íipunita, ipíchanácué piwènúada píiwitáisewa Dios íicha. Càmitacué pía abéta yùuwichàawa Cristo irípiná. Néese péenánácué iyéeyéica macái cáli ínata imanùbaca, nàuwichàaca nacáwa siùcata Cristo irípiná càide iyúwacué piùwichàanáwa, neebáidacáiná itàacái.

¹⁰ Quéwa idécanáamicué piùwichàacawa Cristo irípiná achúma èerita, yásí Dios ichàiniadacué píiwitáisewa cayábéeri iyú peebáidacaténácué Jesucristo itàacái macàaluínináta tàì íiméeri iyú cachàiníwanái mamáalàacata. Yái Diosca, yácata yái cáininéerica iicáca wía manuísíwata, imáidacaté wía wàyáanápiná abédanamata Jesucristo yáapicha, wacànacaténá mèlumèlúri iyú yáapicha càiripináta Dios icamaláná irìcu chènuniré.

¹¹ Wàacué Dios irí cayábéeri icùapinácainá macáita càiripináta ichàini manuíri iyúwa. Báisíta, amén.

Saludos finales

¹² Nubànùacué pirí yái achúméerína cuyàlutaca Silvano yáapicha, áibaalí ípidenéérica Silas, yái wéenasàirica yeebáidéérica Jesucristo itàacái. Manuíca nuínáidaca nuwàwawa Silvano ìwali imàníinápiná cayábéeri càide iyúwa nusutáaná ícha. Nudéca nutànàacuéca pirí yái cuyàlutaca nùalàacaténácué pía éeréeri iyú, nucàlidacaténácué pirí nacái Dios idéca imànicuéca pirí cayábéeri mawèníiri iyú yáasáidacaténá cáininácuéca ìicáca pía báisíiri iyú. ¡Peebáidacué itàacái mamáalàacata cachàiníiri iyú!

¹³ Níái ìyéeyéica cháí Babilonia ìyacàlená irìcu yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, Dios yeedéeyéica yàsunáipináwa càide iyúwa yeedáanácué pía, nawàwalicué pía. Càita nacái Marcos yái nuiquéérica càiride iyúwa nuiriwa iwàwalicué nacái pía.

¹⁴ Pitàidáyacacuéwa cayábéeri iyú càide iyúwa abémisana. Nusutácué Dios ícha pirípinácué imàacáanápínácué pìyaca matuíbanáiri iyú, píacué Cristo yàasu wenàiwicaca.

2 SAN PEDRO

Saludo

¹ Núa Simón Pedro nubànùacué pirí cuyàluta. Núacata abéeri Jesucristo yàasu wenàiwica, yàasu apóstol nacái Jesucristo ibànùèrica nucàlidacaténá itàacái. Nubànùacué pirí yái cuyàlutaca, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái cáimiétaquéri iyú abédanama càide iyúwa weebáidáaná. Càita Wacuèriná Dios yái Jesucristoca, idéca imànica walí macáita abédanamata, icùacáiná wenàiwica machacàníri iyú, yái Jesucristo iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

² Nusutácué Dios ícha pirípinácué imàacáanápínácué píalíacawa Dios ìwali manuísíwata cachàiníwanái mamáalàacata, Wáiwacali Jesús ìwali nacái, yéewanápiná namànicuéca pirí cayábéeri mawèníri iyú manuísíwata, namàacacaténácué nacái piyaca matuíbanáiri iyú.

Cualidades del cristiano

³ Dios idéca imànica walí cayábéeri ichàini iyúwa, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, íná wadèniaca macáita yái chàinisi wamáapuèrica wàyacaténá siùcade càide iyúwa Dios iwàwáaná wacáuca càimíri imáalàawa yáapichawa, wàacaténá nacái Dios iyéininá machacàníri iyú. Càité Dios imànica walí imàacacaalíté wáalíacawa Jesucristo ìwali, yái imáidéericaté wía irípináwa, wàyacaténá yáapicha icamaláná mèlumèlúri irícu, cáimiétacanéri iyú nacái, yái Jesucristo cayábéerica náicha canánama.

⁴ Càita Dios idéca imànica walí cayábéeri ichàini manuíri iyúwa càide iyúwa ímáanáté, yái cayábéerica manuísíwéeri cawèníri nacái, yéewanápinácué pidèniaca Dios íiwitáise mabáyawanéeri, yéewanápinácué nacái iwasàaca pía èeri mìnánái íiwitáise ícha imáalèeripínácué yáaséeri iyú nabáyawaná ìwalísewa, máinícáiná nawàwaca namànica nabáyawanáwa, níái èeri mìnánáica càimíyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁵ Dios idéca imànicuéca pirí yái cayábéerica, íná píacué yeebáidéeyéica Jesucristo, píalimáidacué macái pichàini iyúwa pìyáanápíná mabáyawanéeri iyú. Néese, píalimáidacué píalíanápínáwa Dios ìwali cachàiníwanái mamáalàacata, píalíacaténácué cayábéeri ìwali báawéeri íchaná cáalíacáiri iyú.

⁶ Néese píalimáidacué picùanápíná píawawa báawéeri ícha ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa. Néese píalimáidacué pìideníanápíná piùwìchàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyúta. Néese píalimáidacué pìanápíná Dios iyéininá machacàníri iyú, pimànicaténácué cayábéeri áibanái irí.

⁷ Néese píalimáidacué cayábáanápíná piicáca áibanái yeebáidéeyéi Jesucristo itàacái, càide iyúwa yéenayaquéeyéiwa. Néese píalimáidacué cáinináanápíná piicáca nacái macáita èeri mìnánái.

⁸ Pimànicaalícué manuísíwata macáita yái nucàlidéericuéca pirí, yásí máiní cawènica Dios iicáca yái pimànírícuéca. Cawèníríca yái píalíanácuéca Wáiwacali Jesucristo ìwali.

⁹ Quéwa cawínácalí càmita imàni càide iyúwa nucàlidáanácué pirí, yá catáca íiwitáise càide iyúwa matuíri, càì nacáide iyúwa wenàiwica càimíri yáalimá iicáca déeculé, íimáichacáiná Dios imàacacaté iwàwawa ícha yái báawéerica imànírícaté quéechacáwa.

¹⁰ Íná nuénánái, Dios idéca imáidacuéca pía, idéca nacái yeedácuéca pía yàasunáipínáwa, íná iwàwacutácué píalimáidaca pimànínápíná cayábéeri macái pichàini iyúwa cawènicaténácué pimànica yái imáidáanácuéca pía. Pimànicaalícué càì, yá canácatáita picaláacuéwa Dios ícha.

¹¹ Càita Dios itàidapínácué píawa máiní cayábéeri iyú imàacáanápínácué pirí píasu cawènírípiná manuíri piwàlùacaténácuéwa yàcalé chènuníiséeri irículé Wáiwacali Jesucristo icùacataléca macáita càirípináta, yái Wáiwacali iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹² Iná nucàlidapinácué piríwani càì mamàalàacata éwitacué péemlàcáanítani bàaluité, píalíacué nacái ìwali cayába, éwitacué nacái peebáidacáaníta tàì íméri iyú yái báisíiri tàacáisi néewáidéericatécué iyú pía.

¹³ Idécunitàacá nùyaca cháì èri irìcu, iwàwacutácué nùlàaca pía numichàidacatenácué píiwitáise ipíchanácué piimáichaca yái tàacáisica píaliéricuécawa ìwali.

¹⁴ Wáiwacali Jesucristo idéca imàacaca núaliacawa nuétáanápínáwa mesúnamáita.

¹⁵ Quéwa numànipiná macáita núalimáanáta nucàlidacatenácué pirí yái tàacáisi báisírìca, yéewanápiná nuétácadénáamiwa, yá píalimápinácué piwàwalica yái tàacáisica nuéwáidéericuécawa iyú pía.

Los que vieron la grandeza de Cristo

¹⁶ Bàaluité wéewáidacué pía Wáiwacali Jesucristo íiwitáise cachàiníiri ìwali. Càita nacái wacàlidacatécué pirí Wáiwacali yàanàanápíná aléi èri irìculé àniwa. Càmitaté wéewáidacué pía iyú yái píawirináimi íiwitáise cachìwéerica, yái wawàsi namànírica náaliacái iyúwa nachìwáidacatená áibanái. Néeseté wéewáidacuécawa pía báisíiri tàacáisi iyú waicáacáinaté Wáiwacali watuí iyúwa, yái Wáiwacali cachàiníiri íiwitáise icànéerica mèlumèluíri iyú, yái icamaláná chènuníiséerica, wàyacaalíté yáapicha manuírì dúli íinata.

¹⁷ Waicácaté Wáiwacali néenialíté Wáaniri Dios imàacacaalíté Wáiwacali imàacaca yáawawa waicácani cáimiétacanéeri, mèlumèluíri nacái icamaláná chènuníiséeri yáapichawa. Yaté Dios itàaníca chènuníise, yá icàlidaca tàacáisi Wáiwacali ìwali íméri: “Yácata Nuírì nuwàwéeri cáininéeri nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicácani”, íimaca yái Diosca.

¹⁸ Wéemlàcaté yái tàacáisi chènuníiséerica, wàyacaínaté Wáiwacali yáapichawa manuírì dúli íinalaté, chènuníiséeyéi imàacacaalíté yáawawa waicáca nía.

¹⁹ Iná macáita idéca ichàbacawa càide iyúwaté profetanái itànàanáté Dios itàacái Cristo iináwaná ìwali. Càita wáaliacawa cachàiniwanái báisíiri iyúcani Cristo yàanàanápíná àniwa. Iwàwacutácué péewáidacawa ìwali yái tàacáisi Dios ímériicaté Cristo ìwali, peebáidacué nacái, yáacáiná yái tàacáisi imàacaca wáaliacawa càinácaalí Dios iwàwa wàyaca. Yái Dios itàacái càicanide iyúwa lámpara icànacaalí catácatalé àta Jesucristo yèepùacataléta yàanàaca àniwa aléi èri irìculé.

²⁰ Quéwa iwàwacutácué piwàwalica abéeri wawàsi càiripináta: Càmita yéewa wáaliacawa wéemlacani wachàini iyúwa meedá càinácaalí íimáaná yái tàacáisi Dios yàasu profetanái itànèericaté inùmaliúise. Néese iwàwacutá Espírìtu Santo iyúudàaca wía wáaliacatená wéemlacani, càinácaalí íimáaná.

²¹ Níacáiná Dios yàasu profetanái càmitaté nacàlida tàacáisi náiwitáise iyúwa càide iyúwaté nawàwáaná meedá; néese Dios yàasu wenàiwicaca nía icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmaliúise, càide iyúwaté Espírìtu Santo imàacáanáté nacàlidacani.

2

Los que enseñan mentiras

¹ Bàaluité nacái israelitanái yèewi nàyacaté abénaméeyéi cachìwéeyéi iwicùlidéeyéica. Nacàlidacaté nachìwawa, náimacaté Dios yàasu profetanáicasa nía, icàlidéeyéicasa tàacáisi Dios inùmaliúise. Càita nacái abénaméeyéi cachìwéeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica nàanàapínácué pèewiré. Yá néewáidapíná wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú, quéwa namànipiná càì ibàacanéri iyú yéewanápiná áibanái iyúunáidaca cachìwéeyéi néewáidaca wenàiwica báisíiri tàacáisi iyú. Nàasu tàacáisi cachìwéeri itépiná wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi irìculé. Nacàlidapíná nachìwawa Wáiwacali ìwali, náimapíná càmitasa Wacuèrináni, yái Jesucristoca yéetéericatéwa wáichawalíná iwàsàacatená wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Quéwa néetápinácaalíwa, yáta Dios idàbapíná yùuwichàidaca níawa manuísíwata.

² Madécaná icàlidéeyéica iináwanáwa neebáidáanása Jesucristo itàacái neebáidapíná cachìwéeyéi yàasu tàacáisi, yá namànipiná macái báawéeri íiwitáaná mabáiníiri iyú nainá

iyúwa wenàiwicanái yàacuésemi. Iná nàwallise áibanái natàanípíná báawéeri iyú báisíiri tàacáisi ìwali, wàwali nacái, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

³ Níara cachìwéeyéica máini nawàwa needáca nalíwa manùba cawèníiri, iná nachìwáidapínacué píawa cachìwéeri tàacáisi iyú néewáidacáinacué píá placaténacué nalí plata. Bàaluité quéwa Dios ínáidacawa yùuwichàidáanápíná cawinácaalí imàníiyéica càì, idéca nacái ichùnìaca nalípíná nàuwichàanápínacawa cà míiri imáalàawa, yá canácata iwasèripíná níawa nàuwichàacái íchawa.

⁴ Wáalíacawa Dios yùuwichàidáanápíná nía, càmicáinaté Dios imàaca iwàwawa nabáyawaná ícha níara báawéeyéica ángel iwènúadéeyéicaté íwitáisewa Dios ícha. Néese yúucacaté nía infierno irìculé; yáté idacúaca nía cadena iyú icùacaténá nía iyúwa presoíyèi catéeri irìcu mamáalàacata àta áibaalípíná Dios icàlidacataléta nabáyawaná iináwaná ìwali, yùuwichàidáanápíná nía càiripínáta.

⁵ Càité nacái càmita Dios imàaca iwàwawa nabáyawaná ícha níara bàaluisàna èri mìnánáica. Néese ibànùacaté manuíri yéesacái imáalàidacaténáté macáita báawéeyèi wenàiwica. Dios icùacaté ocho namanùbaca wenàiwica yéesacái ícha, yái Noé, yàalèericaté wenàiwica nawènúadáanápíná náiwitáisewa báawéeri ícha, yá nacái siete namanùbaca wenàiwica Noé yáapichéeyéica.

⁶ Càité nacái Dios ibànùaca manuíri yùuwichàacáisi imáalàidacaténáté pucháiba yàcalémi Sodoma, Gomorra. Dios yeemacaté nía àta imenínáamicataléta imàacacawa. Càité Dios imáalàidaca níái wenàiwicaca yáasáidacaténá áibanái báawéeyèi irí, iyéeyèipínacaté náamiwáise, yùuwichàidáanápíná nía nacái cawinácaalí imàníiyéica íbáyawanáwa.

⁷ Quéwa Dios iwasàacaté Lot Sodoma iyacàlená ícha. Yái cayábéeri íwitáiseca Lot máinité achúmaca iwàwa iicáca namànica nabáyawanáwa mabáinináwacata nainá iyúwa, níái Sodoma iyacàlená mìnánáica bàaluité.

⁸ Yái asìali cayábéerica íwitáise ípidenéericaté Lot, iyacaté báawéeyèi wenàiwica yèewi. Yáté máini achúmaca iwàwa manuísíwata ìwalíise macáita yái báawéerica iiquéericaté namànica, natàaníca nacái macái èri imanùbaca.

⁹ Wáiwacalíca yái yáaliméerica iwasàaca wía ícha yái wawàsi yáalimáidéerica wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, wía Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái. Siúcata Dios yùuwichàida iyaca níái báawéeyéimica presoíri iyú àta néenáiwana yàanàacataléta Dios icàlidacatáipínáta nabáyawaná iináwaná ìwali, yùuwichàidáanápíná nía càiripínáta.

¹⁰ Máini cachàiníwanái mamáalàacata Dios yùuwichàidapíná wenàiwica imàníiyéica yàacawa íbáyawanáwa iiná iyúwa, yái casaquèeri wawàsi cà míirica Dios íbatàa wenàiwica imànica. Càita nacái Dios yùuwichàidapíná cawinácaalí cà míiyéica iwàwa Jesucristo Náiwacalipínáwa icùacaténá nía. Macáita níái yéewáidéeyéica wenàiwica chìwái iyú, càmita nàa áibanái íimiétacaná. Càmita cáalu natàaní báawéeri iyú báawéeyèi ángel ìwali, níái cachàiníyèi demonio íiwacanánáica icuèyéica yàasu cáliwa chènuníséeyèi cáuli irìcuíyèi.

¹¹ Néese Dios yàasu ángelnái cachàinica nía náicha macái demonio íiwacanánái, quéwa éwita cachàinícaaníta ángelnái demonionái ícha, càicáaníta càmita ángelnái icuísá íchawa demonionái Wáiwacalí yàacuésemi. Iná picácué wacuísá wáichawa demonionái.

¹² Quéwa níái cachìwéeyéica, yéewáidéeyéica wenàiwica chìwái iyú, càica níade iyúwa cuwèsinái máiwitáiseeyèi. Càmita nánáidawa cáalíacáiri iyú, néese namànicáita meedá macáita càinácaalí nawàwéeri namànica càide iyúwa cuwèsinái imàníiná. Càide iyúwa wenàiwica náibàacaalí cuwèesi nanúacaténáni, càita nacái Dios idéca ínáidacawa íbàanápíná níái cachìwéeyéica yùuwichàidacaténá nía càiripínáta. Nacuísá náichawa demonionái máini báawéeri iyú, éwita càmicáaníta náalía cayába demonionái iináwaná ìwali; quéwa Dios yùuwichàidapíná cachìwéeyèi càiripínáta càide iyúwa yùuwichàidáanápíná nacái demonionái.

13 Níái cachìwéeyéica nàuwichàapinácawa càide iyúwa nàuwichàidáanáté áibanái wenàiwica. Casímáica nàyaca càasuíri iyú, nayáaca nacái nayáacaléwa, cawèníri yàacàsica, nánáidacáináwa abéerita ìwali yái siùquéeri wawàsica. ¡Càica níade iyúwa casaquèeri wawàsi, namànicáiná nabáyawanáwa mabáiníri iyú pèewibàa pìwacáidáyacacaalícuéwa piyáacaténá piyáacaléwa! Camùnica nía, casímáiri iyúta nayáaca manuí nayáacaléwa cawèníri yàacàsi, nàiraca nacái. Náimaca neebáidáanása báisíri tàacáisi, quéwa nachìwa meedá.

14 Naicácanacáita inanái, yá nawàwaca naimáca úapicha. Canácatáita chamàle namànica nabáyawanáwa. Náalimáida nawènúadáanápíná inanái íiwitáise, aslanái nacái namànínapíná nabáyawanáwa náapichawáaca, níái wenàiwicaca càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú. Nadéca néewáidaca níawawa nawàwacaténá nàasupínáwa áibanái yàasu cawèníri. Níata wenàiwicaca Dios yùuwichàidéeyéipíná càiripínáta.

15 Nadéca naméeràacawa Dios íicha namàacacáiná níawawa namànicaténá nabáyawanáwa. Namàni càide iyúwaté Beor ìirimica Balaam imànínaté. Bàaluité Balaam iwàwacaté icháawàaca israelitanái íipidená ìwali imapùacaténáté nía chàwicùli iyú, yéewanápináté báawéeri yúuwàacawa nàwali níái Dios yàasu wenàiwicaca. Càité Balaam iwàwacaté imànica yeedácaténá iríwa cawèníri wawàsi israelitanái yùuwidenái íicha.

16 Néeseté Dios yàalàaca Balaam cachàiníri iyú ipíchanáté icháawàaca israelitanái íipidená ìwali chàwicùli iyú. Dios imàacaca Balaam ipira burro utàanica wenàiwica isàna iyú Balaam irí. Càité burro umáisaníaca Balaam imànica ibáyawanáwa, íná càmitaté yáalimá Balaam ibànùaca chàwicùli Dios yàasu wenàiwica ìwali, Dios icùacáinaté nía.

17 Cawinácaalí yéewáidéeyéica wenàiwica siùcade cachìwéeri tàacáisi iyú, canéeyéica iwèni nía càide iyúwa dápu canéerica irí úni, càide iyúwa nacái cúulíri acalèe cáuli itéerica quéwa canácatáita unía yúuwèriwa wenàiwica ibànacale ìwali. Yá Dios yúucapíná íichawa níái cachìwéeyéica nàuwichàacaténáwa càiripínáta irícu yái máinícataléca cúulica catá.

18 Níacáiná cachìwéeyéi nacàlidaca canéeri iwèni wawàsi canùmaséeri iyú. Idécanacáita wenàiwica yeebáidaca Jesucristo, nayamáidaca nacái namànica càide iyúwa cachìwéeri tàacáisi íimáaná, néese cachìwéeyéi idàbaca yáalimáidaca nía namànínapíná macái báawéeri íiwitáaná mabáinináwacata nainá iyúwa áibanái wenàiwica yàacuésemi.

19 Níái cachìwéeyéica nacàlidaca wenàiwicanái irí cayábacasa wàyaca iyúwa canéeyéi íiwacali wamànicaténá càide iyúwa wawàwáaná meedá, náimacáiná càmitasa iwàwacutá weebáidaca iyúwa Dios ichùllaná. Quéwa níái cachìwéeyéica càmita nàya iyúwa canéeyéi íiwacali, néese càica níade iyúwa presoíyéi, nabáyawanácáiná idacùaca nía cachàiníri iyú namànicaténá meedá nabáyawanáwa itéeripínáca nía yéetácáisi irículé déeculé Dios íicha càiripínáta. Yácáiná cawinácaalí wawàsi idacuèrica wenàiwica íiwitáise, yácata yái wenàiwica íiwacalica.

20 Cawinácaalí wenàiwicanái yáaliyéycawa Wáiwacali Jesucristo ìwali, yái iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yá Wáiwacali iwasàaca nía èeri mìnánái íiwitáise íicha, macái casaquèeri wawàsi èeri mìnánái imànírica. Néese, níái yáaliyéycawa Wáiwacali ìwali, nawènúadacaalí náiwitáisewa cayábéeri íicha àniwa, yá namàcacaalí nabáyawanáwa idacùaca nía àta yái báawéerica icàbadàacataléta nía, yá máiní cachàiníwanái cabáyawanáca nía íicha yái quéechéericatécáwa.

21 Quéechatécáwa náalíacawa càinácaalí Dios iwàwáaná wàyaca machacàníri iyú, néese nawènúadaca náiwitáisewa Jesucristo itàacái íicha, yái tàacáisi mabáyawanéerica Dios imàaquéericaté walí; íná Dios yùuwichàidapíná níawa manuísíwata cachàiníwanái náicha cawinácaalí càmiyéica yéemíacáwaca Jesucristo iináwaná ìwali.

22 Níái yèepuèyéica imànica ibáyawanáwa àniwa nadécanáami náalíacawa Jesucristo iináwaná ìwali, càica níade iyúwa áiba comparación íimáaná: “Auli yèepùacawa iyáacaténá yèeculéwa. Marrano nacái nadécanáami nàapídáidaca úa, yá uèpùaca utalíacawa casacàalirículé àniwa”, íimaca yái comparaciónca.

3

El regreso del Señor

¹ Píacué nuénánái cáininéyéica nuicáca, yáta pucháibáaná cuyàluta nutànèericuéca pirí. Iná nudéca nùalàacuéca pía pucháiba yàawiría nuwàwacáinacué numichàidaca píiwitáise masaquèeri píináidacaténacuéwa cáalíacáiri iyú.

² Píináidacuéwa ìwali yái tàacáisi Dios yàasu profetanái icàlidéericaté bàaluité. Píináidacué nacáywa Wáiwacali Jesucristo itàacái ìwali, yái ichùulièrica wamànica, yái Wáiwacali iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Wía apóstolca Jesucristo ibànuèyéica wacàlidacaténá itàacái, wadéca wéewáidacuéca pía pimànicaténacué càide iyúwa Wáiwacali ichùullaná.

³ Péemiàcué cayába, ìyaca abéeri wawàsi máinicué iwàwacutéeri píalíacawa. Ipíchawáise èeri imáalàacawa, yá wenàiwicanái ìyáanápíná iicáaníyéica waquíniná, wía yebáidéeyéica Cristo itàacái. Namànipíná nabáyawanáwa macái íiwitáaná càide iyúwa náiwitáise báawéeri iwàwáaná.

⁴ Nasutápiná néemiàwa wía, namànica naquíniwa cà: “Pidécuéca píimaca walí Cristo íimacasa bàaluité yàanàanápínaté àniwa. ¿Néenicué, cáná càmitàacá yàanàa? Níara wàawirináimi iiquéeyéicaté Cristo nadéca néetácawa bàaluité, quéwa Cristo càmitàacá yàanàa. Yá macái wawàsi ìyéerica cháí yèepunícawa ìyaca mamáalàacata iyúwataté ìyáaná Dios idàbacatáiseté èeri àta siùca nacáide”, càipíná náimaca càmícáiná neebáida Dios imáalàidáanápíná yái èeriquéi.

⁵ Cawinácaalí wenàiwica icàlidéeyéica càiri tàacáisi càmita báisi nawàwa náalíacawa càinácaalíté Dios imànica. Càmita nawàwa náalíacawa Dios idàbacaté chènuníiséeyéi cáli itàacái iyúwa bàaluité. Néese Dios ichùullacaté chuìri cáli imusúacawa manuírí úni yáacuise. Néese iseríacaté úni yéewacaténaté yéená ìyaca chènuniré, áiba yéená nacái iyamáacatéwa cháí.

⁶ Néeseté àniwa Dios imàacacaté úni yéesacawa macái cáli ìwali àta idapúadacatalétaté macáita. Inaté Dios imáalàidacaté macáita cháí èeri irìcuírca úni iyú, yái manuírí yéesacáica bàaluité.

⁷ Quéwa siùca chènuníiséeyéi cáli, yá nacái cáliquéi ìyéerica cháí èeri irìcu siùca, Dios icùaca ìyaca nía yeemácaténá nía quichái iyú áibaalípiná. Yá quichái yeemápiná níawa néenialípiná Dios icàlidapínacaalí báawéeyéi íiwitáise ibáyawaná iináwaná yùuwichàidáanápíná níawa càiripínáta.

⁸ Píacué nuénánái cáininéyéica nuicáca, picácué píimáicha Dios iicáca abé èeri ichàbacawa càide iyúwa waicáaná mil camuí ichàbacawa. Càita nacái Dios iicáca mil camuí ichàbacawa càide iyúwa waicáaná abé èeri ichàbacawa.

⁹ Aibanái nayúunáidaca idéca ichàbacawa wáicha Wáiwacali yéenáwaná yàanàanápíná àniwa càide iyúwa icàlidáanaté walíni. Quéwa càmitàacá ichàbawa yái Wáiwacali yéenáwanáca, néese Wáiwacali idècuníacáicatawa icùacáiná ìyaca áibanái nawènúadáanápíná náiwitáisewa irípiná. Càita icùaca éeréeri iyú càmícáiná iwàwa yúucacawa íicha ibatàa abéeripínáta, néese iwàwa macáita nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná.

¹⁰ Canácata yáaliériwa Wáiwacali yéenáwaná, càicaalínápínacaalí yàanàaca àniwa, càide iyúwa càmicaalí wenàiwica náalíawa càiná èeri irìcucaalí cayéedéeri yàanàapíná nacapèe néré. Néese Wáiwacali yàanàapínacaalí àniwa, yásí chènuníiséeyéi cáli namáalàapínacawa máiniiri yáwanái tiríríiri isàna manuírí iyú, caiyéininéeri macái énu íicha. Yá macái wawàsi ìyéerica iwasàapínáwa ùuléeri iyú neemácináwa quichái irìcu, yá nachalíapínacawa. Yásí macáita yái èeriquéi, yá nacái èeri irìcuírí wawàsica canánama neemápinácawa Dios imáalàidacaalí níawa.

¹¹ Dios imáalàidapíná macáita quichái iyú, macáita yái ìyéerica. ¡Iná iwàwacutácué pìyaca mabayawanéeri iyú, píacué nacái Dios iyéininá!

¹² Picùacué Dios yéenáiwana yàanàaca. Pimànicué pìalimáanata yéewanápiná yéenáiwana yàanàaca caquialéta cachàiniwanái. Néenialípiná chènuníseyéi cáli namáalàapinácawa quichái iyú, yá macái wawàsi ìyéerica iwasàapinácawa ùuléeri iyú quichái ipèrùà yèewi.

¹³ Quéwa wíata icùaca ìyaca Dios idàbáanápiná wàlisài capìraléeri cáli, wàlisài cáli nacái, càide iyúwa Dios icàlidáaná walí imàníinápiná. Yá macáita ìyéeripináca néré, cayábapiná náiwitáise, ìyéeyéipiná machacàníri iyú càiripináta.

¹⁴ Iná nuénánái cáininéeyéica nuicáca, idècunitàacá picùaca Wáiwacali yéenáiwana yàanàanápiná, yá pimànicué macáita pìalimáanata macái pichàini iyúwa pìyacaténacué matuíbanáiri iyú áibanái yáapicha, mabáyawanéeri iyú nacái Dios iicápiná.

¹⁵ Picácué piimáicha Wáiwacali idècunìacawa éeréeri iyú yéewacaténá iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Càita nacái wéenasàiri Pablo, yái cáininéerica waicáca, idéca itànàacuéca pírí cuyàluta pìalíacaténacuéwa Wáiwacali yàanàanápiná, càide iyúwa Dios imàcáaná Pablo yáalíacawa.

¹⁶ Pablo idéca icàlidacuéca pírí càì Wáiwacali yàanàanápiná àniwa macái yàasu cuyàluta írìcuwa. Pablo idéca icàlidaca áiba wawàsi ìwali càulenéeri wenàiwica yáalía yéemiaca càinácaalí íimáaná. Néese áibanái càmiyéicá yéewáidawa cayába, càmiyéi nacái yeebáida Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú, nadéca nawènúadaca Pablo yàasu tàacáisi, yá càmita nacàlida machacàníri iyúni càide iyúwa íimáaná. Càita nacái nadéca nawènúadaca Dios itàacái profetanái itànèericaté. Iná Dios yùuwichàidapiná cawinácaalí càmiyéica icàlida Dios itàacái machacàníri iyú.

¹⁷ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, pìalíacuéwa cachìwéeyéi yàanàanápiná. Iná piicácué pìichawa cayába ipíchanacué báawéeyéi íiwitáise ichìwáidacuéca pía nawatàidacaténacué pía nachìwa iyúwa déeculé báisíri tàacáisi íicha àta piméyáacatalétacuéwa peebáidaca Jesucristo itàacái. Picácué peebá nalí.

¹⁸ Néese pìalimáidacué pìalíacaténáwa manuísíwata cachàiniwanái mamáalàacata Wáiwacali Jesucristo ìwali, yái iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Pimàacacué nacái Wáiwacali ichàiniadaca pía íiwitáise cachàiníri iyúwa, yái Wáiwacali cáininéerica iicácuéca pía. ¡Wàacué Wáiwacali íríwa cayábéeri siùcáisede, càiripináta nacái! Báisíta, amén.

1 SAN JUAN

La palabra de vida

¹ Wabànùacué pirí cuyàluta. Wacàlidacué pirí Jesucristo ìwali, yái ìyéericaté èeri ipíchawáise bàaluité. Wacàlidacué pirí Jesucristo ìwali, yái wéemièrica itàacái wàuwi iyúwa, yái waiquéerica watuí iyúwa, wíacáiná waicácaté Jesús, wamàaca nacái wacápiwa ìwali. Yái Jesucristo, yácata Tàacáisi yèerica wacáuca càmíiri imáalàawa.

² Jesucristo imàacacaté yáawawa waicácani yèepunícaalítéwa chái èeri irìcu, yáté waicácani. Iná yéewa wacàlidaca iináwaná ìwali, yá wacàlidacué pirí nacái yái tàacáisica Jesucristo ìwali, yái càmíirica imáalàawa, ìyéericaté càiripináta Wáaniri Dios yáapicha, yái Jesucristo imàaquéericaté yáawawa waicácani.

³ Iná wacàlidacué pirí iináwaná ìwali yái Jesucristo waiquéericaté, wéemièrica nacái itàacái, yéewanápinácué abédanamata píiwitáise wáapicha, wàyacáiná abédanamata Wáaniri Dios yáapichawa, yáapicha nacái yái Dios lírica, Jesucristoca.

⁴ Iná wabànùacué pirí cuyàluta, casímáicaténácué piwàwa wáapicha.

Dios es luz

⁵ Wacàlidacué pirí yái tàacáisica iyúwaté Jesucristo yéewáidáaná wía. Jesucristo yéewáidacaté wía wáalíacaténáwa mabáyawanáca Dios, imàaca nacái wáalíaca Dios ìwali, càide iyúwa camalási imàacacaalí waicáca cayába. Canéeri Dios ibáyawaná, canásíwata.

⁶ Wáimacaalí, “Wàyaca abédanamata Dios yáapicha”, quéwa wamànicaalí mamáalàacata wabáyawanáwa, yá cachìwéeyéi wía meedá, càmita nacái wàya machacàníiri iyú.

⁷ Quéwa, wàyacaalí mabáyawanéeri iyú càide iyúwa Dios ìyáaná mabáyawanáwaca icamaláná irìcuwa, yásí abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca. Dios lírica Jesús íiraná imusúacatéwa icháuná irìcuísewa cruz ìwali, yá yéetácatéwa. Yùuwichàacatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíse, yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, yái báawéerica wamàníirica.

⁸ Néese, wáimacaalí “Canáca wabáyawaná”, càide wáimacaalí, yá ichìwáidéeyéi yáawawa meedá wía. Càmita nacái watàani báisíiri iyú.

⁹ Wáalíacawa machìwéericani, yái Diosca, imàni nacái macáita càide iyúwa ímáaná. Wáalíaca nacáiwa Dios icùaca wenàiwica machacàníiri iyú. Iná yéewa wacàlidacaalí wáichawa Dios irí yái báawéerica wamàníirica, yásí Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, masacàaca nacái imànipiná wáiwitáisewa macái báawéeri íiwitáaná ícha.

¹⁰ Quéwa, wáimacaalí “Canáca wabáyawaná”, càide wáimacaalí, yá waicáca Dios càiride iyúwa cachìwéeri, càmita nacái weebáida Dios itàacái báisíiri iyú. Dios idéca icàlidaca waináwaná ìwali wamànica wabáyawanáwa.

2

Cristo, nuestro abogado

¹ Píacué, nuíquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, nutànàacué pirí cuyàluta pimànicáichacué pibáyawanáwa. Quéwa, éwita wamànicaalí wabáyawanáwa, càicáaníta Jesucristo, yái mabáyawanéerica ìyéerica Wáaniri Dios yáapicha, yàacawéeridaca wía, itàaníca wawicáu Dios yáapicha, Dios imàacacaténá iwàwawa wabáyawaná ícha.

² Jesucristo imàacacaté icáucawa iyúwa sacrificio, yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, yái báawéerica wamàníirica wàyaca. Càmíiritaté yéetáwa abéta wáichawalíná, néese yùuwichàacatéwa macái èeri mìnáná íchawalíná nabáyawaná ìwalíse.

³ Wamànicaalí càide iyúwa Dios ichùulláná wamànica, yásí wáalíacawa báisíiri iyú wáalíacawa Dios ìwali, wàyaca nacái abédanamata Dios yáapicha.

⁴ Aibacaalí còi ímaca “Núalíaca Dios ìwali”, càicaalí íima, càmicaalí quéwa imàni càide iyúwa Dios ichùullianá wamànica, cachìwéeri meedáni yái wenàiwicaca, càmita nacái yeebáida báisíri tàacáisi.

⁵ Néese àniwa cawinácaalí imànírira càide iyúwa Dios ichùullianá, yácata cáininéerica iicáca Dios báisíri iyú. Iná yéewa wáalimá wáalíacawa báisíri iyú wàyaca abédanamata Dios yáapicha wamànicaalí càide iyúwa Dios ímáaná.

⁶ Cawinácaalí còi íméerica “Nùyaca abédanamata Dios yáapicha mamáalàacata”, càicaalí íima, iwàwacutá iyaca càide iyúwa Jesucristo iyáanáté cháí èeri írìcu.

El nuevo mandamiento

⁷ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, càmita wàlisài yái tàacáisi nutànèericuécá pirí. Yái tàacáisi, yácata tàacáisi peebáidéericatécué piwènúadacaalítécué píiwitáisewa Jesucristo írìpiná. Yái tàacáisi bàaluisàimica yácata tàacáisi péemièericuécá bàaluité.

⁸ Ewitacué péemiácáanítani bàaluité, càicáaníta siùca àniwade nutànàacué piríni, càide iyúwa tàacáisi wàlisàita. Càide iyúwaté Jesucristo yeebáidáaná yái tàacásica, càita nacáicué peebáidacani, píacué cáininéeyéica iicáyacacawa. Pidécuéca piwènúadaca píiwitáisewa báawéeri ícha peebáidacaténacué Jesucristo itàacái, càide iyúwa waicácaalí catéeri ichalíacawa cachàiníri camalási icànacaalí catéeri írìculé.

⁹ Aibacaalí còi ímaca “Nuebáidaca Jesucristo itàacái, nuèpuníca nacáywa mabáyawanáwaca Dios icamaláná írìcu”, quéwa meedá báawaca iicáca áiba wenàiwica, yá meedá yèepuníriwa mamáalàacata ibáyawaná yáapichawa, càide iyúwa wenàiwica iméeràacaalíwa catácatalé, máiníri catáca.

¹⁰ Cawinácaalí cáininéerica iicáca áibanái, yácata yeebáidéerica Jesucristo itàacái, yèepuníri nacáywa mabáyawanáwaca Dios icamaláná írìcu, yá canáca wawàsi yáaliméeri iwènúadaca íiwitáise imànínápiná ibáyawanáwa.

¹¹ Quéwa cawinácaalí báawa meedá iicá áibanái, càmita yeebáida Jesucristo itàacái báisíri iyú, yá yèepuníri nacáywa ibáyawaná yáapichawa, càide iyúwa wenàiwica iméeràacaalíwa catácatalé. Yá càmita yáalimá imànica cayábéeri, ilúacáiná matuí imànica íiwitáise, càide iyúwa wenàiwica yúuquériwa camíiná yáalíawa alénácaalí yàawa.

¹² Píacué nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, nutànàacué pirí cuyàluta Dioscáiná idéca imàacaca iwàwawa píbayawaná ícha, Jesucristo yéetácáinácuéwa píichawalíná.

¹³ Píacué, béeyéica, nutànàacué pirí cuyàluta píalíacáinácué Jesucristo ìwali, yái iyéericaté èeri ipíchawáise. Píacué nacái ùuculiyéica, nutànàacué nacái pirí cuyàluta núalíacáináwa pidécuéca pimawèniadaca báawéeri Satanás.

¹⁴ Nutànàacatécué nacái pirí cuyàluta, píacué nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, píalíacáinácué Wáaniri Dios ìwali. Nutànàacatécué nacái pirí cuyàluta píacué béeyéica píalíacáinácué Jesucristo ìwali, yái iyéericaté èeri ipíchawáise. Nutànàacatécué nacái pirí cuyàluta, píacué ùuculiyéica cachàinicáinácué píiwitáise peebáidacáinácué Dios itàacái tàí íméeri iyú, núalíacáiná nacáywa pidécuéca pimawèniadaca báawéeri Satanás.

¹⁵ Picácué cáininá píicáca cháí èeriquéi. Picácué cáininá píicáca èeri mìnánái íiwitáise camíiyéica cáininá iicáca Dios. Cawinácaalí cáininéerica iicáca èeri mìnánái íiwitáise, càmita yáalimá cáinináca iicáca Wáaniri Dios.

¹⁶ Aibanái èeri mìnánái camíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái, canácata néená imàníri càide iyúwa Wáaniri Dios ichùullianá, canásíwa. Namànicáita meedá càide iyúwa náiwitáise iwàwáaná. Càita namànica: Máiní máalíawáiséeri iyú nawàwa namànica wawàsi camíirica Dios ibatàa namànica, nasíimáidacaténá níawawa meedá; máiní nawàwa naicáca báawéeri wawàsi, camíirica Dios iwàwa wenàiwica iicáca, casíimáicaténá nawàwa báawéeri iyú meedá; namàca nacái nawàwawa nàasu cawèníri ìwaliwa, yá cáimacáica naicáca níawawa áibanái ícha.

17 Yái chéerica èeri irìcuírìca, macáita imáalàapínáwa, nía nacái èeri m̀nanáica iwàwéeyéica báawéeri meedá, namáalàapíná nacáíwa. Quéwa, cawinácaalí imànírica càide iyúwa Dios iwàwáaná, ìyapíná Dios yáapicha càiripínáta.

La verdad y la mentira

18 Píacué, nuíquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, yái èeriquéi imáalàapínácawa mesúnamáita. Pidécuéca péemlaca iináwaná ìwali abéeri asìali yàanèeripínáca ìpidenéerica Cristo yùuwide. Siùcasíwata madécaná Cristo yùuwidenái nadéca nàanàaca, íná yéewa wáalíacawa mawiénica yái èeriquéi imáalàanápínácawa mesúnamáita.

19 Níái Cristo yùuwidenáica nàacatéwa wèewísewa. Níacaté quéwa càmiyeyéi wéenanáisiwa Wáiwacali ìwalísená. Wéenanáisiwacaalíté níatá, yá nayamáacatéwa wáapichatá. Dios imàacacaté nàacawa wèewíse yéewanápiná wáalíacawa abénaméeyéi ìyéeyéica wèewibàa, càmita wéenanáisiwa nía Wáiwacali ìwalísená.

20 Cristo idéca ibànùacuéca pírí Espíritu Santo íná cáiwitáisecuéca pía canánama.

21 Iná nutànàacué pírí cuyàluta píalíacáinacuéwa báisíiri tàacáisi ìwali. Píalíacué nacáíwa píicáca báisíiri tàacáisi ch̀wáí íchaná.

22 Siùcade nucàlidacué pírí cawinácaalí cach̀wéerica. Cach̀wéericani, cawinácaalí càì íméerica, “Càmíiríté Mesías yáara Jesúsmica”, càì ímaca imànica ich̀iwawa. Yácata nacái abéeri Cristo yùuwide, càmicáiná yeebáida Wáaniri Dios itàacái, Dios Iiri itàacái nacái.

23 Cawinácaalí càmiírìca yeebáida Mesíascani yái Dios Iirica, yái wenàiwica Dios ibànùericaté icùacaténá èeri m̀nanái, càmita yáalía Wáaniri Dios ìwali. Quéwa cawinácaalí icàlidéerica Dios Iiri ìwali Mesíascani, yái Mesías Dios ibànùericaté walí, yácata yáaliéerica nacái Wáaniri Dios ìwali.

24 Iná peebáidacué cayábani mamáalàacata tàì íméeri iyú, yái tàacáisi nacàlidéericatécué pírí bàaluité. Peebáidacaalícué cayábani tàì íméeri iyú, yásí pìyacuéca abédanamata càiripínáta Dios Iiri yáapicha, yáapicha nacái yái Wáaniri Diosca.

25 Jesucristo idéca icàlidaca walíni cáimiétacanéeri iyú yàanápíná wacáuca càmiírì imáalàawa, wáalíaca nacáíwa imànínápíná càide iyúwaté ímáaná.

26 Siùca nubànùacué pírí cuyàluta nùalàacaténacué pía náichaná níara áibanái iwàwéeyéica ich̀iwáidacuéca pía.

27 Quéwa, ìyacué pírí Espíritu Santo, yái Espíritu Santo Jesucristo ibànùericatécué pírí. Càmita iwàwacutá áibanái yéewáidacuéca pía Espíritucáiná yácata yéewáidéericuéca pía macái wawàsi ìwali. Espíritu yéewáidaca wía báisíiri iyú. Canácatáita ich̀iwáida wía. Peebáidacué mamáalàacata Cristo itàacái, càide iyúwa Espíritu yéewáidáanacué pía.

28 Siùcade píacué nuíquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, peebáidacué mamáalàacata Cristo itàacái manúicáténá wáináidaca wawàwawa waicácaalípiná Jesucristo, yàanàapínácaalí, ipíchaná báica waicáca wíawawa iwéré wabáyawaná ìwalísewa yàanàapínácaalí àniwa.

29 Píalíacuécawa Jesucristo ìwali mabáyawanácani. Iná iwàwacutácué píalíaca nacáíwa báisíiri iyú cawinácaalí ìyéeyéica mabáyawanéeri iyú, Dios yéenibeca nía.

3

Hijos de Dios

1 Wáalíacawa cáinináca Wáaniri Dios iicáca wía, Dioscáiná idéca yàaca wáipidená “Dios yéenibe”. Báisíta, Dios yéenibeca wía. Iná áibanái èeri m̀nanái càmiyeyéica Dios yéenibe càmita náalíawa Dios yéenibeca wía càmicáiná náalía Dios ìwali.

2 Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, siùcáise de Dios yéenibeca wía. Ewita càmicáaníta wáalíawa càinápinácaalí wáyaca áiba èeriwa, càicáaníta wáalíacawa Jesucristo yàanàapínáca àniwa, yásí wáyapínáca càiwade iyúwa ìyáaná, asáiripínácainá waiquéeripíná Jesús, càide iyúwa ìyáaná.

³ Macáita icuèyéica Jesucristo yàanàanápínáwa, masacàaca namànica náiwitáisewa báawéeri ícha, càide iyúwa Jesucristo ìyáaná mabáyawanéeri iyú.

⁴ Quéwa cawinácaalí imàníyéica yàacawa ibáyawanáwa, càmita neebáida Dios itàacái. Càmicaalí weebáida Dios itàacái, yá wamànica wàacawa wabáyawanáwa.

⁵ Píalíacuéwa Jesucristo yàanàacaté aléi èri irìculé yúucacaténá wáicha wabáyawaná. Píalíacué nacáíwa canácata Jesucristo ibáyawaná, canásíwata.

⁶ Cawinácaalí iyéyéica abédanamata Jesucristo yáapicha mamáalàacata, càmita namàni nàacawa nabáyawanáwa. Macáita quéwa imàníyéica yàacawa ibáyawanáwa mamáalàacata, càmitàacá nàináidawa Jesús ìwali, càmitàacá nàalía ìwali.

⁷ Píacué nuiquéyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, abénaméyéi wenàiwica nawàwa nachìwáidacuéca pía, náimacáinacué pírì cayábacasa pimànicaalícué pibáyawanáwa mamáalàacata éwitacué Dios yéenibecáaníta pía. Nachìwacáita meedá. Picácué pimàaca áibanái ichìwáidaca pía càì. Cawinácaalí imànírica yàacawa cayábéeri, yácata cayábéeri íiwitáise càide iyúwa Jesús ìyáaná mabáyawanéeri iyú.

⁸ Cawinácaalí quéwa imànírica yàacawa ibáyawanáwa mamáalàacata, yácata Satanás yàasu wenàiwica, yái wàuwide Satanás, icháawàidéerica waináwaná ìwali, Satanás imànicáináté ibáyawanáwa mamáalàacata èri ipíchawáiseté àta siùca nacáide mamáalàacata àniwa. Ináté Dios Iiri yàanàaca imáalàidacaténá macáita yái Satanás imànírica.

⁹ Báisícaalí Dios yéenibeca wía, néese càmita wamànipiná wabáyawanáwa mamáalàacata, wadèniacáiná Dios íiwitáise. Càmita wáalimá wamànica wàacawa wabáyawanáwa mamáalàacata, báisícaalí Dios yéenibeca wía.

¹⁰ Càita wáalíacawa càiyéinácaalí níai Dios yéenibeca, càiyéinácaalí nacái Satanás yéenibeca. Cawinácaalí càimíyéica imàni cayábéeri, nía nacái báawéyéica iicáca áibanái wenàiwica, níacata càimíyéica Dios yéenibe. Quéwa cawinácaalí imàníyéica cayábéeri, nía nacái cayábéyéica iicáca áibanái wenàiwica, níacata Dios yéenibeca.

Amémonos unos a otros

¹¹ Yái idàbáanéeri tàacáisi péemièricatécuéca madécaná yàawiría íimaca walí: “Cáininacué piicáyacacawa”, íimaca.

¹² Picácué wamàni càide iyúwa Caín imàníináté, yái báawéeri Satanás yàasu wenàiwicaca, inuéricaté meedá iméeréeriwa. ¿Píalíasicuéwa cánaté yéewa Caín inúaca iméeréeriwa? Calúacáináté Caín iicáca yéenasàiri íiwitáisewa, yéenasàiricáiná imànicaté cayábéeri, quéwa Caín imànicáita meedá ibáyawanáwa.

¹³ Píacué nuénánáica, iwàwacutácué piwàwalica báawáanápíná naicáca pía níai èri mìnánái càimíyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

¹⁴ Bàaluité wàyaca càide iyúwa yéetéyéimiwa, canácáiná wacáuca càimíri imáalàawa. Néeseté Dios yàaca wacáuca càimíri imáalàawa. Cáininácaalí waicáca áibanái, yásí wáalíacawa Dios idéca yàaca wacáuca càimíri imáalàawa. Cawinácaalí càimírica cáininá iicáca áibanái, iyaca mamáalàacata càide iyúwa yéetéerimiwa canéerica icáuca càimíri imáalàawa.

¹⁵ Cawinácaalí báawéerica iicáca áibanái, Dios iicáca càinide iyúwa inuérica wenàiwica. Píalíacué nacáíwa cawinácaalí inuérica meedá wenàiwica, canáca icáuca càimíri imáalàawa.

¹⁶ Jesucristo idéca yéewáidaca wía càinácaalí iwàwacutáaná cáinináca waicáca áibanái, Jesucristo imàacacáináté icáucawa imànicaténá walí cayábéeri. Càita nacái iwàwacutá wamàacaca wíawawa áibanái irípináwa yeebáidéyéica Jesucristo itàacái.

¹⁷ Pidèniacaalí cayába pìasuwa, píalíacaalí nacáíwa áibanái càmita nadènia yái namáapuèrica, néese càmicaalí piyúudáa nía, yásí wáalíacawa càmita cáininá piicáca Dios báisíri iyú.

¹⁸ Píacué nuiquéyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, picácué wacàlidacáita meedá waináwanáwa canéeri iwèni iyú. Picácué wacàlidacáita meedá cáininácasá waicáca áibanái

wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néese wayúudàacué nía wáasáidacaténá cáinináca waicáca nía báisíiri iyú.

Confianza delante de Dios

¹⁹ Wamànicaalí còi, yásí wáallacawa weebáidaca báisíiri tàacáisi, wàyaca nacái Dios iicápiná mabáiníiri iyú, macàaluínináwaca nacái.

²⁰ Achúmacaalí wáináidaca wawàwawa wabáyawaná ìwaliwa, iwàwacutá wawàwalica cáalíacáica wáicha Dios, yáliéri nacái macáita wawàsi ìwali.

²¹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, càmicaalí Dios imàaca achúmaca wáináidaca wawàwawa wawàwalicuísewa, yásí manuíca wáináidaca wawàwawa mabáinináwaca Dios iicápiná.

²² Néese Dios yàapíná walí macáita wasutéerica íicha, wamànicáiná càide iyúwa ichùullaná wía, wamàni nacái yái casímáirica Dios iicáca.

²³ Dios ichùulla weebáidáanápiná Iiri itàacáiwa, yái Jesucristoca. Ichùulla nacái cáinináanápiná waicáyacacawa càide iyúwa ichùullaná wía.

²⁴ Cawinácaalí imàníyéica càide iyúwa Dios ichùullaná, níacata ìyéeyéica abédanamata Dios yáapicha. Dios iyaca nacái náapicha. Espíritu Santo nacái imàacaca wáallacawa Dios iyaca wáapicha, yái Espíritu Dios ibànuèricaté walí yàacawéeridacaténá wía.

4

El Espíritu de Dios y el espíritu del enemigo de Cristo

¹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, manùbéeyéi náimaca nacàlidacasa tàacáisi Dios inùmaliçuise. Picácué peebáida caquialéta natàacái macáita. Néese pínáidacuéwa cáalíacáiri iyú nàasu tàacáisi ìwali quéechacáwa píalíacaténácuéwa asásí báisícaalí natàaníca Dios inùmaliçuise. Nàyacáiná cháí èeri irícu madécaná cachìwéeyéica icàlidéeyéicasa tàacáisi Dios inùmaliçuise.

² Píalíacuéwa càiyéinácaalí níái icàlidéeyéica tàacáisi báisíiri iyú Espíritu Santo inùmaliçuise nacàlidacáiná Jesús iináwaná ìwali, Mesíascani, yái Wacuèrinásàiri Dios ibànuèricaté walí iyúwa asìali.

³ Cawinácaalí càmíiri còi icàlidaca tàacáisi, canáca irí Espíritu Santo. Iyaca irí Cristo yùuwide íiwitáise. Pidécuéca péemíaca iináwaná ìwali, yàanàanápiná yáara Cristo yùuwideca íiwitáise. Siùca idéca yàanàaca wàatalé aléi èeri irículé, yái Cristo yùuwideca íiwitáise.

⁴ Píatacué quéwa nuíquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, Dios yéenibecuéca pía. Pidécuéca pimawèniadaca píchawa níara cachìwéeyéica, càmíicáinácué peebáida nàasu tàacáisi cachìwéeri, iyacáinácué piwàwalicu Dios íiwitáise, máiníiri cachàinica íiwitáise Satanás íicha, yái Satanás ichùulièrica èeri m̀nanái íiwitáise, càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁵ Níara cachìwéeyéica càmíta neebáida Jesucristo itàacái. Chái èeri irícuíri náiwitáise meedá, íná nacàlidaca tàacáisi èeri yàasu wawàsi ìwali meedá, íná yéewa èeri m̀nanái yeebáca natàacái, níái càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁶ Quéwa wíata Dios yéenibeca. Cawinácaalí yáliérica Dios ìwali, yéemíaca wàasu tàacáisi. Aibanái quéwa càmíiyéica Dios yéenibe, càmíta néemíca walí. Càita wáallacawa càiyéinácaalí níái icàlidéeyéica tàacáisi Espíritu Santo inùmaliçuise báisíiri iyú, càiyéinácaalí nacái níái icàlidéeyéica ichìwawa Cristo yùuwide íiwitáise iyú.

Dios es amor

⁷ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, iwàwacutá cáinináca waicáyacacawa, cáininácáiná Dios iicáca wía. Cawinácaalí cáininéerica iicáca áibanái wenàiwica, yácata Dios isùmàireca, yáalía nacái Dios ìwali.

⁸ Cawinácaalí càmíirica cáininá iicáca áibanái, càmítàacá yáalía Dios ìwali, cáininácáiná Dios iicáca wenàiwica.

⁹ Dios quéwa idéca yáasáidaca walí cáinináca iicáca wía, ibànùacáináté Iriwa, yái abéerita Iirica aléi èeri iriculé, yéewanápiná wadèniaca wacáucawa cà míri imáalàawa, Dios Iiri yéetácáinátéwa wáichawalíná.

¹⁰ Siùcata càmita nutànàacué nùyaca pirí ìwali, yái cáinináanáca waicáca Dios. Néese nuwàwacué píaliacawa cáinináca Dios iicáca wía manuísíwata báisíiri iyú, íná ibànùacaté Iriwa imàacacatená icáucawa iyúwa sacrificio, yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha.

¹¹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, cáinináca Dios iicáca wía manuísíwata, càide iyúwacué núumáaná pirí, íná nacái iwàwacutá macái cáinináca waicáyacacawa.

¹² Canácatáita áiba èeri mìnali iicáté Dios. Quéwa, cáininácaalí waicáyacacawa, yásí Dios ìyaca wawàwalicu, yàacawéerida nacái wía, yásí wadábaca wàyaca càide iyúwa Dios ìyáaná, yái cáininéerica iicáca wía.

¹³ Dios idéca ibànùaca walí Espíritu Santo. Espíritu imàacaca wáaliacawa báisíiri iyú wàyaca Dios yáapicha, wáalíaca nacáiwa Dios ìyaca wawàwalicu, yàacawéeridaca nacái wía.

¹⁴ Wía nacái apóstolca wadéca waicáidaca Jesucristo irí watuí iyúwa íná yéewa wacàlidaca áibanái iríni Wáaniri Dios idéca ibànùaca Iriwa Jesucristo iwasàacatená èeri mìnánái Dios yáasu yùuwichàacáisi ícha, macáita yeebáidéeyéica itàacái.

¹⁵ Cawinácaalí icàlidéerica Jesús ìwali Dios Iiricani, Dios ìyaca iwàwalicu, yàacawéeridacani nacái. Yái wenàiwicaca ìyaca nacái Dios yáapicha.

¹⁶ Iná wáaliacawa, weebáida nacái cáinináca Dios iicáca wía. Cáinináca Dios iicáca wenàiwica. Cawinácaalí cáininéerica iicáca áibanái wenàiwica, ìyaca Dios yáapicha. Dios ìyaca nacái iwàwalicu, yàacawéeridacani nacái.

¹⁷ Càita nacái wadábaca wàyaca càide iyúwa Dios ìyáaná, yái cáininéerica iicáca áibanái, yéewanápiná manuíca wáináidaca wawàwawa mabáiníiri iyú áibaalípiná Dios yùuwichàidacaalípiná báawéeyéi wenàiwica, wàyacáiná cháí èeri irícu càide iyúwa Jesucristo ìyáaná.

¹⁸ Báisícaalí cáinináca waicáca Dios, áibanái nacái, càmita iwàwacutá cáaluca wía Dios ícha, wenàiwicanái ícha nacái. Néese àniwa, manuísíwacaalí cáinináca waicáca Dios, áibanái nacái, yá canácata cáaluíri waicáca, canásíwa. Quéwa, cáalucaalí wía, yásí yái cáalucáica yùuwichàidaca wíawa. Iná, cáalucaalí wía, yásí wáaliacawa càmitàacá cáinináca waicáca Dios manuísíwata, áibanái nacái.

¹⁹ Cáinináca waicáca Dios, yácáiná Dios cáininácaté iicáca wía ipíchawáiseté cáinináca waicácani.

²⁰ Aibacaalí càí ímaca, “Cáinináca nuicáca Dios”, càí ímacaalí, quéwa meedá báawaca iicáca áibanái, yácata cachìwéeri meedá. Càmicaalí wáalimá cáinináca waicáca áibanái wenàiwica waiquéeyéica watuí iyúwa cháí èeri irícu, néese càmita wadé cáinináca waicáca Dios yái cà míricáwaca waicá watuí iyúwa.

²¹ Jesucristo idéca ichùullíaca wía càí: Cawinácaalí icàlidéeyéica cáininácasana naicáca Dios, iwàwacutá cáinináca naicáca áibanái wenàiwica nacái.

5

Nuestra victoria sobre el mundo

¹ Macáita cawinácaalí yeebáidéeyéica Mesíascani, yái Jesúsca, yái Wacuèrinásàiri Dios ibànùerica walí, Dios yéenibeca nía. Cawinácaalí cáininéeyéica iicáca Wáaniri Dios, cáinináca nacái naicáca Dios yéenibe.

² Cáininácaalí waicáca Dios, wamànicaalí nacái càide iyúwa ichùullíaná wía, yásí wáaliacawa cáinináca waicáca Dios yéenibe nacái.

³ Wamànicaalí càide iyúwa Dios ichùullíaná wía, yásí wáasáidaca cáinináca waicáca Dios. Cà mírita máini càulenáca wáicha wamànínápiná càide iyúwa Dios ichùullíaná wía.

⁴ Macáita wía Dios yéenibeca, wáalimá wamànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, wáalimá wamàacaca wáichawa wabáyawanáwa yái báawéerica wamànírica cháí èeri irìcu, weebáidacáiná Jesucristo itàacái.

⁵ Wía yeebáidéeyéica Dios Iiricani, yái Jesúsca, wíawamita yáaliméeyéica imàacaca íchawa íbáyawanáwa, yái báawéerica wamànírica cháí èeri irìcu.

El testimonio acerca del Hijo de Dios

⁶ Jesucristo yàanàcaté aléi èeri irìculé, yá imàacacaté wáalíacawa Dios Iiricani, íbau-tizácaalítéwa úni yáaculé, néese àniwa nacái íiraná ímusúacaalítéwa ícháuná irìcuísewa cruz ìwali. Iná idéca imàacaca wáalíacawa Dios Iiricani úni iyú, íiraná iyú nacáiwa.

⁷ Espíritu Santo icàlidaca nacái Jesucristo iináwaná ìwali, Dios Iiricani, Espíritu icàlidacáiná báisíiri iyúni.

⁸ Nàyaca máisiba chènuniré icàlidéeyéica walíni, yái Wáaniri Diosca, yá nacái Dios Iirica, yá nacái Espíritu Santo. Ewita máisibacáaníta nía, càicáaníta abéericata nía, abédanama náiwitáise náapichawáaca. Máisiba nacái níai icàlidéeyéica Jesucristo iináwaná ìwali, Dios Iiricani, cháí èeri irìcu, yái Espíritu Santoca, yái única nacái, yái íiranáca nacái. Níai máisibaca abédanamata náiwitáise nacàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali, Dios Iiricani.

⁹ Aibaalí wéemíaca wenàiwica icàlidáanáca walí. Quéwa, yái Dios icàlidáanáca, cawèníiri cachàini manuísíwatani, Dios icàlidacáiná walí Jesús iináwaná ìwali, Dios Iiricani.

¹⁰ Cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, yáalíacawa báisíiri iyú iwàwalícuísewa Dios Iiricani. Dios idéca icàlidaca Iiri ìwaliwa Dios Iiricani. Cawinácaalí wenàiwica càmirica yeebáidani iicáca Dios càiride iyúwa cachíwéeri, càmicáiná yeebáida tàacáisi Dios icàlidéerica Iiri ìwaliwa.

¹¹ Yácata tàacáisi Dios icàlidéerica walí: Dios idéca yàaca wacáuca càmiri imáalàawa, wía yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái.

¹² Cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, yácata yáaliéerica Dios Iiri ìwali báisíiri iyú, idènià nacái icáucawa càmiri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí càmirica yeebáida Dios Iiri itàacái, càmita yáalía Dios Iiri ìwali báisíiri iyú, yá canáca írí icáuca càmiri imáalàawa.

Conclusión y consejos finales

¹³ Nudéca nutànàacuéca pírí yái cuyàlutaca píacué yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái píalíacaténacuéwa pídeníaca pícaucawa càmiri imáalàawa.

¹⁴ Manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali, wáalíacáináwa wasutácaalí ícha wawàsi Dios iwàwéerica wadèniaca, yásí yeebáidaca walí.

¹⁵ Càide iyúwa wáalíanáwa Dios yéemíaca wasutáaná ícha, càita nacái wáalía nacáiwa Dios yàapíná walí yái wasutéerica ícha.

¹⁶ Piicácaalícué wenàiwica yeebáidéeri Jesucristo itàacái imànica ìyaca íbáyawanáwa, quéwa càmirica Dios inúa wía ìwalíise, iwàwacutácué písutáca Dios ícha írípíná. Yásí Dios icáucaidaca yái yeebáidéerica Jesucristo itàacái càmicaalí imàni íbáyawanáwa Dios inuéerica wía ìwalíise. Iyaca áiba wabáyawaná íiwitáaná Dios inuéerica wía ìwalíise. Càmita nuchùulíacué písutáca Dios ícha nalípiná namànicaalí càì.

¹⁷ Macáita yái báawéerica wamànírica, yácata wabáyawanáca, quéwa, ìyaca wabáyawaná íiwitáaná càmirica Dios inúa wía ìwalíise.

¹⁸ Wáalíacawa Dios yéenibe càmita namàni nàacawa nabáyawanáwa mamáalàacata, Dios Iiri icuacáiná nía, iná báawéeri Satanás càmita yáalimá íbàaca nía.

¹⁹ Wáalíacawa Dios yéenibeca wía. Wáalía nacáiwa Satanás ichùulíaca macáita èeri mìnánái íiwitáise, càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

²⁰ Wáalía nacáiwa Dios Iiri idéca yàanàaca aléi èeri irìculé. Yá imàacaca cáalíacáica wía, wáalíacaténá Dios ìwali, yái báisííwéeri Diosca. Wàyaca yáapícha yái báisííwéerica, yáapícha nacái yái Iirica, yái Jesúsca, Dios íbànuèricaté. Yácata abéerita báisííwéeri Dios, yéerica wacáuca càmiri imáalàawa.

²¹ Píacué nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, píacué píca cuwáiná ícàaluíná.

2 SAN JUAN

La verdad y el amor

¹ Núa Juan, ancianoca núa, nubànùacué pirí cuyàluta. Nuwàwalicué pía manuísíwata, píacué ìwacáidáyaquéeyéicawa aléera, Dios yeedéeyéica yàasu wenàiwicapínáwa. Nuwàwalicué nacái níái píapichéeyéicuéca. Cáininácué nuicáca pía báisíiri iyú. Macáita nacái yáaliéyéica báisíiri tàacáisi, cáininácuéca naicáca pía.

² Cáininácué nuicáca pía weebáidacáiná báisíiri tàacáisi, yái tàacáisi iyéerica walí càiripináta èeri càníiri imáalàawa.

³ Wáaniri Dios, Jesucristo nacái, yái Wáaniri Iirica, namànipinácué pirí cayábéeriwa, naicápinácué píawa catúulécanéeri iyú nacái, namàacapinácué matuíbanáica píiwitáise nacái, peebáidacáinácué mamáalàacata báisíiri tàacáisi, cáininácuéca nacái piicáyacacawa.

⁴ Casímáica nuwàwa manuísíwata nùanàacáiná abénaméeyéi péenácué píapichéeyéi iyéeyéica machacàníiri iyú càide iyúwa báisíiri tàacáisi ímáaná, càide iyúwa Wáaniri Dios ichùullaná wàyaca.

⁵ Siùcade, píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, nusutácué píicha wawàsi manuísíwata, cáininácué waicáyacacawa. Yái tàacáisi nutànèericuéca pirí càníirita wàlisài ichùuliacanási. Yácata idàbáanéeri tàacáisica Jesucristo ichùulièricaté weebáidáanápiná: Iwàwacutá cáinináca waicáyacacawa.

⁶ Cáininácaalí waicáca Dios, yásí wamàni càide iyúwa ichùullaná wía. Bàaluité piwènúadacaalítécué píiwitáisewa Jesucristo irípiná, yaté péemiatécué Dios ichùuliaca cáinináanápinácué piicáyacacawa.

Los engaños

⁷ Nàyacáiná manùbéeyéi iwàwéeyéica ichìwáidaca wía cháí èeri irìcu. Càmita nacàlida Jesús iináwaná ìwali Mesíascani, yái Wacuèrinásàiri Dios ibànuèricaté aléi iyúwa asìali. Cawinácaalí icàlidéeri càì ichìwawa, yácata ichìwáidéerica wía, Cristo yùuwidècani nacái.

⁸ Cayábacué, ipíchanácué piúcaca píibaidacaléwa, yái pimàníirica Dios irípiná. Píibaidacué cayába Dios irípiná, pimáalàidacué nacái pimànica yái pimàníirica Dios irípiná yéewanápinácué peedáca piríwa macáita pìasu cawèníiriwa Dios iwàwéericuéca yàaca pirí ìwaliná, yái píibaidáanácuéca irípiná.

⁹ Aibacaalí yeebáidéeri áibanái yàasu tàacáisi méetàuculéeri Jesús itàacái ícha, yácata càníirica yáaliáwa Dios ìwali. Quéwa, cawinácaalí yeebáidéerica mamáalàacata Jesús itàacái, yácata yáaliériwa Wáaniri Dios ìwali, ìwali nacái yái Dios Iirica.

¹⁰⁻¹¹ Nàanàacaalícué pìatalé áibanái yéewáidéeyéipinácué pía cachìwéeri tàacáisi iyú Jesús itàacái ícha, picácué pimàaca nawàlùacawa picapèe irìculé. Picácué pitàida nía. Pitàidacaalícué nía, yásícué piacawéeyéináca pimànica níawa, níara imàníiyéica ibáyawanáwa meedá.

Palabras finales

¹² Nuwàwacué nucàlidaca pirí manùba tàacáisi mamáalàacata, quéwa càmita nuwàwa nutànàaca cuyàluta irìcuni. Nucùa àta nùalimácatalépináta nùacawa nupáchiacuéca píawa, yéewanápiná casímáica wawàwa manuísíwata.

¹³ Níái piacawéeyéináca ìwacáidáyaquéeyéicawa chábài, Dios yeedéeyéica nacái yàasu wenàiwicapínáwa, nawàwalicuéca pía.

3 SAN JUAN

Alabanzas a Gayo

¹ Núa Juan, ancianoca núa, nubànù pirí cuyàluta, pía Gayo nùacawéerináca, cáininéerica nuicáca báisíri iyú.

² Pía nuénásàiri cáininéerica nuicáca, nusutáca Dios ícha imàníinápíná pirí cayábéeri ìwalíse, yái macáita pimànírica. Nusutáca Dios ícha nacái imàacacaténá máuláicaca pía. Nualácawa cachànica píiwitáise Dios ìwali.

³ Casímáica nuwàwa manuísíwata nàanàacáiná nùatalé táquicha tàacáwa abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yá nacàlidaca nulí piináwaná peebáidaca mamáalàacata báisíri tàacáisi.

⁴ Canácata áiba tàacáisi càiri isímáidéeri núa càide iyúwa casímáiná nuwàwa nuémíacaalí nuéwáidacaléná iináwanáwa neebáidaca báisíri tàacáisi machacàníri iyú.

⁵ Pía nuénásàiri cáininéerica nuicáca, cayábéericani yái píibaidacaléca pimànírica Dios irípiná, yái cayábéerica pimànírica áibanái irí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, éwita déecuíséeyéicáníta nía, càmiyéicáwaca píalía piicáca.

⁶ Táquicha tàacáwa wàwacáidáyacacaalíwa chábàì, wamànicaténá culto, yá nacàlidacaté walí piináwaná ìwali, náimaca cáinináca piicáca nía. Siùcade, pimàni nulí cayábéeri, piyúudàa nía nàasu àyapu ìwalipíná, càide iyúwa casímáinápiná Dios iicáca wamànica.

⁷ Nadéca nadàbaca nèepunícawa náibaidacaténá Jesucristo irípiná, càmita nacái needá nalíwa wawàsi áibanái ícha càmiyéica yeebáida Jesús itàacái.

⁸ Iná iwàwacutá wía yeebáidéeyéica Jesús itàacái weedáca wàataléwa nía, wàacawéeridacaténá nía, níai icàlidéeyéica yèepunícawa báisíri tàacáisi.

La mala conducta de Diótrefes y el buen ejemplo de Demetrio

⁹ Nudéca nutànàaca nalí abéeri cuyàluta, níara ìwacáidáyaquéeyéicawa aléera. Quéwa, Diótrefes càmita iwàwa yeebáidaca nutàacái, máinicáiná iwàwa ichùullaca nía macáita.

¹⁰ Yá nùacaalípináwa néré, yásí nutàanica yáapichawa ìwali yái càmiínaca iwàwa yeebáidaca nutàacái, icháawàacáiná yèepunícawa wía máiwitáiséeri iyú, báawéeri iyú nacái. Néese, iwàwaca imànica áiba wawàsi mamáalàacata, iná càmita yeedá yàataléwa wenàiwica wabànuéyéica néré yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néese, áibanáicaalí péenacué nawàwacaalí natàidaca nía, Diótrefes càmita ibatàa needáca nàataléwa nía, yúuca nacái nía pèewáise, píacué ìwacáidáyaquéeyéicawa néenibàa.

¹¹ Pía nuénásàiri cáininéerica nuicáca, pimàni cayábéeri càide iyúwa cayábéeyéi íiwitáise imàníiná. Picá pimàni píbayawanáwa iyúwa báawéeyéi íiwitáise imàníiná. Cawinácaalí imànírica cayábéeri, yácata Dios isùmàireca. Quéwa, cawinácaalí imànírica íbayawanáwa, càmita yáalía Dios ìwali.

¹² Macáita wenàiwica, báisíri tàacáisi nacái, nacàlidaca nàyaca cayábéeri iyú Demetrio ìwali. Wía nacái wacàlidaca cayábéeri iyú Demetrio ìwali. Píalía nacáiwá nutàanica báisíri iyú.

Palabras finales

¹³⁻¹⁴ Nudènià bàwina madécaná tàacáisi nucàlidéeripínaca pirí, càmita quéwa nuwàwa nutànàaca cuyàluta irìcuni, nuwàwacáiná nuicáca pía aquialéta, nutàanicaténá píapichawa.

¹⁵ Nusutáca Dios ícha imàacáanápiná matuíbanáica pía. Níai wàacawéeyéináca iyéeyéica cháì nawàwalica pía. Pimàni nulí cayábéeri, picàlida nalíni nuwàwalica nía macáita iyéeyéica néenibàa, níara wàacawéeyéináca.

SAN JUDAS

Saludo

¹ Núa Judas, Jesucristo yàasu wenàiwica íbaidéerica írípíná, Santiago yéenasàirica nacái núa, nubànùacué pirí cuyàluta píacué cáininéeyéica Wáaniri Dios iicáca, Dios imáidéeyéica yàasunáipínáwa, píatacué nacái Jesucristo icuèyéica.

² Nusutácué Wáaniri Dios ícha píripínácué iicáanápinácué pipualé manuísíwata, yéewanápinácué nacái matuíbanáica pía, yéewanápinácué nacái cáinináca piicáyacacawa macái píwàwalicúsewa.

Los que enseñan mentiras

³ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, nuwàwacatécué máiní nutànàaca pirí cuyàluta ìwali yái Jesucristo iwasàanáca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Siúcata quéwa iwàwacutácué nutànàaca pirí tàacáisi nusutáténácué píicha wawàsi manuísíwata. Iwàwacutácué píalàaca nía cachàiníri iyú, níara cachìwéeyéica, ipíchaná nawènúadaca yái báisíri tàacáisica Dios imàaquéericaté abé yàawiriaté yàasu wenàiwicanái íríwa.

⁴ Péewáidacué wenàiwica macàaluínináta báisíri tàacáisi iyú, níacáiná cachìwéeyéi nadéca nawàlùacawa ibàacanéeri iyú pèewiré. Bàaluité Dios itàacái icàlidacaté naináwaná ìwali, níai cachìwéeyéica, càinácaalí iyú Dios yùuwichàidáanápiná níawa. Báawaca naicáca Dios. Nacàlidaca nachìwawa báawéeri iyú, náimaca cayábacasa waimáca manùbéeyéi yáapicha báawéeri iyú, Dioscáiná imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, càita nacàlidaca nachìwawa. Náasáidaca càmíta nawàwa Jesucristo Náiwacalipínáwa, yái abéerita Wáiwacalica, Wacuèrinásàiri nacái.

⁵ Ewítacué píalíacáanítawa yái tàacáisi ìwali macáita, càicáaníta nuwàwa nucàlidacuéca pirí àniwani, píwàwalicaténácuéni. Bàaluité Dios imusúada israelitanái Egipto yàasu cáli ícha. Ewítaté Dios itécáaníta macáita nía Egipto yàasu cáli ícha, càicáanítaté imáalàidaca macáita néená càmíiyéicaté yeebáida itàacái.

⁶ Nía nacái ángelnái imàaquéeyéicaté íchawa íbaidacaléwa Dios imàaquéericaté nalí, níara imàaquéeyéicaté iyacatáíwa chènuniré, yá níaquéi Dios idacùacaté, presoíyéica imànica nía, catéeri írículé càiripínátawa, àta áibaalípiná Dios icàlidacatalépináta nabáyawaná iináwaná ìwali, yùuwichàidacaténá níawa.

⁷ Càide iyúwaté ángelnái ìyáaná, càita nacái nàyacaté yàcalé m̀nanáimi, pucháiba yàcalémi, Sodoma, Gomorra nacái, áiba nacái yàcalémi iyéeyéicaté mawiénita nalí, máiní naimácaté manùbéeyéi yáapicha mamáalàacata càmíiyéica nàacawéeyéi. Nía nacái asíanái naimácaté nanacáiri yáapichawa namànicaténá yái càmíirica Dios ibatàa wenàiwica imànica. Inaté Dios yùuwichàidaca nía quichái iyú, yái quichái càmíirica ichacàwa, càiripinéerita iyaca. Càita Dios imàacaca wáalíacawa yùuwichàidáanápiná macáita imàníiyéica íbáyawanáwa.

⁸ Càita nacái níara yéewáidéeyéica wenàiwica chìwái iyú, éwita náalíacáanítawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ìwali, càicáaníta namànica nacái báawéeri. Néewáidaca wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú néemièricasa náamacani írìcúsewa, namànicaténá nainá iyúwa yái càmíirica Dios ibatàa wenàiwica imànica; càmíta nacái neebáida Wáiwacali itàacái; natàaní nacái báawéeri iyú ángelnái ìwali.

⁹ Quéwa ángelnái íiwacali ípidenéerica Miguel càmítaté itàaní báawéeri iyú ángelnái ìwali. Miguel itàanicaté chàinisíri iyú Satanás yáapicha càirínácaalí náicha yeedéeripínacaté Moisés ichéecami, yaté Miguel yáalíacawa canácaté yéewaná icuísaca íchawa Satanás báawéeri iyú. Inaté Miguel ímacáita Satanás írì: “¡Nusutáca Wáiwacali ícha yàalàanápiná pía cachàiníri iyú!” íimaca yái Miguelca.

¹⁰ Níata quéwa cachìwéeyéica asíanái natàaníca báawéeri iyú ángelnái ìwali, éwita càmíicáaníta náalíawa cayába ángelnái iináwaná ìwali. Namànica meedá macáita càirínácaalí

nawàwa namànica càide iyúwa cuwèesínáì imànííná. Iná namáalàidaca nacáucawa Dios ícha.

¹¹ ¡Dios yùuwichàidapíná níawa!, nàyacáíná báawéeri iyú càide iyúwaté Caín ìyáaná. Nawènúadaca náiwitáisewa néewáidacaténá wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú, needácaténá nalíwa plata, càide iyúwaté Balaam imànííná. Namànica nacái ùwicái nacuerínánáì ìpunitawa càide iyúwaté Coré imànííná. Iná néetápiná nacáíwa méetàuculé Dios ícha càiripínáta nabáyawaná ichùullacawa.

¹² Níái cachìwéeyéica nàyaca càide iyúwa casaquèeri wawàsi, níacáíná mabáiníiri iyú namànica nabáyawanáwa pèewi pìwacáidáyacacaalícuéwa piyáacaténácué piyáacaléwa Santa Cena ipíchawáise. Casímáiri iyúta nayáaca nayáacaléwa manuíri, nàiraca nacái macáaluínínáta. Iiwacanánáì báawéeyéica meedá níara, camùnica nía nacái iyéeyéica iríwa meedá yàacàsi cadénama. Canéeyéica iwèni níara càide iyúwa acalèe canéerica irí unía yèepuníríicawa cáuli iyú. Canéeyéica iwèni níara càide iyúwa àicu màyacanéerica yàasu èeri yàanàacaalí, íná wenàiwica iwatàaca àicu cáli yèewíise, yásí àicu yéetácawa báisíiri iyú.

¹³ Níái cachìwéeyéica imàníiyéica máiní yáaséeri nabáyawanáwa áibanáì wenàiwica yàacuéseimi, nàyaca càide iyúwa manuíri màladàca. Cachàiníiri cáuli ipùacaalí manuíri úni, yásí màladàca namichàidaca báawéeri úni icàli càina ínatalépiná. Níái cachìwéeyéica naméeràidaca áibanáì, nàyacáíná càide iyúwa dùlupùta iméerèyeyéicawa, camíiyéica icàna cayába wáapunálìcubàa. Iná Dios ichùullapíná nàyáanápíná càiripínáta catéeri irícu máinícataléca cúlica catá.

¹⁴ Bàaluité Enoc ìyaca, yáì sietéená Adán itaquéerínámi waléerica iináwaná ìwali. Enoc icàlidacaté tàacáisi Dios inùmalicuíse cachìwéeyéi ìwali càinácaalí iyú Dios yùuwichàidáanápíná níawa. Enoc íimacaté: “Péemíacué cayába, nudéca nuicáca Wáiwacali yàanèeripínáwa náapicha níái yàasu manùbéeyéi mil namanùbaca ángelnáica mabáyawanéeyéica.

¹⁵ Yàanàapíná yéemíacaténá naináwaná ìwali canánama, yáasáidacaténá nacái cabáyawanáca macáita báawéeyéica íiwitáise, ìwalíise macáita báawéerica namàníirica, ìwalíise nacái yáì báawéeri tàacáisi náiméerica Dios ìwali, níái báawéeyéica íiwitáise imàníiyéica ibáyawanáwa”, íimacaté yáì Enoc.

¹⁶ Níái cachìwéeyéica natàaníca ibàacanéeri iyú nacuerínánáì ìwaliwa. Báawaca naicáca macái wenàiwica. Máiní nawàwa namànica càinácaalí báawéeri isímáidéeri níawawa. Máiníyéi canùmaséeca nía, cachàiníiyéica iicáca yáawawa. Natàaníca cayábéeri iyú áibanáì irí, needácaténá náicha wawàsi meedá.

Amonestaciones a los creyentes

¹⁷ Quéwa píacué nuénánáì cáininéeyéica nuicáca, piwàwalicué yáì tàacáisi Wáiwacali Jesucristo yàasu apóstolnáì icàlidéericatécué pirí, íiméerica càinácaalí ichàbáanápínáwa wapíchalécáwa.

¹⁸ Náimacatécué pirí: “Aibaalípiná maléená èeri ipíchawáise èeri imáalàacawa, yásí abénaméeyéi wenàiwica naicáanápínácué piquíná pèebáidacáínácué Jesucristo itàacái. Namànipíná nabáyawanáwa càide iyúwa nawàwáaná”, náimacatécué pirí níái apóstolca.

¹⁹ Quéwa níara cachìwéeyéica, nawènúadaca áibanáì íiwitáise báawáanápíná naicáyacacawa. Náináidacáita meedá irícu èeriquéi. Canáca nalí Espíritu Santo.

²⁰ Quéwacué pía nuénánáì cáininéeyéica nuicáca, pèebáidacué tàì íiméeri iyú Dios itàacái mabáyawanéerica, yéewanápínácué cachàiníca píiwitáise. Pimàacacué Espíritu Santo yéewáidaca pía, pisutáanápínácué píawawa Dios ícha.

²¹ Picácué piwènúada píiwitáisewa méetàuculé Dios ícha, yáì cáininéerica iicáca wía. Néese manuícué píináidaca piwàwawa picúacaténá Wáiwacali Jesucristo yàaca wacáuca camíiri imáalàawa, iicácáíná wapualé.

²² Piicácué natúulécaná pìalàanápínácué níawa, cawinácaalí iwàwéeyéica iwènúadaca íiwitáisewa méetàuculé Dios ícha.

²³ Níái iwàwéeyéica iwènúadaca íiwitáisewa méetàuculé Dios íicha, càica níade iyúwa wenàiwica yúuwàacaalí yàacawa quichái irìculé, nawàwacáiná nacaláacawa Dios íicha namànicaténá nabáyawanáwa. Pìalàacué nía, peedácué nía ráunamáita Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha, càide iyúwa weedácaalí wenàiwica quichái íicha. Aibanái wenàiwica namànica nàacawa nabáyawanáwa manuísíwata. Báawacué piicá yái báawéerica namànírira, quéwa piicácué natúulécaná níái wenàiwicaca. Pìalàacué nía cachàiníiri iyú, namàacáanápíná náichawa yái báawéerica namànírira, quéwa piicácué píichawa cayába, ipíchanácué cayábaca piicáca yái báawéerica namànírira nainá iyúwa. Picácué pimàni náapicha pibáyawanáwa.

Alabanza final

²⁴⁻²⁵ Yái abéerita Diosca, iwasèerica wía yàasu yúuwichàacáisi íichawa, yáta yáalimácué icùaca pía ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa. Dios yáalimácué nacái itéca píawa chènuniré ibàlùadacaténácué pía íipunitawa mabáyawanéeyéica, máinícuéca nacái casímáica piwàwawa, Dios ìyacàle chènuníséeri irìcu, icànéerica mèlumèluwaca Dios icamaláná iyú. Wàacué Dios irí cayábéeri ìwalíise yái cayábéerica Wáiwacali Jesucristo imànírira walípiná, máinícáiná cachàinírira Dios íiwitáise, máiní cáimiétacanéeri Wacuèriná nacáicani, icuèrica nacái macáita, cachàinírira náicha canánama, bàaluitésíwa èeri ipíchawáiseté, siùca nacáide, càiripináta nacáwa, èeri càimíiri imáalàawa. Báisíta, amén.

EL APOCALIPSIS

La revelación de Jesucristo

¹ Yáí cuyàlutaca icàlidaca walí tàacáisi ìwali Dios imàaquéricaté Jesucristo yáaliacawa ìwali ibàacanéri iyú áibanái ícha, yéwanápiná Jesucristo yáasáidacani Dios yàasu wenàiwicanái irí náaliacaténáwa càinácaalí iwàwacutáanápiná ichàbacawa caquialéta. Jesucristo ibànùacaté yàasu ángelwa yáasáidacaténá yáí tàacásica Juan irí, yáí Juan, Jesucristo yàasu wenàiwicaca.

² Juan itànàacaté báisíiri iyúni cuyàluta irìcu macáita yáí Dios itàacái Juan yémièrica, yá nacái Jesucristo yàasu báisíiri tàacásica, idécanámité Juan iicáca macáita tàacáisi yéenáiwanáisi nacáiri irìcuíse.

³ Casímáica iwàwa cawinácaalí iléerica nalíni, yáí cuyàlutaca, culto irìcu, yáí tàacáisi icàlidéerica walí càinácaalí ichàbáanápináwa. Casímáica nacái nawàwa cawinácaalí yeebéeyéica yáí tàacásica Juan itànèrica cháí cuyàluta irìcu, mesúnamáipinácáináta iwàwacutá ichàbacawa.

Juan escribe a las siete iglesias

⁴ Núa Juan nutànàacuéca pirí cuyàluta, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, píacué iyéeyéica siete namanùbaca yàcalé Asia yàasu cáli íinata. Nusutácué Dios ícha pirípinácué, Espíritu Santo nacái, Jesucristo nacái, namàníinápinácué pirí cayábéeri, namàacáanápiná nacái matuíbanáicuéca pía. Dios ìyacaté bàaluité, siùca nacáide, iyéeripiná càiripináta, càníiri imáalàawa. Yáí Espíritu Santoca máiníiri cayábaca ìyaca Dios yàasu yàalubáisi íipunita.

⁵ Jesucristo itàaníca báisíiri iyú, imànica macáita machacàníiri iyú càide iyúwa íimáaná, icàlidacaté báisíiri tàacáisi éwitaté nanúacáanítani. Yáí Jesucristo, yácata idàbáanéerica wenàiwica imichèericatéwa yéetáními yèewíise, idènièri iináwa càníiri imáalàawa. Jesucristo ichùuliaca macái cáli icuèrinánái. Cáinináca Jesucristo iicáca wía. Jesucristo íiraná imusúacatéwa icháuná irìcuíse cruz ìwali àta yéetacatalétawa wáichawalíná. Jesucristo yéetacáinátéwa wáichawalíná, íná Dios idéca imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha.

⁶ Jesucristo idéca imàacaca yàasu wenàiwicaca wía. Imàacaca nacái wáibaidaca irípiná iyúwa sacerdotenái, wasutácaténá Dios ícha wenàiwicanái irípiná, yáí Dios Jesucristo Yáanirica. Máiní nuwàwaca macái wenàiwica yàaca cayábéeri Jesucristo irí, nuwàwa nacái Jesucristo icùaca wenàiwicanái canánama càiripináta èeri càníiri imáalàawa. Báisíta, amén.

⁷ ¡Jesucristo yàapináwa néese acalèe yèewíisewal! Macáita wenàiwica naiquéeripináni, nía nacái inuéyéicaténi, naiquéeripináwa. Macáita èeri mìnánái càníiyéica yeebáida itàacái náicháanípiná nacalùniwa naicápinácaalí yàanàaca, cáalucáiná naicácani. Báisíta, amén.

⁸ Wacuèriná Dios cachàiníiri náicha canánama, ìyacaté bàaluité, siùca nacáide, ìyapiná càiripináta, càníiri imáalàawa. Wacuèriná Dios íimaca walí: “Núacata yáí idàbéericaté macáita, núacata nacái yáí imáalàidéeripináca macáita. Iná núacata càiride iyúwa las letras alfa y omega”, càí íimaca walí yáí Wacuèriná Diosca.

Una visión del Cristo glorioso

⁹ Núa Juan, péenásàiricué, nùuwichàacawa píapichacué Jesús irípiná weebáidacáiná itàacái. Weebáidaca itàacái, íná wacuèpiná macáita Jesús yáapichawa. Abédanamata nacái wáiwitáise Jesús yáapicha wàidenìacaténá wàuwichàanáwa matuíbanáiri iyú. Yaté presocaté núa Patmos yàasu iwàwata íinata nucàlidacáináte Dios itàacái áibanái irí, nucàlidacáináte nacái Jesús iináwaná ìwali.

¹⁰ Néeseté áiba domingomi, Espíritu Santo icùacaté nuíwitáise. Yá nuémìacaté tàacáisi nuínatawáisewa, yáí cachàiníiri tàacáisi càiride iyúwa wéemianá trompeta isàna.

11 Yá ímaca nulí: “Pitànàa cuyàluta, picàlidacaténá nalíni cànácaalí piicáaná. Néese pibànùna nalíni níara yeebáidéeyéica nutàacái iyéeyéica siete namanùbaca yàcalé Asia yàasu cáli ínata. Níái yàcaléca náipidená: Efeso iyacàlená, Esmirna iyacàlená nacái, Pérgamo iyacàlená nacái, Tiatira iyacàlená nacái, Sardis iyacàlená nacái, Filadelfia iyacàlená nacái, Laodicea iyacàlená nacái”, ímaca nulí.

12 Yá nuwènúa nuicáidaca nuínataléwa nuicácaténá yái itàanírica nulí. Yá nuicáca siete namanùbaca cáaléeyéi lámpara oroíyéi.

13 Néese nuicá nèewibàa níái siete namanùbaca lámparaca cài iicácanáwade iyúwa asìali. Idènìaca ináawaniwa cáaléeri àta yàabàli ipùata néré. Idènìaca nacái cáucuíri iwaalíbapi oroíri yùucutalicubàawa.

14 Cabalèeri íiwita ibáiná càide iyúwa waicáaná cabalèeri lana, nieve nacáiri áiba. Ituí nacái nàya càide iyúwa waicáaná quichái ipèrù.

15 Yá mèlumèluíyéi yàabàli càide iyúwa waicáaná naquéesièrica bronce nacáirica nawasèrica ùuléeri iyú quéechacáwa manuúri quichái irìcu ipíchawáise naquéesìacani. Cachàinica itàacái càide iyúwa wéemianá manuúri ínanába isàna yúuwèericawa íba yèewibàa.

16 Idènìaca siete namanùbaca dùlupùta icáapi irìcuwa yéewápuwáiséeriwa. Itàacái iyaca càide iyúwa espada machete nacáiri báipunitácanaméeri caserùnica. Inàni nacái icànaca iyúwa èeri icànáaná mèlumèluíri iyú cachàiniwaca machacànicaalí èeri.

17 Nuicácanacáitani, yá núuwàa nullacawa nunùmáawawa nualùniwa yàabàli idaní càide iyúwa yéetèerimiwa. Quéwa imàacaca icáapiwa yéewápuwáiséwa nùwali. Yá ímaca nulí: “Picá cáalu pía nuícha. Núacata yái idàbéericaté macáita. Núacata nacái yái imáalàidéeripináca macáita.

18 Núacata yái Cáurica. Nuétácatéwa quéwa, péemìa cayába, siúcáise de nùyaca càiripináta. Núacata imàaquéerica wenàiwica yéetácawa néenáiwana yàanàcatáita néetácatáipináta; nucua nacái infierno, yáara báawéeyéimi íiwitáise yúuwichàacatalécawa ípidenácataléca infierno.

19 Iná pitànàa macáita yái núsáidéeripináca piicá. Pitànàa nacái yái ichàbéericawa siúcade, yá nacái ichàbéeripináca áiba èeriwa wapíchalécáwa.

20 Siúcade nucàlida piríni cànácaalí ímáaná níái siete namanùbaca dùlupùta pi-iquéeyéica nucáapi irìcu. Nucàlida nacái pirí cànácaalí ímáaná níái siete namanùbaca cáaléeyéica lámpara oroíyéica. Níái siete namanùbaca dùlupùta, ímáanáca càicanide iyúwa siete namanùbaca nacuèrinánái icuèyéica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái siete namanùbaca yàcalé mìnánái. Níái siete namanùbaca lámpara cáaléeyéica, ímáanáca càicanide iyúwa siete namanùbaca náapichéeyéi iwacáidáyaquéeyéicawa yáapichawáca yeebáidéeyéica nutàacái”, ímaca nulí yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

2

Mensajes a las siete iglesias

El mensaje a Efeso

1 Néese Wáiwacali ímaca nulí àniwa: “Pitànàa yái tàacáisica irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Efeso iyacàlená irìcu: ‘Cài núumacuéca pirí, núa idènìerica siete namanùbaca dùlupùta nucáapi irìcuwa nuéwápuwáiséwa, núa yèepuníricawa nèewibàa níái siete namanùbaca cáaléeyéi lámpara oroíyéica:

2 Núalíacawa macáitacué píwali yái pimàníricuécá; núalíacawa píibaidacuéca nulípiná cachàiníri iyú; núalíacawa píideníacuéca píuwichàanáwa nacái matuíbanáiri iyú; núalíacawa báawacuéca piicáca náiwitáise níara báawéeyéica wenàiwicaca. Núalíaca nacáiwá píalimáidacuéca piicáwa nàasu tàacáisi níara icàlidéeyéica iináwaná iwaliwa apóstolcaca nía, quéwa nachíwa meedá. Pidécuéca píasáidaca cachíwéeyéica meedá nía.

³ Nùaliácawa piideniácué piùwichàanáwa mamáalàacata. Nùaliáca nacáíwa piùwichàacuécawa nulípiná manuísíwata nuípidená ìwali peebáidacáinácué nutàacái. Càmitacué nacái chamàle píiwitáise píibaidáanápínácué nulí.

⁴ Quéwa nuicácué piwali abéeri wawàsi báawéeri. Càmitacué cáininá piicáca áibanái càide iyúwaté cáinináaná piicáca nía quéechatécáwa.

⁵ Iná píináidacuéwa ìwali yái quéechéeri píiwitáise cayábéerica piúquéricatécué píchawa. Piwènúadacué píiwitáisewa machacàníri iyú, pimànicaténácué cayábéeri áibanái irí càide iyúwacué pimànináté quéechatécáwa. Càmicaalícué càì pimànica, yásí nùacawa caquialéta piatalécué, yá nuedácué pícha piasu lámpara iyacatái íchawa, càmicaalícué piwènúada píiwitáisewa.

⁶ Quéwa iyacué pirí yái cayábéerica. Báawacuéca piicáca yái báawéerica nicolaítaná ìmàníríca càide iyúwa nacái báawáaná nuicáca yái namàníríca.

⁷ Néese, càuwíyéicaalícué pía, péemiácué cayába yái tàacáisica Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái, iyéeyéica yàcalé imanùbaca. Macáita cawinácaalí imawèniadéeyéica báawéeri, numàacapíná nayáaca nayáacaléwa àicu iyacanáca yèerica nacáuca cà míiri imáalàawa, yái àicu iyéerica paraíso néeni, Dios iyacàle irícu', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ímaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

El mensaje a Esmirna

⁸ Néese Wáiwacali ímaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisica irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Esmirna iyacàlená irícu: 'Càì núumacuéca pirí, núa idàbéericaté macáita, núa imáalàidéeripínáca macáita nacái, núa yéetéericatéwa, néeseté yèepùaca núcáuacàacawa:

⁹ Nùaliácawa piùwichàacuécawa piyaca. Nùaliácawa catúulécanácuéca pía, quéwacué nuicáca pía càiyéide iyúwa càasuíyéi. Nùaliá nacáíwa càinácaalí iyú nacháawàanácué piináwaná ìwali báawéeri iyú, níara icàlidéeyéica iináwanáwa judíocasa nía, quéwa cà míiyéi judío nía nawàwalicuísewa, càmicáiná neebáida nutàacái. Báawéeri Satanás yéewáidacaléca meedá nía.

¹⁰ Picácué cáalu piicáca yái piùwichàanápinácuécawa. Péemiácué cayába, mesúnamáita Satanás yúuca abénaméeyéi péenácué presoíyéi ibànàliculé yáalimáidacaténácué iicáwa pía macáita, piwènúadáanápíná píiwitáisewa nuícha. Yá piùwichàapínácuéwa diez èeri. Quéwa cachànicué píiwitáise mamáalàacata, éwitacué nanúacaalí pía, yásí nùacué piríwa picáuca cà míiri imáalàawa càide iyúwa nàacaalí corona wenàiwicanái irí imawèniadéeyéica áibanái.

¹¹ Càuwíyéicaalícué pía, péemiácué cayába yái tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái, iyéeyéica yàcalé imanùbaca. Cawinácaalí imawèniadéeyéica báawéeri, canácatáita yéewanáwa pucháiba yàawiriéri yéetácáisi íbàaca nía, canásíwa', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ímaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

El mensaje a Pérgamo

¹² Néese Wáiwacali ímaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisica irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Pérgamo iyacàlená irícu: 'Càì nuchùuliacuéca pía, núa idènièrica espada machete nacáiri báipunitácanaméeri caserúnica:

¹³ Nùaliácawa macáita ìwali yái pimànírícuéca. Nùaliá nacáíwa piyacuéca aléera yàcalé Satanás icùacataléca. Nùaliácawa peebáidacuéca nutàacái mamáalàacata tàì íméeri iyú. Càmitacué piméeyáa peebáidaca nutàacái éwitaté nanúacáaníta Antipas, yái nanuéricaté yeebáidacáiná nutàacái pèewi, píacué iyéeyéica yàcalé Satanás icùacataléca.

¹⁴ Quéwa nuicácué piwali máisibáwanáita báawéeri wawàsi, yái cà míirica cayába nuicáca: Pidèniácué píapichawa abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica càide iyúwaté Balaam yéewáidáaná wenàiwica. Bàaluité Balaam yàalàacaté Balac yáalimáidáanápíná israelitanái

namànicaténá nabáyawanáwa. Ichùullacaté nayáanápíná iinási nanuérimica iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo icàaluíníná, cuwáinái yéenáíwanáca. Ichùullaté naimáca áibanái inanái yáapicha càmiyéica náinusíwa.

¹⁵ Càita nacái, iyacué pèewibàa abénaméeyéi yeebáidéeyéica nicolaítanái yàasu cachìwéeri tàacáisi.

¹⁶ Iná piwènúadacué píiwitáisewa báawéeri ícha. Càmicaalícué càì pimànica, yásí nùacuéwa pìatalé caquialéta. Yá numànipíná úwi náipunitawa nutàacái iyúwa, càide iyúwa wenàiwica namànicaalí úwi espada machete nacáiri iyú.

¹⁷ Càuwíyéicaalícué pía, péemiacué cayába yái tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái, iyéeyéica yàcalé imanùbaca. Cawinácaalí imawèniadéerica báawéeri, nùaca iyáapíná maná, yái pan nacáirica ibàacanáta áibanái wenàiwica ícha. Nùa nacái irí cabalèeri íba natànèerica ìwali wàlisài ípidenápíná. Abéerita yái idènièrica yàasu íbawa, yáalía ìwali yái ípidenápínáca wàlisài, canáca áibanái yáaliériwa ìwali', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ímaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

El mensaje a Tiatira

¹⁸ Néese Wáiwacali ímaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisica irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Tiatira iyacàlená irìcu: 'Cài núumacuéca pirí, núa Dios Iríca, núa idènièrica ituíwa càide iyúwa quichái ipèrùà iyáaná, núa idènièrica nacái yàabàliwa càide iyúwa naquésièrica bronce nacáirica iicácanáwa.

¹⁹ Nùalíacawa ìwali yái pimàníricuécá. Nùalíacawa cáininácuéca piicáca áibanái, nùalíacawa peebáidacuéca nutàacái. Nùalía nacáirica piyúudàacuéca áibanái, pìideníacuéca piùwichàanáwa nacái matuíbanáiri iyú. Nùalíacawa pimànicuécá cayábéeri cachàiníwanái ícha yái pimàníricatécué quéecha, pidàbacaalítécué peebáidaca nutàacái.

²⁰ Quéwa nuicácué píwali áiba wawàsi quiríta. Pidécuéca pimàacaca ùyaca matuíbanáita pèewibàa, úái inanáca Jezabelca. Nacàlidaca uináwaná utàanícasa Dios inùmalícuise, quéwa uéwáidaca wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú meedá uchìwáidacaténá nùasu wenàiwica naimáanápíná áiba yáapicha càmiíchúaca náinusíwa, càmirica nacái nanírísíwa, nayáanápíná nayáacaléwa nacái iinási nanuérica ídolo irí nàacaténá cuwáinái yéenáíwaná icàaluíníná.

²¹ Nudéca nùalàaca úa cachàiníri iyú uwènúadánápíná uíwítáisewa ubáyawaná íchawa, quéwa càmita uebá uwènúadánápíná uíwítáisewa ícha, yái uimáanáca manùbéeyéi yáapicha.

²² Siùcade, péemiacué cayába, nùuwichàidapíná úa uláicái iyúwa, macáita nacái iiméeyéica úapicha, núucapíná níawa manuírí yùuwichàacáisi irìculéwa, càmicaalí nawènúada náiwítáisewa nabáyawaná íchawa, yái báawéerica namànírica úapicha.

²³ Nunúapíná nacái uénibe yéetácáisi iyú. Néese macáita yeebáidéeyéica nutàacái yàcalé imanùbaca, néemiapínácaalí uináwaná ìwali, yásí nàalíacawa núacata yái iiquéerica náiwítáise, nawàwa nacái. Yásí numànicuécá pirí cayábéeriwa, nùuwichàidapíná nacáirica píalimáwanama càide iyúwa imanuícana macué pimànica cayábéeri, báawéeri áibata.

²⁴ Néese píacué Tiatira iyacàlená mìnánái càmiyéica yeebáida Jezabel itàacái, càmiyéi nacái yéewáidawa tàacáisi ìwali yáara naiméerica ìwali Satanás yàasu íwítáise ibàacanéeriwa. Núumacué pirí, iyaca quiríta abéeri wawàsi iwàwacutéeri nuchùullapínácué pimànica.

²⁵ Peebáidacué mamáalàacata nutàacái càide iyúwacué peebáidáaná siùca àta nùanàacatalépináta.

²⁶ Cawinácaalí imawèniadéeyéica báawéeri, imàníyéi nacái mamáalàacata càide iyúwa nuwàwáaná àta néetacatalétawa, numàacaca nacùaca núapicha macái èeri mìnánái.

²⁷ Càide iyúwa Núaniri Dios imàacáaná nucùaca èeri mìnánái Dios íwítáise iyúwa, càita nacái nùasu wenàiwica nacùapíná èeri mìnánái cachàiníri iyú, nàuwichàidapíná nacái macáita wenàiwica càmiyéica yeebáida nutàacái, càide iyúwa hierro ibaquíadacaalí catúa achúmáanamata yémáanáami.

²⁸ Numàaca nacái nàyaca nucamaláná irìcu, yái nucamaláná icànéerica càide iyúwa dùlupùta icànáná waiquéerica mapisáisiwata.

²⁹ Càuwíiyéicaalícué pía, péemiàcué cayába yái tàacáisica Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái, iyéeyéica yàcalé imanùbaca', càì pitànàaca nalí cuyàluta", íimaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

3

El mensaje a Sardis

¹ Néese Wáiwacali íimaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisica irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Sardis iyacàlená irìcu: 'Cài núumacuéca pirí, núa iyéerica yáapicha yái Espíritu Santoca máiníri cayábaca, núa idènièrica nacái siete namanùbaca dùlupùta: Núalíacawa ìwali macáita píibaidacalécuéca. Nuémiàcué piináwaná ìwali cáucasacué pía, quéwa nuicácuéca pía càiyéide iyúwa yéetéeyéimiwa.

² Pimichàidacué píiwitáisewa, pichàiniadacué píiwitáise cayábéeriwa iyéericuéca pirí quiríta, iwàwéerica ichàbacawa píicha, nuicácáiná yái pimàníricuéca càmirica cayába Nucuèriná Dios iicáca.

³ Iná píináidacuéwa ìwali yái tàacáisi péemièricatécué, peebáidéericatécué nacái quéechacáwa. Pimànicué mamáalàacata cayábéeri càide iyúwa yái tàacáisi íimáaná. Pìwènúadacué píiwitáisewa píibáyawaná íichawa. Càmicaalícué pimichàida píiwitáisewa, yásí nùanàacué pìatalé càide iyúwa cayéedéeri yàanàacaalí càmicatáita wenàiwica icùa nùanàaca, càmitacué nacái píalíawa chácaalínácaalí nuénáiwana yàanàa nùanàacatáipinácué pìatalé.

⁴ Quéwa abénaméeyéicué péená Sardis iyacàlená mìnanaí càmita nàya cabáyawanéeri iyú. Càide iyúwa wenàiwica icùacaalí masacàata ibàlewa, càita nacái abénaméeyéi péenácué nacùaca níawawa masaquèeri iyú, báawéeri íicha. Yá áiba èeripiná nèepunícawa núapichawa nabàle cabalèeri yáapichawa namànicáiná cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná cháì èeri irìcu.

⁵ Cawinácaalí imawènàdéeyéica báawéeri, nadènìapiná nabàlewa cabalèeri. Càmita nacái nutunúa náipidená cuyàluta irìcuise yái cuyàlutaca idènièrica náipidená macáita cáuyéica càmiyéica imáalàawa. Yá nucàlidapiná naináwaná ìwaliwa nùasunáica nía Núaniri Dios iríwa, yàasu àngelnáí irí nacái.

⁶ Càuwíiyéicaalícué pía, péemiàcué cayába yái tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái yàcalé imanùbaca', càì pitànàaca nalí cuyàluta", íimaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

El mensaje a Filadelfia

⁷ Néese Wáiwacali íimaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisica irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Filadelfia iyacàlená irìcu: 'Cài núumacuéca pirí, núa Mabáyawanéerica, núa yái Báisíirica, núa rey David itaquérinámica, imàaquéerica nacái wenàiwica iwàlùacawa Dios iyacàle irìculé, Dios icùacataléca macáita. Nùacùacaalí nalíni, yá canáta yáaliméeri ibàllaca náichani. Néese nubàllacaalí náichani, canácata nacái yáaliméeri yàacùaca nalíni. Péemiàcué:

⁸ Cayábaca nuicáca yái pimàníricuéca. Péemiàcué cayába, numàacacué picàlidaca nuináwaná ìwali áibanái irí, càmitacué nacái yéewa nasàiwicaca pirí wawàsi, peebáidacáinácué nutàacái, càmitacué nacái piwènúada píiwitáisewa nuícha, éwitacué càmicáanáita máini cachàinica pía.

⁹ Péemiàcué cayába. Nàyaca pìyacàle néeni abénaméeyéi judío icàlidéeyéica iináwaná ìwaliwa judíosiwacasa nía, quéwa nachíwa meedá, càmicáiná neebáida nutàacái báisiiri iyú. Satanás yéewáidacaléca nía meedá. Mesúnamáita numàacapiná nabàlùacawa nàulul ipùata iyúwa píipunitacuéwa nàacaténácué picàaluíná. Yásí nàalíacawa cáininácuéca nuicáca pía.

¹⁰ Pidécuéca peebáidaca nutàacái pìidenìacaténácué piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú, íná nucùapínácué píawa áibaalípiná yùuwichàacáisi yàanàapínácaalí macái cáli ìwali, yùuwichàidacaténá èeri mìnánái.

¹¹ Nùacawa néese caquialéta. Peebáidacué tàì íiméeri iyú yái peebáidéericuéca; picácué pimàaca áibanái iwènúadacuéca nuícha píiwitáise ipíchanácué piúcaca píchawa píasu cawèníiri coronawa Dios iwàwéericuéca yàaca pirí áiba èeriwa.

¹² Cawinácaalí imawènladéeyéica báawéeri, numàacapíná nàyaca Nucuèriná Dios yáapicha càiripínáta, càide iyúwa àicu íricusi ibàlùèriwa càiripínáta Dios yàasu templo írícúrica. Canácatáita nàawa Dios íicha. Nutànàapíná nacái Nucuèriná Dios ípidenáwa nàwali yái Nucuèriná Dios iyacàle ípidenáwa nacái, yái yàcalé ípidenéerica Wàlisài Jerusalén, írícùèripínácawa chènúníise Nucuèriná Dios yàatanáise. Nutànàapíná nacái nuípidená wàlisàiwa nàwali.

¹³ Càuwíiyéicaalícué píá, péemíacué cayába yái tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái yàcalé imanùbaca', càì pitànàaca nalí cuyàluta", íimaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

El mensaje a Laodicea

¹⁴ Néese Wáiwacali íimaca nulí àniwa: “Pitànàa yái tàacáisica irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Laodicea iyacàlená írìcu: ‘Cài núumacuéca pirí, núa ípidenéerica Báisíiri, càmirica ichìwáida wenàiwica, núa icàlidéerica báisíiri iyúni, núa idàbéericaté macáita Dios írìpiná cháì èeri írìcu:

¹⁵ Núalíacawa ìwali yái macáita pimàníricuéca. Núalíacawa càmitacué máini píwènúadaca nuícha píiwitáise, càmitacué nacái máini pimichàida píiwitáise peebáidacaténá cayába nutàacái. Iwàwacutácué píináidacawa càinácaalí pimàníinápiná. ¿Píwènúadapínásicué nuícha píiwitáise? ¿Néeni, pimichàidapínásicué píiwitáise? ¿Càinásicué pimànipíná?

¹⁶ Néese, càmicáinácué peebáida cayába nutàacái macái píwàwalícuéca, íná núucapínácué nuíchawa píá.

¹⁷ Picàlidacáinácué càì píwaliwa: “Càasuíyéica wía, máini nacái cayábaca wía. Wadéca weedáca wálíwa manùba wàasupínáwa. Càmita wawàwacutá Dios iyúudàaca wía”, càicué píimaca píwaliwa. ¿Cánácué càmita píalíawa cáuláicaca píiwitáise píbáyawaná iyúwa? Dios íicácuéca píá càiyéide iyúwa catúulécanéeyéi, màasuíyéi nacái. Matuíyéicué nacái píiwitáise, báica nacáicué píá píbáyawaná ìwaliwa iyúwa mabàléeri wenàiwica.

¹⁸ Íná nùalàacué píá pimàacáanápínácué numànica pirí cayábéeri manuísíwata càide iyúwa wenàiwica iwéndacaalí áiba wenàiwica irí cayábéeri oro masaquèericaté namànica quichái írìcu. Néese idécanáami numànicuéca pirí cayábéeri, yásí báisícata càasuíyéicuéca píá chènúníiseeri cawèníiri iyú. Peedácué nacái nuícha píiwitáise piná mabáyawanéeri càide iyúwacué píbàlepiná cabaléeri, ipíchanácué báica píá píbáyawaná ìwaliwa. Pimàacacué nuchùnìaca píiwitáise matuírica càide iyúwa natuí idàbená ichùnìacaalí wenàiwica ituí, catuícaténácué píiwitáise, píalíacaténácuéwa nùwali.

¹⁹ Nùalàaca nùasunái cachàiníiri iyú, macáita wenàiwica cáininéeyéica nuicáca. Nùuwichàidaca nía nacái. Íná pimichàidacué píiwitáise càiripínáta, píwènúadacué nacái píiwitáise píbáyawaná íchawa.

²⁰ Péemíacué cayába, mesúnamáita nùacawa néese, càide iyúwa wenàiwica ibàlùacaalíwa capíi ípunita imáidacaténá wenàiwica iyéeyéica capíirìcu. Cawinácaalí yéemiéyéica nutàacái, nawàwacaalí neebáidaca nutàacái, yá càica níade iyúwa wenàiwica yàacùacaalí icapèe inùmawa áiba irí, yeedácaténá yàataléwani. Néese cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, yásí nùyaca náapicha, nàyaca nacái núapicha, càide iyúwa wenàiwica iwàlùacaalíwa capíirìculé iyáacaténá iyáacaléwa yéénánái yáapichawa.

²¹ Cawinácaalí imawènladéeyéica báawéeri, numàacapíná náawinacawa núapicha nùalubái ífinalé, nacùacaténá macáita núapicha, càitatéde iyúwa numawènladánáté báawéeri, néese núawinacatéwa Núaniri Dios yáapichawa, yàalubái ífinalé nucùacaténá macáita yáapicha.

²² Càuwíyícaalícué pía, péemíacué cayába yái tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái yàcalé imanùbaca', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ímaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

4

La adoración en el cielo

¹ Néeseté idécanáami Wáiwacali càì ímaca nulí, yáté nuicáidaca chènuniré, yá péemíacué cayába, nuicáca abéeri capíi inuma yàacùacanéerica. Néese idàbáanéeri tàacáisi nuemièricaté itàaníca nulí iyúwa cachàiníri trompeta isàna, yácata tàacáisi ímaca nulí àniwa: "Pimichàawa sísaara. Yá núsáidaca pirí càinácaalí ichàbáanápínacawa áibaalípiná", ímaca nulí.

² Aquialénamata Espíritu Santo icùaca nuíwitáise manuísíwata, péemíacué cayába, Espíritu Santo imàacaca nuicáca cayábéeri yàalubáisi ibàluèricawa chènunibàa. Nuicáca abéeri yáawinéericawa yàalubáisi ínata icùacaténá macáita.

³ Yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata càiride iyúwa waicáaná cuniéri íba cabalèeri ípidenéri jaspe, iyúwa nacái waicáaná íba ípidenéri cornalina quíiréeri, cuniéri nacái. Yá mèlumèluwaca àrawàli icànaca yàalubáisi itéese càide iyúwa waicáaná cuniéri íba esmeralda ipuléeri.

⁴ Nàyaca yàalubáisi itéesebàa áiba veinticuatro namanùbaca yàalubáisi. Náawinacawa yàalubáisi ínata veinticuatro namanùbaca nacuèrinánái. Idènièyéi cabalèeri ibàlewa. Nadènià nacái nàasu coronawa yáawami orota náiwita ìwaliwa.

⁵ Yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata icànaca mamáalàacata iyúwa énu icànáaná, itàaníca nacái càide iyúwa wéemianá cachàiníri énu isàna tiríricaalí. Nàyaca yàalubáisi ípunita siete namanùbaca lámpara nacáiyéi idènièyéica icamaláwa, quichái ipèrùà nacáiri. Yái quicháica, yácata máiníri cayábaca Espíritu Santoca.

⁶ Iyaca nacái calisa nacáiri yàalubáisi ípunita, abéeri calisa càiride iyúwa vidrio máiníri cuniaca. Yàalubáisi itéesebàa nàyacaté báinúaca cáuyéi ángel madécanéeyéi ituí naicácaténá napíchaléwa, naicácaténá nacái náinataléwa.

⁷ Yái idàbáanéeri ángel cáurica càiride iyúwa león iicacánáwa. Pucháibáaná cáuri ángel àniwa càiride iyúwa toro iicacánáwa. Máisibáaná cáuri ángel àniwa càiri inànde iyúwa asíali. Báinúacáaná cáuri ángel àniwa càiride iyúwa áwa iicacánáwa idècunitàacá yáalaníca.

⁸ Níái báinúaca ángel cáuyéica nadèniaca seis namanùbaca nàanabáywa náalimáwanama. Macái cáuyéi ipuniéyíwa natuí iyúwa náinatabàawa, nalícuísewa nacái. Yá càì náimaca èeríapinama, táiyápinama mamáalàacata:

"¡Mabáyawanéericani, mabáyawanéericani, mabáyawanéericani, yái Wacuèriná Dios cachàinírica náicha canánama, yái iyéericaté, iyéerica nacái siúcade, iyéeripiná nacái càiripináta, càimíri imáalàawa!" càì náimaca.

⁹⁻¹⁰ Néese idècunitàacá cáuyéi ángel nàaca icàaluíniná, nàaca nacái iyéininá, nàaca nacái irí cayábéeri, yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata, iyéerica càiripináta èeri càimíri imáalàawa, yá veinticuatro namanùbaca nacuèrinánái náuwàa nallacawa nanùmáawawa irí, yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata, nàacaténá icàaluíniná, yái iyéerica càiripináta èeri càimíri imáalàawa. Yá nalladaca nàasu coronawa yàalubáisi yàabàli idaní násáidacaténá Dios yàasu wenàiwicaca nía. Yá náimaca irí:

¹¹ "Máiní cayábéeri píiwitáise, pía Wacuèriná Wáiwacali Dios, íná wàaca picàaluíniná, wàaca nacái píimiétacaná, wáalíaca nacáywa máiní cachàinírica pía, pidàbacáinaté macáita, yá nàyacaté píiwitáise iyú, pidàbacáinaté nía", càì náimaca nacántàaca.

5

El rollo escrito y el Cordero

¹ Néseté nuicáca cuyàluta iwawanèeriwa icápirìcu yéewápuwáise, yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata. Yái cuyàluta iwawanèericawa idènàca tàacáisi irìculéwa, ínatawáise nacáíwa. Yái cuyàluta nadacuèrica cayába siete namanùbaca nadacuèrica iyúni.

² Néese nuicáca áiba ángel cachàiníri. Yá isutáca yéemìawa nía macáita. Imaca cachàiníri iyú: “¿Cawínásica wenàiwica Dios ibatèeripiná iwàsàaca yái nadacùanácani, yàacùacaténá yái cuyàlutaca?” Ímaca yái ángelca.

³ Quéwa canáca náicha níái chènuníseyéica, nía nacái ìyéeyéica cháí èeri irìcu, nía nacái yéetéeyéimicawa, canácata yáaliméeri yàacùaca cuyàluta, iléecaténátáni.

⁴ Yá nuícháaníca manuíswata canácáiná nàanèeri wenàiwica Dios ibatèeripiná yàacùaca cuyàluta, iléecaténáni.

⁵ Néese abéeri néená níái nacuèrinánáica ímaca nulí: “Picá pícháaní quirínama. Piicáida irí cayába, yái israelita icuèrinásàiri, rey David itaquèrinámica, idéca imawènàdaca báawéeri, yéewacaténá iwàsàaca siete namanùbaca nadacùanáca, yàacuèripiná nacái cuyàluta”, ímaca nulí.

⁶ Néese nuicáca Cordero ibàluèricawa nèewi yái yàalubáisica, nía nacái báinúaca ángel cáuyéica, nía nacái nacuèrinánáica. Yái Cordero idènàca icháunáwa bàaluitécáiná nanúacani iyúwa sacrificio. Idènàca nacái siete namanùbaca ichàlewa, siete namanùbaca nacái ituíwa. Níái siete ituí ímáanáca càicanide iyúwa máiníri cayába Espíritu Santo Dios ibànuèrica macái cáli ínatalé.

⁷ Néese Cordero yàaca yeedáca cuyàluta icáapi yéewápuwáise ícha, yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata.

⁸ Néese Cordero idécanáami yeedáca cuyàluta, yá báinúaca ángel cáuyéica, nía nacái veinticuatro namanùbaca nacuèrinánáica náuwàa naliacawa nanùmáawawa Cordero irí nàacaténá icàaluíniná. Nacuèrinánái náalimáwanama nadènàca arpa, nadènàca nacái bacàa níawami orota ipuniyéyiwa pumèníri isàni iyú. Yái pumèníri isàni ímáanáca càicanide iyúwa nasutáaná Dios ícha, macáita Dios yàasu wenàiwicaca.

⁹ Yá nacántàaca wàlisài canción Cordero irí. Náima nacántàaca càì: “Dios imàacaca peedáca yái cuyàlutaca, piwasàanápiná nadacùanácani, pimàacacáinaté nanúaca pía iyúwa sacrificio, yá piwènàcaté wenàiwicanái píranámi iyúwa Dios irípiná nèewíse macái yàawiría, macái itàaníyéica áiba tàacáisi iyú nacái, macái wenàiwica nacái, macái cáli néeséeyéi nacái.

¹⁰ Pidéca pimàacaca Dios yàasu wenàiwicaca nía, icuèyéipiná macáita píapicha, isutéeyéipiná nacái Dios ícha wenàiwicanái irípiná, yá nacùapiná macái cáli”, náimaca nacántàaca.

¹¹ Yáté nuicáidaca néré, yá nuémìaca madécaná ángel isàna ibàluèyécawa natéesebàa yái yàalubáisica, nía nacái báinúaca ángel cáuyéica, nía nacái nacuèrinánáica. Nuicáca madécaná millones namanùbaca ángel, càmiyéi wenàiwica yáalimá iputàaca nía, càisimalénácaalí nía.

¹² Yá náimaca cachàiníri iyú: “¡Wàacué Cordero icàaluíniná, yái Corderoca imàaquéricaté nanúacani iyúwa sacrificio, yacáiná Dios idéca imàacaca Cordero icùanápiná canánama, idéca imàacaca càasuírìcani, yái Corderoca! ¡Máiní cáaliacáirìcani yái Corderoca, cachàiníri nacái íiwitáise! ¡Cayábaca waicácani, wàacué nacái icàaluíniná, wàacué nacái irí cayábéeri!” càì náimaca níái ángelca.

¹³ Nuémìaca nacái macáita Dios idàbéeyéica náimaca irí, macái ìyéeyéica chènuniré, cáli ínatéeyéica nacái, nía nacái yéetéeyéimicawa, úni irìcuíyéica nacái, macáisiwa canánama náimaca Dios irí. Càì náimaca:

“¡Wàaca cayábéeri irí yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata, irí nacái yái Corderoca! ¡Cáimíetaquéeri iyú waicáca nía, wàaca nacái nacàaluíniná! ¡Máiní cachàinica náiwitáise càiripináta, èeri càmíri imáalàawa!” náimaca.

¹⁴ Néese báinúaca ángel cáuyéica náimaca: “¡Báisíta, amén, càita nacái wáimaca!” càì náimaca. Níái veinticuatro namanùbaca nacuèrinánái nabàlùacawa nàulùì iyúwa nàacaténá icàaluíniná, yái ìyéerica càiripináta, càimírìca imáalàawa.

6

Los siete sellos

¹ Néseté nuicáca Cordero iwasàaca idàbàanéeri néená níái siete namanùbaca nadacùanáca cuyàluta iwawanèericawa. Yá nuémìaca abéeri néená níái àngel cáuyéica ímaca cachàiníiri iyú càide iyúwa tiríricaalí: “¡Aqualé, pì piicáca!” càì ímaca.

² Néseté nuicáidaca néré. Yá, péemìacué cayába, nuicáca cabalèeri caballo. Yái asìali yáawinéericawa caballo ínata idèniaca demápu imànìiripiná iyú ùwicái. Yá náawináidaca corona íiwita ìwali. Néese imawèniadaca yàacawa imawèniadacaténá mamàalàacata áibanái.

³ Néese Cordero iwasàaca pucháibáaná nadacùanáca cuyàluta, yá nuémìaca pucháibáaná cáuri àngel ímaca: “¡Aqualé, pì piicáca!” càì ímaca.

⁴ Yá áiba caballo imusúacawa, máini quíiréeri quéwa, càide iyúwa waicáaná irái. Nuicáca wenàiwica yáawinéericawa caballo ínata. Yá namàacaca imànínápiná ùwicái cháì èeri írìcu, ipíchaná wenàiwicanái nàyaca matúbanáiri iyú, imàcáanápiná nacái wenàiwicanái inúayacacawa. Yá nàaca írì cáaléeri espada machete nacáiri báipunitácanaméeri caserúnica.

⁵ Néese Cordero iwasàaca máisibáaná nadacùanáca cuyàluta, yá nuémìaca máisibáaná cáuri àngel ímaca: “¡Aqualé, pì piicáca!” càì ímaca. Yáté nuicáidaca néré. Yá, péemìacué cayába, nuicáca cúulíiri caballo. Yái yáawinéericawa caballo ínata idèniaca abéeri wapésáidáaná imíeri.

⁶ Néese nuémìaca tàacáisi nacáiri cáuyéi àngel yèewibàa, yá ímaca: “Abéeri kilo trigo ituíná iwèníiri abéeri denario, yái abé èeri iwènicatáica. Máisiba kilo nacái cebada ituíná iwèníiri abéeri denario, picá quéwa pimàni báawéeri olivo inàlimaná írì, uva ibànacalená írì nacái”, càì ímaca.

⁷ Néese Cordero iwasàaca báinúacáaná nadacùanáca cuyàluta, yá nuémìaca báinúacáaná cáuri àngel ímaca: “¡Aqualé, pì piicáca!” càì ímaca.

⁸ Néese nuicáidaca néré, yá péemìacué cayába, nuicáca áiba caballo éewéeri nacáiri. Yái yáawinéericawa caballo ínata ípidená Yéetácáisi. Áiba ípidenéerica Infierno yàacawa Yéetácáisi yáapicha. Namàacaca Yéetácáisi, Infierno nacái nanúanápiná madécaná èeri mìnánái. Macái néená níái báinúaquéeyéica wenàiwicaca, abéeri néená yéetácawa. Yá nanúaca wenàiwicanái ùwicái iyú, máapicái iyú nacái, uláicái iyú nacái. Nachùulì nacái caluýéi cuwèsi nanúanápiná wenàiwica.

⁹ Néese Cordero iwasàaca cinconá imanùbaca nadacùanáca cuyàluta, yáté nuicáca nacáucami altar yáapiré, níái Dios yàasu wenàiwicaca nanuýéicaté neebáidacáinaté Dios itàacái, ìwalíise nacái yái tàacáisi báisírìca nacàlidéericaté wenàiwicanái írì.

¹⁰ Néese náimaca cachàiníiri iyú: “Wacuèriná Dios mabáyawanéeri, wáalíacawa pimànica macáita càide iyúwa píimáaná machìwéeri iyú. ¿Chácaalínápinácaalí piùwichàidapiná èeri mìnánái ìwalíise yái nanúanáca wía?” càì náimaca.

¹¹ Néese yàaca nalí cáaléeri nanáawanipiná cabalèeri. Yá ichùulìaca nacùanápiná achúmáanata èeri quiríta àta nanacáiyéi yéetacalétawa íbaidéeyéica Náiwacali írìpiná, nía nacái néenánáica iwàwacutéeyéica yéetácawa càide iyúwaté néetáanáwa.

¹² Néese Cordero iwasàaca seisná imanùbaca nadacùanáca cuyàluta, yáté nuicáidaca néré, péemìacué cayába, nuicáca cáli icusúacawa cachàiníiri iyú, yá catáca èeri càide iyúwa waicáaná cúulíiri wáluma. Yá nacái macàpucuícaalí quéerica, quíiraca úa càide iyúwa waicáaná irái.

¹³ Dùlupùta nacái nacaláacawa cáli ínatalé càide iyúwa higuera yéetaná imàacacaalí icaláacawa ìyacanáca éemírìca cachàinicáiná cáuli ipùaca ìwali.

¹⁴ Yá capìraléeri cáli icacanácawa chènuníise càide iyúwa wáluma icacanácaalíwa. Néese iwawanàacawa abéemàalé, abéemàa néese nacái càide iyúwa cuyàluta íbáiná iwawanàacaalíwa. Yá canáca capìraléeri cálimica. Yá macái dúli manuínaméeyéi, macáita nacái iwàwata nachacàacawa nàyacatái íchawa.

¹⁵ Néese macáita èeri m̀nanáí nabàacawa íba yéecalìcubàa, íba isabàlìcubàa nacái. Macáita nabàacawa, níái èeri m̀nanáí icuèrinánáica, nía nacái wenàiwica íiwacanánáica, nía nacái úwi íiwacanánáica, nía nacái càasuíyéica, nía nacái cachàiníiyéica úwica, macáita èeri m̀nanáí canánama, nía nacái íbaidéyéica mawèníiri iyú áibanáí irí, nía nacái yèepuníiyéica máiwacalináwaca.

¹⁶⁻¹⁷ Yá náimaca manuínaméeyéi dúli irí, manuínaméeyéi íba irí nacái: “¡Picaláacuéwa wáinatabàa, pibàacué wía ituí ícha, yái yáawinéericawa yàalubáisi íinata, ícha nacái Cordero yàasu yùuwichàacáisi íbànuèripináca wàwali! Idéca yàanàaca wéénáiwaná nàuwichàidacatáipináta wía, yá canácata wééná yáaliméeri ìdenìaca nàasu yùuwichàacáisica”, càì náimaca.

7

Los señalados de las tribus de Israel

¹ Idécanáamité nuicáca càì, yá nuicácaté áiba yéénáiwánási nacáiri, yá nuicáca báinúaca ángel íbàluèyéicawa chènuniré, iwicáubàa yái èeriquéi macáirica. Yá náibàaca macái cáuli ipíchaná cáuli ipùaca cáli ìwali, manuíri úni ìwali nacái, àicunáí ìwali nacái canánama.

² Néeseté nuicáca áiba ángel imichàacawa cáli íinatáise èeri imusúacatáiseacawa. Yá ángel idènìaca cáuri Dios yàasu néénáiwánápiná. Angel icàlidaca nalíni cachàiníiri iyú, níái báinúaca ángel Dios yèeyéicaté ichàinipiná nàuwichàidacaténá cáli, manuíri úni nacái. Yá íimaca nalí:

³ “¡Picácué piùwichàida cáli, manuíri úni nacái, àicunáí nacái càmicaalíca wachanàida Dios yàasu néénáiwánápiná napùdàlìcu, níái Wacuèriná Dios yàasu wenàiwica íbaidéyéica írípíná!” càì íimaca yái ángelca.

⁴ Néese nuémìaca càisimalénácaalí nía idènìèyéica Dios yàasu néénáiwánápiná napùdàlìcu. Namanùbaca nàyaca ciento cuarenta y cuatro mil namanùbaca israelitanáí, nèewíse macáita israelita yàawiríanáica.

⁵ Doce mil namanùbaca Judá itaquénáinámi idènìèyéica Dios yàasu néénáiwánápiná napùdàlìcu. Càita nacái doce mil namanùbaca Rubén itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Gad itaquénáinámi.

⁶ Càita nacái doce mil namanùbaca Aser itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Neftalí itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Manasés itaquénáinámi.

⁷ Càita nacái doce mil namanùbaca Simeón itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Leví itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Isacar itaquénáinámi.

⁸ Càita nacái doce mil namanùbaca Zabulón itaquénáinámi. Càita nacái doce mil José itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Benjamín itaquénáinámi.

La multitud vestida de blanco

⁹ Idécanáamité nuicáca càì, yá nuicáca áiba yéénáiwánási nacáiri, péemìacué cayába, yá nuicáca chínamáí wenàiwica canáca yáaliméeri íputàaca nía, macái íiwitáaná cáli nééséeyéi yéénáca, macái yàawiría yééná nacái, macái wenàiwica íiwitáaná yééná nacái, macái itàaníiyéica áiba tàacáisi iyú íiwitáaná yééná nacái. Yá nabàlùacawa yàalubáisi íipunita, Cordero íipunita nacái. Nadènìaca cáaléeri nanáawani cabalèeriwa. Nadènìaca wisìri nacáiri íbáiná nacáapi irìcuwa.

¹⁰ Macáita náimaca cachàiníiri iyú:

“¡Wacuèriná Dios, yái yáawinéericawa yàalubáisi íinata, Cordero nacái, nadéca nawasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha!” càì náimaca.

¹¹ Néese macáita ángel íbàluèyéicawa yàalubáisi itéese, nacuèrinánáí itéese nacái, báinúaca cáuyéi ángel itéese nacái, náuwàa nalíacawa nanùmáawawa yàalubáisi íipunita nàacaténá Dios icàaluíná.

¹² Yá náimaca:

“¡Báisíta, amén! ¡Wacàlidacué Wacuèriná Dios iináwaná ìwaliwa cayábéericani, wàacué nacái icàaluíniná! ¡Máiní cáaliacáica Wacuèriná Dios, wàacué irí cayábéeri, cáimiétaquéri iyúcué waicácani, máiníri cachàinica íiwitáise càiripináta èeri càníri imáalàawa! ¡Báisíta, amén!” càì nàimaca.

¹³ Néeseté abéeri néená níái nacuèrinánáica isutáca yéemíawa núa. Yá íimaca nulí: “¿Píalíásica cawinácaalí níái idènièyéica cáaléeri nanáawani cabalèeriwa, sísisánacaalí nacái nàanàa?” càì íimaca nulí.

¹⁴ Néese núumaca irí: “Càmita núalíawa. Pimàni nulí cayábéeri, picàlida nulíni”, núumaca irí. Néese íimaca nulí: “Nadéca namusúacawa manuíri yúuwichàacáisi íicha. Dios idéca imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha, neebáidacáiná Cordero itàacái, yái Cordero yéetéericatéwa nabáyawaná ìwalíse.

¹⁵ “Iná yéewa nàyaca Dios yàasu yàalubáisi íipunita. Náibaida irípiná táiyápinama, èeríapinama nacái yàasu templo chènuníiséeri irícu. Yái yáawinéericawa yàalubáisi íinata iyaca náapicha icùacaténá nía.

¹⁶ Càmita quirínama máapica nía, càmita quirínama macàla nawàwa nacái. Càmita èeri yeemá níawa. Uuléeri nacáiwa càmita íisa nía quirínama.

¹⁷ Yái Cordero iyéerica yàalubáisi íipunita icùapiná níawa càide iyúwa pastor icùacaalí ipíranái ovejawa cáininéeri iyú. Yá Cordero imàacaca nàiraca úni yèerica nacáuca càníri imáalàawa. Dios nacái itunúapiná náicha natuíyáa”, càì íimaca nulí.

8

El séptimo sello y el incensario de oro

¹ Néese nuicácaté Cordero iwasàaca cuyàluta íichani, yái sietená namanùbaca nadacùanácani, yá masànaca macáita chènuniré cawàwanáta media hora.

² Néese nuicáca siete namanùbaca ángel ibàluèyécawa Dios íipunita. Yàaca nalí siete namanùbaca trompeta.

³ Néese áiba ángel yàanàaca. Idèniàca quichái yàalu oro yáawamírira. Yá ángel ibàlùacawa altar íipunita. Nàaca irí manùba pumèníri isàni. Yèewìadaca pumèníri isàni nèewi níái nasutáanaca Dios íicha, macáita Dios yàasu wenàiwicaca. Néese ángel yeemáca pumèníri isàni altar íinata, yái altar oro yáawamírira ibàluèericawa yàalubáisi íipunita.

⁴ Càita pumèníri íisalená imichàacawa ángel icáapi íicha chènuniré Dios íipunita, yáapicha yái nasutáanaca Dios íicha, níái Dios yàasu wenàiwicaca.

⁵ Néese ángel yeedáca quichái yàaluca, yá ipuniáadaca yàalu quichái iyú altar íinatáiséeri quicháica. Néese ángel yúucaca quichái yàalu chènuníise cáli íinatalépiná. Yá nuémíaca madécaná énu isàna, madécaná tàacáisi nacái. Nuicáca madécaná énu icànaca mèlumèluwaca. Cáli nacái icusúacawa.

Las trompetas

⁶ Néese níái siete namanùbaca ángel idènièyéica siete namanùbaca trompeta nabàlùacawa napùllacaténá nàasu trompetawa.

⁷ Yái idàbáanéerica ángel ipùllaca yàasu trompetawa. Yá granizo íba nacáiyéi yúuwàacawa cáli íinatalé quichái yáapicha yèewièericawa irái iyú. Yá yeemáca madécaná cáli. Macái néená níái máisibéeyéica cálica, abéeri néená yeemáca. Yeemáca nacái manùbéeyéi àicu. Macái néená níái máisibéeyéica àicuca, abéeri néená yeemáca. Yeemáca nacáiwa macáita masicái iyéerica cáli íinata.

⁸ Néese pucháibáaná ángel ipùllaca yàasu trompetawa. Yá áiba wawàsi yúuwàacawa manuíri úni yáaculé, yái wawàsi manuírira dúli nacáiri íicacánawa, yeeméericawa quichái iyú.

⁹ Néese madécaná manuíri úni nachacamàacawa irái iyú. Macái néená níái máisibéeyéica manuíri única, abéeri néená ichacamàacawa irái iyú. Manùbéeyéi néetácawa iyéeyéica manuíri úni yáaculé. Ata alénacaalí manuíri úni ichacamàacawa irái iyú, yá macáita

néetácawa iyéeyéica úni yáaculé, càita nacái manùbéeyéi nave imáalàacawa, lancha nacáiyéica yéeyéicawa úni yáacubàa. Macái néená níái máisibéeyéica naveca, abéeri néená imáalàacawa náicha.

¹⁰ Néese máisibáaná ángel ipùllaca yàasu trompetawa. Yá manuíri dùlupùta nacáiri yúuwàacawa chènuníse yeeméericawa cachàiníri quichái iyú. Yá dùlupùta nacáiri yúuwàacawa madécaná inanába yáaculé, únibàa nacái, úni imusúacatáiscawa cáli irìcuíse nacái.

¹¹ Yái dùlupùta ípidenéri Ipisíiri. Yá macái néená níái máisibéeyéica única, abéeri néená ichacamàacawa ipisíiri iyú. Yá madécaná wenàiwica néetácawa úni iyú, ipisíiricáinani.

¹² Néese báinúacáaná ángel ipùllaca yàasu trompetawa. Yá imáalàacawa máisibáaná néená èeri icamalánaca, máisibáaná yéená nacái quéri icamalánaca, máisibáaná néená nacái níái dùlupùta nacamalánaca. Càita catáca máisibáaná néená nacamalánaca. Càmita nacái nacàna máisibáaná néená èeríapi, táiyápi nacái.

¹³ Néeseté nuémìaca néré, yá nuémìaca áiba ángel áwa nacáiri imáidaca cachàiníri iyú idècunitàacá yáalanícawa cáli iwicáubàa machacànita. Yá ímaca: “¡Máinícué piùwichàapínacawa, píacué èeri mìnánaca báawéeyéica íiwitáise, casànapínacaalí áiba trompeta mamáalàacata, áiba máisiba ángel ipùlièyèipínaca mesúnamáita!” càí ímaca.

9

¹ Néeseté nuémìaca cinconá imanùbaca ángel ipùllaca yàasu trompetawa. Yá nuicáca áiba ángel dùlupùta nacáiri iicacánawa iricuèricatéwa chènuníse cáli ínatalépiná. Nàaca irí llave yàacùacaténá utàwi inùma yái máinírica depuúwaca.

² Néese ángel yàacùaca utàwi inùma máinírica depuúwaca. Yá ísa imichàacawa utàwi inùma irìcuíse càide iyúwa yùucanási ísalená. Yái ísa utàwi irìcuíséerica catáca imànica èeri icamaláná, macái cáuli nacái.

³ Néese wirìchu nacáiyéi namusúacawa ísa yèewíse, yá nàacawa cáli ínatabàa. Níái wirìchu nacáiyéica nadènìaca náiwíwa náucacaténá wenàiwica càide iyúwa chália yúucáaná wía.

⁴ Iwàwacutápiná càmita nàuwichàida masicái idàwinèericawa cáli ínata, macái bànacalé nacái, macái àicu nacái canánama. Abéta iwàwacutápiná nàuwichàidaca wenàiwica canéeyéica irí Dios ípidená napùdàlicu.

⁵ Iwàwacutápiná nàuwichàidaca wenàiwica cinco imanùbaca quéeripíná, càmita quéwa ibatàa wirìchu inúaca wenàiwica. Yái icáicha cáiwica wenàiwica iríni càide iyúwa chália yúucáaná wía.

⁶ Néenialípiná wenàiwica nacutáca néetacaténáwa quéwa càmita náalimápiná néetácawa. Máiní nawàwapíná néetácawa, quéwa yéetacáisi camíripíná íbàa nía.

⁷ Níái wirìchu càica níade iyúwa caballonái úwinái ichùnìeyéica namànicaténá ùwicái. Nadènì corona oro yáawamíri náiwita ìwaliwa. Wirìchunái càiyéi inànde iyúwa wenàiwica inàni.

⁸ Nadènìaca nacái náiwita íbáináwa càide iyúwa inanái íwita íbáiná. Nadènì nacái nayéiwa càide iyúwa león cháwi nacáiri iyéi.

⁹ Nadènìaca náimamiwa càide iyúwa hierro nàucutalìcuwa, ipíchaná áibanái isutàaca nía. Casànaca nàanabái idècunitàacá náalanícawa càide iyúwa wéemlaná manùbéeyéi caballo yàabàli isàna ipìlacawa itéeyéica madécaná carro ùwicái nérépiná.

¹⁰ Nadènìaca nacái nasìpiwa càide iyúwa chália íwi. Náiwí idènièrica icáichawa yùuwichàidacaténá wenàiwica cinco quéeripíná.

¹¹ Níái wirìchu nadènìaca náiwacaliwa, yái ángel icuèrica utàwi máinírica depuúwaca. Ángel ípidená Abadón hebreo itàacái iyú, Apolión griego itàacái iyú, ímáanáca “Imáalàidéeri wía”.

¹² Yácata idàbáanéeri yùuwichàacáisi manuírica yàanèeripináca èeri m̀nanái ìwali. Péemìacué cayába, nàyaca pucháiba yùuwichàacáisi mamáalàacata yàanèyèipiná mesúnamáita.

¹³ Néese seisná ángel ipùllaca yàasu trompetawa. Yá nuémìacaté tàacáisi imusuéricawa nèewíise níái altar iculuwí báinúaca, yái altar oro yáawamíríca, iyéerica Dios ípunita.

¹⁴ Yái tàacáisi ímaca seisná ángel irí ipùlièrica yàasu trompetawa: “Pibasàa báinúaca ángel idacuèyèicawa manuíri inanába néenibàa ípidenéeri Eufertes”, càì ímaca.

¹⁵ Yá iwasàaca báinúaca ángel nanúacaténá madécaná èeri m̀nanái. Macái néená níái máisibéyèica wenàiwicaca abéeri néená yéetápinácawa náicha. Níái báinúaca ángelca Dios idacúacaté nía iwasàacaténá nía áiba èeripiná. Abéerita Dios yáaliéricawa càinácaalí horapiná, èeripiná nacái, quèeripiná nacái.

¹⁶ Nuémìaca càisimalénácaalí úwinái níái yèyèipinácawa caballo ínata. Nàacawa doscientos millones namanùbaca úwináica.

¹⁷ Nuicáca càì níái caballoca yéenáiwánási nacáiri irìcuíse. Níái yèyèicawa caballo ínata nadèniaca nabàle dàaléeriwa nàucutabàawa, yái dàaléeri bàlesica quíréeri, capíraléeri nacái, éewéeri nacái. Caballonái nadèniaca náiwítawa càide iyúwa león cháwi nacáiri íwita. Imusúacawa caballonái inùmalicúise: quichái, ísa nacái, azufre nacái, yái éewéeri íba yeeméricawa máini úuléeri iyú.

¹⁸ Yásí madécaná èeri m̀nanái néetápináwa, iyú yái imusuéricawa caballonái inùmalicúise, yái quichái, ísa nacái, azufre nacái.

¹⁹ Níái caballoca nadèniaca nachàiniwa nanùma irìcuísewa, nasìpi néeni nacáiwa. Nasìpi ipùata càiri iicacánáwade iyúwa àapi íwita. Nasìpi iyúwa nanúapiná wenàiwica.

²⁰ Quéwa níái wenàiwicaca iyéyèicáwaca mamáalàacata, càmiyèicáwaca caballonái inúaca, càmita nawènúadapiná náiwítáisewa ícha yái báawéerica namànírica. Càmita nayamáida nàaca demonio icàaluíniná, ídolo icàaluíniná nacái, yái cuwáiná yéenáiwáná oroíríca, platéeri nacái, broncéeri nacái, íbéeri nacái, àicúiri nacái. Níara ídoloca càmita náalimá naicáca, càmita nacái néemìca, càmita nacái nèepuníwa.

²¹ Càmita èeri m̀nanái iwènúada íiwítáisewa ícha yái nanúanáca wenàiwica, namànínáca nacái namàliyèidewa, nayéedùaná nacái, naimáaná nacái áiba yáapicha càmicúaca náinusíwa, càmíríca nacái nanìrisíwa.

10

El ángel con el rollito escrito

¹ Néeseté nuicáca áiba cachàiníiri ángel iricuèricawa chènuníise. Yá yéepuèriwa acalèe iyú, idèniaca àrawàli íwita itéesebàawa. Inàni icànaca càide iyúwa èeri icànáná. Càiri icàwade iyúwa waicáaná quichái.

² Idèniaca cuyàluta icáapi irìcuwa, abéeri cuyàluta achúméerína yàacúacanéerica. Yá ángel ibàlùadaca yàabàli yéewápuwáisewa manuíri úni yáaculé. Yá ibàlùadaca abéemàa yàabàli apáuwáisewa chuítaliré.

³ Néese imáidaca cachàiníiri iyú càide iyúwa león cháwi nacáiri íchacaalí. Idécanáami imáidaca, yá siete namanùbaca énu natàaníca nasàna iyúwa.

⁴ Idécanáami casànaca énunái, yá nuínáidacawa nutànàanápínaté énunái itàacái, quéwa nuémìaca tàacáisi chènuníiséeri. Yá ímaca nulí: “Pibàa tàacáisi áibanái ícha, yái tàacáisi siete namanùbaca énu náiméerica ìwali. Picá pitànàa yái náiméerica ìwali”, càì ímaca nulí.

⁵ Néese yái ángel nuiquéerica ibàluèricawa manuíri úni yáaculé, chuítaliré nacái, yá imichàidaca icáapi yéewápuwáisewa chènuniré.

⁶ Yá icàlidaca Dios yàasu tàacáisi cáimíetacanéeri iyú, yái Dios iyéerica càiripináta èeri càmiri imáalàawa, yái idàbéericaté capíraléeri cáli, nía nacái chènuníiséeyéi cáli, nía nacái iyéyèica cháì èeri irìcu, manuíri úni nacái, nía nacái iyéyèica úni yáaculé. Yá ímaca: “Càmita quírínama Dios idècuníawa.

⁷ Yá yàanàapinàcaalí sietená ángel yéenáiwana idàbacatáipináta ipùlìaca yàasu trompetawa, yásí Dios imáalàidapiná imànicani, yái ibèericaté wenàiwicanái ícha, càide iyúwa icàlidáanáté yàasu wenàiwicanái iríwa, níái profetaca”, càì ímaca.

⁸ Néeseté nuémìaca àniwani yái tàacáisi chènuníiséerica. Itàaníca núapicha àniwa, ímaca nulí: “Pìa peedáca cuyàluta yàacùacanéerica icáapirìcu yái ángel ibàluèricawa manuírì úni yáaculé, chuítaliré nacái”, càì ímaca nulí.

⁹ Néese nùacawa ángel yàatalé, yá nusutáca íchani yái cuyàluta achúméerínaca. Yá yàaca nulíni. Ímaca nulí: “Peedáni, piyáani. Idècunitàacá piyáacani, yá puchìchacani pinùma irìcu càide iyúwa mába ituní, quéwa piyapicúa irìcu, yásí ipísicani”, ímaca nulí.

¹⁰ Néese nuedáca achúméerína cuyàluta ángel icáapi irìcuíse. Yá nuyáacani. Puchìchacani nunùma irìcu, quéwa idécanáami nuwetúacani, yá ipísicani nudèericuise.

¹¹ Néese náimaca nulí: “Iwàwacutá picàlidaca tàacáisi àniwa Dios inùmaliçuise manùbéeyéi wenàiwica ìwali, manùbéeyéi cáli néeséeyéi ìwali nacái, nàwali nacái itàaníyéica áiba tàacáisi iyú, nacuèrinánái ìwali nacái”, náimaca nulí.

11

Los dos testigos

¹ Néeseté nàaca nulí cáaléeri metro situa nacáiri. Yá nuémìacaté tàacáisi íméerica nulí: “Aquialé, píalimáida Dios yàasu templo, nasutácàalu Dios ícha; píalimáida altar nacái, càisimaléná metrocaalí nadèniaca. Piputàa nacái càisimalénácaalí wenàiwica yèeyéica Dios icàaluíniná néenibàa.

² Picá quéwa píalimáida templo ibàacháwalená, néese pimàacani. Nadéca nàaca templo ibàacháwalená camíiyéi judío irí. Yá nabawàidapináni nàabàli yáapiréwa yái yàcalé mabáyawanéerica Jerusalén iyacàlená, idècunitàacá nacùapinàcani cuarenta y dos quéeriwa.

³ Yá nubànùapiná pucháiba nùasu wenàiwicawa nacàlidacaténá nutàacái nunùmalìçuise mil doscientos sesenta èeri. Nadèniapiná nabàlewa cúulìiri wáluma cáucuúri, iyúwa nabàle iyáaná níái ícháaníyéica yéteyéyémíwa ìwali”, ímaca nulí.

⁴ Níái pucháiba icàlidéyépínaca tàacáisi Dios inùmaliçuise, níacata pucháiba olivo yéetaná, níacata nacái pucháiba lámpara ibàluèyécawa Dios ípunita, yái icuèrica canánama.

⁵ Aibacaalí iwàwa imànica nalí báawéeri níái pucháibaca, yásí quichái imusúacawa nanùmalìçuise, níái pucháibaca, yá neemápináca macáita nàuwidenáíwa. Càita iwàwacutá yéetácawa cawínacaalí iwàwéerica imànica nalí báawéeri.

⁶ Níái pucháiba nadèniapiná nachàiniwa nabàllacaténá capìraléeri cáli ipíchaná unía yúuwàacawa néenialípiná idècunitàacá nacàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise. Nadèni nachàiniwa nacái nawènúadacaténá úni irái iyú. Yá náalimá nabànùaca macái íiwitáaná yùuwichàacáisica cáli ìwali iyúwata nawàwáaná.

⁷ Néese idécanáami namáalàidaca nacàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise, yásí caluéri cuwèesi imusuéripínacawa utàwi depuúwéeri irìcuise imànipiná ùwicái náipunita. Imawènìadapiná níawa, yásí inúaca nía.

⁸ Yá nachéecami irìlapínawa carretera irìcubàa manuírì yàcalé irìcu, Jerusalén iyacàlená, áibanáimi itàtàacatalécaté Náiwacali cruz ìwali. Espíritu Santo imàacaca wáaliacawa Jerusalén iyacàlená mìnaná nàyaca càide iyúwaté Sodoma iyacàlená mìnanáimi iyáanáté, iyúwa nacái Egipto yàasu cáli néeséeyéi iyáaná.

⁹ Néese máisiba èeri y mediopiná manùbéeyéi wenàiwica macái cáli néeséeyéi naicáidapiná nachéecami irí, níái icàlidéyéica tàacáisi Dios inùmaliçuise. Càmita nabatàapiná áibanái ibàlìaca nía.

¹⁰ Casímáipínaca èeri mìnaná iwàwa néetácanáamiwa níái icàlidéyémica. Casímáica èeri mìnaná iwàwa íná nàapiná nalíwáaca cawènìiri, níacáiná pucháiba profetamica yùuwichàidaca èeri mìnaná.

11 Quéwa másiba èeri y medio idénáami, yásí Dios icáucàidapiná nía àniwa, yásí namichàapiná nabàlùacawa, yá máini cáalupináca èeri mìnánái iicáca níái pucháibaca.

12 Néese néemàpiná cachàiníiri tàacáisi chènuníiserica. Yá ímapiná pucháiba irí: “¡Pimichàacuéwa sísaara!” càipiná ímaca nalí. Yásí namichàapináca chènuniré acalèe yèewiré nàuwidenái yèewísewa.

13 Yáta cáli icusúapináwa máini cachàiníiri iyú Jerusalén iyacàlená néenibàa, yá manùbéeyéi capíi nàuwàapináwa. Macái néená níái diéyéica capíica, abéeri néená yúuwàapináwa. Yá siete mil namanùbaca Jerusalén iyacàlená mìnánái néetápináwa cáli icusúacái iyú. Yá máini cáalupináca wenàiwica iyéeyéica mamáalàacata. Yá nàapiná Dios icàaluíniná yá iyéerica chènuniré.

14 Yácata pucháibáná yúuwichàacáisi manuíri yàanèeripináca èeri mìnánái ìwali, quéwa yàanàpiná caquialéta yáara másibáná yúuwichàacáisica.

La séptima trompeta

15 Néese sietená ángel ipùllaca yàasu trompetawa, yáté nuémìaca cachàiníiri tàacáisi chènuniré. Yá náimaca:

“Wáiwacali Dios icùapiná macái èeri mìnánái Cristo yáapichawa, yái Cristo Dios imàaquéerica icùaca canánama. Yá icùaca macáita càiripináta, èeri càníiri imáalàawa”, càì náimaca.

16 Néese veinticuatro namanùbaca nacuerinánái yáawinéeyéicawa yàalubái ínatata Dios ípunita nàuwàa nallacawa nanùmáawawa Dios irí nàacaténá icàaluíniná.

17 Yá náimaca:

“Wàaca pirí cayábéeri, pía Wáiwacali Dios cachàiníirica náicha canánama, pía iyéericaté bàaluté, iyéerica nacái siùcade, iyéeripiná càiripináta. Wàaca pirí cayábéeri cachàinicáiná píiwitáise. Pidéca pidàbaca picùaca macáita.

18 Calúaca píapicha níái èeri mìnánáica, quéwa báawaca piicáca yái namàníirica. Idéca yàanàaca néenáiwáná piùwichàidacatáipináta yéetéeyéimiwa báawéeyéi íiwitáise, píacaténá nacái cawèníiri nalí, níái íbaidéeyéica pirípiná, nía nacái profeta icàlidéeyéica tàacáisi pinùmàlicuse, nía nacái píasu wenàiwicaca, nía nacái yéeyéica picàaluíniná, sùmanái nacái, béeyéi nacái. Idéca yàanàaca néenáiwáná pimáalàidacatáipináta macáita cawinácaalí báawéeyéica imànica èeri mìnánái íiwitáise”, càì náimaca.

19 Néeseté nuicáca Dios yàasu templo chènuníiseri yàacùacawa, yá naicáca Dios yàasu yàalusì nacáiri templo irìcúirica, yái yàalusica imàaquéerica nawàwalica Dios imànicaté wawàsi israelita yàawirináimi yáapicha icùanápínaté nía. Néese manùba énu icànaca, néemìaca manùba tàacáisi, énu isàna manùba nacái, cáli icusúa nacáiwá, granizo manuínaméeyéi íba nacáiyéi yúuwàacawa cáli ínatalé nacái.

12

La mujer y el dragón

1 Néeseté nuicáca manuíri yéenáiwánási nacáiri chènuniré, abéechúa inanái yéepuèchúawa èeri icamaláná iyú. Udènìaca quéeri ùabàli yáapíise. Udènìaca nacái corona úiwita ìwaliwa, abéeri corona doce namanùbaca dùlupùta ìyaca ìwali.

2 Idéericúichúacáwa úái inanáica. Yá uícháníca cáiwicáiná ulíni umusúadacaténá iicá èeri.

3 Néese nuicáca áiba wawàsi chènuniré, péemìacué cayába, nuicáca manuíri màanu quíiréeri quéwa. Idènìaca siete namanùbaca íiwitawa, diez ichàle imanùbaca nacái. Idènìaca corona íiwita ìwaliwa yáalimáwanama.

4 Yái màanu íbàaca manùbéeyéi dùlupùta isipi iyúwa. Yúucaca nía cáli ínatalépiná. Macái néená níái másibéeyéica dùlupùtaca, abéeri néená icaláacawa cáli ínatalé. Yái màanuca ibàlùacawa inanái ípunita. Màanu icùaca iyáacaténá uíri idécanacáita imusúacawa.

⁵ Uái inaná umusúadaca iicá èeri yái aslali icuèripiná macái èeri mìnanaí cachàiníiri iyú. Néseta quéwa Dios yeedáca uíri chènuniré, ímáanáca Wáiwacali, yá Dios itéca yàataléwani yàalubái ínataléwa.

⁶ Uái inaná upiáacawa manacúali yùuculé, chuíri cáli nérépiná, canáatalé wenàiwica. Aléera iyaca ulí ùyacatalépiná, Dios ichùnièricaté ulípiná. Néré nàapiná uyáapináwa mil doscientos sesenta èeripiná.

⁷⁻⁸ Néese nuicáca namànica ùwicái chènuniré. Yái ángel íiwacaliná ípidenéeri Miguel, yàasu ángelnái nacái namànica ùwicái màanu ípunita. Yái màanuca, nía nacái yàasu ángelnáica, namànica ùwicái Miguelnái ípunita, quéwa Miguelnái imawèniadaca nía, íná màanunái càmita quirínama náalimá nàyaca chènuniré.

⁹ Càita náucacani chènuníise yái manuíri màanuca, yái bàaluitéeri àapica ípidenéeri Diablo, ímáanáca “Icháawàidéeri waináwaná ìwali”, ípidenéeri nacái Satanás, ímáanáca “Wàuwidesàiri”, yái ichìwàidéerica macái èeri mìnanaí. Yácata náuquéeri chènuníise cáli ínatalépiná, yàasu ángelnái nacái náucacawa yáapicha chènuníise.

¹⁰ Néese nuémìaca cachàiníiri tàacáisi chènuníise. Yá ímaca: “Wacuèriná Dios idéca iwasàaca wía. Dios idéca yáasáidaca íiwitáise cachàiníiriwa icùacaténá macáita. Dios imàacapiná Cristo icùaca yáapicha macáita, yái Cristo Dios ibànuericaté. Idéca Wàuwidesàiri yúucacawa chènuníise, yái icháawàidéerica wéenanái iináwaná ìwali, icháawàidéerica naináwaná ìwali Wacuèriná Dios irí èeríapinama, táiyápinama nacái, icháawàaca naináwaná ìwali.

¹¹ Wéenanái nadéca namawèniadaca Wàuwidesàiri neebáidacáiná Cordero itàacái, yái Cordero yéetèericatéwa wáichawalíná, nacàlidacáiná nacái naináwaná ìwaliwa Jesucristo yàasunáica nía, càmicáiná nacái nawènúadaca náiwitáisewa Jesucristo ícha éwita áibanái inúacáaníta nía.

¹² ¡Casíimáicué piwàwawa, píacué iyéeyéica chènuniré! ¡Quéwa píacué èeri mìnanaíca, máinicué piùwichàapinácawa, yácáiná Diablo icháawàidéerica waináwaná ìwali, idéca iricùacawa chènuníise píatalécué máiníiri calúaca íiwitáise, yáalíacáináwa iyaca irí malééná èeri!” càí náimaca.

¹³ Néese yái màanuca yáalíacáináwa náucacaténí chènuníise cáli ínatalé, yá ipiáacawa úami úái inaná ímusúadéechúaca iicá èeri.

¹⁴ Quéwa nàaca ulí pucháiba ùanabáipiná manuínaméeyéi úái inanáica, càide iyúwa áwa yàanabái, yéewanápiná úalacawa màanu ícha chuíri cáli nérépiná, canáatalé wenàiwica alé ùyacatalépiná, nàacatalépiná uyáapiná máisiba camuí y medio piná.

¹⁵ Yá màanu ímusúadaca úni inùmalìcuísewa inaná yáamiwáisepiná, càide iyúwa inanába, isicùmáidacaténá úa yéesacái iyú, úái inanáica.

¹⁶ Cálita quéwa iyúudàaca úa, yá yàacùacawa inùmasi nacáiri cáli yèewiré iwetúacaténá inanába màanu ímusúadéerica inùmalìcuísewa.

¹⁷ Néese máiní calúaca yái màanuca inaná yáapicha. Yá yàacawa imànicaténá úwi náipunita níái uénibeca áibanái, yeebáidéeyéica càide iyúwa Dios ichùllaná nía, icàlidéeyéica nacái naináwaná ìwaliwa Jesús yàasunáica nía.

13

Los dos monstruos

¹ Néeseté nuicáca màanu ibàlùacawa manuíri úni icàinalená ínata, yá nuicáca cachàiníiri cuwèesi caluéri nacái ímusúacawa manuíri úníacuíse. Yái cuwèesi idèniaca siete namanùbaca íiwitawa, diez namanùbaca nacái ichàle. Idèniaca corona ichàle iwaliwa yáalimáwanama. Macái íwita imanùbaca idèniaca ípidenáwa itàaníiyéica casaquèeri iyú Dios ìwali, icàlidéeyéica Dioscasa yái cuwèesica.

² Yái cuwèesi càiride iyúwa cháwi iicácanáwa. Idèniaca yàabàliwa càide iyúwa sálu yàabàli. Idèniaca nacái inùmawa càide iyúwa león cháwi quiréeri nacáiri. Néese màanu imàacaca

íiwitáise cachàiníriwa cuwèesi irí, yéewacaténá caluéri cuwèesi ichùullaca manùbéeyéi wenàiwica cachàiníri iyú.

³ Abéeri néená níái caluéri cuwèesi íiwitaca idènlaca icháuná báawéeriwa imàaquéricaté íiwita yéetácawa, quéwa cháunási ichùnìlacawa, yá íiwita icáucàacawa àniwa. Yá macáita èeri mìnánái máiní nàináidacawa naicáidaca caluéri cuwèesi irí, neebáida nacái càide iyúwa ichùullaná nía.

⁴ Yá wenàiwica nàaca màanu icàaluíniná yácáiná màanu imàacaca caluéri cuwèesi icùaca èeri mìnánái. Nàaca nacái cuwèesi icàaluíniná. Náimaca: “Máiní cachàiníri náicha canánama yái caluéri cuwèesica. ¡Canácata yáaliméerica ipéliacani!” còi náimaca.

⁵ Màanu imàaca nacái canùmaséecani, yái caluéri cuwèesica, itàanicaténá casaquèeri iyú Dios ìwali. Yá imàacaca cuwèesi ichùullaca èeri mìnánái cachàiníri iyú cuarenta y dos quéeri.

⁶ Cuwèesi itàanica casaquèeri iyú Dios ìwali, itàanica nacái báawéeri iyú Dios ípidená ìwali, itàanica nacái báawéeri iyú Dios ìyacàle ìwali, nàwali nacái níái ìyéeyéica chènuniré.

⁷ Màanu imàaca nacái caluéri cuwèesi imànica úwi Dios yàasu wenàiwicanái ípunita. Yá cuwèesi imawènladaca nía. Màanu imàacaca cuwèesi ichùullaca macái èeri mìnánái.

⁸ Macái èeri mìnánái nàapíná caluéri cuwèesi icàaluíniná, cawinácaalí càmíiyéica idèniá ípidená ichanèericawa Cordero yàasu cuyàluta irìcu èeri ipíchawáiseté, yái cuyàluta idènièrica náipidená macái wenàiwicaca Cordero yèeyéica icáuca càmíiri imáalàawa, yái Cordero nanuéricaté.

⁹ Càuwíiyéicaalícué pía, péemiacué cayába yái tàacáisi nùuméeripinácuéca pirí:

¹⁰ “Iwàwacutácaalícué náibàaca pía, yásí náibàacué píawa; iwàwacutácaalícué nanúaca pía espada machete nacáiri iyú, yásí nanúacué pía espada iyúwa”, càicué nùumaca pirí. Iná iwàwacutácué píidenìaca piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú, peebáidacué mamáalàacata, píacué Dios yàasu wenàiwicaca.

¹¹ Néese nuicáca áiba caluéri cuwèesi imusúacawa cáli irìcuíse. Idèniaca pucháiba ichàlewa càide iyúwa oveja ichàle, quéwa itàanírìca càide iyúwa màanu itàaníná.

¹² Idèniaca íiwitáise cachàiníriwa imànicaténá macáita càide iyúwa idàbáanéeri cuwèesi imàníná idècunitàacá ìyaca caluéri cuwèesi yáapicha. Yá ichùullaca macáita èeri mìnánái nàaca idàbáanéeri cuwèesi icàaluíniná, yái imichèericawa yéetácáisi íicha.

¹³ Imàni yàacawa nacái madécaná yái càmírìca áiba idé imànica, ichùullaca nacái quichái yúuwàacawa chènuníise wenàiwicanái iicápiná.

¹⁴ Yái idàbáanéeri caluéri cuwèesi imàacaca pucháibáaná cuwèesi imànica yáapicha yái càmírìca wenàiwica idé imànica, ichìwáidacaténá èeri mìnánái. Yá pucháibáaná cuwèesi ichùullaca namànica caluéri cuwèesi yéenáiwaná yái idàbáanéerica cuwèesica idènièrica icháunáwa espada machete nacáiri yáami quéwa ìyaca quiríta, cáucani.

¹⁵ Namàacaca pucháibáaná cuwèesi yàaca idàbáanéeri cuwèesi yéenáiwaná icáucapíná. Yá ichàiniadaca yéenáiwanási yéewanápiná itàanica, ichùullacaténá nacái nanúaca macái wenàiwica càmíiyéica yàa icàaluíniná, yái idàbáanéerica cuwèesi yéenáiwanáca.

¹⁶ Ichùullaca nacái natànàanápiná cuwèesi yéenáiwaná macái wenàiwica icáapi yéewápuwáise ìwali, càmicaalí nacáapi, néese napùdàlicu áibata, macái sùmanái, béeyéi nacái, càasuíyéi nacái, catúulécanéeyéi nacái, nía nacái yèepuníiyéicawa máiwacalináwaca, nía nacái íibaidéeyéica mawèníri iyú áibanái irí.

¹⁷ Iná canáca yáaliméeri iwènlaca, iwéndàanápiná nacái canácaalí irí yái cuwèesi yéenáiwanáca, yái cuwèesi ípidenáca, càmicaalí ípidená, néese ípidená yàasu número áibata.

¹⁸ Iná iwàwacutá cáalíacáica wía. Péemiacaalícué cainácaalí íimáaná, yá iwàwacutácué píalíacawa cuwèesi yàasu número ìwali, wenàiwica yàasu número caináni. Yácata yái númeroca, seiscientos sesenta y seis namanùbaca.

14

El canto de los 144,000

¹ Néeseté, péemiacué cayába, nuicáca Cordero ibàlùacawa Siòn yàasu dúli íinata. Nàyaca yáapicha ciento cuarenta y cuatro mil namanùbaca wenàiwica catànèyeyí ipùdàlicu Cordero ípidená iyú, Yáaniri Dios ípidená iyú nacái.

² Néese nuémìaca manuíri tàacáisi chènuníséeri càide iyúwa wéemìaná madécaná inanába isàna, càì nacáide iyúwa wéemìaná cachàiníiri énu isàna tirírìcaalí, càì nacáide iyúwa wéemìaná madécaná inuényéica yàasu arpawa namànicaténá música.

³ Yá nacántàaca wàlisài canción yàalubáisi néenibàa, nàacuésemi nacái níai báinúaca cáuyeyí àngel, nacuèrinánái yàacuésemi nacái. Canáca áibanái yáaliméeri yéewáidacawa nacántàanápínáquéi canciónca, níawamita ciento cuarenta y cuatro mil namanùbaca èeri mìnánái, Dios iwasèeyéica cháí èeri irìcuíse.

⁴ Níacata càimíyéica íimá inanái yáapicha. Nàacawa Cordero yáapicha àta alénácaalí yàawa. Níacata Dios iwasèeyéica irípináwa càide iyúwa idàbáanéeri ofrenda èeri mìnánái yèewíse, Cordero irípiná nacái.

⁵ Càimíyéita cachìwa masacàacáiná náiwitáise.

Los mensajes de los tres ángeles

⁶ Néese nuicáca áiba àngel yáalanícawa cáli iwicáubàa machacànita, idènièri cayábéeri tàacáisi càimíri imáalàawa icàlidacaténáni èeri mìnánái irí, macái cáli néeséyeyí irí nacái, macái yàawiría irí nacái, macái wenàiwica itàaníyéica áiba tàacáisi iyú, macái wenàiwica íiwitáaná irí nacái.

⁷ Yá íimaca cachàiníiri iyú: “Peebáidacué Dios itàacái. Pìacué nacái irí cayábéeri, máinicáinácué mawiénica péenáiwaná Dios icàlidacatáipínáta èeri mìnánái iináwaná ìwali, yùuwichàidacaténá nía nabáyawaná ìwalísewa. Iná piacué Dios icàaluíniná, yái idàbéericaté capìraléeri cáli, yái cálica nacái, puìwéeri úni nacái, úni càimíri puìwa nacái”, càì íimaca.

⁸ Néese áiba àngel yàacawa idàbáanéeri àngel yáamiwáise. Yá íimaca: “Idéca imáalàacawa yái manuíri yàcaléca, Babilonia iyacàlená, idéca imáalàacawa. Babilonia iyacàlená mìnánáimi náalimáidacaté macái cáli néeséyeyí namánínápiná náapicha nabáyawanáwa máiní báawéeri”, càì íimaca.

⁹⁻¹⁰ Néese áiba àngel yàacawa náamiwáise. Yá íimaca cachàiníiri iyú: “Aibacaalí yàaca caluéri cuwèesi icàaluíniná, yéenáiwánási icàaluíniná nacái, áibanáicaalí imàaca natànàaca caluéri cuwèesi ípidená napùdàlicu, nacáapi ìwali áibata, yá Dios yùuwichàidapíná níawa báawanama máiní báawéeri yùuwichàacáisi iyú. Dios yùuwichàidapíná níawa quichái ùuléeri béecaná iyú, ípidenéeri azufre, Dios yàasu àngelnái yàacuésemi, Cordero iicápiná nacáiwa.

¹¹ Yái quichái ísalená imichàacawa càiripínáta èeri càimíri imáalàawa, yái quichái yùuwichàidéerica nía. Canácatáita nayamáidawa nàuwichàacái íchawa, èeríapi, táiyápi nacái, cawinácaalí yèeyéica caluéri cuwèesi icàaluíniná, yéenáiwánási icàaluíniná nacái, nía nacái imàaqueeyéica natànàaca nàwali caluéri cuwèesi ípidená”, càì íimaca.

¹² Iná iwàwacutácué cachàinica píiwitáise, piacué Dios yàasu wenàiwicaca, pìdeniacaténácué piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú, piacué yeebáidéeyéica càide iyúwa Dios ichùulíaná, yeebáidéeyéica nacái Jesús itàacái.

¹³ Néese nuémìaca áiba tàacáisi chènuníséeri. Yá íimaca nulí: “Pitànàa yái tàacáisica: ‘Casímáica cawinácaalí yéetéeyéipínácawa siùcáisede yeebáidéeyéica mamáalàacata Wáiwacali itàacái’, càì pitànàaca”, íimaca yái tàacáisica. Néese Espíritu Santo íimaca: “¡Báisícata, casímáica nía, nayamáidapínáwa nàuwichàacái íchawa, yácáiná yái cayábéerica namáníiricaté áibanái irí yàapínácawa náapicha!” càì íimaca yái Espíritu Santoca.

La cosecha de la tierra

14 Néseté, péemìacué cayába, nuicácaté cabalèeri acalèe. Yá nuicáca abéeri yáawinéericawa acalèe íinata càiride iyúwa asìali iicácanáwa. Idènìaca oroíri corona íiwita ìwaliwa. Idènìaca nacái macàpucuíri wisuanási yéecuanéeri.

15 Yá áiba ángel imusúacawa Dios yàasu templo chènuníséeri íicha, yá imáidaca cachàiníiri iyú irí yái yáawinéericawa acalèe íinata. Íimaca irí: “Pìslaca pìasu wisuanási macàpucuíri iyúwa, peedácaténá ituíná ìyacaná. Idéca yàanàaca yàasu èeri weedácaténáni, m̀isicáináni, yái ituínásica ìyéerica cáli íinata”, càì íimaca.

16 Néese yái yáawinéericawa acalèe íinata isìaca yàasu macàpucuíri wisuanási iyúwa cáli ìwalibàa, yá yeedáca ituínási cáli íicha.

17 Néese áiba ángel imusúacawa Dios yàasu templo irìcuíse chènuníséeri, idènìerica nacái macàpucuíri wisuanási yéecuanéeri.

18 Yá áiba ángel yàacawa altar íicha, yái ángel icuèrica quichái. Yá imáidaca cachàiníiri iyú irí yái ángel idènìerica macàpucuíri wisuanási yéecuanéeri. Yá íimaca irí: “Pìwìchùaca nía pìasu wisuanási macàpucuíri iyúwa, peedá uva ìyacaná abéyéeri uva yéetaná íicha ìyéerica cáli íinata, quíiracáiná nía ìyacanáca uvaca”, càì íimaca.

19 Néese ángel iwìchùaca nía yàasu macàpucuíri wisuanási iyúwa, yá yeedáca uva ìyacaná cáli íicha. Yá yúucaca uva ìyacaná manuíri yàalusi irìculé napisùacatalépiná uva ituní. Yái yàalusi íimáanaca càicanide iyúwa Dios yàasu yùuwichàacáisi, yùuwichàidacatalépináta báawéeyéi wenàiwica.

20 Yá napisùaca uva ìyacaná méetàuculé yàcalé íicha. Yá madécaná irái imusúacawa yàalusi íicha. Yái irái yéesáidaca àta caballo yàasu freno néenibàa idepuíwaca. Trescientos namanùbaca kilómetros idècuni imusúacawa yàalusi íichawa yái iráica.

15

Los ángeles con las siete últimas calamidades

1 Néseté nuicáca chènuniré áiba manuíri yéenáiwánási nacáiri icalùadéerica nuicáca: siete namanùbaca ángelnái idènìeyéica siete namanùbaca yùuwichàacáisi manuíri. Níacata namáalàidáanaca macáita. Idécanáami siete namanùbaca yùuwichàacáisi yàanàaca èeri m̀inanái ìwali, yásì imáalàacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi cháì èeri irìcuírca.

2 Nuicá nacái càiride iicácanáwa iyúwa manuíri úni asáiri yáaculé càide iyúwa waicáaná vidrio yèewìadéeriwa quichái yèewi. Nuicáca wenàiwica imawènìadéeyéica caluéri cuwèesi, càmicáiná nàa icàaluíniná, yàasu yéenáiwánási nacái. Càmita nacái namàaca natànàaca nàwali caluéri cuwèesi íipidená yàasu número. Yá nabàlùacawa idùlepi yái manuíri úni asáirica yáaculé, nadènìaca arpa Dios yèerica nalí.

3 Yá nacántàaca Moisés yàasu canción, yái Dios yàasu wenàiwica íibaidéericaté Dios irípiná. Nacántàa nacái Cordero yàasu canción. Yái canción íiméerica càì:

“¡Máiníiri cayábaca macáita yái pìmaníirica càmíirica wadé wamànica, pía Wacuèriná Dios, cachàiníiri náicha canánama! Píacata icuèeri macáita machacàníiri iyú, báisíiri iyú nacái, pía icuèrica macái cáli néeséeyéi.

4 Macáita nàapiná pímiétacanáwa, cáalucáiná naicáca pía. Macáita nacái nàapiná píri cayábéeriwa, pía Wáiwacalica. Píacáiná abéerita mabáyawanéeri. Macái cáli néeséeyéi nàanàapiná píataléwa, yá nàapínaca picàaluínináwa naicáciná picùaca macáita machacàníiri iyú”, càì náimaca.

5 Néseté nuicáca yàacùacawa yái templo ìyéerica chènuniré, yái templo mabáyawanéeri Dios ìyéerica irìcu.

6 Yá siete namanùbaca ángel namusúacawa templo irìcuíse idènìeyéica siete namanùbaca yùuwichàacáisi manuíri. Lino yáawamica nabàle masaquèeri mèlumèluíri nacái. Nadènìaca nacái nàwallabàawa cáucuíri cinturón oroíri nàucutalìcubàawa.

⁷ Néese abéeri néená níái báinúaca cáuyéi ángel yàaca náalimáwanama abéechúa bacàa yáawami oroíchúata, níái siete ángelca. Níái bacàa ipuniyéyiwa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú, yái Dios iyéerica càiripináta, èeri cà míiri imáalàawa.

⁸ Yái templo chènuníiséerica ipuniácawa ísa iyú, imusuéricawa Dios yàatanáise, yái Dios iyéerica icamaláná mèlumèluíri irìcuwa, yái Dios máiníri cachàinica íiwitáise. Yá canáca yáaliméeripiná iwàlùacawa templo irìculé àta namáalàacatalétawa níái siete namanùbaca yùuwichàacáisica siete namanùbaca ángel idènièyéica.

16

Las copas del castigo

¹ Néese nuémìaca cachàiníri tàacáisi templo irìcuíséeri, yái templo iyéerica chènuniré. Yá ímaca nalí níái siete namanùbaca ángelca: “Pìacuéwa, picasáaca yùuwichàacáisi cáli ínatalé, yái Dios yàasu yùuwichàacáisi iyéerica siete namanùbaca bacàa irìcu”, càì ímaca nalí.

² Iná idàbáanéeri ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa cáli iwéré. Yá cacháunáca èeri mìnaná idènièyéica caluéri cuwèesi yéenáiwana napùdàlìcu, macái wenàiwica yèeyéica cuwèesi yàasu yéenáiwana ícàaluíná. Báawéeri cháunási imusúacawa nàwalíse, yáasaca imànica nasàni.

³ Néese pucháibáaná ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa manuíri úni yáaculé. Yá macái manuíri úni ichacamàacawa yéetáními íiranámi iyú. Yá macáita néetácawa iyéeyéica manuíri úni yáaculé.

⁴ Néese máisibáaná ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa macái inanába yáaculé, macái úni yáaculé nacái, úni imusúcatáiseacawa cáli irìcuíse. Yá nachacamàacawa iráí iyú.

⁵ Néese nuémìaca ángel yái icuèrica úni, ímaca Dios irí:
“Pidéca piùwichàidaca nía machacàníri iyú, pía Dios mabáyawanéerica, iyéerica siùcade, iyéerica nacái bàaluité. Cayábacata piùwichàidaca nía.

⁶ Nadéca nanúaca pìasu wenàiwica, pìasu profetanái nacái. Siùca pidéca pìaca nàirapiná iráí. Cayábacata piùwichàidaca nía càì, néetácaténáwa, nanúacáináte pìasu wenàiwica”, ímaca.

⁷ Néese nuémìaca nacái áiba tàacáisi altar irìcuíséeri, yá ímaca: “¡Báisícata, Wacuèriná Dios, cachàiníri náicha canánama! ¡Pidéca pimànica càide iyúwaté píimáaná! ¡Yácata nabáyawaná iwèni! ¡Pidéca piùwichàidaca nía machacàníri iyú!” càì ímaca.

⁸ Néese báinúacáaná ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa èeri iwali. Yá yèepùacawa máiní ùuléerica yái èeri icamalánáca. Yá èeri icamalánáca yeemáca wenàiwica càide iyúwa quichái yeemáaná wía.

⁹ Yá wenàiwicanái yeemácawa ùuléeri iyú báawanama, yá nacuísa náichawa Dios báawéeri iyú, yái Dios ibànuèrica nàwali yùuwichàacáisi, càmita nacái nawènúada náiwitáisewa neebáidáanápiná càide iyúwa Dios ichùulianá nía.

¹⁰ Néese cinconá ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa caluéri cuwèesi yàalubái ínatalé. Yá catáca èeri, caluéri cuwèesi yàasu cáli icuacataléca wenàiwica. Néese yàasu wenàiwica naamíadaca nanènewa yùuwichàacáisi iyú.

¹¹ Nacuísaca Dios báawéeri iyú, yái Dios chènuníiséerica yùuwichàidacáiná nía cáiwíri iyú, cháunási iyú nacái. Càmita nacái nawènúada náiwitáisewa nabáyawaná íchawa.

¹² Néese seisná ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa manuíri inanába yáaculé ípidenéeri Eufrates. Yá chuìca yái inanába yéewacaténá nachàbacawa chuìri cáli ínatabàa, níara icuèyéica cáli iyéerica èeri imusúcatáisewa.

¹³ Néeseté nuicáca máisiba demonio casaquèeyéi íiwitáise. Abéeri demonio imusúacawa màanu inùmalícuíse, áiba demonio imusúacawa caluéri cuwèesi inùmalícuíse, áiba demonio nacái imusúacawa cachíwéeri iwicùlidéeri inùmalícuíse. Níái demonio casaquèeyéi íiwitáise càiyéide iyúwa balùta iicacánáwa.

¹⁴ Demoniocáiná nía yáaliméeyéica imànica yái càmirica wenàiwica yáalimá imànica. Néese demonionái nàacawa macái èeri mìnánái icuèrinánái yàatalé, nàwacáidacaténá nacuèrinánái namànínápiná ùwicái Dios ípunita áibaalípiná Dios yàasu èeripiná máiníri caiyéinináca, yái Dios cachàinírira náicha canánama.

¹⁵ Wáiwacali íimaca walí: “Péemlàcué cayába, nùapinácawa néese àniwa isicúasíwata càide iyúwa cayéedéeri yàanàacaalí càmicatáipináta wenàiwicanái icùa nùanàaca. Casímáica iwàwa cawinácaalí icuèrica nùanàanápiná, íbaidéeri nacái nulípiná àta nùanàacataléta, ipíchaná íbáiniacawa nuwéré íbáyawaná ìwalísewa”, càì íimaca Wáiwacali.

¹⁶ Néese demonio casaquèeyéica íiwitáise nàwacáidaca macái èeri mìnánái icuèrinánái alé ípidenacataléca Armagedón hebreo itàacái iyú.

¹⁷ Néese sietená àngel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa cáuli irìcubàa. Yá nuémìaca cachàinírira tàacáisi imusúacawa chènuníseeri templo irìcuíse yàalubáisi yèewíse. Yá íimaca: “¡Yácata imanùbaca!” càì íimaca.

¹⁸ Néese énu icànaca mèlumèluíri iyú, nuémìaca nacái manùba tàacáisi, casànaca nacái énu madécaná. Yá cáli icusúaca nacáiwa máini cachàinírira iyú, máini cachàinírira náicha macái cáli icusúacái waiquérica cháì èeri irìcu.

¹⁹ Néese manuírira yàcalé iseríaca yèewiwa máisibawaca, cálicáiná yàacùacawa cáli icusúacái iyú. Yá namáalàacawa níai yàcaléca macái cáli íinatéeyéica iyaca. Néese Dios iwàwalica manuírira yàcalé Babilonia, yùuwichàidacaténáni manuísíwata.

²⁰ Macái iwàwata nasawíacawa manuírira úni yáaculé. Manuínaméeyéi dúli nacái namáalàacawa canánama.

²¹ Granizo yúuwàa nacáiwa chènuníse wenàiwica ìwali, yái granizo manuínaméeyéi íba nacáiyéi cuarenta namanùbaca kilonaméeri cawàwaná imíaca, àta wenàiwicanái icuísacataléta íchawa Dios báawéeri iyú, ìwalíse yái yùuwichàacáisica granizo yúuwèericawa nàwali, máinicáiná báawacani.

17

Condenación de la gran prostituta

¹ Néeseté nuicáca abéeri néená níai siete namanùbaca àngel idènièyéica siete namanùbaca bacàa. Yá íimaca nulí: “Aquialé, núsáidaca piicá yùuwichàacáisi yàanèeripináca ùwali úai íiméechúaca manùbéeyéi asianái yáapicha plata ìwalínápiná yáawinéechúacawa manùbéeyéi úni inànìacubàa.

² Macái cáli icuèrinánái cháì èeri irìcuíyéica nadéca naimáca úapicha nàacawéeyéi íchawa. Nía nacái èeri mìnánái nadéca nacàmaca ùasu ìracalési ipuírira iyú, umàaquérica nalí naimacaténá úapicha”, íimaca nulí.

³ Néese yái àngel itéca núa manacúali yùuculé, càinawàiri, canácatalé wenàiwica. Yá nuicáca inanái yáawinéechúawa quíiréeri cuwèesi íinata. Cuwèesi ípidená madécaná ichanàacawa cuwèesi ìwalíse, yái ípidená íiméerica “Dioscata núa”. Idèniaca siete namanùbaca íiwitawa, diez nacái namanùbaca ichàle.

⁴ Uái inanáca udèniaca ubàlewa capíralesíwéeri íicacánawa, quíiréeri nacái. Udèniaca nacái madécaná tùliquìchi, oroírira, cawèníchúaca íba nacái, cawèníchúaca perla nacái. Udèniaca nacái bacàa ucáapirìcuwa, abéechúaca bacàa oro yáawamíchúaca ipuniéechúawa iyú ubáyawaná umànírira manuísíwata Dios íiquérica máini báawéeri iyú, yái uimáanáca manùbéeyéi yáapicha casaquèeri iyú ùacaténá cuwáiná yéenáiwana ícàaluíná, níai ídoloca.

⁵ Udèniaca uípidenáwa íbàacanáta upùdàlicuwa: “Manuírira Babilonia ìyacàlená, úai náatúaca macái inanái íiméeyéica asianái yáapicha plata ìwalínápiná, náatúaca nacái macái èeri mìnánáca imàníyéica íbáyawanáwa nàacaténá cuwáiná ícàaluíná, níai ídoloca”, càì íimáanáca yái uípidenáca.

⁶ Yaté nuicáca ucàmaca úai inanáca uìracáiná náiranámi, níai Dios yàasu wenàiwicamica, náiranámi nacái níai nanuéyéica neebáidacáiná Jesús itàacái. Nudécanámi nuicáca úa, yá

máiní nuínáidacawa manuísíwata nuicáidaca ulí, càmicáináté núalíawa càinácaalí iimáaná yái yéenáiwánási nacáirica.

⁷ Néese ángel íimaca nulí: “¿Cána yéewa máiní cáulenáca píchani? Yáca numàacapiná píalíacawéera càinácaalí íimáaná, úái inanáica, càinácaalí íimáaná nacái yái caluéri cuwèesi itéerica úa, idènièrica siete namanùbaca íiwitawa, diez namanùbaca nacái ichàle.

⁸ Yái caluéri cuwèesi piiquéerica ìyacaté, quéwa cà míri ìya siùca. Néese imusúapináwa depuúwéeri utàwi irìcuíse, néesecáwa imáalàapináwa. Eeri mìnánái yàapiná caluéri cuwèesi icàaluínináwa, macáita canéeyéica ípidená ichanàacawa cuyàluta irìcu èeri ipíchawáiseté, yái cuyàluta idènièrica náipidená macái wenàiwicaca Dios yéeyéica icáuca cà míri imáalàawa. Quéwa èeri mìnánái máiníripiná cayábaca naicáca yái caluéri cuwèesi ìyéerica bàaluité, néese yéetácatéwa, quéwa yèpuèripináwa cáuca àniwa.

⁹ “Siùcade péemìacué cayába, píacué cáalíacáiyéica, píalíacaténácuéwa càinácaalí íimáaná: Níái siete namanùbaca íiwitaca íimáanáca càicanide iyúwa siete namanùbaca dúli, inanái yáawinéechúacawa ínata.

¹⁰ Íimáanáca càicanide iyúwa nacái siete namanùbaca nacuèrinánái icuèyéica wenàiwica néenibàa. Cinco namanùbaca nacuèrinánái nadéca nacaláacawa, yá nadéca néetácawa. Abéeri néená icùaca wenàiwica siùca. Aiba yàanàapináwa icùacaténá wenàiwica. Quéwa yàanàapinácaalí, yá icùapiná wenàiwica maléená èeri.

¹¹ Yái caluéri cuwèesica ìyaca bàaluité, néese yéetácatéwa, yácata ochonáca nacuèrinásàiri, quéwa abéeri néenácani, níái siete namanùbacaca, yá nacái imáalàapináwa.

¹² “Níái diez namanùbaca ichàle piiquéeyéica íimáanáca càicanide iyúwa diez namanùbaca nacuèrinánái càmiyéicáwa idàba icùaca wenàiwica. Quéwa nacùapiná níawa maléená èeriwa yáapicha yái caluéri cuwèesica.

¹³ Yá abédanamata náiwitáise níái diez namanùbaca nacuèrinánái náibaidáanápiná caluéri cuwèesi irí, namànicaténá càide iyúwa iwàwáaná, namàacáanápiná nacái caluéri cuwèesi icùaca nàasu cáli néeséeyéi.

¹⁴ Yá namànipiná ùwicái Cordero ípunitawa quéwa Cordero imawèniadapiná níawa, cachàiníricáináni náicha canánama èeri mìnánái icuèrinánáica. Níacáiná nacái Cordero yáapichéeyéica, Cordero idéca imáidaca nía, idéca nacái yeedáca nía yàasu wenàiwicapináwa, nadéca nacái neebáidaca itàacái éwita nàuwichàacáanítawa”, càì íimaca nulí yái ángelca.

¹⁵ Yái ángel íimaca nulí àniwa: “Pidéca piicáca úái iiméechúaca manùbéeyéi aslanái yáapicha plata ìwalinápiná, yáawinéechúawa manuínaméeyéi úni inàniacubàa. Níái manuínaméeyéi úni íimáanáca càicanide iyúwa macái íiwitáaná wenàiwica namanùbaca, macái cáli néeséeyéi nacái, macái wenàiwica itàaníyéica áiba tàacáisi iyú nacái cháì èeri irìcuíyéica.

¹⁶ Níái diez namanùbaca ichàle piiquéeyéica, íimáanáca càicanide iyúwa nacuèrinánái iyéeyéica caluéri cuwèesi yáapicha. Máiní báawaca naicápiná úái iiméechúaca aslanái yáapicha plata ìwalinápiná. Yá náucaca úa abéechúata, mabàleta. Néese nayáapiná uinámi, yá neemápiná uchéecami quichái iyú.

¹⁷ Dioscáiná idéca imàacaca náináidacawa namàníinápiná càide iyúwa iwàwáaná namànica, íná níái diez namanùbaca icuèyéica cáliquéi, abédanamapináta náiwitáise náapichawáaca neebáidáanápiná caluéri cuwèesi itàacái, namàacáanápiná nacái icùaca nàasu cáli néeséeyéi, àta ichàbacatalétawa macáita càide iyúwa Dios icàlidáanáté.

¹⁸ Uái inanái piiquéechúaca, yácata manuíri yàcaléca ichùulièrica macái cáli icuèrinánái”, càì íimaca nulí yái ángelca.

¹ Néeseté àniwa nuicáca áiba ángel iricùacawa chènuníse. Yá cachàiníríca íiwitáise. Cálí icànaca iyú yái ángel icamaláná cayábéerica.

² Yá íimaca máiní cachàinírí iyú:

“¡Idéca imáalàacawa yái manuírí yàcalémica Babilonia ìyacàlená, idéca imáalàacawa! ¡Yá demonionái ìyaca néenibàa! ¡Macái íiwitáaná báawéeyéi demonio icùacani yái yàcalémica! ¡Macái íiwitáaná báawéeyéi màsibèe, casaquèeyéi cuipira nacái nadéca namànica nabànwawa néenibàa, namùlubè nacáiwala!

³ Níacáiná macái èeri mìnánái nadéca nacàmaca ùasu ìiracalési ipuíri iyú, imàaquéechúaca yáawawa nalí naimácaténá úapicha. Níái icuèyéica cáli canánama cháí èeri iricuíyéica nadéca naimáca úapicha, úái càmíchúaca náinusíwa. Nía nacái cacharreroca cháí èeri iricuíyéica nadéca càasuca nía úapicha, ùyacáiná máiní càasuírí iyú umànicaténá ubáyawanáwa máaléquéeri iyú”, càì íimaca.

⁴ Néese nuémìaca áiba tàacáisi chènuníséeri. Yá íimaca:

“Pimusúacuéwa yàcalé íicha, píacué cáininéeyéica nuicáca, ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa úapicha, ipíchanácué nacái nùuwichàidaca pía úapicha.

⁵ Máinícáiná manuíríca ubáyawaná, íná iwàwacutá Dios yùuwichàidaca úa. Dios yáaliacawa ìwali, yái ubáyawanáca.

⁶ Piùwichàida úa ìwalíse yái báawéerica umàníríca áibanái irí, yá piùwichàida úa cachàinírí iyú pucháiba yàawiriéricatái yáwanái íicha yái báawéerica umàníríca áibanái irí.

⁷ Càide iyúwa cachàiníná uicáca úawawa, uedáaná nacái ulíwa macái cawèníri, càita nacái piùwichàida úa, pimàaca uícháníca. Uumacáiná uwàwalicuíséwa: ‘Núacata icuèchúaca macái wenàiwica. Canácatáita nuícháníwa càide iyúwa maníríchúami íicháníná’, úumaca uínáidacawa ulíwa.

⁸ Iná yéewa abé èeri iricu yàanàpiná ùwali yái ùuwichàanápínacawa, yásí uícháníca umáapicawa, yá uetápiná nacáiwala. Néese uemápináca quichái iyú macáita, cachàinícáiná Wacuèriná Dios íiwitáise, yái yùuwichàidéeripínaca úa”, íimaca.

⁹ Néese níái icuèyéica cáliquéi, íiméeyéica úapicha càmíchúaca náinusíwa, níái ìyéeyéicaté càasuírí iyú úapicha, yá náichánípiná cáiwírí iyú ùwali, naicácáiná uemámicawa.

¹⁰ Yá nabàlùapínacawa déeculé uícha, cáalucáiná naicáca ùuwichàanácawa. Yá náimaca nalíwáaca:

“¡Catúulécánaca waicáca pía, pía yàcalé manuíríca Babilonia, yái yàcaléca cachàinírímicala! Aquialénamata abé hora iricu, Dios idéca yùuwichàidaca pía”, càipíná náimaca.

¹¹ Nía nacái cacharreroca cháí èeri iricuíyéica, náichánípiná nacái ùwali. Yá máiní achúmaca nawàwa nacái càmícáiná quirínama wenàiwica iwènà náicha nàasu natéerica.

¹² Natécaté néré oro, quírameníri plata nacái, cawèníyéi íba nacái, perla nacái, cayábéeri wáluma lino nacái, wáluma capìralesíwéeri íicacánáwa nacái, wáluma seda nacái, quíréeri nacái, macái íiwitáaná àicu pumèníri isàni nacái, macái wawàsi nacái namàníríca marfil imànicaná, macái wawàsi nacái namàníríca cawèníri àicu imànicaná, bronce imànicaná nacái, hierro imànicaná nacái, cawèníri íba mármol imànicaná nacái.

¹³ Natécaté nacái canela, casàníri nacái, incienso pumèníri isàni nacái, pumèníri mirra nacái, perfume nacái, uva ituní ipuíri nacái, séenási nacái, cayábéeri harína nacái, trigo ituíná nacái. Natécaté nawéndacaténá nacái napìranáiwala pacá, oveja nacái, caballo nacái, carro nacái, wenàiwicanái nacái nawéndacaténá nía yàcalé mìnánái irí.

¹⁴ Cacharrerónái náimapíná yàcalé irí:

“¡Canáca pirí ìyacanási cawènírica, caséericaté piyáaca! ¡Idéca yúucacawa píicha càiripínáta píasu cawèníri yàcàsica, macái píasu cayábéeri wáluma nacái! ¡Canácatáita pìanàa nía àniwala!” náimaca.

¹⁵ Níái iwéndéeyéicaté càiri wawàsi yàcalé mìnánái irí, yeedéeyéicaté nacái nalíwa plata yàcalé mìnánái íicha, nabàlùapínáwa déeculé yàcalémi íicha, cáalucáiná naicáca yàcalémi yùuwichàanáwa. Yá náichánípiná cachàinírí iyú, máiní achúmaca nawàwa.

¹⁶ Yá náimapíná nalíwáaca:

“¡Catúulécanáca waicáca yái manuírí yàcalémica! Yàcalé mìnanáimi nadènacaté nabàlewa cayábéeri lino, wáluma capìralesíwéeri iicácanáwa nacái, quíréeri nacái. Cachìlanáca nía nacái oro iyú, cawèníri íba iyú nacái, perla iyú nacái.

17 ¡Yá abéericuíseta, abéeri minuto irìcu, idéca imáalàacawa macáita nàasumi cawènírica!”
námaca.

Macáita idènièyéica nave lancha nacáiri, nía nacái cacharreroca yèeyéicawa nave irìcu, nía nacái íbaidéeyéica nave irìcu, yèeyéicawa manuírí úni yáacubàa, nabàlùapináwa déeculé yàcalémi ícha.

18 Naicápiná yàcalémi ísalená imichàacawa yàcalémi ícha, yásí námaca náicháaníca cachàinírí iyú: “¡Canácata áiba manuírí yàcalé càide iyúwa yái yàcalé cayábéeriquéi!”
námaca.

19 Yá namutúapiná cáli ichùmalé náiwita ínatabàawa, càide iyúwa náiwitáise iyáaná máinicáiná achúmaca nawàwa. Yá náicháanípináca cachàinírí nasàna iyúwa. Yá náima:

“¡Catúulécanáca waicáca yái yàcalé manuírímica! Yàcalé yàasu cawènírimi iyú nadéca càasuca namànica níawawa, níái idènièyéica yàasu navewa lancha nacáiri manuírí úni yáacubàa. Aquialénamata abéeri hora irìcu idéca imáalàacawa macái yái yàcalémica”, námaca.

20 Quéwa casímáicué piwàwa yàcalémi ìwali, píacué iyéeyéica chènuniré, píacué nacái Dios yàasu wenàiwicaca, píacué nacái apóstolca, píacué nacái profetaca, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliçuise. Casímáicué piwàwa Dioscáiná idéca yùuwichàidaca yái yàcalémica ìwalíse macáita yái báawéerica umàníricatécué pirí.

21 Néese nuicáca áiba cachàinírí ángel imichàidaca manuírí íba macàpucuírí. Yá manuíca yái íbaca càide iyúwa manuírí íba nàulùanápiná iyú trigo ituíná. Néese ángel yúucaca yái manuírí íbaca manuírí úni yáaculé. Yá ímaca:

“Càita nacái piúcapináca, pimáalàacawa ráunamáita, pía yàcalé manuíríca Babilonia iyacàlená. Yá canáca náalimáaná nèepùa nàanàca pía àniwa.

22 Càmita nacái néemìapiná nasàna piasu calle irìcubàa, níái inuéyéica sànasi arpa iyú, nía nacái icántèeyéica, nía nacái ipùlièyéica íwa, trompeta nacái. Canáca nacái íbaidéeyéi néenibàa canácáiná náibaidéeripiná. Càmita nacái nàulùapiná ituínási.

23 Càmita napucúadapiná lámpara néenibàawa. Càmita nacái namànipiná matrimonio, máinicáinaté cachàinírí naicáca níawawa níái yàcalémi yàasu cacharreroca, nía nacái yàcalé mìnanáimi naméeràidacaté canánama èeri mìnanáí Dios ícha nàasu màlìacáisi iyúwa.

24 Nanúacaté Dios yàasunái profetamica icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmaliçuise, nía nacái Dios yàasu wenàiwicamica, nía nacái canánama nanuéyéicaté neebáidacáiná Dios itàacái, cháí èeri irìcu”, ímaca yái ángelca.

19

1 Néeseté àniwa nuémìaca cachàinírí tàacáisi nacáiri, càide iyúwa wéemianá manùbéeyéi wenàiwica itàacái iyéeyéica chènuniré. Yá námaca cachàinírí iyú:

“¡Aleluya! Wàacué Wacuèriná Dios iríwa cayábéeri Dioscáiná idéca iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, wàacué icàaluíniná, máiní cachàinírí íwitáise Wacuèriná Diosca.

2 Yácáiná Dios yùuwichàidaca báawéeyéi wenàiwica machacàníri iyú. Idéca yùuwichàidaca úái inanái iiméechúacaté asianái yáapicha plata ìwalínápiná, úái iwènúadéechúacaté macái èeri mìnanáí íwitáise namànicaténá báawéeri naimácáinaté úapicha càmiíchúaca náinusíwa. Dios idéca imáalàidaca úa unúacáinaté wenàiwica íbaidéeyéica Dios irípiná”, námaca.

3 Néese námaca àniwa:

“¡Aleluya! Wàacué Dios irí cayábéeri. Yái uísalená imichàacawa càiripináta, èeri càmírí imáalàawa”, námaca.

⁴ Néese níái veinticuatro namanùbaca nacuèrinánáica, níá nacái báinúaca cáuyéi ángel náuwàa naliacawa nanùmáawawa Dios ípunita nàcaténá icàaluíniná, yái yáawinéericawa yàalubái íinatawa. Yá náimaca: “¡Báisíta, amén! ¡Aleluya, wàacué Dios irí cayábéeri!” náimaca.

⁵ Néese nuémìaca cachàiníiri tàacáisi yàalubáisi néeséeri. Yá íimaca: “¡Piacué irí cayábéeri, yái Wacuèriná Diosca, macáitacué pía íibaidéeyéica irípiná, piacué nacái yèeyéica Dios icàaluíniná, piacué sùmanái, béeyéi nacái canánama!” càì íimaca.

La fiesta de las bodas del Cordero

⁶ Néese nuémìaca nacái áiba tàacáisi nacáiri càide iyúwa wéemianá madécaná wenàiwica imáidáaná, càide iyúwa nacái wéemianá manùbéeri màladàca isàna, càide iyúwa nacái wéemianá casànéeyéi énu manuíyéi tirírícaalí. Yá náimaca:

“¡Aleluya, wàacué cayábéeri Wacuèriná Dios cachàiníiri iríwa, yái cachàiníríca náicha canánama, idàbacáiná icùaca macáita!

⁷ Yá casímáicué wía, wayanídacuéwa manuísíwata. Wàacué Dios irí cayábéeri. Idéca Cordero yéenáiwana yàanàaca yeedácatáipináta iríwa yàacawéetúapináwa. Uái yàacawéetúapiná udéca uchùnìaca úawawa.

⁸ Idéca imàacaca ùwalica ubàlewa cayábéeri lino, masaquèeri nacái, mèlumèluíri nacái. Yái cayábéeri wáluma lino íimáanáca càicanide iyúwa yái cayábéerica Dios yàasu wenàiwicanái imàníríca”, càì náimaca.

⁹ Néese ángel íimaca nulí: “Pitànàani: ‘Casímáica níái wenàiwicaca Dios imáidéeyéica Cordero yàasu matrimonio nérépiná, yeedápinácaalí iríwa yàacawéetúapináwa’, càì pitànàacani”, íimaca nulí. Néese íimaca nulí àniwa: “Yái tàacáisi nucàlidéerica pirí, báisíiri tàacáisicani Dios inùmàlicuíséerica”, íimaca nulí.

¹⁰ Yá nubàlùacawa nùulù ipùata iyúwa ángel irí nùacaténá icàaluíniná, quéwa ángel íimaca nulí: “Picá pimàni càì. Núacata íibaidéeri Dios irípiná càide iyúwa pía, níá nacái péenánái icàlidéeyéica mamáalàacata naináwaná ìwaliwa Jesús yàasunáica níá. Pía Dios icàaluíniná”, íimaca nulí. Yácáiná Espíritu Santo imàaquéerícaté profetanái icàlidaca tàacáisi Dios inùmàlicuise, yácata Espíritu imàaquéerica Jesús yàasu wenàiwica icàlidaca iináwaná ìwali.

El jinete del caballo blanco

¹¹ Néeseté nuicáca capìraléeri cáli yàacùacanéerica chènuníise, Dios iyacàle nacái, yá péemìacué cayába, nuicáca cabalèeri caballo. Yái wenàiwica yáawinéericawa caballo íinata, yácata Wáiwacali, íipidenéeri Cayábéeri íiwitáise, Machìwéeri nacái. Machacàníiri iyú yùuwichàidaca báawéeyéi wenàiwica, imànica nacái náipunita ùwicái.

¹² Yá mèlumèluíri ituí càide iyúwa waicáaná quichái ipèrù. Idènìaca madécaná corona íiwita ìwaliwa. Idènìaca íipidenáwa ìwaliwa, quéwa abéerita Wáiwacali yáalíawa càinácaalí íimáaná yái íipidenáca.

¹³ Wáiwacali ináawani idéca yáapúacawa irái yáaculé, yá idènìaca íipidenáwa, Dios itàacái.

¹⁴ Chènuníiséeyéi úwi nàacawa yáamiwáise. Nadènìaca nabàlewa cayábéeri wáluma lino cabalèeri, masaquèeri nacái. Nàacawa náalimáwanama cabalèeri caballo íinata.

¹⁵ Wáiwacali yùuwichàidapiná èeri mìnanaí itàacái cachàiníiri iyúwa, macái cáli néeséeyéi camíiyéica yeebáida itàacái. Yùuwichàidapiná níawa cachàiníiri iyú. Yá imáalàidapiná wenàiwica imàníiyéica íbáyawanáwa máiníiri báawaca Dios iicáca, yái Dios cachàiníríca náicha canánama. Imáalàidapiná níawa càide iyúwa wenàiwica íbawàidacaalí uva iyacaná ípisùacaténá uva ituní.

¹⁶ Idènìaca íipidenáwa ináawani ìwaliwa, icuuchuí ìwaliwa nacái: “Nacuèrinásàiri, níái macái cáli icuèrinánáica. Náiwacali nacái níái macái èeri mìnanaí íiwacanánáica”.

¹⁷⁻¹⁸ Néese nuicáca áiba ángel íbàluèericawa èeri ituí irìcu. Yá íimaca cachàiníiri iyú wáchulinái irí yáalaníiyéicawa chènunibàa: “Caquialécué, pìwacáidáyacacuéwa piyáacaténácué piyáacaléwa cadénama yái yàacàsi Dios ichùnìeripinácué pirí. Piyáacaténácué piyáacaléwa nainámi níái ichùulièyécate wenàiwica, níá nacái úwi

íiwacanánáimica, nía nacái wenàiwicanáimi cachàiníiyéica, nía nacái caballomica, nía nacái yèyèimicawa caballomi ínata, nía nacái macái wenàiwicamica, nía nacái íibaidéeyéimica mawèníiri iyú áibanái irí, nía nacái yèepuníiyéimicawa máiwacalíiyéimica, nía nacái sùmanáimica, béeyéimica nacái”, càì íimaca yái ángelca wáchulinái irí.

¹⁹ Néese nuicáca yái caluéri cuwèesi, nía nacái ichùulièyéica èeri mìnanaí. Nuicá nacái náapicha nàasu úwinái ìwacáidáyaquéeyéicawa namànicaténá ùwicái Wáiwacali íipunita yái yáawinéericawa cabalèeri caballo ínata, náipunita nacái yàasu úwinái yèeyéicawa yáapicha chènuníise.

²⁰ Yá náibàaca caluéri cuwèesi. Náibàaca nacái cachìwéeri iwicùlidéerica, imànírica yái cànírica wenàiwica idé imànica idècunitàacá iyaca caluéri cuwèesi yáapicha, ichìwáidacaténá wenàiwica imàaquéeyéica nachanàidaca caluéri cuwèesi íipidená nàwali, nía nacái yèeyéica cuwèesi yéenáwaná icàaluíniná. Yá náucaca caluéri cuwèesi quichái iriculé icáuca yáapichatawa, yàasu cachìwéeri iwicùlidéeri yáapichawa manuíri quichái iriculé, yáara manuíri yàawa nacáirica ipucuéericawa mamáalàacata cachàiníiri azufre iyú, càiripinéerita iyaca.

²¹ Néese yái Wáiwacali yáawinéericawa caballo ínata inúaca cuwèesi yàasu úwináimi macáita. Inúaca nía itàacái iyúwa imusuéericawa inùmalicúise. Yá macáita wáchuli nayáaca nayáacaléwa cadénama úwinái ichéecami yéetéeyéimicawa àta cadécataléta níai wáchulica.

20

Los mil años

¹ Néeseté nuicáca ángel iricùacawa chènuníise. Idèniaca llave icáapi irìcuwa yàacuèripiná iyú depuítwéeri utàwi inùma. Idèniaca nacái manuíri cadena icáapi irìcuwa.

² Néese ángel íibàaca màanu, yái bàaluitéeri àapica, idènièrica íipidenáwa càì: Diablo, íimáanáca “Icháwàidéeri waináwaná ìwali”, Satanás nacái, íimáanáca “Wàuwidesàiri”. Angel idacùaca màanu cadena iyú mil camuít piná.

³ Néese ángel yúucaca màanu depuítwéeri utàwi iriculé. Yá ángel ibàliaca utàwi inùma. Ibàliaca utàwi inùma cachàiníiri iyú màanu iwicáu àta imáalàacatalétawa yái mil camuítca, ipíchaná màanu ichìwáidaca èeri mìnanaí. Néese mil camuít idénáami, yá iwàwacutápiná nawasàaca màanu àniwa malééná èeripináta.

⁴ Néese nuicáca madécaná yàalubáisi. Níai yáawinéeyéicawa yàalubáisi ínata nacùapiná wenàiwica nàuwichàidacaténá cawinácaalí imàníiyéica íbáyawanáwa. Nuicá nacái wenàiwica yéetéeyéimicawa nawichuèyecaté íicha íiwita nacàlidacáinaté Jesús íináwaná ìwali, nacàlidaca nacái Dios itàacái áibanái irí. Càníiyéicaté yàa caluéri cuwèesi icàaluíniná, yàasu yéenáwanási nacái. Càmitaté namàaca áibanái nachanàidaca caluéri cuwèesi íipidená napùdàlicu, nacáapi ìwali áiba. Yá nèepùapináwa cáuca àniwa, yá nacùapiná wenàiwicanái Cristo yáapicha mil camuít piná.

⁵⁻⁶ Yácata idàbáanéeri namichàanáca. Casímáica nía, mabáyawanéeyéica nía nacái, níai imichèeyéipináca yéetácáisi íicha idàbáanéerica namichàanáca. Yá machàinica náicha yáara pucháibáaná yéetácáisica. Sacerdotepináca níawa íibaidéeyéica Dios irípiná, Cristo irí nacái. Yá nacùapiná wenàiwicanái Cristo yáapicha mil camuít piná. Quéwa áibanái yéetéeyéimicawa càmitàacá namichàapináwa yéetácáisi íicha àta imáalàacatalétawa yái mil camuítca.

Derrota del diablo

⁷ Néese mil camuít idénáami, yásí ángelnái namusúadapiná Satanás irìcuíse yái nadacùacatalécani.

⁸ Yá imusúapináwa ichìwáidacaténá macái èeri mìnanaí, nía nacái íipidenéeyéica Gog, Magog nacái. Yá ìwacáidapiná nía namànicaténá ùwicái. Chínamáipináca níai úwica càide iyúwa càina ituíná.

⁹ Yá nàapináwa namanùbaca iyúwa chínamáinama níái úwica, Israel yàasu cáli ínatalé, yá nabàlùapináwa itéesebàa yái Dios yàasu wenàiwica ìyacàleca, yái yàcalé cáininéerica Dios iicáca. Néseta quéwa Dios ibànùapiná quichái chènuníise, yásí yeemáca macáita níái úwináimica.

¹⁰ Néese Diablo, yái Satanás icháwàidéerica waináwaná ìwali, yái ichìwàidéerica wenàiwica, Dios yúucapináni quichái iriculé, yáara manuírì yàawa nacáirica ipucuéricawa ìyaca mamáalàacata cachàinírì azufre iyú, alé ìyacatalépináca yái caluéri cuwéesica, yá nacái yàasu cachìwéeri iwicùlidéerica. Yá nàuwichàapináwa càiripináta èerìapinama, táiyápinama nacái, èeri càmírì imáalàawa.

El juicio ante el gran trono blanco

¹¹ Néseté nuicáca manuírì yàalubáisi cabalèeri. Nuicá nacái yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata. Yá cáliquéi, yá nacái capìraléeri cáli chènuníiséerica nachalíacawa, yá canáca nía quirínama, Dios imáalàidacáiná nía, yái Dios yáawinéericawa yàalubáisi ínata.

¹² Néese nuicá níái yéetéeyéimicawa canánama, níái manuínaméeyéica, nía nacái púubéeyéica. Yá nabàlùacawa yàalubáisi ípunita. Néese cuyàluta nàacùacawa. Yàacùacawa nacái áiba cuyàluta idènièrica wenàiwicanái ípidená idènièyéica icáucawa càmírì imáalàawa. Néese icàlidaca naináwaná ìwali níái yéetéeyéimicawa, càide iyúwa naléena cuyàluta iricùise naináwaná, càinácaalíté namàníiná idècunitàacá cáuca nía.

¹³ Macái wenàiwica yéetéeyéicatéwa manuírì úni yáaculé namusúacawa úni yáacuíse, yá nabàlùacawa Dios ípunita. Macáita nacái yéetéeyéimiwa nàanàaca yéetácáisi íicha, càliculì íicha nacái, síisáanácaalíté néetácawa. Yá icàlidapiná naináwaná ìwali canánama càinácaalíté namàníiná idècunitàacá cáuca nía.

¹⁴ Néese yúucaca yéetácáisi quichái iriculé; yúucaca infierno quichái iriculé nacái, yái infierno báawéeyéimi íiwitáise yúuwichàacatalécawa. Yúucaca nía quichái iriculé, yái manuírì yàawa nacáirica ipucuéricawa ìyaca mamáalàacata quichái iyú. Yácata pucháibáaná yéetácáisica, yái manuírì yàawa nacáirica ipucuéricawa quichái iyú càiripinéerita ìyaca.

¹⁵ Yá macáita wenàiwica canéeyéica ípidená ichanàacawa cuyàluta iricu, yásí yúucaca nía quichái iriculé, yái manuírì yàawa nacáirica ipucuéricawa mamáalàacata quichái iyú, canácáiná náipidená cuyàluta iricu, yái cuyàluta idènièrica wenàiwicanái ípidená idènièyéica icáucawa càmírì imáalàawa.

21

El cielo nuevo y la tierra nueva

¹ Néseté, núa Juan, nuicáca wàlisài capìraléeri cáli, nuicá nacái wàlisài cháí cáli, imáalàapinácáináwa yáara idàbáanéerimica capìraléeri cálica, cháí idàbáanéerimica cálica nacái. Canácata quéwa manuírì úni.

² Néese nuicáca mabáyawanéeri yàcalé, yái wàlisài Jerusaléna. Iricùacawa chènuníise Dios yàatanáise. Cayábéerica yái yàcaléca Dios ichùnìerica cayába. Cayábéeri iicacánáwa càiride iyúwa inanái iicacánáwa udécánáami ùwalica ubàle cawénírìwa ùacawéeri irípináwa, ipíchawáise umànica matrimonio yáapicha.

³⁻⁴ Néseté nuémìlaca cachàinírì tàacáisi Dios yàalubái iricúiséeri, yái yàalubáisi Dios yáawinacatáicawa, icùacaténá canánama. Yá càí íimaca: “Péemìl cayábani, siúcáisede Dios ìyaca èeri mìnánái yáapicha. Yèepunípináwa náapicha, icùapiná nacái níawa. Dioscata yàacawéeridapiná nía, Nacuèrinápiná nacáicani. Dios itunúapiná náicha natuíyáa macáita. Canáca yéetácáisi néré. Càmiyèipiná ícháani néenibàa. Càmita achúma nawàwa. Canáca cáiwírì yácáiná idéca imáalàacawa càiripináta canánama yáara quéechéerimicaté ìyaca”, íimaca nulí.

⁵ Néese Dios, yái yáawinéericawa manuírì yàalubáisi ínata, icùacaténá canánama, íimaca: “Péemìl cayába, numànica nùyaca macáita wàlisàita àniwa”, íimaca. Néese íima nulí àniwa:

“Pitànàacani, càide iyúwa núumáaná pirí, báisíricáiná nutàacáica íná píalimá peebáidacani”, ímaca nulí yái Diosca.

⁶ Yá ímaca nulí nutànàacaténá tàacáisi: “Nudéca numáalàidaca numànicani. Núacata yái iyéericaté èeri ipíchawáiseté, núacata nacái yái namáalàidáaná canánama càide iyúwa las letras alfa y omega. Cawinácaalí macàléerica iwàwa, nùaca ìirawa úni yèeri icáuca cà míiri imáalàawa, mawèníri iyú quéwa nùaca ìirani”, ímaca nulí nutànàacaténáni.

⁷ Yá ímaca nulí àniwa yái Diosca: “Cawinácaalí imawèniàdéeyéica báawéeri, nùaca nalí macáita yái cawènírica mawèníri iyú, níai nuénibeca. Núacata nacuèrinápináwa. Níacata nuénibepiná nacáwa”, ímaca nulí nutànàacaténáni.

⁸ Néese ímaca nulí àniwa yái Diosca: “Quéwa cawinácaalí níai cà míiyéica yeebáida nutàacái cáalucáiná nàuwichàacawa nulípiná, nía nacái iwènúadéeyéica nuícha íiwitáisewa, nía nacái cà míiyéica yeebáida nutàacái, nía nacái casaquèeyéica íiwitáise, nía nacái inuényéica wenàiwica meedá, nía nacái íiméeyéica áiba yáapicha cà míichúaca náinusíwa, cà míirica nacái nanìrisíwa, nía nacái camàliquèeyéica, nía nacái yèeyéica ídolo cuwáiná yéenáiwaná icáaluíniná, nía nacái macáita cachìwéeyéica, iwàwacutápiná nàacawa manuírí quichái iriculé yái manuírí yàawa nacáirica ipucuéricawa mamáalàacata azufre iyú, máiníri ùuleca, càiripinéerita iyaca. Yái quichái ípidenéeri ‘Pucháiba yàawiríeri yéetácáisica’”, ímaca nulí yái Diosca.

La nueva Jerusalén

⁹ Néeseté áiba ángel yàanàaca nùatalé, abéeri néená níai siete namanùbaca ángelca idèniyéicaté siete namanùbaca bacàa ipuniyéicawa iyú yái siete namanùbaca yùuwichàacáisi Dios ibànuèripináca namáalàidáaná canánama yùuwichàacáisica cháí èeri irìcúrica. Yái ángel ímaca nulí: “Aquialé, núsáidacaténá piicá úara Cordero yàacawéetúapináca”, ímaca nulí yái ángelca.

¹⁰ Néese Espíritu Santo imàacaca nuicáca ángel itéca núa, yéenáiwánási nacáiri iyúta quéwa, alé chènuníri dúli ínatalé. Néese ángel yáasáida nuicáca Cordero yàacawéetú, yái cayábéeri yàcalé mabáyawanéerica, ípidenéeri Jerusalén, iricuèricawa chènuníise Dios yàatanáise.

¹¹ Yái yàcaléca mèlumèluírìcani Dios icamaláná iyú. Mèlumèluírì càide iyúwa cawèníri íba cabalèeri ípidenéeri jaspe, cuniéri quéwa iyúwa cayábéeri vidrio.

¹² Yái yàcalé idènìaca itéesewa iwáináwa chènunírica, manuírì nacái. Yái iwáiná idènìaca doce namanùbaca inùmawa. Macái inùmata abéeri ángel ibàlùaca icùacani. Macái inùmata náipidená ichanàacawa doce namanùbaca yàawiría Israel itaquénáinámica.

¹³ Nuicáca máisiba inùma iwáiná ìwali este iwéré, máisiba nacái inùma nàyaca norte iwéré, máisiba nacái inùma nàyaca sur iwéré, máisiba nacái inùma nàyaca oeste iwérécata.

¹⁴ Yái yàcalé iwáiná doce namanùbaca íba yáapíiseyéi náalimáwanama náipidená ichanàacawa níai doce namanùbaca apóstol yèepuníiyéicatéwa Cordero yáapicha.

¹⁵ Yái ángel itàanírica núapicha idènìaca oroírì metro yáalimáidacaténá yàcalé, ibàlài néeséeri iwáiná nacái, inùma nacái.

¹⁶ Yái yàcaléca abédanaméerita ibàlài icáalaca. Néese ángel yáalimáidaca metro iyúni yái yàcaléca. Dos mil doscientos namanùbaca kilómetros icáalaca, càita nacái icáalaca ichènunica, càita nacái icàcumàa icáalaca. Abédanamata icáalaca yái yàcaléca.

¹⁷ Néese ángel yáalimáidaca iwáiná yàcalé itéeséerica. Sesenta y cinco namanùbaca metros ichènunica càide iyúwa èeri mìnánái yáalimáidáaná wawàsi.

¹⁸ Yái iwáináca yáawami cabalèeri íba cawèníri ípidenéerica jaspe. Yái yàcaléca yáawami orota càide iyúwa masaquèeri vidrio.

¹⁹⁻²⁰ Doce namanùbaca manuínaméeyéi íba iwáiná yáapíise. Iba imanùbaca ichanèerica ìwali abéeri íiwitáaná cawèníri íba: jaspe, cabalèeri íba; zafiro, capíraléeri, cuniéri íba; ágata, capíraléeri erúamàwaca, samànéeri íba; esmeralda, ipuléerisíwa, cuniéri íba; ónice, éwéeri, samànéeri íba; cornalina, quíiréeri, cuniéri íba; crisólito, éwéeri, cuniéri íba; berilo,

ipuléeri, cuniéri íba; topacio, éewéeri, cuniéri íba; crisoprasa, éewaca nacáiri, samànéeri íba; jacinto, chubénaméeri, cuniéri íba; amatista, capìralesíwéeri, cuniéri íba;

²¹ Níái yàcalé inùmaca doce namanùbaca yáawami perlata, cabalèeri íba cawènírica. Inùma imanùbaca imàníiri abéeri perla ícha, iwáiná inùmapiná. Yái yàcalé yàasu manuíri carretera yáawami orota, cuniéri vidrio nacáiri.

²² Canácata templo yàcalé irìcu nasutàcàalupináca Dios ícha. Yàcalé imanuícata nàaca Dios icàaluíniná, yái cachàínírica náicha canánama, nàaca Cordero icàaluíniná nacái.

²³ Càmita iwàwacutá èeri icànaca yàcalé ìwali, quéeri nacái, icànacáiná ìwali yái Dios, Cordero nacái nacamalánáca.

²⁴ Macái cáli néeséeyéi yèepunicawa yàcalé icamalá irìcu. Wenàiwica íiwacanánái natéca nàasu cawèníriwa yàcalé irìculé.

²⁵ Yàcalé inùmaca canánama canácatáita ibàllawa èeríapi. Canáca catá néré.

²⁶ Natéeripiná nàasu cawèníriwa néré yàcalérìculé, níái macái èeri mìnánái càasuýéica.

²⁷ Quéwa báawéeyéi íiwitáise canácatáita yéewaná nawàlùacawa néré. Cawinácaalí iiméeyéica áiba yáapicha cànírica nanìrisíwa, càníchúaca nacái náinusíwa, nía nacái cachìwéeyéica, canácata yéewanápiná nawàlùacawa néré. Níawamita idènièyéica ípidenáwa ichanàacawa Cordero yàasu cuyàluta irìcu, yái cuyàlutaca idènièrica náipidená canánama níái Dios yèeyéica icáuca càníiri imáalàawa.

22

¹ Néeseté ángel yásáida nuicáca masaquéeri inanába, yèeri wacáuca càníiri imáalàawa. Asáiri yáaculé manuísíwata càide iyúwa waicáaná vidrio. Yái inanába imusúacawa Dios yàalubái yèewíise, yái yáawinacatáicawa Cordero yáapicha, nacùacaténá canánama.

² Yái inanába iwatácawa bamuchúamibàa yàcalé yàasu manuíri carretera yèewibàa. Aicu nabàlùacawa carretera idùlepibàa, càita nacái abémèawáise nabàlùata nacáiwa néenibàa. Yái àicu, yácata yèerica wacáuca càníiri imáalàawa. Idèniaca iyacanáwa, doce yàawiría yàaca iyacanáwa macái camuíta. Quéeri imanùbacata càyacanàcani. Yái àicu ibáináca cayábéeri dabéca ichùnìerica macái èeri mìnánái.

³ Yàcalé irìcu, canácatáita ìya wawàsi Dios iiquéerica iyúwa báawéeri. Dios, Cordero yáapicha, ípidenéerica Jesucristo, nacùapiná èeri mìnánái néenibàa. Nàasu wenàiwicanái yàaca nacàaluíniná.

⁴ Naicáwa Dios inàni néréwa. Nadèniapiná Dios ípidená napùdàlìcuwa.

⁵ Canáca néré catéeriwa. Níái ìyèeyéipináca néenibàawa càmita iwàwacutá napucúadaca lámpara, càmita nacái iwàwacutá èeri icànaca nàwali. Wáiwacali Diosta icànapiná nàwali. Nacùapiná macáita Dios yáapicha càiripináta, èeri càníiri imáalàawa.

La venida de Jesucristo está cerca

⁶ Néeseté ángel ímaca nulí: “Báisíricata yái tàacáisica, íná yéewa píalimá peebáidacani macái piwàwalìcuísewa. Yá nacái Wáiwacali Dios, yái imàaquéerica profetanái icàlidaca tàacáisi inùmalìcuíse, idéca ibànùaca yàasu ángelwa yásáidacaténá yàasu wenàiwicanái irí cànínacaalí ichàbàanápínáwa mesúnamáita”, ímaca nulí yái ángelca.

⁷ Wáiwacali ímaca walí: “¡Péemìlacué cayábani, nùanàapiná mesúnamáita! ¡Casíimáica nawàwa cawinácaalí yeebáidéeyéica yái tàacáisica Juan itànèerica cuyàluta irìcu, yái icàlidéerica cànínacaalí ichàbàanápínáwa!” càì ímaca yái Wáiwacalica.

⁸ Núa Juan, núacata yái yéemièrica, iiquéerica nacái macáita yái tàacáisica. Idécanáami nuémìacani, nuicàcani nacái yái wawàsica, yá nubàlùacawa nùlulù ipùata iyúwa ángel irí nùacaténá icàaluíniná, yái yásáidéerica nulí yái tàacáisica.

⁹ Quéwa ángel ímaca nulí: “Píca pímaní càì. Núacata píacawéeriná íbaidéerica Dios irípiná píapicha, péenánái yáapicha nacái níái profetaca icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmalìcuíse, náapicha nacái níái yeebáidéeyéica tàacáisi pitànèerica cháì cuyàluta irìcu. Píaca abéerita Dios icàaluíniná”, ímaca nulí.

¹⁰ Néese ímaca nulí àniwa: “Picá pibàani áibanái ícha yái tàacáisi pitànèerica cháí cuyàluta irìcu, icàlidéerica càinácaalí ichàbàanápínáwa, mawiénicáiná yái èerica”, ímaca.

¹¹ Cawinácaalí imàniyéica ibáyawanáwa, nía nacái casaquèeyéica íwitáise, iwàwacutá nawènúadaca náiwitáisewa nabáyawaná íchawa caquialéta. Cawinácaalí nacái cayábéeyéica íwitáise iwàwacutá namànica cayábéeri mamáalàacata, nía nacái masaquèeyéica íwitáise iwàwacutá nèepunícawa mamáalàacata mabáyawanéeri iyú”, ímaca.

¹²⁻¹³ Wáiwacali ímaca walí: “¡Péemíacué cayábani, nùanàpiná mesúnamáita! Yásí nutéca cawèníiri, yá nacái yùuwichàacáisica numàaquéeripínáca macáita wenàiwica irí náalimáwanama càide iyúwa imanuícanama nadéca namànica cayábéeri, báawéeri áibata. Núacata yái iyéericaté èeri ipíchawáiseté; núacata nacái yái namáalàidáaná canánama càide iyúwa las letras alfa y omega. Núacata yái idàbéericaté macáita, imáalàidéeripíná nacáiwá macáita”, ímaca.

¹⁴ Casímáica cawinácaalí masaquèeyéica imànica íwitáisewa báawéeri ícha yéewacaténá nayáaca nayáacaléwa yái àicu iyacaná yéerica nacáuca càníiri imáalàawa, yéewanápiná nacái nawàlùacawa iwáiná inuma irìcubáa wàlisàì Jerusalén iyacàlená irìculé.

¹⁵ Déeculé yàcalé ícha nàyaca níara casaquèeyéica íwitáise, nía nacái camàliquèeyéica, nía nacái iiméeyéica áiba yáapicha càníchúaca náinusíwa, cànírica nacái nanìrisíwa, nía nacái inuéyéica wenàiwica meedá, nía nacái yèeyéica ídolo cuwáináí yéenáiwana ícàaluíniná, macáita nía nacái casímáiyéica ichìwáidaca áibanái wenàiwica.

¹⁶ “Núa, Jesús, nudéca nubànùaca nùasu ángelwa icàlidacaténácué pirí yái tàacáisica, nalípiná macáita yeebáidéeyéica nutàacái, iwacáidáyaquèeyéicawa yàcalé imanùbaca. Núacata yái rey David itaquéerinámica. Núacata nacái idàbéeripínáca Dios yàasu èeri máiní cayábéeri càiride iyúwa mèlumèluíri dùlupùta ichanèericawa mèlumèluwaca mapisáisíwata èeri imanùbaca”, ímaca yái Jesúsca.

¹⁷ Yái Espíritu Santo, úa nacái Cordero yàacawéetúapíná náimaca Jesús irí: “¡Aquialé!” càí náimaca Jesús irí. Macáitacué pía yéemièyéica yái tàacáisica, “¡Aquialé!” càí pímacué Jesús irí. Macáitacué pía nacái iwàwéeyéica icáucawa càníiri imáalàawa, aquialécué, peedácué piríwani mawèníiri iyú, càide iyúwa macàléeyéi iwàwa iwàwáaná ìiraca úni.

¹⁸ Yá nùalàacué pía cachàiníiri iyú macáitacué pía yéemièyéica yái tàacáisi Juan itànèerica cháí cuyàluta irìcu, icàlidéerica càinácaalí ichàbàanápínáwa. Aibacaalí itùcullada néeni áiba tàacáisi àniwa, Dios yùuwichàidapíná yái wenàiwica yùuwichàacáisi iyú, yái yùuwichàacáisi Juan itànèerica ìwali cháí cuyàluta irìcu.

¹⁹ Aibacaalí yúucaca tàacáisi cuyàluta irìcuíseta yái icàlidéerica càinácaalí ichàbàanápínáwa, càmita Dios imàaca iyáaca iyáacaléwa àicu iyacaná yèeri wacáuca càníiri imáalàawa, càmita nacái Dios imàaca iyaca mabáyawanéeri yàcalé irìcu, yái àicuca, yái yàcaléca nacái waléeyéica ìwali cháí cuyàlutaca irìcu.

²⁰ Yái Wáiwacali Jesús icàlidéerica walíni yái tàacáisica ímaca: “Báisíta, nùanàpiná mesúnamáita”, càí ímaca yái Wáiwacalica.

Néeseté núumaca: “Báisíta, amén. ¡Aquialé, Wáiwacali Jesús!” càí núumaca.

²¹ Nusutácué Wáiwacali Jesús ícha pirípinácué imàníinápinácué pirí cayábéeri.